



#

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 429

*275/2
275/2*

וזה איכפת לנו במה שצריך מזה כ"ה שכל שאלות ותפלות כו
לכן כשתה דרכו עיניו וז"ל ע"כ ועיין מ"ט ל"ל ס' א"ש כ"ה
וזה שכתוב לקמן ס' א"ש כ"ה:

הכה ויש להשיב עליו כהרת
דבריו גם יש מה טעו' בדבריו
ישו"מ מזר"ס ק"ל כד"מ הביא
די מרן ז"ל ולא כחלק בסקת
מחזיקים ז"ל כחשבו אחריו ולא
דני להאריך בזה ועמ"ל ועיין
ר"ל ח"ו שכתב דסומכין על
ט"ף בחקום עירוב ר"ל שאין
הקול דרכות לערב זעם ו
ומע דע"כ פ"ט ב"ע עירוב לכל
זר בפ"ע וזה מסייע קרב
פרישה :

(ב) וכן סומכין אע"ה
 במקום שיתוף הוינו
 כח"נו תחצר לחצר דרך פתחים
 הם אז קוא דסומכים על
 פני וכמבואר בדברי המחקר
 ה"ה ה"ה חור"ם ז"ל לבאר
 כ"ה כתבאר בדברי המחקר
 ז"ל ו"ה שלא כתבו אלא כדרך
 א"ה :

וְכֵן יִסְמָךְ כְּסִי
כְּתָרִי וְכֹרֶת

[illegible]

ח' אעפ"י שהוא רחוק מהם
 ה"כ כיון שקמו הרעות מהם
 ה' מבתי הסוד שיהיה מזה
 ו' שכל ס' ס' ח' וספר סיני
 ז' אצלם ר"ל שהוא במקום
 ח' יורי הרב זל בשלא קמו הר
 ט' יתם להנחת העירוב בכ"ה
 י' אף עשין וקאי במקומות ש
 יא' אחת הכה ואחת הכה ואין
 יב' מקרי מאחר שאין יכולים
 יג' או אחר ואפי' אותם מדרגים

(ד) אכל כחי אמי בנחל
לכ"ע אין עשין כתב
הרב ט"ז תמוזת למה לנטעם
בזה בון האן בפת מערב' ובפת
הז' רלכ"ע א"פ אלא ח' לעירוב
ושיתוף יצ"ש ולפע"ר בחסם
תמה בזה על מור"ס ז"ל דהא
מבואר שהרב ז"ל במשך אחר הכ"ו
בביאור דברי רש"י וכו' וש"פ רלפי
שיתוף שר"ל לרוב הפוסקים
דאעפ"י שכתבם בפת צריך על
כל פנים ש' רבו כל חצר וחצר
א"פ ר"ע דהא רבומכין על שיתוף
במקום עירוב אינו אלא ש"פ
לערב מחצר לחצר אבל כל חצר
בעצמו צריך לערב והרי בזה? אין
כוונתו כן ולכן הוצרך ת"ר"ס ז"
לנטעם שכתב באן והרי מתבאר
למענין במקור הרבנים בד"מ
שהביא שם דברי מרן ז"ל ולא נחלק
עליו וכתב טעם א"ס כרי לחסם
לדעת הפוסקים הכ"ל ואעפ"י
שהרב ט"ז ז"ל בס"ק שלפני זה דחה
דברי הכ"ו ופני הגר"א דברין
כבוכים ת"מ מור"ס ז"ל איזל לשיט'
מרן ז"ל ועפ"י דבריו הוצרך לכתב
הג"ס באן כש"ע לא השיג על
מרן ז"ל והולך תמוזת הרב ט"ז
על מור"ס ז"ל שלא כדן היא ועיין
בלבוס ובחם"ל ריש הסיוק:

ס'כן שפח (א) ולקדמ"ס
דחא
בטלא עירבו כתב הרב פ"ז
שטעמא חסום דכלים שטבתו
בכתיב חסור להוציאם לחבויגוס
לחצר אסוף אס' לא עירבו וכשעירבו
הא שכיחי מאני דבתי בחצר ע"כ
ואחר הס'ר אבב דהטא לא דק
בזה דהא תבואר לעיל ס' שע"כ
דחצרות ומבואות רשות אחד הן
כלים שטבתו בתוכם אעפ"י
שעירבו ושכיחי מאני דבתי בחצר
טור ונעם הרמב"ם ז"ל אינו כמ"ס
שעירבו הרי הן חשובים כבית א'
גוס וחצרות פתוחים לתוכו כדלעיל
ב הסוגיא לדעהו ואלו השנים הר'
גוס הרב הלכוט ז"ל לא דקדק בוס

מכנים ומזוהים במלים וקורות
המבני כל היום כלומר אצפ
לים שלא היה אפשר לו לעשותם
לכו לומר דודאי כיחא ליה בפתח
חורו בות דאחריון דבסחי כיחא
ליס

דורשות העכ"ם חפסק' ביניהם
מחלקים ומפזרים במבואות
גידוב שלהם כלום ראין עירוב
הבואו אלם ומה הרויחו אות
ביו טיש בו הסה"ל כדאקטל

• *Handwritten text in a cursive script, likely a list or index.*

[illegible][illegible]

1900
 1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000
 2001
 2002
 2003
 2004
 2005
 2006
 2007
 2008
 2009
 2010
 2011
 2012
 2013
 2014
 2015
 2016
 2017
 2018
 2019
 2020
 2021
 2022
 2023
 2024
 2025
 2026
 2027
 2028
 2029
 2030
 2031
 2032
 2033
 2034
 2035
 2036
 2037
 2038
 2039
 2040
 2041
 2042
 2043
 2044
 2045
 2046
 2047
 2048
 2049
 2050
 2051
 2052
 2053
 2054
 2055
 2056
 2057
 2058
 2059
 2060
 2061
 2062
 2063
 2064
 2065
 2066
 2067
 2068
 2069
 2070
 2071
 2072
 2073
 2074
 2075
 2076
 2077
 2078
 2079
 2080
 2081
 2082
 2083
 2084
 2085
 2086
 2087
 2088
 2089
 2090
 2091
 2092
 2093
 2094
 2095
 2096
 2097
 2098
 2099
 2100
 2101
 2102
 2103
 2104
 2105
 2106
 2107
 2108
 2109
 2110
 2111
 2112
 2113
 2114
 2115
 2116
 2117
 2118
 2119
 2120
 2121
 2122
 2123
 2124
 2125
 2126
 2127
 2128
 2129
 2130
 2131
 2132
 2133
 2134
 2135
 2136
 2137
 2138
 2139
 2140
 2141
 2142
 2143
 2144
 2145
 2146
 2147
 2148
 2149
 2150
 2151
 2152
 2153
 2154
 2155
 2156
 2157
 2158
 2159
 2160
 2161
 2162
 2163
 2164
 2165
 2166
 2167
 2168
 2169
 2170
 2171
 2172
 2173
 2174
 2175
 2176
 2177
 2178
 2179
 2180
 2181
 2182
 2183
 2184
 2185
 2186
 2187
 2188
 2189
 2190
 2191
 2192
 2193
 2194
 2195
 2196
 2197
 2198
 2199
 2200
 2201
 2202
 2203
 2204
 2205
 2206
 2207
 2208
 2209
 2210
 2211
 2212
 2213
 2214
 2215
 2216
 2217
 2218
 2219
 2220
 2221
 2222
 2223
 2224
 2225
 2226
 2227
 2228
 2229
 2230
 2231
 2232
 2233
 2234
 2235
 2236
 2237
 2238
 2239
 2240
 2241
 2242
 2243
 2244
 2245
 2246
 2247
 2248
 2249
 2250
 2251
 2252
 2253
 2254
 2255
 2256
 2257
 2258
 2259
 2260
 2261
 2262
 2263
 2264
 2265
 2266
 2267
 2268
 2269
 2270
 2271
 2272
 2273
 2274
 2275
 2276
 2277
 2278
 2279
 2280
 2281
 2282
 2283
 2284
 2285
 2286
 2287
 2288
 2289
 2290
 2291
 2292
 2293
 2294
 2295
 2296
 2297
 2298
 2299
 2300
 2301
 2302
 2303
 2304
 2305
 2306
 2307
 2308
 2309
 2310
 2311
 2312
 2313
 2314
 2315
 2316
 2317
 2318
 2319
 2320
 2321
 2322
 2323
 2324
 2325
 2326
 2327
 2328
 2329
 2330
 2331
 2332
 2333
 2334
 2335
 2336
 2337
 2338
 2339
 2340
 2341
 2342
 2343
 2344
 2345
 2346
 2347
 2348
 2349
 2350
 2351
 2352
 2353
 2354

no en vuestro carta, ni en su carta
sobre el punto de la carta de vuestro

(10) $\text{C}_2\text{H}_5\text{COOH} + \text{C}_2\text{H}_5\text{COOH} \rightleftharpoons \text{C}_2\text{H}_5\text{COOC}_2\text{H}_5 + \text{H}_2\text{O}$

[illegible]

1888

[illegible]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

1947

1871

10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 8

[illegible]

... (11) ...

[illegible]

(P) *[Faint, mostly illegible handwritten text in a Gothic script, likely from a medieval manuscript.]*

Д.С. ВСП. (И) 1988

[illegible]

...
...
...
...

1. The first step is to identify the problem or question that needs to be answered. This involves understanding the context and the specific requirements of the task.

१०८

1880

12 Mar 18.

מגן אבות

אלה מוסיף על הראשונים או ואלו נתונים המה מסיני ועוקר הרים .

שרשה ספרים נפתחים בו שערי אורה

חלק אלוה ממעל • וחלק שוסינו • וחלק יעקב •

הן הן גבורותיו כולם גבורים • עין רואה והרב חומד נפש כי תשביע בשבע שמחות שבעה חכמות בחוץ תרונה רננים ושירים • קים ליה במיר אית ברירה לברור אוכל מתוך פסולת מצא מין את מינו ונאור מאירים ומוזהרים • לכל היר החזקה דברי אלהים חיים לא יערכם זהב וכלי חמדה נהמדים מזהב רב יקרים :

מן המקדש המה יוצאים גדול אדוננו הנשר הנדול **הרשב"ץ** ויע זלסס אשר היה חמדה נכוסה ביד יוצאי ירכו סחכמים השלמים כהר"ר

כמה"ר בנימין דוראן זל וכמה"ר **צמח** זל כהר"ר השלם כהר"ר **יונה** דורים • מעתה עמדו חסוכי המשפחה אשר להם תשפט הנאולם כעמידה

סהן עמה סמיכה להוציא לאור תעלותה סמה הנכורים • ס"ס חכמי החשוב **יהודה** יעלס הוא ורעו ויהי דרך לכל דרכיו תשכיל וס' עמו אלף עולות יעלס שלמ"ו

ואשר על ידו השני הנכיר החשוב איס חמוכות כה"ר **מישה** ינ"ו כהר"ר **צמח** חמשפחת רס **דוראן** אתה ס' תשמרס וכנהה רצון תעמרס :

אתיא וכירה וכירה לגבורי ויחידיק"ק **אלגזאיר** זעל ומתוכס זין נור סוחס הנגיד סמפולר אכ סמו"ן כהס"ר **אברהם** ינ"ו כהר"ר

רפאל יעקב בושערה ינ"ו קרכנס כספר קרכנס סל תורס יחיו רנן ויפרחו כנפן לסתופף כטל

זכות על ידו שנים כרוכים והכ הנכורים סרמים כה"ר **דוד הכהן** ינ"ו כהר"ר

הנכבד סן נכיר כה"ר **מישה הכהן סלמון** ינ"ו **הכהן** ינ"ו כהר"ר

דוד סלמה **הכהן בקרי** ינ"ו סוא ואחיו סנילו והכ מכיכס כתורת מלום להוציא לאור תעלותה סמפר אשר

זכות הנאון סמחבר ינן עליסס ועל כל בני כיתס כנים על סורים :

סכ"ר איס נעיר כמדבר עכר **אברהם חני לכית טובי'אנה** ינ"ו :

פה ליוורנו יע"א

סנת השיר יהיה לכם לפ"ק :

כדפוס סשותפוס סחכס כמהר"ר **אברהם יצחק קאשטילו** ינ"ו :

וסמכיל כמהר"ר **אליעזר סערון** ינ"ו .

קון ליסנליא די סופיריורים

הקדמת

הרב המעלה אשר לו בעיר תהלה ארצל מן אבות יהודה
בעזרו אנסו :

אב

בכמה וחכם בבינה ודעת חדים יתלאון כל הון יקר ונעים ספיר ויהלום שלשה המה נפלאו מחמי שרי אלפים
תן חלק לשבעה חמיוסו מלכי באלו כלים עד תשבר כלים טעונים ברכה לפניהם ולאסריהם גדול העצם ורב
העלילה אשר עין בעין יראה להנדיק את הנדריק ולהרשיע רשע פועל אדם יסלם לו הוא אינר אמירה נעימה ל
מקום אשר יהיה שם הרוח וכאספו שמה כל הסדרים ונבא מין את מינו וכאור וישוב הכל לאיתנו הראשון ויברא את האדם
לעבדה ולשמרה ויקר מקרה וקר מקרה בלתי טהור או ידרו לבעלים הנשמות הטטורות לערי הנשמות בתעבות איסור דין גרמא
נגמא גורה על בית אברהם לבלות במקום אשר אסירי המלך אסורים ללקט אורות ונבא פר"ח ענף עץ

אבות

אב

אחד ספן חסד הוא להטיב עם כריותיו שלח משה עבדו הר"ר המהורר לו זרוע עם גבורה ויוצא עמו בשטון
ויביאם אל בכול קדשו וישם בחר מלכות בראשו כליל תפארת וכראשם קשר בתרי אותיות ליהודים היתה אורה זו
תורה דור דור ודורשין דור דור ותכתיב כוחלין ותמחילין כחלת

אבות

אב

זמן שקנה חכמה מפוארה בכלי מפואר וכה מוסיפין לו כפש יתירה מחושי הארכיור פניחם ו' ואיר ע"ה הוא
הראש גדול ארוכנו רכיניו הגדול **הרשב"ץ** זל"ה אשר אור תורתו בעיר גדולה של חכמים אנשי השם
הנפלאה כי שיח וכי שוב לו כש"ס בכלי וירושלמי ספריו וספרא
והלכתא בגרוותא בתשובותיו היקרים וילבש אותם כתובת **תשב"ץ** אמרתיו אמרות טהורות
ותוספתא מאירים ומחירים **כוזה"ר הרק"ע** ומשם באר"ה על ספר חיוב שם שם
אה"ב מי כמוהו מורה יורה דעה **יבי"ן שמוע"ה** למד אמרינן
קיים מילי דברכות שנה ופידש הלכות קבוצות ויקם
שם בישראל לטהר אשה לבעלה מטומאת הנדה קני"ם עשה את
מאמר דורשה ומביא על כל קוץ וקץ תלי תלים של הלכות ממלא גרוסם של ת"ח מניין הרקח
רוית חן הם לראשם עטרת תפארת ישראל לראות כאור החיים ועור טרח וכתב
ומינין טפחה ספרים הרבה יזכרו בשם כס'
התשב"ץ אחר חלק שלישי אשר נקבו בשמות א' לא' והכל מעשה ידיו . אלה תולדות איש צדיק נובע מקור חכמה אחר קראתיו
אשר און וחקר ותקן ואסף ולמד דעת ואחרון חביב זה ספר תולדות אדם הגדול אשר היה גמול כמה תאות שנים ביד ונבא יורד
הנאון המהרר בני האחים הידועים החכמים השלמים כס"ר **צמח** ס"ו בן הרב הכולל כס"ר **בנימין** ירד ה' וכס"ר
צמח ס"ו בן החכם השלם כס"ר **יונה** זל"ה מאשפתת כס דוראן וקרא שמו בישראל
מן

אבות

אב

רחמן אשר לא עוב הסדו הותיר לנו שריד השמידים אשר ה' קורא ככל דור דור שרפים עומדים להקים דגל התורה
הן הנס קו לנו לעינים גבורי ויחירי קבולה **ק"ק ארגיל** יצא ועטרתיהם בראשיתם הדבנים
המוכחים אשר נדבה רוחם להוציא אור תעלותם הנקובים בשמות כספר **יבין**
ובועז וס' **אשל אברהם** הללו טעונים ברכה ברכות הטובה דשנים ורעננים יתן ה' לאוניהם נפשים
לפניהם בדרך א' יצאו אליהם ובשבעה דרכים ינסו לפניהם . גם ה' יתן הטוב לאיש
א' הן הרמתי מוכתר במוסדו בכתר תורה וחלכות וכתר שם טוב עולה ש"ר ל' נאמר הגבור המיוסם כבון וחכם אחר הוש
אברהם היו בר שש הטפסר כס"ר **רפאל יעקב בושערה** כ"ע תאריה דאברהם יהיה בעזרו גדול יהיה
סמוכן דאורייתא והלל ושמחה במעונו
סמך וגראה בכרכה הסמוכה לחברתה הגבור ההשוב **יהודה** יעלה על גבי מרומי ההלכות והכרכות ממסחת הרני
דוראן היו זרעו בחיים זית רעבן ופרי נחמד וישי דור בכל דרכיו תשכיל וס' עמנו ועם אחיו וכל הקרב
הקרב הגבור חוסק על כל שכיות החמדה חיים עד העולם **אלעזר** יהיה בעזרו הוא ובניו
גשים ושמחים תבית לוי **בראם** ראשי ה

אבות

אב

טלום רב ליחירי קבולה ופרכים ק"ק ציר תהלה **ליוורנו** יצא אשר עשו עמי את אסחד ואת הרחמים ישלט
ה' פעלם ותהי תשמרת' שלמה מעם ה' אלהי ישראל הן בעורכי שם מבלגלין וכות עי' זכאי כי שם נמצא
ושם היה ס' **מגן אבות** כבי ואמרתיו אחי אל לבי הנויע עת רבון להעלותו על מוכח הרפוס ודברתי כס
הראשון אדם המעלה איש אמונו הגבור החשוב כס"ר **משה** ס"ו בן החסד כס"ר
שלמה המה מטיב לכת

אבות

אב

צמח דוראן כ"ע ואתו עמו שני כרכים והם הגבורי' הרמתי כס"ר **דוד** יזו בר היקר
משה הכהן סלמון וס"ר **שלמה הכהן** יזו בר הזקן הנכבד זרע
בגידים ס"ר **דוד** דוח עתה וזכו כמקדם כספך תלא להקריב את
נשמתו בהם

אבות

אב

טלום רב ליחירי קבולה ופרכים ק"ק ציר תהלה **ליוורנו** יצא אשר עשו עמי את אסחד ואת הרחמים ישלט
ה' פעלם ותהי תשמרת' שלמה מעם ה' אלהי ישראל הן בעורכי שם מבלגלין וכות עי' זכאי כי שם נמצא
ושם היה ס' **מגן אבות** כבי ואמרתיו אחי אל לבי הנויע עת רבון להעלותו על מוכח הרפוס ודברתי כס
הראשון אדם המעלה איש אמונו הגבור החשוב כס"ר **משה** ס"ו בן החסד כס"ר
שלמה המה מטיב לכת

הקדמה

אֲשֶׁר־הֵם וְאֲשֶׁר חָלַקם אֱלֹהֵי דְבָרִים שְׁאוּכָלִים חַפְצוֹתֵיהֶם וּקְרָנָם תְּרוֹם בְּכָבוֹד לַעֲוֹלָם שְׁכָלוֹ טוֹב
 וְעַן כַּעֲרָם וּכְעַד בְּכִירוֹ וַיַּחֲדֵי סְגוּלָם רוֹדְפֵי דָקָדֵק חֲכָמֵי ה' הַאֲחִים הַמְּכֻרָכִים וְהַשְׁתֵּתִים
 ה"ר מַאִיר הִבְהֵן שׁוּדָאֵל אֵלֶּהָ דְמַאִיר יַעֲנֶהוּ וְה"ר יוֹסֵף הִבְהֵן בִּקְרִי הוּא כִּיָּר וְאִ"ח טוֹב
 ה"ר מִרְדְּכֵי הִבְהֵן הוּא יַעֲקֹב תַּמִּים דַּעִים וְה"ר מִיִּשָׁה יוֹנָן בֶּן הַיִּקָּר
 סֵלָה יִתְפַּרְדּוּ בְּכָלֵל הַבְּרָכָה וְכֹא רַעְהוּ ה"ר הַזֶּה הוּא וְאֲחֵיו וְגַלּוּס
 הַנִּכְבָּד הַמְּשֻׁבָּל ה"ר אֶהְרֶן עֲאֹמֶר הַזֶּה הוּא אֲשֶׁר כְּתוּב בְּעֵינֵי יִפְסָ אֵינִי כַּמְתֵּת יָדוֹ וְעַל טוֹב יוֹכֵר בֶּן
 אֲבוּרְכִיר אֵלֶּה הַיִּקָּר הַנִּכְבָּד הַמְּשֻׁבָּל ה"ר מִרְדְּכֵי עֲמָאֵר יוֹנָן אֲשֶׁר כְּתוּב בְּעֵינֵי יִפְסָ אֵינִי כַּמְתֵּת יָדוֹ וְעַל טוֹב יוֹכֵר בֶּן
 כְּבִיתוֹ וְזִרְקָתוֹ עֹמֶדֶת לַעֲד הוּא וְכָל אֲשֶׁר לוֹ הַסֵּל לְבָרָכָה רַבִּי וְשָׂרֵי הָעַם יַחֲדֵי וּבְכִירֵי ק"ק הַסֵּל לְבָרָכָה רַבִּי וְשָׂרֵי הָעַם יַחֲדֵי וּבְכִירֵי ק"ק הַסֵּל לְבָרָכָה רַבִּי וְשָׂרֵי הָעַם יַחֲדֵי וּבְכִירֵי ק"ק
 סְקִדְמוֹת אֲשֶׁר עָשׂוּ חֶסֶד לְאַכְרֵם וְהַקְּהִלּוֹת תַּרְבִּיטָאָן יַעֲלֵא וְחַכְמֵיו וַיַּחֲדֵי ק"ק מַעֲאֲסָר יַעֲלֵא וַיַּחֲדֵי ק"ק מַסְתַּגָּאֲנִים יַעֲלֵא וְזִק"ק מַלְיָאָנָא
 וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא
 וְעַל רֵאשִׁיטָה חֲכָמִי וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא וְזִק"ק אֶל מַדְיָא
 בְּנֵיהֶם כְּנִים עַל

אבות

אב **רס** הכט משמים וראה ופקוד גמן ואת שלח צור נאמן לקבץ נדחי ישראל ולראות באור בנין אפריון ולי אב
עברך בן אמתך פקוד אותי ואת בני ביתי לטובה ולברכה וראה את יגיע כפי ואשר שמתי כפשי בכפי
לעבדך בנמים ובכבודות לערי ישראל הקדוכות והרחוקות להוציא שערי קדמוניותם מאורות הגדולות לאורה ואחרון
מכיוון זה שפ"ר **בגן אבות** וכותם וזכות תורתם יגיעו בערי ובעד כל בני ביתי גם עד זקנה ושיבה ופקדני בא בבני
שמיכי שמזכין מן התורה ורוח בכון חדש בקרבני כל עיני ואביטתה בפלאות מתורתך ומנע חפסה מכלתך
ולא ימתן אבות על בנים וכו' וכרה להם אלהים ברית **אבות**

אבות

באלו המותם כמתא חונם יצא סבת אשר נר שם אברהם

הענין אברהם מובי"אנה



המחבר הנשר הגדול מורינו ורבינו הרשב"ץ זצ"ל

אמר שמעון בכהר צמח זצ"ל

האלהים עשה את האדם ישר כחוננו
והכניחו ומוכן לקבל המושכלות וללמוד
חכמות בלא תלמוד כי אם היה צריך
לתלמוד וללמוד לתלמוד היה הולך הענין

לכלתי תכלית. ועכ"פ יגיע הרבה לתלמוד למד מעצמו. וזה החיווי הוא אבל צריך לזה שני דברים הא' השתדלותו לבקש
החכמה ואם יתעצל בזה יאשר נמשל כהחמות נדמו והב' סיוע להשיג להדריכו בדרך ישרה ולא ישתכשש כלל בחקירתו ולזה רמזו
רז"ל באמרם מה יעשה אדם ויתחכם ירבה כישיבה וימנע בסחורה ואם הרבה ולא הועיל יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו כי
ה' יתן חכמה אר"ח בר חנינא השל למלך ב"ו ששעה סעוד' לכל עבדיו ולא רבו משגרי לו חמה שלפניו מאי קמ"ל דהא בלא הא
לא סגי עכ"ל וכוונתם כי החקיר הכרחית היא ואח"ך ילוה אלהי חפץ להי וזו היא המדה יפה שמשגרי חמה שלפניו לאורכו כלו'
אוכה החכמה ומחור אחריה וזהו יהיב החכמה לחכמיו ומרע' לירעי בינה וזהו ג"כ מ"ט וכלב כל חכם לב נתתי חכמה. לא
שם בני אדם שלפי קושי הכתם לא יגיעו אל התכלית אלא בזמן מרובה ויש אשר יגיעו אליו בזמן מועט לפי טוב הכתם אם
לטוב מונס אם להכנת סבות ולפי זה בני אדם בזה הם לב' מדרגות בסגותם א' מי שמתחיל חקירתו וקודם הביעו לשלמות
המחקר נטה אל התאות הבשמיות וכפסקה חקירתו ולא כלוה אליו הסוד האלהי וכשאר בעור ורמז מן השלמות האחרון. הב'
שהשלים חקירתו ואחר השתדלות גדולה בא עד הבבול ולא הטרידוהו מזה התאות הבשמיות. הב' מי שהיה לו הכנה
יצירית והשתתף השם דבקה בו ובלא עיון גדול נפתחו לו שערי החכמה ויראה מראות אלהים והביע בלא יגיעה בזמן מועט
למה שהגיע הב' ביגיעה גדולה וזמן מרובה אמנם דמיון הא' הוא אר"ח כי כנראה בצלם ודמות שיה המוח וההרכבה כי היה
יציר כפיו של ה' והיה במחבר המקומות והוא ג' עשהו באמצע העולם וכלא ספק היה מוכן להביע אל השלמות האחרון וכבר
השיב זה העולם הוא עולם ההויה וההפסד עד שירע טבב הב' כלתי מדברים וקרא להם שמות וז"ל באמרם אר"ח
מסוף העולם וע"ס שנאמר למן היום אשר ברא אלהים אדם יגל הארץ וכו' כיון שסרה הכוח ידו עליו ומיעטו שנאמר ותשת עליו
כפכה. ואחר עור מן הארץ עד לרקיע היה שנאמר למן היום אשר ברא וכו' כיון שסרה וכו' ובספק המק' על כ' מאמר'
או היתה התשובה אירי ואירי מדה א' היא. ואם באנו לפרש המאמר הזה כפשוטו יהיה שאמרנו חסר היריעה כי הדבר ידוע
כי הארץ בתוך הגלגל כמרכו בתוך העגולה כמ"ס במופה שאין בו ספק ורז"ל לא נעלם מהם כמ"ס במדבר רבה. ובת' תמיד
נתנו טעם למה כשהחמה באמצע הרקיע אין הכל מסתכלים בה וכשהיא במזרח או במערב הכל מסתכלים בה שאין זה
סיבת ריחוק וקורבה כי המרחק ביניהם שם לא משום דקאי להדיא ולא בסי לה מודי וכשהיא במזרח או במערב האידים
העולים עין הארץ מפסיקים בין השמש ורואתיו. וגם זה הטעם נתנו חכמי התבונה למה נראים הכוכבים במזרח ובמערב
יותר גדולים מבאמצע הרקיע ואם המרחק שם כי האידים המפסיקים הם המראים הכוכבים יותר גדולים כמו הדברים
הנשקפים במים שם נראים יותר גדולים וכיון שהארץ היא במרכו והשמים הם מקיפים א"כ מהשמים עד הארץ אינו רשיעור
שם המזרח למערב שהוא מסוף העולם וע"ס הנו' כאן כי המרכו למקיף אינו לא חסר ומתקייף למקיף דרך המרכו הוא כל
הקטר וא"כ איך אמרו אירי ואירי מדה א' היא. אבל הכונה בזה המאמר אינו לשער קומתו של אר"ח שלא עלה על דעת
חכמים לו' שהוא קומתו מסוף העולם וע"ס ולא מהארץ לשמים לא קומתו חכמתו ושיעורו שהשיב כל מה שיש בעולם היסודות
תמורה למערב וזמן הארץ עד לשמים (דיוקא נמי דקט מן הארץ עד לרקיע ולא קטא איפכא מן הרקיע עד לארץ דיראי מן
הארץ התחיל להשיב חכמת מבה הדומם והצומח וכ"כ שאינם מדברים והוסיף לעלות בחכמתו וזהו שנתן עד לרקיע עד ולא עד
הכלל. א"כ עד ועד בכלל שם הרקיע והגלגלים הקבועים בו וכוכבים ומזלות השיב בחכמתו. אך עולם הרומני
דסינו עולם האלמים וכ"ס עלומות היותר עליונים המנו לא השיב בהם מאומה כי נטרפה לו השגה וסרה וכסדר וכ"ס שלא
השיב חכמת האלהות כי נבזה מעל גבוה שומר ובכוחו עליהם נאם יעבץ) ובהגיעו לשם קודם השיבו עולם הרומני סרה
וזהו כוונתו להכחית המטב"ל כמ"ס ז"ל אר"ח מושך בעלתו היה וזיון שנטה אל הסגלות כמעט ולא השיב יותר וכסדר מנ"פ
טבא' אדם ביקר ולא יכין וזא אירי ואירי מדה א' היא ולא אמרו חד שיצור הוא כמנהגם וכוונתם לומר מדה א' כוונה א' לתאר
חכמתו והשתתף כי ב' המאמרים לענין א' נכתבו :

אבנים

דמיון הב' הוא אברהם אבינו ע"ה שהשתדל בחקירתו לעמוד על סודות המציאות כולו והשיג מחכמת הטבע
ואלהות כל אשר בכח אנושי להשיג והוא ראשון שחבר ספרים בזה המציאות הם' ואחריו וזהו העולם ומען
טענות הרבה לחלוק על עובדי השמש ושאר הכוכבים כמ"ס בספרי האומות וכתב מזה קצת הרמב"ם ז"ל בס' מורה הנבוכים
וגם רז"ל רמזו זה באומרים על דאברהם אבינו ת' פירקי הוה וכשאר לנו מזה ה' יצירה והוא עמוק סודו בו על אלכוהו של הב' ה'
ואחרות וא"ך ברא העולם בכוכבי' מתחלפים מתרכיב מזה א' אבל הם מתאחדים בסכמים מזה א' כמ"ס בס' הוא למי שרבינו
אותו כראוי והביע לזה התכלית אחר עזבו התאות הבשמיות וכמ"ס רז"ל בפירושו למ"ס הנא לא ידעתי כי אשה יפת מראה את
שער אותה טעה לא ירע כיפיה מרוב צניעותו ופרסמו סודותיו השלמות ב' עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה וכל זה להתרחקו
מהתאות הבשמיות וע"ה הוא היה הראשו' שננטוהו במילה הסך אר"ח שמשך ערלתו הרי נתפרש שהיו הפוכים על כן הגיע זה
למה שלא הביע האחר אחר חקירה גדולה וזמן גדול כמ"ס בב' רוכח' הוית בן מ"ח שנה הכיר אברהם את בוראו. והר"ם
כתב בן מ' שנה הכיר אברהם את בוראו וקטשו עליו הרי במדרים אומר בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו וסמכו זה למען עק"ב
אשר נשמע אברהם בקולו עק"ב הרי קע"ב וזהו היה קע"ה וכן הובירו ב' כב' ר"פ' ויבא אבל אין קושי' לרב מזה אחר שנחמא
מאמר אחר לרז"ל בן מ' שנה תפס לו סרב אותו שהוא קרוב אל השכל. אבל אפשר להקבין ב' המאמרים כי בן ג' התחיל
לסביר ונשלמה חקירתו כשהיה בן מ' כפי נסחת סרב ז"לס אבל כוסחא משובשת היתה מאין יצא לרז"ל המספר אבל הנוסחא
המדרשית היא בן מ' שנה ויצא להם זה המספר לפי דעתם ז"ל כי בשנת מוח פלב נפלה הארץ ואז היה ח"א בן מ' שנה כמ"ס
בס' עולם כי הוא היה מוכני המגדל ובראותו התפלגות לשונם וכלבול הסך כוונתם בחקירתו לו אמונה השגה' ולו הדיד את
בוראו בשלמותו וכשנכנס בשנה הו' הקטבו הטבעי משנותיו שהיה סבת מ"ה התחיל לפרסם אמונתו וכספת החמישים נודע
לכל

הקדמת הרב המחבר וצוק"ל

לכל העולם כי היה קדוש ה' ויש לוה רמו כשנת הנוכל כי האדם מיום עמדו על דעתו יתחיל לחקור כבודות המצוות וכשיגיע לשנת החמישים יהיה קדוש לה' וכשהיה בן כ"ב שנה היה דורש ברכים וקבץ אנשים ללמדם. אמונתו ונתינתו בו ואת הנפש אשר עשו בחרן ואז היה העולם בן לפים שנה ועד' אמרו ב' לפים תהו ומאותה שנה התחילו ב' לפים תורה וי קבלת זל שאל' קיים כל התורה כמ"ט בקירושין וכפ' אח' הממונה ופסג הכתוב יורה כן וישמור משמרתו מצותי חקתי ותורותיוה כלו בלא תלמד לא מעצמו. וכבר רמזו רז"ל בכ"ר פ' ויגש וכמ' תילים בחומור א' ב' כליות מוכפות חכמה היו לא"ע וסמכו זה למ' א' אברך את ה' אשר יעצמי וכו' הכונה כזה החקירה הגדולה והו סוד הכליות והלוה לוי חסד האלהי להוצי' המחשבה ולגדפ' א המעשה וזו היא ענת ה' ועד' רמזו רז"ל באמרם בספראם בזכות אברהם כי עזר ימיו היה העולם תהו והגיע מתכלית חקירתו שצמד על דקדוקי רז"ל בתורה שבע"פ וז"ס בפ' אח' הממונה וכן בכ"ר פ' ויגש אפי' עירובי תכשילין קיים א"א ויש לי בזה פי' בלות אעפ" שאני מרחיק פסג המאמר אבל להזכירם ואת המצוה יותר משאר מצות התורה אני חושב שיתכווננו בזה למ' שכי ידוע הוא כי הכופרים בימיו היו מחכים מציות הש"י ולא היו מכירים להיות לא לשמש ושאר הכוכבים וא"א היה חלמדם כי לו הם נבראים מהסבה הראשונה שהכיר הוא בחקירתו ואינם לא בברון ביד החוצב כו"ס רז"ל בנמ"פ השופי' מרגלית טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם ש"ל חולה שהיה רואה אותה מיד מתרפא ובשעה שפטר נטלה ותלוא בבלגל חמה כונתם לו' סבל מי שהיה חולה באמונה היה מסתכל באותה מרגלית שהיתה תלויה בצוארו ר"ל דוממות אל בדרונו ללמד ראיה ומופת על מציאות הש"י ומיד היה מקבל אותה ומתרפא מאמונתו הרעה וכשפטר א"א כשארם המרגלית שהיא הראיה בבלגל חמה כי משה נלמד ראיה במציאות האל לפי שהוא מתמועז וכל מחבוב יש לו חניע והוא הש"י שכל ככרא עלול ממנו וז"ס וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וכוונתם לו' שאעפ" שפטר א"א ע"ס אמונתו נשארת קיימת לזרעו אחריו שצמד כי ידעתיו למען אשר יצוה וכו' וא"א קראוהו זל במ' חגיגה אביהם של נרים כי הוא אעפ" שהכיר את בוראו עדיין היה מוטל לתת כח וממשלה לכוכבים. וז"ס רז"ל בפ' אח' הממונה ובהשפטים אצטנניות גדולה היתה לו לאברהם אבינו ע"ס שכל מלכי מוצר ומערכ היו משכימים לפתחו וכו' ואמרו עוד בסתכלתי באצטנניות שלי וראיתי אברהם אינו מוליד וכו' וכמ' ש בפ' בתרא דשבת יבס ושצמד לו זל מאצטנניות שלך מאי דעתך דקאי דקדק במערכ מהדרנא ליה למוצר אז ידע כי הכח והתמסלה אינו אלא לבורא ית' ואל זה רמזו באמרם אפי' עירובי תכשילין קיים א"א כי ידוע הוא כי זה העירוב נעשה מיט לשבת הסמוכה לו וסמכו זה למ' ש זכור את יום השבת. ואז"ל בפ' זה הפסוק וברו מאחר שכל לשבתה שאל לא יתעורר לעשות זה העירוב יאכל כל סעודתו ביט ומשתכח סעודת שבת ואין ראוי להשכיח סעודת שבת החמורה מפני סעודת יט הקלה מפני שקדמה ליה. וכן אין ראוי לאדם שישכח המצוה המצוה המצוה כבכבים ומלאכים שאין מציאותם לא ממציותיו ואם הם קודמים בהשבתו של אדם אין צריך שתפסק החקירה ליהם אבל צריך שיוכר המצוה ושהם עלולים ממנו כמו שצריך האדם לזכור את יום השבת ואין ראוי לשכחו מפני שקדמה לו' וכן יט הוא זכר לציאות מצרים וסבת זכר למעשה בראשית כי עשיית הנסים בציאות מצרים יקיימו לו' חרש העולם וככ"ר פ' תולדות אמרו עירובי מצרות והוא מענין זה שהוא לעשות סייג שלא להוציא מרה' לר"ס כן א"א היה עושה נדרים שלא לנאת מרשות יחירו של עולם לרשות להי העמים ליליס וכמ' זל במ' עז' שצ"ז של א"א ד' מאה פרקי הוה ונו' מזה בס' העבודה המצרית כמ' הרמב"ם זל במ' המורה נבט:

אמנם

דמיון הב' הוא הרע"ס ואנשי תורתו כי הניעו במעט זמן למה שהגיע א"א במ' שנה אם מפני הכנת טוב מונן של הרע"ס כמו שהציד עליו הכתוב ותרם אותו כי טוב הוא ובסוף ימיו לא כהתה עינו ולא כס לחם אם מפני הכנת סכות באנשי התורה שצמד התורה שלימה בבלו כל נעלם ומה שהגיע בו אברהם מעצמו לזמן מרובה למדו משה בסיוע להי בזמן מועט ואמר בפ' חר"ס וכפ' אין בין המורדן שצרי כינה נכראו בעול' וכלם נמסרו למשה חוץ מא' שנאמר ותחסרו מעט מלאים וכאומדם נמסרו רמזו כי במעט זמן השיגם כמו נוי שמוסר דבר לחבירו וכן אמרו שנתנה לו' תורה כמתנה שצמד ויתן לא משה כמ' ש כנדרים יבס והוה חסיוע האלי אשר נטה ליו והשיג מה שהשיג א"א כמ' שנה כסכנסו לשבת מ"ט וכלו הבין שער כינה א' ככל שנה ומה נמסרו לו' כא' לזה נקרא באמן בית כמי שגכנס בבית חבירו ונוטל משה חכמה כרצונו ונתנם לו' ס' כמתנה ואנשי התורה המקובלים ממנו זכו להשיג זה בלא יגיעת מחקר כי הקבלה ממנו השלימה מה שחפרם החקירה ושלחו רצותיהם והניעו לתכלית מה שהשיגו מהתורה שקבלו ממנו ויש רמז לזה כי בפ' א' של שמע ישראל וברוך שם וכו' יט מ"ט אותיות וכ' פסוקים אלו אמרו משה ויעקב כי יעקב עלה בסולם המכמה והשיג הש"י הנכב עליו ובהשגה זו היתה דמות דיוקנו חקוקה תחת כסא הכבוד בעלותו בסולם מדרגה אחר מדרגה ומשהג"כ השיגה כמו שגמרו סולם בגימטריא סילי ומסר לישראל זה והמכוון כוונה שלימה כמה שהשיגו הם מסרו למי' פסוקים אלו הרי נמסרו לו' ח'ט שערי כינה עד שהגיע לשער היחוד הנמור ועד' נתנה תורה ליום המשים לציאות מצרים לרמזו כי בתורה ישיגו ישראל לכ' שערי כינה ולפי זה נקרא מרע"ס אב בחכמה ולפי השגתו אב בתורה ולפי השגת הלומדים ממנו אב בנבואה כי ראתה עינו מה שלא ראתה עין נכיא עד שהשיג לשכות הטבעים מה שלא השיג לעולם א"א ע"ס לפי שהיה משה מנהיג עם רב שגדלו בין כופרי התורה וסאלהות והוצרך לעשות מעשים יכניסו בלכם האמונה האמתית מה שלא הוצרך א"א כי מעצמו הכיר את בוראו:

וכן

יהי אב בתורה מה שכל מסיני אב בחכמה מה שפלט בעצמו כמ' ש קבעת עתים לתורה פלגת בחכמה או אב בתורה שצ" בתנה אב בחכמה להנהיג את ישראל בענה הונת אב בנבואה שלא קם כמוהו וכן הווסרו ש' שתן בפסוק אחר כי לא תאכר תורה חכמן וענה מחכם ודבר מביא. העולם מדברינו זה הוא שאנשי תורת האמת ישיגו מה שהשיגו אנשי המחקר ואינם צריכים לדרוך אותם דרכים כי הקבלה תספיק בזה. ולפי שהש"י דנה לזכות את ישראל נתן להם תורה שלימה שישיגו הכל מחמה דעות אמתיות בע"ס אפי' הטף ולא כשאר הדבר א החקירה הו' דרב העולם מתים חסרי השלמות אם מפני קוצר חייהם ועומק ההשגה ורבוי ההצעות עד שיהיו בני אדם כספק אם יש בעולם אלהי או לאו וכשנתנה התורה השלימה נתנה אלהותו ית' בשלימות וכבר זכר זה הבאן ר' שצריס זל בס' האמונות בתחלתו והשלים לפרשו הרמב"ם זל בה' א"מס' המורה והנה יש בפירושו בספר החסד והמוחש מאשר יאמר בו שאל ואמר אדם שיש בעולם מין מבני אדם ישיגו החכמות מכלי למד זה המין אם הוא נמצא הם אכמים בשיתוף השם והם יותר ראויים שיקראו מלאכים או איך שירצה:

אמנם

כן מידאמר כי יש אדם וך בטבע מאד ידע כל דבר מעצמו ויהיה לו הדבקות בהתחלות השכליות עם שיש בני אדם שלא יזמרכו בהדבקם בשכל הפועל להחל ולמוד אלא כאלו הם יודעים כל דבר מעצמם וראוי שיקרא זה

הענין שכל קדוש ויש חבני אדם שיש כח שכלם מוכן בהקין להדבק בשכל הפועל עד שלא יצטרך להתייבש לא יספיק
ההתעוררות הנבואי וזה נקרא רה"ק ולא יגיע לזו המעלה האחרונה לא הנביא ע"כ וזהו זה האיש בעומק שכלו פי' כל מה
שביארתי . ופה' הנקרא שכל קדוש הוא א"א ע"ה והאחרון הוא מרע"ה ואנחנו מוסיפים על דבריו כי המקובלים מחכו
הרעות האמתיות שאינם צריכים להתייבש לא יספיקם ההתעוררות המקובל מהנבואה . ובצל ספר הכוזב כתב כי
כח המדבר יצא בקצת בני אדם בהדבקו בשכל הכללי בהם שירוממוהו והשתמש בו הקש ועיון . ויסתלק מעליו הטורח
בלימוד ויקרא כמו זה קדושה ויקרא רוח הקדש עכ"ל . והלכ"כ כתב כחולק על זה כי א"א שגיבו המושכלות שניות לנביאים
בנבואה מוולתם שיעתקו אינם המושכלות הראשונות לפי שאם היה הענין כן היתה ידיעת הנביאים באלו העניינים להטות
ממדרגת החכמים אבל לא תהיה להם במושכלות שניות ידיעה ב"א מחשבה ושאר דבר יעשו ואין דבריו במקום הזה ראויים
לפיוצא בו ולפיר דבריו כל מה שישג הנביא אפשר השגתו לחכמים במקורם ומה שא"ל להשיבו דרך חקירה אינו מדע כי אם
מחשבה וא"כ תפול תועלת התורה בכללה כמה שלא ישיבה העיון . והחוש יכויב זה כי הדעה דברים עיוניים הושבו בחלום
בזולת הקדמותיהם כתבו מהם חבמי הרפואה הרבה . ומה שטען בן רשד לספר החוש והמוחש שאם כן היתה ההודעה זו
לכטלה אחר אשר בטבע האדם להשיגה וטענה אחרת טען שא"כ היה הדבר בעיניו נמצא מסבות מתחלפות והר"ל כ"כ נשען
עליו בטענות אלו אינם דברים של עיקר כי ההודעה זאת היא מההשגחה האלהית להשלים האדם כמה שתקצר ידו להשיג
בהקדמות עיוניות ולהשלים מה שגיבש מאלו ההקדמות עיוניות בלומן יותר שלם . וכן ר' רשד עצמו כתב בספר התפלה
הסייע לאבי חמד שאמר כן וכמו שאני עתיד להזכיר זה על שמו בתחלת ספרו זה בע"ה . וגם אביא שם דברי אבי חמד בזה
הענין שכתבם בס' תלמודי העיונים ואלו ידע ר' לוי לוי הידיעה העיונית אינה דרך ידיעה מחקרית לא יאמר כמה וכמו שאין
הוא בלתי מדבר יודע איך ישיג המדבר המושכלות הראשונות והמושכלות השניות מהראשונות כן המדבר שלא הביע למדרגת
נביא אינו יכול לדע איך ישיבו הנביאים המושכלות שניות בזולת סבותיהם כי כמו שהזכר המדבר מהכללי מדבר הזכר הנביא
מאנשי המחקר ולא יוכלו להשיב בהשגתו איך הביעה אליו כי אין להם החלטות בזה ולא נתיב השגה זו אלא למיניע איה וכתב
אבי חמד כי לא ידע מדרגת הנבואה לא המביע איה וכמו שלא ידע הילד ענין הנער והנער הלמודי ולא הלמודי ענין הטבעי
הפלסופי כן לא ידע החכם מה שנתחל לנביא מהל יתברך לקרובים לו מיתרון רחמיו והסדר ע"כ דבריו . ואעפ"י שהוא
מחכמי האומות הקבלנו בהם הר"ל כ"כ הסופר על בן רשד והרמ"בם ל"ל בפ' ל"ח וכפ' ח"ה מח"ב מהמורה כתב כי החכ
הדמויות שלם כח הדברי עד שידע עניני המציאות בלל הקדמות עיוניות וידענו כי תכלית החכמות להשיג מציאות השגת
ושירדבן בו תמיד ושלא תפרד מחשבתו מחו ובה זה הוא תכלית התורה שגאמר וידעת את ה' אלהיך וכתוב וכו' תדבק ועו' היו
חכמי התלמוד עוסקים בתורה ובחכמות בכל רגע כח"ש הוא לל וידוע כי השגת מחשבות יתברך נעלמת וכל מה שאפשר להשיג
מחמו הוא שהוא מצינו וכבר היו רבים מהמחקרים אומר שאם כתבאר בחופת חרוש העולם הוא מופת על המציאות כי אין המחדש
מחדש את עצמו כי קודם חרושו היה נצטר והצטר לא יפצל דבר ולא יחדש עצמו אבל יש לו מחדש והוא השגה .

אבר לקוץ ואת השלל לקיים אותה בחופת הוורבו להקדמות אחרות לקיום המציאות וכזה כלו ימיהם חשיבי החוקרים ואם אנשי התורה כתבאר להם היות העולם חסודש א"כ באותה ראיה שראו ברגע קטון השיבו מציאות חסדשו ואם הם ראו קריעת ים לא ייוחס כלל לטבת לא לבורא הטבע א"כ הרי נתקיים להם החדוש והחדש בטבע א" מה שהשיבו החוקרים כי יציעה גדולה שאין חופת ענין אחר לא שירש השלם ענין החוקר יצלו ידעיהם שא"ל להכחשה והחוש למעלה מהחופת וע"כ אמרה התורה אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים אלהם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם אתה הראה לדעת וכו' המסות הגדולות אשר ראו עיניך ככל אשר עשה לכם ה' אלהיכם במצרים לנביחך כי עיניכם הרואות ולתפרסם ענין זה באנשי התורה דור אחר דור בנר שאין מספק בו שאין א' מאנשי התורה מסופק שלא היה כן הרי ירצנו שהשיבו מציאות השלל בלא חקירה כי הידיעה זאת ישתמשו בה אנשי המחקר בחופתיהם ויקראוהו הלכה וקצתם יקראוהו הקצ מופת ויבואים לזה דמיון כי אין ספק לנו כי ידיעה זאת כמו שאין ספק בלבבו של א' היה אבן קרם ובלאומם בעולם וישו בעולם מדינה שמה דמחק וכמו שאין ספק בעולם שאנו כבולות מפני חרבן בהמ"ק והוא אלנם זה באמת כלו ראשוו בעיניהם והנפש תשקוט כידיעה זו ולא יכלו אותה מדיעיהם שום מולק ולזה רבו ר"ל באמרום ראיה שפחד על הים מה שלא ראיה יחושל כן בויי הסהן עד שאמרו זה לא ידמו ותקומות הנסים מפורסמים היום בכל העולם דור אחר דור והרי הם בלוגראו בשם אינו ונטיי הנסים מפורסמים לכל העולם כושני מוצרינו וכו' ליציאת מצרים ואין זו קבלה מאיש א' מיוחד שיקרא ההקצ הנצחה מהקדמות הללו אבל קבלה מוסכמת הכל העולם לרוח פרוסמו והגלותו למשך בוקן עשייתו והוא במדת הדברים הנרזים בשום והקצ הנצחה מהקדמותיו הוא הקצ מופתו בלי ספק וא"כ אנשי התורה כמו שקבלו התורה השיבו מציאות השלל שגם מוחשת והפלסופים מוחכים בהרכה מהחוקרים על הקדמים בלו השיבו הם במוחש כמו ארם טו בענין הכח ובטלמיוס בעניניו סתובום ועשינו הספלות לישראל ע"ז וידיעה אמיתית והיו שזשיבו מציאות השלל כתורה סגור הספלות א"כ בכל עת שסם עוסקים במצותיהם ע"ד קבלת העבודה הרי הם דבקים עמו א"כ בקלם השיבו ה' וירצו אותו ובקיים המצות דבקים בו ואשריהם וזהו תכלית כל החכמות העיניות במ"ט הם כסדרהם המפורסמים :

[illegible]

הקדמת הרב המחבר וצוק"ל

קאמער כוונתו לומר יהיה האומר שומע א' שהיה בזמנם ששמו בן טבאל"ל כיון שרבו דברי טעם ראוי לקבלם והלא מרע"ה כתב פ' בלעם וס' אויב וס' מבואי או"ה וקבל עצת יתרו וכתבה בתורה ודמאל וחכריו לחדו חכמות כשרים. ובענין חול קבוצ ובלבל חזר הדור חכמי ישראל לחכמי או"ה ור"ג כשיא ישראל היה אומר לחכריו כלך וקבל פני פלוסוף חכרנו כמו שהולכו כר בפרקי דרך ארץ. ובבר אמרו הרואה חכמי האומות אומר כרוך שגתן מחכמותי לכ"ו ולא באמר זה על חכמי הדתות שאין זו חכמת השג"ה אלא על חכמי המחקר האמתי ומה שאסרו לקרות הספרים החיצונים וללמוד חכמת יומית ואמרו מכעו כניסם חן ההגיון אינו על חכמת הפלוסופים כמו שאנו עתידים לפ' זה בפ"ב ממ' אבות בע"ה ואחר התכלותי זאת אטלים כוונתי ה' יבמור בערי וקראתי שם זה הספר **מגן אבות** לפי שהחלתי אמונת אבות ובטוי פי' מ' אבות. וקודם שאתחיל במה שכוונתי לבארו אקרי' הקדמה

באשר השיב שכלם ובקצתם השיבו האמת ובקצתם נטו מהאמת במחקרם ובקצתם נתבלבל שכלם ולא השיבו מהם רק עסקות וראוי לכל בעל תורה שלא יקבל מהכרך האמת ולא יטעה במחקרם במה שנטו מהאמת לחלוק בו על התורה ויחשוב כי הם עמרו על האמת ה"ו כי גם הם לא נטו בזה מהאמת כי אם אנוסים במחקרם לא נתנומו בזה לחלוק על האמת וקרה להם זה לפי שלא בא להם מדע נכואי כמו שכל לאנשי הדור. ובבר אמר סקרא"ט כמו שזכר אלפכאב"ז בס' המופת ון' רט"ד בס' החוש והמוחס וכן נמצא בס' כוור אמר העם חכמתם זאת האלהית אינו מכחיש אך אינו אומר שאינו יודעה אבל אינו חכם בחכמה אנושית וארס"טו היה מצוה לשמוע את כל דברי התורה דרך קבלה ולומר הבאים לתת טעם לאזהרותיה ומצותיה ולגבור במי שחללו לבו להקשות עליה ואמר הפל"טון אנחנו נללים חלשין דברי התורות אבל נבין מעט וכסכל הדבר וכן אמר שנכנס על א' מהמקצתים בחכמת האלהות חכמי ישראל וראה ממנו בהחלט עניינו דבר גדול ודשנכנס עמו בעומק אלסותו והתאחרו בשכל הפועל ראה דבר שהבטיל אותו והיה תרליתו שיביי מקצה מה שדבר יודע כי זה למעלה ממדרגת בני האדם. ואמרו בואלה שחית דבר פ' ל' כי כשנתבאר דוד"ו א"ל הקיסר למה נהגית לזאמה שפלה א"ל הקטון שבה יודע יותר מהגדול שבאומות כי הוא יודע מה בכברא ביום א' וביום ב' וכו' והיה בזמן ארסטו"ו. ואמר אבי חמד כי מה שקצרו השכלים האנושי' להשיבו מהויב הוא שנשוב בו אל החזרה. ובהב עץ המאמר בן רעד שזה אמת. וביאר שהידיעה המגיעת מפני הנכבואה אומנם בזה מוטלמה לידיעת השכל כי כל אשר לקח ממנו השכל הקטן האל לאדם מפני הנכבואה. וביאר עוד כי לאות השכל הוא על ב' פנים אם לאוה כמוחלט שאינו דטבע השכל להשיבו בזה שהוא שכל ולכ"א שזקק מ"ש האנשים שלשכלים גבול יעמרו אצלו לא יעברוהו ואם לאוה רפי מדע הרשינים אם מפני שרש היצירה אם לענין קרה מחוץ ולהעדר למוד וידיעת הנכבואה חכמתו לכל אלה החלקים וכ"א רל"ל כי יש לשכל האנושי גבול כב"ר פ' יהי מאורות אמר על מהלך המאורות שהוא קשה במאד מאד וא"ל לרבים לעמיד עליו. וכן אבי חמד בס' מאזני העינים אמר בהגלות הנפש הפלוסוף כי ההקשים המדעיים הם תכסיסים שמו אותם בעלי הכריאה השלמה סדור והיטרה לבעלי הכריאה החכמה וכשיתכן לאדם שיהיה לו המדע כשרם מולדו לא ינטרף לאותם הקשים וימצא הענינים השכליים כאלו הם מצויים בנפשו וכמו שאנחנו נמצא בכריאת האנושית בריה חסרם בתכלית החסרון קרובה לכריאת ההכמות כן בלא הפח יש בהם בריאה רתכלית השלמות קרובה לכריא' המלאכים וזאת הכריא' לא תנטרף אל היסרת ההקשים השכליים כמו שלא ינטררו המלאכים אבל יספיק להם במעט רמו והערה מעופים ויהיה השג"ה המשלים זאת הכריאה כדי שינהיג העולם בארצותיה עב"ל. ואם חכמי או"ה הראשונים ואחרונים הכניעו חקירתם אל ההנחה התורנית כ"ס עדת ישראל שהם חייבים להאמינ' אמונה שלימה מה שחננם השג"ה בתורתו הקדושה האמתית וע"כ סמך הדת"ם כ"ס אל בהכרע הדגש על הקדמות מפני היחח התורה כיון שהחוקרים נתחבטו בזה והעלו כידם חרם הנטכר. ואחר שחקרמתי זה שמתו מגמת פני להטלים נוס שכוונתי להתחילו בעזרת שרי ואשא משלי ואומר:

(סיר פשיט חח' תמועות כדלת וכן בסוגר)

על ישראל ראל הובות. אם בגופות אם ברבבות. הרב תורה היא גאותם. עזרם מצור מגן אבות:

שינוי כמשנתנו כל ישראל יש להם חלק לעם"כ שנאמר ועמד כולם צדיקים לצולם יורשו ארץ. ואלו שאין להם חלק לעם"כ האומר אין תחיית המתים חן התורה והאומר אין תורה מן השמים ואפיקורוס' עכ"ל המשנה ואינו מתחיל עתה לפרשה ולפרש ממ' אבות כאשר יעצתי בע"ה. וחלקתי ס' זה לר' חלקים. החלק הא' קראתי **חלק אלוה ממעל** לסתור דעת אפיקורוסים וחלקתי אותה לה' פרקים. הא' בחציאות השג"ה. הב' באחריתו. הג' בהרחקת הנשמות. הד' בשהוא קדמון ונרפתי בזה שראוי לעברו וה' עקרים אלו בכלליה באפיקורוס השנוי במשנה לפי דעתי כי הכופר באלו הוא אפיקורוס וכמ"ס זה בס' אוהב משפט. הה' בתוארים: החלק הב' באומרים אין תורה מן השמים וקראתי **חלק שוסינו** וחלקתי לר' פרקים. הא' בנכבואה. הב' בנכבואת מרע"ה. הג' בתורה מן השמים. הד' בנשמות: החלק הג' באומר אין תחיית המתים חן התורה וקראתי **חלק יעקב** כי יעקב אבינו לא מת. וחלקתי לר' פרקים. הא' בדיעות השג"ה. הב' בהשגחה ובמול. ועונש. הג' בימות המשיח. הד' בתחיית המתים והיו לו ה' עיקרים שנתנו בהם הראשונים מ' והאדמה לא תש"ס הו"ה מן השמים. טכ"ר ועונש. הציאות האל. היסודות התורה כי יסוד האמונה הוא להאמין בל יתברך ומציאותו ואחרותו וקדמותו ובהרחקת הנשמות ממנו ושראו לעברו וזה בכלל באפיקורוס כנ"ל ואחר זה להאמין בנכבואת הנביאים ונכבואת משה ובתורה ונצחיותה וזה בכלל בתורה מן השמים. ואחר זה להאמין בנשמות ועונש וענפיו הנמשכים ממנו וזה בכלל בתחיית המתים. והחלק הד' פי' ממ' אבות וקראתי **חלק ה' עניו** הס' סנהדרין והנביאים הנזכרים בו. ולפי שהגנו להט חיל כל ישראל יש להם חלק לעם"כ ויש ה' פרקים שהמסכתא נתחלקה בהם וזה החלק הוא בקניית מדות והם כלם לצלות ל' יסודות האמונה: ואתחיל עתה בחלק הא' שבו נכלל דעת האפיקורוסים ואפילו שהוא מאוחר במשנה אינו סדור התורה תפסתי שהתחילה' הדברות באמונת השג"ה ואח' אפרט תורה מן השמים ואניח תחיית המתים לכסוף כי הוא סוף השכר:

פרק א

במציאות השנית - תחלת דרכי' בחושע ישראל 'תשועת עולמים הוא דבור אכזבי' אסוף אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים כוזבת זה הדבור להאמין כי זה השם הנקרא יי' הוא להיטו ומופתו שהוא הוציאנו מארץ מצרים מבית עבדים ואת היא אמונת ישראל במציאות השנית וכיאות זה ידוע כי פרעה הכחיש ואמר היה' לא ירעתי את' ולא הכחיש מציאות הא' במחל' כי כבר אמר הוא או שקורס לו אחרי הדורש להם אומר כל זאת ויחמיו אחרו' אכזב להם היא ולא היתה הכפי' לא בשם זה הנקרא ה' והמכות הבאות על המצרים לא באו לא להוריע זה השם דכתיב וירעו כי אני ה' וכן בסוף אחר אמונה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים וכן ישראל כששאו תם שמו לא נאמר להם כי אם אהיה אשר אהיה וכן ה' אפי' אבותיכם והוא השם שהזכיר משה בתחלת עלייתו ה' אפי' העברים וצריך לבאר מה בין ה' להם. דע כי שם אלהים נאמר על כל מושל שיש לו כח וממשלה יחיד כבד אונגלל או מלאך ולזה הושא א' הדייני' מבני אדם לפי שיש להם ממשלה על בעלי דומים והוא לשון א' ושכוחה שהכל נשבעים בהם וכמ"ס וסמך' ישמח באלהים יתהלל כל הנשבע בו ואינו שם מיוחד להשגת' ושא' ישראל אדם ויאמר לך איזה אלה אתה עובד ולפני מי הסא' אתה מתפלל תהיה השוכת' ה' הרי שם השם הוא מיוחד לאי' תכל שאר הנכבדים ואינו כן שם אלהים ודרכי הראיות לא הגיעו ליותר הקשנה שם אלהים כי הגיעו שם נמצא בעולם הוא התחלם לכל הנמצאות וזאת היא תכלית השגתם והוא השם הנו' במעשה בראשית . וכתב הראב"ע ז"ל כי מה שלא נז' בס' קהלת כי אלהים הוא סוד מעשה בראשית וכשנברא אדם ר' דבר עמו יי' וזוהו א' מודע לו שם ה' ונאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים וא"ל הוכיד שם מלא על עולם מלא ואז נתברר לו שהוא בורא עולם ולזה שדבר בו ה' לא היה מודע לו זה השם והיה נאמר על שם אלהים שאין מתברר אדם הוא מודע המלקים אם לאו ואם הוא מקבל התפלות והקרבנות או לאו אם חדש עולם אם לאו וכשדבר בו נתברר לו זה השם המיוחד בשם ה' ואח"כ קין והכל קבלוהו האביה' בראיה הנכבד' וכן דור אחר דור עד נח וכן עד אברהם יצחק ויעקב עד משה ותלמידיו הנביאים הבאים אחריו וקראוהו ה' בראיותם הנכבד' . וקראוהו העם המקבלים מהם ה' מפני שהיה דבורו והטברו בהם דבקו עד שהיו רואים דברים נקראים כבוד ושכינה ומלכות ואש וענן ומראם הקשת ודברים אחרים וזלת לו ממה שהיה ראה להם שהדבור עמם היה מאלו וקראוהו אותו כבוד ה' ע"כ נקרא השם הזה מיוחד ה' אפי' ישראל ונקראוהו ע"כ ע"כ אלהי אברהם ולזה נאמר ה' בדר' ונחמו והיה השם הזה מיוחד בכו לפי שלא הול' דבקות עם וזלתו ע"כ לא ידעו אמתותיו וזלתו ולפי שזה השם המיוחד לא תפול בו ה"א הידיעה כמו שלא תפול בשם העצם ותפול בשם אלהים לפי שהוא במדרגת שם התואר שתפול בהם ה"א הידיעה ליחדם אבל שם העצם כמו דאובן ושעון כבר הם ידועים בזה השם ואין צורך להפיל בהם ה"א הידיעה לו' הראובן והשעון כן הוא שם ה' לא תפול בו ה"א הידיעה כי הוא שם המיוחד שם העצם והאותיות המדרגות בו הם אותיות אהי' שקם לשאר האותיות כשמות אל הגופי' שח"א לדבר לא בלי האותיות שה"א תורה על הפתח והוא"ו על חולם והי"ו על חירק וה"א במדרגת ה"א ונקראוהו השם אלהים פי' שהיה מורים על המציאות וההכרח אשר ביניהם הוא בין מדבר בעדו ובין מדבר בעד אחרים כי בשאל משה ואמר לי מה שמו השיבו היה אהיה אשר אהיה בלי אומר לו למה להם לבקש מה שלא יוכלו להשיב כמ"ס המלאך למה זה תשא לשמי והוא פלאיך אמר להם אהיה שלחני ליכנס כלומר אל יבקשו ראה יותר גדולה מהמציא להם ויקבלונו רומה לה"ש באותו מעמד כי אהיה עמך וזה לך האות וכשהאדם מוכיח זה השם המיוחד א"ל להוכיחו כלשון אהיה המדבר בעדו בלי כלשון ה' המדבר על אחרים וסיומו כלשון עתיד כשניהם לפי שהזמן שצבר כבר בעדו וזהו אין לו מציאות בפועל ולא תלקח ראה מהם על מציאות זה השם המיוחד אלא בהיותו בכל עת הצתיד חזיו' ומקובל אל היגדר הנמצא אלהי ומקבלת אותו ולפי שזה השם אינו מודע אל העם היודעים אליו אלא בהופתים היוצאים ממנה הטבעי ע"כ נאמר למשה כי זה השם לא נאמר לאבות לפי שלא נראו בימיהם הנסות המפורסמים אבל לפי שכל הופתים היוצאים ממנה הטבעי ע"כ על זה קראוהו אל שרי שהוא תקיף שדר המערכות והמולות אבל לפי שזה השם המיוחד הוא מודיע כי כמו הוא להדג אותות מפורסמי' ביציאת מצרים ע"כ נאמר וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וכו' ושמי ה' לא מודעתי להם כמו שמוצ' לישראל על ידיך לכן אמר וכו' והוצאתי אתכם וירינתם כי אני ה' א"כ בשאמר לישראל אכזבי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים ר"ל האמינו כי אני ה' המחדש העולם והמנצח אתכם והמשיגים ככם לקבל תפלתכם והדבק בכם והמיוחד אתכם להטות לו לעם סבולה זה השם יהיה הוא אלהיך לקבל עבודתו ומופתו אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים כי היותכם עבדים כיד' ארונים קשים ואין לכם תחבולה להנצל מעבודת פרך והוצאתי אתכם משם לא בחיל ולא בכח כי אם כרחמי ע"י מכות ונפלאות אתם ראיתם אשר עשיתי לך לך אות במציאותי וכחיובכם לקבל אלהים . וכשתזכרו יום כ' תכם מצרים כל ימיהם יהיה אות ג'ם לבניכם אחרים להמשיך דבר דרכות דור אחר דור וידוע כי הנביא אינו אלא שלוח מהל' ית' לעבדיו ואם נתאמת שליחות השליח כ"ס שתאמר מציאות השלוח אמת ואמתת הנבואה מהפרסום באומותינו וזמן גדול בעשיית הנסים והגדרת העתידות וזהו מופת למציאות הא' וז' ישעיה אכזי הגדתי והשמעתי והושעתי ואין כח זר ואתם עדי נאם ה' ואני אל ואמר אתם ראיתם ואינכם צריכים לזר יעידכם זה כי אתם עדי כדבר אשר עשיתי שאלו הדברים יודיעו שאני אל . הא' להגיד ולהשמיע עתידות קודם היותם וכו' והכ' הושעתי אתכם דרך כח וזה מופת על המציאות :

ועוד

דבר מזה כה"כ כפ' הנבואה בע"ה זאת היא אמונת ישראל במציאות הא' ולא עשה כן לכל בני ונפלו שאר האומות בזה כה"כ רעות כת' א' האמינו שהעולם קדמון ואין לו פועל . וראש זאת האמונה הרעה הוא אפיקורוס היוני הא' כי העולם נפל במקרה והוא הא' בחלקי' שאין בויה אלא בהתחבר חלקים נפרדים כמו שהניחו המדבר' והוא האמין כי הם קדומי' מתערכים במקרה והחוקו אחריו ואת האמונה כת' א' קרנים אל דהיה ואלו הם הנקראים אפיקורוסים ואעפ"י שהל' השאלו זה השם למכזה ת"ח מלשון הפקר . הכת' חכ' האמינו מה שהאמינו ישראל כי העולם מחדש וכיון שהאמינו זה נתבאר להם שיש אלוה מחדש כי המחדש לא ימצא אל עצמו ויצטרך אל פועל וישו' הקשים כן העולם הוא פעול וכל פעול א"ל לו הבל' פועל והוליד מזה שהעולם נמצא במציאותו . וזו כת' מחכמי ישמעאל וקראוהו מדברים והם כ' כתות אלתת' עזאל' ואלטברג' שנים באמונתם וחולקים בדרכיהם ונפלו בכלכל גדול לאמת חדש העולם כד' שיתאמת להם מציאות האל' מחדש כי קדמו כזה הקדמות קיימו כסם דברים ירחיקם האמת והשכל והציון כמו הרקות והחלק בקיום העצם הפכד' ואין ראוי לקיים מציאות הא' בדברים

בדברים עיונים שיאמת אותו בדברים יורה אותם בעל הריב הכופר בחרו ש העולם וכפראו קצתם דוחק אלז הדרכים גורו שראוי שתקובל מציאות הא' מהתורה וזו הכת היא כת א חסויה וכן הכוננים אין להם בזה יותר כי הם מחזיקים בפשטי התורה ונטייתם כליות היא נטייה אחרת לא בהכחשת הא' ולא התעסקו בנתינת מופת על זה . הכת הג' הם הפלוס' והם האמינו כי העולם קדמון לא נתחדש אבל עכ' האמינו במציאות הא' בדרכים מופתיים אלז הם רצות האמונות בזה ואעפ' שלאמונתו אין אנו צריכים לראות ומופתים וזאת מה שנתבאר לנו מענין יציאת מצרים וחרוש . העולם מן התורה אמנם כדי להשיב לאפיקורוס הלך הרמ"בם ז"ל בדברי הפלוס' לאמת מציאות הא' וכנה הקשות כך העולם לא ימלט מהיותו מחדש או קדמון ואם הוא מחדש יש לו מחדש וזה מושכל אחרון קרוב למושכל ראשון . ואם הוא קדמון כמו שטוען בעל הריב יש סבה למציאות והוא הא' כמו שיתבאר במופת אפילו לרעתם כמו שאנפירם אה' וכן הוא דעת פלוסופי ישראל הבן בוך' צרובן ס'א וכן רש"ד וזולתם ואעפ' שלפי אמונתנו אין אנו צריכים לחוש האיות אבל לפי שכל בהם הפך כמה שהוא מפורסם אלזנו מענין החדש הוצרכנו לחזק מציאות הא' עפ' אמונתם כמו שכתב' ארכטוטלס מקיים דברים גלויים וירועי' מפני אנשים טעו בהם בקיימיו התנועה בעבור שהורחקו וע' צו ה"ז היו שקוד ללמוד תורה ודע מה שהשיב לאפיקורוס :

אבל אני תמה מהרמ"בם ז"ל למה הוצרך להורות לבעל הריב בקדמות העולם כדי שתקיים מציאות הא' בהכחשת לב' דעות יחד החדש והקדמות כי מאמיני הקדמות לא כמו הקדמה זאת לבאר מנהג מופת מציאות הא' ולא הוצרכו אליה אלז לבאר מנהג שאינו בשם לפי שאם הנלבל הוא קדמון א"ל להיות מניעו בשם כי כל גשמים לו תכלית ואינו מניע לכלית תכלית . ולבאר שאינו בשם אין לנו בזה מופת מחדש העולם ויש מופתים אחרים א"כ התבאר בכל חלקי הסותר אם העול' מחדש או קדמון הכל הוא שיה אין חיוב בזה מחד הקדמות או מחד החדש והרחקת הנשמות לא תתבאר מנהג אמונת החדש ואם לבאר אותה אנו צריכים להקדמה אמונה הקדמות א"כ אין העולם מחדש ואם הוא מחדש אפשר שיניע הנלבל כה בעל תכלית אחר שאינו קדמון ואפשר הוא שיהיה הש"ת בעל בשם ע"כ אני תמה מהרמ"בם ז"ל שהוצרך לזה והראוי לנו לבאר מציאות הא' והרחקת הנשמות מבלי השגחה לעולם היה מחדש או קדמון כי גם בהכחיתו העולם קדמון לא יתחייב חיוב אמיתי שהאל הוא כלתי בעל בשם כח"ס רפ"ג מזה החלק ולהכחית הקדמה סותר' התורה לא יתבאר מנהג ביאור אמיתי עיקר מעיקרי התורה אינו ראוי ולא הבן וקודם שאתחיל לבאר מציאות הא' ע"ד מופת אבאר מהו המכוון בזה :

ואען ואומר כי המכוון בשאלה זאת הוא קיום נמצא הוא מחוייב המציאות לעצמות א"ל שיהיה מציאותו מולתו אבל כל נמצא רוח מושפע ממציאותו באמצעי או בלא אמצעי ואין מציאותו מולתו אבל כל נמצא הוא לו עד שיהיה תכלית המחולטת למציאות כלם והוא המושלים לוולתו המביע כל נמצא אל תכליתו וימשך מזה שיהיה כל נמצא משתוקק אליו כמביע אחר שהוא העלה למציאות וסנותן לו מהראשונים למדתינו ואם יש בו נטייה מהאמת אין עליו ללא על אותם שלמדתי מהם אשמה כח"ס בן רשד משל מהפלוסוף אם היתה בדעותם שגיאה כי כוונתם היתה ידועת האמת ולולי היתה להם זאת הוונת היתה זה מספיק בשכחם עד שלא יאמר אחד מהאנשים כידיעת האלוות מאמר ראוי להשען עליו ולא ינצל א' מהשגיאה אלז מי שהצילו האל בענין האלהי חזק מטיבץ האדם והם הכבירים ע"כ . ואקדים ה' הקדמות :

הא' כל נמצא אם שיהיה מציאותו מחוייבה לו מעצמו לא באכלת מוולתו ויקרא זה מחוייב המציאות במחולט אם שיהיה מציאותו באכלת לו מוולתו ויקרא זה האפשר המציאות וזה כי אחר שהמציאות באה לו מוולתו אם ציירנו הסתלק עלת מציאותו לא יתחייב לו המציאות והיה א"כ מחד עצמו אפשר המציאות לפי שלא תתחייב לו המציאות אלז בחכאי מציאות עלתו ויתבאר מזה שהמחוייב המציאו' אינו עלול שאם היה עלול לא היה מחוייב המציאו' כי העלול מחד מה שהוא עלול באכל מוולתו מציאות עלתו ואשר אינו עלול מחד שהוא כן הוא מחוייב המציאות כי המתקאר בנמצא לא לעלה הוא מחוייב המציאות ויתחייב מזה כי מי שאינו מחוייב המציאות הוא אפשרי המציאות מחד מה שהוא עלול :

הב' העלול אינו עלה למציאות מופתו שאם היה עלה למציאות עצמו היה עלה ועלול כא' וזה שקר כי העלה והעלול מצטרפות והמצטרפות הם מתנגדים והמתנגדים לא יתקבצו בנושא א' בעת א' מחד א' :

הג' העלול אינו עלה למציאות עלתו מופתו שאם היה עלה למציאות עלתו היה כל א' עלה ועלול כא' ויתחייב שיתקבצו המתנגדים בנושא א' בעת א' מחד א' וזה שקר כח"ס ויבד שאם היה הוא עלה לעלתו ועלתו עלה למציאותו היה הוא בעצמו עלה למציאות וכבר התבאר שהנמצא העלול אינו עלה למציאות עצמו הנה התבאר שהסבות בעלות ועלולים שקר וזה שיהיה א' עלה לב' וב' לב' וג' עלה לראשון כי יהיה א' עלה לב' ועלול מהמו וזה שקר כח"ס :

הד' כל כלל מקובץ מעלולים הנה עלת כל אותו כלל מחד מה שהוא אותו כלל עלה לכל א' מהאחרים שבו מופתו דא"כ סנה יהיה המציאות קצת מאותם אחרים כלתי מחוייב המציאות העלה וא"כ סנה הכלל בעיני המונח כראשונה כלתי מחוייב מציאותו במציאות העלה והעלה א"כ אינה עלה א הכלל וכבר הכחנו עלה לו א"כ עלת הכלל היא עלה לב' א מהאחרים שבו :

הה' ההשתלשלות בעלות ועלולים לכלית תכלית עד שלא ימצא ההשתלשלות עלה כלתי עלולה שקר מופתו לפי שכלל לו העלות ועלולים ג"כ הם עלולים לפי שאם היו כלתי עלולים היו מחוייבי המציאות וזה שקר לפי שזה הכלל מחד מה שהוא זה הכלל אמנם יגיע לו המציאות במציאו' כ"א מהאחרים שבו וזולתו וז' המציאות הביע לו במציאות וזולתו ואין קן מחוייב המציאו' וא"כ זה הכלל עלול ועלתו או עלולה או כלתי עלולה ואם היא כלתי עלולה הנה הביע הכלל לעלה כלתי עלולה ונפסק ההשתלשלות והוא המבוקש ואם היא עלולה היא ככנסת בכלל העלות והעלולים אמנם עלת הכלל מחוייב שיהיה לב' א מהאחרים שבו כח"ס ויתחייב מזה שיהיה עלת הכלל עלה לעצמה וזה שקר . הנה התבאר כי העלות והעלולים לא ישתלשלו לכלית תכלית :

ואחר שהוכח זה כבר שיש נמצא מחוייב המציאות לעצמו מופתו שאם לא היה כן הנה יהיה כל נמצא אפשרי המציאות והיה כל נמצא א"כ עלול כפי מה שיתבאר ועלתו לפי מה שהיה נמצאת היא עלולה ג"כ וכן עלת העלה ג"כ ויתחייב מזה או הסבוב או ההשתלשלות לכלית תכלית ושניהם שקר כח"ס ומה שהוכח תחלה שכל נמצא אפשרי המציאות שקר וא"כ קצת המציאות אינו אפשרי המציאות אבל מחוייב המציאות והוא הא' והוא המבוקש וכשיבאר מציאות שכל כבדל מותן הצורות יתבאר מציאות העלה הא' ויתבאר זה כח"ס רפ"ג בע"ה . ואחר שיתבאר במופת מציאות מחוייב המציאות שהוא עלה אין כבאר כי כל נמצא וזולתו מציאותו באכלת מזה המחוייב המציאות מופתו כל נמצא וזולתו מחוייב המציאו' הוה

הוא אפסרי המציאות וכל אפסרי המציאות הוא עלול וכל עלול הוא כנכס תחת השתלשלו' וכל מה שחול מופל תחת השתלשלו' מציאותו באצלת מתכלית השתלשלות א"כ כל מה שהוא זולת מחוייב המציאות מציאותו באצלת מתכלית השתלשלות ותכלית השתלשלות בלתי עלול ומה שאינו עלול הוא מחוייב המציאות והעלול הוא באצל המחוייב המציאות והוא המבוקש :

הדרך האחרת ואקדים בו הקדמות :

ד"א תנועת הנבלל היא סבת כל הויה והפסד מופתו כל הויה והפסד יקדים לו השתנות והשתנו' יקרב לו קריבה מהמטנה א המשתנה כי המשתנה אם ישתנה בטבע או בהכרח והמשתנה בטבע כמו המים המתחממים או המתקררים א"כ מתכלית תנועה בהתקרב המחמם או בהתרחקו וכמו השתנות הכוסר מהמציאות א המתקנות וזה לא יהיה אלא בתנועה בהנעת ההרבה מקבוצ הגשמיים מתחלפים המקומות הטבעיים ואשר ישתנה בהכרח א"כ מתכלית תנועה בהתקרב התכריח א המתנועע ולפי שהתנועה הישרה היא נפסק' לפי שכל מתנועע הוא בעל גשם וכל גשם הוא בעל תכלית בהכרח כמ"ש במאמר חדש העולם ובהגיעו א התכלית יבוא קודם שיטה לזר הפך תנועתו הא' לפי שיש בין ב' תנועות הפכויות מנוחה ואין תנועה מדוכקת אלא הסוכבת ולו התנועות אשר בהויה והפסד הם מדוכקות א"כ כל אלו התנועות הם תנועות לתנועת הנבלל שהיא לבדה היא סוכבת מדוכקת והיא סבת כל הויה והפסד :

הב' המתנועע לא יגיע את עצמו שאם הוא חומר מוכן לקבל צורה א"כ לו מבלי תנועה יגיעהו לקבל אותה צורה כי אם הוא תנועה את עצמו היה מקבל ופועל ועלה ועלול ולא יתקבצו יחד במקום א' כמ"ש במופת הקודם ואם הוא גשם מתנועע תנועת ההעתק א"כ מבלי תנועה שאם היה גשמותו מחייב לו התנועה לא היתה לכל בעל גשם מנוחה לעולם כל עוד היותו גשם ועוד כי הגשם מקבל לתנועה וא"כ אינו פועל לה להמנע התקבץ הפועל והמקבל בנושא א' כמ"ש ואחר שנתבאר זה הנה הנבלל המתנועע תנועה מדוכקת שהוא סבה כל אלו ההיות יש לו תנועה ואם לאותו תנועה יש תנועה הנה יגיע א תנועה א' להמנע השתלשלות לבלתי תכלית כמ"ש במופת הקודם וזה המניע הוא הא' והוא המבוקש :

דרך אחר . הנה יש עמימים יצאו יחיו בכח ויצאו א הפועל והוא כל מה שיצא מן הכח א הפועל יש לו מוציא חוץ ממנו כי אם היה בו לא היה בכח לעולם אלא אם יש לו מנוע והמסור המנוע הוא המוציא מן הכח א הפועל והמוציא שהוא אם היה בכח ויצא א הפועל הנה יש לו מוציא וזה לא ישתלשל אלא תכלית כמ"ש במופת הקודם ויגיע א מוציא הוא תמיד בעצל בהכרח והוא הא' :

דרך אחר . זה העולם הוא מסודר סדור נאות מומצב ונזמח וחי ומדבר בתנועת הנבללים וסדור התקופות סדור נכון . וא"כ היותו במקרה לריבוי והסתדותו א"כ הוא מכוונת מכוון הוא הבורא יתברך וזה הדרך בזה על ב' שרשים . וזה הכל א' מהם שהעולם בכל חלקיו יוצא נאות להציאות האדם ולמציאות כל המציאות והב' שכל אשר יוצא נאות בכל חלקיו לפעולה א' ומסודר לתכלית א' הנה הוא פועל בהכרח ויוליד זה שהעולם יש לו פועל :

דרך אחר . אקדים לו הקדמה אחת והיא זאת . כשימצא מורכב מב' דברים וימצא א' מהם בפני עצמו חוץ מהדבר המורכב ההוא התחייב מציאות האחר בהכרח חוץ מהדבר המורכב ההוא א"כ שאם היה מציאותם מחייב שהם לא ימצאו יחד מחומר וצורה הטבעית לא היה נמצא הא' בלתי האחר בשום פנים והיה א"כ מציאות א' בפני עצמו מורה על העדר החיוב והנה ימצא האחר בהכרח והמשל בו כי כשימצא האדם כנבדן וימצא הדבש א"כ לבדו יתחייב בהכרח מציאות החומץ לבדו ואחר שנתבאר זה הנה יבאר א"כ תנועה בלתי מתנועע לפי שאנחנו נמצא דברים רבים מורכבים מתנועה ומתנועע שהם יגיעו זולתם ויתנועעו מוולתם בעת שיגיעו ואלו הם התנועים האמצעיים כלם ואנחנו נמצא מתנועע לא יגיע כלל והוא המניע האחרון ויתחייב בהכרח שימצא תנועה לא יתנועע כלל והוא המניע הא' והוא הא' וזה מופת ארסט' ואין כזה חיוב גמור כי יכול הטוען לטעון שהוא כנבדן א"כ המורכב אם תנועה א' תפשוטיו נפטר ימצא בהכרח האחר אבל המורכב מתנועה ומתנועע מתנועע שהנינו נפרד אינו חלק מהמורכב המצויין אשר יתחייב מזה שימצא הפשוט האחר ע"כ הפלוסוף לא יוכל לחייב מזה חיוב גמור מה שרצה . והרלב"ג א"ל בספרו הטר זה המופת א"כ ע"כ אחרת הו' המניע אל המתנועע הוא במדרגת הצורה אל ההיולג ומה שהוא דרך היולג אפשר שיפטר מזה שהוא דרך הצורה אל א' למה שהוא במדרגת הצורה להפטר בזה שהוא במדרגת ההיולג כי צורת החי במדרגת ההיולג אל המדבר ואין מחוייב בהמצא החי שימצא המדבר . אבל הפלוסוף חזק זה המופת לפי שכל המתנועע יש לו מניע וימצא תנועה ויחוייב שימצא תנועה בלתי מתנועע שאל"כ היה הדבר הולך לבלתי תכלית וזה נכמע שאם לא נמצא הא' א"כ שימצא דבר מאחריו א"כ מחוייב הוא שיכלה הדבר לבסוף אל מניע לא יתנועע ואע"פ שהחכם הכו' אומר שלא יתחייב מזה שיהיה הראשון שכל נכדל אנחנו לא יפסדו עלינו זה המופת כי אין רצוננו עתה לבאר אלא שיש נמצ' ואח' נבאר היותו בלתי גשם :

א"ל עלה בדינו בזה המופת שיש תנועה בלתי מתנועע והוא הא' וזה המבוקש . ואלה הם מופתיו המציאות בלתי מקירה בזה הנמצא אם הוא א' או רבים אם הוא בוף או שכל וע"כ הגיעה חכמתו בזה והם אינם יורעים שם לזר הנמצא אלא שקדים לו מחוייב המציאות או סבת הסבות ועלה א' וקראוהו סבה לומר שפועל הדברים והוא צורתם כי הוא קיום שעולם כמו שהורה קיום החומר והוא התכלית כי תכלית כל הנבראים הוא לתכלי' בצורו וזה סבה כלל כל הטבע והמדבר' יברחו מזה השם ויאמרו כי באמרו עלה יתחייב מציאות העלול וזה מביא אל אמונת הקדמות על בן יקראוהו פועל והרמ"כס א"ל כתב כי אין הפרש בין פועל לעלה כי בשללך בכח אינו מחוייב הקדמות ואינו מחוייב קדמות אלא בשללך בפועל ואין הפרש בזה בין עלה לפועל . ובין הפלוסוף ובין המדברים לא ידעו לא' שם ולא נקרא העם יורעי אלהיו כי אם ישראל שירדעו אמתת מציאותו מהוראת שמו הנקרא יהוה ולזה צדק בעל הכוזר באמרו כי יש הבדל בין אלהי אברהם שהוא אלהים ישראל ובין אלהי ארסטוטלס והיוונים קוראים בלשונם שם הא' מ'ט'ט'ר בראש"טון ר"ל ד' אותיות כי ט'ט'ר"א בלשון יו"ד כמ"ש בפ' גט פשוט וגרמ' טון בלשון יו"ד אותיות כי כשברא אלכסנדרוס ירושלם יצא שמעון הצדיק בצוץ על מצחו יצא ממנו זיו אחר לכסנדרוס כשנכדל זהו שאני רואה בחלומי חשפיל כל החיילות לפני . שאל היהודים מה ענין זה השם אמרו לו שם בן אריבס אותיות ע"כ קראוהו בלשונם כן וע"כ קראוהו בלשונם טאו"ש כי שם בו ד' אותיות . והרומיים החליפו הט"ת בדל"ת וקורים אות וראו"ש והספרדים החליפו האל"ף בגי' וקורים אותו גי' והכל הוא לקוח ממנו והשימעה אלם קורים אותו אללה והיה חלש ארמית תרבים אללה והוא לקוח ממנו ואינו שם עצם מיוחד לש"י אבל הוא השם המיוחד אללה ואל הוא במקום הא' היריעה ישאר השם המיוחד לה ואין לו משמעות כלל ושמעתי כי בלשונם לה בהא' הוא לשון מכוכה כי מי שהוא נכון אומרים לו להא כלומר

מגן אבות ח"א

בכרך ומבוכה וכוונתם לקרוא של כשם זה הוא שאין להם ידיעה ביריעת מהותו כי אם במבוכה וקורא אבי איהם עתה תהיה מבוכתם כי אין ככון לקרוא לאל כשם מבוכה וברוך ה' אשר בחר בעמו ויחד שמו עליהם ועתה נחקור בשאר השאלות התלויות בלשונות יתעלה :

פרק ב'

פרק ב'

באחרותיו - דבר הא' מי' הדברות בם היותו מורה על הוצאותיו יתבאר כמ' מורה ב' על
אחרותיו - כי מלת אנכי - גם אשר הוצאתיך הם הוראה על האחרות אנכי בבית' אחד תיחד ומוס
למר מרע"ה ואמר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד וענין זה הוא להבדיל בין האמונות המצדדים המאמינים
בשני אלוהות א' פועל הרעות והיו אומרים כי משה הוא שלוחו של פועל הרעות ולז' פרעה ראו כי רעה נבר
עניכם פי' כי אלוה הפועל הרעות הוא המשלח אתכם אליו והיה טענתם בזה כי מהפועל א' לא יצאו פעולות הפכויות ולא
רואים פעולות המציאות בכלל מהם טובות ומהם רעות ויולד זה כי יש ב' אלוהות א' פועל הטובות וא' פועל הרעות וזו
טעות גדולה כי הקדימה א' עם היותה אמיתית לא תתחייב בכלל ב' אלוהות כי הא' לא יפעל כי אם טוב ותתורה השרירה זה
ואמרה וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד והרעות הטובות בפועל הם במקרה בלתי תכוונות לעצמם וסבתם היא
החומר המוכן לקבל השמנים להכרח ההווה והפסד וכמו שהשמש פועל ההפכים שהוא מלבין הכבדים ומשחיר פני הכוכב וזה
לפי הכנת המקבל ולא נאמר מפני זה שהם שני פועלים כן לא יתחייב מפני זה היות טובות ורעות בפועל שהם הפכויות שהיו
ב' אלוהות וזה השיבו ישראל ביצירת מצרים שהשית שהוציאם ממצרים הכה את פרעה באותם מכות והציל אותם מהם והטביע
פרעה וחילו בים סוף והם הלכו ביבשה והיו סמוכים זה לזה ונתגלה להם כי הוא א' פועל הטובות לטובים והמפנים עקלקלותם
ויליכם ה' את פועלי האון - וזאת היתה אמונת אברהם אבינו ע"ה באלהים השמים ואלהי הארץ כי הוא יחיד בעליונים
ותחתונים כי היו אומרים כי א' להיות בעליונים ובתחתונים וזאת א' לפי שהם מתחלפי המקומות ומתחלפי השככים ואברהם
בחקמתו הכיר מה שראו ישראל בעיניהם כי ה' אלהי השמים הוא א' וכ"א משה אתה הראת לדעת וכו' בלומר אתם ראיתם
בעיניכם וידעתם יחודו של עולם ואמר איך ראו זה כי מן השמים השמייעך את קולו ליסוד ועל הארץ הראך את אש הדולה
בלומר אחר אשר ברבג - א' ראיתם קול יוצא מהשמים ואם בוערת על הארץ ודבריו שמתע - זהו מופת מורה על היחוד כי הוא א'
א' בשמים ובארץ ואת היא אמונת ישראל הנראיה להם בעיניהם ועל נאמר וידעת היום והשבות א' להבך כי ה' הוא האלהים ובכל
זה מוכיח השם המיוחד הוא אלהי ישראל אבל האמונה חקרו כוח חקירה עיונית כמו שאזכיר אחר זה לפי שגם אחר מת"ת כשאר
מא' הרעו' אמרו כי אדם א' שמו מנצי רצה להאמין בב' אלוהות א' פועל הטובות וא' פועל הרעות והיו לבין גדול הם האמנוסים
הנקרא בלסון ערב למ' גום ושבור מלך פרס פחד שלא יפסידו עליו תמלכתו ושלח לו אברת לאחר כי הוא על אמונתם אבל
הוא רוצה שיבא לו לבדו ויורה לו דרכי הראיות בזה ובבא האיש לו דבר אליו ביחוד וא"ל דע כי באו אלי ב' האלוהות במלות
א' צוני להיטבך וא' צוני להרעך ואני רוצה לבחון איתו - יותר הוזה והרגו ואז נתבטלה זאת האמונה ע"כ קראו מאמינים בב'
אלוהות מינים ע"ש מינא' כמו שנקר' בפרי המציאות אפיקורוס' ע"ש אפיקורות ועל האומר ויברכו טובים הרי זה חיות והוא
שומר שפועל הטובות אינו פועל הרעות וזה השם השאיליות לכל כופר באמונת הא' שהיה אמרה התורה ולא תתורו אחרי
לבבכם וא"ל זה מינות שנאמר אחר ככל לבבו אין אלהים וכ"א המשתחוו לקשת מחו כמין וכן תחשיט העה"כ קראום מינים
כפ' הרואה והם הנדוקים ותלמידיו (וכו') בנן יעקב איש כפר סכניא נקראו מינים וכל דרך השאלה אבל הכנה ראשונה למין
הוא למי שאומר שיש ב' אלוהות ע"ש מינאי האומר כן - וכמה דרין פ' א' דיני תמונות אחרו שלא יהיו המינים אומרים ב'
שוויות בשמים והטעות של אלישע אחר שנתן אלהות למט' רון וכן התלמוד והאבדות הם תלמים לומר כל מקום שתקנו המינים
לומר ב' ראיות יש שתובתם בזה וכן השאיליות אפיקורוס לכופר בתורה והשמים כמ' כספרי כי דבר ה' בזה זה דרוק ואת
חזותו הפר זה אפיקורוס וכן בהרבה מקומות משחשבים בחין ואפיקורוס לכל בעל אמונה רעה וזאת האמונה לא נאמרה בפועל
על הדרך להכדיל בין פועל הטובות לפועל הרעות בשני אלוהות כלום אבל כימי רז' היו מאמינים בשני אלוהות ע"ד אחרת
כי היו אומרים כי בוף האדם לשנים עלינו לא' א' והחזנו לאלוה אחר ע"ד המאמינים כי אלהי השמים אינו אלהי הארץ וכבר
במה השוכה לענות בסיל באלותו שהיה ראוי לאלוה החתון שיהיה לאלוה עליון שלא ישפך עליו מיתיו כמי שיש לו עליה ע"כ
בית חבירו שאין דעותו לשפוך מים מדעותו לרשות חבירו ע"כ - והפלוסופי' החוקקו באמונת האחרות כמו מופתים כמו שאמנו
מאמינים וכן האומה שיחשפאלית לא בטו מאמונה זו כלל אבל מאמינים בה אמונה שלימה ויש להם בזה דרכים לאמת אמונה זו
ועתה אזכור מופתי סיחוד ואודיע מה הוא מורה ענין האחרות הפשוטה ועניניהם שהיא האחרות אין עמה סבור ולא הרכבה ולא
דמיון בשם פנים ולא ריבוי ולא הספר ולא התחבר לדבר ולא התפרד מדבר זהו גדר האחרות הפשוטה הנאמרת על השית' -
ואחר שהקדמתי זה אבאר האחרות בדרבים עיונים - והנה המדברים מהישחפאלים השתדלו לבאר זה בדרביהם ואינם
דברים מספיקים וכבר הרגישו קצתם ואמרו שראוי להאמין באחרות מדרך קבלה מהדת ואינ' שרובם גנו אותם אבל
הרמב"ם ז"ל טעם אותו כי האיש ההוא הרגיש באותן דרכיה וראה שאינן מספיקים ונטה מהם אבל הפלוסוף דברו כזה בדרבים
מספיקים והם לו כמו שאזכיר אחר' :

הדרך הא'

הדרך הא' יש בו הקדמה והיא זאת . כי הפעולה הא' לא תצא לא מפועל א' וזו הקדמה מושכלת מעצמה והיא שרש גדול בחכמה הטבעית ואח"כ לאחר הנה זה המציאות בכללו מהשלבל המחקר בכל צד נקודת מרכז הארץ הכל הוא איש א' הוכל קצתו מקצתו במקרים . כמו שהארץ איש א' ויש בו איברים ראשיים ואיברים משניים בין המציאות בכללו הוא איש א' כי בתמונת השלבל היומי הם מתמועצים כל השלבלים אשר תחתיו ובתמונתם הם מתערכים היסודות ובסבת התערכים הם מתחברים המצברים והנקחים וכוונתם מהם הכ"ס והארץ והכל נקשר קצתו בקצתו וכמו שיש בארץ שכל מנהיגו כן בלי ספק יש בעולם כמצא הוא מנהיגו . וכבר ביארנו המציאות כמותית אבל בכאן התבאר כי הוא א' אחר שכל המציאות הוא א' והפעולה הא' לא תסודר לא מפועל א' א"כ אין בעולם לא אלה א' ולא נשאר אם הם כ' אלוהות לא שנאמר שיהיו שניהם פועלים כא' או יהיה הא' פועל בעת א' והאחר פועל בעת אחר וכל זה שקר היות שניהם פועלים כא' שקר לפי שכל כלל שלא ישלם פועל א' לא בכללו אין א' מוכח סבה א' לפועל השואל אבל הסבה הראשונה היא התחבר הכלל וכבר התבאר כמותית שהמחוייב המציאות ראוי בהכרח שלא יהיה לו סבה וצד כי ההתקבצות הכלל צריך סבה ואותה סבה היא מקבצת הכלל ואותו המקבץ הכלל אם הוא א' הוא הא' ואם הוא ג' ככלל צריך למקבץ כמו הכלל הא' ואי אפשר מבלי הגיע לא' להמכע ההשתלשלות לכלותי תכלית כמ"ס כמותית המציאות ואותו הא' הוא הא' אמנם היות הא' פועל צד א' והאחר פועל צד אחר הוא שקר ג' כמכע פנים הא'

שאל הוזהר שיהיה פועל. הא' אפשר שיפועל בו האחר. מה הסבה שיפועל הא' ויבטל האחר. ואם היה הוזהר שיפועל בו הא' נמנע שיפועל בו האחר הנה יש סבה אחרת אשר חייבה אפשרות לא' ונמנעות לאחר אחר שהוזהר בו הא' אין חלוק לו והנמנע לפועל נמנע הא' נקשר קצתו לקצתו ואם יש להם סבה מחויבת או מוכעת אותם סבה היא א' והוא הא' והב' שאל הא' והב' שאל הא' פועל עת א' והב' פועל עת אחר יהיו מופלים תחת הוזהר והוא אינו מופל תחת הוזהר כמו שיתבאר. והב' שאל הא' משניהם יצא מן הכלל הפועל בזמן עצמותו מה וצריך כ"א משניהם א' מוצא מהסבה א' הפועל כמ"ס. והב' שאל הא' פועל עת א' יהיה ככ"א משניהם אפשרות ומחויבות המציאות התבאר במופת שאין בו אפשרות. א"כ התבאר במופת שהמחויבות המציאות אשר התבאר במופת חיובה המצאו במופת המציאות הוא א' בלי הפק וא"א שיהיו ב' והיה המוכח בשאלה זו:

הדרך הב'

הנה יתבאר במופת שהא' אשר התבאר במופת חיובה המצאו אינו בוף ולא כח בוף ואחר אשר כתבאר זה הנה הוא מחויב שיהיה אחר אין שני לו וצריך להקדים. כזה הקדמה והיא שכל מה שאינו בוף לא יושלל בו מניין ומתחייב מזה שהאלוה אחר שאינו בוף כמו שיתבאר במופת הוא מחויב שיהיה א' לפי שכל מהות שיש בו אישים נכנים לא ימלטו מחלוקה אם שיהיה אישיות אותו המהות בעצמו או וולתו ואם המהות בעצמו הוא אותו אישיות הנה אם נמצא אותו מהות או שתהיה חל בו או שיהיה משכן לו או שלא יהיה חל בו ולא משכן לו אכל לו התלות עם המהות או בלא מהות. אמנם החלק הא' בטל שאל היתה עלתו אותו מהות. לא יהיה תחתיו מניין אישים. והחלק הב' א"כ בטל שהדבר החל במשכן הוא מאוחר אל הדבר אשר חל בו ולא יהיה עלה אל מה שהו' קודם לו בעצמות אמנם החלק הב' הוא מתקיים בפשט המדברות וימנו האישים כפי מנין הנפשות המקבלים אותן בפשט הנה הביע מזה שכל מהות נמנו אישיו. הנה אות המהות חיובה בכח נשמות המצורות והמקרים או התלות בחומר כמין מהתלות בפשט המדברות אבל המופשטים הנמורים והנפרדים במחלט א"א שימנו אישים כלל אכל יהיו מנייהם באישים אם שיהיה אישיותם בפשט היותם כמו בחק המחויב המציאות לעצמותו בעצמים השכליים המתעלמים מן התלות בחומר. אחר אשר ימנו בפועל הראשון ואין חלוק במהותם ואין להם מקבלים ולא מה שדומה למקבלים ולא ימנו באישים אשר יהיו תחתיו א' אכל יהיו מנייהם באישים אך יביע המנין בהשתלשלות העלולות אשר ביניהם כשיהיו קצתם עלה לקצתם ויביע רבו אכל הם לא יהיו תחתיו אחר אכל יהיה כ"א מהם מין משתנה. ודע כי הדלכ"ב א"ל כס' מלחמות ה' הוא חלוק על הקורמים האומרים כי השכלים הנכבדים הם כלם עלולות ועלולות קצתם לקצת וכיאר כי כלם עלולות הם מהא' ולפי דבריו יכול המנין בהם מזה שהנפשות נמצא פועלות בזה המציאות ודבריו צריכים עיון כי יצא מדבריו כי מהפועל הא' יהיו בעינו הדברים פועלים ואין זה מקום. זה המקור אבל צריך אזהרה לרצות כי הפלסופים הקורמים כלם ביארו כי מהעלה הפשוטה לא יהיה מוכנה לא עלול א' פשוט והוא מכוון בעצמו ועוד נדבר בזה דבור רחב כפ"ב מהח"ב והצול' מדבריו הוא שהשתלשלו השכלי' הנכבדי' וכלה לא' אין בורכו ולא יצויר בו ריבוי אחר היותו בלתי בשם כמו שיתבאר במופת כי חיוב הקרקת הנשמות מחמיו' יתחייב א"כ אחרותו:

הדרך הג'

חיוב המציאות בכח' העצם א"א שימצא לנשים בי אם יהיה אפשר שימצא לב' הים מן חיוב המציאות מוסף על עצם כל א' משניהם ולא יהיה א' מחויב המציאות בעצמו לכך אכל הוא מחויב בענין ההוא אשר האמין חיוב המציאות בעצמו לכך אכל הוא אשר תמצא לזה ולולתו ושתתפו בחיוב המציאות ויחלקו בענין אחר אשר הם בו שניהם וככה התבאר כי בחיוב המציאות אין בו סתירה. הנה התבאר כי מחויב המציאות א"א בו שניות כלל ולא דומה לו עלת כל זה הפשוטות הנמור והשלמות הנמור:

פרק ג'

בהרחקת הנשמות הוזהר הא' בדבור הב' מן' הדברות מלעבור כל נמצא וולתו ומלעשות תמונת כל ונתן סבה כזה כי לא ראיתם כל תמונה ותמונה כפי' פרוץ אדם ואמר השל' ע"י כביאו ואל מן תדמונו ואסוה וכ"א ואל מן הדמיון א' וכ"א ית' ואל מן תדמונו ותשו ותמשלוכי וזרחה ואלו הים בעל בשם הים לו דומה כי אין הנשם דבר אחר וולת שיש לו ב' מרחקים אורח ורוחב ועומק וזה דברו ואין הסכל בענין הנשמות כן בדבור סדרל לבלבל המקיף בכל שניהם הם דומים כדבר הנשמות שיש להם ב' מרחקים ואלו הים הא' בעל בשם ה'ל דומה ודמות בערף ואם ישאל סוף ע"כ ש' לנו לדמותו לשאר הנבראים שהרי הוא שכל כדל כמו השכלים הנכבדים והרי הוא נמצא ואנחנו נמצאים והרי יש לנו דמיון עמו במציאות כל זה הטענה כי אין שכלו כשכל השכלים הנכבדים כי הם עלולים מחמו ואין מציאותנו במציאותו שאנחנו צריכים למציאותו והוא אינו צריך למציאותו אכל אם הים בשם ואין הנשם דבר אחר אלא שיש לו ב' מרחקים אין בזה הסכל בין בשם וך לבשם עכור וענין הרחקת הנשמות ממנו הוא כי אינו בוף ולא כח בוף. ולא ישינוהו מקרי הוזהר בבין התמונה והעמידה לא בעצם ולא במקרה. ומה שנתמצא בתורה ובנביאים מייחסים לאל מקרי הוזהר כי אדרך דברם תורה כלשון בני אדם. ועוד נבאר זה הסדר בדבר בתוארים:

ודע

כי אין אחרת פשוטה לא בהרחקת הנשמות כי כל בשם יש בו ב' דברים חומר וזורה. גם כי כל בשם הוא מתחלק וכל מתחלק יש בורכו מזה חלקיו ולזה כמו שטענו קצת בענין ההבטחה כן טענו בענין האחרות ומופתי האחרות הם מופתי הרחקת הנשמות ומופתי הרחק הנשמות הם מופתי אחרותיו' וכבר נתבאר במופת אחרותיו' ועתה נבאר במופתים אחרים הרחקת הנשמות מחמו ית' ולא היתה אומה שהיה יסוד האמונה שלה הנשמות וכל מן שאינו מאמין בה הוא כופר ויחייבוהו מיתה מזה אמונתם. אבל יש כשאר אומות המונים המונים טועים מזה גסות שכלם כמו שהיו בישמעלים. כת א' קרויה לשאן"כלם וכן באומותינו קצת מהרופים פשמי הכתובים ומדרשות והגדות כי הרבה מההמון לא ישינו הא' לא לבעל בשם ומן שאין לו בוף יחשבוהו בעדר המציאות וזה מזה חסרון השבטם עד שיש קושיות מפורסמות למי שלא הורגל בחכמות עיוניות כשאמרו לו שהא' אינו בוף יאמר ואם אינו בוף מהו והאמת הכדור הוא כי אין המציאות הנמורה אלא למי שאינו בוף וראוי להדריך ההמון מעט מעט. וכבר הוזהר' סינא שלא נדרוש בהמון שהש' תוך העולם ולא חוץ ממנו כרי שלא יבאו לירי כפירה להכחיש מציאותו עם היותו אמת כי לא יוסד מקום אלא לבעל בשם ותוך וחוץ הם מושגים מקום. וכן רשד הראשון הוזהר מזה והתיר לדרוש בהמון ולו' להם כי הא' כד מעלה כי למעל' תבלבל העליון אין הם מציאות ואין הם מקום וכשירדשו להם כי באותו זר הוא הא' לא יוחרמו לו מקום שיהיה מקיף אותו כי אין גדר המקום דבר אחר לא שהוא תכלית המתקומם ושהו לו וכדל מחמו. ולזה א"א יוחר מקום אלא לבשם לפי שכל אלה הם מושגיו. וכן התיר כן רשד לומר להמון כי האל הוא צה ומצומצם וך וכדיר כרי שיבינו לו מציאות וירחקו ממנו הנשמות המושג וכ' הוא להטיר ההמון להרחיקם מהכפיר ולהכניסם בלבם האמונה השלימה ואשר הוא קשה להכנתם. אכל הדמכ"ס א' כספרו הנכבד לא התיר מכל זה כלום אכל אחר שאין זה מקתרי

מסדרי תורה שראוי להסתירם מהמון ע"כ צוה צויתמרן להרביל הקטנים בעת הלימוד שה"ל אינו צוה כלל עד שיגדלו באמונה
וזה המסדיר כזה הרבה עד שאמר מאמרים הרבה כוונתם שהמכון בתפלתו שהוא מתפלל לאלוה בליל בוק כאלו עובד ע"ז שאינו
מתפלל לפני האל האמיתי אלא לצורה אין לה מציאות ודבריו אמת הן וכ"ל אצל וכשאתם מתפללים דעו לפני מי אתם מתפללים
וכזה תוכן לחיי העה"ב ומה נכבד מאמרים שאמרו כי המתפלל שכור הוא בעובד ע"ז וכתבאר זה מדכריהם בהסכמת העיון
והמושכל והרב ז"ל כתב כי יותר דע מאמין בהשמות באל מעובד ע"ז כי העובד ע"ז יירע שאין לו כח אלוהות ואינו מסלק
האלוהות מה"ל כמ"ש ידעוהו מאין כבודו וכו' ובאמת ידעוהו ויכסלוהו ופגמוהו בקרא איו"ב צר ומכאן אחר ששתף עמו ית'
והמאמין בהשמות הוא כופר בחק האל ית' ופגמוהו אלוהותו ונעמה אבאר מופתי הרחקת השמות ממנו ית' :

הדרך הא'

כל בוק הוא מורכב מחומר וצורה וכל מורכב מ"ב דברים הרכבתו הוא סבת מציאותו וא"ל לו מכלי פועל
יהיה סבה למציאות צורתו כחומר שלו וא"כ אינו מחוייב המציאות וכבר הנחנוהו מחוייב המציאות :

הדרך הב'

הבלגל הוא מתנועע וכל מתנועע לא ינועע עצמו כמ"ש ואותו מניע אם הוא גשם גשם הוא יתנועע בעצמו
הנעיתו כי כל גשם אשר מניע מצד גשמותו לא סבילה כו' בהנפת אכן המניעים אל הכרזל בהכרח יתנועע

כמניע שאם גשמותו מצד שהיא גשמות היא המניעה הנו"כ כל הגשמים מתנועעים בפנימית לאחריהם וזה הפך הנראה ולא נשאר
לא כשהגשם יניע גשם אחר יתנועע גשם הוא ואם היה מניע הבלגל גשם היה מתנועע וצריך מניע ואם אותו המניע הוא גשם
גם הוא יתנועע ובהכרח יניע א' מניע בלתי מתנועע להמנע ההשתלשלות וא"כ המניע הראשון אינו גשם והוא המבוקש :

הדרך הג'

כל בוק הוא מקבל חלוקה ויש לו דחקים וא"כ הוא נושא למקריבים כי הדחקים הם כולם מקרים מאמר
הכמה והמקבל חלוקה והנושא המקרים אינו א' וכבר הנחנוהו אחר . והרמב"ם ז"ל כתן כזה דרך אחר

שאינו בוק ולא כח בבוק אחר הכחתו העולם קדמון להורות לבעל הדיב כי אם היה בוק לא היתה תנועתו קדמונית בלתי בעל
תנועה ואין לו צורך בזה כמו שהקדמנו . ועוד שלא יתחייב בהיות העולם קדמון שיהיה המניע לא כח בבוק כמו שטענה
ארסטו האומר כי אם היה כח בבוק היתה תנועתו פוסקת כי מי שהוא כח בבוק ישיגהו חולשת וזה אינו אמת כי הפולשת אמתם
תשיג א הכח מצד חולשת החום הטבעי כשיתנועע חלוצה חזקה לפי שטבע המחמוע הוא המנוחה ולא יתנועעו הגשמים אלא
בהכרח כאשר אנו רואים ביסודות וכו' ש"כ ב"א ח"כ כ"כ ו"ל וזה ינע האדם בעלייתו להר מירידתו לעמק כי העלייה היא כנגד
טבעה וסירידה כנגד טבעו וזהו בלוי הגשמים שהם כבדים אכל הגרמים השמימיים אינם קלים ולא כבדים כמו שכתב שם
בע"ה ולא תשיגם יגיעה וא"כ אף אם נניח שהם קדומים לא יתחייב מזה שיהיה המניע כח נכדל מבוק ואפשר היותו כח בבוק
מניע תמיד בלא יגיעה והפסק כי אין לו סבת היגיעה והזהר אנשי הצא"כ מאמינים כי נפש הבלגל הוא אל עם היותם
מאמינים הקדמות והתפלא ממי שמאמין שהבלגל קדום מתנועע לאין תכלית ולא תשיגהו יגיעה ויצטרך עם זה למופת כי כח
המניעה צריך שיהיה נכדל מבוק ואנחנו נשיב הפלוסוף מדבריו עצמו שהוא או לא היה עין הזקן בעין הכחור היה כחור כמו הכחור
ר"ל כי לא הביע א הכח חולשתו לא מצד הכלי גופי המקבל חולשה כי הכח לא יקבל חולשה ע"כ להקדים הקדמה סותרת
התורה לא יתחייב ממנה חיות אמת היותו לא בבוק ולא כח בבוק אינו דבר ראוי וכבר הקדמתי זה בפ"א . ויתבאר בקלות
בדרך אחרת שאין אל כח בבוק כמו שהיו מאמינים הנביאים הקדמונים שאם היה כח בבוק לא יאל מציאותו לא במציאות הבוק
אשר הוא כח לו והוא צריך לו א"כ אינו מחויי המציאות וכבר הנחנוהו מחוייב המציאות . וכן אם היה מניע כסבילה שיש בו
כמו האבן המניעם א הכרזל א"כ אותה סבילה המניעה היא צריכה א הגשם הנושא אותה וא"כ אינה מחוייב המציאות לעצמה
וכבר הנחנו המניע ראשון מחוייב המציאות ויתבאר שהוא יתברך אין לו הפך ויתבאר שהוא יתברך אין לו שתוף עם אחר
מהמציאות אכל הוא נכדל בעצמו מהיות כל מניו וזה שאם השתוף יצויר על צדדים וכולם הם שקר בחקו יתברך הצד א' שיהיה
מהותו ומהות השתתף עמו א' אין ביניהם שינוי וזה שקר לפי שמהות מחוייב המציאות פשוטה אין הרכבה בה ולא בעצמה ולא
חוז ממנה ואם הנחנו ש"כ המהות המשתתפות אין שני ביניהם אין עם שתוף כי מציאות השני תכלי במציאות השתתפות כי
הרכב לא ישתף עצמו ואם אין שינוי כמו שיתבאר אין עם שתוף . והצד הב' שיהיה ביניהם שני בקצת התוארים אשר לא
תתרכבה בהם המהות ולא באמר שהמשתתף למחוייב המציאות אם שיהיה המשתתף המציאות ג"כ ויהיה אחר מחוייב המציאות יותר
מאחר וזה שקר . ואם שאינו מחוייב המציאות והוא עלול למחוייב המציאות כמו שהתבאר . ואם הנחנו שתוף ביניהם יהיה
העלה והעלול דבר א' ויהיה א"כ העלול עלול לעצמו אחר אשר אין דבר יונק עלול למחוייב המציאות וזה התבאר שהוא שקר
שיהיה הדבר עלול לעצמו ויתבאר מן השקר שיהיה מהות מחוייב המציאות חלק מהות לוולתו לפי שמהות מחוייב המציאות
לא תקבל הרכבה כלל כמו שהתבאר ורחוק מזה יותר שיהיה מהות מחוייב המציאות מקרה לוולתו כי המקרה לא ימצא אלא
במציאות מוכנה וא"כ אינו מחוייב המציאות ומן השקר ג"כ שיהיה מהות לוולתו חלק מהות למחוייב המציאות לפי שמהות מחוייב
המציאות בלתי מחלקת ומן השקר ג"כ שיהיה מהות לוולתו כמציאות כו עם שהיא חוץ מהמהות כי הרכבת המהות עם דבר
שהוא חוץ ממנה שקר על מחוייב המציאות הנה א"כ מהות מחוייב המציאות לא תשתתף עם זולת הכלל אכל היא נכדלת
לעצמותה מכ"מ שזולתה וזהו המבוקש ומה יתבאר שהמחוייב המציאות לא יתואר כשהוא סוב או מין לפי ש"כ אלו ישתתף
עם זולתו כדבר ויכדל ממנו כדבר אחר כי אינו מורכב שיהיה בו סוב והכדל ולא מקרה כולל ולא מיוחד כי הרכבת המהות עם
דבר זולתו במהותו יתברך שקר . ומה יתבאר שהנעת הכנס מחוייב המציאות תחת מאמר העצם כי הוא סוב לעצמים ויותר
רחוק מזה שיהיה נכנס תחת א' ומאמרי המקרים ע"כ הא' לא יבדל בו הגדר מורכב מסוב והכדל וזהו מה שכווננו לכאן בזה
המקום ומכל זה יתבאר שראוי להרחיק מה"ל ד' דברים . הגשמות והמשתנות והמפעלות וסיהיה פשם בכח ופעם בפעל כי כל
יוצא מהכח אל הפעל צריך אל מוצא ואינו מחוייב המציאות לעצמו וש"אין דומה לו וכן כתוב מן במכס באלים ה' וכתוב מאין
כמוך ה' ואלה הד' דברים כתב הרב המורה ז"ל בספרו שצריך שירחקו מה"ל והנה בפ"כ מה"כ יתבאר במופת כי הסיוות
המתהוות כבעלי הנפש הם מתאחדים בחומר הא' באמצעות הגרמים השמימיים ויתחייב במופת ש"א התהוותם אלא משכל
נכדל משיג כימם הנמצאות וסודורם מצד מה שהם מתאחדים בו וזה השכל הוא פעול מהסבה א' יתברך ויתעלה . וכזה
יתבאר ג' בקשות לו שהם מציאות הא' ואחרותו והיותו בלתי גשם ולא כח בגשם :

פרק ד'

בהקדמות הא' בכלל הדברות בא הנווי בשמירת השבת ונתן הסבה כי שבת ימים עשה ה' את השמים
ואת הארץ ואם השמים והארץ הם נבראים א"כ הוא נכחי וזה אינם נכחיים ע"כ א' מעיקרי התורה
הוא להאמין קדמות הא' ע"כ בקרא לאי קדם וענין זה הוא שכל זולתו יתברך הוא מחדש אחר היותו

בעדר לפי אמונתו הכופרים בחדש העולם ואומר שהעולם קדמון וואמינים בקדמות האז קדמות סבה בקדמות העולם לעולם וקדמות תכונת המקבל ואפי"פ שלא קדמה תכונת היר להכונ' המקבל קדמות זמנית ולהאמין בחדש העולם הוא הכרחי לנו ממש הכפלות שאם העולם אינו מחדש אין דבר יוצא מטבעו לעולם . ועוד נדבר בחדש העולם בהיותו אצל האתחית המתים בע"ה ובבאין אין דבריו לא בקדמות האז מכלי השגחה אם קדמותו לעולם הוא קדמות זמן תינו או קדמות סבה כאמונת מכחישי החדש ועפרא בפומיהו : ויש בזה ב' דרכים :

הדרך

האמצעי יהיה חדש מחד עצמו או מחד זולתו וזאת חלוקה הכרחית אחרת היות חדש מחד עצמו שקר כי קודם שהיה בעדר והעדר לא יחדש דבר א"כ החדש הוא מחד זולתו הקודם לו שחדש אחר היותו בעדר וספי"א כה בעד הנגליו שהוא מחוייב המציאות א"כ הוא קדמון וכיון שלא נתחדש ולא נתהוה הוא נצחי שאין לו סבת ההפסד והוא חני ראשון ואני אחרון :

הדרך

ההיגיון הוא מקרה לתכונת הנגלל שאין הזמן דבר אחר לא מספר מה מתנועת הנגלל והתנועה מקרה לנגלל והנגלל בעל עצם וכבר בא המופת שהראשון יתברך שמו אינו בשם ומי שאינו בשם אינו כושל תחת שומן ומי שאינו גחית הזמן הוא קדמון נצחי והוא המבוקש . סבה נתבאר לנו ד' עיקרים גדולים מעיקרי האמונה במופת שכלי הא' מציא בדרך הב' אחדותו הנ' היותו לא גוף ולא כח בגוף . הד' שהוא נצחי קדמון וילזה ליהם עיקר ה' והוא מושכל ראשון שעברו לא לזולתו וזה ככלל בדבור ב' לא יהיה לך ליהם אחרים על פני לא תשתחוו להם ולא תעבדם הי העבודה לזולתו הלאהות מביא להאמין בריבוי שהוא כפירה והמביא לכפירה הוא כפירה ע"כ המורה בע"ז כופר בעקר והעבודה שצוה וזה עליה ואמרה ועברת את ה' אליכם ואמר וזאתו תעבדו הוא להסתכל לן להקרים קרבות על מוצאו ולעסוק ברה"ו מותו ולהפנות מחשבתו מעניני הגוף ולהדבק בו באהבה ויראה ולהדמות בדרכיו . והרמב"ם ז"ל כתב בכלל עקליה נכנים מופתים א' מבראיו כינוי וכינוי יתברך וכ"א רצו לא תצווה למיכל ולא לבריא לא לדורי את צווח ואנא עני . ה"ד כל אשר יקרא בשם ה' יתלט ובת"ס ז"ל יתפלל אדם כלשון ארמי לפי שאין מלאכי השרת נוקקין לו שאין מכירין לשמו וכן יסדו ספי"טנים המונים מכניסי תחתונים . וכן לי נדק עברו בשערים בעדינו שפכו דוח חן ותחנונים . אינפלס להם לא לט' והם אינם לא פרקליטין בענין שכתוב אם יש עלינו מלאך מליץ וכו' שהם מוכריזי זכויות וספי"טין ולא יזכירו עונותיו כמו הסטן בענין איוב שהיה קשיבור כת"ס באבות ובת"ס שם בע"ה :

אבל

הריגל בדרשת תורת ה' תמימה כתב שאין אחרת עושים יפה בזה וכן כת"ס מיהא שרא רבא קום ובעי רחמי' על מרבא ואני מודה לו בזה ועוד נאריך בזה בע"ה והדבור בזה באריכות בענין העבודה הם עניינים תורניים אין זה מקומי לי חכרם הפאמר לא להביא מופת שכלי במה שראוי להאמין בעיקרים או אבל מה שהוא מעניני הדת יתבאר במקו הרא לו ולענין באמת זה המציאות איך נברא בתכלית החכמה בדברים השמימיים ובדברים הארציים טבעיים ונעשיים צוריים ומגשיים מדברים הכל הוא מותר ולא אסרו חכמים לא מה למעלה מה למטה מה לפנים ומה לאחור אבל העיון בחכם הוא מרבי העבודה שהוא לברך הבורא בכל עת כת"ס המעורר מה רבו מעשיך ה' והשלים דבריו ויהי כבוד ה' לעולם וכו' נאריך בע"ה לזמן . והרמב"ם ז"ל בחתימת ספרו המורה הפליג בזה לומר שצריך האדם שישיג אחרת הש"י ציור שכלי וידע את אלה אביך נפ' בע"ה כת"ס נפ' כן וזמא . וכבר הרב ז"ל הורה שימלא אדם כריסו להם וכשר קודם שיכנס בלו המקור והוא העסק בתלמודו כת"ס בם' המדע ושיתמיד ההגיה בתורה ובתלמוד ובעשיית המצות כת"ס בחתימת המורה כרי שיהא נמיר דבק עם הש"י ולא תפטר מחשבתו מהו וזה אמת . והענין שכתב בסוף ספרו כשר פירשוהו כת"ס מספרו בדברו בתאום שהוא כתב שם כי גלמות האדם בהשיגו יסוד המצור כשיטלול מהא' כל תאר מהתארים שחייב התארים מביא לירי האמונה בריבוי ולא יסלם לרם לא כשיטלול מה שראוי לשלול ממנו כמופת ולזה הוא מחוייב לירע כל החכמות כולם כי בכל חכמה טבעית או להיות ואפלו הלאומית יש דברים שישללו מהא' גם ההגיון הוא מחוייב לזה לרעת דרכי המופת ומי שלא ידע החכמות בלם לא יסג יחו הש"י בשלמות ואין לו שלמות ולא יוכלו זה מוס ביתרון שלמות לא כתוספת חכמה כרי מירכה בשלולוק והנה הרב ז"ל נעל פני כל העולם דלת ב"ע וכשא"ר לעור אין תחתית המתים לא למשתמש בשל תורה א"ל דבי ויחנן לא כיהא למדיהו וכו' ענין ביהדון מכתובות וכונא בזה אמרו בפ' חלק וכן אין דבריו רצונים לאל יתברך אשר הראה כבודו לעמו להכחיל עולם שכלו ארוך ובריו אמת למי שאין לו תורה אבל למי שיש לו תורה והאמין בקדושת ים סוף הנראה לאבות האמין בחדש העולם והמחדש בהע"ה וכו' וירא ישראל את היר הגדולה וכו' וואמינו כה' וכו' ואין לו לא להתמיד הדבור כעסק התורה והמצות כת"ס הוא בעצמו ז"ל :

פרק ה'

בתארים . אחר אשר בא המופת על מציאות האז שאינו גוף ולא כח בגוף ראוי להרחיק ממנו כל מה שחייב הגשמות או ריבוי אם אפשר בדבור ואם ההכרח יביא לדבר בדברים מביאים ל ההבטחה או ל יכויו שיובנו אותם דברים בשכל בענין לא יתחייב מהם ההבטחה ולא ריבוי כי הדבור במקום היות צד מאד ואין לאדם דברים כהם מחוייבים גשמות גשמות או ריבוי בריבוי ע"כ חייב השכל להסיר אותו דבר ל המכוון האמיתי ולא יסגיח לחומר הדגרים כי אם לצורחה ע"כ כשנמצא בתורה או בכביאים מיחסים לכורא דברים גשמיים כמו כלם ודמות וראש ופה ועין ורגל ויחולב או תנועה בופיית כהליכה וירידה ועלייה ועמידה ושיבה ואמירה ודבור צריך שיפורשו בצד לא יוכן מהם גשמות ושהכרח הדבור מביא לזה לא שיהיה הענין כן וכזה שיתרל יוכתן כן עיוול ואנקלוס כמה שתרבו בפסקוי התורה והכביאים במקומות לא וכן עשה הבאך רבינו בעריה ז"ל בתפסיד (ר"ל בפירוט) שלו כלשון קדר וכבר הרחיב המאמר בזה בם' האמונות וכן הרמ"ם בספרו הנכבד בפרט כל לו המקומות שפסטיין יורה על הגשמות באופן השלים ל חציון והמושכל וזאת היא הסכמתם על כל הגאונים בפרטם להגדות התלמוד וכן דרכו זה הדרך כל האחרונים ז"ל וכן לתאר השית בתארים כאשר נמצא בתורה ובכביאים ובתפלותיו ובברכותיו שתקנו לנו אנשי כהנ"ב אשר היו בהם כמה כביאים צריך שיוכן מאותם תארים שאינם עניינים בופים על עצמותו שם היו כופים על עצמתו כתארי האדם היה יותר תא' ח"ו כי היה הוא א' ותוארו כוסף בו ודבר התבאר כמופת שהוא א' אין בו לא הרבה ולא תוספת על מהותו יתברך וישכל כי מהותו פשוטה אינה מתרכבת באותו תאר שהוא תואר בו בדבריו . גם הרמב"ם ז"ל האריך בזה בספרו הנכבד והוא היה ראש המדברים באומותיו על ענין זה ע"כ הציון ומשכו אחריו רבים ונכבדים ז"ל ועתה אבאר בענין התארים או זהו באמר בחיוב בהית ואינו מוסיף על עצמותו ואיזה מהם נאמר בחיוב והמכוון מקנו השלילם ולהכינו כמו שנאמר הוא כפירה ואיזה מהם הוא נאמר בשלילה שם

שם היה נאמר בחיוב היה מוסף על עצמותו ואיזה מהם נאמר ע"כ העצמות לכד ואיזה מהם ע"כ פעולותיו ית' :
ואקדים בזה הקדמה ואומר כי נראה בתחלת העיון שיש תארים שאין להמלט מלתאחר בהם כשהוא עצם נמצא
 אחד חכם חי יכול רוצה נצחי כי מן השקר הוא שיהיה הא נעדר א' מהם אמנם אין זה ריכוז בזה אלא
 מחויב ויש בזה קצת דמיון כי ידוע הוא כי הכח הנמצא באדם הוא א' אין ריכוז בו וכו' ידע המלאכה חכמות למוכס ואל
 הם רבות כמעט אין תכלית למספרם והם מתחייבות מזה א' פשוט אין ריכוז בו וא' כ' אין ראוי לתאריך שיהיו לו תאריך
 המתחלפים נמצאים בעצם א' פשוט אין ריכוז בו ולא ענין כלל מוסף על עצם

ואחר זו ההקדמה אבאר המאמרים הנאמרים בא' א' לא על איזה צד מהם נאמר כי א' ע"כ החיוב ע"כ השלימה א' ע"כ
 ההצטרף א' ע"כ הפעולות הנאלות ממנו : אמנם אמרנו שהא' הוא עצם אין ריכוז בו לומר שיש עצם נמצא כעצם
 מאמדות כי אותו עצם הוא טוב למעשה הוא גשם וכבר התבאר במופת כי הא' אינו טוב ואינו נגדר ריכוז באמירות שהוא
 עצם שהוא יש ויורה שם העצם על יסודו והוא מחויב שיאמר בא' כי הוא עצם נהיה מעצמותו כל הענין להם מציאות לא
 מעצמותו ואם העצמים המתהווים מעצמותו הם מתארים בשם העצם הנה ראוי שיתואר הוא בשם העצם והם כי הוא עצמותו
 ממנו והם עצמותם נאל מוולתם והמלה המורה על שם העצמות בכתבי הקדש היא ה"א וכשהוא מופל עצמו הוא א"כ
 והמדבר עמו והוא מתאר בשם העצם הוא אומר את"ס . א"כ ב' מלות לו שהם ה"א א' את"ס ה"א ק"ל בשם העצם
 ומותר לאמר ע"כ החיוב ואין צורך להחזיר א' השוללות ונתבאר זה בתואר שם העצם והא' יודע . ד שנתבאר במופת
 שהא' אינו גשם ועצמותו ויסודו והוא שכל נכדל . ואכן חמד טעה בזה ואמר שאין ראוי שיאמר שהא' שכל לא
 לשלול ממנו החמדות וכבר סתד דבריו בן דסד כס' הפלת התפלה ודבריו אמת הן ועל דעת הפלסופים הוא שכל א' הוא
 משכיל ומושכל יחד ואין באמירות שהוא שכל ומשכיל ומושכל יתחייב לעצמותו הריכוז כי כל שהוא משכיל ל' אינו משכיל לא
 בשכל והשכל הוא המשכיל ולא ישכיל המושכל עד שיפשוט צורת המושכל ויצטרף בשכלו ואז יהיה ה' השכל שכל בפועל
 השכל כי האדם קודם שיכיל צורת הכית הוא שכל בכח ושיפשוט בשכלו צורת הכית שהיא קורות ע"כ ה' שכל שכלו שכל
 בפועל ויהיה הוא ומושכלו דבר א' והא' הוא שכל בפועל תמיד שלו היה בכח ונאל א' הפעל היה צריך ל' ולא היה מחויב
 המציאות מצד עצמו והיה תמיד בשכח פעם פעם בפעל וכ' שקר בחק הפשוט המחויב המציאות כי כמ"ס והשכל
 הנכדלית אע"פ שאין להם מעיק מצד עצמם יש להם מעיק מצד מושכליהם ואינם שכל בפעל תמיד וכ' ה' שם לו מעיק
 מצד עצמו ומצד מושכלו הוא פעם בכח ופעם בפעל אכל הא' הוא שכל בפועל תמיד ואמר שהוא שכל בכל תד' והוא משכיל
 בשכלו עצמו ומתורתו תמיד וכשהשכלו את עצמו ויטעמו ממנו שאר הנמצאות א"כ עצמו יתבאר הוא השכל מושל וממושכל יחד
 ע"כ) והנה הפלסוף הכניסו בכלל זה השמחה והערבות כי כל מי שיכיל מושג מה ישיג שמחה וערבות וזהו השכל הוא שכל
 בפועל לעולם ישמח ויתענג בתכלית הערכות ואין זה ענין מוסף על עצמותו וכן כתב הרמב"ם ז"ל זה דבר א' באמירות
 שהשמחה כמעט והכתוב המורה על זה הוא יהי כבוד ה' לעולם ושמח ה' במעשיו וכן אר"ל שאין לפיכך צדקות והוא ע"כ עמו
 וחדוה במקומו וכ"כ מה ששינו לטון הפסוק הוא באמרו שהשמחה כמעטו הוא לפי שאמרו בא' ק' הרעיון ששמחתון שיש
 בו כחות של מ"ה שאומרים שירה בלילה שאמר יומם ויום ה' חסדו וכו' ולפי שהוא מקום שירה הוא מקום שמחה וכ' אמר כי
 כשיצאו הדברים הטובים כרצון הא' הוא שמחה כי נשאל הרצון וכשהוא יוצאים שלא ע"ד הטוב אין א' רצון ויכולנו עצבון
 וענין מ"ס בח"ב כפ"ב :

וגם ערכות נאמר על יצאת הדברים ברצון הא' וערכה לה' מנהת יהודה ופי' קדמונו ז"ל אשהוא רוח נוחה לה' שמרתה
 וכעשה רצוני לאישים הפעולות משמחה וערכות והפסוק ואחר שדברנו בתאר העצם והשכל נדבר בשאר התאריכים
 ונולתם ואפסח לך בזה שעדים תכנס בהם ואומר כי כל מתואר בתארים לא יחלט התאר שהוא מהדברים . הא' שיתואר ודבר
 בגדר ובתארך האדם שהוא מדבר ואין זה לפי האמת תואר לא פי' שם וזה התואר מרוחק מהש"י כבר נתבאר במופת שהא'
 אין לו גדר והכ' שיתואר הדבר בחלק א' מדרו כתאריך האדם שהוא חי או מדבר וזה התואר ב' מרוחק מהש"י כי אין בא'
 הדרכה שיתואר בחלק ממנה . והכ' שיתואר הדבר בתכונות כוספות על מהותו כתאריך האדם שהוא חולס או יראשמים או
 שהוא אריך וקצר כי כל א' הם מקרי' באדם כי אין א' הא' התארי' מורים על עצמותו ולא היה התואר כיוצא בזה התארי'
 היה משכן נושא המקרים והא' התבאר במופת שאין בו הרכבה כלל אבל הוא פשוט פשוט במורה . כ' א' התארים וכיוצא בהם
 שהם תכונות ומקרים הם מרוחקים מהא' . והכ' בתאריך האדם שהוא בן פלוני או סוף פלוני או שהיה ליומן פלוני ולא
 הדברים אינם מושגות ולא דברים כוספים על עצמותו במקרים ותכונות ואפשר היה בתחלת המעשה להתיר לתאר הא'
 בלו התארים לא שעפי' דקדוק הענין יתבאר שאמר לתאר בהם הש"ת אמנם בתארו להצטרף א' חסן והמקום הוא שהמנהג לפי
 שאין יחס בין הא' למקום ולזמן כי הזמן מקרה לתנועת הגלגל והתנועה מקרה למקרה והש"י אינו גשם כמ"ס כי לא יתואר במקום
 לא גשם בעל תכלית המוקף מהמקום והא' אינו גשם כמ"ס במופת וכן אין יחס בינו וכן שאר הנמצאות מהעצמים שיתואר
 בהצטרף ליהם כי הוא מחויב פמציאות ונולתו מהנכדלים הם אפסרי המציאות ומכונות המופרים הוא שיש שני ביניהם
 ואם אין בין מציאותו יתבאר למציאות שאר הנמצאים שווי כלל כי הם אפסרי המציאות והוא מחייב המציאות אף יתואר הש'
 בהצטרפות שאר הנמצאות וכן אין יחס ביניהם כלל שיתואר ביחס לא' מהנמצאים כי הדבר מתחם לדבר יש ביניהם שווי לדבר
 א' באמיר מתיקות הדבס יותר גדולה ממתיקות . התאנה אבל נדבר שאין יחס בינו ובין הדבר שתיחסו אליו אף תיחסו בו
 ואין תאמר מתיקו' הדבס יותר גדולה ממירות הלענה אע"פ שהם תחת טוב א' מהטע' כ"ס לא תיחסו לדבר שאינו משוב
 כאמיר ואת הענה גדולה מואת המירות וכיוצא בזה שאין לתאר מהצטרפות ונולתו כמ"ס שם היה יחס בינו ובין ונולתו היה
 מתחייב לו מקרה היחס אמנם יש להקל לתאר הש' ביחסו לנולתו מפני שאין מחויב ריכוז בו ולא שינוי בעצמותו והכ' שיתואר
 האדם בפעולותיו ובאמיר פלוני אשר בנה בית ואשר עשה ארון זה ואשר ארץ בדר זה וכל אלו התארים מותר לתאר לש' כי
 אינם ענינים כוספים על עצמותו כי כבר ידעת מזה שקדם כי שינוי הפעולות לא יחייבו ענינים מתחלפים בעצם הפועל וכן
 כל פעולותיו המתחלפות יסודו מעצמו לא בענין מוסף על עצמו ואחר שהענין זה נשכח לבאר התארים הנו' בא' באי זה שער
 מאלו השערים נכנסים אמנם לתאר הא' כשהוא נמצא ושהוא א' בתחלתו בזה הקדמים מאנשי העיון כי בן סינא אמר כי
 המציאות מקרה קרה לנמצא וכן כמשך לזה אבו חמד כס' הפלת הפלסוף ואמר אשר הרמב"ם כתב זה המא' ונמשך אליו בספר
 הנכדל מורה הנבוכים ראוי לעיין עליו כי אם הוא אמת א"א לתאר הא' כשהוא נמצא דרך חיוב אלא אם כמורסו אל השוללות
 ונאמר

ונאמר כי באמרנו שהוא נמצא כוונתנו לומר שאינו נעדר כי אין לתאר הא"י במקרים שהמקרים הם עניינים נוספים על העצם והוא א"כ מורכב מכ" דברים עצם ומקרה וכבר התבאר כי הא"י אין בו הרכבה וריבוי וכן רש"י סת"ר וה' המאמר באמרנו ורוב הוא כי גדר המקרה הוא שצוויי העדרו ולא יצוויי העדר נשאו והפסל שבבד יצוויי העדר הלכך מהבבד ולא יצוויי העדר הכבד כי כבר אפשר שיהיה בבד ולא לכן כי אין הלכך תנאי בהיות הכבד וא"ל לו בכמה שצוויי העדר מציאותו ממנו וישאר נמצא ע"כ גור שאין המציאות מקרה ל הנמצא ואם כשתאמרנו שה' שהוא נמצא לא תאמרנו אותו בענין נוסף על עצמו ואפשר לומר שלא היתה כוונת הרמב"ם לל בהמשכו לדעת בן סינא בזה שיהיה תואר המציאות בא"י מקרה בו ח"ו אבל ר"ל שאין מציאות הא"י במציאות שאר הנמצאות וזו ית' כי הוא מחוייב המציאות וכל הנמצאות קנו המציאות ממנו והם אפשרי המציאות ע"כ המציאות כהם הוא מקרה לכינוי שאין המציאות בהם מעצמותם והמציאות הנאמר בא"י לו תאמרוהו באופן שאין מתארים שאר הנמצאות בו היינו מתארים אותו במקרה נוסף על עצמו המשל לו תאמרנו הפלפל שהוא חס תאמרנו אותו במקרה נוסף על עצמו כי אפשר שיעדר חוס הפלפל ולא יעדר החוס במוחלט אבל אם תאמרנו יסוד האש כהם לא תאמרנו אותו במקרה נוסף על עצמו כי אם כדורת כי אם צווינו העדר החוס מן האש לא היתה אש ולא היה נמצא חוס ולפי זה אחר אשר מציאות הא"י היא הכוונת מציאות לכל הנמצאים ומציאותו היא מחוייבת לעצמו ע"כ תואר המציאות בו הוא מחוייב ומותר לתאר אותו בשהוא נמצא גם בענין האחרות כתבו כי הוא מקרה קרה ל הנמצא כי הוא ממאמר הכמה המתחלק וכל המאמדות הם מקרים ל העצם ואין לתאר הא"י במקרה לא א"כ תהיה הכוונה ל השוללות ואם אמרנו שהוא א"י תהיה כוונתנו שאין בו רבוי אבל לתארו דרך חיוב כשהוא א"י הוא אסור כמו שאסור לתאר אותו בריבוי כי הרבוי והאחרות הם מקרים נוספים על העצם ובה נמשכו הרבה מחכמי אומותינו וזרואם שכל זה הוא הטענה גמורה שהאחרות הנכנס במאמר הכמה הוא אשר בטבעו לקבל הרבוי וא"כ הא"י אינו לא חלק מהריבוי אשר בטבעו לקבלו אבל האחרות הנאמר בא"י אשר אין בטבע לקבל תוספת כי א"ל לחצא מציאות במציאותו כי חיוב המציאות הוא נמצא שיתמצא לכ"כ כמ"ש ברפ"ת א"כ אחרותו אינו מקרה בו כי הוא באותו מציאות שהוא נמצא הוא מחוייב שיהיה א"י והגם הפלוס' כן דעתו שיש לתאר הא"י עצם החיוב כשהוא נמצא והוא א"י ואע"פ שהמציאות והאחרות הם מתחלפים בשם עניינם א"י ואינם עניינים נוספים על העצם והבוא ראיה לזה שבאמרנו אדם נמצא או באמרנו אדם א"י לא נוסף על עצם האדם והרי כאלו אמרנו אדם אדם ואין זה באמרנו אדם לכן שהלכך נוסף בו לו הם תורף דבריו וכן אבן נצר לפיראכי כס' התחלות הנמצאות סתיר לתאר הא"י כשהוא נמצא א"י וכן הוא דעת הרלב"ג ל"ל כס' מלחמות ה' וכל האחרונים לל מחכמי אומותינו כמשכו לדעת בן רשד בזה וזה דעת תורתנו שהאחרים המחוייבים בא"י הם האחרות והמציאות והם שמאמר לנו מרע"ה שמע ישראל ה' להינו ה' אחד שם בן ד' אותיות מורה על ההיות והמציאות ואחד על אחרות ונכתבאר זה במציאות ואחרות וזה השם הוא שם המפורש לפי שהוא שם העצם כלא ישל אדם לאיזה לום אתה עובד תהיה התשובה זה השם שהוא בן ד' אותיות שהוא נכתב ואינו נקרא לפי שכתוב זה שמי לעולם וקראוהו לל שמי המיוחד לי כי שאר השמות הם שם התואר כי להם תורה על הסתנה ושם יה תורה על הנצחיות וארנו על שם האדנות ושמי על חיוב המציאות שיש בודי למציאותו ושם ל על שדירעיה ועל היכולת ועל הרצון ולכן המוכרם בקדושה ובטהרה הוא כענה כוש"ה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט והוא יתברך הוא האמת הבמור ולו השלמות הבמור ע"כ יתאר כשהוא אמת וזה' להים אמת ושהוא שלום ויקרא לו ה' שלום כי מציאותו הוא אמת הבמור ואחרותו הוא השלמות הבמור אמנם לתאר השם כשהוא חס א"י תאמרוהו בזה אתאר כדברים המתוארים בחיות הוא אסור כי החיות בדברים החיים אינו לא תנועה והנה והרגש וכ' מרוחק מהא"י ואין כל מי שישלל ממנו תואר מכל התארים יחוייב שיתואר בספכו כי אין לומר שאחר שאין האבן סבלה שתהיה חכמה לפי שאין הטבע לקבל חכמה וסבלות וכן אין כל מי שאינו מתואר בתואר חיות יחוייב שיתואר בתואר החיים ההפכי לו אמנם הקל הלשון בזה התאר ותאר בו הא"י כחש"ה קול להים חיים חי אנכי לעולם וכדבריו הנבואים חי ה' וחי נפשך ל חיבקרבה לחיף להים חיים חיים ומלך עולם אלא חייל כל' להים חיים חי וקיים לעלמי' והפכתם דברי להים חיים ועניינו השלילה שאינו בלתי העמים הנקרא חיים באמרנו ויצמדו לבעל פצור ויאלכו ויחי מתים וענינו שאינם מרגשים ולא תצא מהם פעולה והא"י כל הנמצאות הם פעולותיו וצ"ה הוא מתואר בחיות לא שיהא בו חיות בחיותו לא הוא וחיותו ועצמותו דבר א"י וראב"ע לל כתב כי נקרא להים חיים להכדיל כינו וכן שצבא כי לא יתנועע הוא לא מעצמו ור"ל כי החיות מורה על התנועה כי כל מי מתנועע והא"י ממנו יצאו כל התנועות לצבא השמים המתנועעים וכל חיותו מעשים נאכלים ממנו ית' ודקדק הרמב"ם לל בכאן כי ע"כ להכדיל הלשון בין חי ה' וחי נפשך ולא אמר חי ה' כצד"ה כמ"ש חי נפשך לפי שהא"י חיותו אינו ענין נוסף על עצמו וחיותו נוסף עליו על כן אמר חי נפשך ויפה דקדק ומה שנמצא וישבע בחי העולם והוא הא"י הכוונה לומר כי הא"י הוא קיום העולם כמו שנאמר בפ"ה כי המציא והרובה בקיומו שאין העולם כמו הכית שאחר שצבאו הבכאי אינו צריך לו ויעדר הבכאי וישאר הבית בקיומו וע"כ נקרא חי העולם כי הוא חייו וקיומו וכן פי' הרמב"ם לל בספרו כמ"א ומ"ש אמרים הכומר בשירי וזמרה מלך חי העולמים כמ"ש חי אנכי לעולם ואע"פ שהדברים אמת אין חי הא"י בחייו אבל בפ"י חי ה' וחי נפשך יש בו פנים אחרים והוא כי יש פ' מיני שבויות הא"י כק' שבויות שם והוא שבויות הקיום וכן תרגם אונקלוס קיים והכ' כק' שבויות הא"י וזו תא' אומאם וענין שבויות שם לומר כמו שזם אחת כן זה אחת וזו היא השכחות שנשבעים בא"י ובתורה ובשמים ובנביאים וכיוצא בזה ושבויות הא"י הוא לומר בה יעשה להים וכה יוסיף אם עשיתי כך ופעמתי מוכירים הא"י כפי' שאמר יכה ה' בכך אם עשה כן או מוכירים בדרך ברכה כמו שרבי' לומר כמו שעשיתי זה בן וחינו בני לו בחי' כן הוא ודעתה לו' שאם אינו כן יהיה בהפך וא"כ בשאמר חי ה' היא שבויות שם לומר כמו שהש' הוא חי כן זה אחת וכשאמר חי נפשך הוא לומר כמו שזם אחת כן תחיה נפשך דומה לאומר כן וחינו בני ואין לומר ככה בא"י ומ"ש חי אלקיך הוא דרך לעב ובזוי לעבד להשבע בו כשבעים במלך וכן כתוב והמלך ישמח בלתי יתהלל כל הנשבע בו ובאמר חיך וחי נפשך והא"י הוא שבויות שם כמו שנשבעים בל כך נשבעים במלך וכן כתוב והמלך ישמח בלתי יתהלל כל הנשבע בו ובאמר חיך וחי נפשך והא"י הוא שבויות שרי חיך בכל מקום הוא ככ' וידין כי חיים שם שם דבר הם לשון רבים וזה הוא כיור א"י בלא אמר חי אתה דומה לחי ה' שהוא תאר ואח"כ נשבע בשבויות הא"י האחרו חי נפשך וזה המכון בחי ה' וחי נפשך וכן נכתב לא הפרש בו חי ה' לחי נפשך מפני הסמיכות לא מפני המשמעות שהוא תרגם קיים ה' וחי נפשך ומ"ש הדברים אמת הן שאין חיות ה' בחיותו כי אבחנו וחיותו ב' דברים והא"י הוא וחיותו דבר א"י א"כ לתאר השי' כשהוא חי היא מלה כאמנת עצם החיוב ועניינה השללות שאינו סלתי העתה' שם להי מתים ולא כצבא השמים שמותם נאצל להם מהש"י אבל השי' חיותו מעצמו והוא מותן חיים לכל בעל חיים ית' וית' והרלב"ג הכין מתאר החיות ענין ההשגה והלך בזה ע"ד הרמב"ם לל והוסיף קפלולו לומר בו לפי שכל מי שיש בו חיות יותר

מגן אבות ה"א

שלמה יס לו השגה יותר שלימה ולזה אספנו הימי אשר יש בו פחות שבמיני החיות לא היה לו מההשגה רקמה שוטף לחוש המשותף והיה אצל האדם היותר נכבד שבמיני החיות לפי שיש בו מההשגה יותר והיה ההבדל אשר יובדל החי מן בלתי חי ההשגה ע"כ יחוייב שמי שהיתה לו ההשגה היותר שלימה שהיה לו החיות היותר שלם. הנה התבאר חנה כי הש"ה הוא החיות היותר שלם כי הוא ההשגה היותר נכבד שהשגה לאין שיעור ולפי כוונה זו הנה תואר החיות לשית הוא ע"ד החיוב ואינו ענין נוסף על עצמו כי מציאותו היא החיות השלימה והיותר קרוב אליו הוא שענין תואר החיות הוא להורות על הנחיות כי כן נראה מתאמרו ש החי וקיים לעצמו המהם לתאר האדם בהשגה חכם ויכול ורועה החיות הרמב"ם ז"ל ש השוללות כי באמרו חכם כוונתו לומר שאינו בכל אכל הוא השגה ויודע כל הנמצאות ובאמרו יכול כוונתו לו שאינו לואה אכל מציאותו די להנצחת דברים אחרים וולתו ובאמרו רועה כוונתו לומר שאין הנמצאות שלא ברצונו אכל הם הולכים על סדר ההנהגה לא נעלו במקרה ובקדמון ולפי זה לא יהיו תארים לו באמרו בחיוב ואמנם כוונתם השוללות :

אמנם

לפי האמת לו באמרו עליו ית' בחיוב מכילי חזרתם ש השוללות אינם מוסיפים ריבוי על עצמותו כשתבין כוונתם ע"ד האמת כי באמרו עליו ית' שהוא חכם יכול רוצה אינו באמרו עליו לו התוארים שהם מוסיפים על עצמו כי אכןנו בהשגה צורה מלאכותית נתחכם לעשות כמותה והנה חכמתו בואת הצורה נתוספה על עצמותו ואח"כ נשת וקק לעשות כמות או ניתוסף רצון על עצמינו אבל האדם אינו כן כי מהשגתו עצמו נשפע מציאותו ברצונו ויכלתו זה המציאות א"כ חכמתו שהיא הטבת ורצונו ויכלתו כלם הם עם עצמותו דבר א' אין שם תוספת ולא ריבוי ולפי זה אין צריך להחזיר תארים לו ש השוללות) והתארים הנמצאים בכתוב בענין החכמה הם חכם לכד וגם הוא חכם כח"ה בחכמה יסר ארץ ובענין היכולת הם אחיז לבב רב כח עזו ובכור ומשמות הקדש ש שהוא לשון אילות וכן אילותיו לעזרתו חושה ושרי שהוא לשון שורר שהוא משרד המערכות ובענין הרצון והחפץ רוצה ה' את יריאיו כי בלא חפצתי כי חפץ חסד הוא ה' חפץ למען זרקי והרבה כינא בלא אמנם לתאר האדם שהוא נצחי וקיים וקדמון :

הנה

הרמב"ם וכן חכמים אחרים מחכמי אומותינו הסכימו שצריך להחזירו ש השוללות לפי שהתואר קדמון הוא מקדמה הומו ופי שאינו תחת הומו לא יכול עליו שם קדמון כמו שלא יכול עליו שם חדש כמו שלא יאמר בחתיקית לא חצית ולא יסר ולא יאמר בקול לא מליח ולא תפל אבל מה שיתארו האלית כשהוא קדמון הוא לשלול ממנו השינוי ושלא נתרשלו דבר לא מה ולא יסור ולפי כוונה זו והתואר הוא לאמר דרך חיוב והכוונה היא השוללות אבל הרמב"ם התיר לתארו בתואר הנצחיות דרך חיוב כי הכותן נצחיות לזולתו וקוה יותר ראוי בתואר הזה מולתו והתארים הנמצאים בכתוב בענין זה הם אני ראשון ואני אחרון לפני לא נוצר א' ואחרי לא יהיה ויודעו לא חוו יתיו מספר שני ולא חקר ומשמות הקדש היא שם ית' ותרבותו הבאון ז' א' אולי בלומר הקדמון ועוד כי אהיה אשר אהיה מורה על המציאות הרבנו א' אולי לאי ח' יוכל בלומר אשר לא נוצר ולא יסור והימים התארים הא' כלשונם אית' או' אפא הוא אית ראשונה להם וכן ד"ל כל ראשון קוריה אפא ב' מנחות וא' היא אית אחרונה להם א"כ אפא אית' או' ר"ל ראשון גם אחרון ושמה ע"כ. אינו אומרים בדרך אלה האלף והתיו ראשון ואחרון והם למדו ממנו זה כי מצינו חלת אלה ב' אית שהוא חסד ה"א ואם בכה את עונת לי הנה נתבאר מזה חיד ראוי שיובנו התוארים לו בלא כד מה שלא יוסיפו כלום על עצמותו והיותו כי אם לקחנו הכנתם כמו שהם אצלו אסור להכניס בו ית' כ"ש שהם מוסיפים בו רבוי וצריך להחזירם ש השוללות ואם הכננו אותם עצם שהם בו כמו שביארנו אינם מוסיפים על עצמותו דבר וקוה ותוארו דבר א' הם ומקום הטענות בזה הוא אינו לא מדר שתוף השם כי לו התוארים הם באמרים כמו וכו' ית' בשתוף השם וזה סבת המחלוקת המופל בזה בין החכמים האמתיים אבל דעת כלם היא עולה לאמונה א' שלא לתארו בתארים מוסיפים על עצמו אלא שיסיה קוה ית' ותוארו דבר א' והפלוסוף יתארו הא' סבת הסבות וזכרו בזה התארו ולא תארוהו בשם פועל מפני כי לכל דבר יש' סבות החומר והצורה והפועל והתכלית כי חומר הכסא הם העצם וזורתו היא הריבוע והפועל הוא הסגר והתכלית הוא ליטב עליו המלך ולאו הם הסבות הקרובות ויש סבות רחוקות כי תאמר ומהתכלית ישיבת המלך על הכסא תאמר כדי שינשא והתכלית התנשאותו להטיל אימה ומהתכלית זה לושב הנדינה ומהתכלית זה להשלים רצון האל שרצה בקיום העולם וכן לכל יש סבות רחוקות עד הסבה הראשונה ית' כי הא' הוא תכלית זה המציאות והוא פועלו והוא צורתו כי אם תצייר העדרו ויוויר העדר העולם ואינו כמו הסבה שציוור העדרו לא יעדר הכסא אבל קוה ית' הוא צורת העולם כי הוא קיומו ועל זה נק' חי העולמים וע"א ואתה מחיה את כלם ואחר במדרש ואתה מחיה לכלם עשאותי שם כמו למחיה שלחני ולפי שהאל הוא פועל העולם וצורתו ותכליתו הרחוקים ע"כ קראוהו הפלוסוף סבה א' ולא קראוהו פועל :

ויש

קושיא ראוי להתבונן בזה והוא שמה הירוש הוא כי כל משפט שיש בו נושא ונשוא ישנה הנושא מהנשוא אע"פ שא' נשוא על האחר אף כשנסיב דבר א' בעיניו אין שם נשוא ולא נושא על האמת ולא יביע תועל' מתוכן זה התאמר אבל באמרו האדם הוא אדם או בשני שמות מודרשים הסיף והחכם שהוא שזה לאמרנו החכם חכם ואם החכמה ושאר התארים הנאמרים בחי' הם העצמות הנה אינך לא דבר א' בשני שמות נדרשים ולא הביע לנו תועלת מזה המשפט דלו אמרנו העצמות הוא עצמות וז"ל בזה כי החכמה ושאר התארים אינם מורים בבחינת עצמם על עצמותו ית' שהיו בשני שמות נדרשים אבל הם נבדלים כי הוראת לו התארים בבחינת עצמם אינם מורים על עצמותו ית' אבל יקרה להם בהתחברם ש עצמותו ית' שהם דבר א' ויתבאר מזה שהש"ה יתארו עם היותם נושא ונשוא שאינם נחייבי' הרכבה בעצם ואחר שדברנו בתארים הנאמרים בזה דרך חיוב ונחללנו סרברים בתארים הנאמרים בזה דרך חיוב ועניינם השוללות נדבר בתוארים הנאמרים בו ית' ע"כ בהצטרפות אע"פ שאין בינו ובין שאר הנמצאים הצטרפו ויחס כלל הקל לשון לתארו בהם אחר אשר אינם מוסיפים ריבוי והרכבה בעצמותו כח"ה והתארו שם הם באמרו גדול ה' מכל האלים א' עלינו על כל הארץ אחר נעלית על כל אהים וכן ומלך גדול על כל אהים וכן מלפני ארון כל הארץ אהיה אברהם אהיה יצחק ואהי יעקב קדוש ישראל וכן נראה וקדוש מוהלל ונרדף ומבורך בלא התארים שאתרנו דוממותו על זולתו ומהו הוא נאמר אהי האלים וארומי הארונים. והרמב"ם פ' א' אהי האלים אהיה המלאכים וארומי הארונים ארומי הגלגלים כי אין שבה להבדילו על האלים ועל הפסילים ויעה פירש וכן פ' הרמב"ם ז"ל בפ' יהיה עקב ואני אומר עוד כי אהי האלים הוא המלאכים והגלגלים יחד כי המלאכים נק' אהים לגלגלים והכוכבים נקרא בני אים שנאמר הכו לה' בני אים והאל הוא אהי האלים שנאמר ועל א אים ידבר נפלאות וכתוב מי כחכם באלים ה' וכן יקרא אהי האלים והמלאכים נק' אהים שנאמר אהים די מדרסון וכו' וכן ותקשרוהו נעט תארים אין כמוך באלים ה' ותדברו לית עד מינך באלגלגל ומרומא ואיננו המלאכים כלשון

בלשון לעז וכן כתוב על המלאכים שהתחוו לו כל אלהים והכוכבים יקראו ב"ב בני אלהים שנאמר ברוך יחד כוכבי בקר וירעו כל בני אלהים ואם האל הוא אלהי המלאכים באותו תאר עצמו נקרא אלהי הגלגלים והכוכבים שהם כיניהם נקראו בני אלהים נאמר ארזי הארזים לתאר בדרגה על מלכי הארץ להטותם לאשר חפץ ובאמריו אשר יעשה כמעשיך וכבכורתך ואז נטה אונקלסו שתרם לה דיוקן ומרי מלכין ומק' מלא הוא מן קטנטן די להרון הוא אלהי ארזי ומרי מלכין ודקדק אונקלסו שלא תרגם לה אלהי בלשון הכתוב שלא לתת לאות לוולת האל ובקצת נסחאות יש אלהי ארזי ובאמריו וצל מארי שמיא התרוממות הוא כולל כל המלאכים והגלגלים יחד וזה פי' כלה והשמות המיוחדים לתאר להם בהצטרפות לוולתו הם אלהים ארזי כי אלהים הוא לשון ממעלה על זולתו ע"כ הושלל המלאכים והדיוקים וגם ארזי הוא לשון ארמות וכן כתב הרמב"ם בס' המורה ובס' המדע בפ"ו מה' יסודי התורה וכפ"ר מה' תפלה ובפ"ב מה' עבודת ה' וזהו שכתב בו לפי הכרח מה' שפי' המעלה כמ' יומא שהוא שם המפורש בפס' בן ד' אותיות וכן כתב בחבורו הגדול בפ' ע"ו וסמא טענות סופר הוא כלל המקומות או טענות הכנה בדבריו אבל דעתו היא כמ' ש' בס' המורה שאין לשם מיוחד כי אם שם בן ד' אותיות המורה על מציאותו ית' ושאר שמות הם ע"כ ההצטרפות ארע"כ פעולותיו וזהו כפרקי ר"א קרר שכבר העולם היה הוא ושמו - בנבד הוא השם המורה על מציאותו ית' אבל שאר השמות הם תוארים לו אחר שברא העולם מזה ההצטרפות והפעולות והתוארים הנאמרים ע"כ פעולותיו הם באמריו מוריש ומפסיד משפיל אף מרומם וכן התוארי' הנקרא מרות כמו חנון ורחום פוקד עון אבות על בנים כועס חורא אמו ומוקם יוצר אור ובורא חשך עושה שמים וארץ בואל ישראל צדיק ישר חסיד וכאמון טוב ומטיב וכיוצא באלו הדברים כל אלו התארים בין שהיו ע"כ ההצטרפות ובין שהיו ע"כ הפעולות אינם מחייבים לא רבוי ולא הכנסה כמ' ואין צריך להחזירם אל השלילה ולתאר הש' בשם פעול. ורכו הדברים בין הראשונים ללכת כתב מהם הרמב"ם לל וכן הרלב"ג ללה ואין מקום לדבר בזה באריות ומה שכתבתי בזה יספיק ובאמת שרלב"ג לא יצא זה יפה בדבריו בתארים ודברי הרמב"ם הם יותר עמוקים מדבריו :

ויזה

שנראה לי ללקט מדבריהם ומדבריו וזאתם שיספיק אל המעיין שלא ישתכשכלו בתארים שלא יחייב בשמות כתבתיו והאל יפטר שביאות ולא נאמר לי לדבר לא בתארים הנאמרים דרך שללות הנמצאים מהם בכתבי הקדש. ואקדים לזה הקדמה ואומר כי כל מה שחייב חסרון ראוי להרחיקו מהא"י ולזה חמא שאעפ"י שהכתובים הם מיחסים לאל דבור ושמייעה וראייה ודיוק אינם מיחסים אכילה ומיזג אעפ"י שכל פועל והשגה יצטרך לכלים בופנים הם מרוחקים ממנו ית' אבל הקלן באות' שאינם צריכים פנייה אל המושג ולא יחסוהו חסרון אל האל הלא תראה שחלל מיחסים להשבות אלו לכשמה ואמר ב' דברים הנשמה כהנית מהם ואין הדיוק בהם מהם והם קול ומראה ודיוק ואעפ"י שלפי האמת השמות אלו בופנים הם אבל להיותם א' ההמון רוחניות הקל הלשון ליחסם לא' אבל האכילה והמזג להיות השגתם בקורבה אל המושג בראה בהם הנשמות יותר משאר השמות ע"כ הרחקות מהא"י כפי' ואם חשפט האחרים כפי' חשפט אלו לפי האמת כי כל השגה בשמיה ראוי שתשולל מהא"י וכן כל מה שהוא חסרון לפי האמת ולפי' מחשבתו ראוי שיתואר הש' כשהוא מושלל מהם וכן כיוצאם הפנימים לא יוחסם לאל כי אם מחשבה וחשב' כחשבות לפי שהוא שלמותו לנו ולא יוחסם לו רעיון כי אצלנו ריכוזי כוונ' אעפ"י שהיחסים לו רמיון באשר דמיתו והרמיון אצלנו כוונ' זה הרמיון המיוחס לאל הוא מחשבה כתרבות אונקלסו וכן אין אנו מיחסים מהאיברים מה שהוא כלי אל המון באיברים הפנימים כמו בטרן ובדבר ומה שיחסו להמעים המו מעי לו המון מעיך הוא כינוי אל הלה כי מציאות הלב יכנהו בלשון מעים כמ' ותורתך בתוך מעי' כמו בתוך לבי ומהמיה מצי' ללב לבי הומה לי וכל זה פי' הרמב"ם בספרו הנכבד אלא שאני תמה ממנו למה לא הזכיר מהחשים הפנימים הבח הנוכח שהוא יותר רוחני מכולם כמ' ש' בזה הספר כע"ה והוא מיוחס אל האל וזכרתי את בריתי וכו' ומה שכתב בכתובים שהא"י מתואר בשלילה הוא הרבה לא איש אל ויכוז וגם נצח ישראל לא ישקר כי לא אל חפץ רעני אתה אמה' לא שנית' לא לעולם אריב לא אסור לעולם ושמותיך לא יתמו לא ינוס ולא יישן לא ייעף ולא ייגע כי לא חספון במות רשע ואין צור באלהינו לא באלה חלק יעקב לא אקח מבייך פר השמים ושמי השמים לא יכלכלוך והכט א עמל לא תוכל ופונא באלו רבו חספם והמרכה בזה הרי זה משובח ולא יקרב אדם לאל א' כשישולל ממנו החסרונות כולם וכל מה שישולל ממנו ישולל אותו ע"ד ההכרח כי לא יחשב אדם חכם כשישולל מהדבר מה שאין ראוי שישולל ממנו כמו שאומרים הישמעאלים וכן כתוב בספרם האל אשר לא נולד ולא יולד וזה חסרון גדול כי הנשמים הפשוטים כמו גרמי הפככים והגלגלים אין פתי בעולם שיאמין שהם בפי הולדה ואין נשולל מהא"י דבר שלא יעלה על רעיון פתי שאכאנשים כי לא תחשב חכמה לאדם כשישולל מהגלגלים חוש הטעם והמזג ע"כ אבל תחשב לו חכמה כשישולל מהם ההרכבה וכיוצא בזה יהיו שלילותיך כאל' ענייני' ורחיקי ממנו הפסדויות כלם והדברים המחייבים לז' שמות וכוז תתקרב אליו וכוז הוא חלוק מדרגות האנשים כבר הרחיב בזה הרמב"ם לל בספרו הנכבד אשר הורה נכונים בארץ :

ואמר

בספרו ע"פ רוב שמים בעוזך נתקבצו ישראל אצל תשה וא"ל משה רבינו אמר לנו מהו מרת הכבוד של חעלה א"ל מלה' - לאחר שאמר מבקש אני לראות בכבודו של חלק א"ל לך למדינה ואתה רואה נכנס וראה וילון פרום על פתח המדינה ואככים סובות ומרגליות ולא יכול לזוז עיניו ממנו עד שגפל א"ל אם וילון שפרוס על פתח המדינה לא יכולת לזוז עיניך ממנו עד שגפלת אלו כהנסת למדינה עאכ"ו. על השמים חספנים בכור אל לבדור שכהנס במדינה ולא היו יודעים כחו א"ל פקח אחר מאבנא דהוא מתבטש אדם יודעים כחו כך מן השמים אנו למדים כחו של הכ"ה. אריכל לפי שהוא אומר את השמות ואת הארץ אני מלא וכול שכבודו מלא עליומים ותחתונים ת"ל כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך אין בהם אלא תשחש ידיו של הכ"ה :

עוד

למך ששירש וילון על פלפיץ שלו אמר המלך כל מי שהוא חכם יאמר מה השלמה הזאת וכל מי שהוא עשיר יעשה כמותו וכל מי שהיה גבור יבא ויבט כד הכ"ה מתח השמים כדון של עין שנאמר המטה כדון שמים אלא שפרשו כמין וילון אמר הכ"ה כל מי שהוא חכם יאמר מה השלמה הזאת וכל מי שהוא עשיר יעשה כמותו וכל מי שהוא גבור יבא ויבט כה ואמר במדרש רבה משל לזרע שהיה הולך ממקום למקום ראה בירה שהיא דולקת אמר האמר שהבירה זאת בלא מכהיב הנין עליו בעל הבירה אמר אני המכהיב כך היה א"ל ע"ה אומר תאמר שהעולם בלא מכהיב הנין עליו הכ"ה אמר אני הוא בכל העולם. עוד שאל מין א' לר"ב היכן הוא אלהיכם א"ל איני יודע א"ל זו היא חכמתכם שאתם מתפללים ואינכם יודעים מקומו א"ל היכן היא נפשך א"ל איני יודע א"ל אם נפשך שהיא בקרבך איך יודע מקומה היאך ארע מקום האל ובמדרש תלם אמר ובפרקי ר"א שאפי' חיות הקדש שטוענים כסא הכבוד אינם יודעי' את מקומו שאל ברוך כבוד ה' ממקומו וכן אמר בפ' אין דרשין על סדרלפון וכתב' אמרו כעניא לחמו אלהיך אוקמיה להדי ויתא כל' השמש ולא יכול לאסתכלי בזה א"ל א' מתפשט איך יכול לראות ואין תוכל

מגן אבות ח"א

תוכל לראות ענין ויצאו דבריכו בדברי קדושתא תל"ת :

ובכאן נשלמו ח"א הוא חלק אלוה במער :

חֶרֶק ב' וְהוּא חֶלֶק שׁוֹמֵינוּ

בתורה מן השמים ולפי שהאמין ית יס לו להאמין בתמלה בנבוא' משה וכן צריך להאמין בנבואת שאר הנביאים הבאים אחריו לצות את ישראל על הככלל בתורתו והם כלם תלמידיו וכן צריך להאמין כי זאת התורה לא תשתנה - ע"כ חלקתי חלק זה לר' פרכים כל פרק מהם הוא עקר מעקרי התורה. הפ"א בנבואה כמחולט. הפ"ב בהבדל שבין נבואת משה לנבואת שאר הנביאים. הפ"ג בתורה מן השמים. הפ"ד בנצחיות התורה:

פרק א'

פרק א

כנכואה במחלת כבר ביארו חכמי המחקר כי זה העולם השפל לא נברא לא לצורך האדם וזה
נתבאר להם מזה החקירה בכל מה שזכרנו בזה העולם השפל תכליתו ותועלתו ומצאו במחקרם
כי תכלית היות כל הנמצאות הסוים הנפסדים הם לתועלת האדם וסדר הכריאה הכתוב בתורה
מורה כן כי הוא הנברא האחרון ובו שלמה היצירה וכבר ביארו זה בנ' סנהדרין ואחריו למה נברא אדם כנ' באחרונה משל למלך
שכנה פלטרין ושכללו והתקין סעודה ואח"כ הכנים אורחים וכן בחלוקו כנ' טעם המבול הכולל כל הב' עם מין האדם
ואעפ"י שאינם כת עושים אמרו משל למלך שהיה משיא בנו ועשה לו חופה וסיירה וכיירה בעם המלך על בנו והרבו מה
עשה נכבם לחופה והתחיל בקנים ובחציות ולקדוה בכליות אמר המלך כלום עשיתי לא בשביל בני בני אדם וזו קיימת
לפי' מאדם עד בהמה ואף המין האינמיני עצמו לא נברא לא בשביל השלם שבז' בנמא בשביל דיוק א' נברא העולם שנאמר
וירא אלהים כי טוב ואין טוב אלא דיוק שנא' אמרו דיוק כי טוב ובחציבה סמכו לזה ודיוק יהודי עולם וז' שב' ב' בהכר' בשביל
אברהם כי הוא הא' הנפרסם אמונת האל אל הכופרים וחמר נשעו עליה כמו שבא בקבלה ונרמז בתורה אפי' א' אשר הוצאתיך
מאור כשרים ועז' כפר' ה' תנאי התנה הב' עכ' מעשה בראשית א' ישראל מקבלים התורה מוטב ואם לאו אחר העולם לתהו
וכהו ועז' בתלמוד אין לו להב' בעולמו לא ד' אמות של הלכה ואחריו מאי כי זה כל האדם כל העולם כלול נברא אלא
בשביל זה ואמר כל העולם כלול לא נברא אלא לזוה לזה רצונו כי האדם צריך חברה עכ' פ' במ"ט הפלפול כי האדם מדיני
בטבע שא' לו להשלים צרכו בעצמו כמו הב' והצריך להעזר באחרים עכ' נברא העולם לזוה השלם שבהם להשלים צרכיו
ועז' הים בן ונמא אומר בדרך שנברא כל אלה לשהי' אדם הראשון כמה יגיעות יב' עד שאכל חרש ורע ור' כמה יגיעות יב'
עד שלבש בגד וכל אומניות שוקדות ובאות לפה ח כתי ואני מוצא כל אלה מובנים לפני ונתבאר זה ואמנם נברא העולם השפל
כלו לצורך האדם לפי שאעפ"י שהוא בעל חומר כ"א מהם נברל בשרו אשר הוא נקדמה בזה לכל העליונים וז' ב' הרנינו
בזה ואמר כי יום ראשון הוא תשובה אל העליונים ואל התחתונים כנ' בראשית ברא אלהים וכו' ויום ב' יום ד' מיוחד' עליונים
ברקוה ובמאורות ויום הב' יום ה' מיוחדים לתחתונים בצמחים ובבריות כ' מעופף ויחי ונשאר יום ו' ואם לא היה מהעליונים
והתחתונים היתה קביה כמעשה בראשית עכ' נקרא אדם שיש בו מהתחתונים בוק ומהעליונים נשמה ועכ' באמר בברית
מעשה אדם כללנו כדמותינו ובלשון רבים ולא בלשון יחיד כנ' כ' ככולם יהי דקיע יקוה המים תרשא הארץ יהי מאורות ישרו
המים תוצא הארץ אבל נאמר בלשון רבים להשתתף בבריות לעליונים ולתחתונים וזה הפי' למדתיו מס' הושר לרשבי ז' ואעפ"י
שהרמב"ם ייחס אותו לר' קמחי ז' כבר הקדמוהו דל' וכן בספרי אחר הים ר' סימאי אומר על ספריות שנבראו מן השמי' נפשו
ובפס' מן השמים וכל בריות שנבראו מן הארץ נפשו וגופם מן הארץ חוץ מאדם שנפשו מן השמים ויפיו מן הארץ ולפי שאדם נברל
מכ' ושאר הנמצאות השפלות בזה החלק העליוני שבו ואין בינו ובין העליונים אלא עבדות החומר עכ' נבראו כל התחתונים
בשכילי' והמאור ביאר זה ואמר כי אראה שחיד מעשה אכזעתיך וכו' מה אנוש כי תזכרנו וכו' ותחסרנו מעט וכו' תמשילנו
וכו' כלו' אעפ"י שנברא העליונים בשאני מהתכל' בהם אי' מוצא חומר בתכלית החסרון אבל מזה שכלו הוא חסר מעט מן
המלאכים ומאותו גד הוא מושל בכל התחתונים ונתבאר זה ואמנם חייב להיות אחרון הכריאה בתחתונים חסר'
נברא מהאדם המוחלט לפי אמונתו וכו' ט' בחופת כסנדרב בתחית הנותים ב' עכ' היתה תחלת הכריאה בתחתונים חסר'
מאד וכל אשר תמוספה היתה דורכת אל השלמות יותר מהראשונה מ' האחרון שבבריות חייב היותו יותר שלם מהתחתונים'
ותחלת הכריאה היתה שהי' ברא מההעדר הנמור ב' חמרים הא' היה חומר לשמים והא' היה חומר לארץ וכל אשר מתחת לשמי'
וז' בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ הנו' כאן הוא כולל כל התחתונים מתחת לשמים כי לא הוברלה צריץ
היבשה בשם ארץ עד יום הב' ולפי דעת ר"א בפרקים המיוחדים לו וכן נ' ב' חסר' דקים מאלו
החמרים הנראים אלינו כי לא ראה החכם זה שיהיה תחלת הכריאה אלו החמרים העבים אבל נבראו תחלה שני חמרים דקים
מאד ואח"כ ברא מהם שמים וארץ וז' שמים וארץ הסיכון נבראו מאד לבשו הארץ מהיכן נבראת משלם שתחת כסא הכבוד
ובלי ספק אור לבשו ושלם אשר תחת כ"ה נבראים היו ג' אבל היתה תחלת הכריאה בהם ואח"כ ברא מהם אלו החמרים העבים
הנרגשים אלינו וח' שאמין ר"א שיהיה העולם קדום וגלה לנו במאמרו סוד א' נשגב מת' כ' שחומר העליונים וחומר התחתונים
אינו א' אבל הם ב' חמרים וכבר ביארו זה הפלוסופים הטבעיים ולקחו ראיה בזה מזה תמועתם כי כל התחתונים תמועתם היא
ישרה אם מהמרכו אל המקיף כמו האור והאש לקלותם אם מהמקיף אל המרכו כמו המים והארץ לכבדותם והגלגלים תנועתם
סבוכית אין בה רעלה ולא מטה ולז' שאינם קלים ולא כבדים שאם היו קלים היתה תנועתם מהמרכו אל המקיף ואם היו
כבדים היתה תנועתם מהמקיף אל המרכו וכשהם מתמועעים בטוב סביב המרכו הורה שאין חמרים קל ולא כבד כחומר אלו
התחתונים :

התחנכים :

הנה הועילנו ר"א באמרו שמים מסיכן כדראו והארץ מסיכן כדראת שהם שני חמדים מתחלפים כמו שהביע אלזי עיין הפלסופים ואחר שביארה התורה תחלה זאת הכריזה לא פירשה לנו בחומרי השמים שום דבר וולתי הרקיע שהוא מכדיל בין מים למים והוא סוד מסודות התורה לא ישיבו אותו השכליים האנושיים כי אינו מחקרים ולא תעולות : האור הראשון שבתהוה ביום הראשון ובמאורות שבתהוה ביום ה' מפני שהאור הוא מוחש אל התחתונים ושיבו איכותו אבל כענייני חומר הגלגלים איך יקבלו אותה צורה ואיך היא צורתם לא דברה בזה תורה לפי שהוא מחקר אלה למעלה

ובענין

למעלה מהמחקר האמשי אבל זכרה לו חומר הארץ איך היה ואחריו והארץ היתה תהו ובהו וענין זה הוא שכל מה שתחת גלגל הירח ואחריו שבגלגלים מחומר א' מקצרות גלגל הירח עד מרכז הארץ אין שם מקום פניו כלל כי כבר ביארנו הפלגות במופת ש"א להיות דקות בעולם והוא מקום פניו בין השמיים ויורה אחת זה כי חכית מלאה יין ופיה תתם כשתנקב חלמ' לא יצא היין עד שתנקב חלמ' מלמעלה שיכנס האויר לתוך החכית למלאות הרקות שיעשה היין כזאתו וזה מפני הכרח הרקות וכן הפתילה המתלשכת היא מושכת השמן מפני שהלכת היא מכלה השמן הקרוב אליה וכשאר דק איתו מקום והוא מושך השמן ממרחק אפי' מלמעלה למלא הרקות וכן יש תחבולות להעלות המים וכלם מפני הכרח הרקות וכן כשעושה אדם חפירה יורד בה אויר אעפ"י שטבעו העלוי ולא הירידה וזה להכרח הרקות וכן כלי שהוא ריקן אנו נותנים לו תבונה כפי מה שהוא כלי אם מרובע אם משולש אם עגול ואלו התנועות הם ממשיגי הגשם א"כ אותו הכלי הוא מלא מגשם בעל תכונות ואינו רק מגשם וא"כ החחת גלגל הירח עד מרכז הארץ הוא חומר א' דבק זה בזה :

ועוד

דבר בזה כח"ב כ"ע"ז זה החומר עוצם השפל א' הוא מתחלף מקצתו לקצת ולא שגבנו ממנו אלא שהוא בעל כמה שם לו ב' מרחק אורז ורוחב ועומק כי זה הוא ממשיגי הגשם אבל עניינו מופשט מצורה לא השגנוהו כי לא נמצא בעולם בפועל אבל הוא בכח בכל היסודות המורכבים מהם ולא נמצא לעולם ערום מצורה אבל לעולם כפשוט צורה לוכד צור' ולכן דמיונו הפלוס' לאדם שהוא מחבויש לצמוד ערום לעולם וזה החומר קורין אותו בלשון יון היולי וכן השאירו אותו פלוסוף ימנעאל והנזכרים קורין אותו אילי וענין זאת המלה הוא חומר א' לפי שהוא חומר א' לכל היות התחתונות והור' היות בחומר א' מתחלף מקצתו לקצתו הלא משהמים קצתם לקצתם כי האויר שהוא חס' ולא כמו שנבאר בשאר מתיבש הוא מתלשכ ואויר אש חס' ויבש כמוהו כמו שאנו רואים באמצע האויר אותם זנבות המתלשכות באש וכן הדברים וכששוא מתקרב חומר מים קרים ולמים בטבע המים וזהו שבת הגשמים וכן המים כשהם רותחים והם מתחממים כאור המעלים הכל וחורים אויר חס' לח כמוהו וכשהם מתיבשים הם נקפאים בארץ שהיא קרה ויבשה כמו שנבאר הורה כל זה כי החומר הזה כלו ממרכז הארץ עד קצרות גלגל הירח הוא חומר א' מתחלף קצתו מקצתו והוא החלוק שקרה להם הוא מפני קרבתם אל השמים או רחקם מהם כי הקרוב לשמים מפני תנועת השמים מתחמם כי כל המועה מולדת חס' כי כשתתן מצט עופרת בחץ ויורו אותה סמורים יותר העופרת וזה מצד התנועה היוזקת שחממה אותו ויותר בסתוד רוב מפני אש ולפי זה היה החלק הקרוב מהשמים חם בתכלית הקום ואין ביוסודות יותר חם ממנו וכל חם מופלג הוא מייבש על כן אותו חלק חם ויבש כמו האש אשר אנחנו וצ"כ קראו זה החלק אש מפני שקבל זה האשיות מהחם והיבש ואצ"פ שאין טבעו כטבע זה האש אשר אנחנו כי זה האש הוא מהות והאש שאנחנו נפסיד וכשתרחק זה החומר מהשמים נשאר בו מהחם קצת אבל סר ממנו היבש וכשאר בו החם המועט להרפות הדברים החפויים וללחלח אותם וזה החלק הוא האויר המתפשט בו שהוא חס' ולא בטבעו והלחות בו יותר מבשאר היסודות אע"פ שפעולת הלחות יותר נראית במים לעובי עצמם ואש יש בו לחות ובהם חלחלים לחים זהו מצד מקרים קרו לו מחוץ מצד ניצוץ השמש וזולתו אבל הוא בטבעו חס' ולא ולפי שאלו הכ' חלקים הם חמים היו קלים ותנועתם מלמעלה למעלה מענין האש נבלה שהוא שלהבה מתנועעת לצד מעלה והאויר ב"כ אש תחלה ממנו נאד א' ותטביצנו במים יעלה למעלה לצד האויר כי הוא מקומו הטבעי ובתרחק זה החומר יותר מהגלגלים סר ממנו החם לגמרי והוא קר ונשאר בו הלחות ואלו הם המים שהם קרים ולמים כמו שנבאר וכשתרחק עוד נתיבש וסר מהם הלחות רוב ההקפאה והיה קר ויבש ונוי היא הארץ ולפי ששני חלקים אלו הם קרים הם כדורים ותנועתם לעולם היא למטה כמו שהוא יגלה ולו זה השבחה האלהית היתה הארץ שקוצה בתוך המים כי כן הוא טבעם כי המטליך אכן בתוך המים הוא שוקע אבל הצלוח הארץ הוא ברצון אלהי לא מצד טבעה ולפי שהארץ היא קרה ויבשה היא קטנת הסיפור משאר היסודות כח"ש הפלוס' ב' שהם יבשים וההפך ואויר שהוא חס' ולא הוא יותר רב הסיפור ממנה :

ומצאתי

לבאון ז' ב' האמות כי הוא גדול מהארץ אלף יפ"ט פעמים וזה המספר הוא יוצא מהכא"ב על ב' ושתכונ' שהם התנועעים אלו החמרים היא נקראת טבע אש למטה אש למעלה לפי שאין להם תנועה רכוכית אלא התנועה הזאת לשב אל מקומם כשיצאו מהם על מברית הקלים למעלה והכבדים למטה וכשגבו אל מקומם הם נחים שם אין להם תנועה כלל והנזכרים קורין אותה באטורה כלומר תולדת כי כן היא תולדתם ובלשון חז"ל נקראת הסכה תפקיד לא יצאו את תפקידם כלומר טבעם ואלו הם השמיים שנשתנה בהם זה החומר תחלה ואחריו הפלוס' כי א"ל שימצא חומר שהוא שום מוצו בחס' וקור ויבש ולחות כי המוצו השם אינו קל ולא כבד ולא היתה תנועתו לצד מעלה ולא לצד מטה וקראו הפלוס' זה השמיים צורות כי הוא חומר א' בעל צורות מתחלפים צורת האש חמה ויבשה וצורת האויר חמה ולחה וצורת קרה ולחה וצורת הארץ קרה ויבשה ואלה האשיות הם אוכיות ראשונות שהכל זה החומר החים וסוד וקראו פועלים והלחות והיבש קראו מתפעלים וזה החומר אשר קבל ד' צורות אלו הוא החומר הא' ומתחלף לד' יסודות ונקראים יסודות לפי שהם יסודות לכל ההיות כי כל מתהווה מהתחתונים הוא מתהווה מהם וכשיפסד אליהם הוא נפסד כמו שאנו רואים בשאדס שורץ עץ א' ונאדם ממנו חלקים מהמים בתחלת השריפה חומר אפר שהם חלקים עפריים לפי שכל חלק מוד' יסודות אשר ממנו הנרכב כשהוא נפסד חומר כל חלק ליסודות ע"כ הם קרויים יסודות וזהו המורגל ב' הטבע ד' יסודות ולפי שכל הסויות כשהם נפסדות חוזרות לאלו הצורות קראו צורות אחרונות כמו שקראו החומר חומר ראשון כי הוא ראשון לכל ההיות ואלו הצורות הם צורות אחרונות לכל הנמצאים כי כל הצורות הם עליות מצורה לבורה אל אלו הצורות והתורה הכוללת כל החכמו' האמתיות ביארה לנו כי זה החומר קבל אלו הצורות :

ובן

והארץ היתה תהו ובהו ויבש ויחלף על פני תהום ביארה כי זאת הארץ הנו' ב' א' שהוא זה העולם השפל בכללו בתחלת הכריאה היה תהו בתחלה ושב בהו ואותו בהו היה חשך כמעמקי תהום וזהו על פני תהום והיה רוח מרחפת כל פלוגי המים וזהו על פני המים ופי' תהו שם לזו החומר הנק' היולי ולשון תהו הוא ענין חרטם כלשון תהום על הראשונות כשאר קורה לו שם תהום עליו לפי שלא ירד לו שם שאין לו צורה וסדמכ"ן ז' פ' מלשון תהי בקנכים מלשון רוח כלומר שאין לו בו אלא סדמכ"ן (סגממממממ בלעז) וכן פירשו בדרשת תורת ה' תממה ויפה אחר כי בם הפלוס' אחר שאינו בפעל כלל ואין לו מציאות לא בכח ואח"כ בשקבל אלו הצורות נק' בהו והיא מלה מורכבת בה הוא כלומר בזה שתסגו היא הצורה א"כ תהו הוא שם לחומר ראשון ובהו הצורה אחרונה שקבל זה החומר וכן פי' זה בעל ס' יבירה באמרו יצר מתהו ממש ויבשה אינו ישנו :

אבל

בתלמוד פי' תהו זה קו ירוק המקיף את כל העולם שמתנו ונצח חשך בהו אלו אבנים מפולמות שמתנו ונצח מים לעולם שנאמר ונטע עליה קו תהו ואבני בהו וכן הוא בס' יצירה ג"כ ומה הלשון היה נראה כי תהו הוא שם לצורה אחרונה ובהו הוא שם לחומר הראשון וכן פירשוהו קצת מהמפרשים ז"ל אבל לפי' ה' הוצירה הראשון הוא יותר כבון כי תחלת הים תהו והוא חומר נעדר הצורה וא"כ קבל הצורה והיה בהו ע"כ אינו חומר שיהיו כל דברי החכמים עולים בסגנון א' כי קו ירוק המקיף את כל העולם הוא החומר הראשון וכנהו בקו חלשון הכתוב ונטע עליה קו תהו שהבאנו קודם שיכנה הכית הוא נטע קו במדת הכית והוא החומר המוכן לקבל אבנים שהם צורת הכית ואמר שהוא ירוק כי הצבע הירוק אינו תכלית כל הצבעים כי יכול לקבל בוויכוס אחרים וגם אינו נעדר המראים כן זה החומר אינו נעדר המציאות ולא הביע לשלמות מציאותו והוא שמתנו יצא חשך כלומר מציאותו בלתי שלם ואינו מושג מפני העדר צורתו כמו הושג בחשך אבל היה מוכן לקבל הצורות ובאמר מקיף את כל העולם כי זה החומר כדורני מלא את החלל אשר תחת השמים שהם כדוריים ואין רקות ביניהם ע"כ אינו חומר שהוא מקיף את כל העולם והאבנים מפולמות היא הצורה האחרונה שקבל זה החומר והיא צורת היסודות כמו שהאבנים היא צורת הכי' על מקום הקו שנטע שם הכנאי כן צורת היסודות היא נטועה ע"י החומר והסיף השם לבאר כי אלו האבנים אינם ממין האבנים אשר ביניהם שהם שמרים תמונתם לעולם אבל הם אבנים לחות מאד כי מפולמות הוא לחות כמו דגים הפולמים שהם לחים תכף שניצורו וכן כ" במס' יט' וכן שמכה לזאת המלה הרמ"ה"ן ז"ל בדרשה הנו' וכן פי' רד"ק ז"ל כי זאת הצורה שקבל החומר אינה צורה קבועה לעולם אבל היא מוכנת לקבל צורה אחרת פוסטת צורה ולוכשת צורה כי זהו טבע הסיולי הזה הנק' תהו וזה שהם יוצאים מים שהם כמו המקור הנזכר לקבל שאר הצורות :

וג"ל

לישב כל דברי חכמים בזה שיהיו עולין לענין א' לפי טבע המציאות וכן לשון תהו בכתוב באמר על חומר שאין לו צורה וז' ישעיה מאפס ותהו נחשבו לו חומר בלי צורה ואמר עוד לתהו ובהו הכי בלתי ולא ואמר על הצורה הכל וריק וכן נשברה קרית תהו שהוא חומר בלי צורה וכן לא תהו בראה כלומר לא בראה שישאר חומר בלי צורה אלא לשבת עליה להיות צורה לה וכן לא אמרתי לרע יעקב תהו כקשני כלומר שאין המצות בלא טעם כמו חומר בלי צורה וכן יעלו בתהו ויאכרו שתאבד צורתם וכן כי אחרי התהו אשר לא יועיל ולא יצילו כי תהו המה הבוי לע"י שהיה חומר בלי צורה וכן רוח ותהו נשכחם וכן כושה צפון על תהו חומר בלי צורה כמו יסוף הפ' הולך ארץ על בלימה וכן שפטי ארץ בתהו ע"י חומר בלי צורה וכן וכתהו ילל ישמון מקום מרבן בלא בנין ואיך שיהיה חשני הפי' בענין תהו ובהו הכל הולך אל מקום א' שהחומר הא' בתחלת הבריאה היה נעדר הצורה וא"כ קבל הצורה כמו המים המעורבים בחלקים דקים וחלקים גסים וא"כ פ' שיש מחכמי המחקר ואמר כי אין החסם והלחית והקור והיושב צורות ליסודות שאם היו צורות להם כשנתחמו המים לא היו מים אחרי שנעדרה צורתם אבל אלו האיכויות נמשכים לצורתם שהיה בלתי מוחשת מ"מ בעלי צורות הם וביארה התורה כי חלק מזה החומר היותר שפל ממנו וזהו על פני תהום כי תהום שם לעומק המים ופניו הם למטה במרכזו כמו שג' פני הקיץ השמים הוא למטה מהשמים שם קבל צור' הסהך והוא יסוד הארץ שהמים היו מקיפים אותו בתחלת הבריאה עד שנתבלה הארץ ביום ג' ונקרא חשך לפי שאין בכל היסודות חשך אלא הארץ שהיה מסתרת אור השמש בלילה ושאר היסודות הם ספריים עיבור בהם נינוץ השמש ולא סוכל זה החלק בשם ארץ עד שנתבלה הארץ ונקרא ארץ שנאמר ויקרא אלהים ליבשה ארץ אבל עתה קראו חשך וכן הכתוב קרא מרכז הארץ אבן חשך ונלמית וכן בס' הוהר מצאתי שכתוב ומכ"ל דחשך הוא עפר שנאמר וכתשך שמו יבוסה וא"כ זה גוש עפר ואמר הכתוב כי כמו שצומק המים קבל צורת החשך כן עליוני המים קבל צורת הרוח וזה ורוח אלהים מרחפת על פני המים וזה הפנים העליונים נמצא כי זה החומר הראשון אחרי היותו תהו נעדר הצורות שב בהו בעל ג' צורות האמצע צורת המים והתחתון צורת חשך והעליון צורת הרוח ויחס לרוח שהוא רוח אלהים לפי שהוא גדול שביסודות מהמים והארץ לפי שהוא מקיף בכלם וכן כל דבר גדול מיוחדים אותו לאל בהררי אל ארזי אל שלשכת יה וכבר כתבתי הפלגת גדולו בשם הארץ ז"ל וכן לפי שהוא בלתי מורגש אלינו לרוב דקותו עד שהאנשים יחשבו כי אין שם כי אם רקות יחסו אותו לאל ית' לפי שהוא בראו ויודע אותו ומוריצ אותו לנו בהחמה אשר שפעם עלינו מלתו ית' והנה בכל זה לא נו' יסוד האש וכבר אמרנו שהם ד' יסודות ע"כ פי' המפרשים הארץ יסוד הארץ חשך יסוד האש ואינו נראה זה הפי' כי יסוד האש אינו חשך שאם היה חשך היה מחשיך לנו היום ויסוד הארץ ערין לא בקרא ארץ ובשם מיוחד ער יום ג' שנאמר ויקרא ליבשה ארץ והארץ הנו' כאן הוא שם לכלול התחתונים ופיר' למה יסד החשך אל פני תהום שהם גופי מים והרוח אל עליוני המים והלא יסוד האש הוא למעלה מיסוד הרוח ע"כ פי' זה אינו כבון אבל הקושיא ערין עומדת למה לא נו' בבאן יסוד האש ובאמר כי הטעם בזה הוא שאין בכל היסודות יסוד נאמר על פשטותו אלא הוא כי בכל היסודות יתערב בהם יסוד אחר ולזה תהיה בהם היות ב"ח כי יש ב"ח גדולים במים ויש בארץ ויש באויר אבל ביסוד האש לא נמצא ב"ח כי הספשוט לא תצא היות ואינו מקום היות ע"כ אינו נראה לעולם אם לא בהתערבו בנגס אחר והיה צורה לו כמו הסתלקות הנראה שם ולפי שהוא אצלנו קרוב אל העדר לא נו' בפרט וכן נאמר כי הכל הוא בכלל הרוח כי לפי שאין טבע האש היסודות כטבע האש הוה לפי שטבע האש היסודות היא לבשל ההויות וטבע זה האש הוא להפסיד ע"כ אין ראוי לקרא ליסוד המים והיובש אש והוא בכללו וחכם הוא יסוד דק חלק ממנו חס ויבש וחלק ממנו חס ולח ויש בוה ראוי כי בכל מקום שזכרו היסודות לא נזכרו אלא ג' אלה ארץ ומים ורוח כי אחר הגלות שקבל יסוד הארץ נינוץ השמש נצחק שמו מחשך לשם ארץ ואמנם נזכרו היסודות בכל מקום ג' לא ד' (בישעיה) מי מרד בשעלו מים ושמים כורת תכן וכל בשלים עפר הארץ מי תכן את רוח ה' קרא אויר את רוח ה' כמו שקראו רוח אלהים (כאויב) כי הוא לקנות הארץ יבש וכו' לעשות לרוח הסהך ומים תתן במדה (במשלי) מי אסף רוח בחפניו מי צר מים בשמלה מי הקים כל אפניו ארץ וכאן נזכרו המים (בירמיה) עושה ארץ ככחו לקול תתן המון מים בשמים ונצח רוח מאושרותיו בקהלת והארץ לעולם עומדת הולך הרוח כל המלים הולכים אל הים אלו הן המקומות שאני זוכר שנזכרו בהם היסודות ולא נו' בשום מקום יסוד האש עממם ואלו היה חשך שם ליסוד האש למה לא נזכר בשום מקום זה החשך אבל להיות פי' ליסוד הארץ ונצחק שמו לשם ארץ ע"כ קראוהו בשם ארץ בכל המקומות כי הוא שם חדש אשר פי' ה' יקבנו ובכל אלו המקומות השמים והשמש לכלול בו כל הנמצאות העליונות נחשבו הכתובים לכוונת התורה שהצדקה הארץ בשמות מתחלפים ולא בארה לנו כלום בחומר השמים והרי כתבאר זה ביאור יפה ומקובל כנאוי ופלוסופי :

ואחר

אמר ונראה אל המציאות זאת ההויה מהעדר המבור א"כ לא נבשית בריאה מהאפס המוחלט כי אם דבר מרבר וע"א אין כל חדש תחת השמש וכן היא דעת ד"ז ורמז זה למי שזרע בבת א' ורעים רבים וכ"א מזה כפי טבעו בזה אחר זה וכן אמר ה' הן מאורות שזכראו ביום א' ולא תלאן יצר יום הר' ל"כ כי בשמי המאורות כזכראו ביום א' וביום ד' תלם בהם

בהם ניצוציהם ר"ל שקבלו אותם הכח וכן נתפרט בכתוב במעשה בראשית כי לא נתחדש אחר ווס' א' כי אם הויות נהוו זה מזה עד שגמלה הכריאה ברכון הא' בסוף מעשה בראשית בכריאת האדם הזה וכל הויות כלם אינם אלא הרכבות מדר' יסודות כשהם מתמזגים זה מזה עד שפושטים הצורה היסודית ולובשים צורה מזורית המורכבים כפי שיצור כל א' מהיסודות כי יש מההויות שיסוד האשוי בובר בהם ויש שיסוד ארצי בובר בהם ויש שיסוד אויר בובר בהם ויש שיסוד מים בובר בהם ולפי ההחלפות ההמונה היא מתחלפת צורתן ואין הרכבה זאת הרכבת שכנות כמו שמערב דברים גסים זה בזה שגשגה צורת כל הפשוטים עליו אבל ההרכבה מעורבת בהתערבות המים והיין והדבש והחומץ באסטגבין שלא כשאר חלק שלא יש לו צורה מהפשוטים ולא כשאר להם מצורת היסודות אלא המתמזגת לה' צדקין אורך ורוחב ועומק כי א"ל לבשם להיות ערום מזה וע"כ יקראו הרכבה זו מזה ובסבת המזגות זה הם קונים המורכבות איכויות שניות מלכד האיכויות הראשונות שהם הקור והחום והלחות והיובש והקלות והכבדות והאיכויות השניות הם החלקות והשעריות והקושי והרכקות והזכות והעובי והעכירות והלטישות והשמניות והמקשיות והטעמים כלם והמורחים כלם כל אלה הם איכויות נמשכים אל האיכויות הראשונות והמתחייבין מהם לפי שיצור ההמונה ואחר אלו האיכויות השניות הם קונים איכויות אחרות בקראים סגולות לפי שלא קנו אלו האיכויות מכח הקור והחום והלחות והיובש שהם האיכויות הראשונות אבל קנו אותם בכח אלהי ולא הסגולות הם כמו הסמים המשלשלים והמזריזי והמשפחים והמושכים הברזל וכל סגולות כיוצא באלו שהם כמו כל סגולות סמי הרפואה והמוין עצמו סגולה הוא שהלואים עם עבים ויוזם וקליפי התפוחים והעכבים עם דקות לא יוזנו ולא הסגולות הם עצמיים מיוחדים באותו סם כשיהיה על אותו שיצור מהתמזגות היסודות ואינו נמשך אל האיכויות הראשונות ע"כ קראוהו בעלי הטבע טבע נעלם לא ידע טבע הסגולה הזאת לא ארון הטבעית שמו :

ובבר נמצא ב' המיוחד לארסטו סגולות ביותר מדר' מאות אכבים כי נהם לצורך פרנסת בני אדם כמו הכסף והזהב ומהם לתקן מזונם כי הוא המלח ומהם שהאש טמון בתוכם והם הרכבה ממים ומהם כשנפל עליהם מחבב אחר יחזק גופם והם הכסף חי ומהם כשנפל עליהם המים יתחזק גופם כמו העופרת וכיוצא בו ומלאן יצא הטעות לכני אדם במלאכת האקמיא לחזק העופרת והכסף חי ברפואת הערכות אחרים ומשכו כי כן יוכלו לשמות ברפואת שאר מתכות לכסף ולזהב והרכבה השתבשו בזה וכלו ימיהם כי טבע התשוקה לקבץ יביא האדם להשתפפות בזה ולא נמצא מעולם מי שהצליח בזה ויש מהמתכות כשנפל באש נפסד וניתך כמו הכסף חי ויש כשיפול באש יתחזק והסוף לטויות והכרקה ורית טוב כמו הנוסף הנק' יקות' ויש שהוא בכטן הארץ מים וכיוצא לאויר חוזר אכן ויש מי שהוא חסונה ע"י האש מצורה לצורה כמו העופרת שעושים ממנו ורקון וכן הוא ברזל כי ברזל מעפר יוקח וכן הנוצאר הנבשה מנחשת והאופירג הנבשה מעופרת וכן הנוצפור מהכסף חי היוצא ע"י האש בכלי זכוכית ולא כי המרקשיתא כשהותכה תקפא הכסף חי וכן אכן ל גלגל וזהו מטעות בני האלקימיא ומהעופרת אל מרתק ויש מהאכבים מושכות ונקראים חמטים מהם מושכות ברזל ומהם כשר ומהם שער ומהם זהב ומהם כסף ומהם תבן ומהם המים אשר בכטן הדרקון ומהם המושכות הסם השמית ע"י דרך שתיה והם שפטרס הנק' ומורדה (ובלשון לעז מרקרי) ומהם מועילות לפתח החנץ אשר באדם ומהם צומח כמו הלמוג ומהם שהאש טבון בתוכם וכשנבש בהם המים יצא האש ושרפה סכיבותיה כמו החמטים ואכן הסיר ויש אכן בתוכה אכן ומקשקשת כפיצמון ויש אכן מקבץ ומרבך הכשר במורמות ויש אכן מדרס ויש אכן מולידה תעורה ויש אכן כשנבשה בו האש שרפה סכיבותיה כמו הגפרית ויש מורט השער כמו הסיד עם הזרניך ויש נמצאות ב' כמו סרטן המים וגם במיריות השור והאדם ויש כשנשרף באש נקפא והיה לאבן כמו הטאבסיר ויש יוצאות מהמים כמו הברזל ומי יוכל לרעה הטבון האכבים וסגולותיהם כלם אלא הא' אשר בראש מלכד מה שיש בחיני הצמחים ובחיני הב' אשר רבו מיניהם כמ"ס בע"ה כשנדרר כנפש אמנם איך מתמזגו אלו היסודות עד שנתהוו אלו ההויות והלא ב' א' מהיסודות מקומו קבוע זה למעלה מזה ואין לו טבע לצאת ממקומו וטבעו אכל היות יציאתם ממקומם ע"י מכריח והמכריח בזה הוא תנועת הגלגלים אשר בסבתם יוצא מייסוד האש חלק ממקומו וכנסם בכטן הארץ ובכנים עצמו חלק מהאוויר והמים ושם היו מתמזגים ומתערבים ערום כפלא עם צור תערבות ניצוצי הככבים אשר יש להם רשם כהרמכה וכן שאר ניצוצי הככבים שיש להם רשם כזה ובכלל הנה האור והחשך הם סבת כל היות כי האור הוא החום ובחשך הוא הקור ובסתמונותם יתהוו כל המתהוו' והנה החשך עצמו אל הארץ והאור הוא מקרה לארץ ופועל בחשך ובחכמה התנועות היסודות יוצאים ממקומם ובסוד המכריח הם רעים בטבעם לשון אל מקומם הטבעי וכשיצאים מהארץ הם מתהווים ההויות למיניהם וענין שתמונותם הוא כי המים והעפר הם מתערבים כמו המים ונכנסם בתוכם חלק מהאוויר כי לולא זה היו כל ההויות כדברים כמו המים והעפר ולולי יסוד האש שהוא מכשל אותם היו כשאריות כל ההויות כטיט היוצר אהל בסבת יסוד האש הם פושטים אותה צורה ולובשים צורת כפי שיצור ההמונה ויסודות שהוא מקבל זה העולם השפל מהתמזגות היסודות הס' ד' הצורה הא' היא צורת המתדמה החלקים שהם הדומים והמתחבים שהם גשמים מתים אין להם תנועה וולתי תנועה מלמעלה למטה כשיצאו ממקומם ע"י מכריח ובסוד המכריח ישובו למקומם הטבעי וזהו טבע להם כמ"ס למעלה ובכלל זאת הצורה הם המתכות כלם למיניהם והאכבים כלם למיניהם וכלם מסכימים בזה הצורה ומתחלפים באיכותם לפי התמזגותם מהיסודות ואלו כלם נבראו ביום ג' בהגלות הארץ הצורה הב' היא צורת הצומח כי תפוסף בו על הצורה הא' צורת הצמיחה והגדול ולעשות גרעין כשאר בו זה הכח לקיום והמין וזו הצורה קרויה נפש לפי שיש בה תנועות מתחלפות לצד מטה ולצד מעלה כי השרשים מתנועעים לצד מטה והענפים לצד מעלה ומרגישים השרשים כמתיקות המים ומתנועעים אליו ומתרחקים מהמים המריט. והענפים הם מרגישים בניצוח השמש ומתפושטים לצדו ואין זו הרגשה כהרגשה ב' כי אין להם נפש מרגשת. וגם אין זה בטבע היסודות ובטבע הדומים ע"כ קראו לזאת הצורה נפש לפי שהוא תנועה בטבע אינו יוצא חוץ למקומו אלא ע"י מכריח והצומח הוא יוצא מתחת לארץ שהוא מקומו הטבעי כזולת מכריח א"כ הוא בעל נפש. וצור נפרט גדר הנפש בע"ה ובכלל זאת הצורה כל מיני צמחים עשבים ואילנות עושים פרי ושאכנס עושים ואם הם מתחלפים באיכותם מסכימים בשם להם צורת הנפש הצומחת שהנפש הזאת היא תופסת עליהם :

הצורה הב' היא צורת ב' כי נתוספה על זאת הצורה צורה יותר שלמה והיא החיות והיא התנועה היותר שלמה שאפשר לתנועה ללכת אל הנאות ולברוח מהמתנגד כי הב' כשיצאו ילכו אל הצמחים להזון מהם ולשאר הדברים שהם מזונים מהם וכשיצמחו ירצו אל המים ויברחו מהחום ומחשך ובאים למקום מחסה והשם הולך אחר אמו וכורח מהזאב והחיות ולכל ב' יש הכרה בגלות ומגבר ומתנועעים להתקרב אל הנאות ולברוח מהמגבר ויש להם כח הנהיג להחליף תמורת מה שניתך

מגן אבות ה"ב

פניחך מהם להעמיד גופותם ודוחים המותדות ויש להם כח גדול והולדה להעמיד המין וכל אלו הכ"ח הם מסבמים כצורה ו
 ראויה להקרא נפש כמו הנפש הצומחת כי גם היא צומחת עם תוספת השנים ואע"פ שמתחלפים באכיותיהם דמיו וכלתי דמיו
 מהם מצופף ומהם שט מהם סולך על ד' גדולות וקטנות דורם וכלתי דורם ביתיות ומדבריות כלם בעלי צורה א' הם והיא
 צורת הנפש החיונית והיתה הנפש הזאת אחר תכלית תליית המאורות ביום ד' כי זאת הנפש היא יותר שלימה מנפש הצומח
 ואין די בתחונים בהוייתם כהיות נפש הצומחת אשר בתחלת הווייתה היה די בארץ להמציאה עם צור תנועת השנים ואם
 בקיומה בלי ספק צריך כח מהעלינים לקיימה בעצור כיצוי הכבדים אבל התחלת הווייתה היה די בתחונים להמציאה ואל ופ
 רמוז'ל שאחרו על פתח הרקיע עמדו עד שאב אדם והתפלל עליהם וירדו בשמים שנאמר וארבעה מן הארץ סבת השמים הם
 המאורות אבל נפש הכ"ח היא יותר שלמה וצריכה עוד מהכוכבים להמציאה למציאות ע"כ לא נבראו אלא אחר תליית המאורות
 ונתייחדו ב' ימים לנפש זאת יום ה' לשט והמצופף שהיא הויה כלתי שלימה ב' הם או רובם מולידים בריה שאינה שלימה והם
 הכינים ויום ו' נתיחד לבהמות כי הם בריה שלימה כי הם או רובם מולידים כיצא בהם כמ"ש בויכור הנפש והיה הסדרל ביהם
 תנועת הקלות בעופות ו' והכבדות בהליכה וכו' ביום נבראת נפש האדם כי אם לא ימשך אחר שכלו כמשל בהמות דמיו אמו
 נתיחד לו דבור מפני הסדרל השכלי שהוא בכלם ודמות :

וזה צורה

והצורה היא צורת החי המדבר אשר על אלו הנפשות שהם הצמיחה והסחיות כתוספתה כו הצורה שכלית אשר בה יטביל וירצ החכמות למיניהם והמלאכות למיניהם ותחכולות למיניהם ובנפש הזאת הוא מושל על הכ"ח כלתו מדברים ואלו היתה הכוונה בהצורה אבל כדאין הראשונים בהדרגה כרי שתבוע הכרואה אל זה התכלית כמו ש"ל להעמיד התקרה אשר היא התכלית אל הצורה בבית אם לא אחר העמיד היסודות והתכלית ומה"ל יתבאר היות החשך והאור סבות ההיות כמ"ש העלו"ם וזכרו הרמב"ם ז"ל כי בהתמדות היסודות תחת הארץ צילום אדים מן הארץ כמ"ש ואר יעלה מן הארץ ואח"כ ניצוץ השמש והוא האור הנותן לאותו אר הצורות למיניהם וז"ל העלו"ם האדם והשמש וזלדו האדם ואלה השמשים הם מתרבים ומגדילים מעצמם שאנו רואים כלי מלא מהם סתום שהוא כנפע הכר וזכרו חז"ל ואמר על השיעורים שהם מותירות ואמר הוא עובדא ופקע כדא ואין זה נכנס בו מהיסודות הקלים ש"ל היה יותר ראוי שיעוף הכלי אם הוא קל וקשה ולא ישבר וזה מופת וזכרוהו הפלוסופים וזהו סבת הספגיות וכן הם מתעצמים והוא סבת החקציות וכ"ל במהבס מעצמם מכלי תערוכות ומזה יתבאר כי יש לאדם דבקות עם העליונים כמו שהעליונים משכילים בן המדבר מהנמצאים השפלים אשר עתו וישליך מהעליונים החמריים כלם בלא ספק כי זה האיש יתחבר עם העליונים בחלקו הדומה להם אשר כבדל מהתחתנים בעצבו החלק הדומה להם ולו בהתחברו עם העליונים יהיה רוחני כמו הם ויביע למדרגת הנבואה שהיא תכלית שלמות השכל האנושי וזה היה מכחיש פריעה כי היה על דעת כח אלבראהמא וההודיים שהיו אומרים שהוא בנפע שיתחבר האנושי עם העליונים ויש" שהיו גדלים על האמונה כשראו מעמד הר סיני האתיוו בנבואה ואמרו היום הזה ראיוו וכו' ומשם כתחייבו להאמינו בנבואה כמס"ה כביא מקרבך האמין כמוני וכו' והעולם מכל זה כינתחייבו להאמין בנבואה מצד העיון והחוש מצד העיון כי כח השכלי חבורו עם חומר המין האנושי הוא מופת וכמ"ש הפייט מה אשאלה אות וכי מופתים די דבך ארמה וכשמת שדי ומצד החוש כי אבותינו ראו בעיניהם זה ואמרו היום הזה ראיוו וכו' ונפתט הדבר כנו ומן גדול עד שנסותינו היו מתנכלות ומפורסם הוא כ"ל בין האומות כי הנבואה היתה מתפשטת באומותנו אנחנו עדים בדבר כמ"ש ישיעיה מוהיר לנשרל להאמין בנבואתו אתם עדי כאם ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו לי ותשכילו כי אני הוא לפני לא כוזר אל ואחרי"ל יהיה כי כשנתבארה אמתית הנבואה כתבארה אמתת הציאות האל שהוא א' וקדמון כי אין הנבואה ענין אחר זולת סליחות המשלה ובשבתבארה אמתת השליח כ"ש שנתבארה אמתת המשלה הית' עוד הוסיף ואמר אנכי הנדתי והושעתי ואין כסם וכו' ואתם היש אלוה מכלעדי ואין צור כל ידעתי וכבר כתבתי מזה ח"א פ' המציאות:

ואחר

ואחר ששקדתי כל ודוכיארתי במה שהתחכמו בזה הפלוסוף הוא כלול בכלל בתורתנו וכל מי שמאמין בכוכבא צריך לדעת כל זה אם ירצה לידע אותה המוכח שלימה ולא יסיה מאותם שנאמר בהם איז להם לבריות שהם עומדים ואינם יורעים על מה הם עומדים איחד פ"א לכוכבא מרע"ה וכו' אבל כל במה שצריך להשלימו בכוכבא שאר טכניאיים וכו'ו שבוש הפ' כללתי בו חכמת הטבע אבל כל בפ' הבא אחריו כללי חכמת האלילות בפ"ה (ובח"ג בפ"ד ממנו בכח הרמיון אשלים ענין הכוכבא וזורתה בפ"ה):

ואחר

ואחר סבתגלגל לנו מאמרים אלו שאמרו אוי להם לבריות וכו' כפרס אותו וזל פס' אין דורשין תביא ר"י אומר אוי להם לבריו
 שהם עומדים ואינם יודעים על מה הם עומדים על המים חים עומדים על ההרים הרים על מה הם עומדים על
 הרוח הרוח על מה הוא עומד על הסערה סערה על מה היא עומדת כדורעו של הקב"ה וזכ"א על זב עומדים וזל על ז' ר"א
 בן שמוע אומר על עמוד א' יצחק שמו שאלמד וצדיק יסוד עולם ואם לקחנו אותו כפשוטו יבוא לידי שחוק ואין לו לתי שחיבו
 כפשוטו ואין יאמר ר' לתי שאינו יודע זה אוי להם לבריות . ופיר וסו המדורקק הוא כי הארץ היא מרכו שאינו אלא נקודה א' ואין
 לה מציאות אלא בשלל ותמכה בתפסם עולם התחתון וזהו תולה ארץ על בלימה וכל המקיף הוא מעמיד המוקף ומקיף המרכו
 הוא כדור הארץ וזל הארץ עומדת על העמודים שאלמד ועמודים יתפלגון שכעת הרע' היא מתנועעת והעמודים על ההיטם כי
 בעליהם הכדור גתהיטם המעובות והם מקיפים על הארץ וההרים מקיפים עליהם כי שם הם נקבצים והרוח מקיף את ההרים
 וזהו האויז המקיף כדור הארץ ומתפשט בו והסערה מקפת האויר כדור הקרח מקום התהוות שבשמים והאיתות העליונים וזו רע'
 של סכ"ה הם הגלגלים וזב עומדים הם זב מולות המקיפים על הכל וז' עומדים הם ו' כוכבי לכת והצדיק יסוד עולם הוא גלגל
 היומי הוא המקיף בכל ואם תרצה לומר זב עומדים ישראל שהם זב שכטים וז' התורה שאלמד חכמה עמודים שכעת וא' הוא
 מרע"ה שכן דרשו בראשית אלו יש' שאלמד קרם ישראל לה' ראשית וכו' וז' התורה שאלמד ה' קנני ראשית דרכו וא' זה משה שאל'
 וירא ראשית לו ונסמך לזה כבואת מרע"ה בע"ה :

פרק ב

פרק ב
בבבואת חרע"ה התורה האריכה בסויות שבתהון מזה החומר השפל איך ידרו בדרגת הסויות עד
מציאות האדם שהוא הכבדא האחרון וקצרה בסויות החומר הפליון הוא חומר השמים לפי שאינו מובדל
על אדם ולא הביעה חקירתו להשיב אותו הסויות בשלמות וולתי במה שהוא מוביע מהם אליו מביבוי
שחירות והכוכבים והסדר שבין העצם והעליון ברכיב המכרזל ביניהם וזאת היא הסבה שלא פורסה בביחור המלאכים
שהם צורות בלא גופות רק שכלים כדלנים תחומר לפי שהחשים גופיים לא ישיבו כי לא ישיב בח גמתי לא אם כתבתי בשמי כמות
אכל

אכל אחת הוא שהם כבדאים כהונת השמים וחומר הארץ שכן כתוב הללוהו כל מלאכיו וכו' כי הוא צוה וכדראו ודבר זה רמז בתורה ויכלו השמים והארץ וכל צבאם וכו' יסעיה אכבי עשיתי ארץ ואדם עליו בראתי ואבי ידיו נטו שמים וכל צבאם צויתי הוכיר המשיבול התחתון והוא האדם המורכב והוכיר המשיבול העליון הנכדל והוא נמצא בפי' כי בכלל צבא השמים הם המלאכים כאמרו ראיתי את ה' יושב על כסאו וכל צבא השמים עומדים עליו וכו' ואלה הם המלאכים העומדים לפניו כמ"ס בנחמות זכרים והושע היה לבוש כבדים צואים ועומד לפני המלאך ושם נאמר ויען ויאמר אל העומדים לפניו ועוד נאמר ונתתי לך מהלכים כין העומדים האלה וכו' יסעיה שרפים עומדים תחת לו והוא שם אל המלאכים קראם בשם שרפים לפי שהיה עליהם לשרפה כמ"ס וזכיתי יתלה עשן וכן באיוב מפו' ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' כל אלו ראיות כי המתיצבים והעומדים לפניו הם המלאכים הנקראים בני האלהים הם צבא השמים שראה הנביא עומדים מניחיו ומשמאלו א"כ באמרו השמים והארץ וכל צבאם המלאכים הם בכלל ככוכבים שבהם הם נקראים צבא השמים שנא' וראיתי את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים אכל לא נו' בפי' איכות הווייתם כי אין זה מחקר אינושי כמו שהקדמתי :

ואולם

תתי נבראו יש במדרש שביום ה' נבראו עם העופות והביאו רמז לזה ב"ס עוף יעופף ונשמים יעופף וזה רמז ואולי יהיה לרוחות השדים שהם באויר שתחת הרקיע והביא אסמכתא לזה מאותה ב"ס כי כשתים יעופף לא נא' על רוחות השדים אלא על המלאכים אבל לקחה דרך אסמכתא ולא יסתור זה מדרשא דבין השמשות נבראו כי הרבכתם הנשמה הדקה נברא' בין השמשות ורוחם החיוני נברא ביום ה' והיתה בריאת רוחם ביום ה' עם המורכבים המעופפי' הדבים כקערורי' הים והעופות באמצע האויר ורוחות השדים בעליונו אחסם תרכבתם הנשמת שהם משני יסודות קלים שהם האש והרוח נבראת בין השמשות שעה שאינה לא חץ היום ולא חץ הלילה כמי שמתחיל מלאכה ושוכה עליו השבת ולא השלימה להורות כי הווייתם חסרה לא הוגיעה להוויית אדם השלימה בעלי' ד' יסודות' סיקבלו כח שכלי כל זה אני מפרש לישב זה המדרש כי להיות מביעי הגלגלים אלו השכלים כמ"ס בפרק זה לא נבראו המביעים עד שנבראו המתנועעים והוכחו לקבל השפעת מהם :

אבל

יש לתמוה לפי זה איך התנועעו הגלגלים ד' ימים והיה ערב ובקר ע' כנר' הפי' הא' יותר ככון ואולם המדרשות כלם מסכימות כי ביום כ' נבראו ונתנו סמך לזה כי ביום א' והיה ערב והיה בקר יום א' ולא נאמר יום ראשון כמ"ס בשאר ימים יום ב' יום ג' :

והם

זה אני אומר שאמרוהו אל להרחיק האדם מלתת אלהות למלאכים כי אם יחסו הווייתם ליום ראשון אפשר היה לטעות שלא נבראו כלל והיה מביא להאמין בב' ראיות ע"כ יחסו הווייתם ליום כ' וכן נר' מ"ס בב"ר הכל מודים שלא נבראו מלאכים ביום א' שלא יהיו אומרים מיכאל היה מותח בדרומו של רקיע ובכריאל בצפנו והב"ה ממדד באמצעיתו אלא אני ה' עושה כל נוסח שמים לבדי וקוץ הארץ מאתי מי אלהי כתוב ואחר שאין הכרח מדברי רז"ל לו' שנבראו ביום מהימים שאחר יום א' נשוב אל הסברה כי הם הוויית תחלת הבריאה ויא' כי זהו האור הנברא ביום א' ומצאו סמך לזה במדרשים וכו' כמ' הוויית לרשבה ע"ס שאול שראה שאין להשתמש בו הרשעים וגבוו לזדריקים ל"ל כי עולם הגלגלים המלאכים שהוא אור הנשמות לא ישיגוהו אלא הצדיקים ועוד נתבאר זה בח"ג בע"ה :

ולפי

פשוט הכתוב אין נראה כן שלפי הנראה תכף בתחלת הבריאה התנועעו השמים חצי סבוב ואז היה ערב כלומר לילה ונברא זה האור ושמש חצי סבוב והיה בקר כלומר יום וכשנשלם הסבוב היה בין הבקר ובין הערב יום א' וכן נמשך הענין יום ב' ויום ג' שחצי הגלגל היה מחשיך והצו היה מאיר באור ההוא עד שנבראו ביום ד' המאורות :

ובין

נר' מהם שהמשיל ירמיה שחרבן אל העולם בתחלת הווייתו שהיה בלא ישוב אמר ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו ואל השמים ואין אדם כלל' שחזרו לכתוב שהיו קודם הוויית האור שהיה חשך על פני תהום כי השמים לא נתנו איתו אור שהיה בא' ולא השמש עד יום ד' שנבראו המאורות ואחר שנתלו בהם העולם כמו שנהג עתה והאור הא' לא ידעו מה ה'ל' אז נבנו אז נתפשט במאורות אכל המדרשות כלם מסכימים שנבנו וכן נראה מ"ס וירא אלהים את האור כי טוב ולא נאמר טוב כמ"ס אלא כמי שגשאר בקיומו אחר שנברא ואולי הגמיוס היה כי לרוב דקותו אינו מושג' אלינו והגלגלים עם הווייתם ספיריים הם מפסיקים ביניהם וביניהם ובכלל לא נתבאר לנו מציאותם כלל כי לא ראוינוהו ולא היה בעולמו. אמנם אם יש רמז בכתות המלאכים אם נבראו ביום א' אם זה האור אינו רמז לזה המקובלים אמרו שנרמז זה בפי' א' וראונו לנו להכניע לכוון אל הקבלה האמתית והסברה מסכמת לזה מ"ס הצורך אל הקבלה אינו אלא ליחד זמן לבריאתם אבל להאמין בבריאתם אין אנו צריכים בזה אל הקבלה כי התורה רמזה זה בפי' שייכלו השמים והארץ וכל צבאם כמו שהקדמנו :

והמשורר

אמרנו בפ' שנא' הללו את ה' וכו' הללוהו כל מלאכיו ונא' כי הוא צוה וכדראו ויעמידם לעד לעולם חורם בזה על מציאות' ובריאותם ועל נצחיותם לעד לעולם בדרצון בוראם ובוה המזמן בלה לנו המשורר עמוקות מתעשה בראשית שהוא חלק הנבראים לב' חלקים ראשונים שתכלול אותם הכרי' שכלם נבראו אז יבדיל ביניהם הקיום וההפסד כי העליונים אישיהם קיימים והתחתונים אישיהם הווים ונפסדים ובחלק הא' אמר הללו את ה' מן השמים עד יהללו את שם ה' כי הוא צוה וכדראו והכריה דברים נאמרו במדרש בעי' שמים ולפי הפשט שם שמים הוא על משקל ידים שהימיר ממנו יד וכן היסוד משמים שם והוא מורה על מקום ושמים ב' מקומות קיימים לעולם שהם קטב צפוני וקטב דרומי שהם קיימים לעולם ובחלק הב' אמר הללו את ה' מן הארץ עד יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לברו הורה כי אישיהם אינם קיימים כמו הראשונים אבל שמו לברו הוא הנשגב המקיים הקיימים כרי שיהיה שמו נשגב וזהו דרך כלל אל ב' החלקים האלה העליונים והתחתונים ועתה יוכיח דרך פרט שתחיל בעליונים שהם השמים והמרומים ואחר הללוהו כל מלאכיו והם השכלים הנכבדים ושרפים וחיות הקדש ואופנים אשר נברא עניינם בפ' אחר' בע"ה וכלל אותועם סוכוכים והגלגלים לפי שהם קיימים כמו הם אע"פ שאלו שכלים נכבדים מחומר ואלו בעלי חומר וכן כחומר אחר חלק הנמצאות לב' חלקים השכלים הנכבדים ושרפים ואופנים וחיות הקדש לבר ברכו ה' כל מלאכיו והגלגלים שהם חומר פשוט לבר ברכו ה' כל צבאו והתחתונים המורכבים לבר ברכו ה' כל מעשיו אכל בכלל להיות כוונת המשורר להורות על קיום אישיהם כלל כל האושים הקיימים בכלל א' אחר שהוכיח המלאכים אמר הללוהו כל צבאו הם הסוככים הקיימים שהם בכלל המזלות ה' שהוא מקיף בכל גלגלי' ו' כוכבי לכת ונקראים צבא לרכויהם הכתוב אומר ה' מספר לברדיו אחסם יסמם נראים לנו ויש מהם בלתי נראים לרחקם ולקטנם והנראים מהם כבר עמדו עליהם בעלי הכתת הגלגלים ומצאו מספרם כ"כ אלף ואף המספר הזה צבא גדול הוא ומש"ה הכת כל השמימה ומספר הכוכבים אם תוכל וכו' ההמצא הוא במציא זמן באותה מראה כי לא הושג זה המספר לא לרוב הימים וגם לא אמר אם יש להם מספר לא אם יוכל לספור אותם :

ורפי מה שדרגל בכרכות כפ' ותאמר ציון יהיה מספר הכוכבים ב"ט אלף רבוא וק"ס רבוא והם הכלתי נראים והנה לפי מחקר בעלי האצטוביות הכוכב היותר קטן שבלגלגל ה' הוא יותר גדול מכוכב חמה הנק' ספרא דחמה ונק' עטארד ג' מאות חלקים ולפי מראית העין יראה ככב חמה יותר גדול ממנו וזה לרוב מרחק גלגל ח' ע"כ מה שהפליגו דרגל כריכונו המספר לא יסתור אותו הענין המושג לאצטובין כי הם לא חנו אלא הכוכבים הנראים ושאינם נראים הם כדברי חז"ל כ"כ הראב"ח ז"ל :

ואחר שהוכיח הכוכבים הקיימים אחר הללויה שמה יורה כי הם המאורים הגדולים ואם יש בכבים יותר גדולים מהם אבל לפי הנר' לנו אלו הם יותר גדולים וכי קראם הכתוב גדולים מזה אורם שהוא יותר גדול כמ"ש את המאור הגדול ולא אחו כזה המאור כדר הכתוב כי יש מככבי לכת יותר גבוהים מהשמש אבל אחו לו סדר גרלם והוכיח השמש תחלה כי הוא המאור הגדול בנפך ואורה ואחר שהוכיח השמש והיח אחר הללויה כל ככבי אור שהם שאר ככבי לכת שצטי דק מאורים מורה ככב שיש לכ"א בלגלגל מיוחד ותנועתם אינם שווה יש מהמרים ויש מאחרים ולפי שהכוכבים שיש בלגלגל המולות יש להם תנועה א' שווה ע"כ נדרכו שהם בלגלגל א' כולם ונקראו חפני כן הכוכבים הקיימים ואלו נקראו ככבי לכת כי אין תנועתם שווה והם מתרחקי זה מזה ומתקרבים זה לזה וקראם ככבי אור כי הם מאורים יותר מהכוכבים הקיימים לקורבתם אלינו :

ואחר שהוכיח שאר כוכבי לכת אחר הללויה שמי השמים וכו' ושמי השמים הוא בלגלגל העליון המקיף הכל הוא בלגלגל ט' הנקרא ערבות המיוחד מאלו השמים למרכבה שנאמר לרוכב בשמי שמי קדם ואחר סולו לרוכב בערבות בים שמו כמ"ש רוכב שמים בעורף ונקרא שמים כי הוא ט' מיוחד לאותו בלגלגל כי הוא נגזר מן ט' כמזן ידיו שם מורה על מקום ושמים כ' מקומות כיוון בלגלגל יש בו כ' מקומות קבועים כי לא נקרא מקום הדבר המתחלף המקומות ולא נקרא מקום לא המקום הקבוע לעולם והם בזה הבלגלגל שנים א' בצפון וא' בדרום והם כ' נקודות ותנועת הבלגלגל עליהם והם קיימים לעולם כמו שיתנועצו הריחים סביב מרכז נמרץ קבוע באמצע וכל שאר הבלגלגלים נקראו שמים על שמו לפי שהם מתנועעים בהכרח תנועתו אבל הוא נקרא בשם מיוחד שמי השמים כמו שנקרא מלך שתחתיו מלכים מלך מלכים וז"ל לנטוע שמים כי שמי מקומות אלו הנקראו קטבים הם נטועים כמו שנטוע עמוד האהל לחימו עליו האהל ש' ויטע אפלי אפריו והשמים הם באהל ש' וימתח באהל לכת ואמנם הוכיח זה הבלגלגל באחרונה ואם הוא המקיף על הכל לפי שאין בו ככבים ולא השגנו מציאותו לא מזה שהוא מביע כל הבלגלגלים מתורח למערכ בכ"ר שעה וכלל עמו הרקיע אשר על ראשי החיות שנכאר עוד עניינה בע"ה וי"ט ושמים אשר מעל השמים כמשך למאמר התורה שהמים העליונים הם למעלה מהרקיע ולפי הכללה מפסטי הרקיע הוא לו השמים הנק' כאן שמי השמים והוא אשר נזכר עליהם ויקרא אליהם לרקיע שמים כי הם שמים וגם שמי שמים :

אבל סר"ז זל והראב"ח ע"ז אינם מפרשים כן שהם מפרשים הרקיע המבדיל בין מים העליונים למים התחתונים האמר והמים העליונים הוא מקום עליוני באויר ויפרשו שמי השמים יסוד האש ושמים אשר מעל השמים כדור סגור שתחתיו שהוא על האויר הנק' רקיע ואחר עליהם ויתמידם לעד לעולם לפי שהם פשוטים אין בהם הרכבה ויסייע זה הפי' ממ"ט ויקרא אליהם לרקיע שמים יר' שלא היו קריים שהם קודם א"כ השמים הכו' כפ' א' אינו זה הרקיע ויסייע ממ"ט ועוף ועופף על הארץ על פני רקיע השמים והוא האויר עליוני מקום התעופפות העופות המתקרב אל השמים יותר ממנו :

אבל יט ע"ז הפי' קושיות גדולות כי זה האויר כבר נכרא ביום א' שנא' ורוח אלהים מרחפת ועוד שהמאור כלל כלל בכהן עם הנמצאים אשר בלגלגלים שאינם קיימים וזה החלק אשר הוא בכאן תחת הבלגלגלים כלל אותו עם ההיום ונפרדים שנא' כלל את ה' מן הארץ וכו' אש וברד שלג וקיטור וכן כל מדרשי דלגלגל השמים שמים העליונים הם למעלה מהבלגלגלים ושמי השמים הם השמים העליונים ופסטי המזמור מורה כן שכל המתהווה ממנו א' נכנסים בכלל התמנונים כדלגלגל מכלל הראשון שהוא בעליונים ומה שמוסייע זה שמי השמים הוא בלגלגל הנק' ערבות הוא אחר המאור לרוכב בשמי שמי קדם כמ"ש באותו מזמור לרוכב בערבות כמשך לשון התורה רוכב שמים בעורף שאינו א' זה על האויר וכן הפה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כי אלו הוא דרך הלשון להוכיח היותר עליון באחרונה לו' שהשמים ואפי' הגבוהים לא יכלכלוך ואכשיכנס"ב אמרו

אתה עשית את השמים שמי השמים וכל כבאם הארץ וכל אשר עליה וכו' ונכא השמים כככבים : **וע"כ** פי' הרלב"ג זה הרקיע כפשוטו שהוא לבלגלגל המתפשט מן וירקען את פחי הוהב והשיב בחכמתו וכן השיבו הראשונים מחכמי חכמות הכוכבים כי יש בין בלגלגל וכן בלגלגל בשמים כלתי שומרים תמונתם כי הם מצאו כי בין כוכב וככב מככבי לכת יש לפעמים מרחק רב ולפעמים מציאות הרקות וכו' כמ"ש בפ"א מה החלק א"כ יש כינסם בשמים כלתי שומרים תמונתם לפעמים יתדקו ולפעמים יתעברו ויש קושיות גדולות ב"כ כי זה הרקיע כבר היה שמו שמים ביום א' ולפי פסטי הכתוב זה הרקיע הנק' בשם שמים עתה אינו הנק' שמים ביום א' ואלו השמים שאינם שומרים תמונתם הם בין בלגלגל ובלגלגל מככבי לכת ועל בלגלגל אלו הכוכבים הקיימים אין שם מאלו השמים כלל א"כ למה נקראים מים שעל הרקיע יותר היה ראוי שיקראו שכתוך הרקיע אם זה הרקיע הם בלגלגל כוכבי לכת או הרקיע למעלה מהם ואם זה רקיע הוא כ' בלגלגלים עליונים ערבות ובלגלגל המולות לא היה ראוי ליחס להם עליונות הרקיע אלא תחתיות או אומציות :

ע"כ לפי יסוד פשוטי הכתובים אשר יחסו מים העליונים על השמים וינסים עם מדרשו זל שאזכיר אה"ה והוא שהם' כרא בתחלת הכרי' בנקודה א' ב' חמרים מתחלפים כטבעו ובעובי ודקות שחומר הרק קראו שמים והעב קראו ארץ וזה לרעת האומרים שמים וארץ נבראו כאחד כי כן מתחייב לפי טבע הדברי כי הארץ הוא מרכז והשמים הם קו המקיף ולא יצייר בעבולה קו המקיף כלל מרכז ולא מרכז בלא קו מקיף וז"ל באלפא ובסומיאוהאו' ארץ נבראת תחלה וכן האו' שמים נבראו תחלה אינם כחולקים אלא לפי הנר' מפשוטי הדברים ונבליהם . אבל לפי פנימיות הענין אין א' מופה כי האו' ארץ נבראת תחלה אחר זה כנגד השגת החכמה בהם כי בלי ספק סדר הלימוד בארץ הוא תחלה והוא קודם בזמן כמו שבזכה בית ובלויה ע"ג והאו' שמים נבראו תחלה או' זה כנגד מעלת השגה בארץ ש' החכמת הטבע ככריאת הארץ היא קודמת בזמן חכמת האלמות המיוחסת לכריאת שמים היא תחלה קודמת במעלה כמו שנסא לשכת עליו שהוא מהשפיק להניח שם הרבנים אבל בסדר הכריאה לא קדמו זה לזה אלא בא' נבראו ואלו ב' חמרים בתחלת הכרי' הוידבקו יחד וזהו אין רקות ביניהם דמיון לזה השמות שהוא על המים שם חמרים מתחלפים דבקו זה בזה ואלו זה קמו זל בחביהם אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא כימא וכתרי כמי דסיחי להדרי והוא דמיון יפה לפסוק מלאים דבקו וכן מ"ש בכ"ר וכו' תלים במזמור השמים מספרים וכו' כחלל שיש בין רקיע לארץ ויש בין רקות למים העליונים אין ב' מאמרים אלו סותרים כי כמ' דברו בתחלת ההגיה וככ"ר

ובכ"ר דברו על המים עצמם אחר שנבראו ואלו כ' חמרים בתחלת הסוהו היו נצדרי הצורה ע"כ קרויים מים כי כל דבר שלא
 נברא צורתו הוא כולל במים כלתי שומר תמונתו וכשהוא נברא בצורתו מקבל כח הסקפאל והעמידה ודמיון לוח טפת הורע
 הלא בחלב תתיבני בתחלת ההויה וכבר הסוהו והבחינה תקפאני וזהו ענין אכנים מפולמות שפי' לחות שקבלו צורה מוכנת
 לקבל צורות אחרות ואלו כ' חמרים שהיו נצדרי הצורה קראם ר"א לבוש ושלג שתחת כסא הכבוד קרא החמר
 העליון אור לבוש שהוא בתכלית הדקות כמו האור והוא לבוש לחומר התחתון שהוא מקיף אותו וכאמר תהום כלבוש כסיתו
 וקרא החומר התחתון שלג לפי שאין באותו וזהו ולטיסות כחומר הא' חכ' חמרים לו שיקרא א' אכל יט' לו עובי שמקבל המראי
 ותחלת המראים שיהם לו הוא לובן השלג שהוא א' למראית כלם אינו בפירוי ולא מראה שלם והוא תחת כסא הוא החומר הא'
 חכ' החמרים שהוא חומר השמים הנק' כסא שנאמר השמים כסאי ואת היתה תחלת הכריאה שנאמר בראשית ברא אלמים את
 השמים ואת הארץ אחר שנברא זאת הכריאה התחיל לנדר איך נבראו הסוהו ותחילת בהיות חומר הארץ כי הוא לכבודותו ועביו
 כתפוע לקבל צורתו קודם חומר השמים כמו שהארץ היא מקבלת הצורות בקלות יותר מהאור ויש לשכלול הארץ קדמה תחלה
 וכן הנקבה הוא כשלם גדלה יותר מהזכר לרוב עביה כי הזכר אינו מוליד לא בן לר שנה והנקב' כת' ל' שנה וכן השעור כשלם גדלה
 מהזכר לרוב עביה וכ"כ הפלוח' ע"כ כתפועל חומר הארץ לקבל צורתו קודם חומר השמי' וסיה קבול צורתו ע"ד זה סוה החומר
 שהוא בטפה המולת נפרדו חלקיו זה מזה כי העצם שבו נשקע לבטא על פני תהום וזהו החסך שהיה ארץ היסודית והדק שבה
 עלה למעלה מרחק על פני המים ולשון מרחפת היא התנועה הקלה לצד מעלה כמו על גוליו ירחק רחפו כל עצמותיו ות"ש
 על פני המים בהא הידועה הוא כי מן הידוע הוא ככל התחלת הויה שהוא מחומר כולל במים כמו התחלת הויה האדם וכשאמר
 בראשית ברא אלמים הוא כאלו פ' שתחלת ההויה היו כ' מיות מים עליונים והוא חומר השמים ומים תחתונים והוא חומר
 הארץ וכשנברא הויה הארץ אחר שהשמים הנבראים בארץ תחלתו היה תהו והור כהו כי נפרדו מהם חלקים עבים משוכים
 למטה בעמקי תהום אצל המרכז וחלקים דקים למעלה על השמים מהשמים בחומר השמים כשלג נשתנה עדין ע"כ קראם
 בהא הידועה וסיה זה הדמיון כחלמון כיזה נשוא כחצי התרנבולת שהחלמון מעורב עם החלבון וכשתצת במר הויה ברבע
 קטן נפרד מהחלמון ונשקע החלמון לכבדותו באמצע החלבון והמקיף החלבון קרום הרק הסובב אותו ועל דמיון זה נפרדו חלקי
 המים כי שקע הכבד באמצע והוא החסך ועלה הדק מקיף על הכל והוא הרוח המשש חומר השמים אלא שהעליון שבו יש בו
 קצת הכבד מצד יבשו וסיה יחד אשוי כמ"ש כפ' שלפני זה אכל הכל ככל כסא רוח ואליהוא פי' זה כי היתה הויה הארץ דרך
 וניקם אל המונק ס' מקום המדרו שהוא צר ומצוק ולא בצקת עפר למונק ורבים ידובקו ואלו כ' הויה האור שפי' עניינו ונשלים
 בין הלילה והיום יום שים וכיום הכ' השלים הויה חומר השמים שהיה במדרגת מים כיום הא' כמס' כי גור עליו האר' שיתחון
 החלק הממשש בחומר ההתחון וזה כשיהיה רחיע ולשון רקיע הוא שטח דק שומר תמונתו מלשון וירקעו רקיעי פחים ומקרא
 מלא הוא כשמים תרקיע עמו לשחקים חזיה כראוי מונק היה בלה לנו כי הרקיע הנו' במעצמה בראשית הוא חוץ כראוי מונק
 וזה סותר פי' הרמ"ס ז'ל בחלת רקיע ור"ל פי' זה ואמר יהי רקיע בתוך המים כמים ובכתים וא"ע יהי רקיע יתחון הרקיע לחי'
 היו ונקראו וכ"א גדלה טפה האמצעית ונפשו שמים התחתונים ושמי השמים העליונים כוונתם לו' כי מאותה טפה שגדלה
 נפשו שמים כל הגלגלים התחתונים שהם ז' גלגלי' ו' כוכבי' לכה וגלגל המזלות ושמי השמים העליונים והוא גלגל היומי המקיף
 ככל וכלם הם דבקים זה בזה בגלגלי' כולם נפשו מאותה טפה שגדלה וזהו שהחלק התחתון מהמים העליונים הנקראים
 שמים כפ' א' נתקש' ונקראו וקבל צורה בגלגלי' ככל דבר המתקווה שהוא חומר ממש כלתי שומר תמונתו כמו טפת הורע אל
 נסם שומר תמונתו ויש יצאה אש למעלה ולסבה פני רקיע אמר זה לפי שכל דבר המתקבש סבתו האש ויסחו התיבשות זה לאש
 שלמעלה דמיון כל דבר המתקבש למטה וע"א שהשמים נפשו מאש ומים לפי שהיו לחים כמים ונתקשו כאש וכא' כפי' שהרקיע
 הנפשה בשמי הויה ז' תולדות חמה ולבנה ומזלות כב"ר פ' אלה תולדות השמים וכמוק מלא הוא על האורות והכוכבים ויתן
 אותם אלמים הרקיע השמים וכשקבל צורה זו הכדור בין אלו התחתונים ובין החלק הנשאר מאלו המים שלא קבלו הגדרה זו
 והכתוב לא גלה לנו מאלו המים ענין אחר כי אינם מעולמנו אכל בלה לנו שהם מעל לרקיע כתמונתם הא' ולפי דעת המדרשות
 כלם אינם תחת עליהם כמ"ס למעלה וכ' דקדקו מה"ס מעל לרקיע ולא אחר על הרקיע ואחר שהם תלויים במאמר כי הם אין
 להם מקום מקיף עליהם שאין הם תלויים יותר בשמי ואם אפשר זה להיות חלל בין המים העליונים לרקיע או לא אפשר חפשי
 הברח הרקות אין זה מחקירה אנושית כי בעולמינו זה ראוי שא' להיות דקות אכל בעולם העליון לא תשבו זה ואין זה מחקיר
 אנושית ואפשר לומר כי כמו שחומר הארץ נפרד ממנו חלק עכ למטה וחלק דק למעלה כן חומר השמים נפרד ממנו חלק עכ
 שהולך והוא הרקיע וחלק דק במדרגת הרוח שממלא הרקות שבין הרקיע והמים העליונים שנשארו בתמונת הא' :

ויסייע

לוח הדמיון שצפו בחלל שבין הארץ לרקיע לחלל שבין הרקיע לחים העליונים ויהיה שם האור הא' בגו' כרצת
 המקובלים כמ"ס במדרשו של ר"ב בן הקנה כמ"ס כמ"ס פ' ד' בענין ההשתארות ונשא אור החיים וזרור החיים וזה
 המקום הוא בין ערבות וכסא הכבוד והוא באמצע וע"א המקום אחר בחגיגה רקיע יש למעלה על ראשי החי' שז' דמות על ראשי
 החיות רקיע ומלשון הפ' שאמר ודמות נראה שאינו רקיע תחת ואמר עליו שהוא כעין הקרח הנורא להורות על הוכחות והלטיסות
 ואמר ע"כ יש לך דעות לדבר אף לפי שהוא הנמצא יותר עליון ממוטף אלינו אשר דברה בו התורה כי לא דברה במה שהוא
 למעלה מהאור הא' וכבר אמר על ערבות ששם כסא הכבוד לא אחר שבו כסא הכבוד כמ"ס שבו נשמותי' של דיוקים שאמרו
 עליון שה' בגוו' תחת כ"ה נראה מדבריהם כי כסא הכבוד למעלה מגלגל ערבות והרמ"ס פי' שצדכו' הוא כסא הכבוד ולמד
 זה הפרקיר"א וירמיה שחוקל דימה המים העליונים לאבן ספיר למעלה מרקיע שצל ראשי החיות לפי שהוא נצדד הצורות כמו
 שחומר הראשון דומה ללכנת הספיר כמ"ס הרמ"ס ז'ל ואין סברל בין זה החלק הדק אשר בתחתונים לחלק הדק אשר בעליונים
 אלא שזה עלה אל המים לקלותו וזה החלק הדק אשר בעליונים עמד בין הרקיע והמים העליונים לפי שאין למעלה מהמים
 העליונים תלויים ולא מקום ואותו מקום הוא משכן לנחמאים רוחניים שעליהם באמר אלף אלפין ישמשוניה ונאמר דכ אלמים
 רבותים אלפי' שאין אל תקרו' שאין אלפים שהם רבותים חסר אלפים שהם ז' אלף עולמות כמ"ס בא' מע"א ואלו הן ריבוי
 המורכבות שהזכירו ר"ל כ' רכבות וכ' אלפים כנגד מחסה ליום וסיה זה המקום משכן להם כמו שהוא האור משכן ליום ולרוחו'
 שהמים אכל לא נוכלו השכלים האיכושיים להשיג מסות אותם הנמצאים :

ונרמז

קצת מזה כמ"ס בחגיגה ולפי שהשמים הראשונים לא היתה בהם שמירת התמונה ע"כ הוצרך הכתוב לומר השם
 הנקרא להם שהוא שמים הוא שם חדש אחר ששלמה הויתם וזה השם פי' ה' וקבצו כסם השמים שמהם נתיזה
 הרקיע ומ"ס ד' ע' לתלמידיו כשתביעו לאבני שיש מהור לא תאמרו מים מים משום שנאמר דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ר"ל
 שלא

אלא יטעו כשהוף של אלו המים שאכלנו מיהיה חמדה א' ומציאותם שזה כי אין הדבר כן כי בתחלת הויתם היו נכדלים במשכס
וכן נשארם נכדלים כטבע כמו שהם נכדלים בחקום ואינם קרויים חיים אלא בשתוף הטם מפני העדר שמירת התמונה
ומציאותם נ"כ אינו שיה כי מציאות המים התחתונים הם חומר בעל צורה ומציאות המים העליונים נשארו חומר בלי צורה כתחל
הויתם והיו הכמציאות קצתם חומר וצורה כמציאות הרקיע והחומר השפל וקצתם צורה בלא חומר כמציאות המלאכים וקצתם חומר
בלא צורה כמציאות אלו המים העליונים ואינו נמצא היותו חומר בלי צורה אלא בלא הכמציאות אחד מקבלו צורה אצל המים
העליונים שלא קבלו צורה כלל אינו נמצא אצל מחוייב מיהיה כן כמו שאנו רואים כל מורכב כב' דברים שאם נמצא הא' פשוט
שימצא האחר וכאשר ראינו כמציאות מורכבות מחומר וצורה ומצינו נ"כ כמציאות פשוטות צורה בלא חומר כן הוא מן הראוי
שימצאו כמציאות חומר בלא צורה :

והרלב"ג

אל חייב חזק מההכרח הכללית היתה מחומר וצורה וכו' ולא השבנו מחמו אלא שהוא נמצא ויה יותר טוב ממס
שעשה הוא אל ופסגה שרץ כשהויהו מלחקור מה להעלה מה למטה הוא הפני שהחקירה פו הוא מציאת
להיות ואחר שנתבאר שהם חומר בלא צורה אין להם תנועה ותנועת הנבלל היא תחת אלו המים והם מקומם אשר נכדכו בו
הפלוסוף אם נצולם מקום אחר אשר הכיחו שאין למעלה הנבלל עליון מציאות מושג ועוד דבר מזה כח' המיוחד לה' אבות
כפ' ככ"ה ולפי שכיום הב' לא נתהווה ענין אחר אלא הוית הרקיע המכדיל בין מים למים ולא נבחרה בו הוית לקיום זה
העולם השפל ע"כ לא נאמרו כי טוב כח' כשאר הימים וכוים הב' נאמר בו כי טוב ב' פ' להבנות הארץ שהיו
קיום השפלים ובה יש קיום למציאות וא' להוית הצמחים וזה יורה כי האור הנכבד בראשית הוא נכו לצידיקים אחר שנאמר בו
כי טוב וכן בארם לא נא' בו כי טוב אכל נא' לא טוב היות הארם לבדו הורה זה כי בהיות הארם לו עוד כבדו והיה טוב וכויו
שהארץ נתפעלה תחלה בהויתם ביום הא' והשמים לא נתפעלו עד יום הב' כן בשאר הפעולות נתפעלה הארץ תחלה ואח"כ
השמים ע"כ ביום הב' נצדן אלהי נתבלה היבשה וקראם ארץ בשם החומר הא' הנק' בפ' הא' ולחלק ממנה קרא ימים כי שם ים
הוא מקום ההפידה שנאמר כמים לים מכסים ונאמר כמים יכסו על ים וכן ים שעשה שלמה וכו' ביום צמחו הצמחים בעור תמוצ'
הנבללים עכ עזר האור והחשך שהם סבת כל הויה אצל היתה הויה חלושה ופני שלא נכדאו הכוכבים וזאת היתה עמידתם על
פתח קרקע מוכנים לקבל הויה שלימה באמצעות המאורות אחר השבחה אלסית במין האימושי שהוא צריך להם בקיומו וזאת הויה
תפלת ארם' שאין ירדת השמים טבע קבוע לולי השבחתו על כדיותיו וכוים ב' נתפעלו הנבללים אשר שם רקיע כולל את
כלם ואם יש בניהם בשמים בלתי שומרים תמונתם כדי להשלים תנועתם הם כאיברים להם ונכללים בולם בשם רקיע השמים
לפי שלא היו נעדרו הצורה כאשר הניח רלב"ג כי איך ישלימו תנועת הנבללים חמדים נעדרו הצורה אכל היא צורה בלתי תנוע'
וכלם נתפעלו ונכדלו מהם חלקים בעלי ניצוצ חלוקים זה מזה אשר בעור ניצוציהם מתהוות נפשות הבח' והוכדלו לנפשותיהם
כ' ימים הא' לחלושי הכריא' כדבים ועופות לעיפף על פני רקיע השמים התחתונים הסמוכים לאור כמו שנקראו פני התהום
הפנים התחתונים . והב' לחוקי הכריאה כבהמות והארם עם הכדל מאמר מיוחד ליצירת הארם בעבור כח השגלי ואז נשלמה
הכריאה והו' סדר הכריאה הנראה מהפסג :

ואשוב

אל המומד אחר כי זה החלק העליון אשר פרטיו הם מלאכיו ונכדאיו ושמום וירח וככבי אור ושמי השמים והמים
אשר מעל השמים הם מהללים לשם תפארתו לפי שהם מושגים בדרים אלו שבראם במצותו ונוד עליהם הקיום חק
ולא יעבור והר' מ"ל בפ' עקב פי' שמי השמים בלגלי הסיודות ואח' הזכיר החלק התחתון לב' חלקים כמו שנהלך בתחלת
הכריאה והמים הם התהומות הנו' ורוח וארץ הוא החשך הנו' בפ' א' אכל לא עמד לו אותו שם כי הא' קראו ארץ והם הרים
ונבעות ואחר על החלק הימני תכונים וכל תהומות כלל הים עם הכריות הנדולות שם התנינים כי יש בכריאתם מה שראו להלל
לא על עליהם כמו שהפליג בזה האל לאיוב וכן המעורר אחר זה הים גדול ורחב ידים וכו' לויתן זה יצרת לשחק בו :

ואחר

שכוכי החלק הימני הזכיר החלק אוריי הסמוך לארץ שבו נראים אותות השמים אשר הוא מוכיר ואמר אש וכד
וכו' חלק האור הוא הסמוך לארץ לב' חלקים חלק חס ויבש מתהוה בו האש והכדור והנכות הנראים באור וחלק
קר ויבש מתהוה בו הכדור והשלב כי לרוב הקרירות הם נקפאים ומתאככים שם ואם יובש הכדור הוא סבתו חוס כדע' הטבעיים
ולזה הוא יורד בקץ הו' אש וכד נקשרים בחלק חס ויבש והפול הו' יבש וחלק קר ולא מתהוה בו הקיטור והרוח הסוערת כשה'
עבים מתלחלחים ועושים חטר ובשנארים כיבשם מתהוה מהם רוח שרעה עושה דברו כמו שמצינו בביתו של איוב רוח גדולה
באש מן המדבר ובענין אליהו אל רוח גדולה וחוק הפרק הרים ומסבר פלעים וכיוצא ימים ויעמד רוח שרעה וכאמר ברה"ק
ברוח קדים תשכר אבות תרשים ונאמר ביונה רוח קדים חרישית ושם נאמר כי הים סוף וסוער ועל הנשור במקום אחר עוש'
תלאכו רוחות כי אלו הרוחות ואש הלוהט הם תלאכיו ומסרתיו כח' ש' אש אלהים ירדה מן השמים ונאמר התשלח ברקים וילכו
וזה החלק לפי חס שנתאמת לפלוסוף יון אינו גבוה מן הארץ כי אם א' ופ' מלין לפי מה שראו הר אשר בארץ יון כי אין הרוח
והמטר חבישים כי אם עד דם השיעור ולמעלה מזה השיעור אין שם רוח ולא מטר ורץ' שאמר בפ' המוכר את הספינה מארעה
לעובד ג' פרסי הו' אינו סותר לזה שהם דברו בירושלים כמו שהוכיחו חפ' מי אלם כעב תעופינה וירושלים נכום הוא והרים
סביב לה ומההר' עד זה המקום אחר שיש ג' פרסאות וההר הימני הוא כעחק ובה החלק שהם עולים בו האידים מן הארץ שם
הוא מתפשט אור השמש קודם הנך החמה כמו עמוד מהלך ד' מלין קודם הנך החמה כדעת אל וכן היא דעת פלוסוף יון ולזה
קראוהו עמוד ששחר והחלק היותר עליון חוס המקום עד גבלל הורה אחר חכמי הטבע שיש להם תנועה כדורית הכריות
בתנועת הנבללים להדבקו בהם וזהו ההכרח והנראה בעליוני האור שגבלה תנועתם לחוס :

ואח"כ

הזכיר החלק הארצי וחלק אותו לב' חלקים הא' הדרים וכל גבעות והוא כולל כל הדרום והמתכות בו ברזל
מעפר יוקח והב' הצמח פורה וסרק ונפשות בח' ארציים כי ימיו ככד דבר עליון וחלק אותו לב' חלקים הכהמים
האוכלת כשר ביתיות ומדבריות וסבהמה האוכלת עשבים נ"כ ביתית ומדבריות והרמשים הקטנים וצפור כנף וכוה נכללו כל
מיוני חיים דמיי וכלתידמיי כי כן חלקם הטבעיים והו' הס' ג' ואח"כ הזכיר המין האנושי וחלקו לבדולי הממשלה והם המלכים
ולמתכונים מהם והם לאמים ולמנהיגי מקומות והם השרים ולמנהיגי הדת והם שופטי הארץ ואלו חלק לזכרים ונקבות לזקנים
ונערים והמשכילים מאלו יהללו את שם ה' מכריאתם ומכריאת שר המינים כשהם מסתכלים בהם שהיא בחכמה כח' שם חס רבו
מעשיק' ה' כלם בחכמה עשית ואמר כי נשכב שמו לברו כי כל זה החלק חוס ונפסד ולא נשאר קיום אלא שמו כי הוא נשכב
לברו הרובע בקיום המינים וכוה נשאר שמו על ארץ ושמים והורם המעורר כי כל אלו סממנות כלם הם בשביל המין האימושי
והחלק הימני

והחלק הנכחד ממנו והוא ישראל שם עמו וזא וירם קרן לעמו. והסבילה מהם והם החסידים שנאמר תהלה לכל חסידיו ולא חסידיו עכו"ם אלא לבני ישראל עם קרובו :

ואחר

שנתבאר לנו מתכתי הקדש ביאור נבלה מציאותו כתבאר לנו ג"כ שם נכבדים כבאר זה ג"כ מדרכי העיון כפי מה שנגיע בו השכל האינפסי עם מה שהיישירו אותנו בזה כתבי הקדש אפי' שאין צריכים חוץ :

אבר

כבר הקדמתי בח"א פ"א ממנו כי הכוונה בחבורי זה היתה לבאר כל עקרי אמונתנו במופתים שכללים ובאמונת הסכלות לנו צריכים לאמת המציאות המלאכים ואומר כי כבר נתבאר כי האדם הוא תכלית הצורות שנתהו מחומר א' וכלם הם מתאחים בו ומכל זה יתבאר שכל ההיות שבעולם השכל הם קצתם בעבור קצתם וקצתם שלמות אל קצתם והם בתכלית הסדר והשלמות וזה ח"א היותו במקרה כי הדברים הנפולים במקרה הם מועטים ובזמן מועט ואינם ג"כ מתהווים מעצמם כי הדבר לא יתהוו מעצמו וכי' מבוחר הוא מעצמו קרוב למושל לא יכחישו כי אם פתי ומתעקש להכחיש האמת ואחר שאלו ההיות לא נתהוו במקרה ולא נתהוו מעצמם א"כ יש להם פועל לא ימנע היותו במהרה חוץ ממנו וזו חלוקה הכרחית ח"א להיותו במקרה לפי שהמקרה הוא מתהוו מהרע והיותו בכבוד מכל הדברים הוא זרע האדם וא"כ שיהיה בו זה הפועל לצורת האדם לפי שכל פועל ומכוון פעולתו שתגיע אל תכלית השלם הוא חשיב התכלית שאם לא היה חשיב אותו תכלית איך הגיעו בתכלית השלמות ממנו והורע אין לו השגה לעי' שאין השגה אלא בחוש ואין לזרע חוש ולא כלי חוש וזרע הצמחים הוא יותר מבוחר לפי שהצמח המתהווה מהרע אין לו השגה ואיך יהיה הרע שהוא התחלה לו יותר בכבר ממנו שהיה תכלית שהצמח אין לו השגה והורע יהיה לו השגה וזרע האדם ג"כ איך יתן חושים בצורה המתהווה ממנו והוא אין לו חושים ועוד שההשגה לא תהיה אלא לבעל כפשי' אכן כורע כפשי' לפי שהוא מתרומם מחלקים ונדר הנפש הוא שלמות ראשו' לבטח טבעי כליו :

ועוד

שהורע הוא חולך אל ההפסד ואין לו כל להצמיד עצמו ואיך יהיה בו כח לעשות היותו שיהי בתכלית השלמות ויתבאר מה שאין פעל זאת היותו בורע ולא כשאר המלוקה אלא שהוא חוץ לזרע ואם הוא חוץ לזרע לא ימנע היותו בבעלי הרע או חוץ מהם ואמרנו שהוא בבעלי הרע הוא לומר שיש בבעלי הרע כח בעשיית התולדות הנפשית והם הם הפועלים לזאת ההיות שהגיעו לתכלית השלמות וזה ח"א לפי שהרבה מב"ח והצמחים מתהווים מעצמם ואם היה בעל הרע פועל לזאת ההיות איך יתהוו מעצמם ועוד יתהוו שהרבה מב"ח יתהוו אחר שמתו בעלי הרע שהתרבו ויתהוו בביצה אחר שמתו וזכר ונקבה כשתחתם אותם נקבה אחרת ועוד איך יתהוו מבעלי הרע איברים בורע והוא אינו יכול לעשות אבר מעצמו כשמתוך ממנו ועוד שח"א לפועל לעשות היותו אלא אחר שישב אותו ואין בבעלי הרע צמחים השגה כלל :

ועוד

שאפילו האדם אינו יכול להשיג השגה שלמות בדור הווייתו שהוא בתכלית החכמה ילאה השכל להשיג ואיך יהיה הוא הפועל אליה ומכ"י יתבאר שם הפועל חוץ ממנה אינו בבעלי הרע ואחר שנתבאר שאין פועל אלו ההיות בורע ולא בבעלי הרע וכ"ש שאינו בבעל חומר אחר שאין בעל חומר פועל אלא בפנימה כמו האש המחמם בפנימה בולת אמצעי או באמצעי בשיתחם האור והאור יתחם המקף ממנו ואף המבטינס אינם מושבת הברזל באותו כח שהיו נותנת באור וע"כ לא תמוך בכלי מרחק ובין שאין פועל אלו ההיות חומר א"כ יתחייב היותו שכל נכדל חשיב אלו ההיות ומכוון להביאם לתכלית השלם ולפי שהצורה האחרונה לכל אלו ההיות היא הצורה שכליה אשר באדם והיתה בו בכח בתחלתו כי עיור פרא אדם יולד ויצא מהכח אל הפועל וכל יוצא מהכח אל הפועל צריך אל מוציא יהיה בו בפועל מה שהוא בכח א' הדבר ההוא היוצא מן הכח אל הפועל כי הנגר לא יעשה התיבה באשר הוא נגר אלא באשר הוא צורה התיבה בשכלו ושכלו הוא אשר הוציא התיבה מן הכח אשר היה בעץ אל הפועל והיה האדם משכל בכח א"כ המוציא שכלו מן הכח אל הפועל צריך שיהיה שכל בפעל א"כ כן השכל הנכדל המוציא שכל האדם שהוא תכלית אלו ההיות שהם מוציאם בצורת אדם וא"כ הוא אחר כי הפועל ח"א לא יצא אלא מפועל אחר וזה השכל הפועל הנותן צורה והמוציא השכל האנושי מן הכח אל הפועל והוא חשיב אלו הצורות איך הם מסודרות קצתם מקצתם וקצתם שלמות לקצתם ומכוון להגיע אל התכלית השלם אשר ילאה השכל האנושי להשיג אופן החכמה בהם ולפי שכל דבר יש לו ד' סבות להווייתו הסודר והצורה והפועל והתכלית ח"א אלו ההיות כלם ד' והיה זה השכל הפועל הנותן צורה לפי סבת החומר באמצעות ההוה יסודי לתכלית המכוונת לכ"א מבעלי הצורות אשר החומר ח"א הוא כחיו עליו שהם ד' הדומים והצומח וב"ח והמשכיל שהיה הצורה האחרונה והלם היא במדרגת ההוה אליה ואחר שנתבאר מציאות השכל הנכדל בותן צורות כל ההיות אשר חמר ח"א הוא כחיו אליהם יתבאר שכל א' מהנבלים יש שכל נכדל יגיעו תנועתו המיוחדת לו וידוע כי בדור היות זה העולם ההתקן לא יסלך אלא בתנועת הנבלים כי בהעבר מציאות הכבאים יתמוזו היסודות ויובט לקבל הצורות אשר נותן הצורות אשר ביארנו מציאותו פועל בהם וזה בשמש הבואר נבלה בתקופתו הד' ובאור ובמשך שהם סבות הלילה והיום. ועכ"א הפלסוף האדם והשמש יולידו האדם וכן בורה מבוחר נכדל הנסחות בתוספת אורו והרבה מהצוות וכן הקסם לשאר המיצוצים ויתחייב מזה שיהיה המופתים לשכל נכדל לפי שאין תנועתם טבעית בשאר היסודות שאם היתה טבעי היתה נפסקת כתנועת היסודות שהיא נפסקת שהם בטבעם הוא לבקש מנוחה הלא כשיוצאים ממקור הטבעי חוזרים אליו וזה הם נחי' ותנועת הנבלים היא תנועה מדוכת לא תנועה לעולם וגם אינה בתנועת כ"ש שהיא בקשת הנאות ולכרות מהמגבר כמו שהוא מתנועע אל המזון ובזרע מן האוב כי הנבל מה שהוא מתנועע אליו הוא מתנועע אס כן אין תנועתם טבעית וגם אינה הכרחית להם ויתבאר זה כי אנוני נמצא שכל הדברים המתנועעים יש להם התחלה בעצמם לתנועתם ואל שהיה מתנועע יותר נכדל היתה התחלתו יותר מהפחות ממנו כי הסוג וההולדה נמצאו בצמחים ובכ"ח ובאדם והוא שלמות בכ"ח יותר מבצמחים כי הם צריכים לאדם להשקותם והכ"ח מתנועעים בעצמם אל המזון וגם השקופות הם פועלים בצמחים מה שאין פועלים בכ"ח כי בסיוט השמש כמולות דרומיים יובש הצמח ובהיותו בהולות צפוניים יגדל ואין עושים התקופות רושם גדול כזה בכ"ח וכן הכ"ח יקבלו איזה רושם מהתקופות כי הם מתעברות בעת זולת צת מהשגה והאדם הוא מוליד וגיון בכל עת מהשגה וזוהו יתבאר כי מי שהוא יותר נכדל תהיה לו התחלה יותר נכדלת והספקת בעצמה שיסודו חסכה פעולות הדבר ההוא וכשהיו הגרגיים השמימיים יותר נכדלים מאשר הדברים הטבעיים יתחייב שתהיה להם התחלה מספקת יסודו ממנה תנועותיהם ח"א אין זאת התנועה להם בהכרח ח"א הם בעלי כפשי' שאם לא היה בעל כפשי' והיה מתנועע בהכרח מברית איך יכרחו להתנועע והנה אין לו כפשי' יציר בו והשתעבר למכירתו אותו להתנועע אם היה המכיר שהוא בעל גשם אחר יפגשוהו ויפגשו ח"א אותו גשם הוא בעל כפשי' ויתנועע וס הגשם הקבוע

ע"ז הצויר או יביעהו בשם אחר וזה לא ילך אל לא תכלית כי תציאות בשמים אין תכלית למספרם שער ועכ"פ יכלה הענין בדרך
אל בשם בעל נפש תביעהו נפש ע"ז הצויר ואחר שמחוייב שיכלה הענין אל זה השם אין צורך להרבות בשמים אחרים אבל לו
הנרמים השמיימים הם בעלי נפש ואחר שנתבאר שתנועת הגלגלים אינה טבעית ולא הכרחית ויתחייב מזה שיהיו בעלי נפש
תביעהו התנועה הנראית להם מזה יתחייב שיש להם שכל כדל הוא התחלה לתנועותיהם כמו שהתחלת חלו העויות השפלות
התבאר שהשכל הפועל הוא התחלתם :

ואולם

אין יתבאר זה שא"ל שתהיה תנועת זאת תצויר היולאני אשר הוא לזכר הפרטי כמו הצויר הכנז' לז"ס המתנועע י'
לפי שאם יהיה זה הצויר היולאני וראינו שהפועל המסודר מהם הוא הסדור השופע מהם בלו העויות השפלות והוא
מדוכק כי תנועותיהם מדוכקת א"כ היו צוירים היולאנים כלולים וכמסכים ומה שהוא בזה התואר לא ישלם בו התדבקות ואולם
זאת התנועה המנועת מזה הצויר היא מדוכקת וא' במספר וא"כ היא מסודרת מצויר א' במספר והצויר הא' במספר המקיף
בכל זמן הוא צויר שכלי א"כ תנועת הגלגלים היא מצויר שכלי וכאשר התבאר שיש להם צויר שכלי יש להם התחלה שכלית הוא
שכל כדל כמו שיש לאלו העויות השפלות התחלה שהיא שכל כדל כמ"ש מזה יתבאר כי אחר שהשכל הפועל הוא סממן צורות
בזה החומר התחתון בעור הכוכבים שהם בכלי אליו ולהכנת החומרים לקבל הצורות והיתה הסויה הזאת מדוכקת וא"ל היתה
אלא מצויר שכלי והצויר שכלי התחתון שכל כדל יביעהו וכמספר הגלגלים הם סממיות וארסטו לא חייב מספר שכלי
אבל אחת יש לכל גלגל שכל יתחוקק אליו ויתנועע במצורו להתדמות אליו להשלים צויר זה העולם השפל וסדרו ואם הגלגלים
הם ב' כי כן היו אומרים בזמנו יהיו השכלים הנכבדים ב' כי כוחן הפלוסוף לא היו החכמות הלמודים שלמים ופלוסוף האחרונים
היו אומרים כי השכלים עשרה א' לגלגל המקיף בכל ואחר לגלגל הכוכבים הקיימים ו' לגלגלים ז' כוכבי לבת ושכל אחד
מיוחד והשכל הפועל לאלו הצורות אשר בזה החומר השפל בין הכל עשרה וב"א מאלו המנועים יש לו השגה בסדרו זה העולם
השפל כי כלם הם משתתפים בו בסבת מיצוי הכוכבים והגלגלים הם מצוירים בשרם הסדור המושכל ההוא אשר הוא בשכל
המנוע ומתנועעים להשלים הסדור ההוא ולפי שהסדור לא יושלם בתנועת א' מהגלגלים עד שיתחפו בו שאר התנועות ע"כ
אלו המנועים אינם חשיבים כל זה הסדור אלא חלק ממנו השופע מאתם ואם היו חשיבים כן הסדור לא היו רבים במספר אבל
כ"א מהם חשיב חלק מהסדור השופע ממנו וזה כי תנוע' גלגל השמש וישיב כי תנועת השמש היא תוליד חום בזה העולם
השפל לצורך קיומו ומניע גלגל הירח משיב כי תנוע' הירח תוליד לחות לקיים הסדור אבל הם שיתמוז החום והלחות לא ישיבחו
אלא חמליה הראשון שכל המנועים עלולים ממנו ומשתוקקים ומשחברים אליו והגלגלים מצוירים השבת תנועתיהם ומתנועעין
להשלים הסדור המצויר אליהם והשכל הפועל הוא השג' כן הסדור והוא מצויר בשכלו והצויר ההוא קמו המציאות כל העויות
ששפלות ולפי שבתנועת שאר הגלגלים הם מתרוממים כל העויות ומכונים החמרים לקבל צורות ע"כ קרא הפלוסוף השכל
הפועל הנפש הנאלצת מהנרמים השמיימים כל השכלים היבדלים הם משתתפים במציאותו והוא עלול מכולם ולפי שהוא עלול
מכולם וכלם הם משתתפים בסדרו זה העולם השפל ע"כ הוא נותן צורות לכלם אחר הכנת החמרים בהתנועות שמתהווים
בסבת תנועת הנרמים השמיימים בזה שהם השיב כי הצויר השכלי אשר אלו המנועים משתתפים בסדרו זה העולם השפל אמר
השבת אלו השכלים אינה א' כי אם היתה א' היו שכל א' במספר כי השכלים הנכבדים אשר השבתם היא א' בעיניו הם אחד
במספר ולפי דברי הפלוסוף הקדמונים לא נפל המספר בהם אלא עד עלה ועלול כי הא' עלה לב' והב' לב' וכן כלם עד האחרון
והראשון חשיב את עצמו ובהשג' את עצמו השיב עלולו וזו היא השגה שלמה והעלול הא' אינו חשיב עלתו שא"כ היה עצמו א'
במספר אבל השיב עצמו וירע כי הוא עלול מעלתו וזו השגה חסרה וכן עד האחרון :

אבל

הרלב"ג אומר כי לפי שאלו השכלים הם משתתפים בצויר הסדור השופע מהם באלו העויות השפלות והמסודרות
השכל א' אינו מסודר משכל אחר ע"כ יתחייב מזה שאינם עלולים זה מזה אבל כלם הם עלולים לשכל הא' שהוא
מסודר סדור אלו העויות כלם והם אליו ככלים להשלימו וזה הוא הורה כי הככב שיש לו הרבה גלגלים שמניעהם הם עלולים
ממניע גלגל הנושא הככב אבל מניעי הגלגלים הנושאים הככביה כלם הם עלולים במדרגה א' לשכל הא' וזה השכל הא' אם
הוא מניע הגלגל העליון הוא ה' ואם המניע הגלגל העליון אינו מה' יהיה זה השג' עלול מה' ויהיו כל השכלים אליו במדרג'
המלאכות המשרתות אל המלאכה ראשית כי אומן המלאכה ראשית הוא מצויר המלאכות המשרתות למלאכה ההיא והמשרת'
הראשית אינם מצוירים אותה והיא הצויר אל הא' כדור זה המציאות מיד שהוא מתאחד ע"כ הוא שכל כדל א' אחדות נמורה
פשוטה אמנם אם מניע הגלגל העליון הוא ה' ה' לא יזה נמורה הכעיינים לב' דעוה כי יש מי שאומר שהמניע הגלגל העליון
הוא הא' וענין בזה שפנות שאם הא' אינו מניעי הגלגלים א"כ יהיה בבאן עלה אין פועל לה כי אלו המנועים כלם הם
מניעים להשלים זה הסדור ואם הא' אינו א' מהמנועים א"כ לא יהיה לו פועל כלל והנה יחשב שזה שער ועוד שכבר יראה
שהגלגל העליון הוא הנכבד מכל הגלגלים שהוא המקיף בכלם ולפי זה היה נראה שהמניע אותו הוא הא' שהוא הנכבד שכל
המנועים זהו דעת בן רש"ד החולק על בן סינא שהיה אומר שהא' אינו א' מניעי הגלגלים וחשב בן רשד שזהו דעת הפלוסוף
וכן היה נראה שהרמב"ם א' נטה לזה הדעת דפ' ס"ט מה"א מהמורה ואחר שזהו דעת רז"ל וזל שהוא אחר שם כי פ' רוכב שמים
בעורך וכן לרוכב בערבות שפ' כי הוא השליט על הערכו והוא הגלגל העליון המקיף בכל ומסבב אותו ומניע ביכולתו ורצונו
וכ"א שמה שאמר בסוף הפ' ובאותו שחקים ד"ל כי בבאותו שהוא מניע הגלגל המקיף בכל תנועה היומית מתנועעים שאר
הגלגלים כחננועת החלק בכל וזאת היא היכולת העצומה שהניעה הכל והביא מאמרם א' שהוא בכ"ר הסוס טפלה לרוכב ולא
הרוכב טפל לסוס שגא' כי תרכב על סוסך יפי' הוא כי ענין זה ההא' לומר שאין הרוכב ממין הרכב אבל הרכב הוא כלל לו
ישתמש בו כרצונו והוא כפי ממה בלתי מדבק בו אבל הוא חנוה לו כן הס' מניע גלגל העליון אשר בתנועתו יתנועע כל המנועים
והוא כדל ממה אין בה בו שלא כדעת בהות ההנאכא שהיו אומרים שהא' הוא רוח הגלגל כל זה כתב א' בפ' הנוהר אבל בפ' ד'
מח"כ כתב מה שיר' סותר דברים אלו וזל ולא יתכן שיהא המניע הגלגל העליון הוא הממייב המציאות שכבר השתתף עם
השכלים האחרים בענין א' והוא הנעת השמים וכדל כ"א מהאחר בענין ויהיה כ"א מהעשרה בעל כ' עניינים א"כ א"א מכלי
סכה א' לכל וכתב שזהו מאמר ארכטו ודעתו וזה המאמר אינו סותר הא' כי אם המניע הגלגל העליון הוא עלול ואינו מניע
הגלגל אלא להשתעבדו להשפיע בזה הסדור מה שהוא מצויר שהוא רצון הסכה הא' א"כ יצדק לומר כי הא' הוא מניע הגלגל
העליון כמו שצדק לומר כי רכ החובל מניע הספינה מפני שהמשרתים אותו מניעים אותה במשיכת החבלים וכתב הרב א' לפי
שכל סלמות שכוס העולם השכל הוא שופע מאתו ית' בלי פגיושה ואינם בפעולת החומר שהוא פועל בפגיושה אל החומר הנפיל

אבל השפע הזה הוא נתינת צורה אל החומר בלא פנישה והשפע הזה הוא מרוכק בלי הפסק כשהוכחו החמרים לקבל צורה כי בהכנת החומר הא' הוא שופע מהא' שפע אל השכלים ומזה אל הגלגלים ואז הוא מקבל החומר הא' צורת שיהיה המצב והצומח והחי והמדרב ע"כ נקרא הש' מקור כי הוא המקור אשר לא יכזבו מימיו והוא משפיע בכל צד בלי הפסק ויש כי עמך מקור זב' כי המיות והקיום והאור והשלמות הנחמד הוא שופע מאת ית' תמיד למי שזוכן לקבל אותו קיום ואותו שלמות והאמת' יהיו כי המניע הא' אינו הא' מכמה טענות הא' שאין המניעים משיבים כי אם חלק א' מזה הסדור כי אינו משיב הסדור השופע מהתמונות ביצוצי הכוכבים כי אם הסדור הנשפע מהמנוע בכלד לא מהתמונות וזה אינו כי אם חלק מסדור זה העולם כמו שקדם ואין ראוי לומר כי הש' אינו משיב כל הסדור אבל הוא משיב כל הסדור כמו שמנהיג המדינה יורע הנהגת המדינה ומניח קצת האנשים לעשות מלאכה וקצתם מלאכה אחרת ומכלם תשלם הנהגת המדינה כולה. ועוד שאפילו כניס הגלגל המקיף בכל אופן בו רכבים והמניע אותו הוא משיב כל הסדור כי הוא מוכריח את כלם להתנועע כ"א בתנועה מיוחדת לו עכ"ל אין זה המניע הוא הא' כי המניעים כלם יראה יש להם קצת קשר עם הגלגל בדרך הקשר שכל אחד עמו ואין ראוי לומר שיהיה לא' קשר עם הנשמים וטענת בן רשד שאומר אין אפשר שתהיה עלה מן פועל לה אינה טענה כי לא סלקנו מהא' פועל בהניחו שאינו מניע הגלגל העליון אבל אמרנו כי המניעים אינם מניעים אלא להשלים הסדור השופע מהם כזה העולם השפל להשלים רצון הא' כמו שבעלי המלאכות הם מתנועעים במלאכתם להשלים רצון המנהיג בהנהגת המדינה ולפי זה היה הא' אשר שפע ממנו מציאותו ומציאות הגלגלים המתנועעים מהם ולזה תקיה פועלת תמיד מסודרת ממנו והוא הפועל האמתי כי הוא משיב שאר המניעים פועלים מזה שיהיה מניחים שזה הפועל השופע מהם הוא החלק מהסדור הכולל שהוא רצון הא' :

וזהו היה הא' היותר נכבד ויותר מרוצה ממניע גלגל העליון וחשדו הפלוס' יתחייב זה לא כמו שכתב' ר' רשד ממנו כי לפי שרשיו העולם הא' נאצל עלול' הוא שכל נכדל וזה העלולים לו ב' השבות הא' והיא הנכבדת מה שהוא משיב וזאתו וזה' שהוא משיב עצמו וזו היא השבה כימותו וזה' שהוא משיב שהוא עלול מהעלה הא' והיא השבה חסרה מכלם ובמה שהשיב עלתו נאצל ממנו מניע גלגל העליון ומה שהשיב עצמו נאצל שכל הגלגל העליון ובמה שהשיב שהוא עלול כתהוה הגלגל העליון וע"ד זה הם השתלשלים העלולים עד השכל הפועל ותמנו נאצל שכל האדם ומשכל האדם כשהביע אל השלמות ישתלשלו הדברים היוצאים מדרך הטבע בעצמם הנסים והפלאות ולפי אומותיו כרצון הא' ואם המניע הגלגל הוא הא' איך תהיה ממנו הגלגל ושכלו והוא עלול כי אם עלה ע"כ רשד בן רשד הוא בטל וכן הוא עצמו כתב בס' הקבוצים כי הא' אינו מניע גלגל צראה שחור בו והורה אל האמת :

והעורה בדימוי אפי' לרעה הפלוס' הסדור סידורים אלו לפי דעתו בקדמות העולם וכ"ש לפי אמונתו בחדושו כי המניע הא' הוא עלול מהא' והא' אינו א' מהמניעים אבל כל המניעים משתעבדים אליו שאלמר וכבא השמים לך השתחיים ומשתוקקיה לעשות רצונו בקיום זה המציאות השפל כ"א יש לו השגה בחלק מהסדור והגלגלים הם מניחים השתוקקיות מניעיהם ומתנועעים ומתנועה כלם הם החמוצים הסודות ומניחים החמרים לקבל הצורות והשכל הפועל המשיב כל הצורות הוא מתן הצורות לפי הכנת החמרים ואין בכל המניעים מי שישוה כל הסדור אלא חלק ממנו והוא שחלק השופע מניחו ככבד אשר בגלגל וכ"מ שיתחוב ההיפזות לא ישיגוהו אלא השכל הפועל כי הוא נאצל מכלם ואם יקש' עליו אדם ויאמר כי מכל טה שהנחנו יראה כי השכל הפועל הוא נאצל מהבדמים השמימיים ועלול ממניעיהם ויש לו השגה יותר נכבדת מהשגתם שהם אינם משיבים כי אם חלק מהסדור והוא משיב כלו והיה עלול יותר נכבד מעלתו וגם יהיה הוא והא' א' במספר אחר שהוא משיב כל הסדור כמו השכלים שהשגתם הא' במספר ולהסיר דמיון זה מעל המעיין אמשול משל לזה הרי מנהיג המדינה הוא יורע איך התקיים המדינה והוא מחלק מלאכות המדינה לאנשים כ"א עושה מלאכה מיוחדת לא יורע וזאת אותה מלאכה ותחת כלם יש אדם א' מקבל כ"א מלאכתו ומשלים בכל המלאכות ההנהגה הכוללת לכל המדינה כאשר סדר המנהיג הראשון וע"ד זה היא הנהגת העולם בכללו המנהיג הא' הוא הא' שברצונו מתקיים זה העולם ע"י המניעים אשר ב"א מניח חלק מהם שצריך אל העולם ומתנואל השכל הפועל המשלים המיוון אל הא' בהנהגתו ובזה המשל יסורו כל הספקות וזהו מה שעלה ביד המעינים כזה רלם הם הסכימים בדברים אלו וזהו בדבר א' כי כל הראשונים והרמב"ם ז"ל הסייגו שהעלולים כלם הם השתלשלים מהא' זה אחר זה עד השכל הפועל שהוא עלול ממנו גלגל הלבנה או נאצל הכלם כדעת הפלוס' והרמב"ם חלק עליהם כזה ואמר כי העלולים נאצלים מהמנהיג הא' במדרגה הא' ולפי סדור טבע המציאות דברי הראשונים הם מתישבים יותר ולפי ההנהגה הנאצלת מהם כזה המציאות שאינה אלא חלק מזה הסדור לכ"א והנאצל מהא' אינו נאצל מהאחר דבריו הם מתישבים יותר ואם הוא כדברי הראשונים או כדבריו אינו חזק באמונה כי אין די לשכל האדם לדבר כזה אלא בדרך סברה לא שייסו דברים אלו מופתיים חותכים כי מי יחייבו להאמין שהשגה השכלים הנכדלים אינה השגהם אלא בהנהגה זה המציאות כי נראה כי לרוב העולם על זה הנמצא השפל שהיה השגתם בזה שטוא יותר נכבד ממנו ושחיה תנועתם לעצמם והנהגת העולם התחתון יושפע מהם בכוחה שנייה כמו שהחלף הוא כשריל עצמו ויביע תועלת למנהיגים ממנו. והתנועה לעצמם היא מכוונת בכוחה שלימה :

ועוד כי הדעה הגיונית דעתם הפלוס' לדבר בא' כי הוא נימוסי הנמצאות וסדרם ויושרם והשכלים הנכדלים כמה שהשיגו מהנימוס המצוייר בו הם מנהיגים זה העולם כי נראה כי יש בעינינו אלו עניינים יותר נכדלים אפי' מן השכלים הנכדלים וכמ"ל דמ"ה לא ידעו דוכתיה שאל' ברוך כבוד ה' מקומו והוא האמת בעצמו למי שמכין אותו כראוי אבל אין דרך לשכל אדם כזה כי אינו העולם והביתו ודי להשיב הדברים הטבעיים שהם מתהווים מחומר הא' כי שם ביתו ויפה כיון הרמב"ם שאמר מחל לוח השמים שמים לם' והארץ נתן לבני אדם ומה שחזק באמונה כזה הוא להאמין כי מניע גלגל העליון הוא הא' כי אנו אומר כי המקוון בהשפלתו למי שהוא מניע הגלגל העליון הוא כחפול לע' שהויהיה החורה עליו כי הדכרות לא יהיה לך אלהים אחרים על פני לא העשה לך פסל וכו' ורל' פי' שהוא רמז למיכאל השר הגדול גם הוא בכלל צבא השמים שכל עליהם ופן תשא עיניך השמימה וכו' כל צבא השמים וכו' ורחמנא ליצלן :

ואהר שכתבו דברי לו האנשי' נחתו דבריו קדוש' כמה שהסכימו חכמי יש' עמה' ונמצא ממנו דבריו כהיו והמדרב' בזה' חכם הגלגלי' הם בעלי נפש ודבר זה ראוי הוא שיאמ' כי איך אפשר שחומ' היותר וך מחמיריו שאין בו הפסד כלל ואשר הם קיימים שלא יהיה בעל נפש וחמיריו יהיה בעל נפש והכתוב בזה זה ואמר השמים מספרים כבוד א' וכו' ואין זה דומת מ"ש ויספרו לך דני הים שהכונה בו שבהויתם תתגלה לנו חכמת הא' והשגתו כי אם היה נא' על אותה כוונה לא היה צריך לם' :

מגן אבות ה"ב

לפי' אחרי כן אין אומר ואין דברים בלי כשמצע קולם אבל כוונת המחבר הוא שהם עובדים אדונייהם ומהללים ומשבחים אותו שבת
בדול ומהללים עצומים בלי דיבור שפה כי אם בצניז שכלי והוא מהללל האמת וכו' א"ל כרן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים
וכו' א"ל מוצאי בוקר וערב תרמין וכן ר"ל פי' לנו שהם חיים ואינם כמו היסודות שהם מתים אחר כ"ר והארץ היתה תהו ובהו
תהא ובהא אחר אלו והם כבדוהו כ"ר והשמים חיים ותחתונים מתים וכ"ל בתלמוד באו ונחזק טובה לאבותינו שהודיענו מקום
התפלה ש"כ וזכא השמים לך משתחוים ר"ל שהם משתעבדים לכוורא ית' כמו שאנו מתפללים כוכב המקדש וכן הסכימו עם
הפלוסוף שאמרו שההנהגה זה העולם חסודרת מהגלגלים ומביניהם שהם קוראים שכלים כבדלים והכמוי' מלאכים עם התורה
גלתה זה באת' אשר חלק ה' אליהם אתם לכל העמים וא"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו שר מול מלמעלה מזהו על דקדקו ואומר
לו ברל ש"כ הירצת חקות שמים אם תשים מעטרו בארץ שוטר ומוה נאמרו הכללים שלא לערבב הכחות ולבטל הסודר הטבעי
בקצתם כי מהדרכת המדרים לא תהיה הויה וע"ל את חקתי תשמרו בהמתך לא תרכיב כלאים וכו' ואלו הן חקות שמים שנאמר
עליהם אם ימסו החקים האלה :

אמנם

המציאות השכלים הנכדלים והם המלאכים כל התורה היא מלאה מזה ואם דברי הנבואים והם אמצעים בין הא"ל
וכריותיו כי באמצעותם מתנוצצים הגלגלים כי הם מביניהם ובאמצעות תנועתם מתחזקים הדברים ונקראו מפני
זה מלאכים כי הם שלוחים להביע מצות הא"ל וזה מלאך הוא שליח ועליהם אמר הכתוב הוא אלהי האלהים כ"ר פי' זה במה
שקדם בח"א כשדברנו בתארים ור"ל אמרו כי משה נעשה אדם בצלמנו וכן הבה נדרה וכו' לשון רבים כביכול אין הכ"ה עושה
דבר עד שחשבתל בפמליא של מעלה ואמר עוד אין הכ"ה עושה דבר עד שמתלך בפמליא שלו ופמליא הוא מחסה כלשון יון וכ"ל
במדרש קבלת את אשר כבר עשוהו עשהו לא כא' אלא עשוהו כביכול הוא וכ"ל כמנוע כל אבר ואבר שבו והוסיפו אותו על בנו
שנא' הוא עשך ויכוונך ואמר כ"ר ב"ת שנא' וה' הוא וכו' דינו ויש מקומות שקורין אל הכחות מלאכים ככר פי' כל זה
הרחב"ס א"ל ונרבה בו כח"א כפ"ר בע"ה :

ואחר

שהצנו כל זה כחומר למה שהיה המכוון ממנו בזה הפ' לדבר בכבואת מרע"ה ונאמר כי האמת בכל זה הוא שמיני
גלגל העליון הוא יותר נכבד שכל המיניעים לפי שהוא הגלגל היותר נכבד שכלם כי הוא המקיף בהם ומניע את
כלם תנועת חלק בכל והשכל התחתון שהוא מיניע היסודות והוא הכותן צורות בהם והוא המוציא שכלם מן הכח אל הפועל והוא
הנק' שכל הפועל וכלשון חז"ל שרו של עולם זה השכל הוא השפל למטה מכלם כי כן ירא' שהיא מדרגת כלם המניע גלגל העליון
יותר נכבד מהמיניע הגלגל אשר תחתיו וירמז שהמיניע גלגל העליון נק' כלשון ר"ל מט' טרון ששמו בשם רבו והוא שאמר
בסנהדרין ואל תשם אחר עליו אל ה' אלי מ"ל זהו מט' טרון ששמו בשם רבו ויש רמז לזה כי מט' טרון עולה כב' שדי ושם שדי הוא
לשון נכחון שמנצח ומשדר המערכות וזה מט' טו' הוא פועלתו שהוא מיניע הגלגל העליון שהוא מיניע כל שאר הגלגלי' בתנועתו
בתנועת החלק בכל ולפי דעת ר"ל שפי' אותו מורכב מ' תיבות שדי אשר די וכ"כ בפרקי ר"ל השמים מהיכן נבראו מאור
לבושו של הכ"ה שהוא לכוש לקח ממנו ופי' כשמלה והיו מתחזקים והולכים עד שאמר די ונק' אל שדי ש"ל די ועמדו וכן איתא
בחיגיה וכ"ר ואל שדי יתן לכם דחמים מי שאמר לעולם די יאמר לזרתי די - ב"כ ראוי זה השם למיניע גלגל העליון כי אין
למעלה ממנו גלגל בעל חומר וצורה לפי שכל גשם בעל צורה ע"פ"ה הוא בעל תכלית א"כ הוא מבואר שחטט' הוא מיניע הגלגל
העליון ושם חטט' כלשון ר"ל הוא שם למורה הדרך שאמר וה' הולך לפנייהם יומם חטטור וכן זה המיניע הוא מורה הדרך לכל
המיניעים להביע בתנועתו ולפי שהוא מיניע גלגל העליון טעה בו אלישע אחר ברעתו שהוא חטט' לפי שהוא מנצח בתנועתו
לכל הגלגלים והיו דהו יתיב וכתוב וכו' וזהו דים' כלומר שהוא מנצח המערכות מפני זכותה של י' וחשב שאינו משועבד
לאחר וכלם משועבדים לו ונשגבמי' אין ישיבה למעלה כי כלם משועבדים לעליון א"כ זהו האלוה וזהו ש"מ כ' רשויות יש ונטה
מפני זה וז"ל שהמתפלל לזה המיניע הוא עובד ע"ז ור"ע יצא בשלום שטיב שזהו עליון מהא' ונתן מופת לזה שאם היה מיניע
כשאר מיניעים היה משתתף עמהם וע"ל שדרש ואתה מרובות קדש אתה הוא ברבבה שלו כלומר שאין בהם דומה ואם היה מיניע
היו דומים לו וזו הטענה כבר זכרתי למעלה להכריח שאין הא"ל מהמיניעים וכן דרשוהו באמר דגול מרובבה דומה הוא
ברבבה כלומר כיכר הוא כיניהם שאין לו דומה בהם וכן דרשו זה מאמרו ה' צבאות הוא שמוע ארון הוא בצבאות שלו כל' שהוא
כמלך מתנהגות בציוו צבאות מלחמתו והם כלם עבדיו כן הא"ל כלם הם צבאותיו כל מה שעושים הוא בציוו וכן אפשר שנקר'
חטט' לשון אחסות כי האם כלשון דומי מטיי וכן קורים לאשה חסובה מטרותיות לשון אם כמו שקורין לאיש המעולה אב ועטרון
הי"ב כ' כלשון דומי פטור הוא אב ולשון אפיטרופוס הוא אבי קטנים כי הקטנים כלשונם עום ולפי שהא"ל הוא התחלה ראשון
לנמצאים כמו האב לכן בנו העלול הראשון ממנו כלשון אם כי התחלה שפלה אל הנמצאות כמו האם אל הבן ביחס אל האב ולפי
שהאם משועבדת אל האב כן זה העלול משועבד לזולתו הוא הא"ל ולפי שאלישע האמין קדמות חטט' כמשך לו וזה הכחשת
החרום ולזה חלל שכת כה"ש בפ"ב מחגיגה ובמד' רות והשכל התחתון שהוא השכל הפועל נקרא כלשונם סנדלפון ופי' זאת
המלה שהיא מורכבת מ' מלות סנדלפון ושם כדל נאמר על גולם אטום שביחיתה צורתו כמו האשה המעובדת שנתעברה עוד
שהאחרון הוא פותח צורתו של ראשון וכן השכל הפועל הוא פותח אל החמרים לתת להם צורה וע"ל וארא החיות והבה אופי'
א' בארץ מלאך א' יש שהוא עומד בארץ וראשו מביע לבין החיות וזהו השכל הפועל שפועלתו היא בארץ אחר אשר יוכנו הממרו'
בעזר תנועת הגלגלים לקבל הצורות כי המיניעים כלם משתתפים בזה כה"ש זהו שמיניע ראשו לבין החיות ומ"ש בכוה מחבירי'
ת"ק שם כבר אמרו שהארץ ועד הרקיע ת"ק שם ושם היא פעולתו ובכוה מחברו הוא השכל האנושי שהוא שכל כמוסו אבל
הוא בכוה ממנו לפי שהוא עלול ממנו ומ"ש שהוא אחורי המרכבה וקושר בתרים לקוור ר"ל כי הוא השפל שכל השפלים הנכדלי'
שהם מרכבתו של מקום כלומר עלולים ממנו ומפעולתו אשר בעולם השפל הוא מתגדל שמו ית' כמו שהמלך מתגדל בכרתו לפי
שהוא מוציא שכל האדם מן הכח אל הפועל המכיר לכוורא ומהלל וקפארו כה"ש י' אשר כך אתפאר ונאמר וביש' יתפאר ומ"ש
ומי ידע דוכתיה והכתיב ברוך ה' ממקומו מכלל המקומו לית דידע ליה דאמר שם אתפא ואולי ויתבי כרובתיה ר"ל כי אין
כתרים אלו על ראש חמס כי אין בוף חלילה שאין לו מקום מקיף אותו אלא הכוונה לומר שצד דבור והשגה בדבר השמללים
שהם מוכרים את השם הנכבד כההללל והכ"ה הקדש שמו ונשלמה הכוונה אלפית בכריאת העולם זה כרתו של הכ"ה וכבר
אמרתי שזה המלאך הוא שרו של עולם שאמרו עליו שהוא אחר מק' זה נער היותי בם ונקתי שאין מי שיוכל להעיד על זה מתחל'
העולם וע"ס אלא הוא שנחסרו לו עמיני העולם התחתון ואמרו עליו שכשנשא דשאית ק' בעצמם ונאלו למיניהם בלא ערכוב'
שפתה ואמר ושתח ה' כמעשיו ר"ל שכשהעולם הוא מתנהג בטבעו כאשר דרשו הא"ל ולא יתערבו הכחות במיניהם וזהו המכוון
מהא'

תהא' ווא' ה'א' השמחה כשיצאו הדברים מסודרים ושרו של עולם אשר נמסרו לו נתינת הצורות הוא אומר ישמח ה' כמעט
וכשהעולם אינו מתנהג כמעט ושרו של עולם הוא לואה מלחוצה הצורות כדצון המסדרים או הוא עצבון ו'ש' ויתעצב אל לבו
ואמר על הוצר ונקבה המספיד שררו של עולם כן ראוי שיתפרשו דברי החכמים שיסכימו ל השכל כי כל ת'ש' כזה חכמי האומות
הכל נכתב ברמז בדרכיהם למבינים בראוי וגם בפרק ר' א' אחרון כי מיכאל הוא שר של עולם וא' פ' שיש פ' אחרים במט' רון
וסגל'פון אהמו כתבנו מה שגדלה לנו ומה שהניחו לנו מקום להתגדר בו כי בעלי הספי' אומרים כי הספי' ה' הנקרא עטרה
היא מט' . והפלוסוף אומרים כי הוא השכל הפועל וגם יש מהחוקרים שאומרים כי השכל הפועל הוא עלול מהם העטרה
סמנהת זה העולם אם הרכבו אל המאמרים יהיו מבינים הגלגלים אל הספי' כי השכל הפועל הוא עלול מהם ואם הוא העטרה
ישו כל הספי' הם המבינים :

אבל

יש מקום עיון כי השכלים הנבדלים הם נבדלים כי הם מחלבים והספי' אינם נבדלות אבל נבלות כמו שקבלו הם
כי השם המיוחד הוא מתאחד בכתתו כלבד אש המתאחד בנאותיו ומתאכלים בחתיו מאמדותיו כאשר העין היוצא
מתוך שמות שבעין ונאכלים אל תאלו וכיון מרים ונר מר שזה מתאכל מזה וזה המתאכל כאלו ואין המתאכל חסר כלום כך
הכ"ה קודם שברא שום דבר היה יחיד קדמון מכלי חקר ומכלי גבול בלי חבור וכלי שמו וכלי צמצום והיה נקטר בכח
קדום וכשעה שהיה קדמותו מוטל קודם לכל הקדמות היוצאים באפלות המתמצע והיה נעלם אפסר לעמוד בעצמו לא היה
כחו ניכר וכשעלה ברעיתו להמציא זה העולם נראה כבודו וגבלה הורו ביחד וברא עשר ספי' שהיו בסתר הכתר העליון וגבלו זו
אחר זו חכמה וכונה וחסר ופחד (היא גבורה) וית' ונצח וסוד ויסוד והעשירית היא העטרה והיא קושרת כל הספי' ובה הם
מתאחדות ביחד שלם ומס' ופרד עולם הפרוד מחמות המלאכים והגלגלים והיסודות כמ'ש' הפלוסופים וזאת העטרה ה' יש א'ו'
שהיא השכל הפועל אבל הרמב"ם כתב בפ' התורה ברמז כי העטרה היא מט' רון ולא מיכאל וכ' צריך עומק בעיון ומה
שהבינו בו שכלנו הוא ה'ש' וה'ש' השכלים הנבדלים אינם הספי' והמקובלים אומרים כי מהספי' ה'ו' שהיא העטרה מתחיל
לעולם הפרוד ומתנים ה'ו' לזו ומס' יפרד והיה לר' ראשים במלאכים וגלגלים ובעולם היסודות ובלשון הכתוב נקרא מביע
גלגל העליון מיכאל והוא הנקרא בשם מדת רחמים כי הוא מביע גלגל העליון המכנה שאר המערכות ומשרם וכן אמר על
מט' רון שהוא כותב וכותב של ישראל ודבר פ' שהוא מיכאל בלשון הכתוב וא' מט' רון לשון שמירה ג' ב' בלשון ארמית וכ' א'
המקובלים כי מיכאל מקבל כח מהסדר שהוא מדת רחמים ובכריאל מהעמר שהוא מדת ר' והשכל הפועל נקרא בכריאל בלשון
הכתוב והוא מדת ר' ועליו נאמר בכל מקום וס' הוא וביד ר' וס' מיכאל כלומר שאין המבינים מי שחשוב מהפעלה
הראשונה יותר מונו ולו ראוי לומר מיכאל ולפי שהוא הכבוד מכל המבינים אחר עליו במחמות שהוא כהן ומקריב קרבנות לפני
המוכה לפני הקב"ה וכ' א' חגיגה כי כמו שהיה לכוהן לכוהן הוא נכנס לפני ולפניה כן זה המלאך הוא המביע מהא' יותר מאשר
המבינים ולכן זה הגלגל שהיה מביע הוא העליון הנקרא ערכות וא' כי שם הם נאמתיים של צדיקים אשר מיתתם מכפרת
וע' כ' תקנו לומר וא' ישראל ותפלתם הורה באהבה תקבל כדצון וכ' ביארוהו ר'ל במקומות מפורשים בתלמוד ובמדרשות ולפי
שהוא עליון לכל המבינים וסדרים וא' המבינים והאדם נמסרה להם מחשלת כל העמים כענין שאמר שר יון ושר פרס ונקראו
מלכיהם ג' כ' שאמר אל מלכי פרס וא' התורה אשר הלך ה' אליהך אותה לכל העמים ומיכאל נקרא א' מהאדם הראשונים
כלומר היותר נכבד שבהם כמו היוצאים ראשונה במלכות ע' כ' נאמר שם ואין א' מתחוק עמי בכל אלה כי אם מיכאל שרכס
כי לא נמסרו ישראל לא' מהמבינים והאדם השפלים שנאמר ואחבם לקח ה' ויוצא אתכם מבור הכרזל ממזרים ונאמר כי חלק ה'
עמו ואמר מיכאל שרכס אינם מסורים למלך אלא לפי שמיכאל הוא המיוחד שבשרים מי שהוא חלק הא' נאמר עליו כי מיכאל הוא
השר שלו וכמ'ש' ביאלה שמות רבה כל מקום שהיה שם ר' האריך שם היה רבינו הקדוש כלומר שלא נפרד ממנו כן בכ' מ' אשים
שם מיכאל שם היה כבוד השכינה וא' על מ'ש' וירא מלאך ה' אליו בלכת אש מתוך הסנה וכתוב שם ויקרא אליו אלהים מתוך
הסנה ונכתב זה וס' בכריאל לשכל הפועל לפי שהוא מוציא שכל האדם מן הסנה אל הפועל ע' כ' נקרא אים שנאמר ואשים בכריאל
וא' על יוסף בא בכריאל ולמדו ע' לשון שהוציא שכלו מן הסנה אל הפועל ואמר וימצאנו אים זה בכריאל לפי שמדרגת האנשים
קרובה לדרגתו יותר מכל שאר השכלים הנבדלים ור' קורין לא' מהמבינים רפאל וירמיה שהוא המביע לגלגל השמש לפי שאור
שמש מקל מעל העולמים היום נאמר וירחא לכס ירחי שמי שמש נדקם ומרפא בכנפיה וא' ארלי ונא' ארלי קניא ונאמר זה
כפ' שהופים על המרבליה שיהיה אברהם אבינו בגלגל המה וכן בא' מדרים אמרו א' חירבא דיומא מסי שנאמר וירחא לכס
ירא שמי שמש וכו' ואלו המלאכים הם שנקראו לאברהם כמ'ש' כיומא וכשנאמר את הפועלים וכת' דרך ארץ מיכאל לבשר את
שרה ולהציל את לוט אלו הן פעולותיו לשרר המערכות וכו' במדרש אבל בכ' ר' פ' כי רפאל הציל את לוט ורפאל לרפח את
אברהם ולזה באו כלום היום כי זה הוא הפעולות השמש להקל וזה בא' לרפאת לבשרי ובכריאל להפוך את סדום כי לו נמסרו
היסודות וכדצון שאל בא לשנות עליהם מעשה בראשית שנאמר וה' המטיח על סדום ועל עמורה גפרית ואש וכו' ואמר במדרש
רבה שזה בכריאל וכן קראוהו מדת ר' שם וכת' ונא' אמרו אש של בכריאל וכ' א' כפ' אים שהוא הרתיח לחכמה מישאל ועזרת
הכבשן מבחון לשריף שאומות וכן הוא השליך בחלים בירושלים כמו שראים ויחזקאל וכתפרש זה יפה וה'ש' בא' מברכות גדול
מ'ש' במיכאל יותר ממ'ש' בכריאל ואמר מיכאל בא' בכריאל בכ' אליהו כד' מלאך המות בא' וכשצד המגפה בא' הנה הרבון
בזה המאמר הוא שהשכלים הנבדלים וכל מי שתסודר ממנו פעולה מה כזה העולם השפל אינם במדרגה הא' אבל יש מי שמדרגתו
יותר גדולה ותסודר פעולתו יותר פשוטה מאשר תחתיו במדרגה ולפי שמיכאל הוא המביע הגלגל העליון ותמונתו א' מרובקת
ע' בפעולותיו ויותר מפעולת שאר המבינים כי הוא משרר שאר המערכות כדצון בכריאל ובכריאל שהוא השכל הפועל אין
פעולתו במדרגת פעולת מיכאל כי פעולת השכל הפועל הוא לתת צורות לחומר אשר יבינו אותו חכמה הגלגלים לקבל אותה
צורה וזה בכריאל בשמים הא' הכנת החומר והכ' נתינת הצורה ואליהו הוא תכלית שלמות השכל האנושי והוא כד' כי הוא אינו
יכול לפעול בחומר הא' כל מה שהוא יכול לפעול עליו שכל הפועל שהוא מערב היסודות כלם ונותן בהם צורות אבל הוא כהן
על יסוד א' מד' יסודות בפעם א' וע' כ' כשהוא פועל בכלם הוא כד' פעמים והוא אליהו כד' כי הוא הוריד אש מן השמים ועלם
בסערה והוא האור והוריד גשם וגלגל ארדתו ויכה את המים ויחמו הכה והנה ובצפת השמן וכד' הקמח שם ארבעים גור עלים'
תקיום והמים בן הצרפית וס' מ' כ' זה המלאך הוא כח חומרי כאמרו הוא שטן הוא ל' צר הוא ת' ה'לפי דעת החוקרים הוא
כאלל מכח גלגל האדים ונקרא בלשון חכמים ג' כ' סמאל מבורת שחל שהוא ספר הימים שהיה התמונה הסביבית לאדם וזהו
תמונה על הספד ע' כ' הוא שר של עשו הורש החרב שהוא המביא המות ופעולתו הוא הספד כמונים אשר הם סבת המות
והמנונים

מגן אבות ה"ב

והמונים הם ח' הם' ל' הם' ויבש קר' לה קר' ויבש חס' שיה בלחות ויבש קר' שיה בלחות ויבש יבש' שיה בקור ובחום לה שיה בחום ובקור וכשיבכר א' נח' מונים אלה יותר מן הראוי על הבוק' או הוא חת על כן פעולתו כח' ובטעת המיתה שהכל הם מתים מיתה שיה הוא בא' ומ' ש' הוא יצטר הוא שטן הוא מ' ככר פי' שיוכי שמותיו לפי שיוכי פעולתו כי להסתתו נקרא יצטר וללמדו קטיביריא והטעה נקרא שטן ולפי' שהוא השליח להמית נקרא מ' ולזה ח' ל' רק את נפשו שמור כי היה בידו ליטול נפשו לולי הצווי האלהי וזה שורה שהטען הוא שליח להמית לשון הכתוב שאמר ק' כל בשר בא לפני ר' ל' מי' שהוא ממית בני אדם ומקרב ק' וס' מ' בא לפני להטען וזה פירש יפה למדתיו חספר הזוהר לרשב"י וזה מה שיראה פי' זה המאמר המסכים אל העיון :

ואחר

שעלה בידיו מלאך העליון הוא מוכאל והתחת' הוא גבריאל כבאר במה היתה נבואת מרע"ה יתירה על שאר הנביאים ואמר כי אע"פ שמדרגת שאר הנביאים הם מתמלפות בפחות ויותר כמ"ס בע"ה בפ"ד מח"ג אבל כלם הם תחת סוג א' ונבואת מרע"ה אינה תחת אותו סוג' וחלילה להאמין כן שהיה התורה העירה ולא קם נביא עוד בישראל במשה ומ' נבואת אקים להם מקרב אחיהם כמקור ר' ל' שיהיה מישראל גם העירה שהאבות לא הביעו למדרגתו שגאמר וארא אל אברהם וכו' ושמי ה' לא נודעתי להם כלומר ול' נודעתי ואחריו קדוש ה' ומרים הנביאה נענשו מפני שאמרו הרק אך במשה דבר ה' וכו' וגאמר להם אם יהיה נביאכם ה' וכו' לא כן עבדי משה ולזה היה הוא לבדו נביא תורה ומ' ש' התורה במקומות שהדבור היה לאהרן עמו ככר פי' ר' ל' שהדבור היה למשה שאמר לאהרן כי היה אליו לפי' לישראל ועל' ר' ל' אהרן בכל יבא ואין משה בכל יבא לומר כי מדרגתו גדולה ממדרגת שאר הנביאים :

אולם

ההבדל שבין מרע"ה ובין הנביאים כי שאר הנביאים היתה נבואתם באמצעות כח המדמה שנבאר עניינו בפ"ד מח"ג בע"ה ומרע"ה לא היתה נבואתו באמצעות כח חומרי כלל לפי שהיה שכל בפעל והיה במדרגת שכל בפעל אשר ביארנו עניינו כזה הפרק וז' ר' ל' כיבמות כל הנביאים ראו באספקלריא שאינה תאירה ומשה ראה באספקלריא המאירה ובויקרא רבה אמר נאמר במשה מה שלא נאמר באברהם במשה נאמר ויקרא אל משה ובאברהם נאמר ויקרא מלאך ה' שנית מן השמים המלאך וקורא והדובר מדבר ברם הבא אחר הכ"ה אפי' הוא הקורא ואפי' הוא המדבר וזה מפני שנבואת שאר הנביאים היתה באמצעות כח המדמה ועוד מדבר מזה כזה הפ' בע"ה :

ולזה

היה מלאך אמצעי בינם ובין הא' כי השכל הפועל הוא המוציא שכלם מן הכח אל הפועל ומרע"ה שהיה שכל בפועל ולא היה צריך לזה המלאך נאמר עליו פה אל פה אדבר בו כלי אמצעות השכל הפועל כי ככר היה שכל נכדל בפעל מהחמריות וגם מפני זה היתה נבואת שאר הנביאים במראה בהקיץ או בחלום לפי שהכח המדמה היה מראה להם דמיונות ועל' נא' אם יהיה נביאכם ה' במראה אליו אתורע בחלום אדבר בו אבל מרע"ה להיותו נביא מהחמריות היתה נבואתו מכוררת בלא חידה ומשל ועל' נאמר לא כן עבדי משה ככל ביתי באמן הוא פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות וגם מפני זה היו הנביאים בבא להם הנבואה מודעזעים איבריהם ונרתעים כמ"ס ריבאל במראה לא נאמר כי כח וכו' וסודי נהפך עלי למשחית ולא עצרתי כח וכן אבותינו אמרו אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלוקינו עוד ומתנו כי מי כל בשר וכו' כאשר שמעת אתה ויחיו"ע כ' נקרא הנבואה משה כי היא כמשה ככר על הנביא לפי' שהיא משתמשה בכח חומרי וכן ג' כ' יד' כ' כמ' ש' יחזקאל ויהי עלי שם יד' ועל זה היתה פוסקת מהם בשעת הוקנה כי הכחות החמריות הם בחלשות בעת הוקנה ועל' חכם עדיף מנביא כי החכם משתמש בכח השכלי וכעת הוקנה הוא תחזק כי אינו חומרי והנביא בנבואתו צריך לכח חומרי ויחלש עכ"פ בעת הוקנה אבל מרע"ה להיותו נביא מהחמריות לא נרעד ולא מודעזעים איבריו אלא ודבר ה' אל משה פנים אל פנים כאשר ידבר איש אל רעהו וגם עד זקנה וטובה ומפני זה לא היתה נבואת הנביאים מתמדת להם בכל וז' לפי שהיו נביאים להם אל זה הכח החומרי ולא היה בכל עת מפני סבות מקדיות כמו הכעס והאכל ועל' נמסקה נבואת יעקב אבינו מפני שהיה מתאבל על יוסף עד שנתבשר כי עורכו חי וז' נא' ותחי רוח יעקב אביהם ות' א' ושרת רוח קידשא על יעקב אברהם כי אין הנבואה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה ולזה בא שהיה יעקב דואב על יוסף בסתלקה ממנו שכינה כיון שנתבשר כתיב ותחי רוח וכו' וכן באלשיך כתיב ויהי ויהי סמך המונח ותחי עליו רוח אלהים שנסתלקה מעליו מפני הכעס אבל מרע"ה להיותו בלתי צריך אל זה הכח היתה נבואתו בכל עת שירצה ש' עמדו ואשמעה כי בכל עת היה שכל בפעל ועל' נאמר עליו בכל ביתי באמן הוא ואמר בספרי חזק' מ' ר' אומר אף במלאכי השרת :

ועוד

נפרש כי אין כוונת הסכמים במלאכי השרת המלאכים המביעים הנבואות שהם השכלים הנכבדים והביע מרע"ה לזאת המדרגה לפי שכוונתו בו כל השלמות שצריך אליהם כל נביא שתנתן תורה עי' כי התורה היא הנבונה תישר האדם ובעולמו זה להביע לעולמו האחרון וא"כ הנביא צריך שיהיה שלם כשתי הנבונות הנבונה המדינה להביא אל השלמות הא' והנבונה שכלית להביא אל השלמות האחרון ושהיה שכל בפעל שלא יהיו דבריו דברי חידה ומשל אלא יהיו דברים מסודרים שלא יבא אדם לטעות באותו משל אל מה הוא מושל ועל' א"ל ולא קם נביא עוד ביט' במשה בישראל לא קם אבל בא' ה' קם ומנו בלעם ולא היתה כוונתם להשוות נבואתו לנבואת מרע"ה כי בלעם קוסם היה כמ"ס ביהושע ואת בלעם כן בעור הקוסם הרבו במרב : **ועוד** נפ' ענין הקוסם כפ' אחרון שבה החלק בע"ה עס הפ' שאמר ולא קם נביא עוד בישראל במשה אינו מתחיי' ממנו שבא' ה' קם אבל בא' לו' שבישראל שניתחרו על כל האומות בנבואה לא קם וכ' ש' בא' ה' וכמ"ס ב' ש' ע"ה גם עושר גם כבוד אשר לא היה כמות במלכים וכ' ש' כאשר העם אבל ר' ל' במדרש זה שאם יטעה האדם לחיוב מזה הפסוק שקם בא' ה' במשה יהיה בלעם בעת היותו עם בלך אשר לאהבת הא' לישראל כבא אותו כרי' שיהפוך את הקללה לברכה במש"ה ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם וכו' ובא נבואתו מבושרת בנבואת מרע"ה ולכן כתב משה הפ' בלעם עם ספרו הוא התורה וכמ"ס ר' ר' רוצים לו' אבל במלכים קם ומנו שלמה ולא עמדו דבריו זה ואולם היה משה שלם בכל השלמות הצריכות לנביא תורה כי היה שלם בבריאותו ומנו ש' ותר' אותו כי טוב הוא וראוי היה להיות כן כי היה בן קהת בן עמרם בן לוי אשר היו במדרגת האבות כי הכתוב האריך במספר ימי חייהם כאשר היה באבות ובתחלת נבואתו נא' לו אנכי אלהי אביך הוא עמרם וכבר מנוהו עם אותם שמתו בצטיו של נחש ונתל' שכיית אביו וברל בכיית המלכות עם היותו יונק משרי אמו חלב אותה ברכת בת לוי ובלי שפך בכיית המלכות למד טכסיו מלכות והנבונה מדינית עד אשר ביצאנו אל אחיו הבנים אל עמל לא יוכל והרג את המצרי ואמר ביום הב' לרשע למה תבס רעך וכברחו למדין וראה הרועים עשקו לככות הכהן את המים אשר רלו קם ושושיען וישק את נאמס לחשלה עליהם הפך אכזריות הרועים וכברחותו מתגרים לבית יתרו בלא שפך למד חכמה מצדו בסיוע אלהי וכמוכ סככתו או מיתרו כי חכם היה

כמו שיראה מעצתו לחטא ועוד אחר עליו שלא הניח ע"י שלא עבדה וכו' הכיור כי המכות שבהן על המצרים אשר זרו על ישראל הם מאת הסכה הא' וכל שאר המצלות הם עלולות ממנו וכחגיגה ולא היתה לו ידיעה זו אלא אחר חקירה בחכמת הנמצאות ועמו בדרוש מרע"ה ועמד על העיקר והסיון דבר דברות שכלל וכו' התבוננות והכרחי מבני אדם המטרידים אותו ומאם התאוות הבשמות עד שהיה רועה במדבר ארץ לא עבר בה איש ובלי ספק באותו מקום לרוב דבקותו כמו שכלות היה שוכח התאוות הבשמות עד שהיה קל אליו לעמוד מ' יום ומ' לילה ושנים ושלשים לחם לא אכל ומים לא שתה בסיוע הרבון האלהי והתענוב קרובי בהרבין עמו שאל' ויהי שם עם ה' וכן אצל מאין היה כיוון מו"י השכינה שאל' ואתה מחיה את כלם אתה מחיה לכלם ואף אליהו ז"ל לא הביע לזה אלא ברח האכילה ההיא שלך מ' יום לכד וגם הוקל בעיניו לפרוש מן האשה כמו שדרשו רז"ל לך אמור להם שוכן לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי ולחיותי שכלי לא היה חושש אם ישבו וידברו בו ע"כ כשדברה בו אחותו ואחיו באחר עליו והאיש חשע ענו מאד וכ"א המקנה אחת לי ומי יתן כל עם ה' כבואים וזה מרוב העושה כי ענייני הדבור וכבודו לא היה נחשב לכלום לו להייתי דבק עם העליונים ולזה היה בורח משליחות האל' ואמר שלח נא ביד תשלח לברדו מן השררה והכבוד ויקר מקרהו במקום הכבד ההר חמד אלהים לשבתו א"כ היו למרע"ה סבות להבטתו אל השלמות הראוי לכבוד תורה הא' הכנה יצירת מוטב המון ושלמות הכריאה הכ' גדולו בבית המלכות לקנות שלמות המדות הב' בריחתו מכות המלכות והתחברו עם הכחמים ללמוד הסכמות ולהוסיף מרעתו ולהכיר טענתם הד' והיא העיקר הדבקות בעניינים הרוממים וההכרחיות ה' הבטת המקום הכבד כי יש בו אל המקומות וכאמר ז"ל אורח דאדעת דיש' מחכים וכו' והוא הדיון להר סיני ולפי שהגיע לזאת המדינה נגלה אליו האל' באותה מראה שדומה למעמד הר סיני ולרמזו לו כי יש' הם כדמות הסכה בוער באש ואינו חושב כן ישראל עם פרעה בנער גדול ולא כלו בידו ושעל ידו יצאו מתחת ידו וא"ל שלך בשליחותי ושתכלית השליחות הוא לקבל התורה על ידו שאל' בהוציאת את העם מצרים וכו' ונתגלגלו הדברים בהקצאת לב פרעה ובהכחית המופתים עד שנצטרפה המחשבה אל המעשה ונתקבלה התורה ע"י זה הנביא שלא היה כמוהו ולא יהיה וזאת היא אמונתו

ויש' לאו' שיאמר אחר שהנחת שמרע"ה כתחלת נבואתו היה שלם בה כלית השלמות שא"ל לשכל האנושי וכן הוא ראוי שיאמין בזה שחס לא היה באותו שלמות לא היתה התורה ניתנת ע"י א"כ מהו זה שאל' אחר עשיית העגל הורעיני נא את דרכיך ואדעך למען אחזק חן בעיניך ואמר עוד הראני נא את כבודך וכן היה משיב אחר מ' יתר משה שהיה משיב קודם מ' יתר ובט' בעת מ' השעלה למרו' כח"ש במדרש שנתקבאו בן מ"ה עד שדחפוהו ואחו' ככסא הכבוד . ועוד כשא"ל הקב"ה קודם העגל הנה אכני שולח מלאך לפניך ותצוה בו לחם לא תצוה בו אחר עשיית העגל כשא"ל האל' לך נחה את העם הנה מלאכי ילך לפניך וע"י הדבור אחר משה ראה אתה אומר אליו העל את העם הזה וכו' כל' איני כמלאך וכי היה חושב להרויח מפני העגל ותשובתו אליו השאלות הוא כי האמה שמרע"ה כבר הביע אל התכלית האחרון והשלמות בעת הדבור הא' שדבר אליו בסנה ולפי שתכלית השליחות למשה לא היה אלא שיוצא העם מצרים לקבל התורה ואז יתברר לישרים כי הוא שליח באמת כשיראו על הר סיני באותה מראה וז"ל וזה לך האות כי אכני שלחתיך בהוציאת את העם מצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה וכשכחו לסיני א"ל הש' הנה אכני בא אליך בעב העין בעבור ישמע העם בדברי עמך וכו' א"כ כל אותו מעמד וכל אותו הכבוד שנגלה שם בקולות וברקים וקול שופר לא ה"ל למשה להוסיף שלמות על שלמותו אלא לעם לרעת כי הוא שליח באמת כאשר היו רואים שהיה נגש אל הערפל אשר שם הכבוד והם עמדו מרחוק וזאת היא קנאת מ"ה כי היתה משיב השנה קרובה על השבת עם היותו בעל חומר ראוי הקנאה ולולי עזר אלהי וזהו מאמו פני כסא לא היה ראוי להתקיים אלא שתעתיק נפשו ממנו ותעזוב הדון ותדבק עמו וז"ל מקרא אני שמו ישראל ביהם ובשראו כ' תאמת להם כי הוא נביא באמת נאמן לה' כח"ש זה בפ' ואתחנן:

רענין התמלאך שנתצוה בו קודם עשיית העגל ולא נתצוה בו לאחר"ה ואל' הורעיני נא את דרכיך וכל אותו ענין הוא כי כח"ש יום הראשונים הכניסו האל' שיטלח לפניו מלאך ששמו כשם רבו מט' טריון לשמרו בדרך כי שם מט' מורה על השמירה וכבר פי' שזו מובאל וזהו שם אל המניע הגלגל העליון והוא העלול האל' אל העלה שאל' אשר כל המניעים וכל שני מעלה הם עלולים ממנו וע"י זה המלאך יצא חפזיהו הנעני במופתים גדולים ומשני הטבע אשר הם נעשים ע"י זה המלאך משה שהוא השר המערכות כלם כי הוא המניע הגלגל העליון המקיף בכל וכבר פי' כי בכל מקום אשר הוא מיכאל שם כבוד השכינה ולא א"ל כי אעלה בקרבך וכו' נתפיי מרע"ה אחר שלא נמסר למלאך אחר לא לזה ששמו כשם רבו והזהיר לישראל לשמוע לקול זה המלאך וזה היה כי עם היות זה מצלה גדולה לאומה גם היא סכה גדולה כי אינו רומח ממרא פי זה המלאך לממרא פי א' מהשרים האחרים כי אינו כני בפרה הממרים את פיו לפי ששמו כשם רבו ושכינה עמו ולא ישא לפענכם הממרא את פיו וכשחטאו בעגל היו ראויים לכליות כחש"ל עלובה כלם שזכותה בתוך חופתה שסיו רוחים בעיניהם מראה כבוד ה' באש אוכלת בראש הסר וכשעה קלה בקטל להם מכה יתיה להם במקום משה כחש"ה קום עשה לנו אלהים וכו' כי זה משה האיש וכו' וכשראה מרע"ה מרה"ר מתוקה כנגדם התפלל עליהם קודם דדתו מן ההר להאריך האף כח"ש ויחירו את כבודם וכו' ויאמר לישעיהו וכו' להשיב חמתו מהשחית ויכר מן ההר וזן את כל העובדים אחר אשרף את העגל וישרר הלויות וא"ל ועתה אעלה אל ה' אולי אהפירה בעד שחטתם כפרה בתורה ואז א"ל הש' לך נחה את העם וכו' הנה מלאכי ילך לפניך הכניסו שם המלאך אשר שמו בקרבך ילך לפניו עד אשר יכנסו לארץ ולא יותר כי בהיותם בדרך השוא מסוכן צרכים למופתים מפורסמי ע"י זה המלאך ואח"כ ז"ל לך עלם מוס אתה והעם וכו' ושלחתי לפניך מלאך וכו' ולא הכניסו בדרוש העתמים כמלאך אשר שמו בקרבך כי לא אחר ושלחתי מלאכי אל מלאך וכשאל היה שם המלאך אשר שמו בקרבך לא היתה עמו שכינה וגם בהיות המלאך ששמו בקרבך וזהו כהיותם בדרך לא הכניסו אל מלאך כרי שלא יכלו בדרך אחר שלא יעלה בקרבם ומעיהם תסתלק שכינתו הנבלי' מהם וא"כ לא אעלה בקרבך ונתן טעם זה כי עם קשה ערף אתה מן אכלך בדרך וזהו שפי' כי אע"פ שהליכות המלאך אשר שמו בקרבך עמו היה מעלה גדולה בהיות השכינה עמו אבל גם היא סכה גדולה לעם קשה עורף כי הממרא את פיו הוא סבת כליון ע"כ בשמיע העם את הדבר הרע הזה והוא חלוק השכינה והתאכלו או אחר לזושה שיאמר להם כי לטובתם הוא זה וז"ל אתם עם קשה עורף רבץ א' אעלה בקרבך וכו' וסלוק שכינה טוב לכם אבל חורידו עריכם מעליכם כאשר אחר עשייתם ולא תחזקו והתאבלו וחרעם מה אעשה לכם ולא פי' מהו אשר ירבה לעשות להם אם יצוה את הפרה אחר התשובה ואז נתעורר מרע"ה ויאמר לה' ראה אתה אומר אליו וכו' את אשר תשלח עמי ר"ל מי הוא זה המלאך אשר שמו בקרבך אס אחר כי מדברך

מגן אבות ח"ב

נ"ל כי אתה סלקת שכינתך מבינו ולא היה ראוי זה כי אתה אמת ידעתיך בשם המיוחד יתר על האבות ט"ל ואר"ל אברהם וכו' ושמי' וכו' ואחר שידעתי בשם המיוחד אין חן הראוי לסלק שכינתך מבינו ובשם אמת כי מצאתי חן בעיניך עד שירדת בעצב הענין לדבר עמי כדי שיאמינו כי לעולם ולולוי מצאתי חן בעיניך מה היה לך שיאמינו כי או לא ואמינו כי ואחר שאני בדור בעיניך כמציאות חן איני צריך למלאך אמצעי כיני וביניך כי אני שכל בפעל כא' מהמלאכים ע"כ הודיעני כא' את דרכיך אשר אתה חפץ להנחות בה העם הזה ובשם המיוחד שידעתי אדעך גם אני להדבק בך אם אצטרך בהלכות הדרך למופתים שאעשה בלא אמצעות המלאך אמר חן בעיניך שיאמינו כי העם הזה כאשר הכתובתנו ונ"ס אונק' אודיעני בענין ית אורח סוכך וארע דחמיק כלומר הודיעני הדרכים אשר אנהיג בשם העם שהם דרכי חסד לנאת מן המדבר הזה ועתה אדע אהבתך אותי כי אהיה דבק בך וגם העם הזה כבר לקחתם בנחלה כמ"ס להם ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש ואחר שהם עמך ומלאתך אל תסלק שכינתך מהם ולא תמסרם ביד מלאך או א"ל הש"ה המלאך הא' אשר הכתובתך בו וא"ל לך נחם את העם הזה הנה מלאכי ילך לפניך הוא המלאך אשר שמי בקרבך והוא מלאך פני כמ"ס שומלך פניו הושיעם והוא מטט"ר ונמיכאל :

ובן

דעת החכם ראב"ע וכתב כי הוא נכבד מהאחרים כי כתוב עליו א' השירים הראשונים שפי' א' במעלה לאותם שהם ראשונים במעלה כמו היושבים ראשונה במלכות וכן פירש' ומלאך פניו הושיעם מייכאל ונקרא מור"א שר הפנים כמו שהזכיר כו"ר בן אלעזר בבמ' ברכות והוא בגי' עזר כי הוא שמירה ועזר והמלאכים יש להם שמות הרבה כמ"ס כי גבריאל שמו אטמו"ן סג"ר ופס"ק ונ"ס פני ילכו כמ"ס ופניך הלכים בקרב אבל שכינתי הנגלות לא סלק לבדני עמכם אבל אניח לך מעצבך ורבוך בהלכות וזה המלאך עמכם כי עז אעשה לכם מופתים מפורמחים במדבר ולא הכתיבו עתה בשיוון הכבוד עמכם כאשר כתבתי ונס לא הכתיבו וזה המלאך יגדל העממים אלא שילך לפניכם בדרך או א"ל שידעתי כי זה המלאך אשר ילך לפנינו הוא מלאך פניך אבל אינה הכתובה שלימה כי אין זה המלאך אלא להנחותינו הדרך כי בן אמת הנה מלאכי ילך לפניך ואם אינו הולך לפנינו ידעתי כי לא תעלנו מזה אבל עקר שאלתי היתה שתלך השכינה עמנו כאשר היתה עד עתה עמנו כי כמה יודע איפה כי מצאתי חן בעיניך אני כמו שהכתובתנו למצא חן בעיניך ועמך שהוא הגוי הזה אשר הוא חלקך ומלאתך הלא בלכתך עמנו וגם בבריית העממים לא תמסרנו ביד מלאך להיות כאשר האומות תחת שר ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה כי בן הכתובתנו והייתם לי סבולה מכל העמי או א"ל הש"ה גם את הדב' הזה אשר דברת אעשה כי מלכד פני אשר ילכו לפניך אלך עמכם ואשרה שכינתי ביניכם ונ"ס גם את הדבר הזה וכו' כי בן הראוי כאשר אמת אחר אשר מצאת חן בעיני ואדעך בשם ונ"ס ר' לאותו חן שאמר לו שאם מטט"ר שמו כשם רבו א"ה פלחו ליה והשיבו הוא שאפילו בפרונקא לא קיבלתי כלומר לא רצו שיהיה שליח אמצעי בוננו לא שחלק השכינה עמנו ומ"ס בבמ' כי אם אין פניך הולכים אין זה הפסוק על השכינה והיה להם להביא הפסוק האחר שנאמר וכמה יודע איפה כי מצאתי חן בעיניך וכו' אלא שר' אדני לא רצה לבלות אל המון כי פני ילכו הוא מלאך פניו וזה נקיים כל ימי משה בלכד כי בן א"ל גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן וכו' ולא אמר כי מצא העם הזה חן בעיניו כמ"ס כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך וכן היה כי כשמת משה מלאך פניו נסתלקה שכינה הנגלית נסתלקה וזה המלאך האחר אשר אמר עליו ושלחתי לפניך מלאך וברשתי וכו' וזה המלאך אינו שר האומות אבל הוא השכל הפועל שהוא שר של כל העולם ומשה לא היה צריך לו כי היה שכל בפועל כמוהו ובשמת משה"ה נגלה ליהושע וא"ל יהושע הלכו אתה אם ללדנו והוא השיבו אני שר צבא ה' עתה באתי ופי' וז' אני הוא שבאתי בימי משה דרך ודחה אותי ולא רצה שאלך עמו וכו' אלא נמסר לשר כל ימי משה וכיון שמת משה חזר אותו שר למקומו ואחר שהורה הא' למשה ש'א' תסתלק שכינתו מן הארץ רצה לבקש מהא' שימחרם מכליון לפי שהם עם קשה עורף והשכינה היא אוכלת כל ממרה פי' הש"ה בקשה ערפו ע"א הראני כא את כבודך אז יהיה עת רצון להתפלל לפניו להסתכל עמם כבודת רחמים עם היות השכינה ביניהם וענין שכן השכינה בישראל היא שהשגחת הא' היא דבקה עמם רבון נסתר שכליו ונגלה במראה וענין כבוד ישיבם המושבם אבל משה"ה בקש עתה ראיתי הכבוד לו לברו בבליו שכינה וענין בליו שכינה זה הוא שכינה כל המצאות השגה שכלית מהשגל אשר למעלה ממנו וכן עד המקום אשר יעלה בו ציור השכל האנושי שיראה לו בדרך פלא דומהא בהשגה מוחשת עד המקום אשר יוכל האדם להשיג בעצמו כעל חומר שאם היתה השגה יותר וזה ויותר היתה נפרדת בפשו חבשו ודבקה עם הרוחניות כמו שאם היתה העין רואה מה שהוא וך יותר מהשגת הים נפסד חוש הראות ונקרא זה כבוד ה' כי הוא דומהא עולם העליון מהמלאכים ורוחניים וכסא ומרכבה ורקיע ואופנים ובלגלים וזולת זה והמצאות העליונות שהם קיימות בעצמם ונק' כל זה כבוד ה' כאשר נכראו כל שמותי המלך כבודה וכן פי' בעל ס' הכבוד וס' שיבקש משה נמנעות לראות הא' עין בעין ויורה שזה פי' הראני כא מה שהשיבו וא"ל אני אעביר כל טובי על פניך בילה לו כי כל טובו זה הכבוד שרצה משה לראות וטוב הס' הוא מוכתר הנמצאות כמו שטוב האדם הוא מוכתר בכסיו וענין זה הוא שהוא הכתיבו להעביר לפניו דומהא העולם הרוחני מתחלתו ועד סופו וזה במראה דקה בתכלית הדקות והוהר והבהירות ואינה בשמות לבדני ואינה השגה שכלית מנוירת כלתי מוחשת לבדני שלא יקפיד מקום אבל היא דומהא האור העליון הגבוה המוקף במקום וזה קשה מאד לצורה אליו שלא השגתו ולא ירע מקומו אלא מי שהשיג אותו וכבר אמר הפלוסוף שאין כל מה שקשה לציירו כזה והרמב"ם כתב דומהא זה אבל דבורו משיב על המדברים בצרכי סלוק ההשגה ותהיה זאת המראה דומהא העולם הרוחני כמו שהמשכן נעשה דומהא ואין ביניהם אלא שזאת הדומהא במשכן היא מובשמת עבה ישיבם המושבם וזה הכבוד הוא בתכלית הדקות לא ישיבוהו אלא בעלי הכפשות הזכות בתכלית הזכות שהם קרובים להיות שכל בפועל ואשר אינם בואת המדרגה מהם ישיבוהו השגה מובשמת דמונית ויקרא שכל כבוד ה' ונ"ס כבוד למעלה מכבוד ויהיה ערך השגה אל השגה בערך משיב אל משיב כי הקרוב להיות שכל כבוד כמשה ישיבנה קרובה להיות נעדרת השמיות ואשר הכיבויים ישיבוהו קרובה למוגשמת ונק' כבוד ה' כמו שנקרא הארון ה' כמ"ס ויהי בכסוהא הארון וכו' קומה ה' וגו' ואל זה כמס' אונק' כי בכמ' שמואל בכתוב עניינים נוטים אל השמיות מוחס אותם לזה הכבוד ואו' וקרא רש' כי זה הכבוד הוא ממוצע בין השמיות והעדר השמיות ונ"ס פנים ואחרים כי השמיות הראשונות הקדומות במעלה הם קרובים פני הא' ואשר אחר אותם הנמצאות כלם קרובים אחרונים וכן הוא בדומהא העולם העליון הרוחני וזולת הא' וע"א בספרי שיצור קומה אר' כל היודע שיצורו של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן העה"ב ואני ועיקובא ערכים בדבר זה וסנה ר' השיב העולם הרוחני כמו שנו' בפרקי היכלות וכבר אמר הוא ראיתי אכתובאל ית ה' צבאות יושב הכרובים ואחר ישמעאל בני ברכני וכן רע"ק אחרו עליו שכתבם לפרדם וצלה בשלום ויורד בשלום והם נכנסו ערכים בדבר זה לכל מי שידע זה השיצור אשר שיצור אותו ונזר בראשית בשעת הברואה והשיב הנמצאו' כלם איך הם משתלשלי מהא' שהוא בן העה"ב :

אמנם

הם דברו כצדק שכלי וזאת ההשגה השכלית ככר הגוי אליה חרע"ה אבל רצה לראות דומת זאת ההשגה בעיניו
השגה דקה מאד לא בשמית ולא בעדרת הנשמיות ועל"ל לו אני אעביר כל טובי על פניך הוא הכבוד דומת
הנמצאות כלם שפאמר עליוסם וירא אליוסם את כל אשר עשה והנה טוב מאד ובאמר כנמצא הראשון וירא אליוסם את האור כי טוב
והנטיחו כי בעבור כל זה הטוב על פניו יקרא בשם ה' לפיכך והוא מרת רחמים וממנו נאכלות שאר המדות ששם רחום ומנון וכל
האחרות שאמר לו בשעה שזכר זה הכבוד ובמדת רחמים יחנן וירחם למי שראוי שתרבה בו מדה זו ולא יכלה אותה זהו מה
שהשיב הא"ל למרע"ה שאלת הראוי כל את כבודך אשר היתה הטובה למשה לבקש מהא"ל בעת ראותו הכבוד לרחם על ישראל
ולא יכלה אותם ואחר שהודה הא"ל למשה להעביר כל טובו על פניו אמר שלא יוכל לראות כלו אפס קצתו יראה וכלו לא יראה כי
כמו שהשגת הא"ל הוא נחמית בצדק שכלי ולא תביע ההשגה אלא עד הנמצאות השופעות ממנו והם הנכבדים הרחמים כן לא
ישיב הראות בזאת המראה שהיא דומת כבוד הא"ל אלא עד מקום שהוא דומת לאחור הכבוד אבל מה שהוא דומת לפני הכבוד
לא ישיבו הראות כלל כי כמו שהנמצאות העליונות הם מדרגה שפלה ממדרגה כן זה הכבוד הוא מדרגת לפי שהוא דומת להם
וסוף המראה הזאת אינה בתכלית הרקות שהראות אם תשיב אותה תפטר הנפש מהבין ותדבק ברוחמים וזה המקום הוא
המכונה בפנים ועל"ל לא תוכל לראות פניו ו"ל לא תוכל למחול אפי שכינתו כי כינה שכינה בשם זה הכבוד ואפילו בזאת
הדומת אינו משיב כל הנמצאות השופעות מהא"ל אבל יש נמצאות שכמו שאין הצדק השכלי תביע לאמתת מהותם אע"פ שזשיב
מציאותם כן בזאת הדומת לא יוכל לראות מה שהוא דומת להם ועל"ל ת"א ופני לא יראו ודקדמי לא יתנון ודקדק הרמב"ם ז"ל
כן ולא עלה על דעת לעולם שתהיה בקשת משה בראית הא"ל לא פנים ולא אחריוסם ח"ו אבל כל לו הדברים הם דומת לכבראותיו
ית' ונקראו כלם כבוד השם הקדושים כמעלה קראם פנים ואשר אחריוסם נקראים אחריוסם וראית הפנים נחמית וז"ל לא
תוכל לראות פניו וי"ל יראני האדם וחי וירא"ל אלמלא נשתיר במערה שערד משה ואיהו בתלא נקב מחט מדקית לא היו יכולים
לעמוד מפני האורה שפאמר כי לא יראני האדם וחי ועל"ל אליהו ועתה לא ראו אור כהיר הוא בשחקים וכו' מנפון זהב ואתה על
אלוה מורא הוד כלו בשדום הנפון היא מנשבת רוח וכה כוהב אין אדם יכול להסתכל באור השמש כ"ש כזה האור הנקרא אור
השכינה כי יש עליו מורא הוד וכבר א"ל נובלת אור של מעלה חכמה ועל"ל למה צדיקים דומים לפני השכינה לנר בפני אכוקס
וכ"ל הכל בפני שרה כמו הקוף בפני האדם שרה בפני חיה כקוף בפני אדם חיה בפני אדם כקוף בפני אדם אדם בפני אדם שכינה
כקוף בפני אדם אדם היו ב' חפזיו עקביו בשני גלגלי חמה כפ' חוקת הכתים וכ"ל במדרש קהלת תפוח עקביו של אדם ר'
מכה קלסתר פניו וחלילה שידברו הם ז"ל בא"ל ולא ימשיכו בו כלל אבל הדברי' כלם נאמרו על זאת המראה שבראית למרע"ה
בזאת הדומת וז"ל הא"ל כי הוא צריך להשגחה יתירה שלא יהרס אל מראה הפנים ועל"ל וסיה בעבור כבודי ושתיך בנקרת
הצדק ושכתי כפי עליך עד עברי וענין הק' הוא מה שהוא בזאת הדומת דמיון הכף כי כמו שיש לדרמיון פנים ואחריוסם כן יש לו
דמיון כף וזה הדמיון יסיה חונן בין מראה הפנים למשה עד עבור מראה הפנים ואו יסיר זאת המכונה וענין במראה האחריוסם
ועל"ל נאמר וחמזת ה' יביט ופי' ז"ל זה מראה אחריוסם ובעלי הספיר' אומרים וראית את אחורי עטרה המכנים אותה בשם ה'
ופני לא יראו ת"ת המכנים אותה בשם בן ד' אותיות וכוה הענין תתפרש פ' דודי נח ואדום שהוא רמז להנמצאות כלם והרא"ב
ז"ל סוכר שצ"ל נאמר בשעה אדם בללמנו כדמותו כי האדם הוא דומת אל העולם שהראש היא משכן השכל הוא דומת לעולם
המלאכים שהם משכן הכבוד והלב הוא דומת לעולם הגלגלים שהם משכן הרוח החיוני והטרפס חפזין כינו וכן סוכר שהוא
דומת לעולם ההוי והפסד ועל"ל נק' האדם עולם קטן כבד פ' הרמב"ם ז"ל כל זה כמ' המורה כח"א ממנו ושם נאמר כי אע"פ
שכל אלה הם בב"ה כמו שהם בלדך אבל לא נקרא עולם קטן לא האדם לפי שיש בו שכל מכהיב כל אלה הכחות כמו שהא"ל הוא
סבת כל אלה הנמצאות ממלאך גלגל ויסודות ומורכב מהם ומ"ל על מ"ש וראית את אחורי מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר
של תפילין ד"ל כי כל העולם נקט' זה כזה משתלשל זה מזה מהא"ל עד הכורה שחכמה שבהנמצאות השפלות והיא נורת המדבר
הוא האדם והשלים שבו מכיר את בוראו אשר ישראל הם הסבולס הנכמרת בזה המין ולזה היתה כוונת הכריזא ועל"ל תפילין
דקב"ה מה כתיב בזה ומי כעמך ישראל בוי'א' בארץ כי בו הם מתאחדות כל הכורות ומשתלשלות מהעליון א אשר תחתיו עד
האדם והאיש המיוחד שבוה המין הוא ישראל וכוה הסתאחדות הוא הא"ל אע"כ כמו שאנחנו מתיבים בתפילין שלט ה' אליוסם ה'
א' כן הוא משתלשל ונקשר כל המציאות עד ישראל שהוא בוי'א' שתאחדו בו כל הצורות שהוא דבק ביחידות של הא"ל ואמר שהורה
הא"ל למשה להראותו זה הכבוד ומנע ממנו ראיות הפנים קיים לו מה שהורה לו ויורד בענין כשאר ירידות שלא היו משיבים מוזאת
הירידה כי אם הענין ושומעים הקול ממנו וקרא בשם ה' כמ"ס וקראתי בשם ה' לפניך אז עבר זה הכבוד שפאמר ויעבור ה' על
פניו ויקרא ות"א ועבר ה' שכינתו על אפסיו ואו קרא א המדות מידי עברו לומר לו כי מדותיו הם הרחמים והמבקש רחמים
ממנו כשיחול עליו כעם מהא"ל מפני עונותיו וישב עליו וירחמנו ויחננו ויארץ אפסיו ואשר המדות הכל לפי בורך השגם לפי שיבור
הכעם ושיעור התשובה ואו השתחוו משה בקירא א הכבוד כמו שאנחנו משתחווים ככה המקדש מפני שהוא מיוחד לעבור בו
הא"ל וכשהיו ישראל משתחווים לעמוד הענין כשהיה יורד צתח אהלו לרבר עם משה שפאמר וקם כל העם והשתחו' אים פתח אהלו
וכן השתחוו משה בקירא בעבור א פניו זה הכבוד ולפיא"ל הא"ל שהוא יחנן וירחם לאשר ראוי שתרבה בו מדה זו שפאמר וחמזתו
את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם ועתה בעבור הכבוד קרא כל לו"ב מדה בקבלת ד"ל מפני זה התפלל משה בקירא
והשתחווים ואמר שתלך השכינה עמהם באשר היתה עד עתה ולא תסתלק מהם כמ"ס כי לא אעלה בקרבך ועל"ל אם בא מצאתי
חן בעיניך ה' ילך נח ה' בקרבנו כי כן א"ל הא"ל כי מצאת חן בעיני ולא אמר לו עתה אני ועמך כי כבר ידע כי הא"ל לא יורנו
בוה לא כל ימי חיינו באשר פ' ואם מצאתי חן בעיניך ילך נח ה' בקרבנו :

ויש

מפרשים אעפ"י ששם עורף הוא ואין צורך לזה אבל א"ל אחר שידעתי כי גודותיך הם רחמים צדיקים הם שתיס
שכינתך עמם לפי שהם עם קשה עורף ואם תעזבם דב"ה א' אם יחטאו תפגע בהם מדה"ד ואעפ"י שהחטא יותר גדול
לפי שהשכינה ביניהם וראוים לכלייה ועל"ל אמרתי מתחלה לא אעלה בקרבך כי עם קשה עורף אתה פן אכלך בדרך כי אין דומה
החורב בדרך בפלטרין שלו לנורר חון לפלטרין שלו אבל שמדותיך הם רחמים אם החטא הוא גדול רחמתי יותר מרובים ע"כ
צדיקים אינו שתלך בקרבנו כי עם קשה עורף הוא ויתמיד הם חוטאים וסלחת במדת רחמך לעוננו ולחטאתנו ולא אמר לפשעינו
ואם מרת הא"ל הוא כושא עון ופסע לפי שדנה מרע"ה לכלול עצמו עמהם לא רצה לומר ולפשעינו וחלילה לו להיות עם פושעים
במדה שהם כופרים בעקר אבל כשאר דברים אפשר הוא כי אדם אין צדיק בארץ אשר יצא הטוב ולא יחטא וכבר נכתב עליו וען
לא האמתתם בי ועוד כקש מהא"ל מיקח ישראל לנחלתו ויש נחלתנו ושיהיה חבל נחלתנו כמ"ס והם עמך ונחלתך ואמר העם כמר
לנחלה

לנחלה לו וזהו שלא ימסרו לטר בשאר האומות ואז ח"ל האז שירות כרית עמו על הדברים האלה שהוא יאמץ תפלתו ולא יחזור
 ריקם ושומעת יראה לו אות כי כשמעיה תפלתו כשיעשה נפלאות עמו נכר כל ישראל שראו אותם בעיניהם נפלאות אשר לא נבראו
 בהם בכל הארץ ובכל שבויים וזהו קרון עור פני משה אשר הוא כורא הוד ער שחמר עליו וייראו מנשת לו וזה וראה כל העם
 אשר אתם בקרבו וכו' אשר אני עושה עמך וזה משה לזה ההוד הנורא מראית אחריות ומדבק בפניו דרך פלא כרזון האז אור
 נח מביט באור החמה והיה כותן חסוה על פניו לבנו כמו האור הא' הבנו של היה כדאי להשתמש בו לא בעת הדבר וכו' וכו' ש
 זל כח' היות כמה גדול כמה על עכירה שער של חטאו נאמר ומראה כבוד ה' באש אובלת ולא היו מודעו ציט ואשר שחטאו
 אפילו בפני משה לא היו יכולים להסתכל שנאמר וייראו מנשת לו וחלק מועט מזה האור וזה בו יהושע שנאמר ונתת מסודך
 עליו ואז' מהודך ולא כל הודך פני משה בפני משה פני יהושע כפי לבנה וקנים שבאותו דור אמרו אז' לאותה בושא אז' לא
 לאותה כלומה ולא נפרד ממנו זה הקרון עד יום מותו שנאמר ולא נס לחס וכו' שנדבק בעור פניו חלק מזה הכבוד ששבר על
 פניו כשנפרדה נפשו מנפשו כדבק כנפשו וזה בחלק מזה הכבוד אשר לא ישיבותו העינים ולא יצוהו השכל ועז' מרע"ה לא מת
 לא עומד ומשמש ר"ל אצ"פ שבנו הקדוש נקבר אבל נפשו הטהורה היא משמשת למעלה בדכור רוחני מתמיד כי סר אותו מקד
 המכדיל ואם היה במרע"ה מתך דק תאר כי אף בהיותו רוחו בקרבו היה שכל בפועל וכ"ש בעלות רוחו למעלה עם כתות
 התלכדים אשרי לילוד אשה שזכה לכל זה :

ואחר

שנתישב כל זה הענין יעלה לנו שראיית הפנים במנצת מה זה שאמר ישיציה ואראה את ה' יושב על כסא דם ונשא
 והלא למטה רבן של כביאים נאמר לא תוכל לראות את פני ואם השגה זו היתה במראה הנבואה לא יקשה כלום כי
 הסב המדמה הוא מראה לנבואים דמיונות ואח"כ הכח השכלי שופע עליהם ומראים בנבואה ל מה הוא הדמיון כמ"ש עמוס כס
 הראייה' הכה נכז על חומת' אהך ואחר שחמר כס הראייה בזה כי מראה זו בנבואה היתה וא"כ היתה מראה זו של ישיציה לא
 יקשה לנו כלום כי לא היתה מראה זו של מרע"ה בנבואה לא במעשה גמור כמ"ש ויש מסתפק במראה זו של ישיציה אם היתה
 במראה הנבואה ולא יקשה כלום או אם היתה במראה העינים ממש ויקשה מאד אמרו ואראה את ה' אחר הערש הכתוב כי לא
 יראנו האדם וחי וחכמי ישראל אמרו כי מנשה דן לישיציה אצ"פ שהיה אבי אמו כדעתם זל להדיבה בנבואה שער המכחש דברי
 תורה אבל הם זל אמרו כי לא היה מכחש התורה ח"ו ותרנו כזה ואמרו כי משה ראה באספקלריא המאירה ואשר הנבואים ראו
 באספקלריא שאינה מאירה ופי' אספקלריא היא מראה של זכויות כגון אותה של זכויות שנותן הזקן בן עיני כשהוא מסתכל
 בדברים דקים והיה א"כ הסתכל שבין משה לישיציה כי משה ראה הכבוד ההוא בתחלת הוהר ולא היה יכול להסתכל בו אבל
 ישיציה לא ראה באותו דקות כי יש רק למעלה מדק וכבוד למעלה מכבוד ע"כ יכול להסתכל בו וזה עולה ופה וכן פי' הנבואים
 זל וכו' וקרא רבה אמרו מה בין מרע"ה לשאר הנבואים ר"ל אמר כל הנבואים ראו מתוך תשצ אספקלריות ה"ד ובמראה המראה
 אשר ראיתי על כסר הכר ומרע"ה מתוך אספקלריא א' שנאמר ומראה ולא בחידות ורבין אמרו מרע"ה ראה מתוך אספקלריא
 מצומצמת שנאמר ותמונת ה' יביט וכל הנבואים מתוך אספקלריא שאינה מצומצמת שנאמר ואבני חזון הרביתי וכו' הנבואים
 אדמה עכ"ל . והוא נפלא מאד כי הם ביארו לנו כמה סודל משה משאר הנבואים ודברי רבי יהודה עם היותר נכבדים אבל
 ראיותו מפסוק א' היותר נכבדת ויותר על שלמותו בדקדוק לשון הפסוק כי לא היתה כוונת הפסוק מה שדקדק ממנו זה השלם
 ולא דרך אסתמית וזה מ"ש בפסוק ח' פצ' לשון ראיה זהב' לשון רבים ע"כ דקדק זה השלם כי יחזקל ספר איכות נכו' אתו כי היתה
 כמ' ראיות מתוך ט' אספקלריות וזה כי היה שכל כח וצריך למוציא שיוציא אותו מן הכח א הפועל והוא השכל העשירי העולה
 מהשכלים הנבדלים של ט' ממיצים בלבד המקיף ובלבל המולות וז' בלבל' ו' כוכבי לכת א"כ הם לו אספקלריות המפסיקות בינו
 ובין כבוד ה' בנבואתו ולזה נאמרו בנבואתו ט' ראיות אבל מרע"ה היה שכל בפועל לא היה צריך להשכל הפועל עד שאמרו
 עליו בספרי שחמר למלאך במקום שאני נכנס אין לך רשות ליכנס וכו' אמרו אחר אשרי משה שנכנס למקום שאין מלאך ושקר יכול
 ליכנס וכו' וראוי לזה וירד ה' בענין וייתב עמו סולא היתה כינו ובין הנבואה לא אספקלריא א' הוא שכלו שהיה בפועל תמיד
 ע"כ לא נאמרה בו לא ראיה א' ומראה ולא בחידות ומש"ה אם יסיה נבואתם ה' במראה לו אתודע לא אמר אראה לא אתודע
 במראה חלושה ע"כ אמר בלשון נקבה לפי שהיא חלושה מתוך ט' מראות ורבין הודיעו הכדל אחר כי אף בעת שהשיבו הנבואה
 היות שכלם בפועל ולא היתה שם לא אספקלריא א' לא היתה מצומצמת כי הם מתערב בה עובי חמרים היו בריכים אל הכח
 המדמה כמ"ס וכו' הנבואים אדמה ומרע"ה היה רואה מאספקלריא מצומצמת הוא השכל הנקי המצומצם כמ"ס ותמונת ה'
 יביט וכתחלת הפסוק נאמר ומראה ולא בחידות וכשאר נבואים נאמר במראה אליו אתודע בהלום הדבר בו וכו' באמצעות כח
 המדמה וענין מעמד הר סיני קודם שחטאו נאמר ויראו את אלהי ישראל ויחזו את האלהים וענין זה לא הוקשה לשום אדם מעולם
 כי הדבר ידוע כי היה זה במראה הנבואה ולא ראיה חמם כראיית משה שנאמר לו לא תוכל לראות את פני שכל אותו מעמד כח'
 פי לא ראיתם כל תמונה וכו' וכבוד אשר נראה משה אינו כבוד אשר שאל משה ואמר הראני נא את כבודך כי יש כבוד למעלה
 מכבוד והכל לפי הכנת המקבלים והכבוד הנבילה שם לישראל לא היה אלא כרי שיאמינו בנבואת משה שנאמר הנה אנכי בא אליך
 בעב הענין וכו' וגם כך יאמינו לעולם והכבוד הנבילה שם כבוד פירשה אותו התורה שהיא אש כוגרת ונ' מחיצות מקיפים בו
 חשך ענין וערפל וזה היו משיגים בחוש הראות ולפי שיר שם זה הכבוד היו אסורים להתקרב אל המקום והוא כי היא אדמת
 קדש שקדשו הכבוד ההוא אלא כ"א לפי מדרגתו והיו שם ג' מדרגות מדרגת העם שנא' עליהם והנבולת את העם וכו' ואלו
 היתה השגתם מבוטת כי שמעו' דברים שנא' קול דברים אתם שומעים ולא השיבו השגה אחרת וכו' ואלו לירי סכנה כמ"ס ה' אם
 יוספים אכחו לשמוע וכו' והמדרגה היותר גדולה היא מדרגת מרע"ה שנכנס לפנים מנ' מחיצות שנא' ומשה נבט אל הערפל
 אשר שם האלהים וכו' שלא עכבו עליו המחיצות לכא אל מקום הכבוד ההוא המוחש כן לא עכבו העינים החמרים מלצייר ציור
 שכלי כל אשר בכח האנושי לצייר כי אותו המקום שנבילה שם הכבוד הוא מוסייע אל האדם להשיג השגות רוחניות ופני שיבור
 הקורבה השגתית למקום ההוא הוא שיבור ההשגה השכלית ועל אותו קרוב אמרו שיעלה למרום כל' עלה ציור השכלית למרום
 ומ"ה בראות השגתו הגדולה אמר זה ילוד אשה בעל חומר הוא איך השיג בהשגתו ורצו לשרפו בהכל פיהם שהפרד נפשו
 מנפשו ותדבק ליהם לולי הסיוע האלהי שאחז בכסא הכבוד וז"ל לא ירדה שכינה למטה מו' ולא עלה משה למעלה מו' כי הכבוד
 ההוא חלק רשות לעצמו ולא ירד עד להטה כסר להכניס מקום פניו למטה למטה ומשה לא עלה לו לא למטה ממנו ומ"ס שהרכין
 סכ"ה השמים ושמי השמים והגיע על ההר שנא' ויש שמים וירר ר"ל שהכבוד שהיה על ההר מביט עד השמים כלא השמים
 מונעין עליו כמ"ס וסחר כוער באש עד לב השמים והדבור היה יוצא מן השמים תוך זה הכבוד ומסס היו שומעים אותו כמ"ס

ואחר

[illegible]

מגן אבות ח"ב

יותר מקוקנים כי הוא השיב השנה יותר גבוה מהם במדרגת גבוהות כסא על ההדום והשני שתחת הרגלים ולפי האומדן שנשפך באש תבערה והוכיחו ממ"ט ותבער אש בעדתם ואין עדה אלא סנהדרין יהיה עונש נדב ואכיהוא כשריפה לא שהמתין להם שלא היתה הצתת כהצת נדב ואכיהוא:

ו'איש

היה במעלת אלישע אחר שקצץ בנטיעות ויצא לתרבות רעה הם הכהנים הנגשלים והם נערי בני ישראל הם הכבורות כמו שלא פי' לנו איכות השבתם לפי שלא היתה מחין אלו כי אלו השבועה שלמה ויש שלא הביעו אל זה השלמות אם מפנימיותה אם מפני שבפני אכל אלו קצצו בנטיעות ויבשו השרשים ולא הוה פירות כלל כי כפרו בעיקר ואחריו ב' רשויות הם כי האמינו אמונה במורה כי אין נמצא וזאת הנמצאים המוחשים ומכניעים אמינו כי מכניע הנבל העליון הוא הראשון והוא מטט"רון שכתן לו אלישע אחר אלהות ואמר ש"מ שתי רשויות יש ויצא לתרבות ה' ונטה לתלות בשמיו' כמ"ס אל שתבעה לאותה זונה וחלל שבת בעקירת פגולא וכרביבה כמ"ס אל לפי' שכתב בחרוש העולשזר שהאמין כב' רשויות כי כ"ה הוא מסבולות זאת האמונה הרעה ואלו הכהנים האמינו כי המניע הא' הוא האלוה ואל"כ המניע הוא הראשון אל"כ ישתתפו בו כל המניעים כי כלם הם שוים כשהם מניעים וא"כ יש ריבוי אלוהות והכהנים שהם הכבורות ומינו זה וקצצו בנטיעות והם החטיוו ישראל בעבל ודבר זה רמזוהו אל שאמר ראה ראיתי את עמי עמיאל"ה הכ' למשה מזהה רואה ראיה א' ואני רואה ב' ראיות אתה רואה אותם כאו' לסיני ומקבלים תורה ואני רואה היקר הם מתבוכים כי שאני וצבקרונן שלי שאתן להם התור' שכ' רכב אלהים רכותים אלפי שבאן ושומטין א' ממטרמולין שלי דכתיב ופני שור מהש... אל לזרעתם ומכעיסין אותי וסיטרא בלשון ר' מולין פרדות כמו מולאות של בית ר' והסבה כי האמינו כי המרכבה היא האלוה וכפרו דוכב והוה קצון כשיעור' אישע אחר והם הר"ן איש שקמו על משה וא"ל כי כל העדה כלם קדושים כלומר לא השבתם יותר מה שהבנו אנחנו וא"ל בכורות היו והם שכפרו כוח העיקר שנאמנו בו והוא להאמין בכוחות מרע"ה והוא שאל טלית שכולה תכפ ויכתב כניצית או פטורה וא"ל חייבת וא"ל חוט א' פטור טלית שכולה לבן וזו שכלה תכלת למע לא תפטור את עצמה ואת היה: וזכרתם שכיין שמניעי הנבל' שהם כמו תכלת שהתכלת דומה לים ויש דומה לרקיע הם השכלים הנכבדים מה צורך להניח חו' של תכלת וזו היא הסבה הא' די להם במציאותם ואין צריכים לסבה אחרת וכן מ"ס אל בית מלא ספרים חייב במנוחה לעמוד מן המנוחה וא"ל חייב וא"ל התורה בלה מתאים וע"ה פרשיות ואין פוטרת הבית וכן פרשיות פוטרת הבית זאת היתה כוונתם כי אמרו אנחנו ר"ן איש וכלל' מתנו יש אלוה א' כי זהו הריבוי הא' שראוי שיקרא עם ואנחנו בין הכל רע"ה איש כהתורה שהיא רע"ה פרשיות ואין אנחנו תאמינים באותה סבה הכרמות כפ' א' של מוזה והיא יחוד ה' ולא כפ' הכ' המיוחדת לאל בלבד עול המצות וז"ל להם קחו לכם מחנות כי אני רוצה להראות לכם בחופת כי אין לנו אלא א' ומזבח א' וכהן א' ולישאר אלא א' וע"ה כשרפו כי כמו שנשפך נדב ואכיהוא' מפני הצתת המצב ליכנס לפנים ממחנותם כן אלו כשרפו מפני שהצטו וצב לכפור בעיקר וליכנס לפנים ממחנותם להקריב קטורת אשר לא צוה אותם וז"ל סם המות כן להם בתוכו שבו כשרפך ואכיהוא' והיא הקטורת וזה והאמונה הנכבדה שהאמינו כמו שמתו נדב ואכיהוא' מפני אש זרה ואעפ"י שלא היתה מיתתהם בעונש כמיתת נדב ואכיהוא' הן אכל היתה שוה בעיני הודות נדב ואכיהוא' באש זרה ואלו בקטורת זרה כי כבר יצא ששכלם ככה לפועל נכרים ודעת זר :

ובמ"ש

אל שכל אישע אחר נאמר א' תתן את פיד לחטוא את כשרך כן אלו נתנו את פיד לחטוא את כשרם וקצץ השלים על קולם וחבל העשה ידם לא נתקבלה הקטורת שהקטורו וכשרפו ובמ"ס על אישע אחר שצלה עשן מקברו כן אמרו על בלועי קרח שהיה עולה עשן ממקום בליעתו הרישאו בהם בקצוצת הנטיעות ואעפ"ה כתות אלו מתו נדב ואכיהוא' בקרבנם והוקנים בתבערה ועדת קרח כבליעה כמיתות הוכדלו כי נדב ואכיהוא' פגעה בהגמדה ד' תכפ והוקנים המתוכה להם ועדת קרח היה עונש קיים הכל כמשפט ישר לפי השגתם והרמב"ם אל' חשב כי הנאמר בה ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו נאמר בהם ויחוו את האלהים היא השגת נביאים ודברים סותרים:

ואחר

שיטבנו כל זה יפה אשלים לפ' ת"ס כי שאלת מרע"ה באמרו הראמי נא את כבודך יתה ברי לראות בראיה דקה דומת הנמצאות כלם כמו שהיתה כמשכן דומה מוחשת ומפורסמת והנה התורה נתה בפי' כי הכונה בעשיית המקדש היתה לשכון כבודו כינינו שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם וזה שהכבוד שהיה בהסמיכי לעיני כל העם שיהיה עמם כנסעם משם ושהיה מקום מוכן לקבל זה הכבוד הנבלה המקובה בשכינה וזה מעלה גדולה להם כי כמו שהשגתם היא דבקה עמם כנסת שיהיה זה הכבוד וגילוי שכינה במפורסם כמ"ס מספר שבח העם שמעו ב' אתה ה' בקרב העם הוה וכו' ושהיה הדיבור למשה מתיך זה הכבוד כמו שהיה הדיבור בהר סיני ותיך הכבוד השוכן שם ולאכתה האומה לזה הכבוד לא בהיותה בתכלית השלמות וע"ה נפרד מהם זה הכבוד בבית ב' שלא שרתה בו שכינה כמו שלא היה ימיהם נבואה ולא אורים ותומים ולא ארון ואש של מיעה כי לו הסבולות לא ידבקו כאו' לא בהיותה בתכלית השלמות וע"ה אן השכינה שורה בפחות מכ' רכבות וכ' אפים מישראל וסמכו לזה שכינה ה' רכבות אפי ישראל והעקר בזה ברוך עם סדרת מלך ומ"ס יחיד העוסק בתורה שכינה עמו זהו דבקות ההשגחה בסדרת אכל גילוי שכינה לא יזכה בו יחיד אלא ברבים כמרע"ה וישנו קצת מזה מי שהם למעלה ממדרגתו בהיותם כדרלים המצמינים הנשמיים ודבקים ברוחניים ולא בכל עת כמשה וכפי שיעור הקורבה למעלתו יהיה שיעור הכבוד הנבלה אליו ע"כ אל' על פינחס בשעה שהיתה דה"ק שורה עליו היו פניו בוערות כמראה הלמדנים ואמרו על ר"ה הגדול שכשהיה דורש במ"ב היו קרנותיו יוצאות בקרני משה ואין אדם מכיר בין יום בין לילה וכן על הדריקים אמרו שהם דומים לפני שכינה כנר בפני אבוקה ואמר כמ' תהלים וכספרי שהם מדרגות כוח וסמכו זה בראיות מהפסוק מהם בברקים ומהם בשושנים ומהם כוזה הדקיע ומהם ככוכבים ומהם כלבנה ומהם כמזמרת ב' וה' ובמקרא בתרא אמרו כן ועל המדרגה העליונה אמרו רבין ואיהו כאלה שחש בבכורות והכל לפי שיעור שלמותם ולפי שהכבוד הזה הוא בתכלית המעלה א' העם היה ראוי שיטבון במקום ההוא דומה לזה המציאות בכלל' ע"כ נצטוונו לעשות משכן על זו הרומה ולפי שצמינים האלהיים אין ראוי שיהיו בלתי מושפעים ע"כ נחמד למשה הכל בשיעור מובבל ובמדרה מדוקדקת שלא לפחות ולא להוסיף ובמ"ס דוד על כנין הכית הכל בכתב מיד ה' עליו השכיל וא"ל כי בבית ב' נעשה המזבח משוער ע"פ חגי ובריה ומלאכי כמ"ס בבב' בזבחי' וכפ' כסוי הדם ופרטי השיעורים אינם מפורשים למה הם רומזים וקצתם בארו לנו אל' כי הארון בארבו ורחבו היה כשיעור הלוח' כמ"ס בבב' וקומתו שיהיה עשר טפחים עם עובי הכפרת כרי שתשרה שכינה מלמעלה מי' טפחים כמ"ס במדרא סוטס וסלמן ארכו ורחבו כמדת לחם הפנים וקומתו אמה וחצי כחצי קומת האדם שהוא ג' אמות והמזבחות לפי הסודך ליום ואין בכל

ועוד

וזהו

779

מגן אבות ה"ב

החום באריכות הימים ומיעוטו בקיצורם והם הנשאלים שהם צ"ס כ"כ חניעים יסוד האור ולפי שני התמונות שבהם וכלובתם פעמים כראים מההרים ופעמים כראים מאחרים פעמים כראים לצפון פעמים כראים לדרום ע"כ האור מקבל הצורות מהם ואינו שומרם וגלגל המולות חניע יסוד הארץ ולפי שהוא מאחר התנוע' שאינו מתנועע כי אם חלק א' בק' שנה ע"כ הארץ היא חסרת התנועה וכן אומר כי כפי המספר הכוכבים בגלגל המולות הם מספר הצמחים והמשך לזה מרכבת יחזקאל שיהיה לה ד' פנים וכח"ס ד' מולות היו בחולם :

ונראה שהרעת הכוכב בזה הוא דעת כללמיום הימי שהיה חניעו באמצע או בזה האחרון שהיה השמש למעלה מהירח כלי הפק שאין טעם להפסיק בין כוונה וכוכב בשמש הנראה שחכמי ישראל נסתפקו בכ' דעות אלו אי זה מהם ראוי לקבלו כידוע הוא הדברים אל שגר מערבי יש לו סבילה על שאר כרות שהוא עדות לישראל שהשכינה בישראל שנותן בה שמן כמדת חכמותיה וממנה היה מתחיל וכה היה הסיים כמ"ס במ' שבת והחכמים נחלקו אם זה הכר המערבי הוא הכ' שהוא מערבי לראשון כשהם מונחים מזרח ומערב כמ"ס ביומא או הוא האמצעי שפי' הכר הוא כוטה לזר הארון ויהיו מונחים צפון ודרום והוא מחלוקת במנחות אם המזרח מונחת מזרח ומערב או צפון ודרום וכראה שדעת הפולה מהתלמוד הוא שהיו מונחים מזרח ומערב שכן הוא סתם משנה במ' תמיד וכוונתו מי שזכה בראשון המזרח נכנס ומצא כ' כרות מזרחיות דולקות ודאי שהגר המערבי הוא כנגד השמש ולדברי האומר צפון ודרום היו מונחים יהיה הכר מערבי הוא הכ' למזרח שהוא הראשון שבמערביים וראוי להקדימו במעלה לשאר המערביים וזהו נפלא מאד שיפול בין חכמי ישראל בדמות אלו המחלוקות שגלגל בין אלו המעיינים ויורה כי המזרח רוחות לזה :

והרעת היותר מיושב בזה הוא שהשמש למעלה מהירח שלא להפסיק בו' כוכבי לכת הנכוכים כי כן אומר סכתו' סללוחו שמש וירח סללוסו כל כוכבי אור כמ"ס למעלה והוא דעת סתם משנה ולחזרות שהם בעלי כפס בגלגל המולות היה מדליקה כי הנפש היא כר כבוק שג' כר ה' בשמת אדם ומוכח הקטורת היה נתון באמצע הכית כנגד הארון ולא היה מפסיק בין המזרח והסלחן אבל היה משך לזר חוץ להורות מי מהכחות השופעות בגלגל המולות וז' כוכבי לכת מונחים סידורות ונותני' מהם ד' כרות כמו שמוכח הקטורת יש לו ד' קרנות שהם מתאחד' כולם באדם שהוא בעל כפס ככח הדגף כמו הקטור' שהוא מותן ריח אחר כלותו באש וכשתצא מהדגף היא מתדבכת עם העליונים וכשארם קיימת בקיום העליונים ולזה היה מוכח הקטורת מכוון כנגד הארון וכנגד מוכח הנחשת אשר בחוץ כי אם האדם יביע ל השלמות המכוון בו ירבך עם העליוני' המכווני' בכוכבים אשר על הארון ואם לא יביע אל השלמות ויהיה ביקר ולא יבין נחשם ככהמות דרמו וכשפרו' בתוכה ובסוף זה החלק אמצעי מאלו מוצד היה הפוכות סמבדלת בין הקדש ובין קדש סקדשים והוא רמו לגלגל ט' שהוא ערכות והוא מתנועע תנוע' א' בפ"ד שעות והוא סבת היום והלילה ומכריח כל הגלגלים אשר תחתיו להתנועע בתנועתו הוא מקיף כולם וכן סדרו בסלמיום ובעל תכונה חדש' וכן סדרו הר"מ ז"ל ור"ס ג' גבירול והראב"ע אבל כן רשד סדר גלגל המולות הוא המקיף בכל וכשעין על שורש ארסטו שאו' שתכלי' הגלגל הוא בשכיל הכוכב ולהניח בגלגל כלא כוכב שקר והר"ל ז"ל שגער דבריו וקאחד דבריו והשתדל לאמתו וכל טענותיו כזה יסתלקו כמ"ס כי זכ' מולות אינם בגלגל א' שהוא בגלגל הכוכבים הקיימים לא שהכוכבים הם הם מוצני' בעין נחשת קלל והגלגל היומי העליון ממנו הוא ספירי מקבל כיוצות על אותם צורות הנראות הם זכ' מולות ומאותם הצורות הנראו' הם שופעו' כחות בזה העולם השפל וכן מ"כ כוכבי לכת הם נפשות צורות באור עד שאומרים כי משכתי נפשות צורת וכן שחור ומוכח צורת בתולה יפה וכן משאר הכוכבים הנכוכים והם נפשות לשרים ההים באור אשר על קטורי בשמי' ידועים ובשעות ידועות ובאכסים ידועים וכדברים ידועים הם נעשים כשפים כמו שהוא ידוע בחכמת הנגרותמוסא :

ועי' א"ל יוכחו לשרים לא אלה לא דיין שהם מכניסים במעשה ידי כל' שהם ונכחים לכוכבים אלא שהם מכניסים אותם בכוחם שלהם ואמר ואשר כמים מתחת לארץ לרכות השמים וכ"א להביא את הכוכב ואמר בביטין בכוחם אות להו בכוחה רבנוואה לית להו וז"ש שהם מכניסים פמליא של מעלה כי הכחות השופעות מהצורות הכחות מהכוכבים הקיימים במולות שהוא פמליא של מעלה וזאת היא ההנהגה טבעית אשר כס רצה האל בקיום העולם ואלו הפעולות הנעשו' על הצורות האלו הנרשמות באור העולם הם מנגדו' לאותם הנפשות טבעיות וכחנחה זו סרו כל הטענות כי בגלגל הכוכבים היומי הוא כעבר לפני המלך המאיר לפניו ובאורו הולך המלך כן בגלגל הכוכבים לגלגל יומי שהוא תשתמש בכיוצות הגלגל המ' להשפיע בזה העולם השפל הכורך לקיומו :

ואנחנו לא נניח תלמוד ערוך מר"ל ותורה שלמה הרומות לזה מפני שיחה בטלה של אלו שהרי כפ' אין דורשין הנימוח החכמים כן שהביאו שם ח"א א' לרי' א' ר"ב ר' קיעים הם שג' הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים כי הם מנו כל הגלגלים בעלי כוכבים שהם בגלגל המולות וז' כוכבי אור כמ"ס פ"י הר"מ בס' המורה והוא הנק' שמים והגלגל המקיף ככל ומניע לכל כק' שמי השמים וכמ"ס למעלה שזהו פי' סללוסו שמי השמים ואח' הביאו מאח' א' לר"ל כראה כחולק ע"ז והוא מ"ס כי ו' הם והמתכוון במאמרו זה וראויותיו יראה שאינו חולק כלל וזהו שקראם בשם וילון רקיע שהקים זכור מצון מתן ערכו' ולא יחייב זה היותו' כי מי שהוא נבר ורופא וחייט וכוונה באלו התוארים לא יחייב מזה היותו' ג' והוא' יעקב עקב את אחיו וישראל שרה את אלהים אינו או' שהם שנים יעקב וישראל ויתרו היו לו ו' שמות והוא א' וכן זה החכם לא חייב שיהיו ד' רקיעים כפרד' אבל אחר שהם ו' שמות לכל שם כח מיוחד וקרא שם הא' וילון ואמר שאינו משמש בלו' אלא ככנס ערכית ויובא שחרות ומחדש ככל יום מעשה בראשית שנא' המטה ברוך שמים וכו' וזהו הגלגל העליון שאין בו כוכב ואינו משמש כלום ונק' וילון שהוא כדוק כמו שקראתו התורה פרוכת שהוא וילון מפסיק לציניות וכן קראתו ז"ל פרבור כך שמעתי מאחורי הפרבור וזה היא אינה משמשת כלום אלא מקבלת הצורות כמו שקבל זה הגלגל מכלל הכוכבים הקיימים וזהו היו בה כוכבים מעשה חושב וכמסד המכריל בין האהל למזר היו כוכבים אבל לא היה מעשה חושב אלא מעשה רוקם להודיעו כי אלו הנמצאות השפלות הצורות שקבלו הם שופעות מהנמצאות העליונות ושיש הבדל ברול ביניהם וזה הוילון הוא הכנס ערכית ויובא שחרית שהוא עושה התנועה יומית וקרא שם הכ' רקיע שבו חמה ולבנה כוכבים ומולות קבועים שג' ויתן אותם אלהים בראשית השמים ומכאן נראה שאינו חולק על ר' שאמר כ' רקיעים הם כי אלו הם' כלל בפרד' א' והוא שקראם בשם רקיעים אינו אומר זה החכם שהם בגלגלים אחרים למטה מאלה או למעלה מהם אבל הם כחות שופעות מאלה הגלגלים ברצון השת' וקרא א' שמים שבו רחיים עומדים וטוחנות מן לצדיקים ל"ל רמו אל הטוב הצפון לצדיקים שהוא מוון רוחני שופע להם מהרוחניים וקרא האחר זכור שבו ירושלים וכ' המוכח כמו ותיכאל כ"ג עומד ומקריב עליו רמו כי סוף הצדיקים הוא שיקריבם מביאל לריח ניחוח לפני

לפני הא' דומה' הקדמנו' בירושלים של מטה וקרא שם האחר מעון שבו כתות של מ"ס שאומרים שירה כלילת וחסות ביום רומן
 כי זה הטוב הצפון שהיו סוד' וצדקים הוא חסדי עסקם בתורה כשעת התכנסם מעסקי העולם ומאן מה' רכבן ולזה סמך לזה
 כל העוסק בתורה בעה"ז שומע ללילה ה' מושך עליו חוט של חסד לעה"ב ש' יומם יזכה ה' חסדו וכו' וקרא שם האחר מכון
 שבו אוצרות שלג וכד' ועליית טללים רעים ועליית אבנים וחרדה של סופה וסערה של קיעור ודלקותיהם רומן כי כמו שיש קיום
 מתמיד בהתמדת הרוחני' לצדקים בתענוב גדול כן יש עונש מתמיד לרשעים שאינו כדברי המכחישים בדיוני גיהנם ועוד
 נכבד זה כפ"ד חמ"ג בע"ה :

וב' י"ט בדרך קושיא והיו בקיעא איתנהו ותרגו דוד בקש עליהם רחמים והורידם וכו' כוונת' לו' כי לא נכבדו עונשים לו'
 ככוונה א' מהל' כי אין דבר רע יורד מן השמים אכל הבחירה הרעה אשר באהם הכוונה אל החמור' היא סבתם
 ודוד בלה ע"ז באמרו כי לא אל חפץ רעע אתה לא יבורך רע וקרא שם הא' ערכות שבו גמיו דרך ובגמיו משפט וצדקה ובגמיו
 חיים ובגמיו שלום ובגמיו ברכה ובגמיותם של צדקים ורחמים ובגמיות שעתידים להכבדות וטל שעתיד להחיות בו המתים רומן כי יש
 סכר צפון יותר מעולם הנשמות סכו' והוא תפית המתים שיהיה כבדן ובכפוש שיהיה על צדק ומשפט וצדקה והשכר הצפון הוא
 קראו בגמיו חיים ובגמיו ברכה והנשמות הכבדות והעתידות להכבדות והטל שצ"י יתנו המתים הוא המכוון באמרו זה לא שיהיה
 סוכר שיהיו יותר מכ' רקיעים הראשונים שהם וילון ורקיע ודפ"ת ר"א ע"ז שזין בזה ולמנו מדבריו כי וילון הוא למעלה מחמת
 ולכנה וככבים ומולות והוא ערכות עצמו ונק' כלשון המדרש' פרבור לקוח מלשון התורה שקראתו פרבורת ואמר בסוף דבריו על
 ערכות ששם אופנים ושרפים וחיות הקדש וכסא הכבוד ומלך אל רם וכסא שוכן עליהם אמר על הראש' שהם בו כלו' שהם
 שופעים מחנו ואמר על אלו שהם שם וז"ל כי בחלל שבין רקיע למים העליונים יש שם במצלות רוחניות והם שקראם אופנים
 ושרפים וחיות הקדש ושם הוא האור הגנוז לצדקים ומתנובתו אל הרוחניים והיותו עליון שבהם והוא למעלה מהכל הם המים
 העליונים כמ"ז יחזקאל והוא כסא הכבוד שראה אותנו על אבן ספיר אשר פי' אותו חומר בלי צורה והם המים העליונים ולפי
 שהם חומר בלי צורה הם בלתי מתנועעים כי אין התנועה אלא לחומר בעל צורה וע"ז אל"ל כי ירושלים של מטה כנגד ירושלים של
 מעלה ולזה אמרו זה על הגלגלים אלו המתנועעים כי הדבר קבוע לא יכוון לו מקום כנגד המתנועע ואלו הם כסא הכבוד
 האמתי שהם על הגלגלים ואלו הגלגלים המתנועעים באמר עליהם כסא הכבוד דרך השאלה :

אבל לפי דקדוק הענין המקיף על הכל הוא מיוחד בשם כסא הכבוד אשר הושב עליו הוא למעלה מחנו כי בכל זה
 המשל והדומה' לא נזכרו כי אם הכריות הנאצלות מהשכלים הנכבדים אבל בשכלים הנכבדים וכ"ס בא"ז אין זכר
 לדומה' ויקיפנה מקום עכ"ל ע"כ יש לך רשות לדבר חכאן וחילך אין לך רשות לדבר שכ"ל א' כס' יצירה כמפלא מן אל תדור'
 ובמבטא המך אל תחפור במה שהורשית החבול' ואין לך עסק במעשרות ריון בזה כיאסור לדבר במה שראה על הכסא ולא
 במראה הקשת בענן וכ"ל א' כס' יצירה יס' בלימה כלום פוך מלדבר ולכך מלמדהר ונק' כסא הכבוד בגלגל השכל כמ"ס ר"ש בן
 בכירול בתפלתו לפי שהשכל לא הביע אלא עד שם ואע"פ שאין בכל זה רמז לא"ל ב"א' לכבדאום וכבר ת"א ודקדמו לא יתחוו
 וכן רצת הרמז"ס ז"ל שאין במרכבה רמז לא' ודומה' לזה הוא הארון ועליו הכרובים וכבר פי' דוד זה הפסוק ואמר ולתבנית
 המרכבה הכרובים זהב לפרשים וסוברים על ארון בריה ה' והלוחות הגנויות שהם הנשמות הזוכות לאותו טוב הצפון בזכות
 התורה וכנסת שם כ"ג יום א' בשנה כי תקלוה האדם והוא יום מותו הוא שחצא נפשו שהיא בכח בגוף ע"י מיתת כמו הריח
 בקטורת שיצא ממנה ע"י האש להדבק עם הרוחניים שחתת כסא הכבוד שג' והיתה נפשו אדוני צדורס בצדור החיים וכו' ועל אור
 הגנוז שם אחר עור יש רקיע למעלה הראשי החיות שגא' ודמות' על ראשי החיות רקיע וזה הרקיע הוא אור הגנוז ונרמז בדומה'
 זו הכבוד השוכן על הכרובים שממנו יוצא הדבור למשה והקלעים המקיפים כל הכות' הם המים העליונים המקיפים כל העולם
 לפי סברתנו הנכרעת והוא דעת המקובלים וכן הוא בילמדנו כמ"ס תרומה כמ"ס שו"י שם מאמר בלא שום גוון כעולם כי הם נעדרו
 הצורה כמו שהנחנו והוא האמת ולפי' שלא היה אפשר במלאכה להקיף לצד מצולם הקלעים כמו שהמים העליונים מקיפים בכל
 ע"כ היה הענין שוכן על הארון בדמות' כסא הכבוד על הכרובים שם דומה' למרכבת ישעיה ויחזקאל כסא הכבוד שגא'
 ויכס הענין את אהל מועד וכו' :

ור"ק ק"ל עוררו אותנו עוד בזה כי הוא דומה' לעולם העליון שאמר למלך שגבלה לכן ביותו כלבוש של מרכליסון א' ע"ש
 כמותו א"ל ארובי תמלך וכול אמי לעשות כמותו כך הראה לו ה' למשה דמות משהו ארון ומזכר שולחן ומזבחות
 של אש א"ל עשה כמותם א"ל יכול אמי לעשות כמותם א"ל בתבניתם כמותם הראה למשה עשה למשה וכו' א' כמותו ר"ל בר
 יסודם אחר ארון ושולחן ומזכר של אש ידרו מן השמים למטה שגא' וראה ועשה וכו' הענין כי כל זה הוא דומה' של מעלה וכו' ש
 אר"ח ב"א אר"ל בכרובים חבור כמותן פסיקיא הראה למשה חצצה המורה אינו חולק על האמר הא' כי אין דרך אמוראים לחלוק
 על התנאים וכן היה קשה קצת כי בכרובאל הוא מוצא שכל האדם מן הכח אל הפועל כמ"ס ומשה שכל הפועל היה ולמה היה
 צריך לבכרים אבל מה שיתקן זה הוא כי השכל ממנו עיוני וממנו מעשיו ומשה היה שכל עיוני בפעל ויודע סוד הארון והשלחן
 שהם רמזים עליונים ולז"ל ידרו מן השמים כמותן אש אבל השכל המעשיו יסיה לו בכח להדבק עם העיוני ובכרובאל הכותן סודות
 והמוצא שכל האדם מן הכח אל הפועל מוררו וחבר חבורה כי תרגום חבורה פסיקיא להפתיק משה מעיונו שגבלי להדכיקו כשכל
 המעשיו לפעולת חבורה בשכל מלאכותיו ולז"ל שנתקשה על מעשה המורה כימי שגא' נאקע כעיונו יקשה לו הספרר ממנו
 לעשות מלאכה מהמלאכה ינטרף בהדקות המעשה והנפלא מאר בוטוב אלה האמרים וכבר באמר כי זה הכית נכבה בחכמה
 בתבונה וכדעת כמ"ס בכרובאל העולם בכללו ס' בחכמה יסר ארץ כוון שחיים בתבונה ברעיתו תשומות נכבדו ואמר יודע בגלגל
 לצדק אותיות שבהם פכר העולם כי המענין רומן לו וכ"ל כל מ"ס בת"כ נא' במעשה המענין כמ"ס בילמדנו :

ור"ק ק"ל הכית הנכבד שהוא המענין הכבוד היו מקיפים אותו לר' רוחות והיו מחיות מחיות כמו שהיו בהר סיני בת"ת
 שהלויים הכהנים הגשמים אל ה' היו מחיות לצדקם והדגלים שגא' בהם והנכלת את העם היו מחיות לצדקם ולזה היו
 ג' תחנות מחסות שכינה והוא כל מה שהקפיו הקלעים ודומתו כמקדש כל הוצרה משער ניקמור ולפנים שהיה קפ"ל אמות אורך
 וקל"א רוחב ומחנה לוי ודומתו הר הכית שהיה ת"ק אמה על ת"ק ומחנה ישרא' והם הדגלים ודומתו ירושלים לפנים מן הסתם
 וגם כל אלו המחיות הם מדרגות מדרגות כמו שגא' שדך הקלעים הוא מדרגות מדרגות כמ"ס :

ובן כמ"ס בהר סיני לא היו כל הכהנים הגשמים אל ה' במדרגה א' כי שם בא' ועלית אתה ואשרן צמך ע"כ היו בדר היותר
 נכבד שגא' מקום וריתת השמש למקום כמיתת המענין משה ואשרן ובגמיו ומגד דרום שגא' היותר נכבד שרירות למזרח
 שהוא

שהוא סימון בני קהת הנשואים המקדש למעלתו מפני סינתו בית אב לאהרן הכהן ובמערכ שהיה מקום השכינה לבני נרשון כי גם הוא יטלו מעלה להיותו בכור לוי והיה נושא סיריעות שהם לאהל על המשכן ונשאר הצפון לבני מררי הקטן שכלם והיה נושא הקרשים שאינם אלא ליסוד האהל וכן הדגלים היו מקיפים החנה לוויה כח' לפי מדרגתו כי דגל יהודה במורה לפי סוכה במלכות במנות הזקן שאמר לא יסור שבת מיהודה וסוף בכר באחיו בהצלת יוסף כי יהודה גבר באחיו ונתנו לו כ' אחיו מאמו הקטנים יששכר וזבולון כי לא היה ראוי שאחיו הגדולים ממנו יהיו תחתיו בדגל אחד ולזה זכו להיות בני תורה כמ' ש' יהודה מחוקקי ומבני יששכר יורעי כונה לעתים וזבולון מושכים בשבט סופר וכררוס היותר נכבד אחר המורה ראובן ונתנו לו שמעון אחיו ולפי ששכט לוי זכה להכרל מהם לפי שלא טעו בעגל נתנו לו בכור שפחת אמו שהוא גד ולפי שהיו בני ראובן שכנים לבני קהת ע"כ כשתפסו דתן ואבירם ואין בן פלת עם קרח לחלוק על מרע"ה . ובמערכ שהוא מקום השכינה אפרים שהזקן הבכור על אחיו מנשה ועשאל ב' שכנים ועמשה בכימין אחי יוסף אביהם בן אחיו ולעולם שכינה היתה בחלקו של יוסף במשכן שילה ובחלק בכימין בבית עולמים וכשאר הקטן לבני הלכות והיה ראש דגל דן בכור שפחת רחל ועמו אשר קטן בן שפחת לאה ואחריו נפתלי הקטן לשפחת רחל וזה הסדר האלהי להיות כל איש במקומו הראוי לו והיה להם חפזות צבועות כמין נס ונק' דגל ואמרו שהיה ככל א' מהם חפה מיוחדת והיו ד' צורות צורת אריה ליהודה שכן דמהו הוקן נור אריה יהודה צורת אדם לראובן לפי שמצא דודאי שהם צורת אדם והיה סכה להרבות שבט בישראל והוא יששכר וצורת שור ליוסף שכן בכרו מרע"ה בכור שורו הדר לו וצורת נשר לרן שהזקן דמהו לנחש ושפופון ויש כמין זה מי שיש לו כנפים לעופף והוא הייתר תקיף שבמינו והוא צורת דרקון שהיו עובדים הכופרים הא' וא"ל שיש לו צינן בין פרקיו ור' סנפיר וקשקשת צינן וקליפין וכן בכתוב תנו צינן למואב הוא כנף וכן קראו הכתוב מעופף וכן כס' כ"ח כיום נהש בעל כנפים או מפני שזכרתי קלה כאלו הוא מעופף כמו שהעירו עליו ונתנו לו הצורה היותר קלה התנועה והוא צורת הנשר והיו ד' צורות אלו סדרו המשכן שהוא דובמא למרכבה כמ"ס יחזקאל המרכבה בר' פנים לו וכן בכית שכנה שלמה היה בקירות הכית דמות בקרים ואריות וכרובים וסכרובים הס צורת אדם בכנפים (ועמ"ש בפ"ג) וא"כ בכללו כו' ב' צורות צורת אדם וצורת נשר :

ולתת

טעם לתת נדמות המרכבה בר' פנים אלו היותר טוב בזה הוא מ"ס ז' במחנה וכן כב' ר' שד' באותנים הם אריה בחיות שור בבהמות נשר בעופות שהוא מעופף יותר גבוה מכולם ודורס לכולם ואדם מתבאש עליהם וה' מתבאש על הכל ועוד אתן טעם אחר בע"ה לקמן בפ"ג יע"ש . ובמה שכלבת החיות היו הולכים האופנים ומוסע כסא הכבוד בן כנסיו הדגלים היה נוסע אהל מועד שהוא כסא הכבוד וזה מה שאני מושב בזה :

ויש

בקצת אלו הדברים במפרשים ז"ל בדרך אחרת ובכל דבר שאין מופת בביטולו לא נמח מה שהוא מתישב יפה מפני דעת קורם ואין בכך דובמא לא' ח"ו ואף לא לשכלים הנכדלים שהרי ת"א ודקדמי לא יתחזון והכרובים הסוככים בארון הם דובמא לשרפים ואופנים וחיות הקדש שאמר בנח' שהם תחת הרקיע ורקיע על ראשיהם והוא למעלה מכלל ערכות וכן כרובי' הם דובמא מראה שראש ישיבה לשרפים בכנפים אלא שלא לו לא היואל ב' כנפים לעופף אבל כנפי הפנים והדגלים לא היו להם כי כסוי הפנים יספיק להם בהכיתה לנגד הכפורות ובהם די לצניעות ובסיו הדגלים היה בבוק הכפורות ודגלים כדמות ד' חיות היה לעת הנסיעה והארון באמצע דובמא מרכבת יחזקאל שהיתה להורות על הנסיעה (ועמ"ש בפ"ג לקמן) :

וכבר

א"ל כ' שערי בינה נבראו בעולם וכלם נחסרו למשה חסר א' אין אותו שער כ' רוחו לא' כמ"ס הרמב"ן שער אלק' בלה זה באמרו ודקדמי לא יתחזון וכן לטון המאמר שאמר נבראו בעולם הרי ששער ה' מהנכדלים הוא וכפי דעת מחכמי תכונת הדגלים יש מ"ט דגלים וכל אלו נחסרו למשה כי לכל אלו יש שער בינה כי לכ' א' יש בו נפש שהלית אשר בו ישתוקק בציורו אל השכלים כמ"ס מהם נאצלות הצורות כשה' החתן שהם כלם במדרגת היולי לצורת האדם ורקיע שעל ראשי החיות הוא שער מ"ט ושער הכ' הוא שער השכלים נכדלים הנכדלים וזה לא נחסר למשה כי לא השיג חכמת מהותם :

ואל

השער הזה רוחו הכולל כי הוא קדש לה' וכן יום העצרת שהוא יום מ"ת הוא יום כ' לספירת העומר ויום ח' עצרת הוא רוחו לוי כי הוא אל חג הסוכות כמו יום מ"ת לפסח וע' פני' כנגד ו' שכועות של ספירה וכן דעת ז"ל באמרם ראוייה היתה עצרת של חג להיות רחוקה ממנו כ' יום משל למלך שהיו לו כמות כשואות במקום קרוב וכמות כשואות במקום רחוק לו שהם כשואות במקום קרוב את כימא דיונין וייתן ואלו שהם כשואות במקום רחוק לית כימא ד' יטלון וייתן אמר המלך אני ואתם כשואות יום א' כך בפסח ע"י שישל יוצאים מן החורף אל הקיץ לפיכך היא רחוקה ממנו כ' יום דאית כימא דיונין וייתן אבל כהן ע"י שישל בכנסים מן הקיץ אל החורף מרחות דרכים קשה לפי' איכה רחוקה ממנו כ' יום דלית כימא דיונין וייתן אמר הכ"ה אני ואתם כשואות יום א' ע"כ :

ורפ"

מכרבים בו זמן כמו עצרת שהוא רב כפ"ע במחזיקי דמוה ורוחו למה שהוא רוחו אמנם השביעיות כלם בשמיטין וברבלי' הם כנגד ו' ינוי בראשית לרמוז לחדוש שהוא יסוד התורה ולפי שהדגלים הנשואים הכוכבים אינם אלא ח' בלבג המולות וז' בוכבי לכת והדגל היומי הוא ט' וה' הוא רקיע שעל ראשי החיות והוא בלבגל השכל כמ"ס ז' לזה רמז דוד באמרנו כי ארשא שחך מנעשה אצבעותיך שהם י' כנגד ו' אצבעות והוא הי' קדש לה' ע"כ היה הי' קדוש לה' כי היום הא' הוא להכניע היצר בתשובה בתקיעת שופר והיה בחדש השביעי לבלולה כי השביעי נבחר להורות על החדוש וגם החדש שהוא הוא ראשון לברואה ובכל יום הוא מתקרב לאל' מדרגה אחר מדרגה כאלו הסוכה מקרבתו מרקיע לרקיע עד שהוא בגיע ביום הזה אל הרקיע שעל ראשי החיות שהוא תחת כסא הכבוד שכל' שוכה ישראל עד ה' א' היך עד ולא עוד בכלל ח"ו כי לא ישיבו רעיון וכן המעשרות כולם הם קדש לה' מפני זה הטעם והיו ב' מדרגות כמו שהיו בהשגה שבה סימי וכן בסדר הכבוד אשר במשכן ב' מדרגות המדרגה היותר קרובה אל הכבוד הוא מעשר מן המעשר כי הוא עיון לפנים מעיון ונמסר למשרתים הקרובים אל הכבוד הם הכהנים המקודשים ומדרגה הב' היא מעשר א' מן הדגן הכיתן ללוים ומדרגה הג' היא מעשר בהמה הנאכל לבעלים אחר שקרבו האומרים למזבח כרי לומר כוונתם לכהנים המעמיקים בעיון כוונת המעשר הזה והכבוד הנאכל לכהנים הוא רמז לרקיע שעל ראשי החיות שהוא בכור בברי' בלו הרקיעים והוא פטר רחם ואין בזה חלק לישראל כי לא ישיבו ממנו כלום אבל אשר הגיע אל תכלית השלמות ישיבו מציאותו לאמתת היותו כי כן בעל משכילים האומרים להדבק עם השכלים הנכדלים . ולפי שמעשר בהמה ובכור הם שני קרבות רמז לכינה א' וההכרל אשר בפייה אינו לא לפי עומק העיון ומדרגת ההשגה ע"כ בית ה' הכבוד כלו לכהנים המקודשים והמעשר בלו לישראל אין חלק בו לכהנים כי הכבוד ניתן להם שהוא רמז לזה . ולזה תמצא שאין בכל

בכל הקרבות שאין להם חלק חלק עבודתם לא זה לפי שהוא והכבוד הם רמו למכס וזו זכר ביתן להם הכבוד וכשאר המצטרף לישראל והפסח נ"כ אין להם חלק בו כי אף לישראל אינו נאכל לא למנויו הנחתו התורה ע"ר שנצטוו בו בתחלת הצויות בבית ח' יאכל לפי שלא היו יכולים לצאת מן הבית מפני המשמית ואותו הקרבן היה להעתיקם מאמונת מצרים שהיו מואסים אכלת בהמה דקה מהכבשים ועצים מפני עבודת מלך כי למען נכחד הגוי עם הזה והם לא עבדו מול גדי והם כל בהמה דקה היו מואסים כמ"ס כי תועבת מצרים כל רועה צאן :

אבות התרומה גדולה אם היא רומות לכ' שערי בינה א"כ איך ישראל יאכל כל תבואתו ויתן חלק מהבנים המקורשים כי זה החלק לא נחמד לשום בריה ועין רעה שהיא א' חס' ועין טובה שהיא א' מת' הכל הוא פוכב ל זה הכונה כי כולם מכוננים ל הכינויים שהיא א' מו' אבל מן התורה אין לה שיעור כי חסה א' פוטרת את הכרי וכן הכינויים המקורשים א' התרומה אין לה שיעור מן התורה ע"כ נראה שהכבדים לכד הם רומות לא' שאין שיעור אשר לכו למיניו וזהו גרנר א' מוכר' ה' צבאות ולזה המקובלים רומות לאותה הגשה לקונו של יוד שבס' כן ד' אותיות וקורין אותה הגשה אין שאל' וישכחה מאין תמצא ולזה היו טעונים הגשה ע"ג המזבח ותנופה ואחר שזכה בו מוכח ביתן להבנים משלחן נכוח וזו והתרומה באה אחר הכינויים היא לרמוז לעלול ראשון מהא' כי ההגשה בו מעושה כי שמו כשם רבו ולזה היה טעון הגשה ותנופה שלא לקצץ בכטיות ולטעות בו כלישע אחר ולזה הכדילו בין התרומה והכבדים כי הכינויים צריכים הגשה ותנופה לרמוז ל העלם הראשונה ית' והתרומה לא היתה טעונה הגשה ותנופה אפ"פ שנייה שום במיעוט שיעוריהם כי לא נמסרו לשכל אנושי עת' א' ורקדמי לא יתחזק והחלה היא כמו התרומה ועתה כשלים הסדור במהות הנכונה והמלאכים ותורה מן השמים :

פרק נ

התורה מן השמים הידיעה בזה לאבותינו היתה ידיעה מוחשית ומפורסמת כמס' א' אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם והידיעה לנו בה היא מקובלת לנו מהם כי כן כתיב רק השמר לך ושמור כפסך מאד פן תשכח את הדברים וכו' יום אשר עמדת וכו' ותקרבון ותעמדון תחת ההר וכו' וידבר ה' אליכם מתוך האש וכו' ויגד לכם את בריתו אשר צוה וכו' והשמיעה להם כי הדברים לא היתה שום כי אנכי ולא יהיה לך מפני הנכבדות שמענו כמו שמענו מרע"ה ויורה ע"ז שכל הדברות הוא מדבר עמם ע"ז אמצעי לא תשא את שם ה' לא אחר את שמו וכן כי ששת ימים עשה ה' ולא אחר עשיתי וכן בשאר הדברות וכן הראשונה מדבר עמכם הא' בעצמו אנכי ה' להיך וכדבר הכ' לא יהיה לך להים אחרים על פני וע"ז אנכי ולא יהיה לך מפני הנכבדות שמענו וע"ז באו לידיסכנה ואמרנו הן הראמו ה' להינו את כבודו וכו' היום הוא ראינו וכו' ושאר הדברות שמעו קול כי כן כתיב את הדברים הא' דבר ה' אל כל קהלכם בהר ובשמעו זה קול לא הבנינו בו מה היה עד שהיה משה עמד ואמר להם ו"ה אנכי עומד בין ה' ובניכם וכו' כי יראתם וכו' ואחר המעמד הוא אמרו לו קרב אתה ושמע ואת דבר לינו וכו' וע"ז הדבר אחר הא' היטובו אשר דברו לך אמור להם וכו' ואתה פה עמוד עמדי וכו' נמצא כי בשתי הדברות הא' לא הוצרכו להגשה כי הם שמעו כמוהו ובשאר הדברות שמעו קול ולא הכינו אותו ומשה היה מפרשם להם ושאר התורה נמסרה להם על ידי משה אחר שנתברר להם שהוא נביא נאמן וכתבאר להם אפשרות הדבר מהא' עם בני אדם וכשר זה הורו הכוהנים כי תורתנו תורת הא' ולא כפרו בה לא קצת מפלסוף וכן הקדמונים הנק' משלים כלומר הולכים וארסטו בכללם שהביאו דעתם לחלוק על קצת משרשים בחדוש הא' והשגחתו בדראיו ויסכר פי דוברי שקר ומינים שהיו בימי ר"ל כמו שנראה מדבריהם שאמר מכלל תשובה למינים שאו' אין תורה מן השמים אכל הקראים שהיו בבית שני שהיו תחלתם דודק וביתם האמינו בתו' שבכתב שהיא מן השמים וכפרו בתורה שבע"פ שאינה לא פי' התורה שבכתב ואמרו שאינה מן השמים וכן דעת הקראים שהם כמורה עד היום הוה : ועוד אדבר תשובה ביצח על ב' הכתות הרעות בסוף זה הפרק כע"ה :

ועתה אדבר באיכות זה הדבר במדותיו איך היה ע"ר העיון כמו שנהגתי במה שקדם מהעיקרים הא' ואומר כי בימי הפלסוף לא שלמה חכמת הלמודים ולא ידעו מחכמת תנועת הגלגלים מה שזרע ממנה היום ע"כ לא ידעו מספר הגלגלים והפלסוף לא בור כמספר השכלים שהיו ו' ולא ח' ולא ו' זה המספר אבל בור שא"ל להיות גלגל בעולם וזאת לא אשר תנועתם נגלית לנו כי להיות שם גלגל לא יהיה בו כובד ולא תסודר מחנה תנועה להשוות תנועת הכובד בור הפלסוף שהוא שקר וכן שהיה שם שכלים נכדלים וזאת מביעי הגלגלים בור שהוא שקר כי אלו השכלים נכדלים לא היתה מציאותם לא לסודר זה העולם אשר הנכבד שבו הוא האדם הפחות בערך א' השכל שבחדרנה שבשכלים הנכדלים וכבר כתבתי בפ"כ מה שיש מחזרות בדעה זו וע"פ שטעונים בזה ואומר כי אם היה ההגה זו לאש אחד היה רחוק לו' שהיה נכבד בשכל השכל אכל להתמדת המציאות אינו רחוק ודומה במי שנושה כלים משקלם כבד לעשות מחס' א' שתהיה פעולתו שחוק אבל לעשות מחס' חרכה תהיה פעולתו שלמה אבל טענה זו מספקת לו לא היה הכדל הגלגלים לא ברך ומעט אבל ההבדל שביניהם הוא הכדל כמעלה וכ"ס בינו ובין השכלים הנכדלים וכבר דבר הפלסוף זה כמ"ס הרמב"ם בפ"ד ח"ב :

ועוד

אחר שהוציא העיון המדויק שמיני הגלגלים הוא כך וכך ואין להם שכלים נכדלים יותר איך יעלה על דעת שלא תהיה מחשבת הא' לא על מספר מועט כזה וכי זהו כבוד של חלק שלא יהיה לו כי אם חמשים אוש' צ"ס לפעמי והלא כל השלמות שאנו מייחסים לא' אינו לא מפני שהוא אצלנו כמושכל א' שמה שהוא שלמות לנו אין ראוי שיהיה משולל מהא' וכמאחר השלמים ז' והוא האמת תלכותא דארעא כעין תלכותא דרקיעא ואם במלכותא דארעא נאמר ברכ עם הדת מלך איך נמנע בעיונו פתולא של מעלה שלא יהיה כח המספר לא המושב לזה הפלסוף לפי שרשיו והקדמותיו וזה יספיק לסתור שרשיו :

ועתה

נחזור לדבר עם התורנים המתפלספי' ואמרו דרכו ואו' כי ידוע מדברי חז"ל כי מלאכי מעלה הם רבים לאין מספר מהם שלוחים לרחמים ומהם שלוחים לדין השלוחים לרחמים קרויים מלאכי השרת והשלוחים לדין קרויים מלאכי חבלה ומלאכי מות ומלאכי רעים ושטן . ואיתא במ' שבת בשעה שהקרינו ישראל נעשה לשמע באו'ס' רבוא של מ"ה וקשרו לכ"א מישראל ב' כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע וכוון שחטאו באו' ק"כ ריבוא של מ"ה ופרקום שנא' ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב וכ"א בכתובת בשעה שפעטו הדיוק מן העולם ג' כתות של מ"ה מקדימין אותו וכו' וכ"כ בחלק' ח"ה בודמו לרוא' א' ששכח תלמודו וא' ששרף נשמתו וא' שפור עפרו וכן איתא בב' ובמ"פ . וכן במ' חזית שזדמנו ח"ה לר"ה בן רוסא שהעלו לו אבן מירושלים וכן לעולים לרגל מזמנו ח"ה ככנסים ויוצאים לביתם כדי שלא יגבנו . נכבים שביניהם חס' שיש בביתם . וכ"א בחולין ג' כתות של ח"ה או' שירה בכל יום ושם אמרו שהאופנים האו' ברוך כבוד ה' ממקומו חס' כת' א' מלכר כתות ח"ה האו' קצ' ק' . וכמילא אמרו ג' ח"ה נודמנו לאסתר באותה שעה א' שהבכר אותה וא' שמשך עליה חוט של חסד וא'

וא' שמעך הערכים : ובלמדנו כולם ש"ר אמר שירד ה' לסיני בעשרים לפ' ח"ה ושם אמרו בשם אליהו ז"ל שהיו כ' לפ' מרכבות וכל מרכבה במרכבה שראה יחזקאל שנה' רכב' אלהים רבותים ושם אמר ה' מוסר נשמת הצדיק לכ"א רבוא ולפ' מלאכים שהיו משמרים אותו וצוים לו דרך וא' מהם תכרעו לפניו כבוד לזלמו של ה' לפי שכל העולם מלא רוחות ומזיקין ארץ בר שלום אין לך בית רובע בחללו של עולם שאין בו ט' קבין בויקין וכן הוא בדרכות וסמכו לזה אם יש עליו מלאך מליץ וכו' וזכרתי ר"א אמר ה' לסוככים כח הכבוד בואו וכלכלו לשונם : וכן משלי כפ' ברכ עם הדרת מלך אמר שיש לפ' אפים ורכי דרכות לפני ה' משכמים : ומדרשות מלאים מזה כי מ"ה אין להם מספר וכן מלאכי חבלה : וא"ל לחלוק על מאמרים או המקובלים ונמכרים על המקראות מפני סכרות בעלי שקול הדעות והמקראות כפשוטן מורים כן התורה שלמה בת' ואתה מרכבות קדש וכשאר הכתובים נ"ב כ"א ה' מספר לגדורו וכן לפ' ישמשוהו וכו' וכבר הקשו ז"ל בחגיגה כ' מקראות אלו ה' ואמרו כאלו בנות שבת קיים כאן בנות שאין כ"ה קיים מלמד שנתמטטה פתליה של מעלה וכו' צריך תיקון וכן כתוב רכב אלהים רבותי לפי שאין וטה שפי' בזה הראב"ע : וכן כפ' ואתה מרכבות קדש שהוא כמו אותן סוכות של אישעזר"ל שהיה במראה הכבוד וכן אותה של אישעזר אהבה רבין עליה ששם כתיב ויתפלל אישעזר ואמר פקחני את עיני ויראה ויפתח ה' את עיני הנער וירא וסכה הנה מלא סוסים ורכב אש סוכיות אישעזר וכן הורה החכם שהיתה ראייה זו ממע' בגילוי עינים בלעס בתוספת ראייה כמו שהיתה שמינית משה לבדו בקול בתוספת שמינית וכן בענין מיכיהו בן ימלא שאמר ראיתי את ה' יושב על כסאו וכל זבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמלו ויאמר ה' מי יפתה את אחאב ואע"פ שבעל הכור פי' שציקר דיבורו של מיכיהו לא היה לא לו כי נתן ה' רוח שיקר בפי כל כדלוי ושהוא דבר עליו רעה אבל אחת הוא הדבר שיש צבא רב לא' מהם לרחמים כמ"ס א' נערץ בסוד קדושים רבה והם כני' אלהים להתנוכח על ה' ומהם להשמי' כמו השטן שהשטין לא יוכל לבלע' לשטן לו ולא נתן לו סק' כה לפ' א' כתיב בני ישראל במצרים לבנוף והוא שיצא במחנה וכו' צריך ישוב עם מ"ס בפרקי ר"א שר' מלאכים סוככים לכסא הכבוד מיכאל בבריא אוריא רפא והם ד' דגלים והם המרכבה שראה יחזקאל ד' חיות וד' אופנים וד' פנים וד' כנפים ומ"ס ז"ל בחגיגה סכרקייע הנק' ערכות הם שרפים ואופנים וחיות הקדש ומ"ס רז"ל שר' שומע שירה מחיות הקדש וכן הם כל בדרכותו שאמר ויזר משרתים ואשר משרתיו וכו' כל אותה ברכה וכן כ"א יפקוד ה' על צבא המרום וכו' שר פרס שר יון מלכי פרס ואמר הקדשם זו אלה סוד היצנין כפי מה שגדלה מישוב הפסוקים והכרעת חז"ל בדרכים לא יכניסם העינין השכלי ויתקיימו בו הדרכה מפנות התורה :

דע כי השכלים הנבדלים מחומר והם חניעו הנלבלים ומניעו היסודות לקבל הצורות לא ושינום החושים כלל וצליהם ת"א ודקדמי לא יתחוו וזה שער לא נחמר למדע"ה שאלו כ' שיערי בינה נבראו בעולם וכלם נמסרו למשה חזן חל' ואע"פ שהרמב"ם כתב שזה הלשון אינו מדויק שאותו א' לא נברא מדברי אדם נראה שתרם ודקדמי לא יתחוו וכדלוי איתם נבראו ועליהם אמר בחגיגה ע"כ יש לך רשו' לרברב וכו' וכמו כתיב כלום פיק מלרברב ולכך מלהרבה ולא יקיים מקום ולא ישיג מציאות' לא השכל ואינם נראים לכיאים לא במראה הנבואה עי' אספק לריא מאינה מאירה כמ"ס כפ' שלפני זה וכ"ס הא' אבל יש נמצאות רוחניות בתכלית הדקות אינם שרבים נבדלים לבדמי שלא יקיים מקום ולא בעלי חומר לבדמי ושינום החושים והם כ' מינים הא' עליוני פשוט בתכלית הטהרה והקדושה ע"כ לא ישיגו הספד והא' תחתוני מורכב הרבה דקס האר' ודמיון ההכרל שכיניהם והוא בדמיון הברל חקר הנלבל מחומר היסודות ודמיון צורתם בדמיון כפס האדם הממכלת מנפש הכהמה ולזה היום האדם נזכ' הקומה להורות על הדמיון אשר להם עם אותם נמצאות עליונות והכמהה ואפילו המעופפים קומתם לצד מטה להורות על הדמיון אשר להם עם אותם נמצאות תחתונות כי נפשם היא מורכבת הרבה דקס בהרכבתם ונקראים העליונים מ"ה ותחתוני מ"ה ושרים ועל העליונים :

אמרו ו' דרכים נאמרו בבני אדם נ' כבהמה ונ' כמ"ה יש בהם דעת כמ"ה ומהלכים בקומה זקופה כמ"ה והמספרים כלשון הקדש כמ"ה א' כבהמה אוכלים ושותים כבהמה ופריים ודבים כבהמה ומוציאים דעי כבהמה וענין הרעת והתיכנות הקומה ידוע וענין הספור בלה"ק הוא שהם אומרים שירה לפני ה' וענין קדושה במותם וכבר דמו ישראל למ"ה בענין השירה היות בנ"ה חולני ועל התחתונים אמרו ו' דרכים נאמרו בשדים נ' כמ"ה ונ' כבני אדם יש להם כנפים כמ"ה וטסין מסוף העולם וע"ס כמ"ה ויורעים מה שצריך להיות כמ"ה כלו' שהם מלאכים קלים לבוא במלאכות ה' לכל אשר יצו אותם מ"ה לרחמים ולו לחבלה ולשיתות קרובים א' הנלבלים יותר ממנו הם שומעים העתידות כמו שאמר רואים שואים בשדים מבידים קצת העתידות ומ"ס א' כבני אדם פרים ורבים כבני אדם ומתים כבני אדם בוונתם לומר כי הם מורכבים מייסוד האש ומייסוד האויר והחום הוא מתוך לחותם וצרכים מון להחליף תמורת הצורך מזה בבני אדם והשריה ורכים ידועה כי יש בהם זכרים ונקבות והמתים היא הפרד ההרכבה ומנינו אשמראו בימי שלמה ובימי רב יוסף ויש ביניהם יותר מלפ' שנים :

והתייבה הוא מתאמר ז"ל שלא אמרו שכני אדם מתים כבהמה וכ' שחששו לו' כן שלא יטעה אדם בדבריהם לו' כי כמו שהבהמה אינה עומדת לרין כן האדם ע"כ לא השוו ביניהם במיתותם ומכ"ה יתבאר ההכרל שבין הנמצאות הרוחניות העליונות ובין הרוחניות התחתונות והשתוף שיש לבני אדם עמהם ועם הבהמה וכן גלו יותר מזה כפ' אין דורשין ובפסחים פ' מו שהיה מחא ארלבו מה שטובה השיבתו כ"ק לאותו רשע בן כנושל נמחר הרשע שהמרוד את כל העולם במלכותו עליו כמה ימי סכותיו של אדם ע' שנה ואם נבחרות פ' שנה והלא המאריך עד לרקיע ת"ק שנה ועיניה של רקיע ת"ק שנה וכן בכל רקיע ת"ק שנה ולמעלה ז"ס היות הקדש רגלי החיות כנגד כולם קרסולי החיות כנגד כולם שוקי החיות כנגד כולם צוארי החיות כנגד כולם כסא ה' כנגד כולם ומלך אל חי וכו' ואתה אמרת אעלה על וכו' ע"כ וזה שיעור שבתם לרקיעים ככר פי' הרמב"ם במורה שאינו דקדק ומא' אבל הוא שיעור בשמים כלתי שומרים תמונת אשך יש בין רקיע ורקיע כמ"ס במופת הרלב"ג בחכמתו הנלבלית ומ"ה דמו מדבריהם כי יש שם נמצאות רוחניות שפלות למעלה מהנלבלים אינם שכלים נבדלים מחומר לבדמי שלא יקיים מקום ולא ישיגו להם שיעור ומ"ס מלך אל חי וקיים שוכן עליהם בוונתם לומר שהם עליונים ממנו לא שיש שכינה בשמית שאפי' במלאכים הנור אין ישיבה למעלה ואין לו השיעורים כמו שיעורי שפ' קומה כי סוכות אותו ספר הוא לו שהמבואר כולם הם כבודו של ה' ה' ושיעורם כך וכך או כוונת בזה לשיעור הכבוד הנרא' לנבואים כמ"ס כפ' שלפני זה וזה הספר מיוחס לרע"ק והזכירו בעל ה' הסוד והראב"ע כפ' כי תשא והרמב"ם כפ' חלק : ואפי' ראיתי ולא שירמו שיעור למבוא הא' חלילה כי אפי' השכלים הנבדלים העליונים מומנו ית' אין לדמות להם שיעור אבל השיעורים הנאמרים בחיות הקדש הם נאמרים בשיעור הקביע ודבר הלמד מענינו הוא וז"ש שיש נמצאות רוחניות עלמנות למעלה מהנלבל העליון והם ברקיע שיעל ראשי חמיות וזהו דעת בעלי

בעלי הקבלה כלי הנמצאות הנקראות מ"ה ואותם הנקראות מ"ח וכן סדרו חכמי ספרד בתפלותיהם ושוריתיהם וכן ר' האי באר
כתב בתשובה כי השכלים הנבדלים מהם שוכנים בשמים כמ"ה הפלות' והם הנק' מלאכים והמהם השוכנים באויר ג"כ כגלגלי
היסודות והם הנק' שדים ואלו מתלכשים בגוף אוריי כתפס כהתפס האויר בנארת עכ"ר:

והבינו

להסכים לדבריו אלא שהוא מיוחד מקום לשדים באויר העליון ולשדים באויר התחתון ואינו ר' שלא יהיה כיניהם וכן
השדים כי אם התחלפו המקום בלבד והיות נכון הוא שיהיה מקום בעליוני השמים כמו שהנחנו אבל המתפלספי
הסומכים בחקירתם ולא השיבו לאמת אלו הנמצאות בכללם הכחשים וכבר כתאמת מציאות השדים בחוש הזכירו אותם חז"ל
במקומם אשמדאי ויוסף שירא וכן טלמיון ואיגרטין וסיו מהם מומנים אותם לדין וכנכשים אל הדין כמ"ה כפ' כל הכשר ההוא
סד א' והיו משתמשים בו ואמר בא' חזנילם דלא חפקי ט' ל' לבטלה וענין אברת בתמחלת בפסחים וענין ההשבעות שמשביעין
אותם וכן חסרי אשכנו היו משתמשים בהם וגם היות מפורסם בין האומה ולוחשים עליהם וכן יש מקום בספרד מתעסקי בחכמת
והמרוכסות וא"ל להכחיש כל זה וכן יש למקובלים שמותם וחזיתות השבעות אל מ"ה ומפני כפרקי היכולות וכן ריאל
וכספרים אחרים פנימיים ועושים בהם תעשים נפלאים יוצאים מדרכי ההקש וכו' אמת לרוב פרסומו והמכחשים כל זה מכחיש
האמת וטוב היה להם להתפלספים לומר לא השיב שכלנו זה ואם הוא אמת לא נכחיש אותו אבל כאמר שלא ירענוהו וראוי לכל אדם
להכניע עצמו אל הקבלה אמתית ולא יפתה למופתים כי התקדמות הנריכות לאמת המופת כאלו העמוקות הם נעדרות וידעו
החכמים והכבירים ואחר שהתאמת כל זה מדבריו רז"ל אפשר הוא ג"כ מדרך העיון השכלי וידו בו המכחשים המתפלספים או לא
יודו אומר כי אלו הנמצאות שהם ב' מינים נבדלים במדרגתם נבדלים בפעולתם עליהם דבריו רז"ל בכ"מ שדברו המ"ה וכמלאכי
רחמים ומ"ה וטען וכיוצא באלו והנה פתחו לנו פתח גדול באמרם כל העושה מצוה א' קנה לו פרקליט א' וכל העובר עברה א'
קנה לו קטיגור א' . וב"ה בלמדנו כשעושה אדם מצוה א' מוסיף לו מלאך א' שג' כי מלאכו יצוה לך ולפי מספר המצות וסיו
מספר הפרקליטין והאדם דיון אחר ריבו על הרוב אלא שלפעמים הלכת מלאך א' תנצח להרבה קטיגוריא כמ"ה ויתקרב לשאת
נפשו וחיתו למחמיה אם יש עליו מלאך מליץ א' מני אלף וכו' ומה נכבד דקדוק חז"ל שדקדקו בפ' במה מדליקין וכן הוא בבמ'
דכתי מערבא אחר מאלף לא בא' אלא א' מני אלף כל' שהמלאך המליץ הוא א' מני אלף המקטרגים אין בהלצתו אלא א' מאלף
בעצמו כל' שאין ההלכה במורה אלא אותה מצוה מתעבר בה סיב עכ"ל אותו חלק קטן הוא מנצח לכל הקטיגורין העומדים
לפני ה' מימינו והשאלו בשדון אחאב ואז"ל אלו מימינים לזכותו ואלו משמאלים למצבתו ותצא הדוח וו רוחו של נכות שאעפ"י
שהיה רע לשמים כמ"ה קלות שגשג אחאב כחמורות שגשג ירבעם טוב לבריות ותדן בממונו ומהנה ת"ח מנכסיו הים והים
שקול ולא סכרע כף מאזני דינו כ"ה אשכיות דמים שהיה בזה רע לבריות ג"כ וצ"י בידן להריגה מרכ"מ :

ובזה

נתייר הספק שהספקי חז"ל כמ"ה ועברתי בארץ מצרים חזי ולא מלאך וכו' ובמקום אחר אמרו כ"מ שגא' וה' הוא וב"ר
והריב' המתארים סותרים זה את זה ואז"ל ולא יתן המשחת וכו' ואתם לא תצאו אש מפתח ביתו כיון שניתן רשות
למשחת לחבל אינו חזקין בין טוב לרע וכן הענין קשה איך אפשר שאומה רעה כמצרים יקח נקמה מהם ע"י עצמו אבל הים
ראוי שישלח כמ' משלחת מלאכי רעים כמ"ה ומהלך אכזרי וסולת בו אבל הענין כזה הוא שאינה מכה משולחת שלא היתה אלא
כבכורי מצרים ולא בפשוטיהם והיתה ג"כ כבכורי כהמה וכל מכה שאינה משולחת ויש בה הפלאה היא מיוחסת לז' כמ"ה שג'
מכות היו ג' ע"י חש' וג' ע"י אהרן וג' ע"י הקב"ה וא' ע"י כלם ואשר הם ע"י אהרן רז"ל לפי שהיו ביסודות ככרות ויפסיק לז'ם
כח אהרן בשליחות האל' ואשר הם ע"י משה בא"ה שהם ביסודות דקות ונריך אל כח משה שהיה נאמן בית ואשר ע"י הכ"ס ערוב
דבר בכורות כי יש בלו הכדל והפלאה בין איש לאיש וזה מיוחס לז' ושחן היה פיה ככשן לאהרן וזיקה באויר למשה הפלאה
לכ"ה ולפי שמכת בכורות היתה הפלאה בין כבוד לפשוט ובין ישראל למצרים ובין כהמה לכהמה היתה הנקמה להפיל שריהם
של קעלה שגא' ובכל אלה מצרים אעשה שפטים אלה ובאמרם ז"ל אין ה' נפרע מאומה עד שנפרע מאלהיה תלה שגא' יפקוד
ה' על צבא המרום במרום וכל לו הדברים אינם מפעולות מלאכי חבלים שאמר שכוין שניתן רשות למחבל וכו' ע"כ היתה נקמה
ו ע"ה' וכבר פי' בכ"ר בענין מרום כי נבדיל הוא כ"ר של הכ"ה כי ע"י היתה מכה ו כפי חיוכ דינו של הכ"ה להכות ככורי
מצרים אדם ובהמה ולהפיל שריהם העוורים אותם ע"כ אז"ל שלא היתה מכה זו ע"י מלאך המשחת כאלו היה בימי דוד וכחל
סמכרים ולא ע"י שרף כמו שהיה בימי אליהו שגא' ותצא אש מן השמים והאכל אותך ואת חמשיך ולא ע"י שליח הוא מטט' רון המשרר
המערבות כי במדת דינו של הכ"ה ע"י גבריא נעשית מכה זו וחיוכ דינו של הכ"ה היה שיעמדו בתוך ביתם עוסקים במצות פסח
ולא ימותו בכוריהם כבכורי מצרים ולא יצאו מפתח ביתם ואם יצאו תפגע בהם מדה"ר בעדרם כיון כאשר פגעה באשתו של
לוט בהביטת אחרים כי כן גזרה מרת דינו של הכ"ה לפי שהיה האויר תלא משחיתים כי הספיכה במרום והיותה בככרות ע"י
מלאכים משחיתים היתה נעשית כי הם תחת משלחת גבריא שהוא שר של עולם וזה מתישב יפה : וכן מ"ה רז"ל ששני מלאכי'
מליון לו לאדם א' טוב וא' רע ושמעירום עליו הם לו הנמצאות כי לפ' א' מהם נמסרו אם לשמירה באחרו כי מלאכו יצוה לך אם
לחבל באחרו ומלאך אכזרי וסולת בו . וכן מ"ה ז"ל שלכל אומה יש שר למעלה הם חשני מינים אלו ומלא המלאכים התקינו ז"ל
ליטול רשות כאשר נכנס לב' התכבדו תכבדום משרתי עליון ואמר כי שר פרס דוביל שמו לפי שדומה לרוב וכן שרי הפורענו'
קוראים להם במדרשות שמות לפי הפורענות שחמונים עליו וכל מדרשי ז"ל ופשיטי הכתובים יבאו בתקנם :

ואדר

שכתבאר זה אומר כי המקובלים שקבלו שהמלאכים הנראים בדמות אנשים ודמויות אחרים שלא במראה הנבואה
הם מתלכשים באותה צורה וקורין אותו מלבוש שאין אותם מלאכים השכלים הנבדלים מכל חומר לגמרי המבינים
הנבדלים כי אותם המלאכים לא יראו לעולם אלא במראה הנבואה אבל אלו המתלכשים באלו הצורות הם אלו הנמצאות קראם
אתה כבוד בברא או זה הם שתרצה והם הנק' מ"ה ומהם מ"ח כי אחר שאינם שכלים נבדלים מהחמירות הכדל מוחלט אע"פ
שהם בתלית הדקות ולא נשלט בהם חוש הראות אבל אינו נמנע שיתלכשו צורה אש צורת אדם או צורה אחרת ויש דמיון לזה
מהאויר שאין חוש הראות שולט בו וכשהוא מתלכד יראו חמנו אותיות בשמים כאותם ונכות הנראות במערב כעת שקיעת
החמה כעין צמוד של אש ויעמוד זמן מרובה וכן באמצע היום יראה באמצע הקיעה כעין כוכב ושיגהו חוש הראות כן אפשר
באותם הנמצאות רוחניות להתלכש צורות ושיגו השמים לקצת בני אדם וזאת קצת וישנו בחלק מהשכל מהאויר ואם משכנס הוא
למעלה חמנו כי לדקותיהם עוברים הגלגלים ויורדים למטה בשליחות הש' כמו שצוה השמש והכוכבים הגלגלים ודמיון זה
סבךק אשר לדקותיהם יכה בחתל עב וישרוף הכלים שבתוך הבית ולא יראה רשע בכותל וכן ויתך הושב אשר בכים ולא יזוץ האדם
ולא חכים ויכה בתוך הספיכה ולא יראה בה רשע שריפה ויהיה תוכו שחור שרוף כפסח וכו' הושב לו בחוש וכ"כ הפלסוף
ונכתבאר

מגן אבות ה"ב

ונתבאר מזה כי החלוצים הנ"ל הכתבי הקדש הם על ג' חומים וצריכים אנו לערב ביניהם שלא יתערב מן המין המין הא' הם השכלים הנכבדים מכל חומר והם המנועים הנבילים והשכל הפועל מכללם וכבר כתבנו כמה הוא מספר הנבילים המתנועעים והיה מספר המנועים במספרם כי כל מתנועע מהם יש לו חומי מיוחד והנדר' ממדרגתו ר"ל שהם חלוקים לנ' ראשים וקראום בשם מיכאל גבריאל אוריאל רפאל ואמר שהם סוככים לכסא הכבוד כמ"ס כפר"א ולפי מה שעלה בידנו מהכרע' המדרגות יהיה מיכאל מניצ הנביל העליון כי הוא הנק' השר הגדול ואחד השרים ואין במתנועעים מתנועע תנועה יותר גדולה מהנביל היומי ואמר עלינו שהוא בדרום כי הדרום נק' ימין וימין מורה על החוץ והנחה ויהיה גבריאל השכל התחתון שהוא השכל הפועל ויורה עליו שמו לפי שמדרגתו קרובה למדרגת האנשים ע"כ יקרא אנוש וברך והאיש גבריאל והוא המוציא שכל האדם מן הכסא אל הפועל וכן פי' זה בעל הכבוד ואמר עליו שהוא בצפון והצפון נקרא שמאל והשמאל אינו חוץ כימין וכן זה השכל הוא העליון האחרון השאר השכלים וכן רוב היישוב בצפון והשפחה זה השכל אינו אלא להעמיד היישוב ויהיה אוריאל מניצ בלב המזלות ונק' אוריאל לדיכוי הכוכבים המאירים אשר בו ויהיה רפאל מניצ בלב השמש כי הרפואות כלם מתיחסות לאור השמש וכמ"ס במדרים ט"ו חורבא דיומא מסי שגאמר וזיחה לכו יראי שמי שמש צדקה ומרפא לעיל ואמר בפ' השותפים בעין אע"פ ארלי יומא ארלי קצירא וכבר כתבתי זה לעיל ותחתיו כוכבי לכת כי כלם הם מקבלים אור מתנועעים מתחתית לתנועתו כמו שהוא ידוע למעיין עיון מעט בחקת תכונת הנבילים ולפי שגבול המזלות הוא מכריע בתנועתו שאר גבולי כוכבי לכת כי כלם מכוננים תנועתם לזר אזור גבולו ומעני זה יש לו מעלה על שאר כוכבי לכת והוא מקיף בהם עכ"ל כי אוריאל כמורה ורפאל כמערכ כי המורה הוא יותר נכבד מהמערכ כי הוא מקום וריחת השמש ביום ומה שמבלה בפ' כי אין מדרגת אלו השכלים אלא ד' כי יחזקאל ראה המרכבה על ד' חיות :

ועוד

יתבאר בפ' זה בע"ה למעלה ראה להם ד' פנים וד' כנפים וכן יורה זה הרבנים שהיו ד' סוכי הכבוד הוא המסכן כמ"ס בפ' זה וכן מראית הסלס תורה מב' פנים הא' כי היו בו ארבעה מלאכים שנים עולים וב' יורדים והב' מש"ל כמס מעלות היו כסולם ד' וד' בתים אשר בתפילין של ראש וקשר של תפילין המורה שהתנועים נקשרים עם העליונים כמ"ס יורה כן פ"כ לכנפות הניצית שהם רחוקים אל המרכבה כרצתם לל שאמרת כלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע לכסא הכבוד וזה המין אינו מושג בחוש כלל אלא במראה הנבואה אל הנביאים והמלאך שקרא לאברהם בעקידה ודבר עם יעקב ברעות זאן לבן ומראית הסולם במלאכי אלהים ואשר נראה למשה בסנה וליהושע בירוחו ואשר ראה יחזקאל וזכריו ודניאל כלם מזה המין ולא נראו להם ולא דברו עמם אלא במראה הנבואה והמעשים היו נעשים בפועל כמו העקידה ובטעת המעשה היה מתדבק עם הרוחניים ושוחצ קול המלאך כמו שהיה שומע משה בכאן אל אהל מועד בעת הדבוק השכלי :

וכבר

כתבתי הכולל משה מאברהם כי למשה לא היה המלאך קורא כמו לאברהם ושם היה קול נכבד בשמע לחושים כמו שהיה בעת ת"ת . המין השני הם הנמצאות הרוחניות שהם תחת גבול הירח הנק' מ"ח וזהו המלאך שהיה במעלה אשר ואע"פ שהמדרגות יחסו ואת המדרגה לגבריאל כבר פירשתי כי הוא מדק"ד ואלו מ"ח הם תחת מחשלתו כי הוא השני על זה העולם השכל כמ"ס וכן המלאך שראה דוד וחברו ש' ופה בידו להשחית את ירושלים הוא זה והוא מלאך המות וא"ל הוא שטן הוא יצחק הוא ע"ה וכמ"ס שנו' מלאך להשחית הוא רחוק לאלו הנמצאות וישיבם החושים כמו שנתפרסם וכבר א"ל על השדים לא' נראה ומזיק לב' נראה ואינו מוזיק לב' אינו נראה ואמרנו נר כשנים לבנה כב' כי ללכ דקותו אור גדול מעכב אותו אם לא יתלבש צורה תושב כבודת המורכב' מד' יסודות ושטן אינו הוא מזה המין וכבר אמרתי למעלה נק' שמו סמאל"ל . ומזה המין הם בני האלהים שבאו על בנות האדם והולידו הענקים לפי מדרש' לל הם עוא ועואל שהזכירו במדרש' וביומא אמרו שהעיר המשתלח לעואל היה מכפר על מעשה עוא ועואל כלו' לכפר על העריות והזנות אמנם המלאך שיצא לסטן לבלעם אינו ממין השכלי הנכבד' וחלילה להכבד כן שהרי הארון דברה לא היה במראה הנבואה וכבר מנו אותם עם הדברים הזרים הנכבדים בין השמשות ולמה יקשה עלינו להאמין זה והלא כמה עיפות יש בעולם החלמדי' לדרב בדבור האדם והראש הא' זה לבלעם להראותו כי כמו שנתן הדבור למי שאינו מדבר כן ימענו כדבדו מלכרר רשיהיה הדבור נדר דבדו כמו שחשב בלעם לקבל לשראל ואם מן הרוחני' העליוני' אפשר הוא כי כבר בא האלהים לבלעם בחלום הלילה וכן דבר עמו לאחר כן אבל מה שהוא נביל לנו כי המלאך זה הוא ממין הזה ולא מהרוחניים העליונים הוא מה שראתה אותו האתון קודם בלעם ולבלעם הוצרך גלוי עינים לראותו וכבר פי' כי נפש הכהן היה מתיחסת לאלו הרוחניים יותר מנפש האדם ע"כ ראה אותו האתון קודם . ומ"ס עליו מלאך דממים היה הוא לו' שלא היה להיוקו אלא אם לא ישמור פי' ה' לדרך את ישראל . ושם אנשים שראה יחזקאל ואיש כלו משחיתו בידו הם מזה המין וכן פי' לל כמ' שבת שם קצף אף וחימה משחית השבד ומכללם וכן ומלאך ה' דורפם ומלאך ה' דוחם הם מזה המין וכן וישכן מקדש לבני' את הכרובי' הם מזה המין וכן פי' כב"ר שהם נראי' פעמים באנשים ופעמים כנשים וכפ' ג' שאכלו את' אישתלבישית של מ"ח אישתרפפית של רוח רעה ופירש' שדים וכן בלטיהם מעשה שדים בלטיהם מעשה כשפי' ע"ה מ"ח :

המין

הנ' הם הנמצאות הרוחניות הפשוטות שלמעלה מהגבולים הקרויים מ"ח ונראים מדבריו ר"ל כי מדרגתם למטה ממדרגת חיות הקדש מ"ח כספרי כי לא יראנו האדם וחי ארע"ק האדם במשמעו וחי אלא מ"ה אר"ש התימני אינו כחוסף על רכי לא כחוסף על דבריו וחי לו חיות הקדש ומ"ה ולו היו מ"ה השכלים הנכבדים אין חיות הקדש גדולים מהם והם מתלבשות צורות נראות לחושים לגדולי המעלה אשר באנשים או להשפחה הא' על בני אדם ועל אלהי' די מדרגתו עם בשאר לא איתויה וסמ' נק' בני אדם ובני אלהים הכו לה' בני אדם וירעו כל בני אדם ואלהים ומה המין הוא המלאך שראתה הנדר כי הנדר לא כביאה הוא שגדלה שכל נכבד במראה הנבואה ובס הדובר איה לא היה נכבד שבתה עליו ותאמר הבס הלום ראיתי אחרי ראו ועוד שגא' שם ותקרא שם ה' הדובר איה אחת לא ראו ועל הנביא לא יאמר כן אבל הוא מהרוחניים המתלבשים צורות והיתה רגילה בהם בבית אע"ה ואין לתמוה איך נראו איה מוח מביטו של אותו צדיק . ואחר שראתה אותם בביתו ואינו רחוק שתקרא למלאך הדובר אליהם אל ראיתי אתם עליו שם ה' כי כן מצינו בגדעון על המלאך שגדלה לו באמר שם ויאמר אליו ס' . ובתנחומא באמר כי אלהים ראו והם תאלו השלמים כי בגדעון וממוח ואשתו לא היו נביאים שיראו השכלים הנכבדים במראה הנבואה ובס הנראים אליהם לא היו נביאים שהרי בגדעון נא' וישלם את קצת המשפחה אשר בידו וכו' וירא בגדעון כי מלאך ה' הוא ויאמר בגדעון איה ה' אלהים כי על כן ראיתי מלאך ה' ואלו היה נביא לא היה נעלם מעיניו ולא היה מתיירא בגדעון על שראתו וכיוצא בזה באמר בתנחומי ויהי בעלות ה' על ה' המורה שמתקפה ויעל מלאך ה' בלשם המורה וכו' ולא יסף עוד מלאך ה' לנראה וכו' ויאמר ממוח אל

ואחר

שהקדמותי זה יקל למעיון כשימצא לשון מלאך בכתבי הקדש וכדבריו חכמי מאיוה מן מאלה ה' הם ויעלו בידו דעות אמתיות ולא יחרס להוציא הפסוקי ממשמעותם * אחת בענין המרכבה שראה יחזקאל היו שם אופני' וחיית' ושפיעה ראה שרפי' וכבר חזל' כי מה שראה יחזקאל ראה ישעיה' ח"כ השרפי' הם ממין החיות והאופני' וכבר חזל' הם שרפי' ואופני' וחיות והם מרוחני' העליונים הפשוטים ולא מהתחתונים המורכבי' הנק' מ"ח אמנם הם שרפי' כי מ"ח יתיחסו אל האש לרקותו יותר משאר יסודות ולרוחק חזק בני אדם ממנו עד שהוא שורפו ומפסידו ולמה לא יתיחסו אליו הרוחני' אל האש הלא נכת' הסבות הנכדל מחומר כאמר עליו כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא ואחל' הוסיף אנכ'כו כיניסם ושרפם וזו היא אש אוכלת שהיא אש השפיעה כח"ש כיומא וכ"מ שתמצא שרפה בלשון חזל' לאלו הרוחניים אינו בשריפת' אש אלא השפעת רוחני' להורס המצב להתקרב במה שלא הניע שכלו וכן סדרו בכרכת' יוצר בורא קרואים יוצר חסדתי' וכו' בדר עובים באימה וזאת הקריאה היתה לשרפים ח"כ היתה הסעליוני' וכן סדרו בתפלת שחרית ומוסף ובתפלת זה וזאת המרכבה שראה יחזקאל כתעוררו חזל' בה שהיו בה שלשה מדרגו' חלוקות וראו לו' זה לפי שיש בה ג"פ ואלה הן בדרמות החיות והב' באופנים והג' בחשול ואמר כי זאת המראה האחרונה עמוקה מכולם ונחלקו בזה יא' שאין מלמדים ממנה כלל אלא החכם יבין מדעתו ויא' שתלמדי' ממנה ראשי פרקים וזהו מה שנמצא להם והרמז' ש' דקדק מאלהם זה וכו' כי אין במרכבה זו רמז לזה כלל אלא המרכבה עצמה והמראה האחרונה האחרונה ללמד היא השבת השכלי' הנכדל' המניע' והיא השבת מראה אדם שהוא חלוק בהשגתו ממראה מתניו ולמעלה השגה א' וממראה מתניו ולמעלה השגה א' והשגה זו עמוקה כי השבת השכל' הנכדל' קשה לשכל האנושי ע"כ אסורה ללמד וזאת השגה היא חלוקה כי השבת למעלה היא חלושה והשבת למעלה היא חלוקה אצל יקשה על' למה נאמר ואלה האחרון אשר ראה כמראה אדם על הכסא וכתעברה מראה זו עם מראה האופני' שהיא היותר שפלה במדרגה מכלם לפי דעתו חזל' ומראה ב' שראה בה האופנים הוא חולק הרב חזל' על יונתן ב"ע שתרבס אופנים בלגלים שראה לרב חזל' שהאופני' הם היסודות ד' ולזה ראה אותם אופני' ח' כחלק לד' אופני' מתעברים זה בזה כמו שהיסודות הם חומר א' הוא החומר הא' טקבל ד' צורות והם האש והאוויר והמים והארץ ואינם נכללים זה בזה כהכדל' הנלגלי' זה מזה אע"פ שאין ריוח ביניהם אבל יתעברו כוונתם בקצתם בכח תנועת הבלגלים ולפי שהדרגת השבת היסודית היא למטה ממדרגת השבת החיות ע"כ נת' אחר במראה זו אע"פ שהיא קודמת בסדר הלימוד ולזה יקשה מחנו שאם תפס סדר הלימוד ה"ל להקרי' מראה האופנים ואם תפסנו מדרגת השגה ה"ל להקדים השגה האחרונה שהיא השבת השתל' אבל להקרי' החיות ולאחר השתל' ולהכניס ביניהם האופני' אינו סומך לא סדר המעלה ולא סדר הלימוד * ועוד הלא הכניס בהשבת האופני' דקיע אשר על ראשי החיות ומראה דמות אכן ספירי' ודמות הכסא ודמות האדם אשר עליו תלמעלה * והמראה הא' שראה בה החיות א"ו הרב חזל' כי בפעם הב' קרא החיות ברוכי' ואמר כי גם הם מלאכי' חזל' וכו' שהוא סובר שהוא השב' תמלה הבלגלים שהם מ' חלקים והם ד' חיות והם רבוקות זה בזה אין דקות ביניהם אבל לא יתעברו בהתעבר היסודות הם האופני' ואלה אותם ד' חיות לכך ואם הם ח' בלגלי' * וזה לפי דעתו שהיסודות הם מתחילים מהבלגלים כי יסוד הארץ מניע אותו בלגל המו' ויסוד האוויר מניע אותו בלגלי' כוכבי' הנכבדה ובלגל השמש מניע יסוד האש ובלגל הלכנה מניע יסוד המים וזה' פנים אשר השי' להם הוא כי היסודות מתחבבי' הצורות הר' אשר מקבל החומר הא' צורת הדומם וצורת הנזוח וצורת החי וצורת המדבר וד' כנשים הם חלוק תנועותיהם כ' קלות וכו' בדרות ובמראה שמיים שהם ברוכי' שהם בעלי שכל כמו המלאכים עכ"ל כינס המלאכי' וכו' וזהו מה שגולה מדבריו:

ויי

עיון בדבריו הרקיע שכל ראשי החיות מהו בהשגה זו שאם הוא הבלגל המקיף בכל איך כתעברה השגתו עם השבת האופני' התחתונה וכן אשר ראה כמראה אכן ספיר על זה הרקיע אם הוא מציאות החומר הא' כמ"ס הוא חזל' כמעשה לבנת הספיר אכן טבא ואם הוא חפץ הרקיע הזה האוויר העליון כמו שפי' ב'רקיע המכדיל בין מים למים ויהיה אכן ספיר החומר הראשון והכסא אשר עליו הבלגלי' מאתרו השמים כסאי' איך אמר שכל זה ראה על ראשי החיות * ותמה הוא בדבריו שהשבת האופנים והחיות בתנועותיהם והמתחיים מהם מחכמת הטבע לא מחכמת האלהות והוא פי' מעשה בראשית חכמת הטבע ומחכמת האלהות מעשה מרכבה * וידוע הוא כי א' אלידישת האלהות שלא תקדים לה חכמת הטבע ובתלמוד נראה כי ד' יוסף היה יודע מעשה מרכבה ולא היה יודע מ"כ ע"כ כרא' שפע' מרכב' היא ברית מפרש' וזאת המרכבה וכן פירש' לא חכם בחכמת האלהות אלא חפני חכם מקובל ומ"כ הוא פי' פ' בראשית ג"כ והרב חזל' כבר ראה שביע חולק עליונים חזל' חולקי' עליו שלפי דעת' אין בכל זאת המרכב' לא רמז ליסודות ולא לבלגלי' כי אם כסא הכבוד ומ"ה המושאים אותו והם מדרגות מדרגות שהיו אמרו כי בעברו' שהוא בלגל העליון שם שרפי' ואופני' וחיות הקדש וכו' מדבריו כי האופני' מדרגת' למעלה ממדרגת החיות לקרבתם יותר מהם לכסא הכבוד הנשא עליהם כמו שמדרגת השתל' למעלה ממדרגת החיות כלם כי החומר בהשגה מאוחר במעלה:

וזה

יראה מדרגה' כפ' ביד הנשא שאמר חכמי' ישראל יותר מת"ה שיש מוכירי' את ה' אחר ב' אותיות ומ"ה אחר ג' תיבות כלו' ישראל אומרי' שמי' ישראל ה' ומ"ה אומ' קק"ק ה' והקשו שם והכתיב ברוך כבוד ה' שם הזכרת ה' אחר ב' תיבות ותרצו שהוא אופני' קאמרי' לה כלו' והם יותר גדולי' ומ"ה ופירש' שהם מכסא הכבוד וענין מדרגת ישראל שהיא יותר גדולה ממדרגת מ"ה הוא מפני הזכרת היחוד המתבא' מהקשר הכתובות זו בזו הקשר תפילין אשר ישראל הם רואים על' ביניהם תכלית צורת המדבר שהיא צורה האחרונה שקבל החומר התחתון בהתמוגו' היסודות באמצעות תנוע' הבלגלי' המתנועעו' מדר צור השכלי' הנכדל' וא"כ כמו שהיה' הוא תחלת הכתוב' וממנו נשתלשלו הכתוב' כלם בן הם ישראל סוף השתלשלו' וזהו הזכירה ליחוד אחר ב' תיבות כי אחר השבת המציאות הוא השבת היחוד ומ"ה אינם מוכירי' אלא קדושתו והרחקתו מהשמיים והוא אחר השבתם לעצמם שאינם באותו אופן מהקדושה וזו היא ההדרגה אחר ג' תיבות כי השבת הרחוק השמיית היא השגה שלישי' להשגת המציאות והשגת היחוד והאופני' חזל' שמדרגת' הוא למעלה ממדרגת החיות עכ"ל שם מוכירי' את ה' אחר ב' תיבות כי כמו שהזכירה שורה בישראל וכברו' שכן בתופס בן הם אלו הכתובות קרובים לזה עד שהם כסא כבודו וזה' לישב מאחזם חזל' וכראה ממנו כי מדרגת האופני' למעלה ממדרגת החיות ויותר קרובה לכסא הכבוד וזאת השגה כולה היא למעלה מהיסודות ולמעלה מהבלגלי' ולמה נחפס אחר מאמרי' חזל' ונניח מקראות מפורשי' והרי הכתוב מנלה לנו כי הכרובים בארון הם לתבכית המרכבה ח"כ כל מרכבה היא צורת הכרובי' שהם רומן' למ"ה ועליהם שוכן הכבוד ואין וכו' במרכבה לא ליסודות ולא לבלגלי' והשרפי' שראה ישעיה' והחיות והאופני' כלם הם מדרגות עליוני' ומ"ה כסאי' כסא הכבוד

והוא רוממת המטכן תורה על זה כי אחר השלח והמנוחה והמוכחות והפרוכת והמטכן המפסי' בימים' היו הכרובי' לתבנית המרכבה ואלו הכלים הם רוממת כל הכמנאות הנשמיות מהגלגלים והיסודות :

ויברך הקטן על סרב' ז' טפ' סד' כנפים הם להורות על ד' תנועות שלא היה להם כנפים לעוף אלא שתיים וכ' היו להם ביותיהם ע"כ כרא' מפשוטי הכרובי' שהרמב"ם אס' דבריו אמת אינם פי' לזאת המרכבה לא כדעת המתרגם ולא כדעת המדרשות ולא כרא' מהפסט ובתחלת המראה אחר כי נפתחו לו השמים וירא מראות אלהים והנרא' מזה הוא כי למעלה מהשמים היא המרכבה ומ"ל כל מה שראה וחזקאל ראה ושעיה' אלא שחזקאל רותם לכן כפר שראה את המלך וישעיה' רותם לכן כפר שראה את המלך בכל יום עכ"ל סתם ואראה את ה' ולא פי' איכות הראייה פרט אחר פרט ואס' לחזק' האנשי' השומעים ספורו כי ישעיה' היה עם בן היושבי' סביב במקדש כבני כרך הרואים בכל יום המלך ולא הוצרך לפי' להם דבר וזאת ראיות המלך והם ידעו ויעצמו איכות הראוי' וחזק' היה בגולה בין עם שלא ראו המקדש כבני כפר שלא ראו ארמון המלך מצולם והוא צריך להודיע' הפרטי' בלש' ואלו הפני' השני' הם יותר נאותי' שלא לתת חולסה לכביא ולפי הגלגל מהפסט ל' כי דמיון ישעיה' לכן כפר הוא לו כי ראה המלך קבוע בכסא ממלכתו בעיר המלוכה ודמיון' וחזקאל לכן כפר הוא לו כי ראה המלך מוסע ממקום למקום וזהו סבת שינוי המראות כי ישעיה' הראה ויחזק' הראה המרכב' מוסעת ואם המראות אינם מתחלפות כלל כי מה שראה זה ראה זה למראה א' נתכוונו - וסתחלפות הראיה היתה לפי התחלפות מקביעות או נסייעה ממקום למקום - וכן כתב בעל הכוזב ר"ל שזהו סבת התחלפות אשר בא בשמי השבועות לו ולפי שתחלת כבוד' ישעיה' היתה להוכיח את יש' שישובו בתשובה ויזקקו את עצמם מוטמאתם כרי ששאר קדוש' השכינה ביניהם ע"כ כראה במראות הכבוד' שכינת הכבוד כאלו היה הסיכל כאשר היתה במרכב כאלו מוצר ובמקדש בתחלת כבינו ע"כ שלמה שא' הם ה' אחר לשכון בערפל עכ"ל שהוא ראה את ה' יושב על כסא רם ובשאל להורות על ההתרוממות והתנשאות אצל שוליו תלוי' את הסיכל כל' שולי הכסא היו מביעי' עד הסיכל כי הם היה הכבוד שוכן על הכרובי' וראהו יושב על כסא לא רוכב בדמות מוסע ע"כ לא ראה חיות ואופני' נושאי' מרכב' ואמר כי ראה מ"ס עומדי' מתעלל לו כתבנית שרפי' להורות כי שליחות ישעיה' היה לפס' שישובו ולא תצא אש מאת ה' לשדפס וראה תכונתם בן שהיו בעלי כנפים כמו הכרובים להורות על קלות התנוע' וכי הם שלוחי המקום וצרתיו אמנם אלא ראה ו' כנפים לא בשמים יבשה פניו מפני הכביעות להסתכל בשכינה כמ' שיוסתר משה פניו ובא"ל בשתי' יבשה פניו שלא להביט בשכינה וימות ש"כ כי לא יראני האדם וחי אפי' חיות הקדש כי השגת המלאכי' לעלתם חלוט' מאד ובשמים יבשה רגליו להורות ג"כ על הכביעות' שלא לעמוד בפני השכינה מנולה הרגלים ולפי המדרש שלא יהא מזכיר עין למראות כף הרגל אמ' ה' יהיו רגליהם מכוסים' שלא יהיו עובות בני נוכרים וכ"ל רמז כי הסי' ראה לקבוע שכינתו עמוסה ולבסות על פשיעיהם :

ולפי אמות הענין להורות על הקביעות היו פניהם ורגליהם מכוסים' כי המוסע ממקום למקום הוא מנולה פניו ורגליו ובשמים יעופף כי היו מוכנים לשליחות המקור' אצל היו עומדים קנייני' להורות על בקשת הקביעות במקום ולא היה העופפות לסלקו שכינה ובא"ל וכ"כ יעופף שהיו מקלס' ולפי שהיו מוכנים פניהם ורגליהם לא ספר דמות פניהם ורגליהם כי חזקאל - ואולם וחזקאל לא ראה להם אלא ד' כנפים וא"ל כי אחר המרכב' נתמצינו כנפי החיות והאמת כי אותם שהיו מכסות רגליהם נתמצינו ולזה ראה רגליהם ככף רגל עבד וישעיה' לא ראה זה ואשר היו מכסות פניהם ליסעיה היו מכסות בוותיהם' ליחזקאל ולזה נתגלו פניהם אלו ולא נתגלו ליסעיה והשמים אשר בהם יעופף שניהם ראו אותם כתכונה א' ולא יחזקאל שראה כנפיהם פרודות למעלה להורות על העופפות - ולפי שזאת המראה שראה וחזקאל היתה להורות הכביעות' והמוסע ממקום למקום הוא הולך על עבר פניו ופניו ורגליו מנולי' ע"כ היו מנולי' פני החיות ורגליהם כי הולכות היו איש אל עבר פניו נוסעות ממקור' למקום אצל ישעיה' ראה המרכבה קבועה במקומה מבקשת הקביעות שם שישובו ישראל בתשובה ע"כ שליחות ישעיה' :

ואמר ישעיה' שמע קול השרפים שהם קוראי' זה לזה אחר נטילת הרשות זה מזה לשית אבירה א' להקדים שם האל באימה ויראה כמ"ס בברכת יוצר אור להורות כי אס' ישראל יעשו תשובה תתקיים השכינה ביניהם ומה היו השרפי' אומר קק"ה' צבאות כל' הרבה קדושות יש בו יותר ממה שאפשר לומר כי הוא אלחי צבאות כלם וכלם משועבדים לו ועכ"ל בחר בישראל להיות לו לעם קדוש כמ"ס התורה הן לה' אלהיך השמים ושמי השמים וכו' רק באבותיך חשכו' ועכ"ל מלא כל הארץ כבודו ועכ"ל בחר בישראל להיות לו לעם קדוש כאמרו קדושים תהיו כי קדוש אלהי' ובעת הכרז' א' כמ"ס כן היו התנאי' ביניהם אס' שמוע תשמעו בקולי וכו' כי לי כל הארץ וכו' כמ"ס בבא' מלא כל הארץ כבודו ועוד אמ' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים ובני קדוש עכ"ל קק"ה' צבאות ואתם תהיו לי ממלכת כהני' ובני קדוש ואמר מלא כל הארץ כבודו והיותם לי סגולה מכל העמים וכו' וספר ישעיה' שהסיפי' רצשו ונעו ממקומם אמות לא יוכל הכביא לכוון במה אמות היו מקול הקורא כמו שרעש' כל הארץ וקרו כל השרים כבני צאן בעת מ"ת וירא העם ויכוונו להורות כי ההשגחה הזאת כבדה מאד כי הנכנס בה צריך שיכנס באימה ברתת וכובע ובמורא - וספר עוד כי הכית יתלא עטן להורות על המכש' ההשגחה הזאת כמו שהיה כמ"ס חזק' עין וערפל ואמר הרמב"ם בס' המורה כי בעת מ"ת היה חשך עין וערפל ומטר מצטט הנוצי' זה תאמרו גם שמים כטפו וכו' וכוונת הרב לו' שהיתה השגחה מועצת לסבת עובי הסומר וחשרתו - ומפר הכביא עוד כי בראותו זאת המראה כתירא לעצמו שלא ימות ואמר אוי לי כי כרמיתי לשון כריתת ונתן הסבה כי איש טמא שפתים וכו' גם העם אשר הוא רואה מראה זאת שהוא מתחלל להם הוא עם טמא שפתים והשרפים העומדים מתעלל לו קוראים כלשון קדוש' וא"ל לצאת דבריו אלהים חיים קדושים אלא לקדוש כמותם וא"כ ראוי שירא מותית וכריתת כי את המלך ה' צבאות ראו עיניו שאפי' לעמוד לפני מלך כ"ו ארס מתירא כ"ט לפני מלכו של עולם וקדושים כאלה העומדים לפניו ע"כ הוכיח המלך ה' צבאות וספר הכביא עוד כי עף אליו א' מן השרפים וכירו רצפה כי בלי שפך כי השרפים ומ"ה שלוחי המקום הם לעשות מלאכתו ולכל יצאיהם נריבם לידים כי הם עושים המלאכות ואמר הכביא שלקחה כמלקחים מעל המוכה - שיפסקו המלקחים בין ידו של שרף לפניו של הכביא שלא ישרוף אש שרף את הכביא כי לא היה שלוח אלא לרחמים וגם האש היתה מעל המוכה שהיא שורפת הקרככות לכפרה ואמר שהגיע אל פיו לשרוף טומאת שפתיו שיאשר קדוש' מוכן לשליחות הא' ואמר זאת ההגבה אל פיו שצד שהשרף א"ל שר עובי וחטאתו תכופר ואח' שמוע את קול ה' או' את מי אשלה ומי ילך לכו כמו שראה בסנה' למשה ובתירא הכביא לו' שלא בא ביד תשלח כמ"ס משה כי כתירא שלא ישרף כי כבר נכזה ברצפה והודיענו ישעיה' בזאת המראה כי הדוה להסתקרב אל המראה הגדול היה

מגן אבות ח"ב

היה צריך להכנה גדולה ולטהר עצמו מכל טומאות הבוץ ואז יהיה מוכן אל כל שלמות ולכל שלמות קדושה מלכד מה שהיה
המכוון בואת המראה להשתלח לנשאל להוכיחם ולהחזירם בתשובה כדי להיות לעם קדוש לה' וכו' ותקיים שכינתו ביניהם וזהו
העולה לנו מואת המרכבה שראש יגיעה במראה הכבואה:

אמנם יחזקאל ראה המרכבה בתבנית א' דפנים הא' ראה אותה במראה הכבואה בארץ כשדים כרום סערה באה מן הצפון
הכ' ראה אותה נוסעת מעל מפתן הבית מעל הכרובים אחר אשר נשאתהו הרוח מן השמים במראה להים לירושלם
וכאותו הפעם כשראה אותה נוסעת מעל הכרוב על מפתן הבית ראה אותה נוסעת ממפתן הבית אל פתח שער בית ה' הכרובי'
וממסע על תוך העיר ואח' על הסר אשר חקרה לעיר וכל אלו המראות ראה אחר גלות בכל עם גלות יכניה קודם שנשרף הבית
בגלות נדקיה. ובפעם הד' ראה אותה אחר החורבן לכשר אותו בשוב הכבוד למקומו כי שם כתוב כבוד ה' אלהי ישראל בא
מדרך קדים וכו' כי היה חזיר הכבוד מהקדים אשר שם נסע בשעת החורבן כאשר ראה במראה הד' ולא ראה עתה חשך ענן
וערפל כאשר ראה בפעמים הא' חשך סביב הכונה כי שם היה מורה על ההסתלקות וע"כ היתה החצר מלאה מזה כבוד ה' כי
שם היה מסתלק מהכרובים והבית היה מתמלא ונשן לפי ששם נסתלק הכבוד והיה בו חשך באמת ובאחרונה האירה כי היה
מורה על שובו אבל שם קול גדול בפעמים הא' קול המולה גדולה כקול שרי בדברו בתבנית מרכבת מלכות ובעת מ' קולו
וברקים וכן ראה אליהו רוח ובאחרונה כתיב ויאמר אלי בן אדם את נוקם כפאי ואף מקום כפות רגלי:

ותימה הוא במראה הא' כי עדיין לא נסעה שכינה מעל הכרובים למה לא ראה אותה באה מן הצפון על נהר כבר והלא
בהמ"ק לדרומה של ככל הוא שאחר הצפון תפתח הרעה ועדיין לא נסעה שכינה ממקום בהמ"ק ער המראה
הנ' וכשנסעה אל קדים נסעה אל צפון:

והנה ר'ל נתעוררו בזה ואמרו שהשכינה הלכה לצפון לכבוש כל העולם כולו תחת נבוכדנצר שלא יאמרו ביד אומה שפלה
מסר הכ' את בניו כי כשדים אומה שפלה היתה שאל'הן ארץ כשדים וכו' וזה טוב הוא ולפי אמות הענין ראה כי
מצפון תפתח הרעה לשרוף העיר ובית ה' על מלך צפון וכן פירש' ולכן היתה המראה בחדש תמוז חרש שהבקיעה העיר ובשוב
היתה ביום הכיפורים שאל' בעשור לחדש ההוא הוא יום מחילה עם שלום עבדים. וענין המרכבת הזאת שהיה בתוכה נסיעה
ראה אותה יחזקאל במראה הכבואה במלך שהוא נוסע ממקום למקום וכסא ע"ג עגלה מתגלגלים האופנים והחיות הנוסעות
אותה והס' כמ' וצא מרכבה ממזרים בשש מאות רסף וסוס כמ' וצא מרכבת פרעה ויסר את אופן מרכבותיו ונח' על
אופני המכוניות ששעה שלמה מעשה האופנים כמעשה מרכבה כי המרכבה נוסעת באופנים אלא שבואת המרכבה היו לה ר'
חיות לר' רוחות השמים כדי שתהא הנסיעה לכל הצדדים בתנועה ישראל בלא סבוב כמ' לא יסבו בלכתם וראה תחלה רוח
סערה באה מן הצפון שהיתה נוסעת המרכבת משם לכא אל נהר כבר לדבר עמו לשלחו בשליחות ה' והיה הכבוד נסתר
בענן גדול ואש מתלקח' ונוה' לו סביב והיה הכבוד בעין החשמל כי כן היה כמעמד הר סיני חשך ענן וערפל להחנך' השאנח
מפני חומר האדם החשך ואש לשרוף כל הקרב להרוס המצב כמו שנשרפו בני אהרן ולפי הענין הענין והחשך מורה על חרון אף
ואש לשרוף העיר וכו' מורה על נסיעת הכבוד ולרמוז להם שיחזרו למקומו כמ' במראה הד' והארץ האירה מכבודו וכן פירש'
ועין החשמל אומר להתבונן בו ור'ל עי' חיות אש מתגלגלות וכ"א עתים חשות עתים מתגלגלות אף שיהיה אינו רמזין לא' ח' אלא
לדבריהם כבדאים נאצלים מאתו וראה אותם בדמות חיות:

ויש תימה שהרי דמות אדם ראה להם והד' פנים שראה להם לא היה להם פני חיה כי אם פני אריות ולמה קראם חיות
והתשובה בזה כי ראה אותם בתכלית הגבורה וע"כ ראה אותם דמות חיה כמו שראה דמיאל האומות השולטות בעת
תקפם בדמות חיות ד' חיון דברבן ובעת החולשת אחר ולכך אינשים. ועדיין יש שאלה למה יחד להם פני אדם והלא ד' פנים ראה
פני אדם פני שור פני אריות נשר ורש' ו'ל פי' השיב לפי שדמות אדם היתה חיות נכבדת שבהם והיא דמות יעקב וזה דרך דרש'
והרמב"ם ו'ל תקן בזה כי לא היה להם לא דמות פני אדם לא שיש בני אדם רומים לשור ואריות ונשר והבוא ראה שחיי במראה ב'
ראה פני שור פני כרוב וכל ה' הוא צורת אדם קטן השנים וזהו על דעת' ו'ל שפי' כרוב כרובי': אבל הראב"ע הקשה כי כרוב
הכ"ף שורש ואינו כ"ף הרמיון וע"כ פירש' הוא ו'ל כי כרוב פי' בורה לא תיחד בשש כרוב צורה יותר משאר צורות ולזה כשראה
בב' פני הכרוב לא נשתנה שום דבר מהמראה הא' כי פני שור הוא פני כרוב כי גם החיות כלם קראם כרובים במראה ב' ולפי
דעתו זאת עדיין לא תקנו כלום למה ייחד אר' בפני אדם יותר משאר צורות ועוד קשה לדבריו אם כלם הם כרובים למה ייחד פני
שור בפני כרוב וקושייתו מהכ"ף כי היא שרשית אין זו קושיא שהרי הכ"ף כדור הוא אצלם שרשית כמ' הכדור והאיחוס וכתבי
במלך עתיד לכידור והוא ב"כ כ"ף הרמיון כדור אל ארץ רחבת ידים וחמות וכדור וכמ' קהלת אמרו דברי חכמים כדרכות כדור
של כנות מה הכדור הזה מתגלגל וכו'. הנה שמוכ"ף הרמיון פשוט שורש וכן במעלת כרוב שהוא לרמיון ולשרש. והנראה כי הוא
ראה ד' חיות א' ככל רוח וראה להם פני אדם בצד אותו רוח שהיו הולכות כמ' אש לא עבר פניו וכו' שלא יסובו
בלכתם כשישתנה הרצון ללכת מרוח א' לרוח אחר ע"כ היו פונים פני אדם לצד שבו הרצון ללכת ופני אריות מהימין ופני שור
מהשמאל ופני נשר כנגד פני אדם לאחוריו ולפי שהנבואה בתחלת ראיתו לא ראה אלא הפנים הפונים לצד הרצון ללכת אחר וזה
מדאיהן דמות אדם להנה וזה היה בתחלת מה שהשיג מהחיות אחר שהשיג אלו הפנים נסתכל עוד וראה ד' פנים לכ"א וד' כפני'
לכ"א מהם כי לא היו כצורת אדם לבחרי' שאין לו אלא פנים אחדים צד שהוא פונים ללכת ומהצדדים ומאחוריו אין לו פנים אבל היה
לסם לכל צד פנים ואחוריו ומיין ושמואל אבל הם לעולם לצד פני אדם היו נוסעים כמ' ש. וכן לא היו כצורת אדם לבחרי' אבל היו
להם ד' כפנים:

ועוד יפרש מה צורך היה בכפיהם וכבר פי' למה יגיעה ראה להם ו' כפנים ויחזק' לא ראה כ"א ד' כפנים אח' נסתכל
בחיות וראה להם דגלים ולא פי' כמה אף ראה שרגליהם רגל ישראל להורות על הכפיהם וכא'ל אין ישיבה למעלה כי
היושב קופץ הרגלים ואלו היו רגליהם רגל ישראל וראה כי לא היו כי אם ב' רגלים וכו' וסב' ראיות א' שאם היו ד' כרגלי חיו'
היה מפ' הכתוב כן כמ' הפנים וככפיהם. והכ' כי הפנים ההלכו' הם פני אדם והאדם אין לו אלא ב' רגלים ונסתכל עוד בתבנית
הרגלים וראה אותן ככף רגל עגל ושהיו מוצצים בעין נחש קלל שזא ארום מזהיר המסתכל בו. וכן ראה להם ירי אדם מתחת
כפיהם לכל חיה ב' ידים וזהו לר' רביעיהם וכן הפנים והכפיהם היו ד' לכ"א מד' חיות כדי שלא יסבו בלכתם כי לכל צד שיהיה
הרצון ללכת תלך החיות שהיא לאותו צד לצד פניה שהם פני אדם והחיות אחרות ילכו אל עבר פנים לפי שהיו חוברות אשה אל
אחותה והיו על תבונה זו כי פני הנשר שהיו אחוריו פני אדם היו כנגד זה לפנים ופני אדם היו פונים לצד חוף לצד החליכה
ועתה

ועתה פי' הד' פנים כי פני אדם היו כנגד הפנים להורות שהם בעלי שכל עיוני משיגים דר תנועותיהם להשלים רצון האדם וכן יש להם שכל חושגי שהיו ראה להם ודי אדם והורים להורות על המעשה כי כן ראה להם ישעיה יד וכידו רצפה וכן יחזקאל במראה ג' וישלח הכרז' אל ידו וישא ויתן אל חפני לבוש הכרזים ופני אריה היו א' היתין להורות על הכבירה כי תנועת הימין חזקה ובכור שבחיות אריה וע"כ היו רגליהם כנצצים כעין נחשת קלל כיבבורת האריה ברבלין שבהם היו חרדיקה וכשהוא כורע כל החיות שבעולם אינם יכולים להקימו ובראיהם רבלין באלו הם נחשת קלל בחוץ והתלהבות כמ"ס ז"ל על אש שלמעלה שהיתה רבוצה בארי בבית א' ואומרי' כי המכה עצמות אריה זה בזה יצא מהם אש ושלין מוח בעצמותיו כי הם מקשיים כי חלל העצמות מותן חולט' והמקשיית מותן תוקף ופני שור המשתאל להורות על המשיכה לאופנים כמו שכתב החקק מושכים העצלות כמ"ס בתורה ברבליים ואין בכל הכהמות ראויה לזה יותר מהשור ולכן בחרו עושי העבול אלו הפנים שהם מורים על הנשיפה לזאת מהמדרב ר"ש עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו וע"כ היו רגליהם ככף רגל עבול וכן היו בתבונה זו כדי שיהיו ראויים להליכה לכל דבר כי הם עבוליים ועב"א ככף רגל עבול ולא אחר רגל שור להורות על העבול וראה מצד אחר פני כשר כי היו להם כנפים ואין במעופפים יותר קל מהכשר שאל' כנשר יטוש עליו אוכל ולפי שהכנפים הם מצד אחר ע"כ ראה פני כשר לצד אחר נמצא כי ראה להם ד' פנים לפי שיש בהם ד' עיניים עינין אדם בשכל ובמעשה ידיים ופני אריה בבכורה והתנוצצות כעין נחשת קלל ופני שור למשיך האופני' ככף רגליהם ופני כשר לעוף בכנפיהם ששני תנועות היו להם הליכה והתעופפות שאל' ובכלת החיות ילכו האופנים לנגדם ובכנשא החיות מניע הארץ ונשאור האופנים לצומתם ומה שקראם אשה אל אחותה ואיש אל עבר פניו כי מצד שנים שהם חיות ואות' להם שם אשה ומצד עצמם יאות להם שם איש :

ואחר

זה אחר ופניהם וכנפיהם פרוותם תלמעלה ויש טעם הפסוק בתוכת ופניהם שאינו מחובר עם וכנפיהם שהפנים לא היו פרוות וכן לא היה אומר פרוות כלשון נקבה על הפנים שהם זכרים ד' פנים אבל כנפיהם היו פרוותם תלמעלה כי כנפים הוא לשון נקבה ד' כנפים פרוותם לצד מעלה להורות כי היו מוכנות על הנשיפה תחלה לצד מעלה ואחר כי מד' כנפי' היו חופפות ב' לכל איש ואיש פרוותם תלמעלה וב' מחסו' את גוונותיהם כי לא השיג מהות החיות וכן ישעיה לא השיג מהות השרפים כי הסבת התלמכים נחשת מהנביאים אבל הפנים והרגליים ראה חבוליים לצורך ההליכה כמ"ס וישעיה ראה הכרז יושב בלתי נוסע ע"כ ראה הפנים והרגליים תכוסים ב"כ ואחר שפי' תכונתם פי' איכות תנועתם כי היו סולכים איש אל עבר פניו : **ותמה** הרמב"ם ז"ל על איזה פנים ותלל לא היו להם ד' פנים והאמת כי לצד פנים אדם היתה ההליכה כשהיה הרצון ללכת אל דר המזרח היה הנוסף לצד פני האדם שאל פני המים אשר בחזרה וכלם נמשכות אליה וכשהיה הרצון ללכת לצד אחר היה המסלק לצד פני אדם של אותה חיה שבאותו צד ע"כ לא היו צריכין להקיף כמו האדם כשצוה לשמות מהלכו מצד אל צד שהוא משנה פניו ומקיף מצד אל צד כמו יסוב שמואל ללכת וז"ל איש אל עבר פניו ילכו אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת כלו' הרצון ילכו לא יסכו בלכתם כי רוח האל היה מניע החיות ורוח החיות מניע האופנים לכל דבר שיהיה הרצון של האל לדר' רוחות שהיו עתה ראה תנועה מצפון אל דרום ובמראה הג' ראה התנועה ממזרח למערב אח"כ פי' כי דמות החיות מראיהן בבחלי אש בוערות במראה הפירים היא מתלסכת בין החיות כלו' האש היא מתלסכת בין החיות כי משם לקח בחלי אש לזרוק על העיר כמ"ס במראה הג' וראה תנועת חיות בתכלית מהירות כמו הכרך כי כן תי' במראה הכוכב כמו דרך שבא במהירות לשדוף כן ואת המראה היתה מורה על מהירות הפורענות ואח"כ מאי במראה הכוכב אריכה כאור היוצא מבין המרסי' כלו' שהאש היא בעלת גוונים וזו כהם ר"ס כן פירש אחר כוס שכונק ופת בכירה היו פסולת וזוהי בכירה היא מתלהט ועולה ויורד ודרמו הענין הוא להורות שא"פ שהפורענות היא מהירה וע"כ היא במראה הכוכב אכל היו רצום ושבים להם להתתין אש ושובו בתשובה ובס' יצירה הוציאו דמו מוח שאל יקוץ האדם לחרוס המצב בעינו שישב לאחור ולזה כתב שם בלימה צפויים במראה הכוכב ותכליתם אין להם קץ ודברו בהם ברצון ושוב ועוד אמר ים בלימה כלו' פיד מלדבר ולבך מלהרסר שוב למקום וכן שכתב אחר והחיות רצוא ושוב ודומתם אלו הפנים היו צורת הרגליים כמ"ס ולא נשתנה כזה אלא כי שם היו פני אריה לצד ההליכה ואחריו אדם ואחריו שור ואחריו כשר :

והכבה

בזה כי במדרב היה רגל יהודה כוסע ב"א כי הוא היה חלק ויהודה כתחלה יעלם ע"כ היו פני אריה לצד ההליכה ואחריו לפי מדרגתם צורת אדם בדרום שהוא ימין העולם ופני שור כנגד פני אריה כמו במרכבה ופני כשר כנגד פני אדם כמו שהיה במרכבה כמו כן ובמרכבה זו היו פני אדם לצד ההליכה כי כן היה ראוי שיהיה הנכבד שפנים ואחריו כימין פני הארית הנכבד ונגדו פני שור וכנגדו פני כשר כי כן הוא לעולם לפי מדרגתם :

ואחר

שפסד מראה זו שהשיג בה החיות התחיל לספר מראה אחרת והוא השגת האופנים הנשאים בסא שכבוד והרמ"ם כס פי' כי האופנים הם היסודות והכריחו לומר כן לשון הכתוב שאמר והנה אופן א' בארץ אבל אינו מתישב יפה שהרי הכתוב לאופנים קורא הגלגל וב"כ צורת המרכבה אינה מורה כן כי היסודות הם גופים מתים ואין בהם רוח שאמר הכתוב כי רוח החיה באופנים ואין להם קול לקלם לאז כמו החיות וסכתוב או' וקול כפני החיות וקול האופנים לצומתם ואנשי כהם"ב תקבו והאופנים וחיות הקדש ברעש גדול המתנשאים לצומתם משכחים וכן מ"ס וראה להם ובוכה להם וסרבה קושיית אחרות וגם ר"ל לא יראו כן שאסרו ללמד זה אלא ראשי פרקים וכירייעת הסודות מהסתיר יש לחכום הלמוד כפרהסיא וגם יופתן כ"ע לח יפס ביון שהיו פי' גלגלים וכשראה אופן א' בארץ תרבונו מלרע לרום שמיא' וגם פירושו אינו מתישב כי תנועת הגלגלים א' בסבוב אין שם הליכה והתנשאות כמו שראה להם יחזקאל ולפי הענין שהוא מורה נסיעת הכבוד בכסא תנוה על מרכבת עץ וימנעו בהמות או חיות והיה כן למעלה מהגלגלים כמ"ס ז"ל שבערכות הם שרפים ואופנים וחיות הקדש וכסא שכבוד וא"כ כמו שהיו' הם מלאכים מניעים הגלגלים כן האופנים הם נמצאות אחרות רוחניות תנועעיים בתנועת החיות וכסא שכבוד עליהם וכן בדומה זו ראה יחזקאל במראה הנכבוא על כשר כבד בארץ ועב"א כי ראה אופן א' בארץ מתע רוגמת אופני מעלה והם הנשאים בסא כבוד עליהם ואמר כי ראה אותו אופן א' אכל החיות התנועות אותו כאשר היה רצון האל להביעו והיה לר' פניו כ"א שהפנים אכל חיה א' מד' חיות ולא ראה לו דמות פנים כי אין לאופנים תנועה מעצמם שיתנועעו אצל פניהם אבל היו מתנועעים אצל פני החיה שהיא אכלה וראה כי מראה האופנים גם עצם האופנים וז"ל מראה האופנים ומעשיהם כעין תרישי' שהיה א' תאכני האפיר וירועה היתה להם שהיו כעין סיס כמו שט"א כרום ימא' וא"ל במנחות תכלת דומה לים ויס דומה לרקיע ורקיע דומה לכ"ס : וידוע כי הרקיע אין לו גוון כלל אלא שסדרות רואה אותו כאותו גוון שהוא עין האדם וכן ראה יחזקאל האופנים שהיו בתכלית הוהר והכריקות במראיהם ובעצמם ולא היו במראה החיות שהיה מראהן בבחלי אש כמו שהרמ"ם

מראה יסעיה כי הכל מראה א' כרעת ר"ל כי צורך הענין הוקיק להם לראותם בוצרים לאיים על ישראל שיזכרו מעשיהם העיר בעונותיהם. ואמר יחזקאל מראה זה האופן שהיו לוד' פנים בדמות א' לר' פניו כי לא היה האופן חלוק ענינים כמו החיות שיתחייב מזה היות לו ד' פנים חלוקים לפי חלוק הענינים כי אין להם רק ענין א' להמשך החיות בתנועתם ואמר כי מראה מראה ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן. ופי' זה הוא כי זה האופן שהיו לוד' פנים כ"א מהם אצל חיה א' כח"ס במראה ג' אופן א' אצל הכרוב הא' פי' לכו כי כ"א מהפנים היה אופן אצל החיה אשר במראה ג' קראה כרוב כמו שפרש למען סנה שם חיה לשם כרוב היה מעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן ר"ל ששני אופנים היו באורך א' לצד מזרח וא' לצד מערב וב' אופנים היו כרוב א' לצד צפון וא' לצד דרום והיו מורכבים זה על זה במין שתי וערב. וזה כאשר יהיה האופן בתוך האופן וכן פירש' שהיה אופן א' וארכות פניו על ד' רכעיהם כדי שלא יצטרכו לסבב כלבתם :

ואחר

שפי' תכונת האופנים איך היתה כד שזכרנו להסתמך תנועה ישרה לכל צד שיתנועצו כאשר יהיה שמה הרוח והרצון האלהי ללכת פי' ענין א' ואמר ובניהם ונבוכה להם ויראה להם אמר כי האופנים להם בב גבוה כמו והענין שיש להם גלגלים מתגלגלים בעת הנסיעה ועל הגלגלים גב הענין אשר על גב ההוא טוענים המשא וכן אלו האופנים היו להם גבות וז' ובניהם כהפסק טעם כל' ולהם גבין ואותם הגבין היה להם גובה גדול לרוממות הכבוד שהוא יושב על הכסא שהוא על גביהם ומתוך גבהם הגדול היה להם יראה כי כל דבר גבוה וגדול נותן יראה כלב המסתכל בו כמו ומראהו במראה מלאך האלוקים מראה מלאך וכן אל עם מראה מלאך מראה ואפשר שר"ל כי האופנים היתה להם יראה מקיפה כבוד שזוכן עליהם וכן יסרו בברכת יוצר הים כא' עונים באימה ואומרים ביראה וכן בקדושת רבה יסרו ומשרתים שאלים באימה ויראה ואמר אמר כך כי גבותם מלאות עינים סבים לארכותם ר"ל כי לכל צד מר' צדדים יש עינים לגבותם כדי שיראו ההלכים לכל צד כך פירש'. וכן אמר למטה במראה ג' ואופנים מלאים עינים סבים לארכותם ומ"ס גביהם לשון זכרים וגבותם לשון נקבות כן הוא דרך הלשון ואין כאן ענין נסתר. ופי' אחר כי תנועת האופנים היא כמשכת לתנועת החיות במקום אשר היה הרצון האלהי ללכת בגלגלים שהיה כפך רגל על להסתלק הכבוד ממקום למקום בארץ או להתנשא בכפיהם להסתלק לבמדי מעל הארץ לשמים באותו צד עצמו היו הולכים או מתנשאים האופנים וכן בעמדם במקום שהיה הרצון שתעמוד באותו מקום כן האופנים היו עומדים כי רוח החיה באופנים וכן היה הדומה לו כאלו תועד כי הענין והוא הרצון האלהי היה נוסע תחלה והגלגלים שהיו בדמות החיות נוסעים אחריו ונושאים הארון שהם דמות האופנים נוסעים אחריהם :

ואחר

שהגלגלים תנועת האופנים ותכונת תנועתיהם השלים המראה וז' ואמר כי יראה על ראשי החיה רקיע כעין הקרח המורא נטוי על ראשיהם ומ"ס על ראשיהם הוא כולל כל החיות ויעיד עליו סוף הפסוק שאמר נטוי על ראשיהם וזה הרקיע אחר שהוא נטוי על ראשי החיות כלם והחיות היו אצל האופנים והאופנים היו נושאים הכסא ולזה היה לגביהם גובה גדול מניב עד הכסא אצל פי' הכסא שהוא ראש שם על ראשי החיות היה נטוי ולא על האופנים כלבד וזה הרקיע הוא במראה וז' דומה ללוד' א' שהוא גבין תחת בסא הכבוד ע"כ ראה אותו במראה הקרח המורא בתכלית הבהירה :

וכ"א

כפרקיו ר"ל מהו כעין הקרח המורא אבנים טובות ומרגליות והוא מאיר לכל השמים כאור הזה שמאיר בתוך הבית והשמש הוא שגבורתו מאיר כזהרים ש"כ ונסתור עמיה מרי וכן הצדיק עתיד להאיר לעת"ל ש"כ והמשכילים עתידו כוזהר הרקיע וזה דומה לכסא המלכי שפורשים על העגלה כד נראה ואח"ך מביאים הכסא עליו ודומה לזה הן יריעתו תכלת וארבעתו ותולעת שני לאל על הכרובי ועליוס היה ענין כבוד ה' כדמות כסא וכ"כ שזכר הכבוד ולזה היו יריעותו התחתונה מעשה חשב שהם כדמות המלאכים שבה הרקיע שעל ראשי החיות וספר הכסא כי תחת הרקיע היו כפיהם ישרות בעת העמידה כמו מראה אותם פרדות חלמעה בעת הנס' וחור ופי' כי מלבד אלה הכפנים יש ב' אחרות לכסות את גויותיהם פי' לנו כי כפיהם התנועעות יהיו פעמים ישרו' בעת העמידה פעמי' פרדות כי השיב להם עמידה הכבוד במקום ונסיעתו משם אצל כפיהם הנויות ראה אותם קבוצות כי לא ראה לעולם ביוותיהם כי ימנע להשיב מהות המלאכים :

והשלים

לספר כי אע"פ שהרקיע היה מפסיק בינס לבין הכבוד היה להורות כי אין השבתם לכסא הכבוד כי הרקיע מפסיק בינס וכמ"ס כפר"א כרוך כבוד ה' במקומו במקומו לא נאמר אלא במקומו אפי' החיות הנושאות הכסא אינם רואי' אותו שנתן השי' בינס לכוין רקיע שנאמר על ראשי החיה רקיע וכן יסרו בקדושת רבה כבודו מלא עולם ומשרתיו שואלי' וכו'. אצל אע"פ שהרקיע היה מפסיק בינס לכסא הכבוד כשהיו כפיהם פרדות חלמעה היה נשמע קול גדול. וספר הכסא הפלגת הקול שהיה קול שרי בדברו בעת מ"ת שהיה מאותו קול מה שהיה משרש ותנועת הים ועכ"ל לא נשמע במראה ג' אלא עד חצו החיצונה כמו שספר למטה וכן היה קול מדבר למטה נשמע ולא לוולתו כמ"ס ל' מן ורעם אל בקולו גפלאות אבל בשעה שהיה הדבור יוצא אל הכסא היו מרפות כפיהם כימדם והיה שומע הדבור מעל לרקיע ולא היה הרקיע מעכבו חלמעות הקול ולא קול כפיהם החיות כי היו מרפות כפיהם כימדם והדיבור ששמע מעל לרקיע הוא מ"ס אח"ך ואשמע קול מדבר והגיד הכסא כי הדיבור עמו לא היה מכפיה החיות אלא מעל לרקיע. וענין זה ספרו יחזקאל כי כשריבור היה בא לנביא היו החיות מרפות כפיהם ואז היה הדיבור מדבר מעל לרקיע וכשגשם הדיבור היו הכפנים מתנועעות ותנועת הכפנים מרעיש האויר ויוצא מהם ולפי' נשמע קול גדול ולא מושב אלא במראה הכסא להביא אליה ולזה עם היותו בתכלית החוץ ומפני זה נק' הכסא יד' אצל לא היה נשמע לוולת הכסא ופי' קול המולה קול דבור גדול ממנה רב שהוא גדול באיכות וכמות וא' להסבירו יותר :

והשלים

לספר כי היה תחיל לרקיע אשר על ראשם במראה אכן ספיד דמות כסא ומראה הספיד כתב הראש"ע שהוא ארום וסביב ראיה ממ"ס ארמו עצם חפנים ספיד גורתם וספ' הזה כפול ע"כ פ' כמעשה לבנת הספיד מן לבנה והוא כמ"ס באן במראה אכן ספיד כי הכל מראה א' כמ"ס כפ' טלפני זה והלכנה והאבן א' הם שנאמר ותהי להם הלכנה לאבן אבל הראשונים והרמב"ם ל' פי' ספיד קרי' אטאל בלעז ואלמאה בלשון קדר והוא צדד המראי' ע"כ מקבל כל המראי' וראיתו של החכם אינה ראייה כי הוא ספר שהיו ארומים כפנים וזכים כספיד כמ"ס כמין וזמן כד' הוא ועיניו כעין הכדולח ושתארו היה כד' וזהו כעין הכדולח. וכן ספר כי היו במראה ארום כפנים ויש ארום וז' וארום עכ' עכ"א כי גורתם היה וך כספיד וכן דרך הכתוב לתאר עצמם ומראהם כמ"ס מראהם ומעשיהם כעין תרשים כל' בנזכר ועצמיהם היה כאבן תרשים וכן במראה הוקני' אמר כי ראו כמעשה לבנת הספיד וכעצם השמים לטוהר ונאן אמר כי גם המראה היה כעין אבן ספיר וזה הכסא לפי שהוא הנמצא יותר גבוה שהוא בכל הכתנאות ואין בכל הכתנאות מנישיהם לו זה השם יותר קנה הנמצא שם המים העליונים

העלוינים לרעת זל והחוקרים כח"ס כפ"ב ומש"ה השמים כסאי וכן רוכב שמים וכן לרכוב בערכות וכ"א זל כי ערכות הוא כסא הכבוד תפסו הכתובי וזל הנמצאות יותר גבוהות להגותנו ואם הוא יושב ורוכב בזה שלמעלה מהם כמו שהוא מפורש בואת השמש גם הוא יושב ורוכב עליהם . וזל הבקיאום כלסון הקדש פי' לנו כי הספיר אינו ארום אבל לפי מדרשים אשר בס"ס לא הכדילו בן מראה הרקיע אשר לאוהו הוקני' למראה דמות הכסא מראה יחזקאל אע"פ שיראה ממדרגה שהם השמות חלוקות ומראה א' כי בן הפסוק מות' להם מראה א' כאבן ספיר ועל כלם אמר שהם מרא' תכלת הדומה לים וידוע הוא כי מראה הים ומראה הרקיע אין עצמיהם אלא שהראות הוא משיב אותם :

ולפי' פירושינו והוא פי' הרמב"ם והראב"ע כי מה שראה הוקני' הוא מה שראה יחזקאל א"כ ספיר הוא כעדר המרא' לזה נראה המים עליוני' שהם הכסא במראה אבן ספיר לפי שהם נעדרו המרא' כלם כח"ס כפ"ג שלפני זה ותראה הפלגת אלו העניינים העמוקי' כי ראה לכ"א מהחיו' והאופני' והרקיע והכסא מראה מיוחד לפי עומק ההשגה כי אחרון אחרון יותר עמוק בו החיות ראה מראיהו כחתי אש והוא מראה ארום וך שהוא ממוצע בין המרא' כי הלכו והשחור הם הקצוות והארום הוא אמצעי ביניהם על כן הוא נמצא על פנים רבים והוא מראה ישעיהו הכל מרחוק אפי' חלושי הראות ואח"ך ראה האופני' בעין תרשים והוא התכלת כח"ס כי הוא נוטה לשחור ולזה נק' תכלת שהוא תכלית הדבכיו' כי הכל יסובו אליו והוא לא יסוב אלניהם עי' מלאכת הצבע וזה המראה לא יושב מרחוק כי אם לרקו הראות :

ואח"ז ראה הרקיע שעל ראשי החיות בתכלית הוזהר שהוא כעין הקרח שהוא בתכלית לטישות עד שהוא תחליט הראות כמו כינון השונות כי לא ישיבוהו אפי' דקי הראות אלא עי' אספקלריא של זכויות מפסקת בין הרואה והנראה . ואח"ך ראה דמות הכסא כעדר המרא' כי לא ישיבוהו כלל כי אין לו מראה והוא כאבן ספיר :

והחלום עתה הנביא לספר כי על דמות הכסא ראה דמות במראה ארום עליו חלמעה וזאת ההשגה בתחלה ראה אותה חלומה ע"כ היא בכללת ההשגה האופני' והרקיע וכסא כדעת זל שהכדילו השמות אלה לנ' חלקי' וכ"א כתוב בה וארא כי לא השיג עתה אלא שהשמות אלה אינם אלא מרכבת לרוכב עליהם וכלם הם עלולים מעלה א' ית' שהם מרכבת כבודו :

וכבר ידעת מדברינו למה הוא דומה במראה דמות ארום ומראה הפני' ומראה אחרים ואזל כמד' כמה גדול כחן של כביאיו' שמדמין צורה ליוצרה והביא חק' זה ועל דמות הכסא דמות במראה ארום תלמעלה ר"ל שאינו דמות אלא במראה הנבואה שהם מדמין הכבוד המושג בצורה היותר נכבדת שבצורות השפלות לא שיש בה צורה כלל לא צורת אדם ולא צורה אחרת ומ"ס בעז' ובר"ה שאמר לעשות פרצוף ארום שכן לא תעשון אתי אל תקרי אתי לא אותי הוא לפי שהכבוד המושג לכביאות הוא מושג אליהם בפרצוף ארום וכבר פי' היל"ל ראיתם כל תמונה בבית' ארום וסראכ"ע זל כפי' שיד השימוש דודו' נח וארום מפעיו ובים וצחים לישירים וארום כאש' איכלה לרשעים גדול מרכבם אלף אלפין ישמשוניה דאש' כהם פו' כח כסא כבודו קווצותיו תלתלים שחורות כעורב ענן וערפל סביבו עיניו כיונים על אפיקי מים טרי מלאכי ודרכיו זכרה על אבן א' שבעה עינים וא' אלה עיני ה' משוממות בכל הארץ לחיות בערבות הבושה הם טרי הפני' שפתותיו שטני' הם שלוחיו עושי דברו שמדבר' עם נביאיו בבכריאל לבוש הכרז' ודיו בלילי והכ' הם הלגלג' והם השמים מחולאי' בתרשים הם הכוכבים מעי' עשת טן אפודת הגלגל העליון והוא הקו הרחב המצוי מעולפת ספירוס הם המולות שוקי' עמודי שש הוא האש והאוויר מוסרי' על ארנו פו' הוא הארץ כמו על מה ארמה הסבבנו מראהו כלבבון מי שיכנס כלבבון וראה אילן ופה יחשוב שאין למעלה מחמו ולא ימצא במוחו עד שיראה אחרים וזהו נאום ופלא' בעיניו בן מעשה השמירה בקור בארמים שהם עליו מים שלא יכלו מעיניו כענין חדש' לבקרי' חכו מתתקי' וכלו תחתיהם תורתו ומצותי' הסתמים מושג ומחו רב ומתקיים מרכש וכו' אלו הם דברי החכם זל והם מתקיי' מרכש וזפת צופים :

וע"פ מה שסברנו מענין כסא הכבוד והמלאכי' הם עליו' ערכו' ופיהם וטוב שכל החכם זל שברחו במנהל לפרס אותה דרך מדרג ע"פ תכלת רזל אשר במרכבה צופי' המרוחקי' מרעת הפלוס' הפלוא' בלולים וטובי' ועל מים מי מרים המים המים רבו הנוטפים :

והנה החכם זל הורה כפי' זה לפי' הראשונים שהספיר אינו ארום שהרי פי' מעולפת ספירוס המולות והם הכוכבים ספירוס אין להם אורה מעצמם אבל מקבל' אורה מהשמש ואינם ארומי' וע"ה ביד דברי פי החכם זל חן יש לי להוסיף על דבריו ולפרס שוקי' עמודי שש היסודות ד' שמוצתם ישרה כחן ועמודי' קצוות והם מיוסדים על ארנו פו' שהם ד' צורות וקבלם החומר ראשון שהוא נעדר הצורות וכמו שבסא הכבוד כהם איתם כהם פו' כן כהם החומר הראשון התחתון בארנו פו' כי הפו' לרום וכותו הוא קרוב להיותו נעדר הצורות וכן הם המים העליונים שהם מיוסדים בשם כסא הכבוד והחומר הא' שהם חמרי' בלי צורה ושניהם נקראים בליותה והם בבית' פו' כי נח' כן החומר הראשון שנא' חולס ארץ על בליותה וכן כזה החומר המקיף על הכל אמרו עליו כפי' בכלל הנמצאו' הרוחניות גם בליותה כלום פיד מלדבר ולכך מלהדגדג והספרש שיש בן ב' חמרי' אלו שהמקיף בכל הוא בתכלית הזכות כמו הסתם שנא' ישנה הבתם הטוב וזש עליו ר"א הכדיל' שהיה מאור לבוש של הכ"ס עכ"א עליו ראש כהם פו' וזה החומר הסתחון הוא בתכלית העבירות עכ"א עליו מיוסדים על ארנו פו' וידוע הוא כי הארמים לעמודים הם בתכלית העובי ככר לארץ וזש עליו ר"א הכדיל' שהיה משלב שתחת כסא הכבוד הורה על עכו ועל שפלות מקומו :

אחר שהשלים זאת המראה הכ' כוללת דמות האופני' והרקיע והכסא והאדם אשר בכללם נאמר דמות כי לא היה רק במראה הנבואה התחיל במראה הנבואה הנ' ואמר כעין השמל במראה אש ונובה לו סביב במראה הקשת אשר יהיה בעין ביום השמש כן מראה הנובה סביב הוא מראה דמות כבוד ה' זהו לשון הכתוב במראה זו וזל הכדילו בן מראה זו למראות הראשונות כי לזאת המראה הצריכו הסתר והעלם יותר מהראשו' כח"ס למעלה ולא התירו לדורש בזה אלא ראשי פרקים כפי דעת א' וכפי דעות אחרות אפי' ראשי פרקי' אסרו אלא א"כ היה חזק מדעתו והחבו בזה שינוי האדם לימיו הוקיע ושיסה טבעות ונפסקה ממנו רתות החבורות הגורמות לחפץ ולהרום המצב בלא יסוב הדעת כי השעות בזה מביא לירי סכנה וזש א"ל ר"ל א"ל תא ולאמרך מעשה מרכבה א"ל אכחי לא קשאי' ואמרו והוא ימקא' דהוא דרוש כהשמל ונפס בורא מחסתל ואכלתיה ונתנו טעם בזה שאני ימקא' דלאו אורח ארעא וענין אכלתיה מורא לפי דעת הפלוס' הוא שהמעמיקים כחמת האלו' באים לירי חולי שרפון שהוא אש של עצמות אבל לפי דעתו הוא כי מסבולת זאת הסכמה הוא שכן' לעוסקי' בה בטקרה כמראה

במראה הנראה' כסוי כעת ח"ת וכו' ש"ל כח' חגיגה פתח"ל כמעשה מרכבה ודרש יורה אש מן השמים וסככה כל האילנות שבעה פתחו כלם ואמרו הללויה נענה מלאך א' מתוך האש ואמר הן הן מעשה מרכבה ואמר שם על ריכו שיר הן החמור ונתעטף וישב על האבן תחת הזית אמר שכינה עמנו ומ"ה מליון אותנו ואנו דוכב על החמור וכ"א פתח ר"י ודרש כמעשה מרכבה אותו היום תקופת תמוז היתה ונתקשרו שמים בעבים ונראתה כמין קשת בענן והיו מ"ה מתקבצים ובאים לשמוע מ"ה בבני אדם שמתקבצים ובאים לשמוע ולראות בזמנאותי חתן וכלה וכן במד' רות כשהיו דורשים ר"י ור"א בכית אביו של אלישע אחר והיו הדברים שמוחי' בנתינתם כסוי ואל' לשרוף ביתי באתם על נאמר לדרוש בזה לינקה לחולשת טבעו וכ"א שם מעשה כתיבוק ח' שהיה קורא בבית רבו במ' יחזקאל והיה מכין בחשמל ויצאה אש מחשמל ושרפתו בקשו לבנון ס' יחזקאל ח"ל חנניה בן חזקיה אס' זה חכם כלם חכמים ואמר שם שצלה לעלויה והכילו לו ש' גרבי שכן וישב בעלויה ודרשו . וסנניוס לא היתה חפני שהוא חביא לירי טעות שהרי נתנו טעם לזה אס' זה חכם כלם חכמים והחכם אינו כופר אבל סנניוס היתה לעומק המושג והקטן הכנעם כחכמה זו מעצמו בא לירי סכנה ועד' דרש אותו להקל הענין אל המעייני' מעצמן בחשלי' קרובים אל הסמל ומה שדרש בו זה הסלם לא הגיע לידו וגם הוא נבנו ולא נראה כלל לא לנו ולא לקדמוניו ולא ידענו מה דרש בו ולא מצי' בו לר"ל ענין מיישג כי הם אמרו מאי חשמל חיות אש מחללות במתני' תנא עתים חמות עתים ממללו' בעת שהדיבור יוצא מפי סכ"ה חמות וכסעה שאין הדיבור יוצא מפי סכ"ה ממללות וכתב רש"י שאין זה חתיש לפי הענין והקשה לרב ח"ל זה לפי שזה הוא מהמרא' הב' שח' שם ויהי קול חצל לרקיע אשר על ראשם בעמדם תרשינה כנפיהם כח"ש למעלה ולפי שזכר העניני' שהיה דבר דבור על אופניו יש לחקור ההבדל שיש בין זאת המראה למראה הב' כי שם נאמר וארא והנה דמות כמראה אש ממראה מתניו ולמטה ממראה מתניו ולמעלה כמראה וזהר כעין חשמל וזהר שם כבוד אלהי ישראל ככבוד אשר ראיתי על נהר כבד :

והנה רש"י ח"ל כתב על כ' מראות אלו של חשמל על הא' אמר שלא ניתן רשות להתבונן בו ועל המחלוקה אמר אסור להתבונן בו וכס"ס אמר וחכם מכין מדעתו ולא אסרו ההתבוננות לבמרי וגם יש חתיר ללמד ראשי פרקים אלא שלקטני' נאמר לבמרי גם חנניה בן חזקיה דרש אותו :

ע"ב יסלישכ אותו מהו הנאמר להתבונן בו מדעתו או ללמד בוראשי פיקי' ומה שיר' בזה הוא כי יחזקאל ראה במראה הסכוכה מה שבקט מע"ה ב"ה במראה עינים באמרו הראינו לא את כבודך וכן נאמר במראה זו מראה דמות ח' הוסיף כאן לומר מראה דמות כי זאת המראה היתה בכוכבה מתוך ט' אספקלריות ואספקלריא שאינה מצומצמת שפירשתי עניינם כמה שבער ומראה שראה חסה לא היתה כן אלא ראות עין בהשתמשו' החושי' וכמו שהמראה שראה חסה היתה מלוקט לב' מראות מראה האחרים המושג ומראה הפנים הכלתי מושג כח' וראית את אחורי ופני לא יראו ונא' כי לא יראני האדם וחי . ופי' ח"ל בספרא כפ' ויקרא ולא כל חי ואפי' חיות הקדש ומ"ה ועל זה היו פני השרפים מבוסים במראה שראה ישעיה וזהו סריקע מפסיק בין החיות במראה זו לפי שהיו הפנים מובנים וכך מפני מראה הפני' כן ראה יחזקאל מראה החשמל אשר הוא כבוד ס' שתי הסבו' מראה' מתניו ולמעלה וזהו מראה הפנים ומראה מתניו ולמטה וזהו מראה האחרים וכן פי' הר"ק ח"ל בקונטרס' המרכבה וכן ח"ל במד' חיות מנין יבא יחזקאל ויגלה חדריו המרכבה שה' הכיאי' המלך חדריו ר"ל כי המרכבה שראה יחזקאל הוא הכבוד שגר' ליש' ביום מ"ת וכ"א ראתה שפחה על סיס מה שלא ראה יחזקאל כן בזוי הבקן אלא שהכבוד שראה חסה הוא השגה מוחשת רובת' אל הכבוד כח' שמה שראה יחזקאל היתה כמראה הסכוכה ויש כבוד מושג לנביאים למעלה מהכבוד המושג לכל יס' ואפי' לנשים כח"ש כפ' שלפני זה . ע"כ אני תמוס מהרמב"ן ח"ל שכתב בדרש' המתחלת תורת ה' תמימה שלאנו' מעשה מרכבה בתורה כמו סנו' בה מעשה בראשית והאמת הוא סנו' בה אבל ברחו כי מעשה בראשית הונרך לפרש לפי שלא היה ביניהם אבל מעשה מרכבה לא הונרך לפרש כי ראו בעיניהם בעת מ"ת ויראו את אלהי ישראל והיא מראה זו של יחזקאל כח"ש והמשכן הוא רוממל למרכבה ומראה הסולם שראה יעקב ממעשה מרכבה הוא ח"כ הרי נתפ' בתורה כמו מעשה מרכבה ומה שראו בעת מ"ת ומה שראה יחזקאל והכבוד שגר' למשם ורובת' המשכן הכל הוא ענין כבד לא שיש בו דמות לא' . ומ"ש כאן ואפול על פני אינס נפילה אל הכבוד דרך אלהות אלא מפני אימת המראה המראה וכן נא' במראה ב' בבקעה והנה שם הכבוד ה' עומד ככבוד אשר ראיתי על נהר כבד ואפול על פני ונא' אח"ך ותבוא כי רוח ותעמידני על רגלי כל' שמתחוק לעמוד על רגליו כח' שברניאל במראה הסכוכה צירי עליו ולא עצרתי כח' וסא נאמר ויחזקני ויאמר אלי אל תירא איש חמודות וכו' ועד' נבנ' שהמפל על פניו כשנראה הקשת מחוי' כנימות בליו הדבס שכל המראות הם פניו' ככראו' מקצתם מושגו' ומקצתם כלתי מושגו' והמושבות הם כל הנמצאות כלם מדמו' הסבא והקריע ואופני' וחיות וכ"ש הנמצאות המוחשו' הסגלגלי' ויסודו' ומורכבות מהם וכ' בכלל מראה האחרים ומראה מתניו ולמטה בחשמל ואשר אינס מושבות הם השכלים הנכדלי' מכל חומר וזה מביעי הסגלגלי' והיסודו' ואלו הם בכלל מראה הפני' ש"ת' א' ודקדמי לא יתחזון שאפי' בככראים יס' הסגל' כעלמות וכ"א ח"ל כי במדור העליון יש שרפי' ואופנים וחיות הקדש ומ"ה הוכירו כל המרכב' והוסיפו מ"ה שהם השכלי' הנכדלי' ועליהם אמר אנך' ודקדמי לא יתחזון וזהו בחשמל ומראה מתניו ולמעלה ח"כ החשמל הוא כלל לכל הכבוד מראה הפני' ומראה האחרים וא"כ יפה אח"ל חיות אש ממללות ועתי' חזות ועתי' ממללות ונסתלק קושי' דרש' ח"ל שלא נתישג לו זה לפי שכברנו' במראה ב' והאמת הוא כי זאת המדרגה הב' היא כוללת כל הכבוד והנאמר בזה והמביא לירי סכנה הוא להתבונן בעצם הכבוד הנך' בשם פנים ומזהו כי השגה זו נעלמ' לבמרי כי לא ידע מהות השכל הנכדל מי שהוא שכל היולאני . ואלו הוא זה שאל' כי לא יראני האדם וחי בחיית' אינס רואי' אבל במיתת' רואי' וכ"א לפניו יכרעו כל יורדי עפר וכפסו לא היה כי יהיו אז שכל בפועל והראיה המפורש' בזה שכל הכבוד הוא ככלל במראה החשמל והמראות הראשונות של החיות והאופני' והקריע וכסא הכבוד ומראה אדם אשר עליו הכל הוא כבוד ה' כי במראה ב' נאמר כי ראה החשמל וישלח תכנית יד ויקחני בצינת ראשי ויביאני ירושלם והנה שם כבוד ה' אלהי יס' במראה אשר ראיתי בבקעה ובבקעה נאמר שיהי שם כבוד ה' ככבוד אשר ראה על נהר כבד ח"כ כבוד ה' הם המראות הקודמות לחשמל כמו שהחשמל נאמר עליו שהוא מראה כבוד ה' ומה שהוכיח במרא' ח' מראה מתניו ולמעלה תחלה ואח"כ ומראה מתניו ולמטה ובמראה הב' הוכיח דבר כהפך לפי שבמראה הא' הקדים החוקרם למעלה ובמראה הב' הקדים החוקרם בסדר ההשגה ועוד ברי לשמוך תכנית יד שהיא מהתקנים ולמעלה אל הלקיחה בצינת ראשו כמו שהוא כועס על עבדו ומושכו בשערות ראשו והורה כי הא' הוא כועס על התועב' הנדליות שהיו עושים יס' כח"ש כפ' שם :

ופירוש

וזאת המראה בפרטיות הוא כי הוא ראה במראה הנכבוא דמות אדם חלוק ממראה מתניו ולמעלה היה כובעין
 חשטל וסביב לו במראה אש וכן כתב בתחלה ומתוכה כעין השחטל כתוך האש ופי' במראה נ' שהוא כמראה
 וזה כעין השחטל הורה בזה על התקצת ההשגה לבמרי שהוא מראה יותר וך ויותר דק מכל ת"ש ממראה אש לחיות ועין תרגום
 לאופנים ועין הקרח הנורא לרקיע ומראה אכן ספיר הכסא ומקיף אותו להעלה יותר מראה אש כרי לשרוף כל הקרב
 הקרב הכלתי מוכן לזה כמו שגמרף הוא יקרא או להיות חומת אש ולכבוד המשתמשים בו במראה הנפיש במרכבה כח"ש
 חמ"ל זל וקראו חשטל לפי דעתי שתוק מלכד כח"ש כס' כלום פיק מלכד וכ"א חש מלחש מלמלל וממראה מתניו ולמטה היה
 במראה אש ונובה לו סביב הוא הכבוד המושג לכבאים כל א' לפי מדרגתו והוא מראה האחרים וזה הנובה ראה אותו כמראה
 הקשת אשר יהיה בעין ביום הנשם כן מראה הנובה סביב הוא מראה כבוד ה' פי' כזה סתר הענין כי היותר שפל במדרגה הוא
 ממראה מתניו ולמטה הוא מראה כבוד ה' :

ורנה

מראה יותר לתאר הכבוד א מראה חשטל שהיה ממראה מתניו ולמעלה אבל הענין הוא שהוא אינו קורא דמות כבוד
 ה' אלא המושג לכבאים ויש הכבוד למעלה מכבוד וזה ככראים שפלים הסבכראים העליונים מהם וזה מפורש ומתוך
 זה הכבוד יבא לו הכבוד בכבואה זל"כ בן אדם עמוד על רגליך לחזקו תאימה שבכילה נפל על פניו ודבר עמו כמו ש"א הכבוד
 למטה מתוך הכבוד וחכמת זה המשל למות מראה הנבה למראה הקשת הוא על ב' פנים הא' מהם כי ידוע מחכמת הטבע כי
 חומר הקשת הוא העב הרקק שנשאר בו מעט רכיב דק וכשניכונן השמש מזה בו ויתחדשו מראות ראשון המראה הא' הסמוכה
 לכיוון הוא מראה ארום וקורין לו המראה הייני ונתחדש בו זה המראה כי הלבן בשעור כשחור מתנו מתחדש הארום המנוכב
 בין המראים כמו שמתקדשת מהאש הזוהירה הלהבה אדומה כשהיא אוחות בעצם שחורים והמראה השמנני הוא חלק לב'
 מראות אדומות נוטה לו לזר היבון ודומה לו קצת ולו הנוונים אין יכולת ביד שום צבע לצעות כמותם והוא ענין טבעי כמו שאנו
 רואים שניכונן השמש בשחכה במים או כנשם ספיריו וצבאים מתנו ניכונות כמראה הקשת וכן יראה במי הים כשיכיו במשטות
 כדמות קשת ואם יקח אדם מים זכים ויוה הזאה דקה בניכונן השמש הנכנס בחלון כענין אבק ותהיה קצת הזאה בניכונן
 וקצתה חזק בניכונן וראת ענין הקשת וענין אות הדברית על זה הוא המציאות הענין לקבל זה הקשת זש והיה בענין ענין על הארץ
 ובראית הקשת בענין אכל אחר המצאת הענין ברכון אלהי להראות את הראות הקשת הוא ענין טבעי ממכ' שגבר עליהם כון
 השמשות כרעתם זל והיה הקשת כמות חזי ברור לפי שארם המקבלים הקשת הם כתבונת הארץ שהוא כדורית וכיוון השמש
 מזה עליו מלמעלה עד למטה בארץ ונעשית הקשת בלאות תבונה וכבר ראינו הקשת פעמים הרבה קרוב אלינו שהיה הקרוב
 אלינו לא היה מפסיקו אבל היה בראית עד למטה במישור לפי שהאידים היו עולים משם ולעולם אינו נראה כמזי היום אלא
 כבקר לזר מערב או כעבר לזר מזרח לא בימים הקצרים שהשמש הוא בראש גרי רחוק הרבה מנקודת הראש ובמקומו הנפוכו
 ולפי סקשת יש בו ד' מראות כ"א חלוקה מאחרת כוונה ולמציאות כן הים הנובה הוה שהוא כולל שניו בו ד' מראות חלוקות זו
 מזו אש החיות ועין תרגום האופנים ועין הקרח הנורא לרקיע אכן ספיר הכסא זה א' מהפנים שראתה החכמה להמשיג הנובה
 לקשת וסב' מהם הוא כי הקשת יבא קשת אחר כי העב השמי מקבל בונו העב האחר שקבל ניכונן השמש בחזות ניכונן השמש
 כשמכה במים אל הקיר וכמו שהקבלת המראה של וכוית הנורה שיש במראה האחרת אשר כנדרה וכן אלו המראות כולם הם
 אצילות המאצילות כי מהנמצא הית כאצלו אלו הסיוות הנקראות כבוד ה' וזהם כאצל זה שהוא מושג בכבואה לכבאים וספר
 הכבואה כי בא אלו הדיבור מתין זה הכבוד כשלמות לשרל כמו ש"א למטה בסנה ולישעיה בשנת מות המלך עזיהו וזוהו ללכת
 לגולה כח"ש ולך בא אל הנובה אל בני עתך ודברת אליהם וכו' ואח' ספר כאצלו נשאתהו רוח ונסתלק הכבוד מהר כבר זלש
 ותאמרו וזאמנו וכו' והרעם היה מככפי החיות אשר כבת זאת הקול מיעל לרקיע לרבר עמו תרפינה כנפיהם כח"ש ועתה
 ששתק הדיבור כסתלקו משם זלש וקול ככמו החיות משיקות אשה אל אחותה וקול האופנים לעומתם וקול רעש גדול וסיו אוזניהם
 כרוך כבוד ה' ממקומו זלש והאופנים וחות הקדש ברעש גדול מתנשאים לעומתם פי' שהאופנים היו מתנשאים לעומת החיות
 וכולם החיות והאופנים היה להם רעש להורות על התנועה אבל כשרפים לא כאמר רעש גדול אלא עונים באימה ואומרים ביראש
 לפי שראת אותם הנוכסים פנים ורגלים להורות על האומה והנניעות ולא היה שם רעש להורות על הקיום בתקום כמו שפי' וכן
 ענין הקדושה כבר פי' :

אבל

ענין זאת הברכה פי' רד"ק פני' ליחזקאל ש"ל שחכבוד סר ממקומו מעל הכפרת מכין ב' הכרובים חפני עומות
 ישראל וזה הפי' קשה שבמראה זו עדיין לא נסתלק הכבוד עד מראה נ' ועוד שהכבוד לא היה בענין נכבואה זו על
 הכרובים כי אם על כהר כבר ועוד שאם חפני הסלקות הכבוד מהכרובים היה קלום זה א"כ נמותם של ישראל הוא ולמה תקמומו
 זל לאמר בברכת יוצר ובקדושה של תפלים שח"ו שוכר בתפלותינו סלוק השכינה אכל הוא בהפך ששכבוד ראהו כמראה
 הנכבואה כהר כבר לרבר עמו ואחר הדבור חזר למקומו הוא כ"ה. ועז' תקנו לו בקדושת אחר ברוך כבוד ה' ממקומו יתלך ה'
 לעולם אלטיך צון לזר ודור לו' ממקומו הוא בין אפילו כעת הצלות שח"ו והיו עיניו ולבי שם כל היתום ואם אין שם גילוי שכינה
 אכל שם חסיון עונו ופי' קלום הוה הוא לומר כי הכבוד הוא שופע לשאר המקומות ממקומו זה כ"ס כי סכרכה הוא ענין שפע
 כמו ברכה שופעת מים ואינה נחסרת ולזה נקרא ח"א מקור שגא' כי עתך מקור חיים ואומר מקור חיים חיים וכבר כתבתי זה
 וע"כ באמר זה הקלום עתה כי מקום הכבוד אינו כהר כבר אבל שפע עליו ממקומו ושם הוא עתה חזר ועב"א במראה ד' כשוכ
 הכבוד אחר החורבן את מקום כסא' ואת כפית רגלו אשכונ שם כתוך בני ישראל לעולם וזה דומה לקלום ששפע ישעיה מלא כל
 הארץ כבודו כי מן הסיכל אשר שם ראה הכבוד נתחלל כל העולם כבוד :

ודיע

זל פ' אין דורשין ובפירי ר"א ובמר' יליף במקומו לא נאחר אלא ממקומו שאפילו חיות אינם מודעות מקומו
 ר"ל כי הכבוד השוכן במקדש הוא שופע עליו והעליונים לא השיבו חיות מקור השפע והרמב"ם זל פ' ממקומו
 מהדרגתו כי אין העולם מקומו אבל הוא מקום העולם וזה אמת הוא אבל הענין הוא מתישב כח"ש והנה נתפ' המרכבה שראש
 יחזקאל על כהר כבר וסב' שהיה בכקעה נא' עליה שהוא ככבוד שראש על כהר כבר והב' אשר נשאתהו רוח בין הארץ ובין השמי'
 ויבוא ירושלמיה במראות הנכבואה אחר שראש שם הכבוד במראה אשר בכקעה והמראה שראש בכקעה היתה כמראה שראש
 על כהר כבר לישב שמיני שחנצא בין ב' המראות ונניח מה שראש' אנשים אשר פי' ומה שראש האיש לבוש סדרים שאזל שהוא
 נכריש כי כן נראה לריאל וכבר פי' זל שהוא מרד"ל וקח בחלום חכונות המרכבה לשרוף העיר וכבר פי' כפ' זה ענין גברול
 מה שראה אותו לכוש הכדים היה להורות על מעלה וטהרה בכ"א בשעם שנכנס לפניו ולפנים אבל אותו שראה ריאל בוותיו
 כתרשש

כ"ג אבות ה"ב

בתרשים ופניו במראה ברכ ועיניו כלפיהי אש וזרועותיו כעין נחשת ובראש מאתה מראה שזה האיש לא היה גבריל שראה בחזון תהלה כי אם היה גבריל למעלה לא האכירו בשמו כמ"ש בשאר מקומות ומה שמחזק זה הוא שהרי החיות לא ראה את ג' ויהיה הכנה שהיו מכוסות ואין יראה ג' ויהיה גבריל שהוא שרל כדל אכל זה האיש לכוון הכדים שראה דניאל הוא א' מהמלאכים ושדים רוחניים וכל אליו דוגמת המרכבה המראה החיות ומראה האופנים וקול רעש שהוא נאצל מאנילות מושאי כסא הכבוד ע"כ היתה ג' וייתן כעין האופנים שהיו כעין תרשים ושאר איבריו כמו החיות שהיו בחלי אש וכוונתם כעין נחשת קלל וקול דבריו כקול המון והנה השמו שבו את המראה הוא שנתנה שם חיות לשם כרובים שאל' וארץ הרקיע אשר על ראשי הכרובים כאבן ספיר ועוד כי החיות שברא' הא' היה פני הא' פני שור וכמראה זו לא נזכר פני שור כי אם פני כרוב :

ויש כזה כ' תמיהות הא' איך נשתנה מפני שור ל פני כרוב והוא אחר ודמות פניו הם הפנים שראיתי על נהר כבר והכ' למעלה יחד זה כשם כרוב והלא כלם ראש כרובים וכבר אמר בסוף היא החיה וכו' וארע כי כרובים הם ודל כעצורו בשמו פני שור לפני כרוב ואמר יחזקאל בקש רחמים ונהפכו לכרוב אמר רבש"ע אין קטיוור נעשה סניבור :

והרא"ב על הקשה שהרי העגל לא נעשה כימיו וקושיא זו אין לה דברים כי לפי שראה רבל עגל אחר זה הוא מוכיר עון העגל בקש רחמים שיסתנה ולפי שדעת' זל הוא כי פני כרוב כמו אדם כי תרגום ילד רביא ופי' כרוב כרביא והלא פני אדם היוכרו במרכבה והוכרו לו' אפי' דרכיו ואפי' זוטרי ואע"פ שדרכיהם מתישבים אבל לפי מ"ש כי פני שור הוכרו לענין הנסיעה כרי' שהיו רבליהם ככף רבל עגל ציורים אלו לתת טעם לשמו פני שור לפני כרוב למעלה הם . ודל"ק כעצורו במראה זו שכן' בה באופנים בשר ולא נו' בחיות כשר ולפי דעתי האופנים הם הגלגלים כדעת' וכתן כ"ע וקחיות הם הגלגלים הנכרלים ע"כ ראה לאופנים בשר כי הם בעלי גשמים ולא ראה כן לחיות אבל לפי מ"ש שכל המרכבה הוא למעלה הגלגלים אין כאן שאלה כי כל מה שראה במראה הנבואה הוא לצורך הענין ראה לחיות פנים וכנפים ידים ורגלים לפי הצורך כמ"ש ולא ראה ג' ויהיה המורה על מהותם כי סיו מכוסות להעלים מהות ואין צורך לראותם בראש המרכבה ולאופנים ראה ג' ויהיה וכשרם לצורך המראה כי על גב האופן היה הכסא נשא ועכ"פ צריך לראותם בבמותם וכשרם ומ"ש לאופנים להם קורא הגלגל באוניו אין לפ' שהאופן נק' גלגל כי זה ידוע שהאופן כלל"ק הוא גלגל אבל בא' לו' שהוא שמש קול קורא לאופנים ואמר להם הגלגל כמו שקורא לחבירו ואז' לו ראונו שמע דברי וכן פי' רד"ק ואז' שהוא דרך קריאה כמו הקהל חקא א' לכם הדור אתם ראו וכו' והנה נסתלקה שאלת בשרם ונשארם שמו שם החיות לכרוב ושמו פני שור לפני כרוב :

ואני מתעורר עוד למעלה שאלת כעצורו א' מן הראשונים כי במרכבה הא' ראה פני אדם ואח"כ פני אריה ופני שור ופני נשר ובמרכבה הזאת ראה פני כרוב א' ואח"כ פני אדם ופני אריה ופני נשר וכלי ספק הקודם במעלה קודם בסדר בזאת המראה וזה סותר דעת הרמב"ם ודעת הראב"ע שאז' שלא נשתנה כלום אלא השם בלבד ונס' לר"ל יקשה קשת למעלה הקדים לפני וזו לפי דרכי אכל הם יתקנו בזה כדי להפסיק דעתו של יחזקאל שנתקבלה תפלתו ונשתלקו פני שור הראו לו פני כרוב תחלה כילפי דעת ר"ל הרבה נחמטת הפורענות שהיה גבור עליהם כמו שכתב בפ"א דמגילה ובילמדנו וכאשר מיומא ודבריהם כבונים הם :

אבל לפי פשט הענין עוד יש לאלוה מלך כדי שיכא כל העניינים על הסדר נכון שהמרכבה היתה דוגמת מרכבת המלכו' בעת הנסיעה ועתה אפרש הל' זה הנה הזאת המראה נראה כי פני כרוב הם ויתר נכבדים מפני אדם ואין נמצא בעול' בעל פנים ויתר מהאדם כי אם המלאכים הנראים במראה הנבואה כפני אדם נראים הלא תראה אשת מנחם אמרה איש אלהים בא אלי ומראהו כמראה מלאך האלהים נורא מאד וכן יחזקאל כשרצה לתאר מלך צור בכל מיני שלמות מחכמה ויופי אמר את כרוב מתוך הסוכך וכו' וכל אלו הם תארים למלאך וכ"א ואחללך מהר לאדם ואכרך כרוב הסוכך מתוך אבני אש גבה לכך בישיד' שמת חכמתך וכ' יורה כי הכרוב הוא המלאך בעל יפעה וזהו ומתהלך בין אבני אש כמו המלאכים וכן הכרובים שהשכיח של מקדש לבן עדן על להם המרכב יורה שם מלאכים של אש לזה וכן פי' זל וגם מ"ש שם פני ילד וסמכו לזה המלך כרביא אע"פ שראב"ע הלעיב עליהם לפי שחלל כרוב הכף היא שרם וחלת כרביא הכף היא כף הדמיון וכבר תקנת' זה למעלה כי אין זה קושיא אבל כוונתם היא לו' שם פני אדם בתכלית היופי וידוע הוא שאין יופי בצורת האדם כי אם בעת הילדות לסיכ מונח ולמיעוט חסכוניות רבים אשר האדם בגדלו חכמה המעשיות שור יפיו ומ"ל לא מפני צורת הפנים לבד כן' כרוב אלא בשבתו ופניו כו כנפים . וכן פי' זה דל"ק יורה ע"י וירכב על כרוב ויעף וכן הכרובים שעל הכפורת כי באמר לו אתם שיעשו כמכים ולא פי' לו שיעשו כנפים אבל אחר שהיו כנפיהם פרושות למעלה ונראה מזה כי כל כרוב יש לו כנפים ע"כ לא פי' לו עשייתם כי הוא קפו' כשם כרוב שהוא בעל כנפים אבל פי' שהיו פורשי כנפיהם וכבנייה של יחזקאל כתוב שהיו שם כרובים ושני פנים לכרוב פני אדם ופני כפיר ונראה כי מפני פני אדם נקראו כרובים לא מפני פני כפיר אבל יש ראיה משם ששם אפי' וזו כמו הכפיר שהו' קטן האריות :

ואחר הקדמה זו ואז' כי לא נשתנה כלום בזאת ההשגה האחר' ממה שהשיג תחלה וכן יורה הפסוק שאמר היה חיות אשר ראיתי ומה הפנים אשר ראיתי וא"ל להכחיש הכתוב וינרדו בזה דברי הרמב"ם והרא"ב ע"ז אבל נשתנה בתנועה כי במראה הא' היתה תנועת ההצתק ממקום למקום בארץ דרך הליכה מנהר כבר לכ"ה ובמראה הב' היתה תנועת ההצתק מלמעלה דרך התנשאות כי ב' תנועות אלו היו למרכבה שנאמר בלכתם ולבו ובהנשאת מעל הארץ ונשא האופנים' ולזה היו ידים לאופנים כמו ידות לקרשים אשר עליו מתגלגל האופן בעת ההליכה והיו להם כנפים להנשא וכן תרגום וכתן ודיהון אשתדיוהון לשון שפיכה וגלגול וזה מתבאר בכתוב כי הא' אחר הדבור שרבו עמו כתוב ותשאני רוח ואשתיץ אחרי קול רעש גדול לא נו' שם התנשאות מעל הארץ אלא קול כנפים החיות חשיק' אשה אל אחו' כי בעת ההליכה ההנפים היו מתנועעו' ובמראה הב' כתוב וישאו הכרובים את פניהם וירדו מן הארץ וגם במראה הא' לא זכר כנפים לאופנים ובמראה זו הזכיר להם כנפים להורות על התנשאות מעל הארץ ואנו התנועה היא ג' שמו הדברים כי בהיות המרכבה נוסעת בארץ ממקום למקום הוא ראוי להקרא בשם חיות כי תנועת החיות היא ההליכה לא התנועות והתנשאות מעל הארץ ועקר פני השור לא היו אלא מפני כף רבל עגל המורה על ההליכה בתנועת העגלות והאופנים ועתה במראה הב' שראה הסתלקות מלמעלה למעלה קראם כרובים כי תנועת הסתעפות היא לתלאכים ולכרובים ולפי שתנועת ההליכה נשתנית לתנועת ההתעופפות ע"כ נשתנה שם שור שהוא מורה על ההליכה לשם כרוב המורה על ההתעופפות כיון שנשתנה שם שור לשם כרוב הקדמוני עתה ואמר פני כרוב ואח"כ

ואח"כ פני אדם ואריות וכשר לפי מדרגתם וכבר פי' למעלה היה כדגלים פני אריות בתחלה כי יהודה ועלה בתחלה ע"כ היה פני אריות בתחלה ואחריו אדם ושור וכשר במדרגתם ומ"ס ז' יחזקאל בקש עליו רחמים והפכו לכרוב הוא לו' כי אחר שנבנה בורה להסתלק הכבוד מישראל בקש שלא יהיה ההסתלקות ממקום למקום למטה שיחליף ישראל באומה אחרת שלא יהיה קטיובור סגנון שתרשם שכינתו על שוכני ישראל כמו שהיתה עד עתה על ישראל ולזה היו פני אדם פרוצף יעקב ע"ס כרעת ז' לסוד' כי השכינה היא מיוחדת בזרעו יותר מורע אברהם ויצחק שהם ושמעאל ועשו ובני קטורה ועז' בקש רחמים עתה שלא תשרה עליהם בהסתלקות מישראל בעונותיהם ושיהפכו פני השור המורים על ההעתק ממקום למקום למטה לפני הכרוב המורה על ההתרוממות למעלה ושתחזור השכי' אל השמים ולא תשרה באו"ה כמו שראה משל דרך שיר ברח דודי ודמה לך לכבי או לעופר האילים וכו' ומה שראה עתה המרכבה למין הבית הוא לפי שראה התועבות לנר צפון כמ"ס והנה מצפון לשער המזרח סמל הקבלה וכן פי' ר"ק ומ"ס היה החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל על כהר כבר ואדע כי ברוכים הנה לא בתדרשה לו ידיעה בתועבתם כי עתה ידע כי תמונתם אינה תנועת חיה ממקום למקום למטה אכל ממטה למעלה כמו המלאכים והוא ואדע כי ברוכים הנה לשוכ למקומם בתוך אכני אם בהסתלקות הכרובים הכרחו בנביא צור כמ"ס :

ודע

כי כל אלו המראות שראה יחזקאל היו במראה הנבואה כי כן בתיב ואח"כ מראות אלהים וכן במראה ד' נא' במראות אלהים הביאני אל ארץ ישראל וינחמני אל הר נבוה לא לקחו עתה כניצת ראשו כמו שהיה במראה ג' כי שם היה מורה על הגעם להראותם על התועבות וכוונת המראה היה להראותו הכנין שהיה בימי המשיח וע"כ היתה מראה זו על הר נבוה להורות על המעלה וכבר פי' שהיה בעבור לחדש תשרי להורות על הכפרה ועל הנאולה וחרות כי היה של יובל וא"כ לקחת שלככה למקום עליה עיר ירושלים ולבנות עליה דין ולספור עליה סוללה ולתת עליה מחבת ברזל ושכיבתו על צד שמאל ט"ו יום ועל צד ימין ט' יום ולקחתו הלחם המעורב מאותם מינים לעשותם עוגה בצפיצי הבקר ולקחת תער הנלכים להעביר על ראשו ועל זקנו וכל אותן המעשים הכל היה במראה הנבואה . אכל בעל ס' עולם אחר כי המעשים יצאו בפעל בהקין וזה כי הוא היה לפי שמראה הא' היתה בשנה ה' לגלות יויכין כה' לחדש הד' והמראה ה"ג שהיתה אחר שכינתו ל"ו יום ועוד ו' ימים שבעד חטאים בתוכה היתה בשנה ה' בשמי' כה' לחדש שהם יד חרשים ואלו הימים לפחות תל"ו יום ע"כ כתב שהיתה שנה מעוברת והיו שם אחרים שלא נעשה בהם דבר להסלים ט"ו חרשים . וכן רש"י כתב כי מה שהעביר רש"י ליחזקאל במראה הקצפה סביב סביב הוא לפי שהיה כהן והיתה מלאה עצמות מתים כראש מדעתם כי המרכבה היתה במראה הנבואה אכל המעשים היו בפעל בזה :

אבר

זל אם מפני היותו כהן לא הכניסו בבקעת העצמות למה נזה אותו להשחית פאת וקנו ופאת ראשו הלא לישראל נאסרו ולכהן יש בו תוספת לאוין ע"כ נראים דברי הרמב"ם שכתב שכל אלו הדברים ומה שידמה להם שהם זרים אצל הטוב ואצל התורה כגון הליכתו ישעיה ערום ויחף וטמונת ירמיה סגור בפרתו והוא לא יצא מאז' ולקחת סופע אשת זנונים ומקלות כרים ומראות אלו של יחזקאל הכל היו במראה הנבואה ומראה גרעון כביא זה היה כחלום כי לא היה נביא לראות מלאך שהוא שכל כבד אלא א"כ הוא מאותם המתלכדים בורה :

ואני

תמה ממנו שהוא כתב כפ' מ"א מח"ב גרעון היה בביא ונפ' מ' אחר שהוא כביא שהיה מנוחו מנ' קלי עולם ואין אנו יוצאים מדרכו של הרב כוח כל וולתי באכנים שנראו לא"ה בבשורת שרה והפיכת סדום והאליהם הנאכק עם יעקב ובתיבת פי האתון כי אלו המראות אני מאמין שהיו בהקין וכן מלאך אשת מנוח ואם הרב ז"ל לא כתב זה אבל כשאר דברים שפעם הנביאים שסוכר הרב ז"ל שהיו במראה הנבואה גם אבי אומר כן וכבר הארכתי בזה בפ' זה אמנם עשיית כלי בולה ליחזקאל לעיני העם ומוטות עול נוארי ירמיה ששבר אותם חנניה זה היה בפועל בהקין כי כן פי' שם הכתוב אולם הדבור שהיה ליחזקאל בראותו זה המראה שהיתה בלא ספק במראה הנבואה גם הוא היה במראה הנבואה אמנם הדבור לישראל במעמד הר סיני כי הדברות הרמב"ם סוכר כי היה שם קול ככרא מדבר עם משה דיבור אחר דיבור וישראל היו שומעים הקול ואינם יודעים מהו מדבר ומשה מביא להם הדיבור ומפרשו והוא אומר אבני עומד בין ה' וכוונתם וגם זה הוא בעבור ישמע ה'ם בדברי עמך ומ"ס הם ואל ידבר עמך אלהים דקדק הרב ת"א שתרב' ולא יתמלל עמואל וכו' ולא תרב' ולא יתמלל כמ"ס וידבר ה' ומליל ה' ולפי שאז"ל בש"ס גם במד' אכני ולא יחיה לך מפי הנבואה שמיצבו פ' הרב כי אחר שהגיע חרע"ה ב' דברות אלו לישראל וידעה אותם בחופת שכלי היתה ידיעתם שזה בהם כי כל דבר שיודע בחופת משפט הנביא ומשפט מן שידעו שזה אכל שאר הדברות אינם מנר המושכלות אלא מכת המפורסמות ולא ידעו אלא חפי חרע"ה ויהיה א"כ מפי הנבואה שמיצבו שמיצבו קול דברים פתח"ה קול דברים אתם שומעים ועדות השכל על אמתת ב' דברות אלה שהם חיוב התנאיות והרחקת השניות ואחר ששמעו זה והקול שמתנו ידעו ב' דברות ראשונות ויצאה נשמתם כפי מ"ס בדברי ר"ל ועליהם דבר אתה עמנו ונשמעם וכו' וכן מ"ס כפ' אתחנן אם יוספים אכנו לשמוע וכו' קרב אתה ושמע ושאר אותן ספור אחז' עלה הוא ע"ה אחר וקבל שאר הדברות והניצוץ אליהם והם שומעים הקולות קול שופר והרעמים והברקים וכיוצא בהם אכל קול ה' לא שמעוהו אלא בב' דברות הראש' ולא כמתוך אותיות אלא קול דברים כאדם השומע קול חבירו ממקום רחוק ואינו מבין מהו מדבר והו' דעת הרמב"ם ז"ל בזה :

ורישון

הרב בפ' ל"ג מח"כ הוא וכו' הוא הנכבד מכל מולד שנית וקבל שאר הדברות והלכה נשתכסו בסכנת זה הלשון והבינו שנית נקשר עם מולד וגם הרלב"ג כתב בפ' החזרה כי חרע"ה הוא נכבד מכל מולד שנית ופי' אותו לשון והו' וכו' פעם שנית אותו נכבד מכל מולד לקבל שאר הדברות וכן כר' מלשון הערבי והמעתיק ה"ל להעתיק וכו' אותו נכבד מכל מולד פעם שנית :

והנה

תמה אחר שהיה קול ככרא לא קול כבואי' למה היה נמנע לישראל להבין אותו ואעפ"י שלא הגיעו למדרגת הנבואה לפי ידיעתו ז"ל כי הקול כבואי' הוא נמנע שישיבוהו החושים ולא ישיבוהו אלא המשיגים למדרגת הנבואה אכל הקול ככרא אחר שהוא מושג לחושים אינו מבין אופן המנע' הדברים מהם למי שאינו כביא ועוד מה תועלת היה להם בהשמעת קול ולא השמעת דברים ומה שהוסיף להם אמונה וידיעה בזה שהשכל משיב אותו בלא שמיעת קול וזה היה יותר ראוי בשאר הדברות . והראש"י תופס הדברים כפשוטן כי שם כתוב וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר וכדברות אחרונות בתיב את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם ודקדק המכס' ז"ל שלא אחר כאן את כל הדברים האלה לאמר וכדברות אחרונות בתיב את הדברים האלה דבר ה' יתרו היה אומר כי דיבור אכני הוא מכלל' הדברות וכו' ואתחנן בזה כי אינו מכלל' הדברות וחלק לא תחמוד לכ' הדברות ופעור בזה בהפסק בין אכני ולא יהיה לך הפסק וכלל תחמוד יש הפסק בינו ובין ולא תפאוש ונראה כי הוא טעות מהחזקת

מגן אבות ח"ב

שהחמדה כולה א' היא ויש מהפלוסו' מחלקים לא יהיה לכ' וככל זה לעב עליהם הרמב"ם בדרמ' תורת ה' תמימה :
**וב' ש' חכמי עומד בין ה' וביניהם פ' זל שיה היה אחר מעמד הר סיני לקבל שאר המצות והו דעתו זל שאמר שלא שמענו
מפי הכבוד : אלא ב' דברות והם חכמי ולא יהיה לכ' ע"כ באו ב' דברות אלו . לנכח חכמי ה' אלהיך כי חכמי ה' אלהיך
אל קנא ושאר דברות שמעו הקול ולא היו חכמים ע"כ הוא כלשון אמצעי לא תשא את שם ה' אלהיך לא אחר את שמי כי הדיבור
היה למשה שיאמר להם אכל היו שומעים הקול להאמין למשה ועל אלו הדברות באמר חכמי עומד בין ה' וביניהם וכמילתא אחר
שעל אלו באמר משה ידבר והאלהים יענו בקול שהיה משה משמיע דברות . לשראל וכאלו להם הדברים בהדרגה כי בב' דברות
ראשונות היה להם כח לשמוע הקול והדיבור ואח"כ חלש כחם ולא היו יכולים לשמוע הקול שיבינו ממנו הדיבור וכששמעו הדברות
כולם חלשו כחותיהם ואפי' קול דברים לא היו יכולים לשמוע עכ"ל לו קרב אתה ושמע ובאמרו להם שאר המצות ע"י משה בלי
שמייעת קול כי כבר הוחזק כביא באמין . והרמב"ם בן היא דעתו אבל נתן טעם לשמייעת הדיבור שפי' שב' דברות ראשונות
שהיה כדי שיהיו נכונים כלם באמונת הא' ובאסור ע"י לפי שהם עקר כל התורה . ואני תמה ממנו בזה כי אחר שהיה קול כבדא
לא היו נכונים כי השומע קול כבדא אינו נכיא כמו שהראה כבוד כבדא אינו נכיא כן השומע קול כבדא אינו נכיא אבל הוא
במדרגת השמעת משים בב' שהיה מדרגה למטה ממדרגת שאר הנכונים ולזה היו פורשים מן האשה ועוד אם אפשר להשיב
הכבואה מי שלא הגיע למדרגתם דרך שלא להם היה קול כבדא ולא דבור כבואי על כן היותר טוב שיאמר בזה הוא שהש' לקרב
ישראל לאמונתו הראה להם מראה כבוד מוחש והשמיעם קול כבדא מוחש וכ"י דרך שלא ומהם האמינו אפשר' דבור הכבואה שהוא
דיבור שכלי ומראה רוחני שאם החושים המצויים כ"י ששיב השכל הדיבור ומראה הכבואה ושמה כתבון הרב לומר שהיו כלם
נכונים בב' דברות ראשונות שלא באו להם מאמצעי ביניהם ללא' אבל הם בעצמם שמעו וזהו פנים בפנים דבר ה' עמכם ובענין
שמייעת זו כלם היו במדרגה א' כי הקול היה א' כשמע להם אעפ"י שבמדרגת תנחומא ובאלה ש"ר נמצא שם הקול קבל אותו כ"א
כפי כחו והביאו דמיון לזה מהמין כי כ"א קבל כפי כחו הילדים בטעם חלב וזהו לשד השמן והקנים כנפישות בדכש והכחורים
עשו אותו ענות וזה א"כ היה דרך שלא וב"א שפי' באמר ירעם אל בקולות נפלאות וכן לעשות לרוח משקל אבל בהשגת המראה
היו מדרגות בלי ספק וכמו שהיו בהתקרב אל מקום הכבוד וכמו שהשישו זל משה מחי' בפ' אהרן מחי' בפ' וקנים מחי' בפ' :**

והדבור השמיע לנכונים כתב הרמב"ם זל בס' המורה שא"ל להיות במראה הכבואה אלא בחלום של כבואה שז' בחלום
אדבר בו והוא ישיב שמע קול אבל במראה בהקין א"ל זה אלא ח"כ באותה מראה נשקע בתדרגה כמ"ש
ותדרגה נכלה על אברהם ואז יהיה בחלום של כבואה וישמע קול והדבר נשמע למשה כשאר מצות . וכתב הרמב"ם בתשובה
שהיה קול כבדא נמצא מן הטעם וכתב עוד כי רבים אומרים שלא היה שם דבור בוק ולא קול אלא שתפס מרע"ה אחיה כדמיונות
עליונות ומבינה ושומעת ע"י דבור האמת הבין הדעת מה שאין אנו יכולים לידע איך הוא . ואנו לא שנה הכתוב לומר
וישמע את הקול מדבר אליו הייתי מורה בהך ועוד שפי' לחות שניות אינם הולכות בן הלבך אין לני לומר אלא קול כבדא היה
ויתכן שכן הענין היה יוצא וכן ראינו שלא נכלה אלא בענין כמ"ש בפ' בית שאן וזהו מטובי של הב' והן הטובים הנשפעת
ממנו שלא יבורו רע חפץ לזכות ובשגרתם שכינה על מרע"ה יסדיר הדברים ע"פ הדבר שאין ממנו אלא טוב ויחלציתו
עכ"ל בתשובה זל ודברים נכונים וברור' הם אע"פ שבספרו פס"א מח"א כתב ברעת א' . וראיתי לכן רשד בספרו שחזר
להשוות תיור' עם הפלוסו' בדמות מורה נבוכי' שחלק דבר הא' לנכיא לכ' חלוקה הא' שהיה הדיבור כבואי בלי אמצעו מלאך
אבל יפעל האל פועל כשומע יגלה אותו ענין . הא' שהיה באמצעות לשו' ובראיו האל כשמע המורה בדבריו ובכפף
אשר בחר לדבר אתו והודבור האמתי ואשר הוא ייחד האל בו מרע"ה וללא' ה' וידבר ה' אל משה לאמר עכ"ל החכם
השמיע אליו טעמוה אמן אחר ברכותיו ולזה כתבתיו בתוך דבריו קדושה והיא חלוקה שכלית כי זה הדיבור לא ימלט מן' חלוקות
אלה וזה אם שהיה דיבור שכלי או דבור גופני ואם הוא דיבור שכלי אם שהיה ע"י אמצעי או שלא ע"י אמצעי הוא דברות כפס
הנכיא והדבר' הבופני הוא הקול נכר' והדבור שכלי ע"י אמצעי הוא ע"י מלאך ואשר אינו ע"י אמצעי הוא דברות
כפס הנכיא בדעות עליונות ומבינה ויודעת רצון הא' והדיבור שהוא ע"י קול נכר' לא יוחד לבד מרע"ה בדבריו השמיע לי זהו כי
גם ישראל השיב בנתי דבר' הראשונה כי כמ"ש וידבר ה' אל משה בן נח' אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם ובענין א'
היה דבור הא' למשה מיוחד משאר הנכיא' כמ"ש בפ' הקודם והנה הנה נר' כי הרמב"ם חולק ע"י החכם כמה שחלק הדיבור
השכלי אשר לשאר הנכיא' לב' חלוקות הא' ע"י אמצעי והוא מלאך והב' שלא ע"י אמצעי וזהו כי הרב כתב פ' לר' מח"א חס'
המורה שכל נכיא חוץ ממשה תבואה הכבואה ע"י מלאך ולפי פשט המאמר לא תבא הכבואה לשאר הנכיא' אלא ע"י מלאך והם
קותרין כפשטן חלוקה זו הישמעאלי שג' שהיא חלוקה הדרגתית ובס' ראיתו זל ויאמר ה' לה ע"י מלאך אינה ראיה שכוונ' מלאך
היא שרכקה לא הניב' למדרגת שרה שלא הווקח' לנכואת' למלאך ובס' הרמב"ם בן היא דעתו שאין מתבא' הכבואה שתחול לו
הכבוא' ע"י מלאך וסוכיח בן מרדכי רזל שאמ' בענין בלעם אני לא הלכתי עד שא"ל ה' לך אתם אתה או' שאחור כך היא
אומנותו לומר הוא לו' דבר ומלאך מחוירו הנה גלו מדבור הא' לא היה ע"י מלאך וכן באברהם אמרו המלאך היה קורא והדבור
היה מדבר וזה ג' חפ' שהדבור הא' לא ע"י מלאך כ"י נר' מותר דעת הרמב"ם זל . אבל לפי האמת אינו סותר כלל כי
דברי הרמב"ם זל אינם מחייבי' שלא תהיה נכואתו אלא ע"י מלאך כמ"ש מפשט דבריו וכמ"ש הרמב"ם זל וזה שהוא כת' בחלק הנו'
בפ' בדרבו במדרגת הכבואה דבר זל ואולי תקשה עלי ותאמר כי כבר מנית במדרגת הכבואה שהיה נכיא שומע הדיבור
מהם ידבר עמו כי שמים ומבינה וסוקת יסודו שכל נכיא ישמע הדבור באמצעות מלאך אלא מרע"ה שגאמר בזה אל פה
אדבר בו :

דע כי הענין בן שהאמצעי הוא הכח המדרגה שהוא אמנם ישמע שהשם דבר עמו בחלום של כבואה ומרע"ה חזק מיעל
הכפור' מכין שני הכרובי' מבליתי השתמש הכח המדרגה עכ"ל הרב זל . וקרא הכח המדרגה מלאך כי בן הוא
דעתו שהכתוב יקראו' מלאכים כמ"ש בפ' מחלק הנו' ואפשר שגם רזל ורובן שאמרו שג' בחלום אדבר בו שהוא ע"י מלאך
וכאמר זה על נכוא' שאר הנכיא' שז' אם יהיה נכיא' א' אלא ח"כ בפ' שהמלאך שהזכירו בבא' אינו המדבר אלא הוא קורא
והאל מדבר כמ"ש באברהם ומ"מ הנה הרב מורה שאין תבא' בכבואת הנכיא' שידבר עמו מלאך ובסתלקו מיעליו קושיית
הרמב"ם זל ולא נשאר על הרב קושיא וולתי במ"ש כי לא ישבור ראיתי המלאך' אלא הנכיא' במראה הכבוא' וזה אמת הוא
בהשכלים נכדלים שהם חמישי' הנכללים והשכל' השופע וכן מורה הרמב"ם זל בפ' בלק אבל יש מלאך רוחני מתלבש בגופות כדמות
לנכיא

לכבד ולזולת הכבוד המלאך להגיד לוולתה מהדמות' לה שאינם כביאים וכבר כתבתי זה בפ' זה והלא השני המד' ס' ב' אינו
 מדרגתי היינו אבל הוא מושג לתקובלים כתבו המד' ק'כ' ואראו' כ' בעל הכבוד ואינו יודע אם דעת הרב ז"ל ששכלים כדלים
 הם המתלכדי' הצורות אם לאן לפי שהוא כתב כי גבראיל נדרש לביאול כדמות אש' וזה מראה בהקין ודניאל לא היה נביא
 במס' ז' וכן דבריו לא נכתבו בפרסום השמי' כי לא הביע למדרגת' וכלי ספק כי גבראיל הוא השכל הפועל ע"ס נק' גבראיל
 וגם נק' אש' כי מדרגתו נקראת שכל איכותי והוא המציאו' מן הכח אל הפועל והשכל הפועל שכל כדור הוא כשאר
 המצויים וכן מנאו הר' משה' המד' מדרג' במלאכים הנק' אש' וזה מ"ש בן תוכן בביאור מל' המורה כתב שלא ידע
 המין נזל לרב זה כי יש מדרגה במלאכים הנק' אש' אבל הרב הוציא זה מ"ש וזהו גבראיל שהוא השכל הי' והוא בלא ספק
 שכל כדור כמ"ש בפ' הקודם ואף יתלבש צוה מוחשת בראיה' בהקין ע"כ אני או' כי גבראיל לא נרא' לדניאל אלא במראה
 הנכבדה לא בהקין בהתלכשות צורה במראה החושים וזה שלא קראוהו כביא אינו מפני חולשת השגתו אלא מפני שלא היה שלות
 לישראל בכבואה בחגי זכריה ומלאכי וכן פירש' ולכך אל' דאיתכו עדוסי מבי' דאיתכו כביא' ואינו לאו כביא ובמראה הכ' שראה
 בהקין עיניו הנבואה לא נכתב בגבראיל אלא לכוש הכדים וזה היה א' מהשרים העליונים המתלבשים צורה נראית לוכי החושבני
 הכפש המ' כ' אכשים שראה במראה הנכבדה הוא כמ"ש פתי היאור ופ' אל' איהו עדיף ממנו דאיתו חוה ואיתו לא חוה וכלל
 אם בגבראיל כמוהו כדניאל הוא השכל הפועל עכ"פ היה בחוה כי כן כתי' והאש' בגבראיל אשר ראיתי בחוה בתחלה מועף ביעף
 נב' אני וכוה שהיו בחוה בתחלה כן היה באותה מרא' כי א"ל לצייר שהשכל הנכבד לגמרי יתלבש צורה ישיבה החושים ואם
 היה מרא' זו לדניאל בהקין בהשגת החושים כדעת הרב והיה זה בגבראיל א' מהשרים המתלבשים צורות נאצל מזה סב' הפוע'
 נק' שכל הפועל על שמו כמ"ש בפ' זה בעיניו א' אכשים הנראים לא"ל ומ"ש הרב כי אפשר לכבי הכביאים ולוכי הכפשות שלא
 הביעו למדרגת נבואה לראות מלאך מדבר ויקרא זה גלו' עינים הוא כפלא שיושב השכל הנכבד מחומר ככלים בשמיים ואין
 נכבש בציור שכלי ואם קבלה נקבל אבל לא זכינו להכנה שלימה עד יבוא מורה דרך לנו :

ולפי דעתו ז"ל הס' השבות הא' השגת המלאך בהקין כדמות אכשים אחר התלבשו כבוד נכבד וזאת ההשגה ישיבה
 הו' שיש בהם קצת שלמות כהגדר וכיוצא בה וזה' למעלה מוה' והיא ראיות מלאך מדבר עמו בהקין ראות עין הנק'
 גלו' עין וזאת ההשגה ישיבה הקרובים לכבואה ככבי הכביאים וההשגה הנ' היא הנכבד' במדרגותיה :

ונשיב עתה לכאר בזאת הפרק והוא לרדב באיכות הדיבור שממנו היתה תורה מן השמים ונאמר כי במעמד הר סיני
 היו כ' השגות כ"א בעלת כ' עניינים והשגות אלו היו מדרגות ההשגה א' השגה מוחש' מושגת לחושים והכ'
 השגה נבואית מושגת לשכל וכ"א מהם בעלת כ' ענייני' ראויים ושמיעה והיו כה מדרגות כנגד ג' מחיצות שהיו במשכן
 מדרגה א' מדרגת ישראל שהבביל אותם שלא יביעו בקצה ההר ששם הכבוד והיא כנגד מחנה ישראל ומדרג' הכ' היא מדרג'
 אחר' והוקנים והיא כנגד מחנה לוי וגם אלו אע"פ שמדרג' א' לכלם אבל הם מתחלפים ביותר ופחות כאל' אחר' מחי' כפ' ע'
 וקנים מחיצה כפ' ע' ומדרגה הנ' היא מדרג' משה שאל' עליו ומשה נבש וכו' והוא כנגד מחנה שכינה וההשגה המוחש' שהשיבו היא
 ראיות הכבוד ושמיעת הקול וזאת ההשג' לכל' יש' המוכנים היתה השגה חלושה מאד כי הכבוד היה מקיף אש' יצא עין חשך
 ערפל כמ"ש ותקדשו ותעמדו תחת ההר וכו' והדיבור היה חלוש כפי' כחם שהיה יוצא מתוך האש ולא היה מביא להם מן
 השמים שכן מן השמים השמיעו וכו' וידבר ה' עמכם מתוך האש קול' דברים וכו' ועם היותו מקבל חולש' העברו בתוך האש לא
 יפלו לקבל אלא כ' דברות ראשונות כדעת ז"ל ושאר דברות באו להם בחולש' גדולה שלא שמעו אלא הקול ומשה מפ' להם
 הדיבור ואף הקולות האלה החלשים לא יכלו לקבלם עד שאמר דבר אתה עמנו וכו' וכן בהשגת ראיות היו נראים מן ימותו כי
 כן אמרו למה נמות בית אבננו האש הגדולה הזאת ואף בשמיעה זו השלושה לא היו כלם שונים אלא כ"א כפי' כחו דרך פלא
 לחמלה עליונים כדעת ז"ל שהוכחתי למעלה ע"כ נאמר להם שובו לכם לאסליכם כד' שלא יראו האש הגדולה ולא ישמעו הקול
 שהוא ואחר' והוקנים שהיו בחר בלי ספק מעלת' ויתגברולה באלו ההשגות מושגות בהשגת ראיות הכבוד שהרי עלו בחר ולא
 יראו מאכלית האש ולא משמיעת הקול אע"פ שהיו קרובים מכל ישראל אל הכבוד והשגה זו היא למטה מהנכבדה הניצו אליה
 אכשי בה"ב וחכמי הש"ס שהיו מושגתו ככ"ק נכבשי' בפרדס וכו' במרכבה ושומעו' קול כמ"ש וזו היתה מדרגת מי שנראה
 אליו אליהו ז"ל כמ"ש בנ"ס אבל מרע"ה הניע למדרגה לא הביע למדרגה לא הניע אליה ילוד אשה והוא שנכנס לעינים מנ'
 מחיצות השך עין וערפל שכן ומשה נבש אל הערפל והיה מביא הכבוד והקול הנכבד לאזניו מכלי שום אמצעי והשיב הכבוד
 ולא הפסיק כינו השך עין וערפל בזאת ההשגה וכמו שהשגתו היתה בראות הכבוד יותר גדולה בכר פי' זה ז"ל שנאמר ושמעו
 את הקול קול השם' בכתובים ס' קול ה' ככה קול' ש' שובו לארצות ואמרו עוד שהקול היה נפסק ומשה שמע ויש' לא שמעו וזה כלי
 ספק דרך פלא שהרי אין לספק בקול שהוא שלא היה קול נכבד מושג כחוש השמע וזאת היתה תכלית מדרגתו בזאת ההשגה
 מוחשת וזה חלק ג' מדרגות אלו בהשגה זו המוחשת והשגה שכלית היו ג' מדרגות בלי ספק אחר' יש' שלא עלו בחר לא
 מנ' ככתוב שהשיבו השגה נבואית כלל וח"ש ז"ל שלכ"א מישראל נראית לו מרכבה במרכבת ומוקאל זה היה במראה אש שראו
 בחר שכל' ומראה כבוד ה' כאשר אובלת בראש ההר לעיני בני ישראל והיה ריבוא למרכבה שראה ומוקאל אבל הוקנים ואצילו
 כבי ישראל בלי ספק השיבו השגה שכלית נבואית שהרי כתיב ויראו את אליהו ישראל וכו' וכלי ספק שזאת המראה לא היתה
 מוחשת ראיות עינים שהרי אמר הכתוב כי לא ראוהו וכו' וכבר פי' השגה זו שהיא בהשגת ומוקאל שהיה במראות לאשים כמ"ש
 שם וכמו שהשגה המוחשת היו כה ב' עניינים ראויים ושמיעה כן אפשר שהיה בהשגה הזאת הנבואית ראיות הכבוד ושמיעת
 נבואה השיבו בה מה שלא השיבו יש' אבל למטה ממדרגת משה כי כמו שחשש היתה מדרגתו בהשגה המוחשת למעלה מהשג'
 אחר' והוקנים בלי ספק היתה השגתו הנבואית ככ' עניינים אלו שהם ראי' ושמיע' יותר גדולה מהשגת אחר' והוקנים כי אם
 כחותיו החומריות היו יותר שלמים מכחותיו אע"פ שאין זה כיד' אדם להשלימם אם לא היו שלמים מטבע הציורה כ"ש שהיו
 כחותיו השכליים יותר שלמים כי כידו להשלימם בהשתדלות בחקירה בסודות המציאות והתורה גלתה לנו כי מרע"ה היה יותר
 שלם מאחר' היותר שלם שכל ישראל ככ' עניינים אלו שהם בהשגה שכלית שהם השגה ראי' שכלית והשגת שמיעה נבואית
 וזה שלפי שאחר' ומרים שהיו נבואת' לנבוא' משה ואמריו הרק אך במשה דבר ה' הלא גם בנודבר מרים אף ה' עליהם וא"ל אם
 יהיה נבואכם ה' וזה מאת' ה' להכדיל בין נבואת' משה לנבואת' אחר' ומרים שהיו גדולי הכביאים והכדילה ככ' ענייני' אלו אשר
 בהשגה הנבואית והם השגת ראיה והשגת שמיעה ודבר ואמר אם יהיה נבואכם ה' והמאמר הזה הוא מאמר חסר לפי תשענותו
 ע"כ הוצרך חנן להכדיל המא' ואמר אם יהיו לכוון כביא' אלה ה' וכו' :

וכי

אכן היא סתומה הש"ס בע"ז שנקראו שם על מי שאומר שאם לא חטאו אבותינו לא מתו והכתוב פ' יבמות ופ' נחלות ותרנו שכל תפלי נכתב וכל אותה סביב חובת בן (ותשובתה אחרת דהרי שייך למי שמת בחטא ועון וכו') וכן במדרשות כמה שגוהו על ארס מיתה על שאל כל מע"ן הרפת המטילו זה למי שכתב בט לאשתו והניחו בכיסו ושם לה עלילות דברים כדי לבעוס עליו ומסרו בידם ואמרם בלשון תמיהה דבר היות יודע שכתבת לו בט על זה אלא כבר היות דושה לברשמי והתעללת עליו למצוא ערובה לברשמי כמו ש"בילמדנו בפ' ויטב ע"פ מורא עלילה שהכ"ה בא בעלילה על הכריות מה"א מראה כי דעתם לומר כי התורה היתה בתוכה לפניה ית' כה"ש חשה בשנת המ' ונהנה לנו והספור אשר באו בתורה יצאו אל הפועל ברוצח סוף ועמקו מחשבותיו ואחר שביארנו איכות הדיבור בתורה מן השמים כפי תשובות נצחות על החולקים עלינו ובאים לומר שאין תורה מן השמים ח"ו:

אמנם

החולקות עלינו אין צורך להביא תשובה מהרי"ם המוריס כי תורתנו היא תורה אלהית וכבר ח' הוא טעותם ועוד דבר זה בפ"ד בפ"ה ואחר שהם מורים בזה אין צריך להשיב בזה כי בהוראת בעל דין אין צורך לעדים אלא על המתפלספים בזה שלא האמינו אלא כמה שמהוייב הסכל אבל מה שלא הביע בו העיון כמות שכלי הם מכחישים אותו ומספקים ואומר כי יש לנו ראיות כנגדו כי תורתנו זאת היא תורה אלהית מן השמים. הא' מה שהשיבו החוששים בזה אתם ראיתם כי מן השמים דברתי ועמכם ואין ראיה גדולה מן החוש והיא שורש לכל המופתים ההקשים וקבלה דור אחר דור בלבד שלא נפל הפק בקבלה הא' במקום החוש וע"ז ית' רק השמר לך וכו' יאמר זה המעמד אשר ראיתם וכתבאר לכם ממנו כי זאת התורה היא אלהית לא יוסף כמות ע"כ פרסמו אותו בכל דור ודור כדי שתהיה לכם ראיה ותשובה נצחת לכל מי שילקח עליה ולזה רמז שפ"ה בס"ר הסירים טובי טובי השולמית טובי טובי וכו' הוכיר טובי ד"ע כנגד ד' חיות הנבחרות עלינו ויאמרו לנו לשוכ אלהים ויראו בנו בכבוד והדר ואנו חשיבים שא"ל להם להראות לנו בכבוד אשר ראינו על הר סיני כבר שהיינו מסובכים במחולק פ' מחכים מחכה שכינה ומחכה ישראל ולפרסום זה הדבר עד שהיה בו מעמד שהוא הר סיני הוא עוד היום וגם היום שהוא אשר נהיה בו זה המעמד הוא מפורסם אצלנו והוא זמן מתן תורתנו ואלה הדברים לא יכחישה אלא מתעקש רוצה להכחיש המפורסם הקדום למחשבתו כפי סדרה להכחיש שאין אנו בגלות מפני חורבן ב"ה שהיה ע"י טיטוס ואין דברים עם כוננא באלה א"כ די לנו בזה ראיה שיש תורה מן השמים. הב' כי התורה הזאת בטלה כל ימיו הקודם לה בנימין הכאב והכרה מייסד והמציאות והכעבים וכוננא באלו אלפים מהשנים השתדלו האומות לבטלה בטענות ומלחמות ולא יוכלו לבטלה ולזה רמז ישעיה ואמר כל בלי יוצר עליך לא יצלה וכו' הוכיר בזה ב' דברים שמתדללים בזה האומות לבטל התורה א' בכלי תלחמה כמו שפסו הימים בבורות ושמדות ועושים עוד היום וע"ז כל בלי יוצר עליך לא יצלה והב' בטענות ויכוהנות נכחיות כמו שפסו הפלסוף וממנה הדתות וע"ז וכל לשון תוקם אחד למשפט תרשיעי ומה שאין מצינו הכלי והדשענו כל לשון אינו מפני כחמו ובבורתו כי אנו חוששים בזה הגלות אלא שטבע האמת לבטל השקר הקם עלינו והארון הוא נושא את כסאיו וז"ל זאת נחלת עבדי ה' ואחר כי זאת התורה שנתנה לנו מורשה ונחלה נצחת ה' לעבדיו והוא הרוצה בקיומה ועומד כנגד המשחיתים המשתדלים לבטלה. הב' כי הוא כוללת כל השלמות שלמות הנפש בנתינת דעות אלהיות ושלמות הגוף בתיקון המדינה וקיום הישוב בהסרת המוקים מהבריות והענין הזה ענין אלהי לא יוכל עליו כח שכל אנושי כי חכמי המחקר המשתדלים בכח השכלי אשר בהם להעמיד דעות אמתיות ודעות אלהיות לא ישתדלו כלל לתקן הישוב והנחלת המדינה והמשתדלים בתקון הישוב והנחלת המדינה כבכח מדמה אשר בהם לא ישתדלו להעמיד דעות אמתיות ואלו הב' כתות הכת המשתדלת להעמיד דעות אמתיות והכת המשתדלת להעמיד הישוב כל א' מהם תוספת ומברכה ואינם על שלמות האמת והתורה הכוללת ב' שלמות אלה בתכלית השלמות היא בלי ספק תורה אלהית מן השמים. הד' יוסף משפטים ודמיה כמו שהעיד עליו הכתוב באמר ושמדת ועשיתם כי היא חכמתכם וכו' כי מי בוי גדול אשר לו חקים ומשפטים דריקים וכו' ולא יביר זה אלא הכי דריקו ויודע משפטי האומות ואשר משלי על א' מהם ועליו תקים שאר ים מי שדניו ברא וברתא יתקן כדאמר רמק אל הסקס להשוות הנקבה לזכר והישמעאלים דנין שאין הכת יורשת אפילו שלא במקום בן וזה רמק מההקס שירש מי שאינו זרע במקום זרע והתורה להיות דמיה הוא שהבן קודם אל הבה והבת קודמת לשאר קרובים אם אין לו בן ועוד באריך בזה בפ"ד ב"ה באמרנו שם כי זהו סבת נצחיה. ה' כי היא גלתה לנו חסודת האלהות מה שלא יגיע אליו מחקר שכל האנושי כמו שהוא דרמו כבוד שם המפורש ואר השמות המקובלים ביד הכובאים והחכמים המקובלים מהם וכבר כתוב במורה המורה להחכם פ' פאלקירה ז"ל כי אפלטון הפלסוף שכל חכמי המחקר נכנעו לפלסופיותו רתב כי דבר עם א' מנבואי ישראל וכתחל' הדברים לא יראה לו ממנו ענין גדול וכשנכנס עמו בפומק אלתו הכהילו והיה תכלית כוונתו להכין דבריו. וז"ל כי זה היום ירמיה הנביא וכתבתי כי כוון אפלטון היום אצל אימי חוש שיהיה אלא א' מתלמידיו הקטנים וכבר ראיתי במאמר המ' ליחזקאל המה עמוקות כשגמו מחכה אנו חוששי הוון קטני הסגסגה ותוכל להקים ממנה מה שהיינו ממנה התנאים הצופים במרכבה והנכנסים בפרסם אשר בהתעסקם בה היתה נראית להם השכינה והיו הדברים שחכים ככתובתם בסיני לא עשה כן לכל בניו ומה האמר בבוי שאפילו נסותיהם מתנכא חפני מה שהשיבו בחכמת האלהות הנרמו בתורה שהיא מאת ה' מן השמים. הו' כי היא גלתה לנו מה"א שלא הביע בו הקס שכלי וכו' ש"ס באלה ש"ס שאמר אנק' לידו הקיסר שנתגיייר מפני חכמתם של ישראל שאפילו קסניהם יודעים מה נכרא ביום א' וביום ב' עד יום ה' וזה השלם שנתגיייר מפני חכמה זו כבר ראה חכמת ארסטו כי קרוב מאותו זמן היום והוכיר כי לא השיב שכלו אשר נאמר עליו שהשיב כל מה שבכח השכל האנושי להשיב מה שיודעים תשכ"ר מישראל משרד הכרואה וזה להיות התורה הזאת אלהית מן השמים. הו' כי אנו מן המקובלים ממנה ענין קביעות החדשים ועיסור השמים להסכים יחד חדשי ירחים עם שנים שמשיות שג"ל הא' כי היא חכמתכם וכינתכם לעיני העמים ופי' ז"ל כשכת זה חסוד תקופות ובאמת היא חכמה לא יגיעו אליה חכמי המחקר אלא הכובאים המקובלים מהתורה:

ידל

תראה כי המצרים מחשבים לחמה ועושים שבתם שש"ה יום ורביע ויש בחשבון זה קרוב ואין להם חדשיהם כי תחלת חדשיהם פעם יהיה בתחלת חדש ירחי פעם באמצעו פעם בסופו והישמעאלים חדשיהם הם ירחיים ואין להם שנה שמשית אלא עושים ירחיים ואין להם עושים ראש שנתם י"ב חדשים ירחיים אונם כי אם ש"ד יום או ש"ה יום ואם שנת החמה היא שש"ה יום ורביע א"כ בכל שנה תחסר שנתם לא יום בקרוב ע"כ משתנה חנם פעם בקיץ פעם בחורף ובכל עמות השנה וחכמת תורתנו האלהית חברה ב' חשבויות אלו בשווי גמור והודיעתנו כי יהי חדש הלבנה שש"ה יום וי"ב שעות וז' פליטי שעה שהם תש"כ חלקים וחלק א' מע"ז בשעה שהם ע"כ חלקים וחלק א' מתת"ף בשעה ומכל זה החלק חלקו השעה לתת"ף

מגן אבות ה"ב

לתת"ף חלקים בין הכל כ"ט יוס"ב טעות תשנ"ג חלקים מתת"ף חלקים בשנה ולא נשתנה זה מצריאת העולם עד עתה כי הוא בתכלית הדקדוק ומאלה החדשים כשנשנו מהם רל"ה חדשים והיו י"ט שנים י"ב פשוטות ו' מעוברות יהיו במספר י"ט שנים שמיים לא פחות ולא יותר וצ"ל החשבון אלו קובעים מועדינו וראשי חדשינו ולא נשתנה כלל מצת תבינת התורה ועד עתה שצברו אלפים ומאות מהשנים וכבר ראה אותו בטלמיוס היוני המחבר פהר אל מנסט"י בתכונת הגלגלים ותנו עליו ושכחוהו כמו שכתב הראב"ע והרלב"ג ז"ל וכן כתב בעל ה"י יסוד עולם שכתב ה' מחכמי התנועה האנדלוסית אשר חכמו בזה החכמה הרבה ביראה כיד ה' מהיודים חשבון ה' מדוקדק הרבה קורין אותו עיבור וסאל מנין בא להם וא"ל כי כביא הנצח ממדוהו להם והו לשונם ולפי שזה פאר תורתנו א"ל בסוף כתובת ש"ה מהשבעות שהשביע הכ"ה את ישראל שלא יגלו עוד העיבור לעצ"ו וצדון הא"י חקיים בזה שלא תשתמשה בו שום אומה אלא ישראל שקבלוהו ממנו ית' ואת ראייה מופתית כי תורת ה' מן השמים ה' מ"ט ז"ל כפ' אלו טריפות בענין מימי הכהמות והחיות והעופות וכי מדע"ה קיביו היה או בלסטרי היה מכאן תשובה לאומרים אין תורה מן השמים והיא תשובה גמורה כי להוכיח עופות טמאים בפרט וסמני בהמות טמאות בפרט ולא נמצא בבהמות במציאות וזאת אלה באלפים מן השנים מוזמן התורה ועד עתה אין זה כח שכל אינושי כי אם ענין אלהי וכמ"ס ברל זה פ' אלו טריפות שלט בעולמו וידע שאין לך דבר שמעלה גרה אלא במל וכן בחור אמרו כן מלכד שנאמר בקבלה מהתורה לחכמי ישראל בענין החללים המתים אשר מהם נעשית הכהמה טרפה ובעניני מומי הכבוד ומומי האדם וענין הדמים המטמאים בדרה וכזה ובילדת ועניני צרעת אדם ובתים ובגדים וכן בעניני בלאי ורעים וכלאי בהמה אשר יש לחכמי ישראל בזה ממינים מוקבלים לא הניע להם ה' מחכמי המחקר כבר הרחיב זה המאמר החכם בעל הכוור ונדבר בזה כפ' רמ"ג בע"ס כ"ז ראייה שהתורה הו"א היא אלהית מן השמים ה' כי אם התורה הו"א לא היתה אלהית לא היה ה' נמסר עליה למות ויזול דרך כס כמו שניצל דניאל מפני ההפלה מבו אריות וחמ"ו מכבשן האש מפני שלא השתחוו לזלם ומרדכי ודורו מיר המן מפני שלא כרעו לו וכן החסידים הדוני מלכות לא היו מוסרים עצמם להריגה אלא שהתאמת להם שהיא תורת ה' מן השמים ה' כי כל מה שיערם מן העתידות כתקיים בין הטובות בכבשן ארץ כנען וברכות משה בין מהרעות בגזרות גלות ככל הנרמז בתוכחות סב"כ בחוקי וגזרת גלותינו הנרמז כפ' כי תוליד בנים ותוכחות פ' כי תבא ושירת האזינו לא נכל דבר מכל מה שיערם וע"י אנו בטוחים שיתקיימו הנחמות הכתובות בעקבות אלו התוכחות כי אם הרע קבלנו גם את הטוב נקבל במהרה בימינו :

ואחר

שביארנו בתשובות נחיות שהתורה היא מן השמים נחתה דברינו גם הפ' המקובל הוא מאת ה' מן השמים לפתוס פיהם של מינים הם הקראים שתפסו התורה בפשטה וכפרו בפ' והם אצלנו במדרגות הכופרים בתורה ככללה כמ"ס בספרי כי דבר ה' בזה זה צדק ואת מצותו פהר והאומר כי אחר שהורו שהתורה מן השמים כבר נתחייבו להאמין כי כפ' מקובל כמסרה וזה חפני סכר ומפני ראה אמנם הסכר כי ידוע הוא כי כל מאמר מורכב מאותיות מתיבות ואותיות א"ל לרעת כוונת המאמר המורכב אלא אחר ידיעת הפסוקים אשר ממנו הורכב וידיעת הפסוקים וקראוהו הסמיכים ציור וידיעת המאמר המורכב וקראוהו אימות והציור יגיע ביריעת הגדרים והאימות יגיע ביריעת ההקש והמשל בזה באמרנו כל א"ב וכל ב' א' א"כ כל א' ג' הנו לא תגיע לנו הידיעה שכל א' ג' שהוליד זה ההקש אם לא הניעה לנו הידיעה בגדר הא' והב' והג' וזה דבר מבוחר הוא וכן במצות התורה שהקראים חולקים עלינו בפירוש המקובל אלינו ע"כ צריכין הס' ל' כי יש בהם פ' מקובל והמשל התורה אמרה שמי ישראל ה' אלהינו ה' אחד והנה עיקר זה המצוה הוא להאמין ביחוד ה' לא ידענו שזה היא כוונת זה המאמר אלא אחר שלמדנו מפי המקובלים מהבונות אחר בגדרו וכוונת א' בגדרו לא הניע לנו אלא אחר שהגיע לנו ידיעה מהם שגזרת ב' אותיות אלה שמהם הורכבה תיבה זו אשר הם כוונה זה המאמר אלף דלת חית ואת היתם תשובת הלל הזקן לאותו בוי שנתגייר באמרו לו גיירני ע"מ שתלמדני תורה שבכתב ולמדו האותיות ולמדו הפסוק לו וא"ל לא אמרת לי אתמול כן והוא השיבו מיל לא סמכת עלי בהא סמך עלי נמי בהא כל' כשה שכתבת האותיות ע"כ צריך אתה לקבלה וכ"ס כפ' התיבות שהורכבו מהאותיות א"כ כ"ס שאתה צריך לקבלה כפ' המאמר המורכב מהתיבות והנה רוב מצות התורה אנו צריכים לקבלה כפ' התיבות אם מפני הניקוד אם מפני הפסוק הטעמים אם מפני החיבות בעצמם כי התורה נמסרה בלא ספק בלי נקוד וכל הפסוק פסוקים כמ"ס בס"ת ואם לא היתה לנו קבלה בקריאת התיבות והפסוק הטעמים היינו טועים בהרבה מקומות ולזה כתבו בעלי המסורות המלאים והחסידים ועשו בהם סימנים ומנו אותיות ואמרו ואו רבסון חצי התורה והבדילו בין סקמן והפתח והציור והסגול וכמה דברים שיש בהם פסוק הטעמים א"ש שהניע זה לבעלי המסורת אלא מפני אל פה עד משה רבינו ע"ה ולולי הקבלה מי יכריחנו לקרא וטמאה שבעים שהא חסרו ואו ולא נקרא שבעים ויהיו ימי הטומאה לילדת עשרה שבעות וכן אשר תקראו אותם כמוצאם הוא חסר ואו' למה לא נקרא אשר תקראו אתם וכן לא תבשל גדי בחלב אמו למה לא נקרא בחלב אמו ויהיה האיסור בפישול הגדי עם חלב בליות אמו ואם בקריאת התיבות אנו צריכים לקבלה כ"ס כפ' הנוצות שאנו צריכים לקבלה איש מפי איש עד משה והנה מצוה א' שביטול ישראל היא החדש הזה לכם ראש חדשים ולא פ' ל' התורה אי זה חדש נמנה ראש לחדשים ואם החדשים חדשי המצרים או הכשדי' או חדש השמש והירח והיאך נסבים חדשים ורחיים עם שנים שחיות שנסחוט הפסח בחדש האביב בחצי חדש הירח ולולי הקבלה היינו מבטלים כעורים קוד במצוה זו וכן התורה אמרה וזכחת מבקרך ומצאנך ולא פירש לנו מה היא הזכחה וכן אסרה עלנו לעשות מלאכה בשבת ולא פירש לנו מהו בדר המלאכה המאסרת וכן אסרה לנו עופות טמאים ולולי הקבלה לא ידענו מהו הנאסר ומהו הכיית וכן אסרה החלב והוא רבוב עם הבשר ולא כתבה התורה בכל בין האיסור והמותר וכן אסרה היציאה מן המקום בשבת ולא פירשה לנו איזה מקום וענין הסוכה והלולב והמצה לא נפתרה בתורה בכל עשייתם ובקריאתם ואם תדמה שבת או שבת תדמה אותה ואם שחיתת הפסח וקצירת העומר תדמה שבת או לא וכן בדיני ממונות ודיני ירושות באו הדברים התומים בתורה ולולי שסמכו על הקבלה היינו בכלכל גדול בהתחלף הסכר' זה ככה וזה ככה אפ"י הראייה הנה בא בתורה שפורש כי התורה לא נמסרה לכל ישראל כי אם ליחיד המקובל' גמי משה כמ"ס יתרו והזרת אתהם את המקום ואם התורה שבכתב אינה צריכה לפי מקובל לא היו צריכים למשה ואחר שאל' הש' למשה ואלא המטפטים אשר תשים לפניכם לא היו צריכים להקריב ולהביא לפני משה לא דבר גדול ולא דבר קטן אלמלא הפ' המקובל וכן מצות לא תסור היא אזהרה על הפ' המקובל שאם לא היה הפ' המקובל למה חייבה התורה מיתה לזקן ממז' ולמה יחרה בוי לנו בנתינת הספר אלהים בשבת ה' ולמה בתיאורו הה להורות על המטפטים והתורות לשראל והלא אין שם לא מ"ס בתורה כרעתם הרעה ולולי שיש בתורה מ' מקובל לא היה א הכהנים הלויים ול השופטים יתרון על כל איש קורא בתורה והנה שלמה ע"ה קרא את תוך החצר והעלה עולות בולת המזבח ועשה את החג ו' ימים ו' ימים ובתורה שכתב לא נמצא

התר לזה וכן אליהו בחר הכרמל הקריב קרבן והתורה אסרה זה טעם השמר לך פן תעלה עלותיך בכל מקום וכו' וכן בדעון
 הקריב קרבן כלול בזה כחית והוא לא היה כהן וכתב דברים אסורים עשה ולולי הקבלה היה חוטא וכן דוד ושמאל יסרו באמונתם
 השמרות לשורר ב"ה והיכן מצינו בתורה שכתב שתהיה המצוה קבועה בזה וטעם למה הוסיף כלום על אותם שעשה משה
 והסירה משה מעשה משה וכן אורח הכבוד מקריב יעדים למה עכב על מצות לא תוסיף לראותם ושנה בה כפ' שופטים והזכירה
 בתוכה כי תבא והיכן מצא כי מפני פקוד נפש מותר לברוח למצרים ומה שאל חגי הכביא את הכהנים בתורת טומאות ב'
 טאלות היכן הם כתובות בתורה וכן עזרא שעשה פרוכת בין ההיכל ולפני ולפנים ולא היה שם ארון כי היה נגזר מן למד דבר
 זה בתורה וגם להעמיד על הקהל לתת שליטת השקל בכל שנה וחוקים שעשה הישר בעיני ה' למה עשה פסח בחדש הכ' מפני
 שלא התקדשו הכהנים ונתקבל לרצון והיכן מצינו בתורה דבר זה הנה אלו ראיות שהתורה נמסרה בפי איש מפי איש עד מרע"ה
 ורע כי כל זמן היות הנבואה בישראל וזה היה בכל זמן בית א' ובתחלת בית ב' וגם אחר הפסק הנבואה בהיותם משתמשים
 בבית קול עד זמן שמעון הצדיק היו ישראל שומעים לבצלי הקבלה בפי התורה ותקנותיהם הלא תראה איך תקנו ר' צדוק ומנל'
 אחרת ומצות חכמה ואין בזה משום כל תוסף אחר אמרם שאינם מצות התורה אלא תקנות ואחר ומניח אלו נצ' המטה של מיון
 ופרט הזמן הזרז והיו בבית ב' ג' כתות זו אחר זו הלא היה צדוק וביתו ואלו הם שכתבו בפי' עם הכתות תורה שבע"פ
 כח"ט עניינם בפי' ר' חנניאל והיו תלמידי אנטונינוס איש סוכו כח"ט בפי' ר' חנניאל ואלו הם לחזק ידי השומרים סבכלט החורוני
 וחזקיהו הישראלי שהתחננו עמו וכו' שם ב"ה והקריבו עלות חזן לבית ה' וחזקיהו חזקיהו ובית הסוד הכן מנחה בן יוסע בן
 יהודק הכ' חזן סבכלט אחיו של שמעון הצדיק וזאת היתה תחלת המינות וכת' ב' היא כת של קראים שציינו עניינם בחזן
 הזה שהתחילה בימי שמעון בן טטח אשר יבא המלך יעצוב להרוג כל חכמי ישראל לפי שאמרו שהוא חלל ושמש בכחוכה פ' שנה
 ולבסוף נעשה צדוקי לכפיר בתורה שבע"פ אחר שהחריב ב"ה של כותיים והרג הצדוקים הכופרים בתחית המתים ואלה ב' הכתות
 אין הפרט ביניהם וכלם נקראים צדוקים וביתוסים והולכים אחר הקבלה היו נקראים פרושים בתורה והכת השלישית היא כת
 השומעמים שהכנסים בחזן השומעמים ופי' משומעמים מפני האמונה הנק' מעמוריה והעובדים ע"ה היו נקראים משומעמים
 מפני שנתכבדו מעשיהם לאביהם שבעמים תרבו כל בן בכר כל בר ישראל ראשיתם ותרבו ויכבדו ואשתמודעים והיה לזון
 משומר משומדע ויכבדו תקנו בתפלה ברכת המינים שלא היו בזמן כנסת הגדולה כשתקנו בתחלת בית ב' וכן והוסיפו ברכה
 זו כשנחקו אלו הכתות מפני שהיו מצערים אותם והקראים נדלדלו אחר חורבן הבית עד שבתי האלוניס ז"ל עמד עין א' מבני
 דוד מתלמידי ר' יהודה באון והפני שהכירו בו שחן פסול לא שמכחו באון ולא שניעוהו מן השמים להיות ראש בולה ומפני קפאה
 וטיבא שהיה בלבו הכחיש תורה שבע"פ והסית והדיח את ישראל הוא ושאלו בנו והעמידו תלמידים וברם בלבו חוקים ומשפטים
 והכת זו נק' קראים והולכים ע"ה הקבלה נקראו רבנין וע"כ נהגו כל ישראל לקרוא לר' מישראל רבי ואע"פ שהוא ע"ה
 ובניו ר' סעדיה באון היה חנוני אל כלל בני שברה מלכו תורה והיו תלמידים אותם לתינוקות בלוחות עד שבא ר' סעדיה באון
 ונצחם ולא היו התועים כי הם מעט כי כל קהלות הקדש שברצן ארז' ושמעאל מתנבאים ע"ה השמנים והס"ס והיו כהם רבני'
 מחברים ספרים ע"ה הקבלה לאיקןן ואלו הקראים כלם בטלים במיעוטם כי אין אלא תיעוט במצרים ובקצת מקומות המזרח
 ובמקום א' במדבר נק' ויגאלן ושמענו כי מתו כלם ולא נאמר מהם עד א' באותו מקום וכולם בלבוש אלמים לא יוכלו לנכוח
 אין בהם מהבר ספר ואפילו פיוט א' ולא בקשה ותפלה כמו שעשו הרבנים הסומכים על הקבלה וזו שירצה לחזויה הפסוק יראה
 ענין הקראים וזו שירצה חכמת התורה ויראה פ' הש"ס והמנהג ויראה כי עליהם נאמר כי היא חכמתם וביניהם לעיני העמים
 וההבדל שבין אנשי הקבלה והקראים ההבדל שבין ת"ה וע"ה כי הם תנים ע"ה בלא קבלה ואחר על זמן שהוא שאל וא"ת
 לקראי איך תפרש זה הפסוק שיש לו שני פנים כך ולא תפרשהו בפנים אחדים ויבדך כך פירש ענין או שאל או בנימין והרי חייבו
 עגמם אל הקבלה ולמה נניח אנו קבלת חכמים אין להם מספר קבלו מהנביאים מפני הרשים מקדוב באו מתי מספר והם גם הם
 מסופקים בדרכי עצמם כמו שהעידו ז"ל על דבריהם שהיו אחרת על ענין רס נדה אף על פי שדקויות אלו התיירות אלו מן
 הספרות :

ויאמר שביאורו הצורך אל הקבלה על כת של מינין נסיר מעל קבלתנו שפיקותיהם בהם שטועני' עלינו שקבלתנו הוא
 סותרת המכור בפשטי התורה וחלילה ע"כ אף אין מקרא יוצא מירי פשוטו ולא הוציאו מכלל אלא והיה הכבוד
 אשר תלד מפני ג' ש' המקובלת ממהם וכבר בימיו דלל היה משא ומתן ביניהם בקצת מקומות כמו שזכרו בענין אתוסם תמורה
 ודבריו אחרים במקבלת תענית ובמנחות וכו' ש"ס בפי' יש מוחלין בענין ירשת הזון לבת הכן ולא לבת כי בת הכן היא יורשת
 במקום אחי אביה כאלו היה אביה קיים והבת אוכה וירשת במקום אחיו וזו טעמה נצחת וכן בענין מסוך המים ובענין פרה
 ארומה בטבול יום וענין קטורת וזהך אם הוא נעשה בפנים או בחוץ ולהכניסו בפני' באלו ג' נעשו כבר הסכימו מן השמים
 לדעת הקבלה ומתורבב' מעשי' אלו תפק לעשייתם מיתה משונה הכהנים שעשו אלה על דעת הצדוקי' כח"ט בירוש' וכן בענין
 מחמרת השבת שרבה טעמות הזכירו בברכות ובתענית שהוא מחמרת י"ט יהיה באויה וזו מהשבות ואפי' לפי דבריהם שהוא
 יום שבת ממש התורה תפסה יום א' לרמזין שאם היתה הספירה מתחלת מחמרת השבת יהיה יום הסבכור מחמרת השבת והוא
 דמיון לשאר הימים כאשר נהגו הכובאי' ולא היו טועים וכן בענין הטר חלב האלים הקבלה חמיתית הכריעה בן מאמרו כל חלב
 שור וכשב ועז חלב השוע' לשלשתם והאלים לא היתה קריבה כי אם בכשב וענין עין תחת עין אשר קבלנו בועין תחת עין
 תשלומי עין אפי' לפי טעמות איו סותר הפשט כי התורה אמרה שמוציא עינו אם לא יתן כפרו ולא אסרה התורה הכופר אלא
 ברצח מור או בשוגג וכן מ"ה התורה ומכס נפש בהמה ושלמנה נפש תחת נפש אינו ר"ל שאם הבה סוסך הבה סוסו אבל
 אמרה קח סוסו בן אמרה שאם הוציא עינו יתן לו דמי עינו ואיך מוציא עינו אולי ימות ויהיה נפש ועין תחת עינו זה סותר
 השכל וכן אם אין לו אלא עין א' ומוציא אותה הנה ישאר זה בלא עינים והמוכה בעין א' והתורה אמרה כאשר יתן מוס בארם בן
 ינתן בו לא יותר והנה שמעון אמר כאשר עשו לי בן עשיתי להם והם לקחו אשהו והוא הכעיר מנדיש ועד קמה אבל רעש עשו
 לו ורעה שלם להם :

וענין אל יצא איש ממקומו א"ל לפ' ממקומו ממש שהרי כתיב והיה מרי דרש בחדשו ומרי שבת כשכתו יבא כל בשר וכו'
 והיה יצא ממקומו וענין לא תבערו אש וכו' אומרים לא אסרה תורה הסבירה אלא ביום שבת אבל בע"ה לא
 אסרה ולא צותה לרבות הסבירה בהכנס השבת והם אומרים לנזיר שבר העשו מפרות ומתירים אכילת עכבים ומקומים
 וזה הפך התורה כי לא אסרה אלא היוצא מבטן היין והם אומרים העובר במעי אמו משום אותו ואת בנו ואין זה ככלל אות
 לא

לאו שהוכר אין לו עובד ואני עבד על אותו לאו לא נאמר הכשר ולא אמר לא תאכלו . והם אינם אוכלים איברי האחרונים מהם המה ואינם בורקים הריאק ובעיני נדה יש להם מנהגים שאין להם שורש וענף כלל . ושמצתי שהתבטל אחר שנתבטל בע"ש חמלאים הקדירה חלב כדי שיצטק התבטול והוא הטר להם כיון שלא נתבטל ביחד . ובכל זה וכיוצא בזה כסילים בהדרגה ילכו כי אין להם על מה שיסמכו ויהיו ביחד עשרה מהם וכ"א סברתו משובשת כידו וכחשיכה יתלכו . ואנשי הקבלה הם הקהל חקא' ומשפט א' להם ולזרעם ולכל בני ישראל היה אור כמושכו' תם . הנה נתבאר כי התורה היא מן השמים כן תורה שבכתב כן תורה שבע"פ :

ובכאן נשלם ח"ב והוא חלק שמיני

חלק שלישי והוא חלק יעקב

ואתחיל עתה בח' ס' בע"ה והוא כענין תחיית המתים והנחמד לזה חלק יעקב הוא חלק שלישי בתחיית המתים ולפי שתחיית המתים תהיה על יד מלך המשיח הנלווה הוא מהשבת הא' אשר תקדם אליו ידיעתו את מלאכותיו ע"כ הוא נחלק זה החלק לר' חלקים עקרים מעיקרי התורה הא' כידיעת האל הכ' בהשגחה ובמול ועונש הכ' כביאת המשיח הר' בתחיית המתים :

פרק א'

כידועת הא' בדבור הא' מ' הדברות ככלל כי הא' הוציא ישראל ממצרים א"כ הוא יודע ומשגיח וכן בדבור ב' ובג' ככלל כי הוא פוקד עון אבות על בנים ואינו מנקה א"כ הוא יודע ומשגיח . וכל התורה כלה היא כמיה על עיקר זה ומוסר ראשון ודבר שאין צורך להביא עליו ראיה ומופת הוא סכל השלמות ראו שימצאו באל' והיריעה היא שלמות וחסרון היריעה הוא שכלות והשכלות ראו שירוחק מהאל' א"כ הא' הוא יודע הכל ואם העולם הוא פועלותיו איך אפשר לומר שהפועל יעלם ממנו דבר מפועלותיו וזה יחוייב שהא' יודע כל הדברים . ואל תתחכם יותר למה תשום' אמנם לפי שכבר דברנו בזה על החקירה ראיתי להסדך אחריהם בזה כי גם נאמר אל תרשע הרבה ואל תהי סכל וכו' כי טוב אשר תאחז' בזה וכן יאמר שאם ההתחכמות ביותר הוא רע הצינפה מההתחכמות הוא יותר רע ואמר אל תרשע הרבה להזהיר על ההתחכמות המביא לידי גילת מעיקרו הרח ואמר ואל תהי סכל להזהיר על העונ' מהחקירה כי שנים אלו ימותו בלא עתה ואף אם יאריכו ימיהם כי לא נברא האדם אלא לדיעת האמת ואם ידע השקר ונשאר סכל מת בלא עתה ועל כיוצא בזה נאמר עלינו אבד כלם כל' שהזמן אבד והלך בלא חמדה עליהם ומה שראוי להדם הוא שיאחזו בקבלה וגם מהחקירה אל יבא ידו כי מי שיראת הטלף קודמת להכמתו ואל ידו חובת שייהם מהאמונה דרך קבלה וקיומה בדרך החקירה כפי שיצור השבת שכלו ואומר כי הפלסוף אמרו כי הא' הוא שכל כדל וענין השכל אינו ענין אחר אלא שהוא משכיל והמשכיל הוא יודע הדבר שהשכיל וזה ענין לא הכחישוהו הם . אמנם מה שהוא יודע בזה חקרו ואמרו שאינו יודע דבר אחר וכבר הקשה עליהם אבן עזר ואמ' א"כ ידיעת האדם היא יותר שלמה הידיעת הא' כי האדם ידע עצמו וידע זולתו והא' לא ידע אלא עצמו וכבר השיב ר' רמב' באמרו כי מקום הטעות בזה הוא בהיקף ידיעתו לידיעת הא' ואנחנו רוצים לידע מהנכלל הידיעתו הנעלם מיריע' הא' וזה טעות כי אין בין ידיעתו וידיעת הא' רק שתוף השם כי ידיעתו היא קודמת ל הנמצאות וידיעתו מאוחרת אליהם ודעת הפלסוף בזה הוא כי הם חקרו הנמצא' בלב וראו שהם מורכבות מחומר וצורה משתלשלות זו מזו עד שהם עולות לנמצאות שהם צורות נפרדות מחומר והם התעלות אל הצורה הא' שכלם משתלשלות ממנה והוא הא' וכידועת הא' עצמו הוא יודע כל המשתלשלות ממנו ובוז סרה קושיא אבן עזר' נהם אכל יש בזה חקירה לפי דרכי התורה ופירש' שהניחה כי הא' יודע החלקים האפשריים בה שורש החירה הוא שהאדם בעל בחירה אינו מכריח בפועלותיו א"כ אין לו בהם בחירה וזה סותר התורה כשורש הזה ואם יש לו בהם בחירה אפשר שיצטרף או שלא יצטרף א"כ אין לאל ידיעה במקו' המעשה ויהיה זה חסרון בחקו' ית' והפלסוף נטו אל הקצה הא' לסלק מהא' ידיעת אלה הדברים הפרטיים ואמרו שאין זה חסרון בחקו' ית' כי אין ראוי שיתאר החסרון אלא במי שדרכו שישיג הדבר שהוא המושג ולא השיגו אכל אם אין דרכו להשיגו אינו חסרון לו אם לא השיגו והשגת אלו הדברים הפרטיים אין מחק הא' להשיגם אם ראשונה מפני שהשגתם אינם אלא בכח חמרי בחוש הראות ושאר החושים הספיקיים והחיצוניים ואם האל הוא מושלל מכל כח חמרי א"כ אין מדרכו להשיגם וא"כ אינו אצל חסרון אם לא השיגם ואם שנית שאלו הענייני' הפרטיי' הם זמניי' והדברים הזמניי' לא ישיגם אלא מי שהוא זמניי' והא' מציאותו אינה תלויה בזמן וא"כ אינו חסרון אצלם אם לא השיגם ואם ג' לפי שכל השגה היא שלמות למשיג ואילו היה הא' משיג אלו הדברים הפרטיים היה נשלם השלם בפחות ואם ד' לפי שאלו הדברים הפרטיים הם רכבים והא' הוא ח' בתכלית הפשוטות ואלו היה משיג אלו הדברים הפרטיים היה מתרבה בהם ואם ה' שאלו הדברים הפרטיים אין להם תכלית ולא תקיף ידיעה בהם ושאלו תכלית . ואם ו' כי הידיעה בדברים קודם בואם היא תלית בהעדר ומה שהוא תלוי בהעדר אין קריו ידיעה ואם ז' כי ככלל יום הם משתנים אלו הדברים הפרטיים . ואלו הא' הם משיגם הם מתחדש בכל עת ואם ט' אלו היה הא' משיג אלו הדברים הפרטיים היה מחדש סדור יותר כחות ממה שאנו רואים מרעת הטובים וטובת הרעים . ואם י' אלו הם הא' משיג אלו הדברים הפרטיים היה יודע זה הנשם העל כחות לכמה חלקים הוא מתחלק ומטבע הנשם הוא שיתחלק לחלקים בלתי תכלית וזה יחייב שהאל אינו משיג ולא יודע תכלית חלקיו כי כל אלו הטענות טעמו הפלסוף' לאמת שהאדם בעל בחירה ולקיים טבע האפשר וידיעת הא' לא תכריע א' מב' חלקים האפשר ושאלו זה חסרון בחקו' באשר הם בתחלת העיון וגם זה הרעת התורה השלמה שרחיקה אותו כי מרשע התורה הוא כי הא' יודע משה בני אדם ויגמול ויעניש לפי מעשיהם . והרמב"ם ז"ל בחלק מואת הקושיא בהקדמה א' והיא כי ידועת הא' והפלסוף' מודי' בזה כי הא' מוחזק וידיעתו דבר א' וכמו שידועת מוחזק ונעלמת כן ידיעתו איך הוא יודע הדברים בעלמתי חממו' א"כ הרכה להוכיח הפלסוף' ע"י ויראה שהרכ ז"ל כי עם שיות שהוא יודע כל הדברי' איך יהיה ידיעתו לא תסלק טבע האפשר והבחירה מהדברים וא"כ ש"א נחנע כידיעתו הוא אפשר כידיעתו ית' וכן ידיעתו מקפת בדברים בלתי תכלית ותלויה בהעדר וכדרכו ושינוי וכדרכו ואין בו לא שנוי ולא רכבו ולא

חדוש כאשר הוא ביריעתו כי זהו הסדר אשר בין יריעתו ויריעתו. ודברים הקשו עליו בזה כי אין לסדר בין יריעתו ות' ליריעתו כל זה הסדר לפי שחזר דברים בדברים אשר נחייבם לא' מהם שהוא שלמות לנו ראוי שיהיה אותו לא' ומה שהוא חסרון לנו ראוי שגשול אותו מהא' ואין בין מה שהוא אל' להם שהוא אל' בזה שדוף גמור אל' התחלפות במעלה ובכח' כי מה שהוא אל' שלמות הוא בא' ביותר שלם במה שהוא אל' ואחכנו כשהייבנו לא' יריעה אינו אל' מפני שהיריעה היא שלמות לבו ע"כ אין ראוי שיהיה לא' יריעה אל' באותה יריעה שהוא שלמות לבו וירוע הוא שהיריעה בואת שהרב ז' מייחס לא' אינה יריעה אל' מהשפה ומכוכה וכלכול והרבה חתרו בזה המעיינים מאנשי התורה לתקן. הדברים שתהיה לא' יריעה בדברים בחירים וישאר טבע האפשרי ולא היתה יריעתו סבת מציאותם ואלו היתה סבת מציאותם היו קדומים כמוהו כי יש אומרים שאין אחרנו שהא' יורע העתידות מסלק טבע האפשר ולא היתה יריעתו סבת מציאותם ואלו היתה סבת מציאותם היו קדומים כמוהו ואחכנו וראים אותה מתחדשים א"כ אין יריעת הא' בהם סבת מציאותם אל' האדם בכחירתו הוא מציאות והא' יורע היותם איך יהיו בתכלית היותם ולו דברים כאחרים בפה לא מצינו בפה כי אחר שיריעתו תכלית היותם אינם אפשרי' ולא כי האדם יורע מעשה האדם מה שהוא מסודר תפלת מערכות השמים אבל לפי שהאדם בשכלו הוא כחוי לשכות הסדור שהוא א"כ הם דברים כחריים ומה הצד ומה הסדור ירעם הא' ומצד הבחירה לא ירעם וזה הדעת הוא מקיים דעת האפשר ומאשר יריעת הא' ונוטה לדעת הפלסופים ומורה להם במקצת וזהו מה שאנו בורחים ממנו:

ויש

מחכמי דורנו שהיה או' שהא' יורע מעשה בני אדם וירוע תכלית המעשה קודם היותו אבל יורע כי המעשה הוא יהיה בבחירה מהאדם שהוא וזה נ"כ צנן באמר בפה בלתי מצינו כי אחר שגפלה הידיעה בתכלית המעשה נסתלק טבע האפשר וזהו אנו בורחים נ"כ:

והנה

חכמי התלמוד ז' הם מחיימי' בזה עם הפלסופים שאין לא' יריעה אל' א' וז' במענה כל באי עולם עובדים לפניו כבני מרון ואמר בזה וכלם נסקרים בסקרא א' כל' שאינו יורע אותה יריעה פרטי' לא יריעה כללית ואל זה נטה הראב"ע ז' באחריו ב' וירא כי האמת כי הכל יורע כל חלק ע"ד כל ולא ע"ד חלק ובפ' אחר כי האל לבדו יורע הפרטים וחלקים בדרך כל ז' ב' כי תשא והסדרל שבין חכמינו ז' וכו' הפלסופים הוא שהפלסופים הסלקים יריעת הא' מהפרטים ולחכמינו ז' לא יתחייב להם זה וסכלות הפלסופים בזה הוא מפני שלא מצאו דמיון ביריעת האדם לזה שבמדרש הא' יורע פרטים הרבה וזהו כי האדם חפני חולשת סכלו ולאותו כי כמו שכל האדם לואה מהשיב הענייני' האלמנטים ויש לו בכל לא יעברו און מחוקו להשיג יותר בן הוא לואה להשיב ביריעה א' וכבר ע' א' הרבה מדעים ואין להקיש יריעת הא' ליריעתו בזה כי כמו שיריעתו יותר שלימה מיריעתו בן יריעתו חקפת במה שלא תקיף יריעתו וזה יתכן שלמות יריעה לו ית' יותר מיריעתו ומה שטעמו שאל האל בזה יורע וולתו היה כולם בולליו והטעם הוא שהיריעה היא משלמת האדם להיותו חסר השלמות כלל יריעה אבל הא' משלמותו הוא מעצמו אין יריעתו לולתו משלמת אותו אבל היה החסרון בחיובו אס היתה לולתו יריעה במה שלא תהיה לו הוא יריעה ובה סרו כל תלויות הפלסופים על מה שהכחנו ביריעת הא' הענייני' הפרטים וולתו ב' דברים הא' רוע הסדר הנר' בעולם.

ועוד

דבר בזה ב' שאמר זה בע"ה והשכתי מעלינו את תלונותם וס' בענין טבע הבחירה אשר באדם שלא יהיה מוכרח במעשיו אחר אשר התופה בהם יריעת הא' וביריעת הבחירה התחלק לבלתי יריעתו בזה הוא כי יריעתו שהוא יורע שהוא יורע שהוא יורע וזהו חלק לבלתי תכלית וא"ל להיות בזה יריעה אחרת ובענין טבע הבחירה אומר כי אי אפשר ליחס לא' שלא יורע כל מה שצריך להיות וכבר אמרו חז"ל מין שהקב"ה יורע כל מה שצריך להיות שא' הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וזנה וכבר תקנו אנשי בנ' הגדולה בהפלה גם כל היצור לא כבחר ממך וכו' הכל גלוי וצפוי לפניך ה' אלמנו צופה ומביט עד סוף כל הדורות והבהוב אומר מי פעל ועשה קורא הדורות מראש וכו' בזה ארך בבטן ירעתך ובתי' ה' יורע מחשבות אדם וזאת תולדה להקדמה אשר אקדים לזה והיא לסתור דעת האומרים כי לפי שהשגות אלו הענייני' הם בבח חמרי נסתלקה השגה זו מהא' ועכ"א בינו בועדים בעם וכו' הנוטע און האל יסמיע וכו' כל' אע"פ שאין בו כחות חמירות כיון שהוא בראש אלו לא היה חשיב אותה השגה מהראיה והשעיה איך היה בורא אלה הכלים המשובים הראים והשמיעה ואחר שהוא רואה ושומע הוא מטיביו ופוקד ועונש ועזא' היוסר בוים האל יוכיח וכו' שאם אדם הוא שלמות לו ליסר הסמיות ב' שה' המלמד אותו דעת ע"כ אחר זאת התולדה הוצא ה' יורע מחשבות אדם וכו' ובתיב ה' חקרתי ותרע וכו' כי אין מלה בלשוני וכו' כל' קודם שיצאה המלה בלשוני יריעת אותה וכן פ' זה במדרש רבה ב' וירא אלמים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וכן פ' הראב"ע ב' תלים ומה אאריך בזה וכל המקרא מלא מזה והשכל מעיד עליו כמו שהקדמנו שא"ל שארע אני מה שלא יורע מי שבראני וכידו רוחי ומה שהכחיל מתחכמים לסלק הידיעה מהא' בזה הוא כדי שיתקיים לשם השגה הנה שהא' בעל בחירה היה נר יותר מה שהקדמנו מיריע' הא' במה יבחר שאם נפלה בו הידיעה א"כ אין לאדם בחירה בעשיית הפכו אבל התורה הניחה גם זה השגה ורצון הבחירה ששניחה גם זה השגה הראשון ביריעת הא' ואם היו שני השגים האלו מותרו' זה לא היתה מניחת התורה כי אין מדרך התורה להניח שגים מותרו' אבל לפי האמת אינם מותרים אמנם איך אינם מותרים הנה נעלם דבר זה מכל אשר דבר בזה היה פלוסוף או דתי והוא שהפועל הא' בעצמו יש בו ב' פנים א' טוב וא' רע וביריעה נפלה בזה הפועל שיעשה האדם ובשאר הבחירה באדם להטותו לא' מב' פנים אס לטוב אס לרע ובהם הם מתקיימי' ב' השגים שה' יורע מה שצריך להיות וא"ל שלא יהיה ואם יהיה הפועל הוא ע"כ הטוב או ע"כ הרע וזה בבחירת האדם ע"כ הוא ראוי לגמול ועונש כי זהו שרש זאת האמונה והמשל כבר נפלה הידיעה באדם המעיון הזה שיכא לו חסרון מחוץ וא"ל וולת זה ובשאר הבחירה כיון שיכא חסרון זה לטוב והוא לעשות ממנו דקק ואם לא יבחר בטוב ע"כ יגיע חסרון ע' בוים וכבר הזכירו זה חז"ל ובתפרסם להם כחוס בכך אחתים דרכן יוחנן בן זכאי וכן הנה נפלה הידיעה באדם א' שניות חבירו ועכ"פ ימיתו ובשאר הבחירה בידו להורגו ואם לא יבחר בזה מסככים לו סכוח שניותו וז'ס ח"ס מוחנן לפונקא' ופולה בסולם ופול ממנו והרגו ואמר כי פול סופל ממנו ראוי ה' לנפול אל' שחלבלים זכות ע' זכאי וחובה על ידי חוב כלומר כך היתה הידיעה כופלת בזה שיה ימות ע' זה אל' שבשאר הבחירה בידו אס ימיתו בידו אס יברוס לו סבות בכנין ג' בלא מעקה או וכונא בזה מהמקום הרי נתחייב עליו ואם לא ימיתו ברצונו יתגלגלו לו סבות שניות ע' ולא יתחייב זה עליו וז'ס ז'ל ראויס היתה בת שבע לרוד משעת ימי בראשית לא שאכלה פנה כל' היה יורע הא' שיכעל דוד לכת שבע ובשאר הבחירה בידו לכעול אותה באיסור או בהתר נמצא שכל הדברים ירעם האל קודם היותם א"ל שלא יהיו בן ועבא' האדם נענש על פעולות הרע ונמל

טוב על פעולת הטוב כי בידו להטות הדבר ההוא לטוב או לרע הרי פתחם הרב ומרי ותחשב לו לנדרה ואם הרבו שלא בשעת מעשה קודם מעט או אחריו מעט היה חייב מיתה הנה הפועל הזה כבר ידענו האל ית' ונשארה הבחירה ביד האדם לעשותו טוב או רע. וכבר גלו לנו ד"ל גלוי יותר מזה במשנה באמרם הכל כפיו והרשות נתונה והיה זה המאמר לרע"ק שכתבם לפירוש וכתבם בשלום ויצא בשלום והוא השיב זה השרש כי הכל גלוי וצפוי לפנינו ית' ונצ"ח הרשות נתונה:

ועוד

יש לנו דמיון בענייני משפטי הכבדים שאע"פ שהמסורר מהם א"ל להשתנות אבל ביד האדם יש בחירה להטותו לטוב או לרע וז"ל האל מאן דאיתליד במאדים גבר אשיר דמא הוי או טבחא או אומא והקשה על זה המקשה מעצמו שגור במאדים ולא היה לו לא ולא זה ותרצו לו מר נבי עניש וקטיל הנה ביארו בפ"י כי המסורר א"ל לכתולו אבל האדם יש לו בחירה להטותו לטוב או לרע וכן ההקש כמה שיתחייב לפי מידת חסו שאם הוא חס ולא חזק הכנין בלי הפק יהיה אוהב נשים וזה א"ל להתבטל כל זמן שישאר מוגו על ואת התכונה ונשאיר בידו להטות הדבר לטוב או לרע לבעול בהיתר או באיסור והוא כי ישירים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם או כי הדרכים המסוררים מהא"ל הם ישירים אך הנחירה ביד האדם ללכת בם כיושר או במכשול וכחשל שא"ל ע"י מלות וכחותיו שהיה פועל א"ל מסורר מהא"ל לבאת מהן ב' אומות וכמותו כתבוננו לטובה והוא נתכוון לזכות והוא כעבט והן זכו עמוכי ולא עמומית מואבי ולא מואבית ופרעה היה משלים רצון האל מישאל ונעבט על מחשבתו וכן נאמר על סנחריב שהיה שבת אפושל הקב"ה ונעבט על מחשבתו שנא' והוא לא כן ידמה ולכבו לא כן יחשוב וכו' ונעבט שנא' והיה הניצב ע"ה את מעשהו וכו' וכן היה ענין כבוכדנצר שקראו הא"ל כבוכדנצר עבדי ונאמר עליו מפץ אתה לי ונעבט על מחשבתו שנא' ושלמתי לנבל את כל רעתם אשר עשו בציון לעיניכם ודבר זה נאות ומסכים לחמת והוא כלל גדול אם תמשיך בו כל הפרטים הנאמרים תחת כלל זה יעלו בדרך אמונות שלמות בתורתך לא תבטל ידיעת הא"ל ולא תחלוק על הבחירה ולא תשאיר הדבר לסוד נעלם בידע' הא"ל וברוך ה' אשר בלה סודו אלינו כן יהיה עמנו תמיד לגלות עינינו להכיר נפלאות מתורתו אמן:

וכבר

חקרנו בזה הקורה הלוגה בם' אוהב משפט ולא מצינו דעת יותר ראוי לסמוך עליו מדעת הרמב"ם ע"ל ואמרנו שאין לנטות ממנו עד יבא ויורה דרך לנו ועתה בא החורה לנו מעצמנו ומחקירתנו ולפי מה שבלה ביריבו בזה יבא מאמ' ח"ל הכל בירי שמים חזק מצינו פחים כי מקרה בני האדם אע"פ שהכל כבזרה מאתו לפי חיוכו משפטי אבל האדם הוא הגורם בסכלותו לאותם מקרים וכבר א"ל אין אדם נוקף אצבעו מלחמה אלא א"כ מכרוש עליו מלמעלה ואין בזה מתירה במאמרים והביאו ראיה לזה מפס' ח"י מצעדי גבר ואדם מה יכין דרכו אבל הפ' הדומה לזה הוא מובאר יותר בזה הענין והוא מה' מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ כל' המצעדי' הם מסוררי' הא"ל והבחירה והחפץ ביד האדם הוא לטוב או להפסד וכן ענין בת פלוני לפלוני הוא ע"י העיקר כי הא"ל יודע כי זאת האשה תתפיים לפ' כשיתבענה ונשארה הבחירה ביד האדם אם יבעלנה באיסור או בהיתר וכן לענין השרה אם יבזלנה או יתננה לו כמתנה ובריושה ובמכירה וענין פן ינחם העם אינו מסלק ידיעה מהא"ל אבל ידוע הוא שאם עברו ישראל דרך ארץ פלשתים הגוי המר והנמחר והם לא הורגו במלחמה וקרוכים לטוב למצרים שכלא ספק יסוכו למצרים ע"כ מנעם השל"ת מזה הדרך ויהיה זה המאמר כאלו נא' לא ברא הא"ל אדם דק כדונן פן יהיה נחם בחוס השמח והאם וכן פן ימות במלחמה לפי שהיה רצון הא"ל שלא יירד במלחמה מי שלכו נוקפו על אשתו ועל ביתו ועל כרמו כי זה כלי ספק לא יסכול אריכות המצור וירפה לב אכשי המלחמה לשוב ע"כ הוהיר ה' שוחרנו שישוב שאם לא ישוב כלי ספק יפול לכבו עליו וימיתוהו אכשי המלחמה ויהיה מאמר זה כמ"ס לאיש אחד שלא תבעול ארמית פן יפגעו כך קצין שאם עשה כן בודאי ידע האל שימות ביד הקבאין וכן הוא זה המא' וענין הנסיון הוא שהא"ל היה יודע שיחזק או כיוצא בו מהמנסים לא יאדע להם מהנסיון ההוא שום מק דמאת' יש לו פנים והאדם המנסה יש לו בחירה לנדרו לטוב ולרע ואם נדרו לטוב הרי בחר הטוב וזהו מאמ' החכמים אמרתי לך העלהו שם לעולם ואחר שהעלייתו הורידהו ונחשב לו זכות על אשר פתר המאמר להעלהו במורה וכן ע"ד זה תמשיך שאר הנסיונות לא שהיה יסתפק בדבר אם יסיה או לא יהיה ומוצא שפתינו לא ישוב לומר דרך נסיון ולחזור בו ופ"י עתה ידיעת כי ירא אלהים אדם כי יצא מחשבתך מן הכח אל הפעל ויש לך זכות הפעולה שהוא יותר גדול מזכות הכח והמחשבה וענין הקשאת לב פרעה ולב סיחון היה ע"כ העונש לחטאים קדומים ומנע הא"ל מהם בחירתם הטבעית כמו שכתב לירבעם תמועת ידו הטבעית ע"כ העונש לא שיהא האדם מוכרח ביום מעש' ממעשיו סיהו לטוב או לרע אע"פ סיהו ידיעה ללא כי בידו לעשות טובות או רעות וידיעת הא"ל ובחירת האדם מתקיימים יחד ומה שהוקשה לראשונים מפני מה כעבטו מצרים אחר שגבר עליהם וצברום וצמ אותם אני או' כי למסם נתחכמו בזה כי השל"ת לא גזר עליהם עבדות וענין ושל"ת אברהם היתה מה שתן לי והבטיחו הארץ ובלה לו שלא ירשמו אלא דור רביעי בי לא שלם עון האמורג עד הנה והבטיחו הא"ל כי כל זה הזמן יהיו ברים בארץ כל לשם ומהוך היותם ברים בהכרח כי עדין לא נכלו הארץ והגוי המר הוא יענו אותם כדורן לבכם הרע לא כבזירתו ית' וכיון שהם עושים כן כדורן לבם ידון אותם בדין אחת כדון מי שעשה מה שלא נכטוה:

פרק ב

בהשגחה ונמול ונכנס כפ' הקודם נתבאר לנו ב' שרשים תורניים הא' שהא"ל יודע הפרטים והב' שידיעה הזאת לא תסלק טבע הבחירה מהאדם אחר שנתבאר זה והאל יודיע מחשבות בני האדם ובבחירתם עושים מעשיהם אם טוב ואם רע אם כן מחייבו משפטיהו הוא לתת לאיש כדרכו וכבר תפעליו וכל החורה כלה כמיה על זה השרש מתחלתה ועד סופה כי אדם וחוס נעבטו על עכרם מאמ' הא"ל באכלם מעץ הדעת גם הכח אשר השיאם ויאכלו וקין נעבט על הורגו הכל אחיו ושקד דם קין ודור המבול ודור הפלגה ואכשי סרום והמצרים כלם נעבטו על רשעם וכן הצדיקים במלם טוב כצדקם נח ואברהם ושאר האבות ובזכותם נבאלו ממצרים וכן ייעודי התנ' בברכות וקללות הוא מהשגח' הא"ל בפרטים וכי הוא בומל ועונש ובז' הולך על סדר ככון בתורה ובכבואים גם בדברי החכמים כקבול תפלות המסידים ובעשיית הנסים איתרחיש ליה כיסא ובעונש' מחשבים אמאי אינשים ואחר אשר החוש מכיר כל אלו הענייני' והתורה הציגה עליו והשכל מחייבו המכחשים בזה הוא כופר ואין לו חלק לנצ"ח:

אמנם

הפלוס' ארסטו מלאו לבו להכחיש זה לא שהביאו לזאת ההכחשה מופת שכלי כי אם ענייני' מוחשי' לפי דעתו וזה מוכח קושא קדמוני' מפני מה צריך ורע לו רשע וטוב לו כי לפי מה שהוכח מהשגחה היראוי שסוררו הענייני' סדור יותר נאות שאלו דואים כי הרבה צדיקים ושיגים תלאות והרבה נשעים מלוחמים דרכם וזה מכנים ששן גדול

גדול כלל כל אדם כי אם האל הוא מחדר אלה הענייני' היה ראוי שיסודרו סדור יותר באלות לתת לכל איש כמעט עליו וכדרכיו על
 בן החליט המאמר שכל אלה הפרטי' אינם משולחים מהאל' אבל משולחים אל הקרי והסודות ואין הכרח אצלו בין חסיד טרפו
 אריה ובין זכוב טרפו עכ"ל והשגח' האל' אינם אלא כמחצות הקיימות בשכלים הנכבדים והגלגלים אשר בהשגחתו היא סבת
 קיומם והשפעת השופע מהם ביסודות הם מתקיימי' המינים אבל האיש' ההם וכפמים משולחים אל המקרה ולזה הוא אומ' כי
 השגח' האל' תכלה ותפקס אצל גלגל הידח אלו הם דבריו ואנו על מנסמך לא נביח תורה שלמה שלנו מפני שיחה בטילה
 שלו :

אבל

יש לנו לחוש קצת כרי להעמיד שרשי התורה לתקן קושי' זו מפני מה דרין ורע לו רשע וטוב לו וכנסתלקח קושי'ת
 זו נשאר דבריו תורה קיימים ובהם נסתעפו הדעות זה אומר בכה וזה אומר ככה ובס' איוב לא כתב אלא לאמת
 אמונה זו ולתקן קושי'א זו ואומ' כי סדור זה המציאו' השכל יורה על מסדר משגיח בו ככללו וא"ל שכל במקרה אבל מכת
 מציאו' משגיח רוצה בקיומו וזה באמצעות תכונת הגלגלים ושפע השופע מהם מניצוצי הכבדים וזה כר' ומפורסם בשמש אשר
 הוא סבת התקופות וכאשר הם נסדרי' ירכה הכריאות והטוב בעולם וכן בניצוצי הידח כגלגל"כ בריכוז הכהדות והשמים
 במילואו והכתוב או' ותמדר תכואות שמש וממדר גרש ירחים וכשהם יוצאים ממדרם בסבת תערובת ניצוצי הכבדים אחרים
 ונוטים התקופו' לזר חוס חופלג ירכו החולאים החמים בקדחת והשיחיוני' והמורסות וכשהם נוטים אל הקור החופלג ירכו
 החולאים הקרים וכן בשאר איכות - א"כ יש למולות מכאן בהכנת זה המציאות והתורה גלתה זה כמעט' בראשית בפ'
 מאורות ואלו הם חקת השמים שאל' עליהם הירעת חקת שמים אם תשים משטרו בארץ לשון משגל' ואפילו בצמחים הירקו' וז'
 שיש להם משגל' באחרים אין לך עשב תלמט' שאין לו חול בריקיע מכה אותו על קרקרו ואומר לו גדל שאל' התשים משטרו
 בארץ לשון שומר וא"ל להכחיש המוחש ולהתחסר ולומר שאין למולות דושם בהכנת העולם השפל וסידורו ע"כ הטוב והשכיב'
 ואם יש בורע מקצת בקצת העתים לא היתה הכוח' האלקית אלא טוב והרע המועט הנופל בו להסרח ההויה שאין הויה בלא
 הפסד לא היה מכון מהאל' ולזה השריש' התור' ואמר' וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד וא"ל והנה טוב מות
 מההפסד הוא טוב להיות ממנו ההויה וכ"א ז' אין דבר רע יורד מן השמים ואלה המדרים אין לאדם בהם תחבול' לשמות סדר
 בראשית וכמ' ז' אם יתכנסו כל העולם אינם יכולים להאריך ככך הזכוב ולקצר רגל הכתל' וכן ההקש בשאר הדברים ואם
 מפני סדור אלו הדברים יקרו טובות לרעים ורעות לטובים אין תלונה בזה אלא האל' כי על חמת כן נבראו הכבדים כלם
 שיתנהבו ע"ה הסדור שראתה אותו החכמ' האלקית וכמשגל' מה יתאונן אדם היבבר על חטאיו מה לו לאדם להתרעם על מדותיו
 דין חיים סבת לו כל' מציאותו הוא חסד גמור וטוב לו מציאותו עם אלו המקרים שהוא מתרעם עליהם מהערר מציאותו כי אין
 רעה יותר גדולה מהערר המציאות אלא הרעות הנפלות בין בני אדם שהם קראים תגר עליהם הס' ג' מינים :

הא'

והוא היותר מעט הוא בסבת סדור הכהנת העולם כמו שיקרה בקצת העתים רעם ורוחות וכדק' או ריכוז השמים
 ומפסידים מריכות ומקומות וזה אין לאדם תחבולה להנצל מהם ואין על זה תלונה על האל' כי הכרח סדור המציאות
 חייב כן . ובס' זה הוא מעט מועד ולא יארע זה אלא לעתים רחוקות :

והמין הב'

הוא היותר מזה הרעות הנפלות בין בני האדם בסבת מלחמות ומריכות הנפול' ביניהם ובס' זה אין
 תלונה לא' כי זה הוא נפל ביניהם כטבת רוע בחירותם וההגהתם והאלהים עשה את האדם ישר ומידם
 היתה זאת להם :

והמין הג'

הוא היותר מזה הרעות הנפלות בין בני אדם בסבת רוע בחירתם במאכל ומשתה ומשגל וע' באמר
 אולת אדם תסלף דרכו ועל' ה' יועץ לבו ודי בזה ליתקן מפני מה דרין ורע לו :

אמנם

קושי'ת רשע וטוב לו כרא' שאינה קושי'א כלל כי האל' הוא טוב ומטיב לכל ולא יתבע טוב מהרע כמו שלא יתבע
 מהאריזת הדורס' צדקיהם עבה דורס' ופני שהוא תקין מחייתם וכ' מסכימי' בו הפלסוף' והדתי' אין הכרח
 ביניהם כלל והכרח שביניהם הוא כי הפלסוף' לא יראה שהשגחה דבקה באיש' א' להצילו בצדקתו מאלו הרעות ולא
 לחמוע ממנו הטובות ברשעתו והדתי' יראה שהשגחה דבקה באיש' א' מביא אדם כמו שהוא דבקה במין כלו מזה קיומו כי
 האדם מזה שכלו שהוא קיים בקיום המין כן השגחה דבקה בו כמו שהיא דבקה במין . וכזה יש עין דק כי ירוע הוא שאין
 מציאות אל המינים כי אם בשכל ואין שם כמציא בפועל אל האיש' . וכבר ביאר ארסטו כמה שאמר הטבע ששענין הוא בהפך
 מהאיש' מחדשים המיני' בשכליו עם השמות וכיון שאין המינין נמצאים בפועל וההשגחה אינה אלא כמה חס' לו מציאות
 בפועל וא"כ הפלסוף' שהוא רואה שאין ההשגחה דבקה אלא כמה שיש לו קיום ואין קיום אלא המין והמין אין לו מציאות ומה
 שאין לו מציאות לא תדבק בו השגחה א' כמה סבת קיומם ע"כ הוא אומר כי ההשגחה אינה אלא בגלגלי וכבכבים ובשכלים
 נכבדים ובסבת השפעת השופע מהם אל זה המציאות השכל מתקיימו המיני' אבל האיש' כל ענייניהם משולחי' אל המקרה אין
 הכרח בין איש' האדם לאיש' הכ"ח . והדתי' לפי שהוא רואה שהשגחה האל' היא דבקה באישים מזה שכלם שאין לו קיום בקיום
 השכלים הנכבדים ושכל הגלגלי' וכל מה שיש בו העולם השפל לא נהיה אלא לצורך האדם א"כ מההשגחה דבקה באיש' מאישי
 האדם נמשכה השגחה למיני הכ"ח כרי שיתקיים מציאות האדם בקיומם וזה דבר מוסכם הוא מהפלסוף' כשחקרו בתועלת
 האיברים ותועלת הכ"ח והצמחים והמיתות כמצאו כי כלם הם לצורך האדם אם לצורך מזונו ומלבושו ופרכסתו ומיניו אם לצורך
 רפואת מחלתו כי אפי' הדברים המזיקים ימצא בהם רפואה וצורך האדם ואם נתרפא חסיד א' וס' א' כנאות אריה הדורס' או
 בעור נחש הנושך הנה נברא אותו מניק לצורך האדם וכן מי שנשע בדם ועשה ממנו יין ושתי ממנו חסיד א' כוס נאשכו אפעה
 ותרפא הרי נברא אותו יין לתועלת אותו חסיד ועל כיוצא בזה אמר רבי' הקדוש כשחלה במעיו ותרפא ביין של תפוחים של
 שבעים שנה שהיה ביר גוי' א' ברוך שחמר עולמו לשומרי' וע' א"ל אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה ואמרו
 כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה ואמ' ז' וזמא ברוך שברא כל אלה לשמתי' וכבר כתבתי זה כמה שקדם וא"ל שהיה כל זה
 במקרה אלא בהשגחה אלקית כמו שאריך בזה כשארכך כנפש כע"ה :

וכמה

שהביא הדתי' על הפלסוף' לחלוק בזה הוא שאמר ששכל האדם הוא קיים בקיום העליוני ראוי מתלות אלו ההשגחה
 האלקית כמו שהיא על העליונים ועוד כי דבר זה כתפרסם בחוש כמו שספרה התורה מעונש הרעים בהשגחה אלהים
 רעות יוצאות מההקש השכלי ומתחב' הטבעי אחר הקדמת היריעה מאיש מפורסם בכנראה והצלת הטובים מאותם רעות
 והצלת הטובים שלא במהנהגו של עולם וא"ל ליחם זה אל הקרי והסודות לרוב מציאותו ולהיותו ע' איש שלום מהאל' אין לספק
 בשליחותו

כשליחותו וכל אלה הדברים יתקיים בהם הדתי אמונתו מהא' משניה באיש איש מאיש האדם לבמול טוב לטובים ולהכיר רע אל הרעים :

ועי' ישיב הפלוסוף ויאמר אלו ראוי הדברים נמשכים כוח היה הדבר כדברי הדתים אבל גם אנחנו רואים הדבר טובים יבאו עליהם שלא על הדרך הנכון הטבעי כמה רעות וכמה רעים ראויים לרע מצליחים הצלחה ויצאת מההקש הטבעי ואם היו הדברים מסודרים מהא' כמו שאמר הדתי היה ראוי זה הטוב להנצל מהרעות שבאות עליו והיה ראוי למנוע זאת הסבלה מזה הרע :

והדתי אומר בדעת הטובים מהא' תשובה הסעיית והטעות נפל בה בא' מה' נדרים אם מצד הכושר אם מצד הכושר אולם מצד הכושר כי זה הטוב שנראה בלוי טוב אינו טוב כי יורע וצפוניו יורע שהוא רע וכני אדם טועים בו ונזורים עליו שהוא טוב ויורע מחשבותיו יורע שהוא רע או עשה איוו רעה יתחייב עליהם זה הרע ואולם מצד הכושר כי אלו המקרים שנראים רעים אינם רעים ולטובתו הם :

ובזה נחלץ הדתי מקושיית הפלוסוף בענין נדיק ורע לו והוא מסתעף להרבה פרטים ובענין הצלחת הרעים ג"כ אומר הדתי כי נפל בה הטעות ג"כ בא' מה' נדרים אם מצד הכושר אם מצד הכושר אולם מצד הכושר כי זה הרע אעפ"י שפרסום מעשיו יראה שהוא רע ואין להפק בו כלל א"ל שלא עשה איוו טוב ראוי שיטול לו במולו זאת ההצלחה אולם מצד הכושר כי זאת ההצלחה היא לרעתו . וגם זה כלל גדול יצאו ממנו כמה ענפים נחלץ בהם הדתי מקושי' רשע וטוב לו :

ואחר טכסת לקה קושי' הפלוסוף נטוב לשרטנו כי השי' הוא משניה על איש כי אדם ויבמול טוב לטובי' דרך הכושר הטבעי ודרך חופת וכן יעניש הרשעים כפי מה שתחייב חכמתו וטובתו לרעים אינה קושי' כמו שהקדמנו ודעת הטוב אפי' מי שהוא יורע בעצמו שהוא טוב ונדיק הוא לטובה כמו שאלל כל דעבדי משמיה לטוב כמו מי שחלה ונטה למות ונתרפא דדומה לחכמה שפשי' כדורעו מפני שהוציא רם ממנה דרך הקוה כן צרת הצדיק מביאה רפואה לעולם כמו שספרו חז"ל מיסודת של ר' כשנתרפא מהם א"ר חייא איו להם לעוברות שכלי' דכולהו שני דיסורי דר' לא הוה צריך עלתא מטרא וכולהו שני דיסורי דר' אלעזר בר' שמעון לא שכיב איניש כלל וזמניה ואברהם הכל' בסיונות כרי' שלא ואכדו' דורות שמחה ועד אברהם כמו שאכדו' דורות שמחה ועד נח בכולו ואכלו של יעקב הביא חיים לעולם והוא שאמר הכתוב והוא מחולל מפשעיו וגו' וכמחורתו נרפא לנו והוא מאמר האומות על גלותנו ולפי שכבר הארכתי בזה בס' אורח השפט ראיתי לקצר כאן ודי בזה ככאן לפי כוונת זה הספר :

והעולה מדברי שם הוא כי איוב היה ראוי לאותם יסודין לפי שא"ל לו בלא עונות וכן הורה הוא כמו שנראה מדבריו ובנינו ובנותיו ג"כ חתך עליהם בלדר אם כניק חטאו לו וישלחם ביד פשעם וחתך לו איוב כי בכר היה חושש להם אולי חטאו בני ותלונתו לא היתה אלא למה האריך ה' לו ולא יסרהו בקלות תכף החטא ולמה קצנם ליסורו כא' ויסורין תכופים בלא ריוח בין זה לזה . ועל כן היה בויר כי באיבה היה מתנגד עמו ואליפו בתחלה גור כי יסורי מוסר היו לקצת חסאים והכתיבו בטובה ולא קבל זה איוב כי לא היה מקוה לטוב ובין שראו חביריו שהוא לא יורה שם תוכחות קוסר שיבואו לאחרות טובה גורו עליו שהוא רשע גמור . והנה איוב חוטא על הרשיעו משפט האל וחביריו חוטאים על הרשיעם איוב המפורסם בנרץ ע"כ חרס אליהו עליהם וחר' וא"ל האמת הוא כדבריו שאתה נדיק חטא לפעמים אבל כמה שאמרת כי האל מתנהב עמך באיבה על אריכות האף והנקם בפעם א' הן זאת לא נדקת כי זאת סכלות במורה ליחס לאל מדות אלוניות כי יורכה לזר מאכס אבל רע כי האל אינו מדבר עם בני אדם להודיעם עונותם שיטובו בתשובה אבל עי' חלומות מעורר אותם וכבר היה מעורר על זה וזה היה פחד כי פחד מהדתי ויאתיני ולזה התעוררת לחזור בתשובה א"כ האריכות לטובה היתה ותביעת היסורין הוא מטבע הענין כי השטן שהוא סתם כך הוא טבעי ועם שמירת החיים כמו שהזהר רק את נפשו שחור יותר טובה היא התביעה למרק החטא ולא שתתנוסס במנותח ימים אבל כמו שהשטן הוא שליח העבירות כן יש מלאך מליץ ברוקיות וילין בערך כשכר גדחותיך ותעלה ארוכתך בזה עלו הדברים מתוקנים ושתק איוב ולא דבר אליהו אח"ך לא תוכחת לאיוב על נטיותו לזאת הכפירה ליחס לאל מדת האיבה וכן הא' הוכיחו על זה ואיוב אמר כי הוא מתנחם על זה וזה מה שהעלינו בזה בקצרה :

פרק ג' כביאת המשיח שיכלם במהרה כימינו אחר שנתבאר לנו כי תורתנו היא תורת אמת ולא תשתנה ולא תסור ונתבאר כי אלהי משפטיה א"כ אנחנו המהוויקים בה יותר מכל האומות וקדושינו הכרבים עליה ואנחנו שרידי חרב מדוכאים ביד האומות עליה א"כ יש לנו להאמין אמונה שלמה כי עוד ישוב אלינו ברחמים לשמחם כימות ענה אותנו שנות ראיונרעה על יד מלך חכם וכביא יראו על ידו פעולות יוצאות מההקש הטבעי היותר ממה שנושה עי' מי שקדמו המהוויעים אותנו וזמי שאינו מאמין בזה אין לו חלק לעת"כ כמי שכופר בעיקרי הדת שהוא סעיף מהם וגם כופר בתורה הוא שהרי התורה הבטיחה אותו כמו שהוא מפורש בפ' כלעם שהוא התנבא בשבחים של ישראל כבואם ראשונה התנבא שהם נוחלי דת האמת ולזה קראם ישראל וזש תמות נפשי מות ישראלים וזהם כוחלי העם"כ וזהו אמרו ותהי אחריתי כמוהו ובכבואה זו לא הזכיר דבר עתיד לבא עליהם כי אם בשבחים כמה שהם כאותו עת שחלם הכבואה עליו ובכבואה שנית הוסיף בשבחים כמה שעתיד להיות סמוך לאותו זמן קודם פטירת מרע"ה וזהו נצחונם למלכי מדין אשר הביאו אותו לקללם וזש לא יאכב עד יאכל טרף ודם חללים ושהו ובכבואה ג' הוסיף בשבחים כמה שעתיד להיות אחר זה והוא הכנסם לארץ והלחמם במלכי כנען והמסר מלך עמלק ביד מלכים וזש וירם מאגב מלכו ותגשא מלכותו והכבואה הר' הוסיף בשבחים שעתיד להיות אחר המלך המנצח לאגב והוא מלכות בית דוד ודבר במלך הראשון בית דוד וגם המלך האחרון והוא מלך המשיח וצ"ל בואת הכבואה אראו ולא עתה זה דוד אשרינו ולא קרוב זה מלך המשיח שיכלם בזמן רחוק באחרית הימים . דרך כוכב מיעקב זה דוד וקס שכט מישאל זה מלך המשיח שכן הכביא אותם ויצא חוטר מנוצ יאי וכפר משרשיו יפרה ומחן פאתי מואב זה דוד כי הוא הכללם בהם והזכירו בפרט לפי שזה עם כלק וקרקר כל כפי שת זה מלך המשיח שיחריב כל העולם שיכלו משת כן אדם והזכיר שת ולא הזכיר אדם הראשון לרמז כי זה יהיה בסוף העולם כמו שאותיות שת הם סוף האותיות ועל המלך המשיח כאמר וירר מיעקב והאכיר שריר מצייר של איוב שריר בכל ערי איוב ישראל ומשם למד דוד ואמר וירר מים עד ים וגמר המאמר והיה ארום ורשע ויהיה שריר איוביו כי הוא שהכללם בלית זאת ועליו כתבא הכביא ולא יהיה שריר לבית

עשו ונאמ' ועלו מושיעים בהר ציון לשמוע את הר עשו ואז ישראל יהיה עושה חיל והיתה לה' המלכות . ובסוף נבואה זו
התנבא כי סתריב יגלה את הקני שהיו עם ישראל ויש איתן מושבך שנתחברת עם ישראל ושים בסוף קנך ואע"פ שגם אתה
תגלה לא יהיה כמו עמלק שכך שהיה ערי אובר . ויש כי אם יהיה לבשר קין עד מה אשור תשכך לפי שענין אשור היה קשה
שכלכל כל העולם כלו אמ' אוי מושיע משמו אל . עוד התנבא כי אשור יפול ביד בתיס הוא רומי שהם יגלו המגלים והוא
אשור והגולים אליו ישראל שהם בני עבר עב"א וזים חיר בתיס ועמו אשור ועמו עבר והתנבא כי גם בתיס יהיה ערי אובר הוא
החיה הר' שהתנבא רביאל שהזכר בשמה והיבת ליקידת אש וזלזל על בתיס וגם הוא ערי אובר וכו' היתה חתימת
נבואתו וכל מה שהתנבא בלעם הכל נתקיים וזלתי זאת הנבואה האחרונה . ויש לנו להאמין שגם היא נתקיימה כמו הראשונות
ואע"פ שבתאחר כבר הודיע נ"כ שהדבר אינו קרוב ולפי שנבואתו נתקיימה עד סוף ע"כ נכתבה כתורה ומרע"ה כתבה
במנות האל והאמין בה אע"פ שלא היתה נבואתו ויש לז' חשה כת' ספרו וספ' אויב סיפור שלא היה בתיס ופ' בלעם שלא
היתה נבואתו וספ' אויב כת' להסיר הספק צדיק ורע לו רוט"ל דרך כלל שהוא יסוד תורתנו ופ' בלעם נ"כ להסיר זה הספק
דרך פרט מלתינו עם היותנו מוח לנו כתורה . וגם כתורה נרמז ענין המשיח דרך תוכחת לא דרך נבואה וזה בדברי סכרי
האחרונים כי הראשונים שהיו בהר סיני כפ' אם בחוקתי נרמז בהם גלות בכל שהיה מפני עז' וכיטול שמטות וגלו נוכח בהם
גלולים וחמשים ונאמר בהם אז תרצה הארץ את שבת' וכן נאמר בגלות בכל עד רצתה הארץ את שבתותיה בסוף דברי הימים
זכו' בהם וירויים והתורו את עונם ואת עון אבותם כי כן רביאל ונחמיה ועזריה היו מתורנים והתפללים לאל ובדברי הכרית
האחרונים לא נו' בהם עז' אלא מפני המעלן' כמו שהזכירו בבמ' ונאמר ונרמז שם באמרו יולד' ה' אותך ואת מלכך וכו' וזה היה
אברישם שהיה ממלכו בית המורדום שהיה עבר בית הממלכה ולא היו ראויים למלך שגא' לא תוכל לתת עליך איש נכרי וכו' כמו
שנ' במס' סוטה ובריש כבא בתרא ורומי היה בג' אשר לא רעע לשונו כששון הספרים שגליו בתוכם כבכל קרוב הוא ללשון
הקדש כי הארמי' והעברית קרובות זו לזו אבל לשון רומי לא ידעוהו ישראל וגם נאמר והשיבך ה' ממזרים באבות כי כן נרמז
בס' יוסף בן גוריון כי טיטוס מילא אניות מישראלים והביאם למזרים וכל שבה מצר המצור והמזקק כפ' והיה כי תבוא הכל
נתקיים בפלגוס של אספסיאנוס ושל טיטוס כמו שנו' קצת מזה בבמ' גיטין ובס' יוסף בן גוריון ובתוכחו' אלו לא נו' בהם קץ
כמו בראשון אז תרצה הארץ וכו' אבל כת' והיה כי יבאו עליך וכו' ושבת עד ה' אלהיך ושב ה' לזרעך את שבתך וכו' הפסוק
בגאולה עז' תשובה ואמר אם יהיה נרחק וגו' וזה לא היה בגלות בכל כי לא היה נרחקו בקצה השמים ולא נתקבצו אלא מכל
ואע"פ שכתפלת בנס' הגדולה נוכח זה הפ' בעזרה על גלות בכל הוא ע"ר ק"ו שהאל ית' הכתיבנו אפי' בקצה הארץ לקבצנו
וב"ט שהוא יותר קרוב לארצנו מחלק א' הארץ וס' נוכחו שתי אומות הרודפות אותנו בארצו על אויבך ועל שונאיך אשר

דפיק :

אחר שנתבאר כן בדברי תורה מבואר הוא ממה ענין בואת המשיח והכובר בוס כופר בתורה . ומדברי הנביאים אין
צריך להביא ראיה כי סוף בחזקתהם היו בבואת המשיח אבל האומרים כי כבר באו נתקיימו הנבואות עז' כי הוא היה
משיח אשר עליו נתנבאו הנביאים וכן קבלו מהם הישעעאלים ודבריהם דברי תוסו הוא היה קודם חרבן הבית השני ודברי
סתוכות האחרונים היו אחריו בסוף בית שני כמו שפירשנו וס' מתפקדים במדרש קינות כי ביום שמחב בית המקדש אתליו
משכחו ומשם תגא סתירה כי הוא נולד קודם חרבן הרבה וכן מדרש כלו מוכיח כי באותו יום היתה הלירה מתא"כ אינו
הוא עוד הם מתפקדים בתלמוד שאמר שיתא אלפי שני היו עלמא שני אלפים תהו שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח ונא'
ברכי אליהו וכו' כי זה אליהו הוא אליהו הנביא ודבריו הם דברי נבואה ומשם נ"כ תגא הסתירה כי כבר אמר ובעונותינו
שרכו יצאו מהם תה שצאו . וגם שהרי הוא נולד קודם השלמת ד' אלפים כי קצ"ב שנים אחר חרבן נשלמו ד' אלפים והוא נולד
ומת קודם חרבן . וזה נא' לומר כי ראויים היו ישראל לזה אם לא יצרו החטא ואיך מ"ש בתלמוד תגא דבי אליהו נא' על אליהו
התשבי שהרי מצינו בתלמוד תגא דבי אליהו ר' נתן אומר כפ' מי שהיה טמא א"כ היה אחר רבי נתן שהיה אחרון לתנאים וכן
אליהו זכור לטוב אמר לרב שלא חסידא שיהיה אחר חרבן אמרתי אמאי לא אתי משיחא כפ' א של יונתא הנה שבעלי התלמוד
כתבו שאליו חסיד אחר ונתן רב שצדיק לא בא המשיח וכן כפ' ערבי פסחים תגא דבי אליהו אע"פ שאמר ר' עקיבא וכו' וס'
מביאים ראיה מהנבואות וכבר הרבה להשיב עליהם הבאנו ר' מצינו ל' בספ' האמונות והביא ראיות ברורות שלא נתקיימו עדיין
שנבואות העתידות לבוא כימי המשיח והביא ט"ו נבואות מבואר מצינום שלא נתקיימו בבית כ' חמש מהם יתבאר עניינם שלא
נתקיימו מהפסוק וחמש מהם יתבאר עניינם שלא נתקיימו מהפסוק וס' חמש שלא נתקיימו יתבאר מהחש ומהם שאנו רואים :

אמנם הם הראשונות שנתבאר מן הפסוקים שצדיק לא נתקיימו תא' מהם הוא מ"ש כי עתיד סב"ה לקבץ את כל ישראל
ולא יאר אפילו א' מהם בארץ נכריה שגא' ובנסתים על ארצתם ולא אותיר עוד תהם איש וכימי בית שני לא
נתקבצו כל ישראל אלא קצתם וזה יתבאר מהפסוק שאמר כל הקהל ארבע ריבוא אלפים שלש מאות ועשרים וסב' שגא' בנחמת
ירושלים שיתקבצו כל ישראל כימי השועה מאי הים שגא' מעולם ומשנער ומחמת ומאיי הים וכימי הגלות הראשון לא בלם א' מיש'
לאוי הים כמו שכתבאר בירמיה ובסוף יחזקאל ובחלבים כי לא גלו אלא לבבל וכיון שלא גלו לאוי הים היך נתקבצו משם א"כ לא
באמרה נחמה זו על בית שני כי אם על קבוצ גלויות עז' מלך המשיח וסב' שגא' בנחמת ירושלים שבני כנר והבויים יבנו חומות
ירושלם וכו' בני כנר חומותיך וכימי בית שני לא רי' שלא בנו את החומה אלא שאפילו לישראל לא היו מניחים לכמותה כמו שנו'
בס' עזרא . וסר' שבאותה נבואה נו' ופתחו שצריך תווד וכימי בית שני נבדלו הדלתות לפני בוא השמש ולא נפתחו עד חם
היום שגא' לא נפתחו שצרי ירושלים וכו' וס' שגא' בנחמת ירושלים שיצטברו כל האומות לישראל שגא' כי הנוי והמלכא אשר
לא יעברך ויבדלו וכימי בית שני היו הם ובניהם משועבדים למלכות שגא' הנה אמרנו עבדים היו וכו' בספר עזרא הנה נתבאר
מהכתוב שאלו הם' נבואות לא נתקיימו כימי בית שני ועתידים להתקיים לימות המשיח :

אמנם הם ראיות שהתבארו מהפסוקים שלא נתקיימו כימי בית שני הם' מהם היא מה שהתנבא יחזקאל ממלחמת בוב ומבוב
וישראל יהיו דולקים את עמי השלם שבע שנים וכימים ההם לא יצטרכו לחטוב עצים מיעצרים שגא' כי בנשק
יבצרו אז ודבר זה אנו מקובלים שצדיק לא היה ואין א' מהאומות אומרת שהיה זה סב' מה שהתנבא יצציה כי יבס בהר שחור
במקום א' ונזר פרט בו' מקומות כמו שיבס יס סוף לישראל כדי שיצטרכו הגלויות המתקבצות דרך יבסא שגא' וסחריס ה' את
לשון ים מדרים וכו' והיתה מחלה לשאר עמי וגו' ומבואר הוא שזה לא היה מעולם ואף האומות אינם אומרים שהיה זה סב' תה
שהתנבא ובריה כי כימי הגאולה יבסא הר הותים שגא' ובכסא הר הותים וגו' וגם זה לא היה מעולם ולא אמר אדם מעולם שזה
היה

מגן אבות ח"ב

היה הד' מה שהתנבא יחזקאל כי הבית יבנה ביופיו ובזכותו ומוצאו ומובאיו וכל אותו ענין ולא היה זה בבית שני כמו שהיה מקובל בדיניו מרבתינו מכית שני שלא היו על אותה תכונה הה' מה שהתנבא יחזקאל שיצאו מים חיים מירושלם שגא' וישכנו על פתח הבית והנה מים יוצאים וכל אותה נכונה וזכירה ג"כ בתנכא ע"ז ואמר ומעין יוצא מבית ה' וזה אנו מקובלים שלא היה עדין ולא הכניסנו אדם מעולם לו' שכבר היה :

אמנם

הה' ראיות שנתבאר עניינם ממראית העין שלא נתקיימו הה' מה שהתנבא צפניה כי כל האומות יאמרו כימי הבאולה ויהיו מיהרים לאלהי ישראל דכתיב לכן חכו לי נאם ה' למען קומי לעזר כי משפט לאסוף ביום לקבץ ממלכו' לשפוך עליהם ועמי כל חרון אפי כי אש קנאתי תאכל כל הארץ כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה וגו' וכ"ל דע"ה בם' תהלים אין כמוך באלהים ה' וכו' כל ביום אשר עשית וכו' כי גדול אתה וכו' וכן ישעיה חגור כי נשפעת יצא מפי דקה דבר וכו' וכן זכריה אמר ויהי ה' לתלך על כל הארץ וכו' הרי שהכניסו חסידים כי בנבואתם כי באחרית הימים ישבו כל הבנים לאמונת האמת ולא יהיה חלוק אמונות ואנחנו רואים היום כי כ"א מחזיק אמונתו כאשר היו מעולם והב' מה שהתנבא ישעיה כי בימי הבאולה יהיו ישראל בשלום ובהשקט ולא יהיה להם עול מלכות ולא יאכלו ביום יביעם ולא ישתו תירושם כג' ש נשבע ה' בימינו וכדורע עזו אש את דבך עוד תאכל לאויבך וכו' כי מאספיו יאכלו וכו' והג' מה שהתנבא ישעיה וכן מוכח המורשת הסכים עמו כי בימי הבאולה לא תהיה מלחמה בעולם שגא' ובתתו חרבותם לאתים וגו' ואז רואים היום מלחמה בין האומות ורומה לזה מה שהתנבא ישעיה וגר ואב עם כבש וגו' ושעשע יונק וכו' לא ירעו וכו' וכן כתיב ואב ועלה ירעו כא' וסתורה אמרה והשכתי חיה רעה מן הארץ ואנו רואים שהם בטבעם כאשר בתמלה והר' מה שהתנבא יחזקאל שתשוב ממלכת י' השבטים לבית דוד ויהיו כ' עצים לעצ' מלכות ירבעם שהוא מבני יוסף ומלכות יהודה שהיא לבית דוד ויהיה מלך המשיח שהוא מבית דוד מלך עליהם שגא' ודוד עבדו נשיא להם לעולם וכל אותה נכונה וכן ישעיה הקדים להתנבא בזה באמרו אפרים לא יקנא את יהודה וכו' וזה לא היה בבית שני כי לא נתקבצו כי אש אותם שהגלה נבוכדנצר בכלם מבני יהודה וכנימין וקצת משאר שבטים שנשפחו אליהם אבל הגלות הגדולה שהגלו מלכי אשור למלח וחבור לא עלו ועדין הם עם ומפורסם הוא אצל הראשונים וגם אצלנו מהמלכות הגדולה אשר לישראל לפנים מכהר סבטיון והה' מה שהתנבא יחזקאל שארץ סדום תבנה שגא' ושכתי את שכנות סדום אחותי וידוע הוא כי מימי סדום היו מתוקים והיו משקים מהם עדותיהם כמ"ס וירא את כל כפר הירדן כי כל מה משקה וסיום היא חרבה ומימיה מלוחים א"כ לא נתקיים זה בבית שני ועתיד להתקיים בימי מלך המשיח אמנם אש הקץ הוא מפורש בכתובים בזה טעם כל מחשבו קיון כי חשבו כי המלאך בלה אותו לרביאל באמרו אשרי לימים אף שלש מאות שלשים וחמשה ויט מי שטעמו בזה ותרמוהו וימיו חמש והפרשים מחבתי אופתינו פירשוהו שנים והתחלפו בזה בחשבונם והאמת הוא מה שפירש הראב"ע ע"ז כי קץ הפלאות הוא קץ ביאת המשיח לא בלה אותו המלאך לרביאל אבל א"ל אתם וחתם הדברים כי שתומים וחתומים הדברים גם לרביאל אבל הודיעו כל מאורעות שאירעו לישראל מהחיות הנבורות וכל מה שהזכיר לו כבר עבר בבית שני ויש תמנו בבלותינו זה ואל' כי בעת קץ הבאולה יתעוררו מלחמות מהתנבאות ומהשתפרות מלך הנבב הם הישעצאלים האומות כה ומלך הצפון הוא אלוף מדינאל והמאמינים כו ואז תהיה עת צרה גדולה והם חבלי משיח ואמר המלאך כי כמו שהיה מעת הוסר התמיד ועד עת תת שפון שומם זהו ע"ז כב"ה כן יהיה וזמן אלו הצרות בעת התחלתם ועד עת הבאולה ימים אלה של' קרוב לחסר אותו וזמן שהיה לפני המורכב עד המרכב אין ביניהם תום כי אש מ"ה ימים עכ"ל אשרי מי שיוכל לחכות כל אותו זמן ולא ידך לבכו ולא ימערדו רגליו מפני תוקף הצרות ואלו היו שנים חמש לא היה אפשר לו לאדם לחיות אלה של' שנים ושיחכה כל אותו זמן אבל הכוונה היתה כי בימי הבאולה יהיו ימים של צער כל אותו זמן שהם קרוב לד' שנים ואשרי מי שיחכה ויביע להם מתחלתם לסופם והבטיח לרביאל שהוא יחיה עם המתים ע"י מלך המשיח וזהו שחתם דבריו בנחמה אותם על מותו קודם זמן היסופה כי אחרי מותו יעמוד לגדלו וא"ל ואהיה לך לקץ ותמוח ותעמוד וגו' ובאולה שמות רבה פר' החדש אמרו י' דברים עתיד הכ' לחדש כהנ' כ' א' שהוא עתיד להאיר לעולם שג' לא יהיה לך אור השמש לאור יומם כ' שיצאו מים חיים מירושלם ומרפא בהם שגא' והיה כל כפס חיה אשר ישרץ כל אשר יבוא שם נחלים וכו' ג' שיתנו סאילנות פירות בכל חדר וחדש ויהיה האדם אוכל מהם ומתרפא שגא' ועל הנחל יעלה על שפתו וכו' ד' שיבנו כל הערים החרבות אפילו סדום ועמורה שגא' ואחריה סדום ועמורה תשוב לקרמות' ה' שיכנה ירושלם באבני ספיר שג' ענינה סערה וכו' ו' ופרה ורוב תרבינה ו' שהחיות כורתים ברית עם ישראל שגא' וכרתי להם ברית ביום ההוא עם חית השדה ה' שאין עוד בבי יוללה שבאמר לא ישמע עוד קול בכי וקול יללה ה' ט' שאין עוד מות שבאמר כלע המות לנצח י' שאין עוד לא אכחה ולא אקנה ולא יבון אלא הכל שמים שבאמר ופרויו ה' ישוכו ובאו ציון ברכה וכו' וככתב פסוק זה בפ' ועל השמות החלום אל פרעה פעמים כי כיון הדבר מועם האלהים וממחר האלי' לעשותו ולפי שחתמו דבריו בתחית המתים נשלים הדבור בזה בפ' הבא בע"ה כמו שיעמדו ונקדים לו הדברים הצריכים לדעת למי שהוא בתחיות המתים ומאכל נשאל העזר יתבדך ויתבדך :

פרק ד'

המיוחד לתחיית המתים ולשון משנה האומר אין תחיית המתים מן התורה ויורה זה הלשון שאע"פ שהוא מורה בה אלא שלא הזכיר בתורה אין לו חלק לעה"כ ורש"י פי' שכיון שהוא אומר שלא הכניסה בו התורה אע"פ שהוא תאמין בה דרך סברא הרי הוא כופר בתורה שהרי

זכר בתורה ונראה מפורש שהוא מטה לדעת המינים המאמינים בתורה שכתב וספרו בתחיית המתים כמו שזכרנו בפ' הראשון משקלקלו המינים ואמרו אין עולם אלא ה' ואלו הם הצדוקים המפורסם באמונתם שלא יאמינו בתחיית המתים כמו שהזכירו בלמדנו שהצדוקים אומרים כלם עין וילך כן יורד שאול לא יעלה וכן הוא בפ' חלק שהצדוקים אומרים אין תחיית המתים כלל וכן הוא מפורש בספרי הרמב"ם כי הצדוקים היו חולקים על הפרושים בדבר זה וכן בבריתא דספרי שם אמר ר' שמעון ג' לעזר מכאן מלקתי ספרי כותיים שהיו אומרים אין המתים חיים אחרי' להם הרי הוא אומר הכרת תכרת שאין ת"ל עונה בה אלא שהיא עתודה ליתן את החשבון ליום הדין א"כ המאמין בתורה ומטה לדעתם שאין תחיית המתים מן התורה הרי הוא מין בהם ולא יוציא מה שהוא מאמין בזה ומקומות אחרים שהוא כפר בתורה שהזכירה אותו והמקום שבו בתורה כי הדברות לחץ יאריכו ויחך וא"ל לפרט זה בעולם הזה כי ימינו ככל עובר ואלו חיה אלה שנים פעמים סוף אדם למות ע"כ פירשוהו בפ' א' כחם קירושין וסוף חולין לעולם שכלו ארך ופ' לו דברים בפסחים וכן בפ' חלק אמר אבי אמיית ואחיה יכול מיתה בא' וחיים בא' כדרך שהעולם בזה תלמוד לומר מחבתי ואני ארפא מה תבה ורפואה בא' אף מיתה וחיים בא' תכאן תשובה לאמרי

אין תחית המות. חן התורה והיא תשובה גדולה וראויה אחרת יש הזכירם בפ' חלק וכן הנבואה ויחן מתוך וכן הכתובים מפורש ורבים מישיבי ארמת עפר יקיצו ואתה לך לקץ ותנוח וכו' וכן חכם אמר ה' מתיית ומחיה וכו' ומתים שהחיו אליהם ואליהם ויחזקאל הם ראיות גדולות באופשדות זה ולפי שכן תחית המתים הוא טוב לא בופותם והוא ענין בלתי טבעי כאשר הנסים ע"כ נרץ לדבר בזה בשיי נסאים הא' בהיות הנפש והשארותם הב' בענייני הנסים אשר לכולם הוא חדש העולם :

הנשיא

הא' בהיות הנפש והשארות ידוע הוא שהאדם נברל מההנה כנפש המסכלת שעליה נאמר בו שהוא בנלם אלהים מה שלא נאמר בהמה ואע"פ שיש לבהמה נפש חיה כמו שיש לאדם אבל זאת הנפש המסכלת רק היא יחידה באדם ועליה נקרא האדם אדם ויש מחלוקת הן המעניינים אם הם באדם שתי נפשות הא' הנפש החיוני שהוא משתקף בה עם הבהמה והב' הנפש המסכלת או אם הנפש שואת היא ראשונה ח' וממנה יצאו שאר הכחות וזה נראה תפסע הכתוב שאינה אלא ח' כי לשון הכתוב בזה ויזר ה' אלהים וכו' ויפח באפיו נשמת חיים וכו' ונראה מתמוע זה הכתוב כי האדם בתחלת בראתו היה עפר מן האדמה מוטל גולם כאבן דומה והב' נפש באפיו נשמת חיים ואז חור האדם לנפש חיה ומה שכתב בו"ס"ה בראי הוא הנפש המסכלת כי לא נאמר כן בנפש הבהמות. וכוונת הנפש שכתב בו הא' יתברך היה לנפש חיה מתמועצ כבהמה ועופות ודגים ח' כ"כ היא נפש ח' וכן היה דעתו של רבינו בעריה באין אל בעשר האומות וכן היה דעתו של הרמב"ם ז"ל כפי' המסכה אבל הרמב"ם ז"ל נראה לו מדעתו של אונקלוס שתרגם וזאת באדם לרוח ממללא שדעתו מוטל לאומרים שהם נפשות שומות כי נותלה היה מתמועצ כאשר הב' וכאשר נפח באפי נשמת חיים חור משכיל בואת הנפש המדברת והיו והיה באדם לרוח ממללא ובר' לרב ז"ל מזה ג' כ"כ דעת רז"ל ממ"ש רבא ברא גברא שדריה קמיה דרבי וירא הוה משתעי ליה ולא משתעי אמר דמן חבריה את טוב לעפרך וכן הביא ראיה מהם שאמר בויקרא רבא ח' ר' אבין בשעה שהאדם ישן חנוף אומר לנשמה והנשמה אומר לנפש והנפש אומר לחלאך וכן נר' ממ"ש רוחו ונשמתו אליו ואסוף כי זה יורה כפי משמעותו שהם שתיים וכן נראה ממ"ש בבת חביבה כי בערכות הם דומות ונשמות שעתידים להכרואת ולא עשאוהו א' כמו שעשו בנשמותיהם של גריקים שהם נפשות הנשארות כי לא נאמר אלא ח' וכן דקדק זה הרמב"ם ז"ל בספ' המורה ובספר דבר שאין דברי הרמב"ם סותרים זה את זה והמקובלים אומרים שהם ג' נפש רוח ונשמה והנפש אצליותה היא מהספירה הי' שקוראים אותה עטרה וזהו אצליותה מהספירה הנקרא תפארת והנשמה אצליותה מהספירה הו' היא בונה והוא רוחו כי האדם יש בו השגות חלוקות יש השגה קלה מיוחסת לנפש והשגה בינונית מיוחסת לרוח והשגה דקה מיוחסת לנשמה ויהיה פ' הפסוק לפי' הרמב"ם ז"ל ויזר ה' אלהים את האדם מתמועצ עפר מן האדמה כי בלא תמועצ לא יקרא אדם ואח"ך נפח באפיו נשמת חיים והיה בואת הנשמה לנפש מדברת ואך שיהיה תב' אליו שדעות הנה הנפש המסכלת היא צורת האדם ובה חוברל מה' כמו שהזכרנו הב' מהנמחים כנפש התמועצ והנמחים מהדומם כנפש הצומחת ח' כ"כ כל השפעות הם באדם צומחת וחיונית במדרגת היוני אל הנפש הנות המדברת והוא אצלם במדרגת הצורה ע"כ נדבר בתחלה בואת הנפש ואח"כ נדבר בנפש המדברת כע"ה :

ד

כי הנפש היא צורה לבעל הנפש כאלה בו באמצעות השכל הפועל המותן הצורות אחר הכנת החמרים כי ההרכבה והצורה אינה מספקת לתת זאת הצורה אלא באמצעות השכל הפועל כי הדברים ההיום מההרכבה וההמונה אם יחסר או יעדיפו ישתנה המורכב והמתמוז באותו איכות בריבוי ומיעוט והנפש לא תשתנה כי הנפש הצומחת בכל מיני צמחים היא ח' וכן הנפש החיונית וכן הנפש המדברת אין שני כנפש באיש תאיש היתן משאר האיש ח' כ"כ הוא ענין זולת ההרכבה וההתמוזות וארסטו אומר כי מזה זאת הצורה הוא השמם ואשר הכבדים ואחרים ח' כי הוא שכל נברל שיקראוהו אפלטון הוא הנפש הכללית ורבים מהנמצאים קורין אותו מותן הצורות והוא השכל הפועל וחז' קראוהו שרו של עולם וזאת הצורה היא שלמות לחומר שקבל זאת הצורה כי בלעדי הנפש היא כריאה חסרה והנפש השלימה אותו וזאת השלימות הוא ראשון לכל השלמות הנמשכים לזאת הצורה והמשל כי השלמות הראשון שהגיע לצומח הוא זאת הנפש שבה יצמיח ואחר זה ימצאו לו שלמות אחרים שהוא ז' ומרפא ואשר השלמות האחרות וזה השלמות הראשון הוא לבשם הי שאין לו גשם אין לו זאת הצורה לא הצומחת ולא החיונית ולא המדברת ח' הנפש הוא שלמות ראשון לבשם וזה הבשם הוא טבעי לא מלאכותי כי הבשם המתהווה במלאכת מהמלאכות אותה מלאכה אינה מספקת לתת לו נפש ח' כ"כ הנפש הוא שלמות ראשון לבשם טבעי וזה הבשם הטבעי אם שיהיה כליו בל' שיהיו לו כלים יבמרו בהם פעליו או שיהיה בלתי כליו אלא פשוט דומה החלקים והנפש היא שלמות אל הבשם הכללי כי הפשוט לא יפעל כלום ח' כ"כ אין לו נפש ח' ע"פ שיתצא לדומה החלקים כח כמו טיפת הדור ובר עין הפירות אין לו נפש עד שיתקו חסם המתקוה בכח אשר בו ואז יהיה בעל נפש כי הצומח הוא כליו כי יש בו שרשים כמו הפה והאצטומכה לב' ח' ועלים שהם כמו העור למחסה למחסור ח' כ"כ הוא גשם כליו לא פשוט ולזה היה בעל נפש ויתאך ההבשם הכללי אל האבר הרומה החלקים כשופרר ממנו כח מכוח' הנפש כמו טיפה והרעין כאשר ישאר בוכב הלטאה כח התמועצ אחר שתפאך מהלטאה והטפה אינה אלא כליו משכל הפועל ח' כ"כ גדר הנפש הוא שהיא שלמות ראשון לבשם טבעי כליו וכן גדר אותה הפלסוף ואח' הנה בחלקו הרופאים עם חכמי הטבע כנפש האדם כי חכמי הטבע או' כי אינה אלא נפש ח' יש לה' ג' כמו' כפי דעת ח' הכח הא' הוא הכח החיוני ומשכמו בלב והכח הב' הוא הכח הטבעי ומשכמו במוח או' כ' כחות המדגשת והזכה כפי דעת אחרת כמו שדבר מזה כע"ה וזהו על דעת ארסטו אבל הרופאים אומרי' כי כל א' מאלו הכוח' הוא נפש ח' וזהו דעת גאלנוס וכן היה דעת אפיקרט ואפלטון אבל ארסטו ביאר כי אם היו ג' נפשות ח' כ"כ האדם אינו ח' מצד צורתו אלא מצד חמורו ושדבר הא' ראוי שיהיה ח' מצד צורתו והיה הנפש לא מצד חמורו המאחר במציאותו ואלו היו הנפשות ג' לכל א' אבר כפרר ח' כ"כ היה האדם ח' מצד חמורו לא מצד צורתו כמו הדברים הנקשרי' וזה שער והאמת הוא כי התחלת אליו הכוח' הוא בלב כי בהתעכל החוץ מוטל הכח החלק העצ שבו ומתקוה הדם ומשם משתלח אל האיברים והיותו דך שבו הולך אל הלב לחלל שבו והשאר אל שאר האיברים הם כוונות מאלות דם ומחלישי' בו מה שיתך מהם וחורר אותו דם חלק אבר אחר שהוא משתנה שינוי אחר בכל אבר והחלק הדם שכתמון מתקוה ממנו אידות דם כמו שמתקוה בדברי' המתבטלי' על האש אידות עולם והיותו דך ורק מזה האידו' הוא הולך אל חלל הלב הפנוי מכל דם והוא בתכלית השווי הממוז שאינו במדרגת הקור כמו המים והעפר ולא במדרגת החם כמו האש והאור עד שאם היה אפשר להצמידו באמצע העולם לא היה מתמועצ למטה כתמועצ המים והעפר לכבדותם ולא למעלה כתמועצ האש והאור לקלותם כי זהו מזה הממוז והנה מתמועצ בסכוב כתמועצ הגלגלים כי היא בתכונה כדורות כתבנות חלל הלב ויש לו חסם ולטישות כמו חצין סלכן המקבל לטישות מאור השמש וזה האידות בכח אלהי' הוא מקבל צורת החיות ועל זה האידות כק' הב' ח' כ"כ ואשר הדוף אינו אלא כעבדים משתמים וזה הרוח הוא נושא הכח ואינו כדברי האומרים כי

כי הוא בעצמו הוא הנפש וזה הכח הוא נשוא על הלכות על כן אמר הכתוב יבש כחרס' כחי ודעת הסלסוף הוא כי כלב הוא קונה כח ההזנה אשר לכח הטבעי וכח החוש והתנועה אשר לכח הנפש' כח החוש והתנועה הם היותו כח קונה כח היותו בכבד ושם הוא משתנה שניו אחר לקנות זה הכח ואינו קונה כח החוש והתנועה הם היותו כח קונה כח היותו בכבד ושם הוא משתנה שניו אחר לקנות זה הכח וראויותו בזה כי בהיותו כלב אין לו כח ההזנה ולא כח הרגש והפלוסוף ימאן זה ואע"פ שאין בראות פעולות ההזנה אם בכבד או כחמוח אין זה ראיה כי גם הוא קונה' אלו הכח' אין פעולתם נראית עד היותם בכבד או כחמוח עד היותם בכבד או כחמוח כי הרופא מורה שהחשים הם' הם בליס מהמח' אל האיברים הנושאים להם שאע"פ שכמוח הם קונים אלו הכח' אין פעולתם נראית עד היותם בכבד או כחמוח ודבריו נראים יותר לפי שהוא באמצע הדין יותר מן המוח והכבד והיה כן לפי שכל הדיוק צריך לו ויורה זה כי הוא משכן הכחות כלם וכו' התחלתם וממנו משתלחים אל הכבד והמוח ועוד יראה כן כי הולך בהולדה בכחם תחלת מה שהוא מתהווה מהטפה הוא הלב ומלליו ומשם הם מסתעפים האיברים כלם ומשתלחים משם הכחות כלם ועוד נדבר למטה ב"ה ונראה בלשון הכתובים נקראו אל הכחות רוח ונפש ונשמה וכן פי' הראב"ע ז"ל בפ' קהלת הכח החייתי אשר בלכ רוח כי אין בו כי אם רוח והוא נושא בן נק' רוח והכח הטבעי אשר בכבד הנפש' נק' נפש והכח הנפש' אשר במוח נק' נשמה כי משם הם יוצאים החושים הפנימיים והחיצוניים הם כלים לנפש המאכלת הקרויה נשמה וסימן לאברים המתקוונים בהם אלה הכחות חלק מוח לב כבד וזה בארס בתכונת ג' עולמות המוח בתכונת השכלים הנכדלים שהם מניעים הגלגלים כן חמוח כותן כח התנועה אל הארס והיה העליון כמוהם ומהו א"ל שהראש הוא חלק לאיברים והלב בתכונת הגלגלים שבתנועתם מתהווים השפלים כן בתנועת הכח החייתי הם מתקיימים האיברים והוא כותן להם החיות והכבד בתכונת החושים וההפסד מוסך מוון ודוחה המותרות והטרפס מפסיק בינו ובין הלב כמו שהעולם השפל הוא נפסק מהעולם התיכון במכשיו ובחמורו והכח השכלי בארס כמו הא"ל בעולם שהוא מנהיג הדין כמו הא"ל הוא מנהיג עולמו ומפני זה הכח נקרא הארס עולם ולא הכ' כי אין בכלל הכ' זה הכח השכלי ואע"פ שמתארים בהם שאר הכחות ואלו הכחות קורים אותם הרופאים נפשות עד שבאליהם אחר עם הספר כי בארס ג' נפשות נפש טבעית נפש חיונית נפש נפשית ואין קפידא קרא אותם כחות או נפשות בדרונך אחר שידעת עניינם ולפי שהכח הון הם משתתפים בו הצומח והחי והמדבר והוא כהיולי אל שאר הכחות בדרבן כן תחלה להודיע עניינו :

הדיבור

בכח הון זה שכתב משתתף בו הצמחים והכ' והארס כי כלם הם כיוונים הצמחים מהמים המתקנים וב"ה מהם והארס מכלם ואע"פ שהם משתתפים בזה הכח אין הכח בהם א' כי הצמח כיוון בכח הון הצמחים והכ' כיוון ככה הון החייתי והארס כיוון בכח הון האימושי' אלו היותם בהם הנפש' א' היה הצומח חי מרביש מתנועע כמו הכ' אל כל לפי שלכ' א' יש נפש מיוחדת היה הצומח נצטרך החיות וההרגשה וכן חדין לב"ה עם הארס ואף מיני הכ' אין הכח הון אשר בחמור הוא הכח הון אשר בכוסם וכבד המעילו כח משל לב' מקומות חשובים בא' ורחה חמה והאיר ובאחר האירה הלבנה ובאחר הדליקו בו את הכר והאיר ואין אור האחר באור האחרים אע"פ שיכללם שם האור כן הארס כיוון בחלק מהון מהנפש האימושית והחמור מהנפש החמורית והסם מהנפש אשר בכוסם כיוון בחלק מהון מהנפש אשר לה ואחריו חלק מהנפש לא שהנפש תתחלק אלא שהפעולות הם נקראים חלק הנפש שהנפש יש לה פעולות הרבה כל פעולה תקרא חלק מהנפש אומנם אם הצמחים יש להם חוש והרגש הנה מן הראשונים יש שהיו אומרים כן וכי יש להם צער ותענוג ויש להם חיות וישמחו ויתאבלו והבולא דאיה לזה בפעולת עליהם ויכשם ופשיט הכתובים נראים כן שיש להם רנה וקניה וזילה תגל ערבה ותפרח (ישעיה) כחבצלת פרח תפרח ותגל אף גילת ורנן וכן ויקנאוהו כל עצי עדן וכף הוא משל לבני אדם וכן יש אומרים כי יש להם זכרים ונקבות וזניה וקניה והתנשאות ואחרטו ימאן כל זה לפי שאין להם כלי הנשימה ולא כלי החוש אומנם הוא בור שאין להם אלא זה הכח הון שהוא כיוון בארץ מהמים וצומח בכח השמש המכה בו בחום כיצוי א"כ יש לו סכות להזאתו הארץ והמים וחום השמש וא"ל מתערב בו האור כי הוא ספובי ויש בו אוריות ע"כ הם עולים המים שהוא כיוון מהם בכח המושך אשר בהם לעליהם ואלו היו מקשים לא היו עולים ע"כ רוח הצמחים אינם שוקעים במים כמו המתכו' והאכנים אע"פ שיש מהם מקצת שוקעים במים כמו האכנים היא עץ יאכר' וז' בערבי ודומה לו לפי שהוא חקשי הרבה ואין בו ספוביות וזה אלו דוראים בחוש כי עיקר הצמח תקוץ בארץ ואינו מתנועע ככ' שיש להם כח החוש והתנועה והוא צריך אל הארץ ומוטף אליו המים ובהכאת כוץ השמש הוא צומח ועולה באור כי מטביב הקמיות לפסוד הלחות כמו שהוא מושך האידים מהארץ וכשירדו ישובו מים ויהיה בשם וכן מושכים אותו מבטן הארץ לעליהם ויקרע הארץ ויגר ממנו מים והם המעינות והנחלים וכן הוא מושך המימות השמש הלחות כצמח לספוביותו ולזה הוא מוסיף גדול משא"כ באכנים ובמלח למקשות וע"כ לא יוסיפו בתום הצמח וההידים מושכים הלחות ע"כ ימחר בהם צמיחת הצמח והמרכב כנח בו המליחות ע"כ לא יצמח בו צמח והכתוב אומר גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תורע ולא תצמיח וכו' ולא עוד ארץ מלחה ולא תשא א"כ ר' יסודות הם משתתפים בצמח עם איבותיהם שהם החים והקור והלחות והיושם וכמו שהכ' כיוונים מפיסם כן הצמח כיוון משרשו הקושים בארץ והם פה הצמח ולפי התמונות האיבות ישתבו מיני הצמח בריכוז בעלים ובפירות ומשתנים בעובי ודקות בקושי ורכות בקלות ובכידות בשעירות וחלקיות בקטנות ובגדלות שינוי מראים ושינוי טעמים ושינוי רוח ושינוי טבע והם על ה' מינים הא' שיצמח מהדורע והשני תהפוש כמו החכל המלוכלך מצואת זכוכים והארץ שיסדרם עליה פולין תצמיח תרדן והב' קרטיכות המים והה' מהנטיעה והה' שיצמח על צמח אחר כי יפתחו חלקיו וימשוך השמש הלחות בחוף ויגרל זה הצמח כמו החוטים ויש צמחים שאין להם צמח אלא מהשרש יצמיחו כמו השומים והאמינות והשושנים הכל כמסך לאיכות היסודות כי הם מתדמים בזה לב"ה ולפי שהם מתדמים אלו יתהוו זה מהו כי מקרבי הכשכים יעלה צמח ומצא אילן מוליד ב"ה כמו האילן שבארץ צרפת שגדל בו עוף בחרטומו וכשהוא נפסק ממנו הוא מצופף והשרים אוכלים אותו בימים שבאשר להם הכשר כי אין להם כו' רין בשך וחמיו העשרים אומרים שהם אסורים משום שרץ ההוף ויש בהדורו אילן גדלה כן צורת אשה תלויה בשערותיה וכשבגדו גדולה גופלת וצופקת צעקה גדולה ומתה ומסרתה נכלתה יותר משאר נכללות וכמו שיש בכ"ה איברים פשוטים דומים המלקים ואברים מורכבים כלים וצורות ועצמות ומותרות כשצר ונפוצים וקישורים ועצבים וידיים כן יש צמחים והאיברים הפשוטים הם הקורה והענפים והזרועים והכלים הם חלקי האילן בכללם ויש בו שריבים ועלים והפרחים והפירות וקליפת האילן והפירות הם כצורות והעצמות המעמידים הדין הם בוף האילן וקורתו והמותרות הם כמו הלולכים והקומות והעלים והקשורים והעצבים הקושרים המישים הם בוף האילן ויש אילן שאין לו פרח כמו שתמר ויש אילן שאין גרעינות בתוך הפרו וכמו שברוב הלחות המתרכה בכ"ה יצאו ממנו מותרות והכרות בנשים כן יוצאים מהאילנות מיני שרפים כי אותם שהם רכי המותר כמו שקדים ולבונה והאטינג וקר ושרף ערבי ופס' ועטרן הם מוציאים זה השרף ואותן שאינם רכי המותר אין מוציאים שרף כי

מה שזכרנו מהמים הם צריכים למונחם בלכד וממותר המון ונאלץ העלים והקמקמות כמו השתן והצואה והוועה כ"ח וכמו שהב"ח
הם משתנים קצתם מקצתם יש הולך על ד' ויש מעופף ויש שט במים ויש ממוצע בין אילן ועשב כמו הקנים והעוסקים ויש מוציא
עליו חסרשיו ויש מקורתו כמו אילן כמו הכרוב שהזכירו ר"ל כירושלמי והפיגם ויש ממוצע בין העשב והירק כמו מלכוד ותרדן
וכמו שהב"ח יש מהם כיתני ויש מהם מדבריי בן הצמחים יש מהם בגני ויש מהם מדבריי ויש מהם פדרסי ויש הררי ויש כהרי ויש
ימני ויש אלמני וכמו שהב"ח כיתני חוזר מדבריי והפך בן הצמחים חוזר מינים הרבה מדבריי פדרסי ע"י מלאכה ידועה לעובדי
אר מה ויועיל לו המקום ופירקו השנה וכמו שיש ב"ח בלתי מולידים אש מפני טבעם אש מפני חולי מרוב הלחות כמו התנישום
השמיים בן יש אילני סרק שאין בטבעם לעשות פירות כמיני ארזים ויש מרוב הלחות כמו הערבה והס' ד' סובים עושים פירות
אין להם רוח ולא פירות וכו' במדה התורה השלמה בלולב ד' מינים אלו מטעם זה כמו שהזכירו חז"ל וכפ' הקומץ רבה אמרו על
ד' מינים אלו שנים עושים פירות ושנים אין עושים פירות וכמו שיש ב"ח שאם ירבה עליהם המותר צריכים להמציאו ואם לא
יחלפו ולא יולדו כמו הכשמים בן הפנים אם לא ימרו אותם בכל שנה יחלש כחם ולא יוצאו פירות וכמו שיש ב"ח תאריכים ימים
מפני מיעוט תשמישם ותאריכים תשמישם יחלש כחם כצאת מהם הורע כמו הצפרים הזכרים שאין חיינ יותר מ"ב חדש מפני ריבוי
תשמישן כי אותם שהם שחורי הצואה אינם כראוי באכילתם והם הזכרים בן יש בצמחים כי הזנים תאריכים ימים למיעוט פירותיהם
יותר משאר אילנות והחסה והירקות כשהוציאו הורע כלם לחותם ויבשו וכמו שיש בעלי חיים מהמינים אותם ומולידים זה מזה
כמו הסוס והחמור והזאב והאזעל והכלב ובקבת הקורא עם התרנגול וידמו הכוללים לשניהם להיות מונס קרוב בן יש מן הצמחי
מתרבים זה מזה כתפוחים ואפרקסס ושקדים עם מ"ש מש ופרסקים עם אבויס וכן אותם שהזכירו חכמים במשנת כללם (ידמו
הזולרים לשניהם אלא שדרכם הזמן ישתנו המורכבים) ובירקות כמו שזמנים עם כללים ומדבריי עם פדרסי כמו הזנים עם אילן סרק
ואותם שהזכירו חכמים במשנת כללם וידמו הכוללים לשניהם אלא שדרכם הזמן ישתנו המורכבים מהב"ח וישבו לרמות הכקסה
הראשונה או לזכר הכותן הצורה לפי דעת השלשון' כמו הורעם שזרעו' בארץ אחרת ישתנו בסוף הענין לרמות הורעם שבאותם
הארץ כמו החטים הנמים בשורעם אותם בארץ שחטים דקים יטובו באורך הזמן דקים וכמו שיש ב"ח מתולדים מעצמם כמו
העכברים והצפרדעים וע' זכר ונקבה ויש מולידים בינים ומהכנה יצא האפרוח ויש מולידים כיצא בהם בן יש מהצמחים שיצא
מעצמו ויש בנטיעה ויש בוריעה וכמו שיש ב"ח מוציאים זרעים בלא זכר ואינו עושה פרי עד שיתן בו כח טהורה כמו התרנגולת
שאין הכנה מוציאה אפרוח אלא בעזר הזכר בן יש אילנות שצושים פרי ואינו מתבשל עד שיתלו בו מהזכר כמו הדקל והתאנה
ולפעמים כשהנכש הדוח מהזכר אל הכקסה יספיק לזה וזה דבר תפורסם הוא וכן הזכירו חז"ל בפ' מקום שהבנו וכמו שיש ב"ח
שאין מוליד מפני חולי וחולש או מפני רוב לחות ומרפאים אותו בהכחשה ורזון כמו התישם ואח"כ מוליד בן האילן הקשה אינן
מוציא פרי ובסיבוקו אותו ויתנו בתוכו אכן עושה פירות ומה אילן חסיד פירותיו טוענו באכילים וכמו שיש ב"ח ממהרים
עיבורם ויש מאחרים עיבורם בן יש צמחים מההרים ביטול פירותיהם ויש מאחרים וכבר האריכו בזה ר"ל כחם' בכורות כי לכל
מין ממיני הב"ח יש לו דומה בצמחים תרנגול לב"ח ויש דומה לו לזו כלב לפ' ויש דומה לו תאנה חתול לב"ח ויש דומה לו תות
חזיר לב' ויש דומה לו תפוח טעול וכל מיני שרצים לב' חדשים ודומה לו תבואה כהמה דקה טהורה לב' חדשים ודומ' לו בן בהמה
גסה טהורה לב' חדשים ודומה לו וית טמאה לב' חדשים ודומה לו דקל זאב ארי דוב כדלם פליקוף קפוף לב' שנים ודומה להם
בנות טוח כי שנה ראשונה היא פכה שנייה היא כחל ג' צמח אפעה לע' שנה וכנגדו באילן חרוב יש חאלו משעת הוצאת פרי עד
בישולו ויש משעת נטיעתו עד עשיית פרי וכן בב"ח יש בזמן עיבורו ויש משעת יצירתו עד זמן עיבורו וכן כלם יש דומה אלא
הנחש האדור מכל שזמן עיבורו שנים ויום א' שדומה לו מוכססן ובנות שום וכמו שיש ב"ח יש להם זמן ידוע לתשמישם ורוב'
באכילת בן הצמחים רובם נוטעים אותם באכילת ומיעוטם בחורף וכשתו ודך ורות בקיץ בעת עלות הכלב ובארצות הקרים
ובחדרים אינם נוטעים אותם אלא פעם א' בשנה ויש שפועל השמש ניגר בו כמו הצמח הנק' אחות השמש שמכחו לפאת מזרח
בבקר ועולה עם השמש עד חצי היום ואח"כ יורד מעט מעט למד מערב ובחץ הדלוצים ניגר פועל הירח ובעת הגידול יולדו
קול ע"ב אותם כי הקול יעזור להם גדולם ותקיעת השופר ימנה גדולת הקישואים בשעת יציאת פירותיהם וכמו שיש בב"ח
קצתם רעים וקצתם טובים והרעים יתקנו אותם וצמחאכא ידועה למנהיגי הכהמות בסוסים והפדרים הרעים והטורים הנחמים
בן יש במיני הצמחים קצת רע וקצת טוב כמו רמון מתוק וחמוץ שקד מר ומתוק ויתקנו במלאכה כי הרמנים הסמונים בשותן
בשרש ורע חבא ורע קשואים ומים קרים יחזרו מתוקים והשקדים המרים כשיכו אותם בכדול ויצאו מים ממנו ושרף נוזל וטובו
מתוקים וכן שימו המקומות בורס לזה כי בספרד השוורים הם נחמים יותר משאר מקומות וכשהם נעתיקים למקומות אחרים חוזרי
תמים וכן יש אילן כפרס היה ממיית וכשהנעתק למצרים ולא היה פריו למחלל ואמו שיש בב"ח מין מוזק בצפורניו הענקיות
ובחרטומו ובקרניו בן יש צמחים מולידים קוצים מוזקים באילן העובב וזולתי ודומה לו וכמו שיש בב"ח יש בהם תועלת אם למוון
אם ללכוד אם למשא אם לרכיבה אם לרפואה ויש בהם בעלי ארס ממייתם בן יש צמחים יש בהם תועלת למוון וללכוד ולרפואה
ויש מהם משמחים באכילתם ומרפאים וריחם הטוב יש בפרסם ויש בפרים יש בעצם ויש בשרשים יש בכללתו כמו אפרסמון ויש
דומה הם המות בקליפת האתרוב (הרופאים לא זכרו בספריהם כי אם ברצינו לא קליפתו) כשתורק ותשתה בין ויש מהם מש' שלי'
ועצורים ומרכים תאות השגל ומעמיטים אותו ומרדמים ויש מהם מוזקים וממייתים והממייתים לאדם יש מהם שהם מוון לב"ח
כמו הכני שהאדם המות לאדם והוא מוון השללים וכן הזכירו ז"ל סם המות סם המות דכמה וזה לבי האותות המונים כמו שזה
שהאדם האדם אינו ון הכהמה והפך כך הוא בענין הארסים וכן יש בב"ח מינים קימים במקומם ואם יפרדו מהם ימותו בן הענין
באילנות ויש מינים משולחים כים ויש חיותם כמו שיש צמחים בזה התואר והלא אל טחלאכ והוא ירוקה שעל פני המים שהזכירו
חז"ל וכן אספוג הם תרמה לאילן שאין לה מותר ולא פה וכן ימנאו הרבה מינים מהב"ח יהיו חלקיו א' שיתכחו כמו שיקרס
לצמחים להיות טבעם קרוב לטבע הצמח ועוד מדבר מזה כשנדבר בכח החיני בע"ה ונכמו שיש בב"ח מולידים חלב והוא מוזני
ויש מתבבן ויש שאינו מתבבן כמו שהבדילו ז"ל בין כהמה טמאה לטהורה בן יש צמחים עושים עצים יש שתי כפנים ורמנים
ותותים והדם ותפוח ויש דגני למשיחה ולהדלקה כותים ואבויס ובטנים ושומשמיין ויש דבשי כחרובים ותמרים ותאינים ותרנגב' ו'
ויש חריפים כאלוז וחרדל ויש מרים כאשפתין (ונקרא בערכי שיכת לעבבו וכלשון לעז יורכא בלאקא) ויש לכן ויש שזה כופת
ויש אזוביים מורכבים תכשר ומים באבנים וקישואים ויש מורע ומים כרמנים וכמו שיש בב"ח גוונים אותם כהל שנה כמו הכבשו'
ויש שאין גוונים אותם בן יש אילן משור עליו בכל שנה ויש מתקיימים בו עליו כמיני האתרוב והותים כח"ש ואינו כוות רבבן
ודומיהם וכמו שיש בעל חי שיש להם עורות ויש שאין להם עורות ויש שעורותיהם רק כבשרם ויש קשה אינו ראוי למאכל כמו
שהזכירו

מגן אבות ח"ג

שהזכירו מזה ר"ל ויש שיש על עורותיהם שערות כן יש צמחים שאין לו קליפות ויש שיש לו ואשר יש לו קליפות יש מהם ב' כמו האבנים והסקרים והבטנים ויש מורכבים מארבע מחיצות כמו הותים שיש להם עור וכסר וגרעין וזרע ויש האוכל כחן וקליפה לפנים כותים ויש האוכל בפנים באבנים ורוב הפירות אין להם כי אם ב' מחיצות וכמו שיש ב' ח כעלי רגלים הרבה ויש שאין להם כי אם שתיים וכן יש צמחים בעלי שרשים הרבה ויש שאין לו אלא שורש א' למטה כמו אל נבס וכן חבב שהזכירו ר"ל שבו תיחס יהושע את הארץ וכן יש אילנות מסתעפים הרבה ויש שאינם מסתעף כמו הדקל וכן יש שאין לו אלא חוטר א' חציו למטה וחציו למעלה כמו טראטיט הנק' וקץ התיש וכמו שהב' ח יש ביניהם שבויים כהולידם וכגדולם כן יש מולידים כיוצא בהם ומניקים אותם כדריהם יש דריהם כמות והוא הפיל כי דריו כגבר אצלי ידיו ויש כשפל הכטן ויש מולידים ביצה וממנה האפרוח ויש שביצי הזכר כחן ויש בפנים ויש רחם הבתמה כשפל הכטן ויש באמצעו ויש בעליון כן יש שבויים הרבה בהוצאת הצמחים פרים יש מוציא פרוי קורס לעלהו ויש הפך ויש מוציא עליו מענפיו ויש מקורתו ויש מזה ומזה ויש פרוי למעלה בענפיו ויש באמצע ויש למטה כשרשו כמו האילן המצרי ויש מספר עליו שוין ויש שאינן שוין ומי שיש מספר לענפיו באילן בעל ג' ענפים ויש מי שאינם מוציא עליו וענפים ככמחים ופטירות וכמו שיש ב' ח מולידים כרמות חין אחר וולתם וזה קורין אותו ר"ל כדמה כמו עז שילדה חין רחל ופרה חין חמור ותיש פניו כפני אדם ואדם כפני תיש כן יש צמחים מסתמים זה לזה כי המכאס מסתבה אל האמיתים והמחים אל הזוכין שקורין שילס והפסוק אז' כן תחת חטא יצא חוט ותחת שערור באש ויקון לעשות ענבים ועשם באשים אלא שזה הטיבו הוא ממינו לגריעותא וכת' ב' ח הארץ וזות יש לה זרעה חטין ומפחא וזוכין וכמו שהם מסתמים למין וולתם כן הם מתקנים זה לזה כמו התאנים המדברים הנמתקים בארץ עולים ל התאנים המדבריים והרמיון המדברי שקורין בליבאר מועיל אל הותים בשנוטעים אותם במקום אחר כי התאנים והותים המדברים אינם עושים פירות אלא ע' תיקון זה ואמרו כי אם יוציאו המוח מתוך הבטן בשעת נטיעתו לא יהיו כמצאות גרעינים מתופו וכשרצו סהיו פירותיו צבועים במראות משובים ישימו שערור בחלל המוח שמוציא חשם ויהיו מראה הפירות במראה השערור ואמר בירוש' במס' בללים דר' בון הוה משקי פרסקתיה וין מבושל כדילמחמיתקה וכמו שיש ב' ח מולידים הרבה כחוריים ויש שאינם מולידים הרבה כן יש אילנות מרבי' הפירות בכל יום כמו התאנים ויש פעם א' בשנה וכמו שיש ב' ח בילדותם אינם מולידים כגון הפרים ודומיהם ויש מולידים בילדותם וכשנזקקו אינם מולידים כן יש צמחים טובעים פירות בשעת נטיעתם וכשיוקמו יחלש כחם ויש הפך כי שחוקיכ' טובעים פירות יותר מילדותם כמו הסקרים והאלונים והקרושטמולים והתמרים וכמו שיש ב' ח מאריכים ימים כי הפיל יהיה ש' שנה והדלפים ראו אותם שיחיו מאה וכ' שנה וידעו כי חתכו וזכנו וראוהו אחר זה הזמן והאווו העירו שגסאר מהאב אל כן כמו שחטוהו ולא היה וכל' להסתכל ולזעזע וכחול ארבע ימים אוו ויש שאינם מתקיימים יותר מלב חדש כמו שהזכירו ר"ל כל בריות שאין לה עצם אינה מתקיימת ז' חדש וכמו הצפרים הזכרים כמו שזכרתי וימצא בבהר א' בתחלת הסתו דבר עגול יוצא מהבהר כשיצור גרברי הענבים וכשיפתח יצא ממנו עוף חיוני יש לוד' רגלים ויהיה זמן חיותו וצופתו עד חצי היום ובשערור השמש ימות וישאר ווס א' על כן נקרא אפימבא כל' בת יומו וכן קורין ח'ל לקחת יום שקורין ח'ל אישתא בת יומא על שכן כן יש צמחים מתקיימים פירותיהם זמן מרובה ויש מתעפשים ונרקבים גם יש אילנות מתקיימים זמן מרובה כי השקמה מתקיימת ת' ח שנה כמו שהזכירו ח'ל במדרש תלים ויש שאינם מתקיימים אלא זמן מועט :

אלה העניינים הם דומים הצמחים אל הכ"ח לפי שיש להם זה הכח הון כמו הם וכל אלה הדברים הם ממשיגים כח
הון והפלוס' נסתכל בהם' הצמחים לתת סבה לכל זה ע"ד שרשיו שהקדמנו ואין זה מקום להאריך בזה כי אינו
מכוונת הספ' ולפי שלא השלים בזה החקירה ולא השיג למה שהשיגו ר"ל בהתחלפות המינים לפי שיש מינים דומים זה לזה ואסורים
בכלאים ויש שאינם דומים ומותרים וזו חכמה' עמוקה לא הביע אליה ארכטו היוני וכן ר"ל עמדו על אלה מיני הצמחים כמה הם
ואמרו שהדגאים הם אלף ומאתים (אלב כפי' ס' יצירה כתוב אלפים ומאה במנין ארץ דהיינו אלף במשמעה ור' מאתים וצ"ד
היא תשע מאות במשבון כח"פ"ן) ותשעים ואולם למדו זה מהמפר הכוכבים שכלל עשב ועשב יש לו כוכב ברקיע מזה אחר
על קרקדו ואמר לו גדל ענ' הירדעת חקת שמים וכו' ומכאן יצא איסור הכלאים שלא לערב הבחות ואעפ"י שהבחי האינפנטוביני'
לא השיבו מהכוכבים לא אף ואנים ועשרים אולי נעלמו מהם דם' לקטנותם' ואולם חז"ל שמכו בזה על הבח' של ארץ וכן הוכיחו
אלה שמיני האילנות הם ל' י' מהם נאכל פניהם וי' מהם נאכל חיצונם וי' מהם נאכל פנים וחיצון וי' מיני ארזים וכבר הטיבו לנו
ז"ל באמרם כי בשארם הקב"ה למיניהם באילנות נשאו דגאים ק"ו בעצמם ואמרו אם רצונו של הקב"ה בערבוביא להם אחר
למיניהם באילנות ועוד ק"ו ומה אילנות שאין דרכם לזאת בערבוביא והם ניכרים בפירותיהם אחר הקב"ה למיניהם אנו עאכ"ו
מיד כ"א יצא למינו פתח שר העולם ואמר יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו ע"כ והרצון כי החמרים הנכנסו ושר העולם הוא
השכל הפועל בתן צורה לכ"א וא' כפי הכנתו וזאת היא כוונת הכריאה ע"כ ישמח ה' במעשיו ונפסיק הדיבור בזה ועתה ארבה
במחות זה הכח ועובדו ונעבדו כבוד הכ"ח :

ואזכור כי זאת הנפש שקראה באלינום טבעית יש בה כחות עובדות וכחות נעבדות הם ב' סוגים הא' שתמש בחזון להשארות האיש והשני להשארות המין ואשר ישתמש להשארות האיש נחלק לב' מינין הא' הנו והב' המגדל ואשר ישתמש להשארות המין נחלק לב' מינין הא' המוליד הב' המזייר וכפירי הדוכור בכ"א מאלה הר' מינין והנה המין הא' הוא כי הנה המזון הוא מטתה שנוי מועט בלעיסה ויעזור לוה החום הטבעי אשר בפה עם הרוק כי הפה דומה קצת לאצטומכא כאלו הם אבר א' נחלק לב' מקומות ויורה כי יש לחזון קצת שינוי בלעיסה שהחטה הלעיסה יש לה לבטל המורסא מה שלא היה קודם הלעיסה אפי' בשולה כחום וכבר אצל לא ילעום אדם חטים ויתן על מכתו בפסח חופני שהם מחמימות ואמר עז' לשון חכמי' מרפא ובס' יש לה שינוי בטעם וברוח ובהניע המזון אל האשט דרך האצטומכא הוא מטתה שם עד שהוא דומה למי השעורים כמו שיראה זה כשהאדם מקיא וכן' זה השינוי בלשון ויון כילום ויעזור לוה חום הכבד אשר בימין וחום הטחול אשר בשמאל מפני העורקים שלו המלאים דוח' ודם וחום הלב הקרוב אשר לפניו המחמם הטורפשות וחום הלב אשר למעלה ממנו וחום האצטומכא עצמה והיו תועלת אלו האיברים ואח"כ מתמצא הדק שבו חן העצ והעב' יורד אל המעינים ומשם יורד בצואה ודרך הוא צובר דרך עורקים דקים שקורים מסריקאש הדבקים באצטומכא אל העורק הגדול אשר בכבר הבק' שער הכבד ויועיל לוה שתיית המים שהם עוזרים להעברת המזון וכאשר הניע המזון אל הכבד הוא מתפשט בכבד בתוך העורקים אשר בו ושם ישתנה שינוי אחר ושם הם מתהווים הליחות הר' כי כמו שיש בכל' ביטול דברים מכושלים ביטול נאות ויש דברים שלא בשלם בשולה לרוב עבים ויש שהפליגו בביטול לרקותם עד שגששו ונעשה מקצתו דרך קצף על התכשיל ומקצתו העב' שמרום תחת התכשיל ובס'

יש קצת מימיות כן הוא כולל הלימות ואשר הניע מהמון לכישול נאות הוא דם משכר המויר חס ולא לטבעו ואשר לא הניע לכישול נאות הוא הלכה שהיא קרה וזהו ואשר הפליג בכישול ונעשה קצף היא הארומה שהיא חמה ויבשה ואשר שקע בשחרים היא השחרה שהיא קרה ויבשה ובאשר קצת מימיות שאין צורך לבזבז בהם כמו אל הלחות וזה השכנוי שמתנה המון ככבד נקר' כלשון יון כימוס ואחר התהוות הלימות ככבד הם משתלחות אל שאר האיברים דרך הורידים והנה הארומה היא נפרדת מהדם והולכת אל כים המרה ומשם הולכת אל המעים לרחוץ אותם בחדותה מספרט עד שהיא מבעת כפי טבעת ועוקצת שם לעורר תאות היצוא והשחרה היא נפרדת מהדם והולכת אל הטחול ומשם עולה כפי האינטומכא ומתנועעת והולכת פיהאסטומכא דברוב וזהו סבת הרעב ותאות האכילה ישתבח היוצר אשר השביח השגחה זו להעמדת הב"ח כי הארומה אשר בטבעה לקלותה יורדת והשחרה אשר בטבעה לרדת לכבדותה עולה והלכה הולכת עם הדם ללחמ האיברים אשר הניע להם יובש מפני התנועה והממיית הולך אל הכליות והמקום ויוצא בשתן שהוא מותר העכול השני אשר ככבד :

ולפי

דעת הרופאים התחלת השתנות המון אל הדם הוא הכבד ולפי דעת הפלסוף אינו נבמר התהותה לרם אך עם היותו בלב ועוד כרוסב הדבור כזה בע"ה ואחר הניע הדם אל הורידים הוא משתנה שינוי אחר ומתפשט על האיברים דרך ריות מהורידים כמו כלי חרס המתבייתים ונפרט על האיברים בדרמות של ומותר זה השינוי יוצא דרך נקבים בועיה ולחות האף והאזנים וכל אבר הוא משנה אותו לטבעו עד שדומה לו ומדבקו אליו כדי להחליף מה שניתך ממנו בסבת החום הטבעי ואשר בארם אשר הוא מתך לחות האיברים וזהו תכלית זה המין חום הכח שהוא להעמדת האיש ולא יפיר ממנו עד יום המיתה והמין הב' אשר הוא בהשארות האיש הוא המגדל כי כשיורד בבואו מוון יותר ממה שצריך להחליף מה שניתך מהאיברים אותו מותר משתמש בו הכח המגדל להוסיף על האיברים בגדל שיגדלו יותר ממה שהיו בשלש קטרים באורך וכרוסב וכעומק וזה עד שיגיע האדם לסוף גדלו עד עשרים ושנים שנה ואז יפסק זה הכח וישתמש הכח כזה המותר להגדיל האיברים בעובי בלבד בשמן ובחלב וזהו תכלית זה הכח שהוא המין הב' מהפוז הא' שהוא להשארות האיש והסוב הב' שהוא להעמדת המין ולהשארותו הלא הוא שני מיני המולי והמצייר והמוליד הוא ב' מינים הא' הוא המוליד הורע בזכרים ובנקבות והשני הוא המגדיל זה הורע אשר הוא מתרבה החלקים למגדל כל חלק החלקיו חוז מיוחד כפי כל אבר ואבר המתהווה ממנו וזה הכח נק' כפי הרופאים הכח המונה הראשון והמנייד הוא המצייר בכח אלהי כפי מה שכת' גאליכום וקורין אותו רל' מלאך ההמונה על ההיון לילה שמו והוא המצייר האיברים ותכונתם כל אבר כפי מה שהוא וזהו תכלית זה הכח להשארות המין ולפי דעת גאליכום זה הכח הוא מתהווה באשכים לא בכבד ע"כ האשכים אבר ראשי כמו הלב והמוח והכבד שיש לו ראשיות לקיום המין והנה הן עובד המגדל ושיניהם עובדי אל זה הכח המיוחד לשמירת המין והשארותיו ועוד נרחיב הדבור כזה בע"ה במה שיבא במה שנחלקו בו הפלסוף והרופא' ואל' הכחו הנעבדות יש להם ד' כחות עובדות אותם הכח המושך והכח המחזיק והכח המעכל והכח הדוחה והנה הכח המושך כפי שיטתו זה הכח הוא מושך בא' מב' פנים אם בכח בלבד כמו האבן המושכת הכבול הנקרא ממשיכאם וזה כבולה שיש בה מחלית שתפעל ותפעל כלל הוא נמשך הכבול אליה ואם בהכרח הרקות כהמשך המים בשפופר' כששואפים ממנה האויר וגאשר דקות ולהכרח הרקות עוליס המים ואם כחום כמשיכת הכר לשמן וזה כי גם זה הוא להכרח הרקות כי האש הוא מכלה האויר אשר בספוגיות הפתולה ולהכרח הרקות כמשך השמן אליה וכן ירא' מכוסות המים' יש מושכים בשאיבת האויר ויש מושכים בשדפה וירא' שסוכת המשיכה היא א' בשניהם כי האש שורפת האויר ולהכרח הרקות הוא מושך וזאת המשיכה היא משיכת הצמח למים מפני חום השמש המתך הלחות ועוליס המים בספוגיות והמושך באסטומכא אומר גאליכום שהוא מושך בליף ההולך באורך כי האסטומכא היא ארונה פתילין קרוים לפיין מהם באורך מהם באלכסון ומהם ברוחב וסליף ההולך באורך הוא עוור המשיכה כי הוא מתקבץ לקוץ כזה הוא המים יכה ואחר שם הכח המושך למושך למוון הוא משמש הכח המחזיק בליף ההולך באלכסון שהוא מקיף על המוון ומחזיק בו זמן ויעורו הליף ההולך ברוחב בהם שהוא מתקבץ לגד חסיד כדי שלא יצא המוון מהאסטומכא ואחר שמשח המחזיק משמש בכח שמשה לביולם וכשהוא פועל זה השינוי להכית שיהיה תמורת מה שניתך לחזור חולק אבר נקרא עיכול וכש הוא משנה המותר מדקקות לצובי או מעובי לדקקות להכינו לרחותו בשתן וכזואה וכזואה נקרא כישולי ואחר שמשח הכח המעכל משמש הכח הדוחה בליף ההולך ברוחב בהתקבצו וממצייר המותר לרחותו ואלה הד' כחות יעבדוהו ר' איבות וסם הלחות והקור והיובש ואין לנו צורך להרחיב כזה כי זהו המלאכת הרפואה להעמיד העדויות בדומה ולהסיר החולי בהפך והכח הן סוד א' הרמב"ם ז"ל שאין בו מצוה ולא עבירה לפי שהוא פועל שלא כדצון שהרי הוא פועל בעת השינה וכן הוא האמת ואם ז"ל קיבה ישנים כי היא תכלי המוון שאין להם מוון כמורשהו זמן אבל אבי אוקר שהוא משמש בעל כרחו למצוה ועבירה אם למצוה כמוון של מצוה כאכילת פסחים ודומיהם וכבעילה של מצוה בקיום פרים ורבים ואם לעבירה כאכילת מאכלות אסורות ובעילות אסורות שמעולם מנהגו ושומים שקלקלו עתידים ליתן את הדין בפי' ז"ל במס' חולין :

ועתה

אשלים הדבור בבח המוליד מהן ואחר' כי הנולדים יש מהם נולדים מהתחברות זכר ונקבה יש מהם נולדים בעצום האשפות בלא זכר ונקבה ואני ראיתי במיורקא שהערץ הנקרא חפוסית והוא שחור והוא כשיעור אבן ויש לו חפשים יעופף בהם שהוא לוקח בללי הבמות כשיעור דודר ומבלבל אותם ממקום למקום ויוצאים מהבללים חפוסיות קטנות ויש להם ד' רגלים והערץ הזה נק' בלעז אשכרואט וכערכי בפעם ויש מהראשונים שהיו חושבים שאבן ערסיה שהיא חסידותה לתת ולולד בלא חבור זכר לפי שהוא יוצא גורים קטנים מאד ונעתיקם ממקום למקום ולזה נעלם זמן עבודו אבל בלא הפק שיש לנקבה מהם מקום דחס כמו שיש לשאר חיות וכן חשבו הראשונים שיש לומר זכרות ונקבות ויחבר שנה ויחבר שנה ואחרי שיש תחת הונכ שלהם כעין קרטה כשריטות הנקבה אבל בזכרים היא יותר מתפשטת וכן יש מין א' יש בו אבר הזכר ויש בו אבר הנקבה וא"כ יתחבר מעצמו אבל זה הכחיש בפלסוף כי הטבע לא יעשה דבר בטל ואני שמעתי כי השטן או הארבעת ויש אות' הארבעת לבדה שנה א' היא זכר ושנה א' היא נקבה ואפשר הוא זה ולא יכחיש הפלסוף אלא שישנה זכר ונקבה יחד כמצא במין א' אלא דרך שגבה כמו האנדרוגנוס ועוד נדבר בו בע"ה והמולד' הזכר ונקבה הם מולידים מינם לקיום המין אבל הנולדים מהעפוש' הם כ' מינים הא' שאינו מוליד כלל והב' שהוא מוליד מסוגו כלל ב"ה תנובע שאינו ממינו ואין בואת ההולדה זכר אבל הוא נפטר' וספלסוף כתחוק לו' שא"ל לנולד מהעפוש שילד מינו לפי שכל דבר שיש לו צורה א' א"ל להיות לו ב' חמדים מתחלפים ואם המין המתהווה מהעפוש שילד מינו א"כ לזה המין היו ב' חמדים מתחלפים הא' העפוש והב' זכר ונקבה ולפי שהגדרים הם מתחברים תחומר וזורה א' כ' הן למין א' ב' גדרים מתחלפים וזה אכל הפלסוף שקר

שקר וכזב וכחש א"א שיהיה דבר א' מהטבע והמלאכ' כמו שחושבים בעלי האלקימא' למי שסכות הטבע והמלאכה הם מתחלפים בן א"א הטבעיות שיהיו סכותם מתחלפות ויסביוו כמין וזורה ועוד חוק זה שאם היה אפשר שימצא מין מוכר ונקבה ומכלתי וזכר ונקבה היה הטבע פועל לבטלה כי הזכר והנקבה בזה המין מותר או דבר קרע יבא' בחקירה והורמות וא"א לומר שהולד' שהיה ענין עצמו שתהיה בקרי והורמות ואפילו על צד הטבע א"א שימצא מין מסודר ממש וחוק זה כמדת לפי דעתו ולפי זה הכחש הפלוס' מה שאומר שהעכבר הולד מהאש' יולד מינו כמו שחושבין בני אדם אמנם קרא להם זה בסכת הרעיון כמו שקרה לבעלי האלקימא' שרצו להורות המלאכ' אל הטבע אלו הם טבעות הפלוס' אם החוש יסכים עמו בזה כי הדבר נר' לצין שכחתי' החדש' וכספיו' נולדים עכברים מוכר ונקב' מאותם שנתהוו מהעפוש וכן ראיתי' לאבן חמד אל כול' שכת' כי הם מתחלפים מהעפר ואח' מולידים מוכר ונקב' והם עכבר ונחש ועקרב וכן נראי' קבלת רז"ל בעכבר שחציו בשם וחציו אדמה שאינו מטמא אלא מריכוז הכתוב מפני שאינו פרה ורבה ונרא' מדבריהם שאם נשלים גופו ונעש' עכבר שלם שהוא משרש מינו בעכבר שהזכיר' תורה ואם קבל' היא נקבל' שהחוש למעלה מהמופת אמנם הפלוסוף יקט' לו על זה מפני שהחוש ממעשה בראשית ואנחנו על דעת החידוש באמין כי כל המינין נתהוו בלא זכר ונקבה ואח' הולידו פיהם ושמה באחד כי אין למדן ממעשה בראשית שערין לא היה שם טבע קיים ואם עכבר מתהו' מהעפוש מוליד מינו אמנם ההולד' תפסק בזה הולד' וכן יתקיים החוש ולא יכחשונו המופת עוד אחר הפלוסוף כי המינים המתהווים מהעפוש ומולידים סוב' בלתי מינים לרוב מה שכתב' ויתר מבעלי הלחות והם קלפי הבוף המולידים תולצת וכן הזכירו חז"ל בדגים שחיים שיש מהם משרשים שלא ממינם וכן אומרים הרופאים בספריהם כי האסקנקור הוא תולדת אל תמסאח אשר כניולם שאותם הולדה הוא כפסק' והמולד מהם אינו מוליד לא סוב' ולא מין שאם היה מוליד וולתו במין וזה הולד' וולתו במין הו' הולד' הענין בלתי תכלית והיו מינים לכלתי תכלית וזה שקר והמינים אשר יולדו בלא זכר ונקבה הם דומים לנחשים הנולדים מבלי זרע מהעפוש ובעלי חיים הקשה והם החלונות אין מהם משולל מוכר ונקבה לפי שטבעם דומה לטבע האילן אשר יולד מהעפוש :

ואחר

זה הכס נר' שהנולדים מוכר ונקבה שניהם הכרחי' בהולדה אלא שמוכר הוא מתחלף אל הנקבה שה' הוא במדרגת המניע והאחר במדרגת החומר ויראה זה מדרגם ומהחוש אולם מדרגם כי הזכר הוא המוליד והנקבה היא הולדת ואחמם החוש כי איכריהם הם מתחלפים בחוש כי איכרי ההולדה בזכר הם כ' והם הזכרות והכנים ונקבה הם הרחם והדרים שהם להכרח בידול הילד ואח' חסיונו בזה חסיוני כי הם הכרחי' בהולדה ואם אירע פגע בא' מהם פגיעה או דבר א' כדיתה אינו מוליד כמו אם אירע פגם בזכרות וככנים כמו שהזכירו בענין פגיע דבא וזרות שפכה והחטים ההם הם שכלים לזרע מן הבנים אל הזכרות ושמתכסג' בהם הזרע והדבר דברים כתבו חז"ל בזה בקבלה מה שלא השיבו זה חכמי הטבע בענין כריתת הציד אם נשתתף בו מהעטרה כחוש השערה על פני כלו מוליד ונקבת כקולמוס או כמרכז נקב' לחמה מהעטרה וניקבה העטרה ואם נסתמה שפוא פסול החזור להכשירו ואם נסתם שכלי שיוצא ממנו שכת זרע ויוצא משכלי המימי דגלים וכן' הקאמן ראיתי' כי ג' שכלים הם א' למימי דגלים וא' לשכת זרע ואחר לרורים ולא יראה כן מדברי חז"ל כי הרורים הם שכת זרע בלתי מכושל ושכלי א' להם ואם נכרת ביצת א' וכל אלו נקראים סרים אדם וכן בסמימי סרים חמה והוא בודי שמים כל שאין לו זקן ושצרו לקוי וסמימי אחרים וכן אימי קים לה כיונה כחן איש לא קים ליה כיונה כחן אינו מוליד שירה על חולשת איכרי ההולדה וכן בסמימי אינו' כל שאין לה דרי' ותתקט' בשעת תשמיש וסמימי אחריו כל זה מחמת הקבלה האמיתית ולא הביעה חקירת חכמי הטבע לכל זה אלא שלא דברו הם ז"ל בזה אלא לפי צורך תורתם אבל כל זה לא אינם להו' לפי שאכרה חכמת חכמינו מפני טלטול הגלות אכן צריכים לחשוב בורות נכבדים וכלי' בכרי' נספיק והנה הפסקנו הדבור כי הטבע צריכ' לכך שלא יטעה אדם לומר כי חכמינו ז"ל לא היו בקיאים בחכמת הטבע וא' ונחזור לראשונות ונאמר כי הטבע מדרג מדרג הזכר מדרגות הנקב' כי הנקבות ככל הסוגים חלוס' ומשתעברות ומקבלות סלמוד מלכר נקבת הרוב הנק' אל פחד כי הם חוקות יותר אבל כשאם הסוגים הם יותר חלושות ויותר בעלות תחבולת ואלותם למטה חלוס' הזכרים ומועט' התנועה והשתגב' גדולה יותר בתרבות ביניהם והזכרים יותר בעצמים וכחם יותר ומעט התחבולה ואלו המדרגות נראות יותר כאשר מדרגות נראות וכלכד האדם כי הוא טבעי שלם ככל דבר וימצאו לו העניינים נראים ע"כ כמצא הנקבה יותר רחמנית מהזכר והיא מקנה ואוהבת הרבניות והקללה והיא רעת הנפש מהזכר ואוהבת הכוב וקלה לטעות ולהתפתות ועזא' זל' נשים דעתן קלה עליהם והזכרים בהפך והזכרים בנפון יותר גדולים וסמימי ארוכים מהנקבות מלכר המדרגות פי' הם יותר גדולות ותמימה יותר מהזכרים :

והנה

אמרנו כי הזכרות מאיכרי ההולדה והוא מפני שהמיניות יותר מה' במין הכ' כלי ספק לא מפני שהזכר שהענייני' הטבעי' יש מהם מפני ההכרח ויש מהם מפני סמיכות והזכרות הוא מפני שהמיניות שאלו היה מפני שהזכר לא היה מין חמיני הכ' המולידים זכר ונקבה בעדר הזכרות אחרי היותו הכרחי' לזה וזכר מינו מינים אין להם זכרות אלא בשמקרב הזכר אל הנקבה הוא פולט הזרע מחסיוני ביצתו אל הרחם כי אלו הים- להם זכרות הים מתקרב שכת זרע דרך העכרתו בזכרות לפי שטבע שכת זרעם קר ולא היה מוליד כמו מי שזכרותו ארוך אינו מוליד כמו מי שזכרותו ממוצע וז"ל דמיו זה באמרם כל מי שזכרותו כחון מוליד וכל מי שזכרותו כפיס מטייל ביצת וזהו לקור טבעם אינם יכולים לעשות הויס שלמה אבל כחן הפלוס' סבה לאלו המיני' שאין בהם זכרות לפי שאין זה האבר במצא בהם שיהא להם עצבים וסמימי ולזה מי שאין לו שוקים מהכ' אין לו זכרות לפי שטבע השוקיים עצבני ואע"פ שהעופות יש להם שוקים אין להם זכרות לפי שהשוקים אינם במקום זה האבר אלא באמצע בטנם ולזה היו להם שוקים ולא היה להם זכרות ומה כתבאר כי אין הזכרות למולידים מדר ההכרח אחר שכתבתי' בלתי זכרו' אלא מדר החשיבות להוליד הזרע אל הרחם שהוא בתוך הנקבה ולהזכרות שתעמו' בזכר ונקבה :

ואחר

אשר דברנו בזכרות דבר ככנים והנה יש ככ' שאין לו ביצים כלל כמו סוב' הרבים והנחשים ויש להם דרך יצבור בו הזרע וכן הזכירו חז"ל בהם שינוי אחר משרר הכ' שהם משתמשין פנים ככר-פנים ואין כ' דומה לזה לא האדם ואע"פ שהעדר הביצים יראה חסרון להם אבל זהו סלמות להם ולזה השלים הטבע חסרון הביצים בשלימות איכות תשמישם זה דמיו זל' שנתנו סבת זה מפני שדברה עמהם שכינה אבל הסבה העצמית בזה הוא השגחה אלהי' להשלים קוד מוגש אשר בסבתו נעדרו הביצים בהתמחותם כשהם פנים פגוד פנים וזהו דבור השגיחה כלו' השגחה אלהית ומי שיש להם ביצים מהם שכיניהם תוך גופם כמו סוב' העוף וסוב' הכ' אשר יעשה ביצים ולו' דגלים וזכר הזכירו חז"ל כיצת השרץ במקצת שמונה שרצים וסם

והם הנזכר והחשוב אע"פ מהם ביוצא בו כלל כיצת ומהם שבציהם חוץ לבגסם ואשר בציהם תוך בגסם יש מהם שהם קרובים לבגסם כ' דרכים מקלים לציאת הורע כמו סוג העופות והחולך על ד' העושה ביצים ומהם מי שביציו בסוף קבטן כמו דלפין ומאותם שהם ק' לבטן יש מהם נחלים בסוף בטנם כמו האדם ויש שהם קרובים אל' התושבת כמו החזירים הפתולים ויש עוור לרבו הסולכי הורע הוא יורד מהפנים אל' הרחם מלמעלה למטה ע"כ יורד בשפע מה שאין כן בתי שבציהם נחלים :

ואחר

שספרנו חיוני שנוי ה"ס בחימי הזכרים בספר תועלתם בחולדה ודרך כלל אומר כי הם בעבור פועל הורע שהוא להוליד והראיה ע"הם ראשונים לזה הפועל מי שנחתכו ביציו כמו הסריסים ישתנה עניינם משאר זכרים כי קולם כחלש ולא יצחיק להם וכן ובכלל זה ישוב מונס כמו הנשים וכל ה"ס שחתכו ביציו אינו מוליד ואחר שנתבאר שצנן הכנים הוא בשביל הורע כמו שהדריש בשביל החלב צריך לחקור אם הם לזה בשביל הכרח כמו הדדים לחלב שאל' להיות ורע מוליד וולת הכנים או הם בשביל החשות כי הסכב יעשה בשביל ההכרח ולפעמים כמה שאין הכרח כי יעשהו הסכב בשביל החשכו' והנה גלגלונם יראה שהכנים בדרכים בהיות הורע כמו הכרח האברים הראשי' כמצואות הכחות הראשונות אשר הם כמו הכרח חלב בחימי והכרח הכבד הזנה והכרח המוח כמו שהתנועה וזה שהוא יראה שזה הכח הוא מיוחד בזה האבר ושקול אל' מאיברים הראשי' והכוח דה בזה כי מי שנחתך מחמו זה האבר אינו מוליד ופלוס' יראה שאינם אלל מפני החשיכות כי אם היה הציאותם מפני ההכרח אל' היה נמצא מין מוליד שאין לו ביצים וכבר נמצאו הדכים והנחשים שאין להם ביצים ומולידים כי הדבים יראו השכלים שלהם ולאלו ורע בעת חיבורם וראויה שברורה משור' אחר שנחתכו ביציו והרכיבוהו תרף על הנקבה ונתעברה ממנו וזה שהביאנוה גלגלונם על הסריסים שאינם מולידים אינה ראייה שהכנים הם הכרחיים לזה אלל שכן נחתכו הכנים בתרחקו השכלים ונסררים למעלה וישתנו ויצדו ופסד' חונם ולא יתבשל בהם הורע והראיה שהביא פלוס' תהמינים שאין להם ביצים אינה ראשונה והיו הסריסים בחיין שיש לו ביצים אלל היא ראייה שהכנים בחיין ה"ס במה שהוא ב"ח אחר שנמצא קצתם בלתי בים אלל אפשר הוא שהיו הסריסים בחיין שיש לו ביצים אלל הראיה שהביא מהשור שנסתרם ותכף הרכיבוהו על נקבה ונתעברה היא ראייה אם אחת הדבר ואם לא נתאמת זה ישאר הדבר בספק אם הם הסריסים או לאו' וסאל' ישתכן יורדי האחת ואם הם הסריסים כדעת פלוס' יש לחקור מהו חשיבותם אם אינם אלל על צד החשיבות והנה ארסטו אמר כי התועלת בכניסהו כדו שלא יצא הורע במהירות מפני העקומות שיש בעורקים אשר בכנים כמו העקומות שיש במעים כדו שלא יצא המוכחהו ותדבר תאות המאכל וכן העקומים אשר בביצים הוא כדו שלא תתעורר תאות המאכל בכח במהירות ואחר יציאת הורע ממנו יותר ויארך זמן חבורו יותר ויורה על זה כי ה"ס שאין לו ביצים הוא מהיר לתאות המאכל וימחר לו יציאת הורע ויקר זמן חבורו וכן כף שמתחברים מוציאים ורעם ונפרדים זה מזה אמנם שינוי תכונת הכנים במקומם ככ"ס הוא כי אותם שכנים מכפנים הוא לקור מונס וזכרים חוס הנזק לכניסול הורע ואשר ביציהם מכחזן הוא לחוס מונס וישפיק להם חוס הכנים :

ומה

נפלאו דבריו חז' בענין זה שהזקקתי שאפי' מין א' חסב"ח אם יש ממנו בתי ומדבריו אסור להרכיבהו זה עם זה אם הם משונים בכוונת מקום הכנים שה"ס ביציו מחמוץ והל' מכפנים כגון אווז בתי עם אווז בר לפי שהכתי' ביציו מכפנים ואווז בר ביציו מחמוץ הורע זה כי אין מונס א' והם כשני מינין אעפ"י שהם מין א' כי האווז בר לפי שהוא גדל במדברות מקום חם ביציו מחמוץ ונתי' לקור מונס ביציו מכפנים ואין צורך קשה שיהיה לו קרום מקיף' למחסה אליו הין ביציו מחמוץ וכן שאר העופות לזאת הסבה ביציהם מכפנים לחבת צורה וכן אם אין צורה בלתי להיות למגן ולמסתור הם תוך בגסם כמו הפיל והקיפוד והטרטובאביציהם תוך בגסם לפי שצורה קשה ואינה בלתי להיות מגן וסתר לכנים ואשר להם ביצים כמו הנחשים והדבים הסבה בזה אורך בגסם ואלו הם להם ביצים הים מתקרב הורע ביציאתו דרך מעבר ארוך כמו מי שזכרתו ארוך אינו מוליד כמו מי שזכרתו ממוצע וכן הם בטבעם הם קרים כי הדגים משהם כמים והנחש"כ אע"פ שיש לו ארס שורף מונס הסולדה הוא קר כי נחשכו הוא תחתית הארץ ויורה על זה איחור וזמן ציבורו שזהו שבע שנים כקבלת דל' וכן הורה פלוס' שמהם קרים ונתן כו' ראייה הליכתם על גמון ומשכנם במקומו' החמים הן לזו זה לא יתקיימו ויש ראייה לזו מונס שהוא העפר ואלו הם להם ביצים הים מתקרב הורע ולזה ג"כ הערים הטבע שישמשו פנים כנגד פנים למוסיף להם חוס כשיסתכלו זה בזה :

והנה

טריצו באיברי הזכרים נשים הדיוכור באיברי הנקבה והם נשים הרחם לקבל הורע וסדרים לחשוך חלב להניק המלך והדבור כרחם הוא בב' דרכים הא' בתכונתו הב' במקומו ואשר בתכונתו הוא כי ברוב חב"ס הוא נחלק לב' והסבה בזה שתחלק בגסם לב' יקין ושחאל וזה בתי שמוליד ב' אלל מי שמוליד יתר מכ' הנה מספר חלקיו ימצא כמספר ילדיו והנה רחמי העופות והדגים והדך הגוף המרטינ' סנק' בלשון יון תלמאיו ורחמי רוב החיו' יראה בגדולים נחלק לב' וכסטינ' הגוף לא יראה בגסם לקטנותם והכ"ס המרכי' גדלים חשכו' אכס' המרכ' שרחמם א' בלתי מתחלק ואולם פלוס' לא יוכל להשלים סבת כל זה והדבור כרחם במקומו הנה רחמי ב"ח המולידים מי בבטנם יש קצתם שהוא בשפל הבטן כמו רחמי הנשים ורחמי דלפין הם בוק שתואר כמו שביצי הזכר הם קרובים לשפל הבטן קרוב טבעם האדם בזה אלל שלקרירותם בסתיו כח' סנון אלל הרחם בנקבה הוא כרחמי הנשים וכבר דמוהו דל' דמיון דלפין למונ' האדם כמ"ס דלפין מולידים כבני אדם ורע' דל' גורם מולידים מכני' אדם וזה פלא מדברים דל' להסכים כמה שנמצא בדרך מחקר בדמיון רחמיהם בשפל הבטן והפלוס' נתן ספק בזה להיות רחמיהם בשפל הבטן כאלו המינים לפי שהם מקום רחב ודך וסעבור הוא גדול צריך למקום רחב ואלו הם למעלה הים דוחק החסך ומינין לנקבה וכן הוא למטה לפי שיצא כמהרה וזה וברוהו דל' באמנם ב' חדשים הראשונים סולד דר במדור שתחתון אמצעיים במדור האמצעי אחרונים במדור העליון כוונתם כי כשהוסיפו גדול מוצא מקום רחב מלמעלה למטה ועצ' אלל עושה גדולות עד אין חקר וכו' אדם כותן חפצים בתוך חלונם כ"ו שמכביר יורד למטה והקב"ה צד את העובר כ"ו שמכביר עולה למעלה ובאמת הוא מפלגות הטבע ית' הניזר ורחמי העופות הם בעליון הבטן ונתן' הפלוס' ספק לזה לפי שסם מולידים ביצה וצריך חוס גדול לגדל הקליפה ע"כ הם קרובים אל' המסך וגם כי הביצה תצטרך אל מקום והנחשים רחמיהם ממוצעים וסבת זה לפי שהם עושים ביצה ואין לבחימי הנחשי' המוליד כיוצא בו אלל אפצה וכבר הוכיחו חז"ל שהנחש מטיל ביצים אלל שאינם כביצת העוף שהאפרוח גדל בחוץ אלל תוך הגוף הנחש הוא גדל הנולד תוך הביצה ולפי שסם ממוצעי' בין העופות המטילים ביצים ובין כ"ס המולידים כ"ס שני רחמיהם ממוצעים בין שפל הבטן לפלגו ואשר יורה כי גובה רחמי העופות

הע ופזת אלל הממק הוא לצורך החסו כי הדגים המטילים ביצ' בלתי שלמה ושלכום כן רחמיהם הוא רחוק מהממק ולקריירתם אינם יכולים להטיליהם בתוך גופם . וככאל כשלם הדבור בשנוי תכונתרחמים ושינוי מקומם :

ונשאר

לתת סבה למה היו כל הרחמים תוך הדגוף והביצים לזכר מקצתם תוך לבדף ונתת חוץ לבדף ואולם לפי שהיות הולד צריך לה חסו גדול והוא חלוש בתחלת ההיות לכן הושמה תוך הדגוף לר"י החסו שם לא חוץ לבדף לקור המקום ולמהירו' הפגמים ההיום שם והביצים אשר הם חוץ לבדף יספיק להם הקירות לשמדם הפגמי ולשמור חומם ואשר לא יספיק להם ולא יזאת להם זה השמו תוך הדגוף וזה חספיק לתת סבה לזה . והנה יש לקצת ח' שני שכלים להוציא סמותר הא' למימיות והא' לזיכר ולקצתם אין להם אלא שכלי א' כמו העופו' כי המותר הממ"י כלם נצח והנה המותר הורעי יוצא משכל הממיות במי שיש לו זה השכל להדמות המותרות בלחות ואין ראוי להרבות שכלים אס' פשר בשכל א' ואע"פ שלפי האמ' הם שני שכלים א' למימיות הרגלים וא' לשכבת זרע וכבר הזכירו חז"ל זה אכל דרך פתח יונאים שני המותרות והנה העורב נרא' שהוא מטיל שכבת זרע הפיו כי לא ראו לו חיבור אחר אלא בנטיקה פה אל פה תלוסו' הכחיש זה כי באותה בנטיקה אינו מטיל זרע כי הנכנס דרך הפה הולך בבטן ואין שם היום ושמו מתחברים כשאר עומת ואם לא ראינו זה אכל חז"ל האמינו וכתבו טעם לזה מפני ששמו בתיבה וכוונתם לומר כי שינוי טבע הוא להם שלא יהיה באר עופות שיצאו מהתיבה לקיום העולם ע"ד החכור הטבעי ולזה צרפו לזה מי שנשתנה טבעו משאר הכריות חס וכלב ודבוקכלם הם והפלסוף זכר כי גם יש אומרי' שיש מיני דגים מתחברים בנטיקה כמו העורב וגם הוא הכחיש הורעה כזו וגם חז"ל זכרו זה בדרגים והפלסוף חקר בכ"ח הכלתי דמיי' שהסד' מוגים הרך והחרס הקשה ובעל חוליות והוא כי לפי הדגוף ולא יאם לכל אלה הטוגים שהם יתחברו לעין אבל לקצתם יראה זה ולקצת יסופק בהם ורך החרס הנה הוא יתחבר אחר כנגד אר כמו שהוא מתחבר הבמל וכמו שהזכירו עליו רז"ל וסבת זה במל הוא הפני אורך גופם וחז"ל למדו מזה מוסר וע"כ צרפו בושהוא צמק כתשמים וימצא לזכרים של זה הסוג השמשם אחר כנגד אחר שכלי דק מלא זרע וימצא בנקבותיהם רחמים קרומיות קרוב מהמעים והוא סדוק בב' חלקים ובו תהיה הביצה והמלאקיה יתחברו זה עם זה בהסתככות קלתם בקצת וכן העבש תקרב אל הזכר בקורי האריזה ויתחברו בטן אל בטן לפי שכטנם (בהרבה ביצים) עבול ובנקבות המלאקיה הרחם בה מבואר וימצא בו בתחלה בלתי כבדלת אחר תהיה נפרדת ונחלק בהרבה ביצים וכיצתם בלתי שלמה בביות הדגים שצושים יצנים בלתי שלמות ושכלי הזרע לזכרים והרחם לנקבות ימצא בזה הסוג כמו לסוף דך החרס ואולם באחר אשר בו יתחבר העין מטופק והחרסי הקשה הנ' חלוץ אין לו היום מוכר ונקבה כאשר זכרנו למטה ובעל החוליות הוא קלפי הדגוף ההם מה שילד מותו במין ומחס מי שילד ממותו בסוג והוא המילד מהעפוש כמו שנו' למעלה והנקבו' בסוג אשר יתחברו מאלו הם גדולי הגו יותר מהזכרים ולא יראה לזכרים ההם שכל יוצא בו הזרע ולא לזכר אבר יכניסוהו בנקבה אבל הנקבה בזה המין לה אבר תכנסו בו כזכר למטה זה מרא' ברובם ואשר הם על חילוף זה הם חתי מספר וגם בדרגים שיעשו ביצים הרבה מהם נקבותיהם גדולותהדגוף יותר מהזכרים וכן ההולכים על ד' העושים ביצים והים זה כן לפי שהיה נאות להריון ורחמי הנקבות נאות לתמונת זה ה"ח והם קרובים למיעים כמו שגמא לשאר כ' והעוזר יראה ברחמם כמו שהוא מבו' בדרגים ובכל ב' ח' אשר לו גודל ואם בקטן מהם לא יותבא זה בעבור קטנותו ורז"ל דקדקו בזה יותר מהפלסוף לפי שלא היתה לו תורה ומצאיו כי כל דב שיש לו שקשים הוא מטיל ביצים ושאיין לו שקשים משרין ובקצתם הוא נעשה פציע וקורס שילך אותם הם מתהוים בבטנם וסבת זו ה' הרג שיש לו שקשים הוא שט כעליוני המים כי יש לו כנפיר וטבעו קר ואינו עושה בריה שלמה ושאיין לו שקשים הוא גדלכטני ושם מתחמם ומוליד כמותו ולפי זה אסדתו התורה כי יש לו עובי ובסות :

עוד

אחרו כל המוליד חמיק וכל המטיל ביצים תלקט' וסבת זה כי מוליד יש לו רחם רחב והדרין שם ומשיך החלב מושכין מהרחם ואשר הוא מטיל ביצים הרחם הוא צר ואין בו מותר לשלם אל הדרים וחז"ל חוץ מן השלף שש"פ שהוא מטיל ביצים הוא חמיק וסבת זה כי העטלף הוא חמוצץ בין העופות ובין ההולכים שיש לו כנפים ואין לו כונו ויש לו ה' אצבעות ע"כ עניינו חמוץ' להטיל ביצים ולהניק עוד חז"ל כל שתמישו ביום מוליד ביום כנון תרכוב' אלא ח"כ סבא מארעא שילדת גם כלילה וכל שתמישו בלילה מוליד כלילה כליום בין כליום מוליד בין בום בין כלילה והם ארם ושאר הכריות וזה תלוו במשפטי הככבים שמעת העבור יורעים עת הלידה הנה כשלם הדבור באיברי הזכרים וסנקכות ותועלתם ועתה כשלם הדבור בענין הסולדס וסבתו ותחלת החקירה בזה הוא במהות הזרע ועצמותו כי מה נוכל לעמוד על אמיתת פעולתו :

וצריך

לחקור בזה בשלשה דברים הא' אם הזרע הוא יוצא מכל הדגוף אם לא הנה הראשונים היו אומרי' כן וסביאו לזה ג' ראיות הא' מדר הדמות שהנולד דומה לאביו ולא בדרגים הטבעיים בלבד אלא אפי' בדרגים המקריני' כמו שזכר ארסטו מאיש היל כאכ מאבר א' וה"ה כן בבנו באותו מקום עצמו וכבר זכרו הרופאים כי יש חולאים באים מהזרע בירושם כמו הנקרים וגיה הנשה ושאר מקרים וכן במדות האדם בכיעס והשחוק וכיוצא בהם הבנים דומים לאב ואין לא הים הזרע יוצא מכל האיברים לא היו הנולדים דומים למולידים והשני' שכבר יצא מאיש א' חסר אבר כן חסר אותו אבר עצמו אכן ראוימו איס סומא מא' מעיניו הוליד בן סומא מא' מעיניו א"כ וזאת ראיה כי הזרע יוצא מכל הדגוף וה' בורל התכונות בעת יציאת הזרע בכל הדגוף ואין לא היה הזרע יוצא מכל הדגוף לא היה מתענג כל הדגוף זה התענג ואין האנשים מחלקי' לשני כתות כת א' אומרת שיוצאים מהזרע איברים בפועל כלו שמכל אבר ואבר יוצא כמותו אלא שלקטנותם כעלמים מהחוס והם בלתי בעלי כפס וכשיתקבצו יהיו בעלי כפס והיו דעת בן בקאיל וכת אחרת אומרת שהזרע הוא ויבס וקצף יקרה לכל האיברים בעבור הניעה כמו שיקרה זה בדרגים המתנועעים בחזק שמוציאים קצף וכן מוצא בפיות הסוסים וזאת היתה דעת אבוקרט וארסטו סותר כל אלו הדעות בראיות קצתם סותרים שתי הדעות בכללם וקצתם סותרים א' תשתי הדעות וולת האחרת וזאת בסתירת הראיה הראשונה שהיא ההדמות שאם היה סבת זה יציאת הזרע מכל האיברים לא היה הרמיון בין האבות והבנים באבר אשר א"א שיצא ממנו הזרע כמו הצפרנים והשער כי מבואר הוא שאין יוצא מהשער שער והשפזרן צפורן וכבר נמצא ההדמות לבן אל האב בצפרנים ובשער א"כ אין סבת ההדמות יציא' הזרע מכל האברים וגם ההדמות הוא בקול ובתנועה וא"א לומר שיצא הזרע מזה עור הבוא ראיה סבית שאם היה סבת ההדמות יציאת הזרע מכל האיברים לא היה רמיון בין הבנים אל הזקנים כי אין הזרע יוצא מהזקנים שהיו הנולדים דומים להם וכבר נראה בני כנים דומים לזקניהם א"כ אין סבת הרמיון יציאת הזרע מכל האיברים ובוה אין חולק שידמו הבנים אל הזקנים וזה מהה שהביד

אחשבו שנתעברה מכאן אשה וילדה בת לבנה ואח"כ נתעברה ואת הבת וילדה כושי וכיוצא בזה העדות וספכו ראיתי כתוב
לא' תחבתי ישמעאל וכן הזכירו חכמינו יגאל אל כחול אוכמא בר חורא בר אוכמא ונס עדות'ן ישר כסיתן שראל לכונו כרד
דומה לאבי אמו אלא שחיתה בכנו קטנה ובאבי אמו גדולה ולא ידע אם יבדל בנו כשיבדל ומה שראינו אנחנו מהסן העקום
כשתי גדלו דומה לאבי אמו ולא היה כן לא אביו ולא אמו עוד הכיאו ראיה שלישית שאם היה סבת ההרמות יציאת הורע מכל
האיברים לא היה אפשר שילד ממנו שהוא חסר אבר כן שהיה שלם מאותו אבר וכבר נמצא מי שהוליד שלם האיבר' מי שהוא חסר
האיברים א"כ אין סיבת ההרמות יציאת הורע מכל האיברים וזאת הראיה הזכירה דל' לומר שאין אבר מוליד אבר שא"כ קטע
יוליד קטע קומא יולד קומא וזאת סתירה היתם נראה שהיא סתירה לשתי הדעות יחד אבל דל' בר' שרעם הוא דעת אבוקרט
ואחר דמכלכל ורעה ולא היתה להם סתירה זו לזה הדעת שהיה הם מקשים א"כ חסר יוליד חסר למי שאומר אבר יוליד אבר ועם
היותם מורים זה אומרים מכלכל ורעה וישלפ' שאין דעתם לומר דמכלכל ורעה שצא הורע מתמנית כל האיברים כדעת
אבוקרט אלא לדחות שאין אבר מוליד אבר אבל כל האיברים הם משתתפי' בזה המותר כי הוא המותר האחרון למון כל האיברים
ולא היה בו כח להיות כל האיברים וידוע הוא שזה הענין צריך שישים משותף בין הנמצא וכן הב' ואם היה הורע יוצא מכל
האיברים לא היה אפשר שיצא נחם רב הענפים והנחמה היוצא מן הנרעין ידוע הוא שאינו יוצא מהקליפה המקפת בו ומוליד נרעין
מוקף בקליפה וזאת ראיה שאין הורע יוצא מכל האיברים הנה יתחייב שיצא גם מהאיברים הכללי' אם מהאיברים המתדמי החלקי'
אם מכלם ואם יצא מהאיברים הפשוטים לא היתה ההרמות באיברים הכלליים וידוע הוא שההרמות הוא באיברים הכלליים א"כ
אין ההרמות מפני יציאתו מהאיברים הפשוטים ואם יצא הורע מהאיברים הכלליים הנה יתחייב שיצא מהפשוטים שהורכבו מהם
והם האיברים המתדמי' החלקים ואם יצא מהפשוטים הנה יתחייב שיצא מהם שהורכבו מהם הפשוטים וס' הסיקודות יוצא מהורע
א"כ מן המים ומן האש ואם יאמרו שיצא מהמורכבים ולא מהפשוטים לא היתה ההרמות נמצא באיברים הפשוטים עוד הכיאו ראיה
חמישית שאם היה יוצא מכל אבר ואבר כמותו והיה יוצא תוספת כמו שיצא מהנכנס הנה יתחייב שיצא המוליד לעולם שיהיה לא
פחות ולא יותר ואם נורה שיהיה א' משניהם הנה יתחייב שיצא דומה בכלם וזה כלו שקר כי כבר הולך הוכר לכוז והנפקה לכדס
ומורע א' יצאו ילדים רבים ועוד כי אנחנו רואים כי האיש א' בעצמו פצע יולד וכד' ופצע עוד הכיאו ראיה ששצית שאם היו
האיברים רבים יוצאים מרע הנה או יצאו מדובקים או בלתי מדובקים ואם יצאו מדובקים אפשר שינמצא בהם פועל איברים וזה
שהנה אמנם ימצאו איברים כעלי חיות מדר שם בחלק א' ואם הם נפרדים א"א שינמצא בהם חיות ואם אין בהם חיות א"כ אינם
איברים אלא כשיחוף השם ואין יתרון מהם איברים כעלי חיות ובאשר יתרון מהם האיברים ואם אין בהם חיות אלא כשיחוף השם
א"כ אפשר שיסתף הדבר מהדבר המסתף אליו ואם אפשר זה הנה אפשר שיוולד אינו דבר שיוודקן מאיזה דבר שיוודקן ולא יהיה
דבר מן הדם לבד וכבר מן הכשר לבד אבל יהיו כלם מדבר א' ולא יהיה מהסכרם שהיה יצא אבר מאבר ואופשר שיתחבר האיברים
והם נפרדים במקום ויצא מהם דבר א' מדובק מחבור במקום א' וככלל כי לא ינמצא אבר בלתי מתפשט אינו אבר נפרד כמו
פכת באר עוד הכיאו ראיה ו' שאם היה הורע יוצא מכל האיברים יהיה יוצא מהנפקה כמו שהוא יוצא מהכור ויתחייב מזה שיהיה
הנפקה מולידה מעצמה בלי התחברות ובר כלל וזה שקר עוד הכיאו ראיה ח' שאם היה סבת ההולדה וההרמות יציאת הורע
מכל האיברים לא היה אפשר שיוולד הב' מה שאי ידמה לו במקו' ואולם כבר יצא הס' מוליד כמותו כמין ומי שאינו כמותו
במין כמו שכתבנו למעלה ח"כ אין סיבת ההרמות יציאת הורע מכל האיברים עוד הכיאו ראיה ט' כי כבר נמצא חילן יוצא מענף
א' מענפי חילן אחר אע"פ שאין זה מורע יוצא מרל' חלקי האילן ואם היה סבת ההולדה יציאת הורע מכל האיברים לא היה
יוצא חילן מענף הענפים עוד הכיאו ראיה י' ומה שהתפרסם מעל החולות שהנפקה תכנים האבר בזכר וזה יראה חסד
שיראה שאשר להטע יכנים האבר נאשר למעלה וא"כ הוכר אינו מות הורע בנפקה ויתחייב מזה שאין סכרה ברע להולדה
וכ"ש שאין סיבת ההולדה יציאת הורע מכל איברי הבין ועוד שאם היה סבת ההולדה יציאת הורע מכל איברי הבין ולולי זה לא
היתה גם הולדה א"כ איך יבדל הולד כי כמו שההולדה היא חיונה בחלקיה וכמו אשר ינמיח בשר אינו בשר בפועל כי אם יבא
בשר על בשר לא יבדל בשלש רחוקי ואמנם הוא בשר בכח כי המון שממנו יבדל אינו בשר בפועל אלא בכח בן ההולדה אינו
מהאיברים בפועל אבל הורע בו בא מהאיברים איברים בכח בסבת ההתעברות וההתמזגות וז"כ מה שצריך שיאמר בסיבת
ההרמות שהוא מיוחס אל המניע המדמה לא אל המותר אשר בו הנורה כי האיברים הם כמו החומר לנורה אשר בו האבר אבר
אשר בו יפעל פועלתו המיוחדת לאותו אבר והאומר שסבת ההרמות מפני שהיות האיברים קנתם מקנתם הוא כאומר שהבן
ידמה לאב מפני שהוא ילכש לבנו באלו הטעמות ביטל הפלוסוף ראיות האומרים כי הורע יוצא מכל האיברים מפני שההיות
ואולם טענת' מתענוג הנחור מתענוג כל הבין אינה טענה לפי שסבת התענוג וברלו הוא איכו' ההרגש אשר לאבר המטביל
ואווק' ההתעוררות והנחור ואלו היות סבת התענוג יציאת הורע מכל האיברים היות תענוג בנינים כשית' ובעת א' ולא יהיה
סא' קולם האחר ואולם טענתם שכבר נמצא חסר אבר עלול יולד כמותו אינה טענה לפי שבר ימצא חסרים מולידים שלמים
וכזאת הטענה נאשר הפלוסוף חסוף כי מזה הטענה יש קושיא לשתי הדעות בא' ועוד נדבר מזה אמנם הוא מתחוק שאין
הורע יוצא מכל האיברים מאשר הטענה' ובאשר לבאר:

הענין

השני והוא חיות הורע ועצמותו אמנם ורע הוכר בר' שהוא מותר המון האחרון אחר שהיה דם נקי וזך יתהוה ממנו
ורע בפלי ההולדה שם הכינים המתחברים בינם וכן האבר ואינו זיכה ומתח' כולת' מהאיברים כמו קנף באשר
אחריו הראשונים ובאשר זה הפלוסוף בקהרת' אחת והוא שזה הורע לא ימלט מסיוותו או אבר מהדמה החלקים או מותר וסוף
מכאן שאינו מהאיברי' ההתדמה החלקים שם חלק אבר כמו הכשר והצנח שם חלק אבר כל' וסודע אינו חלק אבר א"כ הוא
מותר ואם הוא מותר לא ימלט מסיוותו טבעי או בלתי טבעי והורע אינו מותר בלתי טבעי שאם היה בלתי טבעי לא היה
מתהוה ממנו ולר כי מהאיברים הכלליים טבעיים לא יתהוו מהם דברים טבעיים ובכאן יתבאר שאינו זיכה מהכרח החסם הנמצא
לתנועה כי המותר היוצא ע' הדרך הוא מותר בלתי טבעי ואם היה בלתי טבעי לא יתהוה ממנו היות ועוד כי המותר הכללי
טבעי אין לו מקום ידוע מהבין ולא דרך ליציאתו ידועה ובנאיתו מהבין ישמר ויכלה מהרה וזאת מתחלק לטבע הבין ומקום
הורע הוא הכינים והטבילים כמו שנקום החלב הוא הדרים א"כ הוא מותר טבעי ואשר ואמת כי הוא מותר טבעי ולא זיכה
וקנף מה שאינו רואים מהכ' גדול הבין רב השומן אשר הוא מעט הורע ומעט הכינים ואשר הוא קטן הבין הוא רב הורע ורב
טבכים ולזה היה אדם רב הרגלים ויותר רב המטביל ואלו היה הורע זיכה וקנף היה הדבר בהפך שיהיה כבדול וכשמן הרבה
וככחש מוצא אבל לפי שהוא מותר טבעי ומעט כבדול הבין רב שמנים כי המותר הוא כלל בבטו כמו שהכרמים הכללי'
ממרים

במדת' הם מעט הפירות עד שזמרו אותם וכן הערכה אינה עושה פירות לרוב לחותם והתנאים השמנים לא יתחברו כי אם מעט
 עד שיכניסו אותם הדועים מכ' יתבאר כי הורע הוא מותר טבעי ואם הוא טבעי לא יתלט אם שיקבל בו הטבע תועלת או
 לא יקבל בו הטבע תועלת והמותר הטבעי אשר לא יקבל בו הטבע תועלת הוא מותר המזון הראשון שהם הלכנה והאחרים
 והשומרה ואשר יקבל בו הטבע תועלת הוא מותר המזון האחרון הוא הדם שממנו החלב בדרים ושומן בכליות וזולתו וזה המותר
 יונחם שהוא יהיה נמנו מעט מהרבה אחר שיהיה מהרם כמו המחלה מן החלב והורע אינו מהמותר' שאין מקבל מהם תועלת
 הטבע כמו הלכנה והאחרים והשומרה כי אלו יתרבו בסבת חולי או רוע כגון או בסבת מיעוט שני האדם או ריכוזים כמו הילד'
 והישיש' וזה המותר אשר הוא הורע הוא מעט וימצא בגופות הכריאים יותר בגופות החולים ואם ימצא בחולים הוא רע אין לו
 תועלת כהולד כעבור מה שיתערב עמו מהמותר הרע ולזה ימצא מהאנשי' מי שילד בעת אחרת והתורה השלמה הכרילה
 בין הורע הנאות להולד הקרוי קרו' לורע שאינו ראוי להולד הקרוי זכ' ור'ל הפלוג' בהכרלה כינייהם בעצם ובמראה כי
 הנאות להולד לבן עב העצמות ושאינו ראוי להולד דק שחור כמו הורע הנאות להולד שנפטר בצאתו לחן כמו שזכור סבת
 זה אחר זה ולזה היה סמני סרים טעכת ורעו דוהם כל' חשך ואלו המותרות הרעים הם מותר המזון הראשון וכיון שהורע אינו
 א' תכל הדברים האלו הנה יתבאר כי הוא מותר המזון האחרון שהוא בכח כל האיברים ולזה אפשר שיוציל בו הטבע והוא
 כונתם אל שאמר תכלכל ורעיהם וסרפון כוח המאמר שכל איברים יש בו כח מעורב לא שילד אבר אבר שכיין שהוא מותר
 המזון האחרון הנה יש בו כח מהאיברים כלם ולכן הוא כמין שיתהוה מחנו כל האיברים וזה דעתם אל מסכים לרעת הפלוג' עוד
 דקדקו מחנו כי המותר הוא יתערב עמו ויכח קצף מפני תנועת האיברים וא"א להכניסו זה אלא שאין ההולד מאותה ויכח
 כרעת הראשונים אלא מעצם המותר הטבעי וזה לא תכל טפה אדם נולד אלא מן הכרור שבה משל לאדם שורה בכית הברכות
 נוטל אוכל ומניח פאולת וזה כוחם דברי' וכורך גבלה חכמתו להם עוד חוק זה הפלוג' בראיות הא' טבופות סכ"ח כהיותם
 כוחן הנדול לא יראה בהם זה המותר ר"ל הטבע לפי שהמותר הוא ישתמש בו הטבע בנדרול וכאשר יקרב השלמות בנדרול יראה
 בהם הורע וזה כוחם הכבד' ואלו היה הורע מותר כלתי טבעי כוונת קצף לא היה לנמיחה ולנדרול הכ' כי כאשר יצא המבוק
 וחלש הבוק והסכה כזה לפי שהוא מעט ממזון הרבה ואם יקרה מזה קצת לקצת כמי אדם וסו לאותם שהם חמים ולחים והכחור'
 מהם לפי שהמותר כוח יתרבה בהם וכיניאיתו הוא להם רפואה והכ' כי מי שהוא מרבה במשגל מוציא דם לפי שלא יקבל בישול
 וראה מזה שהורע הוא דם קודם שיתקבל בכלי ההולד וכלי הורע והכ' כי הורע יתעט כוונתם מפני העדר הכיול ואם יהיה
 להם הורע כלתי מוליד וכן ורע הקטנים חלש כלתי תבואל וכן ורע החולים הוא רע כלתי מוליד לתערוכת ליחות רעות וזו ראיה
 שאינו קצף אבל הוא מותר המזון האחרון ועוד יתן הפלוג' סבה להדמות הנולד' למולידים לפי שהמותר דומה כדבר שהוא
 מותר ולזה היו בו בכח כל האיברים וחכ' יתבאר לפלוג' כי ורע הזכר הוא מותר המזון האחרון וכתבשל כללי ההולד אחר
 היותו דם ונעשה ממזון הרבה ורע מעט לפי שבו כח כל האיברים ובהתער' עמו מחרוץ החייוני הוא מרתיחו ומעלה בו קצף
 ונעשה לבן כמו המחלה כי כן בטבע המרתיחו' כשהם מתעבים מעלים רתיחות לבנ' כמו מי שמערב השמן במים כשהמערב
 בו אחרות וכן כשיתערב סוג הכסף עם השמן והמים ויהיה תמנו גסם גדול תמנו ששים ויותר עב ויותר לבן
 כן הוא הורע ולזה כשהוא מתבטן הוא מתדקק ומשתחרר לפי אינה תמנו האוירות ולא נשאר תמנו אלא התימיות ומעט מהאצות
 ולזה הכוונת הפלוג' מה שאין חסכים שורע הפיל הוא מתייבש בחון ונעשה כחון עכבר וזה אי אפשר כי האוירות שבו שהוא
 חם ולא הוא סבת עביו ולכונן ולזה המזוכות שיש להם חום ולחות בטבע הורע המתהווה מהרם אם יש בהם מחרוץ וית נפח כמו
 הורעונים והלפתות הם מרבים הורע והאומר כי ורע הכוונת הוא שחור אינו אומר' אחת וכאלו לא היה לצולם כן שהרי שנינו
 לבנות גס ורעו לבן לסבת שבתכנו והם משתתפים בורע ג' ראשי החום מהכבד והלחות מהמזון והרוח מהלכ ולזה היה כחות
 שיתהוה ממנו כל הדברים ועתה נדבר במותר הנקבות שהם שמים דם נדות והורע ואין זה מקום להולד והנה דעת ר'ל שאין
 לורע הנקבה כלל מכולה הולד וזה ש' שותפים יש באדם אביו ואמו והקב"ה אביו מוריע לבן וכו' אמו מורעת אדם והכ"ה
 מות בורח ונשמה וכן אמרו איש מטמא בלובן ולא באדם לפי שהוא ורע כלתי תבואל ואינו כחות להולד כמו שזכרנו ואם
 מטמא באדם ולא בלובן לפי שאין הלבון כחות להולד כי הסומאם היא בהם שהוא כחות להולד בלובן באיש ובאדם באשה
 ואם פ' שחוב אינו ראוי להולד כבר הניע בו הכיול האדם ללובן אלא שנפטר עצמו מפני חולי ע"כ טומאתו חמורה יותר

הקרי וזה דעת קדמונינו ז"ל :

ועתה

נחקיר כוס מדרך העיון שהרלי וזהו הפלוג' לפי שכתבאר לו מדרך העיון שהורע הוא מותר המזון האחרון ולזה
 היה כחות להולד מזה המקום חייב שם הנדות ראוי להולד רמזהו לפי שהוא ג' כ' מותר המזון האחרון לא שהוא
 כלתי תבואל ולזה לא קדם לו מהלובן מה שקרה לורע הזכר מפני תערוכת הרוח החייוני הנבחר בישולו כמו שזכרנו בורע הזכר
 ולזה יראה הורע בזכרים והדם בנקבות כוחן א' שהוא זמן הסבירות ויקרו להם מקרים משותפים קודם
 הגיע הזמן הראות אלו המותרים והם שנינו הקול ונפיתת הכינים באיש והדרים באשה ונפיתת האף ונפיתת
 השערות במקום הערוה כשהיהם אומנם ויחדו הנשים כדם נדות יותר מהזכרים לקור מונס ולריכויו הלחות ולזה כשרבה באיבר'
 דם כלתי תבואל יראה אותו הטבע כהקפי' מוגבלים הנקראים כלשון ר'ל וסתות ולהם כוח חכמות מפוארות בחלוקי הסתות
 לא הגיעה אליהם חכמת הרסנו ולפי שהוא מותר כלתי טבעי רוחה אותו הטבע כמו שירחם שאר המותרות והוא כרוב בעת
 חסרון הלכנה שיהם הנדות אל תבכל אשר בעורקים כיחם השלשול אל האסטומאח המאסתניסות ומה שורה שזה דחיס טבעי'
 אל המותרות שלא יקרה לנשים בעת וסתותיהן לא רעיתת אף ולא הברת טחורים ולא כאכ גיד הנשה ודומה לו מאלו המקרים
 שהם מריכויו המותרות ועוד כי המותרות ישו אל הזכרים אל החלקים הארניים שבהם כריכויו השערות וקושי' העור מה שאין כן
 בנשים שהם מיעוט השער ורובי הבוק לפי שהמותר הוא נוטה אל הנדות ולזאת הסבה לא ימצא דם נדות אלא בנקבות האדם
 אבל כאשר כ' אין בהם דם זה המותר לפי שהוא נוטה אל השער והקרניים והנוצה והאומר הנדות בנשים הוא מפני חום מונס
 יותר מהאנשים הוא מכניס המוחם מה שאין ראיה מתמונתם ויבנייהם ונפולתם הסבביות והנפסיות ונש' מעצם הדם בעצמו
 שהוא נא כלתי תבואל ואין בינו וכן ורע האיש אלא העדר הכיול מפני הבכורת הקור עליו ולזה לא תחלשנה הנשים בפליטתו
 כמו שיחלש האדם בפליטת הורע לפי שהוא מותר תבואל מתערב בו רוח חייוי המכשל אשר בפליטתו יותר מחמו הרוח החייוני
 פר שתינוע תמנו חולשה אל הבוק מכ' יתבאר' כי אחר שדמיון בין ורע האיש ודם נדות הנקבה הם מותר המזון האחרון עם
 קצת שינוי כינייהם מהחום והקור על בן יתבאר' שאין אלו המותרות הם סבת ההולדה ולזה תפסק ההולדה מהנשים כהפסק

נדותם כמו שהפסק מהזכרים בהפסק ורעם וזוה היה פלא באהמו שרם כלדרתם אחר שחזר לשיית לה אורח כנאים ונשם הנשים
 שרם מעטי האורח הם מעטי הבנים וכן "ע"ל כל אשה שדמיה מרובים כניה מרובים ועוד ורא' שלא יהיה הפסוק אלא כעת
 שיהיה הרס נאות ברחות ובאיכות להולדה וזה יראה מהתקנים שיקרו לכאם ורחל אמנו שהיתה מעטת ההולדה אחרת לא אוכל
 לקום מפניך כי דרך נשים לי כי הנשים העצמות ההולדה יבא להם האורח בצער גדול וכ"ל כשם שהשאר יפה לעיסה כן
 הרס יפה לאשה ומה שספרו מנפסח דורקטי שאין השבח להם והראיה הכרורה כי מהנדות מתהוה הולד מהשפסק הנדות
 בעת ההיון וגם בעת ההנקה לפי שהמותר נוטה מהררם אל הדור' כי שני האיברים הם נקשרים זה בזה כעורקים ים ביניהם
 ולחל' ים בשני ותמי' אלה משפטים בענייני הנקבות המורים על שלמות חכמתם ברוך שכתב בהם מכל' התבאר מדרך הראיות
 שברורות הציונות כי הם שקבלו ר"ל שהעובר מתהוה מהורע ומרס הנדות הוא אחת לפי שיש דמיון ביניהם שהוא מותר המיון
 האחרון עם שניו שביניהם חכישול והעדר הכישול מפני שניו מזה שוני הזכר' והנקבות מקור ומוס :

ומענין

ורע הנקבה אם יש בו בח על ההולדה אם לא בזה נתחלפו ארסמו הפלוס' ובאליונים וכבר ביארנו כי חכמי ישראל
 ז"ל הם אומרים כי אין לו מוכא כלל בהולדה וכן הוא דעת התורה השלמה המאירה עיני הסולכים באפלה כמו
 שביארנו מענין הטומאות אבל נשתל' לאחת זה מדרך החקירה העיוני' כחלסנו בפערנו זה כש"ה הנה הפלוס' הסכמתו היא
 שאין לורע האשה מוכא כלל בהולדה כי הוא לרקות שכלו אשר לא היה כמוסו באומות העולם הניב' למה שקבלו ר"ל מהנביאים
 והמשפטי התורה השלמה המוכר וקדם בזה שתי הקדמות הא' כיום לרס הנדות מוכא בהולדה וזאת הסקדמה כבר ביארנו
 ובאליונים הרופא לא הכחי' והב' שאי אפשר לב' דברים שהיה להם בח' א' מימין א' ימיה אותם כח פועל ומתפעל שתיהם מהם
 הוים ובשתתבאר זאת הסקדמה וילידו ב' הקדמות אלו שאין מוכא לורע הנקבה בהולדה שאם היה לה מוכא בהולדה וכבר
 ביארנו שיש לרס הנדות מוכא בהולדה א' כיו' ב' דברים ממין א' והם רס נדות וורע הנקבה שבה לשהי' אחת והיא ההולדה ויש
 כבר הסקדמה שהוא שקר ועד' בור הפלוס' שאין לורע הנקבה מוכא כלל בהולדה ולבאר הקדמה זאת השנית שאם היה לורע
 שנק' בה מוכא בהולדה כמו לרס הנדות היה על אחת חב' פנים אם שבה' מהם משפיק מעצמו פעם זה ופעם זה האחר אם שבהי'ם
 צריכים להולדה אלא שח' יתהיה מחנו קצת והאחר יתהיה ממנו קצת אם שההולדה בכללה נתהוה משניהם דרך שתערכות
 והתמונות והוא יבאר שכל א' מהב' פנים האלה הם שקר אמנם הא' כבר כתבנו שקדמות זה אצל הפלוס' אבל דבריו בסוית
 חכ' מהעפס שהנע הולידם מוכר ונקבה שאם היה אפשר בן היה למין א' בעצמו שני מקדים מתחלפים וזה אם הוא שקר כמו
 שזכרנו הוא שקר שהיו סבת ההולדה רס הנדות וורע הנקבה בא' בעצמו ובאליונים הורה בואת הסקדמה שהוא אומר שכתב
 שיש למינים צורה מיוחדת יש להם חמר מיוחד וכמו שהזכיר א' בן החומר א' וזה א' א' שיהיה מין הסוס חמור ובכלל' הנה זאת
 הסקדמה היא א' חסרטי חכמת אמנם הפנים השניים ג' יתבאר שקדמותם מהם שביארנו שקדמות האומר נוצלים איברים נפרדים
 ואח' כ' יתחברו וכן אם נאמר שמהם הנדות יתהיו האיברים ומורע הנקבה יתהיו איברים ואח' כ' יתחברו זה שקר ג' וכמו שאין
 לנדות א' שני חמרים מתחלפים כמו שביארנו בפנים הראשונים בן א' א' שיהיה לנדות א' חלקים קצתם בחומר א' וקצתם בחומר
 הא' וכן הנפס' לנדות והוא דרך משל בוף חכ' הנפס' לנפס' א' א' שיהיה לחלקים חמרים מתחלפים ואח' פ' שיהיה חלקי' נופו
 מתחלפים כמו שהתלפות האיברים המדמי' החלקים בעצמם בקושי ודכות ולוכן' ושחכות וזולת' זה וכבר אמר הפלוסוף שא"ל
 שיתרכב בוף חכ' מורע האשה ורס הנדות אם לא בהתרכבות הבוף מהאיברים הכללי' או ע"צ' התמונה כמו האיברים
 הפשוטים מהיסודות הר' ובאליונים לא יראה שיתרכבו ע"צ' הערוב והתמונות וכמו שכתב א' כ' לא נאמר אלא שיהיה ע"צ'
 שהרכבה וזה שיתהוה מורע האשה איברים לנדות ומורע האיש איברים לנדות ומהם איברים לנדות ואח' כ' יתרכב הבוף וזה שקר
 וכוכ' אמנם ההויה צריך שתהיה תחלה באבר הנפס' לנפס' ואח' כ' יתהיו האיברים העוברים לנפס' כשיובלל מן החמר דבר מצפ'
 מצפ' עד שיתהוה הבוף בכלל ולזה יתחלפו העצמות ואם הם יסודות הבוף מתהוים באחרונה וזהו מוחם אליו כן ראוי שיאמן בשאר
 האיברים שהחומר השוף' לכלם לא שהחומר יתהוה לבד והרכב לבד ואח' כ' יתחברו עוד נראה זה בחוש שהנפס' בתחלת' נאמר
 בחומר א' דמיעוד לא חסור זאת החקירה עד שיוכלו בה בפועל איברים ובראשונה הלב' והנפס' איברים אם עמו אם אחרון
 והפלא מן' סויה שהוא חכם בהכמות עיוניות איך משה בזה ונטה לרעת' באליונים ואין פלא באליונים שהוא לא ראה בשרשים
 בטבעיים והפנים השלישית ג' כ' הם שקר שאם סבת ההולדה הוא התמונ' ורע הנקבה רס הנדות לא ימלט מכ' דברים אם שיהי'
 שניהם שוין באיכות ובמות אם שלא יהיו שוין ואם לא יהיו שוין הנה הא' הגדול בכמות יוכל מהחפץ איכות לבד כמו שהלכ'
 מהקדמה שהוא מקפידה אותו ואם לא יהיו כלתי' שנים הנה הא' יקנה לאחר צורה ואיכות וזה שקר שאם היה כן היה רע הזכר
 לבטלה וילדו הנקבות בלא התחברות ור' וגם כי ורע הנקבה הוא נמנע שנקבה לרס הנדות איכות נאות לשהי' לפי מה שכתבנו
 לעיונו שהוא רק ממיו והוא בזה בתכלית ההפך לורע הזכר ואם היו שנים הנה יתאחד מהם ג' שם מתרמה החלקים ובאליונים לא
 יאחד כן כי הוא אומר שהנורה היה שיהיה בוף החי מן הדם וזו' הורע להתלפות טבע האיברים המתדמים ול"א שיהי' היתר
 ראוי כמכש' שיהיו העצבים וככלל האיברים הדברים מהורע ושיהיו שאר האיברי' מן הדם הנה יראה מדבריו שאין האיברי' מתהו'
 מהורע והם ע"כ היתמונו' ואחר שאורה בן בחורא' בעל הריב אין אנו צריכי' לעדים זה שכתב בן רש"ד בזה וענין ההתרכב'
 שאמר באליונים כבר כתב שקדמות זה א' כ' מוכא שאין ההולדה מהתערכות של ורע הנקבה ורס הנדות ומהו התבאר כי אין
 לורע הנקבה מוכא בהולדה והוא מאמר הפלוסוף שאמר וזה לשונו שא"ל שיהיו כ' דברים להם כח הורע אחר ויתהיו יחד כי אם
 הוא ורע אינו נדות ואם הוא נדות אינו ורע וזהו תורף דבריו ושבת חכמתו על זה המאמר ז' רש"ד כפי' לספר ב"ח ואמר עליון זה
 כשכתב לאל אשר הפירד זה האיש בשלמות ויחד אותו בתכלית המעלה האיכותית אשר א"ל לאיש בכל דור ודור להניע אליו וזהו לשון
 ז' רש"ד וכאמת אלו שמה שזכר דעת חכמי ישראל מקובל מהנביאים והתורה השלמה היה משבת אותו יוחר שהניב' בראות
 שכלו מכלתי' קבלה למה שהתאמת למשיגים אותו בשפצ' האלהי כנאוי' ובאמת אפשר היה לומר ששהויה היא עם התמונ' ורע
 הנקבה בדם כשיו' שאין לפלוסוף ראיה בכישול זה אלא הוראת באליונים ואפשר היה לחלוק בזה אלא שקבלת חלל תננה וס' ז"ל
 אומרים כי האשה מורעת אדם ולא לוכן' כח' אולם מה שיראה מדבריהם שם על דעת' באליונים בורע הזכר עם הדם ושקבת
 האיברים מתשנים מהורע וקצתם מהרס עוד נדבר מזה כש"ה והלכ' ב' ז"ל בביאור ג' כ' ח' וכפי' התורה בפ' כי תורע קיים
 כי לורע הנקבה מוכא בהולדה ואמכא שיש לו הוא שהוא מכין לחומר הנקבה לקבל פועל ורע הזכר והכי' ראיה מבינת
 תרנגולת שאין לה זכר שיש לורע הנקבה מוכא ולזה יתבאר התלבון מהתלבון והקליפה מהם ואין זה מכריע כי אפשר לחומר
 שנקבה שיהיה כחי' לזה מוחלת ורע בסבת החוש הטבעי כמו שיקרה לגשים מולי הדם כמו שזכר אחר' כש"ה והראיות הם
 חזקים

חוקים כמו שחזינו נשים מתעבדות ולא הוריעו וקבלת הכותיו מפרע כמו שכת' וגם לכונת המאמר והראיה שהביא בזה
הפלוס' הוא שהנשים כבר יתעבדו חבלי שיפלו ולא ישיבו שום הנאה עד שהסמך אומר' כי המתעבדת על דרך זו תלד זכר
וכן יחזרו נשים מתעבדות בתשמיש עם יובט רחמם וכ"ס הנשי' השחור' והלכמות רבות השצר ליובט מונס כי מהלמות מתסוה
הורע ולא יחזא זה הלמות בעת התשמיש אלא כלכמות מופטות השצר שאין לחיות כלם בהיות השצר וזאת היא הראיה שהביא
ארסטי שאין ורע הנקבה נזק אל ההולדה כי אם דם הנדות לפי שהוא מותר המון האחרון וראוי הוא שיהיה מותר הדם מותר
להולדה לכל האיברים כמו שהוא מותר לנדות האיברים כהנה שאין בין הנדות וההולדה אלא שההולדה הויה כללית והנדות
הויה בחלקים אחדם התענוג המגיע לאשה בעת שפולטת וזו המותר הוא כמו התענוג שיש לעצור בעת שהוא קרוב לעת
הנדות שיתענוג ולא יפלוט קרי להעדר החום וחולשתו ואינו יכול לבטל המותר האחרון בשלמות שיהיה ממנו ורע כמו שיש לנדות
כח על זה כן ורע הנקב' הוא צער החום ואינו מבוטל ע"כ היא צריכה לעצור הנקב' ואלו היא פולטת אותו הפני התנוע' והנדות
שיש באותו חקום ופני תאותה להשגל וכשתפלוט אותו תשקוט תאותה א"כ אין התנוע' בפולטת זה הורע ראיה שיש לה מבוטל
בהולדה כי כן יתענוג הנצרים ואם אין בורעם כח על ההולדה ולפי ששרשי התורה הוה התענוג כאשה להרבות תאותה לפי
שבתקלה כצער לידה ולחלוא שיש לה הענוג גדול בתשמיש לא היתה נוקקת לבעלה והרבה נשים היו פורשות מבעלותן לפי
שהיה להם צער לידה וגם היו שותות כוס של עקרון כדי שלא יבאו לידה הריון כמו שנו' בתלמוד ע"כ ניתן להם זה התענוג
כאמרו ית' ואל אישך השוקתך כרי שלא תקבל ממנה ורבות חפני צער ועצבון ההריון הנכבד עליה ולזה היתה תענוג הנקב'
יותר גדול מתענוג הזכרים ומה שורה שהנדות הוא סבת ההולד' מפני שהוא תמנעט בנשים השמכות לפי שאותו מותר הוא כלם
בשומן ול"א שיהיה אמו כח אלא שפחתי אולי חכמה ממנה כי חכמה שהמנע ההריון מתנה הוה מפני דוב השומן וכשתכנס צרתה
בכית וכ"ס שפחתה כאשר תכניסנה משמן בשם ירבה כראותה שפחתה שפירם בכלותה ולא תהיה ראיה להריון וכן הב"ח
צדרי הדם שאין להם שותף ירכו ילדים לפי שאין המותר כלם בשומן זהו דעת הפלוס' אחנה באליונס יראה שורע הנקבה יש לו
כח אל ההולדה ויטעון כזה טענות חזקות והם שתיים הא' מה שנמצא בניתוח שיש לאשה איברי ההולדה כמו שיש לאיש ואין חילול
ביניהם אלא שבאיש חזק לבין ובאשה הם הודך הבוקר כי הרחם הוא על תמונת ביצים וזאת הרחם כמו הזכרות באיש וקרום הביצה
המקיף בהם כמו בטני הרחם והביצים בעצם הרחם מקום הביצים אשר בזכר מחזן ואחר שהם שוים בצורה יתחייב שיהיה
פעולתם א' במין ואם היה חלוק בפעולתם הוא במיעוט ודיכוי בכמות לא באיכות ובזר שאם לא היה לרע האשה כח בהולדה
היתה כריא' הביצים לבטלה וזאת טענה באליונס כזה והיא חזקה א' סיבה נטה אליה גם אחר שזו דעת ארסטו לא כפי מה
שהוא מוכן מדבריו כמו שכתבנו ואולי טענה באליונס מהניתוח ראוי לעיין בה אם מתחייב ממנה מה שחייב הוא שיהיה לרע
הנקבה כח כהול' ואחר' רעד שאין ראיה מרמיון אלו האיברים שיהיה פעולתם א' שהרי באליונס הוה מורה שהדדים באשה
הם מפני החלב והדדים באיש אינם בעצור החלב אלא בעצור תועלת אחרת כן הענין בעצמו בכנים שהם באיש בשכל הורע
הנאות להולדה ויהיה באשה להציאות התענוג ההכרחי לשמירת המין עוד כמו שהצינו פעולה א' יונאת מאיברים כלתי מתדמי'
כמו חוש הראות מהלמות הרפריי שבעין וההולדה אין לה זה הלמות ובאליונס יורה כזה כן הוא בהסך שיחזי איברים מתדמי'
ופעולתם אינה א' והו' ביסול זאת הראיה והטענה הב' שטעון באליונס כי ורע הנקבה יש לו כח בהולדה היא מצד ההרמות
כל' שהנולדים פעם ידמו אל הזכרים ופעם אל הנקבות וצריך שיהיה זה בסבה א' כוללת משותפת וזאת הסבה אם שיהיה דם אם
שיהיה ורע ואינו דם כי הזכר אינו הוריע דם א"כ הוא ורע ששניהם יש להם ורע א"כ כמו שורע הזכר יש לו כח בהולדה כן יש
לרע הנקבה ולזה ידמו הנולדים אם לזכר אם לנקבה ואמנם חייב באליונס שיהיה ההרמות לסבה כוללת שזו היתה לסבה מיוחדת
הוה דומה לעולם לזכר וכאשר הוה ההרמות לזכר ולנקבה א"כ היתה הסבה כוללה משותפת והוה הורע שהם משותפי' בו הזכר
והנקבה וזאת היא טענה באליונס כזה וזאת הראיה תתבטל כאשר יתבאר כמה שיבא מסיבת היות קנה הנולדים זכרי' ונקתם
נקבות ונקתם דומים לאך ונקתם דומים לאך ומהו פועל ורע הזכר בהויה ומהו פועל דם הנקבה ואז יתבאר שאין הדבר סבת
ההרמות שיהיה סבה כוללת משותפת ושיתחייב מה שיהיה לרע הנקבה כח בהולדה ואחר שביארנו שסבת ההולדה הם ורע
הזכר ורע הנדות כבאר :

הענין

הב' כזה והוא מהו פועל ורע הזכר ומהו פועל הנדות כזאת ההויה אחנה כבר התבאר שורע הזכר הוא מותר
המון האחרון המבוטל והוא תעט הכמות והדומ החיוני היסודי ירבה חלקיו ורע הנקבה הוא מותר בלתי מבוטל
ואחר שהתבאר זה הנה נענין עיין כללי בכל הויה שחייב שהיה לה סבה מופלת וסבה חמרית ורשעים וזאת ההויה כחן שאין
לו זכר ונקבה הנה תהיינה שתי הסבות האלה מחובר' כמו הענין באלמות ובמין שיהיה מצינו מהב"ח ואינם נפרדים מפועל
אלא כמא' ובגדר אמנם כסוב שבו זכר ונקבה ולא תהיה הויה כוללת שניהם הנה יחייב שתי הסבות האלה נפרדו
בפועל ושהיה הא' סבה מופלת והא' סבה חמרית וכאשר התבאר זה הנה א"א שתהיה לכא' סבה שאינה
לאחר הנה א"כ כל א' מהם היא הסבה הפועלת וכאשר היא הסבה החמרית וכאשר יתבאר זה הנה יתחייב מה שיהיה הזכר
הסבה הפועלת כי הוא המניע והנקבה הסבה החמרית כי היא המתנועע' ויתחייב זה ג' כי מזה הנקבה הוא דם וזאת חזון
האחרון המשותף לכל האיברים וזה מכלכל ורציה שהזכיר חז' וראוי שיהיה חמר' לכל האיברים וצריך ע"כ להשגל בתחלתו
הוא דם ויתחייב מה שזאשה תתן המחר והסבה המקבלת ולפי שהזכר הוא מוריע ורע מתערב בו הדומ החיוני המעמיד ונתן
עצם א"כ הוא מוחן הסבה הפועלת כי כשיתערב ורע הזכר עם מותר הנקבה הוא מקפילו ומעצמו ומכרר ממנו החלקים
המח' ים שאינם ראויים להולדה והוא כמו האומן הפועל הכלי שאחר שנתהווה הכלי ממנו אינו צריך לו כי כאשר שזת זאת שורע
הזכר הוא הסבה הפועלת מזה האוירות המתערב בו והוא מושא לאותו כח אשר יש לאותו אוירות א"כ מזה מה שזאז מושא
למהויה וכלי אליו א"א שיהיה חלק מהמהויה שזם היה חלק מהמהויה לא היה למהויה כלי כי המהויה מתכלא שישש המתהויה
וא"כ הוא גשם או פועל ככלי גשמי והפועל ההויה באדם שקר שיהיה גשם אל כח א"כ הוא פועל ככלי גשמי והוא הדומ הוריע
כמו שביארנו ואחר שאינו אלא כלי א"כ אינו חלק מהמהויה אבל הוא מעמיד וממך הנקבה כמו שזעזע החמה (כ"ל הקיבה)
בחלב כי החלב הוא חומר והקיבה פועלת כח הסקפה וא"כ ניתן אותו דומ וינא כמו לחות הורע ון סיבה סובר כי זה החום
כשאר בו והוא החום היסודי אשר באדם ואחר שזהו דעת הפלוסוף אכל כן רעד נזר שדעת הפלוסוף הוא שאחר שזם הורע נתן
שמידע לחומר הנקבה בכח האוירות אשר בו הוא מתן וינא כי והפועל הקיבה בחלב שהוא מקנה לו הצורה לא שיהיה הוא

ועצורה בעצמה וזשה הלא כחלכ תתיכני שהוא חומר נידך בתחלת ההוצעה ואח"כ ובבחינת תקפילאני בכח חפז' כו' שהקפאה
והעמידה ולא רמה החלכ לחומר ההיות חפזי הלזון שהרי החומר הוא רם אלא לרמיון ההתכה קודם התערכו עם הוצעה הוא
פועל פועל ההקפאה כבחינה ולפי שהחומר הוא לנכבה והצורה היא לזכר אמר החכם בן חכם ישמח אב וכן כסיל
תובת אמו כי הכסיל נמשך אחר החומר אשר נתנה האם ע"כ יש לה תובה שחומרה היא סבת תצאיות זה הכסיל וכשהוא חכם
זמם אביו כי הוא הקנה לו הצורה המשובחת וע"כ רבקה אמנו היתה אוהבת את יעקב כי הוא אסף את חרפתה כתובת בנה
יכסיל עשו כי היותם מחומר א' הורה על טוב החומר וכסילותו של עשו נתבלה כי לא מרוע חמרה אחר היות יעקב חכם אלא
מרוע בחירתו ולפי שהקנה היא נותנת החומר והזכר נותן הצורה ע"כ הנולדים ידמו בחמרה אל הנקבות יותר מהזכרים כי
הנולד מהנקבה מעטת החומר בקוצר וכחיות יהיה הנולד קצר וכחוש אע"פ שהזכר ארוך ועב וכשהאשה ארוכה ועבה יהיה
הנולד כמוה ואע"פ שהזכר קצר ודק וכן הזכירו חז"ל הכרל זה בפרדים שיש דומים לאמותיהם אם סוסיא אם איתן וכששנים הזכר
והנקבה שוין יעזר הפועל אל המתפעל והיו הנולדים דומים לשיבה' בהפלה אם לגדל אם לקטון וזש' אל גבוה לא ישא את גבוהי'
שלא ישא מהם תורן נס לא ישא נטיות שלא ישא מהם אצבעי :

ואחר

מהתבאר זה מדרגו ההקש הסכלי השתדל הפלוסוף לאמת ומהחוש והביא בזה ג' ראיות הא' כי יש ב"ח וזכר
ונקבה ולא יולדו עד שיתחברו או הזכר עם שאינו (כג"ל כ"ל) נותן ורע בנקבה וזה מהב"ח החרסיים שהנקבה
מכנסת אבר בזכר וכן יש מזה המין שאין חבורם דבר אחר אלא שהם מתדבקים זה עם זה וישתמשו שניהם זמן ארוך ובלתי
סיראה בכלן ורע זאת היא ראיה שאין מהכרח ההולדה שיתערב ורע הזכר עם חומר הנקבה ע"כ ההתמזגות וזיתוון משניהם
האיברים אלא שהורע כבעלי הורע נותן כח העמידה כמו אלו המינים שהנק' מקבלות כח העמידה בהתמזגותם לזכר וזה
שיצא מהם ורע והכ' מה שיראה לזוג העופות שהנקבות שאין להם זכר תלדנה ביצים במורות אלא שאינם ראויים להולדה עד
שיהיה עממה זכר ואפילו בנמרה הכינה בלא זכר והתחבר עמה וזכר קודם שתלד אותה תהיה ראויה להולדה לעשות אפרוח וזאת
ראיה כי לא התערב ורע הזכר עם חומר הנקבה אלא שנתן לה כח ההולדה ואחר שנתחברו הזכר עם הנקבה ונעשו ביצים
המורות אם יתחבר עמה זכר קודם לידתה יהיה האפרוח דומה אל הזכר האחרון במראהו והבקיאים בתרגומים ירעו זה וידעו
זוהו כוונת חז"ל באמרהם על בלית שהיה בר מאה מפין וחד נכא פ' שבעלו אותה ק' גוברין וחד כלבא כלומר ששם עם אמו בלית
א' וכלם הועילו בצורתו ועזא בלית הכלב אכני לא שתיהם כוונתם שחורע כלם נתהווה בהתמזגות ויש מפרשים כן באחליבתם
בת ענה בת צבעון ששניהם באו על אמה בזה אחר זה ומ"ש אין אשה מתעברת וחזרת ומתעברת אינו סותר זה שאין לו שתי
ההיות אלא היות א' שיעו שניהם בכח הפועל הדומה לשניהם ולזה אמר במדרש צור ילדך תשי הקב"ה עוסק בצורת הולד לסוף מ'
יום היא הולכת ומקלקלת עם אחר כך יכול רבו ידיו של מקום אומר של מי אזור של ראשון או של שני הוי אומר צור ילדך תשי
התשתם כחושל יצר ואת הראיה היא מעמידה כי הזכר הוא הנותן הסבה הפועלת לכד והג' מה שיראה מסוגי סרסוס שאמר
ותמיל הנקבה הכינים ימשך הזכר להם וישפוך בהם ורעו ואשר יביע בו מאותו ורע יתהוה ממנו דג וזאת ראיה כי הורע הסבה
פועלת הוא לא הסבה החמרית וק' רעד חוק זה מהתמר שלא יתבשל עד שיתלו בו ענף מענפי הזכר וכן אילן התאנה וכן סוכיו
דלל מרכיבים דקלים דמנחי כופרת דכרא לנוקבתא וזאת ראיה ג' שאין ורע נאות להולדה בכמות אלא באיכות והנה הזכר הוא
כחו האומן העוסק בתיבה שאינו חלק מהתיבה וכחו שהגבר יש לו כלים כן הורע הוא כלי להולדה וכחו האומן שאין לו כלי ופועל
באיברי גופו כן המינים שאין להם ורע והם מולידים בהסתבכות והשתמשות זה עם זה כמו שזכרנו וכבר העיר אבן עזרא שהוא
דלה האשה שאחר זמן מועט שנתעברה דקה ורלבה ופלטת שכתב ורע והפילה נפל כבר נקפה והקיפו קדום זה וזה כי לא
היה כנפל חלק מהורע וכן העיר ארסטו שהוא ראה כן ולא כשאר לפלוסוף אלא לתת טבע למה היתה הסבה הפועלת והמתפעלת
בנמחים מחוכרות לא יתפרדו ובכ"ח הם זכר ונקבה מתפרדות ואומר כי להיות החי יותר משוכח ויותר שלם מהצמח הושגו בו
שתי סבות אלו נפרדות כדי שיתחברו ויתבצע להסתבר זה עם זה כי השתדל הוא השיבות למשתוקק הלא תראה שבתשוקה
ישתוקק האדם להיות לו שתוף עם העולם הנצחי וכאשר היה הב"ח יותר שלם מהצמח לפי שהוא מתמזע והצמח נח על כן הושגו
בו שתי אלו הסבות נפרדות מזה השיבות כדי שיתחברו ויתבצע ולזה היה הזכר נפרד מהנקבה ויתחברו כשתבצעו מזה
השתדל ובעבור היות הפועל חי החרסי מתמזע בין הב"ח ובין הצמח לא ימצא בו זכר ונקבה כמו הב"ח ולא ימצא בו פרי כמו
הצמח אבל תתלד הליות הכרל בו הנה השלמתו כוונתו בנתינת ראיות שהזכר והנקבה הם סבת ההולדה שניהם יחד ושההולדה
היא מרע הנקבה ורע הזכר ואין לרע הנקבה כח ההולדה ושהזכר הוא הסבה הפועלת והנקבה היא הסבה החמרית ולא כשאר
לבו לזכר אלא האמרי חז"ל שזכרים שניטים לרעת ג' גלגולם האומר כי בהתמזגות ורע הזכר עם חומר הנקבה מתהוה הולד כמו
שזכרנו מרעיתו וגם זכרנו סתירת זה הרעת על כן נכאר כי חז"ל הם לרעת הפלוסוף שאין לרע הזכר כי אם הכח הפועל ומה
שזכרנו מהאמרי חז"ל שזכרים שניטים לרעת ג' גלגולם הוא מ"ש חז"ל האם מוריע לזון שמתמו עצמות וגדים וצפורים
זוח שזכרם ולזון העינים אמו מוריעת אורם שמתמו צור וכשר ושצר ושחור שבעין זהו האמרי חז"ל שזכרים
זכרים מיוחדים לרע הזכר ואיברים מיוחדים לרע הנקבה וחז"ל שיהיה רעתם רעתם באיכותם שזכר בתחלת
ההיות אין לו עצמות ולא צפורים והיו הם נתנו סימן למי שמתלד קודם וזמנו אסלא במתו צפורים שהוא נפל והיכן
אמו ראויים כנפל שיהיה בו לזון הורע שמתמו עצמות וצפורים אבל כוונתם לומר כי האיברים הלכונים יבשר עליהם הכח הפועל
שיש בורע ושאר האיברים יבשר עליהם חומר הנקבה כמו שהאפרוח ידמה לתרגול האחרון שהתחבר עם הנקבה אע"פ שלא
יתערב בה קורעו חפזי הכח בלכד כן קצת האיברים קבלו זה המראה מהכח שיש בורע יותר משאר האיברים וכא' חז"ל בב"ר
אצבע הוא יש בו טפה של לזון ויש בו טפ"ה גוונים כמין ימות החמה הרי גלו רעתם שהגוונים כלם סבתם א' והיא טפה של
לזון הוא ורע הזכר כי הוא הפועל ולא נתנו סבת התחלפות עירוב שני חמרים וכא' בתלמוד בא וראה שלא כמדת הב"ח מרת
כ"ו ארס מותן ורעוים בערוהה בא' עולם בחימו כלומר שאינם נעשים היות א' ואלו הקב"ה מר את העובר באשה וכל א' והוא
למין א' כלומר מחמרים התחלפים כפכע ורע הזכר ורע הנקבה נעשות היות א' הרי שפירשו רעתם שאין חילוף החמרים מותן
חלוק כלל באיברים שהכל היות א' ולא כשאר אלא שהא' הוא חומר וא' הוא פועל כמו שזכרנו עליו חממות עור אמרו צבע מותן
הימנים לתוך יורה כלם עולים לצבע א' ואלו הקב"ה מר את העובר באשה וכל א' וא' עולם למימו וזה מלא אחר שהזכר כשחבר
ימנים כלם נעשים צבע א' ואין כל מין ההסתמים עושה צבע נפרד זה חומר א' ונעשה צבעים משונים ואלו היות סבת השחור
לית החמרים לא היות זה מלא כחם הא' יותר נפלא הוא פועל הצבע שתסתמים הרבה נפרדים נעשה א' מחומר פועל

ההויה שכל' מהפדרים עושה פועל נפרד לכל חפשי שדעתם כי החומר הוא א' ונכעים משונים הפך מהצבע שבושם תמימים משונים צבע א' ע"כ הוכירו זה תפליאות הטבע ועו' הכילו פסוק אורך על כי מוראות נפלאותי נפלאים תבטיך ונפשי יורעת מאד כל' נפשי יורעת שהם נפלאי' מאד ואמרו דהע' ה' כשהיה מסתכל בחכמת הש' כבדו' האדם כי מתחלה הוא נבשה בפנימי הרחם דרך עסו ועו' אמר אין צור בלתינו אין ציור בלתינו שהוא צד צורה בתוך צורה והוא אשר עושיתי בסתר ואח' כ מתר' ש' והוא רוקמתי בתחתיו' ארץ וכבר ספרו חז"ל היאך הוא תחלת ההויה וז' תחלת ברייתו כרישון כלומר בחין ממיני חבב שתדגום סלעם רטובא שהוא בחין שפופרת חלולה ולזה נקרא שפיר מרוקם ושתי עיניו כשתי טיפים של זכוכ ומרוקמים זה מזה ושתי חוטמיו כשתי טיפים של זכוכ ומקורבים זה לזה ושתי מתוח כחוט השערה וכו' כעדרה פי' מקום הזכרות ואם היתה נקבה נדונה כעצורה לארכם וחתך ידים ורגלים אין לו ושתי ירכותיו כשתי חוטמים של זהירים של שתי כלומר שהם דקים וטיבורו פתוח ושתי סתום ואוכל חמה שאמו אוכלת ושתי חמה שאמו וחינו מוציא רעי שמא יסרוב את אמו וכו' שיוצא נפתח סתום ונסתם שפתוח שלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה א' וכל זה שאמרו אחת הוא. עוד אמרו כי הוא כחצי אמו מקופל ומזנח כפנקס שתי ידיו על שתי צדעיו שתי אציליו על שתי רכובותיו ושתי עקביו על שתי עבכותיו וראשו מונח לו בין ברכיו עוד אמרו כי עו' נאמר בקבלה הלא כחלב תתיכני וכבכיה תקפלאני והו' בתחלת ההויה שהוא חומר נוול ביתך ואח' כ נקפא בכבינס ועו' א' רוד ע' ה אשר עושיתי בסתר רוקמתי בתחתיו' ארץ ואמר בקבלה אחרים עוד ובשר תלבישמי ובעצמות וגידיס תסוככני כי כן היא ההויה תחלה נצטת העור ואח' כ מתמלא בשר ואח' כ מתקשים העצמות להיות יסוד אל האיברים הראשיים אשר כלב הוא ראש לכלם עכ"ל הם א' כי האדם נוצר מטיבורו תחלה רצונם הלב שהוא האמצעי והוא מראשו נכבד תחלה רצה לרמותו אל המצח ואח' כ מתקשרי העצמו' בגידים ועו' א' רוד בלמי ראו עיניך שהוא אז כבולם בלא צורה ועל ספרך כלם יכתבו אלו האיברים כלם שמתקשים זה אח' עוד ואח' כ בשר ואח' כ עצמות ואח' כ גידים המסוככים על הלב וז' ימים יוצרו ולא א' בהם כלומר בעת היצירה לא היה א' בהם ולא נעלם מחך א' מהם כמו שהתחיל ואמר לא נכחד עצמי מחך ואח' כ שהקריאה הוא ולא א' בהם וכו' הוא מתפרש כמו הכתוב באלף וכן פי' הראב"ע א' וכן כי עתה היותם לא שהוא כתוב באלף תרגמו המתרגם ע"ד הכתוב ארום כרין הויתון כלל הויתון ופירשו המתרגמים כלם ע"ד הכתוב באלף ואם קרי בוא' ואח' כ מות' לו' הא' כ החיוני וז' חיים וחסד עשית עמדי חיים הם סכח החיוני וחסד שאר הכחות בכח הון והמרגיש וכן האיברים הנמצאים באדם שאינם מצד ההכרח אלא מצד החשיבות כמו הכבינס וכן החוטמים הכפולים ודומיהם אשר אמר הפלסוף עליהם שאינם מצד ההכרח אלא מצד החשיבות ואח' כ מות' בו הכפש המשכלת שנכבד עניינם וסודם ויסודם אח' כ בע"ה וז' ועקודתך שמרה רוחי היא הנשמה הפקודה באדם לשמור החיות הויה שאירה אלא פקדון עד אשר תשוב אל האלהים אשר נתנה וז' רז' עו' העובר כשהוא בחצי אמו נר רלוק על ראשו וזופה בו מסוף העולם ועד סופו שנאמר כהלו נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך כי הנשמה העליונה בה משני האדם סודות העולם חסופו ועד סופו ונתנה באדם בתחלת ההויה כי בה נבמרה הויתו ושאר הכחות הם העליו' אליה וז' הכ' מות' בו רוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיצת האוזן ודבור שפתים והלך רגלים ודעה וכינה והשכל הרוח הוא הרחם החיוני והנשמה כח השכל קלסתר פנים וחסד הפנים שאין כצורתו בשאר הכ' ראיית העין ושמיצת האוזן חוש הראות וחוש השמיעה ודבור שפתים הוא כנגד חוש הטעם ויותר נכבד ממנו בדבר הטעם והלך רגלים כח התנועה והחוש ודעה השגת המושגלות הראשונות וכינה השגת המושגלות השניות להכין דבר מתוך דבר והשכל השגת העניינים האלהים הנודעים לאדם מכה הכבואה ובכללם התורה האלסית ומצותיה ולזה תקנו כתפלה וחנו מתוך דעה וכינה והשכל בראש הכרכות של שאלה הצרכים כי זאת היא החנינה המוכה שחנן אלהים למין האינטי ובפרט ישראל נוחלי התורה ולא נ' כזה חוש הרוח והוא בכלל הנשמה כי נשמת רוח חיים היא בלף ושם הוא חוש הרוח וכא' א' כל הנשמה תהלה ית הלהויה אי והו' דבר שאינו נכנס לבוץ והנשמה נהנית ממנו והו' הרוח ודע"ה מורה לא ית' על בריאתו ואת ואמר אורך על כי מוראות נפלאותי נפלאים תבטיך בבריאתי חלשו' כנת לרעי מרחוק הם יקרים האל באדם בשלמות עכ"ל ולי מה יקרו רעיק אל כלומר מחשבותיך ונפלאותיך בבריאתי חלשו' כנת לרעי מרחוק הם יקרים וכבדים על מה עצמו ראשיס כלומר ראשי האיברים הם עצמותם ונדולים כ"ס הפרטים שתחת הראשים שאין להם מספר כי כשהוא מחשב בהם בעצמו כל הלינה באמצע עיונו הוא האיר הכקר ואין די בלינה להשלים עיונו בהם וז' אספרס מחול ירכון הקיצוני ועורי עמך וכא' כמקום אחר דכות עשית אתם ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אבירה ואדברת עצמו מספר והנה הרגישו א' כחילוף שכלל כזה הסדר בין ספר איוב ויחזקאל כי באיוב הקדים העור ואח' כ הכשר ואח' כ העצמות ואח' כ הגידים וכיחזקאל כתוב ותקרבנה העצמות עצם אל עצמו ואח' כ והנה עליוס בגידים ואח' כ וכשר עלה ואח' כ ויקרם עליוס עוד ומטלו משל כזה למי שהוא לבוש והפשיט בגדיו שהכבד התחתון הזה הוא לזכר תחלתו והאמת הוא בדבריהם כי בתחלת ההויה היותר דק נכבד תחלה ואח' כ העצב אכל בת"ה שפדרו החלקים צרים לרכב העצמות המפורדים ואח' כ לקשרם בגידים ולתת עליהם בשר ולקרום עליהם עוד ואינו אומר כי ת"ש עוד וכשר תלבישמי הוא כנגד הלב שהוא המתקום תחלה והוא הוא איוב שהיה מדבר על עצמו כי זה כל האדם והשאר אינם אלא לשמירתו והוא לשמירת הרוח החיוני ונרתק שלו והרוח החיוני הוא האדם ועוד נשלים הדבור באיכות זאת ההויה ע"ד המחקר כשנכבד ברוח החיוני בע"ה ואמר שהשלטנו בדרכו אלה בדרכי קדושה נצרך לזה מה שראוי בזה המקום מרעת קדמונו :

בענין

הסודות והאיכות והלידה בטומאתם וטהרתם וכבר דרכנו מהקרי והיכה כמה שהוא מסכים לעיון השכלי והנה הסודות אע"פ שהוא טבעי כנשי' למיעו' תנועתם ולמיעוט חומם כי בסכת זה הוא מתאסף כבוץ ליחות וצריכות לנקות אותו אבל ת"ח בעת וסתה ראוי להתרחק ממנה כי יש בו ארסיות וכא' כי כשתסכל במראה בתחלת ראייתה יראה בה טיפי' דם כמו שכתוב בה' טיפה ויקוצה ואמרו כי האשה בהתעברה בברותה יהיה סולר מצוצת כפי יום וסמיים שהיא מתעברת בו בעשירות מהשני' לנולד אסיוס א' כעשר שנים ראשונים אם יום שני כעשר שנים שניים וכן ער' ע' שנה לשבעת הימים והזכירהו רז' בילמדנו וראיתו לא' מרופאי ישמעאל כספ' הרפואות וסכת זה לפי שהוא מותר מוון בלתי מבושל דוחם אותו הטבע להיותו בלתי ראוי להסנה והרי הוא כמו הליחות הרעות שהוא צריך להסיר אותם ברפואה מהנפך ואע"פ שהוא חומר הסויה כמו שהזכרנו שהוא קודם שהגיע בו עפוש שתהא צריכה להסיר אותו וכו' שהוא מחלוקת חכמי ישראל שא' אומר אין אשה מתעברת אלא מתוך לוסתה כל' שיש שם חומר מוכן אלא שלא הגיע זמנו להסירן כי עדין הוא כחבב אל הטבע וא' אומר מתוך לטכילתה לארצה זה החכם שתעבר סמוך לוסתה לסיית קרוב להסירן מפני עפוש ונתן זמן שיעבור סמוך לטכילתה כי אע"פ שהוא רחוק הרבה מוון וסתה ועדין אין שם חומר מוכן כל כך רוב תשוקתה לתשמיש בעת עלותה

פלותה חסדילתה שנתרחקה מכעלה כל ימי שומתה אותה תשוקה היא מעוררת החומר הנאות להולדה להתקבץ ברחם וזהו
ענין נפלא במחלקותם ז"ל היות והיו טעם חכמי ישראל ז"ל להרחקת התורה הגדולה מכעלה כדי שתהא חביבה על כעלה כל שעה
כשע' ראשונה ויסייע לזה כי בת שבע נתעברה סמוך למכילתה ולפי שרש הנדות אינו לא מותר המון האחרון שהוא הדם ע"כ אין
באשה מטמא אלא מראה אורם ואז"ל ר' חיינו דמים מטמאים באשה לפי שהארום הוא תמונע בין הלבן והשחור שזה שתי קצוות
המראים כלם שנים מהתמצעים בונים אל הקצה האחרון הוא הלבן עם מעט חלוק בפחות ויותר ושנים בונים אל הקצה האחרון
הוא השחור עם מעט חלוק ב"כ בפחות ויותר אבל הלבן אינו מטמא כלל כי בידוע הוא שזלככה היא ליחה לא הניעה לכלל
בישול ולא הית' דם ולא תהי' מהלככ' היות ולא תתעפ' שיגע מח' הוק כוחן הוס' אבל השחור הוא טמא ונתנו טעם בזה הלי שחור
ארום הוא אלא שלקס ויה המאמ' הוא לר' חנינא שאתרו עליו שהיה בקי ברפואות וכן הוא באמת שאין הליחה השחורה אלא
עכירות הדם וכיון שהיה דם מתחלתו והגיע בו לקות ראוי הוא בטומאה אחר הלכות יותר מלפני הלכות ואם בחינתו דם ארום
מטמ' כ"ס אחר שלקס ונעשה שחור ומה השורש יבוא לר"ל הרבה דיוקן בענין הפרטות מלכר שרשים אחרים לא השיגם בליכום
בחכמתו כמו שספר בכל ספר הכוור כרוך שכתב בהם וכדבריהם נשאר מה הירוק אם הוא טמא או שחור וכו' נפל מחלוקת
בין חכמי ישראל עקביו בן מהללאל מחמא וחכמי' תשרים ונ"ל סיבת מחלוקתם שזוהי בענין היות הליחות כי חזבו חכמים
שדין הירוק כדן הלבן כי כמו שהלככה לא הניעה לכלל בישול ולא היתה דם מצולם כן היא הירוקה כי מצולם לא היתה דם וזה
לדקיותה שאם השחורה היתה דם אפשר שתתעבה ותחזור שחורה ולזה כותבין דם הקרבנות למחרם כדי שלא יתעבה ולא יוכל
להיות מחמו אבל איך תתדרקק הארומה אחר היותה דם עבה וזהו אמת ועקביו החלוק עליה אמר שאין להביא ראיה מהעובד
והדקות כי הוא מקרה אל החום והיוכב ע"כ הדם כשהוא מפליג בחום הוא מתיכבס וחרקק ונעשה שחור ע"כ כמו שהשחור
ארום היה אלא שלקס כן הארומה שהיתה דם ונעככה לירוקה ואין זה אמת כי לא ישתנה הדם מטמכו אלא מפני לקות הגורם
לו עובי ועכירות והנה הארומה הם שני מינים ארומה טבעית וארומה כלתית טבעית והטבעית היא ירוקה כנזכר וכלתית טבעית
היא ככרתית שהניעה בו השרפה עד שהכפה לירוקה לרוב היוכבס והרופאים אומרים כי זאת היא מחמת וצתי המראות אלו הם
שוות בחום ושרפה ומתחלפות בפחות ויותר ע"כ שניהם מהורות כי מצולם לא היו דם זה כ"ל מחלוקתם של חכמים אלו והוא נפלא
מאד לרקרוקן בענינים הטבעיים והיה וכן שומתה הגדולה טבעית ימים כי כן טבע החולס גבולה טבעית א' ואם הוסיפה יום א'
או ב' ימים הרבה תסופק אם הוא הרקס טבעית כו' ימים הראשונים אלא שהיא שגגת הטבע בזה השם' ובמ' ש"ל דמי' יתירו
אחישבו בה או חולי היא הרקס כלתית טבעית ע"כ תשמור יום א' אחר יום או ב' ימים ואם לא באתה בו היא מזהרה וכו' היום
אוב' ימים היא ובה קטנה ואם באתה ב' ימים רגופים בודאי אין זה הרקס טבעית וחולי הוא זה ע"כ היא צריכה גבול אחר של
טבעה ימים בהפסק טהרה כי בגבול זה אם לא באתה כבר נתרפאה מחולס וזו קרויה זכה ברולה כמו הנה שזיה הרקס כלתית
טבעית כמו שזכרנו והוא הלכה למשה מסיני כי אחר ז' ימי' נדרת ה' יום שאם תראה בהם ב' ימים רגופים דינה כדון וכה
ואע"פ שלא היו אחר ז' ימים הטבעיים מחכים להם וזה ענין נפלא כי יום הוא גבול בחוליים וכל שלא עבר זה הגבול אחר
טבעה ימים הטבעיים עדיין לא נתברר נקיונה מהמותר הרע המליאה ושיהיה זה נקיון טבעי וכזכרנו ז' יום נתברר הרבה
וחורה לפתח נדתה ואם תראה יש לו דין דם נדה ולא דין דם ויכח כרוך ה' אחר גבול סודו לצבריו חכמי ישראל ושאשה בעת
הריונה אינה רואה דם כי המותר הוא השתמש כמון העובר ואם היא רואה הוא מצוי חולש העובר כי העובר הוא כח'
מאיכריה וכמו שכתבו ז"ל עובר ירך אתו ויש להם דין באשה עוברת שמתה ופרכס העובר ואח"כ מת שאינו יורא להנחיל
לאחיה תן שאם משום דאישו חיות ברישא ואותו פרכס אינו אלא כוכב שלטא שזיה תפריש וזה כתב לטעמם שאינו אלא א'
מאיכריה והורגים אשה שנתחייבה היתה היא ועוברת וסת' גלתה זה שלא חייבה מזין אלא כנפיט' חילדים ואזר' שאם יוציא
ראשו הוא כילוד ואין דוחין בפש מפני כפא להרוג אותו להולדת אמו ואם היא מקצת לילד וזה חזין פירש בו שאינו אלא כשמתה
מחול כי בלא ספ' יגיע מחולש אל העובר וימות קודם שתמות היא אבל כשהיה שגשגה ונמתי לצובר חז' איפשר לו שלא
למות תחלה ויכבש העובר רחמה ויבא חי וזהו כן פקוצה הנו' להם ואילו הם סודות מסודות הטבע נבנו להם בחכמתם ולפי
שהעובר ניזון מהדם כעורו ברחם אינה רואה כעורה מעוברת ע"כ גלו לנו חז"ל שאין האשה קובעת וסת כוחן הריונה כי אינו
לא מקרה כוחן ההוא לא ענין קבוע וכשהיא יולדת היא מריקה דם טבעי בטבע הנדות ע"כ יש לה בתחלת לידתה דין נדתה
כאמרו ית' כימינך דתם טמא מהבדילה התורה בזה בין וכן לזמן כי בתחלת לידתה הוא מקור משעת כטבע דם הנדות
ואחר זמן אינו אלא תמצית הדם כי לחולשתה מפני צער לידה לא יכלה להריון הכל נשארו תמצית קרובים למימיו' כמו
שכשגית שהחיסה ויבא בקילוח עיקר הדם שהנפץ יונאס בו ואח"ך יונאס דם התמצית שאינו מטבב דם סעיקרי כבר הזכירו
ג"כ זה חז"ל בן הולדת לרוב חולשתה אינה מתקנה אחר הלידה מכל הדם בגבול הידוע ונשארו תמציות אינם מטבב דם
הראשון בארסיותו ע"כ הסדילה תורה בטומאתו שהראשון היא טמאה לבעלה כגדס וכשני אם טבלה מהראשון היא טמאה
למקדש ולקדשים מפני תום קדוש וטהרה לבעלה ובמ' ז"ל בעלת חולי היא וזה נקרא דם מותר וזה הסביל בין זמן לזמן
ואולם הסביל בין זמן לנקבה כי ידוע הוא שזכר דם והנקבה קרה וידוע הוא שגבול החוליים החמים הוא יותר קצר מהחוליים
הקרים ולזה חל"י הארומה יבכלו יותר מהר מחוליי הלככה והשחורה ע"כ היתה טומאת לידה כזכר בגבול קרוב הנהוג כגדס
והוא ג' ימים ובנקבה כפליים והוא שבויעים וכדמי' מותר היו לזכר מ' יום מצת הלידה שזה ל"ג יום כי יום מ' ג"כ הוא גבול
בחוליים הנזכרים כמו חולי הקדחת הרביעית ובנקבה הוא כפליים עד פ' יום שזה ס"ו ימים אחר הפסק נדתה וז"ל סמכו לזם
שזכר בגמרת נדרתו כמ' יום והנקבה כפ' יום לפי דעת חז"ל אבל יש אומרים שכן זכר בין נקבה כמ' יום א"כ תום הנקבה על
הזכר כדמי' מותר הוא לקדירות הליחה בטבע החוליים הקרים שגבולם ארוך וכן האשה כימי הנקבה אינה רואה דם כי המותר
שהיה ניזון בו העובר כוחן הסדיון הולך אל הרדים להזין בו הולך שהיה מזון דומה למה שהיה ניזון ממנו כוחן הסדיון שלא יהיה
נעתק אל הספק ע"כ אם רואה דם כוחן הזה הוא ג"כ מפני חולשת הולד היינך ע"כ אינה קובעת וסת כוחן זה ואפי' מת הולד
או במלתו אמו אינה קובעת וסת כל כד' חרשים וכתנו טעם בזה לפי שהאש' בעת לידת' איכרי' מתפרקי' ואינה חוררת לאיתנה עד
כד' חרשים וזה מופלג בדעתם שלרוב חולשת צעד הלידה אינו מתקבץ מותר כי היא צריכה אל המותר ההוא להחליף בו תמור'
מה שגיתך ממנה בעת הלידה והו כוונת תורתנו הקדושה כדברים אלו לקדשו במצותיהם ולהרחיקו מדברים המזיקים ויחכמו
ישראל ז"ל הוסיפו קדושה על קדושה כי כנות ישראל הנזופות הוסיפו טהרה על טהרה שאפי' רואות טפת דם כחדל יוסכות
פליס טבעה נקיים בדרך שכאר בישראל מכל האומות ולפי שסתברו דעת גאליהם וז"ל סיבא הנמשך אחריו האומר כי יש לנקבה

כח בהולדה והכח ראה מההרמות שהמלך דומה אל הוכר או אל הנקבה א"כ ראו לנו לחקור מה הוא סבת ההרמות לפי רעת
 ר"ל האומרים שאין לזרע הנקבה כח בהולדה והסכים הפלוסופים עמם וגם כן רשד כן הוא רעתו ונקדים לזה סבת ההתחלפות
 כנולדים מהזכרים אל הנקבות הנה יש מהראשונים שהיה או' סבת ההתחלפות הזכרים והנקבות הוא הרחם כי אם הרחם הוא
 קר ויליד נקבה ואם הוא חם ויליד זכר וזה הרעת בטל מראיות ג' הא' שאם לא היה ההתחלפות טבע הורע המתהווה ממנו הולד
 אלא טבע הרחם א"כ לא היה ההתחלפות בין הנולדים אלא בחום ובקור כי הרחם החם ויליד חם והקר ויליד קר לא
 ההתחלפות השינוי האיברים בזכרות ונקבות כי אם ציורו ב' ילדים נשלמים כבריאתם לא מהם איברי הזכר ולא מהם איברי
 הנקבה וציורו שנפלו בב' רחמים הא' חם והב' קר והיה אותו שיש באיברי הזכר כרחם הקר ואותו שהיה בו איברי הנקבה
 כרחם החם לא יולדו לזכר איברי הנקבה אפי' היה בתכלית הקור ולא לנקבה איברי הזכר אפי' היה בתכלית החום וכמו
 שהבטן הקר או החם לא ישנה צורת כלי החרם ותבניתם כן הרחם לא ישנה צורת הולד בזכרות ונקבות מעמי חום וקור והב'
 שאם היה סבת ההתחלפות בהם הרחם וקיריותו א"כ היה כרחם כח מצייר ואם יש לו כח מצייר לאכר א' יש לו כח המצייר לשאר
 איברים ואם יש לרחם כח מצייר יהיה א' מב' דברים אם שתיהם הנקבה יולדת מעצמה כלי ההתחלפות זכר או שיהיה זרע הזכר
 חומר לבד וכך התבאר שקירותו ויש מהראשונים שהיה או' כי סבת ההתחלפות הוא צדדי הרחם שאם נפל הורע בצד ימין יהיה
 זכר ואם בשמאל יהיה נקבה וזה רעת הוא בטל מהחוש כי ימצא בצד שמאלי מהרחם זכר ובצד הימני נקבה ובעלי זה הרעת
 היו אומרים כי בחוש נתבאר להם כי כשיקשרו או יתקפו הכוונה השמאלית מהזכר יהיה הנולד זכר ואם הימנית יהיה נקבה
 וארסטו יאמר שמה שהעירו זהו הוא שקר ואמת שקרות זה כי טרפה תסב"ח המולדיו זכר ונקבה אין להם ביצים עוד יש לבטל
 רעת זה שאם היה סבת ההתחלפות אינו בורע וטבעו לא בצדדי הרחם והיה סבת שאר האיברים הנמצאים לזכר ולנקבה נמצאים
 בורע א"כ יתחייב שיהיה בצד שמאלי מהרחם זכר נולד כלי זכרות ובצד הימני נקבה בלא רחם ויש מהראשונים שהיה או' כי סבת
 ההתחלפות הוא יציאת הורע מכל האיברי מהזכר והנקבה ואם הזכר הוא זרע הזכר והיה זכר ואם הזכר הוא זרע הנקבה
 יהיה נקבה ואלת הרעת אפי' שיהיה יותר משוכח' שאר הרעות לפי שמונת סבת ההתחלפות בטבע הורע בעצמי לא בסבת
 מקומות הרחם וחומי וקיריותו אבל לפי שהוא כנוי על הקדמה בטלה שהורע יוצא מכל האיברים כמו שהתבאר ביטולה ע"כ
 בטלה זה ג' וכשאמר לנו לתת סבה לזה כפי רעת האמת ומה היא הסכמת חזל כזה וכאמר כי סבת ההתחלפות הוא כנוי על ג'
 שרשים הא' כי זרע הזכר הוא הסבה הפועלת וחומר הנקבה היא הסבה המתפעלת כי זרע הזכר הוא חם ובסבת החום הוא
 גובר על חומר זרע הנקבה שהוא קר כמו שהקדמנו ומעצמו ומקפילו זה כי להיות שני הממדים נולד מהם א' במין א"כ אין
 ההתחלפות בין שני הממדים אלא בחוץ וחולש' כי זרע הזכר חוץ פועל וחומר הנקבה חלש מתפעל וזה שיש א' כתבאר כמה
 מקדים והב' כי ההתחלפות תמונת האיברים הוא כרי שיהיו יציאות לפעולתם כי תמונת העין היא כרי שתהא נאותה לחוש
 הראות וכן תמונת האוזן היא כרי שתהא נאותה לשמוע וכן הזכרות תמונתו כרי שיהיה נאות לזרע והרחם הוא כרי שיהיה נאות
 לקבל הזרע א"כ סבת ההתחלפות האיברים הוא ההתחלפות הכחות לא שיהיה ההתחלפות האיברים סבה להתחלפות הכחות והב'
 סכל הוא יתקנה כשיזכר הפועל על הפועל ואין תהיה הויה שלמה וכשיחלש כח הפועל יגבר עליו כח המתפעל שפי' ע'
 שפועל והמתפעל הם הפכים ממין א' הם וכשיגבר המתפעל תחלש כח הפועל ואין תהיה הויה כצורת המתפעל ואחר
 שהנחנו שרשים אלו מהם יתבאר סבת היות הזכרים והנקבות כי הסבה כזה הוא חוץ והחולש' בורע הזכר כי כשהוא בחוץ
 חומו יקנה לחומר הנקבה חום שזה לחום לכות הזכרים וכשחם זרע הזכרים הוא חלוש דומה לחום לכות הנקבות כי אין בין
 הזכר והנקבה חומי או יתהוו לחומר ההוא איברי הנקבות דומה לחום הקווי לחומר הנקבה ודומה לחום לכות הנקבו' ואפי' ע'
 שהרשיו' האלה הם אלהיים כח' כי בחכמי יש' זל דקדקו יותר בסבת ההתחלפות הנה כי הם אמרו אשה מורשת תחלה וילדת
 זכר איש מורשת תחלה וילד נקבה והסב' כזה כי חומר הנקב' וזהו כשיקב' הרם כפי הרחם ואלת היא הורעת הנקב' או יבא עליו
 הורעת הזכר בתכלית חומו ויקנה לחומר הנקבה חום דומה לחום לכות הזכרים ויהיה הנולד זכר וכשהוא מורשת תחלה ולא
 ימצא החומר מוכן יחלש חומו וכשיבא עליו חומר הנקבה ימצא חומו חלוש כחום לכות הנקבו' ואין יהיה הנולד נקבה כי טבע
 הזכר הוא מתפעל מחום חוץ לחום חלש כמעט זמן כמו שהתבאר מהאנשים ארובי האבר שאינם מולידים הראה כאותם שהאבר
 שלהם הוא ממוצע וזה מפני חולשת החום באורך השביל וכן הדין כשהייתו כרחם עד בא אליו חומר הנקבה וללא הויה שתלך
 אשתו זכרים יבטל וישפך או ישנה עצמו על הבטן והטבע כרי שכל זרע הזכר ימצא החומר מוכן ולא יחלש עד כואו וכשהם
 מורשים שניהם כח' שאל' בברכו' כפ' הויה שאיפשר שיהיה זכר או נקבה ע' תפלה וזהו ענין תורני או יהיה א' מב' דברים
 אם שיהיה הנולד ממוצע בין זכר ונקבה כמו שנתבאר זכר נקבו' או נקבה ע' תפלה וזהו ענין תורני או יהיה א' מב' דברים
 מהם על האחר סבות ממוצע כמו שזכר הפלוסופים בסבת הזכרים והנקבות והם ה' הסוגים א' מהם הזמן והב' המום והג' נשיבת
 הרוחות והד' טבע המקום והה' המים והאוויר אולם הזמן כי הממדים הם מולידים הזכרים והנקבות והנקבות נקבות כי הנערים
 לא נתחוק חומם מפני הלחות הגובר מהם והנקבים נחלש חומם אולם המום כי בעלי המומים הלחים רובם יולדו נקבות כי
 לתבכורת לחום גובר הקור עליהם והיבש' מולידים זכרים לתבכור' החום אולם נשיבת הרוחות כי בנשיבת הרוחות הלחים בצת
 המסגל יולדו נקבות ובנשיבת הרוחות היבשים יולדו זכרים וכן העיר ארסטו שהרועי' מסתכלים בצת חבורם וכשהם מסתכלים
 בדרום יולדו נקבות ובמסתכלים בצפון יולדו זכרים בארנו' שהרומי' לח והצפוני יבש ואולם המקום והמזון יראה בהם דומה
 בזה בסבת הקור והחום ולפי סבת ההתחלפות הזכרים והנקבות הוא חוץ חום זרע הזכרים וחולשתו ונצרך' שיהיה ראיות בין
 זרע הזכר לזרע הנקבה וזה מובטל כי הנה א' במין ואפי' ע' שהם מתחלפים בפחות יותר ע"כ בשחום בזכרים הוא יותר
 מהראוי לחום הנקב' הוא שורף ולא תהי' ממנו הורה כלל וכן אם הוא קר הרב ע"כ ימצא בו ארם יבעלן אשה אלא יולדו ובעלן
 אחרת וילדו ויש' זל שחלל וכה ליכנות ממנה וכן תבעל אשה מא' ולא תלד ותבעל אחרת ותלד וכאזל על זה כשיבא חומר
 ליראי ומרא לקבוצה וכן ראוי אשה כשאת לב' ולא ילדה וזה מולידו מכש' אחרות ואחר ילדה מומית וכן יקרה מי שילד בשנה
 א' זכר ובשנה אחרת נקבה וכן יבעל שתי נשים מהא' וילד זכר מהאחרת נקבה וכן יקרה לנשים מבעל א' יהיה להם זכר
 ומבעל א' נקבות וכך מפני שיחם המומכל בין זרע הזכר לחומר הנקבה לנקבות שזכרנו בסבת חוץ חום הזכר וחולשתו ולפי זה
 היו מסתכלים האבות להורע עם בני משפחתם להשאול המומים והיו מתרחקים מהמשפח' המומית כי חומר הנקבה לפי שחם
 הוא מתבכר על הפועל וכן סוביחו תולדות אברהם אבינו ואמת הוא המשל רוח חוטא לאוירא אצקרא קחו וזהו כשבא חם על
 חם הטיל בה וזההא' יש' שצמדו על הר סיני פסקה וזההתן ומשל הויהתא תבכורת שתאזה ופסיקתה המרגל בתורה וזהו אם

פגע כן מנול וזו מנכהו לז"ה וכשארם הוא ממעפחה א' לפי קשה למנול משפחה אחרת כיוצא בה אלא בסיוע אלהי וז"ל
 בת פ' מן השמים ובה וזה וקשה לנוכח בקריעת ים סוף כוונת שני ע"כ הטוב לו שיכחד מתשפחתו וכ"ס בת אחרתו כי הכן
 דומה לאם והיא דומה לאחיה וזהו רוב הכנים דומים לאחי האם והראיה בני אהרן דומים לנחשון ובני עשו דומים לנביית ואם
 א"ל לו בבת אחותו יסא בקרובותיו וכמושל שאמרו חטין דארעך וזנין מנהסן ורע כי הדומה בדומה כי יהיה החומר קל להשתעל
 מהפ ועל אחר סיחה ומחיו ולולס היוה שני תאומים מתחלפים התכונות ואם היתה הויתם כא' אחד השגם שנתנו לנו חז"ל שאין
 אשה מתעברת וחורגת ומחעבר הוא כי החומר שבהם ממנו הא' קנה מורע הזכר חוץ חום או חולשא שאם הוא התחלפות בין
 שני הכחות בהתחלפות חום הזכר מחוס הנקבה יהיה הא' זכר והא' נקבה ואם הם מחין א' מתחלפים כפחות ויתר יהיה האחד
 חוק החום והאחר חלוש החום בהתחלפות עשו ויעקב וכן מהירות ההויה לא' מהאחר כיהודה וחזקיה בני ר' חייא שחא' נבחר
 לו' חדשים והא' מולר לט' חדשים ועוד נדבר בסבת האומים בע"ה ובה השלמנו כוונתנו בסבת התחלפות הזכרים והנקבות
 על דעת חז"ל בהסכמת המחקר העיוני כי לא יפול מכל דבריהם ארצה אבל ערין נשאר לתת טעם למ"ס חז"ל כמין א' שיהיה
 זכר ואח"כ יתפסק להיות נקבה כמו שהזכירו שהצבוע הוא בדללים ונקרא ב"כ בן אפא כלומר אפעה שהזכר לאחר שבע שנים
 חוזר נקבה כא' מקמא ואולי כי כיון שחוקר טבעו בסבת הזקנה נהפכו האיברים מזכר' לנקבות אבל ערין יש לתת טעם למה
 ששמעתי בארץ אדום כי הארנבת או השטן אינו זכר אם א' מהם אם שניהם ויש או' הארנבת לכדה שנה א' הוא זכר ושנה א' הוא
 נקבה הפליאות הטבע ישתבח הוי"ו :

ועתה

נדבר בסבת ההרמות אשר לנולדים אל האבות ואל האמהות ואל זולתם ונאמר כי הראשונים יש מהם מי שהיה מותן
 סבת זה יציאת הורע מכל האיברים ולזה ידמו הנולדים ל' המולדים כי אשר יתן ורע יותר יהיה לו שרמיו ואותו אחר
 שיוצא יותר יהיה שרמיו יותר וכבר בטלנו דעת זאת ועוד כי לפי דעתם היה ראוי שתרמם הנקבה אל האם והזכר אל האב וכבר
 נמנה הנקבה דומה לאב והזכר אל האם ודעת שנית יש דרך לראשונים כי שני הורעים הם מתמזגים ולא ידמה הנולד לשניהם
 ואע"פ שזה הדעת הוא יותר קרוב לפי שמתכין סבת הרמיון אל כח הורע אבל כבר נתבאר ביטולו שאין ורע הזכר חומר לנולד
 לא פעל לזכר ועוד כי אנו רואים הרבה מהנולדים לא ידמו לאב ולא לאם אלא לזולתם ועוד אם היה סבת הרמיון שתערכות
 והתמזגות הורעים היה ראוי שיהיה משותף הרמות בין האב והאם ועוד למה תרמה הנקבה לאב והזכר לאם וידמה שזה היה
 דעת חז"ל שאמרו לכן לא יסא לנכה' שלא יצא מהם כהן שחור לא יסא שחור שלא יצא מהם טפיה פי' כלי בתכלית השחרות אבל
 כבר חייבנו למאמריהם הדומים לזה בענין לזכר שאינו רחוק ואינו מוריעת אורם שאין כן דעתם וגם לפי פשט המאמר אינו נראה
 כן דעתם שאם לזכר וזמירות הוא בורם לזה יותר היה ראוי ליחס זה אל הסבה היותר קרובה אל הסויה שהם הורע וסדרם והיה ראוי
 שידמה הנולד לכן כורע או אדום כדם הכדור ואפילו היה האב כושי או האשה כושית כיון שדמה אדום והיה ראוי שיהיה הנולד
 לעולם תמונע בין לזכר ואדום ע"כ אין ליחס להם זה הדעת כלל ונראה כי סבת ההרמות היא א' בסוב עם סבת התחלפות הזכרים
 והנקבות ויתחלפו בהדרגה וזה שכבר נתבאר כי דיע הזכר הוא הפועל והמפעלים לרע הנקבה ויתן לו ב' צורות האחת הצורה
 המינית והיא הצורה אשר יומד האדם בה מאר' המינים שאדם מוליד אדם ושור מוליד שור וכו' הצורה הזכרית אשר הוא הברז
 כחותו המין והא' הצורה האיטית שהיה לזה האיש הרמיון אליו כלומר שחור או אדום או לכן ודומה לזו מאר' העיקרים ותכונות
 וכשיחול הורע על חומר הנקבה ממעלה שלמה וקצתו אלו הצורות בשלמות שיהיה מין אדם כמיוו וזכר דומה אל האב ואם
 יחמר לחולשת הקנאת הפועל א' מאלו הצורות יצחק הנולד אל הפרו וזהו שאם יחמר להקנאת הצורה המינית לא יהיה זה הנולד
 אדם וידמה נשאר מינוי אב"ח וכו' ע"ל לזה כמין הנביות וכו' בהמה חיה ועוף וכמין לילית והיא בריה שיש לה כנפים וכמין
 נחש ולזה כזה חכמה בענין טומאת נולדה וטהרתן כ"ס ב' בולדות דמות שנבלל עינו דומה לשל אדם וקריא וקפופא שיש להם
 לסחית כאדם וכן מ"ס ולד כחצי בהמה או בהמה כחצי אשה ואם קבל אכיה בה קירושין אם נאמר בקרובותיהם מחמת קירושין
 שאע"פ שזין בריה זו מתקיימת היתה השאלה אם יש בה קיום חיצו ונאמר זה להם דרך צחות וכבר נכתב בס' ג' בורחן כי בכ"ס
 נשמטה פרה בשנת חרבן הבית השני ומנאו כחציה כבש ובא"ל רחל שילדה מין עיוניו שילדה מן רחל פרה שילדה מין חומר
 וחומר שילדה מין סוס וכן קלוט כחצי פרה ושחט פרה ומצא בה דמות יונה וכל אלו הם החולשת הפועל שאינו מקנה הצורה
 המינית והם אצל הפעולות הטבע וכשחלם כח הפועל תלחכות צורת הזכרות תצחק הצורה אל הפכה והיא הנקבה
 ובשילוף זה הכח ויחמר על הקנות הצורה האיטית אשר תיחדהו יצחק הנולד אל הצורה אשר תלך מוצת הצורה אל הספק והחלוק
 והיא צורת האם האיטית ולפי צמים יחלש הפועל מהקנאת צורת הזכרות ויתחזק על הצורה האיטית ותהיה הנקבה דומה לאב או
 יחלש מהקנות הצורה האיטית ויתחזק להקנות הצורה והיה זכר דומה לאם כי כא' מהם הפועל והמתפעל יתנועע תפמי
 חכירו ויקנה כא' מהם לנולד אם צורה זכרית או צורה איטית וז"ל לכן לא יסא לנכה' ושחור לא יסא שחור וכן נכלל להספיד
 כזה ענין בבוה לא יסא בבוהית ונכס לא יסא נכסית וכן איפאר לתת סבה לזה כשהוריעו כא' :

אולם

כשאר לתת טעם כי הנולד לא ידמה לפעמים לאבות ולאמהות וידמה לאחיהם ולאחותיהם ולאחותיהם
 ולשאר האדם כאשר הורמן וזה כמאך אל סבה הקודמת כי כשהתחזק הפועל ידמה אליו והשיחלש מעט ידמה לשרטון
 והם האב והאם על המוליד ואם יחלש חיצו ידמה לנכסיהם והם כבי אכיו ואמו וכל שיהיה הכח פעולתו יותר טובה יהיה הצחק
 הצורה אל רמיון יותר קרוב וכשיחלש הפועל לקנות הצורה האיטית אשר בו וכשרטון ינכסיהם יצחק בסבת הרמיון אל הספק
 האחר והוא המה פעל ויהיה הרמות האם או א' מרשיה או עיף מרשיה והכל כפי חוק תנועת זאת ההפחה או חולשה כי
 אם היא חזקה תצחק אל האם ואם היא חלשה תצחק אל שרשיה ואם היא יותר חלשה אל ענפי שרשיה ואם תתבטל זאת החניעה
 מהב' בדרים מהזכר והנקבה יהיה הנולד דומה לאשר הורמן ממין האדם וזאת הסבה כמו שהיה לרמיון הכללי כן הוא אל האיברים
 הפרטיים כי ידמה הנולד לאב א' לאב או לאם או לאביו או לאביו אמו או לבניהם או לאשר הורמן ממין האדם לפי חוקן
 הפועל ויחלש וזה הפלסוף אמר כי לפעמים ידמה המלך לנכדת ע"כ היו כוחרים הקדמונים מניקת יפת תואר וכ"ס שיש לבחור
 אשה הדינה כמו שהיו האבות עושים וכמו שהקדמו כלל זה הוא על דעת הפלסוף ונראה שיש בזה סבת אחרת והיא פעולת הרמיון
 כי בעת ההיא יתחזק הולר על אותה הצורה שידמו אותה הזכר או הנקבה ואם מ"ס הפלסוף הוא הסבה הקרובה זאת הסבה
 היא הסבה הרחוקה כי בסבת הרמיון והניויר יחפצל הטבע ויתחזק הנולד על אותו רמיון אשר התחזק במולידיו או בולדתו וז"ל
 הסמון כי הכן הדומה לאב הוא לפי שהנקבה משתוקקת אל הזכר יותר מהזכר אל הנקבה וכשהוא דומה אל האם הוא בהפך ואם
 דמה לשניהם תשוקתם יש להם כשויו ואשר ידמה לזולתם הוא הסטטירות שיש להם בעת המחור לאותם צורות ולזה היו חכמי ישראל
 מקדשים

מקדשים עצמם בשעת תשמיש שלא יהיה חסר כשערי טבילה כדי שיהיו לנשים כעלייתן מבית
הטבילה שהשתוקקות לברכה לומר באותה שעה יצור פועל ויהיו להם כנים יפה תואר כחוקו והיו נזקקים ככניעתם אחר הטבילה
בצורה שאינה כאלוה וכו' מזה כפ' ערבי פסחוס ולמה נחפז אחר חמורים אלו ונכחו תורה שלמה בחמלות אשר על יעקב אבינו
בעת יחס הצאן וכו' שחמס היה נעשה ורצ' כמעשים יס' בזה שתי תמיהות הא' שחמס הכנכסים כפ' אינס סולכים דרך
הרחם אלא דרך הברס ועמ' העזרה הכר פירשנו וצור כי חמס הם יסוד פסוס ומהפסוס לא תהיה הויה ע"כ נראה לומר שבעת
יחס הצאן שהיו עת האכילס שהיו עת התמכרות החוק ואלו הם הקאסורים היתה מתחזקת תשוקת הנקבות לזכרים והיה מתחזק
דמיונם לזכר החמלות וכמעט תנועה בעת שתי חמס והסתכלות צורת החמלות היה מתאסף חומר רב כרחמס באותו צור
כי חמס בקרירות חמס לזכר פנים ובאלו נעשה חמס ורצ' ול"א ויחמזה שהיו לשון אכרובינס וכר נקבה לומר כי היו
עושים מעשה פועל ומעשה נקבה מתפעל והפועל שהיו עושים הוא ההתפעל מהחמלות לתת צורה אל החומר וכשהיה הזכר כל
עליהם היה מתפעל החומר באותה צורה דמיונית ויולדת באותה צורה ובחמס ז' שחמס היו עושים ורצ' כמעשים יס' לו פנים
אחרים כי יס' למקיות מכאן גדול בצבע הבקמות כשערן וזמרון כי בכר וכר הפלסוסף כי ברותי יס' שתי נקרות והבקמות הקשות
חל' זמרון לבן והשניות מאחר זמרון שחור ולפי שהדמיון הוא פועל בכל זה הרבה כשהיה מניח החמלות באותם שקמות היה
מתפעל הטבע בשתיית המינס והיו יולדות באותם מראות שהיו בחמלות ומכאן למד ר"ע תשובה למלך ערבי שאל איני כושי ואשתי
כושית ובני לכנים א"ל כותלי ביתך מה הם א"ל לכנים וכן היו עושים דומים להביט בצורה יפה בשעת תשמיש ולזכרים כני
ציון היקרים לזה כמו שזכר בתלמוד ון' סיגא כתב כי קצורים הנפשיים מעוררים עניינים טבעיים כמו שיקרס הולך דומה לזה
שידמה כלבו צורתו אל המסגל ויקרב מראשו ממראה מה שנוחייב אל הורעת הורע ואלו הם דברים ויחזיקום רבים מקולקלם
מלקלם שלא עמדו על דברים עמוקים מענייני המציאות ואולם אותם שיש להם כונה בירועה לא יבאמסו בקבחת מה שא"ל
המצא עכ"ל. עוד כתב ראיה לזה החשבות תנועת הדם מן המצפית לו אם הרבה לחיט ולענין הזכרים האדומים צור
כתב כי מן השער הזה קהות השינים לאיש כאכילת איש. אחר הדברים החמוצים ומצא הכאב באבר זכאב לזולתו כמו שתכאב
עינו כשיכית כוללתו שיש לו כאב בעינו וכן מי שיתחלף חמוצו כסבת ציור מה שיפחד שיפול בו אלו הם תורף דבריו הקשים ברעיתו
למה שהשיבוהו בקבלה מן התורה השלמה :

ואחר

אשר השלחנו כוונתנו בסכת הזכרים והנקבות וסבת דמיון הנולדים למולידים וזולתם נשלים לתת סבת השינויים
הנמצאים דרך פלא במולדים כחמוקה וזה הנה תשנה היצירה כיצירה הסטבע אם בכח' או באיכות כמו הטמטוס
אם במספר אם במצב ואשר בכמות שיהיה ראשו יותר גדול או יותר קטן ואשר באיכות כמו הטמטוס וכן האור שראה ארסטו שלא
היה לו פי טבעת להוציאה רעי וכן הזכירי הא' ומוקא דלית ליה הפקנותא שייק ליה משחא וכו' וכתבו בשם עלי' בן הנו"א ר' שרף
כי הוא ראש ילד שנולד בלי ידים וכלא דגליב וראה אשה א' בולד בנקבותה אבן א' קשה כצור ארוכה ורחבה כשתי אצבעות היה
מוכעת המסגל ופחד לחתכה כי היתה כת חלך וראה ילד נולד בוקן וכית שמי ובית הערוה ואשר במספר שהיו לו שני ראשים ובכר
ראיתי אפרוח בתוך כיצה שהיו לו כ' ראשים ובכר ראש שתי עינים וכן הזכירו זה ז' ואחריו ימקא דאילנד והיו ליה תרי רישין
והיתה השאלה כמה יתן לכהן כשהוא בכור אע"פ שאינו מתקיים ודרך צמות שאלו כן מי שיש לו כ' ראשים באינס מהם ימי חמלין
וכן הציור עלי' ז' רמזן הרועא וכן ממין זה מי שנולד כד' רגלים וכתב ר' משה ז' תבון ז' כי בא עכ"ס א' בן ז' שנה בימיו
בקומה והיה יוצא בן בטנו וסוהו תימוך א' באלו ראש התינוק ונאמר וכתבו הימנית עם כל ריביו בכל צד תוך האוזן וממתינו ולמטה
מצדם באלו פנים אל פנים ואחת התינוק בין בטן לבטן והיא כאמה כן צ"ב שנה והעצמות נסות ושמות כמו התינוק בן שתי
שנים ועצמות השוקים חלקים בלתי שמיים וארכם ורת וחצי וממתינו ולמטה יש צד מצד התינוק ימין התינוק כלות בתוך האיש
ושמאלו לצד חכט פני האיש והנה השמאלי לימין האיש ועצמות הורץ דקיה ואין בידו כי אם שתי אצבעות והאיש לפי דבריו מתינו
כמה שיניו כבשר התינוק והתינוק לא יוצא רעי ולא ישתין וראה שהטבע לא השלים לעשות מהם שניים תאומים לפי שלא היה עם
חומר ועשה חניסורה מתדבקת עם הנורה השלמה וכ' השינוי כיצירה הוא שני במספר וכתבו בשם ז' סיגא כי אשה ילדה שתי
בנות תאומות בופס כבדל בראש יורדים ורגלים ומתחברות העט במתינס ון' הנד ואשר במצב שהיה הסחול בצד ימין והכבד
בצד שמאל ורוב מהקר מוכים הם אומרים שאי איפשר שילד כבש ויהיה לו ראש שור ואדם שיהיה לו ראש כבש ור"ל הזכירו וזכו
אדם ופניו תיש גופו תיש גופו אדם ופניו אדם ופניו אדם אפילו עוסק בתורה אומרים בא ונשחט אותך בופס בהמה ופניו
אדם אפילו מרגש כשרה אומרים לו בא חלון יכס והפלסוסף לא נתאמת אצלו ובזר כי א"ל שילד אדם ורגלי דגלי הסוס שתהיה
תקנת היצירה ממין א' ונקתה ממין אחר שתחבר האשה משניהם יחד והכי ראיה לזה מחילוף זמני העבור שזמן עבור האדם
כלתי זמן עבור הסוס ולזה יראה לו שך שהיה מורכב משני מינים ואת היא שצבתו והנה הוא מורה במק"ש שיש זמן שניה מן האפס
שיתחברו כחי א' מנורת ב' מינין ויתקיימו וכן הזכירו ז' כל שתשמיש וציבורם שיה מולידים זה מזה ויהיה המולד דומה במקצתו
ליולדת או נתחברו אליה ב' מינים בזה אחר זה וקבל המולד מתמונת שניהם וזה א"ל בה לדעת חז"ל שאמר אין אשה מתעברת
ומזוהר ומתעברת כמו שהקדמנו ואם המולד הוא בתמונת שני המינים אין עיבורם שום א"ל התהוותו על זאת התמונה היא
ההפסד הסותר וחולשת הפועל לא שנתהוה משני מינים אלא שתמונתו דומה להם והפלסוסף נתן סבת השתנות האיברים בכמות
ובמספר אם בתוס' אם בחסרון ריכוזי המותר או מיעוטו כי באיברה המותר או מיעוטו ולא יספיק אותו מותר הוא באות לראש
והיו לזכ' ראשים ואם הוא גאות אל הירדים יסו לו ד' רגלים או ד' ידים או תוס' אצבעות כמו שג' ככתוב ואצבעות ידיו ואצבעות
רגליו שש ושש צעדים וארבע וכבר נאמר ונתנו כדבר חז"ל אם הוא חסרון בכריאה לשנות מום בכניס או תוספת שלמות וזה נמצא
בקטני הבוק שיש להם מותר הרבה כמו שזכרנו וכבר נמצא בנולד היונים בד' כנפים וכינת תרנגולת בב' קלמונים וכן ראינו אפרוח
בב' ראשים וזכנו שזכרתי וכן ראש ארסטו בכש היה לו קרן באוקיו והוא שינוי זר כי אם היה לו ג' קרנים במקום השינים כמו שאנו
דואים בכל יום היה בתוס' אצבעות בידים אכל קרן במקום הוא מפלגות הטבע שהיה במקום מה שאינו דומה לו מ' מיתרן האזכרים
הוא איפשר לזכריו המותר אלא שחם היתרון הוא האבר ראשי כמו שלב והכבד והראש א"ל להקיים וכן אמר הפלסוסף וחז"ל
השלמות לתת סבת זה שאחריו ואחריו כל דתיר כנטול דמיון כמו שא"ל הקיום בחסרון אותו האבר כן א"ל בתינוק ולזה ז' לזה
הספטים צדקיים כענייני הטרפות לא השיבו חכמי יון פלסוסף ורופאים וכן הזכירו השויעה בדים שיש לה שני בנים ושני שדרה
ואמר קנתה וז' אין זה ברוח בעולם אלא ולד כמציא אמו ולא יקשה להם עדות ר' משה ז' טבון ז' שראה איש א' יוצא ממנו אחר כי
לאדכרו הם אלא באינס א' יס' לו כ' ראשים כחוקם א' אכל העדות הוא שהיו שני האשים אלא שלא נבגדו עינות הא' וכדכר

[illegible]

צ"ג בזמן העבור הנה יש לכבדים רשם כזה כי יש הקשים מאד וי' בזמן הסדרון בכל כ"ח אם בסבת התנועה חומות
אם בסבת תנועת השנה אשר לשמש אם בסבת תנועת החוש אשר לירח כי יש כ"ח ימים הריונים למיום חובכלים
ויש לחדשים חובכלים ויש לשנים כבר כתבנו וזה שהזכירו רז"ל דמיון הכ"ח לחמתי' בזה והמאכל הגדול בכל זה הוא הירח לפי שיש
לו טבע מורכב טבע הירח וטבע השמש כי באמצע החדש הוא כשמש אחר ולזה יש לו רשם גדול בכל זה כמין שגרה מעמינו
בדרכים ובכבודי' וברובי' כתוב' חמיתיו וסרחות וגם בגבולי החוליו' וגם יש לשאר הכבדים רשם ואם אינו מורגש לינו והנס
וזמן הסדרון האמצעי לפי קבלת רז"ל הוא ט' חדשים שלמים כא' חל' יום לסיוט' א' תקופות שמשיות כי יעורר השמש לירח בחייה
זו והוא על הירח וזהו שאמר אין האשה יולדת אלא לרע"א ימים והם ט' חדשים מלבד יום הלידה והוא השיעור המכוון ואולם רע"ב
ורע"ג הם שאין הטפ' קולט' ביום א' לעול' לא ביום כ' או ביום ג' והם רע"ב רע"ג ואם שה' יותר ולא קלט' הוא משרה ואינה ראוי'
להזריע ולזה פירשו יש' מנשתי' וס' ימים קודם מ"ת שהנבעלות באותו יום אם יפלטו יום מ"ת אינם טמאות לפי שלא טמא
אלא טפה הראוי' להזריע וכשנשהית אחר שיצאה מהוכר' ב' ימים ולא קלטה אין לה דין טפת ורע' אלא כשאר חמיות היוצא
מהאט' וזמן קצר יש לו להריון והוא לו' חדשים ושני ימים ולפי שהוא קצר כתנו לו זמן הירחי שלם מלבד יום הלידה ומלבד יום
העיבור וכתנו סי' לזה ויהי בתקופות הימים ויהרר חנה וחלד בן שתי תקופות ושני ימים והתקופה היא ג' חדשים ולכ"א יולדת
לט' יולדת לשלמים יולדת לו' יולדת לחקוטעי' וזמן ארוך יותר מהאמצעי' להריון והוא היותר מב' וימים הכו' והוא שנה תמימ' וזה
הוא להם אחת בלא ספק ועושים בו מעט' שהלך לאשה בעלה למדינת הים אם ילדה האשה עד סוף זכ' חדש מכשירי' אותו כי הוא
בן לחייו וז' רבה תוספה עבר עוברא' עד תריסר ירחי שתא כמנא שהאמצע על הירח הוא ג' תקופות והקצר שנים והארוך
ד' ועוד יש להם זמן יותר קצר והוא תקופה א' וזה הזמן הוא להארת העובר והוא שבו ככנס חיות בעובר ולז' השמש ביום
ז' הרי זה כשופך דמים ומה שאין כוהרים מזה הוא כי שומר פתאים ה' שהעובר באותו יום הנכנס בו רוח חיות ויניחו דומק
התמיש והיה כר' מדעתם של חז"ל כי הזמן הקצר הוא לריכויו כח הולד כי הוא תמחר הגדול והזמן הארוך הוא לחולשתו
והממוצע לכח כינוי ולזה גדרו הם כי הכבדים ומרע"ה ושמואל הכביא וגם יצחק אבינו כולדו לו' חדשים לחקוטעים וכלא
ספק היו שלמי הכריאה אבל חכמי המשפט אומרי' כי הם יותר חלוש' מהמולד' לט' חדשים והנה מה שהעיר הפלוסופ' מהבולרי'
כשביעי' שביני האנשים והנחירים הם סתומים ואשר נפתחו כחן יורה שלחוק יצירתם יצאו מהרחם משרה ואינם צריכים לאדם
לשלים גידולם כי הם בטבעם ובעצמם לרכו חומם ולחותם משלימים יצירתם חן לרחם והפלוסופ' הורה בן והוא לא הזכיר
במימי העיבור כי אם ח' ומ' שנים לקיום וא' למיתה והוא המולד לח' וכן הורו ז"ל כי המולד לח' הוא כפל וזה פלא שהמולד לו'
לזמן קצר יתקיים והמולד לח' וזמן יותר ארוך לא יתקיים והרבה פעמים של הכל נאמרו בדבר זה יא' שהמולד יקרה לו שחלה
בכ' וזה דבר בטל כי החולי הזה אינו טבעי שיקרה לכל נולד וחכמי הכבדים אומרים כי ז' כוכבי לכת הם משרתים לולד במעצ
אמו כוכב א' בכל חדש ושבתאי תחלה וכן יסד הרי' ג' גיאת ז"ל כחשור יד רע"ב בחדש ה' שהוא לכבב שהוא על הלשון ככר'
שלשון כולר והכבב הו' שהוא לבנה הוא כו' ואם הולד בשלמותו כבר נשלם וזמן לצאת ואם יצא יתקיים ואם לא יצא באותו החדש
מורה על חולשא' ואם יצא בכ' שהוא כבר שבתאי המורה על חולש' ומיתה לא יתקיים ואם ישהא עד החדש הט' שהוא לזרע
המורה על הקיום יתקיים וזה יותר קרוב וזה דחה לגבולי החוליים כי יום ז' הוא יום גבול והוא טוב מורה חוץ הטבע ויום
ט' הוא מכשיר טוב ויום ח' הוא גבול רע כי אם בו' שהוא הטבע מורה על חוץ הטבע ואם המתין עד הט' אע"פ שמורה קצת
חולשא' לאיחוריו אבל אינו רע אבל כשהו' ב"ח מורה חולש' יתירה כיון שלא בו' ולא נתחו' עדין להמתין עד הט' וכשאר בחולשתו
ע"כ הוא רע וכן ענין נולד בכ' הוא ע"ה דמיון כי הבוליים הסובים הם בזמן התקופות או שתי' או ג' ואבוקרט היה אומר
כי בחדש ה' העובר הוא מתהפך מלחצה למטה להחריב לעוצאה ויכלל חולשא' גדולה וזה ההפך הזכירו רז"ל אבל לא
בחדש ה' אלא בעת הלידה בין לנולד לו' בין למולד לט' ולזה הן חבלי יולדה וזה יותר נאות וחכמי המשפט מתינים בגבולים
להריון והם ג' כרצת רז"ל אלא שנתחלפו להם בשיעוריהם כי הזמן הקצר להם הוא רע"ג בדכרי' חז"ל והאמצעי רע"ז וזלשית
והארוך רע"ז ימים וזוהרים כזה כלל כי במקום מזל הלבנה והעלתה בעת ההריון הוא מעלת הזמנה בעת הלידה ומעלת מזל
הזמנה בעת ההריון שם תהיה הלבנה בעת הלידה והם ג' זמני' הנזכרים ואכמנו על דעת רז"ל כסמוך כי הם דכרי' קבלה ומס'
הפלוסופ' כמולד בכ' הוא שלא ימלט כא' חג' עניינים או שהיה זמנו לו' וכשתהא ואם שהיה זמנו לט' יוצא קודם זמנו ואם שהיה
זמנו לח' יוצא כשאר המולד לט' ולז' ולדבריו היה ראוי שהיו רוב המולדים לח' לקימא כי אין בו אלא ספק א' מנ' ספקות והוא
שיצא קודם השלימ' לט' ושם הוא ח' או כן ט' וכשתהא ע"כ יראה שאינו שוממו לח' אינו כן קיימא כי אין זה זמנו הטבעי
וכ"ס אם היה ח' ט' יוצא קודם זמנו ע"כ רובם אינם בני קיימא כי אין זה זמנו הטבעי וע"ה המשפט שיצא בן ז' ומתהא וזה
מעט מן המשפט לפי שהיו לט' היא מטע והשג' לכל מולד היא מעט ושתהא שהיה למולד לכן ז' הוא מעט מן המשפט כי גם
שלמות גידולם לו' חדשים אינו אלא לרוב כמו ואין טבעו כזה לשהות ואם משהיה אינו אלא הפני חולשא' קרה לו ואם אינם
חולשא' הוא מעט ע"כ יש קצת מהמולד' לח' מתקיימים וכן דאינו וכן רז"ל מורים בכן שגמור כשצור וכשפורכו שהוא כן קיימא
ואומרי' כן ז' אלא שנתהא ואמר שכל ששה ל' יום אינו כפל אלא שיש להם כזה ענין כפלא והוא שאמ' כן ח' חדשים אין
עושים בו מעשה עד שיהיה כן עושים ויש מפרשים שאנו מחזיקים אותו ככפל עד שיעברו עליו תשרים שנה וזו הפי' שוה
בטל כי איך אפשר שיכנס לחופה עם אשתו ולא יתאכלו עליו אכיו ואמו אבל הפי' הנכון כזה הוא שאם הביא ב' טענות אחד
היותו כן ז' שנה ויום א' אין מחזיקים אותו בגדול אם אבל מלבד לחייו קרבן עד שיעברו עליו עשרים שנה ואז יתברר
שאותם שערות של גדלות אבל קודם לכן אינו חוששים לזה לפי שלא מולד כשאר המולדים לו' או לט' . ואחר שדברנו בזמן

העבור בדבר :

במתעברות

וחזרות ומתעברות הנה הכריות הנסו' כמו הכריות בעלי הפרסות קלסו' לא יתעברו אחר שנתעברו
לפי שאין להם מותר דב כי מותרם כלת כבודל גופם וגם רחמם לא יכל שני ולדות לגדלם כי זלד הפיל
הוא כמו ענב ואשר פרסויהם סרוקות ובעלי האנכיות וכן העופות הקטנים מתעברות אחר עיבור ראשון תמי ריכויו קוהים
וכ"ס אשר מרכים שער בסוקיהם כי ריכויו השער יורה על ריכויו החזק ולכן היו האנשים רכני השער בבית שהיה מרכים
התמי' ואשר הם חמוצים כגופם בין הגדול והקטן איפשר שיתעברו עיבור אחר עיבור וילדו שניהם וזה כשלא יהיה בין שני
העוברים זמן רב וזה ימצא במקום ובאדם לעתים רחוקות וזה לדעת הפלוסופ' אבל חז"ל גזרו שאין אשה מתעברת וחזר' ויגידעבר'
כלל ויביע להם זה שאנו רואים שאחר שנתעברה האשה כעסק דם נדותה א"כ אין לה מותר ואם מתעברת אינו כא' לכלל קיימא

וזהו סגור שהוכיחו חז"ל שהיא צורה בלתי שלמה וכן כתב הפלוסוף שאפי' לרצתו שיכולות להתעצב בדור מפילות אותו וכ"כ פטריקונו שני הומנים ואשר יתעבדו עבד אחד עבדו הראשון יצא שלם והב' יונא חסר לפי שהראשון נשאר כרחם עד שנשלם בידולו והב' יונא להכרח יציאת הראשון ולא יושלם בידולו עד יציאתו לחוץ מפני שנשאר בו מחסום והלחות המעלימים בידולו כחון כמו שספרו מהדוב הבחור שהיא מוליד גורים סומים אחר תשלם בריאתם בחוץ ויפקחו עיניהם וכשהם זקנים לחולשתם יוליד אותם סומין וישארו כן וכבר העיר הפלוסוף כי המולדים לז' מולדים סתומים שכלי האזנים והחמירים וכשהם גדלים הם נפתחים ופכת זה כי לזהיר ויציאת לא כשלם כריחת' עד שיצא לחוץ ודומה זה לקצת פירות שתולש' אותם קודם בטר כשול' ויבחר ביטולס אחר שנתלשו אבל החור מוליד ילדים שלמים לפי שהוא חסוך בין המרכה ולדות לאשר אינו מרכה כי הוא שומע שסע ויש מרסותיו קלוטות כשל סום ע"כ מרכה ולדות בשאר שומע שסע והם שלמים כמו הסום כשיקר' שיוליד שנים לזכר החום והלחות וזה יקרה להם כשיקו שני העיבורים זה אחר זה אבל אם יתרחקו לא ישלם השני כי החומר כלה בראשון ולזה יוצא קצת נשים יסגר פי רחמן אחר העבור עד עבדו החדש השני ויפסק נדות וזהו אין מתעבדות וחורות ומתעבדות וארסו אחר שכבר נמצא זה כותן פעבדו וזל' העירו ערות בלחותם שלא היה ולא יסום כן לעול' וכן יראה מדרביהם זל' שהעבור האחרון הוא מפסיד הראשון ועושה אותו סגור והוא שישפך להיות בין הריון להריון יש מתעבדות אחר טילדו ויש בין הריון להריון שתי שנים ויש בין הריון להריון ג' שנים ולפעמים ד' ו' ו' וכבר ראיתי אשה שלא הייתה מתעבדת אלא חו' שנים לז' שנים אבל אם עברו' שנים ולא נתיצבה מתיאשת מלהעבד וגר' שהו חקן עשר שנים לשבת אכרס וכו' כי ער אותו זמן היתה מקוה שתעבד וכשעבר י' שנים בלתי יאשה מלהריון וזמני תשיש' הב' חוגרים ידועים ורוכס הוא בעת הסתו והכנסת האביב וארס מפסיד בכל זמן וכן הב' הנדל עם האדם לחמיותו ומציאות חובו והוכרים יתאווה שששים בסתו והנשים בקיץ ורוב תשישי העופות הוא באביב ובתחילת הקיץ וכן הב' החמיו והורס יוצא מהעבור לאחר יד שנה שהוא רואה קרי ויוליד עד ס' שנה והנקה אחר שתראה דם נדותה חלב שנה ויום א' עד ח' שנה וזה כרוך ואחר שרברנו במתעבדו וחורות ומתעבדות נדבר :

בחלב

וטבעו הנה העבור כחלב וטבעו הוא בנ' דברים הא' בתועלתו והב' בסבת עת יציאתו והג' בעצם החלב אולם תועלתו הוא כי הוא ימצא בנקבות הב' החולידים חי בנוסף זה הזכיר הפלוסוף וזל' דקדקו יותר מחמו כי כבר נמצא הטול ביצים ומניק והוא העטוף וכבר זכרנו אכחנו סבת זה כי הוא מחוצץ בין המצופף והחולך כי יש לו כנפים ואין לו נוצה ויש לו ס' אצבעות ע"כ הוא מחוצץ להוליד ביצים ולבניק ותועלת החלב הוא בעבור מזון הולד ולזה יצא בעת הראוי למזון הולד והוא אחר שולד כי כמעט אמו כיוון כמה שניונת האם וכשהיא יוצא כהפך המזון שהוא לחלב בדרים ולזה בעת קריבת הלידה והוא החדש הו' ימצא חלב בדרים מתוך מבוסל וקודם זה ימצא בוולת מתיקות או תלוח על הדוב לפי שאם יצא קודם זה העת יהיה לבטלה ואם יתאחר אחר הלידה ימות הולד ולפי שסבת החלב אינו אלא לתועלת מזון הולד ע"כ הדרים הם מושכים חלב כפי מה שתכלי אנטומכת הולד לטכל ולזה ירנישו הסניא שהולד צריך לינק כשמרנישו' שהחלב כהפך בדרים כי ירעו כי מה שבאנטומכתם נתעכל וירעבו למזון אחר שהחלב כהפך בדרים ולזה רוב הנוקים אינם רוצים לינק אלא משרי אחס לפי שהוא חומר שממנו נתהווה ואע"פ שאינו מסתכל כאמו הוא מכיר בזה וכשהלל כמה ירע לה בטעמ' וכריחא וגם הטבוח האלנות שיהיה הנקב אשר בדר השיעור אשר יכול היונק למשוד כי אם היה יותר רחב היה שואב כורס ומניקו ואם היה יותר צר היה קשה המציבה לינוק לחולשתו וימות וזש המעורר מפי צוללים וינוקים יסרת עזו וגו' יאמר כי זה קורם שיני המעורר' בפייהם המכחישים השבחת הש' בפרטים כי מפי צוללים וינוקים יסרת כהונתם נתיסד עזו זאת האמונה וכן מה שדרשו רזל' בענין ואל השמחי כל גמוליו בענין דריהמן האינושי שהוא במקום הלב לב' סכות הא' שלא יסתכל בערוה והב' שלא ינק ממוקם טבעת אלא החלב הנכחד מהגוף וכן סדר ההייה באדם מתחלת ההורעה עד סוף הגדול הוא מורה על השבחת הש' ולזה המעורר ה' חקרתני ותרע אתה ירעת וכו' אחרי ורבעי וכו' כי אין מלה וכו' וכן כזה ראינו מסדר בריאתו שכל' אורד על בני מורלות נפלאות וכו' כמו שביארנו למעלה כז' והו שדרשו רר כמעט אמו ואמר שיה' כרכי נפשי את ה' וכל קרכי את שם קדשו ינק חשדי אמו ואמר שיה' שנאמר ברכי נפשי את ה' ואל תשחחי כל גמוליו כונתם לומר הסתכלות הוה היה מעורר אותו לתת שירה לאי המסנים וכ"א כי אתה נאמי מבטן מנטיחי על שדי חמי עליך השלכתי מרחם מבטן אמי לי אתה ואח' עליך נסמכתי מבטן ממצי אמי אתה גווי הנה ביארנו תועלת החלב והנה יש לרזל בזה ענין נפלא בעלם מחכמי המחקר והנה ואחרים כשרה טינקס מן הטרפה קבתה אסורה טרפה טינקס מן הכסירה קבתה מותרת רזל' כי בטבע הראשון נשאר כז' היותו בצורתו הראשונה ולא נתעבה להיות כילום פי' ליהם וכימום וזה נפלא מאד יורה על חכמתם בטבעי שדברם אולם בסבת עת יציאתו הוא כי דם הנדות הוא כלה בידול הולד ולזה יפסק דם בעת הסריון ואחר שנשלם בידול הולד אותו מחר הולך אל הדרים כי אינו צריך אל הולד וזה הוא מתכשל לפי שהוא מותר בקי וזך ולזה היו הדרים ורחם משותפים וכבראנו שניהם כא' בזמן הנדות ובשינוא הולד הוא כיוון מאותו מותר כאשר היה כרחם ולזה פסק דם הנדות בזמן הנקה ג"כ ואולם עכש החלב הוא מחר דם הנדות המבוסל היטב כשיעור כן אוירות חס ולח והוא סבת תלוב כמו שציינו בסבת לובן הורס וסע מ' שאמר שהחלב מובלח כי גם המובלח הוא מתלכנת כשהטבע מבטל אותה לרשותה לחוץ אבל החלב הוא מותר יד ונקי מבוסל היטב ולזה היה לכן ומחקר . והנה נשלם העבור בזה בע"ה ועתה נדבר :

במביע

הולד כמעט אמו ונאח' כי הוא אינו נעדר מהרגש כמו האילן ולא שלם מהרגש כמו ואינו ג"כ כמו השושן כי השינה האח' למי שדרכו להיות ער וכוה הוא סכלות האומה האומ' כי העובר ישן כמעט אמו שבע שנים אחרים הוא הרגש חסר דומה כהרגש החי הממוצע בין טבע החי המרגש השלם וטבע האילן כי העובר בתחלת יצירתו יהיה כמו האילן ואין כאילן שינה כמו שאין לו תעורה ויעתק אל טבע ההרגש השלם במצעות זה הטבע ולא יהיה רח חיותו אחר צאתו מבטן אמו אלא כשינה למי שהשינה קרובה בעצמותה אל זה הטבע ולזה יוצא העבר הקטן יעשה פעולותיו הסבעות כחיותו ישן יותר מפעולתו חוץ מהאח' כי בחיותו ישן יבכה וישחק ולא יעשה זה בתחלת ההולד כחיותו ער וכן החנוט אשר בבטן היא תנועת חלו החיים לא חנוט חיי העבר ואחר שנשלם זה נדבר במהירות היות הזכר קורס הנקבה הנה הזכר יבחר צורתו קורס הנקבה וזה יראה בחום המפילות וכבר בחלקו חכמי יס' בזה יש מי שאומר זכר למ' יוס ונקבה לפ' ויורה עז' זמני דם מורה לזכר ולנקבה ויש מי שאומרים א' זה וא' זה למ' וזרואי שאמר בזה הוא הדעת הראשון כי פסח התורה קורס כן וגם לפי הטבע להיות הזכר חם ויבש ויחם בידולו מן הנקבה שהיא קרה ולחה ולזה יתנוצץ הזכר ברחם יותר מהזכר מהנקבה אולם הנקבה תגדל חוץ לרחם יותר מסוכר וזה כבר חולשת המקבל שהוא מתפעל מהרגש המפועל כמו הסיו' החלוש' החתכפלים יתיר

יותר מהר מהפני' הבריא' וכמו שהשפורה מתבטלת יותר מהר מהחטא ולא כי האטה בת' י"ב שנה ויום א' הניעה לימי
הבדלות ויכולה לילד וחייבת במצות והזכר עד היותו בן י"ב שנה ויום א' לא יגיע לזה והביאו סמך מן ויבן ה' אלהים מן הצלע
ובן הנקבה בת ב' שנים ויום א' ביאתה ביאה והזכר עד היותו בן י"ב שנים ויום א' ולפי שטבע הזכר והנקבה נכדלים לא
תלדנה הנשים זכר ונקבה כי אם על המעט ועל דרך הרוב הם שני זכרים או ב' נקבות : ועתה נדבר

מנה

שיקרה לנשים בעת שיפסק נדותן תבך תשמין ותתנפח בטנה עד שחושבת מהם מעוברות ויקראו הרופאים זה
חולי הרחם ובס' יקרה זה לנשים שאינם נבעלות בשמחאות לתשמיש ולכן מצוים הרופאים שתפנה כעין זכרות
להבעל כו' ואז יהיה נהך אותו מותר בהתענגם באותו תשמיש ויהי החולי יסור בהם לפעמים עד גת הוקפה וימות בו ולפעמי'
תלך חתיכה קשה עד מאד לא יתחבנה הסכין כי אם בקושי והפלוסופ' נתן סבת זה חולשת הטבע והפסד הכיכול וזה ר' לא
יסכים הטבע בין שני הזרעים באיכות ובמות ויתבטל זה המותר מהחום המוחלט לא מהחום המיוחד לזיכור ותמונה ויקרה להם
מה שיקרה לזכרים שיפעל בהם החום הטבעי בעת הכיכול שהוא יתעבה ויתקשה כי מדרך החום הטבעי שיפור החלק הלח
ויקפא הארצי ולפי דברי חז"ל יהיה זה ג' כ' כשיקרה עכור אחר עכור שהטבע הוא התעבק להסלים הראשון ובא השני עליו
ונפסקה צורתו וכשאר בלתי שלם אחר היותו היותו של שני מאומרת להיות הראשון ולא היתה היותם כא' להיות תאומים וזהו
סדר שהזכיר חז"ל וכא' ילדה כמין חתיכה לבנה עוד הזכיר זה ז' ענין לא מצאתיו לפלוסופ' בענין קטנה שלא הביעה לכלל
בדרות שאמרו שתתקשע עמוך כדי שלא תתעבר ותמות שאמרו עליה בבמ' ירושלמי עברה וילדה עד שלא הביאה שתי שערות
היא וכניה מתים עברה עד שלא הביאה שתי שערות וילדה אחר שהביאה שתי שערות היא חיה ובנה מת ונר' סבת זה כי אין
אשה ראויה להתעבר עד שתגדל וזרבה בה המותר וזהו בהביאה ב' שערות כי השער יורה על ריכוז המותר וכשעברה קודם
לכן ובס' ילדה טבעה לא נתחוק עדין והמותר אינו שלם ע' כ' הבן מת שלא היה המותר נאות לולד קימא ובס' היא תמות לחולשת'
כי לא תסכול צער הלידה וכשנתעברה קודם לכן וילדה אחר שהביאה שתי שערות הבן ימות עכ' פ' כי בשעת ההויה עדין לא
הביעה לזמן שהיה החומר נאות להולדה אבל היא תתקיים כי נתחוק טבעה ותסכול צער הלידה וזה נאות והבן לפי דעת הגמ'
הואת אבל בבמ' אמרו כי קודם זה הזמן אינה מתעברת כל עיקר תוך הזמן היא מתה ועברה מת ר"ל כי בזמן הקטנות א"א
לה להתעבר אבל תוך הזמן זהו אחר שהביאה ב' שערות ועדין לא עברה ו' חדשים עליה אם קבלה הריין אינו לקיום לא להולד
לו לחולשת' המותר ולחולשת' כחה וזה יותר קרוב אל הטבע וכן נתקיים לנו בחוש והשלמנו דברנו כוח החלק המוליד מהכח
הזן בדברי קדוש ונפנה לכת החיובי ב"ה :

הדיבור

כח החיובי הנה הרופאים אומרים כי זה הכח הוא נשוא על הרוח המתהווה מאיכות הלחות בהיותו כלל ושם
הוא קונה זה הכח והלב הוא ראשי לזה הכח ושם הוא משתלח לזה העורקים היוצאים ממנו הנקראים שריינים
שאר האיברים ופעולת זה הכח היא שהוא מכין האיברים לקבל החוש והתנועה וזה הכח הוא ראשון לקבל האיברים הכח הנפשי
שהוא החוש והתנועה (כ"ל שז' ואעפ"י שלפעמים יתבטל מן האבר החוש והתנועה בסיבת חולי או סתום מ"ת מסיבת זה הכח
עדיין הוא חי כי לא יתעפש וכו') בסבת חולי' או סתום ועדין הוא חי כי לא יתעפש ולא יפסד וכשימות האבר אין בו לא חוש ולא
תנועה א"כ כל מתנועע מרגיש הוא חי ואין בל חי מתנועע מרגיש ויתבאר מזה כי יש באבר צדד החוש והתנועה ככעלי הפלך
כח זה ישמור בו החיות וכשימור המונע יחזור לקבל החוש והתנועה לסבת בריאות הכח החיובי אשר בו וכן יש אבר שאינו מקבל
כח ההזנה מפני חולי ויש בו כח חיות ולזה התייר חכמי ישראל ז"ל ביני הסרים שקורין אותם ביני חשלי' או אע"פ שאינם מקבלים
ההזנה שהרי אינם גדלים כיון שאינם מרגישים ויורה זה שיש להם חיות ואין דינם כדון אבר מן החי שהוא אסור א"כ אין כח החיות
כח ההזנה ובס' כח ההזנה אינו מכין האיברים לקבל החוש והתנועה כי אם היה הכח הזן הפועל היו הצמחים מרגישים א"כ הכח
החיובי הוא המכין לקבל החוש והתנועה לא כח הזן א"כ זה הכח הוא ג' לזן ולמרגיש ופעולתו הוא לתת החוש באיברים וכשנעדר
הוא לא יהיה בהם כח ההזנה ולא כח ההרגש והלב הוא התחלה לזה הכח ע' כ' כשימות הכ' יתקדר הלב תחלה וזה הכח אע"פ
שפעולתו היא להכין האיברי' לקבל החיות הוא ג' כ' התחל' תנועת העצם הארצי הדק ל האיברים והתחל' התקבצות והתפשטות
לכשיהם ולרפך וזהו דעת הרופאים כוח הכח אמנם הפלוסופ' רוקים כוח ושרג דבריהם הוא שאין באן אלא שני כחות הא' כח
הזן ויחורו כוח הצמחים והאחר הכח המרגיש ויחדו בו הכ' ח' ואם היה שם כח ג' וולתי הזן והמרגיש למה לא נמצא זה הכח בא'
המדרגים מיוחד כמו שנמצא הזן והמרגיש והנה כח החיובי שטען בו באלונים פעולתו היא התקבצות והתפשטות וזאת הפעולה
תיוחס אל הכח המרגיש הכותן החוש והתנועה ולפי שפעולת הכח החיובי אינו אלא התקבצות והתפשטות היה דפק הישן מתחלף
לדפק הער ודפק הכח מתחלף לדפק המתנועע וכל אלו החולועים הם ממשיגי כח המרגיש וא"א לומר שתנועת התקבצות
והתפשטות לדפק תהיה להדיח הנשימה לכך אלא להביא הרוח אל האיברים לקבל כח ההזנה וההרגש וא"כ אין שם וולתי שני כחות
הא' הזן והכ' המרגיש הכותן החוש והתנועה ואחר שהתבאר זה הכח החיובי א"כ מבי' דברים אם שהלב אין לו ראשיות כלל או שהוא
ראשי' לכל הכחות כלם ובאלונים כבר הורה שיש לו ראשיות א"כ מחוייב הוא שיש לו ראשיו' לכח הזן והמרגיש אחר שאין שם כח ג'
ע' כ' ידאס הפלוסופ' שהלב הוא התחלה לאלו הכחות וכשהוא מגיע אל הכבר יקנה כח הזן וכשהוא מגיע אל הסומ יקנה הכח
המרגיש ואין שם כח ג' וכבר הקדמנו מזה ופסד הכתוב יורה כדעת הפלוסופ' שהרי בתחילת הברואה בתוך האיובי באמר ויפח
באפיו נשמת חיים ובאמר באסיפת הברואה כל אשר נשמת רוח חיים באפיו וכו' וזאת הנפיעה שהיתה באף שהוא מקום נשימת הלב
נשם האדם בכחותיו א"כ הלב הוא מקור כל הכחות וכחותיו יהיה הכ' ח' וכחותיו ימות וזהו זימת לבו בקרבו כמו אל האסיפה
ואחר זס הכה ארסטו אומר שהלב הוא התחלת צמיחת העורקים הבלתי דופקים ויטעון כוח שתי טעמות הא' שהתחלת כח הזן
הוא מכלל וכל שהוא התחלה לכח הזן הנה ממנו בהכרח הכח המגדל וכל שיש בו כח המגדל הנה בהכרח ממנו צמיחת העורקי'
שם חלי כח הזן הוא הלב וכבר כתבאר הקדמה זו שהלב הוא התחלה לכח הזן אבל באלונים ביחס הקדמה זו וזוהי התולדה כי
הוא אחר כי הכבר הוא התחלת הכח הזן ויוליד מזה כי הוא התחלת העורקים כי התחלת הכח המגדל הוא הזן וכן יתחייב מזה
שם העצב הוא כלי הכח המרגיש צומח מהמוח שיהיה המוח התחלה לכח הזן ואין זו ראיה מברחת לפי שאפשר הוא שיהיה העצב
צומח מהמוח ולא יתחייב מזה שיהיה אותו אבר התחלה ראשית לאותו כח והרי המוח הוא קר ולא וא"א שיהיה הוא התחלה ראשי'
לזה הכח ועוד נרחיב המאמר בזה כשמדבר בכח המרגיש והטענה הכ' שיטעון ארסטו כי התחלת העורקים הבלתי דופקים
הוא הלב לפי שם דומים לווא"א שיהיה הכבר התחלתו לכי שהכבר הוא כשרי' אינו דומה לעורקים אבל העורקים הם דומים
לכל ואמר ארסטו זאת הקדמה היא מורגשת כמיתות אבל באלונים אומר כי התחלתו הוא הכבר ומביא ראיותיו ג' כ' מהבית

וכוה א"ל לעמוד בו בשלימות כי לא היתה חכמה זו שלמה לא כימי גאלינום והוא עמד על מה שלא עמד איש לפניו וגם אחריו לא קם כמוהו וכן העיר י' רשד וארסטו יחייב מואת ההקדמה שאחר שהעורקים הכלתי דופקים דומים אל הלב יתחייב שיהיה התחלתם ממש ונ' סינא חולק על זה ואומר שאפשר שיוולר חסמקום מה שלא ידמה לו שהיה האלמום הוא דבר קשה ויולר מהארץ הרכה וזו הטענה היא שהתחלת האלמום מהארץ הרכה אין הרכות מוליד בעצמות קושי האלמום לפי שאין צורת האלמום והטיט הרך שממנו יתילד א' אולם היה התולדות האלמום ממקרה קרה אל הארץ שהיה חמותה וזה תרחשו אבל הדבר המתילד מדבר הוא א' ממנו בצורה הוא דומה לו כי לא יתילד משרש רמון ענף אחריו וא"כ אם היו העורקים הכלתי דופקים דומים אל הלב בהכרח היינו היו צמיחתם וארסטו יחוק דעתו בהקדמה מפורסמת והיא שהלב הכחשה ראויה שתהא במרחק שום לכל הדברים שהיא להם התחלה התחלתו כוטה לזר שמהל וראוי הוא שיהיה באמצע לפי שהתחלה ראויה שתהא במרחק שום לכל הדברים שהיא להם התחלה אלו הם טענות הפלוסוף לחייב שמהלכ היא צמיחת כל העורקים דופקים ושאינם דופקים אומנם גאלינום דעתו שהם ג' כחות הכח החיוני התחלתו הלב וממנו הנשימה וההתפשטות בדפס והכח הון התחלתו בכבר וממנו הכח המוליד ויש לו אבר ראשי הם האשכים והכח המרגיש ממנו החוש והכחועה התחלתו המוח והגידים הדופקים התחלתם הלב והכלתי דופקים התחלתם הכבר והעצבים התחלתם המוח וכבר וזכרנו זה וזכרנו עוד כשנדבר בכח המרגיש ב"ה ומה שאנו דורשים בכאן הוא אם התחלת צמיחת הגידים הכלתי דופקים הוא הלב כרצת הפלוסוף שזכרנו או הכבר והנה גאלינום יטעון שהכבר הוא התחלת צמיחתם והוא יורה לפלוסוף כי התחלת כח הון הוא התחלת צמיחת העורקים כי הוא הכח המגדל אבל הפלוסוף לפי שחייב שהלב הוא התחלת כח הון ויחמת טענתו זו בשתי הקדמות הא' כי המוליד הדם הוא התחלת הכח הון כי הוא המזון האחרון והכבר הוא המוליד לרם א"כ הוא התחלת כח הון וכאשר היה התחלת כח הון יהיה בו הכח המגדל שממנו צמיחת העורקים א"כ צמיחת העורקים הכלתי דופקים הוא הכבר והקדמה האומרת כי האבר המוליד הדם בו התחלת כח הון גם הפלוסוף ירה אותה אבל ההקדמה האומרת כי בכבר היא תולדה של דם לא יוכל אותה הפלוסוף מולדת כמו שנבאר אח"כ לא יתוויב לו ממנה שיהיה הכבר התחלת כח הון וזאת היא טענת גאלינום לחייב שהכבר התחלת צמיחת הגידים הכלתי דופקים עוד טען כזה טענה אחרת מוסתתם והקדים כזה שתי הקדמות הא' שהעורק המניע מהכבר אל הלב הוא סעיף מסעיפי העורק הגדול הנק' ענף הכבר והב' שהסעיף יתחייב שיהיה מהדבר שנסתפף ממנו אבר הוא יותר עבה ממנו כדמיון היסוד אל הבנין וזה ירצה בצמחים ובאילנות שהקלעים יסתעפו מהשרש ואלו הנכחו שהלב הוא התחלת אלו העורקים יהיה כמו אילן ספוד יהיה שרשו א' וסעיפיו וסעיפיו יתפכו לזר שרשו וזה הפך האילנות כי השרש יותר עבה מהסעיפים והסעיפים מסתעפים ממנו וזאת היא טענתו והנה ההקדמה הא' א"ל להכחשה אחר שהחוש העיר עליה אבל מה שחייב ממנה גאלינום היות העורקים הגדול התחלת זה העורק אינו מתחייב ממנה חייב אמתי כי גאלינום עצמו יורה שיש עורקים באדם יתקדק ואח"כ יתעבו ויתפכו ויחורו אל זר השרש וכן ברוב הצמחים כמו הדלעת והגפנים והרכה מהצמחים וזאת ואין העובי ראיה על שהוא שרש כי איפשר שיצא צמח דק למיעוט חומר שחמקום צמיחתו כחמקום שיש בו ריכוזי חומר ויתעבה לצורך פעולתם ומה יתבאר כי אין מופת גאלינום כזה מופת חותך ואע"פ שהוא מתחזק כזה שלפי שהתחלת המוליד כחמת המיתוה הוא כזה העורק הגדול ואחר שבו היא התחלת המוליד בהרכה מהתלכא' כמה שהוא אחרון במכש אומנם מה שיכשש שיהיה זה העורק התחלתו הלב לפי שכבר נמצא הרבה מהכ"ה שאין להם חלל ימני והם אשר אין להם ריאה ויש להם כבד אין זה מחייב שתהיה ההתחלה בכבר כי לא יחייב ארסטו במופתו שיהיה התחלתו החלל הימני שכלב אבל יחייב שכלב יהיה ימני או שמהל או אומנם נשאר לחקור אם הכבר הוא אבר הראשון המוליד לרם או הלב כי כלל ספק האבר הא' המוליד בו היא התחלת הכח הון וא"כ בו היא התחלת הכח המגדל וממנו היא התחלת צמיחת העורקים ומופתו ארסטו הסב' הא' שכלב היא התחלת הכח הון והב' שמהלכ התחלת צמיחת העורקים והב' שהאבר אשר בו התחלת הדם ראוי שימצא בו בעצמותו לא בעורקים לפי שהוא התחלה לעורקים ולא נמצא אבר כנוק כזה התואר אלא הלב א"כ בו התחלת הדם ומב' מופתים אלה חייב שכלב התחלת הכח הון הראשון במכש שהוא המזון האחרון אומנם גאלינום סותר המופת הא' ואומר שהתחלת הכח הון הוא בכבר וגם המופת השני הוא סותר ואומר כי התחלת צמיחת העורקים הכלתי דופקים הוא הכבר אומנם המופת הב' יראה שהוא מחוייב שבויה אחרו לפי שאם התחלת הדם הוא התחלת העורקים והתחלת העורקים לא יתחייב שיהיה זה עורק הנה זה הדם אינו בעורק ואם הלב הוא כזה התואר או הכבר הנכח גאלינום יורה שהוא הלב ומה יוליד ארסטו שתחלת היות הדם אינו הכבר אחר שמהלכ בו הדם בעורקים ואומנם על כדמיון אנו צריכים להכריע עצמנו אל המופת השכלל ונכחי החוש שלא יסתור המופת השכלל והנה דברי ארסטו הם מופתים וגאלינום רצה להכחיש מופתיו כמה שנגלה לו מהחוש בנתח וכבר אמרנו שאין כח בא' מן המועינים לעמוד על מה שעמד הוא כזאת החכמה וא"ל להכחיש מה שנתאמת לו ממנה ע"כ בא החכם י' רשד והנהיג המוחס מהנתח ע"פ דרכי המופתים שהניח הפלוסוף ומש שהניח גאלינום כזה הוא שיראה שהכבר הוא התחלת הכח הון לפי שיראה בו התחלת הדם וז"ל בן אחרו שהכבר הוא מקום הדם וז"ש דרכותא דדמא ככרא ואחרו אשר לנו הדם היותר לנו הכבר כלומר שהוא עצמו דם ולפי שהוא התחלת הדם ימצאו אלו האוברים המכרולים למותרי הדם כי הכליו מכרולים המותרי המותרי והמריה המותר הכרכומי וז"ל הכבר כועס ומריה ית בו טפה ומכחתו כלומר כי התאום היא בכבר והיה כי ירעב והתקצף וכשיגדל הרעב יתשיך המרה ואז תשקוט תאותו כמו שאנו רואים מהמתענים כי בעת הכהוב לאכול יתאו ואח"כ תשקוט תאותם לפי שהכבר מושך המרה מהכיס והטחול מושך המותר השחורים וז"ל זל טחול שותק כי במשכו השחורה מורכך הדם וגם ימצא ממנו דרך ילך בו הדם אל כל האוברים ולזה יבזור כי כל האוברים כיוונים מהכבר ואף הלב ולא נמצא אבר כיוון מהדם שכלב אלא הריאה ולזה יתחייב שיהיה האבר המוליד לרם הוא הכבר ושהיה כזה הענין הוא ראש לא עבר ללכ וכיון שבו התחלת הדם המשתלח לאוברים ואף ללכ הנה בו כח הון ואין ראוי שיהיה הוא עבר כזה ללכ אלא ראשי ויתחזק כזה עוד כי הוא משיב על האומרים כי הלב יקח הדם מהכבר בלתי מכושל ויבשלוה ואחר ישלחהו אל כל האוברים ואחר שאם היה הדבר כן היה מחוייב שיהיה כלב עורק א' יצמחו ממנו העורקים ויביעו בשאר האוברים לשלוח מהם הדם אשר יזון מולדת העורק אשר ילך בו הדם מהכבר אליו הנק' כמו שימצא שיצא ממנו עורק ילך אל הריאה ולזה יתחייב שלא יזון מדם הלב אל הריאה כלכד וא"ל לומר שהאוריטי בעצמו הוא המניע הדם מהכבר אל הלב ואח"כ יחזור באותו עורק עצמו אחר שנתכשל בלב כי זה נמצא הוא החוש לפי שיש בעורקים שכלב ר' פיות ויראה שזה העורק המניע מהכבר אל הלב נמצא שהוא נפתח מחוץ אל פנים בתנועת ההתפשט' עוד יחזור אל מקומו בתנועת ההתקבצות וזה נוסכים להכנים הדם לכד ולתצור מה שנכנס מהמו שלא יצא והפיות הב' בהפך זה שהם יפתחו מפנים לחוץ להוצאת מה שיצא ממנו מהדם והרוא וימצע מה שיצא שלא ישוב ואלו טענות חוקות נתאמן בהם

מגן אבות ח"ג

בהם גאלינום לבל שיהיה הלב התחלת הדם אשר יזנו בו האברים ועתה על מי נסמך מופתי ארסמו חייבוטבלב התחלת
 כח הזון ומופתיו גאלינום חייבו שכבד התחלת הדם אשר יזנו בו האברים בא החכם ר' רעד וקיים הכל ואמר כי אין ספק שחום
 הלב המשתלח אל כל הבוץ באמצעות הדוח אשר בנדיים הדופקים הוא מקנה להם החום הטבעי וכו' החום יושלם ביטול הדם
 המשתלח להם והכבד שיהיה המזון האחרון לזון בו האברים ואע"פ שהכבד הוא התחלה לדם הראשון בהיה הוא אחרון בטבע
 ואין דעת ארסמו שהלב יביא הדם אל הכבד כמו שתביא האסטומכא הכילום אליו אבל אומר כי מהלב באמצעות הנדיים הדופקים
 ישתלח חום טבעי אל האברים מכיון הדם המשתלח להם מן הכבד להיות להם המזון האחרון אין תועלת הדם דבר אחר לא שיהיה
 מזון אחרון לאיברים וכבר הורה גאלינום שבנדיים הדופקים יש רוח אלף שצקרו הוא דם ובאותו דם המשתלח מהלב עם סרור
 בנדיים הדופקים נשלמה צורת הדם הזן אל האברים והנה יחס הלב לדם הכבד הוא יחס הצורה אל החומר וכו' נתקיימו מופתי
 הפלוסוף ולא יכחישוהו מופתי הנחום והו מה שהעלה בזה ר' רעד והוא אומר כי מה שאומר בן סינא בזה שאין טוב למשכילים לקיים
 בזה השער משפט חותך והראה פנים לכ"א מהדעות שדבריו יוצאים מדרכי הסקס ואין לנו עסק בדבריו בכלל כי דברי בן רעד
 בזה הם מתוקנים אין צריך להסתכל בדעות וולתו בזה ואחר שהתבאר ביאור נגלה מהלב הוא שורש כל הכחות כלם וראש להם
 וע"כ א"ס היה לבי כדונב נחם בתוך מצי ואחר אשר לכו כלב הארי המס יחס ואמר ויחס ללב העצ ויהי למס וכ"ז דמו על נפילת
 כמו כענין אל יכול לב אדם עליו א"כ ראוי לנו לומר כי הוא התחלת היצירה כמו שהוא סוף האפיסה דנוני כי כמו שהסוף האפיסה
 הוא קדירות הלב כן תחלת ההיה הוא חום הלב וכא"ל הלאה מטיבירו נכרא כלומר אמצעי וזה כי כשיפגש ורע הזכר עם חומר
 הנקבה יפעל בו כחוסו ויעמידהו ויקפידהו בכח אשר בו כמו הקיבה אל החלב וזה כשידתימהו ויעבדו ויתחום ממנו בוף חלול
 יתקבץ כלתו חלל אדיות דק חס ואחר יתפרד ממנו ורע הזכר לא נשאר בו כלום כי אם הכח שנתן בו כמו שביארנו חייבו זה ואותו
 חלל המתחום הוא חללו של לב ואומרים כי הדם הנמצא בכינה בתחלת ריקנותה הוא דם הלב ואותו אדיות הוא שורש הכחות כלם
 והוא הכח החייוני והוא החום היסודי כמו שחומר הנקבה הוא לחות השרשי שבאדם ובכלות זה החום היסודית ושלחות השרשי ימנע
 האדם כי א"ל להחליף אותו וזה הבוץ החלול שקראוהו חכמי ישראל שפיר הוא בהיות חב"ס כמדרכת הברעין אל הצמח ובעור
 תנועת הסככים השכל הפועל מקנה אל החומר ההוא כח להפעל ממנו איברים כמו שמתפשט ממנו חכמי דעין שציפוס ושרשים
 ויתחום מכל חלק מחלקי החומר ההוא אבר באות לאותו חלק כי החלק הנאות להיות חום יתחום ממנו חום ושלחן הנאות להקנות
 ממנו כבד יתחום ממנו כבד וכן שאר האברים וההיה הראשונה בואת הכריאה הוא שיקיפה קרנם כי הוא יבש יותר מהכבד
 ובתוך הקרנם יתחום כשר ובאמצע יתחום היצורים שבאמצעותם ישתלח החום הטבעי אל האברים הראשיים תחלה והכבד מתחום
 תחלה לצורך הסונה כי בו התחלת הזאת האברים ואחריו החום כי בו תחלת השרש וההנוצה כי הצובר בתחילת ההיה צריך
 להונה ועדין הוא מתנועע וכאשר יבדל העצ יתנועע ויגיש בריח שהריחה אמן ולזה ימצא החום יותר גדול משאר האברים בעת
 הלידה וכן העינים תפני רוב הלחות שבהם וישלם גדולם חוץ לרסם כמו שיתמצו גורי הכלבים נולדים סומים וישלם גדולם חוץ לרסם
 ושדכר נראה כי הביצים לא יתחום עד בארונה ואחר ההיות אלן האברים יתחום הנדיים ואחר היצמות כי יצטרכו לנבוכ חום
 ואחר הצפורנים והשער כי אינם כי אם שארית המזון ויכרתום ויחליפו משא"ל בשאר האברים כי בהכרתם אינם נדבקים אלא
 בתחלת החום לרוב הלחות הטבעי הנשאר בהם מחומר ההיה כמו הסעיף הנפגש מהאילן וכאשר מצורה בו שחור ומתדבק קודם
 שיכש וכן עושים מרכיבים ענף בתוך האילן שמרכיבים אותו כותן ריכוזי הלחות ולפי שצצורים והשער הוא אחרית הגידול כרחם
 אח"ל שאם שצרו לקוי ואינו נגמר בצפורניו שהוא בחוקת נפל ויצא קודם זמנו והשנים לא תגמר היותם חלל חוץ לרסם לפי שבתח"ל
 אין צורך לשנים להונה וזאת היא הסבה אשר הוית השנים לא תושלם עד חוץ לרסם לפי שבתח"ל אין צורך לשנים ולפי שהשנים הם
 גופנים שמאלל ולסכת זה יקבלו ההתכה ע"כ בתאחרה יציאתם ובה יש תהם שלא יגדלו עד היות האדם גדול ויחליפו הקטנים כג
 הצורך אליהם גדול וכאשר נשלמה היות הצובר בתוך הרסם יחמוצע לזאת מהרסם ונשלם גידולו חוץ לרסם כהם שהטבע יספיק
 לוה ואין צורך לזה לרסם וכבר כתבנו לחעלה מה שכתבנו חלל באיכות עמידת הצובר בתוך הרסם ולא הניעה מקירת הפלוסוף
 להשיג מה שכתבו הם ז"ל בזה ולפי שכלב הוא החום היסודי והוא בתכלית החווק וצריך לנשג עליו כדי שיכנס בו אדיות קר לרחף
 עליו ולהוציאו אחר שנשחנה בתוך הלב ע"כ נכראת הריאה שהיא מפרחת על הלב כאדם המנשג ברציפה על פניו בעת שחום
 ולפי זה היה הצורך לכראת הקנה שתהיה הריאה נתלית בו ולשיכנס האויר דרך הקנה אל הריאה ולצורך הקנה נכרא הצואר ארוך
 ולפי שנאריך הצואר חפסי הקנה הוצרך לכראת הושם כדי שיכנס המאכל ממנו אל האצטומכא ולפי שצואר אינו אלא ארוכות
 הקנה והקנה אינו אלא לצורך הריאה ע"כ הדגים שאין להם ריאה אין להם צואר והעצמות יש להם צואר וקנה לפי שיש להם ריאה
 והאומר כחלמוד אין ריאה לעוף נאמר עליו שאינו בקי כתרנבולס שהרי יש לרס ריאה בין בלעזיתים וכן הנחש יש לו ריאה אע"פ
 שאין לו רגלים וארוכות הקנה הוא לב דברים הא' להוציא הקול ולזה היה חוליות חוליות כדי שיהא באות להוצאת הקול והב' כדי
 שלא יכנס האויר אל הלב במהירות וייתקן בקרירותו או שיהלשהו ויתמסר לו הסקנה או שימיתו פתאום וכשהוא ארוך ושתים
 הקרירותו קודם הניצו אל הלב והנה הנחל צואר ארוך לפי ששוקיו ארוכות כדי שיגיע אל הארץ בעת שמזון אבל האוירים הגדלים
 בתוך המים צוארם יותר ארוך משוקיהם לפי שהם ניזונים מהדגים שבתוך המים וצריך שישים צוארם מניע אל תוך המים יותר
 מרגליהם שהם על המים ויש בחיות חין אחד נקרא ורפאה והיא מיה טהורה שתרסם דבי שצדים ז"ל זמר סכתוב בחיות פסור
 ורפאה וזאת החיה היא השונה הרבה אין בכל הולכי על ר' כמוה כי צוארה יותר קצר מאורך שוקיה ולזה לא תוכל להביע אל
 פיה המזון מהארץ אלא בציצ' רבה ואחר שיתרחק מלפנים מרחק רב ולזה רוב מיעותה במדבר הוא מפירו' המדבריים והרואים
 אותה אומרים כי הוא דומה לגמל בראשה ובצואר' אלא שצמח פניה ואחרים הוא כלבסין א"ל שיתעכב עליו דבר לרוב שיפוצו כי
 חוקרת' יותר גבוה מאחרים אע"פ שאין ידיה יותר גבוהות מרגליו אלא שיפוע גופה הוא כן וזאת החיה היא יותר גדולה יותר
 מהגמל כן העיר לי מי שרא' אותה בפאם וכן כה' בן רש"ר שרא' אותה בארץ בדבריה לא בארזלום ולפי שהקב' הוא חפסי
 האויר להניצו אל הלב והושם הוא חפסי המזון להג' אל האסטומכא והיה ללב אחורי הבוץ והאסטומכא אחרי הלב והריאה ע"כ
 בהחייב שיחיה הקנה לצד חוץ כנגד הריאה והושט לצד פנים כנגד האצטומכא ולפי שהמזון הוא נכנס מהפה אל הושט והעובר
 דרך הקנה אלן היה פי הקנה פתוח היה נכנס מה המזון והיה מויק ע"כ הושט לו דרך כיסוי לשמרו שלא יכנס בו מזון והיה שיפוי
 כובע וע"כ אחלל אין תשיחין כסעורה שלא יקדים קנה לושט כי הדבור יצא מהקנה ובעת יציאת הקול נפתח שיפוי כובע ואם
 באותה שעה הוא אובל וכנס כקנה המאכל ויתיתמו או יבואו לידי סכנה וסכ"ה שאין להם שיפוי כובע הנה פי הקנה הוא סתום
 ויפתח בעת שסותה לבר ויש שהראשונים ששני פועלים לומר שדרך הקנה יצורים אכלים ותשקים וזה סכלות עכואר מהחוש וכן

בתועלותיו הפרטיים ונאמר כי הלב הוא כמו סכ"ח החנוכה והנה יאמר לוי"ס יתנועע בחדש ובקצת לכות סכ"ח

בבית ה' ובמקדש האדום המיוחד אל הלב רי ואת היא בונתיו במקום הזה וכל מה שדברנו כות אינו אלא הצעה

中

מגן אבות ה"ג

[illegible]

הגו

הבין הוא השווה כי אין הקצוות מהחוס והקור והלחות והיובש כן כריאות המדות הוא השווה בין הקצוות אלא ע"ר
הדמויה כמו שאם גוברת באדם ליחה מהליחות שרפואתו היא להגביר הספק כדי להחזירו אל השווה כן מי שגברה בו תכונה
מהתכונות אל א' מהקצוות העסק בשרפואתו הוא להגביל עצמו בהפך כמו מי שגברה עליו מדת הכליות יגביל עצמו בפיוור
מעט כדי שישיב אל מדת הדיכיות וכן מי שגברה בו מדת מורך הלכב יגביל עצמו להסירה בסכנות כדי שיכא לידי מדת
הגבורה במיצוץ אלא שיש בזה סוד מסודות הרפואה כי כשיהיו בני אדם א' נוטה אל הכליות וא' נוטה אל הפיוור יותר קרוב
סימור הספוד גריב מהכלי ע"כ צריך הכלי להגביל עצמו יותר אל הפיוור מהמפור אל הכליות וכן בענין הוטרות ושמיטת
הזימה כי מי שהוא נעדר התאווה יסוב בקלות לבקשת ההנאה להיות וזהו יותר מהשטוף אל הוטרות ע"כ יש להגביל השטוף
בזמם לנעדר ההנאה יותר מהנעדר ההנאה אל רדיפת ההנאה וכן בשאר המדות כי הקצה הראשון הוא סכני אל האדם יותר
מקצה האחרון ולא יעתק מחמו אלא בהגביל גדול והנה בני אדם לפי מנהגם הם מתחלפי המדות כי מי שיגבר עליו הכח החיורי
לכר יהיה סכל מסוגע נמחר מבקש הניצוח והנקמה שופך דמים פורץ גדר האיסור קבלה עריות דומה לכסמות ומי שתגבר
עליו הנפש המתאווה יהיה מלא כתיי סכל אין בו כח המשער אוהב התאוות ונוטה עליהם ומכרה המאכלים והמשקל והמשגל
התעסק בתאוות הטבעיות ודומה בטבע לצמחים ואם תגבר עליו נפש המדברת יהיה משער מכיר רוחניות הדברים והכרילם
מבשחיותם רב הענוה אוהב הענייני האמתיי והטובים מתרח' מהעוונות והדברים המבזים והרעים והוא איש תם וישר ואם יהיה
סתורכב הנפש המדברת עם החיותית נרכבו מדותיו לחם שבו תכח החיותית גבור אחוץ מרכה תפארת מתפאר בניצוח נחמד
ולמה שבו מהמדברת הוא מרחם חוקר מנהיג לא ימלאנו לבו להכנס בבכחות ונס לא יסרום על העניינים המפסיד' אלא סולך
נקל ונכון ומי שתגבר נפשו המדברת עם המתאווה יהיה בעל תאוות בטבע כמו שגברה עליו המתאווה לכר כמו שזכרנו אלא
שמתאף הכח המדברת יכבוש את יצרו ויעשה הדבר' בסתר וכידעלה ובהתרכב המתאווה עם החיותית יתרכבו כל המדות המ'
הנפשכות לאלו הכחות ומי שתגבר עליו הנפש המדברת והשפיע עליו השכל מאור וזהו יהיה רוחני מרבה דמיון ברוחניות
המלאכים ובאלו הוא שגבר הלי' שיהיו נבוא' ב' כ' ת' החכם ר' יצחק הישראלי ז"ל כס' פ' היסודות והראש' ע"ז כפ' ואלה
המשפטי' כ' כי באדם שני כחות והם רוח והוא כלב וכפס והוא ככוד והרוח היא המבקשת שררה להתגבר והכפס היא
המתאווה לאכול והנשמה היא החכמה ומושכס בחוה ומחמו ינאל כל ההרגשות ויש בני אדם שכל לו הם חוקות כסם או כלם רפות
או ואת חוקה וואת רפה או לא חוקה ולא רפה והנה בני אדם על ז' ועשרים דברים משונים והם הנכבד נתן סתירה לחוק
ולתגביר הנשמה העליונה עכ"ל ופנה חזות התורה הם להדריך האדם אל המיצוץ במדות האלה כי במדת הוטרות התורה
לאדם ונותן כמדות פריה ורביה ואם העריות שלא לגועטו ושלא להרבות וכן התורה השמיטה ואסרה המאכלות אסורות ולא
צותה לזנוס כי אם יום א' בשנה ובמדת הענוה והשפלות מצות כבוד אב ואם וחורא לחכמים וקיימה והידור לזקנים ונעשה סוד
ומורה וזקן ממרה ובמדת ההסתפקות מצות צדקס ומתנות כהונה ולויה ומצות השבת משכון והשבת אברהם והזרת הגוילים
וגבנה ועושק והוטרות על הקצם האחרון והמרה המכובד אל יכובד יותר מחומם ואמרי אכדתו קודמת לאכדת רבו וסמכו
לזה אפס כי לא יהיה כך אכיון ע' פיוור ועצלה יהיה אכיון ובמדת המורך והגבורה אמרה לא תירא מהם לא תערוץ מפניהם
והוטרות מן הקצם האחרון השמר לך ושמור נפשך ולא תשי' דמי' כביתך והרחקת הנזקים והחבולות והנקימה והנטייה הוא
להרחיק מדת הכעס והקנאה והמלך הוזהר מהנאווה לכלתי רום לבבו וכ"ס העם ח"כ המתנהג ע"פ התורה הוא כריאות
כתגבורותיו וסתרורה היא הספקת להנהיגו בכריאות מדותיו וזאמר עצמו במה שלא אסרה תורה הוא חוטא ע"כ נק' המיד
חוטא וא"ל וכי על איזה נפש הטא אלא שציער עצמו מן היין וכ"ל לא ריך חס שאסרה תורה אלא שאתה אוסר עלך דברים
אחרים וכ"ל ת"ח השריו בתעני' נק' חוטא אלא ח"כ נטה אל הקצה האחרון מפני שטבעו רוצה להטותו אל הקצה הראשון כי
הוא רפואתו ואח' נכמ' שהיה סוטה בקלקולה יויר עצמו מן היין כי ונות ויין ותירוש יקח לב וכן מה שהזכירו מאותו שמים
כור שכל לשמרון הכריק שהיה יפה צינים וטוב רוחו קווצותיו תלתלים סדורות לו וא"ל מהראית לבלש שער זה ח"ל רועה שייצ
ונסתכלתי בבואה שלי במעיין ופשו יצרי עלי ואמרת' לו ריק' עד מתי אתה מתגאה בעולם שאינו שלך העבודה שאני מתגד
לשמים ונזיר כזה נק' קדוש מפני שקדש עצמו כמותר לו לעשות השמרת וסיע לחזרתו ואמנם שרש פצולתם איך הוא משלם הנה
יש מהתכונ' שהם ביציות החוס מהלב לזר חוק פתאום כמו הכעס להגביר שהאדם מוצא בעצמו חוס מופלג ויתאדמם הצנים
יציאתו לחוץ מעט מעט כמו בעת השמחה והתענוג ויש בכניסחו לפניו פתאום בעת הפחד ויש בכניסותו מעט מעט כמו
בעת האכל והיבון על מה שאירצ' והראנה על זה שיסגר מחמו ומדבריו ר"ל למדנום שהם אחרו ותתהללם מהלכה מאד
שפירשה כרה לפי שהיה סתומה לזר חוק מפני הכעס ואח' עוד חדרה מסלקת הדמים כשהיא במחבול להכנס שם החוס לפני
מעט מעט מפני היבון והראנה כמו שהתבא' כנה' נרה בפ' חנוקת ויש בשתי סתבות' תחלה לפנים ואח' מחרתם הטבע
ונוצח לחוץ כמו הכושת ולפעמים בהפך כמו בעת ההלכנה וכמשל' דאוי' סומקא ואתי חזירא וכן בהתעבר כ' מקרי' כמו כפס
ודאנה יבא החוס לחוץ תחלה פתאום ואח' יכנס מעט מעט וכן לענין השמחה בכשורה אחר יאוש יכנס החוס לפני' פתאום
ויוחך ער שיתעלף האוש ויחטכוהו כאלו הוא מת ובשמריליון לו הכשורה יתחוק הטבע ויצא החוס לחוץ ויסוד פלגו ויהו ענין
יעקב אכינו בכשורת יוסף שנא' שם ויפג לבו כל' שנתבטלה תנועתו כמו אל תתני פונת לך ואח' ב' בתחוק הטבע וסבה פשו
איו ויצא החוס לזר חוק וזהו ותיחור רוח יעקב אביה וסנה החכם ר' שלמה בן גבירול ז"ל כס' תקון המדות חלק המורל ה' ה' ונתן
ל החוס הגאווה ועוונת זה אכזריו והחריצו למחמו והכעס ונתן ל הקור הכשחון הצנוה והכשת והרחמי' ומורך הלכב ונתן אל הלחות
הגבור והשמה והאסבה והגריבו והרגזו ונתן ל היוכס הרא' והקנא והכליות והשנאה והחרטה ופירשם יפה בספרו ובקטניה בפי'
המסכתא גרס' שרפיות אלו המדות בא' במקומו הראוי לו ועתה לא באנו אל הכללים ולפי כי אדם אין צריך בארץ אשר יעשה
עובד ולא יחטא חזיו מהבכאי' שהיו בהם קצת מאלה המדות שלא על השלמות כי שלמות אפ' שהיה מדבר ברוח הקדש וכל'
עליו בנכעון נר' אליו ה' נטה לרוב התאווה כריכוני הנשים ובחשב לו חטא כמו שנא' עליו בעזרא הלא על אלה חטא שלמה ודוד
אמר ע' עלי דבר נור יש' רוח ה' דבר בו וחלתו על לשוני ונטה ל האכזריות אפ' שלא נטה בזה לא לעוברי ע' והיה רחמן לישראל
ח' מנחם לו חסרון וא"ל ח' הכ' מרצות והרורות ומנע מלכנות כ' ח' וא"ל לא אתה תבנה הבית לשמי כי דמים רבים
שפכת ועל אליהו ז"ל כשיצאה דין בככאוי הכעל ח' הכ' איך צורך לעזומי לך שוב לררכך מדברים דמשק וזה מפני סמיכות
הפרשיות וכן שמואל הנביא נטה למורך הלכב ואח' ושמי שאלו והרגזו וא"ל ח' אתה נטית למדת המורך עגלת בקר תקח
כירך ולא תירא וכן יעקב אבי' וירא יעקב מאד ויצר לו אחר שהובטח מהא' וכן אלישע נטה למדת סכעס והוצרך למנציס
לשפחת

לחירות עליו כבואה ואלו הן החיות המפסידות בין הנכחיים והשכנים ולפי דוח הנשיות המסוות ויחיו ריבוי המהירות ומדפי
 חפני היותו שלם ככל מדותיו להיותם על הסווי יותר השאר הנכחיים ע"כ נאח עליו ותמונת ה' יבית והיא אספקלריא המאיר
 ובכר כתב זה ומה שהנכחה הנורה להביא עצות מרחוק להסקות המדות השלמות ולהרחיק מהחסרונות במדותיה וכן בספורי
 הראשונים ללמוד מהטובים מרחם השמכות ולהתרחק ממדו' חסמי' הפחותות ולא צותה כהם כפי' במדות פשה וכתול'ת כי לא
 חזי' שחמר' התור' היה עמו של אל התבאם אל תכעוס הנה הטעם כזה שאם באו ענייני המדות דרך מצוה ואזהרה הים
 האדם כשכל בחטא בכל רגע ועונה וכבר אמרו ג' עבודות אין אדם יכול מהם בכל' אסור עביר' ועיון תפלה ואכיל' לשון
 הרע ע"ר המחה זה הדרך כי ה' חפץ להפוך נדקו להנדיק כריותיו ולהרים מכשול מדרך' עמו ופתחה דרך במדות ובספורים
 הכא לנסהר נתן הפי' חסיין אותו כמו שאמרו זה מן ולעמוס יתן חן ואל הנפשו' כזה אשר א"ל וזה זה אשר יצר לב האדם
 רע מנעריו הרבה לסלוח בכבדו כהנה שהם כאים לכפר על הנכסף במדות הרעות כמו שפי' וזהו שמנה כבד' ו' מהם לכפר
 על חסרון המדות וה' על חסרון הרעות אשר הביא אליו חסרון המדות כמו שביארנו והאכנת הוא נתון על הלב ע"כ הוא
 מכפר על הרעור הלב כי הוא מקור אלו המדות כמו שביא' והוא הכה המעורר הוא יצטר שהוא שרש לכל המדות הרעות וכל
 האכנת עליו לחסום אותו ושיזכור שהוא כאשר נחשם לעבודה הבורא ית' וכה' הרמב"ם ז"ל ביה"ט אסור עבירה קשי'
 מעביר' הוא חפני טעם זה כי הרעור הוא כהשכחה שהוא החלק הנכבד שבאדם והעביר' היא באיבריו החלק הנכבד שבו ואינו
 דומה המעביר' חרין למעביר' עבד ע"כ השם כהרעור יותר גדול ממעשה אכל רש' ז"ל פי' בענין אחר כי ההרעור
 בעצמו הוא החליט וקשה לבקש יותר הגלוי הערוה בעצמו ואלו דבריו אלהים חיים ואמת הם אלא שדבריו רש'
 ז"ל הם כדאמרי' יותר לפי מה שז' בנה' יומא ע"ע זה והתכנסים מכפרים על גלוי עריות לחסום פתאום שיתים אדם וזהו ולא יתיה
 שטוף כזה וולתי' כהר' וכלו נתן חסום לאותו אחר שלא יעשה כרצון יצרו אלא כרצון יוצרו וסכתות מכפרת על שפיכות
 דמים כי השופך דם חבירו לובם כבד' נקב תלכוסת ומכביר כעסו עליו ויתאדם בופו ליצוא' חמו' לחון ע"כ כאם סכתות לומ'
 שילכס כבד' לכני' להסיק רתיחת הכעס ואם יאדים כתול' כחמר לבן יהיה וכפשתן נקי וסביא' ז"ל סמך לזה ויסכלו אר'
 סכתות כדם כי בקנאם חסיהם בלו לירי שפיכות דמים לולי עצת יהודה ולא ניצולו משפיכות דם שער עוים והמעיל מכבד
 על לשון הרע כי זאת המדה היא חסרה מאד כי הרעור הוא חלק הנכבד שבו כבדל האדם משוני הכ"ה ואין ראוי להשתמש בו לא
 בדבור מבי' ואפי' סיחה בטלה היא חנוה וחסידי' ש' היו כמחצית' מתנה ור' חייא לא פה סיחה בטלה כל ימיו ודרשו ודברת כם
 ולא כשיחה בטלה ע"כ שכן ראוי בחלק הזה בדבור חנוה כי הוא משתמש בחלק הנכבד שבו בפחיתות וסוף חסרון גדול
 ע"כ בלו הפחיתות במעיל להירות כי אין ראוי להשתמש קולו כי אם כבואו אל הקדש וכדברי הקדושה וחסון מכפר על סדעין
 והוא על הלב כי סדיני' הם להרחיק העול והגולה מקבריות אשר ראש לכלם המקדש שכלב ע"כ בלו אכני' חסון ואכני' שהם
 בכתפות היסוד כשמות השרשים והאכני' כדי לחסור המדה שכלב' כמו שפסוקים הם ומתאבות אין צריך להביא ראיה הלא א"ל
 ע"ה אמר ואם אקח חכל אשר לך וכן כמו כי היא למדס דכתי' למען אשר יצוה את בניו וכו' וכן השבטים ראובן סביא דודא'
 דבר של הפקר והיה ביותי קציר חטים יהודה הנה שלחתי הנדי' הוא כמו שפי' הרמב"ם ז"ל שמים משוכח במינו כי קיים דברו יוסף
 ולא ידע חתו קאותה כי אם לחסם וכו' כי לא היה שולח יד אלא בהדרגה ובהיותו מלך ויכא יוסף את הכסף ביתה פרעה ע"כ
 בלו שמות השבטים כאכני' חסון ללמוד שהם לחסור התאווה וה' דה הנשועה כלב הנין מכפר על צוות פנים ע"כ היה במצוה
 שני' והיה על מצוה תמיד ללמד שלא יהיה האדם גיד ברול ערפו ונצחו כוונה ולא יהיה באותם שני' כהם ומצא אשה וזוה
 היה לך מאתם הכלם אלא היה יראה ה' על פניו וכו' ע"ה לאסמדי שמים מדרך' עלך כי יהיה מצוה קדש לך וכן תפלה של
 דאם היא בין העצמים שלא יתור את רעיונו ויש לה יחד קדושה מסת' כה"ה ז"ל חייב אדם למשמש בחפציו בכל שעה ושעה ק"ו
 מהנין שחין בנין לא אכזה א"כ הפולין יס כמה אוכר' כמו שהפלה שליד היא כבד' הלב בן תפלה של רש' היא בין העצמים
 שלא יתור אדם אחר הרעור הלב ולא אחר מראית העין ויתלכס עצמו ונציעות ופי' אחר תנה כמו לך לי ועיניך דרכי תבורנה ואזל
 הב לי לך ועיניך ואבא ירענה דאת דילי וכסא' ז"ל ולא תתורו אחרי' לכבדם וז' חסות ואחרי' ציטוכם וז' חסות והמיות היא החסרון
 בריעות והזנות היא החסרון במדות לנסות אחר התאווה ואחרו' ללא ועיניך תרי' אסור רעבירה בינה כי העין ראה והלב חומר
 ואח"כ עושה מעשה רעבירה שמנפת מרפר על גלות הרוח ויכא דבר עבובה ויכפר על דבר שגבוב' כי האדם צריך להשפיל
 ולסרטי' ראש ולא תאות הבאה אלא לאשר באה שני' ה' מלך באות לבס' והמחיה כלכוס חלרות חייב את ראשו למלך
 וצ"ה ז"ל כל המהלך בקומה וקופה כאלו דוחק רגלי' שכינה שאל' מלא כל הארץ כבודו וסיו' החסיד' אסור' עצמם בגלוי ראש
 ע"כ באה המנפת וגם מלית של בינית היא למעצמך כו' כהכנעת הראש ולהסכלל בצינית כדי לרודר מצוה ה' ולא יתבזה
 לפניו כי ה' אינו סובל הבאים כאחרונה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל והבדר הש' ויכא חרפ' על חסרון הרעות הוא האסור
 ע"כ אסור מכפר על צ' הוא החסרון הגדול שברעות וזה התכשית לאחריו סגוף מאמצעו ער' החרץ כי הפ' ראוי להרחיק
 מאחריו כת' ש' בא תאמר לו שאם יטה אחרים יהיה לאחור ולא לפניו ובספ' הבוק לא בעליונו להסכיח לאחור גם להשפיל
 כת' ז"ל על דגל מחנה דן באחרונה יסעו חפני פסל מיכה והספד שנתנו כזה אין אסור ותרפים והנה השלמנו כונתנו בדבור
 בכח החינוך וכתחיל' עתה לרבר בכח המרגיש וכו' תוסלם כונתנו בדבור כג' כחות כ"ה :

הדיבור

בכח המרגיש לפי שהחוש הוא מרכבת השכל שהוא נור' המדבר וכחותיו הם כליו והיולי' ליו וכשכל' ישיב האר'
 החכמות שתכליתם הוא השגת הידיעה כאל' כמה שאפשר להשיג לכל הדבר א"כ מחויב הוא שידע האדם
 בתחילה מרכבת השכל וכליו ואח"כ ישתדל לידע זאת הידיעה בחכמות מדרגה אחר מדרגה עד שיגיע למדרגה האחרונה והוא
 פסל המכמה שראה יתקב' אפי' מלאכי' אלים עולים ויורדים בו וצלו נכח תכלית המכמה הוא הא' וצורת עצמו חקוקה בלב
 הכבוד כי אחר השגתו ויחם כאל' סתלאכים והעומדים לפני הא' וצ"כ מי שלא ידע מות השכל איך ידע ידיעה שלמה חלתו
 והראש ע"ז נקב באחריו מי שלא ידע פשה בשות' ובפול' לא יוכל לרדת השם כי כל מי שלא ידע חסות השכל וכ"ה ידיעה חלו'
 שהיא' השגת האחרונה והפלוסוף אמר זה כזה השלסון רע עצמך ותרע כוראך וצ"ה הפניט בספרו איך סוד יסוד סכל פיו רעיון
 כהם חבין ולא כהם יסודך ר"ל כי השגת הא' קשה כי סוד יסודה הוא חכמה עין כל רעיון וכל מחשכ' וכל מי שלא ידע יסודו
 איך ידע סוד הידיעה הזאת ואמת הוא כי הדבור כנפשיקרו בו ספקות גדולות ולא דבר בו אדם דבור חפשיק וכ"ה הפלוסוף
 בשיטת דבור כנפס' כ"ה שיטת' כאל' אמנם דבר בו כפי רחמו כי השלמות לאחרון לאדם כהשגת החכמות הוא לחלק כל
 חלק מחלקו הידיעה על הדרך החזות כהם שאפשר להכיל עליו מופת וזהו מדרגה העבודה שהוא עיקר תעיקר התורה כהן
 שביארנו

שכילארו לסתכל בחכמת האל דבריהם וזהו שאנו מכירים לאל אשר יצר את האדם בחכמה כי האדם חכמו ימוח לוה' כראותו
 תוכן בדירתו שהוא נקבים נקבים כמו נקבי האף והפס והאזנים והעינים והחוס וציח המוחות וזהו האדם נקבים נקבים חלולים
 חלולים כמו סלסול ואשר האידים החלולים ואלו נפתח א' בהם כמו מי סנקב לבו לבית חללו או אם נסתמו הנקבים כמו הנחירות
 וסלסול הנקבים א' להחיותו כי לשתת הוא חת ע"כ צריך להודות לו ולברכו כי ע"י הנקבים אלו הוא רופא כל כשר בדמיות
 ספותרות ומפליא לעשות בהחיותו הרוח החייתי ואינו יוצא דרך הנקבים כמו הנאד הנפוח שאם ינקב יתרוקן הפרוח וכמו פוסו
 מרדכי העבודה כן יש להסתכל בדבריהם ופולה גדולה לאמה אמונת ההשגחה שהיא עיקר העיחרי החידה כי היות האדם
 מתחלתו ועד סופו תורה על ההשגחה פרטיה באדם וכן בכ"ח ע"כ היות א' דע"ה אורך על כי מראית כל אלהי זכבר הוכרתי
 זה ואחר שהקדמתי זה אדבר ברכה המרנים בזה שגוראית התחלתו כמות אשר שם התחלה ראשונה או אם יש לו התחלה יותר
 ראשונה ואומר כי גלגלים רואה כי החלה החוש והתנועה התחלה ראשונה במוח וזה ממה שכתבאר לו בחוש מהסתמו כי הוא
 רואה כי מהמוח יוצאים שני עצבים חולכים בפנים המוחים להם חוש הראות וכן בשאר העצבים היוצאים מהמוח וארסמו לא
 זכאיהם ע"כ מה שחפרסם לחוש מהסתמו כי יש למוח התחלה לחוש ולתנועה אך לא התחלה ראשונה ויבאר זה במופת לא
 יכחישי החוש וזה כידוע הוא שהחוש הטבעי אשר בבוק שהוא ברוח היסודי הוא כלל הנפש פה שהראשונים היו אומרים שהוא
 הוא הנפש וזה הרוח הוא מתילד בלב מחלתי שיגיע אליו מאבר אחר וזה הרוח הולך אל שאר האיברים מהלב דרך הניידים
 הדופקים כאשר נראה בחוש מהסתמו ואלו שיהיה בן כי הנפש היא א' ואלו שיהיה לה אבר מיוחד ע"כ נראה שהתחלת הנפש
 תהיה מרגשת או לא תהיה היא בזה האבר שבו כל הנפש הראשון הוא הלב אשר בו התחלת הרוח היסודי ויתבאר זה ב"כ ממה
 שיראה מהנפשות החוש מן הלב בפת השתמש הכ"ח איבריו בחוש ובתנועה והתקצומו אליו כשלא ישתמש בהם וזה שהרכבה
 נראה שהישן כשיעור וישתמש בחושי יחשט בנפשו חוש לא היה בו קודם זכאיהם וזכ"ח אחר המוח יכל על נפשו חוש
 לא היו בו קודם ונראה בן מהנפש שיקרר לאיברים כי כבוד הפחד שמהחכמה החוש הטבעי ל הלב ומכאן יתבאר שהתחלת החוש
 וסתמוה התחלה ראשונה היא בחוש הטבעי שכלל ולפי שהמוח הוא קר ולפי כי הוא ממני וידוע הוא שלא ישתמש הפחד בפעולת
 מהפעולות כי אם במקרה ועל הכוונה הפניית וזה ראשון יסודי הטבע אל חוש המושג באינו פעולה מהפעולות ויחזק החוש
 יותר מהשיעור ימוח אותו בקור כרי שיגיע החוש אל השיעור המושג לאותה פעולה וידוע הוא שיצטרך אל החוש וסתמוה חוש
 כשווי כי החוש המזקיק כ החושים ופי הם צריכים לאינו יחזק ע"כ הוא השתמש המוח בזה אל החוש וסתמוה יצ"כ הכוונה שהגיע
 כי הטבע ישוה חוש הלב בקרירות המוח כפרו דרך הניידים הדופקים ואז יקנה שם השווי וזש"ש ישתלח אל האיברים שיש בהם
 חוש ותנועה זה נראה דרך האמת בזה כמו על המופת בהשגחת המוח בכתובת אחרת חוש הראשונה בזה למוח שהגיע בו הדבור
 הוא ראשונה מכולת אל שאר האיברים הנה גלגלים יורה בן ויבאר ראיה לזה כי כאשר יקסוד עצב מהעצבים יתבטל חוש אותו
 אבר וכאשר יתיר אותו ישוב לו החוש ואם היה ראשונה בעצמו לא יחדל וכן נבאר לו בחוש מהסתמו כי יש במוח רוח טבעי
 משתלח אל העינים דרך העצבים וכן נבאר לו כי עצבי החוש הם זולת עצבי המוח כמו שהארך בספרו בכתובת העצבים
 ע"כ נר שמוח יש לו ראשונה אל החוש וסתמוה וארסמו יורה זה אלא שאומר שזהו ראשונה חלקי אכל הראשונה המוחלם הוא
 בלב כמו שהתבאר וכן יחלוק ארסמו על שני חושים והם חוש המושג וחוש המושג שאין למוח בהם ראשונה כלל ולא יורה לגלגלים
 אלא ב"כ חושים הראות והשמע והריח ועוד דבר זה כשהכרח בחושים לרדבור מיוחד וזכאיהם לחלל סתלקו בעצן מחלוקת חכמה
 האומות אם יש במוח התחלה ואם התחלה היא בלב וזהו במדרש השלי אחר שהזכירה מאין חזק ד' שיעור אחר והזכירה
 מאין תמנא בראש זר יהושע א' בלב ומפני מה ניתנה חכמה בלב חפשי בלב האיברים יתלים בלב עזר אמר שם מה המחלוקת
 כפל שם בין המדברים ברוח הקדש שדוד תפס בדבורי א' אליעזר שפחה ספרו באלף וסיים באמצע האותיות שהוא כ"ף כי ספר
 תהלים פתח בו כאשר וסיים ככל הנסחה תהלי יתלל וזהו שאלמה במו אחר אני איני עושה בן שאני פותח ב"כ שם הוא באמצע
 האותיות ואמר השלי שלמה וסיים בתיו תנו לא חפשי דוד ותפס בדבורי ר' יהושע ידבר זה נפלא שיכול בעצן מחלוקת חכמה
 האומות בין חכמי ישראל התנאים ונר המדברים ברוח הקדש והמדרש הוא מוכיח שזה מביע שם שהתחלה ראשונה היא בלב
 ואחנה מהכרח החושים הוא שהיו סביב המוח להכרח ההתייחסות שיש בין כליהם וצנצנ המוח והכרח שווי המוח לחוש שיש
 החושים בפועל וכפרט הב' מהם זה העצב כבר ביאר ארסמו ותוסף ביארו גלגלים ואומרים שהם סתמוה בקומם שבינה הוא
 דם הלב כי הוא התחלת החיות הנה נבאר מזה חפזת המוח וחיות השדרה וצנצנ ור"ל הפליגו בזה בעצן הסתכל שבין
 הקוים לחוש השדרה והסתכל שגלגלים הדור בין המוח והחוש השדרה הוא שיש בחכמה שני פולין שיש בפי הקדרה מן הפולין ולפנים
 דיונו במוח ואם נקב הקדרה טרפה ומן הפולין ולחון דיונו כרן חוש השדרה ואינו נפלא אלא בפסיקת המוח וכן למחש עד שפירש
 וכן בין כתמוה לנתמסמם אם הוא טרפה מביא לירי חיותה או אם אינו מולי' ולחכמות רמות לגלגלים לא השגיח בלל וארסמו
 ואמר שמוח האדם בהקט אל שאר הכ"ח יותר גדול ממוח האדם יותר גדול ממוח הנקבה והיה זה בן לפי שגדול המוח
 יורה על טוב ההכנה וב"כ חסרי ההכנה מהאדם והנקבות מסוכרים ובכרא הראש למי שיש לו ראש בלתי בשר לפי שאם היה
 בעל בשר היה המוח חס ולא חזק ממנו תועלת המכוונת בחוש ובתנועה ויותר האדם מאשר הכ"ח שחלק המוח אשר הוא
 נבדחי מלב והרואה הוא יותר חס ויותר לח בזה המקום בעצמו במוחו מאד הכ"ח ולזה היו מוחות הנפשים בתחלת עניינם
 לחות מאד מזה המקום וכאשר עברו השנים ונגב המוח מזה הלחות ילך הסעד וקוף ונתישר גופו ויהיה צנצן קומה חזין שאר
 הכ"ח אחד שלא היה בן כי מדרך החוש שיהיה כנמצא לצד הפליגן שהוא מקומו בטבע כמו שנמצא בן בצמחים ובכל כ"ח דמיו
 הראש הוא מוגבל ויכר מוגבל בין הסתכל והנטייה מן החוה ואין בן בכל כ"ח סתלתי דמיו שראש הסרטן הוא בחוש שלו והנה יש
 במוח תפירות לפי שטבע המוח שיעלה אליו החוש כי רן טבעו לעלות ונמצאו התפירות בו ע"ר הכריחות לכתת חשה האדמים
 כבר רכרו בזה הרעפים אין צורך להזכירו כאן וצתה כדבר כדבור פרטי בה' חושים ונפרד לכל חוש דיבור מיוחד ונתחיל במוח
 החוש שהוא כולל כל הבין :

הדבור

בחוש החושם אחכמה החוש האלכל כ"ח וא"ל כ"ח שיהיה נעדר זה החוש אם לא מחמת חולי וזהו הוא כדור
 מהמוח כי המוח מיון כמו הכ"ח ואינו מהניש כמו הכ"ח ומה שאמר על שכתוב וכן הוא לקמן דף ק"ב מרגיש
 בחוש וקורר וכתיתק וכמר אינו אחת כי אין לו כשר המי הכ"ח ואין המושג אלא בכשר ואין לו שאר איברים ומה שהוא מחפז
 מהחוש וקורר אינו חפזי כח המרגיש שבו אלא שהוא חפזות הכח הן שיעלה בחוש ויכר בקור ושיפשו הדבר המתקן ושימיתו
 ידבר סקר לא מפני שהרגש שיש לו כח סמרגיש ולזה שיתגר הכ"ח שם מיון מרגיש והוכרל אסרגש מהמוח ולפי שהחוש

25

אם
סחור והענין הם הכרחיים לזה החוש אם לא ואין אמצעי יבוליס להכחיש מה שילמד כמותו כי העצב והמחור לב"ק
מים לזה חוש ועצב יש לזה רשם בחוש החשים אבל אם ימצא ב"ח יש לזה חוש החשים בעדר המוח והעצב כזה א"כ אינם
הכרחיים לזה החש אחר שמתא זה החש לבעדרי המוח ודבר אחר כי ספיר אינו יסלנו כח החשים ולא לראות לו מוח ועצב ואם
הדבר כן נחלחל שאין לזה הכרח לזה החש ואם שיהי יש לו מוח ועצב אלא שהוא סתם חמנו ויהיה הדבר בספק כי זאת
החכמה צריכה אל החוש ולקבל עדות האנשים שיכחש האדם בעדותם וכן הפלסוף בהרבה מזה החש החקירה סתם על עדות אנשי
סמך כזה שלא יסקרו ואם הדבר הוא חסוסק אם ימצא ב"ח בעל חוש החשים בעדר המוח והעצב כשזו אל המוחות ואלהם כי בכך
החכמה כי החוש הפשוט הוא כח א' והכח הא' צריך שיהיה לאחד א' פשוט רומה החלקים כמו שהתחייב שזכר המורכב יהיה
לאחד מורכב ולפי שהחוש הזה רצוני חוש החשים הוא חסוסק אם ימצא ב"ח אינו צריך לראשיות המוח אלא הכשר בעצמו הוא ראשי לזה
ואחריו ראשי רצוננו ראשי חלקי כי הראשי בחולית הוא הלכ כי הוא ראש לכל החושים כמנבא יארמו א"כ אם לזה חוש ועצב יש
רשם בזה החוש אינו צד ההכרח אלא צד החשיבות וזה כי זה החוש צריך שהיה שזה חוש יאמר גאלימו כי היה רשם סבב
האדם הוא ראש האצבע ולפי שכן יספיק האדם בין הקור והחוש והפשוט צריך שיהיה שזה בין קצוות בעלי הרים ולפי שהחש
מחור הדם וישלח בו רוח הא' מהבדים הדופקים צריך שיהיה לו חסוסק לחוש דרך העצבים להשוות חומו בדן ששפוט כמו
מן המורכבים שם החוש והקור והלח ויחוש והאיכו' הכחשים מהם חסוסק זה כשיק זה אבר א' יתבטל חומו ב"בסם הדבר
אל הלח הפשוט החוש סבאחיו האבר אשר יהיה סבא' האברו סחורם כזה לאבר חבד זה חוש החשים הוא כשור וסוא כל
הראשון לזה הכח וא"כ אם כשרי כמו פי בעדר ההרגה כיאר כי הוא שכלל הראשון לזה הכח וכן אך כשרו עליו יבאכ כי הוא
החשים הבאב ושההחלה היא כלל ולא יסחור זה המוח מה שגראת מהחור לנאלימו ולפי שארסמו השיג זה כחמחור אחר
עליו בן רשד בזה הקור הכה מה ופאלח הכח לרוח הנמצא בזה האיש וכמה הוא רחוקה מהחלת המחשבה ע"כ דברו ק' רשד
ולפי שקלם זה האיש אל הפלסוף כחמחור זאת נאמר לו כי זאת חסוסק של ב"ב ידעיק אותה שהיה לפי שחיות אינו אלא
הרגש וא"כ להיות חי שלא יהיה לו חוש החשים אשר הוא כשר וזה חסוסק הלכ עכ"ל הכחוכ לכי וכשרו ירגנו אל אל חי הזכיר
איברי החיות כי להם יואח לרבן לבעל החיות הנמור הוא הא' ונאמר חסוסק לכ סבא' כלומר כי הלכ שיש בו רפיון ואין בו
יקבלה הוא מכי חיה בכשר ואם יש בו קבלה העצב החש ירחק ור"ב דעתה כי בהרגש הצער כחב אך כשרו עליו יבאכ
והרגש החשבו בקרא כחורה לטון כשר כי הוא המרגש דה ולהיות הלכ כשרי לככה זו כמו שקדם ע"כ נאמר וחסוסק חת לז
שאכן הבשרכה וכתתי לם לכ כשר ונאמר ולכ שחי שחיר חסוסק כי האיש שכלו קשה הוא טפס ואשר לכו דך הוא ככו וכן מי
שכשרו קשה הוא קשה הסכנה ומי שכשרו דך יש לו טוב הסכנה א"כ לא חסוסק הפלסוף בהכחמו יותר ממה שלמדו הנביאים
כסיתחם והנה הראשונים היו אומרים כי כמו שהיוסים הב' זהם הראש והשני והרים הם חסוסק מוחשים עי אמצעי כי לל
ישיג הראות הקרא אלא בהתרחק מחור וכן האחרים יש אמצעי ביניהם לחוססיה כן הוא בחוש החשים וחוש הפעם שצריכים
אמצעי ביניהם אלא שאתם חוסים האמצעי הוא רחוק הרבה ביניהם ואילו המוחשים הוא קרוב ע"כ אומרים שאלחל שיש אור
בין המוח וחוש החשים והעצם לא היו חסוסק חוסים ואע"פ שהמוחש הוא רבן עם הכשר המוחש אותו א"כ שלא יאמר
לחות האור כימהם בין המוחש והמוחש יצור נאלים זה בחוש הסעיה ב"ח והנה יש איברים בעדרים חוש חסוסק וזה הכשר
הראש והחול והלחות ואין צריך לומר הפצחות ולזה כשיש חוסא באיברים אלו לא יבאכו סלל אלא חסוסק חקירות החכמה
אותם שהוא עצמי ויורגם הכאב במקום החליות ולזה יש לרל רינים בענין הטופות שאין בכשר איברים אלו טופות אלא חסוסק
הקורחיו והסופיות והקורים וגם חיה יתבאר שם רואים שהכשר אינו ראשי אלא הכרח סק אחר שאומרים שאם יסל
שכר רש"ה א"כ נסתיר בו ריית ואלו היה אבר ראשי בחולט כמו שאמר גאלימו לא סק אומרים כן וכזה החוש ימצא
העבודות והמנות התלויות באבר החסוסק כי חסוסק אל הכח המתעורר אם לטוב לקיום חסוסק כפרים ורבים וק"ה האיש דרך
בעולה ולקיום המנות עונם אם הוא חסוסק לאשה ואם לרע להקדכות לתשמים שחמאם כמו שפרוית שחוסיק יתחש עליהם

ואם להשלים דעון התאווה הכסמית וזה החוש שהוא בחי' האדם יותר חזק משאר חייניו כ"ח ולזה היה אדם יותר מושגל מהב"ח וזה
מפני טוב חוש המשוש המורה על טוב ההכנה כמו שימצא דרך הכשר מבין וחולשת חוש המשוש יורה אולי כהלה כמו מי שכתרו
קשה בלתי מבין וזה החוש הוא יותר עב שכתושים ואחר ארסו עליו בספ' המדות כי הוא חרפה לנו וקלסו הרבה ס"ס על האחר
זה ופירשו כי בלחית הוא חרפה לנו שהוא מאשר אנחנו בא' לנו דבר אחד כשאר הכסמות ואין בו דבר מענין האיכונית אמנם
שאר התענוגים בחושים כרים והשמע והראות הם ואע"פ שהם גשמיים הנה ימצא בהם עת א' תענוג להם מאשר הוא אדם
פכ"ל ואני אומר שאם הוא סבה לקיום החי' הנה יש לו מעלה על שאר החושים שאין בהם אלא לקיום האיש אבל התורה השלמה
בלתי חרפתו כי הוא החוש אשר הטא בו ראש החושים אדם הראשון ואנחנו לא הטא היה כשאר קים כמלאכי השרת ולא היה
צורך בו לקיום האיש לפי המלך מהתורה או לא היינו השתמשים בו אלא לקיום החי' ומכל מקום לפי שבני אדם נוטים אחר תאוות
זה החוש יותר מהראוי וע"כ לא נמצא לרופאים בזה ההנהגה כשאר ההנהגות הבריאות לפי שיצר האדם רע מנעוריו אינו מקבל
מזון ההנהגה בו והיו דבריהם לבטלה בו וע"כ שתקו ממנו ע"כ נתאמת המאמר שהוא חרפה לנו ומפני רוב הכחידה ומזגו
זה החוש בכללותו הם האכילות הראשונות אשר ליסודות שהם החוש והקור והלחות והיובש וכן האכילות השניות כמו ששעירות
והחלקות והקושי והרבות והמקטנות והספניות והקלות והכבדות והעובי והדקות והדכקיות והסוככות וכו' נשלמה בכוונתנו
בזה החוש ונדבר עתה בחוש הטעם שהוא אחריו:

הדיבור בחוש הטעם זה החוש הוא בכל כ"ח אכל הנמחים אין להם זה החוש כי אין להם זה האבר אשר בו זה החוש והוא
הלשון והאומד' שהוא ישיב המד והמתוק כבר אמרנו שאין זה ככה זה החוש אלא שמטבולת כח הטובה הוא מלא
יונים אלא העצב ואין הם מתפשטים לא ככה חוש הטעם והנה זה החוש אינו מסיב אלא בפנימה מהנעם אל לחות הלשון
הטבעי אשר הוא נושא זה הכח המביע אליו מהמח כחמנעות העצב סיור ממנו לעצמי הלשון ואינו צריך לבטא כדור ואע"פ
שכשיתפרכ הנעם כמים ופגשו המים בלשון ישיב המוטעם אינו שיהיו חמנעיים המים בין המוטעם והלשון כמו שהוא
החומר המצוי בין המראה והעין שאם היה כן לא היה מתפרכ הנעם כמים כמו שאינו מתפרכ המראה כאור ואולם הוא
מקד שהרי המים הם מתפרכים במוטעם והמתחייב מהשקד שקד וסותרו אמת א"כ אין השבת חוש הטעם צריך לאמנעי נכדו
ביניהם והמים המתפרכים במוטעם הם קבלו הטעם ואם הם המוטעמים מלחות הלשון בלי אמצעי וסנה הטעם באמת הוא
שמוטעם לא דבר אשר בו הטעם כמו שהמראה הוא המושג בעצמו לא בעל המראה כן הדבר בטעם והחוש לא ישיב הטעם לא
כלחו' שיש כנטי' כי כאשר יפגשו הלחות ההוא הלחו' אשר בלשון ישיב הטעם לא שלפניו יהיה הלחו' כנטי' כפניו ולפניו ככה
כענין מלחמה שהוא יבש כפניו יש בו לחות נסגר וכסיות' ישיב הלשון טעם המלח והנה מושגי זה החוש הם ד' חיינים הא' המוח'
שנעדר ממנו הכח הכל וכל ישיב החוש שזה אין לנעם והב' המוח' שפעמו חלום ולא ישיבו חוש אלא לאחר זמן והג' המוח' ש
שפעמו רע חפסיד חוש הטעם לרעתו והד' המוח' שפעמו ערב יושב בחוץ ועל המוח' הזה יאמר המוטעם המוח'ל ושא
המיינים יאמר להם בלתי מוטעם ודין התריו באלה הד' חיינים כדן הנאכל עכ"ל והוא יאמר בחוש הטעם ג' דברים הא' שאינו
לח כפועל והב' שהוא איפשר שתלחלח בלחות המוטעם היה לח כפועל כמו הדברים שהם לחים כפועל תמיד או ככה כמו
המלח והג' שהחוש מתלחלח בלחות הדבר שטועם אותו לא שתלחלח מלחות וולת הנטי' ויש בזה ג' חיינים הא' שמוטעם
הוא לח וזן ההכרח שמקבל טעם אינו לחות בעל טעם והב' שהמוטעם יתחייב שיתפעל מהמוטעם א"כ מהמחויב שהלשון
המוטעמת שתלחלח מלחות המוטעם והג' שאלו היתה שתלחלח מלחות אחר וולתי הדבר הנטי' אבל הלחות שתלחלח בו
והראיה על' אי נמי שטעם טעם א' ראשונה הוא ישיב הטעם ההוא על לחותו ואם בעוד שהלחות ההוא אשר בלשון יטעם טעם
אחר הנה לא ישיב הטעם הנטי' הכ' על לחותו וזה מפני שהוא ישיב טעם הלחות הראשון כנטי' הכ' ואלו היה מטב
הלשון שבו חוש הטעם שתלחלח מלחות וולתי לחות הנטי' הנה יתחייב שלא יפסיד לחות הנטי' הא' טעם הנטי' הכ' וזה
אחר שנתיב הלשון יתלחלח מלחות וולת לחות הנטי' והלחות ההוא לא יחנע ללשון מהשיב לחות הנטי' האחר והחולים כל
אשר יפעמו הוא מר והסכה כזה לפי שגבר על הלשון הלחות המד וזן המחויב שכל אשר יוטעם מוטעם מה בלחות אחר יתחייב
שיהיה במוטעם ההוא טעם המוטעם הא' שהיה הלחות ממנו וע"כ הם מתצבים המאכל כחש"ה כל אוכל תתעב כפס' וכתוב
וזהמחו חיתו לחם וכו' וכן הדורות אוכלות הפחם ובנינו כו הפני שבכרה עליהם ליחה נכרים ותשכש תאותם וכן החולים יתאח
למוח' המוח' להם מפני שבוש כלם וחושם והנה המוטעמי' חלקו אותם חכמי הרמיה לט' סוגים התפל והמתוק והמר והחרף
והחלום והחמוץ והעפוש והקורץ והדן אמנם התפל הוא על כ' חיינים הא' בעדר הטעם לבמרי ככה וכפועל והב' בעדר הטעם
כפועל והוא מוטעם ככה וזה הדברים הקשי' שלא יותך לחות מהם כלל ידבק בלחות הלשון וכשיתך מהם לחות על תחבולה
זוהי מהם טעם כמו הנחשת הצרף והצרף והמטעמים היו ח' לפי שהעצם המושא אל הטעם יהיה עב ארצי או ישיב דק או
זהה שיה כעובי ודקות וכו' אם שיהיה חס או שיהיה קר או שיהיה שזה ומאלה החלקים יסתעפו מיני הטעמים כי העב הארצי
אם יהיה חס היה מר ואם היה קר היה עפוש ואם היה שזה היה מתוק והדק אם היה חס היה חריף ואם היה קר היה חמוץ ואם
היה שזה היה דשן והשזה בעובי ודקות אם היה חס היה מלוח ואם היה קר היה קוכך ואם היה שזה בחוס ובקור כמו שהוא שזה
בעובי ודקות והו שאומרים שהוא תפל חכלי טעם ולרופאים כזה דברים להכדיל בין כ"א מאלה החיינים לפי הצורך להם ברפואת'
אין צורך לנו להאריך בזה כי זה מתלכדת הרפואות ודי לנו בדיעת הכללים לפי כוונת הספר ואע"פ שהחוש הזה הוא בלשון
במאותו הכתובי' אל החיד' שאל' וחיך יטעם לאכול וכיוצא בו הרבה לפי שאבר הראשון המקבל טעם זה החוש מהלשון הוא
החיד' והנה יבא החוש מהלשון אל המוח דרך עבב סיור ממנו אל הלשון מהזוג הב' המסתעף מהמוח ויבא אל החיד' מהעצב
המסתעף מהזוג הד' לזר המוח המוח והוא יותר קשה מהב' כי קרומות החיד' יותר קשי' מהקרומות הלשון ויבא הזוג' אשר
יבא חלם חוש הטעם כחמנע לפי שיהיה הטעם יותר שמור ונאמן ו' כפי' תלים תרגם יבש כחרם כחי כמו חכי הפוך כמו
כשכ ככש שחלה שלמה ויורה על פירושו ח' הפ' ולשוני מורכב מלחותי ולפי שאין חוש הטעם אלא באמצעות הלחות כשיבש
החוש אין לו טעם והנה אע"פ שהלשון תופלתו הוא לזה החוש ר"ל חוש הטעם הנה יש לו תועלות אחרות:

הראשון הוא הקול ולזה היה הלשון מתפשט ככ"ח הכעלי קול וכל כ"ח שהיה לשון בלתי מתפשט הרבה והוא היותר
בס' ויותר צר היה חלום הקול כמו החי שהולך על ד' ומולר כ"ח וכשהיה חסך חוש שלשוני מתפשט הרבה
והוא דק ורחב היה הב"ח והוא קולו טוב וערב כמו מיני העופות שרבים ע"כ ושהב' כי יש לעופות מינים המקולות ויבין מהם
בקצת וזכמת שלמה ע"ה היתה כזה להבין כעפושיו שפופות וזאת היא חכמת התיאורין וכבר הזכירנו ו' זה בעורב וכיוצא
בענין

בענין עליו ברה וזהו כי עוף השמים יוליד את הקול ובעל כנפים יביר דבר והעוף הנק' קאק קולו קול נעים וכלכר כשימות א' מחיבו ויביע קולו לעומת הים וכבר הלכו אנשים לים ומצאו שם קקיס הרבה צועקים בקול מחליב וראו שם מת ואחריו קולו בקול מקומו והוא ערב חזר וראו אותו כבר והוא עץ ומקינן בקול ערב ואח' נפל לארץ מת והכ"ח ההולך על ד' אשר יעשה ביצים כמו השרצים לא תכשר לשונם לקול מהקולות לפי שהיא גסה ונקשרת והכ"ח הוא היותר נכבד שכלם והוא הנמץ כלשון האדם והוא הדבור בחיתוך האותיות ונתיחד האדם כתועלת זה לפי שלשונו יותר טובה ויותר מתפשטת ויותר רכה ויותר רחבה ולזה חי שאין לשונו מתפשטת בטוב ואינם רחבה ימים על שפתים או עלב או שאר פגעים בקושי הדבור ועל' ולשונו מורכב מלקוחי הלומד בעד הדבור ולזה יחשב שהעוף רחב הלשון והדך יהיה אפשר שיכבא בקצת אותיות באדם כמו הדוריד הפגמא כמו שספרו עליו הנה לשון האדם יש לו ג' תועלות אלה והם חוש הטעם והקול והדבור באותיות והוא התועלת המיוחד בו ויש תנ' שאחר שכתב חרש אדברו חכמים שאינו שומע ואינו מדבר הוא מעני תכונת הלשון שאירע בו בתחלת היצירה שהיא מחוברת בלתי נפרדת ואין זה אמת אלא סבת אלמותו הוא חפני חרשותו בתחלת יצירתו שלא שמע קול דברים ומי שלא למד דיבור לא ידע מהו ולא ידבר וא"כ החרשיות היא גורם לאלמות כשהם מתחלת היצירה אמנם יש תועלת אחר כלשון לשאר כ"ח וזה שיחמץ כוס החבר מקום היר ככ"ח שיצ' כלשונם בצרעה והוכיח אשר יפלו מהבהמות עד שימצא מין שיקוב כלשונם כמו מ"ס בקצת כ"ח חרשי שהרי יקוב חרש קצת מיני חלזון והנחש יקוב כלשונם כמו חסד ויש לו לשון ארוך שותת כמ"ס חז"ל שאמר לנחש הפני מה לשך שותת ח"ל הוא גרם אמר לו זה כי היה לו זה עונש על דברו לשון חרש ויש ללשונו שני סעיפים וקצותם דקות המין קצוה השפה וכן יש ל"ן א' מחיבו הכ"ח ההולכים על ד' הנק' הם אברן והוא בדמות הנחש שני סעיפים לו כלשונם וס' אברן הרגמר סעדיה ז' צנ הנשמת שסרצנים והוא נרו' שהוא שרץ שקורים ונמיה בערכי ואלו המינים ישתמשו כלשון לחשיב ה' זקן וזה התועלת אינה ברל המינים לפי שיש להם כלים לחשוך המזון והם חידים ולפי זה נעדרו זה התועלת כלשון ואלו המינים חסרי היריה הערים הטבע לתת להם כח כלשונם להשלים להם חסרון חידים ואם הוא שלמות לאלו המינים אינו חסרון לנעדרו זה התועלת אחר ויש להם תועלת זה ביותר שלמות בידיהם ויש אומרים כי בכללים הלשון הוא מכפלים אולם הרמיה יש להם כמקום הלשון לחות דבק בלתי מתפרק עד שיחשב שאין להם לשון והיה זה כן לפי שתועלת הלשון הראשונה היא לכל כ"ח כיוון הרבים כולל הכריל הדומה מהמזון מהכלית דומה והערכ מהמר ולזה זה התועלת הוא משותף לכל כ"ח ע"כ הדב שאין לו לשון מכיר ומכריל אין לו התועלת הלשון אלא המימוש ע"כ הים מחויב שיסיה כן לפי שהוא כיוון בתוך המים ואלו היות מהעכב המזון בפיו עד שיכירנו ויכריל הים מהערכ בו מהמים חלק גדול ע"כ ככרא חוש זה האבר חלוש אחר שאין הריון יכול להעכב בפיו זמן מרובה עד שיצויה לחיותו ויתעצב כלחישתו כמו מה שיקרה כשאר כ"ח ולזה יחשב שאין לו לשון וכבר נצינו לקצתם לשון ואולם ההמשל הוא משותף בין הכ"ח הימני וכן הכ"ח הארצי כי נכנס כים ויצא אל היבשה ע"כ הוא קצר הלשון קטן ממוצע בין דב וכן כ"ח הארצי כי הוא בלתי מתפרקת והיא נכלית יותר מלשון הדגים והיה זה נאות לו לפי שתנועת לחיון הוא בהפך משאר ד"ח כי הוא מניע הלאה ע"י וזה נכנסת המאכל בו היא הפך שאר הכ"ח והנה נשלם הדבור כחוש הטעם ובחיוולת הלשון וכא' ז' קנה מוצא קול פה מהדך לשון בומר :

ואולם

המזון והעבירות התלויות בו האבר וכו' החוש הר רבו ונרולות מאד דריכור ההגיה בתורה ובחפלה ודבור אמת והשבע ששמו באמת ולשם שלום בעולם ולתציר צרות אמת וההפך כמו הדבור כשקר וההשבע לשון לחמור רוב ומזה ועדות שקר וקנאת הורים והרעים והשופטים וברכה השם ולזון הרע דבד כלם יצויר ע' בפיו ואומר לו אלנו אלה ועוד נרחיב הדבור בזה בפ' המסתא בע"ה לפי כוונה הספר וכחוש הטעם איננה קדשם ואיננה חנה ומצות עונב שבת וממחה הרגלים ומעזרה של מצוה וההפך איננה מאכלות הסודות ומצ' רפסח ואיננה כ"ה והוללות והזכרות שחייבה תורה על ידם סקילה ואחרים בעלי חכמה הספוט כי הלשון נבמר בצובר כהרש' ה' לתחלת ההריון כי הוא חדש ככב בסדר ז' בורכי לכת הראשון לשכתי ואחריו שאר הכוכבים כוכב לחדש ואח' זה אמת ומתועלת הלשון הוא הונאת הקול כמו שנתבאר א"כ אשה שהפילה והוציא קולה הנפל והיה ראיה שכבר נעברו עליו ד' חרשים מהחלת ההריון ויהיה בתוך החדש ה' בהכרח אף ביותר ולא חצי' שהחכמים עשו כזה כלל אלא שאם הפילה ואין ידוע אם תוך מ' יום או לאחר מ' יום נתנו כלל עד שישיעיר ונס' בזה לא לכל אדם וכמ"ס ש"י שמואל דרב נוכריה בדרך הידוע :

דדבור

בחוש הראוי ינה חוש הקדמות משיב המוחשים והם המראים כלם אשר הם כנושא ואינו משיב הדבר הנראה באמת הוא אלא בהקש אל המראה אשר הוא נשאל כן והוא משיב מוחשיו כאשר יתפעל הדבר האמצעי אשר כינו ופין המוח כי בלא אמצעי אינו משיב מוחשיו כי כשיפעל הדבר הנרא' על העין לא ישיב לו מראה כלל א"כ האמצעי הוא המפעל והמראה ומביע אל החוש והנה האמצעים מהם עבים משוכים ומהם דקים מקבלים הספיריות מאחרים ומהם ספיריים מעצמם והעבים המשוכים כמו הארץ ודוריד הירח הם משוכים מעצמם וימנעו החוש לקבל המראים כמו שהוא בעת הלכות שהירח הוא שי' השמש וכן העין ז' יחשך אור השמש וכמו שהוא כלילה כשהארץ בין השמש וכן העין והספיריים מעצמם כמו האש והכוכבים וכמו עיני קצת הכ"ח וקנה נופות הכ"ח שם נראים בהפך כמו האור ואשר הם ספיריים מנר קבולם הספיריות מולתם הם האור והמים כי באמצעותם יקבלו החושים המראים ואין ספירותם מנר עצמם שם היה כן היה להם ספירות בין כיום בין בלילה בעת החשך אבל ספירותם הוא מנר האור והוא הטבעי הכולל להם ולבשמים השממיים שם אור בעצמם ע"כ כשיחמו האור עם האור והמים יקבל המראים כלם וישיגם החוש באמצעותם והחוש הראות ספירי חשך ולזה יצטרך לספירי' מאיר יתמנע בינו וכן המראה והוא האור והמים וכשלא יתמנע כינויים גסם ספירי' לא ישיב מוחשיו והדבר הספירי' אין לו מראה כלל כי אם ה' מראה לא היה מקבל מראה וזאת המראה שיש לו והדברים שאינם נראים לא באור ולא בחשך הם הנקראים כלתי נראים וזה החוש אינו משיב אלא גסם במראיו ובתמונתו וכבר א' מ' דרדיו שם הפנים ואחר וסימין והשמואל והפעלים והמטה ולא כל ראית אדם שחמאת בכתוכים בשכלים הנפרדים וכ"ס בא' אינה דאות עין אלא השנה שכלית כמו שהרמזנו יונתן ואנקלום וכן במשך אחרים הבאון רבינו סעדיה ז' וכבר האריך בזה הדמכ"ס ז' כספר המורה והנה העין הכולל משאר איברים בקבול זה הכח והוא חוש הראות ומי שאין לו עינים מהכ"ח וכן האדם שהוא נעדר זה אם מתחילת יצירה אם מפני חולי קרסו הוא נעדר זה החוש והוא קבולו העינים מהמח באמצעות העצבים המתעצפים מהמח אל העינים ויש לתת סבה לדברים הנראים מרחוק קטנים ומקורב גדולים וזה הענין הוא חרשי כי מתרכז נקב העינכית ונכנס שני קוים ישרים מקיפים בשני קצות הדבר הנראה עד שהוא הנראה עם כ' קוים אלו בתמונת משולש וכשהנראה הוא קרוב אל העין תהיה

מגן אבות ח"ג

הוית אשר בעין נחמתי ויהי שני קו העין קצרים וקו הדבר הנראה ויראה קטן וכל עוד שתתוסף תתחדד הוית שבעין ויקטין הנראה עד שיתרחק כ"כ שיתקרב שני הקוים וישובו קו א' וא' ויעלם הדבר הנראה מהעין וזה אפילו לזכי החוש אולם חלומי הראות יעלם מהם הדבר הנראה אפילו בקרוב מפני חולשת ראותם כשכב היצירה או מפני חולי וכן כשיהיה דבר מפסיק בין העין ובין הדבר המאיר כשקרב אל העין יראה הדבר המפסיק ההוא יותר מהמאיר ויפסידו וכשיתרחק יקטן ולא יפסיד הדבר המאיר כלל ולא יפסיד ראותו כ"כ הארץ אינה מונעת אור השמש להאיר על הכוכבים הנכבדים לפי שהמאיר הוא יותר גדול מהארץ והיא מונעת הירח בעת היותה כגד השמש כראש השנה או כזבוב כי כל הארץ עולה עד הירח בוית חדש וזהו סבת קרירות הירח ואחר שדברנו במהות זה הקושר בדבר באר הכושר אותו הוא העין אמנם העין מנוח חס' ולא וסוף משבש מחיצות ושלש לחויות והראות הוא בלחות האמצעי הנק' אל דטובה אל בליה כלשון קדר והמפתיקים יש מי שהעתיק בדריו מלשון בדר ויש מי שהעתיק קרמי מלשון קרח בליה ויש מי שהעתיק כפורי מלשון דק ככפור על הארץ כי הוא לחות לכן נק' ספירי צבול עם מצט רחב ושאר הלחונות הם לשמירה ולתועלת זה הלחות והעורק אינו אלא כשיפסד זה הלחות או נפסק תכלול כינו וכן הנראה ותחילה במיחת אלו הנחיות הוא המוח מעומק שני חדרים המוקדמים מקומו מכונת שתי תוספות שיש שם הדומים לשתי פסחות דרי הנשים אשר שם הוא מוח הרוח לפי דעת באליונים משם מתפשט מכ' קרומות המוח עצב קטן והוא חלול א' מימין המוח לעין השמאלי וא' משמאל המוח לעין הימני ויפגשו זה את זה באמצע קודם הצינע לצינע ויש בזה ג' תועלות הא' כדי שהרוח תוכל אל א' העינים יהיה איפשר להיות נוול אל האחרת ולזה מי שיפגשו צינע' ותחוק ראות האחרת להיות כל הרוח נוול מס' ולזה תהיה נקב המחיצה העצבית שזכיר אחרת בסת'ת עין א' לחוץ הדמות הרוח לאת וס' כדי שתהיה לשתי העינים הכולה א' מהנראה כדי שתאחדו במקום התאחדות שני עצבים ויהיה הראות לשתי העינים ראות א' כי הדבר המוכח לשתי העינים בא עליהם כשיהיו במקום א' הוא מקום ההתאחדות ולזה יקרה למענו' העינים שיראה הדבר הא' כאלו הם כ' א' למעלה וא' למטה וכן הוכירו חלל בענין המוחין שרואה החדר והעליות בא' ונדבר עם מכירו וחכירו אומר עמי הם מדברים וס' כדי שיפגשו כל עצב על מכירו וישוב כאלו במיחתם מאותו המקום הקרוב ואלו העצבים בהתפשטם מהמוח באלכסון אחר הפרדס זה רוח נכנס א' בעין הימני וא' בעין השמאלי ויעשה ממנו מחיצה ומסך מקיף בכל העין כלל ותקרא זאת המחיצה המחיצה הקשה ויפרד מזה המחיצה קרום דק וישוב מסך ומכסה תחת המחיצה הקשה תקיף בכל העין כמו הסליא כולר ולזה נקרא המחיצה הסליאית וייראה זה העצב בצמצו ויהיה ממנו מחיצה תחת המחיצה הסליאית כמין שכבא ותקרא המחיצה השכבית ואח' יתהוה באמצע זאת המחיצה נק' דק ולא כמראה הזכוכית ויקרא הלחות הזכוכית ואח' יתהוה באמצע העין נק' א' צבול והוא הדומה ל הרפוד וזהו הלחות הפפורי אשר בו הראות והיה צבול להיות לו קוים כמו שהלכלכל יותר קיימים מהשטחים ויש לו קצת רחב כדי שיהיה הרכה מוחשים בבת א' והיה להם ספירי שיקבל המוחשי ויקיף הלחות הזכוכית חצי הלחות הפפורי וזהו האחר יעלה עליו נק' רוחת לאריות העצבים וזאת היא המחיצה העצבית ואח' יעלה על זה הנק' נקב כמראה לוכן הכוכבים וקרא הלחות הפפורי וכל זה הלחות יעלה ביה יחליף מראהו באגדים ויש שהיה חוק השחרות ויש שלא יהיה כזה החוק ויש שהיה תכליתו ותחומה כינה הנקרא אצל וצ' יצרכי באלו הנונים אצל לזר אצל הוא תחומה כינהם והלדים בבת לידתם יהיו צניניהם הכליתיות ואח' יעלה אל המראה המכני אשר לו הולד ואח' הם משונים מהאדם בזה כולל וצא בציני המוח הא' כי אם מראה א' כמו צין הכתר שמראהו שחור וציני הצינע חלקים ויקרא לסוס מכין שאר סכ' דבר יומה בו כי לפעמים יהיה ציני הא' בציני הורחה והאחר במראהו אחר מבין אחר ופעמים יקרא בדומה לזה לידים בבת לידתם ויחמר מצט מצט וזה הנק' המחלק החדר הוא על הלחות הפפורי ובאמצעות בבת הלחות הפפורי נקב יתרחב ויצר בעינו אחר ענין כי יתרחב בחסר וזהו הנק' הראה ויצר אצל האור המוח ויפרד הראות וזה הנקב הוא בתעין וזה הקרום יקרא המחיצה העצבית ויעלה על זאת המחיצה קרום יבשה איתו והוא צב וקשה לו כן רוחה קצרה דקס מקרן ויקרא המחיצה הקרבית אלא שהיא רחבה בבת כשכב המחיצה אחר החיצה הנקראת עצביות כמו שצמצם מה שהיה אחר כום הזכוכית כשכב הזכוכית ההוא ואח' החיף העין מחיצה רח לא הכסה אותו כלל אלא יצר מקום שחרור העין וזאת המחיצה היא צור לכן וקשה יקרא אל מלתאחם בל' המהדבק והוא לוכן העין והיה צמיחתו מהקרום אשר על המוח וצמיחתה הקרבית מהמחיצה הקשה וצמיחת העצבית מהמחיצה הסליאית וצמיחת העצבית מהמחיצה הסליאית ואלו המחיצות הם לשמירת העין והלחונות להוכיח וזאת היא צורה העין הנפלאה ואם נחלחו רוח הרפואים לא נחלקו אלא בשמירה אבל בנתוח העין לא נחלקו וצ' הם המאיר וצ' על האומרים שאין הא' השניה על השפלים ואמר כינו כופרים בזה וכו' אם יצר עין וכו' כי מן שכתב בלי הראות בזה המכמה הנפלאה אם לא היה חשיב רח הראות איך היה בורא בלי מורן לקבל מוח הראות וזאת הוא ראיה חזקה כי הא' חשיב כל מה שהאדם חשיב כחוש הראות א' יצ' יצ' יצ' על השפלים עכ"ל י' נודע מהשכות אדם ולפי שאלמות הפפורי והוא בריון שאינה רואה וזהו ראה באליונים החולדה שהיא רואה וזן לה זה הלחות כי אפשר הוא לכה א' שיתקו חב' דברים מתחלפים וכבר הזכירו א' בריה שאין לה עינים והוא אישור והוא הנקב' המוכרת בצינע שח' ואשית וכן העתלף אצ' שיש לו מוח הראות הוא חלום הרבה ולא יצ' ראות חוק כי יחלשנו כמו שחלשנו ביוצן השמש לחוץ הראות וארסטו אומר כי סבת האכיל שהיא רח השחרות הוא סבת הלחות הרב כי הנשרות היצורים רב הלחות ויהיה מראהו שחור וקצטי המום יהיה מראהו כמראה האורק ואלו שני הקצוות הם הלחותי תכליתו וזאזל הוא הממוצע ביניהם וכן יצור לוח הפערבות החלק הארצי עם החלק הממני וכאן הכושר יצ' לו רוח באשזל וכן יצ' רוח בזה לפי הנחיהם בעין כי השווע סכס לשחרות והבולט סכס לאורק והתמוצע סכס לאשזל וזאזל רואה בליה יותר מציני השחור לפי שהוא חצי הלחות ויותר זכס לקבל האור אשר בליה יותר ממה שחכלו הצינע רכי הלחות וזאזל אור היום ויוק לה לרקותם מס' שלא יוק אל השחור לעובי הלחות ואשזל תמוצע ביניהם כי הם טובי הראות לא יצ' להם התמוצע החלושה כמו א' חל ולא תחלישם התמוצע החזקה כמו אלורק ויש בבי אדם חצי הראות חשיבים למרחוק אבל לא ישיבו הכרלי הדברים החכשיה ליהם ויחכלו חלקיהם ויש חשיב' הכרלי החלקים ולא ישיבו מרחוק ויש חשיבים מרחוק הכרלי הדברים והם זכס מרחוק הוא עומק צינ' טובת שחשור לא יתפור הראות מהאור אשר מחוץ וישתלם הראות אל המוכח אלץ על יוצר כמו קלוח המים מן הקנה הזר וסבת הכרלי הדברים הוא בקיית הכלי וטוב וכוונת ואשר יקרה לאנשים שהיה בלי הראות כזה וד' ולא יהיה להם מנו טוב יצ' הכרלי הדברים הקרובים מהמרחוק ומו' שסתם עיניהם טובים בעדרי הזכות יצ' הכרלי מרחוק יותר מהשבת הכרליים ומו' ששקדו בהם שני העיניים יהיה ראותם טוב כשני העינים והאדם יותר שלם עכ"ל לזכות המנו להשיב מרחוק וס' יותר שלם ממנו כהכרלי הדברים כי לרקות

לדקו' עורו אין חכמהו כמו חכמה הכ"ח ויש כריות שולרו' נעדרו חוש הראות כמו שכלנו' לפי שגבר עליהם הלחות וכתת נגבו יחוח הראות בהם וכן כבני אדם יש קצת מלדים כן וכבר דברנו בזה כי הטבע יכול להשלים זה חוץ לרחם ואחר שיכול להשלים חוץ לרחם אין צורך להשתעבד ברחם להשלמו ויש כיוצא בזה בצמחים שגמר שלמות ביטולם אחר שהם יתלשם כי התבואה אחר שקצבה נבחר ביטולה כחוש השמש וכן במיני פירות תולשים אותם פנים ומתבטלים מעצמם כמו העוורדין וכיוצא בהם ויש כ"ח דקי הראות יותר מהחדס וכבר אמרו ז"ל שהראה עומדת ככל ורואה נכלות כאלו וזה הדרך ודו' ואחרי שדברנו בנתות העין נדבר :

בעפעפים

שם לשחירת העין לפי שהוא אבר וך חקבל ההפצלות פשה לו הטבע שמירת העפעף כמו הנדן למרוב וכן שאר העפעפים והבבות כדי שלא יקבלו המותר שיפול עליהם מחוץ והאדם הוא מניע העפעף יותר קל משא' פ"ח יותר לרחוהו ולפי שפעפף קצת כ"ח הוא עב ע"כ היה ראויים יותר חזק ומשיגים הכדלי הדברים המוחשים יותר מהאדם ויש כ"ח מניע העפעף התחתון וז"ל כמו שבה זה לפי שם מנביהם לעוף והפנעים מניעים להם מלמטה כמו העשן ע"כ היותר טוב להם שיניעו התחתון ולא יניעו העליון ויש צופות שצור העפעף קשה מאד ולא יאות לו להניעו והערים הטבע שסונו לא ממה שיסרך לאור קיום יתיר בו יניעו בשחיר' כמו מה שימצא לצופות הדורסים כמו הכשר ואולם הכ"ח הקלבי נעדר העפעף לחולשת ראותו ובסות עורו והערים הטבע שהיה ראוייה חסיר התנועה להשיג מה שיכבר מחולשת הראות והדברים אין להם עפעפים כי המים יניעו עליהם מהפנעים ונדבר :

ברברים

הנראים והמוהים והנה יש וזה נעדרו המראה כמוהם וזה הדברים הספיריים כמו השקם והזכוכית הוד' והמי' והאיור והגלגלים שכל אלה הם ספיריים נעדרו המראה ולזה יקבלו כל המראים ויש מהם בעלי בונים ומהם הוא מתפעל חוש הראות ומקבל אותה הלחות הספיריים באמצעות הנפחים הספיריים שהם האויר והמים כששלט בהם האור ומהם שיש להם לטיטות מצנחם כמו האש והכרכים וחקבלם החוש כן ביום בין כלילם והבונים הם ה' הלכן והמוהים והאדום והכרתי והשחור ולפי שהאדם הוא אמצעי י"כ מניע רבים וזה שני קצוות הלכות והשחורות וביניהם אמצעים כמו הידוק והאדום ומינים יש מהם רבו הכבד נוטיר' הקנה והוא השחור ויש מהם מעט הכבד נוטים' הקנה הראשון והוא הלכות ויש מהם מחונו' נוטים אל הקנה מכ' הקמות בשוין ולכן הן באדם ר' לוחית הא' לבנה ושא' לוחית הא' שחורה והיא יבשה וביניהם שתי לוחות הדם נוטת אל השחורה כלחיותו והאדומה נוטת אל הלכות כיבשוחו וסבת זה כי הלכה להיותה קרה ולחה נוטת' אל הלכות כי דרך הקור להלכין קלה והשחורה להיותה קרה ויבשה נוטת' אל השחורה כיבש והאדומה נוטת' אל הלכה למיפוט הבוון כי היא יבשה ומהם ודרך החוש להלכין היבש כמו האפר והדם נוטת' אל השחורה לריכוז הבוון כי הוא חס ולח ודרך החוש להשחיר הלח כמו הפחם ולזה כשיבדד עליו החוש ישוב שחורה וכמ"כ ר' מניע' הא' שחור אדום הוא אלא שלקס ומסתמנות אל ע' הבונים יבאו שיר הבונים כי כאשר יתערב החכליתיי בדרומה יבא חסם ירוק כדלתי וואת היא מכה הליחה הכרתית שהיא מהלדת מהאדומה החלמנית כשיתערב משריפה כדומה ויליד הירומות ואני דוא' זה לצין כי החוש טורף העצים הלחים ומחזיר אותם שחורים פחמור וכשיבדד החוש על הפחם ישוב אפר לכן היה כי החוש יש חיר הלח וילכן היבש והקור הוא הפכו על כן יפעל הפכו וכמו שאנו רואים כי מה שהפיה החוש והוא התלה מחיד הקור ומה שהפיה הקור והוא השניות מחיד החוש כל שם פועלים הפכיים ויש כבונים סבות אחרות כי יש מני' צבצב צובעים במראה המיוחד להם כמו הדם שצובע אדום והדבר' הידוקי' דוק ויש שבהם מונס בזה צורעים צבצב אינו בא' מהם כמו שהתעורבות מי שרייה הקנקניהם עם מי העפעף נעשה מהם הדיו וכל הבונו' מקבלים צבע השחורה ואין א' מהם חזיר אל הלכות אלא דרך שרפה שחור אפר ויש בעיני המראות הפשוטות והמורכבות להל' עניינים כפלאם למעלה מכל החסר אינו ידעין מראות נצנעו וסימניהם וכן בעיני מראות הסרפות והכל יוצא להם משרש' טבעי' החובלים להם ואע"פ אלא דברו בהם דרך חקירה ואחר שדברנו במסות הדבר' הנראים בשלים הדבור בהם שהיא עקר הדינה בזה :

אינים

חוש הראות הוא החוש יותר נכבד שבושים וז"ל הוא חשיב הרבה מוחשי' ואם הם הפכיים כי הוא רואה השחור והלבן יחד ושאר החושים אינם חשיבי' מוחשים הפרייה ר' וזה החוש לא חננו הא' לאדם אלא שיהיה מדרך השכל להשתנות' כי ע"ז זה החוש הוא משוב חכמה הא' בהיות זה העולם ולזה היו בצלויני הנוף כמו הצופה העומד בנאכהם של עיר וע"ז בא' החסם עיניו כראשו ומתברר העין הוא שיהיה סריבוה היותו להיחלסוה רלי העין שגברא' לו למנן ולמסתור לעצם החוש וע"ז היה המסורר אן כי אראה שחור מעשה אצבעויד' וכו' מה אטש כי הזכרנו יאמר כי בהסתכלו בצלויני' המוחשים שם השמש והכרכים יכיר מסרון המין האימושי וחסר הא' אצ' שר השנחתו הפרטית בו עד ששם מודיתו קרובה למדרגת המלחים שג' והסרתו מעט חללים עד שהשילנו על שאר הנמצאות שג' תמללהו במעשה ידך וסוף החומר דומה לתמלתו והוא ה' ארוננו מהאדיר שמך בכל הארץ וכללו הפ' הא' הדרמה והאחרון משפט יוצא מחופתי ראיות וע"ז אח' הנביא על הכופרי' ואל פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו ולזה הסתכל בנרא' הקימה צדק להודות לאל ועכ"א הוואה חסם שתקופתה וכו' אן כדרך עושה בראשי' וכן הוואה הרים ונבעוה ימים ונהרות וכן תקנו יוצר המאורות כשתחדש אור השמש וזכרת מאורי ה' כמובא שבת חפני שנתחדש אז וכן חייבה חורה להראות פני שריה כב' דברים וכן שבתו המקבל פני דבר וכו' הקדוש רנה להקביל חסם מאור עינים והבואו ראיה לזה ויחי עוד לנצח וכו' כי יראה חכמים ימותו וכו' שרואה חכמים כמיתתם כך הוואה אותם בחייהם עאל' ואותו חסם ברכם וא"ל הקבלהם פניר הנרא' ואיכה רואים יד שחקבלו פנים שרואים ואינם ברא' אן כי השתמש בחוש הראות הבושי להקביל פני המוקדש ופני רבותיו הוא דומא להקבלת הכבוד בראות שכלו וכן ברכת היום קורים אותה שכלה פני שכינה וכן הוואה דברים שכלו של אדם מדרחב כראייהם חייב לברך שם ימו שרואה חכירו לאחר וכן והוא מתאווה לו וכן הוואה פני אדם והוואה כדיוה נאות ומאן דעיק ביומי נוס' ורואה אינו' דהלכלכי וכלל כל הנחת זה הקוש ראוי להודות הש' שחננו וזה השמדה היא הראייה שהיא גיפ' קרובה לשלמות לרוב דקוהו וכן היא עכירה גדולה השתמש רנה החוש בדבר' כעצמי' לא' כמו הסתכלות כלמי' אל תפנו אל האלונים וכן הסתכלות בעיני' ולא תתורו אחרי לבכם ואחרי עיניכם וז' וז' ואל' עונם עיניו מראות ברצ' שלא לעבור בבית הכביסה במקום שהנשים נדלות לפניהם כל היום שוק וא' חנה בני לכך לי ועימוד דריה תצורכה וכבר הקדמנו זה בענין הלכ' :

הדיבור

בחוש שמע הנה כלי זה החוש הם האזנים ויבא להם החוש מהמח דרך עצב הצומח מחוץ מהא' ה' שהוא קרוב לאחורני' המוח והנה כן לפי שכלי שמע נדושים שיהיו תגליל' לא שיהיו סתומי' איהם דרך האור והנה לכלל כ"ח יש להם

לחס אונים וזאתו הכ"ח המוליד בימים והם העופות והדגים הכעלי קשקשי ואשר להם אונים יש אונים בסביבות הראש לפי שהם נצח הקומה יספיק לו היותם במקום שהוא אכל הכל הכ"ח המהלך על ר' הסמו אונים כעליון הראש כדי להיטב השמש ולזה השמו מתנועעים לקבל בו הקולות מכל הצדדים ולזה הכ"ח שאינו כזה התואר הוא רק השמש כמו הסוס שאל' עליו מרחוק ורית מלחמה כל' ישמע קול המלחמה מרחוק וכן כל כיוצא בזה וכלל ספק האונים שהם רחבות השבילים מקבלי השמע העופות והדגים שאין להם אונים אלא שבילים דקי' ונעדרו אלו המינים האונים לב' סבות הא' שצור האונים צריך שיהיה רק ועוד לו המיני' הוא גם הוא רק ויורה על זה היותו להם במקום שער שאר הכ"ח הנוצח לעופות וקשקשים לדגים והב' כי אלו המינים אונים צריכים לחוש רק לשמירת בריאותו ולשמירת מינו כמו הכ"ח המוליד כמוהו ולכן לא הוצרכו לאונים להיטב שמיעתם והנה כחלל האונ' יש איור בח' ויכו' מתפרק מהם ואותו איור הוא המכיל כיניהם בין הקולות והתנועות הכחות לו מחוץ ולזה היתה האונ' לולביית כל' ששבילי האונ' הם מעוקמים כמו נקבי המכש' שכוכשיהם בו הצדדים כדי שלא יכנסו בו מים שאם יכנס בו מים בלי ספק היו מבלבלי' חוש השמע כמו שיקר' למי שכתב באוני מים או איור מחוץ או כוונת מהמח' שלא ישמע על האמת וזה האור הנח בתוך האוזן הנה הוא מתהפך תמיד במקומו ויתנועע תנועה המיוחדת לו בטבע ויתאדג לו ממנו צלילה קטנה ומי שיאמץ זאת הצלילה הוא אד' החוש ומי שלא ישמענה אינו אד' החוש וזאת הצלילה אינו הקול המתחדש מחוץ כי זה הקול הוא הטבעי לאוזן ואשר התחדש מחוץ הוא התנועה הנכרית ותביע אל החוש אשר באין וזה בתנועת האור אשר מחוץ והשמע יתחלפו בו בני אדם בזכות ובהעדר זכות וזה כשיי פנים אם בהשגה מרחוק אם בהכרלי הנשמעים אם בשמיעה יחד והשגת הכרלי הדבר' הנשמע' הם מוכות הכלי וזוה הם באדם בתכלית הטוב יותר מכ"ח לזכות המין ונקיותו וזוה האדם מקוצר מהכ"ח לחולשת צדורע"כ הכ"ח שומעים מרחו' יותר מהאדם והאדם מכרלי הדברים הנשמעים יותר מהכ"ח כי האוזן הוא שער הכניסה כמ"ס השמים און שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין ואחר שביארנו כלי השמע איך הם מקבלים הקול נבאר :

איכות

הקול מהו ונאמר כי הדברים הרכים כמו הצמר ואספנו הם אונים מחדשים קול כלל והמחדשים קול הם הדברים הקשים כשיקיש המקיש כחוקש וזה לא יהיה אלא באמצעות דבר אחר כי ההקשה אינה אלא תנועת גשם במקום ומן המחוייב שיהיה לכל תנועה ממקום למקום אמצעי כיניהם להמנעת הרקית והאמצעי הוא בין מה שממנו יתנועע למה שאין מתנועע ויחוייב מפני זה שיהיה כיניהם איור והוא האמצעי להשמעת הקול או המים כשיהיה המקיש בתוך המים ויהיה כחוקש אשר בתוכו ג' כ' אלא שזקול המתחדש באמצעות המים הוא יותר חזק מהקול המתחדש באמצעות האור והיה זה כן לפי שאיור מהמים יורה כל זה כי אפי' שחוקש והמקיש הם סבת הקול האור שהוא אמצעי הוא הפועל הקרוב לפתחדש' קול ולכן היינו מציירים דמות בין המקיש ובחוקש לא היה מתחדש קול אלא אחר שיש איור בין המוקש והמקיש המקיש הוא דוחה האור לגד המוקש ואח"ך יבקש מקומו שהיה בו מתהלה כמו שהנרעין החלק שזוא בין שתי אצבעות מזה חלוקתו הוא מתהפך מזה אל זה כשידחקו האצבעות אחת ויבא בדפני המקיש והמקיש ואז יחדש הקול ולפי זה יתחדש חלוקות שקצתם צלולות וקצתם עכורות לפי טבע שבמקיש ובחוקש כי כשיהיו המקיש והמקוש מחוץ רק היה הקול המתחדש מהאור שמכס כנדיהם קול צלול וכשהם מחוץ עכ' היה הקול עכור ולפי התחלפות הסחרי' יתחלפו הקולות ולפי צמי' יתחדש הקול כשיקיש המקיש בחוץ האור אפי' שאינו מקיש בגשם אחר וזה כשיהי' ההקשה בחומר ובתהירות כמו הקשת הכרק באור שזוא מחדש ברעמים מכלתני שיקיש בחומר אחר ושמה הקשה הזאת גם היא בחומר מוקש והוא בדור הארץ וכשהמקיש הוא מוקש בחומר חקובב ויהיה בחומר שהוא נקבים פתוחי' הנה יתחדשו קולות חשובי' כי האור הנסגר בקובב כאשר לא יהיה לו איפ' צות' לצאת יתהפך בצדדי הקובב ויחדש קולו' חשובי' כמו כלי הניבון שהמנגן מקיש על הכלי ויתאסף האור בתוכו ויבקש לצאת ויחדש קולות חשובים כצאתו לפי המקומות אם רק דק ואם עכ' ואם המקיש הוא רק דק ואם הוא עכ' עכ' וזוה כשעצם חכמת המוסקא וארוננו דורע"ה היה ראש חכמה זו וז"ל כנור היה למעלה מראשותיו אל דור וכשעה שרוח צפונית מנשבת וזהו כמני' הילול היה מנגן' מאליו והיה צומד מתחתיו שאל' עורה כבדיו עורה הנבל וכמו וכו' ואומ' שיהיה שאל' חנות לילה אקוס להורות לך וכן הלויים המסוררים במקדש היו בקיאים בחכמה זו להעיר הכח הנכבאי של הכהן הראה באורים ותומי' כמ"ס ויהיה כנגן המנגן וזהו עליו רוח אלהים וכשהקול הזה נסגר בתוך בור או מצרע מתהפך מזה אל זה ומשמיץ קול צלול וזוה אל' אם קול שופר שמע יצא ואם קול הכרה שמע לא יצא וז"ל כי מהתנועה השמעיית יתחדש קול הכרה האור אל' שאינו שמע למרחק המקום שאין בו מקובב הנבל ויש אומרים שמפני שהתיכוס משעה שנגד הוא מקיש באוני אותו קול והורגל בו תמיד ע"כ אין אנו מרגישים בו וזהו השמים מספרים כבוד אל' כי יש להם קול נבויי' כמו המוסיקא ואיפ' שר כי מפני שיסוד האש מפסיק בין הנבלים לאור אינו הביע אלינו אותו קול כי אין הקול הביע אלינו אלא בסבת האור והנה בהתחדשות הקול יצטרך ג' חללים הא' שיהיה המקיש והמקוש חלקים והב' שיהיה לבחוקש רחב רח' שיהיה האור והג' שתהיה תנועת המקיש אל המקוש יותר מהירה מתנועת האור כדי שיהיה האור פניב בין שני שטחים כי אם היתה תנועת המקיש בכחת היה מחפשת האור אל הצדדים ולא יסגר ממנו כלל בין שטח המקיש והמקוש והקולות הם כ' מונים הא' חד והוא קול אשר בחדותו וחזקו ועיקר ויניע חוש השמע בזמן מועט והב' הכבד והוא הקול שתנועתו מאוחרת וכבר' לא יביע חוש השמע רק בזמן מרובה והנפע קטנה וחלושה ועד עתה דברנו בקולות המתחדשים בהקשת האור בגשמים הרוממים ועתה נדבר :

בהקשת

האור בכ"ח וזה כשיי מיני' הא' כצפוף הקול הנשמע בכ"ח והב' בדבור ושם א' וכללם והוא הנבון אחרם אלו הקולות יתחדשו מהקשת בכלים מוכבלים כמו וזה כלי הניבון וההקשה היתה תהיה מתאוקה' שיתוקק הכ"ח לזה אנו מוכרים כשיקרא התרגול המותן לשכוי בינה כי זאת שתשוקה נעלמה לב"ח כיצד השכל להבחין ביצות ולזה היות לב"ח המדבר דרך ישרה לנערו משכחו לעבוד את בוראו כי עת השינה לולי הכרח הטבע הוא עת אביר דומה למיתה ולפי זאת התנועה היא תשוקה לבשם האור לקרר החוש הטבעי' אשר מאותו התנשמו' יתנועע האור ויקיש בכלי הניבון לפי זה הכ"ח שאין להם דם לא יפצצו והדגים אפי' שיש להם דם אינם מפצצים לפי שאין האור נכנס בגופם ויש מהכ"ח שאין להם דם ויש קול כמו הצפרדעי' שבהירות ורומיהם אין זה הקול כיבון אלא כשייתק השל' לפי שאין זה הקול להם מכלי הניבון שהוא הכלי המוכבל לכלי הניבון כמו שהצבאר אלא מכויריהם נקבים קטנים יביע אליהם מהמים אד' ואולם הצפרדעים והדגים' ישאפו האור כי הצידים יעירו בבת שזוא יאן ישמיץ קול כשזוא על פני המים והתבאר מזה כי כמו שהלשון משמט אותו שטבע לשני דברים לטעימתם ולרכור לטעימתם הוא להכרח קיים והשמוס לרכור הוא למעלה ואפי' כן הוא משמט לאור לב' דברים

[illegible]

[illegible]

סאד

שאמר שכתבו את צריך לו וכללן אלן אותרים בית הא' וגם פנים אחרים יש בצורת האלף והבית כי הא' יש בה נקודת ואח"ך קו
ואח"ך שטח ואח"ך הבית בעלת חפלה ומטה וצדדים אלה שהבית נשאר צד א' פתוח מיהיה בצורת בית ומזה למדנו שהעולם
נברא מהאין המוחלט כי הנקודה שחננה יתהוה הכל אין לו מציאות בא' בשכל ראש כמה סודות ואמונות למדנו מאותיות
נפרדות ואחר הב' בזה המלך לשון במילות חסדים לומר כי העולם מתקין ב"ח וצורתה היא כמין סילון ותחתיו מרוב ובראשו
במין קצרה נקובה לקבל חמים להמשיך למעלה ולהפסד למטה להשפיע מטובו לזולתו הצרכים לו ויש לה תב קטן למטה
לצד ימין המכרלה חסון כמין נמר שהקמיהו לקבל צדויות כדי שלא יכלה עפר הגב במרוצת חמים ויתפצב בלחותו חקק לומר
שישאר לעצמו ולא יפורג בל מחמו והמבוכו לא יבוכו יותר מראש שחוק קודמין לחי חבירך וכן כתוב בס' הפסיד לר'
נחוניא בן הקנה שזורת המלך היא כמין נמר למול דלים ואחר הג' הא' הדלת למול דלים ובזה בצורת הדלת כשהיא נפתח
פתיחה בעובי הכותל וחניה אחורי הכותל לנגוד מיהיה הדלת פתוח ולא סגור ולזה יש לה עוקץ לאחוריה המכרלה מן הרגל
לומר שהס' ב' לוחות הכפתחות ובזה קריאתה בהפסק לומר שהשאר כך כמי שפוסק הדבור ואינו מדבר עוד כן זאת הדלת אחד
שנפתחה תשאר כך ואחר הדלת בזה הס' א' והיא בצורת דלת ודלת תלו בצד שמאל לומר שאם יפתח הדלת ולא ינציח מהבית
כלום מה ויעיל פתיחתו ע"כ היתה הרגל הלוייה שם שהיה ההתנה מוכנת שם אל הרגל הצדק ויאמר לזה הא' לך וטול וע"כ בקרא
ה"א ואח"כ בזה הו"ו נפרדת מה"א והוא הרגל השמאלית מהה"א שינוי אל הדל להוציא המתנה בידו ושתצא מרשותו לנחרי
ובקראת ואל' כי בן הוא צורת ווי העמודים ואחר הו"ו בזה הו"ו לומר כי במילות חסדים אין צריך לומר שהיא כתרם לפני
הפורענות אלא שהיא ג' ככלו וכן בגדר ההשחיתים כי נתוסף בוא"ו קודם המעורר וכן כי המתנה שבה כליו וזה בשמך ובצורתה
שהיא כחלק וראשו עב והוא כליו וכן כח"ס וז' ואם צורה להם בדרך לוחמים בידם מקלות וכן כתוב ובחלקם אשר ביחסם וכן
ובחלק יד ורומח ואחר שהיה במדה זו והבטיח עליה בהצלח וכן שצדקה תציל ממות לקח לו דרך אחרת להפסיד לכובש
פניו והעלים אותם מן הצדק ע"כ בזה אח"כ היתה שהיא כמין בית שתום מצדדיו ופתוח למטה לעשות אוצרות שדך ומטמון
מסתרים וזאת היא צורתה ובקראת הית מלשון חת אלהים כי הוא עושר שמו לבצעו לצדקתו ומחתת דלים היטב יספק עליו
המון הצרות וחת ויסבר כי מלח מחן חסד זה שלא חסדי יצחק ויהיה ואח"כ בזה היתה וזאת לשון נטייה שאמר שחת ויסבר
יהיה מוטע בלתי ממוכנת כי בס' צורתה היא בלתי ממוכנת למטה כאלו היא מטה לבאן ולבאן יש לה קו קטן
לצד פנים להורות כי קובץ על יד כמביעת הצדקה לא ירבה הונו ומהכלל ימנע וזה בעצמה היא בתמונת יד קובצת ואינה
נאמרת כי לא יפסד ולא יקום חילו אבל יטה לאחן ואין סומך ידו ואח"כ בזה הו"ו שמוט ידו וזו לשון יד וקטן במחו כי יד
מנצח וירג וקטן ולפי שהיה יש בה' אכצצות עשו מהיור מספר עשר וכן לפי שבאכצצות הו"ו יש בה' יד אכצצות נקרא הו"ו
כן ואחר שהיה על במילות חסדים שהיא אחד מהדברים שהעולם עומד עליהם והיא קודמת בטבע אל הדברים האחרים כי
לולי"ה תאכזר ואמנו של כולל לא הניב לכלל גדלות ע"כ לקח אח"כ להויר על התורה שהיא הדבר ששני שהעולם עומד עליו
ובתן ג' כוח רמו כיור ביוהוד נצח"א היא סוף ומספר ומצח"א תחלה למדרגה השנית והיא העשרות ואמר מיתן ידו חת
מלמדנו ויקטין עצמו כפניהם כחש"ל וידו הוא הקטן שהקטן עצמו ללמוד תורה אפילו במלכותו ויכוף ראשו אליהם ולזה הוא
קטנה וכפופה וכ"ל א' לזה הו"ו כפופה לפי שהצדקים כפופים ואחרים בזה הכף שהיא כפופה כשהם וכן שהיא כרף יד האר'
פשוטה לקבל כן יכוף עצמו למלמדו לקבל מהם חסד וזאת היא התחלת הלמוד והכף הפשוטה היא א' עם הכפופה לא שפסחו
הכפופה כסוף התיבה להורות על ההפסק להורות שאם נפסק החכור ציוו וכן מלמדנו שיכניס סלסול בעצמו כפשוטו ולא
בכפופה אל החסדים ואח"כ בזה הל"ד לומר שאחר הכפופה ילמוד מהם שאם לא ילמוד לא העולה כפיפתו ובזה הלמד צארה
ארוך לומר שאם ירצה לזכות להדרה של תורה יטריח עצמו לרמות למי שגדול ממנו שאם יצריך עצמו לקטן ממנו לא יפסד לזר
ולזה מדרכיו ישבע טוב לכ והעליו איש טוב כל' הו"ו שהוא נסוג אחור ישבע מדרכיו ויאמר די לי כמה שלמדתי אבל איש טוב
לא ישבע אלא מדרכי הו"ו שהוא עליו שרצה להיות כמותו וז' המעורר כמעשים הכסמה למעלה ממך תכיר חסדך וחוסיק
תוקך אבל במעלות הכסמה למעלה ממך תידע ליוצרך ואחר בזה הכס' והיא כמין קובה אלא שיש נקודה עליה אל צד שמאל
ופתוחה מעט למטה להורות שיעשה לכו רחב ואזניו כאפרכתת שהיא מקבלת מלמעלה מה שנותנים בהוטמנות ואח"ך מציאות
יד הנקב קמח מלמטה כן יקבל מלמעלה ממנו מה שילמדנו וזהו התב למעלה וירחיב לו לכו במה המס' ואח"ך מציאות הנקב
למטה למד לאחרים ואל תצר עיניו בלמדו לאחרים אבל יפוצו חשינותיו חוצה ולזה נקראת חס' מלשון מים שנאמר מים עמוקים
דברי פי איש כחל מוכב מקור חכמה והתורה נקראת מים טהינים מתקיימים אלא כפחות שבכלים כן הוא לכפיפתו לאחרים
מתקיים תלמודו בידו והמס' הסתומה היא עם המס' הפתוחה אלא שהיא מרובעת מכל צד להורות על מקום ההפסק וחל"ה על
הזות כמו במלת להרבה המערה שבזה המס' הסתומה במקום פתוחה ובמלת אשר הם פרוצים בזה פתוחה במקום סתומה
אלא שהקריאה תקן הכתוב ויש להם ז' טעם בזה במדרש וטעם הסתומה במקום ההפסק הוא לומר שאם נפסקו הלמודים
יפתחו וכאמרם אם ראית דור שהתו' חכמה עליו יפוצו מעיינותיו חוצה ואם לאו יהיו לך לכרך ואחר המס' הנון כלומר
שאל ילמד לאחרים יורה וירבה בדברים שקרויים כון מפני שהם מרכיב בנים ומונים כי התלמודים קרויים בנים ונס' הוא יגדל שמו
וכון וסותה הנון כפופ' למטה לומר שיפוצ מעיינותיו לאחר' ולזה הוא כמין נמר כעין במל' ולזה לא הוצרך לעשות לה קו למטה
במו במל' כי כפיוור הסתום שהוא רמו כבמל צריך לעצור כדי שיתקיים בידו אבל בפניוור הסתומה אין צריך לעצור מדאנה שחל
יחסר לו וכמ"ס ז' במדרש קהלת כי לקח טוב בחי' לכם וכו' כי אין התורה בשאר חפצים שאם יש לו חפץ ולמכרו חקק אחר
חלתו ומחליפין זה בזה לא יתיה לכה' כי אם א' והתורה אינה כן אם זה יורע מפשה מרכבה וזה יורע מפשה בראשית או זה יורע
מסכת א' וזה יורע אחרת ומלמדים זה את זה יש ביד כח' שנים ולא חסרו כלום ע"כ בזה הנון כפופה למטה להורות על
הנתיב ולא הוצרך לתת לה גב כמו במל' להורות על הקיום כי הקיום הוא בא חליו וזה הפשוטה היא הנון הכפופה אלא
שפסחו הכפופה להורות על מקום ההפסק שאם נפסקו הלמודים יעמוד על עצמו להוסיף לקח להאריך חכמתו ואחר הנון בזה
הס' והיא בתוכה הט' למטה אלא שיש לה גב למעלה להורות שאין לה נטיית חכמה כנטיית העשיר אשר לא יבמל חסדים כי
נטיית העשיר אין לו סמיכה נטיית חכמה יש לו סמיכה כי יפול לא יוטל כי ה' סומך ידו ולזה נקראת סוף וזהו הגב למעלה
התורה על הסמיכה כי חסם הוא הסמיכה ואח"כ בזה העין ואחרים פ"ה להורות שיראה בעיניו ואח"כ ידבר בפיו ועל מה שלא
שמו יאמר לא שמועתי ולזה כשלקלו המרגלים ואחר מה שלא ראו בהפכה האלפא ביתא באיכה העין קודם חכמה וצורת העין
היא כמעיין אדם שיוצא עיניו חסמה באלכסון מצד ימין אל צד שמאל ומצד שמאל לצד ימין וככנס כעוד נקב העין ושם הוא

חקיק על העין היא עין הרגל למטה באלכסון ולמעלה הוא נפרד באלכסון לשנים ומתוח למעלה לצד נקב המחיצה הענכית
כמו שביארנו בפתח העין והפ"א היא כזורת פה האדם הלחי העליון שוכב על לחי התחתון ופתוח למטה שיהיה פיו פתוח
לדבר הכמות שאלו שחזר לא ידבר דבר ראות לאויל הכמות כשער לא יפתח פיו והפ"א הפסוקים הוא הכפופה לא שפוטו
כפיפתה במקום ההפסק שלא ידבר במקום שפסקו שומעים ועושים ואחר שהשלים מוסרו כלמוד התורה שהוא שני לבחינות
הסדים לקח להויר על העבודה שהוא הדבר השלישי שעליו העולה עומד והוא האחרון בות וראשון במעלה והוא התכלית
ע"כ באה הצדיק והפ"ד הקוף ונקראת צדי שהיא כמו הנון אלא שיש בזה לצד ימין תב"א כוונ יוד והצדיק הפסוק היא
הכפופה אלא שהפסוק לומר שאם נפסקו המלמדים יעמוד על עצמו ויתחכם עצמו לעבוד האל ונקראת צדי שיצטר
האדם עצמו לצד לומדי התורה שהם כמו כון כמו שביארנו ויקטין עצמו ויבזק ראשו אליהם כמו היוד יורדק אליהם ובמאמר
ואותו תעבור וכו' תדבק כלומר אם תרצה לעבוד אותו תדבק בו כלומר תדבק לחכמים בדי שתלמד מהם עבודת האל שהוא
חקיק ביריעתו הכוללת על כל הכתובים הנאמרים מחזיאיתו כמו שצלין הקוף הוא חקיק על הרגל הארוך שכתובו בן חקיק
יריעת האל על המחיצות הארוך הוא התלוי במאמר ית' עליונותו ותיכונותו והנה יורה על זה שם חקיק לשון חקפה וזורתה
המקפת על הרגל הארוך התלוי באמצע ולזה היתה רגל הקוף תלויה וכבר אצל כי חקיק היא כנגד האל ואמרו קוף קרוש ואחר
פ"א באה ה"ש והפ"ה והת' להורות על השכר הנפון לצדיקים ולמי שעובר האל כי יהיה ראש לב' שינו השין כמו והחולב ג'
השנים שאע"פ שהאדם הוא התחתון לב' עולמות בעבודת האל יהיה הראש וזאת הדין צורתה ג' כ' כמו ראש האדם הסדורות
לו תלת שצורתו לאחוריו ולזה לא היו לה קובץ כמו הדל"ת והשין יש לה ג' ראשים כג' שנים להורות על חלוקת העולם לב'
מחלוקות עולם הרוחניים ועולם הגשמיים הקיימים ועולם הגשמיים ההיים ונפשים והוא יהיה ראש לכל שיהיה כאחרונה רוחני
ראש לכל אלה הן תחת כסא הכבוד ויהיה קיים ונכחי כמו התיו שיש לה פאכות למטה להשקות והוא הנקודה שכלל
השקאלית והיא כזורת אדם עומד על רגליו אלו היתה מונחת בזה הרגל כוסף על צורת ה"ש שהיא כזורת ראש אדם ועתה
יש לה רגל וראש להשקות עליו וזוה נראה שהאריכים זה הרגל השקאלית יותר מהימני הם ספיר דוקני והכוונה שיהיה לו קיום
ויהיה ראש בכתב אמת לעולם ועד נקראת תיו לשון רשע כי הצורה תורה על הקיום והרשע על הכפון מהפסקר שלא יהיה
במחה בכתב העמוד למחוק וכן נרמז כי זה בכתב אמת ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד וכו' תדבק ובשמו תשבע הוא תהלה
והוא אלהיך כי אחר העבודה והדבקות לחכמים יורש ראש להשבע בכסא הכבוד ויהיה לו האל תהלה ולאמת כל זה כי בן הוא
לקחו אות ראשונה אלפ"א ביתא ואחרי כן ואחרונה בקריאת שם ל הדבר הקיים שהוא אמת בן מי שילמד החכמות תחלתו ואחרי
וסופו ישיב אל האמת ואם יתעצל ויניח סופם לא יעלו בידו אלא ספקות כי כשתסלק תיו מן אמת ישרא אס הוא לשון ספק ואם
יקפץ ולא יקח הדברים בהדרגה תחלתם לא יעלו בידו אלא שיכושם והטעמות כי כשתסלק א' מן אמת ישרא מת שזין
בהשגתו חיות כלל והנה נפל שבו גדול בהגיות קצת האותיות וזה כי הויו ה"נים אותם הערכים ברפיון גדול וכן למדו מהם
הישראלים השוכנים בכותבם והלועזים ה"נים אותם בחוץ רבוק השפתים וכן הישראלים השוכנים בארצותם והכית הרבה ה"נים
אותם הערכים בדבוק שפתים כמו הרבויסה כדגש רפה כמעט שני ברפיון יותר והישראלים השוכנים בארץ הנצרים ה"נים
אותם כמו שה"נים הם ענמה ה"ני וזה שבו גדול ש"א שיהיה בהגיות קצת בהגיות ה"ני כשבו פניו ולא היתה בן בהגיות
בהגיותם בארצות ויורה מ"ש כ"ק ש' סימני רוח בין הדברים ומהם הם כמו עשר בשדר יראה כי בהגיות כ"ת עש כבהגיות בית
בשדר שהוא רבויסה וכן האותיות שהועתקו אליהם שמות האבות אברהם יצחק ויעקב הם ה"נים ה"גית שלא בהגיות ה"ני בשום
פנים וכן בהרבה שמות אחרים כמו זכאית ע"כ יראה כי הספרדים הם הקפידו על לשונם בזה יותר מכל שאר היהודים אשר
בתפוצת הגולה כי הם ה"נים ה"גית הרפה בדבקות השפתים ברפיון רעט ולא בהגיות ה"ני וה"גית הוא הם ה"נים בדבקות
השפתים כהנהג הלועזים אלא שסמוך ה"ני הם ה"נים אותם ברפיון כמלת אליו ידיו וכיוצא בהם ואולם עשו כן כדי להכדיל
בניה ובין ה"ני הסמוכה לה בתחלת ה"ניכה כמו ה"ניו אליו ונארו כי עתה ה"גית שני ה"ניו נכדלת ואינם נדוכות הכלל אחר
כח"ש ה"ר"ק ו"ל בספ' הסכלל בחלק סקדוק וגם ו' גנאח ו"ל כשער כ"כ חספ' הרקמה כתב שראוי להכניעו כחשפט שתי
אותיות הדורות הסמוכות כמו בן מן ארץ ניה ודומיהם ואחר שכתבתי זה ידעתי כי ה"נים קורים בית שלהם בקריאתם ל"ן
שם קורים אלפ"א ביה הכית בחירק בקריאתם ו"ו ויהיה וכן הם בכתבות כמשתה שקלים וכתמים קצת קריאת הכית
רפה בקריאת ו"ו ובהגיות הלמד י"ג שני במקומות יש ה"נים אותם בהגיות הלמד הדבשה כהדיק שלשון בעליון החיר
וכו' אכנה שגדלו בארצות ארם הלועזים חבדילים בין אל הנקוד כגירי בין לאל הנקוד כסבול כי להיות הצירי תמונה גדולה
חטים קריאתם אל דגש כחשפט אלא ימה וחבדירהם והסבול הוא תמונה קטנה ע"כ תוכפין אותם וכאשר הלמד רפואה אבל אין
הכלל הוא עולם בידו בכל מקום ואין למו כזה אלא הרגל לשוננו וכן הוא כלשון הנצרים והישראלים שזין להם כלל בהכדיל
קריאתם אלא ההרגל וקצת ספק יש לזה להכדיל בהגיות הלמד בין רפוייה לשאינה רפוייה ות"ש כפ' הסבול עצים יש תלמוד
דקאמר מר ארש תלמוד קאמר חד וזהו סינע להגיות כי להגיות ארץ ישמעאל בהגיות יש תלמוד והגיות יש תלמוד שזו ואחר
שדברנו בדבר א' אשר בוכשלם ביוון הדבור והוא הדגשת האותיות :

נדבר בדבר השני והוא התנועות וזכר אמרו בירושלמי כי האותיות הם כגופות והתנועות הם ככחות כי האות כלל
תנועה לא נאמל מהנה דבור אמהם התנועות יתחלקו חלוקה שבעית לחמש און לשון מהלשונות חולק על כי הסכר
מחייב זה ולא היתה הסכמה בשום לשון לחלוק כזה על הטבע והם החולם והיא תנועה גבוהה והסחק והיא תנועה שפלה ונקרא
סכר כי שתי תנועות אלו הם שתי הקצוות החולם היא השלמה ולזה נקרא חולם כי כלשון חכמים הדבר ששלמה דביקתו אחר
הסכר נק' חלומה וסחיק הוא השפלה שכלם והיא נשכרת וקראוה חירק כי האדם כשחורק עיניו הוא חספיל לתנועתו וסוכר
ולמי שאלו הם שתי הקצוות נקראוה' למעלה והא' למטה והם כעצמם אין הכדל ביניהם אלא מדר חקים הנחתם זו למעלה וזו
למטה וברוב הדברים תשים האל' אל החולם והיוד אל החירק ולפעמים יסתירו להקל וכן אלו שתי התנועות יש ג' תנועות
אמצעיות היא השורק שהיא נקודה א' ולא הוכדלה מהראשונות אלא מדר מקומה שהיא באמצע הו"ו השששית אותה ולעולם לא
תמצא בעדרת הו"ו השששית אותה כדי שלא תתחלק עם הדגש שהיא ג' כ' באמצע האות להורות על הדחיקה והסוכר ונקרא
שורק כי היא התנועה השורק שהיא חקב שחזו וברצו להקל על הלשון להפיל הוא נקרא כג' נקודות למטה כלומר כי
היא המוצע בין החולה והחירק והחירק הראשונה כנגד החולם והחמהנה כנגד החירק והאמצעי' כנגד השורק ונקודות כללם
לשראות העינים שאינם כשאר הנקודות שהוא הוקפות להורות על סתכיהם וקראוהו קבון שפטים כי בן הוא תנועתה אע"פ

שהיה לחטא לא נשתנית תנועתה מהשורק כשהיה באמצע ויש שתי תנועות יותר גדולות מאלו הא' הפתח והיא נרחבת הרבה
וצריכה לפתוח הפה כהנעתה ולזה לא הספיק כזה לקרה כנקודה והוצרכו להראות בקו ישר להורות על הפתיחה והתייבבות
והשנית שפלה מתחת והיא הצרי' ולזה נקרא אותה כשתי נקודות להורות שהיא אינה שכורה כמו המקור ולא פתוח כמו הפתח
והראו אותה כשתי נקודות שהם שתי קצוות הקו הישר ונקרא צרי' הפך הפתח כי תנועתה צרה ושתמשו באלו התנועות באלף
ובוור ובהא' ולפעמים יפלו להקל אלו הם ה' תנועות הראשונות אשר כל לשון הוא משתמש בהם בהנעת האותיות והנצרים
אין להם צורה לתנועות אלו והוצרכו להראותם באותיות כי לאחר כל אות מוכתת יכתבו אות אחת להורות על תנועת "ע" כ"ה
כברה כתיבת לשונה והישתמשו אלו יש להם ג' צורות לכר הא' ההבטה ושתמשו בה לחול ולשורק והשנית השקיעה ושתמשו
בה לחירק והג' התנועות ויש השו' בה לפתח ולצרי ואין להם הכרה כז' א' לפי המקומו' לא בצורה השורה על התנועה והוצרכו
שישתמשו אלו לצ' צורות ואלו התנועות בקוים לא כנקודות כי רוב אותיותיהם אינם ככרות אלא כנקודות ויש תנועה אחת
בלשוננו והיא האו ואין לה הרגש כלל וזה היא שתי נקודות וקופות כלומר כי אינם לא חולם ולא חירק כי בא' מונעת אותה
שכנברה אלא שלפעמים ירכיבו אותה בבציר והיא כמו פתח וקוף סימן לה קצת התייבבות ברוח רומה' הפתח ולפעמים כשהיא
סמוכה אל החירק רומה' אל החירק וכשהיא סמוכה אל החולם רומה' אל החולם כי היא משלשלת חולם וחירק ופתח ולפעמים ירכיבו
אותה אל סבול ופתח וזה כשהאות היחה ראויה להיות בשוא ומפני אותיות ההרכבה שהם אה"ע נקרא אותה בסבול או בפתח
ירכיבו אותה עם השוא להורות על ההרכבה וההרכבה כמו אלהים אשר הטוב לך היו נכונים כמו מחוץ בדמיון חוץ דכאו החלי
עשה לך צורך מלחמה וכשנחנו ההרכבה השואית בבציר נסתלק התייבבות וכשאר ההרכבה ולפעמים תבא השוא בסוף האות
כמו וישת וישת בסתר וישב ממנו שבי ויא שנירך להגיע אל התייבבות הסמוכה לה כמו אלו היתה באמצע התייבבות כתיבת ירמיה
ושמרו שהשוא הראשונה חוקלת והאחרונה מונעת ואין זה אחת כי אלו הים כן לא היה דגש בבית וישת בסתר והים ראויה להיות
דגש כמו בית תכרך דרוק וכן לא פסק בין וישב ובין ממנו שבי ע"כ נראה שאלו השואים אינם מונעים וכן לא היו באים שני
שואין בסוף פסוק ויפול על נוארו ויבך ויאמר לא כי נחקק שהתו' חללת לא הדרת בדמיון והחלל לא התלת ואחרים באתנח
וכן לא היו באים ג' שואים בא' וכבר באו סמוכים ופת אלהים ופת ונס וילרת והרית תשת וכל ראשת מוכח וממו ותכך וכאשר
ויכך וכה אמרו בלכפו דרוד וכן ויכך עליוס ויכך וכמיתון ונקת חלב ביום ורחנת וסבת ושת ושכבת ערכת עליוס וכללת
בחקתך שניהם כחוקאל וכן שם בדרך אחתך הלכת ונתת אכת מלכא שמת טיגס ותכך לפניו ריאשיו כדר וכרכוס ארד וכעמן
מה נחנת בבא לך חלום ונסת בהפרי ופת אלוים וגם אחת באוין הן וילרת ולא צנת לא רחנת למצוי ואחרים כיוצא בלו והנה
בסוף כל תיבה הים ראוי לנקוד שוא להורות על ההעמדה ולקלל לא נקרא אותה והשואיו זה בכך פאוסה בלכד כי לעולם מוקרי'
אותה בשוא כמו הלך וילך וכיוצא בהם וכן בכינוי הנקבות אחותי אה וכיוצא בהם והנצרים אין להם צורת שוא לפי שלא הוצרכו
לה כי בכל תנועה יש להם צורת אות וכשאין שם צורה נשאר השוא כטבע אבל הישתמשו אלו יש להם צורה לשוא והיא כמין עבולה
ויש כלשוננו הקדוש ג' תנועות מורכבות מאלו אם ההרכבה א' אם שתי ההרכבות מהם שההרכבה היא מבררת אותה ומהם
שההרכבה היא משפלת אותה ומהם שההרכבה היא ממונעת אותה בין הסוכה והשגלות ויש החמץ והסבול וחטף קח והגדולס
קחץ והקטנה סבול והממונע' חטף קחץ והיה זה כן כי הפתיחה כשתרכב עם הסבירה וזו קחץ זהו מורכב מן פתח וחירק
ויליר לה קחץ והקחץ מורה על ההבטה כי הפותח פיו ומערב עם הפתיחה שניהם יבסיס שפתינו ולזה היא תנועה יותר
גדולה מכלל שהצרכ עמה פתיחה והבטה וזאת התנועה אין אנו מכירי' בה כי קחץ אנו מבינים בה כמו הפתח והוא חסרון
בהברה אולי הראשונה היו מכירי' יותר מחסור ולא נשאר לנו בזה אלא הברה בעמין שם הברל בין ואכברכה ואכרה שוא
בפתח הא' לואכברכה כשרם תבא שהוא בקחץ והוא שהפתח מורה על הצדד והקחץ על הצדד וכן בין שמת' בקחץ והוא
עבר ושמת' בפתח שהוא עתיד וכן בשמות והעצלים כי חסם הקחץ בלו הוא שם ואשר חציו קחץ וחציו פתח מוצל עבר וכן
בין הא' השאלה והא' היריעה כי הא' השאלה היא בפתח והא' היריעה היא בקחץ ולזה רוח האדם העולה היא למעלה היא בקחץ
להורות על היריעה ויורה על זה רוח הכהמה היותרת שוא למטה שאינה חטופה וכן קחץ ופתח בואת התייבבות של העולה יש
כפירה שהמנח"אות פתח חספס בהשאלות הכפס וכן הרין בה"א ה' יעות חספס שהיא בפתח והמסרה עליו לית כותיה בפתח
להורות על התמיהה שהמקד אותה בקחץ המורה על היריעה הוא כופר וזה עמין גדול תלוי והנה נקרא וילך כהפסק בפתח
והים ראוי בקחץ והטעם בזה כי כלל הפסק הוא בסבול ובהפסק די להעלותו מדרגה א' מחסול לפתח והנשאר לנו מההברל
סבין קחץ ופתח ויורה כל זה שחקק הוא יותר גדול מהפתח ולזה לא יסמך לעולם אלא אם כן יש נח ופתח יסמך לקלותו ויש
כין קחץ פתח כמה הברלים ירועים לחכמי' הרקרוק ואין זה מקומו' וכשהרכבת השבירה תתערב עם הצרות הוא מחמט אותה
ולזה כשתערב החירק עם הצרי הרחיב צדו'ו חצט ולזה נקרא הצרי קחץ וסבול פתח קחץ ולשון סבול חלשן סבול כי
הצרי הוא על קו שפסוק וסבול אינו על קו פאוס וכל שלשה נקודות שלא יתיו על קו פאוס ישר יעשה מהם עבולה כמו שזכרנו
מהמדרים ויש כמה הברלים בין צרי לסבול כי בסמיכות יבא סבול ובהפסק צרי ולזה כן הסמוך הוא בסבול והמחירת כצרי וכן
יש הברל בין את הסמוך במקף שהוא בסבול ואת המופסק בטעם טריח או רביע וכיוצא בהם או כצרי ויש כפלא כי
מונע ומקנה ומראה כשהם סמוכים הם כצרי ובהפסק הם בסבול כי במראה המראה הראשון הסמוך כצרי ושיני המופסק בסבול
והים ראוי בהפך בתחלת ההקטנה אולי מפני שששה סמוכים אל הכינויים הם כצרי כמו מראיהם מקניהם מעשיהם ששנמלת
הכינוי נשאר הצרי במקומו' והברילו ההפסק בסבול אולי כפלא הטיעמים הים יורצ בזה מה שלא ירענו אנחנו ולפי שהצרי היא
קמונה קטנה לא יבא עליה לעולם חטף ש' אם רצינו לחטוף אותה חציו אותה לסבול ודי בואת ההרכבה לחטוף אותה אבל הקחץ
הנחטף הוא פתח מורכב שתי יסודות מכ' ההרכבות השבירה החוזרת בו לקחץ ומשכא החוטפו' ולזה היא תנועה ממונעת בין
הסבבה והפתחה ותנועתה קרובה לתנועת חולם כי החולם כמוכרת אכחטף קחץ בסמוך מן תקף תוקפו מן גדול גדולתו
עושה כל השואין מן רוב כיון ברוח חסרד ולפעמים יפלו השוא ויורה עליו האות הבא אחריו כשהוא נרגשת כמו מעשה ירי אומן
שרגש הם על חטופת הקחץ האלף כי לא יבא דגש אחר דגש שזי' תנועה גדולה אלא אם כן היא מלציל אלא ימה שמה להם
בתים סימן ח"ש ל"ב והנצרים והישתמשו אלו הם משתמשי' בואת התנועה עם התנועה המורה על הסבבה והיא החולם והנה יש שתי
צורות אחרות לסבול בין החמוק והרפון הרגש באמצע האות והרפה למעלה להורות על הרפון והוא קו א' והישתמשו אלו יש להם
ג' שתי צורות אלו החמוק והמרפה אבל הנצרים מחזיקים בהפילה או בתוספת אות ט' ואין צרכים להראות הרפון אלא
בהצדד החמוק והנה נפל שבוש גדול בארץ הערבים בין היסודים לסבת הדגש כלשון הבריהם מכירי' בין תנועת הט' והת'

והת' דנושה וכן תנועת השין והצדי וכן תנועת הכף והקוף כי הם' והצדי והקוף הם מצביעים אותם לעולם והת' דנושה והשין והכף המפילים אותם לעולם ולפי זה היהודים השוכנים בנייהם גורם להם זה שכיום גדול כי במקום פרח קורין סגול וכחוקם צדי חירק ובמקום חולס טורק והיהודים השוכנים בארץ העלנים נהנים מזה מאד אע"פ שאיפשר שהמלך בעצמו הם מתחלפו' במקום שאין חכמה הק' רבו הכ' ולא השין כמו הכ' ולא הת' דנושה כמו הט' וכמו אין יכולי' להכריזו אבל אין לשנות תנועות כלל מפני הברה זו ואחר שדברנו בדבר השני אשר בו נושלים נובן הדבור בדבר הכ' והט':

הטעמים

והם מיני הלחנים והנה בשאר לנו במיני הלחנים ג' והא' הכולל לקריאת התורה והב' לקריאת הנביאי' והג' יש בו שני מינים קרובים זה לזה כי קריאת ההפטרה אינה בקריאת שאר הנביאים והב' קריאת הכ' ספרי' תלים ומשלי אינו ואחר הלחנים כגון המוטי' לשיר והמוטי' לתהלה שם מיני פיוטים כלם יש מהם קדומים כמו שירי' ר' לצור הקלירי ואחרים שהוא ר' אלעזר בר' שמעון היוווכר כימי התבאים יש מהם כתרחדו בארצות ספרד לקחום המעוררים פשירי' ישמעאל הם ערכים הרבה מושכים הלב יש מהם בארצות צרפת לקחום משירי' העלני' והם בתכלית הניבון בהכנה ואריכות ולא ידענו הקדומים אם הם מקובלים חכמי עמנו או לקחום מתוך העמים כי מלאכת המשקל והחרוץ הוא דוחק המעורר לבטא מה שלא היה ברעתו וכבר אמרו כי החכם ר' יהודה הלוי ז"ל נחנע בסוף ימיו מלעצמו שיר מפני זה כי מלעיל או מלרע תשתנס סכונה כמו שכתבתי והמעורר על כרחו ישפיל מה שצריך להנביא ויבכה מה שצריך להשפיל וישנה הפונה ויש אחרים כי מה שסופק המעורר מלת את בפסו' ה' שומר את ברים מה שלא יצא כן בחכירו הוא מפני ערכות השיר והמשקל:

אמנם

הצורות שאנו משתמשי' בהם ככתבי הקדש וכן במשניות הקדומות המנוקדות שחזינו שם מנוכחות כמו בכתבי הקדש הנזרות האלה יש מהם להורות על התנועה כמו מקף לשון סבוב שהוא קו ישר בין תיבה לתיבה לומר כי יש ביניהם סמיכות ודבוק וראוי להתרפה ויש מהם להראות על ההפסק בין התיבות הסך הטיפפה והוא קו ישר וקוף ספק סתמק ויש מהם לתת מנוחה אל הקורא וזה כשהמאמר הוא ארוך ופסיקוהו באמצע ולא נמצא שני אתנחתא בפסו' א' כי תחמ' א' להאריכו כדי שתי מנוחות ואם הוא בתחילת המאמר הוא להורו' כי הוא צפון בפני עצמו וכחומר אל תתחד במרצו' הוא על אלמא ביתא אלא שיש פ' כיניהם ששני פסוקים הם מאמר אחד אלא שלוח אריכותו הצרכוהו הספק באמצע אלף באתנח' וא' בסוף פ' וכשיש נבינה זרקא בפ' לא הפסיקוהו בסוף פסוק זה האתנח' הוא לשון מנוחה וזכרנו הוא שני קוים באלכסון דכיים למעלה ופסוקים למטה בצורת כסא להורות על המנוחה וההפסק שבסוף פסוק הוא עליו בקו ארוך נוטה לצד שמאל להורות על האריכות בהפסק וכשהקו הזה הוא באמצע קורים אותו מאריך שהוא בין סתמק והפסק אריכות מצט' וכשיש בקורה באמצע יורה שהאריכות הוא יותר גדול במצט' שבר' ע"כ נקרא' תבירי' וכשהוא נוטה לצד ימין קורין אותו טרחא כלשון השלכס כלשון הנרי' כמו מי שמשליך דבר לאחוריו ידעו או הוא לשון טורח כמו שטרח ומכאן מנוחה ויבא זה קודם אתנח' וסוף פסוק להורות כי הוא כמי שמשליך לאחוריו המשא' ואח"ך יבא ויבא לא' תבירי' כי בתנועת התבירי' הנשברת הורה המבדק והריך להשליכו ולנחם ומשתמשים בתנועת התבירי' כשני קוים וקופים והוא תרין חטירין להורות על אריכות בפול ולא ידענו הסדר בניבון בין זה לזה ולפעמים תבוא לפני תבירי' תנועה בצורת ג' קוין כעין מדרגות וקורין אותה דרגא ויהי כמו מאריך לא ידענו הסדר בין שתי התנועות ונראה על זאת הצורה לומר כי התנועה באה ממדרגות הרבה והיא ראוי' להיות נשכרת ולהשליכה ולנחם ולזה באה דרגא ואחר תבירי' ואחר טרחא ואחר אתנח' או סוף פסוק וספי' לפני שבר' גאון ובתבירי' דרגא תבירי' ומשחמשי' במנוחה באמצע הפסוק כשתי בקורה זו למעלה מן מנוחות באמצע היות למעלה ונקרא' זקף קטון לשון וקופה שהוא למעלה התנועה בהפסק זה וזאת המנוחה תבא ברוב אחר מנוחה יותר קטנה מנוחה והיא הפשטא שהוא קו ארוך למעלה בסו' האות וכשהחלה היא מלעיל עושי' שני פשטים וכן אם הם שתי תיבות ואם יש תיבה כיניהם ויאונה תכופה כחוק ונקרה התיבה בסופר ישר והוא בצורת שופר נוטה לצד הוקף להורות כי תקול היוצא מהשופר הוא לצד התנועה אשר לאחריה וכמו שהמאריך הוא לפני סוף פסוק כן השופר הישר הוא לפני הוקף וגם לפני האתנח' ואם הוא קודם הפשטא יהיה השופר הפוך להורות כי התנועה היא לצד חוץ והיו שופר השופר ע"כ כשהוא בראש התיבה דינו כדיו הפשטא וקורים אותו יתיב כי יש לו מצט' התיבוי' ויש נבינה גדולה והוא כמי שזרק דבר אל' לאחוריו ומחזירו וקורין אותו זרקא שהוא קו ארוך מתפשט למעלה מסוף התיבה וכסוף לחזקו ואחר זאת הנבינה תבא המנוחה על ג' בקורות למעלה בסוף התיבה להורות שזאת המנוחה היא יותר גדולה מתנועת הוקף קטן כמו תנועת הוקף הקודמת לה היא יותר גדולה מתנועת הפשטא הקודם לוקף קטן ונקרא' סגולה המסמך סקרא סגול לשון סגול' כמו שזכרנו ואם יש תיבה בין זרקא והסגולה יבא שופר ישר כיניהם ואם אינה תכופה חקף כי השופרות יבא לעולם קודם מקום ההפסק וזאתי' בסוף הפסוק יבא בסוף מאריך וכן יבא מאריך עם טעם אחר להורות כי התיבה מלעיל ומארכת שם וכן עם השוא' הנקרא' ביצי' ונצחה הי' הוא מרחיב השוא' ויש נבינה גדולה נצחית ככה בארם שתולש דבר הנטוע או הרוע שיוציא השם מעיקרו ויבטיחו למעלה ולזה נקרא' חלשא ויהי במורת קו ובראשו עגולה להורו' כי התנועה היא ככה בארם שתולש דבר נטוע צד שהבטיחו למעלה ויבא לפני חלשא לפי צדדים פני' גדול והוא בצורת קו וקוף באמצעו לצד חוץ קופשטו כמי שחפור דבר לאחוריו והיא התנועה מורה על ההרעשה הפיזור במי שרובה לפי מה שמעכנו מלתגוש ואח"ך תולש ויבא אחר החלשא רביע ברוכ והיא נקודה א' באמצע התיבה להורות על ניבון קצת מלשון דכינה כלשון תבירי' בארם המוכן להנביא קולו וכשהם שתי תיבות זו אחרי זו או תיבה א' מלעיל והשום בשני קוים נוטים זה לזה וקראום קרמא אולא כשהם כן הם ולפעמי' ירמחו כ' קוים סמוכים באות א' מוטעם אל צד ימין וקראום שני ברישין' כלומר שהוא מדרג דבר למעלה לצד ימין ולפעמי' ירמחו כ' בנריש' א' וכשהתנועה האלה היא בראש הצד ימין ולא קדמתה תנועה אחרת ורמחוה' כ' בקורות וקופות וקו ישר אחריה קרואים זקף גדול להורו' על ההפסק שהוא בראש הצד ימין כמו זקף קטון הבא אחר פשטא והפשטא אחרו' להורות על הפסק כאלו הנביעה מחווצת בין פשטא וזקף קטון ומורכבת משני' ויש נביעה מורה על ההרעשה והוא הס' אלת כמי שהוא מתרעש בעצמו על דבר ויש תנועה אחרת כזו והיא בצורת קרי' פרס והיא נביעה רומה לפי גדול בארם המנחם חסדך לה לעולם כמין חצי עגולה קורין לה ירח כן יומרו ובעל המסורת היה ירח כי ראו להסמך להפסק סוף פסוק מאריך ולדרגא תבירי' ולוקף קטון וסגולה ואתנח' שופר ישר ולפשטא שופר חסודר ולצד ימין פרס ירח כן יומרו ואין אכחזו מכרילים כזה ולא בין רביעי' וקדמא אלא יבירשין וזקף גדול ולא בין פני' גדול וקרי' פרס וכלשון הפסוקים יש זרקא בתחילת שתיבה ובאמצע וכן שופר גדול בתנועת שלשלת ושופר חסודר למעלה ופסק תנועתו בתנועת הרביעי' והמעוררים במקדש היו יורפים אלו הסכרלים ולא קבלום ובאורך סגולת אכר בל' זה וכבר אמרו כי סוגרם בן לוי כשהיה גותן קולו כנביעה

מכנים גורלו כחך פיו ותמוה אנכעו בין הניחין עד שהיו אחיו הפהנים נוקרים בבת ראש לאחוריו וכן מ"ס מאכזב טעיה במקדש
 תימות משה של קנה הים וסיה קולו ערב וגפסם ותקנחו ואלה היה קולו ערב וחסירו תקונו וחור קולו ערב וכן סיה ראוי שאין
 במעשה מרי"ה אפי' כשינוים לזולתו תיקון וכן בשאר כלים שחקן דע"ס וכלל ספק משלים היו כקניאים בחכמת המוסיק' וכלל
 ספק כמו שהקדור מורה על בנות צינן כמו שפירשנו כן הכינון הוא חורה ע"י כי במה פסוקים הם מתבארים מפני סינון וכמו
 שכתב רש"י ז"ל אל מלחמתי אשר בתיבה גביה לא ידענו פירושו כי בעל המסורת נתן בו וקף קטון לומר כי הוא נפסח מן
 וגובה להם וכן בתב הראב"ע ז"ל כי הטעם שכתב המעשה הוא חורה שז"ל דבק עם הויתר לנו שריר וכן הטעם אשר נתן על
 מלת כמה ימי ימי חייך שלא היתה שאלה כי לא היה ראוי להשיב מיצט ורעים אלו היתה השאלה אלא מלת תמימה בלתי' הרבה
 ימי חייך ולזה באת המעשה שאנו רבים אבל היו רעים ולו קפסו עליו וקפסו ע"כ נתן עליו וקף גדול להורות על סתמיה וכן
 פי' הרמב"ם ז"ל בהירוש' התורה וכן על לא כי ברחוב בלין חורה על המילואין הגדול וכן הטעם על ודע כי על כל אלה יביאך
 השלשים במשפט על כל בעל ונתן דין והשכון וכן השל"ל שיעל ויתמסמה ועל וימאל להורות על הכהלים והפחד מהעונש וגם
 בתוכנית הקריאה יש הסדר בין ענין לענין כי מ"ס נתן לדוד אתה אחרת ארוכה יתלך חסדי היתה תנועה דרך תימה' וס' א"ל
 להטעמה בטעמים כי הרבה דברים יכיר האדם מחכירו בדברו פנים בפנים עמו בתנועת ראשו ובקבוצת רגליו עיניו וכשאר
 תנועות גופו וכאילו הדבור אם אומרים דרך בעם או דרך דבון דרך גלגל או דרך ידועה או דרך תימה' מה ש"ל להטעמות בכתב
 ולפירושו ורובם לזה מ"ס מפי סופרים ולא מפי ספרים וכבר כת' זה בעל ספר הכוזב ז"ל וכא"ל אין תקנאין כימין מפני שחלאין
 בה מצמי תורה ופי' רש"י ז"ל שהאדם הוציאת כירו להראות הטעמים ומ"ס בתנועות ובכנינות יתבאר הרבה דברים כמו
 שכתבאר ובה דיו נכאב אל כוונת הספר ובא"ל כי יוש :

בחי'ש

השחצ מנוס ועכירה תנחם להטעם דבריתורה מפי הסכמי' כי אם לא ישמע לא ילמוד ואם לא ילמוד לא יעשה
 ואם לא יעשה כמה יוכס יורם הורה תלמיד מזה ז"ל שצו תשצצ בקול ה' אלשיך ומצות יחוד הנדולה סנק' עול
 מלכות שמים כלשון שמיים במסרה לנו שחצ ישראל וכן קבלת עול מצות שאל' והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי ואע"פ שהיה
 לשון האונה אין לשון שמי' ונראה שהכלל כי שאל' ישמע לא יאזין ולא יאמן ומצות עשה לשמוע אל הכניא אליו תשמעון וקון
 ממרר גרון בחנק שלא שמע לחכמי דורו שאל' והאיש אשר יעשה דיוון וכו' וכן יש צבירה להשמייע לאוזן דבריו חכמת כח"ש ליעזר
 דברי חכמים שחציו וזכאני הדבר ועליו נתפסדו למינות ואח"ל לעולם אל ישמע אדם לזונו דברי' בטלים שהם ביכות
 תחלה לאזכרים בלתי' אם של בהינס תשלוט בהם תחלה לרבותם והצינן ברוך כי הם קדמו העצם תחלה וראוי להקדימם לפורענו'
 חדה כנגד חדה ור' אלעזר בר' שמעון ונאסח דמה מלזנו מפני שחצ כיוון תלמוד חכם ולא הקפיד כראוי ויתר תסיה לך על
 אוניך אל תקרי אוניך אלא אוניך שהאכזביות הם מאופים כיתר שאל' ישמע אדם דברים בטלים יכניס אנכעו תוך אזניו וכן עשה
 להם הטבע כעין דלתות והוא הרך שחת האזן וכן הוהירה תורה תלמכל לשון הרע לא תשא שחצ שאל' וכן מי שנהנה
 במשיעת כשורות טובות צריך להורו לשל"כ כ"ס כרוך הטוב והמטיב וכן על העפר ברוך דיון זאמת שאל' חסד ומשפט אשר
 אם חסד אשרים אם משפט אשרים דכל דעברין מן שמיא לטב וכמו שהיה אומר החסיד נחום איש גושן בכל מה שהיו עושין לו
 מן השמים גשו לו לטובה :

הריבור

כחוש הריח חוש הריח הוא יותר חלוש באדם מאשר כ"ס וכבר הציירו חכמים כי עיף הריחמה הריחם בכלות
 למרחוק מאתים פרסה והעתיקה שם אפרוחים וכבר דברנו בחוש השחצ כי חוש השחצ לא ירחיק מרחוק הוא לזכות
 סמנ' וכאדם הוא יותר חלוש מהכ"ס וכן תרבר בחוש בריח כי הכ"ס הוא יותר חל להריח למרחוק ויותר מקוצר להכריל הרברים
 שמוריחם והאדם הוא יותר מקוצר להריח מרחוק ויותר חל להכריל הרברים המורשים אבל אינו שלם כלל החוש רחו בחוש השחצ
 ובחוש הטעם ולזה לא ישיג הכריליטם כמו שיש הכריליטם וזהו הסיבה ולזה הוצרכו לקצת דיוניו הכריליטם הרחות מרמוניו הכרילי
 הטעמי' וזה באמרו רוח זה קתוך כחם הכרכום והרבה וזולתם ואמרו זה הריח מרדא וזה' בריח' שומי' ורוח קיכן בריח
 סהרם ורומיקם וכמו שטעמים הם קצוות כמו המר והמתוק והאמצעיים ביניהם מורכבים מהם כן הריחות הם שני קצוות
 והאמצעיים ביניהם מורכבים מהם והקצוות בריח הם המרחוק והכבא' והשאר אמצעיים משניהם ולפעמים הריח והטעם
 מתדמים כי הטעם המתוק רוחו מתוק ואם מר מר ויש בהם שאין זה בהם כי יש טעם מתוק רוחו מר ויש טעם מר רוחו מתוק
 וסנס בסבת הבעת מהדבר המורה אל הכח המריח הוא איפשר שאל' כי מהדבר המורה יותר צנע דק עשני ויגיע אל הכח
 המריח באמצעות האויר שקבל זה העצם הדק ואיפ' שאין זה היתה כלל אלא שזאיר הוא משתנה מוולת שתכה מהדבר המורה
 והכח יקבל ממנו הריח והראשון הוא האמת כמו שכתבאר זה במעשה כמה שאל' ב"ה וזהו הריח יקבלהו הכח באמצעי' הוא האויר
 אורחמים כי הרגיש שחצכנס בתים וקבלתו באמצעות החוש וס' מהכ"ס שאין להם דם ואינם מתנשמים וירגשו בריח כמו
 הג' ולזה ודבריהם והראש כזה שם מכיאים חוונם מרחוק והוא בהריח מפני שרגישו בו כוחו ואם תחלוק כוס שאין זה מפני
 סרוח אלא מפני ידועת המקום או סבה אחרת הנה יש ראי' אחרת איש להם רוח חיה שיהיה ימיתם כמו שמיית שאר סכ"ס
 סמריקים ב"דית הופה והפטרית ימית הנמלים והכרורים א"כ יש להם רוח שאם לא היו חרישים לא היו כורחם ממנו ולא ימיתם
 והנה כמו איש בחוש הראות לקצת כ"ס חכמה על הצין והיה זה ככ"ס דקי הראות שצריך שחורה לחומר העין שהוא נר ונקל
 להפסד על וכן נשי הראות מקדם עב ואינם דריכים שחורה אין להם מראה כמו שדברנו בחוש הראות כן הוא בחוש הריח כי הכ"ס
 שחכמה יש לו מחינה ומכמה יצטרך לו שחלק קורם שויה וזכ"ס סכלתי מתכנס אין לו אמת המחינה ולכן לא יצטרך
 בהרחה אל העינה דרי שחלק אותה מחינה ולזה הכ"ס מתכנס לא יריח בשחצ כמים לפי שאינו יכול להשתכס מפני שלא
 יכנסו בו חוש ולזה אינו מריח אחר שלא כשתלקם המחינה ויש כני אחר כערי' זה הכח ואינם חרישים כלל ונקרא כלשון רז"ל
 תוחרין והוא קרוב להיות מחומי הנשים ונקראת תועמנות וסבת זה א' מב' דברים הא' קושי המחינה ואינם נשמעת להשתלק
 כנשיהם כמו מיש' לוקרם לכן על נקב המחינה העצבות סהא סבת הפסד הראות או מפני העדר הכח התחלת הויה או
 כחית חולי כמי שכלל מוח או נסתתה מפני חולי וירכבו חוכמה וזה' זה הכח הוא בחוש והוא מהדבר המורה הוא ככנס דרך
 נקבי וזולה אל העצב הרומה לככרם כמי תוספות החוש הדומים אל שני פטרות שגרים ושם הוא הריח ויש ככניו סוף חכמה
 א' יך אל הסה כיוס כמי ארם מוניאים מהאף הדבר שפיה' וכן א"ל דמי סוף הם ככלל קוין שלוב שאל' כלל נחמות רוח
 במעיין א' היו וכו' ואמר באלכוס שהוא הנשימה מיוחדת ואחרים אומרים כי כזה תיחית ההרחה ולפי שאמרנו שהנשימה היא
 סכרחת אל הסהרם והראש מהכנס בתים שאינו מרוח אחר שאינו מתנשם ודאס כי סכמיקת והסרהם הם כחוס א' וכרוב דקי

זה החוש הם טובי השכל כי יורה שהחוש הוא נקי ונקי ונקבל ההפעלות מהדברים המורחים במעט טבה ומחזקם רחוק וכן ה"ל
המתפשט מהמורחים יש ממנו דק מתפשט למרחוק ויש ממנו עב לא ישיבו החוש כי אם בהתקרבו אליו ויש שהוא נסתר בו ולא
יתפשט עד שיחפרד ממנו עד שרפה באש או בחלילה באכזריות :

ועתה

נדבר תחלה האמת בענין המורה אם הוא מביע בהתבטא המורה אל האור האמצעי או בהשתנות מולת ההתבטא
ונקדים בזה הקדמה ונאמר כי נושא הריח בקרוב הוא הטעם וזה מחויב כי לא ימצא בעל ריח שלא יהיה לו טעם
וגדר הטעם הוא שיתערב העצם סיב עם העצם הלח כפייתלד העדוב ההוא מחוס קרה לו ויתחייב מזה שהריח נושא הקרוב
פוא חומר מורכב ונחשך לחומר פשוט ואלו היה האור האמצעי המקבל הריח ונקבלו מולת התבטא מהדבר המורה א"כ היה האור
בעל טעם וזה מפואר השקרות וההקדמה המכילה לירי שקר וסותר האמת א"כ האור בשמקבל הריח הוא בהתבטא מהעצם
הלח והיכנס הכעל טעם המושך בעל הריח וינא לנו מזה כי אין קבול האור אל הריח כקבולו המראה והקול כי במציאותם באור
אינו אלא חקוי רוחני באור מולת שיהיה בו נושא חמרי כלל אלא שהספריי מביע חמרי אל הראות והכלתי ספריי הקול אל השמיע
והריח אינו כן כי האור אינו נושא קרוב אל הריח כי אין לו טעם והנושא קרוב הוא האור המתערב בו מהתבטא הדבר המורה
שהוא איד נחמד בחוש ויובש נהך מבעל הטעם אמנם הכלי המיוחד אל זה החוש הוא הנחיריים כי הוא כלי הריח והנשימה וכא"ל
חוטם בעור וקריכה ישנה ישן הנעור ונעור היטן כימון והולך לו שניהם ישנים שניהם נעורים מיד מת ר"ל כי חסור שואף האור
והאויסמורכא אינה שאפת ואם שניהם שואפים הוא מסוכן מרוב הקרירות וכן אם נעדרה שניהם שאפת האור גם הוא מסוכן
ושניהם מתים אבל אם החוטם אינו שואף והאסמורכא שאפת יתקיים קצת ולכסוף ימות וישתנו הנחיריים בתבונתם כמיני ה"ת
כ"י כ"ח שאין להם חושם אלא שכלים כמו העופות והנחשים וכ"ח ההולך על ד' העושה כיצים וישייטו קצת ה"ח כחרטום
ארון כיציהם לקרב המאכל והמשתה אל פיהם כי יכרכו האילן בחרטומם ויעקרו אותו ולזה הוא כסס ארוך בעל כח הוא להס
במקום הירידים ויש לתועלת אחרת כי בשוטו במים יוציא חרטומו מעל המים וישוט בו וישתנה מצב הנחיריים ככ"ח כי ב"ח שאין
לו לסתות והוא ארוך הלחיים יהיו נחיריו כמקף הלחיים כמו הכלב והצבוע וזה להם יתרון כח בהרחה מולתם לאורך חרטומו ואשר
יש להם לסתות חרטומם הוא אצל לכתותיהם לפי שישם כשר ויכול להדבק שם הנחיר והפיל הוא ראוי בזה יותר משאר ב"ח
לפי שהוא כבר הבין ולא יוכל להניע רגליו בקלות להעזר בפעולה מהפעולות כשאר ה"ח ולזה לא היו לו לא טלפים ולא
כרסות ולא אנכריות ונריך בהיותו א המים לעמוד שם זמן ארוך ע"כ גם לו הטבע הנחיריים ארוכים שהיו כדמיון הכלי שצוין
הכאים לשוט במים שקורין לו חלל חבית של שיטין ורשישט במים נופח צמו וישליך במים ובחרטום יסתמש במקום היד וכן
יולך המזון לפיו וכו' יבית להחשיבו מה שינוס אותו שישיבו אליו שיש לו הכנה לכל מה שיצוהו ויקיים שליחותו וכח"ל שגבר
ע"י פיל וכו' יעקור האילן ויש במיני הדגים חין שקורין אותו בלינה בארצות ספרד שיש לו בצרפו נקב כמין נחיריים והוא מנסס
בו וינא ממנו בעת כשימתו כמין סילון שלמים עולה למעלה מהמים ככה עליותו ורחייתו וכן מעידים ההולכים בים ומוכני
העוף לא היו לחיים ולא נחיריים לפי שהוא צריך לעוף ונריך שיהיה ראשו קטן לא יכבד עליו מליצוף ושאר ב"ח שאין להם רואת
אין להם נחיריים לפי שקצתם כמתוכה אשר כסוף הפה וקצתם בשופרת כמו שנמצא בדגים הגדולים והכ"ח הקלפים ישיב
הריח בקרוב טרפתו :

אמנם

אם זה החוש יש בו מזה ועבירה הנס היתרה השלמה צותה לחשוש כלי הקדש והכנים והמלכים בשמן המשתה
לחת להם גדולה ותעלה וכן להקטיר קטרת בקר וערב בשמים מיוחדים ויותר לפרח אותם וכבר אמרו קול
מיה ותראה אין בהם חושם מצינה וכבר הפליגו בריח הקטרת בהרבה מקומות וכן בהריה מליהמות מיה של ע"י וא"פ
שבהרבה ריחין באחר להם ריחא לאו מלתא הוא בריח ע"י החמור מליהנות אם הוא מתכוון ואפשר הוא שלא יהנה ממנו וכא"ל שכל
הנהנה תהיה צריך לכרך ולמדו זה מאמרו כל הנשמה תהלל יה שזה אינו נכנס לבוף והנשמה נהנית ממנו ולפי שהיא הנאה
פוסקת לסתתה לא חייבו לכרך אחרים כמו הנהנה מהאכילה וידבר התקינו להריח בשמים כח"ה מפני נשמה יתי' וסדרו הכרכו
על הכוס בהכרלה מדור נכון וטבעי כי בתחלה ברכת היין לפי שהחוש הטעם הוא יותר עב שבחשים שאינו חריש אלא
בפנייה וכן הלשון למטה ואחריו בורא מיני בשמים כי חוש הריח הוא יותר דק ממנו כי מרחוק יריח וכן החושם למעלה מהלשון
ואחר בורא מאורי האש שחוש הראות הוא יותר דק שהוא חשיב עד לשמים הגיע וכן העינים למטה מהחושם ואחר ברכת
ההכרלה שהיא השנה שכלית להבחין בין הקדש ובין החול ולזה קבוצה בחזון הרעת וכח"ה מפני שהיא חכמה קבוצה בכרכ
סכמה היא חזון הרעת וכן המוח שהוא חשכן החושים הפנימיים שהם שמישים השכל למעלה מכלם ואשרו להריח מתמרוקן
הנשים שאמרו לא תנאף לא תהנה לאף וככאן נאלם הדבור בריח וכו' השלמנו הווכחנו בחמש חושים :

דבור

כולל בה' חושים הנה השגת החושים היא הפעולות הממוחשים כי בהשגת המוחשים יצאו מהכח אל הפועל כי הם
כח מרבישים והמוציא אותם מהכח אל הפועל הוא המוחש ולזאת הסבה אין החושים מבינים עצמם כי חוש הראות
אינו משיב העין וחוש הטעם אינו משיב הלשון וחוש הריח אינו משיב החוטם כי אם משיבים נושאים היו לעולם בפועל והיו
יוצאים מהכח אל הפועל מעצמם וכל יוצא מהכח אל הפועל צריך אל מוציא כי העץ אשר בכח מקבל השריפה אם לא יתקרב
א"י האש לא ישרף כן החושים אינם משיבים לא בכח וכשלא יקרב אליהם המוחש לא יצאו מהכח אל הפועל ע"כ לא ישיבו נושאים
והיציאה הזאת מן הכח אל הפועל אינו שנוי אמתי ולא הפוך כי לא יאחר ביוצא מן הכח אל הפועל שהוא השתנה ומתספק אלא
בשהיה לו צורה ופשט אותה צורה ולבש אחרת כמו הלכן שפשיכס והיה שחור אבל יציאת החוש מהכח אל הפועל אינו הפשט
צורה כי החוש קודם השגתו המוחש אין לו צורה כלל וכן כשיציב צורות משונות זו אחר זו אין לו הפסד בצורה כי חוש הראות
כשהשיב מראה לא ישוב החוש צבוב באותו מראה ע"כ כשאור להשיב מראה אחר לא השיב הפסד בורח שיקרא שנוי והפוך
והתבא" כי יציאת החוש מהכח אל הפועל אינו שנוי והפוך לא הנצת המוח"ל החוש הוול"שינו והציבין בחוש הוא כמו בשכל כי השכל
משיב החכמה בכח רחוק והמשיכל בצורה בלתי מתעסק בהכחה הוא המשיכל אותה בכח קרוב והנה היציאה אל השכל מן הכח
אל הפועל יקרא למוד ואל המשיכל יקרא וירדון והיציאה הזאת בין לשכל בין למשיכל אינה שנוי והפעולות אמתי כן הוא הענין
בהשגת החושים המוחשים אלא אם באחר שהשיבו הוא על א"י מ"ב עיניים הא' שנוי מבורח אל בורח ושנוי שנוי בהנצת שלמות
מכלי הצדר צורה ושלמות וזה המין האחרון אשר שיאמר עליו שנוי בחושים אבל לפי האמת אינו שינוי אמתי אחר שאין בו הפסד
צורה הנה אפ"פ שהשכל והחוש הם שנים כי יציאתם מהכח אל הפועל שהוא בלי שנוי אמתי יש כינוסם שני הכרלים הא' כי
החוש יציין כל החלקיות והם המוחשים הפרטים והשכל יציין אל הכללי והכ"ה שהחוש יציין במה שהוא חזון ממנו ולזה לא יבייש

ולא ידעו האף הריח החופלני עכ"ר:

ה'תש"ח י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט

פסמות

והרצו להליכה ועוד נדבר בזה דבר ויתר רחב כח' ובעלי הספירות יש להם עוד בזה הספר ודמיון בעל ספר יצירה ולפי מה
 בעצם תועלת לסמוך הספר היה הכ"ח הארצוני הכבד בעל עצמות לפי הצריך בעצמותו א' משען חזק ולזה היו עצמות כב'
 בקושי וברכות מתיחס' לשיעור בופס ויתר גדול שכ"ח הוא המוליד חי כמותו ולזה היו עצמותו גדולי ואמרו כבודל הספר
 כינים ולזה היו קושים כרבים כגון עצמות לוחם והרמין מפני שהוא מוליד כמותו היו לו עצמות ובעבור שסח הספרים
 יותר גדול מכל הספרות ויצטרך אל פעולות חזקות היו עצמותיהם יותר קשים מעצמות הנקבות ועצמות סוב' הסורף מהכ"ח
 יותר קשים וחזקים משאר המינים וזא' מהם אצל המושגים והאכנים ואין לו מוח בעצמות בעצם הדיוש ועצם היולד ויש בעלי חיים
 שאין להם עצם אלא קושים כרבים ושחוסים ויש כ"ח שאין להם עצם בפנים כי הם בחוץ כמוהם כ"ח בעלי החסם שיש מינים
 חסם קר ומרם קשה והיה זה לפי שהוא קר חסום בעבור העדר הדם והכשר צריך מלקוש לשמרו שלא יתקרב חסום הטבעי וכדי
 שיהיו לו למגן לפניו ויהיה שיוקרהו ותאלו המינים יש טעמו קשה ממוצע בין דקות והמחשבות העצב והסכל לפי
 הצורך לשמירת המינים ישתכח מי שרחמיו על כל מפעיו וזא' דל כל מעשה הראשית בקומתם ככראו שיתקו מהעפר ולא
 בבטן אמותיהם שיתקו קטנים ויהיו בחוץ לרצתם ככראו אלא כתייעץ עב"א וא' ל' רצונך שתהיה נכבד על זאת שתכונם
 ואמר בן רצונו כי לפי מנהגם ככרן אותה תכונה היא היותר גאותית לו לנכונם ככראו כל' כא' וא' נכבד לפי היותר יפה
 שכתבנו למערתו :

ואולם

ככראו העצמות חלולים לפי מהם קשים ולא יושבו מהחזק אלא מצט והשם להם זה החלל כדי שיתמלא מהחזק
 כדי שיתמלא מהט מעט כמו שצוים בשרי האילנות שקתות חיים כדי שיתמלאו מים וימלאו השמים מעט
 כי העצמות ניוונים מהם שזרי הם גדלים אמתם השינים הם קשים בעצם והם הברחיים לצורך חליצתם ויתמלאו ב"ח ככרלים
 בזה והנה החזקות המשותף לכל כ"ח אל השינים הוא לקחת המאכל וחיתוכו בחלקים קטנים להקל בזה עולו באסטומא
 ולזה היו באדם ובכל מין הסולף על ד' המוליד כמותו ג' מינים א' החזקות חזקות ששם באמצע והשני העומות ששם בפנים
 שבהם הליצתם והשלישי המלצות שבהם המוצעות בין החזקות והעומות ועזירות אל השכירה והשנים ספגיות יתמלא
 לאחר עשרים שנה ויתמלאו ככאב גדול ואין הג' מינים הם ששם א' מלכר מה' ששם מה' אריות דכ' עילאי כל' של אותו יצר ואמרו שיש
 מחזקות ושיעור בשיעור שיני הארי ושאר וזה שזכורו דל ששם שנים וזה אריות דכ' עילאי כל' של אותו יצר ואמרו שיש
 לו בין אובל לאובל ט' אמתא ומינכא דידה שיתם אמתא ויש תמיני דגמי שיש לו מן השינים שורות רבות וזה בחיך
 ובחלקי' כבים מהפה ואין להם מתלעו ולא טומא והיה זה כן לפי ששם בתוך חיים ואין יכולת לעבד מהאכ' לפיהם צד שלעסו
 כדי שלא יכנס מים בפיהם ולזה הושמו להם שורות רבות מחזקות מהשינים להשלים החתיכה מה שיכבד ממנו בלעיסה ואומרים
 כי הדבים כשנכנסים המים בגופם פתח האכלה סוח מים פיהם ויוצאים המים מאוננים ויש קצת מינים שהנקה אינה כמו
 סוכר כי החזק הסוכר יש לו מתלעות משא' לנכבד והסוס יקרה לו דרך מסובל כי כשיוקין שיניו לככות ושאר הכ"ח שחזות
 וב"ח שהיו סמוך גדולות וחזקות ורבות יהיו חיו ארופים ואשר שיניו מועטות וחלשות ומפומות חיו קצרים ויש כשינים תועלת
 ב' מיוחדת והוא לתקן וסדור באותו הצרכות למצא השינים אשר ירצו ולזה מי ששלו שיניו יתקלקל ויכבדו באותם האותיות
 וכן מהשינים ככראו לב' תועלות חסם חלולות ומהם מיוחדות פתחות חא' להקנים המון וזה כוללות לכל כ"ח והשני הנכנס
 האויר כשישם וזה מיוחד לכל כ"ח המתכנס והפ' להוציא הקור וזה ג' מיוחד לכל כ"ח המתפזר והפ' אל הטרופה וההדגה
 וזה מיוחדת באריות ובחיות הטורפות והפנייה התלפז תכונות פניות כי הפנות שאינם להריצה הם קטנות והפניות המוכנות
 להריצה הם גדולות הלחיים ופתחם גדול ויתחזקו בזה על הכשיכה ועל השריפה ולזה בין פיות הנכבדים יותר רחבים משאר
 פיות הכ"ח הסולכים על ד' וההדגים שאכלו פזר ויתחלפו הדגים מהקבות באיבה הליצתם כי החזק הנכבד יש לו מתלעות
 והנכבד אין לו וכן קרני הכבד ששם כל מלחמתם הם גדולים יותר הנכבדים מהנכבות לפי שהכל יותר חזק לנחמה מהנכבדים
 עינים כפיות חלופות מהם ששם חר' ומהם ששם רחב ומהם ששם גמול ומהם ששם גמול ומהם ששם גמול ומהם ששם גמול

ונדבר

בקרבת ונאמר ככראו ב"ח שיש לו קרנים להריצה ולחופה ולהגן ע"פ כי הטבע העינים לתת לכל כ"ח מה
 שחזקתו אס' כשרונה בתלחמה כמו המתלבות והקרנים והמפומות והמפומות העצמות והפניות והפניות
 בותן להם בחקוק כלם אלו מהיות ההליכה ולקצתם גדול הקומה כפול ובחל ומעט הוא מה שיתקן בו הטבע למון א' מהכ"ח
 שני מינים ממיני זה העור בשמירתו כי מישל לו קרנים אין לו מתלעות ולא פרוטות עגולות אמתם חקרים ויתבאר עינים ששם
 מורכבים להכות ולהחזק וזהו כראש במקום היותר כמות לוס ואם היו כמי שאין לו ראש מוכרל יקרא ראש כשיתקן העינים חקרים
 כשיתקן ששם אותו שנים במוכ הכ"ח כ"ח הם כ' צדדים ימין ושאל ואשר ימצא להם ג' קרנים וארבע כמיני הכפשים הוא מפני
 רבוי החזקתו כמו מי שיתקן ששם ארבעות כדיו וככרליו ואולם החומר היסודי יש לו קרן א' וכן שפרו חלל שיש מין א' שיש לו קרן
 א' במנחו והוא קיש ששם אכא דכ' עילאי כל' כפי של אותו יצר וכן שפרו כתיש שזיה כיומי משה וכן שפרו כשור שחריב
 ארס הראון והיה דברו כן לפי שזקן אינו אלא מארציות החומר ומותרו ולפי שאותו שור לא כתוס מוכר ונקבה כי יש מן
 הארץ לכרל כתיש כהיותו אלא חומר א' ולזה לא היה לו מותר כדי להתחזק מנחו אלא קרן וכשיא בקרן א' היא באמצע
 במנחו לפי שהים תועלתה ויתר חזק ועובה להיות מרחקת מהשני צדדים מרחק ששם אמתם תכונת הקרנים היא גאותית אל
 סד' ח' פס

הדחיה וההיבט ואשר אינה נראית לה או חפני גדלם או חפני פזולן כמו קרני האיל והצבי או צפור תמוזא כח"ס כצק
היהודי שני קרניו הם מתעקמות קצתם בקצתם הנה יש לאלו הכ"ח מין אחד מן העור יעמוד להם במקום הקרנים בשמירה
והכלל כמו הם שניתן לאלו מהירות וקלות העליונה וניתן לבקר היהודי שזרק פאתו אל רחוק כשידורף אחריו הכלב בעבור
שיתעסק בו ולא ידורף אחריו דומה זה לחי שהוא כדרך מאוביו שהוא מפזר מעות כדי שיתעסקו בהם וסוף יברח מהם ובעבור
שהקרנים הם להריגת מקשיים קצותיהם כמו דומה וחלולים כשרשיהם כדי שיכיוו קלים וקרני הצבים והאילים הם כלם מקשיים
לפי שאין לקרניו תועלת הדחיה אולם הם חדים כדי שיפזרו בהם לסווא נחשים מחורבי עפר וכפיהם למזנוס ואין יצאם למים לחום
בשר הנחשים וילכו על אפיקי משמיעים קול עד שיהיו נחלים וז"ל כאלו תערונו על אפיקי מים וכן יצאם להם דבר משובל
שחשליבים קרניהם ככל שנת ויצאמו אחרים תחתיהם והיתה במיתת הקרנים תועלת להיות חוקים יותר וזהו בקרנים שאונם
חלולים אבל החלולים העצם הפנימי שקורין אותו חלל וזכרות כח"ס בעובר קדחו בזכרותו הוא דבק בעצם והמין אינו
דבק בעצם כי אם בעור ולזה ימצאו בקצת מקומות שורים יכיוו קרניהם כמו זכבותיהם וכן יש כ"ח אחרים בן וזה הזכירות
הכמי ישראל אל כירושלמי בענין כותב גט על הקרן שאם כתבו בזכרותו פסול מדן מחובר ובנקבותו כשר מדן תלוש ובחזקת
פקודות יש מין נחשים לו כמין קרנים והם תוספות ודרך כלל נאמר כי הקרנים הם מותר מהכרח המותר הארצי ואעפ"כ
כשהפכה יכול לפזר תועלת הוא תועלת מה יעשה אותו ולזה אע"פ שהקרנים הם ממותר הארצי ולזה יחלפו ויחלפו
והיו בראש מקום שאינו מכלל להם פועל מעצולותיהם עכ"ל כותב בהם הטבע תועלת להיות כלי מלחמה למי שצריך לו ומסוגל
אלו המינים שיש להם קרניה שאין להם שום למעלה כלמי העליון כבר וברוח ז"ל והיה זה כן לפי שזה המותר שכברא בו השנים
למי שהם כולל מעלה הוא בעצמו המותר שחשמו מחכו הקרנים אלא שהטבע דחה אותו במקום היותר המועיל כי הצורך בקרנים
יותר מועיל מה צורך לשינים ולזה השליח הטבע מה שהם לשינים העליונים בטוב הליעסה כהעלאת גרה ולזה חיי שיש לו שיני
למעלה אינו מעלה גרה כי ליעיסו חספת לחתך המון ואינו צריך לעלות גרה להשלים בליעסה שנים מה שחשור מלעיסם
ראשונה והם החזיר הוא הפך הבעל קרנים כי המותר הסולק אל הקרנים נכבדו המחלשות אשר הוא סודר בהם והם כוללות
דומות לקרנים הכוללות בראש הבעל קרנים והיה לו זה כך לפי שאין לו פרסות עבולות לכלי מלחמה והיה צריך אל כלי אחר
ואחר שלא היו לקרנים היו לו אלו המחלשות ואלו המחלשות הם כנאות יותר בחזיר הכר מחזיר השיב כי להיות גדל פס חיות
דעות צריך כלים להלחם בהם ועליו נאמר וירסמנה חזיר מיער כי הוא חיה דעה מפסיד הכרמים וכבר כתבנו כי יש מין חזיר
שפרסותיו עבולות וכן יש מין חזיר יש לו מין קוצים בזנבו כמו מספרות חדים והוא השליש למרחוק כשהם נלחמים עמו והטבע
הערים לתת להם כלים להנצל בהם ודבר קמא אחריו קימום לאחר שבעשניה נעשה חום חום לאחר שבע שנים נעשה שד וז"ל
הושע קימום ירשם חום כאלהיה והפרטים פירש לשון קוצים ואין כן דעה רז"ל שפי' לשון בריות וכן תרגם יונתן קרסולין
ומחילין ואין ידוע לקוצים אלא לבריות ודבר וירשם קמא וקפוד ואם הוא לשון קוצים הוא בריות בעלי קוצים וכן ביטעית כתיב
קימום וחום ואח"כ וסעיר על רעהו וקרא ולזה אמרו ז"ל חום נעשה שר ושחא זה השד הא"ל מהכריות הצועקות בצערים שקורין
בגלות שביניהם בלשון שר וזהו וסעיר על רעהו וקרא או הוא שרץ א"ל יש לו שערות עכ"ל בקרא שער ולמדו מדבריו רז"ל כי הקריות
הוא קימום שכן כי הם כהכרה בצמח ורן הוא כספ' המדויקים וזה שרץ קימום קרולין הוא כי הוא בעל קרנים בקרסולין
החבבים ואלו הכל לפי שאין לו שינים להעלה היה ראוי שיהיו לו קרנים ויצדדו חמו לפי שאיך נפשו ואורק נוצרו מכלל כל
מותר שיש לו ודרך נחות אמרו בזה אל למיבעי קרני אורקן חצונו חומה רי חפני זה נ"ב הוא בעדר האונים כי לא הספיק
החומר לכל זה ולמדו מזה מוסר שאין יתן אדם עיניו בזה שאין ראוי לו כי אם יעשה כן יסולל ממנו אף בראוי לו בקרה ועושה
ואחרים כמו שזכירו כפ' החקלא ופי' הקרנים הם מותר ארצי לזה ימצאו נקבות הכ"ח בעדרי הקרנים אע"פ שהם ממין
הבעלי קרנים לא שהם חלושה להלחם כי אלו הקרנים במונים אלו להלחם אלא שאין להם מותר ארצי כמו הזכרים יתחום ממנו
קרנים ומסבולות זה המין שיש לו קרנים שיש לו טלפיה ולא היו לו פרסות עבולות ולא רגלים סדוקות באצבעות לפי שהפרסות
העבולות הם כלי זין וכן"ס ז"ל דהטיל בחסופיה על השום וכן בעלי האצבעות דורסיה והטבע לא יתן שני מיני כלי זין למין א'
ואמנם החומר ההדיר יש לו פרסה עבולה ויש לו קרן א' לפי שהקרן הא' אין לה בה למלחמה וכבר ימצא מין שיש לו קרן א' ופרסה
סדוקות וסוף אותן שזכירו רז"ל וכן רחב הפליוח שהוא נמצא א"ב אם יורד החכמים בזה החומר הסודר הנה לא יסומו לנו ראש
כמי שיש לו קרן א' שהוא טבור עד שזכרם ברבלי אף פרסותיו סדוקות וזכר נסחפן ז' כשהוראם כמצאת לו קרן א' אם הוא
בהמה או חיה להמית חבו ולכמי דמו ולצמן שהיה לא נסחפן כלל ואם זה החומר ההדיר הוא בקרן א' ואין לו טלפיה וסוף
פוח שחא לא חסלו חפני שאינו נמצא בשוכ ודברו שלא חסלו לפרס ולעצמים השם דלא שכיחי בשיב וזה צריך ישוב לדעתם
ז"ל כי הנדאס מדעתם שלא היו בזה החומר ההדיר אלא לא נודע להם אבל ההדיריו ענין א' בסוממי שחרת הכסמות וסוף
סכרנפיה העוקן הכשר הולך שני ערב וזו עבולה בהסמות ומיות טהור ולא נמצא כן כי אם בעדר הוא חומר סכר וזהו חומר
ההדיר אולי חפני שיש לו קרן הוא דומה לבהמה טהורות כוח הס' אחנה לשון המשנה הוא כל שיש לו קרנים יש לו טלפיה ושחא
לא כללו בכלל זה שאין חיי שיש לו שני קרנים ויש לחלל השפטים בבעלי האצבעות החמו' הדורסים כאלה החסילים מאצבעותיהם
איות מין מהם הורב וכאיות מין זרן בעופה הדורסים גם כן והנה העטלף יש לו ה' אצבעות והאמצעי ארוך ופיה נחמץ
לדבר במוהו הכ"ח המהנועצים והסוכי הפלוסוף היהודים לרז"ל ענין בהם ואלו יעזוב מדבר בכל מה שיהיה בלוי חלוי מהם
ואע"פ שהיו אלו המינים פחוסים לפי שחררה האלמות במצב שהוא יותר נגלית בחומר הפחות מאשר בכבד לקושי קשיות
בחומר הפחות וזה מובא מהענינים המלאכותיים כי השניות האומן והריפות הוא עם קושי קבוצ החומר ומיעטו יותר נגלית
מהם שהוא עם קלות קבול ודכויו כי ראוי שגורו כפאומיו לענין בטבע הכ"ח והיה פחות או בכבד מזה הטבע האלה שהוא
מעורב בו לא חדר שהכ"ח פחות או בכבד ודבר דתל ה' הדור ז"ל כי חכמת הא' והנבנתו בזכר הפמלם והדכרות אינה מקוצר
תחכמתו והנבנתו לשם יעללה אך סוממי ההגמה והחכמה יותר דחה ופלאה כהמלם ודכרות עם קשיות עוד כתב כי אין
החכמה בגלגלים גדולה מהחכמה בחמץ שבכ"ח ורן אחר המסור ע"ה מה דבר מעט ה' כלם בחכמה נשית וכן ונחלק
אותם כמו שחלק הפלוסוף אותם והנה חלוקתם הראשונה היא שני מינים הדמיו וכלתי דמיו וז"ל כל דמיו שאין להם עצם אינם
מתקיימת ז' מדש והנה הכ"ח הדמיו יותר הם מהכ"ח הכללי דמיו כי הם יראה בעיניו שהוא הם ולא בעצמות וזה נחבאר
במוש המושא אמנם כן הנהו חלק מהכ"ח וראש כבדל החוה ממנו ימים קר נכס במקרה לפי שילך ממנו החום הסכמי ויקפא
מלחות שבו חפני הקרירות ומי ויקפא הקרירות ממנו הוא ארצי וכבר יתה דם הם בחום נכדי כמו הם שיקרה לו בקרבת ואו

לא ילקח סחום בדרו כי אינו בו אלא במקרה כמו שלא ילקח הלווה כנדר האדם הלכן לפי שהלווה אינו נמצא בו מצד מה שהוא
 אדם וזה הדם הוא המזון האחרון לאיברים וזה מובאר מצד מה שכל מה שיצא מהם כהכרח שיוון ואמנם המזון יהיה תלחות
 והיושט וזה נכלה כנחמים שמוכנס מהמים והארץ וההוץ לא יהיה אלא אחר הכיטול והכיטול לא יהיה כי אם כחוס טבעי הנה
 בהכרח יהיה בכל ב"ח התלחות חוס טבעי וכאשר היה החוס וכיטול הנה בהכרח שיהיה לב"ח אחר מוכן לכשל המזון וזה
 האבר ימצא לב"ח בהתלפות במיעוט ורובו ובאיכות ובקירוב ורחוק להתחלף מיני הב"ח בטבע כמו שיתבאר אחר זה אבל
 בהכרח הוא שימצא כשתוף לכל ב"ח אבר ממנו יבנם המאכל אל גופו ואבר בו יתבשל ואבר ממנו יצא המזון מהמזון המכושל
 אשר אינו נאות לאיברים הניזונים וכאשר היה זה בן הנה ראוי שיהיה לכל ב"ח דרכים רבים יביעו מאיבריו אל מקום הכיטול
 שיגיע המזון מזה המקום אל איבריו בדרך שהוא וכאשר היה זה בן הנה יתחייב שיגיע בזה הדרך אל האיברים לחות נדר
 ויתחייב שזה הלחות יהיה המזון האחרון זה הכיטול והעיון והוא מסכים למה שיראה כחוס מהסתחוס כי הוא ימצא לכל ב"ח
 וכפרט מהסתחוס הולך בטן ועורקים מדובקים וכלו מכל האיברים אל זה הכטן וימצא כאלו העורקים כב"ח הדמיון דם הנה
 בראוי שיהיה דם המזון האחרון ואמנם היה דם המזון האיברים לפי שהוא חמס שמתמזג ויהיו וזה יראה מבראית העובר
 מהחלת עניינו כי כל האיברים יהיו דמיון מתחלת הולדת אמנם הב"ח הכלתי דמיון הנה מוזנו האחרון הוא הלחות ויתחייב
 מזה שיהיה כב"ח דרך שיגיע בו החוס מהאבר שהוא התלחות החוס אל כל האיברים ויביעו בהם החוס יש בזה מקום עיון כי
 כב"ח המתנפש שני מוטי עורקים דופקים ונקראים שריונים צומחים מהלב וכלתי דופקים ונקראים ורידים וצומחים מהכבד ואולי
 גאליונים יראה כי הדופקים מיוחדים בהנעת הדם מהם אל האיברים אע"פ שגם הוא מורה שזה יביעו הדם והכלתי דופקים
 הנה הם אליו יותר מיוחדים בהנעת הדם ואע"פ שיהיה חוסב שסם הניעים הדם אל האיברים ולפי שהדם הוא המזון האחרון
 לאיברים הוא מן החשוב שכל מי שיש לו חוס מהב"ח ובריאיותו וחוליו הם כחשבים להפסד זה הלחות או תקונו והדם יתחלף
 כב"ח כעובי ודקות וכוונות ובעכויות ובקור ובחוס וייוחד מה שהיה מהב"ח בקי מרוב דם ויהיה מעט חוס שיהיה יותר לכי
 ויותר מבין ולזאת הסבה ימצא הרבה מהב"ח אשר אין להם דם יותר בעלי לב ויותר חריפות מאשר כ"ח אשר לנדר וזה כמו
 הדבורים שהם חריפות בבנין חלות הדבש להכין בו מזונם ועושים הבתים בתכלית החכמה באל' מהם משאפה הזוית וזה ענין
 נפלא בהם וגם דבש הוא צרי לעקיצתם וזה למד תסורא' כי הם מעולים מהאדם המזיק בלשונם ואין בידו רפואת הזקן וכן
 העכביש אורג קורי העכביש לזר בו ובזבים למחיותו וכן מנה אותו ההב"ח עם בדר' קטנו ארץ והם חכמים מחוכמים ואמר
 שחיות בידים תתפשט והסוד האומן מהעכביש הוא שיארו ושיפול על ארבעתו וכוונתו יארו עליו לשעתו ואם הוא רטוב ויוץ
 רטיבתו ואם לא יוליכנו אל אור לו מוכן וישוב לתקן מה שנקרע מהאריזה והאומן הוא הנקבה והזכר חסר לא יצליח לעשות
 דבר ולא יצור והוא יארו בשתערב השתה והנקבה היא המשתמשת הצידה והזכר עוזר לה וכא' שפ"ה מלך אין לארבה ויצא
 הצץ כלו ולא יצטרך למלך לקצצם כי מעצמם מתקבצים וחוצצים וכורתים כל יכול למזונם וכבר פיר' יואל הפלגה מהם ואמר
 במראה סוסים מראשו וכפרשים ירצו כחשמי מלחמה ועלו חומה ואיש כדרכו ולכון ולא יעכטון אורחותם ואיש את אחיו לא
 ידחקו מיני אריות שיניו ומתלעות לביא לו וכ' ראוי בעינינו וכא' החכם על הנמלים הנמלים עם לא עצום ויכינו בקין לחמם
 וכן כתב הפלוסוף הנמלים שיראה להם שהם בעלי לב ויותר מאשר כ"ח דמיון בהנעת מחיותם ומצא בהם חכמה כי הולכי
 בדרך א' תמיד ואינדיים ומהנו מה שיסוד ומהנו מה שלא יסוד ומהנו מה שיארו ומהנו מה שלא יארו ויושט באריותו כעבור
 שיפול בו חיוני וינוד אותו ולזה למד דעת החכם ע"ה את העם ללמוד חריצות מהנמלה ע"ה הנבלה לנקשת מחיותם בעה"ה
 וע"ה הנסתר לנקשת החכמה שהיא מחיותם לע"ה ולכן אמר לך אל נמלה עזל וכו' תכין בקין לחמה וכו' ואומרים מחכמתם
 שהיא עושה ג' חפירות תחת ים שניים ושלשים והיא הטמנת הנביעין באמצעיים שלא יתפחו מלחות הגשמים הנפולים
 עליהם ולא מלחות הקרקע אשר תחת וגם שהיא תחלקת הנביעין לשנים שלא יצאו וכו' אחר' אלמלא לא נהנה תורה למדנו
 גזל מנמלה שאין בנולות זו מזו אפילו הניחה הנביעין על לא תנע בו אחרת וזה ענין נפלא בבריה חלושה כזו ולזה כשהיה ר'
 יוחנן רואה נמלה היה אומר כן נדקתך בדרו אל כי הסגחת האל ית' גלית בקיום זה המין ומהנו כלמוד לשאר מיני הב"ח
 וייוחד ג' כ"ה הב"ח הדמיון מן הדמיון מי שהיה מהם דמו קר דמיון שיפחד והיה כך הלכך ולזאת הסבה יהיה הב"ח הכלתי דמיון יותר רך
 הלכך מתפחד מן הדמיון וכן הדמיון מי שימצא בו חלקים קטנים ידבו השער ופעמים יותר עב וסוף ראיה על תבניות הארצות
 עליו וייוחד כ"ה אחר לו זה הדם שהוא כעסן מתאחר לכשקט הכעס לפי שאלו הגשמים הארצי' כאשר חומתו בחוס הכעס
 יסיו יותר חמים מולתם כי חומם קשה וידמה זה למה שדמה לגשמים הארצי' אל מת שיהחממו וחסכו שהחור דמו הוא כוס
 התואר ולזה היה כעסן וסוק ושמה בפניו כשרו דומה לכשר האדם בטעמו כמו מספרו זה קאכולים אותם ודל' הזכירו כי חומם
 שוק ודשים דבר בחזירי חוששים שלא יתפסט בדרך ונתנו טעם לזה הטעם דמיון חסיניסו לכני אדם שדמיון כני מעים יורם
 על עכול מזונם שהוא מה וישחוו מפניו זה בחזירייה ושמה בפניו זה אחרתו תורה שלא יהיה האדם כאוכל את בשרו וכבר כתבנו

אמנם

במה שקדם טעם אחר והרם שלא יבחר היות ביטולו הוא הנקרא כלבם הוא הליחה הלככה:
 הב"ח כשיחשוק מהמזון יותר ממה שצריך למזון אבריו וישאר מהרס מותר נאות ולא ירחיקו כי הוא נאות ולא יתחשק
 ממנו בשר כי אינו צריך לו ויתחשק ממנו חלב ושומן ולזה לא ימצא החלב אלא בכ"ח הדמיון והיכל זה המותר
 מהמותרות הטבע כי השני מותרות הא' קר ולא והשני חס ויבש והם כלתי ביאותים לטבע הדם שהוא חס ולא דומה לטבע
 הדם ולזה ישאירוהו הטבע ולא ירחיקו כשאר המותרות שהם האדומה והלבנה ויהיה מראיהם לכן לסרופם על האדומות כמו שביארונו
 בסכת לוכן הורע ולזה היה צף על פני המים ומקבל הדלקה כי טבעו טבע האויר והאש ולזה לא יאות לחיות נפש לב"ח אבל
 הוא ממוצע בין המותר והגשמיית המורה על בריאות הב"ח ורטיבות וטוב עניינו ולפי שהשומן מכיל האדם לידו שחמם
 ותענוג מופלא וגם בורם אל הכביטה וכאמרו ית' וישמן יסרון ויכעט ע"כ נבחר השומן ככשים שהוא בהם גדול יותר מאשר
 ההפמות והחלב ככלן למוכח ללמד לאדם שאם ירצה להכביע תאותו ימנע אותו כי לא בא לידו החטא הזה לא מפני טוב עניינו
 כי החלב והשומן מורים על טוב כריאות האדם ותענוגו אם הוא ע"ה הכיטוי שלא יבחר הרבה על הכשר שימנע ממנו טוב החוס
 כי אם יבחר עליו הרבה יהיה סבה לזקנות הב"ח ולמחירות קיבלו הפנעים כי זה הב"ח יתקצר גשמו לפי שזה הדם ירוץ אל זה
 המותר והאבר שירבה בו השומן ימנע בו הדם וירבה בו הפנע והכלות ויתקצר וימנע חסון כי החוס הוא כבשר כמו שביארונו
 וימות כי מן המובאר הוא כי אם הבוף הוא כלו חלב ושומן ימות זה הב"ח ולזה ימצא הב"ח רב השומן מעט הסולרה כי המותר
 שיתורה ממנו הורע ומותר הולך יכלה בשומן ורבה נשים שמנות נפסק תהם הסולרה וכשנחש כשרם חדרו לילד וי"א כי זהו מ"ט

אדם בא אל שפחתו אולי אכנס ממנה לפי שאין אשה מתקנאה אלא בידך חברתו וכ"ס אם שפחתה תהא צדקה ומרוב הקנא
יבצר עליה הרצון ותאות להולדה וכן האנשים שירבה בהם החלב והסומן הם חלושי הפעולות הטבעיות . ויש הכדל בין החלב
והסומן שהחלב הוא מותר דם יותר ארצי מהסומן ויותר על זה שהקפאת החלב יותר רבה מהקפאת הסומן והמרק אשר בו חלב
יקפא יותר מהמרק אשר בו סומן ולזה אסרתו הורה כי חובו עב ארצי והתירתי בחיה כי הארציות שבה יותר קל מהקפאת המהיר
תנועתה וכחשאל חיה גסה כבהוה דקס לפיכך דם וזה לקלות חמומה וזה דין חלבה הוא כדן סומן הכהמה למהירות עיכולו
וכבר ידעו הרופאים מלאקל החלב שהוא מוליך סתומים ומביא לידי עיפות הלחות ומוליך הקדחות ומה שורה שהחלב הוא
ארצי שהוא כבד כהה שיש לה קרניה ופרסות סדוקות ואין לה שנים בלתי העליון לרוב עכולם להעדר מהם השנים
הטוחנות והחלב אע"פ שהוא מותר הדם כי חועלה בכ"ח והוא חמום האבר אשר הוא עליו ולזה ירבה בכליות ובאברים
השפלים בעדרי החום כי למועט החום שם ירבה שר זה המותר וימצא בו זה העור לחום אותם ואולם חלב הוא היותר חם שבבשר
האדם ולא כמצא בזה המותר מהעדר החום ולא לצורך עור לחום אולי נמצא בו להטבת האל שיהיה לו מבין ומחינה לפי שהוא
במקום חם לא נעשה חלב והיה סומן ולפי שיש חועלה באבריה מזה החלב כדי לחמם לזה כשיופך מהם זה החלב ע"י רופאים
בקצת המכות והנפעים יפטר אחר ואבר ומסנולת הב"ח הדמיי הוא שיש לו כבד ומצאול לקצת בכ"ח שנים וזה בקצת מיני הדם
וסבת זה הוא בכל האברים הנכבדים רפולים שהוא מצד ההשירה או הוא כאותם מינים שאין להם טחול והוא כבד ימין וכתן
הפלוסוף בזה טעם לפי שהעורק הגדול הוא בזה הצד ומכל לומר לפי שהוא מקור הדם וצריך חום לבטלו והימין הוא יותר חם
מהשמאל וכבר נמצאו בני אדם שהטחול הוא בצד ימין והכבד בצד שמאל ואפשר הוא כי גם ימצאו בני אדם מינים שמאל
וגמאלם ימין ולפי שהדם הוא הכרחי למזון הב"ח הדמיי והכבד הוא האבר הראשון המסננה הדם כי השינוי אשר בא באסמומא
אינו אלא שיסתנה אל הכילום כמו שזכרנו ע"כ הוא הכרחי אל הב"ח הדמיי שיהיה לו אבר וכבר כתבנו שארסטו יראה שהכבד
אע"פ שיש לו ראשיות מה אינו אבר ראשי במוחלט לכה הן כי אם חלב ובאלינו יראה כי הוא ראשי במוחלט ודעת חז"ל הוא
כדעת ארסטו שלא רבו אותו כדין טחול וכליות שאם נטלו לבשרי שהיה כשרה ולא כדן חלב שאם נקב טרפה אכל דמו אותו
דין אמצעי שאם נטל כלו טרפה ולא נטל מקצתו וכתב יד מחבר כוונת בחקוקים תליותו כשרה כי אחר שראשית
ההנהגה היא בלב והכבד אינו אלא המסננים יספיק שיור במקצת בחקוקות ההכרחיים והו מקום תליותו כי משם יבא אליו
המזון ומקום המרה להכרחיות דמיו המותר שם והנה הכבד יש לו אברים משרתים אותו האל למשוך צפיות הדם והוא כיום
קמרה והאל לרחות אליו עבירות הדם והוא הטחול והאל לרחות אליו מימיות הדם והוא הכליות ושמקום וזה לב"ח דמיי שיש לו
אברים הללו כמו שבארס אחר זה והנה יש לכבד דם גמול בסינו מוז וטוב בריאותו להיות זה נחמד לטוב הדם וריכויו ולזה
חיו שיהיה בכדו דם חמום דם וזה דמיוהו אל באמרם כבד כועס וכבר זכרנו זה ולזה היו חובי דמים והטריטקס ורוב מהב"ח רעים
בטבע לרוב הכבד שלהם ואורך האצבעים הוא ארוך לגדול הכבד וסבת זה כי הכבד הגדול מהקום בו דם הרבה ואחר שיונו
האיברים ישלח המותר אל האיברים היותר רחוקים והם האצבעות ולזה קוטן האצבעות הוא ראיה על קוטן הכבד וכבר האדם
עבול ככבד השור :

ועתה נדבר בטחול והוא כמצא לב"ח שיש לו טחול בכה הכבד בצד שמאל ואם נמצא בהפך הוא ע"ד הורות ואולי על
באמר לב חכם לזקנו ולב רסיל לשמאלו כי מי שאיבריו החפכים הוא מהופך בדעותיו ומדותיו וסנה הוא מתחלף
בכ"ח בגדול ובקוטן ולפי צמי' ימצא בכ"ח בעדר הטחול כמו שהפך בעוף שראש דומה לראש העו והנה נמצא בטחול דם עכור
ומצא בינו ובין הכבד שכלים ולא ימצא בינו ובין שאר האיברים עורק וזאת העורק שבינו ובין האסמומא מכל זה יתבאר
שאינו כבד כפול כמו שהם חושבים זה קדמוני הרופאים וזה הרה אחר בו אינו בעבור ההנהגה אבל עכירות דם הכבד וארציותו
כמו שזכרנו בין שמרים ואחר מקשים וא"כ תועלת זה האבר אינו אלא להכדיל עכירות הדם מהאבר ומה שיחוק זה מה שזכר
מתבכורת השחורה על בכ"ח שיש לו טחול וכן בכמי אדם עליו הטחול ולא אל טחול שחוק וכבר פירשנו מאמרם זה ומה יתבאר
סבת הצד זה האבר מקצת בכ"ח ומקצת קטנו כי אחר שהטחול אינו אלא להכדיל העכירות הדם הארצי מהדם אם איברים
אחרים יכדילוהו אין צורך לזה האבר ולזה יש מיני' ההיפוך והרבים שאין להם טחול ולפי שזה המותר הארצי הוא חם כנוצה
ובקשקש ואם היה שיהיה להם טחול כמו היינה והכבד הוא חם לפי שהארצי הוא מעט בהם ולזה לא ימצא מי שהטחול שלו הוא
קטן שהוא קטן הריא' אותם מים מעט בעבור חבבור החלק הקר והיבש עליו ואמנם היה הטחול בצד שמאל לפי שהכבד בצד ימין
ואין לו מקום יותר גאות השמאל והנה יש לטחול ולכבד תועלת א' מסופפת להם וזה שהם בדמיון מסתמים יתקעו בהם עורק
הבוק ונפרט הכבד והם כמו היתדות שיקשרו בהם הספינ' כחכלים מחוץ למים שלא ירחקו הדם והנה הטחול כאשר יגדל יכחש
הבוק וסבת זה כי בגדולו הוא מפני מורסא קרה בו וימצע למשוך ואת הלחות שזר מעבירות בדם וישנא אותו הטבע ולא יומר
בו האיברים וינחשו ולזה כחישתו יורה על שומן הבוק כי יורה שאין בבוק לחות עכירות למשוך אותם הטחול וככלל כי זה
האבר הוא הכרחי לצריאות בכ"ח להכדיל המותר העביר אבל אינו ראשי כי נמצאו בכ"ח בעדרי האבר שהוא ולזה מי שמחתך
הטחול שלו אפשר לו לחיות ולא אל נטל הטחול כשרה אלא שאם נקב הוא ככאב הרבה ואפשר לו למות וא"ל וחמשים איש רבים
לפניו כלם נטולי טחול וחקוקי צפית רגלים והנה תועלת הטחול בכ"ח היא לשלוח אל האסמומא השחורה לרג דם כה להעיר
התאות אל המאכל וכבר זכרנו זה וטחול האדם כטחול השור :

ועתה נדבר בכליות והם מצא לכל בכ"ח אשר לו ריאה דמיות וכל אשר יש לו כליות יש לו מקום וכל בכ"ח שיש לו קליפות
וכוונת אין לו כליות ולא מקום וזאת הטריטקס המדבריות והימיות שיש לה כליות ומקום לפי שיש לה ריאה דמיות
זה מה שהזכרנו כי הב"ח ואחר זה יש לחקור מהותם ועלתם ונאמר כי לפי שהכליות עובדות אל המקום וסם מונחות בהן
השדרה מרוכזת להם בעורק הגדול אצל בבינות הכבד והיה נמצא מותר המזון הממיי סולך אליו ואחר זה אל המקום כדפי
מפועל הכליות והמקום אינו אלא ויבוק הדם מן הסימיות הרק אשר לא יאות להיות דם וכשהיה אותו מותר בכליות מפורס
עם דם יכדילוהו הכליות כשינוי מהדם והשאר ימשיכו המקום ותכדילוהו הכדל שני ותזון האיות מעט דם הנשאר בו והשאר
שהוא תמיות רק שאין בו דבר מהדם יוצא לחון ולזה ימצא מי שהוא חלוש הפליות יצא ממנו המותר דמיו ואמנם היו הכליות
והמקום למי שיש לו ריאה דמיות לפי שהוא רב הצמח מרבה השתייה ויתכבה בבטנו המותר שלח וינשרך בהכרח אל הכליות
והמקום ולא ינשרך אליהם העוף ולא הב"ח שיעשה כיהה לפי שהריאה שלו אינה דמיות ולא את הסכה אין לזה הסוב מהב"ח
טחול רק אלא קטן קשה ואמנם היתה הטריטקס המדבריות והימיות ימצא לו כליות בעבור חום דם איתו וכבר ימצא בכ"ח נעדר
הכליות

הכליות והמקום לרכות גופם ורפיונו ומחירות התפשטות לחותו כמו זה שאמר במין מהב"ח הדק החרם ויש ב"ח בוליותו
 מורכבת מחיכות קטנות כמו השור כאלו הם כליות קטנות מורכבות והנה הכולל היחיד בכוה המהמאלית לפי שפעולתה
 יותר חזקה והוצבה חזק יסיה משיכתם יותר חזקה בהיותה קרובה אל העורק הגדול וכן האבר הנכבד יש לו הצד היותר נכבד
 ולזה היו האיברים שכבר הימני יותר גבוהים ויותר קרובים אל הצד העליון כמו שהכבד הוא יותר גבוה מהמחול ולואת הסכה
 יבביה הב"ח הצד הימני והפיל הצד השמאלי ולפי שיש ב"ח בעדרי הכולל א"כ ב"ח שמיטלה בוליותו אינו חולי ממות כמו שקבלו
 חז"ל שאמרו כיטלו הכליות כשרה לא שיש לקחה והביע הלכות למקום חרין שהוא עבדי תמות מחוץ האבר ומ"ס כליות יענות
 לשון הכתוב הו' אף לילות יסורני כליותי והוא כינוי אל המחשבה השכלית וכולל לומר לפי שהכליות הוא מקום התאווה למשגל כי
 הוא קרוב לאבר השמאלי המהבסל שם הוצע ולזה בקראו כליות מל' כשפה וגם כלתם נפשי ואותם איברי' הו'דלו בוכרי' ובככרי'
 והעצה תמצא בזכרים ולא בנקבות ע"כ יחסו העצה אל הכליות הלא תראה כי הסרסוסים ומחוכי הכניסם הם חסר העצה והמחמתם
 ואם הכניס יותר שפלות אינם לא מקבלין מהם א"כ יותר ראוי שתיוסם העצה אל הכליות משאר האיברים וכן כת' בעל ס' הכוזר
 ז"ל ולפי זה נבחרו הכליות לקרבן כי הם מקור העצה והמחשבה שבהם נכסל החוטא כחמאיו ונדיך שיטפסם כי הם הכשילוסו ולפי
 שהכליות נשחם עבה היו חשי' הסתבה כאוביהם וגם לפי ששם ארציים הם מוצאים ארציות הדם וכשאר הדם הלא האדני ויתקוה
 חממו החלב ויש בו תועלת לשמור הכליות ההקור וכן לפי שהם בספל הבב מקום שאין בו כשר למגן מהקור והחלב מגן עליהם
 והכולל הימני מעט שכן מהמחאלית לפי שהנועתה גדולה ותיך השומן וגם החנופה מחמת ואינה צריכה למגן גדול
 מהקור כמו צד השמאל לאחור תנועה והולסתו והרכשים ירכו השומן והחלב על כליותיהם ובזכותיהם עד שימותו מזה וכבר
 דברנו למעלה דבור כולל כחלב וכשומן והמקום הוא יותר גדולה באדם בהקש אל גופו משאר ב"ח ונראה לי שהוא כן מפני
 הכבוד והמשיכות כדי שיוכל לסבול הוצאה מימי רבלין וזמן מרובה ולא יצטרך להוציאם פעם אחר פעם כב"ח הלא תראה מה
 שכתוב ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך ופירשו ז"ל שם יכולים להעמיד נקביהם ולזה היו בני מינים מעוקלים ולא היו ישרים
 ואם היתה מקוה שלנו היה א' מב' דברים או שהיה מוציא מותרו פעם אחר פעם ויזדלזל בפני הכריות או היה מעמיד נקבו וכן
 לירי סכנה כמו שהזכירו חז"ל ביבמות ובכזרי' ואמרו סילון החומר מביא לירי ירקון ועתה נדבר בכים המרה ונאמר כי לרוב ב"ח
 מרירה ואין זה לקצתם כמו הסוס והפרד והחמור והפיל והבמל שאין לאו מרירה אבל עורקים קטנים בהם ליחה מרה ואין לרלפין
 מרירה ולא לקצת הב"ח המומי ופעמים ימצא מין א' ימצא לו מרירה וגם לא ימצא לו מרירה כמו ששפר ארסטו שיקרה זה לחין
 העכבר ולפעמי' יתחלף זה במין הא' שהיה עלה מהפלאות כמו מה שיקרה כמה שבער במקום א' שזכר ארסטו והאדם יש
 מספקים בו אם יש לכל אשוי מרירה אם לאו וקרה זה הספק בעבור שהחלפותו בגודל וקטנות וכבר ספרו כי תורים וכני וזמא
 אין להם מרירה ולא דבר כזה הפלוס' ומצב המרירה יתחלף בב"ח שיש להם מרירה כי בקצתם תמצא על הכבד ובקצתם
 תמצא במינים כמו שימצא בדגים ופעמים תהיה ארוגה בכל המינים כמו מה שימצא בקצת הב"ח הממים וכדור מהאנשים
 והנה בצבאים ובאילים תמצא המרירה סמוך לזנב למטה ואחר שזכרנו הכדלי הב"ח במרירתם נזכר תועלתם והראשונים
 בתחלתם כתועלתם ויש מי שהיה או' שתועלתם הוא לעקון האיברים וישיב כזה הרגש ויש מי שהיה או' שהיה סבת הכליים
 החרים ושכ"ח שאין לו מרירה יותר כדלי והיו מיחמים אורך החיים להעדרה לפי שהם מצאו ב"ח חיים ארוכים ואין להם
 מרירה כמו הזאב והדלפין והפלוס' ואחר כי אלו העניינים יושבו למרירה אם במקרה אם בכונה שנית אבל בעצמותם
 הוא להבדיל המותר הקצפי מהם כמו שהטחול הכדלי המות' העכור ויבא ראיה לזה כי המותר הוא מתכבד למה שהוא לו מותר
 ולפי שהסרס הוא מתוק וזה המותר הוא מר מתכבד אליו א"כ הוכדלם המרירה להבדילו ממנו והראיה לזה כי כל מה שהיה
 מהב"ח עלול המרירה היה יוצא דמו מהטבע וכל מי שהמרירה שלו יותר בריאה היה דמו יותר נך ומראהו יותר טוב ולזה ימצא
 החלק הקרוב למרירה מהכבד בב"ח שיש להם מרירה מתוק מאד ומי שאין לו מרה ימצא החלק הזה מהכבד מר מאד ולזה אין
 המרירה סבה לחולי כי אם במקרה ואמנם היא סבה לכריאיה וגם העדרה אינו סבה לאורך החיים אבל כבד הב"ח אשר יכדלי
 זה המותר יותר ראוי שהיה סבה לאורך החיים מהכבד שלא יכדליהו וזה אמת הוא מקבלת דלל שאמרו כיטלה המרה טרפה וגם
 נקמה המרה וגם אמת הוא מ"ס קצת חכמי' ז"ל מהבאונים שאם כיטל הכים שמועמים מקומו בכבד אם הוא מר כשרה כי כבד
 הכדלי הכבד המותר פהרס והתחוק הפלוס' לומר כי הוא מותר מאשר נמצא לקצת ב"ח מהמותר' כבני מינים שהוא מקום
 המותרות ואלו וכד הפלוס' כי בצבאים הוא בזכותיהם כמו שזכרנו היה מתחוק יותר בדעתו וזאת וגם מיעוטו בגוף יורה
 שהוא מותר אמנם עם היותם מותר אינו נמנע שישחמש בו הטבע לתועלת כמו שכתב גאלניוס שתועלתם היא בבני מינים
 מהלכות המתדבק בהם ולעזור התאווה בעקיצתם דפי הטבע לדמות המותר ולזה כשיהיה סתום בכים המרירה תעווב ויזאת
 המותרות ותתפשט בגוף ויהיה הירקון וזה הדעת מומה לדעת האומר שהיא לעקון האיברים להיטב ההרגש ואלוה העדר
 המרירה בקצת ב"ח הוא להיות מוגן קר ולא לא יחולד בהם זה המותר או להיות טובע בשמם דומה לזה החלק וימשכרו כל
 סנוף ולא יכדליהו וזאת הסבה בעצמה היא סבה גדולה וקטנה במין א"כ ב"ח מי שיכבד עליו החום והיובש אם מפני מונו או
 מפני מולו תגדל בו המרירה ומי שמונו קר ולא מונו קר ולא תקטן בו המרירה ואחר אשר דברנו בכבד ובאיברי' הממשי' אותן
 ראוי לנו להשלים הדבור בשאר איברי' הגוף :

ונדבר תחלה בטרפס שהוא נמצא לכל ב"ח שיש לו לב וכבד וסוף חסך מכדלי כיניסם והנה הוא רך בלחיצו וקשה
 בכל שאר צדדיו ומכיר סבת כל זה וארסטו וכל הקדמו' היו אומרי' כי תועלתו הוא להספיס בין איברי' המון
 השפלים לאיברים הנכבדים העליונים לפי שמתבע הכישול הוא להעלות אידים ואלו לא היה חסך מכדלי היו כיווקים האיברים
 העליוני' הנכבדי' שם הלב והמוח מהעשן וכמו שדרך הראשים לשום מחיצה בינם ובין העברים כן הערים הטבע לשום
 מחיצה זו כמו פרוכת בין האיברים השפלים העובדים ובין האיברים העליוני' הראשים העובדים כי הצד העליון הוא יותר
 נכבד מהתחתון ויתחייב להיות כיניסם חסך מכדלי ובאלינוס הבא אחרים חקר בנתוח ומצא כי הטרפס הוא אל העצל אשר
 יביע החום בכשיטה כי כשיקבץ זה העצל יתקבץ האבר ובהפשטו יתפשט כי העצב והמוח הטבעי הוא מניע לעצל כלת
 מתנועע והעצל מניע ומתנועע והיתרים והעצמות הם מתנועעים כלתי מניעים וזה העצל שהם גאלניוס לא מודע לארסטו
 והנה כן רש"ד שכתב לבאלינוס על הקירות וזאת ועוב דרכו לחבד דברי הפלוס' ולסתור דבריו ובאמת כימה שגבלה לבאלינוס
 מהנתוח לא יסתור דברי הקורמין כי העצל המניע לחמה לא יחייב היותו חסך מכדלי והיה מספיס שיהיה כשאר העצלים
 המניעי' והיותו חסך מכדלי הוא מפני מה שכת' הפלוס' וקבלת האמת תכריע כן שהרי במקום השכינה שהיא דומת כיון האדם

יש חסד מבריל בין הקדש ובין קדש הקדשים דוגמת הטורפס וכבר הקדמנו זה והיות אמצעם חסד רך ומעט הכשר הוא שלא יתסבנו אליו לחיות מהבגן ויחלל ויתחדש בו מורסא ויוק אל השכל כי בהתחדש מורסא בטורפס יתערכב השכל כמו שגודע המלאכת הרפו' וזה מפני האורים העולים מחמו אל המוח ביושר בלא שום עיכוב וגם יורה שיש שתוף בין הטורפס והשכל כשחוק שיקרה לאדם מממשות האיברים הנמשכים לטורפס מחוץ וזה הממשות נקרא דבריו ויקרה זה השחוק יותר לדקי השכל ולזה יאמר כי כאשר טובה א' על הטורפס יקרהו שחוק רב לחוס ההכאה ואלו האלימות יראה שאמצעותו היה בחוש מעט הכשר בעבור רוב העצב המביע אליו מהמוח ולזה נ"כ יעורבב השכל בהתערכבו ואף שיהיה משני טעמים אלו הכל הולך אל מקום א' כי הטורפס יש לו מוח גדול בטוב השכל ע"כ כחרה אותו התורה והקרבן כמו שבחרה הכליות מפני שהוא מקום העצה כמו שכתבנו וכן אצבע הכבר המחובר בו מפני שהוא מקום התאו' ואע"פ שאר הכ"ח יקרה להם שחוק אצל הדבריו והממשות אצל מה שימושך אל הטורפס סבת וס' הוא כי השחוק הוא סבולה באדם מיוחדת בו משאר כ"ח ול"א האלימות כי לא ידע סבת השחוק מפני הדבריו והרמב"ם ז"ל בפס' הפרקים כת' כי לפי שהשחוק הוא סבולה לאדם ע"כ אין לנו מוחא לתת סבת וס' וסבת יש באיברים הפנימיים קרומות קשים דלות כשר ונהג תועלתם להיות שמירה אל האיברים כמו הכבן ולזה נבדלו קשים וחוקים שיתקבצו כזה שתי תועלות שמירה והסתר ולזה נבדלו דקות שלא יכבד הכשר על האיברים ושלא ימסכו לחיות ויחלל וממנו מפני רכות הכשר והכל שהוא צריך שמירה גדולה נעשה המסתור כתכלית מה שאיפשר כמו שביארנו והמוח נ"כ יש לו שני קרומות ול"א ז' שם נקבו שהסבה טרפה לפי שנפסקה שמירתו ולא אמרו כן בהסתור הלב כי הלב עצמו הוא נ"כ מסתור אל הרוח החייוני אשר בו אלא שם נקב לבית חללו כבר בלש המנן וימות הכ"ח והעורקי' הדופקי' הם שני קרומות והכלתי דופקי' הם קרום א' לכדו ונתן האלימות סבת זה כי הדופקי' צריכים שמירה חזקה מפני הרוח החייוני ואם יפסק א' ישאר א' משא"כ בכלתי דופקי' וכן הריאש יש לה שני קרומות כמו שהזכירו חז"ל ואם ישאר הא' קיים יתקיים הכ"ח :

ונדבר

עתה נבטן והוא מונח ככ"ח שיש לו וטט בסוף הוטט וככ"ח שאין לו וטט אצל הפה ומחוייב היה לו הטבע להניח באדם האיברים הנזכרים לקבל המזון תחת החזה להטה הפה והראש לפי שא"א שיהיה סבטן שהוא מקום הביטול למעלה מהאיברים הראשיים שהם הלב והמוח שהכבד א"א שיונה למעלה מהכבד ולו היה למעלה יכבד עליו ויטטה פעולתו ומעשיו שהוא השכל וההרגש ולא הספיק הטבע כזה לכד מכלתי שישם כיניהם מחסך הוא הטורפס וכבר זכרנו תועלתו ויתחלפו במספר וכשיעור ובתמונה ככ"ח שיש להם ד' רגלים ויולד חי כמותו וזה שמוי שהיה מהכ"ח שיש לו שנים בשני לחיו וחד שיש לו בטן שיקרא איסטומכא וכשאר כ"ח מה שהוא במקום איסטומכא וזהו לסוג הכ"ח רב האמצעות ואשר יש לו פרסות עגולות ואלו הכ"ח שאין לו שנים למעלה כלחי העליון כמו שהחיות והחיות הטמורות שיש להם קרנים הנה יש להם ד' בטנים וזה ההבדל אשר בהספר ואלו התועלות ברטן בכלל הכ"ח הוא לכשל המזון עד שיחורו כולם הדומה למי שגורים כדי שיהי' מוכן לקבלו הסכר ויתן לו צורת דם ובקצה כ"ח יושלם זה בכטן א' ובקצה לא יושלם אלא ביותר מבטן א' ולפי שהכ"ח הנעדר השינים כלחי העליון יש לו בטנים רבים נדע כי לא נבדלו הכטנים יותר מא' אלא להשלים מה שחסר בהעדר השינים העליונים כי חתוך המזון בחלקים קטנים יעזור אל העיכול עור גדול וקטן הסר מזה הכ"ח זה התועלת לחסרון שיניו הערים הטבע להשלים זה בריכוז הכטנים גם כי זה הכ"ח כרוך מזה קשה ויצטרך להפעל כמו במל האוכל קוצים ובכלל הנה יש ד' סיבות לריכוז הכטנים הא' מיעוט השינים הכ' קושי המזון הג' חולשת הביטול לחולשת החוש הטבעי או לחולשת כלים להיותם מעט הכשר הד' בהיות המזון רחוק מהניזון עצמו יצטרך שינים רבים והסבה היותר חזקה כזה העדר השינים ודומה המזון ממצא הניזון ולזאת הסבה בעצמה היו לקצת ציפות קרקבן ולקצת דבר בולט בחוקרם מבטנו יעשה פעולת הקרקבן וידמה שלט אשר תורה רל מי שיש לו פרסות עגולות ויש לו אצבעות מפני מיעוט הנטיח שאין עבולס נאות וכשרם קשה יתירה מהצפונה אשר יש לו קרקבן כי בו ייטיב העכול לפי שאין לו שינים ואם הוא נקלף הוא יותר חזק העיכול כי הקרומות הסבולס הם יותר חזקי הפעולה וכן הוסק שדומה לבטן להטיב העכול הוא סימן טהרה ומה שורה על טוב העכול בבחמות טהורות הוא הכלל שיש בחלבם שהוא מיתפעל מהקיבה ומתבטן מורה על דקות חמרו ואע"פ שהבטל דומה לבחמות טהורות בריכוז הכטנים כאשר בו מוזנו קשה כי הוא אוכל קוצים ולזה חלבו אינו מהבטן כאשר בחמות טהורות והפלסו' לאדבר מהשפן שהוא מעלה גרה ואין לו פרסות סדוקות והנה הדברים אין להם השינים הטומכות כמו שכתבנו ולזה שניהם רעות המעשה במאכל כדי שלא יכנסו המים במיעיהם וע"כ נמצא לקצתם איברים בולטים אצל הכטן יעזרו כביטול המזון ואלו האיברים הבולטים ימלאו כיעוף כזה השפן מהבטן וכדברים כזה העליון והכ"ח המעלה גרה החיד שלו קשה גם כלחי חלק לפי שהוא עושה שקום השינים וגם מוכר כחיד במל דל' אמר במל ביבי אית לים בלו' דברים בולטים דומים לשינים אלא שאחרו שאין זה בכל במל עד שיגדל אחרם היו הכטנים ד' ככ"ח שאין לו שינים כלחי העליון לפי שהכטן הראשון יקבל המאכל כלתי מבוטל והוא אליו כאונר וזה הכטן לא יעשה במאכל דבר ואלו הכטנים הג' הם מופלים בו והיו ג' לפי שזה נאות כטבע שיש לו שני קצוות ואמצע כי הכטן הראשון יתחיל בעיכול ואמצעי ימנע העיכול והג' ימלאו ואלו ההתחלפות כבולר וקטנות וזו להתחלפות צרכו אל המזון וריכוזו ומיעוטו וסבת התחלפות בתמונה היה זה סבת שכוונתם לאיברים השכנים להם כי האיברים השכנים לבטן ככ"ח יתחלפו תמונתם ותכונתם ולזה היתה איסטומכת האדם מתחלפת בתמונתם ולולתו מהכ"ח להיותו נצח הקומה והראיה על מה שזכר קריכוז הכטנים שהוא להשלים העיכול מה שנמצא לקצת העופו שמונח במים שאין להם זפק בעבור לחות מוזנס ומסירו פעולת' וקצתם אין להם קרקבן אבל יש לו בטן כשרי יתחזק על כישול המאכל ועכולו וכן יתחבר הענין ככ"ח דל' מה שהוא מחמו יש לו בטן כשרי הנה אין לו האיברים הבולטים וכת' היענה לפי שהוא אוכל הכדור והזכויות וצריכה עכול חזק יש להם קרקבן בקלף כמו שהעיר הרמב"ם ז"ל ובכלל הנה יצטרך הטבע לריכוז הכלים אם לקושי החומר אם לחולשת הפועל ואם לרוחק ענש הפועל ממצא המתפעל :

ונדבר

עתה במעשים והנה יש במצו הכ"ח התחלפות רב כי ההתחלפות ככטנים כשיעור ובמספר ובתמונה כפי האות לכ"ח ברצון הכוראיה' שהוא יושב וזן מקריי האמים עד ביצי כנים וכתוב בות' לכהמה לחמה לכבי עורב אשר יקראו והנה דרך כלל נאמר בי צריך לאיברי המאכל ג' מיני איברים הא' מבטל מקבל המזון והכ' מחזיק וזן מה עד שימסכוהו האיברים והג' המקבל המותר לדחותו והמבטלים הם הכטנים והמחזיקים להזון הם המיעים הצרים העקלתונים ולזה ימלאו בכל

ככל כ"ח דמיו אלו המצויים ורוב העצורים המצויים מהכבוד והלכ הם מצויים בזה המצוי הצד העקלתון והמקבל המותר הוא המצוי העבד הנקרא צור ובלשון רז"ל שגא דביי שהאבים שואבים אותו ואינם אובלים אותו וזולתו כמו החלומות ואשר ידבק בזה המצוי מהעצורים מהכבוד והלכ הוא מצט כמו אשר יתבאר מהם כמבטל הוא מצט זאת היא תכונת המצוי ואולם סבת טיבו המצויים המצויים בהתחלפותם ובכרובים ובמציעותם וצורתם ועקלתונם הוא כדי שיאריך המון להתעכב בהם שאם היה מצוי א"ר היה המון ממנו מהרה ולא היה מתבטל ממנו כי אם מצט ובחוק המדת שאכלה המתדבקת יהיה רעב הב"ח תדיר ויבאש וימות ככהשו מהרה ולזה לא ימצא המצוי אלא בקצת כ"ח ימיים לפי שהשגחת ה"ה מצט זה המצוי מכ"ח שאין מוונתיהם מצויים ולא מצטו מכ"ח ימיים לפי שמונותיהם מצויים וכל מין מהם המצוי צד רוב העקלתונות היה זמן עמידת המון במצוי יחד ארוך וזה המונסו ה"ל באחרס יורע צדק דין דלים בלוי וידוע לפי מן שאמר והיה העולם שהכלב אין מוונתיו מצויים לפי שהם המון במצוי וזהו שטיבו כהם תשאה האכלה במצוי נ"י ימים שאם אכל כשר המת כל נ"י ימי משתא כהם שצדין אינו מעוכל וכדברים ובעופות כדי שתפול לאור ותשרף וטעם שרבים מצוי יושר מציהם וטעם העופות מצוי שחם טבעם הגדול מעכל הרבה והם מוונתיהם מצויים ולזה נ"כ חים בטן הכלב העליון דומה לבטן האדם כי גם האדם היה מדרך החשיבות שיתעכב המון בעליו בטנו זמן רב ולא ירעב תדיר דרך זוללות עוד היתה משגחת ה"ה על שכלב שנתן לו טבע כהמנא לו ריון שיהטפנו מיד ולא יעצרו צמא וכמ"ס כלב פקח שכתוב ויורע שכלב מקום מים מצויים ואין אובלים מצויים וכשהוא ילוק כלשבו והפקחיהו הוא כשיכאב יאכל יצמא ויקיא ולפי שהדברים בכל עת הם מקבלים המון למחידות יצאחו מן המצוי א"ל נ"כ כל זמן שהוקנים נכורה נחשפת בהם דב נחש וחורר וכל אלו מוונתיהם מצויים ולפי שהכלב מוונתיו בלתי מצויים אחר הכח והכלבים עוי נפש לא ירעו טבעה כלו שתאותם חוקה לעולם לפי שלא ישכעו לעול ונזכרים לבקשת המאכל וברעבונם יליכו כמ"ס יסובו לערב יסמו כלכל וכי"ס המה יגיעון לאכול אם לא ישכעו וילינו ולזאת הסבה היה המצוי המקבל המותר צד ומצט העקלתוני כדי שלא יצטרך לנקבו תמיד ויש מצוי קרוי הכס לפי שיעולם הוא נמצא ריוס לפי שהעצורים הנקראים משריקים מוציין לחותו להביאו אל הכבוד והוא דבק אל העורק שקורים אותו שוער ולכל כ"ח שית לו בטנים הרבה יש לו אבר קרוי קיבה יתקבץ בו מותר דומה למלכ נקפא וזה האבר לזו המותר הוא כמו כים המרירה אל המרה ומצא בזה הב"ח מצוי ארצותיו והוא מותר מה המותר שבשול והבטן התחתון בבני אדם דומה אל בטן החורר כיצירת החלב ובהנחה וכבר זכרו זה ה"ל משום דרמו מיעיהו לבני אכש ומצוי שבאים מר חאד עד שהכלבים לא יאכלו אותו אלא א"כ הוא שכן מאר הנה דברנו מאמר בעיניו הב"ח דמיו המוליד בדומה לו וסנה לח"ל מאמרים מורים על חכמתם כטבע הנמצא כלל ומתם מ"ס שאם יבאו בני העים והחורירם מהפריה שהאים ההוא הוא הולך למות ולסם תחבולה בזה להחוריר מתקנים שיסבכו לאש ההוא דבר ידאב עליו כבון שחיתת כח לפיכך דרך אחות עינים וכשיתאנה יחורר מצין מתקנים והוציאו זה ממאמר התורה הוא עשן ויכונך שה"ל עשה כונניות כלומר תיקונים מסודרים שאם יתהפכו ימות הב"ח וכא"ל אין מחזיקים דם בבני העים כי להיות כטפל בלי המון רחוקים מהכבוד שאר האיברים כבר מצטו הדם ולא כשאר אלא מה שזון ממנו המצוי וכבר חשכו א"כ אין לחוש לדמו להוציאו כמליהם וכא"ל שאם יקבו בני העים והלכ טהור סתתם שהוא מנין עליו כי למיעוט דמו שם נתהוה שם זה הטומן והוא דבר אלהים כאלו הוא דבר א"ל עממה ואלו העיניים מקובלים מסכימים לחוש ולעיון והם עיניים תורניים אינם לאומות ולכן לא דברו בהם ולא השיגו ואם יש בני העים בעוף ובבהמה ושאריו נפרדים או נדבקו אחר כך גם כן יש כזה משפטים מחמת התורה אם הם בני קיי"ח או לא על האדם הירוע לסם כל דיתור כנטול דמי וכאלם הדבור בזה ס' יבמור בעדמו אמן:

הדיבור כב"ח הכלתי דמייס והנה אלו המינים הם ממוצעים בין הצמח והב"ח דמיי כי הצמח הוא כיוון מהלכות קרוב לטבעו ואינו צריך לכלים לשמות המון מוטעו והב"ח צריך לכלים רבים לשמות המון אל הדם המיונים ממנו לפי שהוא רחוק מטבעם והב"ח הכלתי דמיי הוא ממצע כי הוא כיוון מלחות בלתי דם אבל יש לו שני יותר תלחו שניוני ב"ח הצמחים ע"כ יש לו קצת כלים יותר מהצמח ואין לו כל אוחס כלים שיש לב"ח דמייים ולזה אין לו מאיברי הבוף לא צור ולא ריאה ולא מקוה ולא כבד ולא בליה ויש לו אבר דומה ללב וזו ריאה על שהוא כיוון ומרגיש בלבו כי א"ל לו העדר הלכ מפני הכח החיובי בדעיניו המסכים לרעת ארסטו שלא ברעת נאיוס והנה מאיברי הבוף ימצא לו אבר הוא כמקום הלכ אלל הב"ח דמיי ויש לו אבר באות לקבל המון והוא הפה והכטן ואבר באות ליציאת המותר והיתוש לחולשת כריאתו אין לו זה האבר ברעת רז"ל שאמר דמעלכ את ליה דמפקח לית ליה כי לחולשתו לא יקבל מהמון כי אם מה שצריך להחליף תמורת מה שניתך ושאר אוברי הבוף הנמצאים בב"ח דמיי לא ימצאו כאלו הב"ח לפי שאינם איברים עמידים מהם ויצטרכו לאלו הב"ח לעמידת הדם בהם אכל בסוב אלו הב"ח שאין להם דם לא עשה להם הטבע אלו האיברים וזה הסוב הוא נחלק לר' מינים סא' היא סוב הרך הבוף הנקרא כלשון יין מלאקיא והנה זה המין יש לו פה וכו' שינים ואבר ראשי תמורת הלשון ואחר הפה כמו וטס ארוך אחריו ופק כופק העוף ואחריו בטן מצוי מתפשט יכלה אל מקום יציאת המותר ויש התחלפות בתינו זה הסוב מאלו האיברים התחלפות בפחות יותר ותועלת אלו האיברים ידועים הם בעצמם ממה שקדם ויש לזה הסוב אבר ייחוד בו והוא אבר יהיה בו הזרע וזה הזרע במקצת מיניו יותר רב מקצת וזה הזרע הוא בהים מדובק וזה חים דבק כמקום אשר ממנו יצא המותר וכאשר יפחד זה סה"ח יסל' אותו המותר הזרעי ויעבור בו המים עד שיעלם נופו בו והוא ישמש כזה המותר בעבור השמירה ובפרט מין א' ממיניו בקרא כלשון יין כמיל ואולם יקרה לזה המין זה הפועל לפי שקצתם פלגני צומח בפלגי המים וקצתם מרבה רגלים בעל קשקשים וזהו שיתם בהם במקומות לרחות מי שיקרב אליו וזה מספיק לשמירתו ומצב זה האבר יתחיל בתינו זה הסוב והמין שישתמש בו יותר הוא בצד השפל לרוביו המותר בו והיה המותר רב בזה המין כדי שיחא יותר קל להוציאו ולהביאו אל מקום רחוק וזה המותר במראה צואה לבנה מצוה העוף והיה המותר רב נ"כ בעבור ארציותו ולזה עורו יותר גם מעור שאר מיני זה הסוב ואמנם הקרה לו השלכת זה המותר לענין פחד לפי שהוא נעדר הדם וכן יקרה לזולתו מהב"ח דמיי שהוא ישליך מותר המקום כאשר יפחד וכהשאל ותתחלחל המלכה מאר שהצרכה לנקבית והמין הב"ח הוא הרך המרטי ויש כזה הסוב מיני הסרטני וכסרטנים מינים רבים וזה הסוב בכלל יש לו פה וכו' שינים כמקדם חתנה וכינים אבר אשר ידמה הלשון ואחר הפה כמו וטס ואחריו בטן ובכטן לקצת סרטנים ולקצת מיני זה הסוב דבר ייחוד בו והם שינים נמצאות בו והם זה כן לפי שהשינים אשר בפס מהם לא יספיקו בחיתוך המון לפי הצורך והשמן בו אלו השינים בכטן בעבור טוב זה הפועל ואחר הכטן מצוי פשוט יכלה אל מקום

מקום יצואת המותר והמין הנ' הוא הקשה החרשיו כל האובדים הנמצאים לרד החרשיו נמצאו לו לא שהם כמקצתם יבדלו מקצתם
שכדורל הבין יותר נכדלים מאשר לקטן הדיוק וזה כי לפי הסוב שינים מרות והאבר אשר בין המינים הדומה ללשון הוא בזה הסוב
בשריו כמו שהיה בכ"ח הנק' מלאקיא וזה הסוב מין לו בזה האבר חרטום ונקוב בו כמו שכו' במה שעבר וישתמש בו כפעול'
הלשון בטעם וכו' הסוב אחר הפה אבר דומה כופק העיף ואחר שדומה לזנב ואחריו הכטן מועיפשוט וכדע' זה הכ"ח מותר
ואוכלים אותו ויש לו שם כלשון יין והוא בקצת מיניו ובקצתם לא ותמיניו זה הסוב שיש לו בחרשיו שני פתחים יפתח' ויסגורם ומהם
יש לו דלת א' ואלו השערות יסגורם בעבור השחירה כמו שיעשה האדם ויפתחם בעבור המחיה ומהם מה שיש להם במקום
השערות כמו יעשה בו פעולת השערות וכן ימצאו אלו השערות לחרטום ולכ"ח הנקראים קפוד והוא כדגם בזה הסוב ויש לו
סבולות לא ימצאו במיני זה הסוב וזה שהקפוד יש לו ס' שינים וכיניהם האבר הראשי שהוא תמורת הלשון באלו הסובים ואחר
זה הכטן והוא נחלק בה' חלקים וכו' ס' בינים במספר הכטנים והשינים ואלו יאכל מביני סוב הקיפוד הצפה על המים לכד וזה
המקרה יקרה לכל מיני הרק ר"ל שקצתו יאכל בשור וקצתו לא יאכל וכן המותר שכבשותם וזה המותר שבה הדיוק דומה אל
הבינים ואינם בינים ע"ד מחמת ואמנם הם במדרגת השומן כי לא ימצא בזה המין אלא בזמן אשר ירטב בו בשמן והוא בזמן
האביב והחורף לפי שזה הכ"ח לא יסבול חום קודר ולא חום קחום ולזה יתבאר בהחירות בחילוי הלכט בעבור החימות אלו
הלילות ויעזור לזה כעת האביב והחורף שחממי שווי אלו העתים ימצא בהם מרעה רב ולזה יעתיקו הרבה מהרבים באלו הכ"ח
ומינים המקומם לבקשת המרעה וראשי אלו הסובים באמצע הדיוק לכד הקיפוד וכעת זה משני קור מזגה וא"ל לחוש להשתרחק
מהלכ לפי שהאבר הזה קר בטבע ולזה לא יהיה הראש באלו המינים וכבר ולא מובל ומובל וזהו בחזה שלהם קרוב ללב וזה
יתבאר מהמחמים כי היותר חום חום יוצא ענפים מהשם יותר ארוכים ולהיות הלכ טרם החום יסודי היותר קרוב אליו הוא
יותר רב הצמיחה ולזה לא הסובים שטבעם קר הערים הטבע לעשו' מחם שהוא קר בטבע קרוב ללב להשוות חום הלכ קרירות'
והיות ביני הקיפוד ה' לפי שטבעו עובל והוכחו בטבעו בעינול וכסוכוב ולו היו צויות היו קצתם בחי' וזה ממה שא"ל בזה הסוב
ולזה המה בעצמה נמצאו הכינים במיני החלון מספרים גפרדים הם שלשה אס' ה' ואמנם ימצאו כמה שהיה וזאת הקיפוד כ'
לפי שסבוב גופם כד א' ולזה א"ל בכנים שלשה הכ"ח מיהם צויות הנה ביני הקיפוד לא ימצאו שיהיו אס' א' אס' א' או יותר
מחמם אכל אס' היו יותר מחמם היו נחשבים נדבקים אחר שלא יוכלו גופלי שלכ"ח מהם גודל מובל ואלו היו ג' היו
קצתם רחוקים מקצתם ואלו היתה א' היתה ממלאה כל הכטן והיתה לוחצת כיסי המון ותקפה תבועת הכ"ח לפי שצמחות
מובל וכלל הנה נאמין בעבור שהוא חומר הכינים בזה הסוב הוא מובל בטבע ובניו מובל ג' גודל הכינים א' מחם
מובלת ע"כ א"ל מיהם כדיוק זה הכ"ח פחות קודר המספר ר"ל מחם ולא יותר מזה וזה כי אס' ימצא בכל יותר או פחות לא
יהיה גודל הכינים מובל ולא יהיה גודל חומר הכינים מובל והיה מספר הנפרד באות לפי שהוא מספר שיש לו אמצעי ושתי
קצוות ובעבור שהיו מספר השינוי בקיפוד ה' היה יותר באות מיהם מספר הכינים חמשה והיו בעצמות סבת מספר הכטנים
והקיפודים בעלי קוצים ישחמם בהם כמו שישחמם שאר הכ"ח בידים וכרבלים וכבר פי' למעלה כי זהו קיפוד והוא סבוב
בכתוב כמו שגר' מתרגמו ונתן בן עזיאל ומה' שחל כראשון מקמ' וטבע הקיפוד משותף בין רך החרשיו וקשה החרשיו וימצא בזה
הסוב ר"ל החלון מיני' קיימי' במקומם ואם יפרדו מהם ימותו כמו באילנות ומינים משולמים כים וסויתם כמו הצמחים הגדלים
במים כי ימצא בצמחים מינים בזה החומר כמו עדשי המים שקורין אל טחלב והוא ירוקה שצל פני המים שהוכיזו ה' ואלו
המינים ידמו לחילן חדר והכ"ח חדר והיה מציאותם אמצעי בין שני הסובים וזה חדר שהם מתערכים במקום א' ידמו לחילן
מפני שהם חלק בשריו ידמו לכ"ח והיה זה המין המוצע כי הטבע יעתיק אל המיניו קודם העתיקו אל הקשה יותר בחום
ואם לא כבר היה עושה הטבע דבר בטל שיהיה נעדר סוב ולא יגלים אותו ישתכח החכם היורע וזה המין המוצע יתחלק
ברוב וכמיעט עד שיחשב שאין בו יותר ריחוק מסוב הכ"ח מהמין הידוע באספגית היה שלא ימצא לזה המין מותר כמו שאין
לחילן מותר ולא פה ג' כ' אמנם המיני' הסובי' החשולחים מזה הסוב הנה הם ג' כ' השוקפי הטבע בין החילן ובין הכ"ח אלא
שהיות גראה בהם יותר מאשר הוא בחי' הקיימי' ולזה היה לאלו המינים פה יקחו בו המון ולאלו עוד שער בעבור שהמית
ולכל מונם זה הסוב כשר וימצא באמצע זה הכ"ח מחד כדיל וכו' ראוי שיהיה בה החיות והתחלתו וככלל הנה זה האבר ימצא
בכל אלו הסובים והוא בקצתם גראה עם הנקיעה יותר מכווראוראוי למי שירצה שיראה זה האבר שיבקשו בין האבר
שיקבל מהאכל ובין האבר שיצא ממנו מותר והורע זה בכ"ח הקיים מעט והוא כסולך באמצע בין דר הימין והשמאל וזה האבר
ימצא ג' כ' כב"ח קלפי העי' כמה שבין הראש והבוק וכלל שטבעו ישתדל שלא ימלט הכ"ח מה האבר הראשי וכשנאכל
שישים אותו ח' וכבר בפועל יעשה זה וכאשר לא יוכל יעל' ויש ישימו פשוט בלתי כל' ורבים במספר ולזה היו רבים מהכ"ח מיני
חלקיו אחר שיוכלו וזה מה וזה לקיבוב טבעו שטבעו הצמחים ולזה הענין ימצא זה האבר בקצת כ"ח נסתר מקצת ואלו הסוב
הר' מאלו הסובים והוא קלפי הדיוק והוא המאמר הדיוק הנה ימצאו בו האובדים הנאותים למון אבל יש ביניהם התחלפות לפי
שבקצתם יש האבר שיקרא גומא והוא כמו דרכן וזה האבר בו כח הלשון והשפתים והשינים ר"ל שהוא יעשה בו פעל אלו
האובדים ולזה היו תמורת השינים ואחר זה האבר כרוב מאלו המינים ובקצתם חי שיש לו בטן אחר הפה ומצי' כדור אחר הכטן
וככלל כל מה שירחק טבע הכ"ח שטבע החילן וטבע חזון נטרך אל כלים יעכלו המון יותר וכל מה שיהיה יותר קרוב הים
הענין בו א' הנטרכו לכלו מעט בענין החילן ואח' אשר השלמנו דברינו באובדי הדיוק מכל סוגי הכ"ח הכלתי דמיי' נאליס הדבור
באובדיהם המצויים ונתחיל כב"ח הכעל חוליות והוא קלפי הדיוק והוא המדרגה רבליס כי יש חמם מי שיש לו שש רבליס ומחם
מי שיש לו ד' ואשר יש לו שש שטים שהם בחוקרם חזופו יותר גדולים מהאחרונים והאמצעיים יותר קטנים מכלם וזהו המין
ג' כ' מי שיש לו שתי כפפים כמו הזכוכים ומהם מי שיש לו ד' כמו הכללים ומהם מי שיש לו יותר מר' ואשר יש לו כפפים מי שיש
לכפפיו תחם בחין מימיני הדבורים ומהם מי שאין לו חכסם ומהם מי שאין לו דרכן ומהם מי שיש לו דרכן ומהם מי שיש לו רבליס ומחם
ומחם מי שהוא לחוריו ומי שדרכו לחוריו מהם מי שהוא תוך גופו ויוציאו בעת הכניסה כמו הדבורה והצריעה ומהם מי
שהוא חוץ גופו כמו העקרב וריכוני הרבליס באלו המינים הוא להשלים בקלות תנועתם סמון חומם להעדר דמם ולפי רוב
הצורך או מיעוטו היה רוב הרבליס או מיעוטם ואורך הרבליס המוקדמים הוא למיעוט חום ראותם כי הם גמי העיני' וכרבליו
המוקדמים יתחוק לקחת מה שרוצה לקחת ולזה היה לזה המין המוקדמי רבליס תנועה קלה וחוקם כמו סוב הזכוכ' והדבורה
וכן האחרונים היו יותר גדולים מהאמצעיים להטיב העליכה ולהבדילם בחסות פני הארץ כסירנו לעוף ובפרט שדורג מהם
שהדורג הוא ברבליס האחרונים וזה תכונת בארבה וכפרעוש' ששם יכפסם ואח' יפשוטם וירחובו מהארץ וזה המין שש
רבליס

רגלים עם השתים אשר יקפוז בהם וריבוי הכנפים ללא המינים עופותם למה שיצטרך ליהם מוטב הנהגת חיותם כמות
הדבורים או בעבור גודל גופם והיה לקצת כנפיהם מכסה בעבור שמיר' כנפיהם שהוא קרום דק וגם שהוא קיים מעט תכונת' ולזה
יקרו לו פגעים יותר מאשר ב"ח הרב תכונת' ובהכרח קרה לזה הקרום שיהיה בזה המקום ר"ל חוץ מהחלק הקטן שבכאן יתקרב
ויקפץ כמו הקרום שיתעבה בעליון התכטיל בעבור הקור שיפגשוהו ואחכס היה זה כמין קלפני' הנוף לענין השמירה וההסתר
שהנה יראה כאשר יתקבץ כאלו הקליפות יחזור קטן וימעט ארכו כשיצטרך אל זה וזה שיהיה מהם מתכנס הוא מתקשה יותר
כשיתחבר ויתקבץ כמו מה שיקרה לקצת מהם כאשר יפחד ובהכרח שיקרה לנפם שיהיה קלפני' לבי שהראשונים בו דב המספר
ובאשר היו הראשונים בו הכרח היה קושי יותר והוא בזה הענין ידמה לאילן אבל מה שיחמד מהאילן יהיה אילן שלם ומה שיחמד
מה האכס יחיה וזמן מועט והדרכן כאלו הכ"ח היה בעבור העור והכח ודחיית מה שיוקחו והיה לקצתם כמקורם בעבור
חולשתו וקטנותו לפי שלא יוכל לנשך מאחריו אם לא הוחזק רב כנפים ונ"כ יהיה הדרכן כאשר היה כמקורם מהנוף שיתחבס בו
זה הכ"ח כשתי פעולות הא' בדחיית הדבר הנתעב והשני כחשיכת המון' ולזה נמצא בזה הכ"ח חלול' לחשיכת המון' חנופ
והוא עושה פעולות הלשון וידד כמו שיעשה החרטום בפיל והטבע כאשר לא ילך שחש בכח' שתי פעולות יפשה והדרכן
אשר באחרים היה בקצתם תוך הנוף כמו הדבורה והצרעה לשתי מכות הא' לקטנות הדרכן וחולשתו השנית להיות זה הכ"ח
אשר בזה התואר מעופף ואם היה יוצא וכבר עליו ולזה הא"כמי שאין לו אלא שתי כנפים שיהיה לו דרכן לפי שהוא מוג' חלוש
כאשר אין לו רס ואשר יהיה מזה הכ"ח שאין לו דרכן יעשה בו פעולות השניות שהם יש לו שנים קצתם ללקיחת המון' וקצתם
להגעת המון' ולשים אותו תוך הנוף כמו הנמלה ושאר הדבורים ואחר שירכבו בזה המין :

נדבר

כמין השני והוא החרטום ואלו זה הכ"ח הוא מעט החלקי' והוא מעט האברים החזונים ומעט ההכרעים לפי שהוא
מעט התנועה לרכוב החלקים הוא מפני תכונתו ולזה ימצא מזה הכ"ח שלא יתנועע כלל ולזה היה הסכה בעצת' הוא
פכיכ' בוף זה הכ"ח חרס מקשי' וסער בעבור שמירתו כי מפני שאין לו תנועה שישינוהו הדכה פגעים והנה גופו מתחלק' הנה
מי שיש לו דלת' א' וממנו מה שיש לו שני פתחים ומהם מה שיש לנביתו ללולים ועקלתנות והוא מה שיקרא כתמונתו חלון' ומהם מה
שהוא עגול' כמו הקיפוד ומהם מה שיתפתח השערים ויפגור אותם ומהם מי שהצצר שלו דרכן קצתו כקצתו ושמי' חקיים מהם
שראשו כתחיתו לפי שהוא יקבל המון' מתחת כמו האילן ולזה יקרא לזה המין שיהיו איבריו העליונים כגד השפל והוא כעל
קרום וכו' וזכ' המים ויחם המון' ולכל מיני זה הסוג ראש ואין לו מאחר האיברים החזונים לא מה ששפרנו : וצ"ל דרך נדבר במין
הנ"ל הוא דך החרס וחלקי' זה הסוג המפורסמים ר' ואין להם שמות כלשוננו כי אם לשון חידוש בסרטים לבר' ולכ"א חלו החלקים
התחלפות רב בפחות יותר וכפרט סוג הסרטי' ולזה הסוג רגלים הרבה המין הא' הוא אל' קראבו כלשון יו' יש לו עשר רגלים
עם כרכלתו הנקרא זכיל' שהוא כפול והשני הוא הסרטן ויש לו עשר רגלים עם כ' חבורי' קרוין וזכתיין והנ' בקרא אל' אחר
יש לו רגלים ששה ככל' צד ואין לזה המין החבורי' הנקרא' ובאכל' ובוס' יתחלק אל' הסרטן כמו שהסרטן יתחלק אל' הקרבו שאין לו
כרכלת' שקרויה זכיל' והנ' מאלו המיני' יש לו כ' זכתיין' אלא שהזכיה הא' חסרת הכריאה וישתמש כאל' לבר' ושאר המינים שיש
להם ובאכל' הא' סימנית יותר גדולה מהשחלית וראש הסרטנים כחזיהם כמו שזכרנו כמה שקרם מכת זה ולזה דלתות יופתחו
ויוסגרו ועיני הסרטני' והקרקבן כולמים על קרניהם ומכת זה כי להיות ראשיהם כחזיהם לסכה שכתבנו והיה מן הראוי שהיו
העינים כמקורם הנוף כי הם כמו הצופה העומד בגובה העיר ע"כ הערים הטבע להם ופשה להם קרנים בולט' שהיו שם
עיניהם כמו שהם כאשר הכ"ח כמקורם ראשיהם ואחר שא"ל להיות עיניו אלו הסוגים בראשיהם בי ראשיהם באמצע הנוף ע"כ
נבראו להם אלו הקרנים להיות שם עיניהם וזה הפך ממ"ש באלונים כי הוא אמר כי לפי שלא היה אפשר לאדם להיות לו תוספת
בולטות מפניו והיו עיניו כראשו ואינו כן אבל מפני שהסרטנים א"ל להיות עיניהם בראשם הושמו להם אלו הקרנים הבולטות
מושב לעיניהם והוא רצת ארסו לפי מה שספר ממנו בן רא"ר וכבר ראשם איברים ביאותם לקבל המים והוצאתו כמו קומקומת
והדלתות ושאר הכלים אשר יתבאש בו הכ"ח הממיי' ובכר' זה המין רב הרגלים לפי שהוא יסוט ולא ילך על רגליו ורגליו הסרטני'
יתחלפו לכת חלפות השתמשותם כי מה שהיה מהם הולך מעט והוא כשריו רגליו דקים וקצרים ומה שיצוט מהם היו רגליו רחבים
ואותו לזה הפועל וטעם זה לא בצלם מהלך הוקן שנתן טעם לרגליו אמרקים שהם רחבות מפני שדין בין כנפי המים ומה שהיה
מאלו המינים ישתמשו הקליכה רגליהם יותר חזקות והאיברים הנקראי' אל' זכאני הנה הם בעבור הלקיחה והאחיזה ישתמשו
בהם במקום הידים ולא ישתמשו בהם כהליכה והיו לקרא בו זכיל' ולא היו לסרטנים משכן רובם במקומו' קרובי' מהמדרב
ישתמש בזכיל' בהט' להעזר בו ולזה היו לאלו המינים כנפים קרובים לזכיל' והסרטנים משכן רובם במקומו' קרובי' מהמדרב
ובכתיקי' הסלעים ואלו העדר אל' זכאני הוא לריכוז רגליו המון' הנו' הנעדר אל' זכאני יולך חומר אל' זכאני בעבור רכוב הרגלים
והמין הר' המיני' הכ"ח הנקרא חללקי' זה הסוג יש לו מאיברים החזונים הראש והרגלים ומה שכיניהם וראש זה הסוג בין
הרגלים והכתן' ולזה יקרה לזה הסוג שהוא עויין תמיד להם שלפניו לפי שרגליו זה הכ"ח כמקורמו לצד ראשו והפך מאחר כ"ח
כי שאר כ"ח חוץ מהאדם רגלו באמצע גופו והאדם אחורי גופו וזה המין רגליו הם כמקורמי גופו וזה הכ"ח לכל מיניו הרגלים
חוץ חסוד' א' יקרה מרבה רגלים ויש לקצת מאלו המינים עיני מיוחד וזה שני חרטומים ארוכים ולהם שני פקדים יכפלים והוא
ג"כ יעשה כרגלים פעולת הידים ויתנו המון' אל' פיהם כרגליהם אשר תמצל לעיניהם והיות רגליו זה המין כמקורם גופו סביב
הראש קרוב מה עינים ופיהם מפני שהצד הקודם והמתאחר בו מקובצים במקום א' מזה הכ"ח כי סופו מונח על ראשו ומזכנו
הפך מזה האדם ורגליו אלו המינים יתחלפו בהתחלפות השתמשותם כי מי שיהיה מוטט רגליו קצרים אין לו תועלת בהם
כהליכה ואלו יש להם חרטומים וישתמשו בהם כארעש הים כמו משוטים ולו בהם תועלת שנית שיקח בהם מזונו ויכאשו אל'
פיו ויש מאלו המינים שיקח מזונו בקשקשת רגליהם שיסתכך בהם שילכו בו כי הוא יכפה זה הקשקש' וכאשר ילך יסתכך המון' שם
סכך חזק ואשר ילך מאלו המינים רגליו חזקים וכן יתחלפו רגליו מפני גודל הנוף וקטנותו ויתחלק ריבויים לפי אורך הנוף
וקוצרותו כי כל מה שיהיה גופו ארוך היו רגליו מרובים וקצת וזכות רגליו יותר חזקים מקצת' וזה לפי הנאות כהליכתם אשר בנר
השפל בו כמו שרגליו הכ"ח אשר במאחר הנוף יותר חזקים כן יהיו ככאן מה שימשך לצד הפה יותר חזק לפי שהוא המאחר בזה
הכ"ח - ובכאן כולם הדבור ככל' אוכרי הכ"ח הכלתי דמיו' החזוני' והפנימי' לפי מה שנתבאר לכן רא"ר מרכי' הפלסוס'
ארסו - וגם הוא התנצל במקום הזה כי לא סלסל כוכת הפלסוס' בכל מה שאמר בזה אם מפני טעות בל כספר שציין בו
אם מפני שלא ראה קצת מאלו המינים או מפני טרדות זמנו ואחכנו כמשכנו אחריו ודי כמה שכתבנו לפי כוכת הספר ולפי שרשו
הפלסוקי' שאמר שמתנולת הכ"ח הכלתי קדמיו הוא שאין לו יותר מר' רגלים א"כ החבכים הוא המין שאין לו רס ששרי' יש לז' רגלים

רגלים ונחש שתי דרענים והלל הזכירו דם חגבים ואולי לא כווננו להם שיהיה להם דם אלא שלפי שהזכירם עם הדגים שאינם טעונים
שמישה הזכירו כדבריהם דגים ודם חגבים והם קבלו שהם ח' מינים חגבים ולולי קבלתם לא היתה מספקת בהם החקירה
ולמדנו מהאמת החקירה מפני מה לא אמרה תורה דבש דבורים ואמרה חלב בהמה טמאה וכיצת עוף טמא ואמרו כל היוצא מן
הטמא טמא וסבת זה כי הדבורים אין להם דם ולא נשתנה מוונם אל הדם שיאסר הדבש וזהו הטעם שהזכירו הלל כחיתור
ואחר שזכרו באיברי הכ"ח הכלתי דמיו החצוני והפני נשלים הדיבור באברי הכ"ח הדמיו החיצוני והס' ד' סובי' סוב סב"ח
ההולך על ד' המוליד חי כמותו וסוב סב"ח ההולך על ד' העושה בינים וסוב העופות והדגים.

ונתחיל

בסוב המוליד כמותו והנה לאדם בתחלת סחוס שתי ידים ושתי זרועות ולזולתו מהכ"ח במקום אלו שתי רגלים
הראשונים ואולם האחרונים הנה הם נמצאים כהכרח לכל כ"ח ההולך ואולם היה זה הסוב בעל ד' רגלים לכברו
נוסח ולזה מוקדמו אלו הכ"ח יותר גדולים מאחריו ובאדם הם כהפך כי מוקדמו יותר קלים מאחריו וזלתי בקטנים ולזה ילכו
על ד' ולא יוכלו לעמוד בקומה וכל מה שיגדלו יגדל השכל שבהם ויקטן העליון עד שיצמדו בקומתו ואין הענין כן בהולך על
ד' וילך כמותו וכן בעופות וכדגים ולזה היה הכ"ח נעדר השכל וימצע השגתו מן האדם בעבור מצינו חלק האיש בעליונו
וכן ילך ההכל בין הנערים והזקנים ר"ל רוב השכל ומצינו כי הוקן מוקדמו קל מאחריו יותר מהנער ולזה היה משכיל יותר
מחמו והסוס המוקדם שלו יותר נכוח מהמאחר וזה בעבור חמו ולפי שיש לו הכנה יותר מהכ"ח שהוא מכיר מעלת הדוכס עליו
וכבר אמרו שהסוס לא יטיל בללים ולא ישתין כשדוכס עליו חלך ובם אמרו כי הסוס לא בא על אמו ועל אמו לעולם ואמרו כי היה למלך
בן סוס ונקר' מוהיה בערכי ורצה המלך שיקח ממנו ומאחר שסוסים ושלחו על אמו ולא קבל וכסס פניו ועל אמו וכסס רגליה כוח
עלם להם והפיל עצמו ומת וזאת הדרה גדולה ובהר הפלג האל לאינו בענין הסוס שתתן לסוס נכורה וכל אותו ענין וכאשר היה
הסוס כחור יחכך ראשו ברגל האחרון להורות על הקלות ורוב החום וכשיקטן יחלש חמו ולא יעשה כן וכבר חכמו יש' זל פירש
בין הסוס והחמור בין הידים והרגלים והוא מה שאמרו בפ' המצניע הסוס הטמא כידיו והחמור ברגליו ששענת הסוס על ידיו
והחמור על רגליו שחפני כוכד בוף החמור צריך להשען על רגליו שהם יותר כבדות ולקלות הסוס יספיק לו משענת על ידיו
הקלות והאלור לפי מוקדמה יותר נכוח מהמאחר יותר מאשר כ"ח וכן שיעור למי שראה אותה וזכר כתבתו ולפי שהיה
האדם רב החום ומצט החלק הארצי בעליונו לפי זה היה נצב סקומה וסובן השכל והכח האלעי האצל עליו מהמאחר העליון
כמו שהקדמתי זה כחלקים הקודמים הנה נתנו סבת היות האדם בעל שתי רגלים הולך בקומה וקופה והיות סב"ח סובי' על
ד' בפועל קופה.

ועתה

אתן טעם לריכוז הרגלים והסרורה ואחר' כיריכוז הרגלים הוא לסבת ריכוז החום ומצינו הארציות כי ריכוז החום
נותן ריכוז חמוה וכשיעדר החום וירבה הארציות יהיה נעדר רגלים ולזה יהיה זה הכ"ח הולך על גחון ויהיה
מצט מרגש כי טבעו קרוב לטבע האילן והאדם על שהוא מצט החום והנחש שהוא היותר מפורסם טבאלו המינים שלא יגדל
אלא בארץ הממה ולא יראה אלא כמות החום ובהר שפרו ר"ל על נחש א' שהיה כולו כחלים והסתכל בו אדם א' וכשרו שערותיו
והיו קורים אותו בן מרוטה וכן בספרי הסופרי' ספרו שא' נגע בו בדומה ומת וא' נגע לסוסו בטלפיו ומת וזהו הנסוך עקבו
סוס וכבר העיד לי כי בקצה הדרום יש מקומו' נחשים שהעוף הפורה שם נסרף וזה יורה על כי יש בהם חום מופלג והכתוב
קראם נחשי' שרפי' על כן יראה אחר דבר זה מה שפירשה בו החזירה חפנין הקללה שנתקלל הנחש אולם התורה הקדושה נתנה
סבת הולכו על גחון קללת האל על הסתתו ולא יכחיש זה מה שחפרסם מקרינו טבעו אם אמת הוא כי זאת הארורה שהיה
יותר חסר חום הטבעי מאשר הכ"ח ושהיה קרוב לטבע האילן והפלגוס' כח טבע רזה כי לאורך גופו היה צריך יותר מרגלים
לא ראה הטבע לעשות לב"ח הדמיו יותר חד' ורל זה הכל ואין לנו להפס טעם יותר ממה שגלתה התורה וכבר כתבנו כי היות
ורוב האדם בעל שני עצמות הוא לנאותות הצורך ע"כ ה"י ביותו שיוכל להניעם ולשאת הדברים ולשאר מיני המצעים והיו
הפך שאר מיני הכ"ח ההולך על ד' שהכפלה הוא ח"ף זה לפי שהכ"ח לא יצטרכו להם אלא להליכה לא למשאל ולא למעשה
מהמצעים ולזה היה כחולף על ד' הרב האצבעות הוא יעשה ברגליו הקודמים סמו שיעשה האדם
כידו כי הוא ילחם ויהרוג בהם ולזה היו לו ה' אצבעות ברגליו הקודמים וד' באחרונים כמו הכלב והאריה ואשר ימצא מהם
באחר ועם חמש אצבעות הוא בעבור שהירות ההליכה והכ"ח בעל פרסות עגולות הוא ישמש ברגליו שאחרונים כעלממה
כבעיטה ונשלים הדבור כדיו האדם וכרגליו הכ"ח ההולך על ד'.

ועתה

נדבר בחוה שהוא האבר אשר בין אצילי האדם באדם ובין שתי ידים הקודמים לזולתו וסבת חוה שאדם רחב וחום
הכ"ח אשר לו ד' רגלים צר וסבת זה כי אצילי האדם הם מוכנים כדרינו והם ככ"ח ההולך על ד' בקנות החוה
ולזה היה חוה צר בהכרח וזה חייב שלא יהיה להם דדים בחוה והנה האדם לרוב חוה לו כ' דדים א' כנר סימני וא' כנר
השקללי והם נמצאים לזכר ולנקבה ואין זה לשאר זכרי הכ"ח וזלתי זכרי הסוס שלקנתם שזה ידמו לחותם ואולם שאר הכ"ח
יתחלמו דדיהם במקו' ובמספר אולם המקום הנה ימצאו דדיהם כב' מקומות א' מהם קרוב מהפחדים והב' באמצע חכמן והב' קרוב
מהאצילים והתחלפותם במספר הנה מהם מי שימצאו להם שני דדים לזכר ומהם מי שימצאו להם דדים רבים כי מי שיש לו חטי
דדים ויש לו פרסות וקרינים יש לו שני דדים אצל הפחדים והסוס ששע שתי פרסות חידים והרגלים ומדבים ולדות הנה דדיהם
למה שימשך חכמיו חכמן ומהם מי שיש להם דדים רבים ככלבים וכחזירי' ומהם מי שאין לו אלא שנים כמו הכלבים ואולם
הפיל הנה יש לו כ' דדים בחוה אצל האצילים והוא תיחד בזה יותר מאשר כ"ח ההולך על ד' וידמה כזל לאדם ולזה היתה לו
בינה יתירה כמו שהאדם שהוא יונק ממקום בינה ואינו מסתכל במקום הסופות כמו שהזכירו זל ובינתו היתירה היא שהוא חבין
כל מה שירכרו לו כן הזכיר אבו חמד ור"ל רחמו זה בחס' עירובין ע"פ צרכיו תחומין שהוא משלחו על פיל ומסכ"ח מה שיש לו
הפרס כדרינו ויש מי שאין לו אלא פה א' בכל דר כמו באחת הסוס והבמל והבקר והצאן והעז ונתן סבה לכל זה ובאמר כי היו
באדם שני דדים בחוה בעבור רחבו והיו שנים לפני שש שני צדדים ומן שחאל והיו בנקבה גדולים בעבור הצדוד והיניקה והיו
באנשים בעבור שהיו למחסה ולמסתור על הלכ שהיו הנקבים אשר בו להוציא העצן המתלחב כלם ויתרבה לפעמים בהם חלב
באנשים השמנים לריכוזי הסותר כבר זכרנו זל זה ואם לא זכרנו הפלגוס' ואמר בחוה מכשירין חלב הזכר טהור וזכרו כי כח
בקצת מקומות תיש וחלכו תחמו חלב ששעו ממנו נבינה א' ואותו תיש בעל עז וקרה לגדי כמו שקרה לחיש ואלו הדברים
מעליאות הטבע והיו כן בפיל כי זהו מקום המיוחד כמו באדם אלא שבהלכים על ד' לא היו כחזה לפי שהוא צר ועוד שיזיקם
בהילוך והיו לקצת באמצע מפני שהוא מקום המון ומשם ימשך להם הפלג בקלות ולזה היו לו לאלו הכ"ח ריכוזי דדים יקונו רב

כי ריכוז הדדים היה בעבור מוזן הרב אלף שהאריה אע"פ שיש לו זרדים רבים אין לו דדים רבים ואם הוא באמצע בטנו מפני שהוא מעט המזון לקושי חיותו מזה שיצטרך אליו מהטרף ואשר היו דדיהם סמוך לפחדים לפי שגודל בופס הוא למה שימשיך לצד העליון ויטה המזון לאותו צד ויקח הצד השפל המזון מזה הצד בקלות ולזה הוטמו הדדים שם למשך המזון עליהם ויש לחזירים ענין מיוחד שהם יתנו הדר הראשון לולד הראשון הנה נשלים הדבור כחזה וכדדים הקבועים בו . וכסוף החזה הם האזכרים המזויזים למותרות הלח והיבש והאבר אשר יצא ממנו המותר הלח כרוב הכ"ח יצא ממנו הודע לפי שהודע מותר לח ואם היו שני איברים היה מוזק לכ"ח כ"ח כי אין למטה התרחבות יצא משם ב' איברים למותר הלח ולמותר היבש ולמותר הודע ולמותר הסכה יצא מאבר א' כנקבות מותר הלח והגדות והאיברים הם בתמונה תואות להם פעולתם המיוחדת להם ויש לאבר הזכרות ענין ייחוד בו משאר האיברים כי הוא יוסיף ויחסר תולת סבת החולי והיה זה לתאיתו כמשגל לפי שהוא מורכב מהעצבים והחוסים ועורקים חלולים יטה אליו הרוח החימי מהלך ויתפשט ויתקשה בעת הצורך אל התשמיש וכולת זה יחסר שלא יעיק אליו מפעולותיו הטבעיות ויש כ"ח שזה האבר הוא נאות בענין שיתחבר עם הנקבה מאחוריו כמו הנמל ור"ל כתבו טעם לזה לפי שהוא נכבד כשמיש וכבר אמרו שאינו בועל אמו וכסה ארס פני נמל ושלחו על אמו וכשארבים שהיא אמו לא נמל הכניא והיה המכסה אותו וזה מחוס טעם ר"ל להשתמש אחר כנגד אחר לפי שהוא נכבד כשמיש וכן שפרו הם ר"ל על איש א' שנתגל על הנמל בעת תשמישו ורצה להורבו וניצל דרך נס ואשר תשמישו לאחר ישתין לאחר ואשר תשמישו לפניו ישתין לפניו כ"כ הפלוסוף אבל אני ראיתי וברי החתולי' משתיים לאחר איצ"פ שחושש הוא לפניו וכן כתבו ר"ל בענין טומטום שבהמות טאם היה מטיל מים מתקוה נקבות טאין זה ראיה שהוא נקבה דהואיל ואישינו אצתני הנה הורו שאפ"ל למתחבר לפני' מישתין לאחר אהנם אם אין בו סימני שאינו טומטום כתב הפלוסוף שא"ל שהיה כ"ח בעל פרסות משתין לאחר ואינו חושש שיהיה זה מחויב הטבע אלף מצד העיפוש נראה כן :

ועתה

כדבר כמה שהוא כשפ' הנוף כי יש לכל כ"ח זולת האדם וכן בין שיוולד חי כמוהו בין שיוולד ביצים והאדם אין לו זכר ואין לו מהב"ח אשר יהיה לו ב' רגלים ושתי ירכים זולת האדם והיה זה כן לפי טעם שדרת האדם מורכב על ירכיו על קו ישר ובשאר הכ"ח ההולך על ד' על ווית נצבת וירכי האדם ועצמותיו ושוקיו רכות הבשר וירכו זולתו ושוקיהם צודרות הבשר ובריותם מהעצבים ועצמים לבד והיות שדרת האדם וירכותיו על קו ישר לפי שזה העצב יהיה איפשר לו שיהיה נצב הקומה ולזאת הסכה היה גופו צר למעלה להקל החלק העליון שלא יכבד על השפל וכיוצא בזה א"ל שאפי' נקבת האדם יש בינה ובין הזכר הבדל זה מפני שהריון כמו שדרשו ויכן ה' אלמים את הצלע שצאם כבנין האזנר צר תלמעלה ורחב תלמטה לקבל הולד והיו הירכים רכי הבשר לסבול הכובד ושיהיה נאות לשיבה עליהם כי השיבה ענין מיוחד באדם יותר משאר כ"ח כמ"ש באלים כמו שהוא מיוחד לו שהוא נצב הקומה ונשלמה לו השיבה ככפיפות שיקו לאחר כמו שהושלם לו השמוש בידיו בכפיפתם לפניו והיה הפך ככ"ח ההולך על ד' וככ"ח ההולכים על ד' היו ירכיהם מורכבים מעצם חזק שיוכלו לסבול את המשא ולזאת הסכה היו כעלי ד' רגלים לסבול המשא וללכת בהמה ולזה יוכלו לצמוד על רגליהם זמן רב והאדם לפי שא"ל לו זה הוטמו לו מצבים רבים ינוח בהם והנוח היה לשאר כ"ח לכמות ערותו ולשגור אותו וכבר א"ל טעם נכון למה בני העו הם חבולי הכשת והכבשים מכוסים כי לפי שהם נראו לצורך האדם והמכסה את האדם והם הכבשים מהצמר הם מכוסים ואשר לא יכסו את האדם והם העינים נשארו חבולים ולא הזכיר הפלוסוף זה ולא נגלה אליו ואולם האדם אין לו זכר לפי שלא יעיק לו על השיבה גם כי חזר הנוכח הולך אל הירכים והשוקים והנוף הוא רחוק בין מין האדם ובין מין הכ"ח ההולך על ד' ולזה אין לו זכר והיה עצם שדרתו על עצם ירכיו מורכב לא קו ישר ולא על ווית נצבת כהולך על ד' אלא ווית רחב קרוב לקו ישר לכן איפשר לו שיעמוד נצב הקומה אבל לא בקלות עמידת האדם וככלל כי מכי היותו ממוצע בין האדם וההולך על ד' היה ממוצע ביניהם כי אין לו זכר כמו האדם ואין לו ירכים כמו שיש לאדם ויש לו ד' רגלים כמו הכ"ח כרי שהיה נאות להליכה כמותם ולישיבה ולעמידה בהתייבבות כמו האדם וכבר כמ"כ כי יש חזק שיש לו זכר ארוך וכן ראינו שהחלבים היו משברים אותו זה לזה לזרות מציאותו ורגלי הכ"ח מתחלפים ויותר האדם שרגליו ארוכים ורחבים ביחס אל גופו יותר משאר כ"ח בעבור צרכו להשען עליהם יותר משאר כ"ח כי הוא נצב הקומה וההליכה תהיה בעמידתו על רגל א' ויעזיח האחרת ויש בו אצבעות רבות כרי שיוכל להשען עליהם במקומות הרבים כמו שישען במקומות השנים ולכן מי שניצרו אצבעות רגליו אינו יכול לעמוד במקומו' שאינם שנים וזה יורה כי אורך הרגל הוא בעבור טוב העמידה והיו מקובצים בלתי שטחיים כרי שלא ייקוהו הדברים הכוללים וכמו שכתב היר הוא באופן שיוכל להחזיק בו הדברים הכוללים כהליכתו ולא ייקוהו ולזה היתה תמונת הרגל כתמונת היר אלף שהיר היה להחזיק בה והרגל הוא לעמוד ע"כ לא היו אצבעות הרגל ארוכות באצבעות היר כי אצבעות היר הם לתפוס בהם ואצבעות הרגל אינם רק להטיב העמידה ויספיק לזה קצורם והצפרנים הם לשחירת האצבעות כמו שברזל הרוחם לשחירת העץ והכ"ח ההולכים על ד' מתחלפים ברגליהם כי יש מי שפרסותיו עגולות והיה זה כן כרי שיוכלו לסבול המשא כי זאת התמונה נראת לזה והם טעם היותם עגולות יש להם טלפים כאלו הם צפורן א' מקום רכוי הצפרנים וזה נאות ב' כלהתנכרות ולתלחמה ולזה יעבטו לאחריהם ומהם שהם סדוקות מפני השחירה כשהולכות במקומות הכלתי שנים ומהם כעלי אצבעות וזה נ"כ להם מפני השחירה גם מפני התלחמה והדריסה כמו שהאצבעות לאדם הם מפני האחיזה והיה לבעלי הטלפים הסדוקים עקב כרי שיסחכו הטלפים על עקב ויתחברו בהם עם העקב ויתחברו כח האבר כרי יעמוד בין שני איברים להקל התנועה ובעלי האצבעות לא היה להם עקב כי אם היה להם עקב לא היו סדוקים כי אם בשווי פרסות כפי תוספת העקב ולפי שהנמל הוא ארוך היו ארכובותיו ככפפות בשני מקומות יותר משאר ההולך על ד' ולא ראיתי שזכר הפלוסוף זה אבל ר"ל הזכירו הארכובה העליונה כנגדו כנמל כיכר וראיתי בם' כ"ח כי הפיל יש לו אצבעות אלף שאינם ניכרים ואולם ענין בהמות המזכר בם' איוב הוא ענין נפלא ממנו ויש אומרים שהוא הפיל ור"ל אמר שהוא בהמה טהורה ואינו סומכים בזה על קבלתם והדבור כמה שאין לו טרש הוא הווי ע"כ הסתמיה וכן ריחה כרי יומא דהוי כהר תבור שהזכירו ר"ל לא דבר בו ואולי יש לו יסוד אבל כפי' אמר בכ"ר כפ' חבול א"ר חיוא בר אבא בדרום עלה בורא' בארץ ישראל ולא הניח אילן עומד עד שצקרו ועשו תעניות והתפלל ד' חייא בר אבא ובעת אמו מן המדבר וירד לקולה וכן הזכירו מזה בזכמים פ' פרת חטאת וכענין מה שאמרה תורה מהמלה על ד' ומה שהתירה אותו הטעם מפורש שהוא להשתאות מזה האדם אל המזון המתהווה מהם וכבר יוצא הכרז ביניהם בענין החלב שחלב בהמה טהורה וכן היה טהורה לכן ושל טמאה שחור וכן של טהורים עומד ושל טמאים אינו עומד יורה כי טבעם יותר שלם להכדיל העב מהדרך לטוב מזהו וזה ענין נפלא וכבר אמרו כנסיון כי הולד היוסף חלב החזירים והיה

מצורע וזה יורה כיהם ככלל חושים למוצא האדם ואחר שדברנו במהלך המוליד חי כמוהו נדבר במהלך המוליד כיצד וכאמר כי
לזה הסוג יש לו ראש כההלך המוליד חי כמוהו וכן יש לו כל בלי החושים חוש הרוח וכיליו וחוש השמע וכיליו
אכל אזניהם כאזני העוף ר"ל שאין להם אזנים אבל יש להם שכלים וסבת זה קושי עורם כי זה המין אס שהוא בעל קשרים כמו
הטורטאוגא אס שהוא בעל קשקשים כמו הנחש ולזה לא היו לאלו החישים בעיניהם עפעף יסתמו בו עיניהם גם כי ראותם חלוש
לא יצטרכו לראות דק כמו העוף ולזה התחכם הטבע בקרום עיניהם וכבר זכרנו זה אמנם הלשון נמצא לכל זה הסוג
ולתי התחמם כלשון ערבי וכלשון לעז טונסא שאומרים שאין לו לשון אבל יש לו מקום הלשון כמו שזכרנו והיה זה כן לפי שהוא
מחובר בין המדברי והמחיי ומדבר שהוא מושג ומוציא הלשון וכבר הארכנו בסבת זה
וולתו מה שיאות לדבור הלשון חוץ הסוג בדבור טעם יענין בו שם וכל מיני הכ"ח ההלך על ד' ויוליד ביצו חר השיבים כמו
מיני הדגים וכן כל מיני הכ"ח הדמיי יניעו הלחי התחתון וולת האלתמסאם שהוא יניע הלחי העליון ואשר יניע הלחי התחתון
מזה מה שיניע קלממלה למטה ולשני הצדדים יחד והוא הכ"ח המוליד חי כמוהו ומזה מה שיניעו חלממה למעלה לכד והוא
הכ"ח המוליד כינים ההלך על ד' וכן כל העופות והדגים וסבת כל זה כי הכ"ח העונה לעיפה יניע לכל הצדדים ואשר לא
ילעום אלא יתחוק לכד לא יצטרכו לזאת התנועה והתמסאם הים מניע הלחי העליון וולת שאר הכ"ח לפי שזאת התנועה תאות
אל הלחימה ואל האחיזה יחד מדר מהבאלה תהיה חלממלה למטה והיה זה לזה המין כן בעבור כי לכל כ"ח יצטרך למונח
לקחת ולהחיות וכ"ט הטורף חסם והיתה הנשיכה והלחימה כפה והחיות כי לולי שזה המין אין לו ידים נאותות להחיות
והיתה גידו כמים ושם צריך להחיותה ויחד העדים לו הטבע בשם לו א שתי התועלות בתכלית התיקון ביותר מה שאפשר
בעבור היות צידו במים יסתמם אל בורא עולם דבר האריך החשור כמוזר ה' אלהי גדלתו ואשר לשבח האל ית' ע"י יענין
שם כאותו מוזר ולזאת הסבה יניע הסרטן הנק' כל ערבי אלקרניט החלק אשר יסגור למעלה החכורים כי החכורים
הנקראים אל ופאנתיין נכדראו פסיטן מקום הידים ובכל זה הסוג הכ"ח המוליד כיצו ד' רגלים ואין להם צואר בעבור קנס
הריאה שהצואר הוא האבר שיש בין הראש והתחת ואלו הנחשים יחשבו שאין להם צואר אבל דבר א' כלות כצואר אחר שזה האבר
אינו ניכר בהם כמו שהוא ניכר בשאר כ"ח ולנחשים דבר א' יוחד בו אינו כשאר הכ"ח אשר יתחתו לצורתם והוא תנועת הראש
לאחוריהם עם מנחת גופם ונכדראת לה וזאת התנועה בעבור השלמות והחשיבות וזה בעבור שאינם רואים כמו שאר הכ"ח
השומע בהם וזאת התנועה שיפנו ראשם לאחוריהם לשמירת גופם ולזה נכדראו חוליות חוליות וזלעות השדרה שחוסים כדי שהיו
קלי החושים והתנועה היפופה וכמו שזה מרה לב"ח בעל חולני הקלפיי הנק' ואומרים כי האריה אינו יכול להצויר גופו לאחוריו
לשמירת גופו ולא לצדדיו וזה ענין יוחד בו כי אין צוארו חוליות חוליות והיה זה כן להשגחה על הכ"ח שיוכלו לברוח מהו ולא יראם
מן הצדדים ובכל זה הסוג הכ"ח אין לו דגים לא כחות ולא בשאר הנק' כי סדרים הם בשכלי החלב ואין לזה חלב כי חליות
החלבי הוא כלל רבצים ולזה לא היו לעופות ודגים דגים וולתי העטלף שהצדדיו רגל בהם סבה לזה ולזה הכ"ח המוליד חי
כמוהו לפי שלא היו לו ביצים הים לו חלב ולכל זה הקו יס לו ובר אלא שהוא מתחלק בהם כגודל וקטנות ויש מין א' נקרא בלשון
יון אטיליון פידוסו ארי הארץ והוא פחש יוחד מכל כ"ח שיניעו ביצים הסולבים על ד' וסבת זה שדמו העט מוצר וסבת מניע
דמו הוא שהוא מתפחד יותר ובעבור פחדו ישנה מראהו לגנום רבים שהפחד יניע לחיות תנועות מכלולות וישרה במראו
שוכות ואחר שדברנו בכ"ח ההלך על ד' המוליד חי כמוהו והמוליד כיצו נדבר בעופות וקודם זה אומר בהם שיחד הנחש
משאר הכ"ח הדמייים והוא שאין לו רגלים וההורה ג' אתה למו סבת זה כי היתה לו קללה נמרצת ללכת על גחמו ושיהיה מונח
עפר ואף לעתיד כשיצטרפו בעלי מוחין שצארו ואב וטלה ויעזו כא' ובו' הוא לא יתפאר והוא שאר בו קללתו מפני עובשו שצארו
ונחש עפר לחמו והפלוסוף נח טעה כי הוא ארוך ולא יספיקו לו רגלים ולעשות לו יותר ח"א כי זאת היא סבולה ככ"ח כלת
דמיו אינה ככ"ח דמיו ואלו הן סכרות אין בהם מחש והחורה תכדע האמת וכבר בתבנו זה אמנם סוג העופות יתחלפו איבריו
במיעוט וריכוז ותום' והסרון כיון קצתם ארוך השוקים וקצתם קצר השוקים וקצתם צר הלשון ואחמנו אנשי התורה יש לנו חילופי
אחרים צריכים לנו לפי תורתנו והם הסימנים שיש בין עוף שחור לעוף טמא והם הריסה וקרקבן נקלף ואכזב יתירה ופך
והסימן כל צפור טהורה האות השניית להיכוח אלו וההאכזב יתירה הצרי שבאכזב ופך הפ"א שבפך דורס הוא שדורס
קרקבן נקלף הריס שבקרקבן הסימן והפלוסוף לא השגים בזה כי הכל הים אוכל והאמת הוא כי כל דגים מונח קשה וחס מוח
למוצ האדם ולזה אסרו האר' ונזהר ההדל אשר במיניו הסוג ואלו יתחלק משאר הסוגים בצורות רבות הצורת האיברים כי להם
בונה וזה מיוחד בסוג העופות ולזה ג' כ' קרניים מיוחד בהם זה וזה שנית יחד זה הסוג משאר סוגי הכ"ח ועתה נזכיר איבריהם
א' לא' וכאמר כי יש להם ראש וכו' החושים לפי מה שקדם והחשבים ימצא להם מקום השינים והשפתים וכן יעשו פועלות הידים
וכבר זכרנו בהכחלי החשבים וסבת' ולכל זה הסוג צואר וכבר זכרנו תועלתו שהוא מפני הריאה ולעופות יש ריאה ונכדראו
דברי האומר בתלמוד אין ריאה לעופות ויש מהם מי שצארו ארוך ומהם מי שצארו קצר וברכס יהיה הצואר מתחם א' השוקיים
כיהעוף המדבריו שצארו ארוך שיקו ארובים רדושיכל לקחת המזון מכל הארץ כצארו ואלו הים הצואר יותר ארוך ששוקיו
הים ארוך הצואר מותר אולם העופות שיש בין אכזבנות רגליים עור כמו האווים הסם יהיה מהם מי שצארו ארוך ושקיו קצרים
וסבת זה לפי שצמירתם במים וישו צארותיהם לחקום יותר עמוק משוקיהם ולזה יוכלו לציד צידם במים ויתיקו אותם כצארום
זה שש"ל עוף שיצוד צודה במדבר ולזאת הסבה צארו העופות אשר יצודו במדבר קצרים לפי שגידם חזק ויכדרכובות אל
מוק וכן וסוגם הצואר בלות לזה להיח חזק הם שאין צריך זה לעוף הצד במים שהוא יצוד כ"ח הקטנים וצארו כמו קנה הציד
וחרטום כמו החוט ורחבה ואמנם היו רגלים קצרים וביניהם עור לעמוד בלות על המים ולשוט שם ולזה כשהיה ר' יוחנן הואם
סלך (פי' עוף א' המכבה דגים מן הים רמו' שפי' רש') היה אומר משפטך תקום רכה שהובנו לו כלים יוכל לעמוד בהם על
המים לצוד דגים דומה לזה שחוב א' יסתרו בקרקע הים משם אצוה הנחש וכאכזב ולעופות אבר יוחדו בו והם הכנפים והם
בין שתי הכנפים לצד סוף השדרה וזה האבר הוא בעבור העופפות והוא במקום הידים לשאר הכ"ח ויכפפו אותם כמו שירפפו
שאר כ"ח ויהיה הים העופפות אשר יעופפו בקלות ומהם כדרי העופפות וטוב העופפות לעופות הוא חפני ג' דברים אס חפני
שיתחוק בזה על הציר כענין בעוף הדורס והכשר הוא הגדול שבהם וכו' א' אס על פיך יבכים כשר כנשר וטוב עליו אוכל כאשר
יראה הכשר ולזה היה זה העוף ארוך האכה גדול הכנפים ורכ המנה כמו שתאר הכתוב הנקד ואס להשתמש בטוב העופפות
לשמור גופו בשכרת חולתו כמו היונה וכו' שאר הכתוב דגמי וזכה כחם בכסף וכיאלו א' שהיונה כנפים מניפות עליה לומר

והנה

יש ג' מינים מהנך חשובים בפעולתם כי יש מהם מה שיצור היונה והיא יושבת על הארץ וזכר עוף לא יקרב אליה ומהם מה שיצור חותה כשהיא יושבת על אילן או על דבר אחר ומהם מה שיצור אותה והיא מעופפת ולא יקרב אליה כשהיא יושבת ושינוה תכיר כל אלה המינים ותשמור הכל א' בהם שחדש מהם ואם להעתיקם מארץ אל ארץ אחרת כמו העוף הראוי להעתיק וכן"ה ולנהג בנפיש ככנפי החסידה ונחל"ה גם חסידה בשמים ידעם מועדיה ותור וסוס ועבד ידעו עת באה ונחל"ה הכבינתך יאמר כן יפרוש בנפשו לתיומן וזה לשתי סבות א' לא הדריסה וא' אל ההעתיקה ואולם כבדות העופפות הוא לבכדות בוף העוף וגדלו ולזה יזהר מקוב זה המין מהעופפות על הארץ אשר בה חזונו והעוף הדורס להיותו צריך לקלות העופפות הוא קטן הבוף רב הנוצה כי הם שתי כבדות עוזרות על קלות העופפות כמו שהוא מובאר בענין הנוצה שהיא ביאותה לעופפות והיא ביאותה עם זה לטוט על הפנים כשיפלו עליהם וכל העופפות חסו שלהם חד כשר הסדור בעבור טוב העופפות כי הרחב ימנעוהו למחר ההליכה באויר כמו הספינה והכשריות כדי שיהא להם למחסה ולמסתור לפי חולשת זה המין מהב"ח יחסת החסו בטן וכלה אל מקום יציאת המותר ויש לעופפות שתי רגלים לבד כי לפי שהיה לכל ב"ח מוליד ב"ח ד' רגלים והיה לעוף שתי רגפים במקום הרגלים הראשונים לבהמות ע"כ לא היו לו בי אים שני רגלים האחרונים ולזה היו ירכיבו קרובים לדמיון ירכיב האדם שאין לו לא שתי רגלים כמוהם שלא ידבק עצם הפחדים עם עצם השדר' על קו ישר ולא על ווית נצבת אבל הוא דומה למצב לרבקות עצם גב האדם עם עצם פחדיו בעת שיסב והיה אפשר לו זה לקלות בופו ושהוא לא יצטרך ל' ההליכה לפי שהעופפות לו יותר חשוב ואין לעופפות כשר ברגליה וסבת זה כסבת העדר הכשר הרגלי בהכרח כמו שנו"ס והקלי העופפות הם חלופי ההליכה וכפרט אשר צורנו עקומים הדורסים כי הצפור תעיקם בהליכה והכבדי העופפות הם קלות ההליכה כי זה מחכת הטבע שכתפולס הכ"ח כדבר א' יעזרהו בדבר אחר ורגלי העופו יתחלפו בפי התחלפו הפעל לא שהפעל יתחלף מפני התחלפות הרגלים כמו הענין בשאר האיברים והנה לפי שהצורך הציור והדריסה וההדירה היו לקצת ב"ח צפרים עקומות כמין חכה ע"כ העופפות המוכנים להרץ באויר ולזה בו היו חכמו בקצות אצבעותיו ואשר הם מוכנים להרץ בארץ היו חכמו בשוקיו כמו המין הנק' ל' ריניס חולתו ולא יתחברו שני מיני חכות לא א' כמין א' מהעוף לפי שהטב' לא יעשה דבר לבטלה כי אשר יש לו חכות בראשי אצבעותיו תצר לו העמידה וההליכה בארץ ואם היו לו חכות אחרות בשוקיו לא יועילו לו כי אין לו החכמו' אלא להרץ בארץ והוא אין חליכתו ביאותה בארץ הפני החכות אשר בראשי אצבעותיו והנה בהכרח חסו' אל החלק האמצעי אל החכה ואל הסדום ולולי זה היה זה הב"ח חלוט וא"ל לו לחיות ולזה היה הרגלים בעופפות נאותים לפעול' אשר הוכונו לה היו לקצת הכ"ח אשר ישוט בהם במים עזרות בין רגליהם כדי שיהיו רגליו כמו חסוטים בעבור רחב העור שזין האצבעות כי זה העור הוא כמו ספירי הדג ולזאת הסבה יארכו השוקים והכושר ויתקצרו מקצתם כדי שיהיו ביאותיהם לפעולה אשר הוכנו לה והאיתות העופפות לעופפות אשר להם רגלים ושוקים קצרים שבשיעור יאספם אל בטנו כדי שיהיה עופפתו יותר ומו' שהיו לו שוקים ארוכים ישיבם לאחור ובן מי שהיה צוארו ארוך הוא כופל אותו אל העופפות לפי שהוא דק וחלוט ומהם מי שיפוטוהו אל העופפות כאשר היה עם ומוק ולכל העופפות שני ביצים והם בתוך הבוף וכבר זכרנו מועלתם בשדכרנו בהולדה והנה העטלף יחשך שהוא חשיתף הטבע בין העוף וחולת העוף וזה חזר שיש לו כנפיה דומה לעוף וחזר שאין לו נוצה ולא נכ דומה לב"ח הכנפי מעופף וכן במה שכחאל לו חסו' אצבעות דומה לב"ח ההולך על ד' וכראשון מקמא אחר שהעטלף לאחר ד' שנים נעשה ערפרד וכן בתרגו' ירוש' עטלף ערפרד לאחר ד' שנים נעשה קימוס לאחר ד' שנים נעשה חסו' חסו' לאחר ד' שנים נעשה ער ואילו העניינים הקובלים חפליאות הטבע יצור אחרו שדרו של ארץ לאחר ד' שנה נעשה נחש וקני מילי דלא כרע במדורים וזה מפני העונש וכבר פירשתי למעלה קימוס וחוס הנזכר' בפס' קימוס וחוס באטליהם והם ברות פעלי קימוס וכבר גתכתי זה והעטלף אינו עף אלא בלילה כי לחולשת ראיתו עיקרו אור היום וכן עוף הנח' כיום וכן היענה יראה מעניינה שהיא משותפת הטבע בין העוף וההולך על ד' שהיא תדמה לעוף חזר שיש לו כנפים ודומה לב"ח חזר שלא תבכה בעופפות חצל הארץ אבל היא בעזרת בכנפיה בעת ההליכה ואין מנחתה ב"כ באומה לעוף אבל היא דקה קטנה קדובה אל טבע השער ודומה אל הכ"ח ההולך על ד' לקושי כשחולל חכמה העופפות ונמצאו לה שערות בעפעף העליון וכחיות בו נוצתה בטבע השער ודומה לעוף כחיות בשפל בטנה נוצה הרבה וכחיות לה שתי כנפים ושתי רגלים כמו ששלעוף ואין לה צפרים שלפניה אחרים יש לה פיסות כהולך על ד' סבת זה כי גופה לא ידמה לבוף העוף שהעוף בכלל הטן הבוף חולתו מהסוגים בעבור העופפות והתורה השלימה הכחיות בשני מיני' אלו והם העטלף וכת היענה שהם כוטים יותר לסוג העוף מהב' שאר הב"ח והאולכלם לוקה מחסו עוף טמא גם הסכס שבת' הפלום' בהכנעות לבת היענה לגדול גופה אינה חספת' שהיה יש עופות יותר גדולים ממנה מעופפים ותוכיה ענין כד מוכני שהזכירו'ל שביצתו הפילה שנים כרבים ושהוא חרה בלגל חרה וכן מה שספרו העדכיים שיש עוף חטיל ביצה גדולה כמבדל גדול והוא הפחד מעוף יותר קל ממנו קרוי דוך אבל מה שהוא מפורס' מעוף הנק' גריפין שטיפ' לי גר אצפתי שלמד לפניו והיה איש נאמן ומורע המלכות ולא יכזב כי ראה בחצר מלך צרפת צפור א' מחמו שהוא כקדן השור הנדול והיה צפור א' אחרתו' וכן רש"י ז"ל פי' בבח' חולין כי הכלים שנזכרו הם שבעשים מהצפרים הם צפרני גריפין ואחרים כי היענה כשנוטלת ביצה טומאת אותם כחול ומרחוק היא מנסת בהם ובהכחה הם דבורות וזכרונות אפרוחים וכבר הזכירו'ל שהיא אוכלת זבובות וכן ראויים שהיא אוכלת כרוז וזה נפלא בכת המעב' שלה ולזה היה קרקבנה נקלף ויזל אחרו' טמא ועשרים מיני עופות יש בכרכי הים וכלם מין איש הם ולעופפות טהורים אין מספר ולזה לא הזכירה התורה אלא המעט שהם כד' מיני עופות טהורים ואע"פ שיש תחתם מינים רבים כלם סוב' א' להם ויש למיני העופפות הכחה יתירה כי עוף צפור דרוז ואל סלחפה מערבין התבן בטיט לעשות קניוקס ויעשו ממנו כמו הלכנים ושימו' החלקים החשי' מתח ויעשו בתייהם בשיעור גופתם כדי שלא יעלה עמה אחר והנקבות חסו חסויעין בתרבות ילדיהם ומזויא' האפרוחי' מחוץ לקן והיונים לא יבעלו אלא לחורבנות חסו' מהם מהנקבות אלא אם תמות וכשתלד הביצה ישמור הזכר אותה ואם לא חכנס הנקבה יכס אותה הזכר עד שהכנס וכשיהיו האפרוחים ימון הזכר תלוחה וישליך אותה בפיות האפרוחים ולעיתים רחוקות יבעול לנקבה זכר אחר ולזה הולל אלמלא בתנא התורה למדנו עריות מיונס ונקבות התורי' יהיה לנקבה א' מהם זכר א' ואינה נכנעה לזכר אחר ולא כי זכרי התורים ימותו קודם הנקבות וראיתם המה שיקוננו בכתיים ונקבת הקורא תעוף חמקו למקום כדי שלא ידע אדם מקום ביצה וכשיפגוש אותה אדם והוא על אפרוחים תכה בכנפיה אותם עד שיברחו האפרוחים ואח"כ תברח היא וזה העוף רע המדות בעל תחבולות ובאכזיב יתפורו קבוצים וזבות וזבות בזמר ולחמו עד שיקח כל א' נקבה א' תאות לו וילך עמה וזה העוף אישך שתשמים והזכר ישמור הכינים כדי שלא תשב עליהם הנקבה ע"ב תסתיר הנקבה מהזכר הכינים תתחבלה וכן אם יקרב האדם אל מקום כינים תתנפל

תתפלל על הארץ כדי שירחק ממקום הדינים ואם תעוף ותסתיר וכשתכיר הנקבה אל סוכר כדי שתצט על הדינים ויעקב אותם הזכרים וילחמו חלו עם חלו והקורא אהב החשמים עד שהנקבה אהבה הזכר לנפשה ומתאחדה אפשר שיעמוד אדם עליהם ולא יברחו כי הם עוסקים בה שמים והעוף הנקר כדרכו וכן כלשון רז"ל צוח הבוכיאל ובלעז גרוא יפעלו פועל חכם כי הם מבכיהם באויר עד שרואים המקומות הרחוקי וכשרגישו בסתיו יצקו ומכיהם יצקו יותר כדי שיטמנו הנשאר וילכו להם אחריו וכשיטבו יכניסו ראשיהם תחת כנפיהם ויטבו על רגל א' ויחליפו רגליהם והמכה יסיה ראשו מחוץ לשמם וכשירגש בדבר ינעץ והעוף הנק' קאקו הוא בלדי האנצבו שוכן אצל המים ומקומות היבשות וחיוני טובים ומדותיו כמות וזוט שטה כאה וילחם עם הנשר וינצח אותו או ילחם עמו אבל הוא לא יתחיל להלחם עמו לעמותו והעוף הנקר לקלק יזנו ולדיהם לאבותיהם כשיקומו כמו שזנו אותם הם וכן אחר על עוף שיושב אביו בקן והוא מבקש המזון וסוב הנשר כלו ישים קמו במקומות הפליוני וכשיגיעו אפרוחיו לגדר העופפות יגרשם מכל אותו מקום וסוב א' מהנשר יקח מהו גדול ולא יניח נשר א' אחר שיקרב מאותו מחוץ ויזר ממקום רחוק ממנו ולא מקרוב לו וכשיצוד דבר לא ישאנו מיד לקינו אלא ישאנו מעט מעט ממקום למקום כי יפחד מהאורב ויושב על מקום גבוה כח"ש א"ס על פיך יבכיה נשר ויבכה מאד בעופו כדי שיראה מקום רחוק ועל כן כאשר כי הנשר לבדו עופו אליו והפסוק בלה זה החו שרחבתי אם על פיך וכו' וכל הפ' ובמקלכה סוב עוף א' כמו הנשר ילד שם בינים ולא יטב עליהם אלא יסתירם בגלר השועל או הארנבת עד שיבקעו והנשר יוציא אפרוחיו מהקן קודם שעה קנאה ממנו לאפרוחיו כי הוא מקנא ויצחק מאד וכשיצא אפרוחיו ינעץ ויפטר שמייתם וזה סודת הכת' שנא' כנשר יעיר קנו וכו' כמו שדרשו ז"ל ואמרו רחמני כנשר ואכרי כעורב ושחא סובי מתחלפי' הם לפי חילוף המקומות והדרכי' שימצא להם חיות וההרגש הם רבי השינוי וזכרו חלוקות אלו האלו וישתנו אלה האלו בתום וחסרון מהם מי שיש לו חיים טובים כמו הנשר כי זה לבדו יבחר מהמאכלי' המאכל הטוב ויעזוב הרע ככה אלהי שבו והעוף הנק' עקאב יראה דאות חוק ויכוף ילדיו להביט בשמש קודם שישנו להם כנפים וימית א' ילדיו ויוון האחר ויטבון קרוב מהים ואם יראה העוף כצאתו מהמים יחזור אל המים ויצא ממקום אחד וע"כ יבכה כדי שיראהו כצאתו :

ואחר

שהשלחנו דברנו בסוג העופות בדבר כסוד הדנים כי שניהם נכבדו ביום א' לרמיון שניהם להפלת ביצים ואומר כי הדנים חסרי האיברי' אשר חוץ לניץ לפי שאין להם ידיים ורגלים אבל יש להם איברי' אחרים כיאותם לשיטה על המים והנה יש להם ראש ושאר החושים אמנם אין להם צואר שאין להם ריאה ויש להם חלוף הריאה קמוקות נקראים נבאג ובהם יתנשם ובהם מתחלפים רוח הענין שמהם יש אל קמוקות כיסוי ומהם שאין לו כיסוי וגם לאלו הקמוקות יש לקצתם תנועה מאוחרת ולקצתם מהירות וסבת לו ההתחלפו' להתחלפו' צרכם ל הנשימה כי מה שהיה מהם לבו יותר חם יצטרך ל קמוקות רכות ומהירות התנועה ומה שיש מהם קר הלב יספיק בהעט ומאוחר התנועה ולמה יהיה זה המין כמדברות יותר ואמנם בעדר הכיסוי בקצתם לפי שטבע קצתם קוצני וטבע הכיסוי ג' כ' קוצני והיה הכיסוי כמה שאין טבע הקמוקו' קוצני וב"כ היה זה שחממו מהיר התנועה לא יצטרך אל הכיסוי ומה שהוא מאוחר התנועה יצטרך אל הכיסוי ואולם הדלפין ואשר ידמה לו הנה אין להם קמוקו' אבל יש לו אכזב לפי שיש לו ריאה ומקום האכזב במקום המוח ומצבו מראשיתו עד שיכלה לסוף השדרה והיה לזה המין ריאה לפי שהוא גדול שפיר כ"ה הממייס היה חמוץ יותר גדול ויצטרך אל הקרירות יותר ובכלל הנה זה המין מורכב טבעו בין הימי והארצי ומצד שהוא ארצי נטש באויר ומצד שהוא ימי אין לו ידיים ורגלים יקח בהם מזונו ובעבור זה שסירוף ימצא בב"ה הימיו מה שיש שתי כנפים ושתי רגליה ואולם איך יוכל הדלפי' והדומה לו האויר כזה האכזב הנה א"ה לרעה זה לא בשעמווד החלת על תכונת זה האכזב ובאלי' ייעד לבאר תועלתו ובתמונת פיות אלו המינים ההחלפות שמהם שפיו במקורו ומחס שהוא בבבו כמו הדלפין והדומה לו והיה זה כן להכביר עליו לקיחת המזון לפי שמוזנו כ"ה ואם ירבה מחמו ימות מרוב האכילה ולכן לא יוכל לקח המזון עד שיהפך על גביו ותנועה זו כבדה וכקושי ולא יקח וולת מה שצריך לקומו וגם מי שיש לו במקורו ג' כ' יתחלף בגודל וקטנותו ובהם הגדול צריך אל הטרביה ואכילת הנשר ולרבי' הדלפי' רבים מצד ספיריהם מהם מי שיש לו סנפירים ומהם שאין לו ואשר יש לו יש שהם ארבעה שנים כבטן ושנים כבב ויש שאין לו אלא שנים ומהם שאין לו סנפירים ויש לו זנב ושתי רגליה ואמנם הסנפירים הם בעבור השיטה אמנם לא יהיה לרגלי' סנפירים ושתי רגליהם לפי שהוא פ"ה דמי' וא"ה לו להתנועע ביותר מד' רגלים כי וזה הוא סגולה לב"ה דמי' ע"כ א"ה שימצא לו יותר מד' כנפים ואם יהיו לו שתי כנפים ואמנם הן לחצת שתי כנפים לפי שגמחם ארוך דומה לבוף הנחשי' והוא יתן להם עזר כשיטה כי יועיל לו אורך נופו יותר מה שיחמר מחמו מהרנפיר ופעמיים יהיה הסכה רחב גופם וגודל זנבם שאלו עוזרים כשיטת ואולם בעדרו לקצתם הסנפירים והרגליהם לסדה שבעדרו לנחשי' הרגליה וזה בעבור שהיו גופו אלו הב"ה ארוך רביהפיה א"ה שינועע אלא ככפיהם גופו ר"ל בהתקבצו ובהפסטורן הענין כשיטה לרגלי' וזנבם הדני' ג' כ' יתחלפו לפי ההחלפות פועלתם כי הם עוזרים אל השיטה כי כל איברייהם וזרועות גופם וראשיהם הם שיהיו כיאותם לשיטה והדנים יתחלפו בדרכיו הקשקשי' ומיפוטם וזה יורה אל ריבוי החלק הארצי ומיעוטו ואין לא' מהדנים אשרים ויש בהם משותפים בין הב"ה הממייס ובין הב"ה הארצי' כמין הב"ה הנק' כלשון יון קומו שיש לו שתי רגלים כמו הארצי' ושתי סנפירים כמו הרמיי' ורז"ל דקדקו כי כל מה שיש לו קשקשי' שיש לו סנפירים ויש שיש לו סנפירים ואין לו קשקשים ולזה היתה סבת הטהרה הקשקשי' כי יש בהם שתי סבות להעדר הלחות הרע שבהם הא' קלות התנועה בספירי' והשניה הארציות בקשקשי' וכא"ל כל שיש כיכסה יש בים חוש מחמ חולדה שיש כיכסה ואמנם בים שנא' האינו כל יושבי חלד ומה שספרו רז"ל מענין לנותן וכן וזוהו הוא ענין נפלא וכבר ספרו היונים שיש רגלי' ארוכים חמם פרסאות ויש מהם כפ' הספירה והכחוב אומר מה רבו מעשקי' ה' וכו' זה הים גדול וכו' וכבר קבלו שיש שבי' מאות מיני דגים טהורים ושמהם מאות מיני דגים טמאים כמו שזכר במדרש קינות ולולי קבלתם לא היה איפשר לעמר על זאת החקירה וימצאו כב"ה הימייס פעלים מחוכמים כמו הצפרדע שיש לו לפניו עיני דבר תולה ולו ראש עגול ומניב הסוס כרגליו ויכנים אותם הכלי' במים עבים ויקח בו הדגים הקטנים ויש דג יצוד הדגים רטוטמן בחול ויקח הדגים העזורים ויש דג המכטל הרגש לוקחו כשירגש כחזודה אע"פ שלא נבע בו הציד ויש דג כשכנס במזודה תחזור יד הדייג ירוקה והדג יחוש במאכל כי הוא מתעבב במאכלו וכבר אחר הפלסוף כי כוון ריבוי הנשמים הדגים הם שמהם וכן העידולז' כמו שזכר ב"ה ר"פ ואד יעלה מן הארץ שהדגים מרבישים כנשמים והם משמיכים וכן שומע ומריח חפני שהוא בורח מקולות החזקים כמו הדלפין כי ראשו יכבד מקול הקבאה ואין הכלי השמע בהם נראה ודבר מוחש הוא שהדגים בורחים מהקול והעידודים משמים דברים שיש בהם רוח דם והדגים מתקבצים אליו ויש דג כורח כשירית דם או המים שיחממו בהם הדגים :

עשה לבאר מהפצת התחלפות אשר יש בהולדה לכ"ח כי הם על ה' עניינים הא' מוליד חי כמוהו בנפשו
 ברחמיו כללמו והשני מוליד בנפשו כיצד ותשלם בנפשו והג' מוליד בנפשו כיצד שלמה והד' מוליד בנפשו כיצד
 כלתי שלמה ותשלם בחן והה' המוכיח תולעת וכן הביצה והתולעת הכלל כי האפרוח כשהוא מחלק א' מחלקי הביצה ומיוון
 מחלק האחר והתולעת יתקום הכ"ח ממנו ויהיה תמונתו תמונת תולעת וסבת אלו הסתחלפיות א"א לומר שיחיה ריבוי הרגלים
 ומיעוטם כי יש במולידים כמותם בעלי ד' רגלים כמו הפוס והחמור ויש במולידים ביצה בעלי ד' רגלים כמו הצב כמ"ס ביצת
 השרץ ויש במולידים כמותם בעלי שתי רגלים כמו העופות וכן מי שאין לו רגלים כמו הנחש וכן הזכור וזל ביצת הנחש והזכור
 לומר כיבי צפוני בקצו וצפוני הוא הנחש כמ"ס כי משרש נחש יצא צפע וא"כ אין סבת לו הסתחלפיות ריבוי הרגלים ומיעוטם
 אחרם סבת זה לפי סבת כל היום שלמה הוא ריבוי הלחות וחוקי החום הפועל בלחות ע"כ כל כ"ח שיש לו ריאה גדולה
 כמות שהוא חם ולא יוליד חי כמותו באיכות כי בכמות א"א שספיק הטבע לשני הפכים יחד האיכות והכמות ואשר הוא בהפך
 מזה שיהיה קר ויבש ויהיה דמיון מוליד ביצה כלתי שלמה כי זאת המדרגה היא יותר חמה שבכ"ח הדמיון לפי שהחלק הארצי
 רחוק מכל הדברים מהחיות והתנועה ולזה היתה ביצת זה הכ"ח בתחילת עמינה קשה ובה אפשר שתשלם מחוץ מה שלא היה
 אפשר זה לביצת העוף מפני הלחות שאם היה מוליד אותה כמו שהיא מתחלת עמינה א"א שתשאר בחוץ כ"ס שתשלם רבות
 בעבור זה הוא סבת שתי הקמות האלו הכ"ח ר"ל החם והלח והקר והיבש ואח"כ דבר באמצעיים ביניהם החם והיבש והקר
 והלח כי מולדתם ממוצע בין שלם ההרואה ובין החם ואשר כבר עליו הלחות וחמום חלוש מהכ"ח המוליד שלם כמותו ויוליד
 ביצה בנפשו ויבא כ"ח ומי אבר צלוי החום והיבש מוליד ביצה שלמה והסבה בזה כי החום הוא פועל והלחות והיבש הם מתפעלי
 והחום החלוש יפעל בלחות שהוא קל להתפעל יותר מהחום החזק בייבש לפי שהוא קשה להתפעל ואלו הג' מינים הם דמיון ויש
 בכלתי דמיון מי שזוליד ביצה כלתי שלמה כמו הדג ויש קצת חלוק בביצת אלו המינים ואולם המוליד תולעת הוא כלתי דמיון
 והוא הכ"ח ביצת חוליות קלפי הדג ולזה יתבאר שילדיו בעצמם הרבה כוח העין וזה לברייתו וקרום טבעו מהדברים הפשוטים
 דע כי הפלוס' כתב כי כל ביצה צופות וכן כל ביצי החולך על ד' יש להם חלבון לבן וחלמון ברכותי והחלבון מקיף החלמון
 ואין כן דרכו קדמוניו וז' כי הם אחרו בסמיני עוף טמא חלבון מכפנים וחלמון מבחוץ ולביצי עוף טהור וכן לקצת עוף טמא
 חלמון מכפנים וחלבון מבחוץ ואיכא צורב דרמו ליוכס וכביצי החולך על ד' הוא השרץ חלבון וחלמון מעורבים זה בזה וכן בשל
 נחש ובה צריך חקירה וחשבו וכבר ראינו כיצד חלבון וחלמון מעורבים זה בזה כי בשמא הפלוסוף טעם ממין למין ולא חקר
 בכלם וחז"ל נראה שדקדקו בזה או קבלו או אדר שדבריו זה הסברל ביניהם וכן אמרו שצוף טהור ראש הביצה א' חר וא' כר
 ואם שני ראשים הם כרין בראש שוא צוף טהור וכן ביצת היענה אנו רואים ששני ראשיה דקין והפלוסוף לא ידע לזה הסברל כי
 הכל הוא אצלו טהור וביצת הדג הזולדת כלתי שלמה אין לה אלא מראה א' וכן הדג אדר מוליד בנפשו ביצה יפה ממנה חי וכבר
 כתבתי מה שדקדקו וז' שגם טמא משרץ ויש מהם מטיל ביצים ומשרץ מתוכו ודג טהור אינו משרץ כלל אלא מטיל ביצים
 והעופות מטילים ביצים בלא חבור וזכרים ונקראים ביצי הרוח ולא יתקום מהם אפרוח ודבר זה אמת הוא ואצ"פ ששני מכחישים
 זה קצת מהקדומים כי יש תרנגולת במקום שאין שם זכר ומטלת ביצים ונקראים כלשוננו בעי דספא מארצא ודקדקו רז"ל כי
 ביצי הזכר הם מולדים ביום ולא כלילה לפי שתשמישו ביום וביצי הנקבה בלילה זכר אפשר הולדם אף כלילה וכן דקדקו רז"ל
 שהשוחט תרנגולת ומצא בה ביצים גמורות איתם ביצים לא יהיה מהם אפרוח וגם טעמם אינו כטעם הנולדים קודם שמיטם
 הנקראים בעי דספא כמו שהזכיר בירושלמי ובה בנ"ל שלמו אמרו בעי דספא צריכן כלומר שהם יותר חוקים והפלוסוף לא
 דקדק בזה וביצת הרוח תמצא בתרנגולת כבדת הדג ואינה מעופפת הטב ומרבה להוליד ביצים והמין הזה מרבה החבור
 וכחש"ל מצויים אצל נשייתו בתרנגולין ואשר הם קלים ורכי ההתעופפות כמו העופות הדורסים שצדניהם עקומות הם בהפך
 מהם מעטי החבור ומעטי הביצים ואשר הם כימוניים כמו מיני היונים והם אמצעיים בין שני אלו המינים בענין ריבוי הביצים
 ומי עוטם והם שהוא קטן מהעופות הוא יותר מחסר ויותר רב מהביצים וכן התרנגולת קטנת הדג היא מרבה הביצים ולביצי
 יש עתים מובטלים שהתרנגולת מטלת ביצה בכל יום ורמח"ל בענין הרה ויולדת יחדיו עתירה אצא שחלד בל"ל יום ולבלב עלון
 אותו תלמיד והכתיב אין כל חדש תחת השמש נפק אחיו לים תרנגולת ויש פעם א' בכל חרם וזו א' כמו בני יונת חזק משני
 הדשים בתוך הסתיו וכן הזכירו חז"ל ודרך כלל בחבה הויה הביצים שהוא מחומר הדם וע"כ כל עוף שהוא דג הלחות והוא
 הסכר העופפות הוא רב הביצים והעוף הקל העופפות והוא הדורס הוא מעט הביצים לרוב יבש ולזה היה קל וגם שמונו הוא
 הסכר ולא ידענו לו חזון שיתקוה מחמו מותר הרבה גם כי המחור ישמח בו לרוב הנזק לעזר העופפות ולבולל הצפרנים
 והחרטום לצורך הדריסה לחייתו והטבע לא יספיק לכ' דברים והאמצעי שבין אלו הקצוות כמו הייבש הוא האמצעי בריבוי
 הביצים כי הוא אמצעי בלחות ואלה הכללים על צד הרוב הם כי ימצא דורס מרבה הביצים כי יש לו סבות וזכות לריבוי המחור
 בו וכלתי דורס שממעט הביצים כי יש סבות הייבש אחרות והעוף המעט ביצים מהכלתי דורסים הוא קר הטבע ולזה הוא רב
 הפחד ולפי שביצים הם מותר המזון לזה היו קטני הדג מרבים ביצים וכן דקי השוקים לפי שהחומר לא יכלה לבדול האיברים
 וכן המרבה השמים יורה ויטובה הייבש ויפסד מהרה וימות כי החומר יכלה מהרה וביצת הרוח סבת ריבוי החומר והערר
 הכח המצוי כי אם היה אפשר שיתקום האפרוח ממנה היה הזכר לבטלה בזה המין אלא שהביצים האלה הם מעטי הערבות
 בעבור הפערר הכיטול וכמ"ס וז' ורמזו כיבי דפחא כמ"ס למינה ואמרו כיבי דרכא שמין ולפי שביצי הזכר הם יותר מכוננות
 ע"כ התרנגולות הסתחברת עם הזכר הרבה ויולדת ולדות הרבה כי הזכר למשך חומר הנקבה וכמ"ס וז' כמ"ס כדש שהשמש
 מרגיל את האורח כלומר ע"י תשמיש מהרה וסת הדג ויש ענין מיוחד לנקבת הפרגיות הנקראים כלשון הכתוב קורא שחשך
 יריחו ריש הזכר באשר יעופף למעלה באויר או כשתשמי קולו שחלל בופה כי יתהסבה בזה כי לרוב תאותה לתשמיש הסתעוררו
 מעט להביע החומר כמו שיקרה לנשים כשישמש בהם הזכר וירעו ורע מחוץ וביצת הרוח דומה למחמ מצד ולכ"ח מצד רוחם
 למחמ שאינו צריך לזכר להביע החוץ אלא ודומה לחי שצריך לזכר לתת לו החיות והנה בשלם הדבור בענין סבת ריבוי הביצים
 ומיעוטן וסבת ביצת הרוח והביצה תגדל ברחם כמו שגדל הולד כי היא כיוצא מן הדגש כמו שגדל כוון שם והיולד שני מראי
 לכן וכרכומי מעטי התחלפות טבעים כי החום כשיפעל בחומר שברחם יגדל ממנו החלק הארצי מן החלק האוירי והוא
 החלמון החם כי יקרה לזה המחור כשיפעל בו החום מה שיקרה ליסודות מחממות הכל שחבר ישקע למטה באמצע והקל סוכך
 עליו מחוץ והביא הפלוסוף בזה כי הביצים הטרופות כשיצמקו על האש יצלה החלבון למינה וישאר החלמון באמצע הרוח
 והעל קלות החלבון לאוירתו וכבדות החלמון לארצותו וסתעבות שנתעברו בטורף הוא להכרח הסתעבות ועוד ראינו כי

האפרוח מתחם מהחלמון וההווה הוא בחום וסוגת כלחות ועוד ראיה כי החלמון יתחלחל בחום התרנגולות כשתשכ על הביצה ותחממה כי בזה העת יוצא יותר לח כי בן טבע הדברים הארציים להתחלחל בחום ויקפאם הקור והפלוסוף ידמה זה אל הדם בתכונות החלק הארציי עליהם ולזה שניהם יתחלחלו בחום ויקפאו בקור עוד ראיה אחרת כי החלמון יותר קל מהחלכון כי הוא יפסד מוחץ בזמן יותר מהרה מהפסד החלכון עוד ראיה כי הכ"ח המתעופף החמיי שהוא קר המזון יהיה החלמון כביצתו יותר מהחלכון והודעת הפלוסוף לפי השרשים הטבעיים אומרים כי החלמון חם והחלכון חם וזה אפסר הוא בהצטרף לזה שיפעל בבוק האדם אין הרפואה חוקרת אלא בזה אבל אפשר הוא שיהיה היותר קר בטבע ופעל חום בוק האדם יותר מהיותר חם בטבע מהשן לקדמותו מחום השמש המכשלו והשן הוא יותר מחמם בוק האדם מההדרסוה צריך דקדוק וחקירה לפי דעה חזל שאתנו שיש בעופות מינים שהחלמון מוחץ והחלכון בפנים וכן במיני השרצים שהחלכון והחלמון מעורבים זה בזה ואפשר לתת סבה ההעצמות חולשת החום שהגיע להכדיל העצמים ולא הגיע להכדיל מקומם כמו שזכרנו בדנים שלא נבחרו מהחלכון הוא בחוד החלמון אבל להפוך המקומות שיהיה הכרובי הארציי מקיף ללובן הארציי אין בדבריו הפלוסוף טענה הספקת לזה איש לו מציאות רבו שהוכירו דל ולפי שהדברים הם קרים ע"כ אין לביצתה חלכון כלל כי הוא מראה אחר כי החום הרעט אין בו דם להכדיל הטבעיים המתחלפים ולא תמצא ביצת לבנה אלא בחי הדמיי וזה יחזק טענת הפלוסוף כי החלכון יותר חם הכה השלמנו סבה החלמון והחלכון והביצה שיש לה שני מראים כלתי עבודה בקצה הא' אבל הוא חד וקשה וז"ל ראשה א' חד וראשה א' חד והחד הוא יותר קשה מהחד וחלכון בזה החד הוא יותר רב ולזה יהיה האבר הראשון הסולר מהאפרוח שהוא הלב בלוחו החד ויהיה יותר קשה לפי שהוא מדובק ברחם והוא היוצא האחרון בעת הלידה ולזה יהיה מצב האפרוח ויציאתו מהביצה הפך מצב הולדת כי הם יצאו כרוכ הראש החלק והאפרוח יצא מקום הראש שהוא המקום החם בסוף וכן הוא ראוי שיהיה תמונת הלב המתהווה ראשון בצד החד לפי שהוא בצד פנים ושם הוא החום והביצת ראיה הפלוסוף כי החום הוא לצד המקום החד מהודעים כי החלמון צמיחתם היא ממקום החד כי שם הוא החום ויהיה האבר הראשון בצד הפנים ככ"ח מדובקת וכמו שהוכירו ז"ל האשכול של ביצים בזמן שהיא העיית בדידים וטעו האומרים כי היא מתבדלת כבדלת וזו נראה בחום אבל היא דבקה ברחם בצד שהוא חד וממנו היא כיוונית כמו הולד הנזון מהרחם ובתוכה החלכון והחלמון העורבים כמו שזכרנו כחוש כשחכשלים הביצים הנמצאים בתוך התרנגולות שיש חלקים לכנים בתוך החלמון וכשתבדל הביצה יגדל זה העורק אשר היא דבקה בו עד שהגמר גדולה יתכניס אותו שכל ויפסק ואז יכדיל החום החלכון והחלמון ויקיפסו עליו חוד קרום דק המקיפה עד שיתקשה מעט מעט הקרום וזאת פלטמה התרנגולות וכשהוצא מהרחם יוסף קישוי הקרום ויהיה קלפה חרטומית מפני הקרירות המקיף בה ואלו היתה יוצאת קשה היתה מוקפת לעוף ויש בביצת העוף ענין מיוחד והוא שלא יתקו האפרוח מתנה עד שהשכ עליו האם ותחמם וזה כרוכ אבל אפשר שתחמם אם מין א' לביצי מין אחר וכן זכר הפרטיות הוא מחמם ביצת נקבתו וכח"ט ז"ל בעינין קורא וזכר ונס הוא גוול ביצי מין אחר ומתחמם וכן הכתיב אומר קורא דבר ולא ילד וכו' וכת הוצגת שמעתי שהיא טומאת ביצת בחול ומרחוק היא מכמת בהם ואז הם מתהווים וזה מפליאות הטבע לא מצאתיו לפלוסוף אבל כבר כתבנו דונחא לזה כי מהעין המפורסם ביצות כמו שהעיד הפלוסוף שהאשה בתחלה כדיתה כשהיא מכמת במרחם של זוגיות סימכאו בה טיפי דמים לפי שהעורקים אשר סביב העין מתמלאים דם והמראה מקבלת ראש מהם וזהו סבת עין הרע מוזק בהן סנפ"כ מהחלק ד' בסו' וזהו שז"ל דלי לי בביצתי כי היכי דאחוויה וכן היענה מתפוררת כיצות חמים מעינות ובאותו חום היא דוגרת הביצים והנה האפרוח מתחם מהחלכון ומזון מהחלמון וזה נראה לחוש כי בהכצע הביצה ויוצא האפרוח נראה החלמון בשפל האפרוח וז"ל יש להם דקדוקים בעיני ריקום הביצה אם יש דם על הקשר וחץ לקשר בחלכון ובחלמון והכל תלוי בעינין היות האפרוח שנים החסוניה באשר משום השרץ השורץ על הארץ או מטעם נכלה ומן הראוי הוא שיתחם מהחלכון וזון מהחלמון כי ההווה הוא בחום והחלכון חם והזון הוא כלחות והחלמון חם כמו שזכרנו לפי השרשים הטבעיים ויש אנשים חסדי כי הזון הוא בחלכון לפי שדמו הוא להזון הולד והחום יצוי זה אבל אמת הוא שהטבע שם בביצת חלקים נאותים לחיים וחלקי נאותים להנחה לפי ש"ס לטות נבחר ברחם האם כמו הולדים מי כמוהם ויש זמן נאות להולדה האפרוח מהביצים מתחם האמהות ומקומות נאותים וזה הוא בזמן החם ובמקום החם כי החום עוזר על ההווה וביצת ההולד על ד' אינה נריכה שתשכ עליה האם כי היא חמה מזה עצמה ולא תשכ עליה לחממה אלא לשמרה והיא מתילדת ברחם קרוב מהמסך כמו ביצת העוף אלא שקלפתה יותר קשה מקלפת ביצת העוף ולזה אם לא יתקם העוף ביצתה תפסד ותשתנה ולא יולד ממנה דבר והאפרוח יצא בזמן החום כימים מועטים יותר מוחץ הקור כי החום יגדל לכל היות וגם החום החזק יפסד הרבה מהביצים כי יקרה לחלמון מה שיקרה לזין שבהתבגר עליו החום וחמץ ורוב מה שיקרה הוא לעוף המרבה ביצים כי החום בהם חלוש כי הטבע לא יאספיק לכווח ולאיכות ריבוי הביצים וריבוי החום ולזה כאשר יפסדו יתעבבו ויתעברו השני חלקים החלכון והחלמון וזהו הכניס המקורות שהורירו ז"ל שכיין שנהפך הכל לא תהיה מהם הווה ואינם בכלל איסור שרץ וכלה ואחרי דרך היות האפרוח מהביצת לפי מה שזכרנו בחוש כי כתחלה נוצר הלב והעורק הגדול הנזוח ממנו ומזה העורק יתילדו שני עיפים האחד הולך אל הקרום הדומה בשליה והוא אשר יקיף האפרוח והאחר הולך אל הקרום המקיף בחלמון ויכוח יקח האפרוח מזונו מהחלמון והוא לו בטבור והחלמון יהיה בזה העת לח מאל בעבור החום אשר השיגהו והוא דומה ללילן שיקח מזונו מהגד הדבק בו ויהיה החלמון כמו האם שמתנה יקח הולד מזונו כל מה שיתמיד ברחם וכל זה נראה כמוהו בביצת התרנגולת ופעלם בביצי העוף הקטן מפני קטנו ושלאם הדבור בביצי העוף :

ונדבר עתה בביצי הרבים והם שני מינים מהם שישנו ביצת בלתי שלמה וחלמון בחוץ והמין הזה הוא טהור כחש"ל והמין השני יעשו ביצים שלמים כבופם ויצאו בחוץ כ"ח והם המינים השלמים שז"ל דג טהור חסיד ויבצר ויבצר זה ונדבר תחלה במין שישנה ביצת שלמה ויצא ממנה כ"ח והם שני מינים הא' שקודם פליטת הביצה יצא הכ"ח ממנה וזה כאשר תטח לזר השפל מהרחם ושלאם האפרוח וכן ימצא בכל מין הנק' נלאה והשני שתצא הביצה ובחץ יצא ממנה האפרוח וזהו במין הנקרא צמרע שהוא יולד מחוץ ביצת שלמה וסבת זה טבע גופו כי ראשו גדול ככל משאר הביצ' וגם הוא קוצני שציר מאל ולפי גודל ראשו לא יהיה לו מקום רחב שיצא ממנו וגם שערות מוין לרחם עוד סבה אחרת כי ביצת זה המין קרומה קשה אפשר שתשלים בחוץ כשהגדל מהרחם והיא ביצת ואלו המינים המולדים כ"ח קודם פליטתה עם מוין העוף שחוליד כ"ח בביצתם השלמה הם במין א' אלא שיש ביניהם הכדל מועט וזה שכלם גבדלים ברחם והוא הטבור אשר יזון ממנו האפרוח אלא שאין מראה בה מוין ממנו האפרוח תתחלף למראה מה שיתחם ממנו והוא החלכון והחלמון כמו שהוא בביצת עוף המים וזה למינשו' חומה וכן כ"ח אין

בזה הדיבור אשר תמצא ותכלא אל השליח שתחת החרס המקיף בביצה וסבת זה מצני שאין לזאת הביצה הקליפה לפי שלא
 תצטרך לתועלת הקליפה כי לא הצא חוץ לחרס והנה החרס יהיה לו מקום הקליפה לפי שלא תצטרך לתועלת הקליפה כי לא
 תצאחוץ לחרס והנה החרס יהיה לו מקום הקליפה וכן ג"כ הנה היות האפרוח תהיה בזה המין מן הביצה כסוף הביצה שאינו
 דבק בחרס ובביצה העוף הוא כדלות מנו ויתחיים שיהיה מקום הפנים המקום היותר חם שהוא השומר אותו מן החום שיפגשו
 והנה כולם הדבור בבית הרג המוליד ביצה שלמה ויצא ממנה אפרוח והמין הכ' מן הדגים והוא אשר יוליד ביצה בלתי שלמה
 ותשלם בחוץ וסבת זה מפני שהארב הביצים וה"א שישלמו בחרס ועוד שהם קלי היציאה מחרס לקטמות ולקרוך מקומם שהם
 למטה החרס וסגולת זאת הביצה שהיא תגדל בחוץ מעצמה ותגדל חסם בגדול התולעת אשר יולידהו בעל החוליות ואולם היא
 גדלה בחוץ שט"ו החום הנפשי אשר כואף הביצ' בטבע השאור שהוא יגדל מעצמו מכלתי שיביע ליו דבר מחוץ כי מדרך החיות
 בעצמו שיקבל גדל גדול וגדל קטן וזה רפי מה שיבצר עליו ויהא בו מוטבץ קיסוד המיוחד בזה הכמות כי אשר יהיה קרוב
 בטבע האויר יהיה גופו גדול ואשר יקרב לטבע המים והארץ יהיה גופו קטן ולזה הגדול שתי סבות הא' מזה הסדר והנה ש"א
 עם ריבוי שיטלם בגדולו בחרס והב' מזה החשיבות וזה לשמור אותו מהריעוועים וההפסדים אשר ימחזו לכא אליו ולזאת הסבה
 היו ביצי הדגים מזה המין רבים בעבור השמירה כי הטבע ישגדל לסרכות ולמחר בגדולו להפקיים המין עם זה ואם לא יפסד
 המין ויש דבוי הדגים שיבקעו קודם שיטול ביצים והם מרבים עם זה ביצים כמו הסוד הנקרא אכרא והנה הטבע ישים הריבוי
 בעבור שיחרבה הסוד מחוץ ולא ישלם כלל חביצת זה המין אשר בו נכד ונקבה אם לא בשימוש הוכר לביצה וישליך ורעו עליה
 וזאת הביצה רומה לביאת האפרוח בשלא ישליך הוכר ורעו ר"ל שלא יולד ממנה ולזה היה הורע בזה המין רב ולזה יאמר ארסטו
 שיגש מהאנשים אומרים כי כל הדגים נקבות וזאת המין הנק' כללה והוא אשר יולד בגופו הביצה ויצא ממנה מיוסו חופכים
 שהחלף בין זכרי אשר המינים והדגים ונקבותיהם הוא כמו התחלפות שיהיה בחי' הא' מהחלפות שיש קצתם עושה פרי כמו
 היות הפרדסי וההאנה הפרדסיה וקצתם שאינם עושים פרי כמו המדבריים מהם והביאם לזאת הסכלות מפני שהשבו שמן
 הנמצא שולדו מחבור א' וזרים רבים וזה טעות כי מהמפורסם הוא שכל מיני הדגים יש להם זכר ונקבה וזה כי יראה שבנקבה
 רחמים מבורים וזאת שני מיני יקראו כלסון מן בשם מיוחד ואולם הדמות ביצי הדגים לביצי העוף הנה זה חלוש לפי שביצת
 הדג תתחלק לביצת ולביצת החי ההולך על ד' אמר הפלוס' וסבת סכלותם וטעותם באלו הדברים למיעוט ידיעתם באופני
 הגדלי הוכר והנקבה ואופני חכמה והתחלפות כריבוי ומיעוט ומסירות ואיחוד ויש מין מהדג שיתקום מעצמו ואחר ששלים
 הדבור בביצה החי הדמי דבר בביצה הב' הכלתי דמי' אמנם הב' הרך החרס' הנק' קארבו הנה הם יטילו ביצים מחיבור
 וזכר ראו וזכריהם מתחברים עם נקבותיהם ולפי שזה הב' אף לזרס טבעו קר והמין שיקרא סלמי יוליד שני ביצים והמין
 המרבה גדלים יוליד ביצה א' ועלת זה המין גופו שהוא רומה לזכור וכל אלו המינים יטילו ביצים בלתי שלמים כמו ביצי הדג
 ובהם כן המין השני מאלו הסוגים הנדברי הם הנקראי' מלאקיא ולידו ג"כ ביצים בלתי שלמים וזה שהוא ימצא אל הביצים
 ישליך עליהם ורעו והוא דבק מחסוך כחה שימשהו ולא יראה זה כרך החרס' ואמנם הזכרים הם יאקרו בביצים וישמרום
 לזכר והביצים בזה הסוג יצמחו תחת הנקבה והוא קשה העור הנה כבר דברנו בכל ולדי מיני הב' שיעשו ביצה וזה בכל מיני
 החי הדמי כמו העוף וההולך על ד' והאססה ואשר אין להם דם כמין הנק' קארבו והמין הנק' מלאקי' אחר אשר היא ג"כ מטיל
 ביצים ואשר נשאר ממני הב' הכלתי דמי' הולדת החי הקלמי והחי החרסי וכן הפלגון ונתחיל תחלה בחי הקלמי וזה ממנו
 מה שיתולד מחבור וממנו מה שיתולד מעצמו ומה שיתולד מחבור הנה הוא מוליד תולעת וסרבה מהשני הנולדים מעצמו יולדו
 מתולעת והתולעת תולד מעצמה ואולם התולעת אשר יצמח זה המין אם שיהיה זכר או מעצמו ודמה תולעת לא תולעת וזה
 שהוא לא יתנועע ואמנם הוא ביצה שהונסה תמונת תולעת והוא יגדל מרוב כמו שהגדל הביצה הכלתי שלמה וכשתגדל יהיה
 תמונתה כתמונת הביצה אלא שהקליפה אינה קשה ולזה יהיה בהחלפה ביצה בלתי שלמה ואחר תהיה שלמה ואח' אפרוח
 הנה לזה המין ג' מיני הולדה בתחילת תולעה ואח' ביצה ואח' ב"ה והיה זה לחלשה טבעו ומאלו התולעי' מהם שיקבלו
 תחלה המון וכסוף לא יקבלו כלל וישאר בלתי מתנוע' ומהם שהדב' אשר יזון ממנו הוא בו וישליך מותר המון מחוץ וימצא בלג
 הסוגים מולדים מעצמם ונולדים מחבור כמו שימצאו שני עיניים אלו בצמח וכבר הזכירו ז' ביציבים ופי' ר' מנחם ז"ל שכן
 בערכי סיבאן וכן בקיני הכלים ימצאו ביצים והפלוס' לא זכר באלו או הם בכלל דבריו והאל יודע אבל הפליג לחקור במיני
 הדבורים לפי שמצא בתולדתם המהות גדולות ושיבוי' לראשונ' והוא חסד בהם לפי שכלו ואם לא הספיק לדעת אמתת
 תולדתם כי אם דרך סברא לא ישיהיה לו בזה חופה חסד וקושי זאת השקירה הוא לפי שמתן הוא יש ג' מינים בכורות הא' הנק'
 דבורים והוא העושה הדבס והשני הנק' מלכי דבורים והג' הנק' זכרים והנה מה שהוא מעמינם שהם יש להם זרע ויגדלו
 אותו ויגדלו אפרוחים וזה הזרע הא' שיהיה מעצמו לא השום מי ואם הוא זרע ב"ה לא יגדלו בהכרח אם שיהיה מחבור זכר
 ונקבה אם בלי מחבור ואם יולדו מחבור לא יקלט אם שיהיה בגל אחד מנ' מינים אלו זכר ונקבה או שיהיה א' מאלו המינים זכר
 והשני נקבה ויהיה המין הב' התולד מהם על הדרך הנולדים מן הדומה לו בסוג לא בחי' והנולדים מן הדומה בסוג אם דומים
 לתולד' בסוג או בחי' ואם הים הנולדה מבלי חבור לא יגדלו ב"כ מב' מלכים אם שיהיה בא' מהם מוליד בעצמו או שיזון
 קטלשתם מולדים מסוג א' מהם כי המאמר שיהיו שנים מהם יולדו ממין א' והא' יולד מעצמו או שיהיו בהם יולדו מחבור ומהם
 יולדו מעצמם כל זה רחוק לפי שיראה שאלו המינים אפשר שיהיה א' בחי' כי פעולתם א' בחי' ר"ל שתשלם בה תכלית א' וקיא
 שמירתם ואמנם יתחלפו כמו שיחלפו מיני האנשים שבהם מלכים ובעלי חסוד ועובדי אדמה וכלם חכמים לשלמות א'
 ונעורים זה בזה לשמירתם אלו החלוקות אפשר להיות בדבורים וראוי לחקור בזה אי זו מהם הנדקת רפי מה שישיג האדם אם
 אפשר להשיג אמתתם ואח' להשיג זה דלמחות א"כ יהיה זה מהדבורים שלא יפול תחת מחקר איגושי ולא נוכל לקבל זה יותר
 מהאמות והסקירות שהשתמש בהם הפלוס' בזה מהם לקוחות מהמקרים המיוחדים בדבורי' ומהם מהמקרים המשותפי' להם
 ולב' ח' וזאתם נחלת מה שפסק בזה הדרוש הוא שזה הזרע א"ה היותו מב' ח' וזאת הדבורים וימשכוהו הדבורים אל החלשים
 ויתולדו מהם האפרוחים וזה הנ' טענות הא' כי אם היה המאכל ב"ה היה אפשר שיהיו ממנו דבורים ואע"פ שלא ימשיכו
 הדבורים ויעזבו בו וזה במקום שומא זה הזרע תחלה היה מחבור זכר ונקבה משאר ב"ה או היה מעצמו והב' שאנחנו לא נרא'
 ב"ה יתייבץ ויטפל ויחמם וילך שאינו שלו ואם זה הזרע אינו שלמה היאך יטפל בו וכלל דירה מרחמה דלא דירה לאו מרחמם
 ואע"פ שצמח כן בקצת החתולים כשיעדרו ולדיהם מניקתם ולדי' וזאתם וזה מעט וזה לא מרחמים עליהם אלא להקל החלב
 מעליהם ולא תלקח ראייה ממנו אל הדבר המתפל' והב' כי אשר ימשיך הב' הוא מן לא זרע והזרע אינו מן הנס אלו הראוי'
 מסמיות

המפיקות שהם לא יחשבו לא זרע ולא ברעין ויולידו מהם ונשאר לחקור אם יש ביניהם חבור וזכרים ונקבה או יולידו מעצמם
ושאר החלוקות והנה אלו המינים הם כבדלים וזה כי המלכ' והנקראים זכרים ושלם דרכן חרוד וכבר אמרו שזכר מת סוף
א' מעקיצתו והנקראים דבורים אין להם דרכן והזכרים עם המלכים הם גדולי הבוק והנקראים דבורים הם קטני הבוק והנקראים
זכרים לא ימותו על האפרוחי' וזני המינים ימותו עליהם ולפי זה א"ל שיהיו המלכים נקבות והנקראים זכרי' לפי שאין מדרג הטבע
לזני הנקבה ולא הזכרים וזני הדרכ' א"ל היות לנקבות זולת הזכרים וגם ההפך א"ל לפי שאין דרך הזכר לתיגע על האפרוחי'
והנקבה תמות ומתעבה זו ב' א"ל היות הדבורים זכרים והזכרים נקבות או ההפך ונשאר מהחלוקה לומר שיש בכל מין זכר
ונקבה כאלו הם' מינין אבל הוא בחילוף זה שגראה בענין הטבע שהוא מכריל לו בכל המינים הזכר מהנקבה הכרל מכאשר
בחושו ובכל אלו הם' מינין כל מין מהם אין לו הכרל כולל לומר זה הזכר וזה הנקבה ולא נשאר מהחלוקה אלא שגא' שנקראים
מלכים הם זכרי' והנקראים דבורים הם הנקבות והנקראים זכרים הם ולדות חסרים יקרו בסוף הלילה בהכנות השומר ולזה הם
לואים וצומחים בטלי' ואין להם דרכן זה היה אפשר אבל ארסטו ימאין זה לפי שלא ראה א' מהאנסי' שיעיר שראת אותם מתחברו'
ואם היו מתחברים היה נרא' בעת מטעמים ולפי שנתחזק אכלו זה פסק דרין שהם מולידים בלא חבור וזכר ונקבה כמו הצמחים
אמולדים מעצמם:

ועתה

לא נשאר לבאר מהחלוקות אלא שמיין א' יוליד שלשתם או כח' יוליד מעצמו או מין א' יוליד שנים והשלשי יוליד
מעצמו והמאמר שכ"ל יוליד מעצמו יראה שהוא עקר וזה שהמין הנק' דבורי' יגדלו השנים האחרים וכבר ידענו
שהגדול בעבור ההולדה וכבר יראה שהמין הנק' זכרים יגדלו וזאת שיהיה זה המין כנחילים ושרומם בענין הטבעי אצל ארסטו
שיהיה המוליד לב' מיני' א' מהם והוא הנולד מעצמו ע"כ שיליד המין מין כמוהו והוא המין אשר לא יפסק מלדתו ויוליד שכל
המיני' האחרים ע"כ זה שיליד הדבר כמוהו בסוב וזה המין מן ההולדה הוא הנפסק והמין המוליד מאלו המינים הם' הם המין
הנקראים מלכים והם יולידו מעצמם תולדת תמידית ויולידו השני מיני' הנשארים מכלתי שילידו השנים מינים אבל היא נפסקת
ונחזק הפלוס' בזה בטענות א' מהם שהמלכים דומים לב' המינים לדבורי' שיש להם דרכן ולזכרים בגדול גופן וזה מחייב שהם
מולידים אותם כי הכנים דומים אל האבות והכ' שזה המין עם גדול גופו ישאר כנחיל וידוע הוא כי השארותם שם הוא בעבור
ההולדה וגדול הבוק כאלו לריכוז ההולדה מפני ריכוז המותר אשר יצאו ממנו ולדות ואולם הנקראים זכרים הנה הם בטלים אין
פועל להם למיעוט מותר גופם ושאין להם דרכן והכ' שהמלכ' הכי' מן המין הכטל ויוציאוהו מן הנחיל כאשר ימנע מרכש
וכדומה שהאבות מיסרים הכנים ואם ישאל שאל איך יולידו מין רב ומין חמטט השתכחה בזה ענין הלבואה כי יוראה מעניינה
שהוליד בהחלם הרבה ולדות והולכת ומתחמטת כן יקרה באלו המלכ' שבתמי' יולידו מין הרב והם הדבורים ואחר חמטט
והם הנקראים זכרים ולפי שחמטט המותר בגופם עוד יולידו מין יותר חמטט מהם והם המלכים וירבה לידת הדבורים בשנים
אשר ירבה בהם המותר הרבה לפי שהלחות בעת הזאת יתרבה בגופי המלכים וכשנים השנים יהיה הרבה הרבה וזכרים רבים וזה
העלה ק' רשד מדברי הפלוס' ואע"פ שיראה בזה המאמר קצת בטול מהכטולים הקודמים והוא שהיו האחים הגדלים אחיותיהם
ומרכים אותם זה כת' ק' רשד ולא נחבאר יפה אבל יש קצת בזה שילידו חמוס ומשני מינים הנשארים ואיך שיהיה מזה הדעת
הנה יחייב שיהיה כמין ה' יוליד ג' כחות מקובצים הא' ערוב הזכרים והנקבות שהוא מוליד מעצמו ובכ' יולידים שילידו המין הכ'
הדומה לסוב והכ' הזכרים שילידו המין הכ' וזה אם שמכו הנקבה הא' ושכמו המספר כהולדה לבח הזכרים דמיון זה שהחמור
שירכיב סוסים היה פחד וכאשר ירע סוס סוסים יהיה סוס וכבר יסבול שיהיה המספר לנקבה ושאלות לזכר דמיון זה שהסוס
כשירכיב אתו יהיה פחד ושירכיב סוסים יהיה סוס וכבר ימצא בצמחי' שיתילד חמי' א' הרבה וכפרט התאנה ע"כ הביע
תכלית העיון בענין הולדת הדבורי' וא"ל לקבל אמות יותר מזה וכבר חשבו קצת בני אדם שהזכרים בהם הם הצרעות שקרוי'
הנאנה ואילו היה זה כן חייב א' חכ' דברים אם שהדבורי' יולידו דומה הדבורים והצרעות או שילידו דבורים וצרעות כי המוליד
יוליד אם ברוחו כמין או בסוב וכאשר הזכר והנקבה א' כמין יולידו כמותם כמין וכאשר לא היו א' כמין יולידו כמותם בסוב
כמו הפחד המתילדת ההחמור והסוס ואולם הצרעות יראה מעניינם שיתחברו ושהנקבות בהם מכמות הכתים לאפרוחי' ולנרע
והחלפות שבמיני הצרעות מעט מוצר וכל אלו המינים יתילדו בבוק הארץ לפי שטבעם כמות לארץ ובהם הענין יתרמו לאלו
ולפי שהרמיהם הלזוני' שנוכר אחר זה והם יתחלפו לטבע דעלי הלחות כמעט והרבה שמהם מה שהוא קרוב טבעו בארץ ומהם
מה שהוא יותר רחוק וכל מה שקרוב המציאות מטבע הארץ יהיה רחוק מטבע החי וכל מה שרחוק מטבע הארץ יהיה קרוב
לטבע החי ולזה ממה שאמר שהלחי החרסי יותר קרוב אל החי מן האילן כי המים בוכרים עליו והמים קרוב אל החי מן הארץ
ואמנם החילוף ביניהם שישעור יחס הצמח אל הארץ כן יחס החלזון אל המים ולזה באמר שחילן הוא כמו חלזון הארצי והחלזון
אילן ממין ולחיות קרוב יותר המים אל החי מן הארץ היו הכ' חממם רבי הצורות והם מינים רבים מהכ' ח' הארציים
וממים הערבים יותר ביאותים וועט להיות הכ' ח' מן מינים המלוחי' כי אינם ביאותים לחיות ואולם המים המלוחים יותר ביאותים
מעט לחיות הכ' ח' מן מינים המלוחים כי אינם ביאותים לחיות ואולם המים המלוחים יותר ביאותים לחיות מהמים
הערבים לפי שהים לו שיתוף והרבות ביסודות הנשארים האויר והאש והארץ יותר מהמים הערבים ואולם הערבים הם מעט
שיתוף ולכן היו מיני הכ' ח' הבלתי דמיון כמציאם כימים הקטני' ובמעמקי הנהרות ואולם החזקות המלחה לא ימצא מהם כי
אם החי הנק' מלאקיא וככלל א"ל שתקבל צורת החיים א' מהגופים הפשטי' ולזה כשהים א' מהמקומות בוכר עליו א'
ההיסודות תבבורת מבוארת אם שלא יתהוה בזה המקום חי כלל אם שיתהוה אבל יהיה חסר לתבבורת זה החלק מן היסוד עליו
וכפרט החלק הארצי ולזה הכרלי הכ' ח' הגדולי' והאילנות אמנם ימצאו מצד שתיים ליסודות וכאשר שהחי חסר ארצי דבורי'
והוא הבוכר עליו טבע הארץ וממנו ממין והוא הבוכר עליו טבע המים וממנו אוריו והוא הבוכר עליו טבע האויר וכל אלה
יתחלפו בריכוז וטעם בזה הענין התחלפות כפלא וככלל אנו מוצאים הכרלי הדבורי' החיים שנים ליסודות הדר' שצמח מיוחס
לארץ וממנו סוב מיוחד וממנו סוב מיוחד לאש ולא יחס הפלוס' זה הסוב המיוחס לאש אינו הוא אולם רזל יחשבוהו והוא
מ' ש' כפ' העור והרוטב הנכ' זה הנכ' למינסה להביא עורו וכן הנפלים וסלמנדרה ופי' רש' זל שהוא מין עכבר המולד בכבשן
שהסיקוהו בעצי הרם ובפ' חומר בקדש פי' שהסיקוהו שנים ובפ' ד' מיתות כ"ר אומר שחוקים שכתבו אותו כרם סלמנדרה
כי מפני שהוא מתולדת האש הסך ממנו אין האור שולט בו ואומרים כי כשנכנס באש יכבה אותו ואמר כי במדינת קברו יש
מקום כששבו בני אדם וימים רבים יראו באש כ' ח' קטנים הסוכוכי' הגדולים ויש להם כנפים קטנות והם מדלגים ומחמטטים
באש ובשכחו מן האש ימותו ומ' ש' כפ' חומר בקדש ח' ח' אין אור של ג' בינים שולטת בהם ק' ח' סלמנדרה שסך מדמו אין האור
שולט

אולט בו חפני שהוא תולדת האור ח"ה שכל בנות אש לכ"ס שנה"ל הלא כה דברי כאש וכו' גם יכולין להביא ראיה מהיון האדם שהעכירותו באש פעמים רבות עד שהלכין שהסך בו אין האור אולט בו ועקר הטעם בזה כי האש אינו כיוון מהאש כי הוא מינו ואמר כפ' העור והרוטב כשהיה מניע ר"ע לזה הפסוק היה אומר מה רבו מעשיך וכו' יש לך כריות גדולות כים ויש כריות גדולות כיבשה שבים אלמלא עולות לכבשה מיד מתות ושכיבשה אלמלא יורדות לים מיד מתות יש לך כריות גדולות באויר ויש לך כריות גדולות באור שבאור אלמלא עולות אל האויר מיד מתות ושכאור אלמלא יורדות לאור מיד מתות מה רבו מעשיך ה' ותראה דקדוק זה החכם ע"ה שהתפלל מהגדלות כיבשה וכים כא' ומהגדלות באויר ובאור כא' כי עם היותם דומי' היסודות הללו שניהם כבדים והללו שניהם קלים הם מתחלפי הטבע וזה מפליאות נותן הטבע ית' שמו כי בחכמתם עצמו על כל מה שזרח בו הפלגו' והשינו בו יותר מחמו ואם לא הרבה בזה דברים בדרך שבה כהם ועוד נדבר במין הערוד הנו' במיני הצב כה' ומה שכתב הפלגו' בזה הוא כי מקום הכ"ח הוא היסוד הנזכר עליו אם ארץ אם מים אם אויר אם אש אלא שהיסוד האשני לא ימצא חי כי האש בחקומו היסודי והוא קערירות גלגל הירח פשוט לא יתערב בו דבר מהיסודות ולכן לא תראה האש אם לא כאשר תטה צידה לנפש אחר וזה כשיתלח ויתלה בנפש אחר וזה מה שורה הוראה מבוארת שהאש שבקבוצ גלגל הירח פשוט ולזה א"ל שוילד בזה המקום ב"ח וזה כלל המאמר בהולדת בעל חוליות :

ונישאר

לדבר במין הד' מהב"ח הכלתי דמיי והוא המדמי הכה קצתו יהיה מעצמו מעיפוש וקצתו יהיה מלחות יולד בו כסגולה בכח מן הכחות הכמחצות בו והיה זה המין מן ההוים האמצעי בין מה שיוולד מהעפוש ובין מה שיוולד מורע וזה שימצא מין חוה הסוב יתולד ממותר אר"י לח ויהיה מזה הלחות מקיף בגופו ואין לזה המין זרע כלל ויקרה ללו' המיני' שיוולדו קצתם מעפוש וקצתם ממותר קצת ואולם מי שאין בו זה המותר יתולד לעולם מהעפוש ואולם יקרה זה לזה המין כי כשהוא מתהוה מהעפוש ישאר ממנו מותר ומאיתו מותר יתהוה חי אחר ואמנם היה זה כן לפי שא"ל שיתהוה דבר מכל חומר אם לא כשיבשל החומר ויוכן לקבל צורה ויובדל ממנו מותר בלתי נאות כמו שהמלאכה תשלך המותר ותבדילתו מהדברים הנעשים כן עושה הטבע ואמנם יתהוה החי בארץ כי בארץ חלק מהמים ובמים חלק מהאויר וכזה כלל חוס כפשי' והוא המושא למתהוה אחר שהוא מחוייב שיהיה המתהוה בנושא זולת הנושא המתהוה וכאשר היה כן הנה באמת שנאמר שכל אלו מקומות הב' מלאים מהכח הנפשי' המתהוה לזה יתהוה מהם מין אחר שיתולד בהם שני גופים א' שבו הכח המתהוה וא' שבו הצורה המתהוה עור יתחלפו הכ"ח בהתחלף הנשתי' אשר יעצר בו הכח המתהוה שתקבל הצורה המתהוה ית' בורא עולם בחכמה וחלוק אלו הגופות להתחלפות המקומו' וחלוק המקומו' להחלפות טבעי' היסודות ותבניות א' מהם על מקום מהב' מקומות שאמרו שם הארץ והמים והאור כי לא ימצא ב"ח בזולת אלו המקומו' וזה הסוב המדמי מבוואר ב"כ תנכורות החלק הארצי עליו ולזה שם הטבע המדמי חקיף בו מכל צד לפי שמדרך זה החלק כשיפיר ממנו החוס שיקפא ויתקשה כמו העצמות והקדמות ולהיות זה הסוב נזכר עליו החלק הארצי לא ימצא בזה הסוב מין מוליד כי אם מין שנראה בו שהוא מתחבר ולא יתאמת אם מחיבורו תהיה ההולדה אם לאו והמינים האלו שאמרו מדברים בהם והם החלוצים הרבה יתולדו בלי כלוך הקצפי אשר יתולד בסביב הספינה כשנתעפש וילדו במקומות רבי הטיט כמו שספיר ארסטו שאמרו עברו בים ועצבו בסוף הים כלים שבורים מהחרס וכאשר נתמלאו מהקצף ועבר מהוין נתולד מהם המין הכ' חלון והוא שעיר כי אין בזה הסוב כח מוליד כי כבר נעתיקו מינים בעת מהעצמים במקומו' מהים לא היה מדרך אותם מקומות שימצא בהם מאלו המינים ויחיו שם מנופם ולא הולידו אבל נעדרו מאותו מקום עם כלות אותם האנשים הנעצמים שזכר אשר ימצא בגופם בינים הנה אינה בינה באמת ואמנם הוא אבר יקרה להם בעת רעננות טוב הזמן והוא להם כמו השומן לרמיי ולזה תהיה זאת הכיצה בעת הזאת ביאותה לאכילה והראיה על שזאת הכיצה אינה בעבור ההולדה שהיא כמציאת תמיד ובכל הזמנים על ענין א' וכמין א' מהם ימצא בזמן האכילה וסכת זה האותות זה הזמן להיות דשן ושמן הנה התבאר מזה המאמר הולדת כל מיני הכ"ח בדרך כלל ובדרך פרט יש לשאול כי כבר התבאר שבחי המוליד כח המרי והוא מותר הנקבה וכח פועל והוא מותר הזכר וכן אלו השתי' בחי' למחבר ר"ל הפועל והמתפעל אבל הם בלתי יכבדים במחבר ואחר שהדבר כן מה הכח אשר בחי המוליד בעצמו שהוא כמדברגת החומר ומה הכח שהיה מדרגת ההניע ומה המותר שזון ממנו זה הולד וזה שכבר התבאר שבכל הכ"ח המוליד יש מותר ממנו יקח העובר חזונו בעת גדולו וזה אם מן האם בחי המוליד או מן הכיצה או החוועלת בחי שיוולד בינה או תועלת וכאחר כי חומר אלו המינים יולד מערוב הגדמים השממיים ליסודות ומינותם להם מונ' נאות לקבל הצורה ואולם הכח שמדברתו כמו הכלל המושא לבח המצוי הכח הוא החוס המתולד מהשמש והכבדים כשיתלו בנפש הנאות לזה הפועל ר"ל הנוף האוירי שהוא כמו גוף הורע הנכבד בכ"ח המוליד ואמנם המותר שיהיה ממנו גדול זה המין מהב"ח הנה הפועל אותו הוא הפועל לחומר והוא הנותן לזה הגשם הצורה המובית שיהיה בו מזון בכח קרוב כמו שיתן לחומר צורה המובית אשר בו תקבל הצורה וכמו שהצורה המלאכותית תתחייב שהשלים בנושא זולת מושא הדבר העשוי כן יתחייב שתהיה הצורה המהום בנושא לא יאח חלק מהמתהוה בין שיהיה מושא זה הורע חי או מותר עיפוש וזה המושא הוא אשר נדר אותו באלימות המצוייר הצורה וארסטו יקרא אותו כפשי' והמותן אותם אכלו הוא השמש ושאר הכבדים ואצל זולתו הצורה כבדלת ויקראם אפלטון הנפש הכללית ורבים מכת המושא' כותף הצורה וכבר נזכרו זה למעלה וכשהיה זה כן הנה יתחייב שיהיה בכל מזההו היה מוליד או בלתי מוליד ב' חמרים חומר נושא למורה המהום וחומר נושא למורה המתהוה וחומר נ' אלו החמרים הב' כבר נתבאר שהם כבדלים בכ"ח המוליד הנה זרע הזכר הוא נושא הצורה המהום מזה הורע הוא הנהקבה הוא נושא הצורה המהום וחומר המזון הוא חומר מותר הנקבה שאל' חומר הצורה וזה מבוואר בסוגים הב' מסוגים הב' ח"ר"ל המוליד חי או כינה או תולעת וזה שזכרנו וראה מחכמה שהיא תתחלק אצל ההויה לשני חלקים יבדל כא' מההמאמר בקרום יקיף בו חלק יהיה נוצר ממנו האפרוח וחלק יהיה ממנו מזון לאפרוח וכן הענין בתולעת ר"ל שבדיאית הב"ח יראה כזה הענין מהתולעת והצר התחתון קטן וכן יראה בחי המדמי וזה שבוואר במין יורע ממנו כמה שסוער שיוולד ב"ח בזה המין כמה שימשך לצד הענין מחומריו וישאר הצד השפל בעבור מזונו וכיון שאלו החמרים הב' כבדלים בחי המוליד כחוס או במאמר כן הוא בחי הכללי שלם הנולד מעצמו ככדל במאמר לכד ואם לא כבדל כחוס וזה לחסרון זה הסוב וכן הענין בנפוח או כאילן וכל מה שהיה החי יותר נכבד הן הדברים האלה בו יותר נאים ויותר מבווארים וזה נשאל החלק מהענין בזה :

ונדבר עתה בסבת העדר הנולדה לפרד כי הוא יקרה לו קרי מקרה מיוחד לא יקרה לשאר כ"ח המולדים מכ"ח אחרים דומי' בסוג כי המולדים מהכ"ח דומים בסוג וילידו וולתי הפרד וכבר דקדקו חז"ל במולידים מהדומים בסוג ואחריו אין טמא מת עכבר מטהורה ולא טהור מטהמא ולא חיה מבהמה ולא בהמה מחיה חוץ מר' לעזר ומחלוקתו שהיה סובר כי בוי בא מהתיט והצביח ולא הורו לו כלם ביוצ' או' בריה בפני עצמה הוא ולא תכריעו ר"ל אם הוא חיה או בהמה ונותניו עליו חומרי חיה וחומרי בהמה ויש או' איל הבר הוא וכ"א שאין בהם מתעברת מרקס ולא דקס מהם ועוד אמרו כל שתשמישן עיבורן טה מולדי' זה מזה וע' כ' תמהו בוי שראה צב כדרך על חש ויצא ערור מכיחם ואמרו שזה כס בתוך כס לפורענות שאין תשמיש הזה והנחש שוין שהנחש תשמישו פנים כנגד פנים והצב תשמישו פנים כנגד אחר כמו שקדם והיה הפורענות לפי שהם נזקים ועישים מחזרים הבא הכ"ח עליוסה ממור זה שהערוד הוא מוץ הרבה כמש"ל אוי לאדם שפגע בו ערוד אלף לחסידים כח"ט אוי לערוד שפגע בו ר' מניא ק' רוסא ושמצתי כי הנמר הוא ממור כי הלכיה בבא ומן עיבורה תבסס ראשה בסבכי היער וכוהסת כרי שישמע אותה הארי וחזיר הבר אם יפגו' אותה תחלה רובע אותה וכשהארי מטיבו רוצה להורגו לא שהוא כבס לאטפה ומתלכלך ומשליך עצמו על הארץ והארץ תלך שכיחות ואימתנים וכורח ממנו שלא יטפנו ולפי שהנמר הוא ממור הוא הנדרל שכיחות המווקות וכא"ל הוי עו כנמר לפי שיש בו כח קנאי משני מינים חוץ הכח ועוד הזכירו'ל בסבת כלאים עו שילדה מין רחל אם היה אביו רחל וכן רחל שהיה מן עו אם היה אביו עו כי אלו הם שנים כעבור וכתשמיש והם בהמה דקה עם בהמה דקה והם דקדקו שם ענין תורכי כמי שהוא אסור להרביבו עם מין אחר פחו ואב וכלב כלב כופרי וקועל עינים וכבאים יעלים ורחלים וסוס ופרד פרד וחמור חמור וערוד שאפ' פ' שדומים זה לזה כלאים זה בוי וענין זה הוא חמה עמוקה מקובלת להם ל' וכל אלו המינים המורכבים אין לידתם נפסקת והם מולידים חוץ מהפרד הבא מהרבת סוס וממור ויהי הסוס זכר או נקבה ויהי המולד מהם הנק' פרד נפסקת לידתו וצריך לתת סבת הפסק הנולדה זו מה היא ויש מן הראשונים שהיה אומר שסבת זה הוא לפי שהסוס והחמור אינם דומים במין ויהי המולד מהם שכלי הרחם והוצע צדים ואחר אחר ששני החמורים לחים ולא יתכן מהם התמונות והערוב כמו שיקרה להרבה דברים המתדמים שא"ל להם התמונ' ומת שיתכל מענות לו הוא שאם היה זה סבת ההפסק היו שנים בזה כל המולידים בדומה בסוג ולא כוצא זה ההפסק אלף בפרד' ועוד יש מענות אחרות לכסל כל זה וראוי למי שירצה לתת סבת זה שיעיין בענינים המיוחדים לאלו המינים מה החמור והסוס לא לענינים הכלליים לשאר המינים ולעיין תחלה מהו סבת העקור והעקור יוצא בכל ב"ח בקצת אישים מהם לא בכלל המין וימצא על שני מינים אם עקר שא"ל שישוב מוליד והוא שיהיה בשרש הלה עקר והוא שקורי' אותו סרים חמה ואילנות או עץ חולי כגון סרים אדם ועקרה שאינה ראויה לילד משהיה מ' טהה ולא נטאת או ששהיה עשר שנים אחר בעלה ונתיאשה הלה נשא או ששתת כוס של עיקורים ואם עקר שאיפשר שישוב מוליד כרפואה וסבת העקור בכלל אם שנעדר הוצע במחלט ואם שלא יהיה הוצע באת לקוליד אם בכמות אם באיכות אם כשיהיה והעדרו הוא כמו שנמצא בנשים שיעסק מדות' או שאין להם וסת אם מוצר הכריאה או מוצר חולי מהחלאים או ענין מקרה ואולם העדר הוצע באיכות כמו שיהיה דם הנדות קר לא יקבל בישול או יותר מהם לא יקבל הקפאה או מופלג ביוקם או בלחות וזה ג' אם בכריא' אם בחולי וכומו שיהיה ג' כ' הוצע האיש לא יעשה הבישול הטבעי אשר לו בדם הנדות אם לתגבורת איכות א' עליו מהאיכות ד' או יותר מא' ואולם העדר האותיות בכמות כמו שיהיה דם הנדות או יוצר הנזכר מוצר ממה שיהיה בעצמותו בעל כמות מופלג ואיכות מופלג ומתאחות אשר יורו בזה שוצע האיש כאשר יושם במים ויוסף למעלה הוא בלתי מולי' וכאשר יקצע הוא מוליד וזה האות כבר הזכירוהו ר"ל ואמרו אידי קים לה בידם כחן ואיהו לא קים ליה והנשים ינסו אותם בכחול שישימו אותו סביב עיניהם ואם יעברו אל הפה וישתנה הרוק מהם הנה הם מולידות וזה כי יורה על הפתחות השכל אשר לוצע כי זה המקום יראה מענינו שהוא מפותח לו כמה שיראה בהם מהשני בעת המשגל ולזה היה רבוי המשגל תוץ על הרוב לחוש לפי שפעם תזנו האחרון דומה לוצע והוא קר בטבע והוא ביוק בהוצאת החלק האוירי

הסם :

חנה נתבאר סבת העיקור דרך כלל ומבאין בנכל לתת סבה לעיקור המיוחד בפרדים אחר אשר נדע כמה זה יוחר כל א' מהסוס והחמור וכמה יבדלו זה מזה וירא' כי החמור מונ' ורעו קר כי מונ' הורע הוא לפי מונ' בעל הורע לפי שהחמור הוא קר המונ' וכמוס' לל חמור אפי' בתקופת המונ' קריר ליה כי הוא מרגיש הקרירות יותר מכל ב"ח ע"כ לא ימצאו במקומות הפעמויים הקרים ע"כ מונ' ורעו קר ולזה ימצא מי שלא יוליד בארצות הקרות ולא ירביעו אותו לא באביב ולא בחורף לא בתחיל' הקיץ ויולד בזה העת כי מונ' עיבורו שנה תמימה כמו שהזכירו ל' כי לא יוכל לבדל אלא בזמן החום ואולם הסוס יראה מחוס מונ' שמונ' ורעו חם ומועט וכן ורע הנקבה ממונ' חם ומועט ויורה על מיעוטו כי לא יצא ממנה מותר בעת הלידה כי אם מעט פחות ממה שיצא מהב' "ח אשר לו ר' רגלים ואולם ורע החמור הוא קר והרבה בין ורע הזכר ובין חומר הנקבה ומה שזרע על קרירות ורע החמור כי כשתתעבר הסוסיא וזן הסוס ואחר ירביעו עליה חמור יפסד העובר מה שלא יעשה כשירביעו עליה סוס אלו הסקרמות הקרים הפלוס' וכלם נראות אמתיות וולתי הסקרמה האומרת כי ורע הסוס הוא מעט וורע החמור הרבה כד' שהכתוב מביאנו בזה שהמשיל הזכיר באריכות האבר אל החמור שהוא יותר ארוך מאבר הסוס כמו שנרא' בחוש וכדיבנו הורע לפוס וז' תעבדה על פלגשיהם אשר בשר חמורים כשרם וזרמת סוסים וזרמתם אולי כנכבות דבריו אמתיים וכחום הורע וקרירותו ולפי הסקרמות אלה הוליד מהם סבת העיקור לפרדים כי אחר שהתבאר שורע החמור קר וורע הסוס חם א"כ הם רחוקים מהאיותות הטבעי ריחוק הרבה וכל שני זרעים שהם רחוקים מהאיותות הטבעי והם מולידים מהדומים במין ויולדו ולא תפסק ההולדה כמו סוס מסוסיא וחמור מאתון ואור מפרה וכן בכל מיני הב' ח' ואם יש ביניהם האיותות בלתי טבעי אלא שאינו רחוק מאד מהאיותות הטבעי ויולדו ולא תפסק ההולדה כמו הכלב והואב שהם דומים דמיון קרוב בדמיון חק' חמנו ביתי וחמנו חדרנו וכן הצ' והרחל שכתבו ל' וסבבי ושתיהם לרעת האומר כן אם יש לו מציאות וכל אלו אעפ' שיוולדו ולא תפסק ההולדה עכ"פ ישובו לרע' המוליד הראשון שאם לא ישובו לרמות המוליד הראשון ימצאו קונום בלתי תכלית וסיתה לידה זו בלי תפסקת להרמות שני הורעים ולהתקרות טבעם ואם יש ביניהם ריחוק מעט ויולדו ולא תפסק הלידה במולד הראשון אבל עכ"פ תפסק בסוף כי אין להם האיותות גדול כמו המין המוליד בלתי תפסק ואשר כתרחה האיותות הורעים מרחק גדול הוא הולדת הסוס והחמור כי יש ביניהם חילוף מבואר כי סוס צוהל וחמור מוצר וכ"א ל' צניק קליה בר סוסיא עבית קליה בר חמרא אלו כשיוולדו תפסקה לידתם והיו סבת עיקור הפרדים ולפי שאינו מוציא הפרד מותר בהולדה ויצאיהו הטבע אל בולד גסוף ולא יצא כשתן שלהם דבר מזה המותר ולזה לא ירחיקו הפרדים שתן נקבותיהם כמו שמרחיקים הסוסים וזולתם שתי נקבותיהם וכתב הפלוס' כי אפשר שתעבר הפרדה

על המעשים אבל א"א שהגדלתו והזנתו עד שתשלים יצירתו ויולד ואני שמעתי כי השררה אינה מקבלת זכר אבל הפרד קוף
 תוכנ ואינו מודיע אבל הפלוס' כתב כי אפשר לו שיליד בקצת וממילא לפי שהזכר בכל סוג יותר חס מהסנכס ומה שיליד ממנו
 יסיה פרד מוין לפי שהפרד הטבעי הוא סהיה חסוס וחמור ואני חושב שאם יש לוה אפשרות הוא כפרד בן מוסא כי הפרדים
 דומים לאמיתים בהשפעת קולס ויהיה זה הפרד יותר חס מכן סוס ואחון ואפשר שכל זה המין שנינו במשנת כלאים הפרוטיות
 אסורות זו כזו מסוס כלאים ופי' ר' שמעון ז"ל הטעם בזה לפי שאין ניכרים במיתנים אם אדם חמור או סוס ואפשר שכל מין זה
 היו הדברים וטעם איסורן כי כ"א חסס מין לכדד אינם דומים לאכיהם כי הם יותר מוויקיים חסס כי נתרבו מהם ההרכבות
 אכיהם מורכב הרכבה א' והם מורכבים הרכבה שניה והאל יודע וכן היונים קודים אותם הם מיוחד כמו שספר הפלוסוף ויקרה
 להם זה כמו שיקרה לקצת ב"ה החולדים קטן בשיעור אדם וכן יקרה למיני החזירים והשלמנו לתת סבה לעקור הפרדים ולסב'
 עקורם הם מאריכים ימים יותר מהחמורים והסוסים כמו שיקרה לסריסים :

אחר

סנהדרין זה כתבאר לנו כי העולם כולו הוא כאיש א' משתלט קצתו מקצתו כי ההרכב הראשונה הנעשית
 מהסודות יצ' תמימה הגלגלים אשר מניעיהם הם עלולים קצתם מקצתם קצתם ראשונה ית' שמו אותה ההרכב'
 הוא מרכבת המעצבים אשר לרלס יש טבע א' וישתנו קצתם מקצת במקרים לפי השתנות המונים ובסוף מדרגת המעצבים
 הוא מחוברת תחלה מדרגת המעצבים כי האלמו הוא ממוצע בין המצח והמחצב ולכלל המעצבים ש טבע א' כי הם בעלי כפס
 זכה ויתחלפו במקרים כפי הצרכים והתחלפו מדרגותיהם הפחו' כריאה עם השלם כמו שיש למעצבי בין העצב והאילן
 כמו הקנים כאשר הקדמנו ותחלת מדרגת הב"ה מחוברת עם מדרגת סוף המעצבים כי יש ב"ה קימים לא יתנועעו כמו המצח
 והם החלונות ויש שאין להם כי אם חוש א' והוא חוש המשוש כמו אשפות סיס והוא כמו השכלול שתתם יתלך שהוא תוך שפופרת
 א' ויבדל על העלצים שכל חוף סיס והחלוצה סיס חוצה חצי גופה מתוך השפופרת כללצים הסס ותתפסט ימין ושחאל
 ותבקש חומר הון המנו וכשרביט לחיה ודקית תתפסט אליהם ואם תרביט קושי ויובז תתפול ותצלל תוך בוף השפופרת כדג
 של ייקיב האור ואין לה לא שפע ולא ראות ולא רוח ולא טעם לא חרש מושיי קרוב לטבע המצח כי חשב' לא נתן לה מהמוחשי'
 לא מה שסוף צורך לקיים וכן אשר הם כמחולות יש בטיט ובצומח הנהרות וזה המין הוא צמח חדר מה שצמח נוסו כצמחת
 הצמחים והוא כ"ה חדר שיעמוד על שוקו ויהנועע חנוצה רצוניה וזו היא מדרגה נוסה חסרת שכל"ה ויש מתחמים מאלהים
 בלא חבור זכר ונקבה כמו שיש צמחים צומחי' האליהם וכבר יבדלו על המלה חולצים וכשיצאו ממנו ימותו ומדרגו' סב"ה הם זו
 למעלה מזה עם השתלשלות המצעים כיניהם רביש חסס ימיו חמיו ויש חרס ארצו והמצעני בין הארצו וממיו הוא אל תמסאח
 שבהם כים כלילה וזא כיבסה כיום כי לקרורות בונן וישניה ויוקסו חור האויר כליל ויכנס בים כי חוס השמש משתמר במים
 לעיב' יותר מהאויר לרקקתו ונראה שזה שקראוהו רל' רלב היה שהוא גדל בים ובנהמה כמו שג' במשנת כלים וכן כניתא
 דבי כרכא שהוא דג נמצא בשרות הנחרשות והזכירותי' הן בחס' מרים שהוא לוחם עלים משום השרץ השוין על הארץ וכן
 העידו לו שנמצא כיוצא בזה במדבריהם והעופות יש חסס רוב גדולם על המים וזה ב"ה אמצעי' בין הארצו והממיו כי יש להם
 בכפים כמו הדגים והאמצעי' בין המעופף וההלך הוא העטוף ובמה שיענה כי העטוף יש לו רגלים ואין לו נוצה וכת שיענה
 יש לה נוצה ואין מעופפת ויש לה פרצו והמעופף הם מדרגות החסן שכלל הוא היתום ובדול שכלל הנשר ושאר העופות
 הדורסים וכן ההולך הם מינים קטן שכללם הנמלה ובדול שכללם הפיל ושאר הפיות הנמס בראמיה ונולתם וכן בין כל מין
 ומין מהכיתוי והמדבריי' המצעים כי הכלכל והחוללים המצעים בין המדבריי' והכיתוי כי הם אוכלים בשר כמו המדבריי' ודרים
 בביתם כמו הכיתוי והצבאים והאליהם הם הפרד זה אוכלים עשב כביתוי וסובבים במדבר וסוף מדרגת הב"ה היא מחוברת
 לתחלת מדרגת האדם כי יש חיה דומה לאדם והן במשנת כלאים שנינו אדני השדה חיה רבי וישו אומר מטמא באהל באדם ופי'
 הירושלמי משום דכתיב וכל אשר יבצ על פני השדה בגדל בשדה א"ר יוסי בר כז רמור הוא והוא חיי מטיבורים פסק טבורים
 לא חיי ופי' המפרשים ז"ל שאלת החיה שיה ידוע ובעצמוה שלה עושים רשעים והיא ידעו וכו' חסן סבל גדול וזא משרט בארץ
 ומחובר בטיבורה וטורפת כל הקרב אליה וישחיתים אותו חכל בחיצים מחזק הוא מהם ויזרחה כנורת אדם בפנים וידים
 ורגלים וריביות רבדור כני אדם אלא שאינה מוכנים בן כח הרמ' כח ז"ל :

וכבר

כתבתי על אילן שגדלה בו צורת אשם תלויה בשערותיהם וכשנבחר גדולה נפלה וצועת צעקה גדולה ומתה
 ונכלתה משרתת הרבה ורבר שמיעתי כי בקצו הדדום במדברות יש כריות כנורה אדם בשיעור אמה וחבר וחץ
 לא ימיתם אלא כשריו אילן א' והם חוטפים נשים לענות אותם וכן הקוף הוא קרוב לתמונה אדם ובקצת מקרינו דומה אל האדם
 ויש כב"ה דומה כמדמותו למדות האדם ובתכנית גופו כמו הסוס שיש לו חמוריו כני אדם עד שמטוב מדותיו שב מרכבת
 המלכים כי הוא מוסר עצמו לסכנות גדולה וסוכל הדחיקה רמו הנבחר וזה בחיותו במלחמה כמו שספר הכתוב באיוב היתן
 לסוס גבורה וכל אותו עבין וכבר הביע חמוריו כי לא ישתי ולא יצא רעיו כל זמן היותו לפני החלך או רוכב עליו ואומרים כי
 הביע מהכנתו שהוא מכיר אמו ולא יכבול אותה וכן הנמלים אינם בועלים אמותיהם וכבר הזכרתי זה וכן הארי הוא עמו נכבד
 כשהוא שבע ואינו מוין אלא כשהוא רעב וממנהבו לחסוק עם המורבל אצלו ואינו נפג אלא מדבר גדול ואז תהיה הליכתו ולא
 והבטתו מועטת וכשהוא מחבסם בין האילנות שביצר אז יזרם וכשתגלה ילך לאח וכשיצטרך לברוח בהכרח ימסר הליכתו אבל
 לא ירחיק וישלחו עמו כני אדם וסתכל היותו לי חן ויהיו אליו לברו ואם יכנו בחץ יקח אותו ויעצבה ולא ימיתם אלא ישחט
 אותו וישחורסו וכבר הרב איש א' לא' שהגדלותו ובתוך ומו מוצת חטפו אריה מכן קיבוצ אכנים וחבנו וזן מועט והיה מנחם
 בו אש' כרסו בנפ רניו והרגו ופי' לאחר ואך את דמם לנפ ארובה אררש מיד כל חיה אררשנו והתמסאח יפתח פיו ויכנס בו
 צוף ויון מטיבפת שני ויכסה אותו וירביש המסאח בתולעת ולא יוין אותו וכשירצה העוף לזאת יפתח המסאח פיו ולא
 ייקטו ויירי סיס יספרו נפלאות מהלפין משבתו שאין ומהכחו וכבר נלקח רלפין א' ונתקבצו מיד רלפנים הרבה להסית מי
 שלקחו ופחד שלקח וצובו והלכו כלם יחדיו ואמרו כי החקבצו רלפנים ושתערב א' מהם קטן וכסרן ולקחו אותו על כתפיהם
 וכשאו אורז לעומק סיס והקפדום ישימו נכניהם כנגד הרוח המזרית אותם וירבישו ברוחות קודם נשיבתם וכן יש הברח לב"ה
 לברוח מן המוין וללכת אל הנאות כי הנה בורח מן האוב והולך אחר אמו וכן העוף הכיתוי כמו שהתרגלו יש לו מדרך ארץ מה
 שהוא קרוב למין האדם וכמו שהזכירו ז"ל חלמה מכהמות ארץ זו פרדה שבורצת ומשבתת ומצוף הזמים תחכמו זה תרגנו
 טרפיים ופי' בועל ומס שהוא מפורסם משוב מדותיו שלא יוכל עד שקורא התרגנות וכלל אלהם לא כהנה תורם למדנו
 נניעות מתול שהוא חכס בואתו דרך ארץ תתרגנו כמו שזכרנו עניות מיונס שכל' יש לו כת וז' לא תלפנה ולא ימיר אותם
 בול

גוף הנמלה שהרעין שחשבה אותו הנמלה והניחתו לא הגיע בו אחרת וכן חריצות הנמלה לכקשת מונומית הנה החכם האריך
 בזה לך אל נמלה עצל וכו' וכן יש לעבדו קצת הבנה כמ"ס ר"ל בירושלמי הניעבדו רשעי כדמסכחי עבדו כפי צוהין
 לחבריהן וכבר ראו כי העבד נבנה ביצה על כרסו והוא מוטל ע"ב וחכירו מושך אותו וכן הזכירו כי הנחש כולע הרבה
 בינים במור וחס"ד הוא מתפתל ונבקעים בכרסו וכשרוצים להורגו שולקים אותו והוא כולעם ואינם מתבקעים
 ומת ככאב גדול ויש מהכ"ס מי שיקרב להכנת האדם כמו הפיל שהוא מכין דבור כני אדם ויקבל הצווי והאזהרה וכן הזכירו חז"ל
 בעירובין והכלבים יש בהם פיקחות גדולה כמ"ס ז"ל כלב פקח שבחיות ואומר בכל מקום מים מצוים ואין מונומית מצוים וכן
 הזכירו מהו כב"ר פ' ואמר ה' אל קין למה חרש לך שהוא יושב אלל הפלטר והחמני ועושה עצמו מתנמנם ומוסף וכן יש להם
 הכר גדול בפעלי דת אדומיהם ואינם נוכחים בהם וכשיש מורסא בביתו חותך אותם בשינוי ומתפא בזה וכן מה שהזכירו ר"ל
 כשהוא תורה ודאי ליה כחכמים וסתי שברא ואיהסי כמ"ס בב"ק פ' המניח ויש כ"ס כשיכורו בחץ יאכל עשה א' אשר
 בסולתו להוציא החץ והרוב כשיאכל עשה הנקרא ביש ויזיקה ויבקש זאת אדם ויאכלנה ויעללוהו ויש חיה א' פרסיה שסועה
 ויש לה קרן א' כשישך אותה בעל אדם תאכל הסרטן וכן האילה תאכל אל בעדר הוא פלואל לרפואה וכן הנדור ר"ל בשור
 שעלתה נשיכה בגבו ורצה לשרוף דבר א' להחבול באפרו כפי למקליה ואעדורי בקטמיה והחולס כשנכסה בהשתבולל
 בעשב בעל קונים עד שיצא האדם והסנונית כשינקרו עיני אפרוחיה תשים עליהם עשב הסנונית ויש עופות מצצפים קולות
 ערבים כמו האדם ויש מניע אליהם כח הדיבור הנה אלה הכ"ס דומים בקצת תבונותיהם לאדם וכן הדבורים הזונים הבתים
 תמונה משושה יש להם קצת דמיון מלאכותי לכני אדם וכן העופות הזונים קן בבתים ובדאשי המדרגים והסבאים מוכיחים
 לפושעים ללמוד מהם כמ"ס ידע שור קונו וחמור אכום בעליו וכתוב גם חסידה בשמים ידעם מועדים ותור וסוט ועבד ידעו
 וכו' ותדירות כפי האדם הם זו למעלה מזה השפלה היא קרובה לב"ס והיא בני אדם שאין להם חכמה ולא דרך ארץ אלא אוכלים
 ושותים ומשגילים כב"ס ויש מהם דומים כחכמותם להכנות ב"ס קצת כ"ס כי יש מהם נבדו כארי ויש מפתר כארנבת ויש
 נדיב כתרנגול ויש כילי ככלב ויש מאף כעורב ויש נפרד מבני אדם כנמר ויש מתחבר אליהם כיונים ויש רמאי כשועל ויש תם
 כצאן ויש לסטים כזאב ויש מתבאז כסוס ויש חיונה כיענה ויש נעור כדבורה ויש בורח כתיש ויש דואב כעכביש ויש עני כנמלה
 ויש נוקס ומטר כנחש וכנמל ויש מקטרג כפרד ויש מודעוץ כדב ויש הצפץ כעגור ויש סובל כחזיר ויש מתאכל כסוס ויש
 חסועבד כסוס ויש מהיר כשור ויש מתחבא כעכבר ויש משחקים בו כקוף ויש אכורי כעורב ויש רחמני כנשר ויש גבב כקורא
 וכא"י הם שבקצה המערב יש בני אדם שאין ביניהם וכן הבתים אלא צורת האיתנים וכבר ראינו מהם שהיו אוכלין גרעיני החטים
 והשעורים וישאכלו להם נבקע כרסם עד שהרגילום מעט מעט והיו כועלים בשוק והם כועלים אמותיהם ואמותיהם וכמותיהם
 ואין להם דבור וכשגדלו בארצות האלה למדו דעת כל' משוכני הארצות כי המין האינטי כלו הוא א' אלא שצריך להוציא הכנתו
 מהכח אל הפועל בהשתדלות ואם לא היה נחל כבהמות דמיו וזאת היא המדרגת הקרובה לב"ס כי לא יתאווא אלא האכילה
 והשתים כבהמות ולא ישיחו לא במשגל כחיות וממורם ולא ישתדלו בי אם בקבוצ ממון מה שאינם צריכים לוי כדבורה ויאכלו
 תם שאין להם בו היעלת כעורבים ולא ידעו מהדרגה האינטיה אלא צבעי הלבוש כמו הטווסים וינכחו על שיפטי העולם
 ככלבים על הנכלות ואלו צורות גופותם אינטיה ופעולתם בהמות והמדרגה הייחד בגויה מבני אדם היא מדרגת מי שיש לו
 שכל מעשה להוציא המלאכות למיניהם ויש להם הטוב המדות מה שהוא מקיים הקבוצ המדי בהנהגת האדם לעצמו או לבני
 ביתו או לבני מדינתו ובכלל הנהגת המלכים והשופטים והמדרגה הייחד בזה מו היא מדרגת המעמקים כחכמה ויש להם
 שכל עיוני להטיב החכמת האל ית' מה שיפטר לו דבריהם זה העולם והנהגה אותו ותשלם נפשו עד שיכיר השלמות של
 ממציאו ישתבח שמו חלק זה עד שתקבע בפשו יראתו יעדידו ללבה כדרכי הורגו ומצותיו עם הדבקות בו וההדמו' כדרכי
 וזאת המדרגה היא אחרונה שבמדרגות בני האדם וזאת אותם שיהיה הרצון האלהי להשפיע אליהם רוח קדשו להיות כנביאים
 כמדרגתם עד המדרגה האחרונה היא מדרגת מרע"ה שלא היה בינו ובוין השכלי הנדלים כי אם מעט והוא החמדות כל
 ומן היותו חי על הארמה ועליו אמר המסורר וההסרה מעט מאלהים וכבר הבייחדש נרראו שמות לכל הכתות האלה שגדלו
 בני האדם כיהחסי שלמות נקראו פתאים וסכלים ואשר החרמו ברע אל הכ"ס הרעים נקראים רשעים ורשע פרוס חכם להרע
 ורשע רע ומוטא ורוב שכול ואשר קנו שלמות בחכמה או במעשה נקראו חכם צדיק חסיד ואשר קנו כל השלמות שהשלמות
 קורים אותם אלהי נקרא איש האלהים ומלאך ה' הנה הועילו זה הענין להכיר אחרותו של הכ"ס וכי הכל נשתלשל ממנו כחפזו
 וכרצונו וכבר פ' מזמור ה' ארוננו מה אריר שחד בכל' הארץ על זאת הכונה ויש בזה עיון שני לרעת השגחת הבורא יתברך
 במצאות כי הוא מכין לבא' מהב"ה הנאמר לו למזונו ובמ"ס ז"ל יושב וזן מקרבי ראשים עד ביני כינים ובמ"ס מי יכין לעורב
 צידו וכו' והכתובים מלאים מזה המנוח הציר לבהמה מוחן לבהמה לחמה עיני ר"ל אליך ישכרו ויש פלא בהונת קצת ב"ס וזה
 בתולעת המשי כי מתחלה היא קטנה וחסוב במדרגת הביצה ומזאת הביצה יצא כ"ס העושה בינים שתתהוה מהם התולעת ולא
 תאכל אלא עלי עני תותים כלבד ולולי היות האדם משגל בגדולה לא חדרל ויפסק זה המין ישאב חמשה וכו' אלא כל מה
 שברא הכ"ס בעולמו לא ברא דבר א' לבטלה ברא שכלול לרחות וכו' לצרעה יתוש נחש נחש לחפית סממית לעקרב ואמרו
 ה' אימות הן אימת חלש על גבור אימת חפזי על ארי אימת יתוש על פיל אימת סממית על עקרב אימת סנונית על נשר
 אימת כלבית על לוויתן וכן הכ"ס עושה שליחותו אפילו ע"י קלה שבכריות כמו שהשלים רצונו ע"י יתוש בטיטוס שניקר כחוחו
 שבע שנים וכן נז' בס' י' סירא כי כשנכנס דוד ע"ה במדינה על שאלו והיו כלם יושנים ברכה בין שתי שוקיו של אכזר ואכזר
 הרכיב שוק על ירך וכשאר דוד ניצור שם וכל גבורי ישראל לא היו יכולין להפריד שוקיו וזימן לו הסב"ה פרעוש א' ועקמו והרחיב
 צעדיו אז נחלש דוד וכבר השליכו הנבים מושאל ועוריה עצמן לכבשן האש שנשא ק"ו מצרדעים שהשליכו עצמן לתנור האש
 להשלים רצון בוראם וכו' כל מה שברא הכ"ס עושה שליחותו ולא ברא דבר א' לבטלה ופעמים עושה שליחותו ע"י צרדעים
 ופעמים ע"י יתוש ופעמים ע"י צרעה ופעמים ע"י עקרב אמר ר' חנן צפורי מעשה בעקרב א' שהלך לעשות שליחותו בעבד
 הירדן וזימן לו הכ"ס צרדע א' ועבר עליו את הירדן והלך אותו עקרב ועקץ את האדם ומת יכאלי הים יושב פושט כפתח עינו
 דאם נחש מרתיע וכו' לעיר מן דמוקמן ליה מהבא אויל להבא אמר כמדומה לי שיהי הולך לעשות שליחותו כיון שנכנס לעיר
 נפל הכרוז לעיר פלוגי ק' פלוגי נשכחש ומת וכן מעשים הרבה שפרו שם רוצה הכ"ס להשגחת רש' על דבקיו וכל מה שברא
 האל עם איוב מהנהגת הכ"ס אינו אלא להודיע יחודו ורוממותו והשגחתו וזאת היא תכלית זאת החכמה והיא היתה חכמתו
 של אדם"ר שקרא שמות לכל בהמות וחיות ועופות מידיעת טבעם וכזה התחכם שלמה ע"ה שדבר על העצים ועל החיות ועל

הבהמה ועל דמם האדמה ועל דמי הים לרעת טבעם ותכונתם ואופן חכמת האל בבריאתם והטבתו הדבקה בהם לקיום חיותם ועל השמירה מה רבו מעשיה' וכו' ואחר שהשלחנו כל זה נשאר לנו לבאר כי אע"פ שהמדבר ואינו מדבר משתתפים בשם ישיבו אלה הם השבטים ששם הם' חושים אין השבתה ע"כ אחר כי המדבר ישיבו הכדלי הדברים וענינם המיוחדים והם אשר יחכם המדבר המוחש כפרי כחך הקליפה ושאר כ"ח ישיבו הענינים אשר מחוץ והם אשר יחכם אל הדבר המוחש יחס הקליפה אל הפרי שבתוכו ולזה ילכו הכ"ח אל המזיוק לפעמים ולא ירחיקוהו ויראו המועיל ולא יתנועעו אליו והראיה ע"כ כי הכ"ח לא יתנועעו באלו החושים בהתנועע האדם מהם כי האדם יתעורר משמע הניבונים ולא יתעוררו מהם הכהמות אם לא שאלמד בהם כשיתוף השם וכן יתנועע האדם כראו' הצבעים והתמונה' המועיל לא יתנועעו אותה הכהמות וכן הענין במינוי החטבת' והעוררים ואע"פ שיהיה שותפות הכהמות לאלו בעבור הכהמות וכן הענין ג"כ בכח המושג כי ליד האדם כח סגולות אינם לוולתו והאדם יקח ראיה בבית על הטבע הכחות והמין ויתרפא בחורשים כמו שיתרפא במוטעמים והטבע באדם הוא דרך אל הלמוד כי הלמוד יהיה בדבור והדבור יגיע אליו מדרך הטבע ואם שלמה עליו השלום אין שומעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלך ואחר שקבל השמע המלות יקבל השכל הוראה כי אין הכנה לחוש השמע וכל חוש מאלה החושים באדם הוא הדרך אל המושכלות הראשונות המביעות אליו כסוד ההוא וכ"כ השמע והראות ולכן יאמר הפלוסוף כי כל האנשים אשר לא יעדרו מהם אלה הם יותר מסכילים ויותר חכמים ואמנם זהו בשגור מהם קודם השבתם אבל אפשר שיעדרו אחר ההשגה ויפאד השלם מלם וכן הם דברי רז"ל שהיו אמרו תרמונה דמי כלו כלומר שאין לו דמים ואמר ג"כ חרש נידר ונערך כלו' שיש לו דמים וההפך' בזה הוא אם נתחדש קודם למוד או אחר למוד :

הדבור בחוש החוש' אחר שדברנו בה' חושים הנה נדבר בזה החוש כי הוא מתחייב לנו שנינו חוש משותף לכל החושים והנה חיובו הוא חדר זה כי לפי שהיו בכלן חושים משותפים הנה א"כ יש להם כח משותף בו ישיבו חושים משותפים בין שיהיו משפיעים לכלם כתנועה והמספר או לשנים מהם בלבד כתנועה וכשיעור המושגים בחוש הראות והמחש' וב"כ בעבור שכלם נביא השינויים המיוחדים בחוש עד שגדון בזה התפוח שזאז בעל מראה רוח וטעם ותמונה ואלו המוחשים משתנים בו הנה התחייב שיהיה השגה זו בכח א' ועוד מחוייב הוא שאלמד כי אע"פ שכלל חוש יש שתי השגות הא' המוחש הנשוא בחומר והשנית השגה שהוא השגת המוחש הנשוא בחומר אבל אין לו אלא כח א' משתתפים בו שתי אלה ההשגות כי אם היתה לראות ההשגה שנית כח שני היה ג"כ לראות ההשגה שהיא כוח הכח השני שני כחות הא' בזה שהשני והשני בזה שהשני שהוא השני ולזה הכח השני שני כחות ג"כ והיה זה הולך לבדלי תכלית הוא שגר' והמוכח מחוייב ויתחייב חוזה שאין משיב זה אלא כח א' והנה נעמד על מציאות זה הכח מתפעל הזה הא' וא"א שימחהו אלא א' החושים האלו וזה כי כשם שהרגש הוא המושג לראות ההשגה כי יחסר אל הכח הזה יחס המוחשים אל חוש ומוח מהמוחשים הם' והיה מתחייב שהיו המורגשים בעצמם הם ההרגש' וזה כי המושג דמ' לכח הראות הנה הוא המראה והמושג לכח הזה הוא נפש השגת המראה ואם הפועל בזה לכח א' היה המראה הוא נפש השגתו וזה שגר' ויתחייב מזה הכרח שיהיה בכלן כח א' משותף לכל החושים וזה הכח הוא משיב לחוש הכבדל ובזה הוא שופט על הכדלים המתפחים ויגזור שהם הפכים בהק' א' על חכירו כמו שהשחור ספק הלכך והמר ספק המתוק אמנם המשפט בשני חושים כדללים כמו המתוק והלכו' יתחייב ג"כ שיהיה בשני כחות כדללים וא"א להיות לכח א' כמו שא"א לראובן לשפוט שזה המתוק שהשיב הוא הלכך שהשיב שחזון וגם השופט צריך שיהיה א' להכדלים שכל לשפוט עליהם וא"כ א"א היותו אלא שנים ויתחייב שיהיה א' לא נשאר אלא שיהיה שנים מזה התחלפות החושים וא' חדר מה שהוא שופט עליהם וזה יהיה בדמיון המדבר שהוא א' חדר שהוא קדוה' והוא יותר מא' חדר הסתעפות ממנו הקיום ובכאן התאמת שיש חוש משותף לכל החושים הוא א' חדר שהוא שופט עליהם והוא הדבר חדר הסתעפות החושים בו ע"כ הוא שופט על המתק' שהוא אדום ועל האדומות שהוא מתוק כי כלם הם משתתפים ומתאחדים בו וזה הנה אמת מהזה זה החוש המשותף והשני הוא אשר יסמך אחר התקבצותם ויאחסו אחר הסתדרם מהחוש והכח המקבל הוא וולת הכח השומר וזה הכח השומר יקראוהו מדרגה ואולם האבר המיוחד לזה החוש ראוי שיהיה המוח כי ממנו נסתעפו הם' חושים וראוי שיהיה במקום המוח סמך למקום המשתתפים בו וכן הרופאים גוזרים כן לפי שכלם פגע במקום המוח יפאד זה החוש והנה החוש וההקש מסכימים על זה ולזה תראה הכתובים יקחו החוש הא' תמורת החוש האחר אמר דאס ריח בני וכל העם רואים את הקולות השאלו הראיה על השמע והיח וכן ומתוק האור השאלו הטבע אל הראות וכ"כ לפי ששם משתתפים בזה החוש המשותף ובכאן זה כ"ה :

הדבור כדמיון הנה זה הכח יקראוהו הרופאים מתדמ' ונפש יקראוהו מכין וכשישתמש בו הכח המחשבי יקראוהו מתדמ' וכן כשיתעורר הוא לפעלו מעצמו ופעולתו זה הכח הוא כי הוא משתמש בזה שחפפה אל החוש המשותף בזה שהכל אליו מחושים וקבלם ושמר אותם זה הכח מרכיב ומפרד אותם וידמה צורות מתגברות להם כמו שירמיה אדם מעופף וחר גבוה חפטרם וזה שאמר שהשיב החוש המשותף באמצעות החוש' מציאות האדם ומציאות הכפפים הרכיבם זה הכח ודמה אדם מעופף וזה הכח הוא כלי לכח הוא המשיב כ"כ והוא המחשבי שהוכרמו והוא הכ"כ שישפוט כ"כ שזאז הוא איוב והכ"כ הוא אהב והמורבל להכין חווינו אוהב ולא יכרח ממנו והשגה זו ע"ד שכלי והאשכבה והשגה אינם מוחשים ולא ישיגם החוש מהכ"כ א"כ אשר כס ידון וישיגם הוא כח א' ואע"פ שאין זה בהשגה שכלית והאדם ישתמש בזה הכח הדבר משפטי וינהוג בזה ממנה כ"כ בלתי מדברים והכח הזה כבדל' מהשומר כי השומר מחוייב המוחשים וזה ידון בהם בענינים בלתי מוחשים ויובדל מהכח הנקרא מכין כי פעולת הכח ההוא לא ימאך אחריו איזה משפט גם משפטים מהמוחש וכמו שהחוש כ"כ דן על צורת המוחשים כן המחשב בהם דן על עניניו אותם הצורות אשר יוכלו אל המחשב ולא יוכלו אל החוש וזה הכח מחבין הוא שיקר ואוהו הפלוסופים כח הדמיון ומקום זה הכח הוא הדרך האמצעי שבמוח כי הוא סמוך אל מקום החוש המשותף ופועל בו ואבוהמר יראה כי הכח המחשב הוא באחורנית המוח כמו שכתב בס' הפלת הפלוסוף וכס' מאוני העינים לא כתב כן אבל כתב כי הכח הדמיון הוא במקורם המוח ודעת חסוכי הפלוסוף הוא מ"ש בהכרעת' מלאכת הרפואה והנה זה הכח שקראוהו כח הדמיון כבדל' מהחוש כי החוש לא ישיב המוחש כי אם בהיותו אליו וזה הכח ישיבם כמוחשים אחר העדרם ולכן היה יותר מלם בפעלו עם מנוחת פועל החושים כענין כשיטה ובעת הרגש לחוש איפשר שלא יראה לו מציאות יהיה כולת זה שיחזכר מן החוש ומהו הדר יחשב כי הכח הזה לא ימצא לרכים מהכ"כ כתולעים וכוכבים וכדל' המבנים וזה כי אכחמו כראה זה המין מהכ"כ לא יתנועע כי אם בהראות המוחשים ומה שיראה מזה הוא שזה המין אין לו זה הכח או הוא בלתי נעדר מהמוחשים עוד כבדל' זה הכח מהחוש שכלם לא יכח אלא במקרה כמו בכת' חולי או בכת' איר או בכת' אחרות אבל הדמיון כלו כוונ' ולזה יקראוהו

וקראתו בני אדם המוחשים הבוהים דמיון ולזה כשהוא מחשב בדעת האמונה ומכוב בהם מבוא לזיו בפירה ולזה קראו הרמב"ם
 ז"ל זכור באמת כח"ס אלל דכורנו כח המתעורר וכדבר עוד בע"ה עוד נכבד זה הכח מהחוש כי החוש מחנך כח ואומנו בפועל
 כי העין היא רואה כח כשהיא במשך או אפילו כשהיא באור ואין שם דבר בראה וכאשר היה שם דבר בראה היה רואה בפועל
 וזה הכח אינו מאלו השתים והוא הדמיון אשר יוצא בשינה כי הן בדמיון ידמה א' מהמוחשים הם ידמה אינו א' כשידמה אותם
 בכח כי החוש כשהוא בכח לא יבשה פעולתו כי אינו רואה א' מהמוחשים והדמיון ישיב המוחשים וידמה בשינה ואינו כן בפועל
 כי החוש אשר הוא בפועל הכח הוא בפועל כאשר יפעל ממוחש הנמצא בפועל ויקבלהו הדמיון בשינה כהה הוא יקבל מוחש
 בלתי נמצא בפועל כהה כזה כדל דדמיון מהחוש :

עוד

נכבד זה הכח מהחוש כי כשהריש החוש הרגש אחת לא יאמר בו שהוא ידמה שהוא כך אבל יגזור שזה כך באמת
 ויאמר שהוא ידמה שהוא כך כשלא ירגישו החוש הרגש אחת כי כשראיתו אדם נבזר שהוא אדם ולא באמר דמה
 שזה אדם אבל באמר דמה שזה אדם כשלא נראהו האויס אחת אליו הם הסבילים שכלל כח הדמיון מכש החוש ח"כ אינו חוש
 אבל הוא כח אחר וולתי זה הכח המרגיש המוחשי ועוד ראיה שהדמיון אינו חוש שמי שהוא בעדר הראות ידמה המראה אע"פ
 שאין לו חוש הראות וגם כי החוש כשהוא ישיב המוחש רשיקרב אליו וזכר הדמיון אינו הכרחי למו שדמה או לא דמה ואחר
 שאינו חוש וגם אינו שכל כי הדמיון ידמה מה שהוא בכחו לדמות הן אחת הן שקר ואחר ישפוט השכל בחכמה ובשכחה אם הוא
 אחת אם שקר יעין אי זה בח הוא והנה אין כח הדמיון כח המחשב בדברים בלתי מחוברים בחוש אשר הוכחנו אבל הוא כח
 נפרד מחנך זה כי המחשב הוא הכרחי לנו ואין כן כח הדמיון כי לנו שדמה או לא דמה וכן כח המחשב לעולם נודק והדמיון
 פעם כזוב פעם נודק כי לפעמים נדמה דברים לא כדע עדין אחתם משקרותם ואין שאין זה הכח לא כח החוש ולא כח
 המחשב ח"כ היותו מורכב משניהם כמו שחשבו קצת הקודמים לפי שהשגת החוש המיוחדת לו בעצמות
 היא זולת השגת המחשב המיוחדת לו בעצמות וזה שהחוש ישיב מזה בעל המראה הוא לכך והמחשב ישיב
 שהוא טוב ואלו היה כח הדמיון מורכב משניהם ותהיה בו שתי השגות אלה השגה א' היה מתחייב שכלו שהחוש החוש שזה טוב
 הוא מזה היותו בעל מראה לכן כי לא ימצא בעל המראה שהוא לא לכן כן היה מתחייב שמה שחוש המחשב שהוא טוב הוא טוב
 מזה מה שהוא לכן ולא ימצא לכן שאינו טוב וחיוכו זה הוא חפזי הנחתו שצד השגת המחשב וצד השגת החוש היא השגה
 א' כזה הכח המורכב משניהם וחיוכו זה שקר מכוון אין ספק בו כי מן המכוון שחושב כח החוש שהוא טוב או רע הוא במקרה
 לא בעצם מזה היותו מוחש ועוד ח"כ שניהם שהמחשב והחוש הם לחשיב א' בעיניו והוא הנק' כח הדמיון חפזי שאנחנו נמצא
 כמחש א' חפזי שתי השגות הפכיות מזה המחשב והחוש וזה שראיה השמש שהוא לפי המושג בחוש שהוא כשיצור פרסת רגל
 ונמצא במחשב שהיא גדולה מן הארץ פעמי רבות ואלו הדמיון כח מורכב מהמחשב והחוש בלתי מתחלק הנה ראוי עליהם
 שישתוו שניהם בכח והוא לא שישתוו והנה יתחייב שאחרי אחר שהשתוו שניהם שישתוו בהם והוא הדמיון לא יחוש שניהם אבל
 ישליך הדעת הנודק שיהיה לו במחשבה ויכרח מחנך וידמה שהאמת הוא כמו שישתוו בחוש ולא יאמין במחשב אע"פ שצמד
 עליו המופת וזהו בלתי רחוק לחנך או נכח שהוא יתחייב בשניהם ויסבור שמי הפכים יחד ויהיה הדבר הא' לדמיון נודק וכוונת
 יחד בזמן א' ויהיה סבת זה שיו להוכיח שבי ההפכים בעת א' ומן הנכבד לדבר א' שיהיה נודק וכוונת יחד בזמן א' ושקר הוא
 ג' כשישוב הדבר הנודק כזב בעצמותו מכלי שינוי סופתם ויפתק בעצמו אל ההפך ולא ישער וירגיש בזה שסבר ראשונה וא"כ ח"כ שיהיה
 המחשב והחוש לדבר א' ולכח א' לפי שח"כ לכח א' שישב השגות מתחלפות ואמין בשניהם ויתחייב לזושיד א' ח"כ מהם מכלי
 סבה שתתבאר לו או יתחייב לו שיהיה בטתיהם ויתחייבו לו שיהיה הדבר לו כזב ונודק יחד כמו שהחב"ה הכה ח"כ אין כח הדמיון
 מורכב משניהם המחשב והחוש הנה התבאר שהדמיון אינו לא חוש ולא מחשב ולא מורכב מהם וגם אינו שכל ועוד נדבר בשניהם
 בכח הדברי הקבדל אשר בין השכל והדמיון והנה הוא פעם בכח פעם בפועל וזה מכוון כי פעולתו נדק שיקדים אליה החוש
 וכאשר היה כן הנה זה הכח הוא ההולל אינו נותן חוש מתנועע מן הכח אל הפועל וכל מתנועע יש לו חנוכה הכה ח"כ יש לזה
 סכח חנוכה וכוונת הקוהשים אשר מחוץ לנפש יביעו החושים כן הנפש החדש אצל תנועה מהחוש אשר בפועל כי כשהיה החוש
 בפועל הכה הוא וביע חנוכה מה כנפש כמו שהמוחשי אשר מחוץ לנפש יביעו החוש ח"כ הכה לא נסדר שכל אלא שיש כאן כח
 יתנועע מולתו ויביע זולתו והוא החוש המשוהף כי החוש המשוהף יתנועע מהמוחשי אשר מחוץ לנפש ויביע בנפש תנועה
 מה והתנועה שהיא אשר התנועה הנפש מן המוחשי הנמצא בחוש המשוהף היא הנק' דמיון ח"כ החוש המשוהף הוא כושא
 לזאת ההכנה אשר לכח הדמיון וכוונת הנפש הזכה הוא הנפש לזכרון הנפש ההרגשית לקבל המוחשים כן הנפש ההרגשית
 היא נושא לזאת ההכנה הדמיונית כי ההרגשית מביעה לזכרון הוא אשר ישלם בהם ואלו הכה מן הנכ' כי הכה הוא וההכנה הזאת
 נתר רוקנית מן ההכנה ההרגשית כי היתה הנצתה במדרגה השנית ואחר הנצתה ההכנה ההרגשית וב"כ הנה זה הכח הפועל
 אינו מן המוחש בפועל מחוץ לנפש לכל מן הרשמים הנביעי מן המוחשי בכח ההרגש כמו שנתבאר ומה שזה דרכו הוא יותר
 דומי מן החוש חלל שהוא עש זה חסד החוש כי היה חנוכה לו פריטים והמקבל יקבל דומה למה שישחכו המניע והמניע יתן
 דומה למה שבעצמו חנוכה המניע אשר ימצא מאלו הכללי הוא יותר נעלה במדרגה מזה כי היתה הנצתה אין לה תכלית כמו
 שכתב בכח הדברי בע"ה זה הכח הוא הנה נפסד מאשר הוא ברה תלה ואחר ימצא בפועל ועוד שהוא מתחדש מהרשמים
 הנמצאים בחוש המשוהף מהמוחשי ואלו הרשמי מהירשי והנה ח"כ מחודש יפסד וגם כי ההכנה הראשונה לכח הזה הנמצאת
 לנפש הזכה בחנוכה השלמות הראשון לחוש והנה ח"כ הוא מחודש ויפסד ורע"פ שאנחנו באמין שכלל מחודש ולא באמין
 שפסד בטבעו וזהו לפי שהחוש היה כרצון אלהי לא מזה הטבע אבל במחודש הטבעיים כמו שהתחדשו בטבע ופסדו בטבע
 ועוד נדבר בזה כ"כ כשהיה במחודש העולם ובהשאלות השכל הנקנה עם היותו הוא לדעת הפלוסוף וחולס תועלת זה הכח
 הוא שיתקק הכ"כ בדמיון ויתנועע לברוח מהמוין ולבקשת המועיל גם כי יסחרו המוחשי כי אלו לא היה זה הכח בהם לא
 היה חפזי המוין בהסתרו החוש ולא ידמה ולא יברה מחנך ולא ידמה המועיל לזכרון ודמיון הזה יתנועע א המועיל ויכרח
 מהמוין ואם לא יראה אותם והוא זה הכח כב"ח תמורה השכל ימצא בפועל שכל שיכלל בו כשיגדל לזכרה או בעת השינה
 והנה שלמות זה הכח הוא להודיע העתידות כשינת או בקינה כחלס או בקסם או בכחלס לפי מדמותיהם כמו שכתב אח"כ

בע"ה :

אמנם

החלום נדבר בו תחלה ולפי שהחלום הוא בעת השינה נדבר במהות השינה והיקוצה ונאמר כי השינה הוא חוש ככח כלות' כי הוא מרגיש הדבר' הנמצאים בכח זה הוא מבואר כי הישן יראה שהוא אוכל' ושוקה וירגיש בכל חושי' ה"ה בדברים הנמצאים' בכח בעת השינה והיקוצה הוא חוש בפועל הנה החוש אשר כרח השינה לפעמים יתכן שיבא אל הפועל וזה בחלומ' הצורקי' והודעת העתידות' ואז יהיה החוש אשר בכח יותר נכבד מהחוש אשר בפועל וע' נאמר בחלום הדבר בו וכן כי באחת ידבר אל בחלום חיוני לילה אז יבא' אוון אכסים ואם החלומ' הם כוזבים יהיה יותר פחות החוש אשר בכח מהחוש אשר בפועל וע' נאמר' והחלומ' הוא ידברו ונא' כי בא החלום כרוך ענין ולפי שהשינה היא חוש בכח בדברים שיש להם מציאות מה עכ"ל לא היו אינם דקלא דרהבא ולא פילא דענין בקופא דמהטא כי אלו הדברים הם נמצעים המציאות והשינה היא חוש כמה שיש לו מציאות בכח יוצא אל הפועל הנה נתבאר מה' כי השינה והיקוצה נמשכים הם' ואם הם שנים במהות ובגדר ושנושאיהם הוא הכח המרגיש המשיג ששניהם משיגים אלא שזה בכח וזה בפועל ושם משותפים לפעם ולגוף כי הנפש המרגשת לא תפועל לא בכלים גופיים כעין' והאזון והחוטם ואחר שנתבאר זה נבאר לאחריה במהכחות המרגיש' הם מיוחדים' כי אינם מיוחדים אל כח הון' כי המוחים אין שינה להם לפי שאין השנה להם ואם אינם מיוחדים אל הכח הון' הם מיוחדים אל הנפש המרגשת וא"ל ליחס אותם אל הנפש המרגשת וזאת הנפש המרגשת כי החי הכלתי מדבר יישן וינק' ומכל זה יתחייב שהשינה והיקוצה הם מיוחדים אל הנפש המרגשת אחתם לאיזה כח ולאיזה חלק מהנפש המרגשת הם מיוחדים נאמר כי מפני שהישן לא יחסר בעת השינה מכלי החוש ומכלי התנועה והוא עם זה לא ירגיש ולא יתנועע ויעברו המוחים ולא יעברו בהם וידענו כי הסבה בשינה היא כי המשיג למוחשים כבר נטה מאותם הכלים אל תוך הגוף ולפי שהתבאר כי יש כח' מרגיש משותף לכל' הם' חושים' והוא אשר יספיק להכיל' המוחשים ידענו כי הנוטה מאלו הכלים הוא החוש המשותף ושמות השינה אפס הוא נטות זה הכח המרגיש המשותף אל תוך הגוף והיקוצה היא תנועה הכח הזה המרגיש המשותף אל כלי' יחיון' לגוף ולכן פעמיו' יגדרו השינה שהיא מנוחת התנועה והיקוצה דבקות התנועה וזה המאמר הוא יותר מורה על מהות השינה והיקוצה שהמאמר הראשון והראיה על כי השינה הוא העמק החוש המשותף אל תוך הגוף כי הער יקרה לו כדמות זה שיעברו המוחשים ולא ישיגם וזה כשיתעסק במחשבה על ענין מה כי הוא בעת שהיה יתבטל' כלי הנפש המרגשת ויכנס החוש המשותף אל תוך הגוף לעזור אל הכח המחשבי ויתחזק עם מנוחת שאר החושים ולזה ישיג האדם בשינה העניינים העתידים' ולא ישיג ביקוצה ועוד הכח המשותף למחשבי' הוא גשיעמיד' מה שאצלו מרוסם הדבר ההוא וינקה אותו מהדמה ויעמידו לכה המחשבי וזה כי הענין שישב במחשבי רוחני והוא ינטרך אל ידיעת' אלו הכחות רצון החוש המשותף והדמיון בהשגתו אשר תיוחד לו כמו שביארנו כמה שקדם אצל' דבורנו בכח הדמיון והמחשכ' וזה לא יקרה מהכ"ח וזאת האדם כי אין כח הסתכלות להם אחתם ישיבו מהמוחשים רשמי' הדבר' וקליפותיהם כמו שביארנו והראיה על' שהם פעמים חולכים אל המזיון להם ולא ירחיקוהו ויראו המועיל ולא יתנועעו אלו וישגדר השינה שהיא הקשר הכחות' ומוסם' והיקוצה התרת הכחות וחולשת' וזה כי היקוצה בעבור' שהיא התעסק חושים בכליהם קרה להם הסתרה מכליהם מפני החולשה והיגיעה והשינה בעבור' שהיא מנוחה לאלו הכחות קרה שתהיה קשר הכחות' הלו' כי הם ימצאו בה מריצות וכח' וע' נא' הקיצותי ואראה ושכתי ערכה לי כי מפני ערכות השינה ומנוחת הכחות נתרקה תנועת היקוצה ולפי שיקרה חולשה לכחות מפני היגיעה והעמל' וזולתה היו לאלו הדברים מבוא' בדורש השינה ולזה כל מי שיש מהכ"ח יקוצה תהיה לו שינה כי החולשה תכנס בו וינטרך לנוח ואין זה לכל' כ"ח במרגש' כי יש כ"ח יש לו מחשבה חושים שלמים וזה ימצא לו השינה והיקוצה בשלימות כי יש לו חוש המשותף בשלימות וכן ימצא לו השמחה והאכל' בשלימות וממנו מי שימצא לו שלשה חושים' לבד או ארבעה וזה לא ימצא לו השינה בכל הכחות כי לא היתה היקוצה בהם ולא יספיק בזה שהשמחה והאכל' והשינה תמצא לחוש המשותף השלם מהכ"ח שיש להם מחשבה חושים מפני כי אכחנו נמצא דברים' שאברו קצת אלו' החוש' כמו הסומא וההרגש ומי שלא ירית הנקרא כלסון רצ' תורתן ואין ביניהם ובין השלשה חושים הדל' בזה כי זה החסרון הוא מקרה לא טבעי ועוד כי אלו לא יחסרו החוש המשותף אצל' יחסרו הכלים שימשול בהם החוש המשותף על המוחשים ולפעמים תקרה השינה לא לחולשת החוש המשותף אלא בהטריה השכל' והעיון בענייני' האלהי' העמוקים אז תקרה השינה שיעמיק החוש המשותף לעזרת הכח המחשבי לא מפני חולשה אלא יהיה לו יותר חזק מאשר יהיה בעת היקוצה והראיה כי כשיחשוב האדם בדבר הדבר תקרה לו השינה וזאת היא תרדמת הכבואה שנאמר ותרדמה נפלה על' אברהם לפי שהיה מחשב כמה שזו מהבשרים ההם להיות לו אלות ולורעו כי הם ירשו ארץ וכן יקרה לשאר הנביאי' כמו שספר אליהם בהענינים מחזיונות' לילה כפול תרדמה על' אכסים ועמוד' ולא אכיר מראהו וכן היתה תרדמת יוסף בירבתי הספינה להיותו מחשב' מן מה יעשה באחריתו בבראו מפני שהכונה הנה התבאר כי החוש המשותף הוא נושא השינה והיקוצה ולפי שזה החוש הוא א' מדר' ודר' מדר' כי הוא א' מדר' שהוא השיג' הם' חושים' והוא רבים מדר' הכלים העין' והאזון' והחוטם הנה הוא מבואר כי השינה והיקוצה יכללו כחות רבים מכו' כ"ח ולזה יאמר ארסטו שהוא ראוי שישים האדם בין שניהם ולא יטה אל הא' יותר מהאחר כי מהנטיה אל השינה תבטל הנפש והנטיה אל היקוצה תפסיד הכחות הטבעיות אשר יוחרו' בהם ודומה שלא רצה הפלוסוף' בכאן השואל' הוון' כינייהם כי הרפואי' אומרים כי זמן השינה הטבעי' עמנה שעות' והוא שלש' היום והיקוצה שבי' שלש' וזמן' נראה מדברי רצ' שזמן' שכיבה לרוב בני אדם הוא שתי' משמרות' מ' שיש בלילה שש' שעות' וכן הרין שאין תנועת' היקוצה תנועה שלמה כמנוחת השינה וא"ל שיאמר הפלוסוף' שישוה כנייהם' השואל' ומניית' אצל' ר"ל השואל' הדורך' הטבעי' והוא זמן' היקוצה כול' זמן' השינה ועתה אחר' שביארנו לאיזה כח הם מיוחדים' היקוצה והשינה נבאר' אז זה אחר' מאשר א' לאי' זה מהם תמצא התנועה תחלה ולאחריה מהם תמצא שניה ומאחריה שבה תמצא ואין תמצא ולמה תקרה' ונאמר כי כבר ביארנו כמה שקדם ההתחלפות' שכל' בין ארסטו ונאלינוס' בכחות המרגישות' אם התחלתם הוא הלב או המוח ואם התחלתם הוא המוח כדעת' נאלינוס' הנה התחלת השינה והיקוצה שהיא תנועה' לחוש המשותף' הוא המוח אבל לרעת' הפלוסוף' שהלב הוא התחלתם והמוח הוא להשקות' חוס' הלב בקרייתו' וא"כ התחלת התנועה' ביקוצה היא בלב ותכליתה אל המוח ובשינה היא בהפך' כי התחלתם במוח ותכליתה אל הלב והנה ביארנו אי זה האבר הוא נושא' זאת התנועה תחלה ואי זה אבר הוא נושא' אותה שנית ועתה נבאר' מאיזו סבה תקרה ואין תקרה ולמה תקרה' ונאמר כי כבר התבאר' כי השינה היא הכנס החוש המשותף' לדר' פנים וידוע הוא כי אין לכחות התנועה' אלא מדר' נושאיהם' חוש המשותף הוא החוש היסודי' שהוא כרוך א"כ סבת השינה הוא הכנס החוש היסודי' והתנועה' לדר' פנים וכאשר התבאר זה הנה התבאר כי התנועה' חוס

החום היסודי לצד פנים סבתו הלחות והקור :

אמנם

הלחות הוא סבת התכווצות כי מדרך הלחות שיסתום שכלי הרוח היסודי שהם הנדונים והעצבים ויסך על הרוח וימנעו מהגיע אל הכלי המיוחד לו כמו שיוסך העין על השמש וימנע מהגיע הניצוץ אל מקומו הזורח בו ולזה באשר גדל הלחות בכלל לא יוכל להתפשט שם הרוח היסודי אשר בו החום הנמשך לכה החום המשותף הנה זה הוא סבת הלחות בשינה אמנם הקור ג"כ סבה שנית בשינה כי הקור הוא הפך החום וכשיגבר הקור יכרח ממנו החום לצד פנים כדי שלא יפסידו הקור שהפני לו כי כל הפך רפסוד הפכו גם כי הקור מדרכו לעבור הגרם וישוב יותר קטן ממה שהיה ולזה הארץ קטנה הכוח מאשר היסודות להפליגה הקור הנה זהו סבת הקור בשינה ומה שיוסך שחקור והלחות הם סבת השינה מה שיקרה מדרכו השינה עם אכילת הדברים הקרים והלחים ומחולי התרדמה מפני הצבירות הליחה הלבנה במוח אחנם איך הקרה השינה בסבת הקור והלחות הוא ע"ד הטבעי משני דברים א' ביטול המזון ועיכולו במוח וכלל ושני מחולשה שתגיע לכל החושי' ואל החום היסודי ואולם איך יקרה זה השני דברים אלו הוא כי המזון בעת התעכלו ושם דם נשלח הוד ממנו אל הלב ואח"כ אל אבר אחד כפי מה שיאמר לחזו וידמה לטבעו והולך אל המוח ממנו גם מה שידמה לו והוא החלק הלבן והקור כי זהו מוח המוח ומדרך האיברים כשיבא עליהם המזון שיחקרו ויורטבו יותר ממה שהיו וכ"ש האבר שהוא קר ולח כבטבעו וזה הוא המוח וזה ימים כל זמן שהתמי' המזון בעיכול כי אז ישתנה החום היסודי מהמזון ויחקרו ויחללנו כי כמו שהחום המזון משתנה ממנו כן ישתנה המזון כל זמן שהעסקו בעיכולו כי הרוח דורה ל' החום מזה וכלתו דורה מזה וגם בעת העיכול הוא כמו שיתחדש קור ולחות באיברים כן יתחדש בהם מן הכיטול באיברים אידים עצבים ויכבד בעבורם החום היסודי וינמנע מתכווץ ל' החלשותו אשר הוא הלב ותתחדש השינה כדרכה ובעבור שהיה המוח קר ולח והיה בל אבר אחנם יחלש כדרכו מזה היסוד הבוכר עליו כשידבר ע"כ יתחדש המקרה הזה דעני השינה בעת התקרה המוח והתלחלחו בעת העיכול עם היות הלב ג"כ בעת שהיה יתקרה המוחות וכאשר התקרה חלשה פעולתו בעבור זה כמוה וכוונתו מן שאר האיברים הנה א"כ השינה תקרה בהכרח לחולשת הלב והמוח וחולשת כח' מתניהם סבה לחולשת חכירות ואפ"ם שהחום מוח הסבה לקור מזה וסבת חולשת שניהם יחד הוא עיכול המזון וכיטולו ולכן יסך הכי' בהכרח בעת שהחמיד העיכול והעורר השכלל העיכול ויחדמה המזון כמזון בעבור כי אז יורדך החום היסודי מן הלחות והאדים וימנעו בנידיו הדופקי' ובעצבים לחץ ותחדש היקוצה בהכרח ולזה דפח העור הוא בבוה ודפח הישן הוא כתחילתו עמוק אלא שהוא מוסיף בורה בהשתקפו דשינה מפני שהרוח השדרל הטבע לערלו ומשלחו אל האיברים ולפי שהשינה היא מפני הכנס החום לצד פנים להצבירות האידים העולים מפני העיכול ע"כ כל מי שזרבה לאכול מהדברים העבים והקשים לחתעכל יהיה נשקע בשינה ויהיה נפעם בדרכו רח"ש בנכור דנדר והתפער רוחו ונחיה עליו והאכסיה הלבנים שנתם מוקם עד שידמו שהם מתים והאכסיה' שאינם מקבל' לא מזון מופשט כמו הזח"י שנתם קלה כח' שיקום לקול הצפור ולהתכווץ החום היסודי לפת הכיטול מרלי המוסיף בורה אחרת וזה כי הנפש בעבור שהיא א' מזה וירדו מזה היא א' מזה שהיא צורה לבעל הנפש ורבות מזה החלפות הכחות וריבוי רלויהם על כן היה לה באלו הכחות נטייה מהכלים כי באשר הכביד עליה מועל מהפעולות הנפש הטהרה הכלים המוסי' כוונת הפועל ההוא אל הפועל ההוא המרוח לה ולכן יטה החום היסודי בעת התעכל המזון אל מועל רח"הו במקום אשר בו פעולתו וזה א' מהסבות אשר תתחדש בהצבורה השינה בעת העיכולים ול"א הרופא אחי אמי כ"ע לרלך ארבע שהיה מהרעם לחולשת ערולו והיו מבגדים לפניו ברל רלי שיר די זה והיה סבה לחולשת עכולו כי החום היסודי היה נופה לערבות השיר אל הרחות המרגישות ולא היה פונה לרלי המזון לעורר לכה הן ולא יסתור זה מאמר הכתוב והשבע לעשר איכנו כינה לו לישון שלא ארר והשבע איכנו מניה לו לישון אלא יהשבע לעשר מפני טרדת מהסבתו כדרכו עשרו הוא פונה החור היסודי לצד חוץ ואין לו מנוחה השינה וחר"י לל כבר הרגישו זה והקם הדבר לענין התורה כי מי שהוא שבע בחורה הלמידיו אין ריחיו אחר לישון כדרכו כי כשהורגיה דכריו שפרותיו דוככות בקבר שאמר דובב שפתי יטניק והוא סוד גדול ברה"ה הנפש והשאריות וזהו הוא מה שאמר ביעצב אכינו וחדר שנתו מפניו לרוב טרדת מהסבתו לשמירת המזון הנפרד בידו וכן מה שאמר ברשעים די לא יטנו אם לא ירעו וכו' לרוב טרדת מהסבתם לטרבות מקון כבוליה וכל אלה הם סבות להחזק הכחות המרגישות ויזיזתם לצד חוץ בתיקוצה אשר הכולל את כולם הוא החום המשותף ומה שאמר הכתוב אם לא ישרעו וילינו דבר פירש הראב"ע לל שהוא חסר רלוח' אם לא ישרעו לא ילינו וכן תתחדש השינה מהגיעה מפני כחות הא' חסון זה כי החום היסודי כשהתקרה והתחמם בבינה מזה התנועה חמה אחת תנועה במקום או תנועה נפשית בהשגחה המוסייך התנועה או הנפש לצד פנים בעומק הבין להשליך בהם ששאר מהמזון האחרון מה שיחליף בו תמורת מה שניתך בהנוע' והשניה כי בסבת התנועה יחקר החום היסודי ויחמם ויכבד בעבור הקור ויכאב ויתכווץ אל התלחלחו כדי שיחיה מנפשו המוח אשר קרה לו וזאת הייתה חדרמת חיל שאול שביאר עליהם ואין דואם ואין מקיץ כי תרדמה נפלה עליהם פי' חדרתה הזרה להם יגיעה המלחמה ואולי זהו פירוש פסוק אם לא ישרעו וילינו בלא חסרון כי בתוכ המה יגיעו לאכול אם לא ישרעו וילינו מרוב התנועה והעייפות והשינה בכלל בעבור שנינו החום היסודי בכמותו ואיכותו אמנם אשר תתחדש מהמזון הוא בעבור לחוחו וקרירותו ואשר תתחדש מהגיעה בעבור חסרונו ודקותו הנה ביארנו איך תקרה השינה אמנם למה תקרה השינה בב"ח הוא מפני ההכרח כי בעבור שהיה מהכרח אלו הנשמות שניעים העפל והלחות עם התנועה והם כוונות הצטרך ל' השינה למקום מנוחה והכרח היותר נזיזים וזה בהפך מה שהוא בברמים השמימי' כי מפני שלא יגיעם הלחות והעמל וההכרח' ולא יהיו נזיזים לא יצטרכו ל' השינה ומה נחבאר מה היא השינה ולאי זה חלק מחלקי הנפש תווסס ולאיה אבר מאיברי הבין ומה הסבה ואיך תקרה ולמה תקרה ולפי שהבאר שהשינה היא מנוחה הכרחית אל הב"ח הניזון על כן מי שהפליג בתיקוצה וחלשה הנפש כדרכו תנועת התיקוצה הצטרך על כל פנים להפליג בשינה כדי להחליף כח שנחלש בסבת התיקוצה ע"כ יסך האדם אחר שיעור לילה א' כשיעור מה שיעור וכשיעור מה שצריך עתה אלו לא יעבור לא ואבר שעה א' מה שאין כן במי שעה אינו לוחץ מזון כשיעור מה שצטרך ממנו ומה שצריך אליו לא גם כי השינה היא מנוחה באה אחר תנועה והטבע כדרכו יבקש אחרת אליו מאלוה ובהשגחה המזון אחר הצום היא תנועת הכח הן וכבר חלש מפני הרעב ולא יוכל לעכל אלא רשיתו מה שהיה מועכל אילו לא גם וגם פחות מזה מפני שחלש בצומו ולפי זה אי אפשר לו לאדם שלא לישן זמן מרובה כמו שאפשר לו לצום כי בטבע הכולל אליו מנוחה בהכרח והמזון אם לא יקבלהו האדם בבחירה לא יבא אליו בהכרח על כן אמרו לל שבויה שלא אישן ב' ימים לוחץ וישן לאלתר כי זאת היא שכונה במה שאין בידו לקיים והוא שכונת שוא ואינו חייב לקומה על כן ולקח וישן לאלתר מה שאין כן באומר שכונת שוא אוכל שלש ימים

שאיפשר להחזיקם ואינה נכונה' הוא נעמוד ולא יקבל חזון לקיים שכוונתו כי הרבה עמדו בן ואף אם לזו יקרה בלמוס ויצטרך לחבול הפני פיקוח נפש יהיה חסום כשכוונתו ויהיה מותר וענין חזני המעבד שיטען ע' שנה ולא קבל חזון ולא חשבנו מהפלאי ועמדת השם ואלוהיו מ' יום נחשב מהפלאים כי שנתו של חזני היתה כזו שיקרה לחלוטין שהבדל עליהם השנייה מפני תבניות ליהם לזכר נחה וקרה כי זהו סבת השנייה כמו שהתבאר כאן ויתבטלו בחותמים כלם ולא יתאוו לזון ולא יתעוררו אליו והחוס היסודי אינו מתוך כי נחקר הפני תבניות הלככה ואינו צריך להחליף תמורת מה שביהך אבל ענין השם ואלוהיו הוא בהיות הכחות המורכבות מתבניות בקינה והשכלות ולולי שהיו נהנים מויו השכינה ומחשבותיהם בהשגחה היו צריכים לחזון ולשנים לעמוד לעכל החזון אחר שביע' זה עד ע' שנה אינו נחמד לפי שהחזון אינו אלא חקרה אל התנועה ומי שלא חרניש בתנועה כלל אף הוהן לא יפעל בו כלל' כאלו לא היה וכן כתבו הפלוסוף. ועוד דבר זה בחלק אחרון מזה הספר המיוחד לפי' פרקי אבות וזהו מה שנראה לנו כאלו העניינים והאל יודע ואחר שהתבאר זה :

נאמר

כענין החלום כי לפי שהרבה בני אדם יראו חלומות יודיעם מה שיתחדש ויצדק מה שיודיעם א"ל היות זה במקרה בדעת הפלוסוף כס' השנייה והיקוצה כי הדברים המקריים הם מעשים ואלה הדברים הם דברים תאריים ע"כ המכנים ענין החלומות הצורקים ואומר כי הם במקרה הוא מכחיש המושג אחרים הם בעצמות ומטבע פועל לזה לא במקרה עוד כאשר כי החלומות שני מינים כוזב וצורך וראוי שבענין כזה בשעה עניינים הא' אל איזה חלק מחלקי הנפש ייחד כל א' משני מינים אלה והשני מה הסבה הפועלת לכא' השני אלו מיני החלומות והב' למה יהיו החלומות צורקים ואף איפשר שיהיו וכמה מיניהם וכאיזה סוג מהידיעות יהיו והד' למה היו מיוחדים בעת השנייה והה' למה היו אנשים קצתם יראו החלומות צורקים וקצתם כוזבים והו' למה היו קצת אנשים יבינו פתרון החלומות וקצתם לא יבינו אלו הם השמים המבוקשים והנכנסים בזה הסוג :

אמנם

הא' הנה החלום הוא מיוחד אל הכח הדמיוני אשר אחריו בו בין שיהיה חלום צורך או כוזב ויתבאר זה ממה שאמר כי בעבור שהשן ירגיש כאלו יראה וישמע ויחוש ולא יהיו שם מוחשים מחוץ הנה יחוייב שתהיה התחלת התנועה הזאת בקינה ותכליתה באיזה מה השן נראה לי נאות ואם מצאתי התחלתה בנשיכה ותכליתה ביקינה ובעבור שהיתה התנועה הזאת תתחיל ביקינה מן המוחשים אשר מחוץ ותכלה אל הכח הזכרונות שזכור אחר' שהוא באחריות המוח כי מהמוחשים יגיעו אל החושים והחוששים אל החוש המשותף והחוש המשותף אל כח הדמיון והמחשב ומזה הכח אל כח הזכרנית ע"כ ראוי שתהיה התחלתה זו מהכח הנזכר כי הוא אשר קבל המוחשים באחרונה אבל כי כח הזכרונות הכח הממשי הם בלתי פועלים כשינה והפועל בשינה הוא הכח המדמה כיון הכח הוא בתנועה תמיד ופועל מדוכס מהנזכר וההמשל וההצתק מדמיון אל דמיון ופעמים יעשה זה מן העניינים אשר כוזב ופעמים יפגוש הדבר שהוא שניירות חלום מחוץ וזה כא' משני מינים הם שיפגוש הענין החוש בעצמו או שיפגוש במקומו ותמורתו זה שידמה לו והקוין הוא תבואר מכל זה החלומות ייחסו מכחות הנפש לכת המדמה תחלה בין שיהיו צורקים או כוזבים ולפי שהכח הזה הוא בעתק מדמיון לדמיון יודע הוא מעניינים שלפעמים ימצא צורך ולפעמים ימצא כוזב ועכ"ל כי כמו שא"ל לזכר בלתי תכן כך א"ל לחלום בלתי דברים בטלים וכונתם לומר כי העירוב הוא מחוייב כזה הכח הפני ההצתק מדבר אל דבר וכיון שיתערבו בו דברים רבים אפילו יצדק בקצתם יכזב בקצתם כי זה הוא שבעולותם ולכזב וחולם ח"ך יקרו בשינה מהכח הזה שהאדם כאלו ירגיש בחושי' הה' מכלתי שהיו המוחשים מן הנפש הכח זה יהיה ממנו כהפך התנועה שהיתה בינו ובין המוחשים ביקינה כי ביקינה המוחשים יגיעו החושים והחוששים יגיעו החוש המשותף ויגיע החוש המשותף את הכח המדמה וכאשר צייר הכח המדמה הדברים ולקח את מחוץ אם מן הכח הזכר ישוב ויגיע החוש המשותף והחוש המשותף יגיע בחותיו הפרטיים ויקרה לו לאדם שישיב המוחשים ואם לא ימצא מחוץ כי ענייניהם כבר שבו בכלי החושים ואין הכלל שיכאוו העניינים האלה מחוץ או מפנים ופעמים יקרה דמיון זה בקינה אל המדמה והחלום וזה להבדלה הכח המדמה באלו העתים כי הוא כאשר חוקה פעולתו שבמניע שהיה מתנועת מוחו והוא החוש המשותף אחרים תגבר תנועת הכח המדמה בשינה בעבור שהיה חקש הכח הממשי ויצא מחמת מחשבתו ולחולשת הכח הממשי הוא במדמה ובחולת יקרה להם מקרה הדמיון הזה הנה כתבאר כי החלומות בין שיהיו צורקים או כוזבים הם מיוחדים ל כח הדמיון : **א"כ** הנה הסבה הפועלת לכא' משני מיני החלום הצורך והכוזב הנה כאשר כזה כי החלומות הצורקים בעבור שהם מורים על ידיעת מציאות הדבר בסכל המציאו' אצלנו קודם הידיעה האמת והיה בעת הידיעה כוזב נעדר והיה זה האמתיות המציאות אינו אחר הסכל לא יגיע הידיעה הקדמו אצלנו פעולות נ' ולא אחר מהשכ' ועיון דרך שתגיע הידיעה האמת' שצריך שיקדמו לה בטבע שני מינים מן הידיעה פועל ואחצעי וזאת הידיעה האמתית שתגיע בשינה הנה נראה שלא יקדמו אותה המין הפועל ואלוה' אם יקרה לה המין האמצעי הנה בו מקום עיון ועוד נדבר בזה בסוף הדברים כס' וכאשר היה זאת הידיעה תגיע לו אחר הסכלות ונמצאת בפועל אחר שהיתה בכח ולא תהיה לנו ידיעה פועלת (וזאת הידיעה הנה הוא מן המבואר כי הענין בהצעת זאת הידיעה לנו הוא כענין הצעת המושכלות הראשונות וכאשר היה זה כן ראוי שיהיה הפועל לנשים כא' ומסוב' א' ולפי שכבר התבאר במאמרים הסכלים כי כל מה שיצא מהכח א הפועל הנה הוא מחוייב שיהיה הפועל לזאת הידיעה שכל בפועל תהיה אצלנו בפועל ידיעה לכל הדברים אשר הפועל בהם זאת הידיעה והוא בעצמו הנותן ההתחלות הסכלות בעניינים העיוניים כי שתי התכונות מסוב' א' ואחרים הסכל כלל בין שניהם כי הידיעה' העיוניות יתן ההתחלות הסכלות הפועלות לידיעת המושכלות באמצע ובאלה הידיעות יתן הידיעה המושכלת בלא אמצעי ולזה יש כזה המין מן הנשיכה מקום פליחה וחקירה חוקה והוא אם זאת הנשיכה היא אפשרית לאדם ואם היא אפשרית לו ככל הידיעות המושכלות וזה ככל הסוגים או אם אפשר לו בקצת סוגים ובלתי אפשר בקצתם ולזה יאמר' רש' כי א"ל שיהיה החלומות בדברים עיונים ואחרים הם בענייני עתידים וככלל שאף שיהיה הענין הנה זה המין מן הנשיכה כבד מאד ומיוחד אל התחלה יותר ג' כזה מתחילת הבחירה ויותר בכבדת ממה אכל הוא מענין אלהי והשגחה שלמה כאשר אשר יגיע לו זה המין מן הנשיכה התייחסה אל האל והדברים האלהים הם המלאכים עכ"ל הסכם' רש' וכשנשיכה בענין הנכבואה כאלים הדבור כזה כס' והנה הפועל לזאת ההודעה והוא המוכיח אותה מן הכח א הפועל הוא שכל לפי שהוא יעשה פעולתו כוללתו כלי בופי' והיו שקראוהו דרך מלאך כאשרו בחלומות הצורקי' שהם עי' מלאך וכא' בשעה שהאדם יקן נפשו אומרת למלאך ומלאך אומר לזכור ונפשו הוא החוש המשותף ומלאך הוא הכח המדמה וכרוב הוא השכל הפועל לזאת ההודעה והנה התבאר כי הפועל לחלומות הצורקים הוא שכל בפועל נק' יתן החומר הוא שהזכירו ר"ל במקומו שכל החלום וצלה הכתוב אומר וגלי רוח הודעך מה די ליהוה יצור

ועוד

נדבר בחלומות הכלתי צורקים שיחמו אותם ח"ל שהם ע"י שר' סינא הרחיק שיחיו החלומות ענין אלהי על הדרך הזה וטענתו בזה הוא כי הכלבים נראה שהם חולמים כי הם נובחים בשניה וכ"כ הפלוסוף בס' מנחם ויקינח ואין זאת טענה כלל כי לא תורה נביחה זו שידעו דבר עתיד אלא שרושם הנביחה שיש להם כהקין נשאר בכח דמיונם ויעיד אותם לנבוח וכן נראה בני אדם צועקים כעת השניה מכלתי שיחלמו חלום :

אמנם

הנ' למה יסיו החלומות צורקים ואיך איפשר שיסיו וכמה מנינים ובאיה סוג השיריעה הם הנם בקדים בזה הקדמה ובאחר בו ידעת העתיד בחלום אי אפשר שתהיה אלא בדבר המובל ומסודר שהדבר שאינו מובל ומסודר אין לשכל הפועל ידיעה בו ואם אין לשכל הפועל ידיעה בו ואין ידיעת העתידות בחלום אלא מפני שהשכל הפועל הוא מקנה לכח הדמיון זאת הידיעה כמו שהתבאר א"כ כמה שאינו מובל ומסודר א"ל שתפול בו ידיעה בחלום אחר שאין לשכל הפועל ידיעה בו ואחר שהקדמנו זה עוד באמר כי כבר התבאר בחכמות האלויות כי השכלים הנכבדים לא יוכלו לא הטבעיים הכלליים והם לא יתנו אלא הדומה מה שבצמחים שיתנו ענין פרטי כי אין במדעם הענין ההוא הפרטי ואולם תתחלק הצורה הכללית והיא לפרטים בחומר מצד שאין לה עמידה כי אם בחומר ואילו היה לשכלים הנכבדים השגה פרטית היו בהכרח חומרים ולא היו עושים פועל והפעולות כי אם במיטת ואחר שהתבאר זה נפל בענין שוריעת העתיד בחלום המקביל והוא אחר שהשכל הפועל אינו משיב העניינים הפרטיים איך יתן זאת הצורה הפרטית המיוחדת בזמן ובמקום וכמין האנשים וכמין א' מהמין כי אנחנו רואים כי מה שתקדים הידיעה בחלום אינו אלא בחירושים המתחדשים בגופו או בקרבו או אנשי מדינתו או עמו ובכלל מושכר ידעו והספק בזה הוא בשני מקומות הא' מהם איך יגיעו אלה העניינים הפרטיים מהטבע הכללי והשני למה תיחדה זאת הנתינה מן הפרטים המיוחדים אשר בגשה הידיעה בהם והחכם י' רצח חלק העניינים המתחדשים לחלקי מהם אישי עצמים פשוטים כחולקי היסודות וכל אלו הם מובלי הסכנות הפועלות להם כמו שהתבאר בס' ההויה וההפסד כי התחדש חלקי היסודות והשתנות קצתם אל קצתם מסודר שחור מכיון מצד תנועת הגרמים השממיים ולזה היה איפשר שתהיה ההויה וההפסד בחלקים על השווי ושישאר תמיד שמורים בכללים וכאשר היה זה מובל הסכנות מוקף המציאות הנם טבעם מושכל בהכרח אל השכל הפועל ומהם מה שהם אישי עצמים מורכבים ואלו שני מנינים אם בעלי נפשות כנחמים וכ"כ אם בלתי נפשות כנחמכים ומה שהוא מוסבם וכבר התבאר בס' ההויה וההפסד כי הגרמים המתדמים במחצבים המתחדשים תחלה מהיסודות מובלי המציאות מוקפי הסכנות מפני תנועת הגרמים השממיים ומפני תנועת היסודות הפולכות על יוסר והגרמים השממיים סכנות רחוקות והיסודות סכנות קרובות והתבאר ג' כ' בס' כ"ח והנחמים כי אישי הצמחים וההי חוקפי המציאות מובלי הסכנות אמנם המוליד מהם מצד הארע והשכל הפועל והכלתי מוליד מצד היסודות והגרמים השממיים והשכל הפועל וכאשר היו אלו האישיות מוקפי המציאות הנם טבעם מושכל בהכרח אל הצורה הנכבדת והוא אשר יחסה מהם צורת המלאכה מהנעשים בה הנם התבאר כי אישי העצמים הפשוטים והמורכבים בלתי בעלי נפשות ובעלי נפשות כלם סבתיים מוקפי המציאות מובלי הסכנות הידועות אל השכל הפועל ובהם איפשר שתפול הידיעה בחלום במה שיתחדש מהם כי הם סדורים מובלים ידועים לשכל הפועל אמנם בעניינים המתחדשים כמקרה מהם מקדים במציאם באישו העצמים הפשוטים ומהם מקדים מתחדשים באישו המורכבים בין שיהיו בעלי נפשות בין שיהיו מתדמי החלקים וכל אלו המקדים במציאם אם מן הטבע אם מן הרצון וכל אלו הם מובלי הסכנות משל הנמצאים מן הטבע כמו ידיעת החומר ומשל הנמצאים מן הרצון איזה ינצח מן הנלחמים ואחר שהם מובלי הסכנות תפול השורעה בהם כי הם ידועות אל הטבע הכללי אע"פ שהם מושכלות אצלנו אולי הן ידועות אצל הטבע הכולל אם ממדות הנפשות הטבעיות אם ממדות הסכנות האנושיות כי אלו הן מחוייב שיהיו מובכלות אצל הטבע ואם הם מושכלים אצלנו וכן אישי העצמים לא יוקף לנו ידיעת חידושם כהקש וזה במה שקדם מהם וזה רב כי אותם הסכנות בלתי מוקפות המציאות אצלנו עם שהם בעצמם מוקפי המציאות ואנחנו בשני הנכבד מאלו הסכנות והכללים הכלליים שהם מובלים אצל הטבע המושכל שיתדמה מה שאצלנו מהטבע המוחש ויתנועעו ממנו כמו שיתנועע הכלי מצורת האומות מדרגות דקות איפשר שיהיו בעלי תכלית ולזה לא יחדש איש מהאישיות בעצמות מן הטבע רק בידעה קודמת כי כלי בעלי האומות אמנם יתנועע בשיעור ידיעת בעל האומות כמ"ט ארסטו ובעלי חכמת הככבים יתנו המטפט על חדוש האישיות האומות לילה שהוא מחוייב שישכחו האישיות המוחשים בעצמם וזה בעבור ששכחו כי תכונת הנשמיים בעצמם מוקפי המציאות עד שכל תכונה מהם נרמז אליה בעתה מחוייב הוא שישכח אצלם וכן הוא דעת ד"ץ בספר חלחמות ה' וזה פ"ט שיש חולקים בזה ואחרים שאל"ל שישכח תכונת הנשמיים השממיים כתכונה מהתכונות שהיה כוחן העובר לריבוי ההתחלפות אשר כתנועתם ולריבוי המתנועעים ולא יחדש תנועת הככבים הקימים וכן כתב בס' ההויה וההפסד וכן כתב הראב"ע ז"ל ואם איפשר שתשוב א"ל זה אלא לאחר אלפים מהשנים וכן נראה שדעת ח"ל הוא זה באמרם שתא אלפי שנים היו עלמא והמקובלים סומכים זה לששת ימי בראשית ובהם אל השמיים והיוכלות וספירת העומר ואין כאן מקום זה המחקר אבל מה שהעלם החכם י' רצח בזה הוא שאלו העניינים כלם הם מסודרים מובלים ידועים אצל הטבע הכולל ולזה הוא צורה שנאמר שהשכל הנפרד יתן לנפש הדמיונית הטבע הכללי אשר לאיש ההוא המתחדש ותקבלהו הנפש המדמה חלקית מצד מה שהיא באומרו ולפעמים תקבל האיש המושכל באמת ופעמים תקבל מה שיחקה וזה בחלומות הנפתרים וכמו שהיה יתן השלמות הנפשיים הכלליים ויקבל החומר הפרטים כי יתן השלמות האחרון לנפש המדמה כללית ותקבלנה הנפש הפרטית והחכם ר"כ ז"ל לא הספיק לו זה וזה כי המציאות הפרטית מושפעת מהסודר הכולל מצד טבע החומר אשר ימצאו לו מקרים מה ייוחד בהם איש איש מצד חלופי המזג הפרטי ולזה ימצאו אלו המקרים אשר יהיה בהם פרטי המזג המיוחד אבל זאת השורעה ממנו יתחדש בכח הדמיון לו המקרים פרטי והוא התיר שפקדו כי מהשכל הפועל תביע ידיעה כסודר אשר לזה הפרטי מצד הגרמים השממיים לא כמה שהוא זה פרטי אבל כמה שהוא איש פרטי כוחן מהאנשים שולדו בהיות הגרמים השממיים בזה המצב היו בתואר א' ומקרים אחרים יתנו השכל כולל בכל האנשים ויקבלהו הדמיון פרטי בזה האיש הנם כתבאר שהשכל הפועל אמנם יתן השלמות הראשונים תכונות הנפש הפרטיים הם השמשים ה' והמדמה והשלמות האחרונים כתבים החושים ובהשגה הזאת הלוחית אשר תהיה בשינה יתן לנפש המדמה השלמות האחרון וכמו שהרמב"ם המהיר יודע בעתיד לזכר לזכר החולו בעת מובל בשתי הקדמות א' מהם כללית מושכלת והיא חכמת הרפואה ואחרת פרטית מורגשת והיא המקרים שיקרו לחולי בן שורעת העתיד בחלום השלם מן הכללים שיתנהו השכל ומן הפרטים אשר תקבלהו הנפש המדמה המתית ל' אותן הכללי והנחם הותר הפסד איך יגיעו בדבר

הפרטים מהטבע הכללי ונשאר הספק הא' למה התיחדה זאת הנתיבה בדברי' שקרמה הידיעה בהם ועוד נדבר בזה אחר' בע"פ
 אבל קודם זה נשלים הדבור בענין הדברים המיוחדים בקרי ובהורמן שאין להם סבות מובנות אם איפשר שתפול בהם הידיעה
 בעצמות או אם הידיעה בהם אינה אלא במקרה ו' נשד החליט המאמר שלא תפול בהם הידיעה בעצמות כי אח' במקרה יחייבו
 לומר בן כי מה שהוא בקרי ובהורמן אין לו סבות מובנות והידיעה הזאת אינה אלא בדברים המסודרים המובנים כמו שקדם
 ויוליד זה כי לא תהיה הידיעה הזאת כמה שהוא בקרי ובהורמן ואם תפול בהם הידיעה אינה אלא במקרה והלכ' ג'
 ז' כס' מי' נקב כי דבר נכלל מפורסם אצלו הוא כי הידיעה הזאת תהיה גם בדברים המפוסלים בקרי ובהורמן לא במקרה כי
 אם בעצמות להיות הידיעה הזאת מופלג בהם הרבה והדברים הרבים המאידים אינם במקרה ולכן נפל ספק גדול וזאת
 הידיעה כי יראה שם הידיעה הזאת אינה אלא בדברים המובנים המסודרים והדברים המפוסלים בקרי ובהורמן א"א לומר
 שהם מובנים ומסודרים ולא תהיה לאדם בחירה כלל ע"כ חזר החכם ז' להחזיר הספק זה בשנאמר כי כל מקרי האדם הם
 מסודרים ומובנים מצד הנרמזים השממיים להשגיח בענינו וכל פעולותיו הם מסודרות לפי מערכות הכוכבים אלא שהאדם
 בטבעו הוא כחיי לשמות מה שיבדור עליו מערכותיהם :

ובזה

נראה' לו לתקן ענין זה כי מצד מערכת הנרמזים כל מקריו הם מסודרים ומצד זה תפול הידיעה בהם אצל מצד
 בחירה שכל האדם אינם מסודרים ומובנים כי הוא כחיי לשמות המובנים ההוא זהו מה שהגלה החכם הנז' ז' וז'
 בפירו' הנז' אע"פ שהאריך הרבה ואין מספיק לתקן קושיות אלו כי אם שכל הפועל ידע מה שיבחר האדם כמה שהוא מסודר
 ומובן מהנרמזים השממיים לא נחלט מה' שני ענייני' או יבחר במסודר ההוא או יבחר בהפכו ואיך יהיה פכר נפלה הידיעה
 כמה שיבחר האדם א"כ קרי הוא מובן ומסודר ונזק המאמר שאין הידיעה הזאת אלא בדבר המובן והמסודר לא במה
 שהוא בקרי ובהורמן כמו שהחליט ו' נשד ואם לא ידע השכל הפועל אלא המובן והמסודר וזה נפלה הידיעה וקרה כי האדם
 באותו מובן שהיה כחיי לבחור בהפך א"כ לא נפלה הידיעה בזה אלא במקרה לא בעצם כמ"ש ג' רש"י ולא הרויחנו כלום כמה
 שכת' הר"ל ז' ומה שמראה לנו בזה הוא כי ענייני האדם הם מסודרים ומובנים מפאת הנרמזים השממיים אם כשעת ההורן
 אם כשעת הלידה מפני המזג הקבוי לו לפי אותה מערכת באותה שעה אם מפני מזג פקרי השנים אם מפני טבע
 המקומות אם מצד הנימוסים והמנהגים כי לכל אלו הענייני' יש מובן גדול לדעת מקרי האדם כמו שהוא מפורסם מהכמות
 המשפט הנזק בהרבה עניינים ואשר איננו צודק הוא מפני חסרון הידיעה בחכמה הדיאלקטית הכללית הזאת והסודר הזה הוא
 על סוג והאדם הוא כחיי לשמות המובן והמסודר שהוא ממין א' למין אחר חסר אחרות וזה הנהגות ר"ל באמרו הא' מאן
 דבמאריה יחא גבר ראשי דמא אחר רב אטי או אומנא או טבחא או מהולא ואמ' רבא הא אכא דבמאריה הא מר כמו ענין
 וקטיל וכ"א אחר רב אטי אחר רב אטי או אומנא או טבחא או מהולא ואמ' רבא הא אכא דבמאריה הא מר כמו ענין
 הנכחה בבעלי המשפט כמו שזכר ז' צופים ואינם יודעים מה צופים וז'א שטעו אצטנציו פרעה שאמר עת' ללקות במים
 וכן בענין פרעה הוכיח שטעו חכם מילה לרם שחיטה והוא היום בלתי את חרפת מצרים מעליכם ואחר שהוכח זה חכם נתייר
 הספק בזה בשנאמר כי הידיעה הזאת אינה אלא כמה שהוא מסודר דרך מובן ולזה יצטרך האדם לפתור מהנין מין ממני הסוג
 ההוא היום הידיעה הזאת כמין ממני הסוג אם נדקה הידיעה היא יהיה מפני שני דברים אם במקרה אם בעצם ואם
 היתה בעצם מפני השגחה הש' לשמירה ולזה תינחם הידיעה הזאת לאל ית' כמ"ש פרעה אחרי הדיוט אלהים אומר את כל
 זאת ואם לא נדקה הידיעה הזאת תהיה הסבה בחירת האדם הכחית לשמות הסוג ממין אל מין ויהיה זה סבת החלומות
 הכלתי בורקי' וייוחסו אל השדים כמו שזכרנו חזק' ר"ל לפי שלא יפלט מאלו החלומות מ'א' מכ' דברים אם שהיו החלומות
 טובים וישתנו לרע וזה מפעולת הכחירה הרעה וה'זכר הנק' שטן ועז'א חלמא טבא בדיוחיתא מפ'ח ליה כי האדם בפחיתותו
 ישמח בו קודם זאת אל המציאות ולא יסתדל בהנציה בשמית אחרת וכ"א חלמא בישא עניבותיה מסתתיה כי תצטייר הצורה
 שכוללת הרוחנית כזאת הצורה הפרטית הבשמית אם שהיה החלומות רעים וישתנו לטוב והידיעה הרעה אינה אלא על מודיע
 רע והוא הסד וההשתנות לטוב הוא ההשתנות הטוב להכניז מהשגחה ההיא הרוחנית להעתיקה אל מציאות בשמית באותו מין
 לטוב ועז'א חלמא בישא עריף חלמא טבא וכן מזה המין הוא מ"ש הרואה כך בחלום ואמר כך קודם שיקדמו כך שהיכונן
 מחוק להוציא לפועל מה שנא' לו כמו שנא' סבת זה ו'כ' וכו' יצאו הדברים מתוקנים בלי שום ספק וכבר זכר הר"ל ז' מאמר
 לר"ל שירה ענייני האדם הם מובנים ומסודרים להשגיח עליו מצד הנרמזים השממיים יותר משאר מיני הש' וסודר אמרם בא'
 מקמא אדם דאית ליה מולא בתיב ביה כי יבא בהמה דלית בה מולא כחיוב בה כי יבא זה וזר הוא ז' נש' יש מאמ' להם
 ז' המורה שאין כל אישי האדם תחת השגחה אחר וכ"א ז' בפ' כמה אשם יוצאה דלמא רגליה דהאי נכרא הוא דמקבל
 כתבא כלומר כי להשגחתו היתירה הועילו בו קמיע לרפאתו יותר משאר בני אדם דאית ליה מולא מסייע ליה מולא בהתם
 דלית לה מולא וכו' :

ואחר

ששאלנו זה בחזר למה שהיינו בו למה היה האדם ישיב מאלו הענייני' הפרטי' מה שהוא מיוחד במוטו ומקומו
 ונפשו ועמו וזאת שאר העניינים הפרטיים המיוחדים להם בטבע ר"ל כמו שנראה החלומות יוסף ושר המשקים
 ושר האופים וחלומות פרעה וכו' וכו' נדבר וכן מהרבה חלומות שמדרי' בחלמוד פ' הדואה וכן בדרגות כמדרש איכה דכתי'
 וכירושלמי במס' מעשר שני והנה הסבה בזה היא שהאדם בלא שפך יהיה לו כח האהבה א' מסוגי הידיעה שקדמת לאמיתות
 והנה הידיעה האמצעית לאמיתות ר"ל ידיעת צור הקודמה לאמיתות ולזה האדם תביע לו הידיעה ויחדר הוה כאנשים שכבר
 קדם וידע אותם וכ"ש אשר תדבק בהם השגחתו ולזה אמרו ז' כי חלום שחלם לו חבירו הוא חתקיים כי לולי היותו צודק לא היה
 חכם הוה ודמה מה שהוא בולתו וכמה שהיה מהם מוסכם אצלו הנה אי איפשר אם לו תקדם לו ידיעה אמצעית וזה אמרוהו ז'
 באחרים אין מראין לו לאדם אלא מתוך הראי' לבו והוכיחו זה מזה שאמ' רעיוןך על משכבך סליקו וכו' וכן כתיב ורעיוני לביך
 תכרע וכן כתיב והרהורן על משכבי וא"ל ג' כ' הרבה ומה ואלם למה תהיה הידיעה הזאת על חיקוי בחלומות יוסף ופרעה
 וכו' וכבר נדבר ושר האופים וכן מה ששפרו חז' במדרש תהלים במלך א' שחלם שני אידים היו יוצאים מנחריהו ושורפים ממלכתו
 ובהשקיף אמרו שאשתו ילדה תאומים ושפט שם האידים שחלם וזו להשליכם כיצד נודמה להם ריבה אחת והניקתם וכשנרלו
 המריכו מלכות אביהם וסד רומוס ורומימום שבו כד רומי וצדין השפחותיה' כיומי קרויים ופצת' רומי' בשמו הכזרה בעצמה
 לא מה שחקה אותה בחלום שר המשקים שראה שחיה כותן הכוס על יד פרעה הנה הסבה בזה כי כל דבר מחשבו יס' לו שתי
 צורות אחת רוחנית ואחת גשמית והרוחנית היא המדרש שמחקה ושא' יותר רוחנית לפי שהוא קרוב יותר אל הטבע הכללי לפי
 דעת

מגן אבות ח"ג

דעת ר' דוד ומהמורד חזר הדמים השממיים בסוף לפי דעתנו ולזה הכה המדמה ויכללו לפעמים רוחני יותר כולל ולפעמים ביותר שלמות גשמי ויראה הרואה בשניה הצורה בעצמה לא מה שיחקה אותה לשלמות הכה המדמה וכבר נתאמת זה אצלנו כי ראינו בחלום שהיינו מדברים עם מלך המזרח והיינו שואלים אותו למה היה מבקש ממנו ואמר לנו כדי לכבוש מקום זה שאנחנו מתגור' בו ולא היה תחת מקשלתו ולא היינו מדמים שתתעורר מלחמה בינו ובין המלך המושל במקום הזה וספרנו זה החלום למחרתו לא הכינו והיינו בעיניהם כמתעתע ואחר וכן מרובה ראיתיו בעיני שכבש המקום הזה וככנס בו ואנחנו פמוכים לו ובהם חלומות צודקים כיוצא בזה חלמנו וקצתם על ידי חיקוי לא נדע פתרון עד שיצא ענינם אל המציאות בזמן קרוב יתברר לנו ענין קקויים ורובם באותו יום בעצמו וכל אלה הדברים הפרטים א"ל היותם במקור' לריבויים והתמדת' והנה נשלם ביאור הענין הג' הנכסף בואת ההודעה והוא למה יהיו החלומות צודקים ואיך איפשר שהיו וכמה מיניהם ובאחת סוב

מסודיעות הם :

אמנם

הענין הד' והוא למה היו מיוחדים בעת השינה הנם כאמ' בזה כי לפי שהתבאר כי זאת ההשגחה תיוחס אל הכה הדמיוני וירופ הוא כי הנפש אע"פ שהיא א' כנושא היא רבות בכחות ובשתעשע השגה בא' מכחותיה תחלש השגתה בכחות האחרים ולזה כשהתעסק בהשג' החזונו' והם החוש והתנוע' החזונו' תחלש הפנימיות ובה בהשג' הפנימית' כשתתעסק בא' מהם תחלש באחרות ולזה בעת השינה שהיא מתבטלת מהשגות החזונו' ובה במקצת מהכחות הפנימיות' בכח המחשב או יתחו' הכה הדמיוני בפועל אחר שנתלקו החזונו' המבטלים והראיה על כי הכה הפנימיות פעולתם יותר שלמה עם מכוונת הכה' החזונו' כי אשר יעשו המחשבה פעמי' רבות יטו הכוחות המרגישו' תוך הדוך עד שיתעלפו להכניס החושים החזונוים כדי להטיב המחשבה ולזאת הסבה היו אשר נולדו בעדדי חוש הראות והשמע פעולתם יותר שלמות בכחות הפנימיות ולכן היתה הנכונות באם בענין דומה ככנפה וכת"ש כופל ובלוי עינים וזו היא הסבה למה התיחדם השגה זו בשניה ולא תהיה ביקיפה כי בעת היקיצה מתחזק' הכה' החזונו' ותחלש פעולת הכחות הפנימיות יותר הכה הדמיוני ויהיה דחוק שימצא איש ישיב מזה ביקיצה מה שישיגו הישן ופעמים יראה צורת הדבר המבטל בלי שום חקוי וזה לחזק כה הדמיוני דעה' לזה מה שספרו על המתעסקי' בשאלת חלום בהקיץ כי ע' אותם הדברים המדוברי' בשאלה יתחזק הכה' ותשטט המחשבה ויראה הדבריו' נשאלים באופן היותם שלם כמו שספר לי אבא מארי כ"ע כי זקנו כ"ע חס שואל ומשיבים לו דברים אמתיים בהקי' וכן ראינו מעשים רבים אפי' מנשיתו שהיו ראוי' דברים היו מצטערי' אליהם וכאשר היו ראוי' כן יצא אל מפשה המדור' וכ"כ הפלסוף' כס' שינה ויקיצה כי הדומס' הקרובי' למות שנתבטלו הרגשותיהם ויגדו העתיד' להסתח' הכה הדמיוני או לפי שאין לו תנוע' משא' ההרגש' והרכה מזה חזינו בתלמוד מאמרי' ואמרו בשעת פטירתם ויצ' בהם כאלו הוא כפואה ואמנם למה היו החלומ' הנה נאמר בזה כי החלומ' היו באדם מפני תכלית השלם כי להיות האדם קצר היריע' וההשגה בדבריו' המתחדשי' כרי שיתחזק להביא הטו' וישמחו בו וישתדל להנצל מהרע כמו שקרה לפרעה בחלומותיו ע' פתרון יוסף ע"ה כי לולי פתרונו כלם הרעב את הארץ ולא יצ' להחלו' אחד משא' בנכואה ואמרו מובלת נכואה חלום וכבר בלה אליהו כי החלו' להכיל את האדם מן הרע הראוי' לבא עליו להשגחת הבורא ית' עליו כאמרו כי באחת ידבר א' וכו' או יצ' און אנשים וכבר ביארנו זה בשלמות בם' אזהב משפט והנה החלו' הוא שני מיני' הא' הודעת העתיד וזה מפני ההשגחה כמו שזכרנו והשני הודעת הנעלם כמה שזכר יצא המציאו' היה עובד או עומ' כדי לשמוח לב האדם בטו' שהוא שיצא אל המציאו' ולהתעורר לתקן מה שגרי' תיקון ואלו החלומות רובם היא ראייה גשמית בלא שום חיקוי ואשר הם בחקוי הוא לחסרון הכה המדמ' כמו שהראים בשמי' בלא חקוי בדבריו' העתידים הוא לשלמו' הכה הוא כמו שזכרנו :

אמנם

הענין הו' והוא למה יהיו אנשים קצתם רואים חלומ' צודקי' וקצתם חלומ' כוזבים ונאמר בזה כי החלומות הצודקים הם תמנעלת הכה הדמיוני ומשלמותו וזה יהיה כבעלי מוצים השחורי' הקרי' היבשי' כי המוני' החמים רחוקי' מזה וזה כי סבת הצדק הוא העמידה והקיו' והזינו' בדבר א' לזייר הדבר על אמיתו' ואלא יעתק מדמיון לרמיון והמוני' החמים הם דכי התנועה בעתקים מדמיון לרמיון כי זהו פועל הכה הזה ביקיצ' ובעת השינה המונ' החם לריכויו תנועתו מעת יקסו מדמיון לרמיון ואינו עומד על ציור אמיתית הענין וע"כ כשיהיה החלום בעתק מחלו' לחלו' מענין אחר הוא כלתי צודק ושהמו' הקר הוא מאות לזה לא יחזור תנועתו' אמנם המונ' הלח הוא משקיף בעליו בשני' עד שירא' בעת שיכניו כאלו הוא מת לא יתעורר כח הדמיון כלל והמונ' היבש הוא מקי' הצור' ואינו מניחה כמו שהארץ מיוחדת לקיום הצור' החקוק' בה ואינו מפסידת' כמו המי' ע"כ המונ' הקר היבש מצד איחוד תנועתו' יצייר אמיתית הדברים הנראים ויקבלם צודקים יותר מהמונ' החם ומצד היוב' הוא משאיר הציו' ההוא ולא יניחם כבעלי המונ' הלח סלא יצייר בהם כלל או יצייר ויעובדו תכף והעול' מזה הוא כי בעלי האורות' חלומותיו' כוזבים מפני חום מונ' וישכחום מפני הלחות והלככים לא יחלמו כלל לרוב ההסקע בלחות ואם יקרה שחלמו' יהיו אמתיים מפני איחוד תנועת' לקור מונ' אלא סלרו' לחותם לא יתקיים בהם המצוייר ויעמידוהו על האמיתו' ויקר' מזה סלא יזכרום ואם יזכרום לא יהיו צודקים כי אם בפליא' והשחורי' חלומותיהם' צודקי' כי מפני הקור אינם נעתקים מדמיון לרמיון ממין אחר ואם יעתקו מדמיון לרמיון מאותו מין הוא לזייר אמיתו' הענין כמו שיקרה לחלום פרעה שנעתק מפרות לשבטים להורות על הציור האמתי כי הפרות סורו על החרוש' והשבטים על הקצירה ומצד היובש נשאר החקוי הראשון בו ובא החקוי השני להשלימו' וזהו ויקץ פרעה והנה חלום כי הכיר בעצמו כי החלום השני אינו אלא תשלום החלום הראשון וציור אמיתו' וזהו ועל השג' החלום אל פרעה פעמים כי נכון וכו' שהיו בשתי לשונות לאיחוד התנועה וזה המשפט במונ' הקיני בעת השינה הממונות כמו במונ' הקיני המינירם ואם הממונות הם ממין מונ' המינירם יהיה הענין יותר חזק וכל שכן אם יסכים לזה מונ' הפרקים ולזה האנשי' השחורים אם יהיה מונ' מוסקי' אליהם שחורה בתקופת החורף יהיו חלומותיהם רבים וצודקים ולפי שסעורת האדם כליל שבתות היא יתירה ותוליד אידים עבים לחים אמרו חלמי דכי שמי בטלים אינון ולפי שסבת החלומות הצודקים הם הקור והיובש אצל כי חלם של שחרית הוא מתקיים כי כבר כתבו האידים הלחים מהמונ' וזו היא סבת היקיצה ושלם החום הקיני מהמונות ונשאר מונ' החום קר ויבש מבקש המון וזה כתב הפלסוף' בספר השינה והיקיצה וכו' א'ל השכנים ופול' לו פסוק לתוך פיו הרי וזכואה קטב' כי ההשגחה ביאותית לצדק החלומות והיותו כופל לתוך פיו מאמר נכואה הוא משלמות הכה הזה הנוטה לעניינים האלהים ולזה הוא כדמות נכואה קטנה כי אין הנכואה ענין אחר כמו שזכרנו בע"ה :

אמנם

הענין הששי למה היו קצת אנשים יבינו פתרון החלומות וקצתם לא יבינו כבר נתבאר כי החלומות לפעמים יהיו ע' חיקוי תקכלם והנפש קבלה דומית קרובה אל שבע הכללי ויצטרך הפותר שיכין תרמוקים וזה שישיע' עליו השכל

השכל העניינים הנשמים הממודרים והמוכילים אל האיש החולם כמו שהזכירנו אל שוסף דאס בחלום פתרון חלום פרעה וכן
 טר האופים פתרון טר האופים ולפעמים יראה האדם הדבר הנשמי המסור לכא לאס אחר ואותו איש לא יראה לא אותו ולא חקיו
 וז"ל חלם לו חכיו ולפעמים לא יראה האיש המסור לכא לאס אחר ואותו איש לא יראה לא אותו ולא חקיו
 דכחל חלום ככוכב רואה"כ פתר אותו וכתב ארס' שדרך הפותר שיהיה חרגיל בפשוטתחשבה ועיו' וזכירנו' לנפשו הנקו'
 ושיהיה עמו בלתי מוטע אל תאות הנפש הכהמי' וכן יאמר' רשד' כן מתבאר שיהיה יודע בחקיו' שיכללו האומות והחקיים שיומרו
 לאות' ואומה ומין מין מהאנשים כי האומות יתחלפו בזה מב' דברים א' לפי הטבע וזה לפי כחות נפשותיהם ומנהגותיהם
 המיוחדות בהם והב' החקיים והדעות שברלו בקבלת' ונהגו להאמין בהם העת לידתם וזה באומות העתלה הא'ית' ובמלאכי'
 ובשב' ההתחלה האנושי' ולפי אלו ההקדמות יתבאר לך כל מה שכתב' לך בפ' הראה בענין פתרון חלומות וכן במ' קינות
 ובכור' חס' מעשר שני וכדלוי שמ"ס התק' שופ' כחלו' יצ"ל' לנחמ' אינו' אלא לכני אומתי' שהכטיח' הכביא' שחסיס נחמתי'
 כבאל' ע"י שופ' וכן ההק' בשאר הפתרונים בדבריהם' ל' כל החלומות שולכים אחר הפה וממנו ל' ויהי כאשר פתר לנו כן הים
 ועז' השור' אמר' כ"ר עותרי חלומות היו בירושלם ומה שפת' ל' זה לא פתר ל' זה וכלן נחקימו כי וכן רבם האמין בן בענין
 פתרון חלומות בר הריא כי בסבת פתרונם חתה אשתו ובניה ומה שבראש' לו כזה הוא כי כבר ביארנו שהמסור והמוכיל לכא
 בארס אינו אלא ע"ר סוד ואת היא הסודעה שידע הטבע הכולל ומודיעה לאדם דרך חקיו וזה החקיו הכולל כשהמסור הוא
 יודע דרך החקיים ונפשו היא מוכנת לזה ויהיה עמו בלתי מוטע אל תאות בחסות יפתרו לו צורה נשמית כאותם לאותו חקיו
 לטוב ואם הוא בעל נפש רעה יפתרו לו רע והאיש החולם תתפעל נפשו מדברי הפותר וירכב בה הענין המסוק' הרוחני שהוא
 על הדרך הנשמית שפתר אחרו ויתקיים הפתרון כי הנפש כבר קבלה רשע הצורה הנשמית שהיא הנפתרת הדומה לצורה
 הרוחנית המחושה המסור ולזה יחלמו כ' חלום א' ויפתור הפותר לא' לטוב ולא' לרע ויתקיימו שניהם וזהו ענין בר הריא שהי'
 פותר לאכ"י לטוב ולרעה לרע חלו' א' כענין ונתקיימו וכן יחלו' ארס' חלו' א' בשני ומניס ויפתור הא' פותר א' לטוב והשני
 ופתרו פותר לרע ויתקיימו כמו שנו' במדרש קינות בענין רבן יוחנן בן זכאי ותלמידיו ועל זה הש"ס אמרו' ל' אל יפתח ארס' פיו
 ואח' ברית בריתם לאספתים ואמר' הואי כשגבה שנוצלה תלפני השלט ונח' נפשיה ואח' אל תהי ברכתה דיוט קלה בעיניך ואמר'
 אפי' כדרך גוי עבד אמן ואמר' קרי עליה ופורץ בדר ושבנו נחש וכן הו' ליה וכן קלל' חכם אפי' על הנאי היא באה וכן כל'
 מקו' שנתנו בו חכמי' עיניהם או מיתא או עובי בענין הנדושים ולפי שהצורה המחושה ידמו לה הדכה צורה נשמית אפשר
 לחלום א' שיפתרוהו הדכה פתרי' וכלם יתקיימו וכ"ל חלמא דלא מפטר בארתא דלא מקריא שאותו חקיו חס' לא יפתרוהו
 תתפעל בו הנפש והאדם כחכירתו ימנה לטוב שבפ' וכל דבריהם אמת הם וזהו יצא המאמר למפורסם להמון לא תספר
 חלומך לחיוביך וזהו ענין הטבה חלום וכן ענין יפה תענית לחלום וכו' וזהו אפי' בשב' שלא יצטייר צורה נשמית בהפעלות
 הנפש המצוייר ביו' רוחני במסור הכולל וברוך הודע ונתבאר כל זה ויש מהראשונים שהיו א' כי ענין ידיעת העתידות בחלו'
 וכו' לחלו' הוא כי הנפש יודעת הענייני' קודם היותם בטבעה אלא שהענייני' הנשמיים חסרידי' אותה וכעת המנוחה מהם חסרי
 העציר המודע אליה משלמות טבעה ולזה ימצאו בני אדם יתעוררו לנות על כרסיהם סמוך למיתתם כאלו שיעירו כנפשם כי
 קרוב לכא עתם ומיתתם לא יחשבו וזה אפשר הוא למי שידע מהוה הנפש אבל אחר דברנו כזה על שרשי הפלסופ' עקב היותם
 רוח אפרח עמו במהות הנפש המדבר' ועוד נדבר במהות זאת הנפש כמה שיבא בע"ס:

אמנם

למה יראה האדם חלומ' כוונת' כמו שיראה שהוא חשמש חסותו כמ"ס ר"ל בחשמש חסותו בחלום וראה קרי וכן
 יראה' בחלום שאוכל ושותה כמ"ס סכתו' כאשר יחלום הרעב והנה אוכל והנה שותה והסבה בזה כי הכח
 המדמה פעלו הוא חלם השנים כמו שגשגאף הממוש' כפוש המושקף וכמה שהפךר בענין הזכר והמחשב מכח אותם מושגים
 כי זה הכח ר"ל הדמיון הוא באוגר ב' אלו הכחות שהם המושקף וכח הזכר והמחשב ופעל' כמה שנשאר חסם וזו סבה א'
 ויש סבה ב' כי זה הוא הדרך הנפש הכהמית שכשתתאור לדבר תתמוך הנפש המדמה לדמות הדבר שהוא חשוק ולזה יחלום
 שיכעול ותתעורר הנפש כזה עד שיראה קרישמה ראיית חקרי סבת החלום לא החלום סבת חקרי וזה רחוק ומסוב זה הוא מה
 שהרופאי' לוקחי' ראיה מהחלומות בסבת החול' שאם יחלום שהוא באש יורה על הנבזות האדומה ואם יחלום שהוא במים יורה
 על תבזות הלכנה וסאות על החלום הצורך הוא התפעלות הנפש בחלום כמו שהיה זה התפעלות פרעה ובכוכבצר':

ואחר

שיארנו חס' הסבה הזאת שהיא בדרכי' העתיד' בכחו' המחשבו' הפרטיו' וכן בדרכי' העבר' והעומד' במס'
 שהיו מוסבם אללנו נציין כזה אם הוא אפשר שהגיע השב' או בחכמת עיונית או בחללנו' מעשיות והנה בן רשד'
 וכת' שהמאמ' כשהשגחה הזאת תהיה בעיוניות הוא ככל וחייב זה שטבע האדם שישב החכמות העיוניות מן הסקדמו' הראשונים'
 ואלו היות השגה' אפשר' כלי ההקדמות ההם היו אותם הקדמות לבטלה כמו שהיה אפשר לו שילך בלא דברים כי היו
 הרגלים לבטלה בו ואם היה שתיהם השגת המושכל המושכלי החכמות העיוניות כזה חמין הוא במקרה ומעט ולכן א"ל שתלם
 המלאכה מתלאכות העיונו' בלא לימוד וזה חמין אם היס נמצא אם אנשים בשיתוף השם אבל הם שיהיו מלאכים יותר קרובים
 השיהיו אנשים והנה יראה אזה נמצע עכ"ל:

עוד

כת' שירא' אזה נמצע מדר אחר וזה כי ידיעה העיוני' כעצמה א' כלמי משתנה בין שגולדה בין שגולדה
 בלי לימוד ואלו מודעה בשני הדרכי' יחד לא היה הלימוד נלקח בדירה ולא הכרחי בהנעת עצמה ואם היה אפשר
 מהדבר א' כענין ימצא חסכות מתחלפות יהיה לפי זה יחס הדבר אל סבוהא אשר בהם עמידתו כלי הכרחי עכ"ל
 עוד כת' שאפשר שיהיה זה חמין מן השגחה נמצא למי שא"ל לימוד החכמו' העיונות אם בטבע אם לזולת זה ואלו הם נמצאי'
 הם אנשים בשיתוף השם כז' כת' החכם הנו' כחיצורו למ' החוש והמוחש ויהיה זה החכם עם היותו גורר ששגחה וזו בחכמות
 העיוניות נמצעת עכ"ל לא הרחיק אפשרותה לאנשי' בתכלית השלימות עד שקראם אנשים בשיתוף השם' והחכם ר"ל ז'ל'
 סמך עליו ואמר ואם זה האיש קנף מעט הוא עוד לרעה כי הוא נמצע נמצעות גמורה וטענות בן רש"ד אינם מחייבות
 המכניעות זה:

ונקדים

בזה הקדמה ונאמר ידוע חס' כי הפועל לזאת הסודעה הוא הפועל להודע' המושכלות הראשונ' והוא השכל
 הפועל וכמו שהודעת המושכלות הראשונות הם בלא אמצעי בן אפשר לו להודיע אלו המושכלות הסגיות בלא
 אמצעי מהמושכלו' הראשונות כי מה שהוא מודע אליו יש לו כח להודיע ואין זה נמצע' ואחר הקדמה זו נכטל טענה א' והוא
 ח"ס כי אם היתה השגה' זו אפשרית היו אותם הקדמות לבטלה ונאמר כי ידוע כי הטבע יעשה דברים להכרח וקצתם לתועלת
 ככר

מגן אבות ה"ג

כבר התבאר זה בס' ב"ח לארבעה וכן תועלת האכילה לבלינוס וכיארמוהו כמה שקדם וכמו אברהם הכנפים לעוף לתועלת
 אע"פ שיש להם רגלים כן נתן הטבע בהם זה באדם מזה התועלת שישיב הודעה ומהם יקצר שכלו מלהשיג בחקירה וכמו
 שאבחנו בעלי התור' מאמיני' כי המן הוא לחם כוונת חרישה וקצירה ולא יקשה לנו איפשר היותו מפני היות החרישה וקצירה
 סבת הלחם וזה מזה התועלת כן נאמין שאפשר שישיב האדם השגות עיוניות כוונת הקדמותיהן מזה התועלת וכן הטבע
 הב' תתבטל בזה הכיטול בעינו וזה כי אע"פ שהלימוד הוא נלקח בדרך חירישה לא נרחיק שיהיה כלל למוד מזה התועלת
 ועוד כי כמו שאפשר הולך עכבר בלא זכר ונקבה ויולידו זה מזה כמ"ט כ"ח וזכרמוהו כמה שקדם ולא יבטל אפשר' זה היות
 הדבר א' בעינו מסכות תתלפפות כן אפשר שישיב האדם המלאכות העיוניות בסכותיהם וכוונת סכותיהם וילמדום לוולתו כי
 הפועל לכל אלו ההודעות הוא א' יפעול אותם באמצעי וכוונת אמצעי וכבר כתבנו מזה בתחלת ספרנו זה וכבר כתבנו
 לבלינוס הרבה ענייני' מחכמת הרפוא' בחלום וכן ל"ן והר' ולולות ואע"פ שהרמב"ם ז"ל הרחיק זה ואמר שאלו הידיעות היו לו
 בהקצין ונדרמה לו היותם בשינה לא נרחיק אותם הרב ז"ל אלא בחכמו' עיוניו' ובאשמו' שאין להם דרכו' כלל ולא חכמה אלא
 דמיונות אבל בחכמות הנדרמות הורה אפשרות זה כמ"ט כפ' ל"א ובפ' ת"ה למ"ב מהמורה וזכרנוהו בפתחתנו והוא כזה
 הסך מדעת הר"ל ז"ל שהורה כן בחכמת הנדרמות והורה אפשרות זה מפני ההשגחה שרפואת האדם היא מהדרמים השמימיים
 ותהיה ההודעה הזאת בעצם וקניית המושכל' ממונה במקרה ואם לא הורה כן בחכמות עיוניו' והאמת הוא שכן בחכמות
 העיוניות אפשר זה כי הפועל לכל הידיעות בין באמצעי בין כוונת אמצעי הוא השכל הפועל ולא יקצר השכל להודיע הדברים
 העיוניים הידיעות' אצלו כוונת אמצעי והם סכותיהם מפני התועלת ולא נחשיך זה כמו שהמשיכוהו קצת מהמענייני' שאפשר למי
 שלא למד חכמה שיתבאר אלא למי שהוא חכם וראוי שתחול עליו כוונת אפשר שיבטל מסודות המציאות כוונת הקדמות טבעיות
 פלוסופיות וכן רש"י אמר כי כל נביא חכם ואין כל חכם נביא והפלוסוף' כמ"ט סינה ויקצוה הרחיק שתהיה סבת החלומות סבת
 אלהית לפי שהיא נמצאת בפתיים וראוי שתמצא במושכלי' והפלוסוף' יותר ע"כ החליט המאמר שאין החלומות נזקקים אלא
 במקרה וא"א להכחיש המוחש כי הדבר מהחלומות' הם נזקקי' והדבר שהוא במקרה הוא מעט וחלומות' יוסף ופרעה ונח' ואלוהו'
 הנו' בדבריו ז"ל יסתרו דעתו והוא החליט שסבת החלומות' היא סבה טבעית והקדים הקדמות כי המוחש' יקבלו מוחשית' כעומק
 אבר הנושא חוש כמו חוש הראוי שהוא נכנס בעומק העין הדבר המוחש עד שאחר שיקר' המוחש ממנו נשאר לו רושם כמו שרואה
 אור השמש ויכנס במקום אפל עדן נשאר האור בעינו וכן בשאר המוחש' וכן המוחש' בלם נכנס' בעומק החוש המוחש' ובעת
 השינה שיכוחו החושים ולא ימצאו החושים הפנימיים יתחזק הכח המדומה שכלל רשם החושים מחוש המוחש' וידמה המוחש'
 האלו כאלו הם בפועל וידמה לו שהוא רואה ושומע ומריח וטועם ומרגיש וזה הוא סבת החלום ואם היא הנדרת העתידות היא
 במקרה והתחזק להביא ראיה כי החוש הוא רושם מוחשו ומכניסו בעומק המדמה ממה שאנו רואי' שהאשה בתחלת נדוהת אם
 תבטל במראה וכה ונקייה יראה בה טיפי דמים כי העינים יתמלאו מהדם ומתפשט מהם רשם אל המראה ואין זה דבר פלא כי
 אנו רואי' כי המוחש' יקבלו רשם זה מזה כי בהתעורר היות עם השמן יקבל בא' ריח מחבירו ואם המוחש' הנפעלי' הם
 פועלים זה בזה כ"ט מהחוש הפועל יש לו כח לרשום במוחש הנפעל וכל אלה הדברים החוש ירחיקם וגם הוא כת' כי ענין
 החלום אינו מחכמתו לרעת סכותיו אבל נזקק כמ"ט כי סבת הקטני' שאינם חולמים הוא לרוכ לחות מוחש וכן
 החלומות הם הוראה על החולים כמ"ט הרופאים ועוד נדבר בענין חלומות הפתאים מהם נזקקים שהוא מענין הקסם וענין
 גיעוט נזק הפלוסוף' והחכמים הוא להיות סכלם טרוד בעיוניות ואלם הכח המדמה בהם ולא יתחזק כמו שיתחזק
 כוונתם :

ואחר

שהשלמנו דברינו בענין החלום נדבר בענין הקסם שיראה מעניינו שהוא מענין החלום אלא שזה כשינה וזה ביקוצה
 והפלוסוף' לא דבר בו כלל גם כן רשד שהם ממנו ואבחנו נדבר בו על הדרך שדברנו בו חכמי תורתנו ז"ל והנה
 הרמב"ם כתב כי ענין הקסם והכיוון הוא שפע שופע על הכח המדמה לכד בלתי שיטעף ממנו על הכח הדרכית אם למיעוט
 והתלמדות ואם מחולשתו מעיקר היצירה ולחזק הכח הדמיוני ויציר העתידות ומהם הכת' הם תהינה המדינות ומכיון המוקדם
 המנחשים והעושים הפלגיות בתחבולות הורות והמלאכות הנעלמות עם היותם בלתי חכמים ולפי שהכח הדבריו הוא חלום
 בהם יתחדשו להם דמיונות בפלגות וחלומות וטירפות בעת היקוצה בדמות מראש הנכואה עד שיחשבו בעצמם שהם נביאים
 ושללו מאד כמה שישיגוהו מהדמיונות שהם ויחשבו שזכר הניעו להם חכמות לא בלימוד ויבאו בכלכלים גדולים כעניינים
 הפעולות העיוניות ויתעברו להם העניינים האחרים כעניינים הדמיונים עצוב פלא כז' לחזק המדמה וחולשת הדברים יכ"ל
 בספר מורה הנבוכים וכן' המצות כתב ז"ל שהקסם הוא שיניע הכח הדמיון בחי' חמי' ההכח כי אל' בעל הכחות כלם
 המגדירים מה שיתחדש קודם היותו אומנם יתאמת להם זה בהיות כח הדמיון מהם חזק ודבריהם מתקיימים ברוב ולכן ישיגו
 כמה שיהיה ויהיה להם יתרון זה על זה כיתרון אישי האכסים ומעלות קצתם על קצתם ככל כח תכחות הנפש וא"א לא' מאלו
 בעלי הכחות הדמיונות מפלגתי שיעשה פעולה א' שהפעולות יניע בהם כמו ויניאו לאור פעולתו וזה כמה שיכה בחטה אשר
 בידו בארץ הכחות תכופות ויצעק צעקות משונות ויעצוב מחשבתו ויכניס בארץ זמן ארוך עד שימצאו כמו ענייני חולי הנפול
 ויפער מה שיסיהם ומהם מי שיטעח קול ויעמיד בו תמונות ומהם מי שיטליד אכנים דקים כיריעה מעור ויארץ לעיון ואח"כ
 יפער דברים וזה ידוע והפורסם בכל מקום ומהם מי שיטליד אור עור ארוך בארץ ויסתכל בו ויפערו וכן כמ' המדע כתב כי יש
 מסתכל בכוונת צעות ויש אחוז חקל בידו וז' עמי' בעצו יטאל ומקלו יגיד לו וכתב ז"ל כי הכוונה בזה כלל להניע כח הדמיון לא
 שאותו הפועל בעצמותו יפשה דבר או יורה על דבר עכ"ל וכן אנחנו ראינו מזה שיטעחו קמח או חטים או שיעזרים עור בתב
 אחר זה כי כוס טעו' הסמון כי הם כעבור שיצדקו להם קצת אותם הדברים יחשבו שאלו הפעולות יורו על מה שיהיה והביע
 בהם הענין בזה הטעות עד שחשבו כי קצת אותם הפעולות סבת היות מה שיהיה כמו שיחשבו בפלי' משפט הכוכבים כיריני
 הכוכבים אומנם הם מהם היום כלומר שהם מין מהנצחית הכחולעורר אותה לא יסתוו מני בני אדם באמתת הספור ואם ישתו
 כיריעה כחכמת המשפט עכ"ל וכן כתב באברית מין זאת הנשקפה כמו שחר שכל דבריו החושים בכוכבים הם שחר אצל כל בעלי
 מדע עכ"ל גם ונראה שהרב ז"ל הפירו' על מוחיו' שכתב כמ' המדע בענין משפטי הכוכבים שהוא הכל והמאמין שיש בהם
 ממש בכלל נשים ועמי הארץ ולא כן דעת ז"ל שהיה היה בהם מי שאמר מול מוכי' מול מישיר ויש מול לישאל והאומר אין מול
 לישאל לא הכחים שלא יהיה אחת אלא שהם מין המול מפני הזכות וכת' גם צא מהאצטגניות שלך וכן אפשר שהכחירה
 תבטל הנגוד מהחכמה שהיא וכבר ביארנו זה בענין החלום ומה שאפשר לומר בזה הוא שהחכמה אינה שלימה ומה שאינו דורק
 מה

זה סיבובו עליו חכמי המשפט הוא חפני חסרון ההשגה כח"ס או חפני הרצון האלחי לבטל זה סיבובו חכמי ההשגה על דבוקי ב"ס ישיעיה נלחית ברוך ענתך יעמדו לא ויושיעוך חכמי זכ"ו עד מאשר יבא עליך וכבר א"ל מאשר ולא כל אשר ואחריו כוונת שחיה לוקה וכוונתו שלכנס לוקה דריהו באמתת חכמה זו ואחריו ביום יחתו וישראל לא יחתו כי ההשגה רבקה כהם להצילם וכו"ס ב"ס כי החכמים ככוכבים הוא בכלל נחש לא באמר על זאת החכמה אלא באותם החכמים ואומר פתובלה חפני כבי שפסקו בדרך וכיוצא בהם וכן היא דעת הרמב"ם ואמר שאסור לבא בנדר המולות כחכם וענין הקסם האמת הוא שהפעולות ההם הם להניע סכמ הדמיוני לא שהפעולות ההם יהיו ברת אלו הדברים והפסו' בלש לכו זה כי עמר חלך בכל על אם הדרך בראש כ' דרכים לקסום קסם קלקל בחציו שאל בהרפוש ראה בכבר ובמר' קהלך ראה בכבר בהדין ערביא נכים אמר ואזי בככרדיה וכן הם עושים גם היום לראות בעצם הכחף והנעת הכח הדמיוני הוא לחשב באותן שלות הנשלות וישפיע עליו מהשכל הנכבד להודיע הענין המסודר המובל מפאה הדברים המדומים וזה ענין בלעם שנק' קוסם שאמר כיהושע זאת בלעם בן בעור הקוסם וכו' וכתוב קסם על שפתי חלך וכו' ולבדל ענין זה יווסף ביטולו אל הא"י כמ"ס אבי' ע"ס בלעם כל מוטע שמים לכדי קוצע הארץ מאתי חפר אותות ברים וקוסמים יחולל ונמר הענין ואלו לא היה ענינם אחת לא הים מימם אל הא"י הוללותם וענין הטלת הבורלות בחול או בנקודות בכר יש מהם ספר מחובר כמו שהוא בענין פתרון החלומות ונראה כי כמו שהדמיון מתעורר לדעת השפע השופע עליו להביד מה שהוא מסודר כן המסליך הנקודות דמיון מעורר להשליכם מאותו שיעור סיבוב מה שהוא מסודר ולזה יתנו כעלי חכמה זו שילכו כפה ידוע וכיום ידוע וזכור וזכור בלש לכו זה באמר לכן לילה לכם מחזיק ומשכה לכם מקסום וכו' וכוסו החושים וספרו הקוסמים וכו' וזהו הרמב"ם יתחדשו בנחשים לומר שאין בהם אחת כלל כי מי יבדל לעורר ולעבור מה יסיה ואחמנו לא מכלל להחיות דברים יתפרסמו לעין ודל"ג ב"כ יורו בזה כמ"ס בואלס ש"ר כי עוף השמים יולך את הקול והעורב והחמית הציפור העופות בלשון ערבי טיור וחכמי העופות יקראו טיורין ועוד מוכר מזה כמ"ס דמו דרכ' א"ל לה"ש בענין עילוי ברח עילוי ברח משמע הן חפני יצור ולא האמין ומשם כן חפני יוסף והאמין עור כתב א"ל כי יש לענין הזה יסוד כי יש לחולות שמים ונחשו אותם והם נפשו לכו דרי הנלבלים וסרי נכ התלי הקרובים לארץ והם בן גברי התלי יוריעו העתידות והם כעשים מימנים כעופות שכהם יוריע העתידות ולא לזמן רחוק ולעתידות רחוקות יבדורק בעתידות קרובות לבא מהם בקול העוף וקראו בקול חר על חת והם כפריש כפניו והוא שאמר יולך את הקול למידיים בקולם וככל הכנפים לרומםם בכנפיהם וכו' אינו תופעה בעמים אבל חכמה תחשב להם וכ"א ויתר חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם ואמר מה היתה חכמתם של בני קדם שהיו יוריעים ועומדים בטיור וכ"א הכתוב כי חלוא מקדם ומעונכ' בפלשתי והנה שלמה למד זה בכלל חכמתו והידיעה היא חכמת הצפוי והעצמה לענין סדור פרישת הכנפים ע"כ להר"ם א"ל והכלל בזה כי הענינים מסודרים ומובללים הם יוריעים א"ל השכל הנכבד והוא משפיע הודעה זו על הכח הדמיוני באמצעות אלו של פעולת הקסם ונפוצי העופות ופרישת כנפיהם וכן קל בבוא בחתא וקל אחתא בדברא ופסוק לי פסוקך וענין נחשו אלעזר ויהונתן והנביא התורה כזה הוא כדי שידבק האדם בא"י כמ"ס תמימים תהיה ע"ה א"ל הדיק וכדבוקי בו מדבק עמו בהשגחה אלחית ויהולל ויפר כל המסודר עליו מחין אל חין אחר באותו סוג כולל שינוי הטבע כמ"ס בענין שני החלום ולפעמי' ברכוי סוכות יפר הכל דרך סוג אם בדרך נס נסחר בעניני האבות אם בדרך נס מפורסם בעניני ישראל ע"י הנביאים ולזה מחך לזה כביא חקים לד' וכו' וע"א א"ל לעומת פלאות גדולות לבדו שאף בעל הנס אינו מכיר בכחו :

וברב

הראש"ע כי לא יכלו המשרתים לשמור דרכם ושיעבור א' מהם החוק שחן לו הא"י ב"כ כל נבא שמים והשפלים יקבלו מהם כפי מחבתם ע"כ לא ישיבו ולא ידעו והם המשתחוו למלאכה השמים לא יעילו לו כי מה שגבור עליו כפי מערכת כוכבי מולדו בן יקרנו חוז' אם ישמרו כח עליון מכת הכוכבי' מיהיה דבק בו אז ינצל מהנזירות ואתן לך השל חסוב הנה חייבה מערכת הירוכים סיבול הכהר בעיר א' שישטוף אנשים ויחמיו וכא' בביא והזהירם שישבו אל' ב' במרם בא דעתם וסכו חליו בכל לבם ובעבור שדבקו בו חן בלכס שינאו אנשי העיר להתפלל אל הש' והם עשו כן וכיום הסוף גדל הכהר פתאום כמנהגו כאשר ראו בו בעיניהם פנים רבות ושטף כל העיר והנה לא הוסיף בוית' הא"י והוא הצילם ומשכב כי המשרתים כסוסים עוכרים במסילה ולא ירצו להרע או להטיב רק ככה דרכם וחשוב כי במסלה איש עור לא ירע מכהב הסוסים מתי סולכים לזמן ומתי סולכים לשמאל והוא נשען על פקח ידע הודם והוא ישמרו כי ברום כזה זה יולך העור לזר זה ומרוץ' הסוסים לא תשתנה והעור יתלט ובעבור זה אחד הש' אשר חלק ה' אל' ח' אוהה לכל העמים ואתכם לקח ה' לזאת לו לעם בחלס כיום הזה וכן לא באלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא והוא ופלינו אינו יתקן וז"ל אין מול לישראל כ"י שזמיר' התורה ואם לאו שילוש כהם המול כמו שהוא המוסר כי רשחחכרת מול דלי במערכת דעה הנה יבא דעה לשונאי ישראל והודיעים חכמת החולות יורו פ' והנה היתה במערכת החכמה שיעמדו בבלות חזרים עור שנים וכשכיל שזעקו אל ה' ושכו אליו ושיעם ה' וכאשר יקרה לכלל בן יקרה לזמר ע"כ שומר תורה אשרה ע"כ"ל החסיד א"ל וכן כשרב' בענין איך ראו לחכמי המשפט החולות לשפט במשפטם שלא ירבו ונתן בזה שמחה דרכים והם חפאת האומה וחפאת האלקים וחפאת המחברת הגדולה של שבת וזדק וחפאת התקופה וחפאת המשפחה וחפאת החלך וחפאת הטבע וחפאת כח הנשמה אחר ה' השלים דבריו והכוסה כה' בכל לכו הוא יסובב לו סבות להצילו מכל בוך יש במולדו וע"כ אין ספק שהענין יותר שומר מהשכיל בדמיון החולות כי לפעמים ישתכשו עליו דמיונים כמ"ס וקוסמים יחולל ואשרי מי שלבו חמים עם אלהים ע"כ"ל וכן כתבו מזה כה' אוהב משפט וכ"ל שזה פ' שומר חזיון לא ירע דבר רע ועת ומשפט ידע לב חכם הגדול בין שומר מצוה לחכם כי החכם צריך לדעת עת ומשפט הנגד עליו לקמת תחבולה להנצל וישמור חפצו בעצמו אה חוציל החבולות ואכל שומר חזיון אע"פ שלא ירע להוסיף המצוה תשמרהו ולא ירע דבר רע שיעצור עליו ולא א"ל אין אצטרובלן מתקיימים ביהודים וכרלל כי ירעית הקסם היא השפעה על הכח הדמיוני בדרך הכבוד המסודר ולפי מה שהזכר מענין הקסם שהוא מחין החלום אלא שהחלום בשניה והקסם ביקום ואין התחלפות בהודעה זו כמין אלא כפחות ויתר זה' ההודעות הם משתתפות כשהם שפע שופע על הכח המדמה מהשכל הנכבד באמצעות הדמיון השמיימיים וא"כ ראוי הוא שימצא ההודעה הזאת גם לחסרי השכל כמו לכשים ולנפשים ולפתיאים ואפשר ביותר ש"ס ממה שתמצא בחכמים כי אין להם טרדא כמחשבות ויתחזק בהם המדמה בפעולתו וכבר סבר הר"ל א"ל על נפש שהיה כוחו שהיה מודיע מה שיאמרו ולא יותר וכן בוחנינו ראינו נער ישיב אל הקוסם הזקן שהולכים ממנו שם השואל ולא היתה בו ידיעה אחרת והססה לזה כי זהו קסם חסר כי הקסמים הם מדרגות ויתחלפו בזה מדרגות הקוסמים כמו בחלומות וכן בשאר השלמות וכן הדין בחלומות שהם בהקף ולא יודיעו דק בדרכים הנפלים תכף שזמן חסרון ככת דמיון שלא יקבל וולת

מה שהוא נאצל עליו מהשלים באותה שעה לא משאר המשרתים ואולם יש הכרח בין השלום והקסם כי השלום אינו בכחירה ורצון והקסם הוא בכחירה ורצון שישיב אל השואל וימצא מזה קצת בענין שאלת שלום הידועה אל אנשי הקבלה . ואחר שהשלמנו דברינו בקסם :

נדבר

בנבואה לפי כוונת זה המוקדם לפי שכבר דברנו בזה כמה שקדם בענין הנבואה ונבואת מרע"ה והפלוסוף בס' החוש והמוח לא דבר בזה כי לא היה מערת אנשי הנבואה והשמעאלים דברו בזה על שרש המונחם כי הא"י נבא מפי שירצה מבני אדם ואם לא קנה חכמה ושמעתי פקחיה' אומרים כי הרמב"ם צדק בכל מ"ה בס' מורה ונלתי' בענין הנבוא' וכבר כתבתי כי בן נצר הישמעאלני כתב כי כל נביא חכם ואין כל חכם נביא וכן אבונצ'ר אל פראכי הוא ע"ה דרשת כמ"ס למט' וכדבר אבננו בזה על שורש ד"ל שאין הנבואה שורה אלא על חכם ושאר תנאים ונאמר כי האדם יש לו ב' שלמות שלמות גשמי ושלמות שכלי והשלמות הגופני הוא שיהיה הנוב בטוב שבמונים והרכבת איבריו בטוב שבמרכבות וזה מחכמ' הרפואה הוא ומה שאמר צריכים בזה שאנחנו בו הוא במהות הנבואה הוא שלמות הכח המדמה הוא כהפך לטוב שבמונים שיהיה למוח שהוא נושא בוח' הזה ולטוב שבמרכבות שיהיה לו ולוכה שבשלמות תהיה לו והשלמות השכלי הוא כשלמד האדם ויתחכם עד שיזדא שכלו מן הכח אל הפועל אלו הם שלמות האדם ואם הניע לאדם השלמות הגופני שזכרנו וישפיע על הכח המדמה השפע האלהי ויהיה קשור בכח השכלי אם מעיקר היצירה אם למיעוט התלמד' או יניע להיות מכת הקוסמי' שאין השתמשותם כי אם בכח המדמה כמ"ס כמדברנו בקסם ואם יהיה האדם שלם בכח השכלי ולא יהיה לו שלמות בכח הגשמי ונפרט בכח המדמה יהיה זה מכת החכמי' בעלי העיון ואם יהיה השפע האלהי על ב' הכחות יחד השכלי והמדמה כשהיו על תכלית שלמות ביצירה זו היא כת הנביאים (כי זה האיש שהיה לו שכל אנושי על שלמותו ותמות) כי אחיית הנבואה והמדתה הוא שפע שופע מהש' באמצעות השכל הפועל על הכח השכלי תחלה ואח"כ על הכח המדמה וזו היא המדרגה העליונה שבאדם והאיש שהיו בו אלו ב' כחות בשלמות ויהיה מכת הנביאים כי זה האיש שהיה לו שכל אנושי על שלמותו ותמותו וימשך אליו שיהיה לו מדות אנושיות טהורות שוות ויטו תשוקותיו כלם לרעת סודות וזה המציאות ויריעת סבותיו ומחשבתו לעולם כשקפת לעינינו הנכבדים והשתדלותו הוא ביריעת האל ובחי' פעולותיו ומה שצריך שיאמן בזה והתבטלה מחשבתו ותשוקתו לענינים הכסמי' מתענוב המאכל והמסתה והמשגל וכן נתבטלה מחשבתו ותשוקתו לשררות ולרשויות שאינם אחיות מבקשת הניצוח והגדיל העם ליו' ושיעבדו לכבודו ולא יתחבר עם הכריות אלא בהתחברו עם החיות והבהמות להנצל מהם ולקבל תועלת כמה שיקולל בו תועלת מהם אם יצטרך אליו לצורך מצרכיו הנה האיש שזה תארו אין ספק שכחו המדמה שהוא תכלית השלמות וישפיע עליו מן השכל כפי שלמותו העיוני שלא ישיב אלא ענינים אלהיים כפלאים מאד ולא יראה וזלתי' ומלאכיו ולא ישער ולא תהיה ידיעה לא בענינים מהם דעות אחתיות והנהגות כוללות לתיקון בני אדם קצתם לקצתם וזה מהות הנבואה כמ"ס הרמב"ם במורה וכיוצא בזה כתב אבונצ'ר אל פראכי בס' התלול' הנמצאות זה לשונו כי האדם יתבא בשלא נשאר בינו וכן השכל הפועל מחיבה כי השכל המתפעל יהיה דמיון החומר והנושא לשכל הנקנס והשכל הנקנס דומה בחומר והנושא לשכל הפועל ואז ישפיע מן השכל הפועל אל השכל המתפעל הכח אשר בו אפשר שיעמוד כועל בכלי הדברים והשתפלות והרכבת' אל ההצלחה וזאת ההשפעה המתהווה מן השכל הפועל אל השכל המתפעל כשיתמצע ביניהם השכל הנקנס הוא הנבואה ובעבור כי השכל הפועל שופע מציאות השפה הא' הוא מכת נבואה אל האדם וזה באמצעות השכל הפועל עכ"ל והרמב"ם כתב במורה כי מהות הנבוא' ואמתת' הוא שפע שופע מהא' באמצע' השכל הפועל על הכח הדברי תחלה ואח"כ על הכח המדמה עכ"ל ובמד' תלים אחר כי הנביא מדבר בנבואה בכח נבואי שבו והוא אינו אלא כמו הצורות המשמיות קול כשתוקעין בהם וז"ש שמואל ואשלם לכם את ירכעל ואת כרן ואת יפתח ואת שמואל ולא אחר ושלם לכם אותי :

ובי"ש

מענין מהות הנבואה הוא הרעת העולם מן העיון וה' שנאמין שיהיה אפשר שיתבא השכל ויטלין האיש בלתי נבוא וישיבים נביא כאיש שמצא מציאה אכל הענין כמ"ס שהאיש הוא שלם בשכלו ומדותיו ויהיה כחו המדמה על מה שאפשר להיות מן השלמות ויכין עצמו במחשבותיו ותשוקותיו לנבואה שהאיש הזה יתבא בטבע כמו שאכל מומות טובים שיחוייב לו כריאות בטבע כן הוא ענין הנבואה שהוא שלמות המין האנושי אחר ההזנחה הנו' ויאמר הפלוסוף כי זה האיש א"א שלא יתבא כמו ש"א שלא יזון איש כריא המוב בחוץ טוב ואנחנו לא נסכים עמו בזה כי מצי' הכתוב שאמר בס' נבואה לא מצאו חוץ מה' ואמר הרמב"ם שהסבה בזה רצון אלהי והוא כדוות הנפלאות שאע"פ שהשלמות הטבעי הוא כמ"ס הפלוסוף שכל מן שראוי לפי כריאותו ויתלמד לפי הכנתו שהוא מחוייב שיתבא אכל ההמצע מזה הוא כמו מ' שמנע מהניע ירו' והכרואת והשלמה בירכעם או ימנע חוש הראות כמחנה חלך אדם בענין אלישע :

אמנם

היות יסודנו שיהיה שלם בשכלו במדמה והתעסקו במדות האלות הוא אמרם ד"ל ב' שמצניע אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה הרי התנו בשלמות שכלי באחרם חכם ובשלמות גשמי והוא גבור ובעל קומה שהוא שלמות המזון ושלמות ההרכבה ובקקן המדות והוא עשיר שהוא בעל ההתקפות וכפ' אין בין שמורד הוסיפו עליו עמיו ואמנם שיהיה בורך אל הרצון האלהי כתב הרמב"ם שדעו זה מענין ברוך בן נריה שהיה הולך אחר ירמיה ולמדו ושכינו והיה מדמה להכבא כמ"ס יבעתי באנחתי ומנחמה לא מצאתי ונא' לו ע"ה ירמיה כה אחר' וכו' ואתה תבקשך גדולות אל תבקש עמי' הרמב"ם כי הנבואה כחך ברוך גדולות והיה נרא' שכונתו לו כי מפני שנמנע ברצון האלהי היתה הנבואה לו גדולות אכל מדרקוק לשונו היה נר' שר"ל שלא היה ראוי ולא מוכן אלהי ע"כ היתה לו גדולות ורכי' כשתפקו ג"כ בלשון הכתוב הוא כמ"ס ברוך יבעתי באנחתי אם הוא לבקשת הנבואה או לאו אכל מדר' ד"ל הנה מצאתי במכילת' בפ' א' וכלשון הזה כתב רש"י בפי' ירמיה ומנחמה לא מצאתי לא שרתה עלי שכינה וכן ותנח עליהם הרוח מה נשתתתי מתלמידי הנבוא' יהושע שמשח משה שרתה עליו רש"י אלישע שמשח אליהו כהה עליו רש"י ומה נשתתתי אני מבני הנביאי' עכ"ל ושם אמרו מה המקום חשיבו כה תאמר אליו וכו' ואתה לך גדולות אל תבקש ואין גדולות אלא נבוא' שנ' ספרה בא לי את כל הגדול' אשר עשה אלישע ומצאתי בת"ר יונתן כ"ס יבעתי באנחתי וכו' לאיתי בתנחתי ונבואה לא אשכחתי והמין' שאין ספק בו גם נבואה לא מצאו חוץ מה' ונ' זה והיה אפשר לטעות כמ"ס בטרם אצרך כבטן ירעתיך ובטרם תצא מרחם שקדשתיך נבוא לנביא כתידיך שלא יסא צריך בנבואה שלמות לכה שכלי ואינו כן כי זהו לענין כל נביא שא"ל לו מכלי הכנה טבעית בעיקר יצירתו כמ"ס ומ"ס לא ירעתי דבר בו נצר אנכי אינו שיהיה קטן השנים בלתי שלם בעיונו' כי שם נצר ואחר על גדול השנים כמו ומשרתו יושע כן כן נצר והיה באותו פרק מדרולי ישראל כשנשתלח במדבר' ויהיה כן נא' שנה ומ' שנה של מדבר הרי

הרי צו וזל שאחר משה היה כי לא היה אחר משה אלא יר משה שבע שבע שבע שחלקו וחייה ק"ז שנה ויוסף כק' נער עבדו
 בהיותו בן ל' שנה כי כל משרת כק' נער וירמיה היה מוערי בני הכנא' לא התנבא עדיון ומ"ש לא ידעתי דבר הוא כק' ש
 מרע"ה לא חש דבר' אכזבי כי למיעוט הרבכל אינו יודע לסדר הדבר' לא לחסרון חכמה ואפי' היה נער כפשוטו קטן השני לא
 מנע מפני זה היותו חכם כי אהמו רואים קטנים שמינו מוסכלות עם מיעוט השנים לטוב הכנות מה שלא השניו הקוני' וכן
 אליהוא אמ' שנים ידברו ורוב ימים יודיעו חכמ' אכן רוח היא באדם וכו' וח"ו שיטלח ה' לט' מופיה קטן מפר תבונ' לתת
 להם מקום להסיוף מרד על מדרס להיות מלעיבים בו למיעוט שני וחכמתו ושמאל בתחלת נבואתו בעיוניות היה כי שמש את
 עליו ומ"ש ושמאל טרם ידע את דבר ה' וטרם יבלת אליו דבר ה' ר"ל שהוא עדיון לא התנבא ועדיין לא ידע צורת הנבואה עד
 שהבין עליו כי קריאה של נבואה היתה ולמדו שיאמר דבר ה' כי שומע עבדך וזה לפי הפשט :

ועוד

נראה כי הכל היה במראה הנבואה כאלו נדמה לו שהיו קורא' אותו וא"ל שוב שוב והוא לא יצא לדבר עם עליו ועל
 לא אחר כלום אבל הכל הוא במראה הנבואה וכן כתב הרמב"ם כי ח"ו שיסתפק שמואל בקול השכנים שיהיה קולו
 של עליו ולא של וולתו ואע"פ שאל' דבר כי שומע עבדך ולא אמר דבר ה' כמ"ל עליו עליו לפי שמש שמש הוא הכל הוא דרך
 דרש או הכל היה מראה הנבואה ומ"ש אשפוך את רוחי על כל בשר ונבאו בביכס וכמותיכם אין זה אלא על הנבואה האמתית
 שיביעו הקטנים אליה כי כל חגיד כנעלס מרד הערס או מרד המערס או מרד נבואה צורקת הכל יקרא נביא כמ"ס כי יקום
 בקרבך נביא או חולם חלום ולכ"א וקניבס חלומות יחלומון ובחורבס חזיונות יראו ואחר שכלל החלומות עם החזיונות כמלת
 ונבאו יהיו החלומ' שלא השלימו שכלם בעיוניות והחזיונ' יהיו השלמים בשכלם ולפי שהכחות הנפשויות יחלשו בעת הזקנה והם
 זריכי' אל נבואה כמ"ס ע"כ יחס לוקמים החלומות ואל הבחור' החוקים השלמי' החזיונות ועל ההודעה הזאת אלל מחרב
 כ"ס ביטלה הנבואה מהנביא' וניתנה לשוטי' ולתיבוקות לא אחר נבואה שורה כמו בנבואה האמתית והוא נכנס תחת מין
 הקסם שהוא לכח המדמה אין לכח השכלי חלק בו וכן נבואה דרך השאלה ונבואה שבע נבואות בלא ספק חכמיות היו וכן
 יורה תפלת חכה כי היתה בחכמה ולולי היות דבורה חכמה לא שפטה ישראל ודברה השירה שהיא ואבינל חכמה היתה וידע
 סוד הנפש והשאריות וכן תקיש על שאר הנבואות וכן יחלס חכם המדמה מפני אכל ונער וכעס כי הוא כח נופני ויחלש ולא
 אין נבואה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות כמ' שכת ולזה לא באה הנבואה על יעקב כז' אכלו של יוסף וכשתכסר
 כאח' ותחי רוח יעקב אביהם ות"א ושרת רוח קורשא על יעקב אביון ואח' בפסחי' בל הכוועם אס נביא הוא נבואתו מסתלקת
 ממונו והביאו ראיה מאלו שפ' ועתה קחו לי תבן והיה כבן המננן והתעליו רוח אלהים ואחרו וכן לדבר הלכה שהוא לכח
 הדברי וזלת המדמה וכ"א וכן לחלום טוב שהוא למדמה וזלת הדברי וכן תמצא הרבה נביאי' נכתבו ואח"כ נפסקה נבואתם
 מפני חלש' הזקנה כי יחלס כח המדמה כק' הנבואה משה ולזה היה בלא כחשה ואחרן שנתנבאו בעת זקנתם וז"ל פ' השופט
 חכם עדיף מנביא כי החכם משתמש בכח השכלי וכל אשר תחלשנה הכוח' הנפשיות ויתמעטו תאוות' הבשריות תחוקקס
 הכחות השכליות ולא לל כשכת פ' השול וכסוף מ' קינין כס' קדש' חכמי ישראל כז' שמוקנין חכמה מתוספ' בהן שני' בישישים
 חכמה והנבואה זריכה כח גופני ובעת הזקנה יחלש ודע כי חזל' כי מרע"ה היה אב בתורה אב בחכמ' אב בנבוא' ויהי אפס'
 להבין מזה הלשון שכמו שאפשר שימצא חכם בלתי נביא כן אפשר שימצא נביא בלתי חכם וחלילה שכבר השמישו שאין הנבואה
 שורה אלא על חכם מנ"ל ממהם אבל אפשר שימצא חכם בלתי נביא כחשה וע"כ אבי כמו שהיה משה שלם בחכמה כן היה
 שלם בנבואה וכן מ"ס מיום שהרב כ"ס ביטלה נבואה מהנביאים וניתנה לחכמים והקשו ואמרו אטו חכם לאו נביא הוא ותרצו
 אע"פ שניתנה מן הנביאים מן החכמים לא ניתנה כזו כי הנביא ייוחד בשם נביא כמה שהוא חגיד עתידות ואין זה
 מדרך חכמתו אלא כח נוסף על החכמה והחכם יש לו כח נבואי בהשגת עיוניות יוצאות מדרכי הסקס ולכ"א עז' תרע דאמר
 בברא רבה מלתא ומתאמר הלכה למשה מותיות ועכ"א במאמרים נכבדים הנאמרים שאינם משיגים טעמם אין לו אלא דרכי
 נבואות כלומר כי הם למעלה ממחקר טבעי :

ולפי

שהנבואה זריכה אל כח גשמי ע"כ תחלס בהחלש הכח ההוא וזו היא סבה עצמית בהפסק נבואה בגלות חפני
 עצבות ועצלות וזהו היעור הרע שיעברו באמרו ישוטטו לביקש את דבר ה' ואזל' פ' חכית דבר ה' וזו נבואה : וכתב
 הרמב"ם כי מרע"ה לא באתהו הנבואה ככואה מקרם מאחר תלונות המרגלים עד שמתו בלדור שמדבר אנשי המלחמה בעבור
 שכלהו לסבלם לרוב תלונותיהם ואע"פ שהוא ע"ה לא היה לכח המדמה חבא בנבואתו אבל שפע השכל עליו מכלתי אמצעיות
 שסוף לא יתנבא כחשל כשאר הנביאים עכ"ל ועמין זה דלל אמרוהו לפי שכל פ' וזהו הדברים כאמר ויאמר וכאשר תמו כל אנשי
 המלחמה למות כאמר וידבר ה' אלל הס'ל לא לליאות משה פירשוהו אלא לעבין חצלת ישראל שכו' שהיו יש' נוספין לא כתיחד עמו
 הדבור בלשון חכה פני' אל פנים וישוב דעת ללמדך שאין הנבוא' שורה על הנביא' אלא בשכיל יש' והענין הזה לו' כי גלמותו
 של משה לעצמו לא חלשה כלל וחלילה אבל להנהיגם של יש' הנועה בו חולשה מרד הרצון האלתי שלא היתה הנבוא' באה עליו
 באותו שלמות של חיבה כחיות' נוספי' אלא כחי שמדבר עם אבירו ככעס וכאשר תמו כל אנשי המלחמה כתיחד עמו הדיבור
 בהנהיגם כאשר קודם לכן כשסר המונע ואחר שנתגלגל לנאקדריבור בנבוא' משה והסכמת הכל היא שהנועה החולשה לנבואתו
 אף על ג' שהיה שכל בפועל אם מפני לאותו מתלונות העם אם מפני היות העם בלתי נבואתים למה שהיו ראויים קודם
 תלונתם :

בב"ש

לזה חטאו במי מריבה שנאמרו בו הרבה דברים זה אומר בכה וזה אומר בכה זה בוכה וזה סותר ואנחנו לעניות
 דעתנו כאמר בזה לפי מה שיראה מישוב כל הפסוקי' הנכתבי' בחטא ההוא ונראה כי מאמרי דלל הם מנביאים
 לזה וכאמר תחלה כי אע"פ שנבואת משה לא היה לכח גשמי כה נבוא כמ"ס אלל הדבור בנבואת משה והוא האמת אחר שלא
 היה כה משל ויורה אלל משה בעורו כחיים האל הנפסדי' היה צריך אלל סנוף בלי ספק ואע"פ שאמר עליו הכתוב לא כהתם
 עיניו וכו' ח"א שלא חלש נופו מפני הזקנה ולא היה כחו עתה ככחו אז בעת יציאת מצרים ולהנהיג העם צריך עוד מן חכמות
 השמיות ומן האיברים :

ואחר

הקדמה זו נאמ' כי בשנה א' בצאתם מצרים במי משה ומריבה בהיותם בדפידים לא נתיאש משה מלהביין רצון
 העם להוביל להם מים כי מצא כחו נאות לזה וע"כ כשנקלה עליו התפלל סמוך על תפלתו שתקובל שנאמר ויעץ
 משה אל ה' לאמר מה אעשה לעם הזה הוא עוד מעט וסקלנו לא שאל אלא עצה מה אעשה והס' חכמותו שסכיתו תעמוד עליו כבוד
 ונביליו שכינה יתפרסם הנם אבל בקרש נתיאש מהם כמו שהוא קשה לואה לסכול הנהיג קשה ואח' כעצמו ח' שנה אקוט כדור
 ועדיין

מגן אבות ח"ג

ועדיין עם תועי לבב הם עד חתי ויהיה זה להם לחוקש אין אלו ראויים לנש ולל אחתלל עליהם ויתמו כמדבר הזה כמלא וגם
אני עומד ואשריג' כ"הסכ' עמו כזה כי אם חשה שהוא אלהים לאהרן כתרל כ"הסכ' שיתרשל שלא היה אלא כבולו ויבא
משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד ויפלו על פניהם וכפילה זו לא נטלו עצה לעצמם כמ"ה להם הדומה מתוך העדה
הזאת ואכלה אות' כרבע ויפלו על פניהם ושם נחת' ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה כי לא נתיאשו מן התפלה וגם בשנא'
הכדלו כאמר ויפלו על פניהם ויאמרו אל אלהי הרומ' סמוכו כי בחפלה תתכבטל הנזירה וגם נפילה זו לא היתה לפני העדה כמ"ה
במרגלי' להחזקן לפנייהם שלא ימותו וגם לא היתה נפילה זו בחלוקת קרח כאותה נפילה שלשם כי אותה נפילה היתה מפני
שחטרונו שלא היה עושה הדברים אלא מלכו וכפילה זו לא היתה אלא להתיאשם מן הנס וחשבו שחטאם היה גדול כלתי ראויים
שיעשה להם גם ואמרו ימותו במדבר ואנחנו גם עמם וז' ויקצפו על מו' מריב' וירע למשה בעבורם כי מפני הטאם הגדול
השב משה שלא יעשה להם גם ומפני מחשבה זו באה לו רעה וכיון שאותה רעה באה למשה מפני קצפם גם אהרן באה לו רעה
כי לא היה אהרן ראוי שיעשה גם ע' מה שלא יעשה ע' משה ולפי שרעת אהרן כמשה לרעת משה לא סביר הדבר הזה אהרן
כי אם משה וכשנפלו על פניהם א"ל ה' קח את המחטה אתה ואהרן אהרן' וזכרת' אל הסלע וכו' ולא הבטיחו כבולו שכינה
כמ"ה שם הכני עומד לפניך שם על הצור בחורב כי מאותה טעה שנפלו על פניהם נענשו ולא רצה לבנות שכינתו עליהם אלא
שיעשה הנס בלא בולו שכינה כרי שלא יאכרו יט' ולפי שלא ראה משה בולו שכינה בתאמת אלו שלא יעשה להם הנס ומשק
ברכר ה' שאמר לו והוצאת להם מים ע"כ נאמ' להם שמעו נא המור' וכו' כלו' מפני מדויקם אינכם ראויים לנס ולא יצאו לנס
מים מן הסלע המים ואמרו ונצא ולא אמרו יוצא ה' כי חשבו שה' לא יעשה להם גם ומתוך דבר' אלו הכס הסלע
פעמים כי חשב שהנס לא יעשה להם כלל אבל כשה' נהיה כרי שאמ' להם כמו ש"ה סדרך חכמה יצאו מים מן הסלע כמכב
בן הוא דמוק שיצאו דרך גם והנה החטא היה גדול שחשבו פקו' כנס קודם שהבטיחו האל בו וגם אחר שהבטיחו' וזה נאות למ"ה
ל' שזה החטא רומה לחטא הצאן ובקרישט להם יצו' שגא' לו היה ה' תקצר אלא לפי שלא היה כפרהס' חסך עליו חכמו' וגם
הוא נאות למ"ה ל' שחטאו באמדם שמעו נא המור' ולא שהדיבור הזה הוא חטא למופיה שהרי אהרן' א"ל מתור' היותם עם
ה' אלא סביריכור זה היו מרחיקי' שיעשה להם גם וז' ויקצפו על מו' מריב' וירע למשה בעבורם כי הנסו את רוחו ויבטא
בשפתיו לפי שהמרו את רוחו בחלומותם ובמריבת' ביטא בשפתיו ואת' שמעו נא המור' וכו' כי הוא מאמר מחליט כח הא' ועזא
ויתעבר ה' ב' גם כי התא' ה' בכלל' לפי שהמריב' את רוחו ברם לו שביטא בשפתיו ונענש וגם זה נאות למ"ה ל' כי החטא
היה אחר ההכאה שג' לו וזכרת' אל הסלע לא שהיה סביר' כנס בין האל לריכור שהרי ברפיד' נא' לו והכית בצור והמסור
את' הן הכה צור וכו' אלא שההכאה היתה למיעוט אמונת' שיעשה להם גם ולמה בסמוך על סברתו ונכונה מקרא מלא שהרי
כתו' יען לא האמנת' בו וכו' הרי שלמיעוט אמונת' בזה שיעשה להם קדוש' ש"ה נענשו וז' שם המס' מו' מריב' וכו' ויקרש גם כי
המריב' הגדולה הכניסה עסק כלבם שהיו ראויים לנס ולא קדשו הם אה' שם אלא מעצמו בתקדש שצאו המים שלא בתשכבת
משה ואהרן וז' באהרן על אשר מדייתם את פי למו' מריב' כי המריב' ברמה להם להמרות פי ה' כי אחר שצויתו אתכם
משה ואהרן וז' באהרן על אשר מדייתם את פי למו' מריב' כי המריב' ברמה להם להמרות פי ה' כי אחר שצויתו אתכם
והוצאת להם מים אמרתם שמעו נא המור' וכו' וכך כמשה נא' בפעם א' כאשר מדייתם פי במריבת' העדה וכו' ככ"ה מוכיר
המריב' כי הוא גרמ' להטעו' משה ומשם למד המסור' ויקצפו על מו' מריב' וירע למשה בעבורם וז' הפעם הב' נא' למשה על
אשר מעלתם כי בחוק בני ישראל במי מריב' קדש על אשר לא קדש' אותי מורה המריב' ב"ב ואלא קדשו ה' כי מעצמו
בתקדש שלא כמחשבתם טכ' ויקרש גם וזהו המעל שהוא ולול קדוש' כי המועל בקדש' נק' מועל מפני שמועל ומולול בקדושה
ואשר המונה נק' מועלת לפי שצאם מדיי קדוש' הצניעו' כי הונס' ב"ב נח' חרסה בלו' ספק חרסה וכן נא' בענין הונות
ואנחנו מועלם באלהינו ומשם נשים כדרי' וכן הנוול ונשכע לשקר נק' מועל בחרש' ה' כמו שנק' מחלל את ה' וכן הלא עכן
בן זרח מועל בחרש' ובכלל' כי הפעולה ספק קדוש' וכן בכלל' בו חרסה והשיקור כמ"ה קס' על שפתי מלך כחש' לא ימעל
פיו וכמ"ה ל' אין מעילה אלא שקור ויהיה מעלתם בולל ולא קדש' וזו מה שג' ב' חטא משה ואהרן והעונש היה ב"ב מרה כ"ה
אתם השבתם מחשבת' רעה שימותו במדב' וגם יתמו ואחר גם עמיה לכן רהקיים בכם ואתם לא תבואו הקהל הזה אל הארץ
והם יבאו וירשום וישתכח דיון האמת לעדי עד :

ודע כי שלמות הנכבא' כנפילי' יקרה להם מה שיקרה כמ' מוח החכמה לחכמי' כיון שחם מי שהצביע לו מוס שלמות כשיעור'
שיצלימוהו לזכר לא לזולתו ויש מי שצביע לו מחמו מה שיצלימוהו וישליו לזולתו כאשר ילמדו וירבילו בחכמה ויש מי
שצביע לו מחמו שיתעורר לזכר פניהם להועיל לכל קורא ספריו כי המחבר ספרי' לא יחברם לעצמו אלא להועיל לזולתו כן הוא
ענין הנכבא' יש מי ששפ' עליו מוח השלמו' שהשלמוהו ולא הפדיו' בו לזולתו ואלו הם ריבוי הנכבא' שהזכירו ל' שהיו כישראל
ולא נוכרו ויש מהם מי שהיה מוסר הרב' לדרך האמת ויש מהם מי שסבד ספרי' כיצטיה וידעיה וזולת' והנכבא' שימצאו
במדרגה זה ימצאו כנפסם יסוק' ושתעוררו לקרא בני אדם יקובל ריהם או לא יקובל ואפי' יגיע להם נזק מקריא' שהיה לא
יקשו ויש מהם מי שנהרג בוכריה כי השפע האלהי יגיעם ולא ינחם לשקוט כמ"ה ירוח אלהים לכשה את זכריה ויעמוד מעל
לכם וכן ירמיה את' כי היה דבר ה' לי להרפה ולחלם כל היום אמרתי לא אוכרנו ולא אדבר עוד בשמו ויהי בלבי באש בוערת
וכו' ואמר הרמז' ש' שהוא מאמר עמוס' ה' אלהים דבר מילא ינבא והוא ל' חלק מדרגות הנכבא' זא' מדרגות ה' בקראת
רוח ה' והוא האוס ש' ליה אלו עור אלהי שיעורוהו למעשה טוב גדול בהצלה הכל חסוב מקהל רעים ומה שידחה לוח ואלו הם
האכשי' שגא' עליהם צלחה עליו או נחה עליו רוח ה' וזו היא מדרגת שופט ישראל כלם בשחשון נא' וחצלה עליו רוח ה' וכן כיפחה
ותהי עליו רוח ה' וכן זאת היא מדרגת יועצי ישראל החשובי' כמ"ה כעמ' כשהניעוהו ק' לצור לרוד רוח לכשה את עממי
והנה משה היה לו זה סכה בתלתו עד שנתעורר להציל העברי' מיד המצרי' וכיוס הב' אחר לרשע למה תכה רעך וכן אחרי
ברחו מפרעה התעורר להציל בנות רעואל מיד הרע' ולא נמנע מזה מפני בריחתו מפרעה כמ"ה ויקם משה ויוסיצין וכן דוד
אחר שנמנע נא' רוח אלהים ג' דוד מהיום שהוא ומעלה ולזה נחבבר על הארי והדוב והפילא' וזה הכח לא יתעורר ממנו ענין
אחר למי שהביע אלו לפועל א' מהפעולות ולא לאיזה פועל שידרן אלא לצור עשוק אם א' גדול או קהל או למס שחביא לזה
בהצלחת זוסף בבית המצרי שהיה סכה ראשונה לעניני' גדולי' שתחדשו אהרן' ה' הוא שימצא האדם באלו ענין כל עליו
וכח אחר שתחדש עליו וישמחה לרבר' וידבר בחכמות או בחשבחות או בדברי אחרים מוציל' או בענינים שהגייס אלהיים
בעת היקיונה והשתמש החושי' על משיגיהם וע' נא' שהוא מרכב כרה' ק' ומוס חכת היה דוד כשחבר תלום וכן שג' כשחבר
פגלי וקללת וסיד השיור' וכן ספר דניאל ואיוב וד' שבתחברו ברה' ק' ושאר הכתובי' ובפי' אמרו תגלת אסתר ברה' ק' נאמר
וע"כ

עוד

והאמת

וכתב

ובתב הרמב"ם ז"ל כיהססם בחלומות הסודיות הוא הסבסב בכבואה בעצמו ואמנם יתחלפו ברכ או כמעט לא בחין והביא ראיה ממזל חלום א' ששנים בכבואה ולא יפעל השיעור בין ב' רכרים מתחלפים בחין כי אין ראוי שיאמר שלמות האדם כך וכך השלמות הסוס וכן הביא ראיה מת"ש כב' מרבית כבואה חלום וזה דמיון נפלא כי הכובלות הוא הסרי עצמו אלל שכלל קודם שלמותו כן פעל המדרגה בעת השינה הוא פעלו בעת הכבואה אלל שיש בו קצור ולא הניע אלל תכליתו וכן הביא ראיה מת"ש בכבואה במראה אלל אתודע בחלום הדבר בו ומראה הוא טיביע לכח המדרגה השלמות הפועל עת שיראה הדבר כאלו הוא תחון ויראה הדבר כאלו באלו ע"ד הרבשה היוצאת ואלו הן פני חלקי הכבואה מראה או חלום וכן שהשתמשים בכ"ק הם מאנשי המדרגה הפ' או קרוב אליהם וז"ש ז"ל משמתו כביאים אחרונים פסקה כבואה מישראל ועדיין היו משתמשים בכ"ק וכנאית זאת ההשגה בכ"ק שהיא חלוסה ולא הטיבה לחיו' קול מל כבואה לא היא כבת לים ועניינה שהשתמשי' בה היו משתדלים להדבק שם השכל הפועל שיטעיע עליהם שפע כבואיו וידעו בו העהידות ולא השפיע עליהם שפע שלם אלל שזכרם להם קול מקוש באויר מניע לאזניהם ושמעו הראוי לאותה השגה בלבד רומה להשגת המון ישראל בשמיעת הדברות בעת מ"ת כמ"ה באריות כשדברנו בהשגה זו שטייב ישראל באותו מעמד ובא"ל וישמע את הקול מדבר אליו קול לוקול אליו וזה שומע ואין ישראל שומעים ולזה כששמע שחולל הקול ג"פ ולא שמעו עליו אז הבין עלי כי קול כבואה הים לבי הפשט ולפי זה היה אפשר שיטעיע הכביא דבור בהקיצ ואין צריך לומר מ"ש הרב ז"ל כי תחלת הכבואה היתה מראה ואחר השתקע בחלום ואז היה הדבור ובאמרו במראה אלל אתודע הכל ככלל בהתודעות הראיה והדיבור וישו א"כ מדרבנות הכבואה לא כמו שהביא תחלה והנה יונתן ע"ה הרביש כאלו העניינים ודקדק בהם דקדוק נפלא כי בכל מקום שנמצא לשון כבואה בכבואים השלמים והוא' לעם תרגמו כלשון עבריו וכל מקום שנמצא זה הלשון בשלמים שלא הגיעו שלמותם שישלחם הא' לעם כמו שכל כביאים נמצא שאלו וכן לסקת כביאים שנמצא ג"כ תרגמו משבחים שהיו אומרים דברי שירות ותשבחות ברה"ק והיא החלית מדרבת הכביאים וכל מקום שנמצא זה הלשון בחי שבעתה אותו רוח רעה תרגמו לשון שטות כמו שתרבה בשאלו ויתכבא בתוך הכיית ואשתני בבו כיתא כי יש אכשום תחול עליהם רוח רעה והם משתבעים ואומר עתידות לפעמים צורקים ולפעמים כוכבים והיו ההכלל שזכרנו מזל גם בחלומות ואמרו כאן ע"י מלאך כאן ע"י שד וקראו זה הכח רוח טומאה וכבר ידעת מדרבנו כמ"ש מהו מלאך ומהו שד ומהו ההכלל שכן הקורעה שהיא ע"י מלאך ובין הקורעה שהיא ע"י שד ומהו המין היו כבואי הכפל ונה שם תי' ע"ל כבואתם ואשתניא וזהו ויבא הרוח ויעמד לפני' ויאמר אנכי אפתנו ויאמר אלל וסנתי רוח שקר בפי כל כבואיו וזה הדות הוא

מגן אבות ח"ג

עד הוא השטן שנאמר בו כי בא בתוך בני האלהים להתיצב על ה' ע"כ במראה זו בתוך צבא השמים העומד על ה' ומזה המין הוא מימי המימוסים :

ונראה כבאן כי כ' פועלים הם בנבואות הא' ע"ז מלאך והוא שפע השכל הפועל על הכח הדברים ולא יפול מכל דבר שם ארצה והפועל הכ' הוא אצילות דעה דרך השתבשות על הכח המדרה וירוב לפעמים ואם ידבק לפעמים אפשר הוא והכל הוא לפי רצון הש' להיטיר דבקיו להאכיר רחמיו ית' שמו והל' כב' ז' לפי שלא השיג מציאות השמים השתדל לתת סבת אמות הנבואה והצדק הנמצא בה והכוב הנמצא בקסם ובחלום והאריך בזה לפי שרשיו ואין צורך לכל מ"ש כי הכוב הנמצא בחלום הוא לפי השפיע ההוא מהשכל הפועל על הכח הדמיוני והכח הדמיוני הוא מדרג והשפיע המביא בנבואה השקד הוא מהכחות הרעיון הנק' שדים כח"ס וגם אפשר שיהיה השפיע ההוא גם בחלומות כח"ס ז' וגם בקסם ויהיה זה סבת הכוב הנמצא בהם והשפיע המביא בנבואות הוא מהשכל הפועל שהוא מלאך שולח מהא' על הכח הדברי וכל דבריו אמת ועוד נדבר ב"ה בענין הנסים בהם יבחן הנבוא ואין שיח בטל הנבוא בנבואתו ודע כי דבור הנבואה הוא כ' מימים הא' הדרת העתידות ואם לא יבא דבריו הוא נבוא שקר וע"ה אשר ידבר הנביא בשם ה' ולא יהיה הדבר ולא יבא וכו' ואם יתקיים הוא נבוא אמת ו"ה יודע ישראל מרד ועד באר שבע כי נאמן שמואל לנבוא לה' והמין הכ' דרך אזהרה בנבואה יונה על נימיה ונבואת ישעיה על חזקיה אשר כתובה ובתפלה יהי בטל דבריו הנבוא ולא יא מחזקהו שהוא נביא אמת וענין ויירא יעקב אחר שהוכחש בשמירה כבר ביארנו ז' מהחטא גרם והוא שכרת ברית עם לזן עובד ע"ז ושלח מלאכים לעשו ולא סמך על ההכחמה :

ודע יצליח האל כיוס בענין הזה ענינים יוצאים מכל הקשר הפורפחים והוא מ"ס השם א"ל ז' מאיש שמור' נסים כבר אברהם הספירו שהלך רוח ה' לפעמו ר' שנים פעם בהקיץ פעם בחלום ומלאך דיבר בו ואת שמו הדיד לו וכתב לו ספר ג' ידוע של נייר וקרא אותו פלאוח הכחה והתחיל לכתוב לו פי' ארוך על כל היבנה וחיבה על עלה א' של נייר מן הספר ההוא כ' ידות של נייר וזה האיש קודם זה לא היה יודע ספר כלל ודבר הימא הוא זה שאין לדנו נביא שלא היה חכם ואין הנבואה שורה אלא על חכם ובחוצה לארץ אין הנבואה שורה אחר שנתקדשה אז ונבואת יחזקאל באה החמילה וגם אין הדור ראוי לנבואה ולזה לא סרתה נבואה על תלמידי הלל ואין זה קדם שיחבר ספר מלא חרמות וכן ספר הרב הנו' כי בעיר לארדה היה קטן א' שאינו יודע ספר והיה אומר כמה חזורים ובהם דברים ואחר אחר להם הוא עצמו לעשות לו רפואה וכתבו מפני מושא א' ועשו ונחירא :

עוד כתב הרב ז' כי בארץ אשכנז היה איש בשם יודע ודורש דברים בפני גדולי התורה דברים נפלאים ודרשות לא יעשו בן גדולי אנשים אשר בארץ ויוספה בן בשם קורין אחוה שם הדורש. עוד כתב הרב ז' שהוא ראה איש א' שמו רבו אברהם קולוניא אשכנזי שהיה עומד בב"ה של קולוניא במערב וקול יוצא כנדרו מן המזרח מעל גבי הארון שממזים בו ס"ת ושאלים לו כל דבר והוא חסיד ואותו קול דורש מה שלא ידורש כל בישראל וזה אברהם היה אומר שאותו המדבר היה אליהו ז' והעידו לרב ז' כי דרש יום שבת בפני רבנים גדולים כפ' ויהי ככלות שלמה והעידו כל הרבנים שאין בכל הרבנים מי שידורש כמותו וכ' הוא תימה גדולה ואלה הענינים קצתם ע"י שם ותצתם ע"י אליהו ז' ויש מהם ע"י שדים כי לא נחמק שהשדים יעשו פיוסא בזה וכבר אמרו בהנחו שם שמעתיא רינחא יוסף שורא אמריכו וכבר העידו לי כי ערבי א' אחוה מר והיה מדבר כלשון הלועזים וכן העיד כי ראה איש אחוה מר וקורא פרשיות מספרים שהיו יורעים בו שלא היה יודע אותם :

ואחר שהלכנו דברנו בזה הכח הדמיוני ובמוסגיו נאמר מה שהוא כוונה הספר כי בכח הזה יש חכמה ועבודה אע"פ שהרמב"ם כתב שאין בו חכמה ועבודה לפי שזה הכח יפעל כשינה בעת שאין לאדם בחירה אבל כבר למדנו הרב כי יש בכח הזה עבודה אם בקסם שלא להניע כח הדמיון במין חמיני הספעה ואם בחלום לדרוש אל המתים שפי' הל' שזה המרעיש עצמו ולן בבית הקברות כדו שח שרת עליו רוח טומאה וכן בנבואה יש בו עבודה אל הנבוא עצמו שלא יבחר מחקום הנבואה כדי שלא תחול עליו וזה היה חטאו של יונה בן אחתי וכן שלא לכוש נבואתו ושלא לעבור ע"י עצמו ושלא ידבר שום בשם ה' ולעם יש חכמה לשמוע אליו אחר שהחזק נבואתו ואפילו לעבור על ר"ה באלוהי בהר הכרמל שהקריב בביתם בשעת איסור הכחמה ושתיה חזות טעה בשם הש' כשאר חזות חז' חע"ו :

ועתה נדבר בכח הזוכר והשומר בה' בכח הזוכר ונאמר כי זה הכח אינו בידעית דברים שהיו כי הידיעה בהם לא תקרא וזכירה כי אם השגה וידיעה בסתם ואינו בדברים העתידים לכא כי הידיעה בהם תקרא מחשבת או נבואה ודומיהם ולא ייחסו לזה הכח והכח הזה אינו אלא בדברים שזכרו ונפלה הידיעה בהם והנה הם ג' ענינים הא' ידיעת הדבר ההוא בלי הפסק והכ' הידיעה בהם אחר הפסק וזה יקרא זכירה והפסק יקרא שכחה והוא אינו נזכר מעצמו אלא אחר המחשבה כזו והבטחה לזכרו יקרא הזכרות וזה הפעולות השכל וע"כ אין זה הכח לחיובי שאין לו שכל אבל הזוכר הוא לחיובי שיש לו דמיון וכח מחשב כי בזה הכח יזכר השם את אמו ויזכר מהוא אע"פ שיש ב"ח שאין להם דמיון כמו המינים והתולעים כמו שנזכר והכח השומר הוא יותר נכבד מהכח הזוכר והזכרות לפי שהוא כח שיש כל צד נפסקת והכחות הקיימים בשווי הם כלא ספק חסוכים והפסקים והכח הזה אינו כח הדמיון והמחשב אבל הוא זולתם ויותר רוחני מהם כי המוחשים שקבלום החושים מובשמים ומסרום אל החוש המשותף רוחניים במוקדם המוח והוא המדרגה הרשונה מהמדרגות הרוחניות ואח"כ קבל אותם מהחוש המשותף הכח המדרגה ומרכיבם והכח המחשב הוא בדרגה אותה להצדיקם וזה הכח הוא יותר רוחני והוא באמצעות המוח ואח"כ קבל אותם הכח הזוכר והשומר שהוא באחרונה המוח ע"כ הוא היותר רוחני שכלם שהוא מוסר הקל' כלם וכשאר הידיעה צודקת בכללו ומה שזכר כי הכח הזה הוא באחרונה המוח כי כשיש חולי שם תקרה השכחה וכבר הנידו שאיש א' הניח קרני המצנה באותו מקום ושכח כל מה שהיה יודע להתכת הרוח המושא זה הכח אשר באותו המקום והוא מובאר שאע"פ שכל זכרונות והזכרות יהיה עם דמיון אבל הם זולת ענין הדמיון ושפועל אליו חכמות נכבדים זה מזה כי פועל הזכרון הוא העמדת ענין הדבר המדומה אחר האכזר וישפוט עליו שהוא אותו ענין שהרגיש ודמה והכח א"כ הם ר' דברים דמיון וענין אותו דמיון והעמדת אותו ענין והמשפט כי הוא אותו ענין דמיון שהיה לחוש הקודם והעמדת הדמיון ראוי שיהיה לכח זולת אותו כח שהשיג הענין והשפוט באדם הוא השכל כי הוא שיפוט בחיוב ובשלילה ולכן יודבר כרצון ובחיובי הוא טבע ולכן יזכור ולא יודבר אבל יש לו כח מחשב ולכן ירחק הדמיון ואם לא הרגישו עדיין והכח יש כאן ג' פעולות לג' כחות הכ' מהם מביאים השני דברים הפשוטים אשר הורכבה הצורת המורכבת מהם הא' מהם דמיון הדבר והכ' ענין דמיון הדבר והג' מרכיב אלה הכ' ענינים הא' אל הא' וזה כי הצורה המדומה היא דבר במעלת הנושא והוא תכנית הדבר וענין אותו תכנית

התבנית הוא כמעלת הצורה וזה כי כוף הדבר חוץ לנפש מפני שהוא מורכב קרה לו שיחיה בנפש על אותו הצד ושיהיה קבול
הכ' חלקים שהם הורכב לה' כחות משונים ושהיה הרבכתם לכח' הנה כבר התבאר מזה המאמר כי הם ג' כחות כח מעמיד
לדמיון הדבר וכח מעמיד לאותו ענין אותו ענין אל דמיונו ולכן ישלם ההודכרו' בסיוע אלה הם' כחות
והעמיד ב' אלה הם הדבר המיוחד והרעטו השתדל לבאר כי הכח הווכר הוא וולת המצוייר ושהם ב' כחות וכוא כי אנחנו נשע
לפעמים ענין הצורה המדומה ולא נשא הצורה המדומה וכשי' הצורה ולא נשי' עניינם ולכן אפשר שנשמור הדבר דברים יחד ולא
נדמה אותם והנה כח השמירה והדרכו' א' בנושא ב' מנר כי אשר ישיב כח המדמה מאי' ראובן דמיונו אליו אמתם הוא מה
שירשמו הרשם כחש ממונו והדבר המשיב אותו הכח הווכר הוא ענין הרשום ולכן יהיה ענין הדבר בכח הווכר יותר רחמי ממה
שהוא בכח המדמה ופועל אליו הכחות בצורה המוחשת אחר מ' פעלים או ההרכבה או התוך כי כשיחזירו הצורה שהרשמו אותם
כבר יהיה פועלם ההרכבה כח' ש' גשעמיד ב' א' מ' הכחות הענין הפשוט אשר ייוחד להעמידו וירכיב הכח הכ' והשתדל יהיה
כגדר הדבר המוח' כ' שהעמיד להיות מוחש וזה יהיה כשירשמו המדמה תחלה הדבר חוץ לנפש ואח' כי יצירה המצוייר והמדמה
ואח' כי יכורר הכוור והמחשכ ענין אותה צורה הרשמה ולחיות הכחות האלה פועלות ה' מתחלפות היו מקומותיהם מן הראש
מתחלפים ובעבור שהם המדמה אמתם ירשמו תחלה ואח' כי המצוייר המצוייר ואח' כי יכורר הכוור ואח' כי יקבל השומר יתחייב
בשכרם שיהיה המצוייר המדמה במקדמי המוח קרוב אל המוחים וילזה אליו המחשכ הכוור וזה במקום האמצעי ואח' כי ילזה
הכוור והשומר באחרנית המוח וידמה אלה הכחות ה' נקראים בלשוננו כלשון חכמה ותבונה ודעת כי מה שמקבל המצוייר
מהמוחיס יקרא בשם חכמה כי מה שלמד האדם מרבותיו ויקרא חכמה ואשר יכורר הכוור יקרא בשם תבונה שהיא באמצעות
המוח מלשון בין ואמצע ודעה יקרא מה שירש האדם בכח השומר והווכר והווכר הם' א' בנושא א' צ
וכורר ושומר בדבור אחר כהמרו מה שאין הפה יכולה לדבר ומה שאין האין יכולה לשמוע כי מנר היותם א' בנושא באמרו בדבור
אחר ומנר היותם ב' היה כפינו כס חוץ לטבע והדבור הא' היה וכורר להחזיר הדבר הנשכח והוא ממדת הרחמים שלא הוסיקם
לשמרו והדבור הכ' הוא יותר חוץ הוסיקם לשמרו בדרכות והוא ממדת הדין והיו בדבור א' כי קבלו ממצות הווכרה שהוא יותר
קרוב אל השמירה בדרכות הווכרה אחר ההפסקות וכראה שהמקומות שאל' בהם לא תשכח הוא להווכר על ההודכרות שישתדל
האדם להוכרר שלא ישכח ברוב הזמן הדבר ההוא וא' כ' נצטוו מן השמירה על ב' כחות אלה בשמירה ובדרכות ובזכירה אחר
ההפסק והשכחה וההודכרו' בהשתדלות בבקשה וברצון וא' כ' יש בכח הזה מזה ועבירה בזכירת המצות בכללם כח' ש' כפ'
צינות ובזכירת השכח וצינות מצרים ומעשה עמלק וההווכר מלשון הרע בזכירת דברי מדים וההווכר משכחת מעמד הר' סיני
ומלחמת עמלק וזה פניות גדולות בקיום האמונה שהוא תכלית שלמות האנושי וההשלמה האחרונה וא' כ' שר הוסיקם פשע ליוסף
ב' כחות אלה כי כחלה ולא ובר' כלל בכח השומר שלא שמר ושעה והפשע בכח הווכר שלא ובר' דבר הנשכח וכחלת וישתדל
פשע בכח ההודכרו' שלא נהעוור להשיב הדבר הנשכח בהודכרו' וזה יותר כולל ממ' ש' הבאין ל' שהקדים חיוב אל השלילה הפך
הכתוב ותרנס ונשים ולא אדכריו ולפי דבריו לא היתה פשיעתו כי אם בכ' כחות השומר והווכר לא בהודכרות ולא דרכות

כזה :

הנה התבאר מדברינו כי יש כחאל' ה' מדרגות הא' בופנית רבת הקליפה והיא הצורה המוחשת מחוץ לנפש והב' מציאות
זאת הצורה כחש המשתתף והיא הא' מדרגות הרחמינות והב' מציאות בכח המדמה והיא יותר רחמינה מהראשונה
והד' מציאות' בכח הכוור והה' מציאות' בכח השומר והווכר והיא יותר רחמינה מכלם כי היא מקבלת מה שבידור הראשונים
ונקומו מהקלי' וכאשר וף בלי פסולת והנה ההודכרו' לדבר הנשכח והיה א' כ' בהעמי' ענין הדבר ההוא הכח הווכר וכאשר העמיד
שכח הווכר יעמיד הכח המצוייר בורת הדבר ההוא וירכיב הכוור אותם כי אם אלה העניינים אשר התפרקה הצורה אליהם מהם
תתרכב והתרכיב הוא המתיך והתפרק וענין הצורה יעמידה הווכר ורשמה יעמידה המדמה והרכבת הענין ל' הרשמה יתן אותו
המבי' וכתקבץ א' הב' כחות יעמיד הדבר הנשכח וגם ההודכרו' ולפעמי' יקשה לאדם החזרת הנשכ' ויהיה זה מפני חולשה והפסד
יקרה לא' מאלו הכחות ויחלשו ויפסדו השאר לחולשתו והפסדו זה ההפסד קרוב ברוב יקרה לענין מהשפל דמיון זה כי המצוייר
יפסד בהפסד הקוש ויוחס כזיכורו ולא יפסד החוש בהפסד המצוייר וכן הכח ככוור יפסד בהפסד המצוייר ולא יפסד המצוייר
בהפסד הכוור ויפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני ולא יפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני ויפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני ויפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני
ולא יפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני ויפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני ויפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני ויפסד הרחמיני בהפסד הרחמיני
אכל עעמים יעמיד בקצה אנשים עם התחברות' נדורות הדברים המוחשים אע"פ שלא הרגישו אותם תחלה אכל פנידו להם
תאריהם לבד כח' א' רשמו מחקצת הקדמונים היה מצוייר הדברים שנעתקו אליו בשמע מכלתי שראה אותם ובאשר נכחמו
אותם הצורה נמצא כפי מה שנדמה אליו ולזה אפשר שיצויר הפיל מי שלא הרגישו מעולם וזה יקרה לאדם מנר אליו הכחות הב'
והתחברותם יחד הוא מנר הנפש המדברת כל' מנר השומע לה כמו שיקרה הפרד מנר הנפש הכהמית והתחברותם הוא רחוק
מאד וקשה על האדם כי התאחרותם הוא מפני השכל ומנחות הנפש הכהמית הוא כפרידתם ולזה יקרה זה ההתאחרות לאשר
ישמום ההתבודדות במחשבתם בהתבודדות ויסירו מעצמם הסדרים אשר יטריחו המוחים וישבו החוש המשותף בהם לעזור אלן
הכחות ולכן יתחדו אלן הכחות בשינה ויסקיפו על נפלאות העולם ובעניינים הדומים לשינה כמו חולי השחוק ויחמר ארסטו
כי לפעמים לא יצטרכו אלן הכחות קצתם אל עזר קצתם בהעמיד מה שיש להם להעמיד אכל לפעמים יעמיד על מה שיש להם
להעמיד מכלי עזר חזירו ופעמים שלא יתכן להם שיעמידו אלא בעזר קצתם אל קצת וההפך בין תמונה הנפש על חלקי הדבר
והעמידה ע"צ ההנחה ובין תמונת הנפש על חלקי הדבר והעמידה ע"צ השמירה כי תמונתם על חלקי הדברים השמורים
תמונה מדויק' אין לה הפסק והתמונה על חלקי הדברים המודכרי' תמונה נפסקת אכל היא ע"צ ההעתק' מדברים ויהי לחלקי
הדברים המודכרים מפני שהדבר יהיה כוכר בדמיונו וככיוצא בו והשמירה לא יצטרך כזה לזאת התמונה ע"כ תמונת השמירה
שום ותמונת ההודכרות אינה שום מפני שהיא נעתקת מדומה אל דומה ולכן היתה פועלת השמירה נכבדת יותר מפועל' הווכרה
כי התמונה השום היא יותר נכבדת מהתמונה הנפסקת והכח השומר בכלל אמתם יעמיד ענייני חלקי הדבר השמור על השמור
והדרכות וכשהעמידה הרכיב הכוור קצתה אל קצת ורשם אותם המצוייר והכח הווכר אמתם יעמיד חלקי הדבר בת"י' נפסקת
כלתי דכקה וכאשר היה מציאות חלקי הדבר נראה באלו ב' השגות והיו מעמי הקליפות מנר הכוור והמצוייר הים ההודכרות
יותר קל ואם היה רב הקליפות מאלו הכ' צדדים הים ההודכרו' קשה :

מגן אבות ח"ג

[illegible]

הריבור ככה המתעורר ויש קורים אותו כה המתאוו וקרה להם זה כי גם כערכו התחנפו בזה המעצותקים אותו מלפא
 יוני כי יש העתיקו אותו כווצ והוא לשון ההעוררו' ויש העתיקו אותו שוק ויהא לשון תאום ותשוקה וראוי לקרות
 ככה משתוקק מלשון התורה ואלך תשוקתו הנאמר על יצחק שכבר ביארנו שזה הוא הכח כשמבינו הכח הרמיוני והוא זה
 כשמבינו הכח הדברי ונאמר עליו כמל' שיד השירים ועלי תשוקתו וכבר ביארנו במשיב' זה הפא חלל דיבורנו בניות הלכ
 על צד התורה והמנות ובמקום הזה נדבר במדות זה הפא ע"כ העיון:

והנה מ"ט כזה תחלה סוף הכח אויבו כח הסוף והדמיון בורא א' סאלו הכחות כמאסלו ככלל מהם פו כסר נכניט ונדמיון
נתעורר וא"ל סתעורר אלא א"כ נרניט ונדמיון וע"כ הם קודמים לזה הכח קדמיהם טבעיות ונפשי זה הכח מהמחש
תפני שבעד סמנו זה הסוף והדמיון וכמו שיקדם לזה הכח הסוף והדמיון בן יקדם לו הכח השכלי היריעות העיוניות וזה כ
אמכו נתעורר מדר הציור השכלי ונתעורר ב"כ מדר הציור המחשבי וזה בדברים המעשיים ומאחר שהוא בן והיו אלה ב' הכחות
רצוני הסוף והדמיון קודמים לזה הכח לא יחלט מה' מ"ב דברים או שיהיו ב' אלו הכחות נוטאים לכח הסתעורר כאותו נושא במשך
למציאות כח הדמיון או הסוף כמו שמאסלו המושגים לדברים אשר הם להם מושגים וזה אס יתבאר הסתעוררות בלי דמיון אלא
מהמחש כלכד כמו שחשבים זה בחינני בזכוכים וכתולעים אבל אס לא יתבאר הסתעוררות חלון דמיון והיה הקודם פובע לזה
הכח כח הדמיון כלכד ואז נחקור יחס זה הכח לכח הדמיון אס הוא יחס ההשגה או יחס השלמות וע"כ פריך לחקור תחלה אס
יתבאר הסתעוררות בלי דמיון ואס יתבאר על איזה דר וענין ייוחס אל הדמיון ואח' נחקור אס הוא א' או יותר ועל איזה דר ופאר
החינני מתנועע ממנו התנועה המקומית אס הוא לו החניע האחרון בואת התנועה אס הוא חניע לחינני בדר א' ויתנועע בדר
א' ע"כ מה שימאס החניע האמצעי ונאמר בכלל שנחקור הדברים שבעם תשלם זאת התנועה ואמנם חקרנו בזה התנועה בזה
המקום תפני שחשכם המיוחדת בואת התנועה הוא זה הכח המתעורר ואע"פ שהוא חניע לחינני פסיוע וולתו אעפ"כ הוא הוא
הסבה המיוחדת בהצעתו ושכנעווד עכ"ל מענינו תניע לנו היריעה בעצמו בשלמות :

ונאמר כי זה הכת הוא הכת שבו יתצורר הכ"ח אל האותיות ויכרך מהמקוץ וזה התצוררות בהיות אל תכאות ויקרא תשיקה ואם יהיה להבסם ויקרא כעס ואם יהיה מהשתכלות ויקרא בטרם ורצון וע"כ ההפך בין השמות והרצון כי הרצון הוא המתבונן בפי מה שיחייב הסכל והתשוקה בפי מה שיחייב הרצון וזהו שכן תאמר על האמות וכל פועל יהיה מהשכל הוא ישר ובכון אל הפעלים ההיים המתאמר והרמון לפעמים יהיו ישראל ולפעמים לא יהיו ופעמים יהיה החלק המתאמר ויביע מדר מה שהוא מביע אל בכון ופאיו בכון והשכל הוא המביע אל בכון בלבד ולא שהמביע כזה הכת המתאמר או שהיה טוב או שהיה חמה שחושבים שהוא טוב ואין הטוב הקיוון זה הכת הוא הטוב הכמא הסכלי אל הטוב המעשי והטוב המעשי אפשר שימצא כבר וזלתי הנד שהוא בו טוב וזה הכת המתצורר ויקרא למציאותו הרמון מכת שפדמה ואח"כ יהיה התצוררות ואין זה מקם בו אבל אם ימצא זה הכת מדר שהוא מציין רמון זה במינוי שאפשר לחשוב בו שאינו מדרמה זה ע"כ והוא כי יש לחשוב

לחשוב כחוב שאינו מדרגה שהוא מתנועע מצד החוש כלכד חפני שאינו מתנועע אלא בהמצא לפניו המוחש אבל כשנדרש שהוא
 כן כלומר שחקת חיוני לא יתנועע אלא בהמצא לפניו המוחש לא יתחייב מזה שתמצא תנועה מאין דמיון חפני שהחיוני יתנועע
 בהמצא לפניו המוחש כשהוא מדרגה ענין בו הוא מוחש בכח כרי שיגיע מוחש בפועל שאל"כ היתה תנועתו בהמצא לפניו המוחש
 לכטלה ואחר שהוא כן לא יחלש הכ"ח משהיה חנוכה אצל אותו ענין בהמצא בכח מצד מה שהוא מדרגה לו ולא היתה
 תנועתו וטבעית לא חיונית וזה נכנס וא"כ יהיה בהכרח הא' כלומר שהוא מתנועע מצד דמיון מה לא שהוא דמיון שאינו מיושם
 ולא מוגבל ולא נברל מהחוש ומה יראה שאל"כ יהיה חיוני בעד דמיון לבדו ואחר שהוא כן נכתבאר שזה הכח הוא נמצא
 לפועל עם הדמיון או השכל והתבאר מענין ב' הכוחות שהם קודמים אליו בטבע והיה מהכרחו כפשוטו כי הכח הדמיוני אין יחסו
 לזה הכח יחס המושא לפני שהדמיון השגה וההעוררות דבר נמשך אל ההשגה כמו שנמשך החתוך אל החדור ויותר הנון כוס
 הכח השכלי א"כ מהמבואר שהוא נמשך להם בדרך שנמשכו המושגים לחשיניהם והמושא לזה הכח הוא החוש הטבעי וביד על
 וק מה שוקרה בעת ההתעוררות הפעולות הנפשויות בארמונות הכעס וירקות הפחד והפני וה קים נמשך זה הכח לכח יותר
 מא' מכוח הכעס יראה שהוא בתרכובת הכחות שהוא נמשך להם והיה שם התעוררות נאמר עליוס כשם מנוע בין
 השתוף וההכחה והוא מהשמות המסופקים וכו"ל כשנעניין מה שורה עליו אחרת התעוררות בחיוני והתעוררות המבוקשים
 דעיונים אל אצל ההתעוררות המלאכותיות הוא נאמר במין ממוצע בין אלו והוא א' מהדברים שנשלם בהם בצלאל באמרו וככל
 מלאכה כי אחר היותו שלם בדרמות הקודמים לזה הכח בהכרח וסם חכמה ותבונה ודעת כח"ל הסיף ואמר כי הוא שלם בכח
 המתעורר להתנועע ואח' התנועה השלימה הצריכה ואל המלאכה ומפני היות זה החיוני אשר בין אלו הדברים מההתעוררות
 נמצא האדם מתעורר בהם חנוכה מסופק כמו שהתעוררות המחשבים פעמים רבות יגבר ההתעוררות החיוני כי הכח החיוני
 יתנועע אל הדבר שהוא מועיל בזה והוא הפעול בזה הוא מיוק בזמן שבה כמו שהענין בתשמיש והזוללות :

ואחר

טעם באר הדרך יחס כח המתעורר אל הכח המדרגה והתבאר על איוה צד ימצא ממנו הריכוז נבאר על איוה צד
 תמצא התנועה החיונית המקומית ונאמר כי כל תנועה היא מנ' דברים לכל הפחות הא' מחנוע שלא יתנועע והכ'
 הדבר שמו יגיע והוא המתנועע והגיע וכו' אלו יחדיו המתנועע מעצמו והנ' המתנועע שלא יגיע וכל מתנועע יש לו חנוע
 וסמנוע יש מחנא' שלא יתנועע כלל כשיגיע ויש חנוע שיגיע כשיתנועע וזה בכל התנועות שהם מיותר מחנוע א' וכן הכ'
 סוגים מהחנעים והוא החנוע שלא יתנועע כלל אלא בחקירה והחנוע המתנועע והחנועים לזאת התנועה מהם גופיים ומהם
 כחות נפשיים והנפשיים שמהם תכלס וזה התנועה כבר דברנו בה אצל דבורנו בתנועת הכ"ל ונאמר כי זאת התנועה תמצא
 לחיוני נפ' כחות מכחות הנפש והם הכח המדרגה והכח המתעורר ואלו הכ' כחות קודמים לזאת התנועה בהכרח אלא שלפעמי'
 נדרש הדבר וכתאוס אלו מכלתי שיחנע וכו' נצטרך בהכרח לזאת התנועה להציאות יחס מה בין ב' אלו הכחות בו יהיה
 החיוני מתנועע ואין זה דבר יותר מהיות הצורה הדרושה חנועה לנפש המתעוררת המתאווה והוא מתנועעת ממנה ומקבלת
 אותה כי כשקביע הצורה המדרגה הנפש המתאווה חנועה לנפש המתעוררת המתאווה והוא מתנועעת ממנה ומקבלת
 הנפש המתאווה מההנעה או שלא ימצא ביניהם זה היחס תעמוד החנועה כי התאווה אינה יותר משיתאוו האדם הצורות שיהיו
 לפניו המוחשות מצד הם סידרה אותם ויחנע וזה ההכחה בין ב' אלו הכחות מהפניל והקבול והחנוע החיוני בהכרח עד
 ואל הצורה המדרגה המוחשת בפועל וא"כ הצורה המדרגה היא החנועה האחרון בזה התנועה והכח המתעורר חנוע ממנה על
 ההשגה והוא החנוע הא' במקום והוא החנוע המתנועע וכו' תיחס אליו התנועה ואלו חלכד הנפש המושגת שהוא סבת התאווה
 ומהתנועע שלא יגיע הוא החנוע והענין אשר כשיגיע כפשוטו החנועה הטבעי ויגיע החנועה הטבעי האחרים קודמים
 אותו המפגשים הסכמה וכפרכי אהבה וכו' כשחמצא ואלו הצורה המדרגה ער התעוררות ולא ימצא להם מענין הנק' הסכמה
 לא יהיה כותובלת בהנעת אותו החיוני חפני שחיויות הצורה החיונית אחרת חפני התנועה והעדר כח קבול כח המתעורר
 הסכמה מצד הצורה יקרא חיונים ויכנס עיכולו יקרא עצלה והפך זה יקרא חריונות ודיוות והנה נכתבאר כי הכח החנוע לחיוני
 במקום הוא הכח המתעורר המתאווה והמחלקים הנפש א' חלקים והם גאלינוס וכן סינא הים להם לחלקה ליותר כי יש ממנה
 ומה ומרגשת ומשגל ומה ומה המתעוררת היא המתאווה ואלו כפדלו קצתם מקצתם והמתאווה יותר נכדלה ונפדרת וכן הכעסנות
 וכן חלק הרמכ"ס ל' כפי' למסכת אבות דפ"א ח' פרקים שהקדים לפי' המסכת' וכבאן נלסם הדיבור בכח המתעורר ואלה
 המענין צריך להחזיר זה הדיבור עם ח"ס מוזי כשדברנו בכחות הלב ותפוד כל"מ שם ותקשור הדברים זה כזה ואחר
 שנלסם הדיבור כזה נלסם הדיבור כמה שהיה תכלה המחשבה והוא הדיבור כפח השכלי ואם הוא קודם לכח המתעורר אבל
 להיות הדבור בו ארוך אחרתו והוא סוף המעשה :

המאמר

בכח השכלי ונאמר הנה בעבור שהיה הדיעה השלמה הגיע לאדם כשיקדים תכלה וידע מציאות הדבר
 אם לא היה מבואר כפשוטו ואח"כ יחקור להבין עצמות הדבר ומותו בדברים כשהם קיומו ואח"כ יבקש ידיע'
 הדברים שקיומם באותו דבר והם המשיגים העצמותיים לו והמקרים ג' ראוי שנחקור אלו הדברים בעינם כזה הכח השכלי :
ונתחיל תכלה וישיע אל הדרך אשר בו נדע אמת מציאות זה הכח ויחסו אל שאר הכוח' אשר קדמו ואח"ך נחקור
 בענינו אם הוא פעם בכח או פעם בפועל או אם הוא פועל תמיד דפי חס שסבכו רבים אלא כי לפי דעתם
 פעליו בטלים בזמן הילדות בעבור שהוא מופפע בליחות או אם הוא מקצתו כח ומקצתו פעל כי זהו היותר ראוי שנחקור עליו
 מענינו והוא הענין שיתחלפו בו הקודמי' הרבה ומה יעמוד האדם על מה שהוא יחד נכסך מענינו והוא אם זה הכח נכחי או
 מחוץ פסד או הוא מורכב מדבר נכחי ומדבר מחוץ כי הוא פעם בכח פעם בפועל הנה הוא פעל חיוני בהפיר וא"כ חסו
 זה החיוני ומה מדרגתו ומה הנשאל לזאת הסכמה והכח כי הכח אינו נכדל ויש לחקור על זה הנשאל האם הוא גשם או נפש או שכל
 וכו' מהחנע לזה הנה והמוציא אל הפועל ואל זה שיעור מהנע' יכלה אליו בעצמו' פעל זה החנוע בו כי זה יעמוד על
 שלמותו התכליתית כי מן המבואר הוא שאין זה הכח בכח אדם בתחלתו על שלמותו האחרון אבל הוא בתוספת תמיד אבל ח"א
 שילך זה לכלית תכלית כי הטבע ירחיק זה :

הנה

אלו הכקשות שראוי שנחקור אליהם מענין הכח הזה וכדיעיתם תגיע לנו ידיעתו בשלימות והדברים שנקחם הקדמו'
 כביאור אלו הדברים א' חכ' מינים או תולדות הקשיות התבארו במופת או דרכיו' אמתיים כפשוטו או שהיו המאמרי'
 מחוכרי' מאלו ב' מינים מן הקדמות ונאמר שהוא מן המבואר כי העניני' המושג' ב' מינים אם כללי אם פרטי ואלו הכ'
 עניינים בתכלית הסכרל זה מזה כי הכללי הוא השגת הענין הכולל מופשט מחומר והפרטי הוא השגת הענין בחומר וכאשר
 היה

מגן אבות ה"ג

היה כן הנה הכח' שישינו אלו העניני' בהכרח הם נכדלי' וכבר נת' מת"ם כי החוש והרמיון חשינו' הענינו' בהיוצא ואע"פ שאינם מקבלים אותם קבול היוצאני כמ"ס זה בכח החוש ולכן לא יוכל שדרמה בכח הרמיון המראה המופשט מהשיעור ותכנית וכ"ס שרישיות אותו ובכלל אין אהבו יכולים שדרמה המוחשי' משוללי' מהיוצא אהבו נאום בהיוצא והוא הצד שבו הם פרושים והשגת הענין הכללי והמדות הוא הפך זה כי אהבו נפשט אותו מחומר הפשטה ויותר מה שיתבאר זה בדברי' הרחוקי' מההיוצא בקו ונקודה וא"כ זה הכח אשר מדרכו שישינו הענין מופשט מחומר בלבד אלא כשירכיב קצתם על קצתם יפשוט בקצת' על קצת מאחר שהיה האיש הרמיון אליו דבר ומהותו דבר אחר כי ההרכבה בהכרח הוא מזה חשינו' הפרטים ורמיון זה כי הימים הרמיון אליהם הם דבר ומהותו דבר אחר זולתי המים הרמיון אליהם וזה ברכים מהדברי' ואע"פ שאין זה בכלל כי הדבריו הפשוטי' המהות והמציאות בהם הוא דבר א' בעינו ע"כ יתחייב שיהיו אלו הענינו' מושגים לב' כחות נכדלי' וכשכל נשינו מהות הדבר וזורתו ובחוש נשינו אותו המהות כמ"ס ובהשכל נשינו כי אותו המהות הוא כאותו האיש הרמיון אליו כל' בחומר אותה הכור' וזה ענין אשר לשכל הוא אשר דמיון ארסטו לקו המעוקם כל' שהוא מדרמה לקיחת השכל הצורה לקו הישר ולקיחת הצורה כמשה בקו המעוקם וכיאר זה כי השכל חשינו' המוחשי מדר החוש כל' שהחוש הוא המניעו בהם מדר הרמיון באמצעותו והוא חשינו' צורת הדברים כנפשו והשגתו והפרש בין הצורה והחומר בדברי' שהם צורה וחומר כמו הכשר הוא בענין משוכה ודומה בזה הענין בקו מעוקם הוא אחד מצד שהוא קו והוא משוכה בעיקום וכשהשכל חשינו' הצורות שבהן הוא מופשט עליוהם שהם בחומר כן יתחייב שיהיה א' מצד ומנה מצד כפי מושגיו כי כל דבר שיושג בבחי' הוא מושג אליו ע"כ התחייב שיהיו נחמים הכחות במחנות המושגים מצד ושיהיו אחרים מצד המשפט אליהם שהם מושגו' וכדל' והפועל הא' מפעלו זה הכח השכלי שהוא השגת המהות יקרא ציור והכ' יקרא האמתה והוא הרכבת הענינו' אליו על אלו והוא מן שדרמה כי בהכרח כשלקי כחות הנפש זאת החלוק' לפי שכן כחלקו הענינו' המושגים וא"א שימצא לב' כח אחר לצורך מציאותו וזאת אלו הכח' וזה כי בעבור שהיה שלמותו שיתמזע מן המוחשי' או אל המוחשיים והמוחשי' או אם לפניו או אם בעלמי' ממנו מן המוחשי' לו הוא שיהיה לו כח החוש והרמיון ויספיקו לו ב' כח' אלו כי לא היה בכאן צד מה בחוש יצטרך החי אל השגתו וזולת ב' אלו הענינו' ולכן לא יהיה בכאן כח אחר ישינו' המוחשי' וזולת ב' אלו או מה שיעבור אותם ובעבור שיהיה קצת הב' והוא האדם א"א קיומו קצתם מקצתם עד שישלם ממנו מלאכות דבות הם מועילות במציאותו וזה אם מצד ההכרח אם מצד העליו ע"כ מהמחוייב נמצא באדם הכח השכלי ולא הסתפק הטבע על זה בלבד ר"ל שיתן לו התחלות התבונה והמחשבה העוזרת במעשה אבל הכח יראה כי נתן לו התחלות אחרות אין מוכנות אל המעשה כלל ולא הם מועילות במציאותו המוחש לא תועלת הכרחי ולא ע"כ העליו ואלו התחלות הם החכמות העיוניות וכאשר היה זה כן הכח באמת נמצא זה הרח מצד המציאות היותר נכבד והמפועל במחולט לא היותר נכבד שבהמציאו' המוחש ומה ירא' כי זה הרח יתחלק לב' חלקי' הא' כק' שכל מעשיו והב' כק' שכל עיוניו וזה החלוק קרה לו בהכרח להחלק מושגיו וזה כי הא' פעלו' ושלמותו בענינו' מלאכותיים אפשריים והב' בענינו' הכרחיים און מציאותם בחירתו וכאשר התבאר מציאו' זה הכח שהוא משוכה משאך הכחות אשר מצט והתבאר ג' כהוא מתחלק לב' חלקי' הכח ראוי שניעין אח' בענינו' המבוקשי' שמינו אותם בכל א' חשינו' ואע"פ שרובם משתפני' להם :

ונתחיל בכח המעשיו' שהדבור בו יותר קל ועוד כי זה הכח משתתף לכל בני אדם ואין אדם חסר אלא שיתחלפו בו ברכ ומעט אבל הכח העיוני יראה מענינו' שהוא כח אלהי מחד ועליוה' יפח באפיו נשמת היום וזהו לנפש חיה ות"א לרוח מחללא וזה הכח ימצא בקצת בני אדם וזה המכוני' תחלה בהשגחה כוח המין ונחל' כמות זה הכח המעשיו' כי אלו המושג כל' המעשיות בין שיהיו מושכלות המלאכות הנק' כחות כמלאכת הרפואה והחידוש וזה אשר תשתמש בהם המחשבה ויחיל התכלית ובין שיהיו מושכלות מלאכות מעשיות כמלאכת הפרש והגבר והדומה להם כלם הם מחודשות ומציאות כמו בתחלה בפועל ואח"ך בכח מפני שרוב המושכלות המביעות מהם הם מביעות כנסיון והנסיון יהיה עם החוש תחלה ואח"ך בכח הרמיון וא"כ אלו המושכלות מצטרבות במציאות' אל החוש והרמיון וע"כ הם בהכרח מתחדשות במדון ונפסדות בהפסד הרמיון אהבו אלו הרמיונים הם במדרגת המושג לזה הכח או במדרגת המניע אלא שאינו מספיק כזה לפי שהכללי נכדל במציאות מהרמיון ואלו היו הרמיוני' הם המניעים אותו בלבד היה בהכרח מניע כמו שהוא הענין במחש

ועוד יתבאר זה יותר בשכל העיוני ושה ית' מציאות זה המניע ומה הוא ומאחר שאין הרמיוני' הם המניעים בלבד לזה הכח והיה אחד ממה שהשכל בו השגת הכללי הכח הוא בצד מה כמשה לכללי כי היה בהכרח והכח הכללי נקשר בו וזולת ההכנה נכדלת הנפש המדר' מהאדם הנפש המדר' מחשי כמו שנכדלת הנפש הנוכח מחשי מהנפש הנוכח מהמחשבה ההכנה שבה לקבל החוש וזה ההכנה אינה דבר אחר אלא הכנה לקבל המושכל והדבר בחלוק' בכח החוש ואחר אשר היה זו כלל כמ"ס הכח יראה מאלו המושכלות שהם היות ונפסדות ואין חולק על זה מכתות המשאים הם הסולכי' וזה שהוא נראה כי אלו הרמיונות אינם מושגים בצד זה לזה הכח אבל שלמות לזה הכח ופעולתו הכה כשימצאו צורות רמיוניות בהכנה יתחייבו מהם מציאות הדברי' המושכלי' הנפצלי' באומנות ואלו היה נמצאי' אלו המושכלות בלא הנפש המדרמה היה מציאותה לבטלה וזה המין מן הצורות הרמיוניות הם נמצאי' לרבים מהב' כמו האריה לעכביש וכתיים החושני' לרדורי' אלא שההבדל ביניהם הוא שהם מביעות באדם כמחשבה והשגחה מהלב וזהו שגשגם בו בצלאל באמרו ולחשוב מחשבו' ובחיוני מביעות מהמכע ולכן לא ימצאו פעולתם במינים שונים אבל ישינו מהם כל חיוני וחיוני צורות מובדלות וזה הכרחיות לקיומו ומה חשבו אנשים כי הב' א' יוכל וזה הכח שהוא שכל המעשיו' והאב האדם וישאך ויתחבר ויתרחק ובכלל הכה ימצאו ממנו כל המעלות הרמיוניות מפני שמהות אלו המעלות אינה דבר אחר זולתי מציאות הרמיוניות שמהם יתמזעו לאלו הפעולות על ישר וזה שיתבאר האדם דרך משל במקום הראוי וכשיעור הראוי ומה שימצאו מאלו המעלות ככ"ח בבבורה בארץ והארכת הצואר בתרכבול הכה זה כאמה במין מן הספיק עם המעלות האנושי' וזה שהם טבע לב' ע"כ פעמים הרבה יעשו אותם במקום שאין ראוי הכה זה המאמר בשכל המעשיו' :

ואולם המאמר בעיוני הוא חסה שצריך כיאר יותר רחב וכבר התחלפו המשאים מזהו אפלטון עד היום הזה ואהבו כחוקר בזה לפי וכלתנו ולפי העור הכמצא בזה כמה שקדם בספרי החכמי' שדברו בזה ומה שצריך לחקור תחלה בזה הוא אם המושכלות העיוניות הם אלו או אם הם בתחלה בכח ואח"ך בפועל וזה יהיה בצד מה חומרותיו כי אמרנו מהקצת' תמיד בפועל ומקצתם בכח הוא טעות מפני שהצורות אינם כחלקות בעצמם ולא מקצתם מושגו' למקצתם ולא ידע זה לצורת

חצית

העצת מה שהוא קל מחמו ומושכלות הם הפך זה כי כשצריך השכל מושכל חזק יהיה ציורו אח"כ למס שאינו חזק יותר קל ויותר שלם והפכה כזה כי החוש מפני שישארו בו חזירות המוחשים אחר הסתדרם מחמו מהרשמים דומים בחזירות החמרים לא יחס אפשר בו שיקבל צורה אחרת עד שתמחה מחמו אותה צורה ותאבד וזה קרה לו חזר היחס הפרטי ומפני שבה החוש מעורב בו עם נושאו עורב מה אכל כח השכל אינו מעורב כלל ומסבולותיו עוד כי השכל נוסף עם הווקנס ושאר כחות הנפש מתמזגים ורוב אלן העניינים המיוחדים במושכלות יראה כי הסבה במציאותם היות המושכלות בעדרות היחס הפרטי הנמצא לשאר הכחות שלא יהיה המושכל נהם כתכלית הסבדל הנמצא כמו שהוא עליו בחזירות הפרטיות שסם כבדלות המושכלות וידוע כי אלן הסבולות ראיות לא יגיע לנו אלא זו היריעה בלבד אבל כשנצטרף שגשים ראיות על מציאות אלן המושכלות פועל במור ותמידו סינון לוקחים כזה המכוסס הדברים המאחרים שלא יתחייב ממציאותם מציאות המוקדם ודמיון זה תאמר מי שאמר שהכוכבים אינם מפני שסם מאירים וזה טעות כי כל מה שהוא מאיר אינו וטעותו חזר מה שלוקח ראיות מהדברים המאחרים שהוא טאור וכמו כן יטעה בכאן מי שלקח אלן הסבולות ראיה שאלו המושכלות כבדלות וסוף כי כל מה שהוא כפועל תמיד הוא בעדר היחס האינסוף הנמצא לשאר כחות הנפש ולא יתפקד זה הדבר עד שיסוים כל מי שיהיה בעדר זה היחס נמצא כפועל תמיד ותאמר שכל טאין באלו הדברים המסובלים במושכלות מה שיתבאר מהם שסם במציאות כפועל תמיד צריך שיענין אי שיש לאלן המושכלות דברים המסובלים בחזירות החמריות כמחלטה אם לאו וכבר התבאר שאלו סכ' דברים הא' שיהיה מציאות חזירות כחשך לשינוי העצם וכזה תהייה מחודשות וסכ' שתשינוס חתוכות בהתרכות בנושאים דבוי עצמו לא ריבוי מקרי כמו שהיו חושבים מקצת הקדמונים שנפש תצא מחייו זה ותכנס בחייו אחר :

ונתחיל

ונאמר כי כשנענין איך יגיעו לנו המושכלו' וכלבד אותם שהקדמותיהם נסויניות יראה כי אלו מצטרפו כשיניעו לו שדגישת חלטה ואח"כ שדגשה ואז אפשר לנו שנקח סכלנו וע"כ מי שנעדר מחמו חוש מה מהמוחשים יהיה נעדר מחמו מושכל אותו המין כי הסומא לא ירגיש מושכל המדגש לעולם וע"כ מי שלא ראה אישים חמין מה לא יהיה אצלן מושכלו כמו מי שלא ראה הפיל ואין זה כלבד אלא ינטרך עם כ' כמות אלן כח השוטר ושידגש אותו פעם אחר פעם עד שיתשיב כנפשו סכלנו וע"כ היו לו המושכלות יגיעו לנו כמותן וכמותן דומה שיהיה הענין כסוף א' המושכלות שלא נדע מתי הגיעו לנו ולא איך הגיעו לנו וסם המושכלות הראשונות לא שאלו מפני שהיו אישיהם מוגשים לנו מתחלת הדבר לא נזכור מתי קרה לנו כזה וסם הענין שיקרה לנו כנסיגות וזה הנואר כנפשו כי לו המושכלו' אינם סוף אחר המושכלו' כבדלות מהנסיגו' וע"כ יתחייב שתהיה הדגשה ע"ד א' כלן' שהם מניעות לנו מהחוש ואם לא נדע מתי הגיעו לנו מהכי אם אין לו המושכלו' מרמזונם אינם מניעות לנו לא עם הדמיונים ונאמר בכלל כי יראה כי מציאות אלן המושכלות כחשך אחר השמי הנמצא בחוש ודמיון שיהיה עצמית על שנמשכות חזירות הסמריות אחר הסנויים הקודמים עליהם ואם לא היה כן היה אפשר שנשכיל דברים רבים מכלתי שגשים ויהיה סלמוד זכרון מה שנשכה כמו שהיה או' אפלטון כי המושכלות כשנביח שסם כפועל תמיד ואנחנו על השלמות האחרון מהשכנה לקבול' כמו שאמחנו כמותן הוקנס א"כ מרוע אין אלו בציר תמידיותם הדברים כלם נודעים לנו ביריעה א' וסיו אומר כשיעדר מחמו מושכל מהם ואח"כ נשיגשו שהשגתו זכרון מה שנשכה לא השגת ידע' לא שיהיה לנו קודם כפועל ואז יהיה למור השכחה לכטלה וזה כלן כטל ומאחר מציאות אלן המושכלות כחשך אחר השמי בעצם א"כ סם כסברה בעלות חומר ונמצאות בתחלה ככח ואח"כ כפועל וסוות ונפסדות מפני שכל סוות נפסד ואלן המושכלות יראה שסם מתרכות בהתרכות בנושאים ונמנות בהמכותם וסוף הדבר סכ' המסובל בחזירות הסמריות כמה שהם חומריות כי אלן המושכלות המציאות לסם חזר שסם נמשכות א נושאים מחוץ לנפש וע"כ מה שהיה מהם אמת ויש לו נושא חוץ לנפש יהיה סכלנו אשר לו כחשך אל צורתו המדומה ומה שאין לו נושא כמו שאז' שיש חיוני מורכב מצו ואיל וענייה נפלאה והדומה לזה יהיה כוב מפני שהצורה המדומה מחמו היא כוב ואז' בכלל כי יראה בתחלת המחשבה בין אלן סכללים ודמיוני אישיהם הפרטיים צרוף מה בו היו סכללים נמצאים מפני שכללי המציאות לו חזר שהוא כללי כמה שהוא יש לו פרטי כמו שהאכ הוא חזר שיש לו כן והדומה לסם עם מה שהם פהמצטרף שישו שמותיהם מוכן עליהם חזר שהם מצטרפים ומסבולות המצטרפים שישו נמצאים יחדיו או ככה או כפועל וכשיסוים נמצא סא' יהיה נמצא שאחר ויפסד בהפסדו כי האכ הוא אכ כפועל כשיסויה לו כן נמצא כפועל וכמו כן סכן כמה שהוא כן הוא מי שיש לו אכ ואמנם היה אפשר שלא יהיו נסמכים אלן סכללים אל נושאים אלן היו נמצאים כפועל חוץ לנפש כמו שהיה רואה אפלטון ומתחבאר כי אלן סכללים אין לסם מציאות חוץ לנפש אבל הנמצא חוץ לנפש הוא אישיהם בלבד וכבר מנה ארסטו כמה שאחר הטבע ששקרים המתחייבים מואת הסגהם ונפסדות אל סכללים אל דמיוני אישיהם סם מתרכים בהתרכותם ויהיה מושכל שארם אצל ראובן וולתי מושכל אצל שמעון כי המושכל אצל ראובן כמחך אל דמיוני אישים וולתי אישיהם שנפסד דמיוניהם מושכל שמעון ובסדרם אלן המושכלות בצורה הדמיונית דבקות עצמי תשיבם שהכחה לאבדן הצורה הדמיונית ותקרה לו סיגועה כשנחשוב בהם ותפסד השגת מי שנפסד דמיונו ואז' בכלל כי מוס סדר יקרה למושכלות העניינים אשר יראה כסם שהם קמרות לא העדוב אשר יחשוב תמססאיוס וולתו מתי שאמר במציאותם כפועל תמיד כי זה המאמר דינו להקנות מהציור בתיבת הסכסם באלן השגות השיגור אשר יקנה אותם המאחרים השריים ועוד אלן הנחבו שאלן המושכלות אינם מתרכות בהתרכות דמיוני אישיהם המוחשי' יתחייב מזה דברים חבונים מהם שיהיה כל מושכל מביע אצלי מביע אצלך עד שיהיה כאשר למדתי אנו דבר מה למדת אתה אותו אבל לא יסיה בכאן לימוד כלל והיו ידועות ארסטו כלם ידועות ונמצאות כפועל למי שלא קרא ספריו וסם כלן נדגש בטל כנפשו וסאריכות בו סכלות :

הנה

התבאר מה"ש כי אלן המושכלות כמשכות אחר השנוי וסם מתרכות בהתרכות נושאים אבל לא ע"כ מתרכות בסם כבולות שאישיות והתבאר שהם פעולות חומר וסם סוות נפסדות אלא חזר שהם חומריות ורמזו אליוס ותייב בהכרח שתהייה מורכבות מדבר שיהיה לסם במדרגת הצור' כשיענין בו יראה מחמו שאינו לא הוס ולא נפסד וזה הדבר יתבאר בהקדמות סא' כי כל צורה מושכלת או חמרית או בלתי חמרית וסכ' כי כל צורה חמרית היא מושכלת כפועל כשתושכל ואם אינו כן היא מושכלת ככח וסכ' כי כל צורה שאינה חמרית היא שכל בין שתושכל בין שלא תושכל וסכ' היא הפך כ' אלן ההקדמות וסוף כי כל צורה תהיה מושכלת כשתושכל היא חמרית וסם' כי כל צורה תהיה כנפסס שכל ואצ"פ שלא תושכל היא אינה חמרית ואחר שיתשיבו אלן ההקדמו' וסם מוכארו' מוכבץ השכל והמושכל ונאמר כי זאת הצורה שהיא צורת המושכלות שיעניות אינה חומרית מפני שהיא שכל כעצמה בין נשכילה אנחנו בין לא נשכילה מפני שהיא צורה לדבר הוא במציאות וסכל ואצ"פ הנחנו אנחנו שהיא מושכלת כפועל חזר ובכח חזר יתחייב שיהיה שם שכל א' הוס ונפסד וסוף הדבר שהיה בו מושכלת כפועל

ונישוב

אל תה שיהיו בו ונאמר כי מאחר שהיו אלו המושכלות כמצאות בתחלה בזה ואח"כ בפועל והיה כל מה שזכרנו תחת שתייתו כמכש יס לו מניע ויציאה מן הכח אל הפועל יתחייב בהכרח שיהיה הדבר כן באלו המושכלות כי הכח א"ש שיהיה בפועל מציאותו חסדי שהוא בעדר הפועל כד מה ונאמר שהיה המניע הוא כותן לא המתבוננ בעצמו יתחייב שיהיה זה המניע שכל ושהיה עם זה כלתי חסדי כלל וזה כי השכל ההיולאני יצטרך בהכרח במציאותו שיהיה בבאן שכל כחצא בפועל תמיד ולולי זה לא היה כחצא החסדי והפועל בשכל צריך שיהיה שכל כי הפועל לא יתן אלא הדומה בעצמו ועוד כי כל מה שאינו חסדיך בפועל המיוחד אל החומר אינו חסדי כלל וזהו יראה כי השכל הפועל ככדל מהחומר ושהוא בעצמו כחצא בפועל תמיד בין ששכילתו אחרת בין שלא ששכילתו והשכל בו הוא המושכל מכל הצדדי וזה השכל הוא צורה והתבא' ככאן שהוא פועל וע"כ היה אפשר שששכילתו לאפשר לנו ששכילתו בסוף ד"ל מצד שהוא צורה לנו ותניע לנו צורת מושכל כצחי חסדי שהוא בעצמו שכל בין ששכילתו אחרת או לא ששכילתו לא ששכילתו שכל מפעליו כמו שהוא הענין במושכלות החסדיות וזה הענין הוא הנודע באחרות ודקות וירא' אלכסנדר כי מה שרצה לו אדם' בשכל הנקמה הוא השכל הפועל מצד שיהיה לו זה הדברות כמו וע"כ נקרא שכל נקמה כלל שהוא כאלל עליו :

וע"כ

צריך שגענין אם זה הדברות הטבעיים במה שהם טבעיים וחסדניים כמו שתכלית חקירתו עד הסבה התכליתית האחרונים הנמצאים לדברים הטבעיים במה שהם טבעיים וחסדניים כמו שתכלית חקירתו עד הסבה התכליתית להם בהנעה והתנועעות והוא הפועל התכליתי והחומר הראשון ונאמר כי ראייתם על זה כי השכל העיוני מאחר שיש בטבעו התפשטת הצורה מהכוח והוא מפשט הצורות שאינם כדל' א"כ הוא יותר ראוי שיפשוט אלו הצורות הנכדלות כלל' שגענין בלא המושכלות המחוור' במה שהם מושכל' וזה כהיותו שכל בפועל על שלמותו האחרון הוא שכל מתהום והפועל המתהום במה שהוא מתהום הוא חסר וא"כ זה הניזון הוא השלמות האחרון לאדם והתכלית הסכומת :

ודע

כי כל מ"ס בזה החלק העיוני מהשכל הוא לשון בן דוד בקיצורו ל"ס הנפש ובסוף דבריו כתב כי זה אשר זכר בשכל ההיולאני הוא דבר נראה לו לפנים וכאשר הגדיל חקירה בדברי ארסטו נראה לו כי השכל ההיולאני א"ש שיהיה נצח מקבל לכח אשר בו בפועל כלל ר"ל צורה מסודרת כי אלו היה זה כן לא היה מקבל כל הצורות ואולם העיוני' הדמיוני' הנס' הם אשר יחסס מן השכל היולאני ויחסס המוחסס מן החוש כלומ' הנרא' מן הראות לא יחסס העין מן הראות כלומר הנשוא כח"ש בזה המאמר' וכתב עוד כי זה דעת אכוכר'ן אלזיא' והוא הטענה וכפי' ל"ס הנפש לאדם' חור בו מזה הדעת וסבת כלכל' המעיוני' בזה הוא שהתחלפו בפירושם לדברי הפלוס' ארסטו בואת השאלה כי כלם הם מודים שהוא הניע לתכלית זה המיוחד וראוי להם להמשך אחר דעתו באלו היו דבריו דברי נביא ומורה להם זה אם אין הקבלה האחרת חולקת עליו וכי הוא לדקות שכלו לא נמצא איש לפניו ולא לאחריו מדבר באלו העיוני' האלהיים הדקים כמו שדבר הוא על כן דאו כדעתם שראוי לסמוך עליו ולחנני סדרתם' לסדרתו ומ"ס הוא בזה הוא שיש כאן ג' דברי' שכל היולאני' ופועל ושכל נקמה ושכל פועל והשכל ההיולאני הוא המוכן לקבל המושכלות והשכל הנקב' הוא השכל אחר שלמותו וקבולו המושכלות והשכל הפועל הוא המוציא השכל ההיולאני מן הכח אל הפועל עד שיהיה שכל נקמה כי תה שהוא בזה אינו יוצא בעצמו אל הפועל וצריך לחוצא וצריך שיהיה שכל לפי שהפועל לשכל הוא שכל בהכרח כי לא יתן הפועל אלא הדומה בעצמו ודמה זאת ההכנה אל ההכנה המצויה בלוח לקבל הכתיבה וזה הוא הנמצא לזה הפלוס' והתכליתו בהכנת דבריו מפרשי' כפריו ואינו או' כי הוא הניע בשכלו הדברי' שהם מבוארי' בעצמם כי בלא ספק אלו המושכלות הם גמיונות אלויו חוסרל אחר מושכל א"כ יש כאן שכל מוכן לקבל והוא ההיולאני כי אלו היה ככדל לא היה צריך ללמידה ולמוד והוא כמו הלוח הנעדר הכתיבה ואח"ך הקבלה בזה חור' ובלא ספק יש לו מוציא מן הכח אל הפועל כותן דומה לו א"כ יש שכל שהוא בפועל תמיד הוא המוציא מן הכח אל הפועל דמיון הכותב המוציא רושם הכתיבה בלוח מן הכח אל הפועל ואחר שצא אל הפועל היה שכל נקמה כלתי נפסד דמיון הכתיב' אשר בלוח לו הם הדברים המתחייבו' בואת השאלה ונכחו בזה המפר' מצד ספקות' נופלות בואת ההכנה והגדולה' שכלולם הוא ששכלות מהם מי הוא הנשוא לואת ההכנה שיהיה כדמיון העין אל הראות כי השכל ההיולאני הוא כדמות חוש הראות והמושכלות הם כדמות המראה והשכל הפועל הוא כדמות האור כי יחסס החוש אל הגוף כן יחסס השכל אל הנפש וצריך שיהיה הנשוא זה דק מכל צד כי אלו היתה לו צורה היה א' מכ' דבריו' או שלא יקבל צור' אחרת או שוקבלה בשבס כמומי שזכר על לשון המדירות טועם כל הדברים הרים ואין בין השגת החוש' להשגת המושכלות אלא שהחוש' הם מתפעלו' מהמוחש' מפני שהם כמוש' גשמי ואע"פ שאין כמוש' גמיו' הצא בו מענין הסמיו' והשכל אינו מתפעל מהמושכל' וזלתי הקבול והמושג מהמוחשים אינו המושכל כי המושג הוא פדמי' והמושכל חסדי הוא כללי' והשגת השכל הוא המושכל בעצמו ע"כ אמרו' כי השכל והמושכל הם דבר א' ונחלקו בזה לג' דעות' הא' דעת הפסטיקוס והב' דעת אלכסנדר והג' דעת בן דוד אחרון המפרשים מפלוס' ישמאל שרצה לקבץ בין ב' אלו הדעות לפי שמצא לכ"א ספקות' וחשב לקנסם בזה הקבוצ' ודעת תחטטאיום הוא שזה המושג הוא שכל ככדל כלתי והיולא' נפסד ויש שהאחרוני' שהורו לו כשהוא שכל ככדל שהוא הוה מעצמו לא מדבר ודעת אלכסנדר הוא שמושא זאת ההכנה הוא הנפש בכללה או חלק מחלקיה כמו הנפש המדמ' או הצורות הדמיוניות הנמצאות בה ושאיין שם דבר וזלתי הכנה זאת ודעת בן דוד הוא מ"ס כפי' ל"ס הנפש כי ההכנה זאת היא השכל הפועל בעצמו אלא שמצד דבריותו כמו הוא הכנה וימצא לו כה על ששכיל מה שכתב והם אלו המושכלות שהם נסמכות אל העיוני' המוחשי' הנמצאים חות' לנפש באלו תאמר אחרים שכל מי מרגיש ושכל אדם מדבר ומה שידמה לזה ומצד עצמו הוא שכל ככדל משכיל עצמותו ולא ישכיל מה שכתב אלו הם דעותיהם' והלכ' ג' דקדק בדעות אלו האנשים וחתר לפסוק הלכס בחלוקתן והקדים הקדמ' ואח"כ א"ל לקיים דעת א' מאלו הדעות כפועל הדעת שכתבו אלא כשהיו ב' הדעות ב' חלקי הסותר אין אמצעי ביניהם ולפי שאל' ויכללו הדעות פל חלקי הסותר שאפשר שיהיו בדרוש הזה הוא מבואר ששכילתו א' מהם לא יחייב שיקויים א' מאלו הדעות הנשאר' כ"ס' לא יקויים בו דעת מיוחד מהם וגם לקיים דעת תה מאלו קיום אמתי כתב הר"ל שהוא רחוק ולא יכול הוא בעצמו לקיים בטעמו' קיום אמתי א' מאלו הדעות ולא חקר החכם ז"ל אלא לכטל הדעת אשר יתבטל ביטול אמתי ומה שלא יתבטל ביטול אמתי ויקויימו אע"פ שלא נתקיים קיום אמתי והנה החכם במאמרו זה התיר למעיוני' למבוא דברי חפץ א"ש דעת יותר צודק מכל אלו אחר שלא נתקיים לו קיום אמתי שום דעת מאלו אלא בביטול האחרים אחר ההקדמה שהקדים שאין באלו הדעות כל חלקי הסותר ואנחנו נמשכנו אחריו כביטול אלו הדעות ביטול אמתי ובה כתיב' לקיים קיום אמתי' הדעת הנודק ע"כ מה שהשייר תנו בזה התורה ומה שנמצא מזה לחל' המקובלים מהביאורים ושיקויימו בזה פנות התורה :

והנה

יראה כי דעת תחטטיו שהיה שואת ההכנה היא שכל כדל שהוא בטל וזה כי בשאונה שואת הצורה היא כדלת בלתי הוה ונפסרת יחוייב מזה כיטול חוק כהויית האדם והפסדו וזה שלא ימלט מא' פנים אם שנייה שזורת ראובן היתה נחבאת בחומר שהיהוה ממנו טרם התהוותו וכשיוכן החומר ויקבל כח ההנהגה וההרגש תראה פעולתה או שנייה שתעתק אליו מחוץ כהוייתו וכ"א מב' פנים אלו בטל כי ההיתק לשכל כדל הוא שקר להיות כל מתנועע בשם ובה ההכנה שקר כי יחוייב מזה אם שתהיה נעתקת אליו מחוץ וכאם אליו בחייוס החומר או שתהיה בחומר בשם התהיה ממנו זה החומר וזה יתחייב שתהיה בחומר שלישי נהיה ממנו זה החומר השני וזה אל לא תכלית עד שיתחייב מזה שיהיו כל החמרים שוים ונפסרני בעלי שכל אנשי וזה השקר בעיני יתחייב כשנחקר בהפסד האדם אם זאת הצורה היא נפסקת או אם היא נשארי נחבאת וכאשר היה זה כלו שקר הנה יראה שואת ההכנה אינה שכל כדל הוה ונפסד ואין לאו שיאמר כי זאת הצורה לפי שהיא כדלת לא יונח מניאותה עם החומר שתצטרך אל ההעתק וההכנה בהראות פעולתה באיש ואיש אבל תהיה זאת הצורה א' במספר ויגיע פעולתה בכל חומר מוכן לקבלו כמו העינין בשכל הפועל כי זה החומר יסכל ב' פנים ר"ל דבקות הצורה הנכדלת לחומר אם דבקות אינו בעצמו כמו דבקות השכל הפועל לשבכת ורע ולורעים שיהיה להם צורה קרובה כמו שהיא זאת הצורה במין האדם ואם דבקות בעצמות דבקות השכלים הנפרדים לנרמים השמימיים שהם בעצמם צורה קרובה להם ועל זה האופן הוא אומר תחטטיו שזה הנכדל הוא צורה קרובה לנו והנה יצויר שיהיה החומר רק מהצורה כאשר תדבק בו דבקות אינו בעצמו דבקות השכל הפועל לשבכת ורע ואולם כאשר תדבק בו דבקות בעצמו כמו העינין בצורת הנרמים השמימיים לא יצויר זה בשום פנים כי זאת הצורה תשים הנפשים בכללות חייס ואם היו רקים ממנה היו נפשים חתים ואולם נקראו צורות כדלות לפי שאין פעולתם בכלי נפשי כמו העינין בצורות ההיולגיות והתבאר מזה כי אם צורה זו היא כדלת כמו שהיה תחטטיו שיהיה דבקה דבקות בעצמו לחומר האדם שתצטרך אל ההעתק או אל ההכנה הנכדלת אחר שנמצא רק ממנה ואח"כ דבקה בו ועוד שאפי' צורה שיהיו הנרמים השמימיים רקים מהצורה הנכדלת לא יתחייב מזה שיהיה חומר האדם רק משכל ההיולגני אבל יתבאר שזה בלתי אפשר לפי שזו הצורה היא מחפצלת מעצמותה באיש ואיש התפעלות מתחלפות עד שיהיה באיש א' יודעת ובאיש א' הוא סכלה או טועה במה שהיא יודעת בחייוס אחר ולזה א"א שתהיה הצורה אשר ליודע היא בעינה הצורה אשר לטועה או לסכל כי א"א לצורה א' במספר שתהיה א' יודעת וטועה בדבר א' וכחיות העינין בן הנה יחוייב שתהיה זאת הצורה דבקה עם כ"א מאישי האדם על שהם צורות רבות במספר ויחוייב מזה הספק הקודם מההעתק וההכנה שהם מבוארי הנפלים והכיטול בשאונה זאת הצורה שכל כדל :

ועוד

יתבאר ביאור ב' ש"א לאת הצורה להיות שכל כדל כמו שהיה תחטטיו לפי שהמוחדות שבכחות הצורות במה שהם היולגניות נמצאות בואת הצורה שדבר יראה באתן הצורות שחדושים נמשך לשמי בעצמות ושהם מתרבות כריבוי המושאים והנה יראה בואת הצורה שחרושה נמשך לשמי בעצמות החומר אשר תמצא בו כי הוא יוכן תחלה לקבל כח ההנהגה והמוש קודם שתראה בו זאת הצורה ויהיה גם כן מתרכיב ברכיו המושאים עד שצורת ראובן דרך משל היא וזאת צורה שמעין במספר שאם לא הונח כן היה מחוייב בצורה הא' במספר שהיה סכלה ויודעת יחד בדבר א' בעיניו אם הונח שכל החכם ושכל הסכל א' בעיניו ואלו היתה שכל כדל כמו שהיה תחטטיו לא היה אפשר בה שתדבק כי העצמים הנכדלים לא יתרכו אלא אם היו מתחלפים במין דבר התבאר זה בחקומוניו וביארנוהו במה שקדם :

ועוד

יתבאר ביאור ב' כיטול זה הדעת כי יתחייב מזה הדעת שתהיה ההכנה בשכל כדל ר"ל הכנה לקבל המושכלות וזה מתבאר הכיטול לפי שהיה הוא נמשך להיולי בהכרה וכו' ומצא לדבר וכשימצא בצורות הוא בחקירה מזה המושא וכו' האופן יתכן שנאמר בצורה שיקבלו קצתם קצת כו' ש"בם הנפש והמשל שאנחנו באמר בם' ההנהגה שיש בה' הכנה לקבל הנפש המרגשת מפני שהמושא לנפש ההנהגה יקבל הנפש המרגשת בעצמותה :

ועוד

יתבאר ביאור ד' כיטול זה הדעת כי יתחייב מזה שיהיה השלמות הראשון בנו נכחי והשלמות האחרון שהיה ראוי שיהיה נכדל ממנו יהיה הוה נפסד לפי שלפי זה הדעת המושכלות הם מתחדשות בשכל ההיולגני והיותה מתחדשות יחוייב חל תחטטיו בהקדמה שהקדים הפלוסוף בם' השמים והעולם כי כל הוה נפסד :

ועוד

ית' ביאור ה' כיטול זה הדעת וזה כי אם זאת ההכנה היא שכל כדל א"א הוא בעצמו או צורה או מעורב עם צורה וא"א לו שישכיל כל הצורות כי הדבר אפשר לו שיקבל כל הדברים מפני היותו משולל מכול' וכו' החוק יקבל דרך משל העין כל המראים והלשון כל המטעמים להיותם משוללים מכל הדברים אשר ישיבו ולזאת הסבה ימצא שכאשר קרה לחוש הטעם שיהיה בעל טעם לא יהיה אפשרי בו שישיב הטעמים ולזה יאמר ארסטו שאם היה זה הכח מעורב עם צורה מהצורות היתה הצורה ההיא מונעת אותו שיקבל אותם הצורות או יקבלם על זולת מה שהם עליו מהטעם ועוד ית' במה שיבא ש"א בשאונה הנפש לזאת ההכנה הוה שכל שנייה שתקבל המושכלות קבול אחת בלתי מעורב עם מושא :

ועוד

ית' ששי כיטול זה הדעת שתהיה הכנה זו בשכל כדל וזה שכבר יחוייב לפי זאת ההכנה שלא יהיה רושם בהשגת החושים אל השגת השכל עד שיהיה השכלנו הדברים שלא הרגשנום אפשר כמו שזכרנו הדברים אשר הרגשנום וזה כי אין יגיע אל השכל השגת החושים אם לא היה בינו וכיניהם התאחדות האם איש אינו מה שהשגת אתה כשהשגת אותו :

ועוד

ית' ביאור ו' כיטול זה הדעת כי אם היה השכל ההיולגני כדל ונמצא בעצמו מה זה שלא יוכל לעשות פעולה ובעת היות החושים או שאר כחות הנפש החשיבים מתעסקים בפעולתם האם יחוייב שהיטול פעולתו בעת עסקו בפעולתו כי מבואר הוא שהסבה בזה הוא היות הנפש והאם כה"ש הפלוסוף וכאשר לא הונח בכלל התאחדות בין השכל ההיולגני והכחות הנפשיים לא תמצא סבה בכלל כיטול פעולת השכל בעת שהתחשט שאר הכחות הנפשיים בפעולתם ואם יאמר אי' שזה יקרה לשכל ההיולגני לפי שהוא יקח מהחושים התחלות אשר מהם יוציא מה שיכילנו באמר לו שזה מבואר הכיטול לפי שאנחנו כרא כי עשה היות אכלו ההתחלות המניעות מהמוש כדורס א' לא יוכל לחקור בו בעת היות החושים טרודים בפעולתם :

ועוד

ית' ביאור ח' כיטול זה הדעת כי יתחייב מזה הדעת שיהיה לאדם ב' התהוות במספר הא' לשכל ההיולגני והשני לחוש האינטימיט' יהיה האדם א' במספר רבים בפועל לפי שכל א' מחלקיו נמצא בעצמו ונפסד והדבר שהוא א' במספר ורבים כדל יש התאחדות בין חלקי הגדר שחלק הא' מחלקי הגדר הוא שלמות לחלק הב' ומצא בו ולזה יהיה רבים בכה א' בפועל אחרם בשלא יהיה התאחדות בין חלקי הגדר הנה יהיה הנגדר רבים בפועל וזה הכיטול יתחייב למי שיניח זה המושא שכל כדל נמצא בעצמו בלתי דבק בחומר :

עוד

ית' ביאור ט' ביטול זה הדעת וזה כי מצונו שהשכל ההיולאמי ישיב זאת ההכנה רקע משאר הצורות כמו שהוא משיב הצורות האחרות ואם היה נושא לזאת ההכנה צורה מה הנה יקרה לזה הכח בקבלו זאת הצורה כאשר יוכלה שיקבל את עצמו וזה בתכלית הביטול אחתם השכלים הנכבדים ישיבו עצמם ולא ישיבו וולתם כי אם במקרה ויעוד בכך זה :

הנה

מכל אלו הטענות תבטל דעת תחסינים האומד שמושא הכנה זו הוא שכל ככלל כלתי הנה נפטר אחתם לבטל דעת המתאחדים שאומרי' שיש סיועו ככלל הוא הנה בעצמו יש ביטולים אחרים : מהם כי זאת ההכנה היא סותרת עצמה כי להיות הצורה הזאת ככללת א"ל בה שתקבל דרכיו המספר ובהיות הענין כן צורת ראובן המתחדש עתה היא צורת שמעון הנמצא עתה אשר היה נמצא קודם חרוש ראובן וא"כ זאת הצורה יעניש אשר לראובן היתה נמצאת קודם הסיוע וכן יתבאר בזה ככל א' מהשכלים האנושיים שהוא נמצא קודם סיועו ומה שזה דרכו הוא כלתי הנה וכבר הונח הנה וזה שקר שיהיה הכלתי הנה הנה ומהם שכבר יתחייב מה מזה שהניחוהו שכל הנה בעצמו שיהיה האדם הא' במספר דברים וזה שהוא מבוחר שלא יהיה תחסינים דברים א' במספר אלא אם היה לכללותם היתה א' כאלו תאמר שהאש וארץ היסודות אשר כ"ל מהם הנה בעצמו לא יהיה מהם א' במספר אלא אם היה להם בכללם היתה א' ישובו בו א' כאלו תאמר שיתדבקו ויתמזגו ויתהוה מהם הנה א' במספר וזה כי ההנה הא' במספר לו היתה א' במספר ומה שיש לו היתה א' במספר הוא א' במספר ולזה יתחייב במה שימצא לו יותר מההנה א' במספר שיהיה יותר מא' במספר ומהם שיתחייב בהנה זו בשכל הא' במספר שיקבל ההכנים יחד וזה שכבר יחוייב מפני הניח זה השכל ככלל וכמוצא בעצמו שיהיו כל השכלים האנושיים הנמצאים יחד א' במספר כי הצורה הנכללת לא תתרכב בריבוי הנושאים וא"כ בששכל ראובן יודע דרוש א' ושכל שמעון יוכלו או יטעם בו הנה יקרה מזה שיהיה השכל הא' בעינו מקבל ההכנה והסכלות יחד בדרוש א' בעינו ומהם שזאת ההכנה היא הפך מה שהשישו ארסטו והוא שכבר ביאר שאין לצורה הווייה כי אם במקרה מצד המושא ובהכנה זו הניחו לזאת הצורה הווייה וחדוש בעצמותו ומהם שלא ימנע הנהויות זו הצורה שיהיה מנושא או מלא דבר ואם הנה מנושא הנה יחוייב שישתנה עד שתתהוה ממנו זאת הצורה המתהויה בשם או בעלת בשם וכבר הניחוהו שכל ככלל וזה שקר כלתי אפשר שתהיה בשם ושכל ואם הוכחה מתחדשת בעצמותה מלא דבר הנה זו ההכנה מבוחרת הביטול כי כבר התבאר בראשון מספר השמע שכל מתחדש צריך אל נושא הנה המתחדש עצם או מקרה ועוד כי מפני שזאת הצורה התחדשה אחר שלא היתה נמצאת הנה יחוייב בה שתהיה נמצאת בהם קודם המצאה בפועל ולפי שהכח הוא תמה שלא יוכל הנה יחוייב שיהיה כהאן נושא ימצאו בו זה הכח ובהיות הענין כן הוא מהמבוחר ש"ל שתוכן זו הצורה הוא מלא נושא וכבר התבאר תחלה ש"ל שתוכן זאת הסיוע המנושא א"כ הוא מבוחר ש"ל שתהיה זאת הצורה הנה בעצמותה :

ואולם

דעת כן רש"ד הוא בטל הכמה פנים מהם כי לפי הלמוד בענייני' אשר אין תכליתם לצד המעשה וזה כי אין להם רקע בצד ההכללה הנפשית היא שיאמר שכל אדם נכחי קיים מצד השיבו המושכלות ואם השכל אשר בו הוא השכל הפועל בעצמו א"כ השתדלות בעיוניות הוא לבטל כי כוללת זה השכל בעצמו הדבק בו בהחרידו ממנו ישאר נכחי ולא יהיה א"כ רש"ד בדרכותו אלינו אלא בחיים הנופנים וזה בשבאמר כי השגות המושכלות אלינו אינו אלא שיהיה השתכלות אל התלככות המעשיות לתקון חיותנו והיה לפי זה ענין המלאכות המעשיות יותר בכבד מהעיוניות לפי שאין תכליתם וזה חלוק מה שזכרו עליו כי אנחנו נמצא אל כל אדם שיש יתרון דב להכמות העיוניות על המעשיות ונמצא עצמנו יותר שמחים במעש שנגיבהו מאלו המלאכות העיוניות יותר ממה שנגיבהו בהכ"כ שנגיבהו מהמלאכות המעשיות ונמצא דבר' מהמעשיות המשתדלים בקנין אלו המושכלות שלא יפנו אל ערכות החיים הנופניים ולא יקחו ממנו אלא ההכרחי להם בשלמות ובהיות הענין כן הנה לא ימצא ירשם בענייני' העיוניים בהצלח' הנפשית כי ההצלח' האנושית לפי דעת כן רש"ד וכל הפלסוף הוא הסתאחרות בשכל הפועל בעת המות הנה שכל אויבם כי אז יפיר הדרכות אשר לשכל אשר בו ישוב השכל ההיולאמי להיות השכל הפועל בעינו ככל צד המדד' ויתחייב לזה שיהיה השתדלות בקנין אלו המושכלות טורח ודבר בטל וזה בתכלית הביטול ש"ל היתה השתדלה אשר לנו בקנין אלו המושכלות לבטלה וזה שקר כי הטבע לא יעשה דבר לבטלה ולא עושה אלא שהיתה תשוקתו זאת תעברת למציאותו כי התשוקה הזאת מביאה האדם להניח ערכות החיים הנופניים וזהו חרדך הטבע אבל מדרבו להשתדל שישם בכל נמצא כחות שומרות מציאות כוונת שלם שכפנים ומהם שאם היה השכל ההיולאמי הוא בעינו השכל הפועל ויחייב השכל הפועל המציאו מן הכח אל הפועל הנה יקרה מזה מהביטול שיוציא הדבר עצמו מן הכח אל הפועל : ועוד כי כבר התבאר בהכמה הטבעית כי כל מה שיוציא וולתו מן הכח אל הפועל ימצא לו בפועל דומה מה שנוצא למחפצ' בכח והשכל שהאש ישיב מה שהוא בכח הפועל וא"כ השכל הפועל המציא השכל ההיולאמי מן הכח אל הפועל יש בו בפועל אלו המושכלות ואם הוא היה בעינו השכל הפועל כה"ש בן רש"ד הנה יקרה מזה שיהיו המושכלות האחרות בעינים בכח ובפועל יחד בשכל הא' בעינו וזה בטל ואין לא' שיאמר שאלו המושכלות אשר נגיבה יחס המוחם אל המוח והשכל הפועל יסיה יחסו מאלו המושכלות יחס האור אל השבת המוחם וזה לא יתחייב הביטול שזכרנו :

והתשובה

בזה הוא כי אין די בצורות הדמיוניות שיוציאו זאת ההכנה אשר בו מן הכח אל הפועל לפי שאין בהם המושכלות בפועל אלא בכח כי כשיפסדו מהצורות הדמיוניות המשיגים ההיולאמיות אשר הן בהם פריטיות יהיה מושכל בפועל כי הטבע הכולל נמצא בדבר הפרטי בכח ולזה הוצרך הפלסוף להניח בכאן שכל פועל והוא המשיג אלו הצורות הדמיוניות מושכלות בפועל אחר שיהיו מושכלות בכח ועוד שכבר ימצא לשכל הפועל הדומה במה שלא ייתכן שיאמר שימצא לצורות הדמיוניות אשר לנו והם הקודעות אשר יגיע לאדם בחלום או בקסם או בכח ואם וא"כ השכל הפועל הוא המוציא השכל ההיולאמי מן הכח אל הפועל ויתחייב מזה לפי דעת כן רש"ד הביטול אשר זכרנו :

עוד

יש ביטולים אחרים לבטל זה הדעת והאריכות בזה דומה להווייה כי הדבר בעצמו הוא בטל שיהיה הדבר הא' בעצמו פועל ומתפעל וזה מתנגדים ובו דו סתירה למיאר זה הנה כי א"ל שיהיה נושא לזאת ההכנה שכל ככלל לא נצחי כדעת תחסינים ולא הוא בעצמו כדעת המתאחדים ולא שכל הפועל הדעות כן רש"ד ודרך כלל באמר כי א"ל שיהיה שכל ככלל לא ע"ד אלו הדעות ולא ע"ד וולתם והוא שנאמר שיהיה זה השכל נושא לזאת ההכנה במקרה כדעת כן רש"ד אלא שאינו השכל הפועל אלא שכל א' הנה וזה בטל כי דרך כלל באמר ש"ל שיהיה לזאת ההכנה שכל נמצא בעצמו ואם הונח הענין כן לא יחנע מחלוקה אם שתקבל זאת ההכנה המושכלות קבול מעורב עם המנושא או שתקבלם קיבול כלתי מעורב עם המנושא ושתקבלם קבול מעורב עם המנושא כבר התבאר שהוא שקר כי הוא מחוייב כדי שלא תקבל המושכלות קבול מעורב עם צורה מבוחרת :

ואם אמרנו שתקבלם קבול בלתי מעורב עם הנושא הנכס יהיה הנושא בלתי משכיל לאלו המושכלים ולא ימנע שניקחנה משכיל או בלתי משכיל מה זה הדבר אשר ישכילנו אם הוא המושכלות אשר תקבלם ההכר הנמצאת בו א"כ היו נמצאות בו בכח ובפועל יחד וזה מובחר הביטול ואם הנחנו אותו משכיל מושכל ילך מאלו המושכלות מהלך הצורה באלו תאמר מה שהיו בו אלו המושכלות אשר היה זה השכל והשכל הפועל בעצמו כי זהו ענין השכל הפועל ואף שהנחה הכה יהיה בו באופן שלם אלו המושכלות אשר לו הכנה על קבולם ויהיו לו אלו הצדדים כמושכל מושכל מהם ולפי שנמצאת בו ההכנה לקבול אלו המושכלות הצדדיות הכה יקרה מזה הביטול שימצאו בו אלו המושכלות הצדדיות יחד בכח ובפועל וכל הביטולים אשר מנינו שהם מנותפי' לב' סדירות או יחוייב כאשר תניח הנושא לזאת ההכנה שכל כדור נמצא בעצמו ולזה התבאר במחל' שא"א שיהיה הנושא לזאת ההכנה שכל כדור :

ואחר שהתבאר ביטול דעת מי שהניח זאת ההכנה שכל כדור נחמור בדעת אלכסנדר שהניח זאת ההכנה אינה בשכל כדור אבל היא בנושא היה הנושא הנפש בכללה או חלק מחלקיה הנפש המדמה או הצורות הממיינות תאמר כי מה שיאמר ארסטו שא"א שתהיה זאת ההכנה מעורבת עם צורה זו היא בעצמה הצורה שאם היה כן לא היה אפשר לה שתשכיל אלו הצורות כי הדבר אפשר שיקבל כל הדברים מפני היותו משולל מהמראים וזאת הטענה היא מבטלת דעת הממיינים וזאת ההכנה הנפש או חלק מחלקיה הכה אינה מקבלת המושכלות קבול מעורב עם נושא והנושא אינו תכלי במציאותה ולא בקבולת המושכלות והנה הטבע הזה במדרגות וזה כי קצת הדברים אשר לנושא ההכנה בקבולם יקבלם קבול אחתי בעצמו וזה כשיקבע על חמין מה שיגישו כמו הענין כחוש המשוש שזה יתחמם ויתקרר על דרך האמת חום מהקדירות מה אע"פ שאינו במדרגת הקור והחום אשר ירגישו וקצתם יקבלם בדרך חמוצת בין הקבול המעורב בהיולי ובין הקבול הכללי מעורב בקבול חום הראות המראים כי אין כלי זה קחוש מנטבע בעצמו ולזה אפשר שיקבל השמים והוא ג"כ כדור מה מעורב בהיולי ולזה היה שלא ירגיש אחר שהרגיש חורבן חוק מורגש חלוש למטה מנמו הרגש שלם והחוש המשותף הוא יותר חזק מקבול המוחשים קבול מעורב בהיולי לפי ששגרתו היא יותר רוחנית ואח"כ יהיה הדמיון יותר רוחני שהוא יותר מעט מעורב במושא ולזה היה דמיון נחמד אל רעוננו עד שהביט הטבע אל זאת ההכנה אשר תקבל הדברים קבול בלתי מעורב עם ההיולי הנושא ויהיה זאת ההכנה שתקבל המושכלות ומה שיראה שיקיים דעת נושא זאת ההכנה שכל מעצמו והוא התחזקות השב' זאת ההכנה בעת חולשת הכלים המורגשים אינו מבטל שיהיה נושא לזאת ההכנה נפש ולא יחוייב היותו שכל וזה שהצורות ההיולאיות יקראו לנו חולשת בפעולתם בעת חולשת הכלים המושגים להם לא מפני חולשת הצורה לפי שטבע הצורה הוא א' בכל איש חמין בהכרח כי הצורה היא עצמות הדבר והעצמות לא יקבל הפחית והיחיד ואחריה יקרה זו לצורה מפני חולשת הכלי אשר תעשה בה פעולתה שאם היה לזמן עין כעין הכחור היה רואה כראות הכחור וכחיות העינין כן והיתה זאת ההכנה לא תעשה פעולתם בכלי מפני שכבר התבאר מעמינה שהיא מקבלת המושכלות קבול בלתי מעורב עם צורה מהצד' הכה לא יחוייב חולשת השגתה בעת חולשת הוקנה אבל יקרה לו שתחזק פעולה לפי שאין יחלשו הכחות הנפשיים הממיינים ויחמטו מפני זה פעולתם לפי שהתעסקם בפעולתם ימנע זה הכח מעשות פעולתו מפני שהנפש היא א' ומפני זה לא תוכל להשתמש בהשגות מתחלפות יחד השתמשות שלם :

ומה שיראה שיקיים דעת המניח נושא זאת ההכנה שכל בעצמו מפני שהניח הריבוי הכללי בעל תכלית כי הוא החשוב הגדולות וזה הדברים אינו מבטל שיהיה זה הנושא נפש ולא יחוייב היותו שכל וזה כי הכחות המשיגות ההיולאיות יחוייב להם שישיגו הפרטי' מזה הטבע הנושא להם המקבל זאת ההשגה כי הוא יקבלנה בהכרח בחשינו זה המושא אשר היה בו פרטי' כמו הענין בשאר הצורות ההיולאיות ולא יחוייב מפני מה שכתבנו לזה הכח שישיג ההצדד כל' שהוא ישיג שהדבר בלתי נכבד שאלמר שהכנה בזה מפני השינוי זאת הצורה רחוקה מן הצורות שאם לא הוכח כן לא היה אפשר בו שישיג זה ההצדד לפי שחינו צורה ומדרך זה הכח שישיג הצדד' לפי שכל רח חשיב דבר מה יקרה לו שישיג העדר הדבר ההוא כי השגת ההצדד ההוא היה בהכרח מכח אשר ישיג קנין לא לזולתו והשכל שחוש הראות ישיג המראה ולו השגת המראה במקרה ומפני זה ישיג התמונה אשר נמצא בה זה המראה המיוחד אשר נשיג מזה כי אליה יכלה המראה ויעדר וכן זה השכל ההיולאני מפני שהוא תשיג הצורות הוא משיג העדרם וכו' האופן הוא משיג זאת ההכנה ר"ל מזה היה שהיה העדר וכו' היה השכל ההיולאני הפך מהשכלים הכדורים כמ"ש בביאור ט' לבטל דעת תהם' :

ומה שיראה שיקיים דעת המניח הנושא לזאת ההכנה והמושג בזה' בעיני מה שאינו בכחות המשיגים ההיולאנים כי המושכל אשר השכילנו הוא בעצמו מה שיביעלה מחמול לפי שהמושכל הוא הטבע הכולל הנמצא לדבר דברו והטבע הכולל לא יתרכה בשום פנים כי האדם אשר הוא חמין לא ימצאו חמיו שני' במספרי' אבל יתרכה הטבע הפרטי' וזהו הנה נראה שזאת ההכנה היא צורה כדלת אינו מבטל דעת אלכסנדר לפי כי זה היה בשאר הכחות המשיגות ההיולאניות שתהיה בהם ההשגה וזאת המושג מפני שיש להם כלי בפני יקבלו ההשגה באמצעותו ולזה יחוייב בהם שתהיה השגתם לדבר פרטי' בזה שהוא פרטי' וזאת ההכנה תקבל זאת ההשגה קבול בלתי מעורב עם מושא ולזה לא יחוייב בה שתשיג הדבר בזה שהוא פרטי' אבל תשיג הדבר הכולל אבל לא יתרכה ומפני זה יהיה ההשגה בה והמושג דבר א' :

ומה שיראה שיקיים דעת המניח לזאת ההכנה שכל מפני מה שכתבנו ברחות המשיגות ההיולאניות שהם מהפעלו' הפעלו' מה עם ההשגה ולזה כשנשיגו ממושג חזק לא מכל השיג מושג יותר חלוש כי כשהבטנו השמש יחלש בה ראותו וזאת ההכנה לא ימצא בה הענין כן אינו מבטל דעת אלכסנדר לפי כי היה זה בשאר הכחות המשיגות ההיולאניות מפני שהם ישיגו מה שישיגו בחמצעות הכלי הנפשי' המושא להם וזה המושא יתפעל הפעולות מה בהרשע בו דמיון הדבר המושג ואלוה וזאת ההכנה לא תקבל מה שתקבל באמצעות המושא לה כמו שקדם ולזה לא יחוייב שימצא הענין כן והנה הטבע בזה במדרגו כי מהכח' המתפעלות וההיולאניות ומצא מה שמושא מתפעל בסבתם הפעולות אחתי כמו הענין בכחות המתפעלות אשר ביסודות ובמדרגות החלקים המורכבים מהם מה שלא יתפעל מושא המתפעלות אחתי כמו הענין בכח' המרגשות והס' ג"כ בזה הענין במדרגות כמ"ש בס' הנפש עד שיכלה הענין אל כח מתפעל לא יתפעל מושא בסבתו בענין זאת ההכנה לפי מה שיראה אלכסנדר ולזה כשנשיגו ממושג חזק השגנו בקלות מושכל יותר חלוש מה שאין כן בהשגות ההיולאניות :

ומה שיראה שיקיים דעת הא' שמוא לזאת ההכנה הוא שכל חזק שכתבנו שמוא להכנת שאר הדברים יקבל הצורה החב' מן ההכנה כשנמצא אל הפועל כזה ראוי שיהיה הענין כזאת ההכנה אשר כמו לקבל המושכלות ולפי שזי' שיקבל המושכלות

המושכלות הוא שכל ראוי שיהיה הנושא לזאת ההכנה שכל לא שתהיה ההכנה בסוף וכו' ואלה בסוף ח" ר"ל מהיה ההכנה מקבל
המושכלות המופשטו' מנושאם כמו שיחוייב לדעת אלכסנדר שהוא הניח שא"ל שתקבל זאת ההכנה המושכלות קבול מעורב עם
נושא לא היה אפשר לה שתישג העניינים הכוללים כי אין מדרך הנושא לזאת ההכנה לקבל אלה הדברים הפרטים הנה לא
יתבטל כזה ביטול אחת זה הדעת כי אפשר שכו' היא תיחדות זאת ההכנה מבין שאר ההכנות כי הדברים שהם תחת סוף ח"א
לא יחוייב שיצדק כח' מהם מה שיצדק על האחר ועוד כי מפני שהוא מבואר בהכנה כזה שהיא שהוא מחוייב שיהיה לה נושא
כי הכה הוא מזה שלא יוכלל הנושא הנה לא ימנע בזאת ההכנה אם שיהיה הנושא לה בשם או בפס או שכל ואיך שיהיה הנה יחוייב
שתקבל מה שתקבלו קבול בלתי מעורב עם צורה מהצורות ואיך שהונה הנושא מאלו החלוקות הנה יחוייב אם תקבלו קבול
מעורב עם הנושא שתקבל קבול מעורב עם הצורות כי השם לא ימלט מצורה והשם והשכל הם הצורה בעצמם ובהיות הענין
כן הוא מבואר בזאת ההכנה שלא יקבל הנושא לה הצורה המגיעת מן ההכנה והוא הפך מה שרצה המניח לזה הנושא שכל
הנה השלמה כל ח"ש כביטול דעת מי שהניח נושא זאת ההכנה שכל כבדל ולא כתבטל בכל זה דעת אלכסנדר אבל לא כתקיים
קיום אחת ונשארה טענה ח' הראה מחנה שהיא חכמה בלתי ביטול אחת דעתו שא"ל שלא יהיה לזאת ההכנה נושא יהיה עצם
והוא טענה חזקה והוא זאת ההכנה כתעצמו כה והוא הכדל לנו ויתחייב מזה שתהיה עצם ואם הונה מעניינה על הענין שיאמר
אלכסנדר לא תהיה בעצמה עצם ולא חלק עצם אבל היא חשיב מחשיבי השם המדמה או הצורות הדחוינות או הכפפה בכללם
איוה מהם שהונה נושא לזאת ההכנה לפי דעת אלכסנדר וזה חייב לתמסטיים להשיחה שכל כבדל היתה עצם בעצמה והוא הכדל
לנו :

ואין

לא' שיאמר שאע"פ שאין ההכנה עצם הנה נושא הוא עצם כאלו תאמר הנפש המדמה והנושא הזה יהיה הכדל לנו
כמו הענין בשאר ההכנות שגם הם הכדלים שגם הם נושאים אשר יתודרו אלו ההכנות מהם כי זה המאמר יראה שאין
פנים לו לפי שאין הנפש המדמה הכדל לנו וזה שכבר תמצא לשאר ב"ח הנה מזה ית' שיתבטל ביטול אחת דעת אלכסנדר אבל
אזינו מקיים קיום אחת דעת תמסטיים כי כבר ביטלנוהו ביטול אחת והקיום והביטול הם הפכים וא"ל לדעת ח' שיהיה בטל
וקיים כח' ואיך יהיה זה מי יתן וארפי' והר"ל אל האמין אמונה חזקה שדעת אלכסנדר הוא הדעת האמתית ויאמר בטענה זו
דברים רבים וחלומים וז' כי אלכסנדר לא יאמר שתהיה זאת ההכנה צורה לנו אבל הנושא לזאת ההכנה צורה לנו מזה שתמצא
זאת ההכנה והנה הנושא לזאת ההכנה הוא דבר בפועל כאלו תאמר הנפש או כח מה מחכותיה והנה הנפש או כח מה מחכותיה
אשר יונה נושא לזאת ההכנה אע"כ שתמצא בקצת ב"ח לא תמצא בהם מחוכרת עם זאת ההכנה ובהיות הענין כן הוא מבואר
שכבר אפשר שגם הנה הנושא לזאת ההכנה הוא צורה לנו מזה מה שזאת ההכנה דבקה בו עכ"ל . וכסוף כל משא ומתן טענה
בביטול הדעת כתב בפס' דין בדרוש הכ"ל מה שז' אחר אשר כבר תמצא שהוא בטל שיהיה הנושא לזאת ההכנה שכל ראוי
שנחקור מה הנושא לה כי הכה הוא מה שיצטרך אל נושא והוא מבואר שלא יאמר שיהיה הנושא לה כי אם בשם או בפס לפי שאין
בכאן מציאות רביעי ואם הנחנו שתהיה הנפש נושא לזאת ההכנה הנה מבואר שאינה נושא לה בעצמותה כי אין מדרך
הצורות שתהיינה נושאות קצתם אל קצתם אבל יהיה הענין היותם נושאות קצתם לקצתם שהחומר יקבל קצתם באמצעות קצתם
כה"ש כס' הנפש ובהיות הענין כן הנה מה שיחוייב שיהיה בשם נושא לזאת ההכנה ולפי שהחומר הא' יקבל קצת הצורות קבול
ראשון שקבלו הצורות היסודיות וקצתם באמצעות כמו הענין במתדמי החלקים המורכב מהיסודות ובהם שארין מהצורות
רצוני שכבר יקבל קצתם באמצעות קצת והיה מבואר שאין זאת ההכנה מהצורות שקבלם החומר הא' קבול ח' הנה ח"כ לא
ישאר אלא שתהיה מהצורות שיקבלם החומר הראשון באמצעות הצורות האחרות ואולם שאין זאת ההכנה מהצורות שיקבלם
החומר קבול ראשון הנה זה ית' מה שזאמר וזה כי מה שהיה זה דרכו מהצורות לא יופשט מהם בשם מהשמים המורכבים
כה"ש כס' הנפש והמשל שהוא בלתי אפשר שיופשט בשם מהשמים מהצורות שהם החומר והקור והלחות והיושם לפי שהם
מקבלים הצורות שיקבלו באמצעות אלו הצורות ואם היתה זאת ההכנה מהצורות שיקבלם החומר הא' קבול ח' יהיו כל השמים
המורכבים מהיסודות בעלי שכל אנושי וזה בתכלית הביטול ואחר שהת' שזאת ההכנה היא מהצורות שיקבלם החומר הא'
באמצעות צורות אחרות הנה מבואר שלא ימלט מחלוקה אם שתהיה מהצורות שיקבלם החומר הא' קודם קבולו הנפש המדמה או
שיהיה מקבל אותה אחר קבולו הנפש המדמה ואם הנחנו שתהיה מהצורות שיקבלם קודם קבולו הנפש המדמה הנה תהיה זאת
הצורה במדרגת ההיולי מהנפש המדמה כימה שקדם מהצורות הוא במדרגת ההיולי למאחר ולפי שהוא במדרגת הצורה לא
יפיר כחה שהוא במדרגת ההיולי כה"ש כס' הנפש הנה יחוייב מזה בכל בעל נפש מדמה שיהיה בעל שכל אנושי וזה מבואר
הביטול וזה כי הדבר מהב' ימצאו בעלי נפש מדמה והמאמר בהיותם בעל שכל אנושי וזה מבואר הביטול עד שהאריכות
בביטולו מותר וזה שהוא מן השקר שתהיה בכאן צורה לחין מהמכונים ולא יסורו ממנה הפעולות אשר מדרגם שסודרו ממנה
ובהיות הענין כן הוא מבואר שהשם הוא נושא לזאת ההכנה באמצעות הנפש המדמה חלק מחלקי הנפש המרגשת יהיה
השם הנושא לזאת ההכנה באמצעות הנפש המרגשת ולא יאמר שהנפש המרגשת היא הנושא לזאת ההכנה באופן מה והוא
מבואר מענין ח"ש ארסטו בענין זאת ההכנה שיחוייב שיהיה קבולת המושכלות כה"ש אלכסנדר ולפי שזאת הצורה היא מהצורות
אשר החומר הא' כחוי על קבולם והיו כל הצורות אשר החומר הא' כחוי על קבולם הוות ונפשות ומתחדשות הנה זו הצורה
היא הווה ומתחדשת עכ"ל החכם בזה :

ועתה

אתה המעיין ראה חולשת אלו הדברים כלם כי קושיא גדולה אשר נראה ממנה ביטול אחת לזה הדעת כי לפי שזאת
ההכנה היא הכדל לנו וזה כתעצמו כי לא כבדל האדם מהב"ח אלא כזאת ההכנה שהכלית והיה מהחייב שיהיה
הנושא לזאת ההכנה עצם ולפי דעת אלכסנדר אינה עצם ולא חלק עצם כי אם חשיב מחשיבי הנפש המרגשת דחה אותה החכ'
הכו' בלשון אפשר כי אע"פ שהנפש המרגשת היא לב"ח כמו שהיא לאדם וא"כ אין נפש המרגשת הכדל לנו אין לה זאת ההכנה
כמו שהיא לנפש המרגשת אשר לנו וע"כ אפשר שהנושא לזאת ההכנה הוא הכדל לנו וצורה מזה ההכנה הדבקה בה חופש
המושגת כי הנפש המרגשת אינה הכדל שאינה עצם ומפני דבקות ההכנה לנפש המרגשת אין ראוי שיהיה צורה לנו ח"מ אפילו
לפי דבריו לא עלה עיונו בכל פלפולו ליותר מזה שלא כתבטל דעת אלכסנדר ביטול אחת אבל לקיימו קיום אחת לא עלה בידו
כלל ולא אמרו ח"כ לא היל' לחסוך עליו והיה לו לחור בפלפולו להצמיד דברי חכמיו ז' ולחוקק בדאיות שכליות אם מצא עצמו
יכול לכל זה או לכל הפחות לומר שהמופת לא יכחשו והלל לא תהיה תורה שלמה שלם כשיחם בטלה שלהם כי לפי דעת
אלכסנדר יקרו כמה חפזות בענין תורתנו הקדושה בקיום מנותה ובכלל בענין הגמול והעונש הנפשי וכבר יסר פ' ח' כחאי

דבריו בהשאלות תתנצל כי אם דבריו הם סותרים העניינים המקובלים באומה שהוא חבטל אוחז מפני דעת האמת ויפה עשה כזה אבל היה יותר טוב לו לחקור כהמות העצם על דבר המקובל ולא כזה שכלל במים אדירים ופעלה חרם נידוד מדבריו קטני אמתה כמו שאזכור אח"כ כאשר דבר בענין השאלות הנפסד והנה טבע האמת הפריחו לסודות כי המושא לזאת ההכנה שהוא צורה ידבק בה זה הכח וזה שהיה התורה שלו כתב זה לשון נ"ן הוא רמז לשכל ההיולאני ואמר שהשם נטעו כי בוללת זה לא יהיו הנכחתי' בו בכח קרוב ובכח הדיעוזה בזה המאמ' שהשכל ההיולאני אינו במדרגת ההיעדר והכח הנמנר אבל הוא צורק ידבק בה זה הכח ובוללת הצורה היה האדם מה שהוא עכ"ל שם ואמר שלפי דבריו השכל ההיולאני הוא מטע' ה' להתפאר מפני שהוא המושא לזאת ההכנה א"כ הוא עצם להכנה זו כי לא יחולר במטע' ה' בוללת זה :

ועתה

אזכיר כיטול זה הדעת שהאמין בו החכם ז"ל ובתבטל ביטול אחתי כביטול זה הדעת נאכז בהכרח לדעת רז"ל המהבאר מן התורה כי כל דבר שלא כתבאר בחופת בהכרח נשוב להורה כמו שצעה הרמב"ם ז"ל באמונת החדוה ואומר כי כבר התבאר כי אליו המושכלות הם הכללי' בכח וכל דבר שהוא בכח יש לו מושא בהכרח זה המושא הוא או בשם או בפש או שכל ואין שם דבר ד' ובכח נהבטל דעת המניח אותו שכל ולא נשאר שיהיה אלא א' בשם או בפש והמושא לזאת ההכנה א"א היותו בשם מה שז' כי מציאות המושכלו' באדם הם בו ע"פ כפרד מציאו' שאר הצורות הנפשיית שבו מפני שאלו הצורות מציאות' במושאיהם הרמזו אליהם וולת מציאותם המושכל וזה כי הם א' מצד שהם מושכלות והם מתרבות מצד שהם פרטיות ובחומר דת' כי מציאות המראה הרמזו אליו המושא א' חוש הראות הוא וולת מציאות המראה המושכל כי מציאותו כמושא הוא פרטי ומתרכס בריכוז המושאים ומציאותו המושכל הוא א' כולל לכל המראים אבל צורת המושכלות מציאותם המושכל הוא בשם מציאותם הרמזו אליו כי השכל ישיב האדם מצד דברו שהוא הי מדבר והוא נפש מציאותו לא יתרכס כי טבע הכולל הוא א' :

ומזה

ית' כי מושא לזאת ההכנה אינו בשם כמו שהוא מושא לשאר הצורות הנפשיית כי שאר הצורות השבתן בעלת תכלית והשבת המושכלות היא בלתי כ"כ כי השבת המושכלות היא השפעת הצורות הנפשיית הם עם החומר ע"כ הם בעלי תכלית ומזה ית' שאין המושא בשם כמו שהוא מושא לשאר הצורות הנפשיית כי השבת המושכלות יהיה בה הדיעוזה והידוע דבר א' בעצמו והסבה בזה כי השכל בהפסדו דברים המושכלים מחומריו יקבלם קבול שאינו חמדי יקרה שיטכיל עצמו מפני שלא יהיה המושכלות בעצמן מצד מה שיטכיל אותם ע"כ שהוא משובה מצד היותם מושכלות חזק לנפש ואין הדבר כן בכח המרגיש כי אע"פ שהוא מתדמה במושאים א"א מרגיש עצמו עד שיהיה החוש הוא המוחש רפני שהשגחו ליעין המוחש הוא מצד שהוא מקבל אותו החומר וע"כ יהיה המופשט בכח החוש המוכח בריציאותו ומציאותו במוחש ומצד אחר ע"ד שהמבדלים הדברים במאמר המצטרף למכנס קרה להשבת השכל שיהיה הידיעה והידוע דבר א' לפי שהוא מקבל כל מושכל קבול בלתי חמדי פרטי ומזה ית' כי אין המושא לזאת ההכנה בשם כמו שהוא מושא לשאר הצורות הנפשיית וית' כי אין המושא לזאת ההכנה בשם כמו שהוא מושא לשאר הצורות הנפשיית כי השבת השכל לא תהיה בהפעלותה כמו שהוא הענין בחוש וע"כ בהמראה מוחש חזק ואח"כ נעצם עינינו ממנו לא נוכל לראות באותה העת בה שהוא קל ממנו והשבת השכל היא הפך זה כי כשנצייר מושכל חזק ונטה ממנו יהיה צורינו אחר כך למה שאינו חזק יותר קל ויותר שלם והסבה בזה כי החוש מפני שישארו בו מצורות המוחשות אחר הסתרת ממנו מהשמים דומים בצורות חמדייות לא יהיה אפשר שיקבל בו צורה אחרת עד שהמחש ממנו אותה צורה ואח"כ ויה קרה לו מצד היחס הפרטי וחפני שבה החוש מעורב עם מושא ערוב מה אבל בה השכל אינו מעורב כלל ומזה ית' שאין המושא לזה הכח בשם כמו שהוא מושא לשאר צורות הנפשיית עוד ית' כי המושא לזאת ההכנה אינו בשם כמו שהוא מושא לשאר הצורות הנפשיית כי השכל נוסף עם הוקנה ושאר הכוח הנפש מתמציים :

וכל

זה ההבאר שאין מושא לזאת ההכנה בשם אבל אליו הספעת אינם חייבות שיהיה המושא שכל כמו שקרה לנו כביטול זאת ההכנה ר"ל שיהיה המושא לזאת ההכנה שכל ולא נשאר לבולתו אלא שמושא לזאת ההכנה הוא נפש אם אינו לא גשם ולא שכל וזה בטל שאין מדרך הצורות שיהיו מושאות קצתם לקצתם וכשיאמר שהצורות יקבלו קצתם לקצתם ואמר שהמושא לחיה הצורה הוא מקבל צורה אחרת בעצמותה והמשא' שאנחנו נאמר בפש הונה שיש בה הכנה לקבול הנפש המרגש' מפני שהמושא לנפש הונה יקבל הנפש המרגשת באמצעותה כמ"ש ב"ם הנפש וא"א שהמושא לנפש המרגשת יקבל לנפש המושכל' באמצעותה כי כבר הת' שאין מושא לזאת ההכנה בשם כמו שאפשר להיות מושא בהמרגיש בשם בוללת אמצעות הנפש הונה ואחר שבת' שאין הנפש מושא לזאת ההכנה בוללת אמצעי מאותו צד בעצמו והבאר שאינו מושא לה באמצעותו מה מובאר והכל ית' שדעת חסדברר התבטל ביטול אחתי שאל' להיות הברל במין האנושי הרבה מופשטת ממושא עצם מושא אותה בעצמותה :

עוד

ית' כיטול אחר כי שאר החמרים מקבלים צורות הם אשר הם הברלים להם ומהעצמים מהם בתחלת הווייה כי צורת היסודות הפשוטים אינה נפרדת מהם כלל וכן צורת המתדמי החלקים וכן צורה הנמה וכן צורת הכ"כ כלם הם מתעצמים בצורותיהם ובכדלים משאר החמרים וולתן בהחלת הווייתן וכן ראוי כי אינו פשוט או אותו מורכב מתדמי או כלים אלא באותה צורה ואלו יהיה צורת האדם והכדלו אשר נהעצם בו זאת ההכנה לא יחלש חא' חב' דרדן אם שהגיעה לו צורתו אחר זאת הכנה מן הכח אל הפועל ויהיה אז כיוון מרגיש כאשר ב"ה והב' אחר קבולו המושכלות ואלו יהיה חרם וזה הוא בטל שהנמצאות כלם תגיע להם צורתם בתחלת הווייתן ואם שהגיעה לו הווייתו בעת הווייתו ואז יהיה משכל בפועל ובכח הנמנר אותה ההכנה כח והכח והפועל הם הפכים וזה הפך לא יתכן וזה יבטל דעת אלסבדרר ביטול אחתי :

עוד

יתבאר כיטולו נוצר חרם כי אם אין הברל האדם אלא בואת ההכנה וזאת היא צורתו אשר בה נהעצם כצאתו אל הפועל וקרה מזה כיטול חזק כי יהיו אישי מין האדם מתחלפים בצורתם כי אין כל אישי המין האנושי משיבים המושכלו' ואין כן דרך שאר אישי שאר המינין שכלם הם שוין בצורתם שאפילו האספוג יתמי קבל צורת ההון וההרגש כי הצורה היא א' כוללת כל המין ובואת ההכנה אשר בה נהעצם האדם כצאתו אל הפועל לא ישוו בה כל אישי המין ויהיה רחובן חרם בהשיבו המושכלות וזה יבטל זה הדעת כיטול אחתי . עוד ית' כיטולו מצד אחר כי כל החמרים כשקבלו צורתם הגיעו לתכלית הווייתן בהכרח לא יחלש איש א' מאותו מין שלא הגיעה לו צורתו המושלמת אותו ואם הברל המין האנושי אינו אלא זאת ההכנה כשתכל מן הכח אל הפועל בקבלת המושכלות הנה לא תגיע צורה זו לכל אישי המין כי אין כל אישי מין האדם משיבים המושכלות וזה יבטל זה הדעת כיטול אחתי עוד יש כיטולים אחרים מצד ההשאלות ומצד הבחול והעונשין ומצד העניינים הסותרים שבהרין :

בהם כמדבר בה' בהשאלות הנפש :

ואחר

שנתכטלו אלו הדעות ביטול אחתי ולא יצא לנו שיהיה נושא לזאת ההכנה לא בשם ולא בפש ולא שכל לא בשאר לנו
 שיהיה נושא לזאת ההכנה אלא עצם לא יהיה הבסם הנושא לשאר צורות הנפשיות ולא בפש ולא שכל והוא הנשמה
 שכל אר עניינה ומדותה ואל זה הוא נושא הרמב"ם כ' סודי התורה ותלמודו שזקק מים על ידו כ' רפואת הנפשות וזה לא השינו
 הפלוסוף במחקרם וכתב בלבו כוונת הכלכל ועתה נבאר אותה כ' וזאת הנשמה אל המושכלות היא במדרגת כלל המושכל
 הכתב שאמר ארסטו ובמדרגת העין הנושא לחוש הראות והשכל ההיולאמי שהנשמה היא נושא אל זאת ההכנה היא במדרגת
 ההכנה שיש ללוח לקבל הכתיבה ובמדרגת החוש המושג והצורות הדמיוניות אינם נושא לזה השכל אלא מניעות אותו
 כמ"ס בן רשד והמושכלות הם במדרגת המושגים אל החוש ובמדרגת הכתיבה הנשמת כלל והוא השכל הנקנה שזכר ארסטו
 והשכל הפועל הוא המוציא זאת ההכנה מן הכח אל הפועל הוא במדרגת הכותב הרשם הכתיבה כלל ובמדרגת האור ל חוש
 הראות איננו מהות הנשמה לפי רעת המקוב' עצם דק בתכלית הרקות הוך בתכלית הזכות אין ככל הנמצאות יותר דק ויותר
 וך ממנו ואפילו עצם הנרמז השמימי הפשוט אינו בלתי הרקות וזכר' כמוהו הוא באצל על האדם והוא צורתו וזכר' ככל מקב' ס'
 והוא המוכן לקבל המושכלות ולזה תשמה הנפש ותתרחב כאור היום ותצטב ותראה באפלה כי היא ממין האור ותשמה בדומה
 לה וככר' בהבתי דעת המקובלים כי היא נאלצת מהכפירה' בהשגות חלוקות ולזה קראת כר' כמ"ס וכן רשד אמר בקי' לס'
 הנפש שיתחייב שיהיה השכל אשר בכח דבר א' אינו דבר מ' יתן וארע' והאולי הוא כמ"ס ארסטו שהוא עצם בכח ל המושכלות
 ואינו כנפשו דבר מהדברים כי אלו הם דבר כנפשו לא יוכל כל הדברים כי השכל קבול ודבר לא יוכל בפשו ולכן יראה מענין
 המושכלות שהם נקשרות בכ' נושאים הא' נכחי והוא אשר יחסו אליו יחס החומר הא' לצורת המושגות והב' הוא נפשו והוא
 הצורות הדמיוניות והוא כזר מה נושא וכזר מה מניע והשכל אשר בקנין המושכלות המניעות בפועל בו כאשר ינייר האדם
 בהם כשירצה ויביעו בפועל אל השלמות האחרון ובענין זה יביעו השכמות העיוניות וכו' ההכנה שתמצא באדם בצורות
 הדמיוניות תבדל הנפש המדמה מהאדם המנפש המדמה מהכ"ח כמו שתוכל' היפך הונה בצמחים מהנה שכל' ח אשר בה
 לקבל המושגים אכל ההכל ביניהם כי ההכנה אשר בצורות הדמיוניות לקבל המושכלות קבול בלתי מעורב עם הצורות
 הדמיוניות כי אלו היתה מעורבת עמם לא היה אפשר בה שתשכל הצורות הדמיוניות כמו שאלו היתה השכל בעל מראה לא היה
 אפשר שיקבל המדאס והוא ענין אחר כי השכל ההיולאמי אלו היה בעל צורה מיוחדת לא היה מקבל הצורות אכל הדמיוניות הם
 יותר ראויים מניעים להם משהיו מקבלים ולכן מ"ס אלסכנדר כי השכל ההיולאמי הוא ההכנה לכד מופשט מן הצורות ירצה בו
 שהוא אין צורה מהצורות בקבלו המושכלות ואולי הוא תנאי במציאותו לא בקבולו ולתרגם הספק הזה בענין על המופשט שמו
 השכל ההיולאמי עצם נכחי מטבע השכל עכ"ל והנה הוא בודד היות זאת ההכנה על עצם נושא נכחי יחסו אל המושכלות יחס
 החומר הא' לצורות המוחשיות אלא שאינו מטבע השכל וזה הנושא אשר תארו הוא שגזקוירן אותו נשמה אכל הוא מתנבא
 ולא ידע כי לא היתה לו קבלה תורנית כזה אכל מכח פלפולו הכין מתוך דברי הפלוסוף כי א"א בלא נושא עצם אלא שהוא תבאש
 כצורים קיר :

ואחר

אשר השיבותי מעליות לזכות הפלוסוף באמונתיו זאת ודאיתו שאין במה שהאמינו כוונת זה להם מופה אכל כל
 מה שהאמינו כזה הוא כשל ביטל אחתי ודברי הפלוסוף שהיו צמוד אמונתם לא יכטלו זה אכל כל מה שהאמינו כזה
 הוא צורק באמונתיו וזו השיגה בשלמות בהשגתו אוב' הוא מנשג כזה רואה ואינו רואה ועכ"אמר כשיספיק הדיובור כנפש
 כ"ס שיספיק כא' ותפני זה הארבעי להעתיק דבריהם שלא יחשוב המעיין כי בעלמה ממנו חכמתם אחר כל זה אכתוב מה שהוא
 האמת כזה בראיות מהתורה וחז"ל :

ואומר

כי התורה האלהית גלתה לנו ההכל שכללו בו צורות הנמצאות השפלות כי ביארה לנו כי בתחלת הבריאה קנה
 החומר הא' ד' צורות צורה א' לכל יסוד מד' יסודות כמו שפי' במה שקדם וכיום הב' במאמר יקונו קנו המורכבים
 מהיסודות המתדמי החלקים צורת' וזה אחר שכללו המים העליונים מהמים התחתונים ביום ב' ונשלמה הוית העליונים
 והתחתונים ובסבת אותה תנועה התמזגו היסודות אחר שבראית היבשה ובאותו יום עצמו במאמר א' קנו הצמחים צורתם והיא
 הנפש הצומחת והספיק כזה תנועת הגלגלים כמ"ס ואחר התלות המאורות בר' נשתלמו מהם מיצוות ואז קנו הב' צורתם והיא
 הנפש המרבשת בחמשי קצת חלושי הבריאה כדגים והעופות ובשאי' שלמי הבריאה כבהמה וחיה ורמש וכל הולך וולתי המעופף
 והשט וכל זה היה מספיק הכנת חומר הארץ והמים עם צור תנועת הגלגלים והשתלמות ביצוצי הכוכבים ויראה מהכנת הכתובי'
 כי תנועת הגלגלים מספיק להוית כל אלו הצורות אפי' יצירת בעלי נפש צומחת ומרבשת כי לא מצינו שמתק' הב' בפמליא של
 מעלה בבריאתם אלא ישרנו המים תוצא הארץ והיא ההכנה לקבול הצורות אכל בלא שפך חדר הבריאה יורה כי תנועת הגלגלי'
 עוורת כזה ולזה נסדר יקונו המים לקבול צורות המתדמי החלקים אחר ימי רקיב כי אחר שנשלמו העליונים הוכנו היסודות לקבול
 צורות המתמזגים המתדמי החלקים וכן נפש הצורה' ותליית המאורות קודם ישרנו המים ותוצא הארץ כי כנפש המרבשת צריך
 צור מניצוצי המאורות ולא תספיק כזה תנועת הגלגלים ואם אמרנו שהשכלים הנכבדים הם עוורים ככתובת הצורות באמר זה
 עכ"העברה לפי שהם מניעים הגלגלים וזה נראה מסדר הבריאה כי אין צורך לשכלים הנכבדים בעצמם להוית אלו הצורות אכל
 סדמכ"ן סמך על מ"ס כסם חוקרי היונים וכן ראיתי במאמר מיוחד ביסודות לאדם כי מן השכל הפועל התמוזג וזו וזוהר מאר
 ותמוזג יצא מינו נפש הכהמה והנה היא נפש גמורה כזר מה מן הפנים ולכן יש בה דעת לברוח מן הנזק וללכת אחר האליות לה
 וסדר כרגילי' ואהבה להם כאהבת הכלבים לבעליהם והכל מופלא באנשי דת בעליהם וכן ליונים דעת והכרם עכ"ל הרב
 זל :

ומעיני

ההכרם אשר לב"ח כבר קדם לנו כזה הרבה ואם כל זה אמת לא הוצרכה התורה לפ' זה לפי שהחיות אשר בהן
 יודיע כי א"א היותו להם מוולתי שפע אופי עליהם מהשכל הנכבד וכבר הנדיל הרב זל מעלת נפש הכהמה
 שיהיה אותן שפע זיו ועצם מוצג עליהם מהעצם הנכבד אחר אמונתו כי נפש הכהמה נפסרת והיה יותר ראוי לומר שאותו שפע
 הוא באצל עליהם מהרוחות השפלות הנכ' שרים ולזה יראה הכראות ששרים קודם האדם וכמ"ס זל על איתנו של בלעם שה' נתן
 רשות לבלעם לראות יותר מהאדם ויהיה הרשות כזה להרמות הנפשות זו לזו ואיך שיהיה ענין נפשות הב"ח לא מצי' לאז פועל
 בהויתן כמו שמינו לו בהוית צורת האדם שג' ויאמר ה' אליהם בעשה אדם הנם ייחד וזו הוית אל האל עם שתוף הארץ כמ"ס
 כי הארץ תבין החומר והשכל הפועל הוא הכותב הצורה כמ"ס למעלה ובאדם הא' נתן הצורה וכלא שפך כי לא נתן האל בה והכנה
 שהם קדושים אל הסעדר יותר מקודבתם אל הסוים כי מתת אלמים היא שלמה שלמו' בתורה א"כ כשהכדיל הש' האדם משאר
 הב"ח

ובתב"ל כי הודיענו בזה המאמר שלא באה בו המיסודות כמו שרמזו בפסוק התנועה ב"ל לא בהשתלשלו' מהשכל' הכבדלים אבל היא רוח חסד הנדול ממנו' ר"ל רוח הדבורה' המורה בלבו' אלה המאמרים בלבו' ו"ל' נאמר' וזה

עוד
אמר בשר' ברכי נפש את ה' למה חקלם בנפש רבבון אחרי מה נפש מחללה את הבוף יד ה' מחללה את כל העולם
מה הנפש סובלת את כל הבוף כך ה' סובל את כל העולם מה הנפש יחידה בבוף אף ה' יחיד בעולמו מה הנפש

לא אוכלת ולא שותה אף ה' לא אוכל ולא שותה מה הנפש טהורה שהיא מלמעלה כך ה' טהור מה הנפש רואה ואינו נראה כך ה' רואה ואינו נראה מה הנפש אין יורע איזה מקומה כך ה' אין יורע איזה מקומו שאפי' חיות הקדש שטוענים כסא כבודו אינ' יורעים איזה מקומו של כבוד כבוד ה' ממקומו ע"כ במד' תלים . וכוננו כזה אחר בכרכות ודקדקו שהם ה' פעמים ברכי נפשי בכבוד ה' דברים שדומים הנשמה בהם אל ה' והם מיליו העולם וזו העולם וטהור ויושב בחדרי חדרים ורואה ואינו נראה ומשם יסוד המזמור ר"ל ה' מתנאב ברכי נפשי את ה' כמו שיכין משם המעיין בו ששם זכר כל אלה הדברים בנשמה וכן בתנחומא פ' ויקרא אחר הבוקר הוא קריתני פי' בן כפר שאינו יורע מימיו מלכות של' ויזכר ה' אלהים את האדם עפ"י והנפש בן פלטרין מלמעלה שב' ויפח באפו נשמת חיים ושניהם חוטאים וכו' הרי הדור שהיה צורה יודעת מימיו מלכות ובגדה פ' החפלת אחר שאומר לולד במעי אמו הוי יורע שה' טהור והשרתיו טהורים ונשמה שנתן כך טהורה אם אתה משמרה בטהרה מוטב ואם לאו הריני נוטל נשמתו מן הדור הזה כי היא עצם נקי ולא הכנה וכ"א במד' כי המלאך בא אלל הפרבור נוטל הנשמה ששם ואו' לה בואי עמי והכנסי במעי אשה פלוגית והיא מטיבה איך אנוס מקום טהור ואלך למקום טמא והמלאך נוטלה בעל כרחו ומתנה במעי אשה וז"ל על כרחך אתה נוצר הדור זה המאמ' שהיה עצם ולא הכנה וכן יסודו לנו אנשי כנה"כ לו' בעת הקיצו משתכחין אלהי נשמה שנתת כי טהורה אתה בראתה אתה יצרתה וכו' וכמה חכמות יש בזאת הכרכה תחלה שהוריענו שהיה נק' נשמה ובגדה שהיה טהורה והוריענו אח"ך ששה דברים מעניינה הא' שהיה בדואה בעת הדרוש עם הכריזה הראשונה ואח"ך יצרה והכינה להביאה אל הבוקר ואחר שהוכנה לבוא אל הבוקר נפחה הא' בנו לא בהשתלשלות התנועו' בנו כשאר הנפשות ואח"ך הוריענו שהיה צריכה שימור אלהי אשר בידו נפש כל מי רוחו ונשמתו אליו יאסוף ברצונו עוד הוריענו כי האסיפה היא חזרתה אל עקרה תחת כסא הכבוד ביד האל הוא הנוטלה ואיש לה השארות וקיום לא אפסיה והעדר כי הדבר הכיטל ביד האל דבר קיים הוא עוד הוריענו ענין תחית המתים כשזכרנו אל גופנו וסוף הכרכה חזק העבורם לאל והסודאס לו והתחיתה לתת ראייה לתחית המתים מזה שאלו חיים בכל יום אחר השפיע ראש כמה חכמות וכמה אומנות לתוכנו החכמי' והוקנים שתקנו לנו ברכה זו כי היה אצלם ענין מקובל פשוט ואין להם לפלוס' כי נדרו מהם שור להם כי פשעו לאל במחקרם ומי יתן החרש יחרישון ותהי להם לחכמה וע' הוסיף שלמה בחכמתו לסמוך על הקבלה ושלל יתפתה במחקרי החוקרי' ואמר בני לחכמתי הקטיבה לתבונתי הט אונך לשמור מומות וכו' ע"כ הוסיף לסמוך ההורה מרא' ואלך הוסיף מלהפתות בשאר החכמות המראים חופתים מוסכים לב כל פתיו ואמר כי צופת הטופנה שפתי ורה וכו' ואחריתם מלה וכו' רגליה יורדות מות וכו' כי באמת הסומך בהם הוא בורא לו זלוול הנצות כמו שאנו פחד להוסיף ברכי בענין השארות הנפש ובורס רעה לעצמו וסופו נוחל ביהנם ע"כ חתם דבריו בכוזי חוק לשמור דרכי התורה ושלל לנו מהר ואמר אורה חיים פן תפלוס נעו מעבלותיה לא תדע והוסיף אזהרה להתרחק מאשה זרה היא החכמה על התורה כמ"ס הרמק מעליה דרך ונס ארס' ענה אמן אחר ברכתנו כע"כ כי אחר וס' לשון אן חפץ האלהים בנו אלא שניהם חסידים ואנשי מעשה :

ובכר

כת' זה הלשון הרמב"ם ז"ל בפתיחתו לפי' המשנה וכבר כתבתי בהקדמה זה הכפר איך הוא גוער במי שחולל בחצות התורה . והרמב"ן ז"ל בהכ"ע ז"ל הקבלה בענין גהינם ואפי' יקשו עליך היאך הנפש היא נכללת במקום ההוא הנק' ביהנם או שאלו נשיב להם עם כל עומק פלוס' הוינ'ם ופתי'ם ההגרים והכשרים שאו' שאין הנפש נכללה במקום ואין לה משכן במקום או בלב רק שהם מקומות נרמזים לשמות השכל ההוא ואנחנו עכ"ל לא נשיא שכלנו שלא יהיה בבוקר ראובן זה מן הכריזה הרקה הוו הנק' נפשו יותר ממה שיש מן הנפש ההיא במוח החמור או בענף האילן ושלל תהיה נפשי בבופי נצמדת יותר ממה שנפשי נצמדת בבופי של פלוגי הכרי ויהיה משכנה כי במקום או שלא במקום חפני שהיה אינה בוק ואין מקום על דקדוק לשוכה לדבר שאין לו בוק אבל עכ"פ נפשי שורגת כי ויהיה חכורה בבופי כדברי קצת חוקריהם שאומרים כי נקשרה הכריזה הזאת הרקה הרוחנית המאירה ברוח החיים והיא אצלם רוח אחרת בארס ויצמדות' הנפשות הרקה הקיימת בבסס מחנה בעלת התנועה הנמשכת כחוס הטבעי ברוח והצמד שתייהם בהקשר השלכת בעהילה עם השמן הרק בדרות כינו כי בין שניהם או יהיה הענין בדרך אחרת כמו שירצו ויירחיכו לשוכה בדרקוח מלות ובנצרות לחולק עליהם וקראם הסוטה מדבריה' פתי וסכל שאינו יורע ומכין אבל עכ"פ מי ששכך אותה בחומר הזה והצמיד בינה ובין הבוקר יכול להבדיל אותה במקום ההוא ולחבר בינה ובין האש הדקה שבאותו מקום שהוא מן הרקה העליונה ובכר' על זה הענין שתכלה הנפש ותשתנה במצדף ההוא או הכליון הקרוי עכ"ל וכן כתב ז"ל וז"ל ודבר בא במורה הנדבוכים מאמר מן הפלוסוף כי האדם נשתניעו נפשו שהיא צורתו לעלות מן הבית אל העליונה כאשר התנועע בעצמו כי הנפש היא המניע הראשון בעצמו לא שהיא התנועע' במקרה בו נשתניעו הבוקר מן הבית אל העליונה התנועע' הנפש שמו אל העליונה ואם תשקוט הנפש ישקוט המתנועע בשכילה והוא הבוקר ואם ישקוט הבוקר תסור התנועה המקרית אשר יש בכפס כז' כתב הרב ז"ל ללשון מורה הנדבוכי' ונסה בכל אלו הדרכים שהוא ז"ל מוכיח למתפלספים בהכחשתם עובשי ביהנם עדיין לא הגיע להבין עקר כפידתו כי לפי הנראש הוא מבין מדבריהם כי הם מאמינים שהנפש המדברת היא צורה ועצם אלא שאינו נהפם במקום וכז' עדיין הוא זכות להם אם היתה להם אמונה זו אבל הם כופרי' בעיקר הנפש המדבר' שהם מאמינים שהיא הכנה לכד לא צורה עצמית ולפי שהרס ז"ל לא הבין זה מהם הביא אותו מאמר שהביא חס' מור' הנדבוכים שהוא על הנפש התנועע' לא על הנפש המדבר' כי הם לא יאמרו שהתנועע היא בהתנועע הבוקר ולא אחריו כן אלא על הנפש המתנועע' אשר הוא שלמות לבוקר כליו והכר' דאינו אגרת לרב ז"ל עשאה וכסוף ימיו בשקבין מהפלוסוף שהם מאמינים שהנפש אינה אלא הכנה שהוא קורא תגר עליהם הרבה ועל כל ההולכים בדבריהם :

עוד

כתב הרב ז"ל ובכר יצאנו לענין איסור בחקירה זאת מפני המתבאים על יוצרם להתחכם בתוכן מעשיו וסודות יצירותיו הפלאים והם לא ירעו כנין גופם בכל מחקריהם אף כי נפשה ומדוע יתפארו על קבלתם בעשותם הנפש דקה ולתאר אותה במלות וספרים חלכיים כי לא ראינו יחסו אותם בחכמיהם רק לבגלל השכל או לבעלי העיון שלהם לכת המלכאים ואנחנו על קבלת אמתית מאבות קדושי' שלא הספיקו כילרי נכרים מעולם אותם במחקרים עניינה תאלס עד להרב ער שיאמרו ר"ל עליה כאלו נוטה שלא נבראת את' ככ"ר עם המלך במלכותו וישבו שם עם תפ"ס הכ"ס וישבו נפשות הצדקים שבהם נמלך וברא העולם ומי שיטעו זאת המימרא כן שיוכה לפירושה או שלא ירעו מ"מ יכיר מכלל שאין דקות הנפש לפלוס' האומות ולנבררי' אחריהם יותר מדקיות אצל ר"ל ולא כמותו אע"פ שלא הבהילו הלומד' במלות כאמרות' כחשפר ובקומה ענין ועכ"ל יאמינו ז"ל כי אש ביהנם ואבדון שולטת בהם ברגון עושה הכל ית' עכ"ל ז"ל ועדיין לא הגיע הרב ז"ל לחננובותם כי לפי

לפי מה שיחם להם הרב ז"ל עדיין כותבי' מהות דק לנפש המעכלת והאמת הוא שהם אינם כותבי' להם מציאות כלל אלא הכנה על נושא כח"ש מדברי' ז"ל :

ובענין

מהות הנפש כתב הרב ז"ל כך היא קבלת ר"ל ש"ה כראש נפשות הנדיק' והם בלי שפך רוח וכה ודק' ביותר אינה בוף ולא גבולת ולא גדרת במקום ולא כתפסת כשאר רוחות שתופטין אותם בכאדות אלא חכת המלאכים ונעלת ביותר אין כאן מקום לפרש כל המושג חסד והכתוב מעיד עליה ויפח באפיו נשמת חיים ואמר כי מנשמת אלוה נתנה ולא מהסתללות הסבות ואר"ל שבראו ביום א' מכלל כריאת האור כרצון הכ"ה שגדר זה העולם השפל והשמים העליונים הוכים וכל כבאם הגופיים והשכליים עכ"ל ז"ל ודבר ברור הוא בדעת ר"ל שהנשמות נבראו כח"ש מכל המאמרים שבו למעלה וכן נרא' מדבריהם ז"ל ג"כ חמ"ש בשבת פ' ההבית כשבא נחש על חוה הטיל בה וזהמא יס' שערדו על הר סיני פסקה וזהמתן ביום שלא שערדו על הר סיני לא פסקה וזהמתן והקשו שם מהנדים ותרצו אע"פ דאינהו לא היו מולידיו הו' דכתיב ואת אשר איננו פה עמנו היום כוונתן שנסמחו בכראות וקבלו הם עליהם שנוצת הר סיני ולזה פסקה וזהמתן מהם אותה וזהמא של נחש כאשר אמרם בע"ס וזע"פ שיש מחלוקת שם כי קודם הר סיני פסקה וזהמת נחש מישראל כיעקב שהוליד זכ שבטי' שאין בהם רופי אבל בגרים לא חלק אדם שכבר פסקה קודם שנולדו בהר סיני זה הוא הנראה ברור מדבריהם אבל מתי נבראו הנשמות נראה שיש בזה מחלוקת ביניהם כי כבר אמר אחר וקדם צרתי אר"ה אחר למעשה בראשית וקדם ליום אחרון הוא דעתיה דר"א דאר"ה תוצא הארץ נפש חיה למינה זה רוחו של אר"ה אחר למעשה יום אחרון וקדם למעשה בראשית הוא דעתיה דרשב"ל דארשב"ל וזוהו אלהים מרחפת על פני המים זה רוחו של אר"ה דה"ה ונחש עליו רוח ה' עכ"ל וכן הוא בויקרא דכס ובילמדנו פ' כי תודיע והיה נר' מפסטי זה שהמחלות הוא כנשמה זו אם נבראת ביום א' או בתחלת יום שני והרמב"ם ז"ל כת' שא"ה שתיה נבראת אחר יום ראשון כלל לפי שם' לא יברא יש מאין אלא במאמר א' ביום א' וכן הוא בס' יצירה ואח"כ בו' עמי בראשית יס חיים א"כ על כרחנו הנשמות בכלל הים הראשון נבראו וע"כ אף הרב ז"ל דר"א ור"ש משמעות דורשין איכא ביניהם דר"א מפרש קרא דאחר וקדם צרתי כנפש הנפוצה שכאדם לומר שנבראת בתחלת יום ו' עם נפש הפזיחה והחיה ולשב"ל מפרש לה כנשמה העליונה שנבראת ביום א' לדברי הכל ומה שיראה מוכרע הוא כי נפש האדם היא א' וע"כ כן' יחידה כמו שנק' חיה שהיא הנותנת חיות באדם ונק' רוח חפשי שהיא הנותנת נפש התנועה והכעס והרצון והבשת והפחד באדם ונק' נפש חפשי שהיא הנותנת התאווה באדם ככה ההנהגה ונקראת נשמה שהיא הנותנת חכמות החכמות המדיניות הקרובות לרוחניות כמו הדמיון וההשגח ושאר הכוח' המדיניות ולפי שהאדם אין ראוי שיהיה א' מזה חומריו כי אם מזה נוצריות וזוהי האדם היא זאת הנשמה ע"כ ראוי שתהיה נפש א' בעלת פעולות רבות ונפשי הכנת הכלים יראו פעולתם בהם ע"כ עיר ברא יולד ובסתמוק יתחזקו פעולותיהם וזאת הנשמה היא המוציאה אותם מן הכח אל הפועל ובה הוא יודע האדם המושכלות הראשונות שהפלוס' נשתכסו כוח ואמריו שא"ה שלא לקחם אדם מהדמיון אלא ששכח מתי קבלם וזה שקר מפורס' ואחרים אומרים כי השכל הפועל הוא המודיע אותם כמו העינין בחלומות ובקסם ובהם זה שקר אם לא יאמר בזה יותר מזה אבל הנשמה הזאת מודיעה אותם לאדם כלל קבלה מכחות אחרים והיא המודיעת לאדם בחלום העתידות והמפוררת אותו על עניינים עתידים כמו שנמצא אדם מזה על נכסיו ואינו מרגיש מיתה בעצמו ואמר הצוה הוא מת וכבר כתבו זה קצת מקדמוני הפלוס' כי הנפש היא היודעת אלא שענייני הגוף מטרידין אותה והרבה דברי' מתמיהים מדיעת האנשי' חכמות בלא חקירה יסתלקו בהכנה זו :

ומה

שנר' מחקורו' רבים שהם נפשות רבות לא נאמר ע"פ הדקדוק כי אע"פ שהוא א' כחותיה מסתעפי' ויעבור המאמר שהם רבים וז"ל הכתוב רוחו ונשמתו אליו יאסוף וירדע הוא שהנפש הבהמית אשר באדם אינה נאשרת ולאספה ל' שה' כמו הנשמה וכן מ"ש בחגיגה שכעברות הם רוחות ונשמות שעתידין להכראות ונשמותיהן של צדיקי' הנה הם לפי זה המאמר ג' נפשות רוח ונשמה העתיד' להכרות והנשמה הנאשרת וכן פ' הרמב"ם בחומה הנכבדים שהרוח היא נפש התנועה הבהמית והנשמה היא ההכנה והכח לקבל המושכלות והנשמה היא הנשלמת בקבול המושכלות ואשר יצאה אל הפועל ואין זה מוכרח מדבריהם ורוחות ונשמות הוא כמו רוחו ונשמתו לוי יאסוף והנשמה הנבראת היא הנשואת לזאת ההכנה שהיא עצם וזוהי כח"ש והנשמה הנאשרת היא אותה בעצמה אחר שנורכה כנפשה הצדק והישר כי זאת הנשמה היא מקבלת זוהר וליטיות כמעשים פאים וכעסק בחכמות התורה ומקבלת עכירות כפעולות המנוונות ובאמונות הרעות כמו שאנו רואים האכזבים היקרו' מקבלים עכירות כשהאדם בעל קרי נובע בהם וכן כת' ר' עזריה ז"ל אבל דברי ר"ה שפ' תוצא הארץ נפש חיה זה רוחו של אר"ה הוא מפרש שזו הוכנה לקבל כח התנועה מהנשמה הנבראת ביום א' כי מושג זה ההכנה שהתנוע' והמושג באדם ובבהמה הם שוים והכסודין חומר הכ"ה לקבל אותם באותה הכנה עצמה הוכן החומר האדם ורשב"ל לא רצה לו' כן כי אע"פ שיש בב"ה חוש ותנועה כמו שהם באדם אבל באדם הם יותר שלימים מאשר הם בב"ה וכבר האמינו זה הפלוס' וכן מ"ש ויהיו לפי דברי ר"ה ורשב"ל לא במחלוקת כנשמה העליונה שכל מורים שנבראת ביום א' אלא כנפש התנוע' אם היא א' באדם ובבהמה או נברל באדם מכהמה כמעלת החוש כי ר"ה שדורש אחר וקדם צרתי קדם למעשה יום שני הוא השוא אותם ורשב"ל שרחיק זה ודרש קדם למעשה יום א' וזה נכלא במחלוקתם והעולה מזה הוא שהנשמות נבראו עם האור הא' ביום א' ומה שנמצא בקצת ספרי' פנימיים כי הלומד תורה נברלתו אומרי' על נשמתו שהיא נשתתף חרתא והיה נראה מזה שרעית לו' שאינה אלא הכנה כדברי הפלוס' אלא שחולקים עליהם בענין התעצמותה שאינו מפני השבת המושכלות אלא מפני למוד התורה ואפי' הים כן זהו המכוון מהתורה שיעסוק אדם בה והיא מביאתו לחיי העה"ב כמ"ש בספרי אבל עדיין לא יתחייב ממאמר זה שתהיה הכנה אלא אע"פ שהיא עצם אם לא תעסוק בתורה תהיה לאדם ולאין וכשתחזור ותעסוק בתורה תתחדש ותהיה אז נשתתף חרתא :

אמנם

מתי ניתנה הנשמה באדם כבר אמר בחלק א'ל' אנטונינוס לר' נשמה מאימתי ניתנה באדם השעת פקידה או השעת יצירה א"ל' משעת יצירה א"ל' אפסר לחתיבת כשר שצומד' ג' ימים בלא מלח' ואינה מוסרי' אלא משעת פקידה א"ר דבר זה למדני אנטונינוס ותקרא חסייבו שג' ועקודתך שזמר רוחי ומכאן יצא לר"ל מ"ש כפ' חלק קטנים זכרים לחי' הב"ה משעת סודיה שג' ורע יעברנו וכו' ודבר מפורש הוא בכתוב שזוהי כנשמה העליונה שסרי מר' הוית האדם ואמר הלא בחלב תחנכו וזוהי ההורעה וכבכיה תקפיליו וזוהי כח העמידה שמקבל חומר הנקבה מורע סוכר עור וכשר ילכישני וזוהי התחלת ההויה וכעצמות וגידים תסוככני כשהאיברים מתקשים חיים וחסד עשית עמדי זה הוא הרוח המיומי

שהוא ע"כ הברכה והחשי' שה' ע"כ החשיבות והחסד ופקודתך שמה רוחו זו היא הפשטא השומרת והנותנת אליו הכחות והיא כמדרגת המלח אל הכשר כדעת אמונינום שלמד לרבינו הקדוש והנאמן הדבר . וכבר פירשתי בברכת הלהי נשמה על ענין זה למעלה :

ולפי שאלה"ר נכרא שלם באיבריו ע"כ הוכן כזאת הפשטה לקבול השפע האלהי להצטוות מפי האל כמעשיות וכאמונות בקבלת ד"ל וגם קרא שמות לכל הכ"ח והיה יודע האמת והשקר שהוא שלמות השכל העיוני והנפש הטיל בו והמא והוא שיתקנה בשכל המעשי וכו' ידע הטוב והרע כח"ש שזהו שלמות הכח המעשי וזו היא הוהמא שלא פסקה מהבנים כי כל מחשבותם לקיום העולם האמת והכלה ואין מהם מתעסק בתורה שניתנה על הר סיני המתפקדת זאת הוהמא מישראל או שכבר נפסקה בימי יעקב כשקבלו יחוד האל כלם והיתה מטתו שלמה לא באברהם שיצא ממנו ישמעאל וכבי קטורה ולא ביצחק שיצא ממנו עשו והתנבאים ע"פ השכל המעשי לכד בקיום הבוץ אבל המכוון באלה"ר היה להיות יודע אמת ושקר לא טוב ורע כי אם בהכרח ול"א הרב כפ"ב מהמורה כי אין בהכרח טו"ר ולא בהיותו המעשי וכוונתו לו"ה כי אע"פ שלא היה המכוון באלה"ר להשיג אלא אמת ושקר וזה בשכל העיוני לא הוה מלשיג טו"ר בשכל המעשי בהכרחי לקיום הבוץ אבל הנפש הסיית לעצוב השכל העיוני ולהתעסק בשכל המעשי להיות כאלהים הם המנהיג' והיו תחתונ' לפי מה שידעה הרב ד"ל שהוא עושה הכל משל או המנהיג' העליוני המתעסק בהשפעת כחות ליטוב העולם ולקיום השפלים וזהו לפי הפשט כי עדיין לא היו מנהיג' בעולם השפל שיתים הנפש להיות כמוהם ואחר זאת ההפטה יתעסקו בהעמדת גופותיהם ולעשות כלי הלבוש בתפירת עלה תאפה לכחות ערותן וזה הנפש הוא לפי הנרא' כפשטו ור"ל הם היו לו ונקצנו והיה מדבר ונאלם וכבר הקשו על זה למה לא נזכר בקבלת הנפש שיאלם שזאת היא קבלה יותר גדולה מהשליכה על פחון ע"כ נטולו' שהוא משל וכן הסכים הרמב"ם ד"ל ואומרי' שהוא משל לבח הדמיוני ואין זה מוכרח לנו להוציא הדבר לבדנו והקשו' איך קושי' כי אחר שתקבל מכל הכהמה ונוכל חית השדה הרי נסתלק ממנו הדבור כמוהו כמוהם :

ומה שכתב' מענין הכהה הוצא מעדן שכל הוא כפשטו וכלשון הזה כתב הרמב"ם ד"ל בס' תורת האדם בשער הנחול ש"ע מצוי הוא כה"ה במקום מקומות הארץ ושארבע נקודות יוצאים משם וז' מהם הוא פרת הוא הסוכה את א' וכל מה שכתב בתורה מפשטי סדרו בראשית הכל הוא אמת אין מקרא מהם יוצא מירי פשוטו ואכ"י המדות עצמם יאמרו שג"ע תחת קו ההפאה שלא יוסיף היום ולא יחסר וכספרי הרפואה לזכור הקדמונים וכן בס' אסף היסודי יספרו כי אסף קלינס חכם מקדמוני' איש מן החרטומים ולומדי הספרים הלכו הדרך בארץ ויעברו עבר לסוד קדחת ערן למצוא קצת עצי הרפואה מעץ החיים למען תגדל תפארתם על כל חכמי הארץ ובבואם אל המקום ההוא ויברכו עליהם להט הרב המתהפכת ויהיה להטו כלם במכיו אש ולא נמלט מהם א' ותשת כחמת הרפואה מן הנוים ההם ימים רבים עד מלוד ארת השטא החלץ ואח"כ נתחדשה בסם חכמת הרפואה ע' הנקובים בשם המלאכה ההוא וכל אלה דברי אמת הם גם היום יודעים ומפורסמים כי רבים חכמי הארץ חלוו ארצה בני קדם יראו מרחוק שלהט המתהקק עכ"ל הרב ד"ל . והרמב"ם ד"ל כמורה דעתו כי הכל משל וכפירט בעץ הדעת וכעץ החיים בי אצלו עץ החיים הוא משל לכל הנטייה אל המושכלות ועץ הדעת משל אל הנטייה הכהמית ואי' אומר כי לפי דבריו יותר ראוי היה שיהיו ב' העצים משל אל כל השכלי אלא שצ"ע החיים הוא משל לחלק העיוני ועץ הדעת משל לחלק המעשי וממנו כי בו ידע טו"ר וזה יותר באות לפי שג"ע העצים הם מכוני' ד"ל כדרך הן בכלים משאיר העצים ולפי דעת ראשון הם נבדלים רחוקים זה מזה כרחוק מורה מערב וכרחוק המלאכים מהב"ה בלתי מדברים ואם אלה העצים הם חומים לזה או לענין אחר אין לעקור הדבר כפשטו כי יש לר"ת בספר ונבילה ונדר הראב"ע באמרו וכעץ הדעת סוד יעשי' גם כי הדברים כמשמעותם וד"ל במדרשם כשעשו מדברים אלו משל לא לעקור הדברים מעיקר משמעותם כתבנום שהרי הם למדנו בכל התורה אין מקרא יוצא מירי פשוטו ולתי מקומות והיויב להוציא הפשט משמעותו ובוה אין לנו חיוב להוציא מתחתנו אחר שהדברים נגליו אל החושים שהם כפשטו וכפירקו ר"ל עשו ממנו משל ולא נמנעו מפני זה מלפרשו כפשטו כמו שאני עתיד להזכיר בהם שיכא אמת וזה כ"ה :

והאדם בהחלת יצירתו לא היה נעדר השכל מפני דברה עמו שכינה ונצטווה וגם לא היה כמלאכים שלא יצטרך ל מוח להחליק תחורת מה שניתך שהרי הרשאו לאכול מכל עץ הגן ובתחלת יצירתם נאמר להם הנה נתתי לכם את כל עשב וכו' ואם עץ החיים הוא משל אל הכח השכלי איך היה ענשו שלא יאכל ידו ויאכל ממנו וכי נעדר הכח השכלי אחר העונש ושרי אכחו השכלים ואם עץ הדעת הוא משל אל התאיות הכהמיות וכי חנע הש' מלאכול ככהמות ולעסוק בפריה ורביה והלא א"ל בתחלת היצירה פדורו וכו' אבל הענין הזה הוא שהאדם בתחלת יצירתו היה חכם ומשכיל כמו המלאכים והנה קרא שם לכל הכהמות ולעוף השמים ולחיות וגם היה אוכל ושותה וכו' כמו הכ"ח וזהו לו ב' טבעים טבע מלאכי חזר שכלו שהיה ככלם ורמות וטבע כהמי לאכול ולשתות ולבעול כעץ הנזק בשאר צרכי הבוץ ולזה לא היה לו גלוי העצמה כזאת כולא היה משתמש בו אלא לכוך בשאר צרכי הבוץ והש' הוהירו שיהיה ע"פ טבעו ולא יאכל מעץ הדעת והוא אילן שכתובות פירו' שכל אוכל ממנו יתמצע בין המלאכים ובין הכהמות שיהיה לו בחירה כמלאכים ולא יהיה ככהמות שאין להם אלא טבע והנפש הסיית שיאכלו ממנו וז"ל להם והייתם כאלהים והם המלאכים להיות להם בחירה ותשתמשו כוח בשכל המעשי לדעת ולתקן בו ענייני גופותיהם במאכל ובמשתה ובמלכוש ולאחוב התשמים כרצונם וכזה לא תפרדו מהכהמות כי אם חזר הכחירה תהיו כמלאכי' המשיחים בשפלים לתת להם קיום והעמדה . וחזר הכהמיות השחרלו בזה להנאתכם למלאכת תאותכם בענייני הגופים לבקשת המותר ובאשר הסיית בזה והוסתו וכפחמו עיניהם לבחור ואז היה להם גלוי העדר כזאת ועשו להם חבור ותוהתו להם להשתדל בשכל המעשי ולזה בענשו מדה כ"ה המוסת כראוי לו הוא השפלים מכבודם והוא יל בחומו יל' הוא הוהינעם כמונותיהם והוא עמר יאכל ולפי שגבר להם דעה נאזרה האיבה ביניהם לעולם והאשה הניסתה המוסתה לבעלה לפי שגדמה לבעלה חשבותה רבים לעשות במלאכת המשכה בשכל המעשי נגור עליה בעצב תלדי בנים הרבה ארבה עצבוק וחרון כנדר ריכוז הנאת התשמים ולפי שהיא משלה עליו בהסתה נגור עליה והוא ימשול כך והאדם הניסת נגור עליו ריכוז המלאכות המעשיות אשר בחר בעצבון יאכל וכועת אפו יאכל לחם ולפי שהוא ברם מיתם לורעו אחריו ועונש הרבים היה תלוי בו והמחטי את הרבים אין מספיקין בירו לעשות תשובה נמנע ממנו אכילת עץ החיים שהיה בפריו גבורה לרחות סמות כמו שיש כנרי השכלה לרחות האדם :

וכבר

אחר קדמוני הרמב"ם כי אם נגלה לכי ארס סבת המות היו מבקשים תחבולה לסלקו מהו שמצאו תחבולה לסלק החללים שירצו סבותיהם וע"כ א"ל הש"י הן הארס היה כאחד מחמו מהעליונים בזה הטבע החדש תקמו לו אחר היצירה להיות בעל בחירה לרעת וזאת הבחירה היא גורמת לו קצור שנים מפני בקשת המותרות ואם יאכל מפני עץ החיים שהוא רפואה לזה ואכל וחי לעולם וכבר נגזרה עליו מיתה ע"כ נטרד משם והניח שומרים הכרובים שהם צורת הארס כנפשים כח"ס כמה שקרס והם מלאכי חבלה בידם להטת החרב המתהפכת לכל הצדדין לשרוף כל הקרב הקרב אל הן ואם אכל מעץ החיים קודם אכילתו מעץ הדעת כאשר יראה שהיה לא מנע מחמו כי אם עץ הדעת באחד כי אין עץ החיים מועיל לחי שאוכל מעץ הדעת אחריו כי עץ הדעת מבטל כח עץ החיים ושם מעץ החיים לא אכל כלל כי היו ב' העצים שמוכים בתוך הן ולא קרבו ארס וחוה אליהן וז"ל למה נענשה חוה והיא לא נצטוה לאחד בזה כי ארס וחוה היו בוף ח' והצווי לארס במסד לחוס שהיתה חלק ממנו ועובר ורך אחו הוא • ואחר שהשלחנו דברינו בחסות הסכנה אשר לשכל ההולאני וביארנו מי הוא הנשיא לזאת ההכנה :

נדבר

בענין ההשאלות הנו' כלסון הפלסופים שהוא החיים הנצחיים שאין להם הפסק וכלסון ח"ל עת"כ ועולם שכולו טוב ועולם שכולו ארוך והיו דברי הפלסופים בזה חלושים הרבה ומשוכים ונדרס להם זה מפני שלא ירצו מהות הנשמה העליונה ומי שלא ירע מהות הדבר אין ירע משכיו וההשאלות הוא ממשיכי השכל ונדבר בו על דרך מחזקת אחד שנוכח חולסת דברי המתפלספים בו והנה לזכריהם שאומרים שהארס בתחלתו אין בו רק הפסק להשיב המושכלות והמושכלות הם הוות ומתחדשות בו ח"כ כמות ארס תאכר תקום לפי מה שהשריש הפלסוף בם' השמים והעולם כי כל הווה נפטר אבל זאת ההקדמה בטלה הרלב"ג ז"ל באחרו שאינה מחוייבת כי אין הפסד אלא לחי שיש לו סבות ההפסד ואין סבות ההפסד אלא לחומר המורכב בהתבדר המתפעל על הפועל כי בהתבדר הלחות על המום יכבהו ויפסידהו וע"כ ההפסד לא יקרה בדברים הנפסדים אלא חצר החומר אבל חצר הנורה לא יקרה הפסד אפילו כבעל חומר לא יקרה הפסד אם חומרים פשוט כחומר הנלכלל והכוכים לפי שאין להם הפך ואין ההפסד אלא כשיבצר הדבר על הפכו ויפסידהו וכ"ש שאין סבות ההפסד לצורות הנכבדות וא"כ שכל הארס אחר שקנה המושכלות אינו מחוייב שיהיה נפטר אע"פ שהמושכלות הם הוות ומתחדשות בו לפי שאין לו סבות ההפסד זה כתב החכם ז"ל אבל כל מה שקדמוהו מפלוסופי יון ושמעאל היה סומך על אורש הפלסוף שהשריש שכל הווה נפטר ואחר האמינס בזה השורש בהסכמה א' בחלקו בענין ההשאלות הוה אם הוא אפשר או לאו והנה קדמוני פלוסופי יון הסתריים דברי הפלסוף הסכימו שא"ל ההשאלות אלא אחד שיכול השכל ההולאני הדברים שהם בעצמם שכל ובפרט השכל הפועל כי כשישלים אין כאן דבר מחורש כי המושכל מהם הוא השכל בעצמו ולזה יחוייב בו שהוא בלתי נפטר כשהתאחד בשכל הפועל אבל כשישלים שאר הדברים לא ישלם השאלות לפי שהם דברים הווים ומתחדשים וכל הוה נפטר וזו דעת אלכסנדר ותמסטיוס וכתב אליהם בן רשד ולפי זה הוא נמנע ההשאלות כי נמנע הוא שיש ארס השכל הפועל כי א"ל זה אלא אחר השקנו כל אלו המושכלות שהם כנפש השכל הפועל כד' אשר הם בו א' והוא מחוייב שיהיה הסיבה אותם קודם אל ההשגה בם כד' אשר הם בו אחר כמו שהוא מחוייב שדע תחלה הקורות והלכנים והעפר אשר נכנס מהם בבית קודם שדע מהות הכית ולז"ל בן רשד שזאת ההשגה תקנה אחר השקנו כל אלו המושכלות ואחר אע"פ שז' הוא קשה קאר הנה אולי ישלם בקצונים החשובים להעצום קנתם בקצתם והנה זה האיש טרח כל ימיו בהשגת המושכלות ותלה השאלות ועדין אולי וכבר אמר הוא כי הרבה חסר"ס יש שלא ראם אותם מועיל כי לא ראם הפיל ולפי דבריו אפילו השיב אופן ההכמה בהיות הדומם והנמוח והכ"ס הניזון ויחסר לו אופן ההכמה בהיות הפיל ח"ל לו ההשאלות בשכל הפועל שיהיה הוא והוא דבר א' וכ"ש שהוא מן הנמנע שיש ארס אופן ההכמה בהקשר איבריו זה בזה וביריו ועורקיו ועצרו ועצלו וכ"ש שיש ידועת השכל הפועל מהם שיתחדש מחבטי הכוכב' ותנועת הגלגלים ואם ההשאלות אינו אלא כשקתאחר בשכל הפועל אחר השקנו אופן חכמתו כדור זה סעולם השפל ושישיב הדרכתם וזר היותם ח"כ ארס תקום המין האינטי וע"כ גזר אומר אכונצר לפראחי בסוף ימיו כשראם שזה הדבר והתאחרו" הוה נמנע אולי אחר כי ענין השאלות הנפשות הוא מהכלי הנשים המופלות ואם אומר שלא דבר א' מהפלסוף אמת לפי שישם אלא הוא וכל מי שקרר בהשאלות אומר כן בפיו ולבבו לא כן יחשוב אלא שהוא חכמים המעיינים על תסו ומרפא את שברם על נקלה ודברים הרבה מרבים הכל באמרו בזה והם אצל הוות האמת :

ומה

השעלה בזה הרלב"ג ז"ל הוא שאלו המושכלות הם הוות בשכל ההולאני והשכל הנקנה הוא נכדל כי הוא השלמות המביע מהשכל הפועל אל השכל ההולאני וזוה השלמות הוא ב' מינים מין יקרא ציור ופוא ידועת הדברים כאלו תאמר בדר הארס שהוא חי מרבר מת ומין יקרא אמות והוא ידועת המופתים כאלו תאמר כל א' ב' וכל ב' ג' א"כ כל א' ב' ג' והנה ספור אין לו סמיכות אלא דברים הנמצאים חוץ לנפש באמרו כל מי מרגיש וזו יהיה לו במקרה חצר הוות מורכב מהשכל והחוש ובסיוות העין כן הכה השלמות המביע מחמו בשכל הוא הציור לכד בלתי נסמך אל איש מהאישם הנמצאים חוץ לנפש כמו שהצורה החבצית כחוש הראות כשפסגו בדבר שהוא מתוך מפני הרביעני בחוש הראות שהוא בזה הוא הנכנס לזה המתקין וכאשר נתישכ הדבר הוה אל החכם ז"ל כתבאר לו שהשכל הנקנה הוא בעינו הסדור אשר היה באלו הדברים כנפש בשכל הפועל ונתחייב לו שיהיה השכל הנקנה נצחי כי היה מה שישיביל אותו מאלו המושכלות שכל בעצמותו כנפש השכל הפועל ועוד חוץ שהשכל הנקנה אינו נפטר למי שהוא בלתי ההולאני והדבר שהוא בלתי הולאני אין לו סבות ההפסד ומי שאין לו סבות ההפסד ח"ל שפסד והוה מה שהעלה זה החכם ז"ל בענין השאלות הנפשות וכמו שהוא אצל החשובים נמנע גמור זה ההשאלות הוא אצל זה החכם קל ההשגה והפכו נמנע כי נמנע הוא שלא ישיב הארס מושכל א' כי אפילו המושכלות הראשונות ידעם הארס כמו שהם כנפש השכל הפועל ואין אחר בעדר מאלו המושכלות ובם מכהיני המדינות והענינים והספטים יודעים הסדור המושכל כנפש השכל הפועל בהנהגה ובחפירה והנהגות הספטים יש להם דרכות עם השכל הפועל ובכלל כל המתקנה בשכל המעשי אפילו לא השיב מושכל הוא דבק בשכל הפועל כי אלו הדברים הם קיום המדינה השונו אותם בשפע שפע עליהם מושכל הפועל ואחר ססוד דעתו למה הוקשה לו מאחר המעשה כל ישראל יש להם חלק לעם"כ והסודך לומר אין למדין מן הכללות והדבר בעצמו קשה שאין לכל ישראל חלק לעם"כ וכח"ס ר"ל כל המשתמש בטל תורה טל תורה מחמיה לומר שאין תחית המת' אלא לת"ח ח"ל ר"ל לא יחא למיניהו דאחרת עליוהי הכי וכיוצא בזה ח"ל כפ' חלק :

ועוד

כי לא יאמרו ז"ל אין למדין מן הכללות במקום שיבארו ויאמרו ואלו סן שאין להם חלק לעם"כ כי כבר ביארנו שאין יוצא מן הכלל אלא אותם הנפארים שאינם תכלל ישראל וכא תקדושין אמרו תבא תמי ואלו ואת אחרת תבא ושייר ונס הראים

סדאים שהכילו הספסוק שאמר ועמד בולם צדיקים אין לו' אין למדין מן הכללות הנאמרים בדברי סנאי' ועוד שם אינם מציאים מן הכלל אלא מעט מועד כמו תנא ושייר ולפי דבריו אין להם חלק לעם' כ' לרוב ישראל כי מעטים הם העוסקים בפלסופיא ואין יתקיים לשון כל ישראל והנה זה שהעלה זה החכם' ז' הוא חסד מאד מכמה פנים וכבר הרגיש הוא ז' בקצתם והשתדל לבאר דבריו וזה שרצה שאלו המושכלות הם נמשכות להשגת הנפשות כבר נתבאר זה כמה חקרים ואם ההשגות הנפשויות הם נפסדות הנה יחוייב בשכל הנקבה שיהיה נפסד ואע"פ שהוא ז' תקן בזה שאע"פ שהשגות הנפשויות הם סבה אל מציאות אלו המושכלות בשכל ההיולאמי אינם אלא סבה להבנת הידיעה אבל אינם סבה למציאות המושכל מהם אבל הוא בהפך שמציאות הסדור המושכל הוא סבה למציאותם וזה כי המציאות המושכל אשר כנפש השכל הפועל הוא סבה למציאות כל אלו הדברים ולזה לא יחוייב בזה הסדור המושכל כאשר הגיב חסד סיפסד בהפסד כי אין מציאות עומד בהם אמנם יחוייב סיפסד בהפסד קנות הידיעה כל' שאז אפשר לשכל ההיולאמי שיקנה ידיעה אחר סיפסדו ההשגות הנפשויות והכיל דמיון לזה חלש שחרש בלי וראה אותו איש אחר והשכיל מההרגש בו הסדור אשר היה ממנו בנפש מציאו שאינו מחוייב בהעדר הכלי שתפסד וזאת הידיעה מהאיש' סכ' כי זה הכלי היה סבה לענין זה הידיעה לא למציאות הסדור המושכל ממנו אבל כל זה אינו מספיק כי יראה כי למציאות הדמיוניות דשם בהעמדת המושכלות כי לאחזו בראש אנשים נפסד דמיונם שדבר נפסדו מהם המושכלות וא"כ בהפסד הצורות הדמיוניות יפסדו אלו המושכלות והנה החכם ז' ראה עצמו נלחץ מאד בזה וחלק המושכל לב' פנים מושכל הוא ככח צמור והוא המושכל אשר האדם כחיו על למדור ולא למד אותו עדיין והמושכל הוא כפועל צמור והוא המושכל אשר לחכם בחכמתו' בעת השתמשו בה ומושכל הוא המוצע בידיהם והוא המושכל אשר לחכם בעת שלא ישתמש בו ויקרה לו דומה לשכחה כי להיות הנפש א' לא ירגיש החכם בידיעתו בו מה שהתמיד להשתמש בוולתו וכאשר יביאחו אינו דבר להשתמש בו או יעצר שהיה הידיעה בו וכן הוא זה הענין כי כאשר נפסדו הצורות הדמיוניות יקרה לו שלא יהיה ככאן דבר יביאחו להשתמש בזה המושכל וכאשר יודרך אותו או נמצא שהיה לו וזאת הידיעה ולזה לא יצטרך בה אל התלמוד וחקירה ולזה נמצא אנשים שנפסד דמיונם שכאשר יתפאו ימצאו יודעים במושכלות שהיו יודעים קודם זה כוללת התלמוד וחקירה אלו הם דבריו ז' ולזה שכתב הראשונים שהיו אומרים שא"ל למושכלות שיטכחם אדם' וכן הרמב"ם ז' כתב כי זהו שא"ל שהיודע שם בן מ"ב תלמודו מתקיים בידו ואם היה לבן מופת בהשאלות הנפשות והיוו מבקשים איכות זה השאלות אולי היה מספיק זה אבל שיתן זה חייב השאלות אינו מספיק ועוד כי יראה כי העמדת המושכלות הוא ככח הווכר כי לאחזו רואים בני אדם ישיגו מושכלות בקלות וישכחוהו ולא יזכרוהו עוד לעולם וזה יקרה לזקנים ולנשים שיש במוחם לחות רב ואולי לא היה רושם לכת הווכר בהעמדת אלו המושכלות להם ישכחום ואפילו יביעו דמיונם להודרך לא יזכרוהו לעולם וזהו יראה כי בהפסד הכחות הנפשויות יפסדו אלו המושכלות וא"כ החכם ז' כי לפי שהנפש היא א' בהשתמשות בכוללת המושכלות לא תרגיש במושכלות ואם המושכלות הם כבדלים להם ימנעו הדברים הנשמיים מלהשתמש בהם ולזה בהתבוננות מהנפשיים הנשמיים ומתרגלות במושכלות להם אינם משגת כי אם המושכל שנשתה אלו המושכלות והלא כל המושכלות שהם בהם הם עצם כבדל אחר אשר בהעדר המוח בינה וכן הנשמיים יסיו אותם מושכלות כבדל א' ועוד שכבר יקרה לאלו המושכלות שהם עצמם שכל מה שיקרה לאחר ההשגות הנשמיים וללהשגות השכליות שנכלו כשכנס וטעות אל האיש כי בהפסד הכח הווכר ישכחם וכשיתרפא יזכרם בלא חקירה ולמוד וכמו שכתב הסודכרות הוא חפני שם חקיקים ככח הווכר והוא סבת עמידתם יתחייב מה שבהפסדו יפסדו הם אם אין ההשאלות דבר אחר אלא השגת המושכלות שהם כעצמם שכל :

עוד

ספק החכם ז' על אמונתו וזאת ספק גדול והוא שכבר יחשב שאם ההכללה אינה דבר אחר אלא השגת המושכלות יראה שיהיה ההכללה הזאת שוא ובטל וזה כי חפני שהיו אלו המושכלות שיקנה השכל ההיולאמי הם כעצמם המושכלות שכנפש השכל הפועל הנה לא יהיה בכאן דבר תחדש חפני קמותו אלו המושכלות והפועל שלא יתחדש דבר בעבורו הוא פועל הכטלה והוא התיר זה הספק שאע"פ שאין המושכלות מחודשות כעצמם הם מתחדשות לשכל ההיולאמי ואולי יספיק זה כהתר זה הספק אבל הוא ז' הוסיף בזה כי המושכלות הנקנות לבן אינם מושכלות אשר כנפש השכל הפועל בעינם כי הם נמצאות כנפש השכל הפועל כבר שתהייה כולם בו א' וא"כ שתהיין נמצאות בשכל ההיולאמי בזה האופן והנה בזה שתירה גדולה לכל דבריו כי הוא המוח שהשכל הנקנה יש לו השאלות שהוא משכיל מה שהוא בעצמותו שכל כנפש שכל הפועל ואם כנפש השכל הפועל זה כנפש השכל הפועל כולם בו א' וזה נמצא לשכל ההיולאמי להשיגו א"כ מה שהשיג המושכל יזכו כמו שהוא כנפש השכל הפועל א"כ א"ל לו השאלות כי מה שהשיג אינו כנפש שכל הפועל באותו צד שהשיג ובאותו צד שהם כשכל הפועל לא השיגם' והנה הוא נלחץ למד כי בהשגת מושכל א' יסיה ששכל נצחוראובן כשהשיג חכמה א' ושמצון חכמה אחרת יתחלק השכל הנקנה אשר לזה לשכל הנקנה אשר לאחר באיכות וכן בכמות אם השיג הא' מושכלות יותר מהאחר ויסיח לפי זה שכלים כבדלים לאין מספר ולא יסיו עלות ועלולים וזה סותר כל מ"ש הפלסוף ואין אצלם השאלות אלא ההרכבות עם השכל הפועל כשיתאחדו עמו כבר ובר זה הרב המורה בתשובותיו על המדבריו' וכו' בס' הסוד כסופו על הפלסוף' בזה והנה הר"ל ז' אינו עם הפלסוף' ולא עם התורניים כמ"ש אחז' ומי שיטעם אליו בדבר זה שיהיה מי ששיג מושכל א' ולא ידע אם יש אלוה בעולם שיהיה בהכללה מתמדת והפלסוף' לא יאמרו זה וגם התורניים אומרים כי בעשיות המצות והאמינם בא' אע"פ שלא השיגו מושכל א' יש להם חיים בעולם שכלו ארוך ולפי אמונה זו אין רושם בעשיית המצות בהשאלות אלא שהם דרך להשגת המושכלות ולמה לא הנחילו האל חכמת הפלסופיא ולא היה צריך להטריהו בעשיית המצות אם לא נאח' שהתורה היא הנחמה וכיחוס לקיום הקבוצן שהדיני וזה סותר עיקרים גדולי' ומביא לידי מינות וכפירה דחמא לניצל גם עונשים נפשיים לפי זאת האמונה אין להם מציאות ואין העונש אלא היעדר זה הדבריות לא שישיג השכל הנקנה השאלות בעונש חתמיד שאם השיג המושכלות הרי הוא נשאר נצחוראובן אם הרע מעשיו ואם לא השיג מושכל הוא אפשר אפילו שרכה להשיג מעשיו ע"כ שומר נפשו ירחיק זה הרע' וישתקע הדבר ולא יאמר וכבר התנצל החכם ז' בסוף דבריו וכתבתי שתנצלתו למעלה :

ועתה

ארכר כענין העה"כ והשכר שנפון לצדיקים ע"ד ר"ל שאמר שדבריו המתחכמים הם חלושים ואין להם מופת ברכיהם עכ"פ נשוב אל הקבלה וכבר אמרו חכמי אור"ה כי כל מה שלא כתבאר במופת נשוב בו אל התורות וכבר כתבתי מאמרם זה וכו' שיש לנו לו' לא תהא תורה שלנו כשיחה בטילה שלהם :

אחר שנת' למ' כי נשמה האדם היא עצם דק רוחני ואין בה הרכבה כלל א"כ אין לה שניות והפחד א"כ היא נשמה
 בטבעה בקיום הרוחני ולזה לא הוצרכה הרוח השלמה להכניסא בשכר ומצות קיום הנשמות בעי' כי זה הוא להם
 הטבע אבל הוצרכה הכרתהן מפני עונש העבירות וכשאינן הנפש מתלכלכלת בעבירות ואינה נכרתת היא קיימת נשארת א"כ
 ענין הכרתות הוא הוראה על ההשגחות הנפשות וגם נכתב בתורה בדרוש מפורש ענין ההשגחות כאמרו בנינו אתם לה'
 אלהיכם לא תהווהו וכו' כי עם קדוש אתם וכו' וזהו מלשון נודד על המיתים אשר הם בנינו לה' ועם קדוש כמו המלאכי'
 שהם קיימי' לעולם ואם מת להם מת הוא קיים נצחי אין להם להצטער עליו וכן כת' והתקדשתם ושייתם קדושים כי קדוש אני
 ה' ענין הקדוש הואת הוא שהיו כמו המלאכים הנק' קדושי' הנשאר קיימי' לעד בקיום הא' הנק' קדוש' וכן דרש' והתקדשת'
 והייתם קדושים כי קדוש אני' כשם שאני קדוש כן אתם קדושים והתקדשתם קדשו עצמיכם מלמשה והייתם קדושים למעלה
 לפי שאני אקדש אתכם למעלה ובעה"כ וזהו הנאמר בהבטח' א' על קבלת התורה והייתם לי סגולה מכל העמים ואתם תהיו לי
 תמלכת בהני' ובני קדוש לא סביתם בטובות גופיות בתהלת הדברים כי אם להיות סגולה מכל העמים להיות בני קדוש : וגם
 כלעם ידע כי ישראל הם המלכים העה"כ ואח' תמות נפשי מות ישרים אלוהי ישראל שכן' ישרים וישרון ואין צורך לת"א שתר'
 מותא דקייטוהי אלא בלם הם ישרים ואמר ותהי אחרותי כמוהו להיות מלך העה"כ וגם נרמז בענין אשר יעשה אותם האדם וחי
 בהם כתרגום הנק' ויחי בהן לחיי עצמא וכן למצן ייחב לך והארכת ימים לעולם שכולו טוב ולעולם שכולו אורח שאין כבוד אב
 ואם ושלום הן מותן טובה ואריכות ימים בעה"כ רצ' וכן וישע' א' הכל ואל מנחתו אם היה הזכות הזה כקבול הקרבן
 לטובות העה"כ והלא הרבה חן אלא שהוא רמו לעה"כ ואכרסה שהקריב כמו אם לטובות העה"כ היה מכוון מה טובה היתה
 תקותו יותר ממה שיהיה לו בן יחיד אחר הלא הוא אלא שהיה מקום לשכר רוחני ודוד היה מתפלל לאל שיוצאנו אורח חיים שהם
 בשמחה ונעימות נצחי וזהו ההשגחות שהוא בפני הש' וכימינו כמו תורעמי אורח חיים שובע שמחות את פניך וכו' ואמר אני
 בצדק אחיה פניך וכו' וענין חנוך ואינו כי לקח אותו אלהים הוא לקחת הנפש הנשארת בלא הפק לפי שכל אחר ויתקלך חנוך
 את האלהים ואינו כה"ש אסף אחר שאם' שהרעעים הם כהמות נרמו וכבד' לשאל שמו אחר אך אלהים יפדה נפשי מיד
 טאול וכו' וכבר היה יודע כי הוא ימות כמו הרשע' שהריר באותו חומר ואמר עליהם כצאן לשאול שמו מות ידעם וכשאל' שהוא
 אינו בחושה כי שאל יפדה נפשי מיד שאל לא אחר זה על הנוף אלא על השארות נפשו וכו' א' על הרשעים כי הנה רחוק יאברו
 וכו' ועל עצמו אחר ואח' קרבת אלהים לי טוב הפך רחוק והפך יאברו בעצמך תנחמו וכו' וזוהי אמר קח ב' את נפשי ואלוהי
 אקדש קח ב' את נפשי וזהו ה' לקיחה אלוהי' היא השארת הנפש עם הנוף כקבלת רצ' ואם הוא השארות בלא ב' י' י'
 בעינינו כ' מקרים גדולים ההשגחות הנה ותמית המיתים בשוכו לכשר על האולם כאמרו הנה אנכי שולח לכם את אליה
 הנביא :

ואחר שתיית המיתים הוא מפורש בתורה כה"ש כמה שקדם א"כ ההשגחות הוא מחויב כי אין תחית המיתים ענין אחר
 אלא שתשוב הנפש הנשארת אל הנוף כאשר בתחלה וכן כתוב בהשגחות בן הצרפתי תשוב כל נפש הילד הזה אל
 קרבו וכו' ה' ליהושע בן נחמן בן יעזבק הכהן ונחתי לך מהלכיו בין הצומדי' האלה הוא הבטחה בהשגחות נפשו שתהיה בערת
 העומדי' לשרת הם מלאכי השרת וכן ת' ובאחיזת חיתיי אחיזק ואח' לך רגליך דמהלכין בין שרפא האלון וכ"א המלאך
 לרביאל וחתה לך לקח ותעמוד לבידך לקח הומין ואם לא הייתה נפשו נשארת איך ימחיו עצמו וכ"א הא' לזמיה אם תשוב
 ואיכך לפני תעמוד וישעיה אחר והלך לפיך צדקך וכבוד ה' יאספר אל מקום אמונת הנפשות הנשארות הצדוקות כצדוק
 החיים והא' אחר ליחזקא בהרעה לו המזכה שעתיד חלך המשיח לבנות אחר שם ונתת אל הבהני' הלוים אשר הם מורע צדוק
 פר בן בקר לסתת ונת' הפרטה כולה הנה הבטיחו כי הוא יהיה ב"ג לימות המשיח וזה מורה על תחית המתים וזה לא היה
 בבית ב' כי יחזקאל לא עלה מבבל כי אומרים בקבלה כי קברו הוא בבבל ועוד כי סדר הקרבתות שצו עולי בבל אינו דינו
 כסדר הנו' בזה הפ' ע"כ יראה כי זה יהיה לעתיד לימות המשיח ואז יהיה שם יחזקאל וישמע' בבכזה וזה מורה על השארות
 נפשו וגם על התחית אחר המות ודבר זה לא נסתפק לעולם אצל בני עמנו שהנפש בצאתה מהנוף היא קיימת ואינה כרוח
 הבהמה האובדת שאפי' הנשי' המכשפות שבישראל יודעים זה בהעלות המתים ובעלת אוב אחר שהיא העולה לשאול וכ"ס
 שהנפשות הנביאות שהיו אביביל אחר לרוד וקית' נפש ארוכי צדוקה בצדוק החיים וכו' והחסידי' המוסרים עצמם בשעת השמר
 להריגה ולשריפה כדיאל וחביריו ועשרה הרובי מלכות אלמלא שהם מאמינים בהשגחות לא היו מוסרי' עצמם למית העל קיום
 המצות אלא שהיו מאמינים לקבול שבר במסיר' זו כצדוק החיים והיו מואס' חיי העה"כ הדי שובו לחיי העה"כ והנה כת שכב
 אחר לרוד יחי ארוכי המלך דוד לעולם בשעת פטירתו ולזה אמרה לעולם מה שלא נאמר בשום מקום שכל יחי המלך וכן ה'
 בכל מקום נצח וכאן חרבה יתקיים ושע"ה אחר חבאר כי בהפירי המות בין הנפש ובין הנוף ישוב כל א' מהם ליסודו וז'
 ושוב העפר על הארץ והיה וסרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה ביאר כ' עקרים כזה הא' ממות הנפש שהיא מתת אלהים
 ואינה חסכה לכד כדעת התועים וכו' שהיו קיימת נשארת ותשוב אל האלהים אשר נתנה וכשבו אליו כלי שפק חיה שמורה
 מהכליון וההפסד ולא יל' כשכת תנה לו כמו שכתב לך וגם הדביל בין רוח האדם לרוח הבהמ' או מן העליוני' או מן התחתוני'
 כאמור כי חיי יודע רוח האדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה הורדת היא למטה לארץ וכבר פי' כי היא העולה היא קמוצה
 להורדת על היריעה לא פחושה שתהיה הא' האלה וורה עליה הא' הורדת שהיא הא' היריעה מפני דנ"ש הילד הבא אחרים
 ולא היה מספק ח' בהשגחות הנפשות כי אם היה מספק בו היה או' מייודע רוח בני האדם מי מהם העולה למעלה או ואמר
 מי יודע הדביל שיש בין ב' הרוחות שוה עולה ויו וורדת ואליהו אחר פדה נפשו חצי שחת וחיתיו כאור תראה הוריע במאמרו זה
 כי נפש החיה היא הנפש המדברת כמו שכת' ויהי האדם לנפש חיה לרוח מתללל א' שואת הנפש תראה כאור היריעה הוא האור
 הא' יצ"ה באור הכית' כקמץ רוחו בו על ההשגחות והוריענו מהותו והוא הדבקות באותו אור אשר מחמו כחצלה ואחר עוד
 לחסוך נפשו ממי שחת לאור האור החיים וכן בס' יוסף בן גוריון קורא עה"כ האור הנדול וכן כת' זה הראב"ע יל' בס' תהלים
 כחומר שחצו זאת כל העמים :

דנה כת' מכל זה מהתורה ומהנביאים ומהכתובים כי השארות הנפשות וקיומן היה ענין מרע ופשוט ומבואר לכוני עמנו
 והיתה ידועה זאת אלוהים ביריעת המושכלות הבאסות ובדבריו רצ' כ' הדבר מבואר והבירו איכות זה ההשגחות
 ופירשו עניינים בדברים המקובלים לא יבחינום בעלי העיון כמחקרם אם לא יתעקשו להחיות בתרמית' וקודם שאובד מאמנם
 יל' אכתוב לשון ס' תכונת השפך דעות הפלסוף כמדות הנפש והשאלות וטענות עליהם אחר כי הפלסוף אומרים בנפש
 המשתכלת

המשכיל שהיה שכל ההיולאמי כלו' שכל כח דומה להיולי אשר הוא דומה להעדר בפועל והוא בדבר בזה ויהיו כח הצורות המושכלות אם בלימוד אלה או בקנין ואשר בלימוד אלה הם המושכלות הראשונים ואשר בקנין הם בהקט המופתי והאריך כזה : **ובענין** ההשאלות אשר עליהם וכן הראוי' על העדר הנפש מן הבוף ושאיהם צריכה ליו כי הכחות הנפשי' יחלפו כמושגני' החוקים והנפש המושכלת אינה כן אך תחוק כל אשר תשיג מדע חזק ומתנא והאריך בזה :

עוד אמר שהיה א"כ תאזילות אלהית תדבק בנפש המדבר' וכל אשר בו צורה שכלית בעצמה הוא עצם כלתי נבטם אך עומד בעצמו והנטייתו הנפש לצורה שלמות לה והיה לה כהדבקה בעצם הוא השכלי אך מנעה מן הדבקה שהיה טרדת הבוף ובאשר תעדר תמנו תשאר שלמה דבקה בעצם שהוא היקר המכונה בעולם העליון וזולת זה מן הכח' אין פעולתו כי אם עם הבוף ויבדל בהפחד הכלי אבל הנפש המושכלת כבר הכינה הצורות שהם ולקחה אכנתם ע"כ דבריו מסדר דעות הפלוסוף ואח"כ בא לסתור דעותיהם ואמר כי אין צורך אל התמכולה הזאת בהשאר הנפש אחר כלות הבוף . והעדר האמת המקובל כבר אימת אללנו החיות הנפש והנחלם שתהיה רוחנית או גשמית ואם תחפש דרכי הדבר להעמדת הדעו' בה ולדחות' יכלו הימים מפלי לנו תולדת . ומאין לו בידור מה שסביבנו כי הנפש עצם שכל אינו נבבל במקום ולא תשיגה היום והפחד ובמה תתבדר נפשי חפשי' או מן השכל הפועל ושאר העולות והעלה הראשונה . ועוד איך לא תתאחד נפש אדם' ונפש אפלטון וידע כ"א הם דעת חבירו ומצפוניו וסודו וכל הפלוסוף ועוד איך לא יושגלו מושכלים כדע' א' יחד כאשר הם חלל הכורא ואכל השכל הפועל ואיך תשיגה השכחה ולמה זה הם צריכים אל המחשבה במושכלותיהם חלק אחר חלק ועוד איך לא ימצא הפלוסוף את נפשו כשישן או ישתכר או כשתטיר דעתו מחמת חוליו או כשתמצאוהו הכאה כחמו או כשיוקין ויחלש ומה הקורה למי שהיצי' לחכמת הפלוסופיא ואח"כ קראם טיפוף מחמת מרה שחורה או חולי ושכח כל חכמתו הלא הוא בעצמו או באחר שהוא זולתו ואח"כ נניח שהכריא החליו בהדרגה ושכ' ללמוד מראש והוקין ולא השיג למדע הראשון התשיגה לו ב' נפשות נפרדות הא' פחותה מהב' ועוד נניח שגשתה חזרה אל אהבת הניצוח והתאזות האמיר כי יש לו נפש א' בנ"ע ונפש א' בנ"ה הם ואיזה נבול מהמדע הוא אשר ישיג נפש האדם כאשר תהיה נפרדת מהבוף כלתי אוכרת אם הוא הכל מדע הנמצאות ושאר על הפלוסוף שאינו יודע מהם שכשמים ובארץ וכימים ואם יפיק לו קצת כל נפש מדברת נפרדת פי המושכלות הראשונות תקועות בה ואם אין הנפש נפרדת כי אם בהנטייתו העצמה האמרים ומה שלמצלה מהם מהתחלות המחשבה ויכללו בהם הנמצאות כלם כשיקם דבריות מכלתי הניע אל קנני חלקיהם זה מדע קרוב יושג מיומנו ורחוק שישוב האדם מלאך מיומנו ואם צריך עכ"פ להניע אל קנניהם ולכלול אותם דבריות ומכעיות הוא דבר שאינו הושג והוא אוכר' בלי ספק על דעתם עכ"ד . והם אמתיים נהרנים לסתור דבריהם וכבר כתבנו מזה עם מה שהוספנו לקח והאמת עד לעצמו :

וראיתי לפרט ככאן מ"ס רע"ה לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי אל השליכני מלפניך וכו' השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה וכו' הוכיר בזה ג"פ רוח לפי שאפי' במחקר הפלוסוף' הה"ב דברים שכל היולאמי ושכל נקמה ושכל הפועל על השכל ההיולאמי אמר לב טהור ברא לי אלהים הוא הנשמה שהיא נשאל לזאת ההכנה והתפלל שלא יטעה במושכלו' ורוח נכון חדש בקרבי לפי שהוא עצם מוכן לקבל המושכלות לא הכנה לבד בדבריו ההיולאמי ועל השכל הנקמה חזר ורוח קדשך אל תקח ממני שאחר שהשיג המושכלות הרי הוא רוח הקדש והתפלל שלא יקחה ממנו קודם זמנו עד שתושלם השגתו כמ"ס אסף ואחר כבוד תקחני ועל השכל הפועל אמ' השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני וזה השכל הפועל שכנדיכוהו הוא כותן הצורות ובהפדר השכל הנקמה מהבוף הוא דבק בו וסמוך עליו וזהו הסמך והתשועה המתמדת . וע"ה האמת שכתבנו רוח נכון הנשמה המוכנת לשלמות ורוח קדשך אחר שהתחילה בשלמות ורוח נדיבה היא הדבקות ביו השכינה ויהיה כמרים אנך ככטן ידע חיד' בואת ההויה הרוחנית שהיא קודם היצירה הגשמית כי הידעיה אינה בדבר הנעדר ובטורם תצא מרחם הקדשתיך להיות מזה ההויה הגשמית מוכן לקבל השלמות :

ואחר שהשלמנו זה אשכ' למ"ס דל' בענין השאלות הנשמה וקיומה אל' בה' שבת נפשותיהן של צדיקי' בכוות' תחת כסא הכבוד שאל' והיתה נפש אדוני צורה בצרור החיים וכו' ואח' כחגיגה ערבית שבו צדק ומשפט בניו חיים וננוי שלום ונשמות הצדיקים ורוחות נשמות שעתידין להכרזות ושם אופנים ושרפים והיות הקדש ומ"ס וכסא הכבוד ומלך אל חי וקיים שוכן עליהם וכבר פירשתי ענין מאמרים אלו כי בלגל ערבית הוא בלגל המוקף והמים העליונים הם למעלה מסכל המכוונים כפסא הכבוד ויש רוח ביניהם ושם הוא האור הבנוי לצדיקים ומאיתו אור הם רוחות נשמות שעתידין להכרזות ושם חוזרות והם נשמותיהן של צדיקים כי כתי' שהבוף חוזר ליסודו למטה כן הנשמה תשוב ליסודה למעלה וכבר הזכרתי בזה מאמר שפ"ס בקהלת ואח' בסוכה דליתי בני עליהם והם מועטים והק' ומי וטרי כולי האי וכו' ותי' הא דעסת' כ' באספקלריא המאירה הא דמסתכלי באספקלריא שאינה מאירה ודמסתכלי באספקלריא המאיר' מי וטרי כולי האי והאח' ותי' הא דעילי בכר' הא דעילי כלל כר' בל' כזה שם מדרגות חלוקות לפי תקון מעשיהם והשגתם בעיוניהם בהיותם בנוף וכמ"ס בפ' הספינה כי על כבוד חופה תלמד שכל צדיק וצדיק עושי' לו חופה לפי בכורו ואמרו אש בחופה למה שכ' אכנא' בחופת חבירו ומהדרגה הגדולה שבהם היא שמסתכלי' באספקלריא המאירה ועיילא כלל בר דומה למ"ס אהרן בכלובא ואין משם בכלובא שלא היה צריך ליטול רשות ליכנס לפני ולפנים לקורכת מדרגתו אל העליוני' ואחר המדרגה זו היא מדרגה למטה ממנה והם דעילי בכר' מצריכים נטילת רשות להכנס לפני ולפנים וא' ואלו הם מסתכלי' באספקלריא המאיר' ושאר הנבואים באספקלריא שאינה מאיר' וכבר פי' זה כשרכנו בכבואה והמדבר' ה' היא המסתכלת באספק' שאינה מאיר' וזה המסתכלות הוא המסתכלות שכל עליו והכנה ולפי' קראום בני עליהם וכ"א כי לא יראני האדם ומי אכל בויתתן הם רואים :

ובספרי אמרו וישמך ישמך נפשך בשעת מיתת וכו' א' והיתה נפש אדוני צורה בצרור החיים ושם אמ' ופקוד' ה' אל' הרוחות חגיג' שכל הרוחות אינם יוצאות אלא מלפניו ר"ל כנו של ר' או' סי' זה יהיה חסור כידך שכ' שאדם נתון בחיים נפשו מקורה ביד קומו שאל' אשר בידו נפש כל חי וא' כידך אפקיד רוחי מת כותנה באוצר שאל' והיתה נפש אדוני צוררם בצרור החיים וכו' שומע איני כין של צדיקים כין של רשעים ת' ל' ואת נפש אויביך יקלענה וכו' :

ובמדרש תהלים אמר יעלנו חסידים כבוד באי זה כבוד בכבוד שבושה הכ"ס לצדיקים בשעה שמתרין מן העולם והם תקלס' לפני הכ"ס שם אותם בצרור החיים שאל' והיתה נפש אדוני צוררם וכו' ובמד' שיר השיר' אמר תוכו צדק אהבה אלו נפשות הצדיקי' שם נתונות אצלו במרוס' ככנסו זה למים מזה ומשה נשאל אל הערפל למים ממנו צדק ומשפט למים מזה ומשפט נפשו' הצדיקים ש' אשר בידו נפש כל חי וא' והיתה נפש אדוני וכו' וענין מדרש זה שמשה נשם

אל הערפל לקבל חתור' שהיא צדק וחשפט דרו שונו הצדיקים לצדור החיים והנה כל המדרשים שזכו בזה על ח"ס אבינו כי
 היא גלתה זה הסוד לדור ע"ה ועל א' כמד' וכס"ס שהיא גלתה שוקה והלך לאורה ג' פרסאו' כנגד חנה ישראל שהם הזוכים
 לזה האור ואינו מתעטט ויתר מג' פרסאות להאיר לזולתם תפאומות כן קבלתי פי' זה מאבא מארי' זל ומה שהכריחם זל לפרט
 תאמ' אבינו שהוא בחיים הנצחיים ולא בעה"ה הוא ח"ס את' ה' אלהיך וזה תוכיח כי צדור החיים שאמרה הוא העם"כ והוא
 האמת כי חיי העה"ה לא יאמר עליהם צדור החיים אשר הוונס בו לו' שהוא צדור קיים לא יותר לעולם:

וכן הרמב"ם פי' כה' תשובה ובה' חלבים צדור החיים הכתוב כאן הוא חיי העה"כ וכן דמו בפיה' מהמורה ובה' חלק
 דמו ג' כ זה ולפי פי' הראב"ע נדמו זה בתורה שכתוב ולדבקה בסוף וכן הר"ש כן בכדור בת' בכתר תלכות מי
 יעשה כמעשיך וכבכורתך בעשותך תחת כסא כבודך מעמד לכפשות חסידך ושם הוא הנשמות הטהורות אשר בצדור החיים
 צדורות ואשר ייעשו ויביעו ס' יחליפו כח ושם ינחו ויביעו כח ואלה בני נח וכו' נעם כלל תכלית וקצבה והוא העה"כ ושם
 מעמדות ומלאות לכפשות העומדות במלאות הצובאות . את פני ה' צבאות . ועוד האריך . וכמו שזכרנו ח"ס אבינו
 השאריות הנשמות לצדיקי' והיותם צדור החיים כן נו' כן אבדן נשמות הרשעים והוא ח"ס ואת נפש אובידך יקלענה בתוך
 כף הקלע וזה חסל כמות לענין כי כמו שהאבן בטבעה לרדת למטה ובכח המכריח אותה היא עולה למעלה כנגד טבעה כשהיא
 בתוך כף הקלע כן נפש הרשע' בטבעה לעלות ליסודות ומפני כובד המעשים הרעים והמחשבות בלתי חתיות היא יורד
 לצד חסה וכן תיכע' והי' נפשא דריכוני בניא בבנוי חיי עלמא קדם ה' אלהך וית' נפש דבכך יפריחכס כמא דפרחון אבנא
 דקלעא וכן כמד' רז"ל ר"א אומר נשמות הצדיקי' גנוות תחת כסא הכבוד שגא' בצדור החיים וכו' ונשמות הרשעי' מוטפות
 ונוטפות מסוף העולם ועד סופו ואין לסם מנוחה שג' יקלענה בתוך כף הקלע והוא לשון ח"ס שאמר וזממות והולכות כי
 המחשבות הרעה לא תפרד מהם:

וכן כולמנו את' מי יורע רוח בני האדם העולם הוא למעלה זו נשמות הצדיקים הננוות ומזמנות תחת כסא הכבוד ורוח
 הכהמה סיור' היא להטה לארץ זו נשמת הרשע סיורדת לביהסם וכה"א אך אל שאלו תורד אל ירכתי כור ושם פי'
 שא"א שירמון אל הקבר שאין הפרש בין צדיק לרשע במיתה הכל כאשר לכל ומה שיחוק דבריהם זל הוא כי אין לו' ברוח הכהמה'
 ירדה למטה לארץ כי כזאת נפש הכהמה כי תתא' לה ירדה יותר תמה שם בחיים אלא שהיא נאשפת וזיתכת באויר אבל
 ברוח הרשע שהיא מהעליוני' יאמר עליה שהיא תרד למטה לקבל עונשה ולא תעלה למעלה ליסודה ואפס' שאמר קבול דינא
 בטיורק הנו' כמד' וכיירדה אל ירכתי כור הוא גיהסם תשוב ליסודה וזש' על נשמותיהן של בנימנים שיש להם מנוחה ושל
 רשעים אין להם מנוחה וזה לשון הכריתות הנו' בעונם הרשעים שנשמתן נכרתת מיסודה כעכף האילן הנכרת מהאילן ושמה
 אלו הנשמות הן שהם מתגלגלות מנוף לבוף בדעת המקוללים ובוה נסתלקה הקושיא הגדולה שמקשין על זה שרעת שאיך אפשר
 שאחר שינאה הנשמה וכה תחזור לבוף אחרי אולי תתלבך כי לא יאמרו זה כנשמת הצדיקים העולה למעלה כי היא תגנו בצדור
 החיים אבל יאמרו זה על נשמת הרשעים לטובתה אולי תטיב תפשיה וזה פתח אחר פעם כמו שרמזנו זה מהאחר הן כל אלה
 יפעל אל פעמים ג' עת'כבר דמנו זה למוטע אילן וראה שלא הנליח ועוקרו ושיתלו במקום אחר:

ואם יקשה מקש' אם אמת הדבר שהנשמה מחגלגל מנוף אל בוף למא אינה יורעת מה שחיתה יורעת כנוף שכתגלגלה
 תמונו נטיבה ונאמר כי לפי שאברהם הכלים הראשונים והם הכח השומר והזכר אברו ממנה כל אותה ידיעות . וזה
 הקושיא שס' כי אחר שהנשמה היא מהעליונים מה צורך להורידה לבוף האדם להתלבך בעונות אינה קושיא כי הסי' רובם
 בקיום המין ואחר שלא נתקיים הסי' הראשון ושורה נשמתו ליסודה בור הסי' שיתקיים המין ככללו וא"ל קיומו בזולת זאת הנשמה
 ועמקו מחשבות הסי' וזה ענין השארות הנשמה לצדיקים והאברון לרשעים הנו' בתורה והמפ' בדברי הנביאים וזל' ואשר
 יחייבהו השכל:

אבר יש ענין אחר לכשמה אינו מדרגי הענין אבל הוא מקובל לרזל והוא כמות למוטעל אחר אשר ירענו קהות הנשמה
 והוא ענין ג' ע' וגיהסם אשר הא' לצדיקים והא' לרשעים וענין ג' כתוב הוא בתורה וכבר דברנו בו . וענין ביה'כ'
 נדמו שהוא סמוך לו והוא הנדמו בכרובים ולהט החרב המתהפכת ומה שנמצא מזה לרזל הוא כי הצדיק בשעת מיתתו הוא
 סולך לג' ע' והרשע לגיהסם שהי' בכל מקום מדרגיהם זל מוכיחים ג' ע' הפך מביהסם כמ"ס בעירובין יפה דעת יפה תיקנת
 ביהסם לרשעים וג' ע' לצדיקים ואמר במגילה מ"ד גס את זה לעומת זה עשה האלמים ברא צדיקים ברא רשעים ברא ג' ע' ברא
 ביהסם כל א' וא' יש לזה חלקים א' ב' ע' וא' ב' ביהסם וזה צדיק נוטל חלקו וחלק חבירו כב' ע' כתחייב רשע נוטל חלקו וחלק
 חבירו בביהסם וכן באבות מה בין תלמידיו של א"ל לתלמידיו של בלעם הרשע תלמידיו של בלעם הרשע יורדין לביהסם שאמר
 ואתה אלמים תורידם לבאר שחת תלמידיו של א"ל יורשים ג' ע' שאמר להנחיל אוהבי יש וכבר אמרו עתיד הב"ה להנחיל לכל
 צדיק וצדיק ש' עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש כנו' הכי הו' ופי' היצין הזה כי השנה היא שס"ה יום יש כס' בין
 שבתות וימים טובים כ"ה שאר מהשנה ש' ירמנו כי כמו שהשבת הוא רמז לעולם שכולו טוב ושבת ומנוחה לחיי העולמים כמו
 שכתב בתמיד כן היו כל ימי האדם לעת'ל שבת ומנוחה והיו כוספים עליה מועדים וששכיות ש' ימים בכל שנה וחס' ש'
 עולמות שנחיל הכ"ה לצדיקים כן נראה לי פי' זה:

ונשוב לענין שהיונו כו' מג' ע' וגיהסם הנה באבות ג' כ' שנינו צו פנים לביהסם וכונת פנים לג' ע' ואמר באחרון מיומא
 כל המוכס את הרבים אין חטא בא על ידו שלא יהיה הוא בביהסם ותלמידיו כב' ע' וכל המחטא את הרבים אין
 מוספיקן בידו לעשות תשובה שלא יהיה הוא כב' ע' ותלמידיו בביהסם וכפ' תפלת השחר ג' כ' תביא גבי שעת פטירתו של רבנו
 שהיה כוכה ואמר לתלמידיו ולא עוד אלא שיש לפני כ' דרכים א' של ג' ע' וא' של ביהסם ואינו יורע באות מוליכין אותי הרע
 שהיה מתורא עכסו מביהסם ומנפה לג' ע' ובאלה ס"ר אמרו חסדוא משחר את התורה הרי ג' ע' לפניו מי שאינו משחר את
 התורה הרי ביהסם לפניו ובקורא רבה אמר בשעה שהצדיקים עולים תתוך ג' ע' ורואים את הרשעים מדרגים בביהסם נפסם
 שמהם ובהנה של רבכל אחר אחיו לי דוכתי שזור ונפל לג' ע' ואמר וחזונו לרשע' וכו' וככ"ר כמעשה דיקים איש צדורית כן
 אחותו של ר' כן יועור אמרו נתכנסם וסי' כן יועור איש צדור וראה מטתו פורחת באויר אחר לשעה קלה קדמתי לג' ע' וכמד'
 דות אחר וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו וכו' כל ימי חייו כל ימי חייו של מירב ולוי חר' אחר ימי חייו של יהויכין אחריו אחר
 ימי חייו של איל מרודך ארשב"ן מתברא כמ"ר ימי חייו של יהויכין שהשעה שמת' הכ"ה שלום לצדיקים אינה נטלת מהם אלא
 הולכת עמהם לג' ע' למדונו כמלה זו שטמורתן של צדיקים מעולם זה לג' ע' היא וכפ"כ תתמורה א"ר שיתא' א"ר אחר שמואל
 בשעה

כפפה שפטר מרע"ה לנ"ע אחר ליהושע שאל מחניו כל ספק שיש לך כחצונו למדין ששבר האדם לאחר מיתה הוא כנ"ע ועומד
הרשעים הוא בניהם :

זכר

הזכרתי מדרש ילמדנו בפסוק מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה שהוא מקום נשמת הצדיקים ורוח הכהנים
היורדת היא למטה לארץ שהוא מקום נשמתן של רשעים בניהם והנר מדבריהם הוא כי כמו שנ"ע וצור החיים
מוכן לצדיקים אחר המות כן נשמתן של רשעים מונקת לבניהם אחר המות וזה המפורסם בדבריהם זכר דברנו בפנינו ב"ע
וביה"ב שהוא כפסוק ואע"פ שיש בו דמיון לענינו רוחנו כמו שפי' אבל אינו יוצא מידי פשוטו והרי הר' הגדול בפרקיו המפורסמים
עשה ממנו חסל כמו שפ' ב"א' ופירי העץ אין עץ אלא האדם הנמשל כעץ שנאמר כי האדם עץ השדה אשר בתוך הגן אין
בתוך הגן אלא לשון נקייה ואין בן אלא אשה שנמשלה לבן שנאמר בן נעול אחותי כלה וכן אמר שהיה סמאל דוכב על הפס
ואמר שהיה עץ החיים צוח כשנגעה בו חיה אל תבואמי דבר גאון ויד רשעים אל תידיני הנה עשה ככאן הכל חסל וזכר הפס
הרחב"ס לטובת אלו בס' המורה אבל במקום אחר בפ' עשרים אחר ויברש את האדם בורש ויצא אדם ויטב לו חוץ לב"ע בהר
המורה ששער ב"ע סמוך להר המוריס עשה אותו בן ואמר על ר' אבהו עיניו לאו לב"ע ומליוה בלומים טרפי דאלינו כמ"ס
כפ' המקבל וכן כמ' תהלים בארצות החיים זו אי' דא' וז' ובמדרש קהלת אחר מפני מה ברא ה' בניהם וב"ע כדשתהא
מזלת חו' וכמה ריוח ביניהם ר' אחר כותל ורבי אחא אחר טפח ורבין אמרי' באכעיות ובכ"ר בתחלתו שנו והחזירו הרכה
פעמים רבות שהוא בן ממש נטוע וכמו שביהם לרשעים הוא ענין מצוי בעולם בתחתונים כמו שנו' במאמרי חז"ל שביא אותם
למטה בס' כן ב"ע שהוא כגדרו לצדיקים הוא בהתחונים אבל הוא רמוג"כ לעליונים ולז"א שדוח האדם שהם הצדיקים בנאות
תחת כסא הכבוד ורוח הכהנים שהם הרשעים הוא יורדת לביהם הרי ששואהפך ביהם בנאות תחת כסא הכבוד שהוא חן
העליונים כי הדברים הם כפולים כמ"ס למעלה ובס' המקום הזה בתחתונים הוא נכבד מכל מקומות עולם השפל להסתוות בו
היום והלילה וע"כ יראו בו מראות אלהים יותר משאר מקומות הארץ ולזה השכן הש' ארה"ר יציר בפיו במכחד המקומות להכחיש
ולתועלת הדוף ולהכין משם יסודי כל נוצא בשמי ורוחנו וכל מה שיש בהשבת הנכבד להשיג מהכבוד ית' כמו שאנו מאמינים
שא' וירושלים מקומות נכבדים מיוחדים לכבודא בעצמם מפני היותם באקלים רביעי השום בתונו יותר משאר האקלים וכ"ס
פס' בסא ה' וכענין שנאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים תלה נבואתו הבאה אלו מכלי
הקדמת סבה כמעלת החקוק ע"כ שוכני ב"ע שהוא מוכח המקומות למדים בצווי הדברים כל סודות העליונים ומפסס מחצלי
כלימוד הסוד ורואה מראות אלהים בחברת כבוד העליונים מן המקום ומשנות כל מה שיכול הנכבד לרצות ולהכין כלימוד
מרע"ס בסיני כענין שכתב אשר אתה מראה בהר הזה נרמז במדרש שיר השירים שאמר שם הכיאה המלך חדריו מלמד שעתיד
ה' להראות לישראל בנתי מרום החדרים שבשמים ר' אומר הרי אתה למד מיעקב שא"ל הקב"ה קום עליה בית אל וכו' תלמד
שהראה לו הקב"ה עלייה למעלה מעליה והראהו חדרים שבמרום שנאמר הכיאה המלך חדריו אלו חדריו ב"ע מכאן אחר מעשה
הדקיעה הם העשה ב"ע וכו' ואחר שידענו שהשאריות הנשמות הוא שיטבו ליסודם תחת כסא הכבוד מהו זה שאחז"ל שפסס
בנאותה חבדוף היא הולכת לב"ע כתב הרמב"ן ז"ל שהענין הוא כפול וזה הגן והערן התחתונים הם ציורים לסודות העליונים
והדברים העליונים הרחוקים כאלו נק' ב"ע שאלו התחתונים מהם תופסין זה השם כיצד יש בעליונים השגה שנקר' בדבריו רז"ל
ברמז בן והשגה למעלה מהנה נק' ערן והוא הנק' צרור החיים וסס הוא מקום הנפשית כמ"ס אבל צור יאשינו רז"ל לפי דבריהם
באברות שזה הנ"ע התחתון שהזכרנו יש לשכר הנשמות בו חלק בשכר ועונש ואע"פ שאינו בוף ותיקון הענין הזה כך הוא לפי
שאז"ל עד יב חדש גופו קיים ונשמתו עולה ויורדה ואחר זכ' חדש גופו בטל ונשמתו עולה ואינה יורדת ופי' הקבלה הזאת כי כל
יב חדש עדיין כח הבין קיים והנשמה נוטה לרצותה ולמעשים כאשר היתה באמנה אחר והנשמות מחשבות בשמיות ואע"פ
שעולה ליריעת עולם הנשמות יורדת היא לענין שהיתה כבר לאחר יב חדש מתעלית מרעות בשמיות לכשה מלכות וכתבטרס
בעטרה של עה"כ ואין הכוונה כמ"ס גופו קיים בין שיהיה הבין כשרף לסיר או שיהיה מן החסותם שבגופם מתקיים אותם זכ'
חדש חלק הנשמות כנ"ע להיות עונג עולם העליון להם כענין נוטה אל הגשמיים ואין הוונת רז"ל שיתערכו הנשמות בפירות
הגן הוא או שירחמו בנשמות אלא הכוונה מפני שהוא שער השמים לאור באור החיים כאשר תאמר על העומר בירושלים
שתלכש נפשו רוח הקדש ומלאכות כבואה בהפץ עליון בין בחלום בין במראה יותר מן העומדים בארץ טמאה ומן השגה
היה אל הכפס במקום ההוא מתעלית לרכקות בעולם העליון והשגה העונג הרחובי והוא שמספרים רז"ל בדקיקי דסלקי ונמתי
במיתבתא דרקיעא העליונה היא השגת הנפש ודבקותה בעליונים והירידה היא להשגת מה שיביעו בנאות התחתונים בחייהם
במה הכיאים עכ"ל הרמב"ן :

אבר

היות הנפש נגדרת במקום אם יתקשה למתחכמים על תורת ה' כבר כתבאר אפשרות זה כשדברנו במהות הנפש
בהיותה נגדרת בגוף שאפשרות זה באותו אפשרות צור כתבאברהם ז"ל שאין דברי רז"ל וקבלת האמת בחייהם כפס
באלו העניינים דברי הבאי ומשל בטל התלוצה אבל הכל אמת ואמונה חינוך ופנימי מן מעלה למעלה ומן רוחניות לרוחניות
ונוכה בו כל א' למקום מעלתו ומשגב מחכו כפי הראוי לגבול שלו לפיכך אחר בויקרא דכס' אר"כר מכחם ונחל עדיןך תשקס
עדיןך חין כתיב כאן אלא עדיןך רכאן שכל צדיק וצדיק יש לו ערן בפני עצמו וכן אחר עתיד ה' לעשות מחול לצדיקים כנ"ע
זהו יטב ביניהם וכל א' וא' מראה עליו כאלו באצבע שנאמר הנה אלהינו זה וזה עונג וסכר עתיד כוסן התחיים והראות
השכינה כאלו באצבע מתוך המחול השגת המעלה ועונג התיחיות מתוך שהיא שמה בנפישת לומר כי יביעו אנשי העולם ההוא
למעלת מרע"ס שנתעלית כפשו על גופו עד שגטלו כחותיו הנפישת והיה מלוכס בכל שעה כה"ק כאלו ראיותו ושמיצתו בעין
הנפש כלכד לא כחצוניה העין הנפישת כאשר יעשו שאר הכיאים בהתכבול הדוף והתפשט הנפש מכותותו שיאכלו עלים דה"ק
ותראה בראות עצמה כאשר יראה תיכא ובבריא והיא הראיה האמתית והשמיצה הנכונה כי אין למתפלספים מתכילי התורה כפי
רבוים טענה מוכרחת עליו שוכחיו אמונתו ואת שאמנו מאמינים שיש לבבריא ראיה או שמיצה ותקרא אותה השגה שהיא
מבעת אלו חן חובאל על דרך השל וכן הנשמות מופרות זו עם זו כמ"ס ז"ל ואין הכוונה שפור שפה וחתוך לשון אך שיש הורעה
והשגה לנפשות וזמנו ע"כ דברי הרב הקדוש ארומינ דה"ב"ן ז"ל והם דברים טהורים קרואים כאלו למלאך אלהים כחוקו אשרי
המחכה ויביע . ואחר שהשלחנו דברינו בפנינו ב"ע פנימי וחיון הסובך לצדיקים בעת פטירתן מעשה' והענין להם לעה"כ לומר
התחיה השית ברחמינו עכנו למחיתם :

גדר

בענין עונשין גיהנם לרשעים האוברים ע"ד אחת אשר בעלם מהפלוסופים המכונים דברו ר"ל אשר לא הבינו מהותו ולפי שרשיהם המוטעים אין לו מציאות כלל וכבר תאמר ר"ל בזה אחר שנקדים ונאמר כי מדברי ר"ל נראה קפוצה כי עונש הרשעים הוא בניהם וזריכים אלו לבאר מהו הדין הזה ואיום דבר הוא הנידון בו ואימתו כדון כו"ל א לומר שפונש הזה כפופו של אדם כי כיון שמת אדם הוא אס תשרוף עצמותו לסיר או תמסחם באפרסמון או מיני חכניות המקיימים אותו אין הפרש לאכן הזאת בכך ומקרה א' לזדיק ולרשע כפופן לאחר המות והיאך יהיה הנדון הזה בניהם וזה כדור החיים והרי הם קבועים לפניך כקבר א' א"כ כמו שאמר הצדיקים כדור החיים לנשמה כמ"ש כן עונש רשעים בניהם אינו לא לנשמתו :

והפלוסופים אומרים כיון שהנפש אינה גוף ובויה ואינה נתפסת במקום אין מחיצה לפניו ע"כ הם מכחישים ענין גיהנם כי אומרים שאין מקום תופס ואין האש שורף אלא בעל גוף וסדריים הממשיים ולפי דבריהם אין עונש אחר לנפש אלא שתאכר ותכרת ודבר זה אינו כפי התורה ולא כפי דעת ר"ל שלדברי אלו אין עונשן של אדם לא כרת וסדורם אינה מחייבת כרת לכל אדם ונמצאת פוטר כשעה זו שאר כל החוטאים מן הדין והעונש ועוד לרעתם זו העובר על כרת א' והאפיקורוס הכופר בעיקר וסופך דמים כל ימיו שיש ברויניהם שהרי שניהם אוברים ואין עליהם צער ויסורין אחר המיתת :

ובערי הדתות מהמהנצרים והישמעאלים קבלו ממנו עונשין בניהם שהם אש שורפת כשמה ונס הישמעאלים נבנו ממנו שם העונש וקראוהו ביהם ולא ידעו מוצא זה השם מה הוא כי שאלוהו חז"ל מהמקום הנקרא תופת וביא כן הכנס בירמיהו בדברי הימים וכן בס' יהושע קרוי ביהם והוא מקום שורפין בו שריפות גדולות ומסככות ומענין ע"ז לחולך וזה הענין תפסוהו בעלי הדתות הנו' הרודפים אחר פשטי ספריהם וכל המוצאים בו אמונה פשוטה אכל התתפלספים מהישמעאלים ככן סיבה ואכסחדראו עצמם בלחצים בין מה שיתחייב חספרי הפלוסוף ומשרשיהם וכן סגולה מספרם והטילו פטרה משוכת בניהם והאמינו כי הנפש כהשיגה המושכלות תתאחד עם השכל הפועל וזה הוא הנדון להם בספרם כנף וכשלא השיגה המושכלות היא אפסה ואזכרה מקרה בני האדם ומקרה הכהמה מקרה א' להם וכשהשיגה מושכלות משובצות או מוטעות היא א"ל לה התאחדות בשכל הפועל וזה אינה אוכרת ואפסה וכשארס כצער מתמיד לעולם וזהו הנדון להם בניהם וכן הכל לפי שרשי הפלוסוף מה שאינו בענינו שכל כמו שהוא כנפש השכל הפועל א"ל לו השארות כלל ואין הפרש בין המשיג המושכלות בטעות ובזהו וכן מי שלא השיג מושכל ע"כ נתבטלו דעותם בזה בענין גיהנם :

ועב"פ אנו צריכים לדבריו ח"ל בזה כי הם מקובלים בו מהנביאים ונרמז בתורה כמ"ש במקומות הרבה בזה הדורש א"ל במנחות ואף הסיף מפי זר מבנימם שפיה צר שהיא עשנה צרור לתוכה ושאר תאמר כשם שפיה צר כך כלל צרה ת"ל העמיק הרמיה שהא תאמר אין בה ענין ח"ל מדוריה אש ועצים הרבה והנה אלה ב' הפסוקים א' באיוב שנאמר ואף הסיף מפי צר רחל לא מוצק תחתיה וכו' ויהיה פ' זה הפסוק לפי דעתם כי הסיף השם ויסודך מניהם שהוא מקום רחל לא מוצק תחתיה וכשתוכה לב' הנאמר בסעודה שיהא נחה שולחך חלל דשן והפסוק הב' בישעיה שנאמר כי ערוך מאתחול תפתהנה היא למלך הוכן העמיק הרמיה מדירתה אש ועצים הרבה וכו' וזה נאמר על גיהנם שנק' תפת ותפתה וכן דרשוהו ז"ל והם מדרשו לביהם אורח ורוחב אמרו עולם א' השמים בגן וגו' א' חס' בעדן ועדן א' חס' בניהם נמצא כל העולם כלו ככסוי קדרה לביהם ויראה פ' זה הענין לפי דעתי כי הנהג הוא תחתיו השוכה באמצע הכדור וידוע הוא כי כל העגולות הנעשות בכדור הארץ שמדברין הקטב והם נכחיות זו לזו שהם יותר צדוד העגולה האמצעית והיא לברה עגולה גדולה וכלם הם מתקצרות ואם הנהג הוא כזאת העגולה הוא יותר גדול מכל העולם ומ"ש א' חס' אינו מספר מדוקדק אבל כך מנאנס לתפוס זה המספר כמ"ש חלום א' חס' כנבואה ודכס א' חס' כהן שהוא מספר שלא בדקדוק אבל הוא נהוג לבעלי הדתות להלוק הדברים לשם הפני שאין במספר העשרות מתחלק למחצה לשלש ולרביע ולכמה חלוקות אחרות כמוהו ומ"ש א' חס' בעדן הוא כי הנהג אינו תחת קו השום חס' אלא מחוץ לו ועדן הוא חס' החת הקו ולא זיה עליו אדם מעולם ועליו נאמר עין לא ראתה אלהים וולתך כמ"ש ז"ל וכן נראה מהכתוב שהנהג ענין א' יצרן ענין אחר שנאמר וישע אלהים בגן בעדן ונאמר ונאמר יוצא מעדן לחשקית את הנהג ולפי שיעדן חס' הוא תחת קו השום והנהג אינו תחת הקו ע"כ הוא יצרן יותר גדול מהנהג ומ"ש עדן א' חס' בניהם ידוע הוא כי כל החימות מתפשטת כעה אינה אלא מיסוד האש הוא נהשך להם מאוסו החימות וידוע הוא כי היסוד היותר גדול שביסודות הוא יסוד האש לפי שהשם הוא מקיף בכל ע"כ א' חס' בניהם כי הקו השוא בארץ אינו אלא חלק קטן מהקו המקיף היסודות כלם ומ"ש כל העולם כלו ככסוי קדרה לביהם אחת הוא שדור הארץ ככללו אינו אלא ככסוי קדרה אל היסוד המקיף כל היסודות כלם כמו שכסוי הקדרה שהוא כפיה צר קטן כנגד כדוריות הקדרה והקדרה מקפת כל הכסוי וסוככת עליו ודור הארץ קטן כנגד כדור האש המקיף עליו כקדרה אל הכסוי זה הנר' לפי פ' מאמרם ז"ל והיא ענין נפלא מאד וכבר סימנו שהפחית לביהם אמרו בעירובין ג' פתחים לביהם א' במדבר שנאמר וירדו הם וכל אשר להם חיים שאולם וא' בים וא' בירושלים של מדבר וירדו בו קרה וכל עריתו ושל ים ראהו ונסה בן אחתי שנאמר מבטן שאול שועתי ושל ירושלים עליו נאמר באה ה' אשר אור לו כציון והנור לו בירושלים ואר"כ ב' תהדות יש כביא בן היום ועולם עשן מכיניהם וזהו היא פתחה של גיהנם ואמר לענין היסוד הטמנה בחמי טכרית תולדת אור כיכור חלפא אפיתחא דביהם ועוד אחר בפ' הספינה היא שמא סומקתי היא ולותירו ופריקו ואמר בצפרא חלפא אפיתחא דנ' ע' ולפניה חלפא אפיתחא דביהם וכפריק ד"ל אמרו ברא ה' קניע וסמלאכים ואשו של כ"ו ואשו של ביהם ופי' שם שהקניע הוא הוא על ראשי החיות שנאמר ודמות על ראשי החיים קניע ואמר שם עובדיה של ארץ מהלך ס' שנה והוא א' שהיה אכל גיהנם נוכח ומוציא חמין ואמר בביתא דאורכו של עולם ו' מקימות זה למטה מזה וזה גיהנם שיערי גלמות טיט סיון כור שחת אכדון שאין ולחטה מכולם ארקא ומלאכי חבלה מעמידין רשעים בארקא תחת כסר של אש שהוא יוצא מתחת כסא הכבוד שנאמר סכה סערת ה' חמה וכו' והיורד לארקא שוב אינו עולה והן מידונים לדורי דורות עוד שנו שם רשעים שבהם מלאכי חבלה תמונים עליהם מדור העליון שאול תחתיה פומקו מהלך ש"ש מאות שנה וכן כל מדור ומדור האש של שאול תחתיה חוק על א' חס' חסל אכדון שלמעלה חמנו וכן כל מדור ומדור כלמעלה חמנו ע"כ שם :

ובבר אמרתי שאין מספר הם' במקום הזה מדוקדק אבל יש לתמוה שאין עכיה של ארץ אלא מהלך ס' שנה ואיך יהיה פומק כל מדור ומדור והם שבע מדורות ש"ש מאות שנה ויש לתרץ בזה שאין זה השיעור באורך המקום בעצמו אלא בשיעור המהלך כולקושי הדרכים ולזה רמזו כי המקומות ההם קשים מאד וצוננים גדול באיכות החימות וכאורך הזמן ולפי מ"ש חכמי תכונת הסגולה כי שיעור מעלה א"ל מילין ושני שלשי מיל כל מיל תארככת אלפים חמות ומהלך ארס כונגני בכל

ככל יום ה' כל מיל מאלפים אמה יהיה אורך העולם מן המזרח למערב שהוא חצי הכדור מהלך תקי' ימים כי יש בארץ
 ש"ס מעלות ע"כ יראה כי נוספר ס' באחר שלא בדרך ומהלך ג' מאות שנה הוא מפני העקלתנות וקושי הדרכים מ"מ
 נקבל מדבריהם כי ביהנם מצוי העולם ובמד' תלים החצויה הענין בזה ואמרנו כל כת וכת משבע כתות יש לו מדור בפני עצמו
 כב"ע וכנבדסו' כתי דידות בביהנם ואלו הן וכו' הדיו' בתי דידות לרשעים בביהנם וז' לזדוקים לכל' וא' לפי מעשיו בתי דידות
 ובאבדא ארכל נד משכא ביתא קמא דכמדור ביהנם אשפחית בה' מילין באורכא וכ' מילין בכתא וכן בכתא תכניא
 ותליתא עד שביעאה וכלל חד וחד איבא גובין ואריון דיבור קיימין תמן וכד נפלין תמן בני אינשא אכלין יתהון אריותא ובתר
 דתיכליון אישתא קיימין מרישא ורמיין יתהון כבורא וכל מדור איבא ביה עשר אומין ומלאכא דמחי בכתא קמא קושיאל שמים
 ועמון אשפחית ונפקת בת קלא ואמרת לא תמחניה ולא תוקדניה בגין דאיהו בני דחיתאי דאמרי בסיני נעשה ונשמע ומלאכ'
 דמחי בכתא תכניא להטילא שמים ודורא עמון ומשתויב מכל אלין ומלאכא דמחי בכתא תליתא שפטיא שמים וקרח ועדת
 עמון ומשתויב מכל אלין ומלאכא דמחי בכתא רביעאה מכתילא שמים וירבעם עמון ומשתויב מכל אלין ומלאכא דמחי
 בכתא חמישאה קוטרואל שמים ואחאב עמון ומשתויב מכל אלין ומלאכא דמחי בכתא שיתאה פוסיאל שמים ומיכס עמון
 ומלאכא דמחי בכתא שביעאה דלקיאל שמים ואלישע בן אחויה עמון ומשתויב מכל אלין וכלהון משתויבין משום דאיוני תכנוסי
 דמחן דאמרו בסיני נעשה ונשמע וכלל מדור ומדור דין כל רשיעא בהאיך דורא ולא חזון דין יתדין בגין חשוכא דכל חשוכא
 דהוה קדים דהתכרא עלמא תמן הוא ע"כ במדרש וזו הן קצת המקומות שספרו בהם ענין ג' ע' וצרי עונשו בתלמוד ובמדרש
 ומדרו את תכנית וכתב הכתב' שם שדברים הללו וכיוצא בהם אין לתלותם במשל וסידה שהיו הזכירו את מקומו ומדרו אורכו ורחבו
 ודמו עליו לענין חיסור והתר והוא מוזכר להם בענין הדנייה ושאר כמה מקומות שלא הזכרנו ע"כ פי' הרב שקבלת ר"ל היא שה'
 כרא נשמות יסין של דיוקים וסם כלל ספק רוח ובה דקס פוידר בת"ש עניינה למעלה והוא ות' ברא המקום שנק' ביהנם וברא
 כרא דקס מן דקס שאינה נוף ממש בהפסת תופסת בדברים הדקים ומכלה אותם ושם כח האש באותו מקום אשר שם הנו'
 כאשר שם כחות השכלים הנכדלים שהם מלאכים לכתותיהם בשמים והפרישו חז"ל בין של העלה וכן האש שהיא בהפרש גדול
 לרקותו אותו האש אמרו בפסחים אור דירן אבדו במוצאי שבת ואור דביהנם אבדו בשבת ומה שכתבנו לעיל כי ערוך מאתמול
 תפתה מאותו יום שאין לו אלא תמול א' והוא יום ב' ואין ספק אחר המימרא הוה שהם רוצים לעלות האש שהיא ולעשות דקס
 מן דקס עד שיחסו אותה להכראות ביום שני והוא היום שם מיחדים כב"ר ובמדרשם לבריה' המלאכים וירוע הוא בכל מעשה
 בראשית כי הנכדלים בראש דקס קרובים לסכה ראשונה וליסוד המוקדם יותר מהנכדלים בשני וכן השני מן הנ' כאשר תראה
 אפילו בפסטי הכתובים ואין ספק לשום אדם כי האש הוה שבעה' אינה שורפת כפש האור העולמי הנפסס אין האש תכלה
 אותו ולא שורפת ולא שפעת לא' מהמאחינים או מן הכופרים בין גם במחשבה או דק ועמון בסברה שיאמין בהשדף החסיד
 שנשפת נשמתו ואברהם באש ובמולו כלל ויולך אלא שהאש ההוא שביהנם שנאמין בה שהיא שורפת הנפשות אינה כמו אש העלה'
 כלל לא האש שמשפת נשמת בנחלת ושלכת ולא האש היסודית אשר בגלגל האש אע"פ שהוא בוף אש דק מאד והוא מתחברת
 בנפשות הנכדלים עם ג' היסודות אלא דקס מוה היא אע"פ שהיא מעניינה וכבר הזכרתי מ"ש ז"ל על אחר חמישי מקום העונש
 אה שהוא נהר של אש היוצא מתחת כסא הכבוד הרי שמעלים דקותו עד בסא הכבוד שהוא יסוד כל נכרא והשמימי מכלל ובמרא'
 דיאלל כתיב כרסוי' שביבין דיבור גלגלוימו דליק נהר דיבור נגיד ונפיק מן קדמוהי וכן הכתוב עצמו עולה אותה עד לאין תכלי'
 שנאמר באש הוה נשמה ה' כנחל בפריית כוערה בה כמ"ש בבריאית הנפש ויפה באפיו נשמת חיים וכן מוכרים בפרקי ר"א
 בכריאת יום ב' הריקיע שעל ראשי החיות והמלאכים ואש של ביהנם חכר הנכדלים הדקים והשכלים הנכדלים עם האש הוה
 וגדולה מהם אמרו בממרא בפרק אין דורשין גבי נהר דיבור מסיבא קא שקיל מויעתן של חיות ולסיבא שפיך על ראש רשעים
 בביהנם :

ואמרו היכלות רר' ישמעאל שנשבע הכ"ה על אותו רשע לנפיוס קיסר שהרג עשרה חרובי מלכות שהוא מטעמין
 אור וגמלי אש כרובים ואופנים וחיות הקדש ושדפים לאותו רשע בביהנם וזה דבר גדול ומפורש וכב"ר אמר וישכן
 מקדם לנ"ע את הכרובים מקדם קודם לנ"ע נבראו שנאמר הוה החיה אשר ראיתי תחת לשי ישרא' כנחר ככר ואדע כי כרובים
 המה ואת להט החרב ע"ש משרתיו אש לוהט המתהפך פנימיה אנשים פנימיה נשים פנימיה רוחות פנימיה מלאכים ד"א מקדם קודם
 לנ"ע כנראה ביהנם נכרא בשני ג' ע' בשלישי וזה להט החרב ע"ש ולוהט אותה היום הכ' וכו' לזכ' שלטנות לביהנם וליסוד
 האש שבו הם מלאכ' וכרובים שחת כסא הכבוד וכל אלן דבריהם רחוקים עיקר גדול בזה עכ"ל רבי' ז"ל וז"ל מדבריו כי כמו
 שיש ג' בתחתיו ומקבלת הנשמה בצאתה מהבוף באותו מקום נפשי ומהם מתעלית לנ"ע אשר בעליונים והוא צדור החיים
 שחת כסא הכבוד כן הענין בביהנם שהוא מקום צדור נפשי בתחתיו' דובמא לאש השורף הבוף ומפסידו ומשמתלקת בעונש
 דק רוחי נאלץ מן העליונים שהם דובמא לאש דקס מצערת ומפסדת הנשמה על עונשה והם הכרובים ולוהט החרב שם תחת
 כסא הכבוד כמ"ש גם מדבריו דיאלל זה כ"ל כדעתו של הרב ועוד כתב הרב ז"ל שכורא הנפשות הזכות הטובות ית' שמו יש
 ביכלתו לברא להם אש דקס שאינה בוף נתפס שורפת דברים דקים שאינה בוף ומכלה אותה שאין הבחשה לאחר שגורה בכריאת
 הנפש כרצונו ית' שלא יהיה אפשר להמצא דבר דק כמוה מזהה לנבדה לכלותה וכ' א"ר לל במלאכ' עצמם שנשרפים בנהר דיבור
 והזכירו אש אופכלת אש ואש יקשו המחפלים' היאך הנפש נבכלת במקום הנק' ביהנם או שאול נשיב אליהם כי מו שהשכין
 אותה בגוף כחומר הזה והצמיד בינה ובין הבוף יכול להבדילה כחוקם ההוא ולחבר בינה ובין האש דקס שבאותו מקום שהוא
 מן הכת העליונה וכברא על הענין הזה שתכלה הנפש ותשתנה כחצוף ההוא או הכליון החרץ עכ"ל . עוד כת' הרב ז"ל
 שאין דקות הנפש אצל הפלסוף בדקותה אצל ר"ל עד שאמרו אליה דבר באלו נוסח שלא נבראת אמרו דבר
 עם המלך במלאכתו ישבו עם מ"ה הכ"ה ישבו נפשותיהן של דיוקי' שבהם במלך הכ"ה וברא את העולם וכבר כתבנו זה
 ועכ"ל ואמרו ר"ל כי אש של ביהנם ואכדון מולדת בה כרצון העונש הכל ית' עכ"ל כבר הארכנו במהות של ביהנם במאמרים
 קטנורי' לר"ל מהבית' לענין והוא נמשך לרצונתו במהות הנשמה כמו שיש לה עונש בצדור החיים כשתוכה לו כן יש צדור כוח
 האש שהפכו לאותו עונש וכחבמו אפשרות זה גם חובוב לפי דקות הענין :

ועתה נשוב לפ' איכות העונש הוה לפי מה שנמצא חמכו במאמרי ר"ל ולא באריך בפרטים המחוייבי' לזה העונש כי אם
 באיכותו והוה מדרכי הספר הזה לחקור במהות העניינים מדר הענין ולהסיק פרטי התורות המקובלים ואחר כי
 הנשמה היא דקס וזכה ומקבלת עונו ולכלוך באין יקרה שמוצא בה בעל קרי היא מתלהבת ולכלוך הנפש הוא אש מפני
 האמונות

האמונות הרעות כע"ז והכחשת מעשה בראשית ולזה אר"ל כל המחלל שבתות הוא חשומד לכל התורה כל השחיטות וכל
 לפי שאמונת החדש היא מקיימת החזיו' והיחוד והיריעה וההשגחה והנשמה המכחשת זה מתלכלכת וכן כשאר עבירות
 בעריות וכמאכלות אסורות וכח"ה אל תפחאו בכל אלה וטמאתם כס' וכ"א וטמאתם חסר אל"ף לשון טמטום וכן דרשו' ז"ל
 ואח' אם אתם מטהלים בהם בארץ אף אני מטהא אתכם בעה"כ ובישיבת מעלה ואע"פ שאלו הפעולות הם בתנועות גופיות
 ואינם במחשבת הנשמה הלכך הוא חגיג אל הנפש כי היא במקשכתה הרעה יתעורר הכח המתעורר לפשות לו הפעולות
 כי היא הכותנת אלו הכחות אל האיברים כי הנפש היא א' מסתעפי' ממנה כל הכחות כמ"ש ע"כ כשהישיב המרגיש והנפש לו
 הכח המתעורר הנפש היא סבת אלו הפעולות ומתלכלכת בהם אחר שיודעת שהיא עוברת בזה על רצון המזכיר מזה ית' שמו
 ע"כ אין שום מעשה לבין אפי' בעבירה קלה שאין הנפש מתלכלכת ממנו אחר שיודעת שהיא עוברת את מצות המלך ואין
 הדבר כלל לוכה בין האמונות הרעות אל הפעולות הנתעבות לא' אחר שהזהיר בהם וכיון שהיא מתלכלכת כמעשים המוכנים
 צדיקה נקוי כמו הכבד המתלכלך וכמו שכת' נבטי מרעה לך ונא' כי אם תכבשי בנדר ובמו הססך שנתערב בו הסינים
 שצריך לעבור באש לזכור באש ולטהרו וכח"ה והבאתי את השלישי' באש וצרפתים כצדק את הססך וכתתים ככחון את הזהב ונא'
 נחר מפוח מאש תם עופרת וכו' ורעים לא נתקו בסף במאס קראו להם :

ובמו שהמאכלים הנסים הם סבת חולי הגוף כן המעשים המוכנים מחליאים שופט ע"כ בקראת מחילת העון רפואה
 שכתב וס' ורפא לו ארפא משוכתם ארפא משוכותיכם כרפאי ליש' וכיוצא באלו המאמרים הרבה וכשהחטא קבוע
 ולא נמחל כאמר רפואות תעלה אין לך אלא שיש חטא בורח חולי מעט אל הנפש ובדבר קל היא מתרפאת ממנו כמ"ש ז"ל עבר
 אדם על מצות עשה ועשה השוכה אינו זו משפט שמוחלים לו כיון שנצטער הנפש עד עונה כבד שנתלכלך בכתם שצריך
 שמים לפעול הכח וצ"ה כחם מרעה לך כלו' עשיתי תש' וקבלי צער של יסורין כצער של חרטה וצומות ותפלות אולי תושעני
 ואילו הן יסורין שתקבלן עליהם הצדיקים כדי שיצאו נקיים לפע"כ כי אדם אין צדיק בארץ וכו' ולזה היה מקבל ח"א ע"ה
 כסיונות כי בעל תשובה היה עד שהכיר את בוראו כמ"ש בפתחת הספר ומ"מ יסורין נתקן את הנפש וממקין אותה וזה
 מתנחמו אליהו לאיוב באחריו הן כל אלה יפעל אל פרע נפשו מי שחת כי על ידי יסורין פנמים שלם נתמקן החטאים
 וזכתה הנפש להרבה באור החיים ויש הטא חמור כמ"ש ז"ל מענין חלול השם שהוא חטא בעצם השלמות ואין למעלה ממנו שאינו
 מספיק מירוק יסורין עד שיעבור כמצדק אשו של גיהנם כי לרבה בדר המכונע אשר כוכם וטב הנפש ואין לו תקנה לא שריפה
 לא שם בזה הם מדרגות שאין כל החוטאי' במדרגה א' והוא כמו הססך שנתערב בה סינים יש שהעירוב הוא מועט ויספיק לו
 הכניסה באור וההוצאה ממנו ואילו הם המצפצפי' ועולים שצדיקי' מאותו צירוף ומורכבת נפשו באותו צירוף אע"פ שאינה חוזרת
 למדרגת הצדיקים הנמורי' ואילו הן נמחות של בינומים שחת' בשבת אלו ולו כיון של רשעים כיון של בינומים לרומה הם נחמדות
 הללו יש להם מנוחה והללו אין להם מנוחה ויש שהעירוב הוא יותר מזה וצריך שיהיה באור עד שידקק ואילו הם שמשפטים בניהנם
 וזמן מה וקבלו ח"ל שם יב חדש ואח' כחשנת עדיות משפט רשעים בניהנם יב חדש ועל אלו נא' והבאתי את השלישי' באש
 וצרפתים וכו' ואחר זה תשוב הנשמה ליסודה וכה נקיייה שחטא שהוא הפסיד את הנשמה והעבירה חלשוב ליסודה בכסף
 שנתערב בו סינים עצי האור חומר אפר סי' לרבה העבל שטרף משה ועל אלו אחר הכחוב נחר מפוח מאש תם עופרת וכו'
 ורעים לא נתקו לשוכ לזכותם וזכרתו ויאבדו ועל אלו נא' באחר ועסותם רשעים כי יסיון אפר תחת כפות רגליכם וא"ל רוח חפזית
 תחת כפות רגלי הצדיקי' וזהו הכרת ואכזרון שהוכירה התורה וכ"א בספרא לפי שהוא או' כרת בכל מקום ואינו יודע ח"ה
 הוא ת"ל והאכזרתי את הנפש שהוא למד על הכרת שהוא אכזרון שתכרת הנפש ותאכזר ותאכזר ולא יהיה לה עונש ולא צער
 והרמב"ם כת' שח"ה שתאכזר לבשרי' כחכדן הגוף כי כמו שח"ה לא' מהחללא' להבטל בביטול א' רבוי הנכבדים וח"ה
 שתשוב הנפש הכהמה והחכמה כי נפש הכהמה תשוב ליסודה שהוא האור והיחוד' כשאר כל הדברים הגופיים השבים
 ליסודם ועפרם כיון דקים כיון נסים ולא אכזר דבר מיום שנברא העולם ועד עכשיו רח בענין הזה להחלבלל לשוכ ליסודו והוא
 אכזרן כל האוכזרים כל זמן קיום העולם כ"ש שואת הנפש שהיא עליונה ח"ה שתהיה בטלה ואובדת ולא שחשוב בהמית ומצטרף
 אל היסודות הד' שאינם ממינה כי זה אינו אמת בקבלה והוא רחוק מאד אל העיון ואם זאת הנפש חשוב ליסודה ויהיה האכזרון
 הזה כמו אכזרן שאר האוכזרי' השבים ליסודם אשריה וטוב לה כי הוא הסכר הגדול והגמול הנכבד אבל הענין הזה הוא שתתכשל
 יצירת הנשמה ממה שהיתה בדבר הנשקף המושב אפר ורוח האלמים והנה רוח הנחם ורצון מפורחן תחת כפות רגלי הצדיקים
 כלו' במדרגה שהיא למטה מעונם הצדיקים וממחת' והיא המדרגה שאין לה בה עונש וצער בכתחלה ולא נועם ועונם כצדיקים
 כל זה כת' הרמב"ם ז"ל ויש מדרגה יותר חמורה מכל אלו המדרגות והם כמו הכרול שנפסד הכסף וס' לטבע הסיב המעורב בו
 שאין כח באש לזקק ולא לשרפו אלא לחממו ולהכחילו ועומד בשריפתו לעולם וכן הנשמה שהחלבללה בדרגות הרעות ויצאו
 מכלל יש' כאפיקורוסין ומינים ומשומדן ומוסרין שהתרחקה מחשבתן ממחשבת יש' הקדושים וקריבה למחשבת או"ה שאלו רצון
 הש' מקיים אותם ודן הנפשות הם בעונם וצער שאינו מכלם הנפש החוטאת היא ועליהם נא' ויצאו וראו בפניי האנשים
 הפושעים כי כי תולעתם לא תמות וכו' כי גם הם צער מתמיד בגוף בתולעת ובנפש האש לא תכבה והיו דראון לכל כשר
 ת' עד דיקרון צדיקא מוט חובל עשה דיראון די ראה מורכב ומשם אחר המלאך לרניאל לחרפות ולרדאון עולם כיון דכך
 בנפשו לעולם :

ואת ואף תהייה הנפשות הקיימות לעולם בעונשי עונש העבירות היותר חמורות מהעבירות אשר עונשם האכזר
 והפזור תחת כפות רגלי הצדיקים : התשובה בזה היא כי חמדות הגוף וכו' אדם ללמוד זה כי יש אדם יבחר מזה
 מחיי צער כמ"ש איוב מו יתן בשאול תצפני ואחר ויאלל אלוה וירכאני וכו' וזה דבר ברור במדת הגוף וכן הדיון בעונש הנפשו' כי
 יותר טוב לנפש שתכלה ביסוריה ולא שתקיים לעד באותן יסורין והמשורר פי' עונש הרשעים ואחר כצאן לשאול שח' פי' שמקרים'
 ומקרים הקהמה ח' במיתתן כמות זה כן מוח זה אלא שהבהמה אין לה עונש ואלי יש להם עונש וז"ש מות ירעם חסל שם מרעה
 המות כמו שהעשכ מרעה לשאן ואח"כ רוח מפורחן תחת כפות רגלי הצדיקים שח' ועסותם רשעים כי יסיון אפר וכו' וזהו ויורו
 כס ישרים לכפר שהצדיקים ישרים ושלמו בהם ויעסו אותם ליום הדין הגדול והול' לבקר ואע"פ שהנשמה היא מוכול הכ"ה לו
 הם ששמים עכ"ה השאל והגיהנם יכלו אותה ויחזירוה אפר וז"ש וצור לבבות שאול מוכול לו פי' צורם שהיא צורתם היא הנשמה
 שהיא מוכול הכ"ה כן פי' החסיד ר' יונה וכן פי' רד"ק ז"ל זה העונש הוא אחר מיתת הרשע מיד וכא"ל בעדיות משפט רשעים
 בניהנם יב חדש שח' וזהו מרי חדש כחרשו וכו' בקידושין מכבדו בחייו מכבדו במותו ואומר כך אחר אכזר הריני כפרת משכבו
 וז"ל

וה' מתוך זכרם אכל לאחר זכרם או' וז' ואחר בתענית בשעת פטירתו של אדם כל מעשיו נפטרים לפניו ולא עוד לא שמדדוק פלוג את הדין ואו' יפה דתני והזכירו בהגדה בענין ערת קרה כל תלתי יומין מהדרו ליה גיהנם כבשר בקלחת ואו' משא אמת ותורתו אמת וכן בדאין ובענין אלישע בן אבויה אמרו כי נח נפשים דאחר אמרי לא מידן כדריינים ולא לעלמא דאתי לייטיניה לא מידן כדריינים משום דגרים באורייתא ולא לעלמא דאתי לייטיניה משום דחשא אר"מ מתיי אמו' ואעלה עשן מקברו כי נח נפשים דר"מ סליק קוטרמא מקבריה ומעשה נסים היה להראות כן כי אש של גיהנם אינו מושג לעין כמ"ש וכא' עלה כירושלמי מן דקברו' ידרה אש מן השמים ושרפה את קברו וכמד' תלים אמר בדרך אפקיד רוחי בשעת מיתת פדית אותי מן גיהנם ומפ' אמרו בהמד' בכל ע"ש רומה שר הממונה על הנפשות מוכרות ואומרת הנח להם לרשעים אלו וינחמו חנינים אותם כל השבת כלה ובמ"ש עש חשיכה צועק המלאך הממונה על הרוחות חזרו לכם רשעים לגיהנם שכבר השלימו' את סדריהם ולכך יש' מוכרים כמד' מ"ש ויהי כועס ה' אליהם עליו וכו' הא למדנו מוכריהם שהרשעים מיד בשמתין נפשותיהן נידונות בגיהנם כפי הראוי להם והנה השלמו' לכאן מה ציין ב"ע המוכן לצדיקי' אחר המות ומהו גיהנם שדרכיו בו הרשעים ב"כ אחר מיתתן ע"ד רז"ל ודמב"ס וז' כתב בענין שר הצדיקים בחלק וז' העה"כ יסבילו נפשותיהם שם מסודות הכורא כפי שיסבילו בעה"ז מסודות הסוככים והגבלים או יותר וכאז'ל העה"כ אין בו אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם כראשיהם ונהנים מזיו השכינה וענין ועטרותיהם בראשיהם ר"ל קיום הנשמות היודעות בקיום הדבר הידוע לה והיותה היא והוא דבר א' כמ"ש מדמי הפלוסוף בענין יאריך ספורו ומ"ש נהנים מזיו השכינה כוונתם לו' כי הנפשות ההם ינעמו כמה שיסבילו וידעו מסוד האל ע"כ הנמול הסוב ותכלית הכוונה הוא שניע האדם אל השלמות העליונה ויהיה נכנס בכלל ההוא וקיום הנפש כמ"ש יהיה עד לאין תכלית בקיומו ית' כי הוא סבת קיומה והשגתה אותו אלו דרכיו וז'.

ור"י

כי בין שיהיה המות הנשמה עצם דק רוחני כמ"ש רז"ל בין שתהיה הכנה ולא על כושר רוחני כפשות' של המתפלגים אבל בענין ההשאלות כלנו אנחנו ע"ד דעת א' שהנפש תשוב ליסודם בהפרדה מהבוף קרא אותה יסוד צרור החיים ואור החיים וב"ע או השכל הפועל - וכוונת הדברים היא שאין קיימת בקיום יסודה וסיוותה דבר א' עמו ויודעת מהא' מה שלא יתבטל להכיר בעודה בבוף חפצי החונע החמרי החשוך והוא ולדבריהם בו בסוף שכתב הראב"ע ומהו הסכאח מזיו השכינה שאז'ל וכ"א כאלה ש"ר ויחוו את האלמים ויאכלו וישתו אכילה ודאית שנה' באור פני מלך חיים וכ"א כמד' עה שהיה ציון מזיו השכינה וכן חיות הקדש הם כוונות מזיו השכינה שנה' ואתה מחיה את כולם ומ"א ע"ש ר"ל הכינוי זה הקיום ופירשוהו בקבלת' ובמבואו למקראות :

וגם

הפלוסוף הרגישו בו אבל להגיע למותו א"א לפי שהידועה היא ההשגה בעצמו ועז' כל הכביאי' כלם לא נהנכו' לא לימות המשיח אבל ע"כ עין לא ראתה וכבר הזכיר זאת החמרא הרב וז' עוד כת' בהשבת שאלה וז' מה שהשכילו חכמי יון והמערב כנפש שהיא צורה ולא בולם ולא בוף אבל טוהר ובורה ומקור הרעת ואינה צריכה לבוף לפי' לא תאכר כשיאכר הבוף אלא עומד' בעצמה וקיימת כמו המלאך וחווה באורו של עולם והוא עולם אלו הם דרכיו ולא יבא תכלל דבריו רז"ל אלא בדבר א' והוא שקרא לזה הנפש הבא אחר המיתתה ע"כ ועוד דבר בה' אחר זה כי אין זה דעת רז"ל ולפי דרכנו למדנו כי מ"ש הר"ל וז' שלא תשיב הנפש אחר צאתה מהבוף יותר ממה שהשיב בעירה בבוף שדכרי הרב וז' סתרי' אותו אמת הוא שאחר צאתה מהבוף אם בעודה בבוף לא השיבה מעשה ודעת שבעבורי הוכח לזה הכינס א"א להשיבו אחר המות וזה רז"ל אמרוסו סיום לעשותם ולא למחר לעשותם מי שטרח בע"ש ויאלץ בשבת אבל אם היא ראוייה לזה הקיום תשיב מידיעת האל מה שא"א לה להשיב בהיותה דכסה בבוף.

ואחר

שכתבנו דכרי הרמב"ם בענין ההשאלות והם מסכימים לדכרי רז"ל ככתוב דכרינו בענין עונש הרשעי' כתב בה' שמדע שר הצדיקי' הוא שיוכו לנפש וז' ופרעון הרשעי' שלא יורו לחיים לא יכרתו וימותו וכל מי שאינו זוכה לחיים אלו הוא מת שאינו חי לעולם אלא נכרת ברשעו ואכר ככהמה וזהו הכרת שנה' הכרת תכרת הנפש ההיא מפי השמועה למדן הכרת בעה"ז תכרת לעה"כ כל' שאינה הנפש שפירשה מהבוף בעה"ז אינו זוכה לחיי העה"כ אלא גם מן העה"כ נכרת' עוד כת' הנקמה שאין נקמה למעלה ממנה שתכרת הנפש ההיא עונה בה וזה האכרן קורי' אותו הכביאי' דרך משל כאר שחת אכרן והפתה ועלוקה וכל לשון בלייה והשחתה לפי שהוא הכלייה שאין אחריה תקוהם והפסד שאינו חוזר לעולם כל אלו דרכיו וז' ומשפט דברים אלו היה כראה שרעתו וז' שאין לנפש החוטאת עונש ויסורי' ולא ישיבה' בער בדעת המתפלג' הטועים וכבר כתבו עליו וז' שטעה על זו הרעת אבל הרמב"ן כתב עליו זכות ואח' כי הרב וז' במקום הזה לא דבר אלא על סוף האכרן ועל הכליון הסרוף שאין אחריו עונש ונקמה והוא הכרת שהוא ביטול הנפש וכלל בה שהביטול הזה הוא מלכד מה שנתסרה תחלה כעונש' גיהנם ויסורי' שבו הוא עונש גדול ואכרן חמור לפי שאברהם המועם הגדול מהיותה ראוייה לו מצד שהיא ברה וזה שלוקחה ממקום הכבוד כמלאכים או למעלה וזכות הצדיקים שהם זוכים לה כמ"ש הרב וז' כל צרכו בכיטול זה שהיה מתוך דין ויסורי' יש ראיה בדכרינו ללמד עליו זכות שהרי כתב וז' כל' המדע כל הרשעים שזכותיהן מרובים דין אותם כפי חטאת' ויש להם חלק לעה"כ ואו' שאין להם חלק לעה"כ לא נכרתו ואכר' וכדכרי' כפי גודל רשעם וחטאת' לעולם ולעולמי עולמי' המינים וכו' הרי שספרים בין חייבי כריתות הגמור וכן הדוכי' כפי רשעם וזה הדין כדאי' דין הוא קורא אותו גיהנם או תפתה או עלוקה שצ"ע מקום המשפט שמה הרשע וכבר זכר גיהנם בה' המדע וכלשון הזה כתב אבל אם יוכל למלט נפשו ולברוח הרי זה עובד עז' כמזיד והוא נטרד מן עה"כ ויורר למדרגה החתונה של גיהנם והו' לשונו וכמו שפירשהו בדכרינו רז"ל כפירשו' בדכרינו וכוון שכת' שמינו' כפי רשעים ובסוף יש להם חלק לעה"כ כבר תורה בעונש ודין לרשעים ולא הכיחש אותו חליה הרי בדכרי הרב וז' בענין הנפש החוטאת שהיא מקבלת עונשין לאחר מיתתה הם עולים עם דכרי רז"ל כסגנון אבל באיכות זה הפעם יש לרוב דברים אינם עולי' יפה ועוד דבר כזה בה' גם ענין זכר חרש של משפטן של רשעים בגיהנם לא הזכירו הרב וז' ומש' עדויות הווה תיובתיהם ושהא הרב וז' סוכר דלאו בר קצבא הוא שאין דין חיוב כרת א' לחיוב ל"ו כריתות אלא סימנא בעלמא נקט ומאן סליק לעילא ואתא ואמר דדוקא ואלו הן דקדוקי דכרי' בענין דין אבל בעקר הדין לא פקח הרב וז' וכן למד עליו זכות הרב וז' הרמב"ן כזה לפני רבני צרפת וז' פכ"ד בענין שר הצדיקי' ועונש הרשעים כזה העולם מיד אחר המות וזה אינו עה"כ שהזכירו וז' כמו שסוכר הרמב"ם וכן הר"ם בן גבירול אחר בתפלתו וכעת מן העה"ז תוביאי בשלום אל שעה"כ תביאי אבל הנרא' מדכרי חז'ל הוא שזה העולם הנק' עה"כ הוא עולם אחר וחדשו האל אחר ימי המשיח ואינו עולם הנשמה' המגיע לאדם אחר המיתת מיד וזהו סוף השכר ומי שזוכה אומרים שהוא מזומן לחיי העה"כ והמתברך מהם או' וברו לחיי

לחיי העם"כ והוא אצלם עקר האבר בכל המצות כח"ס ותצחק ליום אחרון שכל שכן של צדיקים אינו אלא לעה"כ ואח"כ כח"ס
 ג' כתות ליום הדין צדיקים גמורים ככתבים וכתמים לאלתר לחיי העה"כ הנה שכן הצ"ב הוא לחיי העה"כ וכן האוברים
 אצלם הם השמונים במשנת ינו ואלו שאין להם חלק לעה"כ האו' אין תחיית המתים מן התורה וכו' ואח"כ כח"ס על משנה זו וכל
 כך למה הוא כפר בתחיית המתים לפי לא יראה לו חלק בתחיית המתים לפי שכל מדותיו של הכ"ס מכ"ו וזה מורה כי עה"כ הוא
 עולם השכר לאותן שבה"ה תחיה בתחיית המתים ואינו על עולם הנשמות שקור' אותו ב"ע אלא עולם השפחה הוא ושם אמרו
 אר"א בר יוסי בדבר זה ויפתי ספרי כותיים שאו' אין תחיית המתים מן התורה אמרתי להם ויפתם תורתכם ולא העליתם
 בידכם כלום שאתם אומרים אין תחיית המתים מן התורה הרי הוא או' הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה
 הכרת תכרת בעה"ז עונה בה לעה"כ מכאן הראה להם תחיית המתים מן התורה לו' שאם אין תחיית המתים אותו עולם כטל
 וכיון שחיבה התורה לעובר ע"ז ברת מאותו עולם נמצא תחיית המתים למד מאליו מן התורה למדנו מכאן כי הכרת הוא אכרן
 הנפש מהבדוק והכרתה ממנו בעה"ז והכפל בענשו ע"ז להכרית לה מן העה"כ ואין עולם ב' שיהא ראוי בו כרת כח"ס שם וכי
 ב' עולמות יש כי דיני ביהם בנפש בעה"ז אין בו הכרתה כלל שנא' ולא ישא אלהים נפש וחשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח
 אלא לאותם שאין עומדים בדין שנכרתו' בו ואובדו' והם עצמם חמה שהיא כדיתתן מחיי העה"כ ועוד אמרו בנ"מ חלק מנין
 סה' מחיי מתים שנ' ואתם הדרכו' חיים כולכם היום מה היום כולכם חיים אף לעה"כ כלכם חיים ושם אמ' ר' חסדא רמי כתי'
 וחפרה הלבנה ובושה החמה וכתו' והיה אור הלבנה כאור החמה וכו' ל"ק כאן לעה"ז כאן לעה"כ כלו' לעה"ז לימות המשיח
 והקשו ולשמאל דאמר אין בין העה"ז לימות המשיח אלא שעברו' מלכו' בלבד מאי איכא למימר אורי ואורי לעה"כ ל"ק כאן
 במחנה צדיקי' כאן במחנה שכינה וכדאי' הם ל' לא יפרשו אור הלבנה כאור החמה בעולם הנשמות אלא קראו הזמן שהוא אחר
 תחיית המתים עה"כ וכן אמר ברור המדבר חיון הם לעה"כ שנא' ופרו' ה' ישובו והיום היום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדי'
 השבטי' אינם צעדין לחזור ויתברר' או' באין לעה"כ שנא' ופרו' ה' ישובו והיום היום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדי'
 בארץ אשר וזה העולם אינו בעולם הנשמות ושם אר"ל כל הנין לתחיית המתים מן התורה ואר"ל האו' שירה בעה"ז וזכה ואומרה
 לעה"כ שנא' אשרי יושבי ביתך עוד ושללך סלה הנה אלו ב' המימרות הם לר"ל וענין א' הסוקורא עולם שלאחר התחיית
 עה"כ ועוד אמ' כל עירם שמנהיב' אח הצבור בנחת בעה"ז וזכה ומנהיגם לעה"כ וכו' שכת' אח' לענין היוצא בכלי זיון בשבת
 ד"א אומר תכשיטין הם לו ר"ל אחרו' לו וכי תאחר תכשיטין הם למה הם כוללים לימות המשיח מפני שאין צדיקין שנא' לא
 ישא בוי אל בוי חכם והקשו מזה ופליגא דרשמואל דאח' שמואל אין בין העה"ז לימות המשיח אלא שעברו' מלכו' ואמר לשון
 אחר א"ל ר"א אף לימות המשיח אינם כוללים אצל כוללים הם לעה"כ והיינו דרשמואל הרי הפרישו בבאן בין ימות המשיח ובין
 עה"כ והוא אחר התחיית שאין כל אלה הענייני' בעולם הנשמות ההוא וכו' חולין שנו בדבריתא שהוכרס בנ"מ ב"כ בקדושת
 ובמקומו' אחרי' תניא ר' אומר אין לך כל מצוה ומצוה הכהונה בתורה שמתן שכרה בצדה שאין תחיית המתים תלויה בה שנא'
 למען ייטב לך והארכת ימים למען ייטב לך לעולם שכולו טוב והארכת ימים לעולם שכולו ארוך שהוא העה"כ אחרו' שתחיית
 המתים תלויה בה מפני שהוא בא אחר התחיית ובספרי הזכירו כל הזמנים הללו במדר' אחר בהתהלךך תנחם אותך בעה"ז כש' כך
 תשמוד עליוך כשעת מיתתם והקיצות כימות המשיח הוא תשיח לעה"כ הוכירו בכאן עה"ז וזמן המיתת והוא עולם הנשמות
 וימות המשיח ואח"ך עה"כ ואח"ך שם למען ירכו ימיכם בעה"ז וימי בניכם לימות המשיח כימי השמים על הארץ לעה"כ וכן
 דרשו שם וישמך ושמור נפשך כשעת מיתת וכו' והיה נפש ארובי צדורה וכו' ד"א ישמור רגלך מניהנם וכו' רבלי חסידיו
 ישמור ד"א וישמך לעה"כ וכו' א"א קו' ה' יחליפו' בה הזכירו כאן שמירת הנפש כשעת מיתתם שהוא עולם הנשמות והדברים
 בצדור הקיים שהוא ב' ע' שלה ואח"ך שמירתה לעה"כ ושם שנו עוד חופף עליו כל היום חופף עליו בעה"ז כל היום לימות
 המשיח וכן כפיו שכן כיוו' ומשכיל לעה"כ עוד שנו שם כי שפע ימים ינקו זו ימיה שליפה שגמו לצדיקים לעה"כ מנין
 אתה או' שכל הפירות שזכרו' שם בים הגדול וצדור של כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות וזכויות וכל כלי חמדה שהם
 שגדול חקיאן לימה שליפה שגמו לצדיקי' לעה"כ שנא' כי שפע ימים ינקו וכו' אלא ש' דרשמואל עשרה דברי' עתיד הכ"ה
 לחדש לעה"כ והם להאיר לעולמו ולהוציא חיים חיים מירושלים ואלמות נותני' פירות בכל חדר ובוני' כל החרבו' ואפי' דרום
 ועמורה וכו' מדרש וכו' כתבתי למעלה ואין זה בעולם הנשמות הא למדת שעה"כ הוא עתיד להתחדש וכלפא ביתא של
 ד"ע אחר ארץ הקיים ארץ שמתיה חיים תחלה לעה"כ א"כ צדיקים שבהם לארץ כבון משה ואהרן היסך חיון ובאים
 לעה"כ :

בר אלו דברים ברורים שעה"כ הנו' ככל מקום אינו עולם הנשמות בדברי הרמב"ם ל' אלא עולם הוא שעתיד הכ"ה
 לחדשו אחר ימות המשיח ותחיית המתים וכן בספרי ב' עקב אחר כפי' שעה"כ הוא אחר ימות המשיח וכו' ר' אחר
 כ"ה או' כשם שיצירתו של אדם בעה"ז כך יצירתו של אדם בעה"כ מה יצירתו בעה"ז תתחיל ביצור ובשר ובומר בעצמות ובידין
 כך לעת"ל תתחיל בעור ובשר ובומר בעצמות ובידין וכפ' אין בעדכין אח' ר' או' כבוד של מקדש של ו' כימין היה שנא' שובע
 שמחות את פניך אל תקרי שובע אלא שבע של ימות המשיח של ה' שנא' למנצח צל השמינית על כימין ח' של עה"כ עשר שנא'
 עלי עשור ועלי ככל ואו' הדור לה' כבוד ככל עשור ומרו' לו ופי' הרמב"ם ל' הענין הזה כי הכבוד וכלי זמר במקדש רחוק להשגת
 המחשבה שהוא כוללת כדור ואין בהשגות דק כמוס' קא' בענין שאח' קול ודבר ודוחו' רה' קו' הנה בעה"ז ישיבו השבחים
 ברה' קו' ספרות וידבק אדם בחשבון ובתקדש ונחמדות בשבע הכרות של מנורה ובקצת הקדש כו' כולם שבע חזקתו ערכתי
 הזכיר אותם בשם ידועה לפי' ירחו' בכבוד שבע כלי הקול בעה"ז ולימות המשיח חושב שפי' שמינית וירמון אותם ולעה"כ
 תחיה ההשגה שלימה לעשר שערות וירמון אותם זה פי' הרב ל' :

ואפ"ר לי לפרש עוד כי כבוד של עולם הזה הוא של ו' כימין לא יותר לפי שכל מה שאפשר להשיג בעה"ז בשלמות הוא
 מיושג בראשית שס"ו ימי בראשית וככלל השגתו של אדם' ר' שהיא חכמת הטבע ולימות המשיח ימול' ספ"ס
 ערלת לבנו שג' ומל' ה' אלהיך את לבך וכשיג מחכמת האלמות מה ששיג אברהם אבינו אחר אשר הל ערלת בשרו וז'ש
 למנצח על השמינית על חילה שניתנה בשמיני ולע"ה כשיג מה ששיג מרע"ה מתוך אספקלריא המאירה שג' עליו אהרן ככל
 יבא ואין משה ככל יבא לפי שכל עת היה כמו אהרן בעשיר הוא יום הכפורים שיתבטלו החושים כלם וההנאות הגופניות והיה
 כמלאכי השרת ולזה נאח' כשיר של יום השבת שהוא עה"כ כח"ס במשנת תמיד עלי עשור ועלי ככל וזה ב' ענין חופלא ומכל
 פנים בלמוד כפי' העה"כ שהוא עולם נוק ומקדש וכליו ואינו עולם הנשמות שכל אדם וזכה בו בחלק הראוי לו אחר מיתתו

חידו זה דבר פשוט הוא בתלמוד שנמצא בו במקומות רבים שהם מזכירים רשעים בניהם כגון מיטום וסאר רשעים בגון צדק
 קרה ונולתם שכונתם הוא דרכו' הם מזכירים לזדירים כג' ע' כגון לרכל ורשכ' ונולתם ולא נמצא בשום מקום בתלמוד שיאמרו
 על א' מהם שהוא בעה' כ' עכשו אלא אומרי' מומן הוא לחיי העה' כ' ואמרו בספרי כמשה רבינו בגו לחיי העה' כ' וכן אמרו
 שם באחרון ואמרו ברע' ק' במיתתו אשריך רע' ק' שצא בשמתך באחד ואתה מומן לחיי העה' כ' ועוד אמרו בר' אלעזר בן
 דודיה ובקטיעא בר שלום מומנים לחיי העה' כ' כפ' א' רע' וכן במקומות רבים בתלמוד מכל זה נראה שפטירתן של זדירים
 מן העה' היא לב' ע' ואין שפירתן לעולם הקדשו עה' כ' לא שהם מומנים לחיי העה' כ' ועתידין לו וכן אמרו בכרכו' הווא קבר
 ישראל והמית אתכם בדין והוא עתיד להקים אתכם לחיי העה' כ' בא' מחיה המתים ועוד מצי' מפורש במדרש ויכרך אלהים את
 יוסף השביעי ברך ה' ה' העולם שמתחיל באלף השביעי ויקרש אותו זמנו לש' וז' בתמיד בשביעי או' מומן שיר ליום השבת
 לעת' ל' לעולם שכולו שבת וממנה לחיי העולמים ובמכילתא אר' בי אבי ה' מקדשם לעה' כ' בגון קדושת שבת בעה' כ' מצינו
 למדין שהיו מעין קדושת העה' כ' וכס' א' מומן שיר ליום השבת לעה' כ' שכלו שבת ובהנהגה של ר' אר' ח' יום הדין ומלכות בית
 דוד יהיו באלף השביעי כתבאר שיעולם הנשמות אינו עה' כ' אלא עולם נברא קיים שימצאו בו אנשי שתים כגון וכפ' ועז'
 שיעולם אמרו בכרכות פ' היה קורא חרבלא כפותיה דרב העה' כ' אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא קנאה ולא שנאה ולא תחרות
 אלא זדירים יושבי' ועמדותיהם בראשיתם ובהנים מויו השכינה וכ' א' בתלמוד רב' ה' משביעין מויו שבינתו לעה' כ' שאל' אשכנ' פ
 בהקץ תמונתך ופי' הרמב"ן ז"ל שר' ל' שקיים האנשים הווכים בהם ביוו הכבוד כקיום הנפש בגוף בעה' כ' באכילה ושתייה פענין
 שבת' כמור פני הלך חיים ודרשו בואלה שר' ויחיו את האלקים ויאלכו וישתו ויכילו וראית רבתי' כמור פני הלך חיים וכן אמרו
 במדע' ה' מנין היה אוכל מויו השכינה שר' ואתה מחיה את כלם כי קיום הנשמות בהתאחדה ברע' ענין כקיום המלאכים בו
 והתעלות הנפש על הגוף מבטלת הכחות הגופניות עד שיתקיים כקיום הנפש כלא אכילה ושתייה כקיום משה בהר ארבעים
 יום ואם נחם קיום משה אל הנס הזה אליהו יוכים שלא הושלך הגוף ממנו ולא נפרד מן הנפש ונתקיים מצי' ועד עולם וכן
 חנוך ברפירש' וכן אמר' כי כל אשר יעשה האלקים הוא יהיה לעולם אר' סימון ראוי היה האדם שיתקיים ויתקיים לעולם עתה
 פסוקא ומה טעם נקנסה עליו מיתה אלא והאלקים עשה שיוראו מלפניו מה שהיה כבר הוא ר' ור' נחמיה מר' אמר' אם נאמר
 לך אדם שאלמלא לא חטא אברה' ר' היה חי וקיים לעולם שהרי אליהו שלא חטא הרי הוא חי וקיים וכו' הנה ביארו שרצון האל
 במעשיו מקיים אותם לעולם והביאו הראיה הזאת מאלהיו והנביא הכטיח ביאתו שנאמר הנה שולח לכם את אליה
 הנביא וכו' : וזאת ראיה שלא נפרדה נפשו מגופו וא"ת שנפרדה ממנו יהיה הכטסה על חסות המיתם וכבר

עוד כתב הרב ז"ל כי ראוינו וזי הנפש קיום נוסח בדברים דקים וסוכים מהם בדקים מן הדקים כי אנשי המון כתיביתו כמון
 בכלע כאיברים שהוא מתולדת. האור העליון המתגשם בדבון הש"ו וכו'. בדבר משה שנתעלית נפשו במה שהשיבו
 מנפלאות הים כמ"ם ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יסוקאל הנביא. ומשה שנתעלה נפשו ונתיחדה יותר מהם ביריעת
 כוראוי' לא הוצרך לדבר שהוא שנתקיימה ונחשבה גופו דיוו הסוכה ובהשגת עליונות ע"ר ש"ל במכילתא היום לא תמצאוהו
 א"ל היום אי אתם מוצאים אבל אתם מוצאים אותו למחר. ר"ל חסמא חומר בעה"ל אי אתם מוצאים אותו אבל אתם מוצאים אותו
 לעה"ב ובחב הרב ז"ל כי זאת המימראתתפרש על א"ת דרכים או שנאמר שהיו בכני העה"ב מי שלא יגיע מעלתם ליהנות
 תמיד דיוו הסוכה ויהיה קיומם בדבר התגשם מן היום שהוא כמעלת דור המדבר או נפרש שרבו הכתוב לדעת ר"ל חסמא
 במלת היום שאנשי העה"ב קיומם כסוד המון שהוא היום העליון רבו על עקר המון ורמו על קיום בני העה"ב זה נראה לרב ז"ל
 וכתב ש"ס כי הוא לחם אברים אבל איש לחם שכלאכני השרת חיים מחנוא"ל ר"ע ישמעאל טעית וכימ"ה אוכלים לחם וז"ל
 באחר לחם לא אכלתי ומחם לא שתייתי תפסו מפני ששם קיומם בענין התגשם מתולדת היום העליון והם קיימים באור עצמו ע"כ
 כתב הרב ז"ל שאנחנו באמין במ"ם חתים שעתיד הכ"ה להחיות שוב אינם חוזרים לעפרם ואל"ת אותם אלף שנה שעתיד שב"ה
 לחדש עולמו הכ"ה עושה ולהם בנפים והם שטים על פני המים ופי' הרמזים לבישת הנפש מלאכות ותלכש הבין עמה ואלא
 תתכטל בביטול היסודות וזה ענין חורבן ושבוב מאד כפי ר"ל כמ"ם בכל מקום בחדרשות ובתלמוד למען ייטב לך לעולם שכולו
 טוב והארכת ימים לעולם שכולו ארוך ר"ל שכל הנוכחים לו ארוכי ימים הם שאין בו מות וכפי' אמרו בשלמי חולין אין לך כל
 הדיוט ומהם שכתובה בתורה שמתן שרה ברה שאין תחית המתים תלויה בה שאחר למען ייטב לך לעולם שכולו טוב לעולם
 שכולו ארוך הנה פירשו שאם תחית יהיה להם עולם שכולו ארוך כלומר שאינם קוונים עוד לעפרם וכתב הרב ז"ל שאם ישיבו
 עליונו כזה לומר שאם הבין מחובר מבלי השמוש לפעולות הנפש לב' חלקים שהזכירו אנשי העיון והם בלי המזון ובלי הורע וכל
 תיקון הבין והבין בכללו מורד הציאותו הוא בעבור חבליה א' והם אכילת המזון לקיום הבין ולהוליד הדומה וכשתתלק
 התכלית שהיא לעה"ב שאין בו לא אכילה ולא שתייה למה יהיה הבין פועל ריק ואין בפועל אלהים פעל בטל וזו קושיא הקשה
 הרמב"ם ז"ל ע"כ הוא חפ' מ"ג העה"ב אין בו אכילה ולא שתייה כעולם הנשמות שאין בו בוף או אחר דמות מיד או אחר תחית
 המתים וע"כ הוא תאמין כי אחר התחיה ימותו אבל הרמב"ם פי' שכל עה"ב אחר התחיה שהוא בבין נפש באמרו בדברים וקושי'
 זו כתב תשובתה כי היתה הכחילה הוות לזמן תחית המתים לזורך השמושים הנו' ואין הב"ה הנה בביטולא אחריו בן וישיב
 בצורה הוות סודות עצמוקים בלא היתה הצירה הוות על זה הדמות הפקר וללא טעם רק לזורך גדול ולטעם בכדו והעשו
 ית' רוצה בקיומו עוד כתב הרב ז"ל אם הקשה עליונו קיומו בוף מן השפלים לעולם השיבנו אליו כי קיום הבין יהיה בקיום הנפש
 וקיום הנפש בהתאחרם ברצת עליון והמתקיים יהיה במקיים בהתיארו בו כאשר באמין אפי' בפשט הכתובים על אד"ר שיתקיי'
 ויחיה לצד אליו לא חטא בחטא ההוא ואע"פ שנאמין בחסכן העולם אחר השמיטה וכן באמין ובתחזק אבל הכל באמת הראות כח
 הנפש על הבין ברכסו ברצת עליון בענין קרון עוד פני משה בפני חמה בפני יהושע בפני לבנה וכו' ר"ל על אד"ר תפסו
 עקבו חכמה בגלגל חמה ועל כל דבר ביוצרו ומתלכש ביהוה הקדש ואמר בן אמרו על פיתחם כשעה שהיה רה"ק שורה עליו היו
 פניו בוצרות כלפידים ואחרו על ר"ה הגדול כשהיה דורש כמעשה הראשית היו קרבותיו ונזאנות בקרבותיו על מוצ' ר"ה אין אדם
 מכיר אם יום ואם לילה וכו' כספרי פניהם של בדיקים ל"ל דומות לחמה וללככה ולבדקים ולכוכבים ולשמים ולמזלות כ"ה וכתב
 הרב ז"ל אע"פ שאין רעויתו משינות בחקירה מלואה נד תהיה המדה הוות אבל באמין שהוא כן כי הכורה ית' שמו שברא אותה
 יורע מסודות הנפש ומסותה יותר מהשתכחותנו :

ועוד

כתב לל כי ארחנו רואים שהפני הנפש המודחמים בדרכו כותשים לבין לחות ומוסיפין בה וסוד וסודן וכרואות
 אפילו כדואם אלו בביעה ועמל וכ"ס חכמה לחכמים בענין שכתוב חכמת אדם תאור פניו וכ"ס שאת הקוסא
 שהזכרנו בקיום הבין לנצח אינה על דעת הפלוסוף ולא על דעת קצת חכמי תורתנו המפרשים כי הפלוסוף מקוים כללו לעד
 וחכמינו קצתם יודו בקיומו ואין אצלם חזרת העולם לתת בו כל נכרר כדרכו הש' קיומו כדרכו הקוא אם לזמן אם לנצח וכמו
 טיחמיו הם בעינכם קיום הכללים לעד בן אכחמו וכולם להאמין בקבלתנו בקיום הפרטי בדכון המתעלה כי כמו שיש דרון כללי
 בכלל כן יש דרון פרטי כפרט ואע"פ שג' בעולם כטול הפרטים וקיום הכלל הכה אמונתנו היא כי היה זה בעלי הנפש חפני
 החטא הקדמוני והעונש הגדול עליו אבל הדרון הנפשי מקיים דרכו לנצח ב"דפרי הרב לל והעלה דבריו בקצרה כי שבר הנשמו'
 וקיומם בעולם הנשמות קרא ג"ע ופנימים קורים אותו עליה ושיכב של מעלה ואח"כ יבאו ימי המשיח והוא תכלל מעלה
 וכסופם יהיה יום הרין ותחית המתים שהוא הסבר הכולל והבין והנפש והוא העקר הגדול שהוא תקות כל מקום להב"ה והוא
 העק"כ שבו ישוב הבין כמו הנפש והנפש תרכב בדעת עליון כהדבקה בב"ע עולם הנשמות ותתעלה בהשגה גדולה ממנה
 ויהיה קיום הכל לעדי עד ולנצח נכחים וסמך לדברים ורמז להם בתורה שש' ופי' בראשית כשפי' ככרר אדם ונמר מעשיו וכשביעני
 שבת וכן שש' שני שבו ושביעית שמונה רמז לעין הוה ומכאן ולמחר השבס שור' קייבלות וידע הענין בכלל - עכ"ל רבינו
 לל וכדוך סיודע והמלמד אדם דעת וגם לל בחתימת דבריו ובמדרש רבי נחמיה בן חקיה מצינו יש' רבי ברכיה ודרש מאי האי
 דאמרין העק"כ ולא ידעין מאי קאמרין העק"כ מתרגמין עלמא דאמי ומאי עלמא דאמי קודם שכתבא תצולם עלם במחשבה
 לכדרא אור וככרר אור גדול שאין כל בריה יכולה לשלוט ב' צפה תכ"ה שאינם יכולים לשכלל לקח שביעיתו וז' לקח בחזקתו
 והשאר גנון לעת"ל ואמר אם וכו' בזה השביעית ואמר והוא אתן להם זה לעולם אחרון והיוו דסתיב העק"כ שכתב בא תקורם
 שש' ופי' בראשית הע"ה מה רב טובך אשר כפנת ליראיך וכו' פי' העק"כ הוא אור והוא האור שצלה במחשבה וככרר קודם
 העק"כ לומר שהוא העק"כ האחרונה שאדם משיג ומתעלה בה - ובא' ככ"ר באור קוה שאדם צופה בו חסיף תצולם ועד סופו
 והוא ענין צפיות המרכבה ובה מציגים אמתת הנכראים בכלל וזה חסוף תצולם ופי' וזהו אור קהים בדרכים לאור באור
 החיים עור אחרו שם במדרש ר' נחמיה ובסא הכבוד המעוטר המכולל המאשר הוא בית עה"כ ומקומו חקון בחכמה דכתיב
 ויאמר אליהם ויהי אור ויהי אור וכו' קמר' ער יוכו לחי העק"כ שהוא קטוב הבנון ומאי ביה עין של הב"ה שכתבא וכו' באור
 תהיה וכו' ופי' חביון עוון הכה שם ככאן בית העק"כ בכסא הכבוד מקום הנשמות בעולמם כמ"ש בערכות שם נפשותיהן של
 צדיקים ושם ו"ה וכסא הכבוד כה"ש בחגיגה ושם מקום עה"כ חקון בחכמה לקודיע שתיגיב השגתם לאור הא' שנק' חכמה
 שכתב כי נר מצות ותורה אור ודרך קיים תוכחות מוסר וכתביב חכמת אדם תאור פניו עכ"ל הרמב"ן כפי זה המדרש ואם זכרת
 מה שפירשנו לך בענין האור הראשון ורשמונו מקומו והנשמות משם הוא יקודם תבין כל זה כי קבל מפורש בדבריו וזאת היא
 דרך חכמי ישראל בענין שבר ועונש והרמב"ם חפ' עה"כ עולה הנשמות ואין בזה נטייה רק שמו הש' ואפי' שבידו שלמי כפי'
 חלק הוה נר' כי עה"כ הוא עולם הנשמות ששם אחרו על ענין דור המבול שאין להם חלק לעה"כ ואינם רואים לעת"ל ובא' שם
 באנשי סדום ובעדת קרח אינו כן דעה"כ דהעם הוא תחיות המתים שהוא לאחר קבון בליות עי' תלך המשיח שם"א שם בסמוך
 על עשרת השבטים יש להם חלק לעה"כ והביאו ראיה מהכתוב והאחרון לה' בשר הקדש ביחולים ואין זה אלא הנשמות ולעת"ל
 המוכר שם הוא אחר שיכרה' שמים חדשים וארץ חדשה וז' שותא אלפי שני הוי עלמא וחד חרוב ולבחר אותו שביעני ויהי אותו
 עולם חדש הנק' לעת"ל ועזא כל הנביאים לא נתבאר אלא לימות המשיח אבל לעה"כ וכו' וז' כאן לל ופי' בברכת מנצח
 אין ערוך לך ה' אלחינו בעה"כ וכו' שם הוכיחו זמנים וזה העולם והעק"כ האחרון שהוא אחר תחית המתים וימות המשיח
 בהתבטל שבעבוד מלכויות ותחית המתים שהיו אחריו ולא הוכיחו כסדר לפי שדנו לסדר העולמות ב' זה אח' וזה עה"כ איהיה
 באחרונה כאלף השביעי בבין ונפש וז' שאמר יהיו בימות המשיח לא ימותו עוד ויציאו באחרונה מזה העולם שאוכלים ושותים
 בו בעולם הבא ליהנות מזיו השכינה בלא חבילה ונטייה ולא שימותו ויחיו אח"כ תחית אחרת להיות כמלאכים בבין ונפש -
 וסדר"כ לל הוא אחר שימותו אחר התחיה ולא תשוב נפשם לבגדים ולא יהיה עה"כ אלא לנשמות וכו' חלקו כל חכמי התורה
 עליו ולא הסכימו עמו גם דעת הרמב"ן לל שאמר שיחיו בתחית המתים לימות המשיח לא ישובו וגם הוא סובר שיכללו וישתן
 בתחית המתים כמו בעה"כ עד זמן העה"כ כה"ש לעיל משמו

סוף

דבר שכל הנשמות אחר נצחת מהבין הוא שיחורו ליסודם תחת כסא הכבוד מקום האור הראשון לימות המשיח אחר
 קבון בליות יהיו המתים ותשוב נפשם לבגדם כאשר יהיה באמנה אחו בעה"כ וכסוף השבר ויהיה יום הרין הגדול ואז
 יהיו צדיקים בבין ונפש תחת כסא הכבוד וקהים מזיו השכינה כמלאכי השדה ואשרי מי שזכה לזאת המדרגה אשר לא ירעו
 מהתה אפילו הנביאים כי לא הביעו אליה :

ובענין

הרשעים כבר ביארנו שהוא בניהם אחר תחיתם אבל ליום הרין אף"ל בג' כחות שהצדיקים נכתבים ונחתמים
 לאתרת לחיים והרשעים נכתבים ונחתמים לאתרת בניהם והבניהם מנפשים ועולים משם להנביאם למקום
 הנחמה וכ"א לפי מעשיו בין שיפסק ויעלה בין שיתקצר שם ג' חדש ויעלה בין שיסאר שם ער' שישוב אחר תחת כפות רגליו
 הצדיקים או יסאר כיסורין של בניהם לעולם הכל בהשגט אחת ודין ישר כי אותו יום הוא יום מועד לכל מי שכתב עליו יום ה'
 הגדול והמורא והרמב"ם קורה בעונשי הרשעים כמ"ש חשמו אלא שכתב שזה העונש לא נתבאר בפי' הוי"ד יהיה זה אבל מקצת
 החכמים אומרים כי השגט תקרב אל הרשעים ותשרפם ויכילו ראיין הן הפסוק הכה יום בא בוער בתגור וכו' ומקצתם אומרים
 כי היא חתימות כפלות תבער בגופם והראיה על זה רוחםם אש תאכלםם והרמב"ן כתב כי דבריו ר"ל במחלוקת קוה שזכר
 אינם עי' בניהם הנפשות מיד שהוא לרברי הכל מקום דין באז דקה ונפלאה בראש האלהים לעונם ולאכר רחמיו ול הצמות כל זונה
 מחמו אבל יש לדעת ר"ל עוד יום מועד לדין עמים והוא היום שהנביאים מיעדן הכה יום בא בוער כתנור ואמר מלאכי יום ה'
 הגדול והמורא כי כמו שזכרנו בר"ה על חיי העה"כ ומירובים כל אדם ביום מיתתו על שבר נפשו ויעונש ביהם בן צדוקין ביום
 הקוא הכל מתחלת התחיה על ענין אותו שבר העתיד לעה"כ אם ראו לתחית המתים ולמזעם הבין והנפש כאילו זמן וכן כתוב
 ביומיו ית ורכים תימני אדמת עפר יקצו אלה לחיי עולם וא' לחיפות ולרדוף עולם והם הרשעים בבין או"ה יעובדי עי' סיפור
 דנים לרדוף עולם ואלא יעמנו בחיים הם אלא יסארו כדראון שלהם או יכפול עליהם עונש ממנה קשה לרעה ממנה כפי מה
 שכתבינו ופי' הרין הוה שנינו בהשגה אנשי דור המבול אין להם חלק לעה"כ אבל עומדים בדין וכן בכל מקום שכתב בדבריו
 ר"ל אריכות העונשים לעתיד הוא מהכרתת הנפש החוטאת בדין והוא כמ"ש באלה ש"ר שאנו ישראל נבלעם מותי הוה ח"ל
 ארחנו

מגן אבות ח"ג

אראנו ולא עתה א"ל הקב"ה זו היא דעתכם אי אתם יודעים שסופו לירד ביהם ואינו דו"ס שתבא ישועתי וכו' זה הענין לרין ביהם העתיד ביום הדין הגדול ויכתב ב"ע תרגם כי לא ביר יקחו ככך לית פורענותהו ביר איניס אלא הן באיטתא עתידין לאתקורא יתקורן באתגללה בית דינא רבא למיתב על כורסי דינא למידן ית עלמא וכתר ירושלמי דתהלים בפסוק כחלוס מהקין הך חלמא מן בבר דווי דמיתער משפתי ה' ליום דינא רבא באתפרותהו מן בית קבורתא ברבנו דמותהו תבסור ואמר כמחילתא אס תוכו לשמור השבת תנצלו חג פורעניות מיומו של בוב ומבוב ומחבלו של משיח ומיום הדין הגדול ואמרו בהגדה בילמדנו ובמקומות אחרים במדרש למה הרבותני להעלות אותי שהיה שמואל מתירא שהגיע יום יום הדין הגדול וכו' ואע"פ שכבר מת זה כמה היה סבור שהיה הדין העתיד שכל ידיוני בו וע"א ר"ל שאין ביהם ל"ל והוא יום הדין הזה ל"ל אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה ומקדיה הרשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאים בה והם הצדיקים שזכו לתחיה ועמדו במחן כמו שהלכו מת חנר או סומא עומד במחן כמ"ס ז"ל שלא יאמרו אלו אחרים הם והביא ראיה לזה מהכתוב הנה יום בא בוער בתמור והיו כל דים ועושי רשעה קם וכו' שורש וענף ודרשו לא שורש כע"ה ולא ענף לע"ה וצדיקים מתרפאים כה דרש עוד ר"ל דכתיב וורחה לכם יראי שמי שמש נדקה ומרפא בכנפיה והנה אין זה מן הביהם שהוא לארס אחר המות וכן פי' בתחלת ע"ה יתעשה ארס כדני הים מה דגים שבים כיון שהקדירה עליה חמה מיד מתים והעמידהו לע"ה כ"כ דר"ל דאר"ל אין ביהם ל"ל אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתקה הרי ביארו כי זאת המימרא של ר"ל אינה אלא כע"ה והוא עולם שאחר התחיה וכן המימרא הו"ו של ר"ל היא שמו"כ כ"ר גבלל חמה יש לו נרתק מה טעם לשמש שם אהל בהם וכריכה של מים לפניה בשעה ששוא יוצא הכ"ה מתים כמו כמים שלא יצא וישרוף את העולם אבל לע"ה ח"ה מערבלו ומלהט בו את הרשעים מה טעם ולהט אותם היום הבא ואתה יודע שדין של ביהם בכל יום הוא מכלל הזמן הסוף עכשו כפי מה שנתפרש מדברי ר"ל וזה סמ' כו המימרא אינו אלא לעתיד לכשיערטל השמש מן הנרתק שהוא שהזכירו עליו שהוא בתוכו הע"ה כמ"ס לשמש שם אהל בהם :

והזירו עוד מימרא זו במדרש תלים אמרו מה ה' עושה לעתיד שולף אותו מנרתקו ומביאו לרקיע השני ודן בו את הרשעים וכן דברי החכם האמר ואמר ר' יחזקיה בר אבאמי אמר לא יום ולא ביהם אלא אש היא שיצאה מנפנו של רשע ומלהטתו כל אלה הם דברים לעתיד וכו' א"ל עוד אפי' בשעה שהכ"ה מחזיר נשמות לפגרים נשמתן קשה להם וכו' שתי אלו המימרות ענין א' הם לעתיד ליום הדין שכתוב להרפות לדראון עולם כ"ו כתב הרמב"ן ז"ל לסתור דעת הרמב"ם ז"ל עוד כתב הרב ז"ל ואיך יעלה על לב גורם תלמוד שיאמר ר"ל שאין ביהם וכמה כרייתות שניות כמ"ס בענין המקום והאש הם כדתיבא בפסחים א"ר אור שברא הקב"ה בשני בשבת אין לו כביית עולמות והיו חוקשים על ר"ל מהכרייתא וסותרים דבריו בתיובתא והוא עצמו ר"ל הוכיח בעירובין אור של ביהם ושלשון עצמו מוכיח שלא אמר אין ביהם אלא אין ביהם לע"ה ז"ל עכ"ל ז"ל עוד כתב ז"ל כללו של דבר מכוון הוא מדברי חכמי ואחיו ביד מקבלי התורה שביהם הוא מקום דין ומשפט לעולם בו את הרשעים החטאים כנפשותם ביסורין ונער שאין להם דמיון כע"ה לפי שיסודי הע"ה בבוקר שכל גס הכריאה וע"ה וכבר והעונש והעצר הוא כנפש הוכה והדקה בכריאתה וכמו שהרגש האדם כנפישת המחט בבשרו רב מהרגש החמור מפני גסות כריאתו ואף בכני ארס עצמו וכי הבוקר והנקיים בדעות וביצירתם מרבישי' ביסורין ונער יותר מן הנשים עבי הבוקר משובשי' הדעת וההרגש המורגלי' כמלאכות הכבדות והנחמיות שנעשה כשרם כבשר הסוס והפרד כן הרגש הנפש ביסורים גדול מאד מיסורי הבוקר לרוב הרגשתה וזכות מעלתה ואין עירך ודמיון בין אותו צער החזק והגדול ובין צער הכ"ה כבופותם בשום פנים ועוד הדין הזה כפול על תחוייבי כרייתות ביום הדין הגדול ונדונין בו ביהם ער שמתכלין שם או לדעת ר"ל בחמה היוצאה מנרתקה הם נדונין ומכל מקום מיסורי אש של ביהם הוא שהחמה הזאת שנתערטלה מן הנרתק מיסור האש העליון שאור של ביהם הוא חממו היא ומכאן יבין כל בעל טהל שאין מחלוקת בין ר"ל בעיקר מכל עיקרי הדינים הללו העתידים וכל דבריהם עולות בסגנון א' והרמב"ם ז"ל מתחוק לומר כי שעה"כ אינו בבוקר כלל לפי שאשאי הקבלה יאמינו שאין אחר התחיה מות ע"פ מה שדרשו ככלע המות לנצח ואמרו מתים שעתיד הכ"ה להחיות שוב אינם חוזרים לעפרם ולזה הדעת בני הע"ה כ"ה אחר התחיה יהיו בעולם שהוא בנפשותם :

והרב ז"ל מכלל זה הדעת בכל יכלתו ועל זה חלקו עליו הרבה מחכמי דורות כי על עולם הנשמות הבא אחר התחיה לא יחלקו ארס עליו שהוא לנשמה אין לבוקר חלק בו וכן הרב ז"ל מתחוק לו שהנפש אינה בוקר ולא כה בבוקר לא שכל כדד"ל ככת המלאכי' וכן כתוב באגדה תחית המתים וכל דבריו ז"ל בענין עולם הנשמות הוא אחת כי הוא דבר המתברר במופת ועיון בלא קבלה כי ענין ע"ה כ"ה אחר התחיה באמת צריך הוא לדברי תורה ופי' הקבלה שהוא עולם שכלו ארוך מימות התחיה ולנצח נכמים וארון הרחמים יורכו לטוב ששם ליראיו ופי' לעבדיו למען שמו וחסדיו :

ואחר שידענו מהות הנשמה ומסו' ההשאלות נבנה לנו פי' המזמור שחתם בו ספרו נעים וזמירות ושראל והוא הללו אל בקדשו וגם הזכיר בו ב"ה של משה והוא הללו אל בקדשו וגם הזכיר בו בחמ"ק של מעלה והיו רקיע עוזו וגם הזכיר בו בכורות האל והיו בכורותיו שמחששי בכורותיו אלו יודעי' האל ואשר ראוי להללו עליהם גם הזכיר בו מהות אלהותו והיו כרוב גדול אשר לפי זה ראויים לו הסלולים גם הזכיר בו מיני כלי השיד ההללים בהם והם שופר וכלל וכבוד ותוף ומחול ומינים ועובד וכללי שמע וכללי תרועה ולכסוף אחר כל הנשמה תהלל יה הללויה ואמר כל בחולם שהוא מוכרת ולא אמר הנשמות והרי הוא כאלו אחר עשו כל שתרצו אם הנשמה תהלל יה הללויה ואם אין הנשמה תהלל יה מה יועילו אלו הכלים כי הנשמה היא מכוונת כנגד האור העליון כוונת שם"ה שלמה מכוון כנגד ב"ה של מעלה והללויה הנשמה הם מביעים ער כסא סכבוד ויהיה לאל אשך יצאו דבריו בכבוד והמשורר הפליג בטובת הנשמה ואמר מה יקר חסדך אלהים וכו' שאין ההשאלות ענין אחר אלא טוב הנשמה ליסודה לחקות בצל כפי השם במקום סג' שהוא תחת כסא הכבוד שאח"ל שהנשמות נמוות שם :

ואמר עוד ויריון מדסג' בתיך ונחל ערניך השקם שיהיו כב"ע העליון לאכול לשבעה מפעל החיים לחיות לעולם דשמים ורעננים דשנות רוחני ולשחות מי נדה היוצא מעדן הרוחני ומכאן א"ל ערניך לא נא' אלא ערניך שכל איש לו ערן בפני עצמו וכן בשבת אמרו כי הולך האדם אל בית עולמו מלמד שלכל א' עושים לו חרור לפי כבודו ואמר כפ' הספינה מלמד שעושים לכל צדיק חופה לפי כבודו והכל לפי רוב המעשה ואמר אחר"ך מפרש מהות הדשן והנחל כי עמך מקור חיים באורך מלאה אור כי הם החיים הנצחיים השופעים מהמקור אשר לא יובך הוא המקור שהוא מקור כל הנמצאות אשר חממו שופעים הנמצאי' השכלים הנפרדים וזאת הנשמה היא מתקיימת בשפע השופע לזה מאותו מקום והם החיים הנצחיים והוא האור העליון הראשון

הראשון שהוא עצם דק רוחני אשר מחזק נאצלת זאת הנשמה ול"א באורך מראה אור טאוו אור הוא כאלל חמציאותות ית' הנק' אור השכינה ואמ' מחלק זאת ההשגה למדרגות דרך תפלה מושך חסדך ליורעיק וצדקתך לישרי לב והחסד מורה על ההפלה והריכוז והצדקה מורה על היותו ושוויו ואמר כי היורעיק האל העובדי אותו דרך יריעה וחכמה כחשך אליהם זה השפע בהפלה וריכוז וזהו מושך חסדך ליורעיק אבל ישרי לב הם התמימים וישרי לב שאינם מעמיקי' בחכמה אבל הם ישרים במעשיהם יושך עליהם זה השפע ביושר ושוויו בלי הפלה אבל הם נשמרים מהכליון וההכרת כמו הרשעים ול"א אח"ז אל תבואני רגל גאולה להכנס בחמיצותי ויד רשעים אל תיכרני ומכאן אחר בפרקי ר"א כי אחר שחטא א"ה היה קורא עץ חיים אל תבואני רגל גאולה וכתפרסה קבלת ר"ל התורה והפסטי כתובים המדברי' ברה"ק ע"ה . ואחר שהשלמנו הכוונא הראשון נדבר בנושא הכ' ב"ה :

הנושא הכ'

והוא בענין תחית המתים ולפי אענין תחיית המתים הוא המנסים הגדולים נקדים לו הריכוז בענין הנסים אשר אב לכלם הוא חדוש העולם במ"ש ב"ה והנה התורה הניחה אותו הנחה מוחלטת ונתנה טעם בזכירת השבת כעשרת הדברות שהוא זכר למעשה בראשית שב' כי ששת ימים עשה ה' וכו' וכן במ"ב בתחלת התורה בתי' ויכל אלהים כיום השביעי וכו' על כן ברח"ה את יום השבת ויקרשהו ומפסטי התורה נר' שקודם בריאת שמים וארץ היה העדר גמור שלא הזכירה לנו שמים שום מציאות בעולם לא האלים אשר ברא שמים וארץ ומכאן נראה שאפי' השכלי הנכלים נבראו אחר ההעדר והמשורר בלה זה באחריו הללו את ה' מן השמים הללו במדומים הללו כל תלאויו הללו כל צבאו וכסוף דברו אחר כי הוא נותן ונבראו כלל כל הנמצאות בבריאה וע"כ נקרא האל אלהי קדם ואמ' הכתוב לפני לא כוצר אל ובחו שהמלאכים הם הם נבראים לא נבראו אלא מההעדר הגמור כי אינם בעלי חומר שיתשו מחומר אחר כמוהו בן הנבראים בעלי חומר נבראו מהאין הגמור כי כלם נקראו במקום הוה בסם בריאה זה הוא הנרא' מלשון התורה ושאר הכתובים והוא האמת שראוי לכל ישראל להאמין והתקפח בו הוא מכחיש כל התורה והנביאים :

ולפי

שהענין ההוא דבר מלא דבר הוא קשה לזיוור מאד והוא מקום המערת רגל לקטני אמנם התחילה בו התורה כי זאת הפנה ראוייה להיות קודמת לשאר פנות התורה כי בהאמנת החדוש תתקיים התורה בכללה ויחלתך כל שפק מהאמונה כמו שכתב ויתקיים לנו מציאות האל לפי שכל מחדש יש לו תחדש כי לא נתחדש מעצמו כי קודם חדשו היה בעדר והנעדר לא יחדש דבר וזה המחדש הוא האל ולזה באמונת החדוש אחת דבר אלהים שמים וזו שמענו האמונה במציאותו ית' והאמונה בתורה ויעודיה אשר סוף השבר הוא תחית המתים ע"כ היתה התחלת התורה ראוייה במעשה בראשית :

וגם מפני טעם אחר היה ראוי לפתוח בבראשית' כדי להודיענו איך נשתלשלו הדורות מתחלת בריאת ער מתן תורה ולהודיענו מה הסבה אשר האמונה כולם התיחסות לנח ואם כלם הם בני אדם כי המכול שטף הכל ולא נתקיים המציאות לא לנת ולהודיענו סבת חלוק השמות ואם הללו בני איש א' נחמו והיה סבת כונו המגדל וכל זה הוא עדיין מפורסם בעולם כי נשאר רושם מהתיבה בברי אררט כמו שהעידו לנו אנשים עמרו שם כי הגיד לנו איש מכני עמנו שנתכצר ואח"כ חזר ישמעאלי כי הוא

ראה תיבת נח בארץ הצפון במלכות קונסטנטי קרובה לעיר שאטטרו והיא על שני הרים גדולים גבהם כמטחוי קשת וזיניהם מהלך כ' ימים אבל התיבה לרוב גבה צריך היראה להבית ראשו והולכי דרכים עובדים תחתיה ברחבה שהוא כשיעור מיל מצפון לדרום וראשה א' בהר המזרחי וראשה א' בהר המערבי לו והיא עולה כשיפוע מחטה למעלה ולא יחסר ממנה כלום כי אם חעט בראשה וכופלים ממנה תולעים קטנים ונזאים מהם מים מתוקים ושמים אותם והים רחוק ממנה לצד הצפון מהלך יום וחצי כל זה הגיד לי ולמדנו מעדות הרכה דברים לא עלו כן בדברי המפרשים א' הא' כי אין אמות הכתובות בתורה כתיבה אמות שלנו כי ארכה לא היה אלא ב' מאות אמה וזו מהלך כ' ימים ועוד למדנו ששפועה מתחיל מלמטה ולא מבסוים כלכר אבל התיבה שאל ארנה מהלך כ' ימים איך לא היה רחבה אלא מהלך מיל לנ' אמה שהיא ברחבה ושמה סבת ארכה הוא עקלתובות הדרכים אבל ענין התיבה מפורסם הוא וגם מהמגדל נשאר רושם כמו שהעידו א' וכן הגידו אנשים ולהודיענו סבת מרכן סדום ומכרותיה אשר הוא ענין זה כי הארץ שהיא היא צבי לכל הארצות היא ארץ ישראל והפיכת אותה המקומות בה הוא ענין יוצא מהמנהג הטבעי ולהודיענו איך נתחסו בני עשו ובני שיעיר ואיך היתה היות שתי אומות עמון ומואב אשר היוהרנו עליהם כל זה רצתה התורה לסדרו סדור כמות כי גם מהספורים הם נתקיימו עקרים בגוילים באמונה ההשגחה לתת לאיש דרכיו ודברי מעללו כנקמת ה' באנשי המכול ובאנשי המגדל ואנשי סדום והמצרים ובחול הצדיקים והנצלת נח בצדקתו ובהשגחת האבות והנצלת יש' מיר פרעה וזה יסוד התורה כי הצור תמים פעלו בני כל דרכיו משפט גם יש בספורי' הם רמזים לעתיד בענין הבארות שחפר יצחק עשק ושתטט ורחבות שם רחן לבית א' ובית ב' ובית ג' שיכנה ב"כ כי ירחיב ה' לנו ופרינו בארץ וכן יירדת יעקב למצרים מפני רעב והעלאת עצמותיו ל"א כל יבדרי פרעה רחן כי יירדנו בבלות מפני רעב ואנחנו בבלות אומרים יכשו עצמותינו ולבסוף יתקיים כנו והביאו את כל אחיהם מכל הבוים מנחה לה' ומכאן כתבנו לנו סבת ספורי התורה במלכות אשר מלכו בארץ ארם לפני מלך מלך לבני ישראל שהוא רחן למלכות רחמי שתבא אחרים מלכות בית דוד למלך המשיח ש"ס און מבריל וזו רומי אלוף עירם שעתיד לערום תסוריות למלך המשיח כל' לכנס אוצרות תרגום מווינו מלאים תסוריונא ואלו הרמזים אע"פ שהם בסתרים מריעתינו כשיצאו למעשה נרע אל מה הם רמזים כמו שידענו בנאמנו מהצרים כי מה שאירע לאברהם בדרתו למצרי' מפני רעב ולקחת שרה והתגבע פרעה וניאיתו חשם בכסף וזה הכל אירע כן לנו כי יירדנו מפני רעב לגור בארץ ולקחו כמותנו וכל הכת תחיון והביאו הש' תכות על פרעה ואח"כ יצאנו ברכוש גדול וער שיצאו הדברים לידי מעשה לא ידענו אותם הרמזים לחם היו רמזים כן הדבר בנצח אלה הדברים בגאולה העתידה או יתגלה לנו פרטי הדברים כלם . מכל אלו המעשים היה סדור התורה כמות מבראשית עד מתן תורה וזהו דעת רי' שאמר לא היה צריך להסתיל התורה אלא מהחדש סוד לבס ראש חדשים שהיא מוצא ח' וזה טעם פתח בבראשית וכו' רנה החכם הזה לומר שהספורי' האלה להודיענו אמונת החדוש כלכר לא היה צריך כי התורה בעצמה היא עדות לחדוש העולם כי כל הנסים יוצאים מהנהג הטבעי אשר זהו מופת על חדוש העולם כי באמונת הקדמות לא יצא דבר מטבעו לעולם וכוין שאין תורה אלא אחר אמונת החדוש לא היה צריך לפתוח בבראשית מפני אמונה זו על כן הקשה החכם שיראה שהכל הוא מיותר ולא היה צריך אלא ללמדנו המצות ושיתחיל מהחדש סוד זאת היא כוונתו ויתר כי יש תועלת גדולה בהודיענו ספורי כריאה עם כל הספורים הנמשכים אחריהם עד חת"ת וכתן על צד המדר' טעם כדו שלא יאחרו עלינו אומה של כזיוות אתם שכבשתם בגולה ארץ כנען הכל כמ"ש כוח המדר' ואמר זה לפסוק כח מעשי הגיד לעמו

לפניו וכו' כי גם יש תועלת בספור שכרות נח וקללתו לכנען וברכתו לשם כי הארץ היתה ראויה לשם ולזרעו וכנען האוחז בה הוא עכרו ומה שקנה עכר קנה רכו' הנה נת' כי סדור התורה כזה הוא הכרחי :

ואחר שהת' זה נאמר כי להאמין במעשה בראשית כפשוטו הוא הכרחי והמתפתה להוציא הדברים מפשטן לקיים אמונת הקדמות על דעת ארסטו וגם כדי לקיים אמונת החדש אבל יש מיע' כדעת אפלטון הוא מכחיש התורה ואין לנו רשות לערש הפרשה הדין בשמות משותפים ומסופקים ומשאלים כאשר אנחנו מורגים ומצוים בשמות המורים על גשמות הא' כי אמונת הגשמות כבר התבאר ביטולה בחופת וגם התורה השרישה זה באמרה כי לא ראיתם כל תמונה וגם הכרח סדור מביא לדבר בזה' בחלות המדות על גשמות כמו שלת ראש ועין ואוזן יד ופה ורגל ושאר ההשאלות כי אין לנו תחבולה לדבר בזה כי אם בחלות לו שאנו בעלי גשם ולא ידענו וולת דברים בשמיים ונשאלים ממנו א' הא' כי גם בדברים הגשמיים שאלים כאשר הם בנו כאחרנו ראש עפרות חבל עין הארץ פי הארץ יד הירדן וירכתי צפון לב ים וכונא בלו אבל בענין החדש אם לא היה כפשוטו והיה העולם קדמון או בתחלה מדרב קדמון מה זה לא פירשה התורה אותו דבר קדמון איך היה וכ"ש שאם לא כתבנו כלל לתת הניח מאחר כלו שקר כי לפי דעת זה לא אור כבדא כיום ראשון ולא היו המים מקיפין לארץ ולא היה לעולם דבר ממש שמת' בתורה ואפי' מ"ש בתורה כפ' אלה תולדות השמים מענין הנהרות ועץ החיים ועץ הדעת וענין הכחש אלו תופסים אותו כפשוטו ואם נעתיק כזה נאמר שהפשט אמת ויש לו תוך נסתר כבר כתבנו זה ואפי' נאמר שהכל משל הפשט הוא כוב אפשר אבל ענין החדש הנו' בתורה שהיה מלא דבר הוא שקר גמור כדעת המאמינים סותרו ומה הכרח היה לתורה להניחו הקצרה לשון התורה לדבר בו כפשוטו כקצרה בענין הרחקת הגשמות :

והכופריים אומרי' כי המאמין בקדמות על כרחו יכחיש תורה מן השמים ואם הניחתו התורה תהיה מכחשת את עצמה על הניחה החדש כדי שיאמינו המון הפתאים אפשרות תורה מן השמים כבר ראיתי מי שאמר כן תאלמנה שפתי שקר הדוכרות על דריק עתק ועזא המסור ויובא עמו בששון וכו' בעבור ישמרו חוקיו וכו' יאמר כי יציאת מצרים שהיה מופת על חדש העולם היא מקיימת שהתורה מן השמים ע"כ המוציא שם דבר מפשוטו במעשה בראשית הוא מכחיש התורה :

ונתהוה עוד ונאמר כי המאמין בקדמות במוחלט הוא מכחי' המוחש והמפורסם כי לפי דעת המאמין בקדמות ההוא א"א לנאת דבר מטבעו כי הדברים הטבעיים כלם הם מחוייבי' שהיו כן לעולם ובתפריסם ענין הנסים כחוש לאשר ראו אותם ובחוקול לבאים אחריהם בקבלה שא"א להכחיש' לרוח פרסומה ולרוח החשך הנסים בימי הנביאים הראשונים הנם א"כ המאמין בקדמות הוה הוא מכחיש המוחש נוסף על הכחשתו התורה ועוד כי בדין התורה שהיא קרוב לזמן סברא' לא היה אפשר להכחי' זה שהיה הדור ההוא ראו אותם עם יעקב אשר ראה שם בן נח שהיה במבול והביד לו אביו שהוא ראש מתושלח וקנו שראש ארס"ר וזה היה להם מפורסם כמו שהוא מפורסם אצלנו שיש לו יותר מחלף שנים כענין גלותימו מפני חורבן כ"ה והיה המכחיש הכריזא באותו זמן במכחיש זה אלניו וכן כתב הרמב"ן ז"ל :

עוד כת' בתש' שאלה כי גם פרעה היה מורה בחדש ולא היה מכחיש אלא הכחיש בכחות אלכרהמא וטען בזה הרב ז"ל כי המורה ככסוף מורה בחדש כי לפי אמונת הקדמות לא יבא דבר מטבעו אפי' ע"י כשפים ואין אלו מורה לו בזה כי ענייני הכסוף הם בנולות דומות לטבע בעלם לא יכחישם מאמין הקדמות ואולי יתפסם הפתוי למה שהתפרסם שהפלוסופים לו מופת על הקדמות הם ושלום כי גם הוא לא סעה בעצמו שיש לו מופתים כמו שאנו עתידין לדור אבל חשב שיש לו קצת ראיות מכריעו' הקדמות על החדש אשר נבאר כי אין בראיותיו הכרעה וכטנצטרא' ראיות יותר הם מכריעות החדש מהקדמות אבל כל ראיותיו הם שהיה מקיש העול' קודם היותו א אשר היה אחר היותו והאמ' הוא כי לפי טבע העולם אחר ההיו' אינו מתישב החדש' אבל אין להקיש טבעו קודם היותו לזה הטבע שיש לו אחר שנתהו' וכבר בנה חומה זו הרמב"ם ז"ל סביב סתור' והמטיל משל בזה כי טבע האדם בהיותו ברם הנדות וכשכבת ורע כטבעו כרחם אמו ואין טבעו כרחם אמו כטבעו כנאיתו מרחם אמו ומי שירכ' להבי' ראיה חטבע האדם אחר באתו מהרח' לטבעו בהיותו כרחם יכחיש שלא היה חלח' היותו כרחם מחוס שאין שם איור ולא יתנשם וטכורו פתוח ופני סתום ויריו סגורות ופי' טבעת סתום לא יבא ולא ישתין כי כל אלו הדברים למי שהוא חוץ לרחם הם מתימים אותו לשעצם ואיך יתקיים מ' חדשים בתוך הרחם בן הענין למי שמקיש טבע העולם אחר באתו אל הסויה לטבעו קודם הסויה שאע"פ שאחר גתהוה טבעו אינו מחייב החדש נאמר כי קודם היותו לא היה צדיק זה הטבע לעולם זאת היא חומה כצורה כנאה הרב ז"ל סביב סתור' סותרת כל ראיות הפלוסוף על הקדמות מדר טבע המציאות והרלב"ג ז"ל חשב לסתור חומה זו כי גם הנסים שאנחנו צריכים לאמונת החדש לקיים אותם הם אחר היות העולם בזה הטבע ואין זאת החומה מניסה עליהם :

ונאמר אנחנו כי אמונת החדש אנו צריכים אליה מפני האמת בעצמו כי כמו שאנחנו חייבים להאמין במציאות הא' מפני האמת בעצמו לא מפני דבר אחר בן אנחנו חייבים להאמין שהעולם הוא מחדש מפני האמת בעצמו ולא סוריע יכולתו של הש' ואין עקר האמונה בחדש כדי שיתאמתו הנסים כי הנסים למי שראש אותם אינו צריך לראיה אחרת אחר המוחש וגם אל המקובלים מהם אינם צריכים לראיה אחרת אחר המפורסם אבל האמונה במופתים ונכסים היא ראיה אל החדש ואין אנו צריכים ראיה אחרת אל החדש כי הנסים הם מאמתים אותם ואינו צריך לחומה זו אבל החומה זו היא למי שלא השיג הנסים ולא בתקיימו לו כלל ומאמין אמונת החדש מפני הכרעת הכתובים ואז צריך לחומה זו המונעת כל סותר ממנו :

ואחר שנכבית החומה הזו ונתקיים לנו אמר' החדש וכתבטל סמנעו או יתקיים לנו אפשר' הנסים ואין אנו צריכים לחומה זו למנוע סמכחשים אותם כי אפשרות החדש אשר חומה זו מנעה סמכחשי קיימה אפשרות הנסים וזה מה שראוי שיאמר בענין זה :

ודע כי מה שיחוק אמונת החדש ויכריעהו על הקדמות מפני הכרעת הכתובים הוא מה שנתחבטו באמונה זו כל הקורמ' ולא עלה בידם אלא חכום דברים כי יראה מזה שזאת החקירה היא כנוצעת לשכל האינטי' להביע אל תכליתם האלהי אשר שפע על סככיאם :

ואחר שנת' זה נבאר כי הפלוסוף אשר הוא עמוד שצלו כעצמו מפרשי פפריו להאמין בקדמות העולם לא טעה לומר שיש לו מופת על זה כי הוא כתב בס' השמים דבר זה לשימו' אחר נרעה עתה לחקור אח' על השמים ב"כ ונאמר אם הם מתהוים מדרב או בלתי מתהוים מדרב ואם יפלו תחת ההפסד או לא יפסדו כלל והשתדל אחר הניח זאת השאלה לזכור טענת מי שאמר בסתהוות השמים והביא אח' דברים ז"ל אחר שאנחנו כשנעשה וס' היסוד תאמרנו אם אצל מטיבי העיון יותר מקובל ויותר מרובה

תדונה וכ"ס כשמשו טענות 'החולקים תחלה שאנחנו אם נאמר' דעתנו וטענותנו ולא נזכיר טענות החולקים יהיה יותר חלוש לקבולם אבל השומעים ומתה שראוי על מי שירצה שידון באמת שלא יהיה שואל מי שיחלוק עליו אבל יהיה חומר מורה על האמת יעבור לו מה שיעבור לעצמו מיושר הטענות אלו דבריו:

ואלו היה אצלו חופת בטלה זו לא היה ראוי לו להציע מה שהציע ככאן כי הדבר אשר התבאר בחופת לא תהיה קבלתו חלושה אם לא ישמע טענות החולקים עליו אבל האמת הוא שלא טעה לעולם שאלה בידו חופת על זה וכל דבריו אינם אלא טענות לא חופתים וכונתו טענותיו יותר ככונת טענות החולקים עליו האומרים שהציון הפלוסופי יביא אל היות השמים כופלים תחת ההיה וההפסד וזה אמת בלא ספק כי דעתו יותר קרוב מדעתם לפי עשיית הראייה מטבע המציאות ואנחנו לא כן נחשוב כי האמת הוא מטבע המציאות אחר צאתו אל ההיה לא יחייב זה אבל נאמר כי נתחכם בדיון אלהי כמו שנבאר אחר וזכר אחר הפלוסוף במקום אחר שיראה שהוא נראה שדרכי עשיית הראייה על אלו העניינים שצריכים בעולם בפנינו אין אצלנו התחלה בהם שבעשה ראיה כה ולז"ל וא"ל אשר אין לנו בהם טענה או הם גדולים אצלנו הנה מאמרנו בהם למה זה קשה במאמרנו אם העולם קדמון או לאו ולפי שראה שאין אצלו חופת על זה חוק דעתו בהיות מי שקדם מן הטבעיים מאמין כן ולז"ל ב"ס' השמע ז"ל כל מי שקדמני מחכמי הטבע יאמין כי התנועה בלתי הוה ובלתי נפסדת מכלתי אפלטון שאמין כי התנועה הוה ונפסדת לכן השמים אצלו הוים ונפסדים ז"ל:

עוד חוק דעתו ע"כ עשות הראייה בהפסדם אצל האומות כלם ולז"ל כל כפי אדם ביארו בהתמדת השמים ועמידתם וכאשר שצרו שם בלתי הוים ונפסדים שמים משכן לא"ל ולרמזינים ר"ל סמלזכרים ויחסם לו לסודות על התמדתם והביא מאמרים אחרים מהפוסקים לחוק סברתו ואלו ה"ל חופת כזה אין צריך לכל זה כי החופת אינו צריך לחוק מהפוסקים לו ולא מהפוסקים ולא יחלם הפני החולקים וכן כשהציע הטענות והקשים מצד הזמן לבאר שהוא נכחי אמר ז"ל אם יהיה א' מציב דבר הוה בלתי נופל תחת תמידיו נופל תחת ההפסד יתחייב שיתבטל קצת לו ההקדמות והקשים אשר הצענום עכ"ל ואם היה ביטולם בלתי אפשרי הטענה שבהם לבטלם נמנעת בהכרח:

ועוד כשרצה לזכר במציאות דבר שאין לו תכלה שהוא נמצא בפועל ומחוייב שיהיה לו מציאות ככח עשה הקדמה לזה שהזמן והתנועה הם נכחיים ולא אחר שנת' לו בחופת והטענה מושגל ראשון ואמר זה לשינוי אם לא נכחי מה שאין לו תכלה נמצא ר"ל בכח יתחייב שיהיה לזמן התחלה וזה דבר לא יושגל מטבע הזמן עכ"ל ואם ה"ל בחופת בכחיות הזמן לא היה ראוי לומר זה הלשון והיה אומר וזה דבר התבאר ביטולו בחופת:

ובבר כתב עוד במאמר אחרון מהשמע דבר זה לשינוי מיתן וארע התנועה אם נתחדשה אחר שלא היה דבר מתנועע כל עקר או אם תפסד וזה הלשון אצלו יורה כי השאלה הזאת אצלו היא מחפיקת וכן כתב גלימס כי השאלה הזאת היא מחפיקת ובסוף דבריו בתנועה אחר זה לשינוי אפשר שנבאר שיש בכאן תנועה מדוכקת נכחית מצד טבע הזמן והוא כי כבר התבאר כי הזמן הוא מספר התנועה ואם הזמן נכחי מתחייב שיהיה בכאן תנועה נכחית ומדוכקת ושהזמן נכחי כל הקדמונים מסכימים על זה לזכר אפלטון שהוא מסוה אותו עכ"ל וא"ל היה אצלו חופת בכחיות הזמן לא היה צריך לחוק זה מפני שכל הקדמונים מסכימים עמו וכל המפרשים לרברי הפלוסוף מהיונים ומההיסטמעאלים מתחזקים לפרש דבריו כי הוא ביאור השאלה הוה בחופת אבל מתוך דבריו נראה שהוא מספק בה ונשמך בה על הפרסום אל האומות הקדמוניות ואם הוא סומך דבריו כשיחות בטלות כ"ס שראוי לסמוך דבריו דבר אל הוים ובחזרתו ולא תהא תורה שלימה שלמו השיחה בטיילה שלהם:

וכתב ה"לכ"ג ז"ל שמה שהציע הפלוסוף אל שאמין שיהיה העולם קדמון הוא מה שאמין מעצם הש"ת שהוא מניע ה"לכ"ג הככבים הקיימים ושהוא נימוס הנמצאות וסדרם ויושרם וזה שכאשר הונח הש"ת מניע מיוחד לא מהלכללים הוא מכואר שלא יתכן שיהיה הע"ה וזה שאין ראוי שינוח זה ה"לכ"ג אשר הוא מניע לו הוה עד שיהיה ל"ג פעם קשר עם זה ה"לכ"ג אשר הוא מניע בדרך שיהיה שלמות לו וישימהו חי ופעם לא יהיה לו קשר עמו ועוד שאם הונח הש"ת נימוס הנמצאות וסדרם ויושרם אין ראוי שיהיה נמצא הש"ת כוולת הנמצאות כי המושגל אשר אין לו נשא חוץ לשכל יחשב שהוא מחוייב שיהיה כווח כמו שהסכימו עליו כן רשד בקיבורו ל"ס הכפס:

וזהו מה שהכריח הפלוסוף שהעולם קדמון כי הוא כבר שער בשאין טענותיו נותנים האמת כזה עכ"פ כמו שיתבאר והנה לא זכר הפלוסוף אלו הטענות לפי שמה שהנחה אצלו העניינים באלהיות היו דברים לא בא עליהם חופת אבל הם יותר מעטי הספקות משאר הדעות אשר האמין בהם וזלתי כמו שספר אלסכנדר לפי מה שזכרנו בן רשד וסרד המורה:

ובהיות הענין כן לא יתכן שיושמו כמו אלו הדברים התחלת חופת שיהיה העולם קדמון כי הפלוסוף לא אמת עניינים אבל הניחם ע"כ הסבירא המשובחת עכ"ל הר"ל ז"ל ב"ס' מלחמות ה' דוד כי א"ל ע"ה פרסם אמונה זו בעולם קודם התורה כמו שפרסם אלהותו של הכ"ה באמרו ויקרא שם אברהם בשם ה' בן פרסם אמונת החדש באמרו ויקרא שם בשם ה' אל עולם וכן אחר קונה שמים וארץ והיוצא במאמרים אלו וכזה חתם מדע"ה ברכתו באמרו חפונס אלהי קדש ופי' משה נ"ב בתפלתו מעון אתה הוית לנו וכו' ומ"ס דע"ה לרובכ בשמי שמי קדש אין בזה מקום המערה להאמין שהשמים קדומים כי כן אמר הכתוב בטרם הדים יולדו ואם יתעקש המתעקש כי לשון טרם מורה על הקדמות ואפילו בחרים יאמין שם קדומים נשיכון וזכר ערתך קנית קדש והנה הזכיר בכאן קנייה וקדמות כמו בשמים ואינם קדומים אבל יש להם אינו קרימה על שאר האומות וכן מי יתנני כירחי קדש שם קדומים אל הזמן שהוא כן השמים יש להם קרימה ומתית על המורכבים ששפלים וכן הדרים והנה התבאר זה:

ונבאר עתה כי ראיות הפלוסוף על קדמות העולם אינם מכריעות כלל ואחר שנבאר זה נבאר כי הראיות הם מכריעות יותר על החדש מכל הקדמות וראיותיו הם על ב' מינים הא' מצד העולם עצמו ומצד טבעי המציאות וב' מצד סבורא המציא ית' ואשר הם מטבע המציאות הא' מצד התנועה כי הוא או' שהתנועה בהכרח היא קדומה בלתי הוה וזה שאם היתה הוה היתה קודמת לה תנועה כי כל יוצא מהם אל הפועל יוצא בתנועה א"כ זאת התנועה האחרונה קדמה לה תנועה בלתי הוה שאם היתה כה הוה יש לה תנועה אחרת הוציאה אותה אל ההוה בלתי תנועה ואותה תנועה קדומה היא בלתי הוה שאם היתה כה הוה יש לה תנועה אחרת קדומה ויגיע אל תנועה קדומה בלתי הוה כי לא ישתגל הדבר לבלתי תכלית כי זה נמצא ואם היתה תנועה שם היה שם מתנועע כי התנועה מקרה למתנועע והיה שם וזמן כי הזמן מקרה התנועה וזאת ראיה אצלו על קדמות העולם ומקום הטענות כזה שהוא מקיש ההוים הכללית שלא היה צריך זה הטבע אשר לזה המציאות אל ההוים

ההויה החלקית כי אנו אומרים כי קודם לזאת ההויה לא היה אל העולם זה הטבע אשר קנה אחר ההויה ואע"פ שכל הויה חלקית תקדם לה תנועה בהויה כללית נהיה תנועה בלתי תנועה קודמת לה שזו היא סגולת הויה הכללית שהתנועה נהיה עם הזמן והתנועה יחד והראיה השנית אשר מטבע המציאות היא שהוא אומר שהחומר הראשון בהכרח הוא קדום לא נהיה לפי שאם היתה לו צורה כי אין ההויה ד"א אלא קביית הצורה וכבר הנחנו חומר כלל צורה א"כ אינו כופל תחת ההויה ובזה זאת הראיה היא נרחית כמו הקודמת לה שאין להקיש ההויה הראשונה אשר נהיה מוולת חומר אל ההויה המתהווה מחומר כי זאת היא סגולת ההויה הכללית שבעצמית מוולת חומר חומר בלי צורה:

והראיה ה' אשר מטבע המציאות שהוא אומר שהכלל הוא קדום לפי שהוא פשוט בתנועה סבוכית וכל מה דרכו אין לו הפסד כי הפסד אינו אלא אל המורכב מהפכים בהתבכר א' מהפכים על האחר ומפסידו וכן אל התנועה הישרה לפי שכל תנועה ישרה יש לה הפך והכלל שאין בו הפך ותנועתו מדובקת אין לו סבות ההפסד וכיון שאינו נפסד אינו הוה כי כל הוה נפסד ומה שאינו נפסד אינו הוה וזהו ההויה בטבע הקנין למציאות אחר ההויה הכללית אבל בזה ההויה הכללית אינו הכרח שהיה שאינו נפסד לא יהיה הוה כי אין להקיש ההויה הכללית אל ההויה החלקית:

והראיה ה' אשר מטבע המציאות היא שהוא א' שלא ימלט כל מה שהוה מ' א' עניינים אס שהיה הכרחי שיתהוה או שהיה נמנע שיתהוה או שהיה אפשרי שיתהוה ואם היה הכרחי שיתהוה לא סר נמנע ואם היה נמנע שיתהוה לא יכל אל המציאות ואם היה אפשר שיתהוה או שלא יתהוה בהכרח יש דבר מקבל אותו אפשרות ואותו דבר הוא הקדום וכל זה הוא מהטעות הקודם להקיש ההויה הכללית אל ההויה החלקית כי המאמין בחדש אומר שהעולם נהיה אחר שלא היה שם דבר מקבל האפשרות וכל אלו הבטולים יוצאים מהחומה שבנה הרב ז"ל סביב התורה כמ' שאלו הם אמהות הדרכים שבנה עליהם דעתו הפלוסוף בקדמות ויש כמה עכשים גדולים יוצאים מאלו הפרטים את כלם ישא רוח בחומה זו שבנה הרב ז"ל ועד' נאמר בודו אילנא וקצינו ענפיה אחרו עפיה וכדורו אינכיה תמור חיותא מן קדמויה וצפריא מן ענפיה הם האוחזים דרכו ונתקיים בו כרם עקר שרשיה בארעא שכוין בקטני אמנה פחותי בני עמינו המתפתים בדעותיו האשימם אליהם יפלו ממוצותיהם אמנם ראיותיו על קדמות העולם מצד הכלל הוא שאומר שאם הש' חדש את העולם אחר ההפסד א"כ היה הכדור קודם שיהיה העולם פועל בכח וכאשר בראו שם פועל בפועל וא"כ יצא הכ"ה מן הכח אל הפועל וא"כ מבלי מוציא מוצאו מן הכח אל הפועל וסתור זאת הראיה היא מבוזרת כי לא יחוייב זה אלא בכל מורכב מחומר בעל אפשרות וצורה כי כלל הפך כשפועל בנשם אחר כצורתו אחר שלא עשה כבר היה הדבר בכח ויצא אל הפועל וא"כ מבלי מוציא חבל מי שאינו בוף ולא חומר אין בעצמו אפשרות וכל מה שיש לו הוא בפועל תמיד ולא ימנע בו שיעשה עת ולא יעשה עת ואין זה שנוי בסך הדבר ולא יצא מן הכח אל הפועל ומדבר הפלוסוף עצמו בסתור ראיות זאת כי הוא אומר שהשכל הפועל הוא נפרד ויעשה עת ולא יעשה עת אחרת ולא יאחר מפני זה שהשכל הפועל מהתנה ולא שהיה בכח ושב בפועל בעת שיעשה מה שלא עשה קודם כי אין ערך בין הדברים וכן מה שאינו בשם ולא דמיון בשם פנים לא בעת הפועל ולא בעת ההמנע מן הפועל ולזה לא יתחייב מהיות הנפרד בלתי עושה בעת א' הפועל אשר יעשהו א"כ שהוא יוצא מן הכח אל הפועל כמו שבמצא בצורות בעלי חמרים ואע"פ שהיות השכל הפועל בלתי עושה וא"כ עושה הוא מפני הכנת החמרים אבל הוא תמיד פועל לכל יונק וא"כ הויה העולם מהש' אכחשו בסתירה זו לא באנו להשוות הענין בהם לבדדי אבל חייבנו מזה שבמשהשכל הפועל אשר איננו בוף ולא כח בוף כשיעשה עת ולא יעשה עת אחרת תהיה הסבה היות דבר שהיה לא יאחר בו שיצא מן הכח אל הפועל ולא שהיה בעצמו אפשרות ולא שהיה צריך למוציאו יוצא מן הכח אל הפועל כן באחריו שהש' חדש העולם מההפסד הנחמד לא יתחייב מזה שהיה בו שיצא מן הכח אל הפועל אחר שחמין שהוא אינו בוף ולא כח בוף והראיה ה' כי הפועל יפעל בעת א' ולא יפעל בעת אחרת המונעים והחדשים המתחדשים כי המונעים יבטלו לו פעולת מה שירצה והחדשים המתחדשים יעשו לו רצון לעשות מה שלא רצה עד עתה ואחר שהש' אין לו מונעים ולא מעכבים ואין לו חדשים יתחדשו לו א"כ אין לו צד שיפעל פעם ולא יפעל פעם אחרת אבל פעלו ימנעו תמיד בהתחדדו ונמצא בפועל והתירית ראיה זו שזהו לכל פועל ברצון בגלל דבר אחר והמשל כזה והאדם ירצה לבנות לו בית ולא יבנהו מפני מונעים בשלל יהיו לו נמצאים החומר אשר מהם יבנה הבית או הכלים הנרובים וכשירצוהו לו ולא ירצה לבנות הוא מפני שאינו צריך למחסה וכשיתחדשו חדשים בקור וחום יבואוהו לבקש המעון או ירצה לבנות בית הכה כתבאר כי החדשים ישנו הרצון והמונעים יעמדו כנגד הרצון והטבע בזה מפני שהפעולה היא בגלל דבר אחר חוץ לבוף הרצון אבל פעולת הש' אינו נפגמי דבר אחר אלא הכל נמשך אחר רצונו ולזה אינו לחדשים אע"פ שלא יסיו לו מונעים לא יתחייב שיתחדש תמיד אחר שאין שם תכלית אחת יוצאה אשר בגללה יעשה ויתחייב בשלל יהיו לו מונעים למצוא התכלית שהוא שיעשה כי פעולתו נמשכת ברצון לבד והיותו רוצה פעם ולא רוצה פעם אין זה שינוי שאמת הרצון ומדתו זה עניינו שרצה ולא רוצה ואלו היה הרצון לבעל חומר עד שיבקש תכלית אחת יהיה הרצון משתנה לפי המונעים והמתחדשים אמנם רצון הש' אשר אינו מפני דבר אחר בשום פנים אינו משתנה ולא היותו לא רוצה עתה ורוצה לאחר שינוי בעצמו כמ' בסתירת הראיה הקודמת ועוד אני אומר שאין זה שינוי רצון אחר שרצונו הקדום היה שיצא העולם נפרד וא"כ הוה ואין זה שינוי רצון לא אס רצונו שיצא נפרד וא"כ נשתנה רצונו לבדאחו אבל אנחנו מאמינים שלא נשתנה רצונו כלל אלא כך היה רצונו הנפרד וא"כ הויה והראיה ה' היא שאומר כי פעולתו ית' שלמות מאד אין בהם דבר מהקדון ואין בהם דבר לבטלה ולא מוסף וזהו שאר' תמיד הפלוסוף הטבעי חכם ולא יעשה דבר לבטלה וזה הנמצא הוא שלם לפי מה שאפשר שתמצאו בו מן השלמות ואין אחריו תכלית טוב מחמו ולזה צריך שיהיה תמיד בפועל שחכמתו בעצמו תמיד ושחכמתו חייבה זה המציאות וסתירת זה הוא כי אנחנו המו ששכל חכמתו כמה שחייבה שיהיה הכללית ט' ולא יותר ולא פחות ומספר הכוכבים כמה שהם לא פחות ולא יותר גדולים ולא יותר קטנים כן ככל חכמתו בהמציאו הכל אחר שלא היה מונע קרוב והכל נמשך אחר חכמתו הסתירה אשר אינה משתנה לא אנחנו כשכל סכלו במידה דרך החכמה ההיא ומשפטה אחר שהרצון א"כ נמשך אחר החכמה והכל דבר א' ר"ל עצמו ושחכמתו לא יקשה עליו איך עמד כל הזמן הקדום שאין תכלית לו שלא יעשה דבר וכאשר היה אחמול התפתח זה המציאות כי כן נמשך אחר רצונו שהיה חכמתו ושחכמתו שהוא עצמו ואנחנו כשכל כל זה:

עוד הביא ראיה מהמפורסם אל האומות כלם מן הנצחיות אשר יחייב זה שהענין טבעי לא מונח ולזה נכלא הסכמת הכל עליו ולזה ואמר הפלוסוף כל בני אדם ביארו בהתמדת השמים ועמידתם וכאשר שיערו שהם כלתי הויה ולא נפתרים שמים משכן לא ולרובכים והם המלאכים ויחסו לו להורות על התמדתם ואמת הוא זה גם הנביאים אומרים כן אבל אין

אין זה ראוי על קדמות העולם כמו שירצה הפלוסוף אבל זה נאח' לראיה על השמים שהם יורדו על הציו' השכלים הנכדדים והם המלאכי והרוחני והם יורדו על מציאות הש' והוא מניעם ומנהיגם שאין ראיה תורנו על מציאו' הפועל בברוא' השמים למי דעתנו בחדש כמו שהם יורד' כ' לפי דעת מאמיני הקדמות על מציאות מניעם ושהוא לא נוף ולא כח בנוף הנה ה' כ' אין לפלוסוף ראיות מוכרעו' לבטל המונסם בחדש ואם יאמר או' שאם הש' הוא המניע הבלבל העליון איך עמד כל זה הזמן שאין לו תכלית קודם שנתהיה בטל בלתי מניע נאח' לו כי תנועת הבלבל אינה שלמות לש' כי שלמותו בעצמו ואם הוא מניעו כמו שהנחה הוא מנר החסר לתת שלמו' לנמצאו' וכשעלה הרצון לפניו להמציאו המציאו ועוד שאנחנו לא נודע שיהיה הש' א' מסתניע' כח"ש זה כמה שקדם :

ואחר

שהשלחנו זה נביא ראיות לאמת אמונת החדש ואעפ' שד' אין צריכים חווק אבל כבר אמרו שוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שטרי' לאפיקו' ונאח' כי בלא ספק שכל מה שנמצא בשמים הוא בתכלית מה מן השלמות להשלים אליו הנמצאות שאם היה נפסד העט הסדור ההוא היו נפסדו' אליו הנמצאות והמשל שאם היה מרחק הנשם השמימי מהארץ יותר רחוק או יותר קרוב היה הפועל המסודר ממנו מתחלף ובהתחלפותו היה נפסד זה המציאו' וכן שיעור סבוכב הוא בתכלית מהשלמות אל שיושפע ממנו ונח' מה ששפע ואם היה מתחלף בנודל או בקוטן היה נפסד זה הסדור וכן הענין בתמונת סבכבי' ובגלגלים וסדורים' וחלוק ניצוצי הכוכבים ומקום הכוכב בבלבלו ומקום קוטבי הבלבל ומספר גלגלי הכוכב והיות בבלבל העליון הכוכבים רבים והיות לקצת כוכבים אור מעצמם ולקצתם מוולתם הוא בתכלית מה שאפשר מהשלמו' להשלים לו הנמצאות השפלות :

ואחר

הקדמה זו בקדים הקדמה אחרת והיא שכל מה שימצא לו סבה תכליתית הוא בהכרח מפעולת פועל והנה כולר מב' הקדמו' אליו שהשמים וכל מה שבהם הוא מפעולת פועל והפלוסוף או' כי הטעיות בשאלו הברמ' השמימיים הם בקרי ובהסדור יותר גדול מהטעיות של מי שאח' זה כמו או בזוממאחר שהתישב הוא מכוון שהשמים הם מחדושי' וזה סבכר יתכן שיהיה הדבר פועל דבר אם שיושפע מציאותו ממנו תמיד ואם שיושפע ממנו מציאותו בעת חדשו' לכד וא"ל שכן כלל הענייני' השמימיים שיהיה שופע מציאותם מהא' תמיד שאם הנחנו כן יחוייב מזה שיהיה הדבר הוא מלא דבר ונפסד לו לא דבר ועוד סבכר יחוייב מזה שיהיה הזמן מחובר מעתות ועוד סבכר יחוייב מזה שלא יהיו הברמ' השמימי' כי אם בכח ועוד סבכר יחוייב מזה שלא תהיה בכאן תנועה מדויקת ואחת אבל לא תהיה בכאן תנועה לברמ' השמימי' ולא תהיה להם תנועות מתחלפות במהירות ואחור ועוד יש הרבה ביטולים :

ועתה

כבאר איך יתחייבו אליו הביטולים ואת ההנחה וזה שאם היה מציאות הבלבל' ומה שבהם מאלו העניינים שזכרנו יושפע תמיד מהש' הנה יחוייב שיפסדו הבלבלים אליו לא דבר חכף השפע ממנו וישכחו להשפע ממנו מלא דבר וזה שאם הוכח שיעל הש' מהבלבל' הנמצא' עתה הבלבלים הנמצאים אח' הנה לא יהיה בכאן פועל כלל אחר שהם תמיד באופן א' מהמציאות כי הדבר ההוא מדבר יהיה הנה מדבר וולתי לו לא מדבר כמוהו בכל פנים כי הורדנו הוא הנובאר יתחוס מהנחות לא שיתחוס הנחות מזה הנחות בעצמו שהוא כמוהו בכל פנים ולזה יתחייב שאם הוכחנו מציאות הבלבלים ומה שבהם שופע תמיד מהא' כמו ששפע אור השמש מהשמש שיהיו הבלבלים היום ונפסדים מלא דבר אל לא דבר וזה בתכלית הביטול ויתחייב ג' כ' מזה בעת הא' היום ונפסדים לפי שאם הנחנו היום בעתה א' ונפסדים בעתה הסמוכה לה וישכחו להיות היום בעתה הב' לא יהיה מציאות הברס השמימי מדויקת אבל יהיה זמן הצדדו שזה לזמן מציאותו וזה מכוון הביטול עם שבוש האופן לא יושפע תמיד מציאותם מהש' כמו שהוכח ואם הנחנו או' ונפסד בעתה א' אשר בו היום הנה יתחייב שיהיה בעתה א' היום ונפס' וזה ג' כ' במל שיתקבצו ב' ההפכני' ויעוד יתחייב מזה שיהיה הברס השמימי בכל עתה ויעד אחר שהוא שופע תמיד מהא' ומהו ומהו יתחייב שיהיה העצם דבק בעתה והיה א' כ' הזמן מחובר מעתות וזה שאם היה בין העצמות אשר תהיה בהם ואת ההיות זמן הנה לא יהיה בזמן ההוא מציאות הבלבלים שופע מהא' ובכח הנחנו מציאותם שופע מהא' תמיד זה חלוק בלתי אפשר וא"כ יחוייב מזה ההנחה שיהיה העצם דבק בעתה וכן יחוייב מזה שלא יהיה הברס השמימי נמצא כי אם בכח כי לפי שלא יתמיד מציאותם אלא עתה א' מכוון כי הדברים הנמצאים בעתה א' לכד הם נמצאים בכח לא בפועל כמו החומר הראשון כבר ביאר זה הפלוסוף כס' השמע הנה יחוייב שלא יהיו הברמ' השמימי' נמצאים כ' א' בכח ויתחייב מזה שלא תהיה בכאן תנועה מדויקת לשמים וזה כי התנועה המדויקת יחוייב שתהיה למתנועצ א' כח"ש כס' השמע ואין בכאן מתנועצ א' לפי ואת ההנחה ויתחייב מזה ג' כ' שלא תהיה בכאן תנועה לפי שהברמ' השמימי' לא יהיו נמצאים כי אם בעתה ואין בעתה תנועה וכאשר לא תהיה תנועה לא' מהם לא יתכן שישלם מכלולתם תנועה כי התנועה כבר תהיה לכללותם כמה שתכפול התנועה ואשר לא' מהם בעת מהומו הדבר ית' שלא יתכן שתהיה בכאן תנועה מתנועת או תנועה מסירה כל אלו הביטולים כתב הר"ל זל והשופט בן רש"ר הראשון כתב כס' דברי הראיות בספרות הדת חופת זה אחר שהקדים כי כל פרטי העולם הם באותם לקיום האדם ובסוף דבריו כתב כי המופת על הדוש העולם נכזה על ב' הקדמות מכוונות הא' שהעולם בכל חלקיו ימצא נאות למציאות האדם ולמציאות כל הנמצאות אשר הנה והשנית שכל אשר ימצא נאות בכל חלקיו לפעולה א' ומסודר לתכלית א' הוא פעול בהכרח ויולד מב' הקדמות אליו שהעולם פעול ויש לו פועל עכ"ל והנה זה תלך דע עונה בע"כ אמן :

ועתה

אוכור ביטולים אחרים לפי ואת ההנחה אחרם אח' לשוב אין הכ' כמות תמיד מציאות וחדש לכל הדברים רבץ אחר רבץ כח"ש הפלוסוף שא"כ יתחייב לפי סכרם וז' שלא יהיה בעולם דבר קיים ועומד ב' רבעים ושלא יהיה הבוף לא מתנועע ולא שוקט לפי שהמתנועע הוא א' בעצמו כמנין בתחלת התנועה ובסופה וכן השוקט הוא א' כמנין בתחלת השקט ובסופו ומה שצריך מציאות וחדש תמיד ואין המציאות הא' מספיק לו אינו נפסד בעצמו א' כמנין ומה שאינו בעצמו א' כמנין לא יחיד מתנועע ולא שוקט אבל יהיה כל דבר תנועה בלתי מתנועע ויהיה תחוייב שלא יהיה האדם בערב הוא האדם שזיה בכקר כי אשר היה בכקר נפסד וכלם וחור לאין וכברא אחר במקומו תאין רבץ אחר רבץ ויתחייב שלא ישיב האדם דבר תמה שיבקש ואם יתנועע ללכת ללכתו לא יהיה הוא הנכנס אל הבית וגם הבית שכן אליו לא יהיה הוא הבית אשר היה מבקש ליכנס אליו ויתחייב לזה' שאין ראוי לאדם לבקש את הכחות ולא לברוח מהשקר כי מה שהוא מבקש לא ישיב אותו לעולם כי אם אדם אחר יהיה חסיד ודבר אחר יהיה המושג וכן מה שהוא כורח מתנול לא יאריז לו אלא לאדם אחר ואם חסד אדם שום דבר מתנינו אינו צריך אח' להשיכו לו כי אין החוטף והנחטף ולא אשר נחטף ממנו תנויים בעולם וכמה יש בזה מהשטות והשגגון והערע

מגן אבות ח"ג

והפערת השמך וע"כ אין ראוי לו שכל הדברים מתחדשים תמיד רגע אחד רגע כהתחדש חלקי הזמן אבל יתחייב לו שהגופו והעצמים ורכיביו פון המקרים הם קיימים במציאותם שום זמן אחרי שהמציאות הכ"ה אע"פ שאפשר שיסמך אותם תמיד רגע אחד רגע אך השמירה אינה כותבת מציאות כלל אל הדבר השמור בעבור שהיות הדבר שמור מצוי על דרך האמת הוא שהיה הדבר המצוי עכשיו הוא כעצמו א' במנין עם הדבר שהיה מצוי קודם זה ואין בשמירה כן לפי שהשמירה שהיא עכשיו אינה כעצמה א' עם השמירה שהיתה קודם זה אך היא מתחדש' תמיד כהתחדש חלקי הזמן ולזה היה השמור נריך תמיד אל השומר פ"כ תהיה השמירה דבר יוצא תצטרך מציאות הדבר השמור כגון הרחקת ההפכי אשר היה אפשר בהם להפסיד את הדבר השמור וכן המקום שומר את הבגד מבלי שיתן לו שום מציאות וכתו כן השומר שומר את הצורה ואת המקרה מבלי שיתן להם שום מציאות ואפשר שיקראו שמירה בדרך העברה לנתינת המציאות את הדבר השמור כגון הדפוס ששוקצין אותו במים הנגרים שימצא טביעת הדפוס וחותמו במים כ"ז שיטאר שם הדפוס ויהיה הדפוס שומר אותו תמיד כל אותו זמן אלא א' במין לא א' במנין כלו' שהוא א' כמוהו ומתחדש תמיד כמו התבועה והזמן תמיד כמו התבועה והזמן ושאר המקרים אשר אין להם קיום והשאריות בפעילות והכל כן היה אפשר במציאות הזה להקרא שמיר' כי הם דברים דומי' ול' בהתחדש ויהיה א' שמור במין לא במנין אבל השמור האמיתי שהוא נפרד א' במנין אין תלויים למציאותו כשומר מצד שהוא שומר ושמירתו ממנו תמיד וכן אין תלויים למציאותו בשום סבה מצד שמירתו מתחדשת רגע אחד רגע בעבור היותו א' במנין לא במין אבל תהיה תלויים למציאו' בסבתו הפועלת אותו מצד שמירתו בא חמס בתחלת מציאותו בלבד ואפשר שיהיה דבר סבה לדבר אחר מכ' צדדי יחד ומצד שהמציא בתחלתו זמן מציאותו ומצד שהוא שומר אותו תמיד כגון הדפוס שמתחדש זאת התבנית במים השוקצים שאינו כותן לו מציאות תמיד כי אם בתחלתו זמן מציאותו בלבד אך הוא שומר אותו תמיד כ"ז היותו שוקע במים בעבור שהוא מעביר את המים שלא יהיו חוזרים לתבנית' הראשון שהיה משמית את התבנית אשר חדש הדפוס וע"כ אם נמצא דבר נפרד כעצמו אחד במנין שלא היתה לו תחלה לזמן מציאותו לא תהיה למציאותו תלויים בשום סבה פועלת כלל לא מצד שמירתו מתחדש רגע אחד רגע בעבור היותו נפרד א' במנין ולא במין ולא מצד שמירתו בא חמס בתחלתו זמן מציאותו בעבור שלא היתה תחלה לזמן מציאותו ויתחייב מזה שאם העולם היה קדמון שאינו מפעולת הכורא' בשום פנים ובעבור שמתחיל דברים רבי' אחרי שלא היו נמצאי' והם גריכים במציאות לסבה א' קדומה מחדשתם והוא הא' יתחייב בהכרח שהיו כל פעולתיו של זה האלוה הדתית וברא'ו' זמן קדום עכ"ל זה האיש ואת' שהוא מופת חותך ולתוספת חזון שהשמים מחודשים טען הרב המורה טענה וחזקה הר"ל ואלו מצד החלוק' הנמצא בגלגלי' כי ידוע הוא כי החלוק' הכולל באלו הנמצאות השכלות הוא מצד שהם מורכבים אשר ישתנו המונים וכסכת שינוי המונים ישתנו צורותיהן אבל חומר הגלגלי' שהוא פשוט מאיזה צד כפל החלוק' בצדוהיהן הם המנועים אותם שיש בהם חלוק' שזה עלה וזה עלול זה לא יתנשו טבע הגלגלים במו שחלוק' צורות הדומם והצומח והחי והמדבר יתנשו טבע החומר המורכב מצד שני המנוי' ועוד ששיעור כמות הגלגלי' לא יתנשו טבע הגלגלים כי כמות הדברים הטבעיים הוא משוער לפי טבעם כי לא נמצא נחלה קשיעור נחל ולא נחל כשיעור' נחלה והיה זה אפשר' בהם בהתחלפו' מונס להיות מורכבים מהפכי' ואולם הנרמז' השמימיים שאינם בעלי מופ' שהיה חלוק' בין גלגל לגלגל מפני חובו הוא מבואר שלא יתן טבעם זה להתחלפו' ובאלו המורכבי' הוא שאפשר שיהיה חלוק' במין א' כדכיו' והיינו לפי שכל מין יש בו רחב בכמו' ובאיכות וכשיעור אותו רחב כפל אותו ההתלפפות וזה דבר גובה' הוא בטבעיות כי לא היה אפשר להתקיים במין אם לא היה לו רחב מקמי' השני' שיקרה לו אם מפני האויר המקיף או מפני המזונות והדומה להם וזה באיכות וכן בכמות כי א"כ שיטאר בכמות א' להיותו מתהווה בכמות מי כמוהו ויבטל' בנמיה ובידול וזה הוא במורכבי' מפני שני מונס אבל בגלגלי' שאין בהם הדבכה לא יתן טבעם שהיו מתחלפי' בכמות וכן לא יתן טבעם שהיו מקיפי' קצתם לקצתם כי לא נמצא אלא כבעלי טבעים מתחלפים קצתם כי האש מקיף האויר והאש המים והמים הארץ והייתם מתחלפי' הטבעי' והיה ראוי בטבע הגלגלי' שלא יהיה בהם אלא גלגל א' כמו הענין בטבע היסוד הא' ועוד שלא יתן טבע הגלגל הא' להיות מתחלף קצתו מקצתו ושניהם החלק הא' מאיר והוא הסוכך ושאר חלקי הגלגל סגרי' כי לא יתן החלוק' בגשם א' קצתו על קצתו א' כשהוא מורכב מפני שני מונס ולזה יהיה הסוכך חם והמזון קר אבל הגלגל שהוא עצם פשוט לא יתן טבעו זה וכן לא יתן טבע הכוכבים שהיו מתחלפי' בכמותם ב"ש זה בגלגלי' עצמם כי מפני היותם טבע א' הבה לא יתן טבעם זה גדול וזה קטון זה ארום וזה לבן כי זה יתכן במורכבי' מפני חלוק' מונס אבל הכוכבים שהם טבע א' לא יתן זה מונס וכן לא יתכן טבע הכוכבים שהיו פשוטים שהיה השופע מהא' מתחלף אל השופע מהאחר ושהיה מחמם ומיבש והיה מקרר ומרטיב וכן לא יתן טבעם שהיה קצתו מקבל אורה וקצתו אינו מקבל אורה כמו שהוא בענין הירח שיש כל כתובו בלתי מקבל אורה וכן לא יתן טבעם שהיה הגלגל א' בו ריבוי כוכבים כמו גלגל המזלות וקצתם אין בו אלא כוכב א' כמו' כוכבי לכת וקצתם צדד הסוככי' כמו הגלגל היומי ועוד מה הסבה שמקום א' יש בו כוכבי' רבי' מקובצי' ומקום א' מפוזרי' ומקום א' צדד הסוככי' זה לא יתן טבעם כלל ואחר שזה ההתחלפות לא יתנשו טבעם א' כ' תחייב הוא שהיו מחודשי' ולא היה חדשם ררך חדש הויות החלקיות וההויות החלקיות הם לפי חייב הסתוותם ע"כ הכחירה והרצון וזה הוא הסכרל שיש בין זאת שהיה הכללית וההויות החלקיות כי ההויות החלקיות הם לפי חייב הטבע וזאת ההויה הכללית היא לפי הרצון והכחיה וכן ראוי שתהיה ההויה אשר בהמירה ורצון קודמת ההויה אשר בכחירה ורצון קודמת להויה אשר בטבע וע"כ ישעיה שאו חרם עיניכם מי ברא לא מצד היות השמים וחלקיהם שאינו מחייבו הטבע יתברר לכם שהם מחודשים מהא' ו"ש המוציא במספר נכאם לכולם כשא יקרא כן כתב המורה ז"ל

והנה

המופת הא' הוא שהשמים מחודשי' וזה המופת הוא שהם מחודשים בכחירה ורצון ויש לחזק זה בטענה אחרת שכ' בלא ספק שתופעת הגלגלים וכיוצא בהוכחי' הוא בעבור וזאתם כרי להשלים מציאות זה השכל כי תנועת הגלגלים אינה לברוח מהמבד' ולבקש הפאסד כי המקום שהוא מתנועע אליו הוא מתנועע ואינו כרי להסיב מה שכבר לא הסיבו כי אין בהסגותיהן דבר והיה להם ככה אבל יהיה להם תמיד ידיעה והשגה וידיעה והשגה לא תחייב תנועה אבל תתחייב מנוחה כח"ש הפלום ואין תנועתו זו כמו תנועת הכ"ה לכקש הערכות כתנועת האדם במחולות כיוה כלתי נאסח אל הטבע אם כן ותנועתו זו אינה חלה להמשיך המציאות אל זה העולם השפל וכאשר היתה תנועת הגלגלים בעבור וזלתן הנה יהיו תמונות סוככים וזהם וכל אשר בשמים בעבור וזלתן וכל מה שהוא בעבור וזלתן הוא הנה הפלום' כשאצד כזה חתר לתת תשובה באלו הענייני' הנמצאי' שהיה מפני טבעם ולזה נתן טעם מפני מה שתנועת הויותיה מתחלפת אל המערכה ולמה היו הכוכבי' העליוני' מאוחרת

ה' אחרי התנועה יותר ולמה היו בגלגל העליון כוכבי רבי' ובשאר הכוכבים לא נמצא אלא כוכב א' וכל מה שנתן סבה הכל
 ה' א' כוכב אל הנחה זו שהוא בעבור אשר בכלן כדי שיהיה ההווה והעבר בהם שומר דרך ישר ושחק מהרבה מהדרכי' הנמצאים
 ב' שמים אם חפני לחוש שכלו לתת סבה בהם לפי דעתו בקדמות העולם אם חפני שהלמדיו' היו כזמנו חסרות מאד ומ"ח דני
 ה' וא' מורה שהם עלולים ולזה החדר לתת סבות במה שימצא בהם וזהו מחוייב שיהיו מחודשי' במחולקו' ויחוייבו הכיולו' שזכרנו
 ב' מופת הא' ולזה נשאר הפלוסוף נכוד בשאלה זו ר"ל בחרוץ העולם כי לפי דעתו יתחדשו ספקות עצומות בסדר אופן חיוכ
 הדברים מהל' שיש מהם מי שאל' שיחייב מחודשי' א' וקולותו דבר יחוייבו ב' דרכי' חזר הקדככה מה נמצאת בו לפי שכן ב'
 ענייני' ענין בו ישכיל עצמו וענין בו ישכיל סבתו ויש מהם מי שאל' שמהראשון יחוייבו ב' דרכים והם הגלגל העליון והשכל
 שניעי הגלגלים אשר למטה ממנו במדרגה וזה החיוב אינו אלא ציור והשגה וכ' שכנס כי איך יתחייבו עצמי הגלגלי' שהם עלולי'
 כמו שהורה הפלוסוף כי בזאת ההשגחה לא יושלם בזה האופן אלא השפיע ציור והשגה לא השפיע העצם ולזה יחוייב שיש הגלגלי'
 הם עלולי' כמו שהניח הפלוסוף שיהיו מחודשי' וזאת הטענה ג' כ' שצנן אותה בעל ס' הכוור וכיון שהתבאר שמה שנתן הפלוסוף
 מהחכו' באלו הענייני' הוא בלתי צורך הוא מובאר שמה שיש באלו הדרכי' הנמצאים בשמים הוא מופת על שהשמים מחודשי' מה' צדדים
 אשר בכלן וזה יורה שהם מחודשי' והנה התבאר פני כל הדרכי' הנמצאים בשמים הוא מופת על שהשמים מחודשי' מה' צדדים
 הצד הא' חזר מוסדר לתכלית מה ביותר שלם שאפשר וזה א' ב' דרכי' הכללי' הוא הקיים בעצמו והצד הב' חזר מוסדר לתכלית
 לתכלית מה ביותר שלם שאפשר וזה א' ב' דרכי' הכללי' הוא הקיים בעצמו והצד הב' חזר מוסדר לתכלית מה ביותר שלם שאפשר
 ג' א' ב' דרכי' הכללי' הוא הקיים בעצמו והצד הב' חזר מוסדר לתכלית מה ביותר שלם שאפשר וזה א' ב' דרכי' הכללי' הוא הקיים בעצמו
 ג' א' ב' דרכי' הכללי' הוא הקיים בעצמו והצד הב' חזר מוסדר לתכלית מה ביותר שלם שאפשר וזה א' ב' דרכי' הכללי' הוא הקיים בעצמו

ובאשר ה' ה' שהשמים מחודשי' הנה יתחייב מזה שהעולם ככללו הוא מחודש כי בשלל היו באלן שמים לא היה באלן
 מעלה ומטה ובאשר לא היה בכלן מעלה ומטה לא היו בכלן יסודות ובאשר לא היו בכלן יסודות לא היה שומר
 מהם ועוד שיש השמים הם התחלה פועלת לרברים הטבעיים הנה אם לא היתה שם התחלה לא ימצא מה שהוא דבק להתחלה
 ונמשך לה וזה יבאר שהעולם ככללו הוא מחודש אלא שלא כת' מאלו המופתים אם המלאכים הם מחודשי' ולזה נצו קצת משכילי
 עמנו המורים בחדוש השמים שהמלאכים שקראו הפלוסוף שכלים כבליים קדומים כלתי היום אבל יש להכריע שהם מחודשי'
 מהתחלפות אשר ביניהם שזה עלה וזה עלול כת' ג' :

והמישור ע"ה בלה זה שפלט עם שאר הנמצאות בכרואה באמרו הללו את ה' מן השמים הללו כל מלאכיו וכו' כי
 הוא צוה וכבראנו וכן בתורה פרמנוה באמרו ויכלו השמים והארץ וכל צבא' וככלל צבא השמים הם המלאכיו
 כמ"ס ראיתי את ה' וכו' וכל צבא השמים וכו' והפלוסוף ג' כ' לא השיג מציאות השכלים הנבדלי' אלא חזר שהם חפני הגלגלי'
 ולכל גלגל יש חפני א' ואחר שנת' שהשמים נתחדשו אחר שלא היו א"כ חפנייהם נתחדשו עמהם כי מן השקר הוא שיהיו חפנייהם
 נמצאים קודם החדוש כל אותו זמן שאין לו תכלית ולא תהיה להם פעולה כי אין שלמות השכלי' הנבדלי' אלא בהשפיע' בהנעתם
 זה השלמות אשר ימצא אל השכלים בסבת תנועת הגלגלים וזה יחייב התחדשם בהתחדש הגלגלים וחס' שיוסיף בלוי ושלמות
 בענין חדוש העולם הוא הגלות הארץ וזה מה שאל' בו הגלות הארץ נעשה לתכלית והוא שיתקיימו בו אלן המינים אשר א"ל
 קיימם בתים ואינו מחייב אותן טבע כי הטבע המים שיכסו הארץ ולא יחייב זה סבה שממיתית שגבש זה החלק וזה שאם היה
 סבת זה הניגוב חזר הדברים השמימיים היה מתחייב שיהיה זה הניגוב בהיקף כל הכדור כי התנועה השמימית היא מקפת
 בכל ויורה הוא מן החוש שאין הארץ נגלית אלא חצי היקף הכדור וזה נודע לחכמי האצטגניכות המזרחיים והמערביים שלא נמצא
 ישוב אל היקף יב' שבות מניגוב ואחר שה' שאין סבת ההגלות טבע הארץ ולא סבה שמיתית א"כ הים ההגלות בכחיה
 ורצון כי הדרכי' שהם לתכלית מה ולא יתכנסו טבע אינו בחקירה כי אם ברצון ואם אפשר זה רצון סיוות בכל עת כת' ש' בענין
 סיוות השמים ביטול זה ולא נשאר מהחלוקה אלא שזה היה בעת התהוות ואחר שהיה זה ההגלות מחודש היו השמים ג' כ' מחודשי'
 שאין תנועת השמים אלא להשפיע ולהתמיד סיוות אלן הנמצא' המתקיימות בחלק הנגלה מהארץ ומן השקר הוא שיהיו השמים
 קדומים שיהיה כל הזמן הקודם שאין לו תכלית תנועתם לבטלם וזה מופת שהעולם ככללו מחודש ואע"פ שאנו רואים בהווה
 שהאדם נהנה מאדם וצור מזור וממור תחמוד כבר בארנו שאין להקיש ההווה הכללית ל' הקיים החלקית ומוסיף בזה בלוי ונאמר
 כשהיתה הסכמה א' בין האנשים בענין א' ואין חלוק ביניהם ואותה הסכמה אינה טבעית אלא בחירות והיתה הסכמה ההיא
 בין אנשים מתחלפיה האמונות והנחשונות והמלכו' וזה יורה שאותה הסכמה נפלה ביניהם מאיש א' הנהיג כלם על אותה הסכמה
 וכלם בסתעמו מאותו א' והוא היה ראשון בהווה וזה יורה על החדוש ושיש התחלה ומניית ל' העולם כי אם היה הזמן החולף לכלתי
 תכלית איך היתה אותה הסכמה נמשכת כל זה הזמן שאין לו תכלית :

ואחר מיתושב זה נאמר כי הסכמה האנשים כלם למנות ימי השבוע שבעת ימים ולא יותר והתחלתם יום א' והשלמתם
 יום שבת ואין שם טבע יחייב זה וכן שיהיו המעפרים לא פחות ולא יותר זה כלי מסק יצא מאיש א' וזה יורה על
 חדוש המין האנושי :

ועוד מה שהוסכם בפי כל הדורות כמה שנים היו מהאדם עד מת' ונפלה הסכמה ביניהם כמה יש זמן מת' עד סיום
 עד שבאשר חברנו ב' הזמנים ידענו כי הזמן ארבע ר' עד סיום חמשת אפים וקפ"ה שנים שלמות אם לא יצאה התחלה
 זו מאדם א' הוא שנתחדש ראשון לכל הזמן מאין יצאת לז' הסכמה זאת כל זה וכו' ס' הכוור והוא האמת בעצמו וכבר טען
 עליו הכוור מ"ס הקדומים שיש להם מקומות וכניינים וכדור אצלם שיש להם כמה מאות אלפים שנים והוא קאינו דבריהם
 אינם כדרכינו שיצאו מפי נביאי הנדק נתפרסמו פעולותם האלקיות מסכימות עליהם הכל ודברים אלו אינם מוסכמים מהכל
 הם דברים בדויים לטבעים בהם בעלי התורות באשר הם מכבישים אותם בצלמיהם ואליליהם ותחבולותם ואומרים כי הם
 המועילים להם וכוונתם למי שאומרו' שיש לו ספר מאת האלים וחברו בזה ספרים מעטי' חכמים ויחידים נפתה בהם מי שדעתו קלה
 בקצת ספרי הסוכרי' שכתבי' בהם חפניי' עשית אלפים שנים או כמו ספרי העבודה הנבטיית שזכרנו' שם שמות נכבד ונבדיות
 ודואני ואומ' כי היו קודם אדם ושכבשך היה רבו של א' עכ"ל ס' הכוור ודע כי אלו הסיוות לאלו הסדורים הוצרכו לכדורם
 לקיים אמונתם ומה שעלה בידם מהתפלספו' כי הא' הוא כשם הגלגל וזה חייב להם להאמין הקדמות כמ"ס הרמב"ם ז"ל ובאשר
 השפשות התורה האלהית החולקת על האמונה הזאת התחממו לכדור להם שקרים ועבדו אנשי לחזוקי' שקרייהו ולא הסכימו
 המציאות עמהם וניכרים דרכי אמת וכל העולם נמשך לסכמת התורה האלקית כבדואת ארבע' שהוא חל לכל המין האנושי וזה
 יחייב

מגן אבות ח"ג

יחייב חרוש העולם בכללו :

ורע

כי עוד חוק בעל הכוור אמונת החרוש מענין הלשונות כי א"ל תכלתי היותם מחודשות מוסכמות מאיש א' הוא המתחיל ויורה על זה הכוור מהמלות והפעלים והשמות והם הן האותיות הלקוחות ממוצאי הדבור ושלא ראינו ושלא שמענו מי שחדש לשון מהלשונות והר"ל ז"ל הורה זה והוסיף בזה דברים ואח"כ ידוע הוא כי הלשונות הם הסכמיים לא טבעיים כנראה לטעם ונעזרם לחמור הים מתחייב שהיה המין האנושי מתחלק למינים כפי חלוק הלשונות וזה שקר מבואר שאם היה כן יחוייב שלא ישוב איש א' מלשון א' מדבר בלשון אחרת כמו שלא ישוב סוס חמור ואנחנו רואים בני אדם נעתיקי מלשון ללשון ובפ"א הן הלשונות מתחלפי לפי חלוק האקלמים שאם היה סבה ההתחלפות לא היו יושבים באקלים א' כשנעתיקו שם מאקלם אחר מדברים כי אם בלשונם ואע"פ שיש רשע באקלמי בדבור בענין המהירות והאיחוד אבל שהיה חלוק במלות ובפעלים באלו האותיות הרמות אליהם אין לאקלים רשע בזה וזה יחייב שיסיו הלשונות הסכמיים לא טבעיים :

ואחר

שהת' שהשמות הם הסכמיים לא טבעיים הנה יחוייב שהמסכמי יסיו קודמי ללשון בזמן ואם היה להם לשון אחר יהיה מתחייב שהיה הסכמי ושיסיו המסכמיים קודמים ללשון והוא בזמן וא"ל שהיה לשון קודם ללשון וזה אל לא תכלית כי אחר שהת' שהלשון הוא הסכמי הנה לא יתכן שיסכמנו אותם מהאומות יחד לשונות לשונם וכ"ש שהיה והפעמים רבים אין למספרם תכלית סבה תביאם אל זה כי מבווא הוא שיסכמנו אות' מהאומות יחד לשונות לשונם וכ"ש שהיה והפעמים רבים אין למספרם תכלית בכ"א מהלשונות ועוד שלא שמענו ככל זה הזמן החולף שבא אלינו קודמותו שיקומו אנשי לבטל לשונם ויחדשו להם לשון אחר כי היה מביע זה הפסד גדול לאומה מפני שבכל אומה ואומה יש חכמים מחבריו ספרי בלשונם להשיגור המצליחי ואין יסכמנו לבטל לשונם למנוע התועלת המביע להם מהספרים המחבריו באותו לשון א"כ הוא מבוואר שלא היה לשון אחר קודם אלו הלשונות והם מחודשים בהכרח ולפי שהמין האנושי הוא מחוייב שיהיו לו לשונות לפי שהאדם הוא מדיני בטבע וזריז' וזה לוח ופי' הדבור הם מכיני' וזה את זה ע"כ הוא רחוק שיאמר שהיה המין האנושי זמן אין לו תכלית מולת לשון ולזה יחוייב שיקדם מציאותו ללשון זמן שיש לו תכלית ומה שיקדם זמן שיש לו תכלית למחורש בהכרח א"כ הנה יהיה המין האנושי מחורש במוחלט וזה העלה החכם הנו' בזה :

והנה

ראוי שנשלים בזה מה שגמלנו בימינו שטרפו ספיות בים המערבי אחר סוף הישוב ומצאו שם איים בתוך הים ובהם בני אדם בלא דעת ולא תבונה אין להם שכל ולא תחבולה לתקן צורך המלכוש והמאכל והמעון לא שאוכלים ברעיני הסמטה וכו' עלי אמות יחס ואחותיהם ובכוחיהם כשוק כבהמות בלא כושת וכלו חסם בארצותינו וכשאלנו להם נכצו ומעט מעט הורגו בטבע אלו הארצות ולמדו לשונם לדבר והיו בעלי הבנה וכאמר לפי אמונתנו כי אלו האנשים נמצאו באותם איים מפני ספיות שטרפו שם והולידו שם בנים ומחיותאבות ונשארו הבנים שם קטנים וגדלו בלא מברל ומלמד ולא נשאר להם מהצורה האיכותית אלא ההכנה לכד לקבל ההתחכמות החפשיט בכל המין האנושי בכל העולם וסו' אצלנו ענין אותם האיים :

וכה

שמחוייב אצלי ענין החרוש הוא שלא שמענו מדורות שלפנינו ולא ראינו ברורותינו שנתחדשה מדינה בעולם ואלו היה הזמן החולף לכלתי תכלית היה בכל יום מתחדש' מדינות כנעול מדינות חמרי' לרוב ישנם וזה יורה כי העולם מחורש מוזמן קרוב והמדינות בכלום אנשים מוזמן קרוב ויספיק להם לתקן מחיותיהם המתעבות מעט מעט מה שלא היה מספיק זה אלו היה קדום מוזמן אין לו תכלית ומה שיוסיף האמת' בענין חרוש העולם כי ר"ל מה שגמלנו מהחכמות הוא מחובר מוזמן קרוב וזה כי הראשונים לא דברו בהם בשלמות והאחרונים השלימות כי הפלוסופים לא נמצא בה השלימות אשר נמצא בה היום עד הפלוסוף וכן הרפוא' עד גאלנו' וחכמת התבונה לפי שהיא צריכה זמן ארוך עדיין לא נמצאת שלימה והסבה בזה כי החכמה שהנטיק' לא החוש צריכה זמן ארוך והנדרסה והמספ' שאינם צריכו' אל החוש נמצאו שלמות מוזמן קדום יותר משאר חכמות ולפי שיש בבני אדם תשוקה לרעת החכמו' וזהו שלמותם אם היה הזמן החולף כלתי בעל תכלית היו נמצאות שלמות זמן אין לו תכלית וזה יורה כי המין האנושי מחורש מוזמן קרוב וזה מבוואר :

ובענין

הנה בעצמו ות' מענין התחדשות החורה שהוא מוסכם מכל האומות שהתחדשותה הים מוזמן קרוב וכל נימוס שקדם לא היה חסר ואלו היה הזמן החולף לכלתי תכלית היה ראוי שהתחדשותה זמן אין לו תכלית כי לא ניתנה התורה אלא להשלים האנושי ולמה היה הזמן החולף שאין לו תכלית נעדר זה השלמות וזה מורה כי הזמן נתחדש מקרוב והשלמות' לחנו זה הענין וכשמת מזה בדברי' בטלים ואמר כי אפשר שיתחדשו הלשונות והכתיבו' ויחדשו ספרי' לא ימצא מי שידע לקראם ואפשר שיתחדשו החכמות האיכותיות כבא זה אחר סור זה פעמים אין להם תכלית ולא הועיל לו זה כלום כי רחוק הוא שתאבד אומה מהאומות וקר ואפי' תאבד לא יתחדשו לשונות כי הנשאר' ידברו בלשונם בהכרח ולא יחוייב מזה ההכרח אפי' נדרס אותם אלא שיתמעטו להלשונות וזה הוא אמת כי כבר אבדו הרבה לשונות בהחבך אומה על אומה אבל שיתחדשו לשונות רחוק הוא ואלו היה הזמן החולף בב"ת היו אובדו' כל הלשונות' ולא היה נשאר לשון א' בזה הזמן הארוך שאין לו תכלית ואנחנו ראינו מוזמן הפלוסוף עד היום שהם יותר חאלף וס' האות שנים שלא באברו החכמות ובכל זמן משתדלי' להעתיקם מלשון ללשון עד שלא יתכן שיפסדו אם לא יפסד המין האנושי ואלו היה הזמן החולף בב"ת הים התחדשותם זמן שאין לו תכלית וסיוותם בשלמות מוזמן קרוב יורה שהעולם מחורש :

ורע

כי יחייב המדקדק חייב חרוש העולם מדברי הפלוסוף וזה שהוא אמת' אם היה העולם נצחי יתחייב שהיה לו כח בכ"ת וכבר ביאר אדם' שהעולם כ"ת ואם הוא כ"ת לו כח ב"ת כמ"ש הפלוסוף והוא מחוייב שיפסד ואם הוא נפסד הנה הוא הוה אלו הן דבריו וכת' בן רשר שזה ספק א"ל להפסד ממנו והוא בפירושו למה שאמר הטבעי הסיר זה הספק בשאמ' שאין לגרם השמימי כח אלא מזה ההצתק' מתקום למקום ולזה אינו מחוייב אבל הוא מחוייב מצד עצמו שתפסק תנועתו ואחם היא תמיד' ונצחיות מפני המניע שאינו בשם שהוא לכלתי תכלית וכבר הטיב הר"ל ז"ל במתירת זה ההתר' כי אם מצד עצמותו המתנועע יתחייב לו הספק לא יתן לו הנצחיות כח המניע והמשל בזה כי המנגן המניע ידו מפני השיר המצויר כנפשו כאשר שתמיד תנועת ידו יקרה להם לאות ויביעה אע"פ שהמניע הוא על עניינו והוא הצורך שהיה לו כשיד אס לא נכח שהמניע יכריחו להשתנוע ע"ד סיבה גשה לבשם כמשע אותה וזה מבוואר הכטול ועוד שאם היתה תנועת הגרמים השמימי' שתמידית איפשיית מצד עצמה מחוייבת מצד מביעיהם תהיה א"כ תנועתם מוכרעת ע"כ האונם בכל זה הזמן החולף שאין לו תכלית וזה בתכלית הכימול כי לא ימצא בדברים הסכמיים דבר בזה התואר וכ"ש שהיה מתמיד ועוד שזו התנועה אשר לגרמי' השמימי' אינה ע"ד ההכרח

העברה אלא ע"ד הצורך והתשוקה א"כ לא ישים תנועות נחשיות הכח המניע אלא תשוקתם לפי מה שייחייב ציורם ואם היה האפשרות אשר להם על התנועה אפשרית מצד עצמם הנה תפסק תנועתם בהכרח והמשל שהנפש המניעה באדם היא תמיד בענין א' ויקרה לה מצד חולשת כליות שתפסק תנועתה ולא יקרה לה מצד כלות כחה אלא מצד חולשת כליות ולזה לא הרווחנו כלום לנחת מן הספק הזה כשהנחנו המניע בלתי כח נבטם והפלוסוף הורה שיש לבגללי יגיעה וליאות ולזה לא היה בגלגל העליון כוכבים כי היה כבוד עליו להניעם ואע"פ שאין ספק וזכרנו אכל הוא סתירה מדבריו ולכדו וכן רש"ד בקצת אברותיו בסתך סבך חזק כזה וחשב להתיר ספק זה מצד עצם המתנועע ואח' כי סבת המנוחה היא הפסק התנועה כי כל מי שבעדר סבות התנועה יתחייב לו הפך התנועה והיא המנוחה שהיא העדר התנועה ואינו נמנע שיצא כבדם השמיתי תנועה בכ"ת אע"פ שהוא ב"ת כי המנוחה העדר והעדר אינו כח והאריך בזה וכוונתו לו' כי לפי שאין לתנועה הפך אלא המנוחה והיא נעדר' מהגדר השמיתי וכל מה שאין לו הפך אפשר לו הנחיות ע"כ אפשר לבטל ב"ת שיתנועע' תנועה בלתי ב"ת וזה פ"ל פי' דבריו ואם ראית מי שלא פי' ור"ל ל' לא ראה וזו האגדה וסתירה הספק הוא ב"כ קרוב לזה הדרך ואם היה לנו מופת שהעולם הוא קדום היה אפשר להחיר ספק זה כזה הדרך גם היה אפשר לו' שאין מחייב לב"ת שיהא כחו ב"ת בכא זה אחר סוד זה וכל מה שיתחייב מזה הוא שיש לבחן תכלית במהירות תנועתו ואחריו ובכחו לטאת משא בכד שלא תשיגוהו יגיעה כמ"ס הפלוסוף כי הכבי' נותנים יגיעה אל הגלגל וכל אלו הטענות היה מספיקו' אם היה לנו מופת על קדמות העולם אבל אם היינו צריכי' למופת' להכריע החדש על הקדמות אף לפי הטרד זה הספק וכ"ס מדבריו' יחייב הם מוקים מחייבי' הפסד העולם בכללו לא הפסד תנועתו כי הוא הקדים ב' הקדמות נודקו' ואם שהעולם ב"ת ושכל ב"ת כחו ב"ת וא"כ כח העולם הוא ב"ת ויפסד ויפסק ואם הוא נפטר הוא הוה בהכרח כי אם באנו לחלק כימים לו' שאין מחייב לכל הוה שיהיה נפטר אכל לכל נפטר שלא ויהיה הוה אינו מחייב ברעת קצת המדבר' שהאמינו כן דבר בטל הוא אחס' אלו המדבר' נפלו בשיבושים רבים בשאלה זו מבטי לשונות ספרים כי יותר הם המאמרים המחייבים ההפסד לעולם מהמאמרים המחייבים לו היות . ובלשון הוה כתב כן רש"ד בס' הפלת התפלה כי איזה מהמדברים חשב שהפלוסוף יורו תכלית התנועות אינו אמת כי לא יכלה אצלם לא אשר התחיל עכ"ל ס :

ויתחייב מזה שכאשר יתבאר שהוא יכלה יתחייב שהיתה לו התחלה ואחר שנת' שהשמים הם היום ית' ב"כ שהזמן ב"כ הוא הוה ושלא היה זמן קודם היות השמים כי הזמן אינו אלא מספר התנועות שיעדר תנועה כמ"ס בס' השמע והתנוע' בהכרח הוא שאינה אלא מקרה אל השמים ואם השמים הם היום א"כ אף התנועה הוה ואם התנועה הוה הזמן ב"כ הוה שאל' אכל היה הזמן קדום והשמים מחודשי' הוה תתחייב מזה שיהיה קודם זה העולם עולם אחר ויהיה זה על רעת הא' היה כוכב עולמו' ומחריכו' שהוא ע"ד הא' מלמד שהיה קד' ומני' קודם לכן והפלוסוף לא ירצה זה והוראת בעל דין נמאס עדים דמי' ע"כ יתחייב בהכרח אחר שהשמים היום שהתנועה והזמן היום וזה הפך ממה שצעה הפלוסוף כי לפי שלא יכול לשער שיהיה הזמן מחודש חייב מזה שהשמים קדמו' ואין זה חייב כלל כי האמת הוא שקשה לציירו אכל בכד את' הפלוסוף ע"פ מה שהיו חושבי' הראשונים' שיש למעלה מן השמים דקות או שיהיה ב' עולמות לב"ת שזה קרה להם לפי שהוא קשה לציירו לפי שכל אלו הדבר' המוחסי' אלינו א"א שלא יכלו אלא או לבד או לרקות וכל מה שלא יוכל אדם לציירו לרמותו אינו כוב כי אלו הוה כן כל דבר נודק לא ידמו אותו בני אדם הוא כוב וכבר ה' שיש כמה דבר' שלא יוכלו בני אדם לרמותם והם צודקים במציאות החומר הראשון והמציאות השכלי' והולשון הפלוסוף ואף אנו נאמ' שאם א"א לרמות היות זמן אלא כזמן אינו מפי' זה כוב והקושי' הגדול שהקשה בזה והוא שא"א לזמן להתהוות אלא בזמן וא"כ היה קודם הזמן זמן זה דומה לאומ' שאין למקום מציאות שאם הו' מציאות היה במקום ואותו מקום במקום וזה ילך לב"ת והוא השיב עליהם שאין מהנאי המקום שיהיה במקום שאינו אלא תכלית מקום שיהיה נכדל לאשר שוכן במקום ולפי זה תתחייב לפלוסוף שהגלגל אינו במקום אלא במקרה לפי שאין דבר חקיף בו וגם זה קשה לציירו לפי שרשיו' וא"כ כשתסולק הקושי' מהמקום שאינו מחייב שיהיה במקום כן תסולק מהזמן שאינו מחייב שיהיה התהוותו כזמן ואם הוא קשה לציירו כל מה שהוא קשה לציירו אינו כוב כי המופת למעלה מהדמיון וכבר ה' במופת היות השמים ויתחייב מזה שהתנוע' מחודשת והזמן מחודש והכלל העולם מזה כי הפלוסוף הורה לנו כי מציאות הזמן דבק לתנועת השמים ולפי זה לפי שחשב שהזמן קדום תתחייב לו שהשמים קדומים ואנחנו לפי שנת' לנו חייב חדש השמים התחייב לנו עפ' שרשיו' שהזמן מחודש ואע"פ שהוא א' שהא' שהזמן מחודש אחר שלא היה כבר חייב במאמרו זה שיש זמן קודם לפי שחלת הוא ולא היה וקודם ואחר לא נאמ' אלא על הזמן אין זה חייב כלל כי הכרח הדבור מביא לו' כן כי כן הפלוסוף עצמו א' כי אין חזן לבגלל מקום וידוע הוא כי חזן ופנים לא נאמרו אלא על המקום ובאמרו חזן כבר חייבנו שיש מקום אכל אין להביא ראיה מהכרח הדבור במקום הוה כי הכוונה היא שאין קודם היות הזמן זמן ולא חזן לבגלל מקום וכן הראש' ע"ל ב' בס' קהלת כי האומ' שכל דבר הוא נמצא או נעדר באמרו כבר הוא חייב המציאות ואינו נעדר אלא מהכרח הדבור חייב כן וזה ארסטו להיות גדול האד' בשכלו הוא סומך במחקריו על עצמו והוא רוצה לאמת דבר' יבחיס' המוחש כמו שהוא מבחיס' מציאות השדים כנגד המוחש והוא כת' כי ארץ מצרים הולכת אל ההפסד מפני שהיתה יס' ואח"ך יבטל ויורה על זה כי ימצא בקרקעה מחרסי הדגים שאינם נמצא' אלא בים והוא עתה הולכת אל הים עד שתחבר ע"כ לא ירכו בה גשמים ואחמם והיו אכסיה ממה שנובע היאור והוא מביא ראיה ע' כי מצרים הקדומה היתה למעלה מואת המדינה ששוכני' בה עתה המצריים ואח"ך התחזק היובש בלאתה מדינה ובעתקו בעליה לואת המדינה והיא שפלה מאותו מקום ל' וזה שקר כשקרן' דעתו בקדמות העולם כי יש כמה אלפים מהשמים מאותו זמן עד עתה ולא חרבה וסבת מניעת המטר בה הוא לחות האויר הפני היאור ולכן הוא עבה ולא יוכלו לעלות בה אדים המהיים המטר מסארץ כמו שהעידה התורה ואיר' יעלה מן הארץ והסקס' וכו' ובכתבתי זה שלא יתפתה האדם להאמין במחקריו :

וישי' מהראשונים' שהיו מחייבי' חדש העולם לפי שמציאות דבר שאין לו תכלה שקר ואם היה העולם נצחיהו' שם תנועות בלתי תכלית וכבר נת' במופת שמציאות דבר שאין לו תכלית שקר ואין בזה חייב כלל לפי שלא ה' במופת שקריות מציאות דבר שאין לו תכלית אלא כשיהיה בפועל אכל בכא זה אחר סוד זה לא נת' כלל אכל מצד אחר היה אפשר לחייב זה שאם היו התנוע' הראשונים' לבלתי תכלית איך נמצאו האחרונים' כי מה שאין לו ראשון אינו אחרון ואין זה חייב כלל לפי שזה הוה מתחייב אלו היו התנועות הראשונים' סבת האחרונות כי הדברים שהם עלה ועלול בהשתלשלות בהכרח יגיע לעלה ראשונה אינם עלולה והוה חייבו מציאות העלה הראשונה הוא שש' שאם לא היה שם עלה בלתי עלולה איך נמצאו העלולים ואין עלול אלא

לא מעלה ואם הראשון לא נמצאת איך נמצאו האחרות אבל בתנועה הנכבדו שאין הראשון סבת האחרון לא יתחייב מזה שיעלו לתנועה הראשונה שאין קורא לה תנועה ותמסו' הים מחייב זה מדר אחר כי כל דבר שיש לו תכלה יש לו התחלה והזמן שיש לו תכלה כשהבי' אותו וכמו שיש לו תכלה ב"כ יש לו התחלה כי הקו כמו שיש לו נקודה בקצה האחרון שהוא תכליתו כן יש לו נקודה משם התחלתו וכן רשד בפי' לס' השמש דחה זה ואמר שזו היא הטעם שהיא דחה הזמן אל הקו מחייב לזמן מה שהוא מחייב לקו וזה מהדרכים האטומאני ואין לרמות הזמן שהוא בא זה אח' לקו המונח ואע"פ שיש לזמן תכלה אפשר הוא שלא תהיה לו התחלה אבל המדברי' מחכמי' חייבו חרוש העולם מואת הסקדמה ע"ד אחרת והיא מטבע המהירות והאיחור אשר לתנוע' הכבד' כי יש כבד מחסר תנועתו ויש כבד האחר תנועתו כי מה שהולך השמש בשב"א הולך הירח בחדש א' ואלו הים העולם קדום היה מחסר התנועה התנועה תנועות לב"ת וכן המאחר תנועתו התנועה תנועות לב"ת וזה שקר כי בלא ספק יותר תנועות המנוע הירח מהשמש יב פעמים וזה יחייב שיש לתנועה התחלה וזה יתבאר ג"כ מדרך אחרת שיהיה הזמן הקצר והארוך שוים כי נזמן זה שאנחנו בו אנו א' כי התנועה הבלגלגים תנועות לבלתי תכלית וכן היו א' בקודם לזה הזמן וכן כשיתבאר הזמן לא יתוסף שיעור התנועות כי כלם יהיו לב"ת וזה שקר שיהיה הקצר והארוך שוים בשכלם הם בב"ת ומכלל זה יתחייב שיש לעולם התחלה אליה תשוערנה המהירות והאיחור והקוצר והאריכות ואכזבנך אלפראכי ימאן זה ודחה זה תמופת בקש ודברים בטלים באמרו כי לא יבוקש מהירות ואיחור וקוצר והאריכות בבב"ת ואלו דברים כאמרים בפה אינם מחויבים בשכל והרמב"ם נטה אליו לפי שרצה לקיים אמונת מציאות הש' במופתי' לא ישיבו' קושיו' ע"כ כל מה שצ"ל לו בתמופת חרוש העולם לקיים מציאות הא' הוא מציאן בו ומבאר מציאו' הא' בדברי' בנינו' ע"ד הפלסוף בקדמות העולם ומקבל אמונת המדע מהנכבד אחר שנת' לו כי הוא אפשרית לא נמצעת והו' דרכו ז' והר"ל ז' לקיים מופת זה בספרו והוסף בו דברים כי ידוע הוא כי ככבי הנכבד פעמים כוורים פעמים ישראל ואם הים הזמן נצחי הים הזמן ששם כוורים בו לב"ת וא"כ היו כוורים וישרים בא' או בלתי כוורים ובלתי ישרים :

וע"ד

זה הוסיף בלקות השמש והירח שאם הים הזמן נצחי הים הזמן שהם לוקין בו לבלתי תכלית והזמן שאין לוקין בו לב"ת ויהיו לוקין ובלתי לוקין כא' או לוקין לעולם או בלתי לוקין לעולם והרבה החקות יש לזמן הזמן הנצחי בלתי הוא ולפי שהמדברי' חלקו על הפלסוף והקדמו' הקדמות לקיים אמונת המדע ויש בהקדמותיהם דברי' בלתי נזקקי' נבאר מהם שלש מה שהוא נזקק ומה שהוא בלתי נזקק הא' במציאו' הרקות והב' במציאו' בשם בלתי נחלק קורים אותו ענש פירי' והג' בתציאות דבר שאין לו תכלית :

הא'

והיא מציאות הרקות חייבות הם מפני שהם א' שאין הויה אלא קבוץ עצמים פרדיום שהיו נפרדים ונתקבצו וההכרח קודם שנתקבצו הים דיקיות בנייהם וכשנתקבצו והים בשם א' נחמל אותו דיקיות והנה הראשון' היו מחייבים הרקות מפני קצת ספקות אירע להם מהם שאם לא הים שם רקות והוא מרחק נכדל שאין בו דבר הים מתחייב א' מכ' דברים או שלא יהיה העתקה כלל או שיקבל המקום הא' בעצמו ב' בופים יחדו ואם יקבל המקום הא' ב' בופים יחדו הים אפשר שיקבל מקום ג' ב' בופים יחדו וזה כשידמה הסולם נחלק לחלקים שוים לאותו ג' ב' בופים יחדו וזה כלו שקר כי ההעתקה נמצאת והמקום הא' אינו מקבל ב' בופי' יחדו והפלסוף דחה זה ואמר כי לא יתחייב מזה רקות כי ההעתקה היא אל המקו' כשיהיה נדחה השוכן במקום מפני זה הנעתק אליו כי המים מקבלים הבופי' הנעתקי' בהם כשיהיו נדחי' מפניהם וא"כ אין מתבא' תנועת ההעתקה מציאות הרקות והכלי שהוא מלא אויר ומתלא' אותו מים האויר הוא נעתק משם והמים נכבס' במקומו ואין ב' בופי' במקו' א' יחדו אלא בזה אח' וזה יראה בחוש בחכית שהיא מלאה יין ופותחין הנקב מלמטה לא יצא ממנה יין עד שיתחמו נקב מלמעלה להכניס האויר ואע"פ שטבע הוין להיות נגר מלמעלה למטה הכרח הרקות מעכבו חלצת וכשפותחין הנקב מלמעלה והוין כטבעו נוול למטה הכרח הרקות מושך האויר למטה למלאת הכלי ואע"פ שטבע האויר לעלות למעלה וזה מחייב העדר הרקות שאם לא הים שם אויר א"כ בחפירות העמוקות לא היה אפשר אדם להתקיים אפי' שעה א' כי אין קיום האדם אלא בשאיפת האויר והסותם נחרינו אינו מתקיים וא"כ באותה חפירה יש אויר ואם האויר בטבעו לעלות מי הכרחו לירד בחפירות אם הים רקות נמצא אלא לפי שהוא נכבד שיהיה שם רקות ירד האויר שם והקלות והכבדות והמקשיות והספוגיות אינו שיהיה שם רקות אלא שיש חלקים אוירים יותר בקל מהכבד ובאספוגי' יותר מכמקשי' ועוד היו מחויבים ראיותיהם שאלו לא היו שם רקות נמצא לא היה הכלי המלא אפר מקבל מים כאלו היה ריקן מאפרו וזה אינו מחייב כלום כי האפר ספוגי מפני ריכוזי האוירות שבו ישוב תקשי' בכניסתו בו המים כשהם נעתקים המקומות האוירים וכנכסיהם בהם המים ומתקשה :

עוד

הביא הפלסוף מופתים אחרים מטבע התנועה ומפני הרקות עצמו ואין לנו צורך בזה אחר שחשש מעיד עליו ומה שרצינו לבאר מכאן הוא שמוציאות הרקות שקר ועוד שהמאמ' בעצמו הו' סותר את בפשו' כי הרקות הוא מרחק פנוי וכל מרחק יש לו אורך ורוחב ועומק והו' מסבולת בשם וא"כ הרקות שאמרנו עליו שהוא בלתי בשם הוא בשם זה חלוק לא יתכן וכמה תחבולות עושים להעלות המים והכל מפני הכרח הרקות וכאזכרנו בלי זיין בחוש השמע ביארנו חיוס ביטול הרקות :

הב'

והוא במציאות בשם בלתי נחלק אין דבר מדוכק מחובר ממה שלא יתחלק כמו שיהיה הקו מחובר מנקודות וביאור זה כי הנקודה אין לה תכלית ולא קצוות כי הקצוות והתכלית נמצאי' למתחלק מפני שהקצה הוא דבר וולתי מה שהוא לוקצה והנקודה אינה מתחלקת וזכיון שאין לה קצה א' בא"א כמה שלא יתחלק שיתדבק ויתמשש כי המדוכקים הם אשר קצוותיהם א' והמתמששי' הם אשר קצוותיהם יחדו וכשלא יהיו בהם התמששות והדבקות לא יתחבר מהם מדוכק בהכרח כי המדוכק יתחייב שיתחבר מדברי' מדוכקי' ומאחר שהמדוכק אינו מחובר מדברים שאינם מתחלקים ואנחנו כמו כן שהמדוכק כמה שהוא מדוכק מתחלק יתחייב מזה בהכרח שיהיה המדוכק יתחלק למה שיתחלק תמיד וביאור זה כי המדוכק כשיתחלק לא ימלט משיתחלק למה שהוא מתחלק או למה שהוא מתחלק תמיד לא שאינו מתחלק למה שאינו מתחלק כמו שהתבאר אם כן מהחייב שיתחלק למה שיתחלק תמיד (ביאור זה כי המדוכק כשיתחלק לא ימלט משיתחלק למה שאינו מתחלק) ולאין תכלה :

ועוד

כי כשנניח שהמדוכק מחובר ממה שלא יתחלק חצר הרגשה יתחייב שיהיה כפלה כי כרגשת מה שלא יתחלק למה שלא יתחלק הוא כפלה והכפולים כמה שהם כפולים וזמן הצד שהם בו כפולים לא יתפרש מהם בודל כלל ולא כמות אלא

ולא דבר מתחלק ועוד נניח ג' בשמים פרדיים זה אצל זה והנה כלל ספק הצד שהוא מדובק במדבקה האמצעי אל הראשון אינו הצד שהוא מדובק בו האחרון ואם נחלק בשם הפרדיי שם לא נחלק היה אפשר שיכ"ג נשם בנשם והיה אפשר שיכ"ג כל העולם כדברי הרמ"ל זה אצל זה לא יתאמת בקו ולא במצבה כשיתרכבו מדבקים מספרם נפרד הנה ת' כי המדובק במה שהוא מדובק הוא מתחלק למה שיתחלק תמיד אלא שם החלוק השיב המדובק מצד שהוא מדובק ומכאן נמצא כי כפועל המדבקים מפני שהסבבה כפועל היה נמצא אצלם שילך לאין תכלה (הטעות הכולל למדברי ולקדמוני) וע"כ חייבו העצם הפרדיי והוא חלק שאינו מתחלק והקדמונים מפני שהאמינו במציאות החלוק לאין תכלה והטעות הכולל למדברי ולקדמונים שלא הכריזו מה שכתב למה שכתב פועל הנה ת' מציאו עצם פרדיי שקר:

ולתוספת

ביאור נניח שמדובק א' יש בכל א' מלציו ת' וא' עצמי' נפרדים וכלי ספק באלכסונו יתחלק הא' לפי שרש שכל מדובק יש באלכסונו כמוהו התוספת ב' חומשים בקירוב ועוד נניח קו א' יש בו מספר וזו מציאות פרדיים ונניח עצם פרדיי אחד מתנועע והראשון לפניו וכלל ספק כשיניב למצי הקו יתחלק זה העצם הפרדיי המתנועע בין ב' עצמי' נפרדים האמצעיים ועוד ידוע הוא כי במתנועע צל החקל הזקוק באור השמש שיעור פרדיי א' התנועע בלבל השמש אלף פרסאות והנה התנועע השמש שיעור פרדיי א' והכל א"כ התנועע פחות משיעור פרדיי א' והרי נחלק וזה דבר נראה לחוש שהעצם הפרדיי אין לו מציאות:

הג'

מציאות הדבר שאין לו תכלה שקר והוא שהיה כפועל שאינו אפשר שימצא מספר כפועל אין לו תכלה כי כל מספר שיאמר עליו שהוא כפועל אפשר להוסיף עליו מספר אחר וא"כ יהיה מה שאין לו תכלה גדול ממה שיש לו תכלה ועוד כי כל מספר או זוג או נפרד וכל א' מאלו יש לו תכלה וכמו כן יתב' שלא ימצא גודל אין לו תכלה כפועל כי כל גודל או שהיה קו או שטח או גשם והקו הוא אשר תכליתו כ' בקודות והשטח הוא אשר תכליתו קו או קוים והגשם אשר תכליתו שטח או שטחים וע"כ א"א שימצא בוק אין לו תכלה מפני שכל בוק כדורי יקוף אותו שטח א' או שטחים אם אינו כדורי וכל אשר יקוף אותו שטח או שטחים יש לו תכלה וכל קו יש לו תכלה בסכר ומאחר שכל גשם יש לו תכלה א"כ כל שטח יש לו תכלה וכל קו יש לו תכלה מפני שהשטח אינו כדור והגשם ולא הקו והשטח א"כ כל גודל כפועל יש לו תכלה:

ולתוספת

ביאור הנה הקו שהנחתו שאין לו תכלה אפשר להוסיף עליו והיה ג' א' אין לו תכלה וא"כ יהיו הקצר והארוך שוים וזה שקר וכיון שהקו יש לו תכלה השטח רב זה יש להם תכלה כי מסובכים מקוים וכל המסובך מדבר שיש לו תכלה יש לו תכלה ועוד כי לא יראה במחשבה שיש כאן תמועות פסוטות וולתי אלו השלש והם אל האמצע ומן האמצע ומכאן האמצעי הא' אל הארץ והב' אל האם והג' אל הבוק הבלבלי וכשנניח בוק פשוט יתחייב בהכרח שיתנועע בא' מאלו התנועות וא"כ הנופים הפשוטים יש להם תכלה בהכרח והמורכב מהם שיש לו תכלה יש לו תכלה ועוד כי כל בוק מוחש יש לו כבדות או קלות ואם יש בוק מוחש אין לו תכלה יש לו בהכרח או קלות או כבדות ואם יש לו כבדות יהיה במקום השפל וכאשר ריקם המקום העליון וזה נמצע ואם היה קל יהיה במקום העליון וכאשר ריקם המקום התחתון ואם יהיה כבדים יהיה קל וכבר וזה נמצע ואם נניח אותו מתנועע בהקפה הנה המתנועע בהקפה מתנועע בכל חלקיו וחד ומשלים הקפתו בכל חלקיו בזמן שיש לו תכלה וכשינוח שאין לו תכלה יתחייב שילך מהלך שאין לו תכלה בזמן שיש לו תכלה וזה נמצע וזהו המכוון בהקדמה הא' מהכ"ה הקדמות שפי' הרמב"ם ז"ל בפ"א מה"כ מהמורה ומהו תתבאר סב' שהיו מציאות בשמים אין תכלית להספיר שקר שם היו נמצאים היו מדבקים אלו על אלו והיה דבר נמצא אין תכלית לו אשר תתבאר שקריותו ושאר הקדמות שכתב שם צריכות לאמת מציאות הא' כבר זכרנו במאמר המציאות וכבר דברנו שם להביא ראיה לחדוש העולם מואת ההקדמה:

ידע

כי מדברי' המביאי' להאמין כי העולם נחדש כרצון אלהי אחר ההעדר הוא כי לא ידענו הסבה התכליתית שהיא הנכבדת שבסבות שהחקרנו בפרטי העולם מצינו שיש לכל דבר סבה תכליתית בעבורה נמצא אצל העולם בכלל לא מוכל להשיב לשאל למה היה מציאותו שזו היא הסבה התכליתית לכל הדברים להשיב בשאלת למה כי אם באמר כי הדברי' כלם נבראו בשביל האדם והאדם כדי להכיר את בוראו תשאר השאלה למה נברא להכיר את בוראו ומה צורך היה לא' כדי שיכירנו ולא תשאר בזה ולא בשאלת למה ברא הא' העולם בכלל או למה נמצא זה המציאות אלא כך רצה הא' ולפלוס' הא' כי ע"ד החיוב היה זה המציאות יפול בספקו עצמות באלו השאלו' וכל ספק הוא מסתלק באמונת חידוש וכבר כתב זה בעל ס' הכורוכן כת' הרמב"ם ז"ל בס' המורה ובכאן בשלמה כותבנו בענין חידוש העולם:

אמנם

אם העולם יפסד אחר שנתהוה דעת הפלוסוף הוא שלא יפסד שאין לו סבות אפשר בדברים נפסדים ולא סמכו כוח על הפלוסוף שאמר כל היום נפסד כי זה לא יתחייב כחם כמכע אצל כחיה הכללית שביצית כרצון אלהי לא יתחייב זה וכ"א המעורר כי הוא כוח נכבד ויציאות לעד לעולם יאמר כי הכריח לא תחייב המעורר וקיימו סברא זו בטעמות חזקות שהדבר האלהי השלם בתכלית השלמות לא יפסד וקצת כתובי' מסייעי' לזה כמו וארץ לעולם עומדת וקצת מאמרי' ד"ל שנין שמים החדשים שעתידין להכרית כבר בראשית וצוהדי' וחוכים זה חת"ם כי באשר השמים החדש' וכו' צומדים לפני נאם ה' יעמדו לא נאם' אלא צומדים והביאו ראיה מאין כל חדש תחת השמש וזהו דעת הרמב"ם ז"ל וא"י יסר ארץ על חוכיה כל תקופת עולם ועד וכבר ד"ל כל מה שצ"ה נשם סלה ועד אין לו הפסק ולא שיעולם יפסד כפשט מאמרי' ד"ל שם לפי שנין היו עלמא וחד חרוב וכ"א שעתיד ה' להחזיר העולם לתאו וכו' וכו' כל' א' האפיסה המוחלטת והרבה מאמרים להם מוכיחי' כן והפסוקי' המורי' על נכחיותו הוא לו' כי העולם כמכע לא יפסד אצל כמו שנתהוה כרצון אלהי כן יפסד כרצון אלהי ויש שקראו' מסייעי' לזה שצ"ה לפנים הארץ יסדת וכו' המה יאכדו וכו' והרמב"ם ז"ל דעתו כן בדרש' שלו וכן הראב"ד ז"ל בספרי' וא' הרמב"ם ז"ל כי זהו סוד השמיטין והיכולו' ונרצו בו עד לעולם כי הוא עולם חמש לא זמן כח"ש המ"פ כי העוב' ע"ד היכול עובד עד סוף העולם כי היכול רומה אליו ואלו הדברים אינם מויקים באמונה אלא שם היא קבלה ביד המקובלים מהנביאים ראוי לנו להכניע עצמנו לסקבלה ולהאמין מה שהוא אמת והמחשק בזה ובאשר בכך בואת האלה אינו מויק באמונתו אצל נרד שידע שאין הסקירה מנגעת למתוך הדין כזה:

אמנם

יש שאלות בזה כ"ל שאסור למקור בהם והם אם יש עולם אחר וולתי זה העולם ואם נברא העולם מיש או מאין ואם נברא מיש מה היה אותו יש ואך נברא העולם חתמו והסכמת' הכל הוא שאין עולם חוץ לזה העולם שם היה שם עולם אחר היה כדור כמו זה וכל כ' כדורי' שם זה כדור והיה רקות ביניהם וכבר כת' במופת שאין שם רקות נמצא ועוד טענות

טענות אחרות וזה ראוי שאמר כאן ומוטב כל ראשון הוא אחר מיתחייב בחופת אחרותו של הש"י מאס חיו שם ב' עולמות אחרות
היו שם אלוהות הרכה כ"א מנהיג עולם א' ולענין הויית אס' היה מיש או מאין הרמב"ם סובר שהיתה מהאין המוחלט והוא
האמת והר"ל בסת"ך בזה מאד וכלל במים אדירים ולא יכול לצייר מיתחייב דבר מלא דבר ודרר שהעולם נתיזה מיש אבל לא
מהיט הבמור אלא מחומר נעדר הצורה בלתי שומר תמונתו וזה שאס' היה העולם מתהוה מאין היה קודם העולם דקות נמצא וזו
הכרעה פשוטה מאד כי לא היה לעולם קודם הוייתו טבע שגבור עליו אס' דקות נמצא או לא ומה שיקשה לזה איך יתהוה דבר
מלא דבר ואיך לא יהיה אפשר זה באפשרות הויית השכלי הנכדלי' מלא דבר וכבר ראו דל' מי שהיה בן בדעתו ודחו אותו כמ"ס
בכ"ר שאמר אותו בוי צייר גדול היה אלהים אלא שנתא סמני' טובים מייצגו אותו ומה הן תהוה וכו' וחסך ומיס הרי שזה הדבר
לא רצה להאמין שיהיה נכרא העולם מהאפיסה המוחלטת אולי שמע דעת אפלטון שהיה סובר שהעולם נתיחד אף מדבר שהיה
קשה עליו מיתחייב מלא דבר וסיה ר"ל כי כן דעת התורה וא"ל ר"ג תיפח רוחים דההוא נכרא כולו בריאה כתי' בהו הכיול
ראיה מלשון בריאה שהיא המצאת יש מאין ואחר שר"ל למדנו להשיב כנדר האשקורוס הא' סמני' טובי' מצא שמייעוהו איך
נחייק באותו דעת שהרחיקוהו בפי' סוף דבר המאמין כי העולם נתיזה מיש יפול בשאלות עמוק' וחסכו' הרכה וקדוב הדבר
לשכיל' להאמין שהעולם קדמון לא נתיזה בדעת הפלוסוף ע"כ אסרו דל' חקירה זו לבמרי ואמ' בפ' אין דורשים כי שאל כל
לימים ראשונים יכול ישאל אדם קודם שנכרא העולם ת"ל למן היום אשר כרא אלהים אדם וכו' יכול לא ישאל אדם משעת ימי
בראשית ת"ל לימים ראשונים אשר היו לפניך אי לימים ראשונים אשר היו לפניך יכול ישאל מה למטה מה למטה מה לפני
ומה לאחר ת"ל ולמקצה השמים ועד קצה השמים למקצה השמים ועד קצה שואל ואי אתה שואל מה למטה מה
למעלה מה לפני מה לאחר והנה בלו לנו שאסור לחקור מה היה קודם מ"כ ופי' לנו כי החקירה בזה דומה לחקירת מה למעלה
ומה למטה כי כמו שאין מציאות חוץ לעולם ואין לומר עליו שיש שם מקום מלא דקות כן היה העולם קודם שעת ימי בראשית
שלא היה שם מציאות כלל כמו שאין מציאות חוץ לגלגל העליון וכן במ' תמיד בשאלות ששאל אלכסנדרוס מוקדון לוקסי הנגב
אמר שאל רבו לומר מה נכרא תחלה אור או חשך ואמר מלה דא לית לה פתר סברי דילמא אחי לשינוי מה למטה מה למעלה מה
לפנים ומה לאחר זהו לשונם דל' באותה גמ' ונמצאת במ' תמיד החקירה בזה נחמשת מדר התורה ומדר הענין בעצמו וכבר אמר
ע"כ בכ"ר כבוד אלהים הסתר דבר והמשל שפעם בזה למלך שפעם פלטין שלו במקום אשפה וזה משל ע"ד רש שואמר שהעולם
נתיזה מענין נעדר הצורה ויותר טוב שיאמר שנכרא מלא דבר ולשון בריאה בלשוננו הוא על ההייה מהאפס המוחלט והס'
אסרו מה היה קודם שעת ימי בראשית כמו שאסרו לחקור מה למעלה מה למטה וכו' הורה הפלוסוף שאין שם מקום חקירה כי
לדעתו אין שם מציאו' אבל חכמינו דל' המקובלים מהנביאים התיירו לחקור מה למעלה מלגלג ערכות הוא הגלגל היומי עד
הרקיע אשר על ראשי החיות כמ"ס בפ' אין דורשין והר"ל דל' כסה מדבריהם בשני דברים שחקר מה שהיה קודם שעת ימי בראשית
ולא חקר מה למעלה מגלגל ערכות עד הרקיע שעל ראשי החיות כי לא היתה לו קבלה בזה והשקש השכלי לא יביע במה שאין
בו הקדמות ידועות ומה שהוא ראוי להאמין בזה הוא שהעולם נתיחד מהאפס המוחלט וכו' יצאנו ידי חובתנו במה שנכנסנו
בו בענין הדרש העולם ונשלים הדיבור בעניני הנסים האפשריים לפי אמונתנו זאת כאשר ידענו והאל יסכים על ידינו ברחמינו
וברוב חסדיו אמין:

ואחר שדברנו בהיות הכללית והוא הדרש העולם בכללו שהיתה הויה רצונית לא טבעית מדבר בהויות הפרטיות
הרצוניות היוצאות ממנה הטבעי הנכ' נסים או נפלאות ומופתים ואותות וכו' תחלה כי הנמנעות ב' מוכיח המק
א' הם הנמנעות שיתואר האל ביכולת עליהם לשכוחם והמין הב' הוא שטבעם קיים עומד אינו מפעולת פועל וא"ל להשתנות
כלל וחפני זה לא יתואר יכולת לא' עליו לשכוחו והמשל בזה התקבץ ב' הפכים ברבע א' כנושא א' שהיה שחור ולכן יחד וכ"ס
הסותר' והמשל בזה שהיה ומן א' עבר ועתיד יחד שהיה אתמול ומחר ברבע א' וכן שהיה מדובע שזה נלבו לאלכסון ושהיה
השולש ישר הקוים וויתו פחות חסתי וויות נכבות וויות מובטחת יקיפו בה ד' וויות פשוטות נכבות או שהיה מספר א' וזו
ונפרד יחד וכן הדברים החולפים שהיה אתמול שלא ירדו בו גשמים שידרו בו כל אלו הדברים א"ל לצייר בהם שני טבע כלל
ועל כיוצא בזה אמרו הנכנס לעיר ושחע קול צעקה ואמ' ישר שלא יראה זה בביתיה ה' הפלת שוא וכו' כי איך יתאד דבר שאמר
המצאו יקרא שאינו כלל כי הדבר בעצמן סותר נפשו כי השחור אינו לבן והלבן אינו שחור ואיך תאמר עליו שהוא לבן ושחור וכן
היות השם מציא כמותו או השיב עצמו להעדר או יתבסס או שישתנה כל זה תחת הנמנע שלא יתואר האל ביכולת עליהם וכו'
אין מחלוקת בין בעלי הפיון הקורני או פלוסופי כולם קודם כזה וילתי יזהם שהאמינו בגשמות לפי אמונתם
המפורסמת מדר טעות המטעים אותם לא הכיאים לזה ציון כלל:

אמנם במה שיש מחלוקת בין בת העיין בקצת פרטי זה הכלל יאמר קצתם זה הוא מכת זה הנמנע קיים ויא' לא אבל הוא
מכת הנמנע אשר יתואר אל ביכולת עליו לשכוחו והוא להמציא דבר מובסם לא מחומר כלל כי הפלוסוף חשכוהו
מכת זה ואנחנו בעלי התורה הוא אלגנו מכת האפשר כמו שביארנו במה שקרא ור"ל ידור בזה שיש נמנעות טבעם לא יתואר
האל ביכולת עליו ונשענו בהקדמה זו על שפ"ה שאמר אין כל חדש תחת השמש וע"א בפ' הוואה שאל' לבראת כוכבים אחרים
יתר על מה שנכראו בשעת ימי בראשית ע"כ לא ירדו הם שישתנה טבע המציאות אלא לדבר שיש לו קצת דמיון במעשה בראשית
וזו מהאמר דל' כשאמר השם ע"ה אס' בריאה יברא ה' ופי' שם אס' בראת פה לביהם מוטב ואס' לאו יברא ה' והקשו דל' אלימא
למכרא מהם וסמני' אין כל חדש תחת השמש אלא לקרובי פיתחא כמו שנו' בפ' חלק וכו' אין בין המורד ותרדא הפלגת
הרחקתם לשנות קיומם שלא אמרו אס' בראת ביהם מוטב שזה לא עלה כלב שום אדם שישאל משה דבר שלא נמצא כלל שיחדש
אותו אלא הדבר הנמצא לחדש בו מה שאין בו והוא שיחדש פה לביהם הנמצא וגם זה לא רצו שהיה אפשרות לנכרא עליו כי
אס' אינו חדש דרך כלל הוא הדרש דרך פרט והוא בריאת הפה והס' ראוי שגם זה נמנע ותרצו לקרובי פתחא שהס' אינו אלא שינוי
פתאום כמה שהטבע יעשנו בזמן מרובה וכן בכל המקומות שמוכירי' שני הטבע מדקדקי' בזה שהיה לו דובתא למעשה
בראשית כמו מה שאמר עתידה אשה שתלד בכל יום והקשו מאין כל חדש תחת השמש ומצאו מזה דובתא במעשה בראשית
והיא תרנגולת וכן כל כיוצא בזה כמו שהוכירו דל' שם ובמ' קהלת הנה הפליגו הדבה להאמין קיום הנמנעות לקיום מנהגו
של עולם ובדבה מקומות אחרו עולם כמנהגו כזה וסמני' שקלקלו עתידים ליתן את הדין והמין השני הם הנמנעות מדר
טבעם האפשריות ביכולת האל כהפך המטה נחם כי לא יכזר מהאל לעשות כחם ממטה כסתירות מוכר וקבא וכן על זה
הדמיון

הדמיון הם כל הנסים הנזכרים בתורה ובנביאים ור"ל גם באלו דנו לקיים ההקדמה הכללית והוא אין כל חדש תחת השמים ועל
תבוא הקנה הכ"ה עם מעשה בראשית על הים שיקרע ועל האריות שלא יאכלו את דניאל ועל האש שלא תשרוף חנניה מישאל
ועזריה ועל הדב שיקל את יונה וב"ה עשרה דברים נזכרו בע"ש בין השמשות וכוונתם לומר במאמרים אלו שהם בשעת
הבריאה הם האפשרות הנה בטבעם להשתנות בעת הצורך לא היה יכולת האל לשנותם אבל כיסוד העתים בעת הבריאה היה
זה האפשרות לא שיהיה מחוייב ג"כ בהם שאלו המצויים לא הקשו את לבם לדרוך אחרי ש"ל לא נקרע הים ולא בלשאר לא
השליך דניאל לבוב האריות וכו' למחנה מישל ועזריה לכבשן האש לא ישתנה טבע האריות שלא יאכלוהו וטבע האש שלא תשרוף
כי האפשרות הנה הוא בהם מיועד מטבע הבריאה לא המנעה במורה ולא חיוב גמור שיהיה כן והדברים שנזכרו בע"ש הם
דברים ממוצעים בין הטבע וחזק לטבע ע"כ נזכרו באתם שעה שעדיין לא נכנס השבת להיות הטבע הנה וגם לא היו חזק
לטבע לבד מרי שיהיה התנאי בשעת הבריאה ועוד נזכר בזה בח"ר פ"ה כ"ה

ואחר שביארנו זה נבאר הנסים הם על כ' מינים ואם הם תחת סוב"א והוא שני הטבע כדון הא"י • סמין הא"י הם
הנסים אשר עניינם מורה שהוא הפך הטבע כי יש ביוצא בהם בטבע כבא הארבה והכרד במצרים כי יש ביוצא
בהם בטבע ואולם יקו העניני' האלו ודומיהם נסים חזק לטבע בא' חזק' תנאים הא' כואו אחר מאמר הנביא כח"ש ויקרא א' ה'
ויתן קולות ומטר ולולי דבור הנביא לא היה מתפרסם היות נס כי הרבה פעמים יקרה זה הולת נס והשני כהיותו בתכלית
הזרות יותר מהנעשה בטבע כח"ש בארבה לפניו לא היה כן ארבה כמוהו ואחריו לא יהיה כן • והשלישי המסך האפשר שהוא וזמן
מרוכס כבכרות וקללות שבתורה כי אלו היה פעם א' או כ' לא היו מופת והיינו אומרים שהוא במקרה ומהו המין הם הכללת
האבות כי לולי ההתמדה בהם היינו אומרי' שהיא הכללת המול ועכ"ל ליצחק ראו ראינו כי היה ה' צמח וכן בפסוקי ב"ה וירא
אדוניו כי ה' אתו אלו הנסים וכיוצא בהם כשהם נעשים בלא התמדה יקראו נסים נסתרים ואח' עליהם ר"ל אפי' בעל הנס אינו
מביר בנסו והאמת הוא כי הם נסים אין הבדל ביניהם לקריעת ים סוף לענין היותם הפך הטבע וזאתי מצינו התפרסם היותם
נסים וכת' הרמב"ם ז"ל כי המופת בעניני' הנמשכי' בטבע לא יאמר כלל שאלו היה נשאר על עניינו היה מכיל הפך המופת
הוא שאלו נשאר הטבע כחש היה מספקים היותו נחש מתחלתו ומפני זה היה שלמות מופת כשזכו מוסר ויהי למטה כספו וכן
אלו נכקעה הארץ בעדית קרח ונשאלה בכביעתה לעולם היה המופת חסר ואמנם שלמותו היה בשכ הארץ לעניינה ותכנס
עליהם הארץ וכן יושב הים לפנות בקר לאיתנו אבל המופת הדומה לענייני' הטבעיים האפשריים כל אשר יתמיד ויארץ הוא
יותר ראוי להיות מופת ומה שבו התהדרת הברכה והקללות מופת להתמדתם וכבר ספקו עליו ז"ל מצדן הפך שהתמיד ארבעים
שנה והיה נמשך בטבע ואי א"ל שאין מזה עליו קושיא כלל כי כל יום היה מתחדש מופת ואחר שאכלו ממנו הכאים ודמה
היתה בו והנשאר יותר מהכלל נאמר עליו יחס השמשותם :

ואחר שביארנו זה נבאר כי בענין הנסים אין הפרש בין נס קטן לנס גדול לענין שני הטבע ובענין מדרגת הנביא
אשר על ידו נעשה הנס כי לפי גודל מדרגתו תהיה היציאה מהטבע גדולה אבל לענין הנס בעצמו אין הפרש בין
אריכת כנף השוב לעמידה השמש בחצי השמים כי אם היה נשאר על טבעו לא היה אפשר להאריך כנף השוב כמו שז"ל
לפעמית השמש ולענין השני אשר הס' כחיו עליו הכל הוא שזה זה שני וזה שני על כן אל תאבה ואל תשמע למי שמורה פנים
באלו הסוגים הורים היותם על זולת הנראה פשוט מהעמוקים אבל האמת בלא הפך כי החמה נתאחזה שעות עד אשר נצחו
האויבים וז' וידם השמש וירח עמד ויעמוד השמש בחצי השמים וכו' ונאמר ולא היה ביום ההוא לשמוע ה' בקול איש כי ה'
נלחם לישראל כי נזורת יהושע שאמר שחש' בנבעון דום הקים ה' דברו כח"ש ז"ל על ביוצא בזה ותבדור אומר וקם לך ונאמר
מקם דבר עכדו ועצת מלאכיו יסלח וכו' שכתתי' פי האתון ל התיר עצמך להוציא מפשטו כי רצה הש"ת להודיע לכללם כי
בידו לשום פה לאדם ומסיר שפה לנאכנים ואלא ישים בלבו לקלל את ישראל וכן בכל הנסים הנזכרי' בשפטי יש' ובנביאים הכל
הוא הפשוט לא יכריחנו טבע הענין להוציא מפשטו אחר האמינו יכולת הא"י להפוך אי זה טבע שיהיה אין ההפך בין הפיכה
גדולה לקטנה :

ואחר שנתבאר זה נבאר מי הוא הפועל לאלו הנסים יש מהמעיני' הראשוני' מחכמי יש' המאמיני' במופת' לפי שרשדות
כי הפלסוף שאין להם תורה מכחישי' אותם אבל הדתיים המאמיני' בהם אומרי' כי הנביא כשהגיע בתכלית
הידיעה האפשרי' במציאות יקיף ידיעה בכל ההצעות הצריכות לפעל פעל בפעולות הטבע וידוע ג"כ היאך יולדו אותן
ההצעות עד שתעמוד מלאכתו מקום הטבע כוונתם לומר שהוא יודע איך חתיהם נחש נמשך ועושה במלאכתו מה שהוא עמר
במקום הנחש ויעשה אותו מהמטה וזה היה סדרתם וכנסו בדוחקם על אמונתם בקדמות העולם ואלא יצא דבר הטבעו
כדון מיוחד וזה שורש א' להם ועוד להם שורש ב' שלא יהיה שני דבון לא' כי הם גזרים ששני דבון הוא חסרון לו ית' וראוי לנו
שנשגול ממנו כל הספרות וכבר עמד א' מאמוניהם על דברים אלו וסחר אותם ופה זה לשונו אין כל מה שהוא אפשר בחזק
האדם מובכל ואפי' לחשוב שבמין רוב האפשרות בעצמם נמצות עליו וזה שהצעות הטבע לפעל פעל כמעט שאין להם
תכלית אם מנזר עצמם אם מנזר מה שהוא חזק שיסתנה בפחות ויתר אם מנזר המקומות אם מנזר המצבים הרקעיים לכן לא
יבטלו סבותיהם לשכל האנושי רק המעט שישיג מן הסבות הכלליות החלופה ג"כ בה הורעים ולכן כשיביא נביא פועל הוא
נמשך בחזק האדם ואפי' הוא אפשר בטבע די בו האמתה ועדות לרוח אלתי בו מחכו ישיג פעולות יקצר בהם ההקש וכשתסכל
הנפלאות שהאמתו כחולת משה הנביא הנאמן תמצאם מזה הסוב כהפך המטה נחש וקריעת הים ואין צורך לשים העניינים
נמצעים כשכל אף אפשריים בטבע נמצעים בחזק בני אדם רק הנביאי' שאנלם הוא אפשר מנזר שהנביא רחוקת היחס מן ההקש
אלו דבריו והנה ענה חזק אחר ברכותינו והנה אחר שזה שאינו מבני תורתנו עם היות פלסוף דבריו הם כך דבר קשה הוא
שימצא בבני תורתנו מתפלספי' בענין הנפלאות מי הוא הפועל והיאך הוא פועל אותם :

ודע כי ענין הנפלאות הוא בניו על שני שרשים הא' הוא חרוש העולם והשני ההשגחה ואלו שני שרשים הם יסוד תורתנו
וכבר נתבארנו במופת כמו שהקדמנו כס' זה ואחר שנתבאר שני שרשי' אלו נאמן אמונה שלימה כי הש"ת משה הטבעי'
ברצונו הקדוש כשיביא הצורך לזה להאמיני' על הטובים להציל מרעתם הראוי להם לפי הטבע ואין הכוון להציל בלא שני
הטבע וכן לאמת כבואת השליח אשר על ידו תבא הצלה או להקמת אמונה שלימה שהיא הצלת הנפשות מהאכזרין ע"כ כמו
שהחומר ביד הבורר לעשות בו כרצונו כן הטבע הוא ביד הא"י להפכו ברצונו בעת שזרק עליו אמונה ויהיה תלך אמונה א"ל בלתי
אמונה

מגן אבות ח"ג

אמצעי ושהוא על ידי כביא אם במקום האל אם בתפלת כביא וכל זה ביארוהו חכמי האמת אל שם אחרו שהצלת אברהם ג' אור
כשרים היתה כלי אמצעות מלאך כמ"ש בפ' ערבי פסחים וכן בהגדת פסח את' ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך למוצאי
המסחית מבתי יש' והפרכת סדום היתה ע' גבראל והצלת לוט ע' רפאל או תיכאל כמ"ש בכ"ר והצלת חנניה מישאל ועזריה
היתה ע' גבראל דרך כס' לנפן חכמים ולהרתיח מבחון לשרוף אנשי נבוכדנצר כמ"ש בפ' ערבי פסחים ובקיעת הארץ לבלוע
קרח היתה ע' תפלת משה ובזרתו שתתקיים שאל' ותגור אומר ויקם לך כמ"ש בפ' חלק וכו' אל על כפי אשע כי הוה עבדו ברחמי
הוה עבדו כמ"ש בפ' כפי העיר ומפורש הכתוב כי עמידת השמש ליהושע היתה ע' רכרו לשמוע ה' בקול איש ויגידת מטר
בתפלת שמואל והמיתת המית ע' אליהו ולט ואפי' החסידו' שלא הגיעו לכבואם בוורי אומר ומתקיים להם לחווק הסגפחם בהם
וכמ"ש ר"ח בן רוסא מי שמר לשון וירליק ואמר לחווק. וירליק והרבה כיוצא בזה וענין קבול תפלותינו אינו ענין אחר אללא
שה' שומע תפלות ומשנה הטבע ולזה נק' אל שרי שהוא תשרד המערכה והוא השם שזיו משתמש' בו האבות בשנוי הטבע
הנסתר אבל השם הנכבד והגדול הוא ששגיב מרע"ה לשמות הטבע במפורסם כמ"ש וארא אל אברהם וכו' וכן היתה תפלת חובי
המעגל שהיה מתחטא על המקום כבן המתחטא על אביו לא כך אמי רוצה אללא כך אמי רוצה ואליהו גור שלא ירדו גשמים כי אם
לפי דברו ונתקיים וכן תפלת החולים הנשמעת כבר אחרו גדול כס' הנעשה לחולה מהנכס הנעשה לחמ"ו שזו אש של מצלח ר"ל
קדחת וזו אש של מטה ר"ל אתון מורא וקידתא זהו דעת' שראוי לכל יש' המסכים בכל יום לב' להאחין והולך לבית רבו ללמוד
תורה והכלל בזה כי שג' משבח על הדברים בו וכידור לשמות הטבע כי הוא מעשה ידיו ואין בזה שנוי רצון כי בתפלת הכריאה
היה רצונו כן כמ"ש והוה הנרצו בתנאי התנה' כמ"ש למעלה והוה הנרצו בכ"ר שאל' כל הנעלמות שעתיד ה' לחדש בעולמו
הן בליות לפעמי תקודם שג' ומוריעים לכביא כמ"ש ראה כל המופת' אשר שמתי בדרך כוונת' לו' כי אין כאן שנוי רצון כי בתפלת
סברי' שם אפסרות זה בטבע' ואינו בטבע הנמצא' שטבע' קיים ומה שחיה האיש שנתנו בקבר אלישע כבר אללא גדולי' בדיקוי'
במיתתו יותר מבחייה' ומשגפחת ה' על אלישע נתקיים כרי שלא יקבר במחיצתו וכזה יעלו כל הדברי' מתוקמי' עפי' התורה
והאמונה השלימה :

ואחר שנת' ענין הנס' והנפלות נבאר ענין תחית המתים שהוא מהנסי' הגדולי' ומכחיש בו אין לו חלק לע"כ ואל'
במהם באותן שאין להם חלק לע"כ האו' אין תחית המתים מן התורה תמ"ש כי את כל הארץ אשר אתה רואה
לך אתננה ולורעך ולזמני' שנתה לאברהם כי באעתה אצטו בקא מקום לקברה ולא מצא עד שלקחו בת' מאות טעל כסף לא
מכאן לתחית המת' מן התורה וכן בינחן רוצי ברע רוצי ינחן וכן בינחן ויקן את חלקת השדה כק' קאיטא אב"פ
שנתנה לו הארץ לא מכאן לתחי' המת' מן התורה ואינו יוצא בה וכת' אשר כבש ה' לאבותי' לתת להם וכת' למצאן תאריכו ימי' על
הארצה אשר נשבע ה' לאבותי' לתת להם וכת' ירכו ויחיו וכו' לתת להם לא כאל' להם וכת' ואני אמית ואחיה וכו'
מיתה כאל' וחיים כאל' כדרך שהצילם מואת' ל' מחצית' ואני ארפא תכאן לתחית המתים מן התורה וכן הנך שוכב עם אבותיך
וקם מכאן רמו לתחי' המת' מן התורה וכן או יסיר משה או שר לא נאל' אלא יסיר ועד ונתתה ממנו תרומת ה' לאהרן הכהן וכי
אהרן לעולם קיים והלא בתדבר לא נהבו תרומות ומצטרות ואהרן לא נכנס לארץ אלא שצטר' לחיות וישראל יתנו לו תרומה ומן
הנביאים יש ראויה ה' עמית ומחיה מוריד שאלו ויעל וא' יחיו מתיד ככלתי יקיימו וא' יחיו צלתי אלה מקצרותי' צמי ונאמר זה
ליחזקאל אחר שהחיה המתים בכקצת דורא וככתוב' נאמ' ורבים מיטני ארמית עשר יקיימו וא' לפרש זה משל לנשכחים
בבלות כמתים שהיו כתו' באותו ענין ואתה לך לקח ותנח וכו' כל אלו הפסוקי' חסור להוסיף מפשטם שאין לנו מדרש
להוסיף מפשטם עם שהקבלה האמתית הכריעה כן וכל תפלותינו ובקשותינו אינה אלא על זאת האמונה עם אפסר' הדברי'
והרי אליהו ואלישע שהיו את המתים ויחזקאל בכקצת דורא וארי' בן כתיבא אמי מכני כביהם וכן בקרבנות העתידות הנזכרות
בפ' הכר זה ליחזקאל לעשות העבודות ואין לומר שאותן קרבנות היו בבית כ' כי יחזקאל לא עלה מבבל ובקבלה מרע מקום
קברו אבל הכניחו בתחי' המתים ויהיה כהן לימות המשיח ורע כי יש פסוקים רבים מרחיקים אפשרות זה באיוב כתיב אם
ימות גבר היחיה ואמ' כלל ענין וילך וכו' בטרם אלך וכו' כבר אללא כי איוב כבר בתחית המתים אבל פסוקים אחרים מציינ
מעין אלן והם תאמר חזקיה לא יסברו יורדי בור' אמתך חי חי הוא יודך כמוני היום וכת' כי מות נמות וכמים הנברים ארצה
אשר לא יאספו וכת' הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יורוך פלה' רוח הולך ולא ישוב :

ובבר אחר הרמב"ם אל כתיובן אלן המקראות שהם לא דברו אללא ע"כ הטבע כי כירוע הוא שאין בטבע המציאו' שיחיו
מת' ואינו לא נאמן בתחית המתים שיהיה בטבע אבל נאמן שהוא מן הנסים הגדולים ויהיה א"כ מאת' אם
ימות גבר היחיה כמ"ש המן הסלע הזה כוצא לכס מים אבל כבר נצאו ממנו מים דרך כס' ברכון האל ההפכי חלמים למצינו מים
כן אנחנו נאמן אע"פ שאין בטבע המתים לחיות השם יחיה אותם דרך כס' ואין הפרש בין הלמתי' תעשה פלא ופי' היהפוך
כאשר עורו וכבר הפכה יד מרע' ה' דרך כס' ללובן כן יחיו המתים דרך פלא ועוד שהנמצאות הנר' בכתובי' אינו לא כעשה' ואנחנו
אמונתנו בתחי' המתים הכוללת הוא בעולם וזאת זה ולא נמצא בכתובי' הכחשת זה :

וענין התמים הואת היא שתשוב הנפש אחר הפרדה במיתה מהגוף אליו כאשר בתפלה להיות הנשמה והגוף יחד כאשר
עברו את השם יחד ואל' על דור המבול כלא ידון רוחי שאין בשמתן חזרת לנרצה שאינם חיים ולא נדונים הם שאר
חיים והנרצו' בשמתן חזרת לבושם שהיה הנרצה כמ"ש אתכבר' רוחי אבא דניאל בגו נרצה ושיהם מקבלים הטובה כמו שעברו
שניהם השם וכן שיהם מקבלים הדין וכ"א אנטוניוס לרבי יכולים בוף ונשמה לפטור את עצמם מן הדין בוף אומר בשמה חטאה
וכו' ומשלו משל לחבר וסומא שהרכיב הסומא לחבר על כתפיו והוליכו על מקום הבכורות ואכלום בא בעל הפרדס ורן אותם
כדרך קלקלתם אף הכ' מביא הנשמה וזרקה בגוף ורן אותם כאחד כמ"ש יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדון עמו ואלו
החיים בתחית המתים יאכלו וישתו ואהרן והכהן יחיה ויתנו לו תרומה ויאכלנה כמ"ש למעלה . הא למדת שתחית המתים
תהיה לגוף עם הנשמה לנהיג מהנשם באכילה ושתיה והלא תחית המתים תהיה על ידי חלק המשיח וכבר אללא אין בין הנהיג
לימות המשיח אלא שצבור מלכויות כלכד הא למדת שיש שם אכילה ושתיה וכל דרכי הגוף :

ואם תקשה לומר א"כ כאל' נאמר שלא יחיו מתים ולא יחיו שמי נסים אלא יביאם מן הבלות א"ל לומר כן שאם אתה אומר כן
נמצאת או' שאין רוח הקדש שורה על יש' בימות המשיח ואין לשון ים מצרים כקצת לשאר עמו אשר ישאר מאשור כאשר
מיתה לשראל כיום עלותו מארץ מצרים וכן כל אותם הנסים שהכניחו הנביאים וא"ל אלן הדברי' כבר היו ביבואתם ממצרים
וכניסתן לארץ והיו ימות המשיח כמו שהיו באותו זמן א"ל לומר כן שהרי מייטנו מזה שעברו' מלכויות וביבואתן ממצרים
(ובבואתן)

ובכחיתן לארץ לא היה שם שערבור מלכות א"כ זה המאמ' לא באמר אלא למעט וכן המשיח לוחן הגלות ואם אין שם אלא אל
 כימים אלא שערבור מלכות נמצאת מכלל כל הנסים שהבטיחו הנביאי' אבל זה המאמ' של שמואל לא באמר לכתל הנסים
 שעתידים להיות כימים ההם לפי צורך השעיה והמקום אלא לו' שאין מנהג העולם השתנה למדרי :
 אם ימותו אחר שיחיו הרמב"ם ז"ל סובר שיתותו ופירש עולם הבא עולם שכלו ארוך עולם הנשמות והקשו עליו
 תכמה מקומות שגר' מדברי חז"ל שקיימים והיה בבוקר ונפש לעולם והוצרכו לתקן בדבריו שאחר שיתותו אותם שיחיו
 לימות המשיח יוכלו לתקום אחרת באותן אלף שנים שעתיד הכ"ה לחדש את עולמו ולא נראה שיהיה זה דעת הרב ז"ל וכל חכמי
 תורתנו הבאים אחריו לא הסכימו עמו בזה וגם הגאון רבינו שצדיה ז"ל לא אחר כן ובדברי רז"ל כפ' חלק מבינו שאמ' תבא רבי
 אליהו בדיקים שעתיד הכ"ה להחיות טוב אינם חוזרים לעפרם שכן' והיה הנשאר בזיון והכותר בירושלים קרוש יאמר לו מה קדוש
 לעולם קיים אף הם לעולם קיימים וא"ת אותם אלף שנים שעתיד הכ"ה לחדש עולמו שאל' ונשכח ה' לברו מה הן יבוסים הכ"ה
 עושה להם כנפים כנשרים וטסים על פני המים שאל' על כן לא נראה בהתיר ארץ וכו' שאל' תאמר יש להם צער ת"ל וקווי ה'
 יחליפו כח וכו' וזאת ראיה שיהיו כע"כ בבוקר ונפש שאל' הנשמות בלא בוקר לא היו צריכי' להביא ראיה שאין שם יביעה ועייפות
 שאין היביעה אלא לבוקר וכן נראה מת"ש רב הע"כ אין בו לא אכילה ולא שתייה ולא קנאה ולא שאלה ולא תחרות אלא בדיקים
 יושבים ועטרות יקם בראשיתם ובהנים חיוו השכינה שאל' ויחוו את האלמים ויאכלו וישתו אלא לפי שהנביא ונשמה הביא ראיה
 שיתקיימו בלא אכילה ושתייה כמה שנהנים חיוו השכינה וכל מקום שהזכירו חז"ל עולם הבא הוא עז' ע"כ שיתקיימו בו הנדונק'
 בבוקר ונשמה ולא יצטרכו לנרכי הבוקר והיו שקראו עולם שכלו טוב ועולם שכלו ארוך וכל מקום שאל' פלוני חוזמן לחיי עולם הבא
 הוא זה העולם ומי שגור בתחלת הכריאה בשביל החפץ הקדמון להוציאו מזה העולם הכלל יוציאו מחשיכה לאורה ויוכנו
 לייבנם באותו העולם הקיים אשר במדת רחמיו הבטיחו ליראי השם ולחושבי שמו : וככאן נשלמה כוונתנו בזה החלק
 ה' . בנ"ך :

תם ונישלם שבה לאל בורא עולם



על ידי הנצח על המלאכה דוד חיים כלל"א המשכיל ונכון דורש טוב לעמו יעקב רפאל מילול ז'
 סנעיר ברוך שמואל סיני קולון סי'
 על ידי מסדר במלאכת הקדש יצחק בכ"ר משה פאלאג'י נ"ע
 על ידי מסדר במלאכת הקדש חנניה בכ"ר מרדכי דיל מורו סי'
 על ידי מסדר במלאכת הקדש ישראל מסעוד בכ"ר יהושע יצחק חביב סי'
 על ידי הספועל במכשם יעקב בכ"ר יצחק פירנאנדיס סי'

[illegible][illegible]

WAP TO WAP CURIC - TAP A CURIC :

18) *Handwritten text in a cursive script, likely a continuation of a letter or document. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 19) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The ink is dark, and the script is consistent with the one in the previous entry.*
 20) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 21) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 22) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 23) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 24) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 25) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 26) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 27) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 28) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 29) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*
 30) *Handwritten text in a cursive script, continuing the previous entry. The text is written on aged, slightly stained paper.*

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
 (THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS)
 (CHICAGO, ILL. 60607)

הנהגתו ודרכיו יחידים כאלו שיש להם חלק
במלכותו וזהו המעשה הנכון והישר

[illegible]

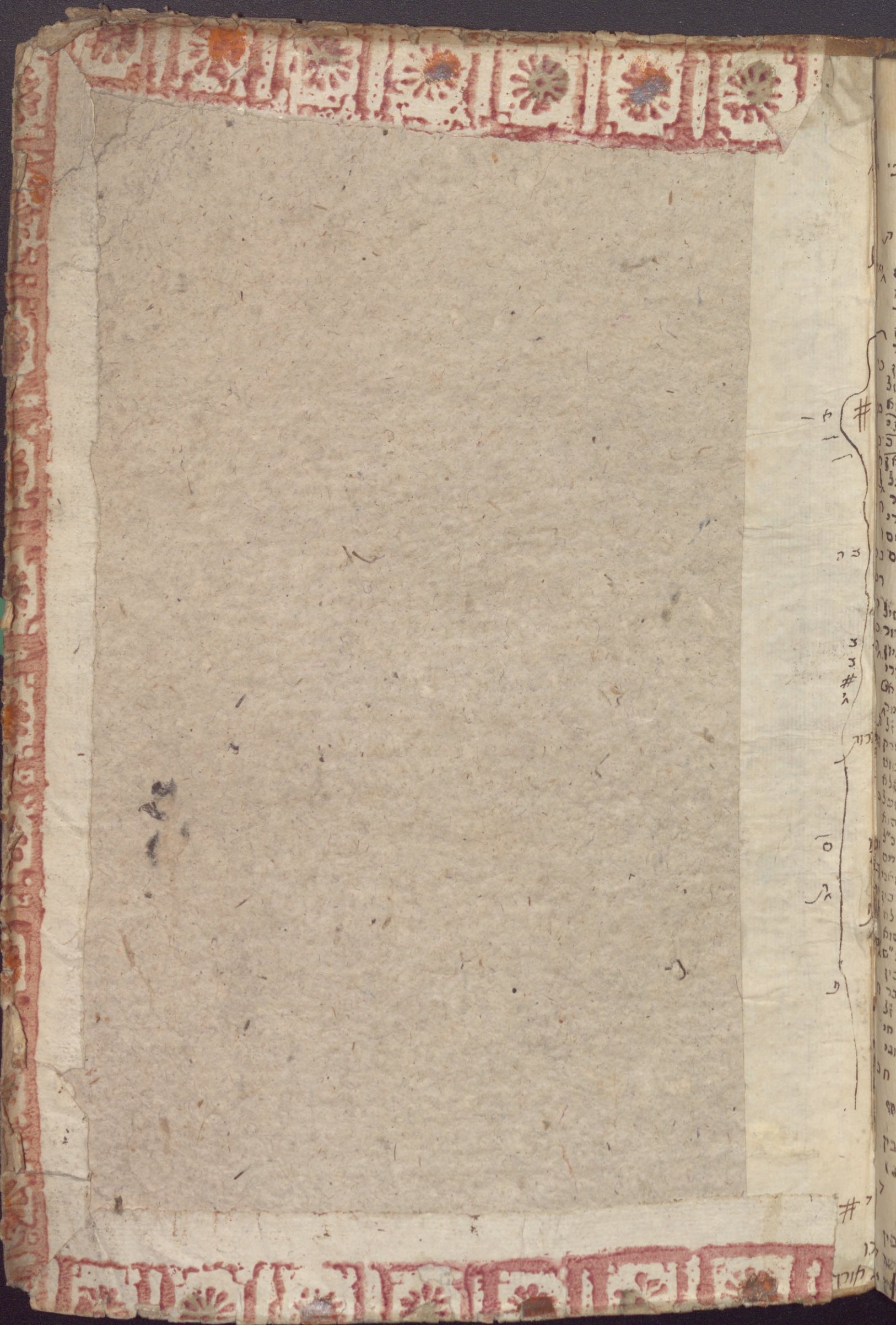
(F) 18000000 00
18000000 00

...and that the ...
...and that the ...

and the east end of the
room is very small

1892-1893

1891



B
429.



ס' א

להג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א

ג' א